བོད་ཀྱི་རྩིས་རིག་གི་གོ་དོན་དང་ལག་ལེན།

པོད་ ༡

ཕྱག་མཛོད་གསུང་རབ།

Tibetan Buddhist Resource Center

Text Scan Input Form - Title Page

Work:	W1KG21750	***ImageGroup:***	I1KG21824
LCCN:	94926584	***ISBN:***	n/a

Title:	བོད་ཀྱི་རྩིས་རིག་གི་གོ་དོན་དང་ལག་ལེན། bod kyi rtsis rig gi go don dang lag len/
Author:	ཕྱག་མཛོད་གསུང་རབ། phyag mdzod gsung rab/
Descriptor:	n/a
Original Publication:	n/a;n/a
Place:	pe cin/
Publisher:	mi rig dpe skrun khang /
Date:	1987
Volume:	1
Total Volumes:	1
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at M/S Satluj Infotech Images, E-45, Sector 27 Noida, District Gautam Buddha Nagar, U.P. 201301 via New Delhi, IN for the Tibetan Buddhist Resource Center, 150 17th st., New York, NY 10011, U.S.A 2006. Comments: 4/2015

བོད་ཀྱི་རྩིས་རིག་གི་གོ་དོན་དང་ལག་ལེན།

藏历的原理与实践

ཕྱུག་མཛོད་གསུང་རབ་དང་སྣ་ཡང་བཟོད་པ་རྒྱལ་མཚན་གཉིས་ཀྱི་

རྩིས་གཞུང་གཞིར་བཞག་སྟེ་བསྒྱུར་ཞིང་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ།

ཧྭང་སྨིན་ཞིན་དང་ཁྲིན་ཅིའུ་ཅིན་གཉིས་ཀྱིས།

藏历的原理与实践

——据商卓特·桑热与马杨·索巴嘉参
藏文原著翻译和究研——

黄明信　　陈久金

མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་།

གླིང་གཞི།

སྤྱིར་བོད་ཀྱི་སྐར་རྩིས་རིག་པའི་གཙུག་ལག་འདི་ལ་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཤེས་པོ་ཆོས་སྲོལ་གཏོད་དར་སྤེལ་མཛད་པའི་རྨང་གཞིའི་ཐོག ཕྱི་ཕྱོགས་ནས་དར་བའི་མི་རིགས་གཞན་གྱི་རིག་གཞུང་གི་ལེགས་ཆ་བླངས་ཏེ། སློབ་དཔོན་རིམ་བྱོན་རྣམས་ཀྱི་བརྩམས་ཆོས་མཐའ་ཡས་པར་མ་ཟད། ད་ལྟའི་བར་དུའང་རང་ཉིད་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་དང་ལྡན་པའི་ལོ་ཐོ། ཉི་ཟླ་གཟའ་འཛིན། གཟའ་ལྷ་ཀྱང་ཡོངས་དཔལ་སྤུར། གནམ་གཤིས་སྔོན་བརྡ་དང་བཅས་པ་ལོ་བསྟར་ཆགས་སུ་དེབ་གྲངས་འབུམ་ཕྲག་ཡོངས་པ་སྤེལ་བ་རྫོང་འགྲོག་མི་དམངས་ཀུན་གྱི་དགའ་བསུ་བྱ་བའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་འདི་བཞིན་ལགས་ན། དེང་སྐབས་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གང་དུའང་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ལ་གཙིགས་མཐོང་ཆེན་པོ་བྱས་ཏེ་དེའི་སྐད་ཡིག་དང་། ལོ་རྒྱུས། གསོ་རིག སྒྲ་རྩལ། ཆོས་ལུགས་ལ་སོགས་པ་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་སྤྱིང་བརྩོན་བྱེད་མཁན་མང་ཞིང་། ཞིབ་འཇུག་གི་འབྲས་བུ་དཔྱིད་ཀྱི་དཔལ་ཡོན་རྣམ་པར་བཞད་བཞིན་པ་ཡིན་ཀྱང་། སྐར་རྩིས་ཀྱི་རིག་པ་འདི་ལ་བོད་རང་ཉིད་ཀྱི་རྩིས་རམས་པ་མ་གཏོགས་མི་རིགས་གཞན་གྱི་དོན་གཉེར་ཅན་ཤིན་ཏུ་དཀོན། དེའི་འགལ་རྐྱེན་གང་ཡིན་ཞེ་ན།

སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱི་སྣང་ངོར། ཉི་ཟླ་སྐར་གསུམ་གྱི་བགྲོད་པ་དེ་རང་བྱུང་ཚན་རིག་གཏིང་ཟབ་མོ་ཞིག་ཡིན་སྙམ་སྟེ་དེའི་སྒོ་ལ་འཇུག་པའི་སྤོབས་པ་མི་སྐྱེ་བ་དང་གཅིག

རང་བྱུང་ཚན་རིག་པ་རྣམས་ལ་དེ་ཐད་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་མེད་ཀྱང་། ཕན་ཚུན་

སྐད་ཡིག་མི་ཤེས་པར་ལུས་ཤིང་། སྐད་གཉིས་སློ་བ་ཁྲིད་ནའང་རིག་གནས་དེ་ཉིད་ལ་ཆ་རྒྱུས་མེད་ན་གོ་བརྡ་ཇི་བཞིན་འགྲོད་མི་ཐུབ་པ་དང་གཉིས།

བོད་ཀྱི་རྩིས་གཞུང་ཕལ་ཆེར་ཟློ་ལ་ཐོན་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་ཚིགས་བཅད་ཀྱི་སྒོ་ནས་བརྩམས་པ་ཡིན་གཤིས། ཀྲང་པ་ཚང་མི་ཚང་བའི་དབང་གིས་སྐབས་འགར་མིང་ཚིག་མི་བསྡུ་ཀ་མེད་བྱུང་བའི་རྐྱེན་གྱིས་སློབ་དཔོན་གྱི་ཞལ་ནས་ཁྲིད་རྒྱུན་དངོས་སུ་མ་ཐོབ་ན་རང་ཉིད་གཅིག་པུས་དཔེ་ཆར་བལྟས་ཙམ་གྱིས་དོན་གོ་དཀའ་བ་དང་གསུམ།

གཞན་ཡང་ཁ་ཅིག་གིས། དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་རྣམ་པར་དག་པ་ཡོད་བཞིན་དུ་བོད་ཀྱི་སྐར་རྩིས་རྗེས་ལུས་ཤིག་ཡིན་ཕྱིན་སྲུང་བརྩོན་དང་བརྟག་དཔྱད་ཀྱི་དགོས་པ་མི་འདུག་ཅེས་ཟེར་མཁན་གྱི་གྲས་སུ་འགོ་ཁྲིད་མི་སྣང་རེ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་གིས་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་རྒྱུན་སྲོལ་ཉམས་གསོ་དང་གོང་སྤེལ་གྱི་ཕན་ཡོན་མ་རྟོགས་པ་དང་བཞི།

འགལ་རྐྱེན་དེ་དག་ཡོད་པའི་དབང་གིས་རིག་གནས་འདིའི་གྲུབ་མཐའི་གོ་དོན་དང་ལག་ལེན་གྱི་མན་ངག་སོགས་མི་རིགས་གཞན་ལ་མཚམས་སྦྱོར་བྱེད་མཁན་དཀོན་པའི་རྐྱེན་གྱིས་གོ་འཛོལ་དང་སྒྲོ་སྐུར་ཅི་རིགས་བྱུང་སྟེ། ཁ་ཅིག་གིས་བོད་ཀྱི་ལོ་ཟླ་ཞག་གསུམ་བརྩི་ཚུལ་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་ཚུན་ཆད་ནས་རྒྱ་ནག་དང་འདྲ་མཚུངས་ཡིན་པ་ལས་ཁྱད་ཆོས་གང་ཡང་མི་འདུག་ཟེར། ཁ་ཅིག་གིས་དེའི་ཁྱད་ཆོས་ཆ་ཤས་ཙམ་མཐོང་ཡང་། དེ་དག་ཚང་མ་སྐར་མ་ལེགས་ཉེས་དང་གུད་ཐང་གླང་གི་རྩེངས་དད་ཁོ་ན་ཡིན་ཟེར།

ལོག་བཤད་དེ་དག་སེལ་བ་ལ་ཐོག་མར་ངེས་པར་དུ་བོད་ཀྱི་རང་ལུགས་གསལ་པར་སྟོན་དགོས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་འདིའི་གནས་ལུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་དང་། ཚན་རིག་གི་སྟེང་དུ་གོ་དོན་རགས་རིམ་ཞིག་བརྗོད་པའི་སྒོ་ནས་བོད་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་དོན་གཉེར་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ལ་འཇུག་པའི་

སྔོ་སྟོན་པ་སྒྲི་དང་། སྔོས་སྲུ་དེང་རབས་ཀྱི་གནམ་རིག་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བརྟག་དཔྱད་དཔྱིས་ཕྱིན་པར་བྱེད་པའི་གཞི་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་རྒྱ་བོད་ཤན་སྦྱར་གྱི་གཞུང་འདི་བཀོད་པ་ཡིན།

ཕྱི་རྒྱལ་ཁག་ན་བོད་ཀྱི་རྩིས་རིག་ལ་ཞིབ་འཇུག་གི་ཕྱག་རྗེས་བཞག་པའི་རྣམ་དཔྱོད་ཅན་གཉིས་ཡོད་དེ། གཅིག་ནི་རི་པིན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཀྲན་ཁའུ་རུའི་ཧྲེང (Yamaguchi Zuiho)ཡིན། གཅིག་ནི་ཇར་མན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཏྲིའི་ཐེར་ཤུག (Dieter Schuh)ཡིན། སྤྱི་མས་སྐྱི་ལོ 1973 པར《བོད་ཀྱི་ལོ་ཐོའི་རིག་པ》ཞེས་པའི་རྩོམ་ཡིག་སྤེལ་བའི་ནང་དོན་བཞི་ནི། (1) བོད་ཀྱི་ལོ་ཐོ་དང་རྒྱ་ནག་གི་ལོ་ཐོ་འདྲ་མིན་གྱི་སྐོར། (2) བོད་རྩིས་འབྱུང་ཁུངས་དང་གྲུབ་མཐའ་གཉིས། (3) ཟླ་བསྒྲོལ་འདོན་ཚུལ་བྱེད་རྩིས་ཀྱི་རྩིས་མགོ་སྤྱི་ལོ 806 པ་ཚུན་གྱི་ཟླ་བསྒྲོལ་རེའུ་མིག (4) ཞག་ཆད་ལྷག་དང་ཚེས་ཉ་བརྟག་ཚུལ། ཞར་བྱུང་དུ་རྒྱའི་ཡིག་ཚང་རྙིང་པར་བཀོད་པའི་བོད་ཀྱི་ཟླ་ཚེས་འགའ་ཞིག་གི་གོ་དོན་ཚུལ་བཞིན་བཀྲལ་བ་བཅས་སོ། །ཕྱི་མས་སྐྱི་ལོ 1972 པར《བོད་ཀྱི་རྩིས་རིག་གི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ》ཞེས་བྱ་བའི་དཔེ་དེབ་བརྩམས། དུས་འཁོར་ལུགས་ནང་གསེས་ཀྱི་ཟླ་བསྒྲོལ་དང་རིལ་ཆ་སོགས་རྩིས་འགྲོ་འཛིན་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་བཅུ་ཐམ་པ་ཞིབ་པར་བཀོད་ཡོད། དེ་ནས་གྲུབ་རྩིས་གསར་རྙིང་གཉིས་དང་། བྱེད་རྩིས་ཀྱི་མཆོར་ལུགས་དང་། ས་སྐྱ་པའི་ལུགས་བཅས་ལུགས་བཞིའི་རབ་བྱུང་དང་པོའི་མེ་ཡོས་ལོ་ཚུན་ཆད་སྤྱི་ལོ 1973 པའི་བར་དུ་ལོ་རེ་བཞིན་ཟླ་བསྒྲོལ་འཆར་མི་འཆར། ཟླ་བ་རེ་རེའི་ཞག་ཆད་ལྷག ཚེས་གཅིག་ཉིན་ནུབ་གླིང་གི་ཟླ་ཚེས་གང་ལ་འཁེལ་བ་བཅས་རེའུ་མིག་རྒྱས་པ་ཕྲུད་དེ། རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་བརྟག་དཔྱད་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་བལྟུགས་པའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་ཏོ། །

ཁོང་རྣམ་པ་གཉིས་ཀྱི་དཔྱད་བྱའི་གཙོ་བོ་ནི་ལོ་ཐོ་བཟོ་ཚུལ་ཡིན་གཤིས། གནམ་རིག་ཐོག་གི་གོ་དོན་དང་། དེའི་ནང་གི་དཀའ་གནད་ཉི་ཟླ་གཟའ་འཛིན་

དང་གཞན་ལྔའི་སྐོར་གསུངས་མེད། ལྷག་པར་དུ་བོད་དུ་དར་བའི་རྩིས་རིག་ཅིག་ནོས་རྒྱ་རྩིས་ཞེས་གྲགས་པའི་ཏྲི་ཞན་ལི་སྐོར་གྱི་གསུང་སྒྲོས་མི་སྣང་། ངེད་ཅག་གི་རྩོམ་དེབ་འདིར་དུས་འཁོར་གྱི་སྐར་རྩིས་དང་རྒྱ་རྩིས་ཟུང་འབྲེལ་གྱིས་ དེ་་དག་གི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྡུས་དང་། རྩིས་གཞུང་བཞུགས་ཚུལ། གནམ་རིག་བརྡ་ཆས། ལོ་ཐོ་བཟོ་ཚུལ། གཟའ་ལྔའི་བགྲོད་པ། ཉི་ཟླ་གཟའ་འཛིན་ལ་སོགས་པ་སྤྱོད་ཡུལ་ཁྲབ་ཆེ་ཙམ་བརྗོད་པར་འདོད་དོ། །

གཙུག་ལག་རྩིས་རིག་འདི་ལ་སློབ་སྦྱོན་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་བརྩམས་ ཆོས་་་བརྗོད་ཀྱིས་མི་ལོངས་ཀྱང་། འདིར་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་མཚན་གཞི་ཙམ་ལ་དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི《རིགས་ལྡན་སྙིང་ཐིག》དང་། མ་ཧཱ་ཙི་ནའི་ལུགས་ཀྱི《སྣ་ཡང་དཀོན་རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》གཉིས་ཀྱི་བོད་གཞུང་ཆ་ཚང་བཀོད་དེ་རྒྱ་ཡིག་་་ཏུ་བསྒྱུར་ཅིང་། ཟུར་མཆན་ཚིག་ཉུང་ཤས་ཙམ་གྱིས་གསལ་བར་བཀྲལ་མི་ཐུབ་པའི་གྲས་ཡོགས་སུ་འགྲེལ་བ་ཞིབ་ཙམ་བགྱིས། གཞུང་ལས་དངོས་སུ་འཆད་པའི་ཕྱྭ་ཐ་དང་རྩ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚོ་ག་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་རི་མོའི་འགྲོས་ཀྱི་ལག་ལེན་དཔེར་་་་་བརྗོད་བཞག མཐར་དེ་དག་དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་སྤྱོད་ཡུལ་དང་ཏ་ལམ་མཐུན་ཚུལ་དང་། ཕྱྭ་ཐ་ཀ་འགའ་ཞིག་ལ་ཐྲ་ཞིབ་ཀྱི་ཁྱད་པར། གཞལ་བྱའི་གོ་ལ་གཅིག་ཡིན་པ་ལ་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་འདྲ་མིན་ཡོད་ཚུལ་སོགས་མགོ་་་་་་འབུས་ཙམ་བརྗོད་དེ་རྗེས་སོར་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མུ་མཐུད་ནས་དཔྱིས་ཕྱིན་་་་པར་མཐའ་དཔྱོད་པའི་ལྷེ་མིག་གི་གོ་ཆོད་པའང་སྲིད་སྙམ།

སྐར་རྩིས་ལ་སྦྱང་མ་མྱོང་བ་རྣམས་ཀྱིས་འདིར་འཁོད་ལག་ལེན་དཔེར་་་་་་བརྗོད་ཀྱི་ཡང་ཀི་འགྲོ་སྟངས་རགས་རིམ་ཙམ་ཤེས་འདོད་ན། སློབ་གྲྭ་ཆུང་བའི་མཐོ་རིམ་འཛིན་གྲྭའི་རྩིས་རིག་མཐར་ཕྱིན་པ་དག་གིས་རྟོགས་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་དག་གི་རྩ་བའི་གྲུབ་མཐའ་དང་ཚན་རིག་གི་གོ་དོན་རྟོགས་དཀའ་ཙམ་མཆིས་ནའང་། སློབ་གྲྭ་འབྲིང་བའི་མཐོ་རིམ་འཛིན་གྲྭའི་རྩིས་རིག་མཐར་ཕྱིན་པ་དག

གིས་གོ་ཐུབ་པ་ཤ་སྟག་ཡིན། དེས་ན་རིག་གནས་འདིའི་གཏིང་ཟབ་མོ་ལ་དོགས་ནས་ཞེན་པ་ལོག་པ་རྣམས་ནི་དགོས་མེད་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་འབའ་ཞིག་གོ །

དེ་དག་གི་ལོ་རྒྱུས་བྱུང་ཚུལ་དང་ཚན་རིག་གི་སྒོ་ནས་དཔྱད་པའི་གོ་དོན་གྱི་སྐོར་ཡང་རྒྱ་བོད་ཤན་སྦྱར་བགྱིས་འདུག ངོན་ཏེ་བསྟན་བྱའི་ཡུལ་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་རྒྱས་བསྡུས་མི་གཅིག་སྟེ། བོད་ཡིག་གི་བསྟན་བྱའི་ཡུལ་ལ་རི་མོ་བྲི་བསྒུབ་ཀྱི་འགྲོ་ལུགས་རྒྱས་པར་སྨྲོ་མི་དགོས་པར། སྐབས་སུ་བབས་པའི་ཚན་རིག་གི་བཤད་ཚུལ་གཙོ་བོར་བགྱིས། རྒྱ་ཡིག་གི་བསྟན་བྱའི་ཡུལ་ལ་ནི་ཚན་རིག་གི་བཤད་ཚུལ་རྒྱས་སྤྲོས་བྱེད་མི་དགོས་པར། བོད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཐ་སྙད་དཔེར་ན་ཞག་གསུམ་དང་། སྐྱེས་ཁྱིམ། སྤྲ་གཙན་གདོང་མཇུག འཁྲུས་བཞི་ལ་སོགས་པ་ཚན་རིག་སྟེང་དུ་སྦྱོར་ཚུལ་ཞིབ་པར་ངོ་སྤྲོད་བྱས། མདོར་ན་རྩིས་དཔེ་འདི་ནི་ལས་དང་པོ་བ་དང་རྩིས་རམས་པ། རྒྱ་ཡིག་དང་བོད་ཡིག་ཅིག་ཤེས་ཤེས་ལ་ཅིག་ཤེས་མི་ཤེས་པ་གང་ཡིན་ཀྱང་སོ་སོའི་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ཆ་དང་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་སྙམ། དེ་ཡང་བོད་ཡིག་དང་རྒྱ་ཡིག་གི་གཞུང་ཚིག་ཕན་ཚུན་བསྡུར་ནས་པེད་པདེ་བའི་ཆེད་དུ། དུམ་བུ་རེ་རེ་ལ་གོ་རིམ་གྱི་ཨང་གྲངས་རེ་སྦྱར་ཡོད། ཨང་གྲངས་དེ་དག་གི་བརྒྱ་གནས་ཀྱིས་ས་བཅད་ཆེ་བ་སྟེ་ལེའུའི་རིམ་པ་སྟོན། བཅུ་གནས་དང་གཅིག་གནས་གཉིས་ཀྱིས་ས་བཅད་ཆུང་བ་སྟོན། ཆེ་ཆུང་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ས་བཅད་འབྲིང་བ་བྱུང་སྐབས་ཨང་ཀི་བཅུ་གནས་ཀྱིས་སྟོན། དེའི་ཕྱིར་ཨང་གྲངས་སྔ་ཕྱི་གཉིས་བར་མཚམས་ཆོད་ཡོད་པ་ལྟ་བུར་སྣང་བ་དཔེར་ན་ལེའུ་དྲུག་པའི་ 6.27 གྱི་རྗེས་སུ་ 6.28、6.29、6.30 མེད་པར་ཐད་ཀར་ 6.31 བྱུང་བ་ནི། ས་བཅད་བར་མ་གཞན་ཞིག་གི་འགོ་འཛིན་པ་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་གྱི། གཞུང་ཚིག་ལ་ཆད་ལུས་ནོར་བ་མ་ཡིན་ནོ།།

རྩིས་གཞུང་འདི་གཉིས་ཀྱི་ཚིག་དོན་དང་། ལག་ལེན་དཔེར་བརྗོད་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་བླ་བྲང་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ་གསང་སྔགས་དར་རྒྱས་གླིང་གི་རྩིས་རམས་

པ་བསམ་གྲུབ་རྒྱ་མཚོ་མཆོག་གིས་བཀའ་སློབ་དཔག་མེད་གནང་བའི་བཀའ་དྲིན་ལ་སྙིང་ཐག་པ་ནས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རོ།།

དེབ་འདིར་བོད་ཡིག་གི་རང་རྩོམ་གསུམ་ཡོད་པའི་ནང་དུ་སྔ་མ་གཉིས་ཀྱི་ཚིག་དོན་ལ་རིག་བཙུ་དབང་ཕྱུག་པཎྜི་ཏ་དགུ་དགེ་བསམ་གཏན་དང་། ཚེ་ཏན་ཞབས་དྲུང་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་ཞུ་དག་མཛད་པའི་བསྐལ་བ་ཐོབ་ཀྱང་། ཚེ་ཏན་ཞབས་དྲུང་ཞིང་གཤེགས་པས་རྩོམ་ཡིག་ཕྱི་མ་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་བསྐལ་བཟང་མ་ཐོབ་པའི་སེམས་ཕམ་པ་ཆེའོ། །

བོད་ལྗོངས་གནམ་རིག་སྐར་རྩིས་སློབ་ཚོགས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་བྱམས་པ་འཕྲིན་ལས་ཡོན་ཀྲང་གིས་ཞིབ་འཇུག་གི་བྱ་བ་ལ་ཐུགས་ཁུར་ཆེ་བཞེས་དང་། ལྷག་པར་སྐུ་དངོས་ཀྱིས་རྩེ་པོ་ཏ་ལར་ཕྱིན་ནས《རྒྱ་རྩིས་ཆེན་མོ་བོད་འགྱུར》རྩད་གཅོད་མཛད་པ་དང་། གཞན་ཡང་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱལ་མཚན་གཙོས་པའི་སྨན་རྩིས་ཁང་གི་མཁས་དབང་ལྷན་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་རོགས་སྐྱོར་ཡང་ཡང་གནང་བ་སོགས་ཚང་མ་དཔེ་དེབ་འདི་གྲུབ་ཐུབ་པའི་མཐུན་རྐྱེན་བྲལ་ཐབས་མེད་པ་ཤ་སྟག་ཡིན་པས་སྐབས་འདིར་དཀྱུས་གཅིག་ཏུ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན།

བོད་ཀྱི་སྐར་རྩིས་འདི་ཉིད་བརྗོད་བྱ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་། ཡིག་རིགས་གཞན་དུ་འགྱུར་ཆོས་དཀོན་པས་ངེད་ཅག་གིས་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་དུས་བློ་རྩེ་བརྟེན་ས་མ་རྙེད་པའི་རྐྱེན་གྱིས་མིང་ཚིག་གསར་པ་མི་འདོགས་ཀ་མེད་བྱུང་བས་སྒྱུར་ཚུལ་དེ་དག་འཁྲིག་མེད་དང་། བརྗོད་བྱའི་ནང་དོན་ལ་གོ་བ་ལེན་སྟངས། དཔྱད་པ་གཏོང་ཚུལ་ཡང་དག་པ་ཡིན་མིན་ཅི་རིགས་འབྱུང་ངེས་པར་མ་ཟད། དེ་ལས་ལྷག་པའི་ཞིབ་འཇུག་བྱ་བའི་གནད་དོན་མང་པོ་ལུས་འདུག་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལུགས་འདིར་མཁྱེན་དཔྱོད་ཡངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བཀའ་སློབ་ལེགས་བཅོས་ཅིས་ཀྱང་བསྩལ་ནས་རིག་གནས་འདི་དར་ཞིང་རྒྱས་པ་སྤེལ་བར་གྱུར་ཅིག །

ཕྱི་ནང་མཁས་དབང་དམ་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་། །

མ་ནོར་གསལ་བར་བཀོད་པའི་ཁྱལ་བྱས་ཀྱང་། །

བློ་དམན་མི་ཕྱིར་འོད་ཀྱིས་མི་གསལ་ན། །

མཁས་པའི་ལེགས་བཤད་ཉི་མ་འཆར་བར་མཛོད། །

རབ་རྒྱལ་མི་སྨུག་རྒྱལ་བློ་ལ།

前　　言

天文历算是藏族文化的一个重要组成部分。它是本民族的祖先在长期生产、生活实践中创造出来①，并在此基础上吸收了国内外其它民族的文化发展起来的。其历史悠久，文献丰富②，有着明显的民族特色。直到现在，仍独立地逐年编制自己的历书。由于它对农牧业的生产活动起着重大的指导作用，其形式也符合民族的传统习惯，所以深受广大农牧民的欢迎，每年发行数十万册，并发行到喜马拉雅山南麓的尼泊尔、不丹和印度的达兰萨拉等地方。

现在国内对于西藏文化的研究非常重视，语言、文字、历史、宗教、社会、经济、艺术、医药等等许多方面，都有人进行研究，近年来研究的成果越来越丰硕，呈现出喜人的景象。但是天文历算方面进行探索者却很少。究其原因是多方面的：

一、人文科学的学者们以为天文历算是非常专门的学问，需要有高深的数学和天文学的基础知识，以致望而生畏，不敢问津。

二、自然科学的学者们，受到语言文字的限制，无从下手。即使找到一般的藏语翻译，译者没有专业知识，也难以如实地、准确地表达。

三、藏文历算著作的传统写法是一种口诀式的，由于每句的音节数目必须相同，就难免有勉强缩简之处，其中又夹有大量的代用的藻语异名，因而相当难于理解。如果不经过老师的口头讲授，再经过例题实际演算的验证，单靠自学，即使是藏文水平较高

的人，也很难入门。

四、有少数人，包括个别领导在内，认为现在既然已经有了现代科学的精密的天文学，藏历已经是过时的东西，不值得再去学习和研究。他们不理解研究民族传统文化的价值和意义。

由于种种原因，藏历没有被系统地介绍到外界。从而使人们产生了一些误解：有的人以为藏历基本上就是汉历，没有多大不同；有的人看到了藏历的特点，而不明白其天文学上的意义，又因为这些特点被占星算命所利用，就以为这些完全是人为捏造出来的迷信东西。我们希望通过这本书的工作，能够使广大读者对藏历的面貌和科学原理有一个大致的了解，克服那些片面的不正确的认识，为想要了解藏历和对它进行研究的学者，提供一份较为系统的基本文献，也为他们提供进行探索和研究的路径。

在我们进行这项工作之前，国外已有两位藏学家作了很有价值的研究工作。他们的研究成果几乎同时发表在1972和1973年。一家是日本的山口瑞凤③，他的《西藏的历学》一文论述了如下四个方面的内容：1.藏历与汉历的关系；2.藏历的由来及其两个学派；3.置闰法，公元805—1907年之间体系派的闰月年表；4.重日缺日的计算法和定朔望，顺带对《圣武记》所记载的几项藏历日期做出了合理的解释。另一家是西德的舒迪特④，在他的《西藏历法史研究》一书中，列举了时轮系内推算闰月和太阴日起点的十种不同的算法，并选其中最重要的四种，用电子计算机排出了公元1027—1973年的历谱，给出了重缺日和闰月，藏历每月朔日与西历日期的对应。他们的工作受到藏学界的重视。他们二位的重点在于介绍时轮历编制历书的各种不同的计算方法，涉及其科学原理的地方较少；对其中更为深奥的日月食和五星运动的推算法未做介绍；更没有论及藏历中的另一项重要内容——时宪历。本书则涉及藏传时轮历和时宪历两个方面，就其科学内容而言，则包括发展的历史、各个历史阶段天文历算文献的简单介绍，天文测时

仪器的研究、民用历书的制定，五星运动和日月食的预报等各个方面。

藏族天文学的研究基础仍然很薄弱，至今尚未见到除藏文外的有关藏族天文历算的原始文献，要想从事藏族天文研究，都得从头做起，令人望而生畏，因此我们认为，在本书中用藏汉两种文字给出藏历原著，再进行科学研究，是很有必要的。时轮历和时宪历是藏历中影响最大的两派，我们各选择了一部具有代表性的著作，进行翻译和研究。本书藏文文献和汉文译文并载，以利于不同对象的读者使用，也便于人们进行对比研究。为了便于藏文与汉文之间互相找到相应的段落，我们给两种原著编排了表示章节段落的数码，汉藏文一致。每组数码的第一个数字表示章次，第二、三两个表示小节。其在章之下，小节之上还有大段落者则在第二数字上做出表示，例如：第六章的6.27之后为第三大段落的第一小节，就编为6.31。其间没有6.28、6.29、6.30，这是有意识地跳过去的，并非漏掉或删掉了什么。对于其因受偈颂体音节的限制缩减字词以后所产生的难解之处，都随时以夹注的形式补足出来；较复杂的地方则在译文后面分条注释，以减少理解上的困难。为了使读者容易理解，我们完全按照原书所给的数据、公式和步骤，完整地做出了实际运算的例题。最后对于其原理，从科学上进行了分析、研究和讨论，肯定其中大部分是符合科学的，同时也指出其某些数据不够精密和对某些现象的解释不合科学之处。

第一种藏文原著《时轮历精要》是藏族学习历算入门的课本，一百五十年来被广泛采用；对于天文史研究者来说，它又是第一手的资料。没有接触过历算的人只需翻阅一下就可以看出，单就其计算方法来说，所使用的数学并不深奥，只要懂得算学四则运算，繁分数和比例算法，就能够掌握。时宪历部分，我们选了《马杨寺汉历心要》为代表，因为它是同类诸书的祖本。其科学原理，的确较深一些，但有高中水平的数学基础也是能看懂的，并

非高不可攀。

两篇研究论文同时用藏汉两种文字写出。由于读者对象不同，所以侧重点也有所不同。在用藏文表达的论文中，对于传统的术语，例如诞生宫、罗睺头尾、文曜武曜，迟行疾行等的科学含义，着重用一些现代天文学知识作出分析和介绍；用汉文表达的论文，则侧重于介绍藏历的特点，如太阴日、重日、缺日等的计算方法和其科学意义。

这样内容的一本书，对于初学者和深入研究者，对于懂藏文而不懂汉文者，对只懂汉文而不懂藏文者，都有其各自可以参考的内容。

我们研究藏历，起因于《藏汉大辞典》的编写工作。因天文历算辞条的藏汉对译和解释遇到困难，我们才决心开展藏历的深入研究。七十年代末，设在成都的《藏汉大辞典》编写组内，曾集中了一批杰出的藏学家。在敲开藏族天文历算知识宝库大门的关键时刻，我们曾得到甘南藏族自治州拉卜楞寺精通藏历的桑珠先生的悉心指导。同时也受到《藏汉大辞典》编写组的支持和帮助。我们对《时轮历精要》进行了翻译和研究，在此基础上，三人合作为大辞典写出了藏汉双解的《历算学分册》的辞目八百余条。可惜的是在把各专科分册按字母汇编的过程中，有若干极重要的词目如：ཆུ་ཚོད“漏刻”、རྒྱུ་སྐར“宿”等条被做了不适当的修改，失去其科学性，与其他词条也脱了节，凡是这些有出入的地方，都应以本书为准。

在藏汉大辞典的历算分册脱稿之后，做为我们所在单位——北京图书馆和中国科学院自然科学史研究所的研究项目，我们继续进行这项研究工作，六年来得到本单位领导的大力支持。在搜集资料的过程中，民族文化宫图书馆、拉卜楞寺图书馆、布达拉宫图书馆都蒙给予方便。民族宫图书馆的孙文景同志与我们积极配合，汇编出了《藏历典籍经眼录》。西藏天文历算学会理事长，藏

医院强巴赤烈院长对这项工作十分关注，并给予许多具体的帮助，例如《汉历大全藏文译本》就是他亲自帮助我们在五世达赖的书库里找到的。

才旦夏茸和毛儿盖·桑木旦是现代藏族学识极为渊博的两位大师，他们都热心地审阅过本书中的两篇论文的藏文稿，并且渴望见到时宪历原理研究那篇，可惜才旦夏茸教授已经逝世未及如愿。

西藏天文历算研究所的几位专家都对我们的工作给予支持和帮助，尤其是已故的所长崔臣群觉，勤于查阅大量的资料，进行深邃的思考，可惜他壮年早逝，未能充分发挥，我们失去一位切磋的好友。

今当本书出版之际，我们更加怀念这两位已故的朋友。

藏历有悠久的历史和丰富的文献，我们的这项工作，还只是从事藏族天文历算研究的一个开端。由于受能力和时间的限制，对两部藏历原著的翻译和注释自感粗疏之处尚多，错误在所难免，在研究工作中，由于可资参考的研究成果很少，许多译名都是我们新创的，未必全都妥当；对内容的理解和分析，也未必完全正确；还有许多问题，有待于进一步探讨，恳切地希望有更多的人加入到研究藏历的工作中来，对我们所做的工作提出批评指教，以便共同合作，把藏族文化研究中的这门重要学科，切实地开展起来。

1986年元月

---

① 《天文星算学发展简史》(藏文)崔臣群觉著，1983年西藏人民出版社出版。(汉文)曲旺，陈宗祥译注，《西藏研究》1982年第四期。

② 北京图书馆、民族图书馆合编的《藏文历算典籍经眼录》(打印本)所载共433种，其他我们未见到的还有很多。

③ 山口瑞凤：《西藏的历学》，铃木学术财团学报，1973年。1983年中央民族学院藏族研究所编的《藏族研究译文集》第一集有金连缘的汉译。

④ Dieter Schuh, Unterchungen Zur Geschichte der Tibetischen Kalenderrechung, 1973, Wiesbaden.

དཀར་ཆག 目 录

དུས་འཁོར་སྐར་རྩིས་ཀྱི་སྐོར།

藏传时轮历部分

བོད་དར་རྒྱ་རྩིས་ཀྱི་སྐོར།
藏传时宪历部分

དུས་འཁོར་སྐར་རྩིས་ཀྱི་སྐོར།

藏传时轮历部分

དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་རྩིས་ཀྱི་རི་མོས་གདན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྡན་སྙིང་གི་ཐིག་ལེ་བཞུགས་སོ། །

ཕྱག་མཛོད་གསུང་རབ་ཀྱིས་མཛད་པ།

མཆོད་བརྗོད།

བློ་ཆེན་རྒྱལ་ཀུན་ཡེ་ཤེས་ལྷ་ཡི་མདངས། །མཚན་བཟང་ལང་ཚོ་དར་བབས་ཡོངས་སྨྲོད་རྫོགས། །སྟོང་གཟུགས་ཕྱག་རྒྱ་དགྱེས་པའི་ཉམས་ལྡན་པ།། བླ་མ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོས་དགེ་ལེགས་སྩོལ།།

འཁོར་བ་ཆུ་སྲིན་རབ་ཁྲོས་མཆེ་བའི་བར། །སྐྱེ་ཤ་ན་འཆིའི་ཁྲག་གིས་ལུས་གཤེར་བའི། །ཉམ་ཐག་སྐྱེ་དགུ་དབུགས་འབྱུང་ཐར་བའི་སར། །འདྲེན་མཛད་མཆོག་གསུམ་དམ་པས་འགྲོ་འདི་སྲུང་། །

སྟོང་ཆེན་ཡིག་ལྷའི་རང་བཞིན་བདེ་བ་མཆོག །ཐིག་ལེ་ཡིག་དྲུག་ཕྱག་རྒྱར་མཉམ་སྦྱར་བ། །སྟོང་ཉིད་སྙིང་རྗེའི་བདག་ཉིད་ཨེ་དང་ཝཾ། །དབྱེར་མེད་ཟུང་འཇུག་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོར་འདུད། །

མཛངས་པའི་དྲི་བྲལ་དོན་དམ་མཁའ་དབྱིངས་སུ། །རྣམ་བཀྲ་ཆོན་བརྒྱའི་

འཇའ་འོད་ཕྱིང་ཁང་དབུས། །ཡེ་ཤེས་ལུས་འཆང་དམར་གསེར་གཞོན་ནུ་དེས། །ཤེས་རབ་རལ་གྲིའི་འཁྲི་ཤིང་བདག་ལ་སྩོལ། །

རྣམ་མང་འགྲོ་ལ་གཅིག་ཏུ་ཕན་པའི་སྨན། །གདུང་སེལ་ཐུགས་རྗེ་ག་བུར་བདུད་རྩིའི་རྒྱུན། །སྒྲོ་མཛད་ལག་ན་པདྨ་འགྲོ་བའི་སྐྱབས། །མགོན་པོ་དེ་ཡིས་བྱང་ཆུབ་བར་དུ་སྐྱོངས། །

འདོད་པ་ཆོས་ནོར་ཐར་བ་རྣམ་པ་བཞི། །དག་པའི་ནོར་འཛིན་གཟུགས་སུ་ཡོངས་གྲུབ་པ། །དགེ་ལེགས་དཔལ་གྱི་འབྱུང་གནས་ཤམ་བྷ་ལར། །ཕྱོན་དང་འཁོར་འགྱུར་མི་དབང་ཚོགས་ལ་འདུད། །

ཐུགས་བསྐྱེད་ལྷ་སྔགས་ཟློ་ཆུན་འཕྲུལ་འཁོར་ལས། །ཉེར་དྲངས་རྒྱུད་རྒྱལ་རྩ་འགྲེལ་བདུད་རྩིའི་ཆབ། །འཕགས་ཡུལ་རིག་འཛིན་ཞིང་སར་འགྲིམས་མཁས་པ། །ཙི་ལུ་པ་དང་དུས་ཞབས་ཆེ་དེ་བསྔགས།

གྲུབ་མཐའ་རྣམ་བཞིའི་བཞེད་སྲོལ་གནམ་རུའི་རྒྱུད། །གནམ་དཔྱོད་སོར་མོས་ཉེར་བཀུག་དགག་སྒྲུབ་མདས། །སྨྲ་ངན་ལོག་རྟོག་འཇོམས་པའི་དགྲ་འཐབ་མཁན། །འཕགས་ཡུལ་པཎ་གྲུབ་ཏྣ་མ་ཋ་དེ་བསྔགས། །

དང་པོའི་སངས་རྒྱས་རྒྱུད་ཆེན་ཛ་ཏྲའི་ཀླུང་། །མཁྱེན་དཔྱོད་ཏྲབ་ཀྱིས་འཐུངས་པ་གངས་ལྗོངས་འདིར། །སྐྱུགས་མཁས་ཞུ་ཆེན་རྒྱལ་པོ་ཨ་ཀྨཿ ཏྣ་འབྲོ་སོང་སོགས་བཀའ་དྲིན་གཞལ་དཀའི་གནས། །

གངས་ཅན་འདིར་ཡང་སངས་རྒྱས་ཐོབ་བྱེད་ལམ། །ས་དགེ་གསར་རྙིང་བཀའ་ཕྱག་རྫོ་ནང་ཞེས། །རྣམ་མང་གྲུབ་མཐའི་གསེར་གྱི་ཐེམ་པའི་སྐས། །འཛུགས་པའི་བྱེད་པོ་དེ་ཀུན་བསྔགས་བྱའི་གནས། །

མདོ་རྒྱུད་དོན་གཟུགས་ཀུན་མཁྱེན་བུ་སྟོན་རྗེ། །འཇམ་དཔལ་དབྱངས་དངོས་རྗེ་བཙུན་ཙོང་ཁ་པ། །མགོན་དེའི་གསང་བའི་མཛོད་འཛིན་དགེ་ལེགས་དཔལ། །མཁས་པའི་དེད་དཔོན་རྣམ་གསུམ་གཙུག་གིས་མཆོད། །

རྒྱུད་དོན་སྨྲ་ལ་སྨྲ་བྲལ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས། །ཟུང་འཇུག་གོ་འཕང་མཐོར་གཤེགས་ནོར་བུ་བཟང་། །ཚུལ་འདིའི་སྲོལ་འབྱེད་དཔལ་ལྡན་ཕྱག་པའི་ཞབས། །རྒྱ་མཚོ་མཚན་ཅན་རྣམ་གསུམ་ཕྱག་གི་ཡུལ། །

ཕྱག་པའི་ལུགས་བཟང་དཔྱོད་ལྡན་སྙིང་གི་ནོར། །རིན་ཆེན་བཻཌཱུར་དཀར་པོའི་དོ་ཤལ་ཕྲེང་། །གཙུག་ལག་ཉིན་མོར་བྱེད་པའི་སྣང་བའི་དཔལ། །སྨྲ་བའི་སློབ་དཔོན་མཆེད་དེར་གུས་བཏུད་ནས། །

དེ་དག་གཞུང་ལས་མ་བྱུང་ལེགས་བཤད་གཏམ། །གསར་པ་འདི་ན་བཤད་པ་འགའ་མེད་ཀྱང་། །གང་ཤེས་ཕན་པའི་སེམས་ཀྱིས་གོ་བདེ་བར། །གནད་དོན་སྙིང་པོ་མདོར་བསྡུས་དགོད་ལ་སྤྲོ། །

འཁོར་བ་མྱ་ངན་ལས་འདས་ཕྱོག་གྱུར་གནས། །མ་ནོར་རི་མོའི་ཚོགས་འཕྲིན་སྟོད་མཁན། །རྩིས་གཞུང་སྤེལ་ལེགས་ཚིག་གི་ཁིངས་ལྡན་མ། །འབྱུང་འགྱུར་མཚོ་ཡི་འདབ་མ་སྐྱོང་ལ་བྲེལ། །

ལེའུ་དང་པོ། རྩིས་ཀྱི་སྔོན་འགྲོ།

1.01 འབྲི་བགྲང་སྟོན་པ་རང་གི་གཡས། །བསྒྱུར་བགོད་འབྲིད་པ་གཡོན་ནས་བརྩམ། །སྒྱུར་བྱེད་མཐའ་ཡི་ཐིག་ལེ་རྣམས། །བསྒྱུར་བྱ་དེ་ཡི་གྲལ་མཐར་དགོད། །བགོད་བྱེད་ཐིག་ལེས་མ་མཐའ་བཀག །བསྒྱུར་བྱ་སྟོངས་པར་བསྒྱུར་རྒྱུ་མེད། །སྒྱུར་བྱེད་སྟོངས་ན་བསྒྱུར་གཞི་དབྱེ། །བསྒྱུར་བའི་དོན་ནི་གང་ཡིན་པ། །གང་བསྒྱུར་གྲངས་སུ་སྤེལ་བའོ། །གཅིག་བསྒྱུར་བ་ལ་མང་ཉུང་མེད། །གཉིས་བསྒྱུར་ལ་སོགས་གོང་དུ་འཕེལ། །བསྒྱུར་བགོད་པར་སྟོངས་ཐིག་ལེས་འཛིན། །བགོད་བྱེད་མཐའ་དཔུས་ཐིག་ལེ་ནི། །རང་གནས་འཛིན་ལས་བགོད་ནུས་མེད། །མ་ཐོབ་ནོར་སྐལ་ཐིག་ལེ་བྱིན། །བགོད་ལ་ཀྱང་པ་སྦྲགས་མ་གཉིས། །ཀྱང་བགོད་ཟེ་ཙམ་ཐོབ་ཐོབ་ཕྱིར། །སྦྲགས་བགོད་ལ་ནི་ཚག་མ་གཙོ། །བགོད་པའི་དོན་ནི་བགོད་བྱེད་ཀྱི། །གྲངས་སུ་སྡུད་པའི་ཚོ་ག་ཡིན། །གོང་དུ་གཅིག་འཕར་བཅུར་འགྱུར་ཏེ། །བརྒྱ་སོགས་རིགས་པས་ཤེས་པར་ནུས། །གསིལ་དུས་བཅུ་སོགས་རིམ་པར་ཕབ། །ལྷག་དེ་རང་རང་གནས་སུ་བཞག །ཐིག་ལེ་གྲལ་འགོར་འབྱུང་མི་སྲིད། །རབ་འབྱམས་ཤེས་བྱ་ཀུན་བསྡུ་ཡང་། །བསྒྱུར་བགོད་ཐམས་ཅད་དེ་ལྟར་ཡིན། །

1.02 དགུ་གཅིག་གཅིག་དགུ་དགུ་རང་ཡིན། །དགུ་གཉིས་གཉིས་དགུ་བཅོ་བརྒྱད་ལ། །དགུ་གསུམ་གསུམ་དགུ་ཉི་ཤུ་བདུན། །དགུ་བཞི་བཞི་དགུ་སུམ་ཅུ་དྲུག །དགུ་ལྔ་ལྔ་དགུ་བཞི་བཅུ་ལྔ། །དགུ་དྲུག་དྲུག་དགུ་ལྔ་བཅུ་བཞི། །དགུ་བདུན་བདུན་དགུ་དྲུག་ཅུ་གསུམ། །དགུ་བརྒྱད་བརྒྱད་དགུ་བདུན་ཅུ་གཉིས། །དགུ་དགུ་བརྒྱད་ཅུ་རྩ་གཅིག་གོ །བརྒྱད་གཅིག་གཅིག་བརྒྱད་བརྒྱད་ཡིན་ལ། །བརྒྱད་གཉིས་གཉིས་བརྒྱད་བཅུ་དྲུག་སྟེ། །བརྒྱད་གསུམ་གསུམ་

བརྒྱད་ཉི་ཤུ་བཞི། །བརྒྱད་བཞི་བཞི་བརྒྱད་སུམ་ཅུ་གཉིས། །བརྒྱད་ལྔ་ལྔ་བརྒྱད་བཞི་བཅུ་ཐམ། །བརྒྱད་དྲུག་དྲུག་བརྒྱད་བཞི་བཅུ་བརྒྱད། །བརྒྱད་བདུན་བདུན་བརྒྱད་ལྔ་བཅུ་དྲུག །བརྒྱད་བརྒྱད་དྲུག་ཅུ་རེ་བཞི་འོ། །བདུན་གཅིག་གཅིག་བདུན་བདུན་རང་ཡིན། །བདུན་གཉིས་གཉིས་བདུན་བཅུ་བཞི་ལ། །བདུན་གསུམ་གསུམ་བདུན་ཉི་ཤུ་གཅིག །བདུན་བཞི་བཞི་བདུན་ཉི་ཤུ་བརྒྱད། །བདུན་ལྔ་ལྔ་བདུན་སུམ་ཅུ་ལྔ། །བདུན་དྲུག་དྲུག་བདུན་བཞི་ཅུ་གཉིས། །བདུན་བདུན་བཞི་བཅུ་ཞེ་དགུའོ། །དྲུག་གཅིག་གཅིག་དྲུག་དྲུག་རང་ཡིན། །དྲུག་གཉིས་གཉིས་དྲུག་བཅུ་གཉིས་ལ། །དྲུག་གསུམ་གསུམ་དྲུག་བཅོ་བརྒྱད་དོ། །དྲུག་བཞི་བཞི་དྲུག་ཉི་ཤུ་བཞི། །དྲུག་ལྔ་ལྔ་དྲུག་སུམ་ཅུ་ཐམ། །དྲུག་དྲུག་སུམ་ཅུ་སོ་དྲུག་གོ །ལྔ་གཅིག་གཅིག་ལྔ་ལྔ་རང་ཡིན། །ལྔ་གཉིས་གཉིས་ལྔ་བཅུ་ཐམ་པ། །ལྔ་གསུམ་གསུམ་ལྔ་བཅོ་ལྔ་སྟེ། །ལྔ་བཞི་བཞི་ལྔ་ཉི་ཤུ་ཐམ། །ལྔ་ལྔ་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔའོ། །བཞི་གཅིག་གཅིག་བཞི་བཞི་ཡིན་ལ། །བཞི་གཉིས་གཉིས་བཞི་བརྒྱད་ཡིན་ནོ། །བཞི་གསུམ་གསུམ་བཞི་བཅུ་གཉིས་ལ། །བཞི་བཞི་དག་ནི་བཅུ་དྲུག་གོ །གསུམ་གཅིག་གཅིག་གསུམ་གསུམ་རང་ཡིན། །གསུམ་གཉིས་གཉིས་གསུམ་དྲུག་ཏུ་འགྱུར། །གསུམ་གསུམ་ལ་ནི་དགུ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་གཅིག་གཅིག་གཉིས་གཉིས་ཡིན་ལ། །གཉིས་གཉིས་བཞི་རུ་ཤེས་པར་བྱ། །གཅིག་གཅིག་གཅིག་ཉིད་ཐིག་ལེ་སྟོང་། །

1.03 ༡ གཅིག་ ༢ བཅུ་ ༣ བརྒྱ་ ༤ སྟོང་ ༥ ཁྲི་ ༦ འབུམ་དང་། ༧ ས་ཡ་ ༨ བྱེ་བ་ ༩ དུང་ཕྱུར་ཏེ། །དགུ་པོ་རྒྱང་པའི་གྲངས་སུ་བརྗོད། །༡ ཐེར་འབུམ་ ༢ ཁྲག་ཁྲིག་ ༣ རབ་བཀྲམ་དང་། །༤ གཏམས་ ༥ དཀྲིགས་ ༦ མི་འཁྲུགས་ ༧ ཁྱད་འཕྱིན་དང་། །༨ ཐང་ཆེན་ ༩ དིད་འདྲིན་ ༡ མཐའ་སྣང་དང་། །༢ རྒྱུ་རིགས་ ༣ འོད་མཛེས་ ༤ དབང་པོ་དང་། །༥ ཞིགས་ཕྱིན་ ༦ རྟོགས་འགྲོ་ ༧ འབྱིན་བརྡལ་དང་། །༨ རྒྱ་སྟེགས་དང་ནི་ ༩ སྟོབས་འཁོར་དང་། །༡ བདེ་ཞིས་

༢ ཉམ་བྱུང་ ༣ སྟོབས་མིག་དང་། །༡ བྱམས་དང་ ༢ སྙིང་རྗེ་ ༣ དགའ་བ་དང་། །
༤ བཏང་སྙོམས་ཉམས་ཏེ་ཆེན་པོར་བཅས། །ལྔ་བཅུ་ཁྲིག་པའི་གྲངས་ཡིན་ཏེ། །
གྲངས་མེད་པ་ནི་ཐ་མའོ། །གོང་ནས་གོང་དུ་བཅུ་འགྱུར་བསྒྲེ། །

1.04 རང་བཞིན་ ༡ གཟུགས་ ༡ དང་བསེ་རུ་ ༡ དང་། །ཟླ་བ་ ༡ འོད་དཀར་ ༡ རི་བོང་ཅན ༡། །འདི་རྣམས་གཅིག་གི་མིང་དུ་གྲགས། །མིག་ ༢ ཟུང་ ༢ བགྲོད་པ་ ༢ ཐབས་ཤེས་ ༢ དང་། །འཁྲིག་ ༢ སྦྱོར་ ༢ གཤིན་རྗེ་ ༢ མཆེ་མ་ ༢ གཉིས། །འཇིག་རྟེན་ ༣ ཚ་བ་ ༣ ཡོན་ཏན་ ༣ མེ ༣། །སྲིད་པ་ ༣ རྩེ་མོ་ཅན་ ༣ རྣམས་གསུམ། །རྒྱ་མཚོ་ ༤ ཆུ་གཏེར་ ༤ ཆུ་བོ་ ༤ བདུད ༤། །རིག་བྱེད་ ༤ སྡེ་པ་ ༤ ཟུང་ལྡན་བཞི། །འདོད་ཡོན་ ༥ ཉེར་སྤྱོད་ ༥ ཕུང་པོ་ ༥ མདའ ༥། །འབྱུང་བ་ ༥ དབང་པོ་ ༥ ལྔ་ཡི་མིང་། །རོ་ ༦ དུས་ ༦ ཐྲ་བ་ ༦ མཚམས་ ༦ རྣམས་དྲུག །རིན་ཆེན་ ༧ ས་འཛིན་ ༧ ཐུབ་པ་ ༧ གླིང ༧། །དྲང་སྲོང་ ༧ རི་ ༧ གཟའ་ ༧ རྟ་ ༧ རྣམས་བདུན། །ལྷ་ ༨ ཀླུ་ ༨ བཀྲ་ཤིས་ ༨ གདོངས་ཅན་ ༨ སྤྲུལ ༨། །སྤྱི་འགྲོ་ ༨ ནོར་ལྷ་ ༨ ནོར་ ༨ དབྱིག་ ༨ བརྒྱད། །སྲིན་པོ་ ༩ བུ་ག་ ༩ གཏེར་ ༩ རྩ་ ༩ དགུ །འཇུག་པ་ ༡༠ ཁྲོ་བོ་ ༡༠ སྒྲ་སྒྲོགས་ ༡༠ ཕྱོགས་ ༡༠། །འཁོར་བ་ ༡༠ སྟོབས་ ༡༠ དང་སོར་མོ་ ༡༠ བཅུ། །དྲག་པོ་ ༡༡ དབང་ཕྱུག་ ༡༡ བདེ་བྱེད་ ༡༡ དང་། །བདེ་འབྱུང་ ༡༡ འཇོམས་བྱེད་ ༡༡ བཅུ་གཅིག་གོ །ཉི་མ་ ༡༢ རྟེན་འབྲེལ་ ༡༢ ཁྱིམ་ ༡༢ བཅུ་གཉིས། །གདུགས་རིམ་ ༡༣ སྣ་ཚོགས་ ༡༣ ལུས་མེད་ ༡༣ དང་། །འདོད་པ་ ༡༣ སྐྱེས་བྱེད་ ༡༣ བཅུ་གསུམ་མིང་། །མ་ནུ་ ༡༤ ཤེད་བུ་ ༡༤ ཡིད་ ༡༤ སྲིད་པ ༡༤། །སྲིད་པའི་གནས་ ༡༤ རྣམས་བཅུ་བཞིའོ། །ཚེས་ ༡༥ ཞེས་བྱ་བ་བཅོ་ལྔའི་མིང་། །ཆ་ཤས་ ༡༦ དང་ནི་རྒྱལ་པོ་ ༡༦ དང་། །མི་བདག་ ༡༦ ཅེས་པ་བཅུ་དྲུག་གོ །རྒྱན་ ༡༧ ཞེས་བྱ་བ་བཅུ་བདུན་མིང་། །ཉེས་ ༡༨ སྐྱོན་ ༡༨ ཁམས་ ༡༨ རྣམས་བཅོ་བརྒྱད་དོ། །རྒྱལ་བ་ ༢༤ ཡུལ་ ༢༤ ནི་ཉེར་བཞིའོ། །དེ་ཉིད་ ༢༥ ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་སྟེ། །སྐར་མ་ ༢༧ འཁོར་ལོ་ ༢༧ ཉེར་

བདུན་མིང་། །སོ་ ༣༢ དང་གཉིས་སྐྱེས་ ༣༢ སུམ་ཅུ་གཉིས། །སྟོང་པ་ ༠ ནམ་
མཁའ་ ༠ ཐིག་ལེ་ ༠ སྟེ། །གྲངས་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་སོ། །

1.05 ༡ ཉི་ ༢ ཟླ་ ༣ དམར་ ༤ ལྷག་ ༥ ཕུར་ ༦ སངས་ ༧ སྤེན། །རེས་
ལ་འཆར་བའི་གཟའ་བདུན་ཏེ། །༨ སྐྲ་གཅན་ ༩ དུས་མེ་ ༡༠ མཇུག་རིང་བཅས།།
བསྟན་པའི་གཟའ་ནི་བཅུ་རུ་འགྱུར། །༠ ཐ་སྐར་ ༡ བྲ་ཉེ་ ༢ སྨིན་དྲུག་དང་། །
༣ སྣར་མ་ ༤ མགོ་ ༥ ལག་ ༦ ནབས་སོ་ ༧ རྒྱལ། །༨ སྐག་ ༩ མཆུ་ ༡༠ གྲེ་ ༡༡
དབོ་ ༡༢ མེ་བཞི་ ༡༣ ནག །༡༤ ས་རི་ ༡༥ ས་ག་ ༡༦ ལྷ་མཚམས་ ༡༧ སྣྲོན། །
༡༨ སྣྲུབས་དང་ ༡༩ ཆུ་སྟོད་ ༢༠ ཆུ་སྨད་དང་། །༢༡ གྲོ་བཞིན་ ༢༢ མོན་གྲེ་ ༢༣
མོན་གྲུ་དང་། །༢༤ ཁྲུམས་སྟོད་ ༢༥ ཁྲུམས་སྨད་ ༢༦ ནམ་གྲུ་བཅས། །རྒྱ་སྐར་
ཉི་ཤུ་རྩ་བདུན་ཏེ། །བྱི་བཞིན་ཞེས་པ་གྲོ་བཞིན་མཐར། །སྦྲུར་ན་ཉི་ཤུ་རྩ་
བརྒྱད་འབྱུང་། །འོན་ཀྱང་རྒྱ་སྐར་དེ་གཉིས་ལ། །སྐར་ཕྲེན་གཅིག་ལས་ལྷག་པ་
མེད། །དེ་ཕྱིར་ལུགས་འདིར་སྐར་མའི་གྲངས། །ཉེར་བདུན་ཡིན་ནོ་རྒྱ་སྐར་
རེར། །སྐར་ཆུང་རེ་ཡི་རྗེས་འབྲང་བཅས། །དེ་ཡང་ཐལ་བའི་སྐར་མ་ལ། །
དུང་ཕྱུར་གཉིས་དང་བྱེ་བ་བརྒྱད། །ས་ཡ་ལྔ་དང་བཅས་པ་ཡོད། །

1.06 ༠ ལུག་ ༡ གླང་ ༢ འཁྲིག་པ་ ༣ ཀཀྚ། །༤ སེང་གེ་ ༥ བུ་མོ་
༦ སྲང་ ༧ སྡིག་ ༨ གཞུ། །༩ ཆུ་སྲིན་ ༡༠ བུམ་པ་ ༡༡ ཉ་རྣམས་ནི། །གཟའ་
བཅུས་རྒྱུ་ལམ་ཁྱིམ་གྱི་མིང་། །

རྒྱ་སྐར་ཉི་ཤུ་རྩ་བདུན་གྱི། །སྐར་མ་རེ་རེའི་ས་ཁྲོན་ནི། །ཆ་མཉམ་
དྲུག་ཅུར་བྱས་པ་ལ། །ཡུལ་གྱི་ཆུ་ཚོད་ཅེས་སུ་བཏགས། །དྲུག་ཅུ་བཞི་ཆར་
བྱས་པ་ཡི། །ཆ་རེར་ཆུ་ཚོད་བཅོ་ལྔ་སྟེ། །རྒྱ་སྐར་ཀང་པ་ཞེས་སུ་གྲགས། །
དེ་འདྲའི་ཀང་པ་དགུ་དགུ་ལ། །ཁྱིམ་གཅིག་ཅེས་གྲགས་འདི་ལྟ་སྟེ། །ཐ་སྐར་
དང་ནི་བྲ་ཉེ་དང་། །སྨིན་དྲུག་ཀང་གཅིག་ལུག་གི་ཁྱིམ། །སྨིན་དྲུག་ཀང་
གསུམ་སྣར་མ་དང་། །མགོ་ཡི་ཕྱེད་ནི་གླང་ཞེས་བྱ། །མགོ་ཕྱེད་ལག་དང་

ནབས་སོ་ཡི། །ཀང་པ་གསུམ་ནི་འཁྲིག་པར་དྲན། །ནབས་སོའི་ཀང་གཅིག་
རྒྱལ་དང་སྐག །ཛོགས་པ་ཀཀ་ཏ་ཞེས་བརྗོད། །མཆུ་གྲི་དབོ་ཡི་ཀང་པ་
གཅིག །སེང་གེའི་ཁྱིམ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན། །དབོ་ཡི་བཞི་གསུམ་མེ་བཞི་
དང་། །ནག་པའི་ཕྱེད་བཅས་བུ་མོའི་ཁྱིམ། །ནག་པའི་ཕྱེད་དང་ས་རི་དང་། །
ས་གའི་ཀང་གསུམ་སྲང་ཁྱིམ་ཡིན། །ས་གའི་ཀང་གཅིག་ལྷ་མཚམས་དང་། །
སྣྲོན་ཛོགས་སྡིག་པའི་ཁྱིམ་ཞེས་བྱ། །སྣུབས་དང་ཆུ་སྟོད་ཆུ་སྨད་ཀྱི། །ཀང་
གཅིག་གཞུ་ཡི་ཁྱིམ་དུ་ངེས། །ཆུ་སྨད་ཀང་གསུམ་གྲོ་བཞིན་དང་། །མོན་གྲེའི་
ཀང་གཉིས་ཆུ་སྲིན་ཁྱིམ། །མོན་གྲེའི་ཕྱེད་དང་མོན་གྲུ་དང་། །ཁྲུམས་སྟོད་ཀང་
གསུམ་བུམ་པར་བརྗོད། །ཁྲུམས་སྟོད་བཞི་ཆ་ཁྲུམས་སྨད་དང་། །ནམ་གྲུ་
ཛོགས་པ་ཉ་ཡི་ཁྱིམ། །

1.07 ༠ སེལ་བ་ ༡ མཛའ་བོ་ ༢ ཆོ་ལུན་དང་། །༣ སྐལ་བཟང་ ༤
བཟང་པོ་ ༥ ཤིན་ཏུ་སྐྲངས། །༦ ལས་བཟང་ ༧ འཛིན་པ་ ༨ ཟུག་རྡུ་དང་། །༩
སྐྲངས་དང་ ༡༠ འཕེལ་བ་ ༡༡ ངེས་པ་དང་། །༡༢ ཀུན་འཛོམས་ ༡༣ དགའ་བ་
༡༤ རྡོ་རྗེ་དང་། །༡༥ དངོས་གྲུབ་ ༡༦ ཤིན་ཏུ་ལྷུང་ ༡༧ མཆོག་ཅན། །༡༨
ཡོངས་འཛོམས་ ༡༩ ཞི་བ་ ༢༠ གྲུབ་པ་དང་། །༢༡ བསྒྲུབ་བྱ་ ༢༢ དགེ་བ་ ༢༣
དཀར་པོ་དང་། ༢༤ ཚངས་པ་ ༢༥ དབང་པོ་ ༢༦ འཁོན་འཛིན་ཏེ། །སྦྱོར་བ་
ཉི་ཤུ་རྩ་བདུན་ཡིན། །

1.08 བྱེད་པ་བཅུ་གཅིག་ཐ་སྙད་ནི། །ཡར་ངོའི་ཚེས་གཅིག་ཕྱི་ཆ་
ནས། །བརྩམས་ཏེ་ཉེར་དགུའི་སྔ་ཆའི་བར། །༡ གདབ་པ་དང་ནི་ ༢ བྱིས་པ་
དང་། །༣ རིགས་ཅན་དང་ནི་ ༤ ཏིལ་རྡུང་དང་། །༥ ཁྱིམ་སྐྱེས་ ༦ ཚོང་པ་ ༧
བིཥྚི་རྣམས། །འཁོར་བས་འཕོ་བྱེད་བདུན་ཞེས་གྲགས། །ཉེར་དགུའི་ཕྱི་ཆ་
བཀྲ་ཤིས་དང་། །གནམ་སྟོང་སྔ་ཆར་ཀང་བཞི་སྟེ། །དེ་ཡི་ཕྱི་ཆར་བྱེད་པ་
ཀླུ། །ཚེས་གཅིག་སྔ་ཆར་མི་སྡུག་པ། །རྟག་པའི་བྱེད་པ་བཞི་ཡིན་ནོ། །ཧཱུྃ། །རྟེན་

འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་མ་རིག་པ། །འདུ་བྱེད་རྣམ་ཤེས་མིང་གཟུགས་དང་། །སྐྱེ་མཆེད་རེག་ཚོར་སྲེད་ལེན་པ། །སྲིད་པ་སྐྱེ་དང་རྒ་ཤིའོ། །

1.09 ཉི་མས་ཁྱིམ་ཟླ་བཅུ་གཉིས་པོ། །བགྲོད་ཡུན་དུས་བཞི་རྫོགས་པ་ལ། །ལོ་གཅིག་ཅེས་པའི་ཐ་སྙད་བཏགས། །ལོ་ཡི་ཐོག་མ་རབ་བྱུང་ཞེས། །རིག་བྱེད་གཞུང་ལས་བཤད་པ་བཞིན། །སྟོད་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་དེ་ལྟར་གསུངས།། རྒྱ་ནག་ལུགས་ལ་ལོ་བཅུ་གཉིས། །ཤིང་མེ་ས་ལྕགས་ཆུ་ལྔ་ཡི། །དབང་ཐང་ཁམས་རེར་ཕོ་དང་མོར། །སྦྱར་བས་ལོ་ཀན་དྲུག་ཅུ་འབྱུང་། །སྟོད་འགྲེལ་ལུགས་ཀྱི་རབ་བྱུང་དང་། །རྒྱ་རྩིས་པ་ཡི་མེ་མོ་ཡོས། །དོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཏེ། །ལྷག་རྣམས་རིམ་པར་དེད་དེ་སྦྱར། །

1.10 ཟླ་བའི་དཀར་ཆ་འཕེལ་དང་འགྲིབ། །བཅོ་ལྔ་རེ་སྟེ་ཞག་སུམ་ཅུར། །ཡོངས་ཆེ་ཟླ་བའི་ཐ་སྙད་བཏགས། །ལོ་རེའི་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་ལས། །གང་དང་གང་ལས་ལོ་ཡི་འགོ །འཛིན་ཚུལ་མི་འདྲ་མང་ན་ཡང་། །སོ་སོར་ལུང་རིགས་ཁུངས་དང་བཅས།༈།ལུགས་འདིར་ཁྱབ་བདག་དུས་འཁོར་ལོ། །དཔལ་ལྡན་འབྲས་སྤུངས་མཆོད་རྟེན་ཆེར། །གསུངས་པའི་དུས་ཟླ་ཡིན་པ་དང་། །ཁྱད་པར་གཟའ་ཀུན་སྟོངས་ཞུགས་མཐར། །རབ་བྱུང་ལོ་ཡི་ནག་ཟླ་ཡི། །ཡར་ངོའི་ཚེས་གཅིག་ནམ་ལངས་དུས། །དུས་མེ་མ་གཏོགས་གཟའ་རྣམས་ཀྱི། །རྟག་ཡོངས་ཐོག་མར་ལུག་ཁྱིམ་ནས། །སྤྱོད་པའི་ཕྱིར་དང་འཇིག་རྟེན་དུ།། ཟླ་བ་སྐྱེས་མ་ཐག་པ་ནས། །དཀར་ཆ་དང་པོར་འཕེལ་བའི་ཕྱིར། །ཡར་ངོ་སྔོན་འགྲོ་ནག་ཟླ་ནས། །ལོ་འགོ་འཛིན་པ་གཙོ་བོར་བཞེད། །

1.11 གཟའ་དང་བྱེད་པའི་འཁོར་ལོ་བདུན༧། །སྐར་སྦྱོར་གཉིས་ནི་ཉེར་བདུན་༢༧ཏེ། །ཆུ་ཚོད་ཆུ་སྲང་དྲུག་ཅུ་༦༠ལ། །དབུགས་དྲུག་༦ཆ་ཤས་མང་ཉུང་དང་། །གནས་ལ་ངེས་པ་མེད་པ་ཡིན། །རང་རང་འཁོར་ལོ་གང་ཡོངས་པ། །ཁྱུད་པའི་ནོར་དེ་གོང་མར་བསྲི། །གནས་གོང་ཐོབ་ནོར་ཤས་

ཆེར་དོར། །

1.12 བསྲེ་བ་སྲེར་བ་ཕྱལ་བ་དང་། །སྨིན་པ་འབྱུལ་དང་ཁེན་པ་དང་། །བསྣན་པ་བསྐོམ་པ་ནོར་དུ་འགྱུར། །ལྡན་པ་འདི་བཅུ་དོན་གཅིག་ཡིན། །འཕྲི་དང་སྦྲང་དང་འཕྲོག་པ་དང་། །ཞུ་དང་འཕྲུལ་དང་དོར་བ་དང་། །འབྲིད་པ་དམན་པ་བུ་ལོན་འགྱུར། །དབེན་པ་འདི་བཅུ་དོན་གཅིག་ཡིན། །བསྒྱུར་དང་བསྣུན་དང་སྤེལ་བ་དང་། །བསྲེས་དང་གསིལ་ལྔ་དོན་གཅིག་ལ། །བསྒོ་དང་ཕྱེ་དང་བསལ་བ་དང་། །བཅད་པ་འདི་བཞི་དོན་གཅིག་ཡིན། །ཕྱིས་ཕ་དབྱེ་བ་བསུབས་པ་དང་། །དོར་བ་རྣམས་ནི་དོན་གཅིག་སྟེ། །ནོར་དེ་དོར་བའི་གོ་ཤུགས་ཀྱིས། །བགོད་ལ་དོར་བའང་འཇུག་པ་ཡོད། །རྙེད་པ་ཐོབ་པ་ནོར་དང་གསུམ། །དོན་གཅིག་ཏུ་ནི་ཤེས་པར་བྱ། །

1.13 སྔ་མའི་ལེགས་བཤད་ཡོངས་འདུའི་འཁྲི་ཤིང་ལས། །གསར་འབྱུངས་རྩིས་ཀྱི་སྔོན་འགྲོ་མེ་ཏོག་ཕྲེང་། །སྤེལ་ལེགས་ཚིག་གི་སྲད་བུ་ལ་བརྒྱུས་ནས། །བྱིས་རྣམས་དགའ་བ་སྐྱེད་པའི་རྒྱན་དུ་སྦྱིན། ༈ །དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་རྩིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྡན་སྙིང་གི་ཐིག་ལེ་ལས་རྩིས་ཀྱི་སྔོན་འགྲོ་མདོར་བསྡུས་སུ་བཀོད་པའི་ལེའུ་སྟེ་དང་པོའོ།། །།

ལེའུ་གཉིས་པ། བསྟན་རྩིས།

2.01 བསྟན་པའི་རྩིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ། །མདོ་དང་རྒྱུད་ཀྱི་ལུགས་གཉིས་ཡོད། །དེ་ལའང་བཞེད་ཚུལ་སྣ་མང་ཡང་། །བསྐལ་བཟང་རྒྱ་ཆེན་རྩོལ་བ་སོགས། །དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་དང་བསྟུན་ནས། །མདོར་བསྡུས་གནད་ཀྱི་སྙིང་པོ་བྲི། །མི་མཇེད་འཛིག་རྟེན་ཞིང་གི་གཙོ། །མཉམ་མེད་སྟོན་པ་ཐུགས་རྗེ་

ཅན། །དོན་གྲུབ་ཅེས་པ་ས་ལུག་ལོའི། །ཆུ་སྟོད་ཟླ་བའི་ཡར་ཚེས་ཀྱི། །བཙོ་
ལྡིའི་མཚན་གུང་རྒྱལ་གྱི་དུས། །གླང་པོའི་རྣམ་པས་ལྷུམས་སུ་ཞུགས ༢༧༨༨།

2.02 དེ་ནས་ཟླ་བ་དགུ་དང་ནི། །ཞག་པོ་ཉེར་གསུམ་འདས་པ་
ཡི། །དྲག་པོ་ཞེས་པ་ལྕགས་སྤྲེལ་ལོའི། །ས་གའི་ཡར་ཚེས་བདུན་གྱི་མཚན། །
ཇོ་མཚར་ལྟས་དང་ཆབས་ཅིག་བལྟམས ༢༡༨༡། །ཞག་བདུན་འདས་རྗེས་
རྒྱལ་ཡུམ་གཤེགས། དེ་ནས་དགུང་ལོ་ཉེར་དགུ་པ། །བཞེས་པ་ས་ཕོ་བྱི་བའི་
ལོར། །རྒྱལ་སྲིད་སྤངས་ནས་ལོ་དྲུག་ཏུ། །དཀའ་སྤྱད་སོ་ལྡེ་བཞེས་པ་ཡི། །
ཤིང་ཏ་ས་གའི་ཉ་ཡི་མཚན། །སྐྱ་རེངས་འཆར་བར་རྫོམ་པ་ན། ཟླ་མེད་བྱང་
ཆུབ་བདུད་རྩི་བརྙེས ༢༡༥༢། །ཉ་དེའི་ཉིན་རྩིས་གཟའ་གཅིག་དང་། །ཆུ་
ཚོད་སོ་བརྒྱད་ཆེས་འཁྲུད་ཀྱི། །ཟླ་སྐར་བཅུ་དྲུག་ཆུ་ཚོད་ཐིག །སྒྲ་གཅན་
གདོང་གི་སྐར་མ་ལ། བཅུ་དྲུག་ཆུ་ཚོད་ཉི་ཤུ་དགུ །འབྱུང་ཕྱིར་འདུལ་བ་ལུང་
སོགས་ལས། །དེ་ཚེ་ཟླ་བ་སྒྲ་གཅན་གྱིས། །བཟུང་བར་གསུངས་པའི་ལུང་དང་
འགྲོར། །

2.03 དེ་ནས་ལོ་གྲངས་ཞེ་དྲུག་བར། །བསྐལ་པ་བྱེ་བ་དུ་མ་རུ། །
མཚན་ཙམ་ཐོས་པར་དཀའ་བ་ཡི། །ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཟླ་མེད་བསྐོར། །
འཁྲུངས་ནས་གྱ་གཅིག་བཞེས་པ་ཡི། །དཔའ་བོ་ལྕགས་འབྲུག་ནག་པའི་ཉར། །
ལྷོ་ཕྱོགས་དཔལ་ལྡན་འབྲས་སྤུངས་ཀྱི། །སྤྲུལ་པའི་མཆོད་རྟེན་ཆེན་པོ་དེར། །
འོག་ཏུ་ཆོས་དབྱིངས་གསུང་དབང་དང་། །སྟེང་དུ་དཔལ་ལྡན་རྒྱུ་སྐར་གྱི། །
དཀྱིལ་འཁོར་སྤྲས་ཏེ་བདེ་ཆེན་གནས། །རྡོ་རྗེ་དབྱིངས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ཆེར། །
སྟོན་པ་ཤཱཀྱའི་རྒྱལ་པོ་ཉིད། །རྡོ་རྗེ་སེངྒེའི་ཁྲིར་བཞུགས་ནས། །དུས་ཀྱི་འཁོར་
ལོའི་ཏིང་འཛིན་གྱིས། །སྤྲུལ་པའི་ཆོས་རྒྱལ་ཟླ་བཟང་གཙོས། །རྒྱལ་ཕྲན་དགུ་
བཅུ་རྩ་དྲུག་དང་། །སྐལ་ལྡན་ལྷ་མིའི་འཁོར་ཚོགས་ལ། །རྩ་རྒྱུད་སྟོང་ཕྲག་
བཅུ་གཉིས་སོགས། །གསང་སྔགས་རྒྱུད་སྡེ་མ་ལུས་པ། །འདའ་བར་ཞལ་

ཆེམས་ཚུལ་དུ་གསུངས་༢༡༠༡། །ལོ་དེའི་ས་ག་ཟླ་བ་ཡི། །ཡར་ཚེས་བཅོ་ལྔའི་མཚན་གྱི་ཆར། །ཆོས་དབྱིངས་ནུབ་ཀྱི་ས་འཛིན་རྩེར། །གཟུགས་སྐུའི་ཉི་རྒྱས་ཟླ་བ་ནུབ། །ས་སྟེང་མི་ཤེས་སྨག་གིས་བཟུང་། །

2.04 བསྟན་པའི་གནས་ཚད་ལྔ་སྟོང་དུ། །གསུངས་པའང་རྒྱལ་བ་འདས་པ་ནས། །བཟུང་སྟེ་བརྩི་བར་བྱ་དགོས་ལ། །དེ་ཡང་ལྔ་བརྒྱ་ཕྲག་བཅུ་ལས། །ལྔ་བརྒྱ་དང་པོར་དགྲ་བཅོམ་དང་། །དེ་བཞིན་གཉིས་པར་ཕྱིར་མི་འོང་། །ལྔ་བརྒྱ་གསུམ་པར་རྒྱུན་ཞུགས་ཏེ། །ཡེ་ཤེས་ཁོང་ཚུད་ལེའུ་གསུམ། །དེ་ནས་ལྔ་བརྒྱ་ཕྲག་གསུམ་ལ། །རིམ་བཞིན་ཤེས་རབ་ཏིང་འཛིན་དང་། །ཚུལ་ཁྲིམས་བསླབ་པ་གཙོར་སྟོན་གསུམ། །སྒྲུབ་པའི་དུས་ཀྱི་ལེའུ་ཟེར། །དེ་ནས་ལྔ་བརྒྱ་ཕྲག་གསུམ་ལ། །མངོན་པ་མདོ་སྡེ་འདུལ་བ་རྣམས། །སྟོན་པ་མང་དུ་འབྱུང་བས་ན། །ལུང་གི་ལེའུ་གསུམ་དུ་གྲགས། །བཅུ་པ་ལྔ་བརྒྱ་ཐ་མ་ལ། །རབ་བྱུང་རྟགས་ཙམ་མ་གཏོགས་པ། །ལྟ་སྤྱོད་རྣལ་མ་མེད་པའི་ཕྱིར། །རྟགས་ཙམ་འཛིན་པའི་ལེའུར་གསུངས། །

2.05 འོ་ན་སྟོན་པ་འཁྲུངས་པ་ནས། །ད་ལྟའི་རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི། །མེ་ཕག་ལོ་འདི་ཡན་ཆད་ལ། །ལོ་གྲངས་ཅི་ཙམ་འདས་ཤེ་ན། །ཉིས་སྟོང་བདུན་བརྒྱ་གྱ་བདུན་འདས། །རྫོགས་སངས་རྒྱས་ནས་ཉིས་སྟོང་དང་། །བདུན་བརྒྱ་ང་གསུམ་འདས་པ་སྟེ། །མྱ་ངན་འདས་ནས་ཉིས་སྟོང་དང་། །བརྒྱ་ཕྲག་བདུན་དང་བདུན་འདས་སོ། །བསྟན་པའི་གནས་ཚད་སྟེང་ནས་ནི། །དགྲ་བཅོམ་དང་ནི་ཕྱིར་མི་འོང་། །རྒྱུན་ཞུགས་ཤེས་རབ་ཏིང་འཛིན་རྣམས། །རྫོགས་ཏེ་ཚུལ་ཁྲིམས་ལེའུ་ཡི། །སྟེང་ནས་ཉིས་བརྒྱ་བདུན་རྣམས་འདས། །ད་ནི་མེ་ཕག་འདི་ཉིད་ནས། །བརྩིས་ཏེ་ལོ་གྲངས་ཉིས་སྟོང་ནང་། །ཉིས་བརྒྱ་གོ་གསུམ་སོང་བའི་མཐར། །མདོ་ལུགས་བསྟན་པའི་གནས་ཚད་རྫོགས། །

2.06 དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ལུགས་ལ་ཡང་། །བཞེད་ཚུལ་མི་འདྲ་མང་

བཞུགས་ཀྱང་། །རེ་ཞིག་རྒྱ་མཚོ་རྣམ་གསུམ་ལུགས། །བསྟན་པའི་གནས་ཚད་ཐོག་མ་ནི། །སྟོན་པའི་གྲུ་གཅིག་བཞེས་པ་ཡི། །དཔའ་བོ་ལྕགས་འབྲུག་ལོ་དེ་ཡིན། །ལོ་དེའི་ནག་ཉར་རྩ་རྒྱུད་གསུངས ༢༧༠༢། །ལྕགས་སྦྲུལ་ལོ་ལ་ཟླ་བཟང་གིས། །རྩ་རྒྱུད་བསྡུས་ཤིང་འགྲེལ་བ་མཛད ༢༧༠༦། །ཆུ་རྟར་སྐལ་ལྡན་རྣམས་ལ་བསྟན ༢༧༠༥། །ཆུ་ལུག་ལོ་ལ་མ་ལ་ཡའི། །ཡིད་འོང་སྤྲིད་མོའི་ཚལ་མཆོག་དེར། །སྐལ་ལྡན་དྲང་སྲོང་རིག་འཛིན་གཙོ། །ཀུན་གྱི་འདྲུག་ཚོགས་ཕོ་བྲང་ཆེ། །དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བློས་བསླངས་མཆོག །བཞེངས་ཏེ་ཟླ་བཟང་རང་ཉིད་གཤེགས ༢༧༠༨། །དེ་ནས་ཤིང་ཕོ་སྤྲེའུ་ལོར། །དེ་སྲས་ཆོས་རྒྱལ་ལྷ་དབང་ཉིད ༢༧༠༣། །ཁྲིར་འཁོད་ལོ་བརྒྱ་རྫོགས་པ་ཡི། །ཤིང་ཕྱིར་དེ་སྲས་གཟི་བརྗིད་ཅན ༢༦༠༣། །ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་ལ་ལོ་བརྒྱར་བཞུགས། །དེ་ནས་རིམ་བཞིན་ཤིང་འབྲུག་ལ། །ཟླ་བས་བྱིན ༢༥༠༣ དང་ཤིང་སྦྲུལ་ལ། །ལྷ་ཡི་དབང་ཕྱུག ༢༩༠༣ ཤིང་ཕྱིའི་ལོར། །སྣ་ཚོགས་གཟུགས ༢༣༠༣ དང་ཤིང་འབྲུག་ལ། །ལྷ་ཡི་དབང་ལྡན་ཁྲིར་ཕེབས ༢༢༠༣ ནས། །རེ་རེའི་ལོ་བརྒྱར་རྩ་རྒྱུད་བསྟན། །དེ་འོག་ཤིང་ཕོ་སྤྲེའུ་ལོར། །རྒྱལ་བས་ལུང་བསྟན་འཇམ་དཔལ་གྲགས ༢༡༠༣། །ཁྲིར་ཕེབས་ལོ་བརྒྱ་རྫོགས་པ་ཡི། །

2.07 ཤིང་ཕྱིའི་ནག་ཉར་མ་ལ་ཡར། །དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བློས་བསླངས་དེར། །ཉི་མའི་ཤིང་རྟ་ལ་སོགས་པའི། །ཚངས་པའི་དྲང་སྲོང་རིགས་མང་པོ། །རིགས་གཅིག་མཛད་ནས་དབང་བསྐུར་བས། །རིགས་ལྡན་མཚན་གསོལ་རྩ་རྒྱུད་ལས། །རྒྱལ་བའི་ལུང་བཞིན་བསྡུས་རྒྱུད་བསྡུས། །རང་ཉིད་ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་སྐུར་གཤེགས། །ཤིང་ཕྱིའི་ལོ་དེར་པདྨ་དཀར ༢༠༠༣། །ཁྲིར་ཕེབས་རྒྱལ་བའི་ལུང་བསྟན་བཞིན། །བསྡུས་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲེལ་ཆེན་བརྩམས། །དེ་ནས་ལོ་བརྒྱ་རྫོགས་པའི་མཐར། །ཤིང་ཕོ་འབྲུག་ལོར་བཟང་པོ་དང་ ༡༩༠༣། །ཤིང་སྦྲུལ་ལོ་ལ་རྣམ་རྒྱལ་ ༡༨༠༣ དང་། །ཤིང་ཕྱིར་བཤེས་

གཉེན་བཟང་པོ་ ༡༧༠༣ དང་། །ཤིང་མོ་འབྲུག་ལོར་རིན་ཆེན་ཕྲུག་ ༡༦༠༣། །
ཤིང་སྤྲེལ་ཁྲབ་འཇུག་སྲས་པ་ ༡༥༠༣ དང་། །ཤིང་བྱིར་ཉི་གྲགས་ ༡༦༠༣ ཤིང་
འབྲུག་ལོ། །ཤིན་བཟང་ ༡༣༠༣ ལ་སོགས་བརྒྱད་རྣམས་ཀྱིས། །རིམ་བཞིན་ལོ་
གྲངས་བརྒྱ་བརྒྱ་རེར། །དཔལ་ལྡན་བསྟུས་རྒྱུད་འགྲེལ་བཅས་བསྟན། །

2.08 དེ་འོག་ཤིང་སྤྲེལ་ལོ་དེ་ལ། །མ་ཁར་སྲྫང་རྟེའི་བློ་གྲོས་ཀྱིས། །
ཀླ་ཀློའི་ཆོས་ལོག་ཚུགས་པ་དང་། །རྒྱ་མཚོ་རྣམ་རྒྱལ་ ༡༢༠༣ ཁྲིར་ཕེབས་
མཉམ། །ལོ་བརྒྱ་ཕྱི་གཉིས་བར་དུ་བཞུགས། །དེ་འདས་མི་ཟད་མི་ཁྲིའི་ལོར།།
རྒྱལ་དཀའ་ ༡༠༢༡ རྒྱལ་སར་ཕེབས་པ་དང་། །རང་ལུགས་བྱེད་པའི་རྩིས་འགོ་
ཟུག །རྒྱལ་དཀས་ཉིས་བརྒྱ་ཉེར་གཅིག་པར། །ཆོས་བསྟན་ལོ་མཐའ་མི་སྣག་
ཡིན། །དེས་ན་ཀླ་ཀློ་ཞུགས་པ་དང་། །རྒྱ་མཚོ་རྣམ་རྒྱལ་ཁྲིར་འཁོད་ནས། །
བརྩམས་ཏེ་མི་ སྣག་དེ་ཡན་ལ། །རྒྱུད་ལས་ མི་ མཁའ་རྒྱ་ མཚོར་ ༨༠༠
གསུངས། །དེ་ལྟར་མཛད་པའི་དགོས་པ་ཡང་། །ཀླ་ཀློའི་གནས་ཚད་སྟོང་
བརྒྱད་བརྒྱར། །གསུངས་པའི་ལོ་མཚམས་ཤེས་ཕྱིར་དང་། །ཁྱད་པར་རིགས་
ལྡན་དེ་གཉིས་ཀྱི། །ལོ་གྲངས་བྱེ་བྲག་རྟོགས་ཕྱིར་ཡིན། །

2.09 དེ་འོག་རབ་བྱུང་མི་ཡོས་ཏེ། །རྒྱུད་ལས་རབ་བྱུང་ཐོག་མར་
མཛད། །ལོ་དེར་རིགས་ལྡན་ཉི་མ་ ༨༠༠ ནི། །ཁྲིར་འཁོད་བོད་ཡུལ་བསིལ་
ལྡན་འདིར། །དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྒྱུད་རྒྱལ་ཕེབས། །ཉི་མས་ལོ་བརྒྱ་རྫོགས་
པའི་རྗེས། །རབ་བྱུང་གཉིས་པའི་མེ་ལུག་ལ། སྣ་ཚོགས་གཟུགས་ཕེབས་ ༧༠༠
ལོ་བརྒྱར་བཞུགས། །དེ་ནས་རིམ་བཞིན་བཞི་པ་ཡི། །མེ་ཕག་ལོ་ལ་ཟླ་བའི་
འོད ༦༠༠། །རབ་བྱུང་དྲུག་པའི་མེ་ཡོས་ལོར། །མཐའ་ཡས་ཁྲིར་ཕེབས་
༥༠༠ རབ་བྱུང་དེའི། །ལོ་གྲངས་སུམ་ཅུ་འདས་པ་ཡི། །མེ་བྱར་མདོ་སྨད་ཙོང་
ཁའི་གཞིར། །མཁས་དང་གྲུབ་པ་ཡོངས་ཀྱི་གཙོ། །འཇམ་མགོན་བློ་བཟང་
གྲགས་པ་ ༦༧༠ འཁྲུངས། །རབ་བྱུང་བདུན་པའི་མེ་ལུག་ལ། །ས་སྐྱོངས་

༨༠༠ དགུ་པའི་མི་ཕག་ལོར། །དཔལ་སྐྱོངས་ ༣༠༠ རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི། །མེ་ཡོས་ལོ་ལ་སེང་གེ་ ༢༠༠ དང་། །དེ་འོག་རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི། །མེ་ལུག་ལོ་ལ་རྣམ་གནོན་ ༧༠༠ རྣམས། །ཁྲིར་ཕེབས་རེ་རེའང་ལོ་བརྒྱར་བཞུགས། །དེ་ནས་རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི། །ད་ལྟའི་མེ་ཕག་འདི་ཡན་ལ། །གནས་མཆོག་དམ་པ་ཀེ་ལ་ཤར། །ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རྣམ་བདུན་དང་། །རིགས་ལྡན་བཅུ་དགུ་ཆོས་བསྟན་ནས། །ལོ་གྲངས་ཅི་ཙམ་འདས་པའི་གྲངས།། རང་རང་མཚན་གྱི་སྟེང་ཐད་དུ། །བཀོད་པ་དག་ལས་ཤེས་པར་གྱིས། །

2.10 མི་ཕག་ལོ་འདིར་སྟོབས་པོ་ཆེ། །ཁྲིར་ཕེབས་ལོ་བརྒྱ་སོང་བའི་མཐར། །བཅུ་དྲུག་པ་ཡི་མེ་ཡོས་ལོར། །མ་འགགས་པ་ ༧༠༠ དང་བཅུ་བདུན་པའི། །མེ་ལུག་ལོ་ལ་མིའི་སེང་གེ་ ༢༠༠། །རབ་བྱུང་བཅུ་དགུའི་མེ་ཕག་ལ། །དབང་ཕྱུག་ཆེ་ ༣༠༠ དང་ཉེར་གཅིག་པའི། །མེ་ཡོས་ལོ་ལ་རིགས་ལྡན་ཆེ། །མཐའ་ཡས་རྣམ་རྒྱལ་ ༨༠༠ ལ་སོགས་པས། །ལོ་གྲངས་བརྒྱ་རེར་དམ་ཆོས་སྟོན། །དེ་འོག་རབ་བྱུང་ཉེར་གཉིས་པའི། །མེ་ལུག་ལོ་ལ་རིགས་ལྡན་མཆོག །དྲག་པོ་འཁོར་ལོ་སྒྱུར་བ་ཆེ་ ༥༠༠། །ཤམ་བྷ་ལ་ཡི་སེང་ཁྲིར་འཁྲོན། །དེ་ནས་ལོ་གྲངས་གོ་དྲུག་པར། །ཆོས་སྟོན་ཤམ་བྷ་ལ་ཡུལ་ནས། །གོ་བདུན་བཞིས་པའི་ཆུ་ལུག་ལོར། །ལྷ་ཆེན་བཅུ་གཉིས་དཔུང་ཚོགས་དང་། །འཇིགས་རུང་དམག་ཚོགས་དང་བཅས་པ། །ཀླྀ་ཏའི་ཕྱུར་ཕེབས་འཕགས་ཡུལ་ནས། །བརྩམས་ཏེ་གཡས་སྐོར་རིམ་བཞིན་དུ། །གཡུལ་བཤམས་དུས་བུ་བཅུ་གཉིས་གཞིར། །གནས་པའི་ཀླ་ཀློའི་ཚོགས་བཅོམ་ནས། །དུས་བཞི་ཕྱི་མའི་རྫོགས་ལྡན་འཆར། །ཀླ་ཀློ་འཇོམས་མཛད་འཁོར་ལོ་ཅན། །རང་གི་ལོ་བརྒྱ་རྫོགས་པ་ན། །གེ་ལ་ཤ་རུ་ཚངས་པ་དང་། །ལྷ་དབང་དུས་བུ་བཅུ་གཉིས་གཞིར། །ལོ་སྟོང་བར་དུ་དམ་པའི་ཆོས། །སྟོན་པར་བསྐོས་ཏེ་རང་ཉིད་གཤེགས། །དེ་རྗེས་འོད་སྲུངས་ལ་སོགས་པའི། །རྒྱལ་པོ་བརྒྱུད་ཀྱིས་ཤམ་བྷ

ལར། །རེ་རེས་ལོ་བརྒྱར་དམ་ཆོས་སྟོན། །དེ་མཐར་བདེ་གཤེགས་བསྟན་པའི་
མཇུག །སྙིད་པ་ཡིན་ནོ་ཤེས་ལྡན་ཚོགས། །

2.11 རྒྱལ་བ་ལྔ་ངན་འདས་པ་ནས། །དྲག་པོ་དཀྱུང་ལོ་གོ་བརྒྱད་
བར། །ལོ་གྲངས་སུམ་སྟོང་སུམ་བརྒྱ་བཞི། །འབྱུང་བ་དུས་བཞི་ཐ་མའི་ཚད།།
དེ་ཉིད་ཆ་བཞིར་བྱས་པ་ལ། །ཆ་རེར་བརྒྱད་བརྒྱ་ཉེར་དྲུག་འབྱུང་། །དུས་
བཞི་རེ་རེའི་ཡུན་ཚད་ཡིན། །དེ་ལ་ཆོས་ཀྱི་ཀང་པ་ཞེས། །ཀང་པ་རེ་རེ་མ་
ནུབ་བར། །རིམ་བཞིན་༤ རྫོགས་ལྡན་༣ གསུམ་ལྡན་དང་། །༢ གཉིས་ལྡན་༡
རྩོད་ལྡན་ཞེས་སུ་གྲགས། །ད་ལྟའི་མི་ཕག་འདི་ཡན་ལ། །དུས་བཞི་ཐ་མའི་
བསྟན་པ་ཡི། །སྔོན་ནས་རྫོགས་ལྡན་གསུམ་ལྡན་དང་། །གཉིས་ལྡན་རྫོགས་ནས་
རྩོད་ལྡན་ལས། །ལོ་གྲངས་ཉིས་བརྒྱ་ཉེར་དགུ་འདས། །མི་ཕག་འདི་ནས་མ་
འོངས་པར། །ལྔ་བརྒྱ་གོ་བདུན་འདས་པའི་ཚེ། །དུས་བཞི་ཐ་མའི་རྩོད་ལྡན་
ཡང་རྫོགས། །

2.12 ཀླ་ཀློ་དང་ནི་དྲག་པོ་ཡི། །བསྟན་པའི་གནས་ཚད་གཉིས་ཀ་
ཡང་། །སྟོང་དང་བརྒྱད་བརྒྱར་མཉམ་པ་ཡིན། །དེ་ཡང་ཀླ་ཀློ་ཞུགས་པ་ནས།།
ད་ལྟའི་མི་ཕག་འདི་ཡན་ལ། །ཀླ་ཀློའི་གནས་ཚད་སྔོན་ནས་ནི། །ཆིག་སྟོང་
ཉིས་བརྒྱ་གསུམ་འདས་ལ། །འདི་ནས་མ་འོང་ལོ་གྲངས་ནི། །ལྔ་བརྒྱ་གོ་
བདུན་འདས་པའི་མཐར། །ཀླ་ཀློའི་གནས་ཚད་རྫོགས་པ་དང་། །དྲག་པོ་འཁོར་
ལོ་ཅན་པོ་ཡི། །བསྟན་པའི་རྫོགས་ལྡན་འཆར་བ་མཉམ། །དྲག་པོའི་བསྟན་པ་
དུས་བྱུ་འདིར། །སྟོང་དང་བརྒྱད་བརྒྱར་གནས་པ་ཡང་། །ཆ་བཞི་བགོས་པར་
རེ་རེ་ལ། །བཞི་བརྒྱ་ལྔ་བཅུ་འབྱུང་བ་ནི། །དུས་བཞི་ཕྱི་མའི་བསྟན་པ་ཡི། །
ཆོས་ཀྱི་ཀང་པ་རེ་རེའི་ཚད། །སྔར་བཞིན་རྫོགས་ལྡན་གསུམ་ལྡན་དང་། །
གཉིས་ལྡན་རྩོད་ལྡན་ཞེས་སུ་གྲགས། །དེ་བཞིན་དུམ་བུ་བཅུ་གཅིག་གཞིར། །
དུས་མཉམ་སྟོང་དང་བརྒྱད་བརྒྱར་གནས། །བསྡོམ་ན་ཉི་ཁྲི་ཆིག་སྟོང་དང་། །

དྲག་བརྒྱ་འབྱུང་བ་རྒྱུད་ལས་ནི། །དྲག་པོའི་བསྟན་པ་འོག་མིན་པའི། །ཉིན་
ཞག་གཅིག་གི་ཚད་དུ་ནི། །གནས་པར་གསུངས་པའི་དགོངས་པར་འགྱུར། །
རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་སྔ་དར་ཚད། །ལོ་གྲངས་སུམ་སྟོང་སུམ་བརྒྱ་བཞི། །དེ་
སྲིང་རིགས་ལྡན་དྲག་པོ་ཡིས། །གསོས་པའི་རྒྱལ་བསྟན་ཕྱི་དར་ཚད། །སྟོང་
དང་བརྒྱད་བརྒྱ་བསྣན་པ་ན། །ལྔ་སྟོང་བརྒྱ་དང་བཞི་འབྱུང་བ། །རྒྱལ་བའི་
བསྟན་པའི་གནས་ཚད་ཡིན། །ལྔ་སྟོང་ལས་ནི་བརྒྱ་དང་བཞིས། །མང་བ་རྒྱུད་
འདིའི་ཁྱད་ཆོས་སུ། །ཕྱུག་པའི་ལུགས་ཀྱི་མཁས་རྣམས་སྨྲ། །

2.13 རྒྱུད་ལས་མ་འོངས་རབ་བྱུང་རེ་རེའི་འཁོར། །རྩིས་འཕྲོའི་
ངེས་པ་སྤྲོ་དགོས་གསུངས་པ་དང་། །བསྟུན་ཏེ་ངེས་སྤྲོའི་ལོ་འདི་རབ་ཡིད་
ཀྱི། །དྲག་ཙུ་སྐོར་ལས་ཉི་ཤུ་སྦྱར་འདས་པ། །འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་སཏྟོཏ་
ཞེས། །སྟོད་འགྲེལ་པོད་ཀྱི་སྐད་དུ་ཐམས་ཅད་འདུལ། །མ་ཧཱ་ཙི་ནའི་གསེར་གྱི་
རྒྱལ་ཁབ་ཆེར། །ཏིང་ཏའི་ཞེས་གྲགས་སྲོར་ཐང་འབྱུང་རྩིས་ལས། །དབང་ཐང་
དང་བསྟུན་མི་མོ་ཕག་ཅེས་བཏགས། །སྲོག་ལུས་དབང་ཐང་རླུང་རྟ་ ༧༠ རྣམ་
བཞིའི་ཁམས། །ཚུ་ས་མེ་མེ་བཞི་སྟེ་སྨེ་པའི་ཕྲེང་། །ཐ་མར་རྒྱུ་བའི་སྐབས་
ཡིན་གཉིས་ནག་སྨེ། །དཀུ་གླིང་དབུས་སུ་བདུད་ཀྱི་མི་ཡོང་གནས། །འབྱུང་བ་
གསུམ་ལྡན་ཁ་རལ་ཟླ་བའི་གླིང་། །དེ་ལྟའི་གནམ་ལོའི་རྒྱལ་པོ་གསར་འཆར་
འདིར། །གསང་ཆེན་རིགས་པ་འཛིན་པས་བསྐྱི་བའི་གྲོངས། །གྲུབ་པའི་གནས་
མཆོག་དཔལ་ལྡན་ཤམ་བྷ་ལར། །སྤྲུལ་པའི་རིགས་ལྡན་དམ་པ་སྟོབས་པོ་ཆེ། །
གསེར་འབྲུག་སྙེར་མོ་ལྡས་བཏགས་ཆོས་ཀྱི་ཁྲིར། །ཨེ་ཤྲི་ཛ་བོར་གསར་དུ་
བཞེངས་པ་ཡི། །དུས་སྟོན་མཆོག་དེར་ཡིད་ཀྱིས་སྨོན་འདུན་ཕྱིར། །རྩིས་འཕྲོ་
གསར་དུ་སྤྲོ་བའི་ངེས་པ་བྱས། ༈ །དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། །ཕྱི་དུས་ཀྱི་
འཁོར་ལོ་སྐར་རྩིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྡན་སྙིང་གི་
ཐིག་ལེ་ལས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་རྩིས་དང་ཆོས་རྒྱལ་རིགས་ལྡན་བྱུང་ཚུལ་བརྗོད་པའི་
ལེའུ་སྟེ་གཉིས་པའོ།། །།

ལེའུ་གསུམ་པ། གྲུབ་རྩིས་ཀྱི་ཡན་ལག་ལྔ་བཤད་པ།

3.01 ད་ནི་ཙ་རྒྱུད་རྗེས་འབྲངས་ནས། །རྣམ་དག་གྲུབ་པའི་ལྔ་བསྡུས་བཤད། །དེ་ཡང་རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི། །ལོ་གྲངས་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་པ། །མི་ཕག་ལ་སོགས་འདས་པའི་ལོ། །ཉི་མས་༡༢ བསྒྱུར་ལ་ནག་པ་སོགས།། འདས་ཟླ་བསྲེས་ལ་གནས་གཉིས་བཞག །འོག་མ་མིག་༢བསྒྱུར་མཁའ་རོས་༦༠ བརྒྱན། །མདའ་རོས་༦༥ ཕྲོབ་ནོར་སྟེང་མར་བསྲེ། །དེ་ཡིས་ཚེས་ཟླ་རྣམ་པར་དག །སྟེང་ཟླ་༡ འོག་མར་ཟུང་༢ ཕྱིན་པས། །རྗེས་མ་རྗེས་མའི་ཟླ་དག་འཆར། །ལག་ལེན་སྐད་ལས་བསྒོལ་འདོན་ཡང་། །མདའ་རོའི་ལྷག་མར་ཐིག་༠ ཤར་ཚེ། །མཐའ་རུ་བསྒོལ་བྱུང་གཟུགས་༡ ཤར་ན། །དབུས་སུ་ཟླ་བསྒོལ་ཐོན་པ་ཡིན། །དེ་ཚེ་སྟེང་ནས་གཟུགས་༡ ཕྲི་ཞིང་། །འོག་མ་སྐད་དབུགས་ལྡོག་གཉིས་སོགས། །དུས་གཟེར་བརྟག་པའི་གཞིར་ཡང་བཟུང་། །

3.02 ཟླ་དག་གནས་ལྔ་སྟེང་རིམ་བཞིན། །གཟའ་གཟུགས་༡ ཆུ་ཚོད་ཟླ་ཡོན་༣༡ དང་། །མཁའ་དབང་༥༠ སྲང་ལ་དབུགས་སྟོང་པ ༠། །ཆ་ཤས་མཁའ་ནོར་ཆུ་བོས་༦༨༠ བསྒྱུར། །སྟེང་ནས་རིམ་བཞིན་རྩེ་མོ་༣ དང་། །རི་རྩེ་༣༧ དང་ནི་མི་ཆུ་༦༣ ལག་༢། །མཁའ་ཡིད་༡༦༠ ཕྱིན་ལ་གྱེན་རིམ་བཞིན། །རི་མཁའ་རི་༧༠༧ དང་དུས་༦ མཁའ་རོ ༦༠། །ཐིག་མཚམས་༦༠ ཐུབ་པས་༧ དོར་བའི་ལྷག །གཟའ་ཡི་རྒྱུ་ཞ་རྣམ་པར་དག །

3.03 ཟླ་དག་གནས་གཉིས་སྟེང་མ་ལག་༢། །འོག་མ་གཟུགས་༡ ཀྱིས་བསྒྱུར་བ་ལ། །སྟེང་མར་ལག་མིག་༢༢ འོག་མ་ལ། །ཐིག་༠ཕྱིན་དུས་ཁྲིམ་༡༢༦ ཕྲོབ་པའི་ནོར། །སྟེང་བསྲེ་དེ་ཡང་ནོར་ལག་༢༨ གིས། །བསྒྲིལ་བས་རིལ་ཆ་གསལ་པོར་སྟོན། །

3.04 ཟླ་དག་གནས་ལྔ་སྙིང་རིམ་བཞིན། །སྐར་མིག་༢ དབྱུག་ཕྱོགས་ ༡༠ སྲང་ཟླུ་དབང་ ༥༨། །དབུགས་གཟུགས་ ༡ ཆ་ཤས་གཟའ་ཟླས་ ༡༧ བསྒྲུར།། སྙིང་རིམ་རྒྱལ་བ་ ༢༤ བུག་མདའ་ ༥༩ དུས་ ༦། །གཟུགས་ ༡ དང་ ཟླ་མཆོས་ ༤༡ བརྒྱན་བྱས་ལ། །ཁྲིན་རིམ་རི་རོ་ ༦༧ དུས་ ༦ མཁའ་རོ ༦༠། །ཐིག་མཚམས་ ༦༠ འཁོར་ལོས་ ༢༧ དོར་བའི་ལྷག །ཉི་མའི་རྡུ་ཁེ་ཞེས་སུ་གྲགས། ཀྂ། སྤྱི་རྡུར་རང་རང་སྒྲུར་བྱེད་བྱིན། །ཕྱི་མའི་རྡུ་བ་ཚེགས་མེད་འཆར། །

3.05 གཟའ་རྡུར་ཆུ་ཚོད་བུག་མདའ་ ༥༩ དང་། །སྲང་ཡོན་ ༣ དབུགས་ཆུ་ ༤ ཤི་བདག་ ༡༦། །ཉི་རྡུར་དབྱུག་མཚོ་ ༤ སྲང་ཟླ་ཟུང་ ༢༡། །དབུགས་འབྱུང་ ༥ མི་ཆུ་ ༤༣ ཆ་ཤས་ཏེ། །གང་བརྩིའི་ཆོས་བསྒྲུར་སྙིར་བའམ།། ཡང་ན་རྟག་ཡོངས་རེའུ་མིག་འདི། * །བསྲིས་ལ་རང་ འཁོར་བསྒྲིལ་བའི་ལྷག ། གཟའ་དང་ཉི་མ་བར་བ་ཡིན། །

3.06 ཟླ་ཀང་རེའུ་མིག་བཟོ་ཚུལ་ནི། །དབང་ ༥ འབྱུང་ ༥ མདའ་ ༥ ཆུ་ ༤ ཡོན་ ༣ འཕྲིག ༢ གཟུགས ༡། །ལྡོག་པ་ ༡,༢,༣,༤,༥,༥,༥དང་བཅས་བཅུ་བཞིའི་གནས། །སྟ་ཀང་ཟོས་ཟིན་བསྟམ་བྱ་ཞིང་། །ཕྱི་ཀང་ལ་ནི་ཟ་རྒྱུ་སྡོམ། །དེ་ཡང་ཐོག་མར་གོ་བདེའི་ཕྱིར། །གཡོན་ཕྱོགས་གྲངས་ཀྱི་རི་མོ་སྟེ། །བསེ་རུ་ ༡ འདོད་པ་ ༡༣ དག་ལ་མདའ ༥། །ཟུང་ ༢ དང་ཁྲིམ་ ༡༢ ལ་ཕྱོགས་ ༡༠ སྡོམ་ཞིང་། །མེ་ ༣ དང་དྲག་པོར་ ༡༡ ཆོས་ ༡༥ བསྡོམས་ལ། །རྒྱ་མཚོ་ ༤ ཕྱུད་ ༡༠ ལ་བུ་ག་གཟུགས ༡༩། །མདའ་ ༥ དང་བུ་གར་ ༩ ལག་མིག་ ༢༢སྟེ། །རོ་༦ དང་ནོར་ ༨ ལ་རྒྱལ་བ་ ༢༤ ཡིན། །དྲང་སྲོང་ ༧ དེ་ཉིད་ ༢༥ སྟོང་ ༠ ལ་སྟོང ༠། །བསྡོམས་པས་ཟླ་ཀང་རེའུ་མིག་གྲུབ། །

3.07 རིལ་པོར་ཆོས་བསྲིས་མ་ནུས་ ༡༤ བགོ །ཐོབ་ནོར་གཟུགས་ ༡ མེ་ ༣ མི་མཉམ་ཞིང་། །ཐིག་ ༠ མིག་ ༢ མཚོ་ ༤ རྣམས་མཉམ་པའོ། །མི་མཉམ་རིམ་མིན་མཉམ་རིམ་པ། །ནོར་དེ་རེ་ཞིག་བཙོན་དུ་བཟུང་། །ལྷག་དེས་ཟླ་

༄༅། ཚེས་གྲངས།	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
༄༅། ཟླ་བ་ཚེས་ཀྱི་གཟའི་རྟག་ཡོངས	༠ ༥༩ ༣ ༤ ༡༦	༡ ༥༨ ༧ ༢ ༣༢	༢ ༥༧ ༡༡ ༠ ༤༨	༣ ༥༦ ༡༤ ༤ ༦༤	༤ ༥༥ ༡༨ ༢ ༨༠	༥ ༥༤ ༢༢ ༠ ༩༦	༦ ༥༣ ༢༥ ༤ ༡༡༢	༠ ༥༢ ༢༩ ༢ ༡༢༨	༡ ༥༡ ༣༣ ༠ ༡༤༤	༢ ༥༠ ༣༦ ༤ ༡༦༠
༄༅། ཉི་མའི་རྟག་ཡོངས།	༠ ༤ ༢༡ ༥ ༤༣	༠ ༨ ༤༣ ༥ ༡༩	༠ ༡༣ ༥ ༤ ༦༢	༠ ༡༧ ༢༧ ༤ ༣༨	༠ ༢༡ ༤༩ ༤ ༡༤	༠ ༢༦ ༡༡ ༣ ༥༧	༠ ༣༠ ༣༣ ༣ ༣༣	༠ ༣༤ ༥༥ ༣ ༩	༠ ༣༩ ༡༧ ༠༢ ༥༢	༠ ༤༣ ༣༩ ༢ ༢༨
༄༅། ཚེས་གྲངས།	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠
༄༅། ཟླ་བ་ཚེས་ཀྱི་གཟའི་རྟག་ཡོངས	༣ ༤༩ ༤༠ ༢ ༡༧༦	༤ ༤༨ ༤༤ ༠ ༡༩༢	༥ ༤༧ ༤༧ ༤ ༢༠༨	༦ ༤༦ ༥༡ ༢ ༢༢༤	༠ ༤༥ ༥༥ ༠ ༢༤༠	༡ ༤༤ ༥༨ ༤ ༢༥༦	༢ ༤༤ ༢ ༢ ༢༧༢	༢ ༤༣ ༦ ༠ ༢༨༨	༤ ༤༢ ༩ ༤ ༣༠༤	༥ ༤༡ ༡༣ ༢ ༣༢༠
༄༅། ཉི་མའི་རྟག་ཡོངས།	༠ ༤༨ ༡ ༢ ༤	༠ ༥༢ ༢༣ ༡ ༤༧	༠ ༥༦ ༤༥ ༡ ༢༣	༡ ༡ ༧ ༠ ༦༦	༡ ༥ ༢༩ ༠ ༤༢	༡ ༩ ༥༡ ༠ ༡༨	༡ ༡༤ ༡༢ ༥ ༦༡	༡ ༡༨ ༣༤ ༥ ༣༧	༡ ༢༢ ༥༦ ༥ ༡༣	༡ ༢༧ ༡༨ ༤ ༥༦
༄༅། ཚེས་གྲངས།	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠
༄༅། ཟླ་བ་ཚེས་ཀྱི་གཟའི་རྟག་ཡོངས	༦ ༤༠ ༡༧ ༠ ༣༣༦	༠ ༣༩ ༢༠ ༤ ༣༥༢	༡ ༣༨ ༢༤ ༢ ༣༦༨	༢ ༣༧ ༢༨ ༠ ༣༨༤	༣ ༣༦ ༣༡ ༤ ༤༠༠	༤ ༣༥ ༣༥ ༢ ༤༡༦	༥ ༣༤ ༣༩ ༠ ༤༣༢	༦ ༣༣ ༤༢ ༤ ༤༤༨	༠ ༣༢ ༤༦ ༢ ༤༦༤	༡ ༣༡ ༥༠ ༠ ༤༨༠
༄༅། ཉི་མའི་རྟག་ཡོངས།	༡ ༣༡ ༤༠ ༤ ༣༢	༡ ༣༦ ༢ ༤ ༨	༡ ༤༠ ༢༤ ༣ ༥༡	༡ ༤༤ ༤༦ ༣ ༢༧	༡ ༤༩ ༨ ༣ ༣	༡ ༥༣ ༣༠ ༢ ༤༦	༡ ༥༧ ༥༢ ༢ ༢༢	༢ ༢ ༡༤ ༡ ༦༥	༢ ༦ ༣༦ ༡ ༤༡	༢ ༡༠ ༥༨ ༡ ༡༧

ཁ	ཀང་འཛིན	སྐྱར་བྱེད	སྡོམ
སྔ་ཀང	༡	༥	༥
	༢	༥	༡༠
	༣	༥	༡༥
	༤	༤	༡༩
	༥	༣	༢༢
	༦	༢	༢༤
	༧	༡	༢༥
ཕྱི་ཀང	༨	༡	༢༤
	༩	༢	༢༢
	༡༠	༣	༡༩
	༡༡	༤	༡༥
	༡༢	༥	༡༠
	༡༣	༥	༥
	༠	༥	༠

ཀང་རེའུ་མིག་ཀྲིའདི། །བཟུང་ལ་འཛིན་བྱེད་གྲངས་ཡང་ཕྱིས། །ཀང་སྡོམ་ཚུ་ཚོད་གནས་སུ་བཀོད། །ཀང་བཟླང་སྡོན་མས་ཚ་ཤས་བསྒྱུར། །མ་ནུས་ ༡༨ བགོས་ལྷག་ཐིག་ཤར་ཚེ། །མ་ཟིན་ཅེས་གྲགས་ཀང་སྡོམ་ཐིག །ཚ་ཤས་སྔ་ཀང་དང་པོས་བསྒྱུར། །དུས་ཁྲིམ་ ༡༢༧ ཐོབ་པ་ཡང་དག་རྒྱུ། །བགོས་ལྷག་མཁའ་རྫས་ ༧༠ བསྒྱུར་བས་ལ། །དུས་ཁྲིམ་ ༡༢༧ ཐོབ་པ་ཡང་རྒྱུའི་སྲང་། །ཡང་ལྷག་རྫས་ ༧ བསྒྱུར་ ༡༢༧ བགོས་ཐོབ་དབུགས། །སླར་ལྷག་རི་མཁའ་རིས་ ༨༠༨ བསྒྱུར་པར། །དུས་ཁྲིམ་ ༡༢༧ ཐོབ་པ་ཚ་ཤས་ཏེ། །ལྷག་མེད་རྣམ་དག་རི་མོ་འཆར། །

3.08 ཡང་དག་རྒྱུ་བའི་ཚུ་ཚོད་སོགས། །སྔ་ཀང་བསྟན་ལ་ཕྱི་ཀང་ཐྲི། །དེ་ཡང་མ་ཟིན་ཕྱི་ཀང་སྐབས། །སྐྱར་བྱེད་སྔ་ཀང་དང་པོ་ལ། །བབས་ཕྱིར་ཡང་རྒྱུའི་ཚུ་ཚོད་དེ། །ཀང་སྡོམ་ལོངས་སྤྱོད་སྟེང་དུ་བསྟན། །དེ་ཡང་སྔ་ཀང་བདུན་པའི་ཚེ། །སྐྱར་བྱེད་ཕྱི་ཀང་ལ་བབས་པས། །ཡང་དག་རྒྱུ་བའི་ཚུ་ཚོད་ཀྱི། །གྲངས་དེ་ཀང་སྡོམ་ནང་ནས་ཐྲི། །ཐྲི་ལྷག་ཚུ་ཚོད་གནས་ནས་གཅིག །ཕབས་ལ་སྲང་དུ་དྲུག་ཅུར་བསིལ། །དེ་ལ་ཡང་རྒྱུའི་སྲང་གིས་སྦྲངས། །སྲང་ལས་གཅིག་ཕབས་དྲུག་གིས་བསྒྱུར། །དབུགས་སྦྲངས་དེ་ལས་གཅིག་ཕབས་པ། །རི་མཁའ་རིས་ ༨༠༨ བསྒྱུར་ཚ་ཡིས་སྦྲངས། །སྦྲངས་ལྷག་ཀང་ལོངས་དག་པ་རྣམས། །གཟའ་བར་ཚུ་ཚོད་མན་ཆད་དུ། །ནོར་མཉམ་བསྟན་ལ་མི་མཉམ་ཐྲི། །དེ་ཡིས་གཟའ་བྱེད་དག་པར་འགྱུར། །དེ་ཡང་གཟའ་དང་ཉི་མ་ཡི། །ཚ་ཤས་ཤེད་སྙོམས་བྱ་བའི་ཕྱིར། །བྱེད་དག་ཚ་ཤས་རི་རྫས་

༦༧ བསྒྱུར། །ཟི་མཁའ་རིས་ ༧༠༧ ཐོབ་ནོར་ལྔ་པ། །ལྷག་དེ་ཆ་ཤས་དྲུག་པ་ཡིན། །

3.09 ཟ་ ༦ མཚོ་ ༨ བཞི་རུ་ ༡ དེ་ལས་ལོག ༡,༨,༦། སྔ་ཕྱི་ཟློས་དང་མ་ཟློས་སྡོམ། །གཡོན་བགྲངས་གཟུགས་ ༡ མདའ་ ༥ དག་ལ་དུས ༦། །མིག་ ༢ ཆུ་ ༨ ཕྱོགས་ ༡༠ ལ་མེ་ ༣ དྲག་ ༡༡ སྡོམ། །སྟོང་༠ ལ་སྟོང་༠ སྡོམ་ཉི་ཁང་ཡིན།

3.10 ཉི་བར་གཉིས་བཀོད་གཅིག་ལ་ནི། །སྐར་མཚམས་ ༦ ཆུ་ཚོད་འབྱུང་ཆུས ༨༥ སྦྱངས། །མ་འདངས་འཁོར་ལོ་ ༢༧ བསྣུན་ལ་སྦྱངས། །སྦྱངས་ཤུལ་འཁོར་ཕྱིད་ཡོངས་ན་ནོར། 卐 །ནོར་དང་མ་ནོར་མཚན་མ་བཀོད། །ནོར་ལྷག་སྐར་མ་མཁའ་ཟས་ ༦༠ བསྒྱུར། །ཆུ་ཚོད་བཅུག་ལ་མདའ་ཡོན་ཟླས་༡༣༥། །བགོས་ཐོབ་ནོར་གྱིས་ཉི་ཁང་བཟུང་། །ཁང་སྡོམ་ཆུ་ཚོད་གནས་སུ་བཀོད། །ཁང་བཟུང་གདོང་ལས་ཆུ་ཚོད་ནས། །ཆ་ཤས་བར་གྱི་གནས་ཀུན་བསྒྱུར། །མ་ཟིན་ཁང་པ་དང་འབོས་བསྒྱུར། །རང་རང་འཁོར་ལོའི་ ༦༧,༦,༦༠ དབྱུག་ལ་བསྒྲིལ། །འབྱུང་མེ་ཟླས་ ༡༣༥ ཐོབ་ཡང་རྒྱུ་ཡིན། །ལྷག་མ་མཁའ་ཟས་ ༦༠ བསྒྱུར་སྲང་བཅུག །མདའ་ཡོན་ཟླས་ ༡༣༥ ཐོབ་ཆུ་སྲང་སྟེ། །ཡང་ལྷག་ཟས་༦ བསྒྱུར་དབུགས་བཅུག་པར། །མདའ་ཡོན་ཟླས་ ༡༣༥ ཐོབ་དབུགས་ཡིན་ལྷག །ཟི་ཟས་ ༦༧བསྒྱུར་ལ་ཆ་བཅུག་ནས། །མདའ་ཡོན་ཟླས་ ༡༣༥ ཐོབ་ཆ་ཤས་ཏེ། །ལྷག་མེད་རྣམ་དག་རི་མོ་འཆར། །

卐	ཁང་འཛིན	རྒྱུར་བྱེད	སྡོམ
ནང་ཁང	༡	༦	༦
	༢	༨	༡༠
	༣	༡	༡༡
ཕྱི་ཁང	༤	༡	༡༠
	༥	༨	༦
	༠	༦	༠

3.11 ཡང་རྒྱུའི་ཆུ་ཚོད་རྗེས་འབྲང་བཅས། །གཟའ་ཡི་སྐབས་བཞིན་སྔ་ཁང་བསྲེ། །ཕྱི་ཁང་རིམ་ཕྲི་ཁང་ཡོངས་དག །དེ་ལྟར་ཁང་ཡོངས་དག་པ་རྣམས། །ཕྱེད་དག་གཟའ་དང་ཉི་བར་གྱི། །རང་རང་ཆུ་ཚོད་མན་ཆད་དུ། །

འཁོར་ཕྱེད་ ༡༣,༣༠ ཐོར་བསྟན་མ་ཐོར་ཕྲི། །དེ་ཡིས་གཟའ་དང་ཉི་མ་དག །

3.12 ཉི་དག་གནས་གཉིས་བཞག་བྱས་ལ། །མཚོ་དབང་ ༥༤ ལོགས་བཀོད་ཚེས་གྲངས་ཀྱིས། །རིམ་བསྒྱུར་མཁའ་རོས་ཕྱུད་པའི་དོར། །སྐར་མདོ་ལྷག་མ་ཆུ་ཚོད་ཡིན། །དེ་རྣམས་ཉི་དག་ཅིག་སོས་ཀྱི། །སྐར་དབྱུག་གཉིས་ལ་རིམ་བཞིན་ཕྱིན། །ཡང་ན་ཐུན་མིན་རེའུ་མིག་འདི། * །བྱེད་གྲུབ་གཉིས་པོ་གང་ཡིན་ཀྱང་། །ཕྱིན་པས་ཚེས་འཁྱུད་ཟླ་སྐར་དག །

དེ་ལ་གཟའ་དག་ཡོངས་སྤྱོད་ཀྱིས། །སྦྱངས་ལྷག་རེས་འགྲོའི་ཟླ་སྐར་ཡིན།།

* ཚེས་གྲངས།	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ཟླ་བའི་ཐུན་མིན་རྟག་ལོངས།	༠ ༥༤	༡ ༤༨	༢ ༤༢	༣ ༣༦	༤ ༣༠	༥ ༢༤	༦ ༡༨	༧ ༡༢	༨ ༦	༩ ༠
ཚེས་གྲངས།	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠
ཟླ་བའི་ཐུན་མིན་རྟག་ལོངས།	༩ ༥༤	༡༠ ༤༨	༡༡ ༤༢	༡༢ ༣༦	༡༣ ༣༠	༡༤ ༢༤	༡༥ ༡༨	༡༦ ༡༢	༡༧ ༦	༡༨ ༠
ཚེས་གྲངས།	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠
ཟླ་བའི་ཐུན་མིན་རྟག་ལོངས།	༡༨ ༥༤	༡༩ ༤༨	༢༠ ༤༢	༢༡ ༣༦	༢༢ ༣༠	༢༣ ༢༤	༢༤ ༡༨	༢༥ ༡༢	༢༦ ༦	༠ ༠

3.13 དེ་དང་ཉི་མ་དག་པ་གཉིས། །སྐར་མ་ནས་བཟུང་ཆ་ཤས་བར། །གནས་མཚུངས་བསྲེས་ལ་རང་འཁོར་ ༦༧,༦,༦༠,༦༠ བསྒྲིལ། །དེ་ཡིས་སྦྱོར་བ་རྣམ་པར་དག །

3.14 བྱེད་པ་ཚེས་གྲངས་འཕྲིག་པས་ ༢ བསྒྱུར། །གཟུགས་ ༡ དམན་རི་ ༧ ཡིས་བགོས་པའི་ལྷག །ཚེས་དེའི་ཕྱི་ཆའི་བྱེད་པ་སྟེ། །སྔ་ཆའི་བྱེད་པ་ཤུགས་ལ་རྟོགས། །

3.15 གཟའ་ ༡ ཚེས་ ༢ སྐར་ ༣ སྦྱོར་ ༤ བྱེད་པ་ ༥ ལྔ། །ཡན་ལག་ལྔའམ་ལྔ་བསྡུས་ཞེས། །སྐར་རྩིས་པ་ལ་ཆུང་ལྷུར་གྲགས། །དེ་ལས་གཟའ་ནི་གཟའ་དག་ ༡ ཡིན། །ཚེས་ནི་སྐབས་དེའི་ཚེས་གྲངས་ ༢ དང་། །དཀའ་

བཟང་རྒྱལ་སྟོང་རྫོགས་ལྷུར་བཤད། །སྐར་མ་རེས་འགྲོགས་ཟླ་ སྐར་ ༣ དང་། །
སྦྱོར་བ་ ༦ ཉི་ཟླ་ལས་བྱུང་བ། །བྱེད་པ་སྤྱི་ཕྱིའི་བྱེད་པར་ ༥ བཟུང་། །

3.16 རེས་གཟའ་གང་ཤར་ཉིན་ཞག་རེར། །སྤྱོད་པས་དུ་ནང་ནམ་ལངས་དུས། །སླེབས་ནས་སང་གི་ནམ་ལངས་འཛོ། །ཡོངས་སྤྱོད་གནས་སུ་གང་ཤར་བ། །ནམ་ལངས་ནས་བརྩམས་ཟད་པའི་ཚེ། །དེ་རིང་ཚེས་རྫོགས་ཕྱི་མ་འཇུག །གཟའ་གཅིག་ལན་གཉིས་བལྟབས་གྱུར་ན། །ཆུ་ཚོད་མང་བའི་ཚེས་དེ་ཆད། །མཚོངས་ན་ཆུ་ཚོད་ཉུང་བ་ལྷག །དོན་དུ་ཚེས་ལ་ཆད་ལྷག་མེད། །དེ་ལྟར་སྣང་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། །ཉིན་ཚེས་བསྟུན་ནས་བརྩི་ཕྱིར་ཏེ། །ཉིན་ཞག་གཅིག་གིས་ཚེས་ཞག་ནི། །རིལ་པོ་གཅིག་དང་སྤྱི་ཕྱི་ཡི། །ཙོ་མཐོང་རིལ་པོ་ཆད་ཅེས་བཏགས། ཚེས་ཞག་གཅིག་གིས་ཉིན་ཞག་ནི། །གསུམ་མཐོང་དེ་ལས་རིལ་པོ་དང་། །འགྲོགས་པའི་ཚེས་དེ་ལྷག་པར་བཏགས། །དེས་ན་ཁྱང་པའི་འཕེལ་འགྲིབ་ལས། །བྱུང་བའི་ཆད་ལྷག་ཁ་འགྲིག་སྟེ། །དེ་ནས་ཆད་པ་མང་བ་ནི། །ཉིན་ཚེས་ཞག་མི་ཐུབ་ཀྱི་ཆ། །

3.17 ཉི་མའི་ཡོངས་སྤྱོད་རང་ཉིད་ཀྱིས། །སྐར་གནས་དེ་སྟེང་སླེབས་པ་ནས། །བརྩམས་ཏེ་རགས་པར་དེ་ཉིན་གྱི། །ཚེས་ཡོངས་རྫོགས་པར་སྤྱོད་པའི་གྲངས། ༈ །ཚེས་འཁྲུད་ཟླ་བའི་སྐར་མ་ནི། །རགས་པ་དེ་རིང་ཚེས་ཟད་པར། །སྤྱོད་པའི་ཟླ་སྐར་རྣམ་དག་ཡིན། ༈ །རེས་འགྲོགས་ཟླ་བའི་སྐར་མ་ནི། །སྐར་མ་དེ་སྟེང་ཟླ་བ་ཡིས། །སྤྱི་མའི་ཞག་ལ་སྤྱོད་ཟིན་འཆར། །དེ་ཡིས་མཁའ་རོར་ ༦༠ ཕྲི་བའི་ལྷག །ནམ་ལངས་ནས་བརྩམས་དེ་ཡུན་སྲོད། །དེ་ཟད་ཕྱི་མའི་སྐར་སྟེང་སླེབ། །

3.18 སྦྱོར་བ་དུས་ཀྱི་ལྷ་ཡིན་པས། །ཚེས་རེར་དབང་བྱེད་ཚུལ་དུ་འཆར། །ཡོངས་སྤྱོད་གང་ཤར་དུ་ནང་གི །ནམ་ལངས་ཕན་ཆད་འདས་ཟིན་ཡིན། ༈ །བྱེད་པ་ཁྱང་པར་བཅས་པ་ཡི། །གང་བརྩིའི་ཚེས་ཡོངས་དེ་དང་དེ། །ཕྱེད་མར་གདབས་པའི་ཆ་རེ་ནི། །བྱེད་པ་རེ་ཡི་ཡོངས་སྤྱོད་དེ། །བརྟག་

ཐབས་ཆེས་ཡོངས་སྔ་མ་ཡིས། །མཁའ་རོའི་ ༦༠ སྟོང་ནས་ཕྲི་བའི་ལྷག །ཉིན་ཞག་སྔ་མར་འདས་ཟིན་ཡིན། །ལྷག་དང་དེ་ལྷའི་ཆེས་ཡོངས་གཉིས། །བསྲེས་ལ་མིག་ ༢ གིས་བགོས་ཐོབ་ནོར། །དུས་དེའི་བྱེད་པའི་ཡོངས་སྤྱོད་དེ། །སྔ་ཆར་སྔ་མའི་ཆེས་ཡོངས་དག །རྫོགས་ནས་དེ་ཡི་ཡུན་དུ་སྤྱོད། །ཕྱི་ཆར་ཚད་དེ་རྫོགས་པ་ནས། །བྱེད་པ་འཆར་བར་ཤེས་པར་བྱ། ཧཱུྃ །དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་རྩིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འཕེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྡན་སྙིང་གི་ཐིག་ལེ་ལས་ཞལ་ལུང་གྲུབ་རྩིས་ཀྱི་ཡན་ལག་ལྔ་བཤད་པའི་ལེའུ་སྟེ་···གསུམ་པའོ།། །།

ལོ་རྒན་དྲུག་ཅུའི་རེའུ་མིག

༡ ཧཱུྃ་ལོ་རྒན་དྲུག་ཅུ།	མེ	ས	ས	ལྕགས	ལྕགས	ཆུ	ཆུ	ཤིང	ཤིང	མེ
	ཕག	བྱི	གླང	སྟག	ཡོས	འབྲུག	སྦྲུལ	རྟ	ལུག	སྤྲེལ
༦ ཧཱུྃ་ལོ་རྒན་དྲུག་ཅུ།	མེ	ས	ས	ལྕགས	ལྕགས	ཆུ	ཆུ	ཤིང	ཤིང	མེ
	སྦྲུལ	རྟ	ལུག	སྤྲེལ	བྱ	ཁྱི	ཕག	བྱི	གླང	སྟག
༢ ཧཱུྃ་ལོ་རྒན་དྲུག་ཅུ།	མེ	ས	ས	ལྕགས	ལྕགས	ཆུ	ཆུ	ཤིང	ཤིང	མེ
	ཡོས	འབྲུག	སྦྲུལ	རྟ	ལུག	སྤྲེལ	བྱ	ཁྱི	ཕག	བྱི
༤ ཧཱུྃ་ལོ་རྒན་དྲུག་ཅུ།	མེ	ས	ས	ལྕགས	ལྕགས	ཆུ	ཆུ	ཤིང	ཤིང	མེ
	བྱ	ཁྱི	ཕག	བྱི	གླང	སྟག	ཡོས	འབྲུག	སྦྲུལ	རྟ
༣ ཧཱུྃ་ལོ་རྒན་དྲུག་ཅུ།	མེ	ས	ས	ལྕགས	ལྕགས	ཆུ	ཆུ	ཤིང	ཤིང	མེ
	གླང	སྟག	ཡོས	འབྲུག	སྦྲུལ	རྟ	ལུག	སྤྲེལ	བྱ	ཁྱི
༥ ཧཱུྃ་ལོ་རྒན་དྲུག་ཅུ།	མེ	ས	ས	ལྕགས	ལྕགས	ཆུ	ཆུ	ཤིང	ཤིང	མེ
	ལུག	སྤྲེལ	བྱ	ཁྱི	ཕག	བྱི	གླང	སྟག	ཡོས	འབྲུག

ལེའུ་བཞི་པ། བྱེད་རྩིས་ཀྱི་ཡན་ལག་ལྔ་བཤད་པ།

4.01 ད་ནི་བསྡུས་རྒྱུད་རྗེས་འབྲང་ནས། །མཁས་དབང་ཕུག་པ་གྲོང་མ་ཡི། །ཕུག་བཞེས་དཀྲུས་ཀྱི་རི་མོའི་ཚུལ། །རབ་ཡིད་༡༨ མི་ཕག་ལ་སོགས་པ། །འདས་པའི་ལོ་ཚོགས་ཁྲིམ་༡༢ གྱིས་བསྒྱུར། །ནག་པ་ལ་སོགས་འདས་ཟླ་བསྣན། །གནས་གཉིས་འོག་མ་མིག་༢ གིས་བསྒྱུར། །རྒྱ་དུས་༧༨ བྱིན་ལ་འབྱུང་རྩིས་༧༥ བགོ །ཉིད་པ་སྡིང་བསྲེ་ཚེས་ཟླ་དག །དེ་ཉིད་འཕར་ན་ལུགས་འདིར་བསྒོལ། །

4.02 ཟླ་དག་གནས་གསུམ་སྡིང་རིམ་བཞིན། །ཟླ་༡ དང་ཟླ་ཚེ་༣༠ མཁའ་མདས་༥༠ བསྒྱུར། །མི་༣ དང་ཟླ་ཟུང་༢༡ མཁའ་མིག་༢༠ བྱིན། །མཁའ་རོ་༦༠ ཐིག་མཚམས་༦༠ ཐུབ་པ་༧ ཡིས། །དོར་ལྷག་གཟའ་ཡི་རྒྱུ་བར་དྲན། །

4.03 ཟླ་དག་གནས་གཉིས་སྡིང་མ་ཟུང་༢། །འོག་མ་གཟུགས་༡ ཀྱིས་བསྒྱུར་བྱས་ལ། །སྡིང་ཀླུ་༨ འོག་མ་ནོར་མིག་༢༨ བརྒྱན། །དུས་ཁྲིམ་༡༢༦ ཐོབ་པ་སྡིང་མར་བསྲེ། །སྡིང་མ་ཀླུ་ལག་༢༨ གིས་བསྒྲིལ་ལྷག །རིལ་ཆའི་རྒྱུ་བ་ཞེས་སུ་གྲགས། །

4.04 ཉི་དག་གནས་ལྔ་སྡིང་རིམ་བཞིན། །མིག་༢ ཕྱོགས་༡༠ ཀླུ་དབང་༥༨ ལག་༢ ཕྱོགས་༡༠ བསྒྱུར། །དེ་ཉིད་༢༥ མིག་མཚོ་༤༢ ཉི་མ་༡༢ དང་། །གཟུགས་༡ དང་དྲག་པོ་༡༡ བྱིན་བྱས་ལ། །འདོད་༡༣ རོ་༦ མཁའ་རོ་༦༠ ཐིག་རོ་༦༠ དང་། །འཁོར་ལོས་༢༧ དོར་ལྷག་ཉི་རྒྱུ་འཆར། །

4.05 ཟླ་རྒྱུར་རང་རང་སྒྱུར་བྱེད་བྱིན། །ཕྱི་མའི་རྒྱུ་བ་ཚེགས་མེད་འཆར། །ཉིན་རེའི་རྩིས་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། །གཟའ་དང་ཉི་མའི་རྒྱུ་བ་ལ། །

ཕྱེད་པའི་རྟག་ཡོངས་རེའུ་མིག་འདི། 卐 །བསྲེས་པའི་གཟའ་ཉི་བར་བ་འགྲུབ། །

4.06 རིལ་པོར་ཚེས་བསྲེས་མ་ནུས་༡༨ བསྒོ། །ཐོབ་ནོར་གཟུགས་༡ མི་༣ མི་མཉམ་ཞིང་། །ཐིག་༠ མིག་༢ མཚོ་༨ རྣམས་མཉམ་པའོ། །ལྷག་དེས་ཟླ་བའི་རྐང་པ་བཟུང་། །རྐང་སྡོམ་ཆུ་ཚོད་གནས་སུ་བཀོད། །རྐང་བཟུང་སྡོན་མས་ཆ་ཤས་བསྒྱུར། །མ་ཟིན་རྐང་པ་དང་སྦོས་བསྒྱུར། །དུས་ཁྱིམ་༡༢༦ ཐོབ་པ་ཡང་དག་རྒྱུ། །བགོས་ལྷག་མཁའ་རོས་༦༠ བསྒྱུར་བྱས་ལ། །ཡང་ལྷག་རོས་༦ བསྒྱུར་ཐོབ་པ་དབུགས། །སླར་ལྷག་འདོད་པས་༡༣ བསྒྱུར་བྱས་ལ། ། དུས་ཁྱིམ་༡༢༦ ཐོབ་པ་ཆ་ཤས་ཏེ། །ལྷག་མ་དག་པའི་ངེས་པ་མེད། །ཡང་དག་རྒྱུ་བའི་ཆུ་ཚོད་སོགས། །སྤྱི་རྐང་བསྣན་ལ་ཕྱི་རྐང་ཕྲི། །དེ་རྣམས་གཟའ་བར་ཡོངས་སྤྱོད་དུ། །ནོར་མཉམ་བསྣན་ལ་མི་མཉམ་ཕྲི། །དེ་ཡིས་གཟའ་ཕྱེད་དག་པར་འགྱུར། །

4.07 ཉི་བར་གནས་གཉིས་གཅིག་ལ་ནི། །སྐར་མཚམས་༦ ཆུ་ཚོད་འབྱུང་ཆུས་༨༥ སྦྱངས། མ་འདང་འཁོར་ལོ་༢༧ བསྣན་ལ་སྦྱངས། །སྦྱངས་ཤུལ་འཁོར་ཕྱེད་༡༣,༣༠ ཡོངས་ན་ནོར། །ནོར་ལྷག་སྐར་མ་མཁའ་རོས་༦༠ བསྒྱུར། །ཆུ་ཚོད་བཙུག་ལ་འབྱུང་མི་ཟླས་༡༣༥། །བགོས་ཐོབ་ནོར་གྱིས་ཉི་རྐང་བཟུང་། །རྐང་སྡོམ་ཆུ་ཚོད་གནས་སུ་བཀོད། །རྐང་བཟུང་གདོང་མས་ལྷག་རྣམས་བསྒྱུར། །མ་ཟིན་རྐང་པ་དང་སྦོས་བསྒྱུར། །རང་རང་འཁོར་ལོས་༡༣,༦,༦༠,དབུགས་ལ་བསྒྲིལ། །འབྱུང་མི་ཟླས་༡༣༥ ཐོབ་ཡང་རྒྱུ་ཡིན། །ལྷག་མ་མཁའ་རོས་༦༠ བསྒྱུར་༡༣༥ ཐོབ་སྲང་། །ཡང་ལྷག་རོས་༦ བསྒྱུར་༡༣༥ ཐོབ་པ་དབུགས། །སླར་ལྷག་འདོད་པས་༡༣ བསྒྱུར་བྱས་ལ། །འབྱུང་མི་ཟླས ༡༣༥ ཐོབ་འདོད་ཆ་སྟེ། །ལྷག་མ་གང་ལུས་དོར་བས་ཆོག ཡང་རྒྱུའི་ཆུ་ཚོད་རྗེས་འབྲང་བཅས། །སྤྱི་རྐང་བསྣན་ལ་ཕྱི་རྐང་ཕྲི། །གཟའ་ཉི་ཡོངས་སྤྱོད་མན་

卐 ཚེས་གྲངས།	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
བྱེད་པའི་གཟའི་རྟག་ཡོངས།	༠ ༥༩ ༣ ༤ ༠	༡ ༥༨ ༧ ༢ ༠	༢ ༥༧ ༡༡ ༠ ༠	༣ ༥༦ ༡༤ ༤ ༠	༤ ༥༥ ༡༨ ༢ ༠	༥ ༥༤ ༢༢ ༠ ༠	༦ ༥༣ ༢༥ ༤ ༠	༠ ༥༢ ༢༩ ༢ ༠	༡ ༥༡ ༣༣ ༠ ༠	༢ ༥༠ ༣༦ ༤ ༠
ཉི་མའི་རྟག་ཡོངས།	༠ ༤ ༢༡ ༥ ༩	༠ ༨ ༤༣ ༥ ༥	༠ ༡༣ ༥ ༥ ༡	༠ ༡༧ ༢༧ ༤ ༡༠	༠ ༢༡ ༤༩ ༤ ༦	༠ ༢༦ ༡༡ ༤ ༢	༠ ༣༠ ༣༣ ༣ ༡༡	༠ ༣༤ ༥༥ ༣ ༧	༠ ༣༩ ༡༧ ༣ ༣	༠ ༤༣ ༣༩ ༢ ༡༢
ཚེས་གྲངས།	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠
བྱེད་པའི་གཟའི་རྟག་ཡོངས།	༣ ༤༩ ༤༠ ༢ ༠	༤ ༤༨ ༤༤ ༠ ༠	༥ ༤༧ ༤༧ ༤ ༠	༦ ༤༦ ༥༡ ༢ ༠	༠ ༤༥ ༥༥ ༠ ༠	༡ ༤༤ ༥༨ ༤ ༠	༢ ༤༤ ༢ ༢ ༠	༣ ༤༣ ༦ ༠ ༠	༤ ༤༢ ༩ ༤ ༠	༥ ༤༡ ༡༣ ༢ ༠
ཉི་མའི་རྟག་ཡོངས།	༠ ༤༨ ༡ ༢ ༨	༠ ༥༢ ༢༣ ༢ ༤	༠ ༥༦ ༤༥ ༢ ༠	༡ ༡ ༧ ༡ ༩	༡ ༥ ༢༩ ༡ ༥	༡ ༩ ༥༡ ༡ ༡	༡ ༡༤ ༡༣ ༠ ༡༠	༡ ༡༨ ༣༥ ༠ ༦	༡ ༢༢ ༥༧ ༠ ༢	༡ ༢༧ ༡༨ ༥ ༡༡
ཚེས་གྲངས།	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠
བྱེད་པའི་གཟའི་རྟག་ཡོངས།	༦ ༤༠ ༡༧ ༠ ༠	༠ ༣༩ ༢༠ ༤ ༠	༡ ༣༨ ༢༤ ༢ ༠	༢ ༣༧ ༢༨ ༠ ༠	༣ ༣༦ ༣༡ ༤ ༠	༤ ༣༥ ༣༥ ༢ ༠	༥ ༣༤ ༣༩ ༠ ༠	༦ ༣༣ ༤༢ ༤ ༠	༠ ༣༢ ༤༦ ༢ ༠	༡ ༣༡ ༥༠ ༠ ༠
ཉི་མའི་རྟག་ཡོངས།	༡ ༣༡ ༤༠ ༥ ༧	༡ ༣༦ ༢ ༥ ༣	༡ ༤༠ ༢༤ ༤ ༡༢	༡ ༤༤ ༤༦ ༤ ༨	༡ ༤༩ ༨ ༤ ༤	༡ ༥༣ ༣༠ ༤ ༠	༡ ༥༧ ༥༢ ༣ ༩	༢ ༢ ༡༤ ༣ ༥	༢ ༦ ༣༦ ༣ ༡	༢ ༡༠ ༥༨ ༢ ༡༠

ཚད་དུ། །འཁོར་ཕྱེད་༡༣,༣༠ དོར་བསྟན་མ་དོར་ཕྱི། །གཟའ་དང་ཉི་མ་དག་པ་ཡིན། །

4.08 ཉི་དག་གཉིས་བཀོད་གཅིག་ལ་ནི། །གོང་གི་ཐུན་མིན་རེའུ་མིག་ཕྱིན། །ཚེས་འཕྲོད་ཟླ་བའི་སྐར་མ་དག །དེ་ལ་གཟའ་ལོངས་མན་གྱིས་སྦྱངས། །རེས་འགྲོགས་ཟླ་བའི་སྐར་མ་སྦྱི། ༈ །ཉི་ཟླ་གཉིས་བསྲེས་སྦྱོར་བ་འགྲུབ། ༈ །བྱེད་པ་ཚེས་གྲངས་འཕྲིག་པས་༢ བསྐྱུར། །གཟུགས་༡ དམན་རི་ཡིས་བགོས་པའི་ལྷག །ཕྱི་ཆའི་བྱེད་པ་ཞེས་སུ་གྲགས། །བསྡུས་རྒྱུད་ཡན་ལག་ལྔ་ག་ཚང་། ༈ །དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་རྩིས་ཀྱི་ཊཱི་ཀ་མས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྡན་སྙིང་གི་ཐིག་ལེ་ལས་ཉུང་ངུའི་བྱེད་རྩིས་ཀྱི་ཡན་ལག་ལྔ་བཤད་པའི་ལེའུ་སྟེ་བཞི་པའོ།། །།

ལེའུ་ལྔ་པ། ཉི་ཟླ་གྲ་གཅན་འཛིན་ཚུལ།

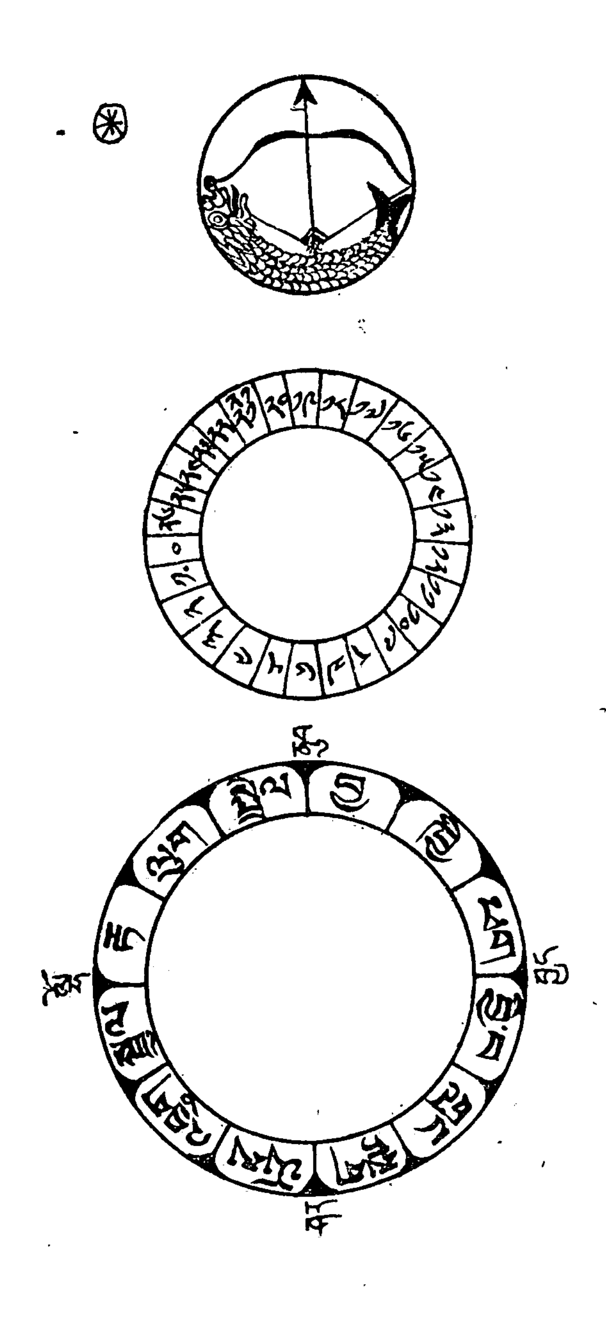
5.01 སྒྲ་གཅན་རི་མོའི་ངེས་པ་ནི། །རབ་ཡིད་༡༦ མི་ཟག་ཟླ་དག་ལ། །ནམ་སྐྱེལ་ཕྱོགས་༡༠༠ གྱིས་བརྒྱན་བྱས་ལ། །མཁའ་མི་ལག་པས་༢༣༠ དོར་བའི་ལྷག །ཐིག་མིས་༣༠ བསྒྱུར་ལ་ཉར་ཚེས་༡༥ དང་། །སྟོང་ལ་སུམ་ཅུ་༣༠ བསྟན་བྱས་ཏེ། །གནས་ལྔ་བཀོད་ལ་སྟེང་རིམ་བཞིན། །ནམ་མཁའ་༠ སྟོང་པ་༠ མ་ནུ་༡༦ དོང་། །ཐིག་༠ དང་ཉི་མས་༡༢ རིམ་བསྒྱུར་ལ། །མི་མིག་༢༣ རོ་༦ དང་མཁའ་རོ་གཉིས་༦༠,༦༠། །འཁོར་ལོས་༢༨ དོར་ལྷག་རྩ་བ་ཡིན། ༈ །གནས་གཉིས་བཀོད་པའི་ཕྱོགས་གཅིག་གིས། །འཁོར་ལོར་༢༨ རིམ་ཕྱི་གཏོང་སྐར་ཡིན། ༈ །དེ་ལ་འཁོར་ཕྱེད་༡༣,༣༠ སྟེར་རིམ་དམན། །མཇུག་ཏུ་གམ་དུས་མི་ནམ་པར་དག །

5.02 རྒྱུ་སྐར་ཉི་ཤུ་རྩ་བདུན་པོ། །གོ་ལར་གཡོན་སྐོར་ཚུལ་དུ་

གནས། །སྒྲ་གཅན་རང་འགྲོས་མོ་ལའི་གཞིར། །གཡས་སྐོར་ཚུལ་གྱི་སྤྱོད་པ་སྟེ། །དཔེར་ན་རྩ་བའི་སྐར་མར་གསུམ༣། །ཤར་ཆེ་ནམ་གྲུ་ནས་གཡས་སྐོར། །ལུགས་ལྡོག་བགྲངས་པའི་གསུམ་པ་ནི། །བྲུམས་སྟོད་ཡིན་ཏེ་གདོང་སྐར་རོ། །རྩ་བས་འཁོར་ལོར་ཕྲི་བའི་ལྷག །གདོང་སྐར་ཉེར་བཞི་༢༨ འཆར་བ་དེ། །བྲ་ཉེ་ནས་བཟུང་ལུགས་འབྱུང་དུ། །བགྲངས་པའི་རྒྱུ་སྐར་ཉེར་བཞི་བ༢༨། །བྲུམས་སྟོད་ཡིན་ཏེ་གདོང་སྐར་རོ། །དེ་གཉིས་དོན་ལ་ཁྱད་མེད་ཀྱང་། །སྔ་མས་ཉི་ཟླ་གཟའ་འཛིན་དང་། །སྒྲ་གཅན་འགྲོས་སོགས་མི་ཤེས་པས། །རྗེས་མ་གཟའ་གཞན་རྒྱུ་སྐར་ལ། །སྤྱོད་ཚུལ་དག་དང་བསྟུན་པ་ཡིན། །

5.03 དེ་ཡང་དབྱངས་འཆར་རྒྱུད་ལས་ནི། །བདུད་མེད་དབྱུག་ཐོགས་གཅིག་གིས་ནི། །སྐྱེས་པ་མཆོད་ཐོགས་བརྒྱ་ཡང་ཐུལ། །ཞེས་བཤད་ཐབས་དུས་བརྟག་པའི་ཚུལ། །གདོང་ཁ་གདོང་སྐར་སྟེང་དུ་བཞག །ཉི་སྐར་དུས་ཚོད་ལོ་སྟེང་བསྐོར། །མདེའུ་རྩེར་གཏོང་མདོས་གཡུལ་སྲིད་བྱ།༈ །སྲིད་གསུམ་རྣམ་རྒྱལ་ཞེས་གྲགས་པ། །དགེ་སྡིག་གང་དང་གདུ་བྱས་ཀྱང་། །དུས་གཉན་གཞན་ལས་འགྱུར་ཆེ་བ། །སྟོན་པས་རྩ་རྒྱུད་གསུངས་པའི་དུས། །ཤར་གྱི་གླིང་ན་ཉི་མ་དང་། །ལྷོ་འདིར་དུས་མི་ནུབ་ཟླ་བ། །སྒྲ་གཅན་བྱང་ཡོད་ཉ་ཡི་དུས། །དེ་ཉིད་ངོས་འཛིན་བྱ་བའི་ཚུལ། །རྒྱབ་ཀྱི་ཙ་ཀྲའི་ནང་བཞིན་དུ། །སྒྲ་གཅན་གདོང་སྐར་སྟེང་དུ་བཞག །ཉི་སྐར་མདེའུའི་རྩེར་སྲིད་པས། །ཟླ་སྐར་མདའ་སྟོང་ལ་བབས་དུས། །གླིང་འདིའི་ནམ་ཕྱེད་ནས་བཟུང་སྟེ། །ཉིན་ཕྱེད་བར་དུ་སྲིད་གསུམ་གྱི། །རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་དུས་ཆེན་ཡིན། །

5.04 དེ་ནི་ཉི་མ་ཟླ་བ་ལ། །སྒྲ་གཅན་འཛུག་ཚུལ་བཤད་པར་བྱ།། དེ་ཡང་ཟླ་བ་སྔར་བཟུང་ནས། །ཟླ་དྲུག་འདས་པའི་རྗེས་སུ་བརྟག །ཉི་འཛིན་ནམ་བྱུང་དེ་ནས་བཟུང་། །ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་རྫོགས་མཐར་བརྟག །ཐོག་མར་ཡོངས་གྲགས་བྱེད་རྩིས་ཀྱི། །ཆོས་འཁྲུད་དང་ནི་ཉི་དག་ལ། །སྒྲ་གཅན་གདོང་

མཇུག་གང་ཉི་གཉིས། །ཉུང་གིས་མང་སྦྱངས་ལྷག་མར་བཏགས། །འདི་ནི་བྱེ་
དཀར་མ་ཡི་ལུགས། །

དེ་ཡང་གདོང་མཇུག་གང་རུང་ལ། །ཆུ་ཚོད་གཟུགས་མི་༣༡སྔང་ཟླ་མཚོ་
༦༡། །དབུགས་ཆུ་༦ཆ་ཤས་མཁའ་ཟླ་༡༠ཡིས། །ཕྲི་བ་བསྒྱུ་བ་མེད་པའི་
གཞིར། ༉ །དེ་དང་གྲུབ་མཐའི་ཟླ་ཉི་ཡི། །ལོངས་སྤྱོད་གང་ཉི་དང་བསྟུན་ནས།།
བཏག་པ་ཉིན་བྱེད་སྣང་བའི་ལུགས། །རྣམ་དག་ལུགས་དེ་གཉིས་ལ་ཡང་། །བློ་
གྲོས་ཞིབ་མོས་ལན་མང་བོར། །བཏག་ཚེ་ཉིན་བྱེད་སྣང་བ་ལས། །བཤད་པ་
ཐལ་ཆེར་ཐིག་པོ་བྱུང་། །འོན་ཀྱང་གཉིས་ཀར་ཞིབ་བཏག་ནས། །བཤད་ཚོད་
མཁས་པོ་མ་བྱུས་ན། །ཁ་དམར་ལོག་པར་འགྲོ་བ་མང་། །

5.05 ད་ནི་ཉི་སྣང་གདོང་མཇུག་དང་། །བཅོ་ལྔའི་གྲུབ་རྩིས་ཚེས་
འཕྲོད་གཉིས། །གང་ཉི་མང་ལ་ཉུང་གིས་སྦྱངས། །ལྷག་མ་སྐར་ཐིག་༠ཆུ་ཚོད་
དུ། །མཁའ་འབྱུང་༥༠མན་ཤར་ངེས་པར་འཛིན། ༉ །ཆེ་ཆུང་སྦྱངས་ལྷག་ཆུ་
ཚོད་ལ། །འབྱུང་བས་༥བགོས་པའི་རེའུ་མིག་འདིས། * །བྱ་ར་བཟུང་བས་
འཛིན་ཆ་དང་། །སྒྲིབ་ཡུན་ཆུ་ཚོད་དང་བཅས་ཤེས། །

•འཛིན་གྲངས།	༡ ༢ ༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
•འཛིན་མཆེ་ཆུང་ཚད།	ཧྲིལ་པོ་འཛིན།	མཐའ་རྒྱ་ལྷུམ།	དྲུག་ཆ་ལྔ་གཉིས་སྒྲིབ།	གསུམ་ཆ་གཉིས།	ཕྱེད་འཛིན།	གསུམ་ཆ་གཅིག	དྲུག་ཆ་གཅིག	བརྒྱད་ཆ་གཅིག
•གདོང་བཀྲིལ་སྒྲིབ་ཡུན་ཆུ་ཚོད།	༡༦ ༠	༡༥ ༤༨	༡༣ ༣༠	༡༡ ༠	༨ ༠	༥ ༣༠	༣ ༤༠	༣ ༠
•ཧྲུལ་མེས་སྒྲིབ་ཡུན་ཆུ་ཚོད།	༡༥ ༠	༡༤ ༣༨	༡༣ ༣༠	༡༠ ༠	༧ ༣༠	༥ ༠	༣ ༣༠	༢ ༣

5.06 ཕྱོགས་ནི་ཟླ་བས་གདོང་སྦྱངས་ནས། །དུས་མེས་ཟླ་བར་སྦྱངས་
པའི་ཚེ། །ནམ་ཕྱེད་དབང་ལྡན་ནས་འཛིན་ཞིང་། །ནམ་སྟོད་བྱང་ཉི་ནམ་སྨད་
ལ། །དབང་ལྡན་ཤར་ཉིའི་ཕྱོགས་ནས་འཛིན། །གདོང་གིས་ཟླ་བའམ་ཟླ་བས་

མཇུག །སྨྱུངས་ཆེ་ནམ་ཕྱེད་ཤར་སྐྱ་དང་། སྲོད་དུས་ཤར་ཉི་ཐོ་རིངས་དུས། །ཤར་སྐྱ་ཤར་ཉིའི་ཕྱོགས་ནས་འཛིན། །མཉམ་ན་ནམ་ཕྱེད་ཤར་དྲང་པོ། །སྲོད་ལ་དབང་ལྡན་ཐོ་རིངས་ལ། །ཤར་སྐྱར་ཉི་བའི་ཤར་ནས་འཛིན། །

5.07 དུས་ནི་དཀར་ནག་ཚིགས་མཚམས་ཏེ། །གྲུབ་མཐའི་ཆོས་གཟའི་ཡོངས་སྤྱོད་གྲངས། །ཟད་ཆེ་ཆེས་འཕོ་བླ་ཉི་འཛིན། །ཁྱད་པར་གནད་ཀྱི་ལག་ལེན་ནི།། །ཆེས་ཡོངས་གོང་མས་མཁའ་རྫ་༦༠ ལ། །ཕྲི་ལྷག་དྲ་ལྷའི་ཆོས་ཡོངས་དང་། །བསྲེས་པའི་ཡོངས་སྤྱོད་རྒྱ་རྫ་༦༩ ནས། །མཆོ་དབང་༥༩ བར་དུ་གཏུང་ཤར་ཡང་། །ཆེས་དེའི་རེས་གཟའི་རྒྱ་ཚོད་ལ། །རེཝ་མིག་འདི་ཉིད་* ཕྱིན་པ་དེ། །ཟད་ཆེ་འཛིན་པར་བཤད་པ་ཡིན། ༀ །ཁ་དོག་རིལ་པོར་སྒྲིབ་པ་ན།། གདོང་ལ་དམར་ནག་མཇུག་དམར་སྐྱ། །འཛིན་ཆ་ཆུང་ན་ནག་པོ་དང་། །རིལ་འཛིན་ལ་ནི་དམར་པོར་སྣང་། །སྐར་མ་མགོ་ལག་སྙིང་བཟུང་ན། །ནམ་མཁའི་མདོག་ཏུ་སྣང་ཞེས་གསུངས། །

འཛིན་རིམ།	༦༤	༦༣	༦༢	༦༡	༦༠	༥༨	༥༧	༥༦	༥༥	༥༤
འདི་ཟིན།	༥ ༠	༤ ༣༠	༤ ༠	༣ ༣༠	༣ ༠	༣ ༣༠	༢ ༠	༡ ༣༠	༡ ༠	༠ ༠

5.08 དེ་ནས་ཉི་འཛིན་བརྟག་པའི་ཕྱིར། །གྲུབ་མཐའི་གནམ་སྟོང་ཉི་དག་དང་། །ནུར་ཕྱིན་གདོང་མཇུག་གང་ཉི་གཉིས། །ཉུང་གིས་མང་ལ་སྨྱུང་བར་བྱ། །གདོང་གིས་ཉི་མར་སྨྱུངས་པའི་ཚེ། །སྐར་གནས་སྟོངས་ ༠ ཞིང་རྒྱ་ཚོད་དུ། །མཁའ་འབྱུང་ ༥༠ མན་ཆོད་ངེས་པར་འཛིན། །གལ་ཏེ་ཉི་མས་གདོང་སྨྱུངས་ལྷག །རྒྱ་ཚོད་ལྔ་ ༥ མན་འཛིན་ཟེར་ཀྱང་། །གདོང་ལ་གོ་ལོག་འཛིན་མི་སྲིད། །མཇུག་མས་ཉི་མར་སྨྱུངས་པ་ན། །སྐར་ཐིག་ ༠ རྒྱ་ཚོད་བཅུ་ ༨ མན་ཆད། །གོ་ལོག་ཡིན་ཀྱང་འཛིན་པ་སྲིད། །ཉི་མས་མཇུག་མར་སྨྱུངས་པའི་ཚེ། །སྐར་མ་སྟོངས་ ༠ ཞིང་རྒྱ་ཚོད་དུ། །མཁའ་མཚོ་ ༤༠ མན་ཆད་ངེས་པར་

འཛིན། །མདོར་ན་མཇུག་འཛིན་མ་ངེས་ཀྱང་། །གདོང་འཛིན་ཉི་མ་མང་བ་དགོས། ༄ །ཉི་ཟླ་བསྲེས་ལ་སྤྲུངས་ལྷག་དེས། །གདོང་འཛིན་ཕྱི་ཞིང་མཇུག་འཛིན་བསྟན། །རང་འཁོར་བསྒྲིལ་ལ་འཁོར་ཕྱེད་དོར། །གནས་ཀུན་སྟོངས་ན་ངེས་ཟེར་ཡང་། །དེ་ལ་འཛིན་པའི་ངེས་པ་མེད། །

༡ཉི་མ་འཛིན་པའི་ཆ་གྲངས་རྣམས།	ཆ་༡༢	ཆ་༡༡	ཆ་༡༠	ཆ་༩	ཆ་༨	ཆ་༧	ཆ་༦	ཆ་༥	ཆ་༤	ཆ་༣	ཆ་༢	ཆ་༡
༢གདོང་གིས་ཉི་མ་ཟླ་དང་ལྷ་ཁག་ཆུ་ཚོད་གཅིག་ནས་བཞི་ཡི་བར་འདུ།	༩ ༡༠	༨ ༢༠	༡༢ ༢༠	༡༦ ༤༠	༢༠ ༥༠	༢༥ ༠	༢༩ ༡༠	༣༣ ༢༠	༣༧ ༢༠	༤༡ ༤༠	༤༥ ༥༠	༥༠ ༠
༣མཇུག་མས་ཉི་མ་ཟླ་དང་ལྷ་ཁག་འདི་ཉིས་ཅན།	×	×	×	×	༡ ༠	༢ ༠	༣ ༠	༤ ༠	༥ ༠	༦ ༠	༧ ༠	༨ ༠
༤ཉི་མ་ས་མཇུག་ཟླ་དང་ལྷ་ཁག་ཆུ་ཚོད་གཅིག་ནས་གསུམ་པར་འདུ།	༣ ༢༠	༦ ༤༠	༡༠ ༠	༡༣ ༢༠	༡༦ ༤༠	༢༠ ༠	༢༣ ༢༠	༢༦ ༤༠	༣༠ ༠	༣༣ ༢༠	༣༦ ༤༠	༤༠ ༠

5.09 གཞན་ཡང་གོང་མའི་སྒྲོང་རྩིས་དང་། །བསྟུན་ན་བགྲོད་གཉིས་མཐར་ཉི་ཚེ། །འཆར་ཀ་ནུ་ཀྲར་ཉི་བ་དང་། །དབྱིད་མཉམ་ཕྱེད་གྲོང་ཡན་ཆད་དང་། །སྟོན་མཉམ་ཕྱེད་ཚོག་ལྡན་ཆད་ལ། །འཛིན་པའི་སྣེ་མོ་ཤར་ན་ངེས། །བར་རྣམས་རིག་པས་དཔྱད་ཅེས་གསུངས། །

5.10 ཆེ་ཆུང་ཕན་ཚུན་སྤྲུངས་ལྷག་ལ། །གདོང་འཛིན་ཉེར་གཉིས་ཉེར་གསུམ་དང་། །མཇུག་འཛིན་བཅུ་དགུ་ཉི་ཤུ་ཙམ། །བྱུང་ཆེ་རིལ་པོར་སྒྲིབ་པ་སྟེ། །དེ་ལས་ཆེའམ་ཆུང་ཡང་རུང་། །རིམ་པ་ཇི་བཞིན་འཛིན་ཆ་ཆུང་། །དེ་ཕྱིར་རིག་པས་དཔྱད་དེ་སྦྱར། །

5.11 ཡུན་ནི་ཆ་རེས་ཆུ་ཚོད་རེ། །ཡིན་ཕྱིར་ཕྱེད་འཛིན་ཆུ་ཚོད་དྲུག །རིལ་འཛིན་ཆུ་ཚོད་ཉི་མ་ ༡༢ སྟེ། །དེ་ཡིས་བར་རྣམས་འགྲེ་བར་བྱ། །

ཕྱོགས་ནི་གདོང་དང་དུས་མི་ཡིས། །ཉི་མར་སྤྲུངས་ཚེ་ཉིན་ཕྱེད་དུས། །ལྷོ་ནུབ་སྟེ་དྲོ་སྔར་ཉི་དང་། །ཕྱི་དྲོ་ནུབ་ཉིའི་ཕྱོགས་ནས་དེ། །གལ་དེ་ཉི་མས་དུས་མི་ལ། །སྤྲུངས་ཚེ་ཉི་ཕྱེད་ལ་ནུབ་བྱང་། །སྔ་དྲོ་བྱང་ཉི་ཕྱི་དྲོའི་དུས། །

ནུབ་ལ་ཉི་བའི་ཕྱོགས་ནས་འཛིན། །

5.12 དུས་ནི་ནམ་ལངས་ནས་བཟུང་སྟེ། །གྲུབ་མཐའི་ཚེས་ཡོངས་ཟད་ཅེ་འཛིན། །དེ་ཡང་གྲུབ་མཐའི་ཚེས་ཡོངས་ལ། །འཐེལ་འགྲིབ་དབང་གིས་ནུར་སྤེར་མཚམས། །ཟླ་བར་བཤད་བཞིན་འདིར་ཡང་དྲན། །གྲུབ་པའི་གཟའ་ཡི་ཆུ་ཚོད་ལ། །ཉིན་དེའི་ཉིན་ཚད་མ་ཡོངས་ཕྱིན། ཟླ་འཛིན་རི་མོ་ཤར་ན་ཡང་། །རིལ་འཛིན་མ་གཏོགས་མཐོང་བར་དཀའ། །སྔོང་གི་གཟའ་ཡི་ཆུ་ཚོད་ལ། །སྐབས་དེའི་ཉིན་ཚད་ལས་ལྷག་ན། །རི་མོ་ཤར་ཡང་མཐོང་མི་འགྱུར། །

ཟླ་གྲངས།	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡
ཐོག་མའི་ཉིན་ཚད།	༣༠ ༠	༣༡ ༡༠	༣༢ ༢༠	༣༣ ༣༠	༣༢ ༢༠	༣༡ ༡༠	༣༠ ༠	༢༨ ༥༠	༢༧ ༤༠	༢༦ ༣༠	༢༧ ༤༠	༢༨ ༥༠
ཐོག་མའི་མཚན་ཚད	༣༠ ༠	༢༨ ༥༠	༢༧ ༤༠	༢༦ ༣༠	༢༧ ༤༠	༢༨ ༥༠	༣༠ ༠	༣༡ ༡༠	༣༢ ༢༠	༣༣ ༣༠	༣༢ ༢༠	༣༡ ༡༠

5.13 ཁ་དོག་མཇུག་དམར་གདོང་དམར་ནག །ཆུང་འཛིན་སྔོ་ནག་རིལ་འཛིན་དམར། ཕྱེད་འཛིན་ལ་ནི་དམར་ནག་སྟེ། །མགོ་ལག་སྟེང་གཟུང་སྔོ་སྐྱར་སྣང་། །

ཉི་མའི་ཆ་ནི་གཉིས་གསུམ་ཙམ། །བཟུང་ཡང་མཐོང་བར་དཀའ་བ་ཡིན། །ཉི་མས་མིག་ལ་གནོད་པའི་ཕྱིར། །དེ་ཡང་དཀར་མིན་སྣོད་ནང་དུ། །ཆུ་ཡིས་གཡོ་མེད་དྭངས་པའི་ཆར། །ཉི་དཀྱིལ་གཟུགས་བརྙན་བརྟག་པས་ཤེས། ༈ །དེ་ཡང་ཡོངས་གྲགས་གདོང་མཇུག་གིས། །ཕྱེད་པའི་རྩིས་ལའང་བརྟག་པ་གཅེས། ༈ །གྲུབ་པའི་ཚེས་ཀྱི་ཆད་ལྷག་དང་། །ཤར་ནུབ་རི་བོའི་མཐོ་དམའ་དང་། །ཉིན་མཚན་རིང་ཐུང་སོགས་ལའང་བརྟགས། །

5.14 གྲུབ་པའི་ཉ་སྟོང་ཚེས་ཆད་ན། །ཟླ་ཉི་འཛིན་པར་མི་འགྱུར་ཞེས། །བཤད་ཀྱང་ཉ་སྟོང་ཆད་པ་འགར། །གཟའ་འཛིན་བྱུང་བའི་སྔོན་བྱུང་མཐོང་། །རབ་ཡིད་ཤིང་ཕྱིའི་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༣༠ ལ། །ཉི་འཛིན་བྱུང་ཚེ་མདོ་སྨད་

འདིར། །ཉི་མའི་ཕྱེད་ཀ་ལྷག་ཙམ་བཟུང་། །རི་མོ་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་སྣང་། །
དབུས་གཙང་ཕྱོགས་སུ་རིལ་བསྒྲིབ་ནས། །ཉིན་ཡང་མཚན་བཞིན་རྒྱ་སྐར་ཤར།།
སྐར་ཡང་རབ་ཡིད་ཚུ་ལུག་གི །ཧོར་ཟླ་བརྒྱད་པའི་ཉེར་གཉིས་མཚན། །ཟླ་
འཛིན་བྱུང་སོགས་ལྟས་དབང་ཡིན། །དེ་འདྲའི་འགའ་རེ་མ་གཏོགས་པ། །ཚོ་
ག་འདི་ཡིས་འཁྲུལ་མེད་ཤེས། །

5.15 ས་འདིར་བཟུང་བ་མ་མཐོང་ཀྱང་། །གླིང་གཞན་བཟུང་ཡང་
དགེ་སྡིག་འགྱུར། །ཟླ་འཛིན་བྱེ་བ་བདུན་འགྱུར་དང་། །ཉི་འཛིན་བྱེ་བ་འབུམ་
འགྱུར་ཞེས། །རྒྱལ་བས་མདོ་རྒྱུད་དུ་མར་གསུངས། །དེ་ཕྱིར་བློ་གྲོས་ལྡན་
རྣམས་ཀུན། །བསྙེད་རྫོགས་བདག་འཇུག་བསྒོམ་བཟླས་དང་། །ཕྱག་སྐོར་སྦྱིན་
གཏོང་སྲོག་བསླུ་སོགས། །རྣམ་དཀར་དགེ་ལ་འབད་པར་འཚལ། ༈ །ཉི་ཟླ་
བཟུང་བའི་འབྲས་བུ་ཡང་། །མི་དང་ཕྱུགས་ཀྱི་གཟའ་སྐར་ངན། །ས་ཆུའི་གཟའ་
སྐར་ལ་བཟུང་བཟང་། །འབྲས་བུ་ངན་ཡང་གང་བཟུང་གི །ཞག་གྲངས་དང་
པོ་གཉིས་པ་དང་། །གསུམ་བཞི་ཚུན་ལ་ཁ་ཆར་དག །བབས་ན་བཟང་ཞིང་
དགེ་བར་འགྱུར། ༈ །སྡོན་ཚེ་ཐུབ་དབང་ས་གའི་ཟླ་ཡི་མཚན། །རྫོགས་སངས་
རྒྱས་ཚེ་ཟླ་བར་སྒྲ་གཅན་ཟུགས། །དེ་བཞིན་དེང་དུས་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་
འགའ། །གསང་སྔགས་སྤྱོད་པའི་ལམ་བཟང་ཐེམ་སྐས་ལས། །སྐུ་གསུམ་གཞལ་
མེད་ཁང་དུ་སོན་པའི་ཚེ། །ཕྱི་རུ་ཉི་ཟླར་སྒྲ་གཅན་འཛུག་པ་དང་། །ནང་དུ་
དཀར་དམར་ཁམས་ཀྱིས་འདུ་འཕྲོ་ལས། །གཞན་དུ་བདེ་སྟོང་དབྱེར་མེད་རྣལ་
འབྱོར་གྱི། །དགའ་སྟོན་ཆེན་པོའི་ཡོ་ལངས་རྨད་བྱུང་འབྱུང་། །ཚུལ་དེ་སྙིང་
གི་པདྨར་རབ་བཀོད་ནས། །ཉི་ཟླར་སྒྲ་གཅན་འཇུག་ཚུལ་གོ་བདེ་བར། །བརྗོད་
པའི་དགེ་དེས་ནང་གི་ཉི་ཟླ་ཡང་། །མཆོག་གི་སྒྲ་གཅན་ཟས་སུ་འགྱུར་བར་ཤོག
༈།དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་རྩིས་ཀྱི་རི་མོས་གདན་ལ་
འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྡན་སྙིང་གི་ཐིག་ལེ་ལས་གཏོང་མཇུག་རི་མོའི་ ངས་

པ་དང་ཐེབས་དང་དུས་གཉིན་ངོས་འཛིན། ཉི་ཟླར་སྐྲ་གཅན་འཇུག་ཚུལ་བཅས་བཤད་པའི་ལེའུ་སྟེ་ལྔ་པའོ། ། །།

ལེའུ་དྲུག་པ། གཟའ་ལྔ།

དང་པོ། ཉིན་ཞག་གཟའི་ལྔ།

6.01 ད་ནི་ཉིན་ཞག་གཟའ་ལྔའི་ཆེད། །རབ་ཡོད་མེ་ཕག་སྐྲ་དག་ནི། །མཁའ་མེས་༣༠བསྐོར་ལ་གང་བརྩི་ཡི། །ཚོས་གྲངས་བསྲེས་ལ་གནས་གསུམ་བཞག །བར་དུ་མེ་མིག་༡༣ འོག་མ་ལ། །བུག་མེ་མདའ་༥༣.༩ ཕྲིན་འོག་ནས་ཡར། །རི་མཁའ་རིས་༤༠༤ ཐོབ་བར་མར་བསྲེ། །བར་མ་རྒྱ་ཪོས་༦༨ བགོས་ནོར་གྱིས། །སྟེང་སྦྲངས་ལྷག་མ་ཉིན་ཞག་གམ། །སྤྱི་ཞག་ཅེས་སུ་གྲགས་པ་ཡིན། །

6.02 གསལ་བའི་དོན་དུ་གནས་གཉིས་བཀོད། །གཅིག་ལ་མེ་༣ཕྲིན་རིས་༤ དོར་ལྷག །རེས་ཀྱི་གཟའ་དང་མཐུན་ནམ་བརྟག །མཐུན་ན་དག་མོད་མ་མཐུན་ཆེ། །ཉུང་ན་གཅིག་ཕྲིན་མང་ན་ཕྲི། །དེ་ལྟར་མཐུན་བྱས་གསལ་ཞག་སྟེ། །གཟའ་ལྔ་སྤྱི་ཡི་ཉིན་ཞག་ཡིན། །

6.03 སྔོས་ཞག་དོན་དུ་སྤྱི་ཞག་དེ། །ཚར་ལྔ་བཀོད་ལ་རིམ་པ་བཞིན། །བཀྲ་ཤིས་དོན་དུ་བུག་མེ་༣༩ཕྲིན། །ཕུར་བུར་གཟུགས་བུག་མཁའ་རྒྱང་༢༠༩༧ དང་། །སྤེན་པར་དབང་འབྱུང་ཀླུ་མིག་༢༠༥༥ ཕྲིན། ལྷག་ཆེད་སྤྱི་ཞག་བརྒྱས་བསྐོར་ལ། །རྒྱུ་བུག་རྒྱལ་བ་༢༨༩༨ པ་སངས་ཆེད། །བརྒྱུས་བསྐོར་མིག་རི་ཉི་མ་༡༢༤༢ ཕྲིན། །དེ་ལ་རང་རང་དཀྱིལ་འཁོར་གྱིས། །དོར་བར་བུའོ་དཀྱིལ་འཁོར་ནི། །བཀྲ་ཤིས་ལ་ནི་ཪི་ཀླུ་རྣ་༦༨༤། །ཕུར་བུའི་སོ་

ཡོན་རིག་བྱེད་ ༤༣༣༢ དེ། །སྲིན་པའི་རོ་དུས་ཐུབ་ཕྱོགས་ ༡༠༧༦༦ སོ། །ལྷག་པའི་རི་བུག་རི་ཟླ་ ༨༧༩༧ དང་། །པ་བ་སངས་ཀྱི་རི་རྒྱལ་མིག ༢༢༤༧ །དོར་ལྷག་སོ་སོའི་སྨོས་ཞག་གོ །

6.04 དེ་ཡང་དྲག་གསུམ་དལ་བར་དང་། །ཞི་གཟའ་གཉིས་ཀྱི་ཀང་འཛིན་ཆེད། །གཟའ་ལྔ་སོ་སོའི་སྨོས་ཞག་དེ། །སྐར་མས་ ༢༧ བསྒྱུར་ལ་དམར་པོ་ ༦༨༧ དང་། །ཕུར་བུ་ ༤༣༣༢ སྲིན་པ་ ༡༠༧༦༦ དང་བཅས་པར། །དཀྱིལ་འཁོར་གྱིས་ཐོབ་ལྷག་མ་རྣམས། །མཁའ་རོ་ ༦༠ མཁའ་རོ་ ༦༠ དུས་ ༦ སོགས་ཀྱིས། །རིམ་བསྒྱུར་དཀྱིལ་འཁོར་གྱིས་ཐོབ་ནོར། །རིམ་པར་བརྩེགས་ལ་ལྷག་མ་རྣམས། །དམར་པོ་ ༢༢༩ ཕུར་བུ་ ༣༦༡ སྲིན་པ་ ༥༣༨༣ སོགས། དྲག་གསུམ་རང་རང་ཆས་བསྒྱུར་ལ། །དཀྱིལ་འཁོར་གྱིས་ཐོབ་ལྷག་མེད་འཆར། །དེ་ཡིས་དྲག་གསུམ་དལ་བར་འགྲུབ། །

6.05 ལྷག་པའི་སྨོས་ཞག་སྐར་མ་ ༢༧ དང་། །མཁའ་རོ་གཉིས་ ༦༠, ༦༠ དང་དུས་ ༦ སོགས་ཀྱིས། །རིམ་བསྒྱུར་རི་བུག་རི་ཟླ་ ༨༧༩༧ ཡིས། །བགོས་ནོར་ལྷག་དང་བཅས་པ་བརྩེག །དེ་ཉིད་ལྷག་པའི་ཀང་འཛིན་ཡིན། ༈ །པ་སངས་སྨོས་ཞག་འཁོར་ལོ་ ༢༧ དང་། །མཁའ་རོ་ལན་གཉིས་ ༦༠, ༦༠ དུས་ ༦ ཀྱིས་བསྒྱུར། །རི་རྒྱལ་མིག་ ༢༢༤༧ བགོས་ལྷག་མ་ཡང་། །བུག་མཚོ་རིས་ ༧༨༩ བསྒྱུར་ ༢༢༤༧ བགོས་ལྷག་མེད། །ཐོབ་ནོར་རིམ་པར་བརྩེག་པའི་ཚོགས། །པ་སངས་ཀང་འཛིན་པར་བ་ཡིན། །

6.06 དྲག་གསུམ་ཀང་འཛིན་ཞི་གཉིས་ཀྱི། །དལ་བར་ཆེད་དུ་སྤྱི་ཞག་དེ། །མིག་ཟླ་མེ་སྒྲོན་ ༡༨༣༨༢ གྱིས་བསྒྱུར་ལ། །འབྱུང་ཚེས་མཁའ་ཟུང་མིག་རོས་ ༦༢༢༠༡༥༥ བརྒྱན། །མདའ་མཁའ་མཚོ་ཡིད་རི་མཚམས་ ༦༧༡༤༤༠༥ ཀྱིས། །དོར་ལྷག་སྐར་མ་ ༢༧ མཁའ་རོ་གཉིས་ ༦༠,༦༠ ། །དུས་ ༦ དང་བུག་མཁའ་མིག་ཐུག་ཡིད་ ༡༤༩༣༠༩ ། །རྣམས་ཀྱིས་བསྒྱུར་ལ་རིམ་པ་བཞིན། །

མདའ་མཁའ་མཚོ་ཡིད་རི་མཚམས་ ༤༧༡༨༨༠༥ གྱིས། །རིམ་པར་བགོས་པའི་ལྷག་མེད་འཆར། །དེ་ཉིད་དྲག་གསུམ་ཀང་འཛིན་དང་། །ཞི་གཟའ་གཉིས་ཀྱི་དལ་བར་ཡིན། །

6.07 ཡང་ན་ཉིན་ཞག་ཉི་རྒྱའི་ཆེད། །མ་བསྲེས་སྲི་ཞག་གནས་ལྟར་བཀོད། །ནམ་མཁའ་ ༠ མཚོ་ ༨ དང་དུས་མིག་ ༢༤ ཐིག་༠། །དུས་ཆེས་མེ་དྲུག་ ༦༣༡༥༤ གིས་བསྒྱུར་ལ། །དེ་ཉིད་ ༢༥ སྟོང་པ་ ༠ འབྱུང་མཚོ་ ༨༥ ཐིག་༠ །མཁའ་རི་མེ་མིག་དུས་ ༤༢༣༧༠ གྱིས་བཀྲུན། །དྲུག་མཁའ་མིག་དྲུག་ཡིད་ ༡༨༦༢༠༦ དང་དུས་ ༤ ། །མཁའ་རོ་གཉིས་ ༤༠,༤༠ དང་འཁོར་ལོ་ ༢༧ ཡིས། །དོར་ལྷག་ཉིན་ཞག་ཕྲ་ཉི་རྒྱོ། ཀྵ །ཉིན་ཞག་ཉི་མའི་རྒྱུ་ཡ་དེར། །གང་བརྩིའི་ཉ་སྟོང་སྤྱི་ཞག་གི །ཆུ་རོའི་ལྷག་མར་བཅོ་ལྔ་ལས། །ཉུང་ཚེ་ཉ་ལ་བཅུ་བཞི་དང་། །སྟོང་ལ་ཉེར་དགུའི་རྟག་ལོངས་སྟེར། ཀྵ །དེ་ཚེ་སྤྱི་ཞག་མཚན་མས་×ཕྱི། །ཆུ་རོའི་ལྷག་མར་བཅོ་ལྔ་ལས། །མང་ཚེ་ཉ་སྟོང་རྟག་ལོངས་དག །ཕྱིན་ལ་རང་འཁོར་བསྒྲིལ་བའི་ལྷག །དྲག་གསུམ་ཀང་འཛིན་ཞི་གཉིས་ཀྱི། །དལ་བར་ཉིན་ཞག་ཉི་བར་འགྲུབ། །

6.08 གཟའ་ལྔའི་སློས་ཞག་རིམ་བསྒྲུབ་ན། ,།སློས་ཞག་སྤྱི་མ་སྤྱི་མའི་སྟེང་། །སྤྱི་ཞག་མཚན་ཅན་×བཅུ་བཞི་དང་། །མཚན་མེད་བཅོ་ལྔ་རིམ་པར་ཕྱིན། །ལྷག་སངས་བཅུ་བཞི་བཅོ་ལྔ་ནི། །བརྒྱ་ ༡༠༦ དང་བཅུས་ ༡༠ བསྒྱུར་ཕྱིན་བྱས་ལ། །རང་རང་དཀྱིལ་འཁོར་ ༤༥༧,༥༧༦༧,༨༣༣༢,༢༢༨༧ གྱིས་དོར་ལྷག །གཟའ་ལྔ་སོ་སོའི་སློས་ཞག་ཡིན། །

6.09 དེ་ནས་དལ་དག་བསྒྲུབ་པའི་ཆེད། །དྲག་གསུམ་རང་རང་དལ་བར་དང་། །ཞི་གཉིས་ཉིན་ཞག་ཉི་བར་རྣམས། །གནས་གཉིས་བཀོད་པའི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ། །སོ་སོའི་སྐྱེས་ཁྱིམ་སྦྱངས་པར་བྱ། །མིག་དམར་སྐར་དྲུག་ ༦ མཁའ་མེ་ ༣༠ དབྱུག །ལྷག་པ་མི་བདག་ ༡༤ མཁའ་མེ་ ༣༠ དང་། །ཕུར་བུ་

卐 ༢ཚེས་གྲངས།	༡	༢	༣	༤	༥
༢ཉིན་ཞག་ཉི་མའི་རྟག་ལོངས།	༠ ༣༦ ༠ ༩༢༡༥༦	༠ ༥༣ ༢༧༡༠༣	༡༣ ༡༨ ༡ ༡༣༠༣༥༩	༡༧ ༦༤ ༨ ༧༤༣༠༦	༣༠ ༡༠ ༣ ༡༨༡༥༣
	༦	༧	༨	༩	༡༠
	༠ ༢༦ ༢༦ ༣ ༡༡༡༣༡༩	༠ ༢༡ ༢ ༤ ༡༤༨༤༡༣	༠ ༢༥ ༢༨ ༤ ༡༤༨༤༡༣	༠ ༢༩ ༥༤ ༥ ༩༢༣༥༩	༠ ༤༩ ༢༡ ༠ ༢༦༣༠༦
༢ཚེས་གྲངས།	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥
༢ཉིན་ཞག་ཉི་མའི་རྟག་ལོངས།	༠ ༤༨ ༤༧ ༠ ༡༣༩༤༦༣	༠ ༥༣ ༡༣ ༡ ༧༣༤༠༩	༠ ༥༧ ༢༩ ༣ ༡༧༣༥༦	༡ ༢༤ ༣ ༡༡༠༥༡༣	༡ ༦ ༢༡ ༣ ༥༠༤༥༩
	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠
	༡ ༡༠ ༥༧ ༣ ༡༤༧༦༡༥	༡ ༡༥ ༢༣ ༤ ༩༡༥༦༣	༡ ༡༩ ༤༩ ༥ ༣༥༥༠༩	༡ ༢༤ ༡༥ ༥ ༡༣༨༦༦༥	༡ ༢༨ ༤༣ ༠ ༧༢༦༡༣
༢ཚེས་གྲངས།	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥
༢ཉིན་ཞག་ཉི་མའི་རྟག་ལོངས།	༡ ༢༣ ༨ ༠ ༣༦༥༥༩	༡ ༢༧ ༢༤ ༡ ༡༠༩༧༡༥	༡ ༤༣ ༠ ༣ ༥༣༣༦༦༣	༡ ༤༦ ༢༦ ༣ ༡༤༦༨༡༨	༡ ༥༠ ༥༣ ༣ ༩༠༧༦༥
	༢༦	༢༧	༢༨	༡༩	༣༠
	༡ ༥༥ ༡༨ ༠ ༣༠༧༡༣	༡ ༥༩ ༤༤ ༠ ༡༣༧༨༦༨	༢ ༤ ༡༠ ༥ ༧༡༨༡༥	༢ ༨ ༣༧ ༠ ༡༥༧༦༣	༢ ༡༣ ༢ ༠ ༡༠༨༩༡༨

ཁྲིམ་ ༡༢ དང་པ་སངས་དུས་ ༦ ། །སྲིན་པ་སྨྲིན་ ༡༨ གྱིས་སྦྲང་བར་བྱ། །མ་ལྷངས་སྐར་མ་ ༢༧ བསྣན་ལ་ཁྲི། །སྦྲངས་ཤུལ་འཁོར་བྱེད་ ༡༢, ༢༠ ལོངས་ན་ཉོར། །ལྷག་མའི་སྐར་མ་མཁའ་རོས་ ༦༠ བསྒྱུར། །ཚུ་ཚོད་བཅུག་ལ་མདའ་ཡོན་ཟླས་ ༡༢༥ ། །བགོས་ཐོབ་ནོར་གྱིས་གཟའ་ལྷ་ཡི། །དལ་ཀང་རེའུ་མིག་ལྷ་པོ་རྣམས། །མ་ནོར་སོ་སོར་གཟུང་བར་བྱ། 卐 །

6.10 བཀྲ་ཤིས་མདའ་མིག་ ༢༥ སྨྲིན་ ༡༨ ཐུབ་པ་ ༧ ། ༢༥, ༡༨, ༧། ཟླ་བུའི་ཕྱོགས་ ༡༠ གཟའ་ ༧ རྩེ་མོ་ཅན་ ༢། ༡༠, ༧, ༢། ཟླ་མ་བདེ་བྱེད་ ༡༡ རྩ་ ༤ མེ་ ༢ དང་། ༡༡, ༤, ༢། དཀར་པོ་དབང་ ༥ ཚུ་ ༥ རི་བོང་ཅན་ ༡ །༥, ༥, ༡ །ཉི་

༣༠ དམར་	ཁང་འཛིན	སྐར་ཚེད	སྡོམ
སྔ་ཁང	༡	༢༥	༢༥
	༢	༡༨	༤༣
	༣	༧	༥༠
ཕྱི་ཁང	༤	༧	༤༣
	༥	༡༨	༢༥
	༠	༢༥	༠

༡༦ ༣༠ ལྷག	ཁང་འཛིན	སྐར་ཚེད	སྡོམ
	༡	༡༠	༡༠
	༢	༧	༡༧
	༣	༣	༢༠
	༤	༣	༡༧
	༥	༧	༡༠
	༠	༡༠	༠

༡༣ ཕུར	ཁང་འཛིན	སྐར་ཚེད	སྡོམ
	༡	༡༡	༡༡
	༢	༩	༢༠
	༣	༣	༢༣
	༤	༣	༢༠
	༥	༩	༡༡
	༠	༡༡	༠

པ་སངས	ཁང་འཛིན	སྐར་ཚེད	སྡོམ
	༡	༥	༥
	༢	༤	༩
	༣	༡	༡༠
	༤	༡	༩
	༥	༤	༥
	༠	༥	༠

སྤེན	ཁང་འཛིན	སྐར་ཚེད	སྡོམ
	༡	༢༢	༢༢
	༢	༡༥	༣༧
	༣	༦	༤༣
	༤	༦	༣༧
	༥	༡༥	༢༢
	༠	༢༢	༠

བུ་མིག་ཟླ་ ༢༢ ཚེས་ ༡༥ དང་དུས་ ༦ ། ༢༢,༡༥,༦ ། ཟློག་པ་དང་བཅས་བྲོ་བའི་ ༦ གྲངས། །སྔ་ཁང་ཟླས་ཟིན་བསྡམ་བྱ་ཞིང་། །ཕྱི་ཁང་ལ་ནི་ཟ་རྒྱུ་སྡོམ། །ཁང་སྡོམ་གང་ཡིན་དབུ་གུར་བཀོད། །

6.11 ཁང་བཟུང་གདོང་མས་ཆུ་ཚོད་ནས། །ཆ་ཤས་བར་གྱི་གནས་ཀུན་བསྒྱུར། །མ་ཟིན་ཁང་པ་ཐོག་མས་བསྒྱུར། །མིག་དམར་བུག་མིག་ལག་པ་ ༢༢༩ དང་། །ཕུར་བུ་ལ་ནི་གཟུགས་དུས་མེ་ ༣༦༡ ། །སྤེན་པ་མེ་ཀླུ་མེ་མདའ་ ༥༣༨༣ དང་། །ལྷག་སངས་བུག་མཁའ་མིག་བུག་ཡིད་ ༡༠༩༢༠༩ ། །དུས་ ༦ དང་མཁའ་རོས་ ༦༠ དབུག་ལ་བསྒྲིལ། །མདའ་ཡོན་ཟླས་ ༡༣༥ ཐོབ་ཡང་དག་རྒྱུ། །ལྷག་མ་མཁའ་རོས་ ༦༠ བསྒྱུར་སྲིད་བཅུག །མདའ་ཡོན་ཟླས་ ༡༣༥ ཐོབ་ཆུ་སྲང་སྟེ། །ཡང་ལྷག་རོས་ ༦ བསྒྱུར་དབུགས་བཅུག་ལ། །མདའ་ཡོན་

ཀླས་ ༡༣༥ ཐོབ་དབུགས་ཡིན་ལྷག །དམར་པོ་ ༢༢༨ ཕུར་བུ་ ༣༦༡ སྤྲིན་པ་ ༥༣ ༤༣ དང་། །ལྷག་སངས་ ༡༩༨ ༢༠༠༨ ཆ་ཤས་འཁོར་ལོ་ཡིས། །རིམ་བསྒྲུར་ཆ་བཅུག་མདའ་ཡོན་ཀླས་ ༡༣༥། །ཐོབ་པ་ཡང་རྒྱུའི་ཆ་ཤས་ཏེ། །ལྷག་མེད་རྣམ་དག་རི་མོ་འཆར། །ཡང་རྒྱུའི་རྒྱ་ཚོད་རྫེས་འབྲང་བཅས། །སྔ་ཀང་བསྟན་ལ་ཕྱི་ཀང་ཕྲི། །རང་རང་དལ་བ་གཅིག་ཤོས་ཀྱི། །སོ་སོའི་རྒྱ་ཚོད་མན་ཆད་དུ། །འཁོར་ཕྱིད་དོར་བསྟན་མ་དོར་ཕྲི། །དེ་ཡིས་དལ་བ་དག་པར་འགྱུར། །

6.12 ད་ནི་ཤུར་བ་དག་པའི་ཆེད། །དལ་དག་དང་ནི་ཀང་འཛིན་གྱི།། ཆ་ཤས་ཞེད་སྙོམས་བྱ་ཕྱིར་དུ། །དྲག་གསུམ་ཀང་འཛིན་ཉི་བར་ཆ། །མིག་དམར་བུག་མིག་ལག་པ་ ༢༢༨ དང་། ཕུར་བུ་ལ་ནི་གཟུགས་དུས་མེ ༣༦༡ ། སྤྲིན་པ་མེ་ཀླུ་མེ་མདའ་འོ་ ༥༣ ༤༣ ། །ཉི་གཟའ་གཉིས་ཀྱི་དལ་དག་ཆ། །ལྷག་པ་རི་བུག་རི་ཀླུ་ ༤༧༨༧ དང་། །པ་སངས་བུག་མཚོ་རི་ ༧༩༨ དག་གིས།། རིམ་བཞིན་བསྒྲུར་ལ་ལྔ་པོ་ཡང་། འོག་མ་བུག་སོགས་ ༡༩༨ ༢༠༠༨ ཆ་ཡིས་བགོ། ནོར་དེར་རང་ཆ་ལྷག་པ་ནི། །བུག་སོགས་ཆ་སྟེ་གནས་དྲུག་འཆར། །

6.13 སོ་སོའི་དལ་དག་གནས་གཉིས་བཀོད། །དྲག་གསུམ་དལ་དག་གནས་ལྔ་ཡིས། །ཀང་འཛིན་ཉི་བར་གནས་དྲུག་སྦྱང་། །ཆ་ཤས་འོག་མར་སྦྱང་རྒྱུ་མེད། །ཞི་གཉིས་དག་གནས་དྲུག་གིས། །རང་རང་ཀང་འཛིན་གནས་ལྔར་སྦྱང་། །དེ་ཚེ་ཆ་ཤས་གོང་མ་ལས། །ཐབས་ཏེ་བུག་སོགས་ ༡༩༨ ༢༠༨ ཆ་ཡིས་སྦྱང་། །མ་འདྲང་འཁོར་ལོ་བསྟན་ལ་སྦྱང་། །སྦྱང་ལྷག་འཁོར་ཕྱེད་ ༢༣, ༣༠ ལོངས་ན་ནོར། །ལྷག་མའི་སྐར་མས་ཤུར་ཀང་ནི། །མ་ནོར་རིམ་པ་ལུགས་འབྱུང་དང་། །ནོར་ན་རིམ་མིན་ལུགས་ལྡོག་དུ། །བཟུང་ལ་འཛིན་བྱེད་སྐར་མ་དབྱེ། །རིམ་མིན་འཁོར་ཕྱེད་ ༡༣, ༣༠ ནོར་ཤུལ་ལ། །སྐར་གནས་སྟོངས་༠ ཞིང་རྒྱ་ཚོད་དུ། །སུམ་ཅུ་ ༣༠ ལོངས་ན་མཁའ་མེ་ ༣༠ ཕྲིན། །རིམ་མིན་སྐར་

གནས་མ་སྟོང་ཕྲིན། །དབྱུ་གུར་སུམ་ཅུ་ ༣༠ མ་ལོངས་ཀྱང་། །རིམ་མིན་ཛེ་སྲིད་་མ་རྫོགས་པར། །ཆུ་ཚོད་གནས་སུ་མཁའ་མེ་ ༣༠ བསྲེ། །ལོངས་ན་དྲུག་ཅུས་ ༦༠ སྐར་མ་ལ། །བསྒྲིལ་བའི་གྲངས་དེས་སྦྱར་ཀང་འཛིན། །

6.14 ས་སྐྱེས་རྒྱལ་པ་ ༢༨ ཡོན་ལག་གསུམ། ༢༣、༢༣、༢༣ །ཟླ་མིག་གཉིས་ ༢༡、༢༡ དང་སྐྲོན་ ༡༤ ཚེས་ ༡༥ དྲག ༡༡། །མེའོ་ ༣ རྩ་བར་བདེ་འབྱུང་ ༡༡ དང་། །ཀླུ་མེ་ ༣༤ མཁའ་ཀླུ་ ༤༠ མེ་མདའོ ༥༣ ། །ཟླ་ཕྱུར་རྒྱལ་པོ་གཉིས་ ༡༦、༡༦ ཚེས་ ༡༥ དང་། །ཡིད་ ༡༨ འདོད་ ༡༣ བདེ་འབྱུང་ ༡༡ གཟའ་ ༧ དབང་ ༥ མཁའ ༠། །རྩ་བར་ཆུ་ ༨ དང་དྲག་པོ་ ༡༡ དང་། །མཁའ་མིག་ ༢༠ ནོར་ལག་ ༢༤ ཆུ་འཛིན་ཧྲེན་ ༣༨། །ཟླ་མར་ཕྲུགས་གཉིས་ ༡༠、༡༠ ཐུག་ ༩ ནོར་ ༤ དུས་ ༦། །མཚམས་ ༦ ཐུང་ ༢ རི་བོང་ ༡ རྩ་བར་མེ ༣། །རོ་ ༦ ཐུག་ ༩ དབང་ཕྱུག་ ༡༡ མི་བདག་ ༡༦ རི ༧། །དཀར་པོ་དེ་ཉིད་ཚར་གསུམ་དང་། ༢༥、༢༥、༢༥ །རྒྱལ་པ་ ༢༨、༢༨ ལག་མིག་གཉིས་གཉིས་ ༢༢、༢༢ ཏེ། །སྐྲོན་ ༡༢ ཚེས་ ༡༥ ནོར་ ༤ དང་རྩ་བར་དུས ༦། །མཁའ་མེ་ ༣༠ རྩ་གཏེར་ ༩༩ མེ་རིའོ ༧༣ ། ། ཉི་ཕྱུར་རོ་ ༦ དབང་ ༥ མདའ་ ༥ ཆུ་ ༨ མཚོ་ ༨། །མིག་ ༢ ལག་ ༢ ཐིག་ལེ་ ༠ རྩ་བར་ཟུང ༢། །ཆུ་དབང་ ༥ རོ་ ༦ ནོར་ ༤ ཡོན་ཏན་ ༣ ནོ། །སྔ་ཕྱི་ཟློས་དང་མ་ཟློས་སྦྱོར། །

6.15 འཛིན་བྱེད་ཕྲིས་ལ་ཀང་སྡོམ་བཀོད། །ཀང་བཟུང་གདོང་མས་གནས་ཀུན་བསྒྱུར། །མ་ཟིན་ཀང་པ་དང་པོས་བསྒྱུར། ཆ་འོག་ཐུག་སོགས་ ༡༨༩ ༢༠༩ ཀྱིས་དྲིལ་ལ། །ཆ་གོང་དམར་ ༢༢༩ ལྷག་ ༤༧༩༧ ཕྱུར་བུ་ ༣༦༡ དང་། །སངས་ ༧༨༩ སྲིན་ ༥༣༤༣ རང་འཁོར་ ༦、༦༠ སྟེང་དུ་བསྒྲིལ། །དྲུག་ཅུས་ཐོབ་པ་ཡང་རྒྱའི་དབྱུག །ལྷག་མ་མཁའ་རོས་ ༦༠ བསྒྱུར་སྲང་བཅུག །དྲུག་ཅུས་ཐོབ་པ་ཆུ་སྲང་ངོ་། །དེ་ལྷག་རོས་༦བསྒྱུར་དབུགས་བཅུག་པར། །མཁའ་རོས་ ༦༠ ཐོབ་པ་དབུགས་ཡིན་ལྷག །བཀྲ་ཤིས་ ༢༢༩ ལྷག་པ་ ༤༧༩༧ ཕྱུར་བུ་ ༣༦༡ དང་། །པ་སངས་ ༧༨༩ སྲིན་ ༥༣༤༣ རྣམས་རང་ཆས་བསྒྱུར། །ཆ་བཅུག་

མིར					
སྐར་བྱེད	༡	༢༤	༢༤	༠	༠
རིམ་སྟེ	༢	༤༧	༢༣	༢༤	༡༣
	༣	༧༠	༢༣	༤༧	༡༢
	༤	༩༣	༢༣	༧༠	༡༡
	༥	༡༡༤	༢༡	༩༣	༡༠
	༦	༡༣༥	༢༡	༡༡༤	༩
	༧	༡༥༣	༡༨	༡༣༥	༨
	༨	༡༦༨	༡༥	༡༥༣	༧
	༩	༡༧༩	༡༡	༡༦༨	༦
	༡༠	༡༨༢	༣	༡༧༩	༥
རིམ་ཕྱི་སྡོམ	༡༡	༡༧༡	༡༡	༡༨༢	༤
	༡༢	༡༤༣	༢༨	༡༧༡	༣
	༡༣	༦༣	༨༠	༡༤༣	༢
	༠	༠	༦༣	༦༣	༡

ལྷག					
	༡	༡༦	༡༦	༠	༠
	༢	༣༢	༡༦	༡༦	༡༣
	༣	༤༧	༡༥	༣༢	༡༢
	༤	༦༡	༡༤	༤༧	༡༡
	༥	༧༤	༡༣	༦༡	༡༠
	༦	༨༥	༡༡	༧༤	༩
	༧	༩༢	༧	༨༥	༨
	༨	༩༧	༥	༩༢	༧
	༩	༩༧	༠	༩༧	༦
	༡༠	༩༣	༤	༩༧	༥
	༡༡	༨༢	༡༡	༩༣	༤
	༡༢	༦༢	༢༠	༨༢	༣
	༡༣	༣༤	༢༨	༦༢	༢
	༠	༠	༣༤	༣༤	༡

ཕུར					
	༡	༡༠	༡༠	༠	༠
	༢	༢༠	༡༠	༡༠	༡༣
	༣	༢༩	༩	༢༠	༡༢
	༤	༣༧	༨	༢༩	༡༡
	༥	༤༣	༦	༣༧	༡༠
	༦	༤༩	༦	༤༣	༩
	༧	༥༡	༢	༤༩	༨
	༨	༥༢	༡	༥༡	༧
	༩	༤༩	༣	༥༢	༦
	༡༠	༤༣	༦	༤༩	༥
	༡༡	༣༤	༩	༤༣	༤
	༡༢	༢༣	༡༡	༣༤	༣
	༡༣	༧	༡༦	༢༣	༢
	༠	༠	༧	༧	༡

པ་སངས					
	༡	༢༥	༢༥	༠	༠
	༢	༥༠	༢༥	༢༥	༡༣
	༣	༧༥	༢༥	༥༠	༡༢
	༤	༩༩	༢༤	༧༥	༡༡
	༥	༡༢༣	༢༤	༩༩	༡༠
	༦	༡༤༥	༢༢	༡༢༣	༩
	༧	༡༦༧	༢༢	༡༤༥	༨
	༨	༡༨༥	༡༨	༡༦༧	༧
	༩	༢༠༠	༡༥	༡༨༥	༦
	༡༠	༢༠༨	༨	༢༠༠	༥
	༡༡	༢༠༢	༦	༢༠༨	༤
	༡༢	༡༧༢	༣༠	༢༠༢	༣
	༡༣	༧༣	༩༩	༡༧༢	༢
	༠	༠	༧༣	༧༣	༡

ཐིག་རྩིས་༦༠ཐོབ་པའི་་་ནོར། །རང་ཆ་ཡིན་ནོ་ལྷག་མ་ཡང་། །བུག་མཁའ་མིག་བུག་ཡིད་་་༡༥༩༢༠༩ཀྱིས་བསྒྱུར།། ཆ་བཅུག་མཁའ་རྩིས་༦༠བགོས་ནོར་ནི། །བུག་སོགས་ཆ་སྤྱི་ལྷག་མ་ཡང་། །ཕལ་ཆེར་རྣམ་དག་རི་མོ་འཆར། །

སྤེན						
	༡	༦	༦	༠	༠	རིམ་མིན་སྡོམ
	༢	༡༡	༥	༦	༡༣	
	༣	༡༦	༥	༡༡	༡༢	
	༤	༢༠	༤	༡༦	༡༡	
	༥	༢༤	༤	༢༠	༡༠	ཕྱི་རྐང
	༦	༢༦	༢	༢༤	༩	
	༧	༢༨	༢	༢༦	༨	སྟེ་རྐང
	༨	༢༨	༠	༢༨	༧	
	༩	༢༦	༢	༢༨	༦	
	༡༠	༢༢	༤	༢༦	༥	
	༡༡	༡༧	༥	༢༢	༤	
	༡༢	༡༡	༦	༡༧	༣	སྐར་བྱེད
	༡༣	༣	༨	༡༡	༢	
	༠	༠	༣	༣	༡	

6.16 རིམ་པའི་ཕྱི་ཀྲང་ཐ་མ་དང་། །རིམ་མིན་སྔ་ཀྲང་དང་པོ་ཡི། །ཚུ་ཚོད་སུམ་ཅུ་ཚུན་ཆད་ལ། །ཀྲང་སྔོན་ཕོག་ཆེ་ཀྲང་གདོང་གིས། །བསྒྱུར་ལ་མཁའ་མིས་༣༠བགོད་པའམ། །ཡང་ན་སྐབས་དེའི་ཀྲང་སྔོན་ནི། །མིག་༢བསྒྱུར་དེ་ཡིས་ལྷག་གནས་ཀུན། །བསྒྱུར་ལ་དྲུག་ཅུས་དཀྲུས་བཞིན་བགོ །ལྷག་པ་ཐིན་པའི་ཀྲང་སྔོན་དེ། །སྟོང་པར་༠བབས་ན་བསྒྱུར་བྱ་ཕྱིས། །ཀྲང་སྔོམ་ལོངས་སྤྱོད་མ་གཏོགས་པ། །ཡང་རྒྱུ་ལ་སོགས་ཀྲང་ལོངས་མེད། །

6.17 ཡང་རྒྱུའི་ཚུ་ཚོད་རྗེས་འབྲང་བཅས། །སྔ་ཀྲང་བསྣན་ལ་ཕྱི་ཀྲང་ཕྲི། །༦༠ལོངས་ན་སྐར་མར་བསྒྲིལ་བ་རྣམས། །རང་རང་དལ་དག་ཅིག་སོས་ལ། །རིམ་པ་བསྣན་ལ་རིམ་མིན་ཕྲི། །མ་ལོངས་འཁོར་ལོ་༢༨བསྣན་ལ་སྦྱངས། །དེ་ཡིས་སོ་སོའི་མྱུར་བ་དག །

6.18 རིམ་པའི་སྔ་ཀྲང་མྱུར་འགྲོས་ཤར། །ཕྱི་ཀྲང་དལ་འགྲོས་ལྷོ་རུ་བྱེད། །རིམ་མིན་སྔ་ཀྲང་འཁྱིག་འགྲོས་ནུབ། །ཕྱི་ཀྲང་འབྱུང་བའི་འགྲོས་ཧྲེ་བྱང་། །དལ་མྱུར་གཉིས་ཀྱིས་ཐབས་ཤེས་དང་། །འགྲོས་བཞིས་རྣམ་ཐར་སྒོ་བཞི་མཚོན། །དེ་ལྟར་འགྲོས་བཞི་ལྡན་པ་སྟེ། །གཟའ་ལྔ་མཚུངས་པར་ཉི་མ་ལ། །ནུབ་རྗེས་རང་རང་དལ་བ་ལས། །མྱུར་བའི་འགྲོས་བཞི་བརྩམས་པའི་མཐར། །དལ་དག་ལ་གནས་ཉི་མར་ནུབ། །སླར་ཡང་རིམ་པ་གཞན་མེད་པས།། སྔར་ལྟར་འགྲོས་བཞི་རྫོམ་པ་ཡིན། །

6.19 གཞན་ཡང་རི་མོའི་རྣམ་གྲངས་ལ། །གཟའ་ལྔའི་རང་རང་སྐོས་ཞག་རྣམས། །གནས་ལྔར་བཀོད་དེ་དྲག་གསུམ་ལ། །སོ་སོའི་ཉིན་ཞག་རྟག་ལོངས་དང་། །ཞི་གཉིས་བརྒྱ་ཆ་བཅུ་ཆ་ཡི། །ཉིན་ལོངས་ཀྱིས་བསྒྱུར་རང་འཁོར་སྒྲིལ། །དྲག་གསུམ་དལ་བར་ཞི་གཉིས་ཀྱི། །མྱུར་བར་འགྱུབ་པོ་ཐུན་མོང་ཆེད། །སྤྱི་ཞག་འབྲོ་ཡི་རེ་བཞི་ཆ། །རི་མཁའ་རིས་༨༠༨བསྒྱུར་རང་ཆ་གཞུག །དེ་ཡང་མདའ་དུས་མིག་དབང་པོ་༢༧༥བསྒྱུར། །བུག་མཁའ་མིག་

བྲག་ཡིད་༡༨༧༢༠༧ཀྱིས་བགོ །ཐོབ་པ་དབྲགས་ཡིན་ལྷག་མ་ཆ། །དེ་ཉིད་ཚེས་ཞག་ཉི་བར་གྱི། །ཆ་ཤས་འཁོར་ལོ་ལག་མིག་༢༢༢༤གིས། །བསྒྱུར་བ་བྲག་སོགས་ཆ་ལ་བསྣོ། །དེ་ལ་བྲག་སོགས་༡༨༧༢༠༧རང་འཁོར་གྱིས། །བསྒྲིལ་བས་ཉིན་ཞག་ཉི་བར་འགྱུར། །

གཉིས་པ། ཁྲིམ་ཞག་གཟའ་ལྔ།

6.21 ད་ནི་ཁྲིམ་ཞག་གཟའ་ལྔའི་ཆེད། །རབ་ཡིད་༡༨མི་ཕག་ལ་སོགས་པ། །འདས་ལོ་དག་པ་ཁྲིམ་༡༢ཀྱིས་བསྒྱུར། །ནག་པ་ལ་སོགས་འདས་ཟླ་བསྣོ། །དེ་ཡིས་ཁྲིམ་ཞག་ཟླ་དག་འགྱུར། ༄ །དེ་ནས་ཁྲིམ་གྱི་ཟླ་ཞག་དང་། །ཚེས་དེ་ཁྲིམ་ཞག་གར་བབས་སོགས། །བརྟག་ཕྱིར་ཁྲིམ་ཞག་ཟླ་དག་ལས། །གཅིག་ཕབ་འོག་ཏུ་རི་རོ་༦༧ཆར། །བྲས་ལ་ཆེས་ཟླའི་མདའ་རོའི་འཕྲོས། །སྤྲངས་ལྷག་མཁའ་མེས་༣༠བསྒྱུར་བ་ལ། །གང་བཅིའི་ཆེས་གྲངས་མདའ་རོ་༦༥ཡིས། །བསྒྱུར་བ་བསྣོས་ལ་རི་རོས་༦༧བགོ །ཉིད་པ་འདས་པའི་ཁྲིམ་ཞག་ཡིན། །དེ་སྟེང་གཟུགས་༡བསྣན་ངོ་ཐོག་ཞག །ལྷག་མ་མཁའ་རོ་༦༠མཁའ་རོ་༦༠དྲུག་༦། །རི་རོ་༦༧རྣམས་ཀྱིས་བསྒྱུར་བྲས་ལ། །རིམ་བཞིན་རི་རོས་༦༧ཐོབ་པ་བརྩེགས། །ཞག་ལ་མཁའ་མེས་༣༠ཐོབ་པའི་ནོར། །སྟེང་བསྣོས་དེ་ཡང་ཉི་མས་དོར། །སྟེང་ནས་རིམ་བཞིན་འདས་ཁྲིམ་དང་། །གང་བཅིའི་སྐབས་དེའི་ངོ་ཐོག་ཞག དེ་འོག་དབྲག་སྲང་དབྲགས་ཆ་སྟོན། །ཁྲིམ་ཞག་ཟླ་དག་མཁའ་མེས་༣༠བསྒྱུར། །སྐབས་དེའི་ངོ་ཐོག་ཞག་གྲངས་བསྣོ། །གཟའ་ལྔ་སྤྱི་ཡི་ཁྲིམ་ཞག་ཡིན། །

6.22 དེ་ཉིད་གནས་དྲུག་ཚར་ལྔ་བཀོད། ༄ །བཀྲ་ཤིས་མཁའ་༠ཟུང་༢མེ་མིག་༢༣རྟེ་༣། །སྦུབ་རི་༧༧རྒྱ་རོ་འདོད་པས་༡༣༦༨བསྒྱུར། །ཟུང་༢

མདའ་རྟེ་མོ་༣༥ ལག་མིག་ ༢༢ ཐིག ༠། །ཆུ་ཡིད་ ༡༨༨གླུ་མཚོ་མེས་ ༣༨༤ བརྒྱན་ལ། །གཟུགས་ཐུག་གཟུགས་ཐུག་ ༩༡༩༡ ཐུག་མིག་ལག་༢༢༩། །དུས་༦ དང་མཁའ་རོ་༦༠མཁའ་རོ་༦༠གཉིས་འཁོར་ལོས་༢༧། །དོར་ལྷག་དམར་པོའི་དཔལ་བར་ཡིན། ༄ །ཟླ་ཐུར་མཁའ་༠ སྐྱོན་༡༤ གཟུགས་མཚོ་༨༡ མཁའ་ ༠།། ལག་མིག་བགྲོད་པ་དབང་པོ་༥༢༢༢དང་། །དུས་ཐུག་དྲང་སྲོང་རྒྱ་བོས་༨༧༩༦ བསྒྱུར། །ཚེས་ ༡༥དང་མཚོ་དབང་༥༨དེ་ཉིད་ ༢༥མེ ༣། །མཁའ་ཐུག་རི་མཚོ་༨༧༩༠ཐུག་རྩ་སོས ༣༢༩༩། །བརྒྱན་ལ་གཟུགས་ཐུག་གཟུགས་ཐུག་ ༩༡༩༡དང་། །རི་ཐུག་རི་གླུ་༤༧༩༧དུས་༦མཁའ་རོ་༦༠། །ཐིག་མཚམས་ ༦༠སྐར་མས་ ༢༧བསྒྲིལ་བའི་ལྷག །ལྷག་པའི་ཁྱང་འཛིན་ཞེས་སུ་གྲགས། ༄ །སྒྲ་ མཁན་མཁའ་ ༠ མཁའ་༠ ལག་མིག་ ༢༢ མཚོ་༨། །གཟུགས་མེ་ཆུ་ ༨༣༡ མིག་ གླུ་དུས་༦༤༢ བསྒྱུར། །འདོད་པ་ ༡༣ཉི་མ་ ༡༢ ཐིག་༠མིག་ ༢ དང་། །མིག་ ཐིག་རོ་ ༦༠༢ མཚོ་རི་ཟླས་ ༡༧༨ བརྒྱན། །གཟུགས་ཐུག་གཟུགས་ཐུག་ ༩༡༩༡ ལག་མིག་རི་ ༧༢༢། །དུས་ ༦ དང་མཁའ་རོ་གཉིས་ ༦༠,༦༠ འཁོར་ལོས ༢༧། །དོར་ལྷག་ཕུར་བུའི་དཔལ་བར་ཡིན། ༄ །དཀར་པོར་མཁའ་ ༠ རི་ ༧ སྐྱོན་ ༡༤དབང་པོ ༥། །རིག་བྱེད་སྐྱེ་བ་ཡོན་ཏན་༣༨༨དང་། །ཐུག་མཚོ་རྒྱ་བོ་རྒྱ་མཚོས་༨༨༨༩བསྒྱུར། །སྐྱོན་ ༡༤དང་མཁའ་མེ་ ༣༠མཚོ་དབང་༥༨ ཆུ་༨། །ནོར་མཚོ་ཆུ་༨༨༤ཐིག་གླུ་ཆུ་མེས ༣༨༤༠། །བརྒྱན་ལ་གཟུགས་ཐུག་གཟུགས་ཐུག་༩༡༩༡དང་། །ཐུག་མཚོ་རི་༧༨༩དང་དུས་༦མཁའ་རོ་༦༠། ། ཐིག་མཚམས་ ༦༠ སྐར་མས་ ༢༧ དོར་བའི་ལྷག །པ་བ་སངས་ཀྱི་ཁྱང་འཛིན་ ཡིན། ༄ །དཔལ་འགྲོར་མཁའ་༠མཁའ་༠བྲུ་ག་༩མཁའ་ ༠། །ཐུབ་པ་ གདེངས་ཅན་གཟུགས་དབང་པོ་༥༡༤༧། །དུས་མཚོ་ནམ་མཁའ་ལག་པས ༢༠༨༦བསྒྱུར། །འབྱུང་༥འདོད་ ༡༣མི་བདག་ ༡༦ཐིག་ཞི་༠དང་། །མཁའ་ དབང་ཟུང་མདའ་༥༢༥༠མིག་མིག་མདས ༥༢༢། །བརྒྱན་ལ་གཟུགས་ཐུག

གཟུགས་བྱུག་༩༡༩༡ དང་། །མེ་སྒྲ་མེ་མདའ་༥༣༨༣ དུས་༦མཁའ་རྫ་༦༠། །
ཐིག་རྫ་༦༠སྐར་མས་༢༧དོར་བའི་ལྷག །སྲིན་པའི་དལ་བར་ལོངས་སྤྱོད་ཡིན།།

6.23 གང་བརྩིའི་ཁྲིམ་ཞག་ཉི་བར་ཆེད། །ཁྲིམ་ཞག་ཟླ་དག་མཁའ་
མེས་༣༠བསྒྱུར། །དེ་ལ་ཇ་ཐོག་ཞག་བསྲེས་ནས། །གནས་གསུམ་བཀོད་པའི་
སྟེང་མ་ཐིག༠། །དབྱུག་མཚོ་༧ཆུ་སྲང་མཁའ་མེས་༣༠བསྒྱུར། །མཁའ་རྫ་༦༠
ཐིག་མཚམས་༦༠འཁོར་ལོས་༢༧བསྒྲིལ། །དྲག་གསུམ་ཀང་འཛིན་ཞི་གཉིས་
ཀྱི། །དལ་བ་བར་བའི་ལོངས་སྤྱོད་འགྲུབ། །

6.24 སོ་སོའི་དལ་བར་གཅིག་སོས་ལ། །རང་རང་སྐྱེས་ཁྲིམ་གོང་
བཞིན་སྦྱང་། །མ་འདང་འཁོར་ལོ་༢༧བསྟན་ལ་སྦྱངས། །སྦྱངས་ཤུལ་འཁོར་
ཕྱིད་༡༣,༣༠ ལོངས་ན་དོར། །ལྷག་མའི་སྐར་མ་མཁའ་རོས་༦༠བསྒྱུར། །ཆུ་
ཚོད་བཅུག་ལ་མདའ་ཡོན་ཟླས་༡༣༥། །བགོས་ཐོབ་ནོར་གྱིས་སོ་སོ་ཡི། །དལ་
ཀང་རེའུ་མིག་གོང་བཞིན་བཟུང་། །ཀང་སྡོམ་ཆུ་ཚོད་གནས་སུ་བཀོད། །ཀང་
བཟུང་གདོང་མས་ལྷག་རྣམས་བསྒྱུར། །འོག་མ་གཟུགས་བྱུག་གཟུགས་བྱུག་༩༡༩༡
དང་། །དམར་པོ་༢༢༩ ཕུར་བུ་༧༢༢ སྤེན་བཅས་༥༣༨༣ལ། །རང་རང་
འཁོར་ལོས་༦༠,༦༠དབྱུག་སར་བསྒྲིལ། །མདའ་ཡོན་ཟླས་༡༣༥ཐོབ་ཡང་
དག་རྒྱུ། །ལྷག་མ་མཁའ་རོས་༦༠བསྒྱུར་སྲང་བཅུག །མདའ་ཡོན་ཟླས་༡༣༥
ཐོབ་ཞི་གཉིས་དག ༈ །ལྷག་མ་དྲག་གསུམ་དུས་༦དང་ནི། །རང་རང་ཆ་ཤས་
འཁོར་ལོ་༢༢༩,༧༢༢,༥༣༨༣དང་། །ཐུན་མོང་གཟུགས་བྱུག་གཟུགས་བྱུག་
༩༡༩༡གིས། །བསྒྱུར་བཅུག་སོ་སོར་མདའ་ཡོན་༡༣༥ཟླས། །བགོས་པས་རྣམ་
དག་རི་མོ་འཆར། ༈ །ཡང་དག་རྒྱུ་བའི་ཆུ་ཚོད་སོགས། །སྤྱི་ཀང་བསྟན་ལ་
ཕྱི་ཀང་ཕྲི། །རང་རང་དལ་བར་གཅིག་སོས་ལ། །འཁོར་ཕྱིད་དོར་བསྟན་མ་
དོར་ཕྲི། །དེ་ཡིས་ཁྲིམ་ཞག་དལ་དག་འགྲུབ། །

6.25 ཁྲིམ་ཞག་སྒྱུར་དག་བསྒྲུབ་པའི་སྐབས། །ཆ་ཤས་ཞེད་སྡོམས་

ཐུ་མི་དགོས། །དལ་བ་དག་པས་ཀང་འཛིན་སྦྱང་། །མ་ལྷངས་སྐོར་མ་༢༥
བསྟན་ལ་སྦྱང་། །སྦྱང་ཤུལ་འཁོར་ཕྱེད་༡༣,༣༠ ལོངས་ན་དོར། །དོར་ཆེ་རིམ་
མིན་མ་དོར་རིམ། །བཟུང་ལ་རིམ་མིན་སྐར་ཁྲོན་ཕྱེད་༣༠། །ལོངས་ན་དབུག་
གུར་སུམ་ཅུ་བསྒྲེ། །དྲུག་ཅུས་བསྒྲིལ་དེས་ཀང་པ་བཟུང་། །འཛིན་ཕྱེད་ཀང་
འཛིན་སྐར་མ་དབྱེ། །ཀང་སྟོམ་ཆུ་ཚོད་གནས་སུ་བཀོད། །སྒྱུར་ཀང་ཉིན་ཞག་
སྐབས་བཞིན་འཛིན། །ཀང་བཟུང་གདོང་མས་ལྷག་རྣམས་བསྒྱུར། །ཆ་འོག་
གཟུགས་བུག་གཟུགས་བུག་༦༡༦༡དང་། །དྲག་གཟའ་གསུམ་༢༢༦,༥༢༢,
༤༣༨༣དང་ཞི་གཉིས་༨༥༦༥,༥༩༦ཀྱི། །རང་འཁོར་༧,༧༠བསྒྲིལ་ལ་
མཁའ་རོ་༧༠ཡིས། །ཐོབ་པ་ཡང་རྒྱུའི་ཆུ་ཚོད་དོ། །ལྷག་མ་མཁའ་རོས་
བསྒྱུར་སྲང་བཅུག །དྲུག་ཅུས་ཐོབ་པ་སྲང་ཡིན་ལྷག །དུས་༧བསྒྱུར་བཅུག་
༧༠ཐོབ་དབུགས་ཡིན་ནོ། །ལྷག་མ་གཟའ་ལྟ་རང་རང་གི། །ཆས་༢༢༦,
༨༥༦༥,༥༢༢,༥༩༦,༤༣༨༣བསྒྱུར་ཐོབ་པ་རང་ཆ་ཡིན། །ཡང་ལྷག་གཟུང་
བུག་གཟུགས་བུག་༦༡༦༡གིས། །རིམ་བསྒྱུར་མཁའ་རོས་༧༠ཐོབ་པ་ཆ། །

6.26 རིམ་པའི་ཕྱི་ཀང་ཐ་མ་དང་། [མིར་༡༣འདི་ཟིན་ཆེ་ཀང་སྟོན་༤༣འདི་ཟིན་ཆེ།] རིམ་མིན་སྔ་ཀང་དང་པོ་ཡི། །ཆུ་ཚོད་སུམ་ཅུ་ཚུན་ཆད་ལ།།
ཀང་གདོང་ཐོག་ཆེ་མཁའ་མེས་༣༠བགོ །ཡང་ན་ལྷག་མའི་གནས་ཐམས་ཅད།།
མིག་༢གིས་བསྒྱུར་ལ་མཁའ་རོས་༧༠བགོ །ལྷག་སྲིན་ཀང་སྔོན་སྟོང་པར་
བབས། [རིམ་པ་༡、༨རིམ་མིན་༤、༦ཟིན་ཆེ] །དེ་ཚེ་ལྷག་མའི་གནས་ཀུན་ཕྱི། །

6.27 ཡང་རྒྱུའི་ཆུ་ཚོད་རྗེས་འབྲང་བཅས། །སྔ་ཀང་བསྟན་ལ་ཕྱི་
ཀང་ཕྲི། །༧༠ལོངས་ན་དྲུག་ཅུས་སྐར་མར་བསྒྲིལ། །དེ་རྣམས་དལ་དག་གཅིག་
སོས་ལ། །རིམ་པ་བསྟན་ལ་རིམ་མིན་ཕྲི། །དེ་ཡིས་སྒྱུར་བ་དག་པར་འགྱུར། །
འགྲོས་བཞི་ལ་སོགས་གོང་བཞིན་ནོ། །

གསུམ་པ། ཚེས་ཞག་གཟའ་ལྷ།

6.31 ད་ཉི་དྲང་སྲོང་གཟའ་ལྷ་པོ། །ཚེས་ཞག་དག་ལ་སྦྱོད་ཚུལ་

ཚེས་ཞག་གཟའ་ལྷའི་སྐར་བྱེད་ཟླ།།					
དམར	ལྷག	ཕུར	ཕུར	པསངས	སྤེན
༠ ༣ ༡༩ ༡ ༡༨༣ ༡༨༨	༠ ༣༡ ༢ ༣ ༢༠༣༦ ༢༣	༠ ༠ ༣༣ ༠ ཉིན ༣༢༥ ༢༣ ཆ	༠ ༠ ༣༣ ༠ ཞི ༡༥༢ ༢༢༩ ཆ	༠ ༢ ༥ ༨ ༦༣༦ ༣༦	༠ ༠ ༡ ༥ ༡༢༣༡ ༣༡༦

ཚེས་ཞག་གཟའ་ལྷའི་བརྒྱུན་བྱེད་ཟླ།				
དམར།	ལྷག	སྤུར།	པསངས།	སྤེན།
༡ ༣༡ ༥ ༢ ༥༢ ༥༡༡༢	༢ ༣༢ ༢༦ ༢ ༢༠༡ ༨༦༢	༡༣ ༡ ༨༡ ༥ ༨༨ ༡༢༦༠	༡༥ ༡༨ ༢༣ ༠ ༦༨༤ ༥༡༧	༥ ༨ ༡༠ ༠ ༡༡༣༢ ༨༢༦

ཚེས་ཞག་གཟའ་ལྷའི་བགོད་བྱེད་ཟླ།།					
དམར	ལྷག	ཕུར	ཕུར	པསངས	སྤེན
༣༢ ༦༨ ༦༨ ༦ ༣༣༩ ༢༠༢	༣༢ ༦༠ ༦༠ ༦ ༡༢༩༢ ༢༠༢	༣༢ ༦༠ ༦༠ ༦ ༢༣༣ ཉིན ༢༠༢ ཆ	༣༢ ༦༠ ༦༠ ༦ ༣༦༧ ཞི ༡༨༡༠ ཆ	༣༢ ༦༠ ༦༠ ༦ ༢༨༩ ༢༠༢	༣༢ ༦༠ ༦༠ ༦ ༥༣༡༣ ༢༠༢

རབ་བྱུང་མེ་ཡོས། ཚེས་ཞག་གཟའ་ལྷའི་རྒྱུན་བྱེད་ཟླ།།					
དམར	ལྷག	ཕུར	ཕུར	པསངས	སྤེན
༨ ༣༩ ༡༦ ༡ ༡༨༢ ༡༦༠	༣༥ ༣༩ ༣༨ ༨ ༡༦༣༡ ༦༣༡	༣༦ ༣༢ ༣༣ ༡ ༡༢༨ ཉིན ༡༠ ཆ	༣༦ ༣༢ ༣༣ ༡ ༡༢ ཞི ༡༠ ཆ	༣༡ ༨ ༣༠ ༠ ༣༣༣ ༡༡༦	༡༦ ༨༢ ༣༢ ༠ ༨༢༨ ༣༩༠

བཤད། །གང་བརྩིའི་ཚེས་ཞག་ཉི་བར་དེ། །དྲག་གསུམ་ཀྲང་འཛིན་ཞི་གཉིས་ཀྱི། །དལ་བ་བར་བའི་ལོངས་སྤྱོད་ཡིན། ༈ །མི་ཕག་ཟླ་དག་མཁའ་མིས་༣༠ བསྒྱུར། །གང་བརྩིའི་ཚེས་བསྲེས་གཟའ་ལྡའི་ཆེད། །གནས་དྲུག་ཚར་ལྡ་དག་ཏུ་བཞག །སྒྱུར་བྱེད་ལྡ་ཡིས་བསྒྱུར་བྱས་ལ། །རྒྱུན་བྱེད་ལྡས་བརྒྱུན་བགོད་བྱེད་ལྡས། །རིམ་བགོས་ལྷག་དེ་དྲག་གསུམ་གྱི། །དལ་བར་ཞི་གཉིས་ཀྲང་འཛིན་ཡིན། །

6.32 དེ་ནས་ཚེས་ཞག་དལ་དག་ཆེད། །དལ་བར་གཉིས་བཀོད་གཅིག་ལ་ནི། །སྐྱེས་ཁྱིམ་ཉིན་ཞག་སྐབས་བཞིན་སྦྱང་། །མ་ལྡངས་སྐར་མ་༢༤ བསྣན་ལ་སྦྱང་། སྦྱངས་ཤུལ་འཁོར་ཕྱེད་༡༣,༣༠ ལོངས་ན་དོར། །ལྷག་དེ་ཐིག་མཚམས་༧༠ ཀྱིས་བསྒྱུར་ལ། །ཆུ་ཚོད་བསྲེས་པ་འབྱུང་མི་ཟླས ༡༣༥། །བགོས་ཐོབ་ནོར་གྱིས་དལ་ཀྲང་གི །རེའུ་མིག་བཟུང་ལ་ཀྲང་སྟོམ་བཀོད། །ཀྲང་བཟུང་གདོང་མས་ལྷག་རྣམས་བསྒྱུར། །ཆ་འོག་དམར་སྲིན་ཕུར་བུ་ལ ༤༠༤། [ཡང་ན་པི་དཀར་ཕུར་བུ་ལ་༡༨༡༨]། རྩེད་མ་རང་རང་ཆ་ཤས་༢༢༩,༤༢༢,༥༣༨༣ དང་། [པི་དཀར་ལུགས་ལྟར་ཕུར་བུའི་ཆ་༣༦༡]། ལྷག་སངས་ཐུན་མོང་ཆ་༧༤ སོགས་ཀྱིས། །རང་འཁོར་༧,༧༠ ལོངས་ན་དབྱུག་སར་བསྒྲིལ། །འབྱུང་མི་ཟླས་༡༣༥ ཐོབ་ཡང་རྒྱུའོ། །ལྷག་མ་མཁའ་རོས་༧༠ བསྒྱུར་སྲང་བཅུག །༡༣༥ ཐོབ་པ་སྲང་སྟེ་ལྷག་མ་ཡང་། །རོས་༧ བསྒྱུར་བཅུག་༡༣༥ ཐོབ་དབུགས་ཡིན་ལྷག །ཞི་གཉིས་རི་རོས་༧༤ བསྒྱུར་བྱས་ལ། །བགོད་བྱེད་༡༣༥ ཀྱིས་ཐོབ་ལྷག་མེད་འཆར། ༈ །དྲག་གསུམ་རང་རང་ཆས་༢༢༩,༤༢༢,༥༣༨༣ བསྒྱུར་ལ། །བགོད་བྱེད་༡༣༥ ཀྱིས་ཐོབ་རང་ཆ་ཡིན། །ལྷག་མ་དམར་སྲིན་རི་མཁའ་རི་༤༠༤། །ཕུར་བུ་མ་ནུ་ཡིད་༡༨༡༨ ཀྱིས་བསྒྱུར། །ཆ་བཅུག་མདའ་ཡོན་ཟླས་༡༣༥ ཐོབ་པ། །གནས་དྲུག་ཆ་སྟེ་ལྷག་མེད་འཆར། །ཟླ་ཀྲང་བསྣན་ལ་ཕྱི་ཀྲང་ཕྱི། །རང་རང་དལ་བར་གཅིག་སོས་ལ། །འཁོར་ཕྱེད་༡༣,༣༠ དོར་བསྣན་མ་དོར་

ཕྱི། །དེ་ཡིས་དཔལ་བ་དག་པར་འགྱུར། །

6.33 ཚེས་ཞག་སྐྱུར་བ་དག་པའི་དོན། །ཁང་འཛིན་དཔལ་དག་ཆ་ཤས་རྣམས། །ཞེད་སྙོམས་ཕྱིར་དུ་ཟླ་གསུམ་གྱི། །དཔལ་དག་ཆ་ཤས་འོག་མ་གཉིས། །རི་རོས་༦༧བསྐྱུར་ལ་འོག་མ་ཡང་། །དམར་སྲིན་གཉིས་ནི་རི་མཁའ་ཛ ༧༠༧། །ཕྱུར་བུ་མ་ནུ་ཡིད་ ༡༤༡༤ཀྱིས་བསྒོ །སྙིང་མ་རང་རང་ཆས་༢༢༩, ༧༢༢,༥༣༨༣ཕྲོབ་ནོར། །རི་རོའི་ཆ་སྙེ་གནས་བདུན་བཅས། །ལྷག་སངས་ཁང་འཛིན་ཆ་འོག་མ། །གཉིས་ཀ་རི་རོས་༦༧རིམ་བསྐྱུར་ལ། །རི་མཁའ་རི་ ༧༠༧དང་རང་རང་གི །ཆས་༨༧༩༧,༧༤༩ཕྲོབ་ནོར་དེ་རི་རོ་ཆ། །ལྷག་མ་དང་བཅས་གནས་བདུན་འཆར། །

6.34 དེ་ནས་སོ་སོའི་དཔལ་དག་གིས། །ཟླ་གསུམ་ཁང་འཛིན་ཉི་བར་དང་། །ལྷག་སངས་རང་རང་ཁང་འཛིན་ཕྱི། །མ་ལྷངས་འཁོར་ལོ་༢༧ བསྣན་ལ་སྦྱང་། །སྦྱངས་ལྷག་འཁོར་ཕྱེད་ལོངས་ན་དོར། །ཁང་པ་འཛིན་པའི་ཚོ་ག་སོགས། །ཉིན་ཞག་སྐབས་བཞིན་འདིར་ཡང་ཟླ། །ཁང་སྦོམ་ཆུ་ཚོད་གནས་སུ་བཀོད། །ཁང་བཟུང་གདོང་མས་ལྷག་རྣམས་བསྐྱུར། །ཆ་འོག་ཕྱུར་བུ་ ༡༤༡༤ ལས་གཞན་བཞི ༧༠༧། །ཆ་ཤས་བར་མ་ཟླ་གསུམ་ ༢༢༡,༧༢༢,༥༣༨༣དང་། །ཞི་གཟའ་གཉིས་ཀྱི་རང་རང་ཆ་༨༧༩༧,༧༤༩། །རང་འཁོར་༦༧,༦,༦༠དབྱུག་བསྒྲིལ་མཁའ་རོས་༦༠བསྒོ །ཕྲོབ་པ་ཡང་རྒྱུའི་ཆུ་ཚོད་དོ། །ལྷག་མ་མཁའ་རོས་ ༦༠བསྐྱུར་སྲང་བཅུག །ཟླ་ཚུས་ཕྲོབ་པ་སྲང་ཡིན་ལྷག །དུས་༦དང་རི་རོ་༦༧ཆ་གོང་མ། །རང་རང་ཆས་༢༢༩,༧༢༢,༥༣༨༣,༨༧༩༧,༧༤༩ བསྐྱུར་འོག་མ་ཡང་། །ཕྱུར་བུ" ༡༤༡༤ མ་གཏོགས་རི་མཁའ་རིས་༧༠༧། །བསྐྱུར་ལ་ཆ་བཅུག་མཁའ་རོ་༦༠ཡིས། །ཕྲོབ་པའི་ནོར་བརྩེགས་ལྷག་མེད་དག །སྔ་ཁང་བསྣན་ལ་ཕྱི་ཁང་ཕྲི། །༦༠ལོངས་ན་སྐར་མར་བསྒྲིལ་བ་རྣམས། །རང་རང་དཔལ་དག་གཅིག་སོས་ལ། །འཁོར་ཕྱེད་དོར་ཕྲི་མ

དོར་བསྟན། །མ་ལྷུངས་འཁོར་ལོ་བསྟན་ལ་སྦྱང་། །

6.35 ཡང་ན་ཕྱི་བྱས་ཕྱི་བྱེད་སྦྱང་། །སྐབས་དེའི་ལུགས་ལྡོག་རི་མོ་འཆར། །དེ་ཡིས་འཁོར་ལོར་ ༢༥ རིམ་ཕྱིའི་ལྷག །ལུགས་འབྱུང་རི་མོ་གོང་བཞིན་འཆར། །རང་རང་ཞག་གི་དལ་དག་གིས། །སོ་སོའི་ཞག་གི་ཁང་འཛིན་ལ། །ནམ་ཞིག་སྦྱང་བར་མ་འདང་སྐབས། །དེ་ཚེ་གཟའ་ཕྱིར་ལྡོག་པ་ཡིན། །འགྲོས་བཞི་སྔར་བཞིན་ཤེས་པར་བྱ། །དེ་ལྟར་དྲང་སྲོང་གཟའ་ལྔ་པོ། །ཞག་གསུམ་དག་ལ་སྦྱོད་པའི་ཚུལ། །རྟག་ཡོངས་དཀའ་ཚེགས་མི་དགོས་པར། །བྱ་སླའི་ཆེད་དུ་བསྡེབས་པ་ཡིན། ༈ །དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་རྩིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྡན་སྙིང་གི་ཐིག་ལེ་ལས་གྲུབ་མཐའི་ཞག་གསུམ་གྱི་གཟའ་ལྔའི་རི་མོ་ལག་ཏུ་བླང་བདེ་བར་བཀོད་པའི་ལེའུ་སྟེ་དྲུག་པའོ།། །།

ལེའུ་བདུན་པ། དུ་བ་མཇུག་རིང་།

7.01 སྒྲ་གཅན་གྱི་ནི་སྤྲུལ་པ་ཡི། །ལྟས་ངན་གཟའ་བཞི་ཞེས་གྲགས་པ། །ཤར་ན་དུ་བ་མཇུག་རིངས་དང་། །ལྷོ་རུ་སྟག་མགོ་མེ་འབར་དང་། །ནུབ་ན་གཡག་མགོ་ཀླུང་ཚུབ་སྟེ། །བྱང་ན་ཆུ་རིག་སྔོན་པོ་དང་། །གཞན་ཡང་ལྟ་མོ་འཆར་མ་སོགས། །མི་དགེའི་ལྟས་སུ་འཆར་ཞེས་ཟེར། །མཇུག་རིངས་མ་གཏོགས་གཞན་རྣམས་ནི། །རི་མོའི་ལམ་ནས་རྟོགས་མི་འགྱུར། །

7.02 དེ་ལས་དུ་བ་མཇུག་རིངས་ཀྱི། །རྟག་པའི་ཡོངས་སྤྱོད་ཉི་མ་དང་། །མཚུངས་ཀྱང་འགྲོས་བཞི་རྩོམ་པ་ཡི། །ཁང་པའི་ཁྱད་ཀྱིས་འཆར་བ་སྟེ། །རིམ་པ་མདུན་དང་རིམ་མིན་ལ། །ཉི་མའི་རྒྱབ་ཏུ་མཐོང་བར་འགྱུར། ༈ །ལོ་གསུམ་ཟླ་བ་ཕྱེད་པ་གསུམ། །ཉིས་འགྱུར་ཟླ་བ་བདུན་ཅུ་ལྔས། །སྤྱུར་དང་

དལ་བའི་འགྲོས་རྫོགས་འགྱུར། །སྐར་ཡང་ཟླ་བ་དོན་ལྔ་ཡིས། །འཁྲིག་འབྱུང་གཉིས་ཀྱི་འགྲོས་རྫོགས་ཕྱིར། །མདའ་རི་༢༥ཉིས་འགྱུར་བརྒྱ་ལྔ་བཅུས། །དུ་བའི་འགྲོས་བཞི་རྫོགས་པ་ཡིན། །རྒྱ་མཚན་འགྲོས་བཞི་རྫོགས་མཚམས་ནས། །བརྩམས་ཏེ་ལོ་གསུམ་ཕྱོགས་གསུམ་གྱིས། །སྤྱུར་འགྲོས་རྫོགས་མོད་ཕྱོགས་གཉིས་མཐར། །མདུན་འཆར་དེ་ནས་ཕྱོགས་གསུམ་དང་། །ལོ་གསུམ་དལ་བས་ཞེང་ལ་འཇུག །སྐར་ཡང་ལོ་གསུམ་ཕྱོགས་གསུམ་གྱི། །འཁྲིག་འགྲོས་མཐའ་མར་རྒྱབ་ཏུ་འཆར། །དེ་རྗེས་ཕྱོགས་གསུམ་ལོ་གསུམ་གྱིས། །འབྱུང་འགྲོས་རྫོགས་མཐར་ཉི་མར་ཐིམ།ཡོ།དེ་ཕྱིར་འགྲོས་བཞི་གང་ལ་ཡང་། །ལོ་གསུམ་ལོངས༔སྤྱོད་ཉིན་རེ་བཞིན། །ཆུ་སྲང་གཉིས་དང་དབུགས་གསུམ་རེས། །ཉི་མ་ལས་ནི་མདུན་རྒྱབ་ཏུ། །ནོར་དང་བུ་ལོན་ཚུལ་དུ་སྤྱོད། །ཕྱོགས་གསུམ་བར་དུ་ཉིན་རེ་བཞིན། །ཆུ་ཚོད་གཅིག་དང་ཆུ་སྲང་ནི། །ང་གཉིས་དབུགས་གསུམ་ཉི་མ་ལས། །ཆེས་ལྷག་ནོར་དང་བུ་ལོན་སྤྱོད། །

7.03 ཚུལ་དེ་རི་མོས་གཏན་འཕེབས་ན། །རབ་ཡིད་༡༦མི་ཕྲག་འདས་པའི་ལོར། །བྱས་པའི་བྱེད་པའི་ཟླ་དག་ལ། །མིག་མདའ་༤༢བྱིན་ལ་དབང་རིས་༢༥བགོ །ལྷག་མེད་གྱུར་ཆེ་དུ་བ་མཐོང་། །རྙེད་པ་འཕར་ཏེ་མི་མཉམ་ན། །ཐོ་རིངས་ཤར་གྱི་ཕྱོགས་སུ་བརྟག །རྙེད་པ་འཕར་ཏེ་མཉམ་པ་ན། །སྲོད་ལ་ནུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་བརྟག །

7.04 དེ་ནས་རྒྱུན་བཅས་ལོངས་སྤྱོད་དག །བརྟག་ཕྱིར་གོང་དུ་མདའ་རི་༢༥ཡིས། །བགོས་ལྷག་ཚོགས་དེ་མིག་༢གིས་བསྒྱུར། །དེ་ལ་གང་རྐྱེའི་ཞག་གྲངས་ལ། །ཆེས་༡༥ཀྱིས་ཐོབ་ནོར་འདིར་བསྲེ་ཞིང་། །སྐར་ཡང་མདའ་རིར་༢༥ལོངས་ན་དོར། །ནོར་མཉམ་དོར་བ་རིམ་མིན་སྟེ། །མ་དོར་རིམ་པའི་ཕྱི་རྐང་སྟེ། །ནོར་མི་མཉམ་དོར་རིམ་པའི་སྟེ། །མ་དོར་རིམ་མིན་ཕྱི་རྐང་ཡིན། །དོར་ལྷག་ཆེས་༡༥བསྒྱུར་ཐར་ཆེས་༡༥ཀྱིས། །བགོས་ལྷག་བསྲེས་པ་

གནས་བཞིར་བཀོད། །སྟེང་ནས་མཁའ་༠མཁའ་༠མིག་༢མེས་༣བསྒྱུར། །དུས་
༦དང་མཁའ་རོས་༦༠སྦྲིལ་བའི་ཚོགས། །སྐབས་དེའི་ཉི་དག་ཡོངས་སྤྱོད་ལ། །
རིམ་མིན་སྨྲ་ཀང་ལ་སྦྱང་ཞིང་། །རིམ་པའི་སྨྲ་ཀང་ཆེ་ན་ཕྱིན། །གལ་ཏེ་དོར་
བའི་ལྷག་མ་ལ། །ལག་ཐུབ་༤༢ཡོངས་ན་དོར་ལྷག་དེ། །ཆེས་༡༥བསྒྱུར་ལྷག་མ་
སྔར་བཞིན་བསྲེ། །གནས་བཞི་སྟེང་ནས་མཁའ་༠དང་གཟུགས་༡། །མིག་དབང་
༥༢མེ་༣ཡིས་རིམ་པར་བསྒྱུར། །དུས་༦དང་མཁའ་རོ་༦༠མཁའ་རོས་༦༠
སྦྲིལ། །དེ་ཉིད་དབྱུ་གུ་ཞེ་ལྔ་ལ། །བསྲེས་པའི་ཉི་དག་ཡོངས་སྤྱོད་དུ། །
ཕྱིན་དོར་སྔར་བཞིན་བྱ་བ་ཡིན། །མདའ་རིས་༤༥དོར་བ་མ་ལོངས་ཆེ། །དེ་
ལ་རྒྱ་མོ་ཅན་༣ཕྱིས་དབྲི། །གལ་ཏེ་དབྲི་བར་མ་ལོངས་ན། །ཆེས་༡༥བསྒྱུར་
སྔར་གྱི་ལྷག་མ་བསྲེ། །གནས་བཞི་མཁའ་༠གཟུགས་༡མིག་དབང་༥༢མེས ༣། །
བསྒྱུར་ལ་དུས་༦དང་མཁའ་རོ་༦༠དང་། །མཁའ་རོས་༦༠སྦྲིལ་བའི་ཚོགས་དེ་
ཡིས། །སྐར་མིག་༢དབྱུག་ཐུག་༨སྲང་ལག་མིག ༢༢། །དབུགས་མིག་༢རྣམས་ལ་
སྦྱངས་པའི་ལྷག །ཉི་མ་དག་པའི་ཡོངས་སྤྱོད་དུ། །རིམ་པའི་ཕྱི་ཀང་ལ་ཕྱིན་
ཞིང་། །རིམ་མིན་ཕྱི་ཀང་ཆེ་ན་སྦྱང་། །རྒྱ་མོས་༣སྦྱོང་བར་མ་ལོངས་ཆེ། །
ལྷག་མ་ཆེས་༡༥བསྒྱུར་སྔར་ལྷག་བསྲེ། །གནས་བཞི་མཁའ་༠མཁའ་༠མིག་༢
མེས་༣བསྒྱུར། །དུས་༦དང་མཁའ་རོས་༦༠སྦྲིལ་བ་དེས། །དབྱུ་གུ་ཞེ་ལྔར་
སྦྱངས་པའི་ལྷག །སྐབས་དེའི་ཉི་མ་དག་པ་ལ། །སྔར་བཞིན་ཕྱིན་དོར་བྱ་བ་
ཡིན། །

7.05 རིམ་པའི་སྨྲ་ཀང་སྒྱུར་འགྲོས་ཤར། །རིམ་པའི་ཕྱི་ཀང་དལ་
འགྲོས་སྟོ། །རིམ་མིན་སྨྲ་ཀང་འཁྱོག་འགྲོས་ནུབ། །རིམ་མིན་ཕྱི་ཀང་འབྱུང་
འགྲོས་བྱང་། །དལ་འབྱུང་འགྲོས་མཐར་ནོར་བུ་ཡོན། །ཁ་དག་ཉི་མར་ཐིམ་
པར་འགྱུར། །སྒྱུར་འཁྱོག་འགྲོས་མཐར་རིམ་པ་བཞིན། །སྲོད་དང་ཐོ་རངས་
མཐོང་བར་འགྱུར། ༈ །མདོར་ན་ཡོ་དྲུག་ཉི་མ་ཡི། །འོད་ཀྱིས་མནན་ཏེ་མཐོང་མི་

འགྱུར། །དེ་རྗེས་ཟླ་གསུམ་ཐོག་ཐ་ལ། །སྐར་མའོ་བར་མར་དུ་བཅས་མཐོང་། །དེ་ནས་ལོ་དྲུག་མི་མཐོང་ཞིང་། །སླར་ཡང་ཟླ་གསུམ་བར་བ་ལ། །དུ་བ་མཐོང་བ་སྔར་བཞིན་ནོ། ༀ །འདི་ནི་རྟག་པའི་འགྲོས་ཅན་ཕྱིར། །དེ་ལས་རིམ་པ་གཞན་མེད་པས། །ལན་ཅིག་ཤར་ལ་དེས་རྫེད་ན། །འཆར་བ་མཐའ་ཡས་དུས་ཤེས་འགྱུར། །

7.06 དུ་བའི་ལོངས་སྤྱོད་ཕྱི་ནང་གཞན་གསུམ་ལ། །སྤྱིར་ན་ནང་དུ་ཉིན་ཞག་རེ་རེ་བཞིན། །གཞི་དུས་ཉི་ཁྲི་ཆིག་སྟོང་དྲུག་བརྒྱའི་༢༡༦༠༠རླུང་། །རྒྱུ་ཞིང་དེ་ལས་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས་༣༢རེའི། །མཚམས་སུ་ཡེ་ཤེས་རླུང་རེ་དྷཱུ་ཏཱིར་རྒྱུ། །དེ་བསགས་ཉིན་ཞག་གཅིག་ལ་ཡེ་ཤེས་རླུང་། །དྲུག་བརྒྱ་དོན་ལྔ་༦༧༥དྷཱུ་ཏཱིའི་ནང་དུ་རྒྱུ། །དེ་ཉིད་ཟླ་གཅིག་༢༠༢༥༠བསགས་པའི་དབུ་མའི་རླུང་། །སླར་ཡང་བཅུ་གཉིས་གྲངས་༢༧༣༠༠༠སུ་བསགས་པ་ན། །ལོ་ཡི་ཡེ་ཤེས་རླུང་ཡིན་དེ་ཉིད་ཀྱང་། །བརྒྱ་ཡིས་བསྒྱུར་བ་༢༧༣༠༠༠༠༠ལོ་བརྒྱའི་དབུ་མའི་རླུང་། །དེ་ཉིད་དུས་༦དང་མཁའ་རོ་༦༠མཁའ་རོ་༦༠ཡིས། །ཉིན་ཞག་སར་བསྐྱིལ་༡༡༢༥དེ་ཡང་སུམ་ཅུ་༣༠ཡིས། །ཟླ་བར་དྲིལ་ཞིང་༣༧,༡༥དེ་ཡང་ལོར་དྲིལ་ན། །ལོ་གསུམ་ཟླ་བ་གཅིག་དང་ཟླ་ཕྱེད་གཅིག །བྱུང་བར་ལོ་གསུམ་ཕྱོགས་གསུམ་ཞེས་སུ་གྲགས། །དེ་ཡང་ཟླ་བ་སུམ་ཅུ་རྩ་བདུན་པོ། །ཕྱེད་མར་བྱས་པར་ཟླ་ཕྱེད་དོན་བཞི་བྱུང་། །དེའི་སྟེང་སྔར་གྱི་ཟླ་ཕྱེད་གཅིག་བསྣན་པས། །དཔང་རི་༧༥འབྱུང་བ་དུ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན། ༀ ། དེ་ལྟར་ཕྱི་རུ་མཇུག་རིངས་ལོངས་སྤྱོད་ཉིད། །ནང་དུ་དྷཱུ་ཏཱིར་རྒྱུ་བའི་ཡེ་ཤེས་རླུང་། །གཞན་དུ་རིམ་གཉིས་མན་ངག་དང་སྦྲད་ན། །རྣལ་འབྱོར་པ་ལ་མཆོག་གི་བདེ་བ་སྟེར། ༀ །དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་རྩིས་ཀྱི་རི་མོས་གདན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྡན་སྙིང་གི་ཐིག་ལེ་ལས་དུ་བའི་རིམ་པ་བཤད་པའི་ལེའུ་སྟེ་བདུན་པའོ།། །།

ལེའུ་བརྒྱད་པ། དུས་སྦྱོར།

8.01 སྙིང་རྗེ་མཆོག་གི་ཟླ་ཚེས་ཅོད་པན་ཅན། །གྲུབ་རིག་དྲང་སྲོང་འཇིག་རྟེན་དོན་གཉེར་ཚོགས། །རྗེས་གཟུང་དཔལ་ལྡན་སྭ་རོ་ད་ཡི་རྒྱུད། །སྟོན་མཛད་གཙུག་ན་ཟླ་བས་དགེ་ལེགས་སྩོལ། །གང་དེའི་གསང་ཚིག་བདེ་སྡུག་རྒྱལ་ཕམ་སོགས། །སྔོག་གྲུར་གནས་ཀུན་སྟོན་བྱེད་ངོ་མཚར་འཕྲུལ། །དྲུག་ཅུ་རྩ་དགུའི་གྲངས་ལྡན་ཙ་ཀྲའི་དཔེར། །བསྟན་མོད་དེང་སང་མིང་ཙམ་ཤེས་པའང་དཀོན། །འོན་ཀྱང་མི་རྗེ་འཇམ་མགོན་གཉིས་པ་ཡིས། །དུས་དབྱངས་དགོངས་པ་གཅིག་བསྡེབས་མན་ངག་རིགས། །པེ་དཀར་མ་བུར་རྒྱས་པར་བསྟན་པ་ལས། །བཏུས་ཏེ་དུས་སྦྱོར་དཔེར་བརྗོད[རྟགས་ཀྱིས་ཕྱེ་ནས]དང་བཅས་དགོད། །

8.02 དེ་ཡི་ལག་ལེན་ཚོ་ག་ནི། །གྲུབ་རྩིས་ཉི་བར་སྐར་མའི་གནས། [ཉི་བར]༡༧、༦、༣༦། དྲུག་ཅུས༦༠བསྒྱུར་ལ་ཆུ་ཚོད་བཅུག །མདའ་ཡོན་ཟླས༡༣༥ཐོབ་འདས་པའི་ཁྱིམ།×、༧།ལྷག་མ་མཁའ་མེས་༣༠བསྒྱུར་བ་ལ། །ཆུ་སྲང་མིག་༢གིས་བགོས་ནོར་གཞུག །མདའ་ཡོན་ཟླས་ ༡༣༥ ཐོབ་འདས་ཞག་སྟེ།×、༧、༡༤། དེ་ནི་དོན་གྱི་ཁྱིམ་འཕོ་ཡིན། །འདས་ཞག་སྟེང་ནས་རི་༧ཡིས་ཕྲི། །མ་འདང་དོན་ཁྱིམ་གནས་ནས་ཕབ། །དོན་ཁྱིམ་སྟོང་ན་ཁྱིམ་༡༢བསྣན་ནས། །འོག་ཏུ་མཁའ་མེར་༣༠བསིལ་ལ་སྦྱང་།༧、༡༡།ལྷག་དེ་བྱེད་སྐའི་ཁྱིམ[དང་ཞག]ཡིན་ནོ། །

ལ་སྦྱང་ཟླ་ཚེས་ཀྱི་ཚ་བསྡུས། ༡༠ ༡༥	ཟླ་ཚེས་ཀྱི་སྒྲ་གཅན། ༡༠ ༡༥	ཟླ་ཚེས་ཀྱི་ཉིན་ཞག་དལ་དག ༡༠ ༡༥	ཟླ་ཚེས་ཀྱི་སྦྱར་དཀར་པོ ༡༠ ༡༥
༥ ༣ ༡༦ ༢༠	༡༥ ༡༡ ༢༨	དམར། ལྷག ཕུར། སངས། སྤེན།	དམར། ལྷག ཕུར། སངས། སྤེན།
༥		༡༢ ༡༠ ༡༤ ༡༧ ༤	༡༨ ༡༦ ༡༤ ༢༠ ༤༠
༢༨ ༨ ༥༩ ༣	༨༠ ༡༩ ༨༩	༨༥ ༨ ༨༩ ༡ ༥	༢༦ ༡༩ ༣༢ ༣༢ ༣༧
			ཤར། བྱང། བྱང། ཤར། ལྷོ།

རི་༧ ཡིས་ཕྲི་བའི་ཞག་ལྷག་དེ། །གནས་གཉིས་བྱས་ལ་གཉིས་ཀ་ཡང་། །ཤིག་
༢ བསྒྱུར་འོག་མ་དུས་ ༦ ཀྱིས་བགོས། །སྙིང་བྱིན་མཁའ་རོས་ ༦༠ བསྒྲིལ་བའི་
ཚིགས། ༠.༢༥.༨ །བྱེད་པ་ལྔ་བའི་ཁྲིམ་དེ་ནི། །འཁྲིག་སོགས་ལྔ་བགྲོད་དྲུག་
བབས་སྐབས། །ཁྲིམ་དེའི་ཐོག་མའི་ཉིན་ཚད(སྔར་ཚད་ཤར་བའི་ཞག)ལ། ༢༧.
༨༠.༠ །སྦྱང་ཞིང་གཞུ་སོགས་བྱང་བགྲོད་དུས། །དེ་ཡི་ཉིན་ཚད་སྙིང་བྱིན་པས།།
ཉིན་དེའི་ཉིན་ཚད་འཕྲུལ་མེད་སྟོན། ༢༧.༡༨.༢ །དེ་ཡིས་མཁའ་རོར་ ༦༠ ཕྲི་བ་
ཡིས། །མཚན་མོའི་ཚད་ ༣༡.༨༥.༨ ཀྱང་རྟོགས་པར་འགྱུར། །

8.03 ཁྲིམ་གྲངས་མིང་དང་སོ་སོ་ཡི། །སྲང་ཚད་རགས་པའི་བགོ་
གཞི་དང་། །ཟླ་གྲངས་སྔང་གི་ཉིན་མཚན་ཚད། །ཚེགས་མེད་རེའུ་མིག་འདི་
ཡིས་ཤེས། * །

8.04 སོ་སོའི་བགོད་གཞི་རགས་པ་དེ། །ཕྱུར་མའི་རང་གྲིབ་བདུན་
ཕ་དང་། །བཙུགས་པའི་གྲིབ་མ་བསྡོམས་པ་ཡིས། X.༣༠ །བགོས་པས་ཐོབ་པ་
ཆུ་སྲང་ཡིན། །རོས་༦བསྒྱུར་༣༠ཐོབ་པ་དབུགས་ཡིན་ཏེ། །སྲང་ལ་ཐིག་རོས་ ༦༠
ཐོབ་པའི་ནོར། X.༥.༣༢.༠ །ཆུ་ཚོད་གནས་སུ་བཞག་པ་ཡིས། །སྤྱི་དྲོ་འདས་
པ་ཕྱི་དྲོ་ལ། །མ་འོངས་ཆུ་ཚོད་རྗེས་འབྲང་ཚད། །དེ་ཡིས་ཉིན་མོའི་ཚད་
X.༢༧.༡༨.༢ ལ་དོར། X.༢༡.༨༢.༢ །ལྷག་དེ་སྔ་དྲོ་མ་འོངས་པ། །ཕྱི་དྲོ་
འདས་པའི་ཚད་ཡིན་ལ། ཧཱུྃ །རི་༧ཡིས་ཕྲི་བའི་ཞག་ལྷག་དེ། X.༡༡ །གར་
བབས་སྲང་གིས་བསྒྱུར་བ་ལ། X.༢༩༧༠ །མཁའ་མེས་ ༣༠ ཐོབ་པ་ཆུ་སྲང་
འདས། X.༩༩ །དེ་ཡིས་སོ་སོའི་ཆུ་སྲང་ལ། །སྦྱངས་པའི་ལྷག་མས་༡༧༡མ་
འོངས་ཤེས། །

8.05 ཏཀྲལ་གང་ཡིན་བརྟག་པའི་ཆེད། །ཕྱུར་བཅལ་ཉིན་དེར་འདས་
པ་ཡི། །X.༥.༣༢.༠ །ཆུ་ཚོད་ཐིག་རོས་ ༦༠ བསྒྱུར་བྱས་ལ། །འོག་གི་ཆུ་སྲང་
སྙིང་དུ་བསྣན།X.༣༣༢ །དེ་ལ་རང་གི་མ་འོངས་སྲང་། X.༡༧༡ །ཐོག་མར་བྱས་

*ཁྱིམ་གྲངས་ཡང་ཡིག།	༡༡	༠	༡	༢	༣	༤
ཁྱིམ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་མིང་།	ཉ	ལུག	གླང	འཁྲིག	ཀརྐ	སེངྒེ
ཁྱིམ་སོ་སོའི་སྤྱང་ཚད།	༣༠༥	༣༩༠	༣༠༠	༣༧༠	༣༦༠	༣༧༥
བགོ་གཞི་རགས་པ།	༩༠༠༠	༨༤༡༥	༧༧༦༠	༧༠༣༥	༧༧༦༠	༨༤༡༥
ཧོར་ལུགས་ཟླ་གྲངས།	༢	༣	༤	༥	༦	༧
སྣང་གི་ཉིན་ཚད།	༣༠ ༠	༣༡ ༡༠	༣༢ ༢༠	༣༣ ༣༠	༣༢ ༢༠	༣༡ ༡༠
སྣང་གི་མཚན་ཚད།	༣༠ ༠	༢༨ ༥༠	༢༧ ༤༠	༢༦ ༣༠	༢༧ ༤༠	༢༨ ༥༠
ཞིང་བདག་གཟའ།	༥ ཕུར	༣ དམར	༦ སངས	༤ ལྷག	༢ ཟླ་བ	༡ ཉི་མ
ཁྱིམ་གྲངས་ཡང་ཡིག།	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ཁྱིམ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་མིང་།	བུ་མོ	སྲང	སྡིག	གཞུ	ཆུ་སྲིན	བུམ
ཁྱིམ་སོ་སོའི་སྤྱང་ཚད།	༣༧༥	༣༦༠	༣༧༠	༣༠༠	༣༩༠	༣༠༥
བགོ་གཞི་རགས་པ།	༩༠༠༠	༩༥༡༥	༩༨༦༠	༡༠༣༣༥	༩༨༦༠	༩༥༡༥
ཧོར་ལུགས་ཟླ་གྲངས།	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡
སྣང་གི་ཉིན་ཚད།	༣༠ ༠	༢༨ ༥༠	༢༧ ༤༠	༢༦ ༣༠	༢༧ ༤༠	༢༨ ༥༠
སྣང་གི་མཚན་ཚད།	༣༠ ༠	༣༡ ༡༠	༣༢ ༢༠	༣༣ ༣༠	༣༢ ༢༠	༣༡ ༡༠
ཞིང་བདག་གཟའ།	ལྷག	༦ སངས	༣ དམར	༥ ཕུར	སྤེན	ཉིན

ལ་རིམ་བཞིན་ཕྲི། །ཕྲི་བར་མ་ལོངས་ཧྲཱུལ་ལ། ×,༡༥༡ །ཕྲི་བའི་ལྷག་དེ་ཐིག་ཡོད་༣༠བསྒྱུར། །དེ་ལ་ཧྲཱུལ་ཆུ་སྲང་གིས། །བགོས་པས་ཐོབ་པ་×,༢༦ཆ་ཤས་ཡིན། །དེ་ལྷག་ཐིག་རྫས་བསྒྱུར་བ་ལ། །སྲང་ཚད་ཀྱིས་ཐོབ་ཆུ་ཚོད་དོ། ×,༩ །ཡང་ལྷག་ཐིག་རྫས་༦༠དུས་༦ཀྱི་བར། །བསྒྱུར་བགོད་དེ་ལྟར་བྱས་པ་ཡིས།། ཆུ་སྲང་དབུགས་འཆར་ལྷག་བྱུང་དོར། །ཧྲཱུལ་དང་བཅས་གནས་ལྔོའོ། །

8.06 དུས་ལྔའི་དུས་སྦྱོར་བརྟག་པའི་ཆེད། །ཆ་ཤས་མཁའ་རྫས་༦༠

བསྒྱུར་པ་ལ། །ཆུ་ཚོད་དང་ལྡན་སྤྱི་རྒྱ་ཡིན། །×,༡༨༨༤།དུས་སྦྱོར་ཕྱེད་པ་
བརྟག་པའི་ཆེད། །དེ་ལ་མཁའ་མཁའ་རྩ་༤༠༠ཡིས་བགོ ×,༡ །རྙེད་པ་ཡོད་
དམ་མེད་ཀྱང་རུང་། [ཏྟལ་གཞུ་ཆ་ཤས]×,༡༧༡,༢༨,༤,༠,༠ །འདི་མན་
དུམ་ལྷ་མཐའ་དག་ལ། །ལྷག་མ་བྱུང་ན་གཟུགས་༡གྱིས་བརྒྱན། ×,༢ །རྙེད་
ནོར་མིག་༢ལས་ལྷག་མི་སྲིད། །གཅིག་༡གི་བདག་པོ་ཉི་མ་སྟེ། །གཉིས་༢ཀྱི་
བདག་པོ་ཟླ་བ་ཡིན། །འདི་ཉིད་སྲིད་པ་གཙོ་བོ་སྟེ། །ཉི་མར་བུ་སྐྱེ་ཟླ་བ་ལ།།
བུ་མོ་སྐྱེ་བར་བཤད་པ་ཡིན།།

8.07 དུས་སྦྱོར་སུམ་ཆ་འདི་བཞིན་ཏེ། །སྤྱི་ཡི་རྒྱ་བ་མཁའ་མཁའ་ཟེར་ས་༧༠༠། །ཐོབ་ནོར་གསུམ་ལས་མང་མི་སྲིད།×,༣ །འདི་ནི་གཙོ་བོར་དོན་
བརྟག་སྟེ། ཕྲ །གཅིག་བྱུང་རེ་འབྲས་ཞིང་བདག་གཟའ། །གཉིས་བྱུང་དོགས་པའི་
འབྲས་འབྱུང་བ། །ཏྟལ་བགྲངས་པའི་ལྷ་པའི་གཟའ། །གསུམ་གྱིས་རེ་དོགས་

ཆ་ནོར	ལུག	གླང	འཁྲིག	ཀརྐ	སེངྒེ	བུ་མོ	སྲང	སྡིག་པ	གཞུ	ཆུ་སྲིན	བུམ་པ	ཉ
༡	དམར	སངས	ལྷག	ཟླ	ཉི	ལྷག	སངས	དམར	ཕུར	སྤེན	སྤེན	ཕུར
༢	ཉི	ལྷག	སངས	དམར	ཕུར	སྤེན	སྤེན	ཕུར	དམར	སངས	ལྷག	ཟླ
༣	ཕུར	སྤེན	སྤེན	ཕུར	དམར	སངས	ལྷག	ཟླ	ཉི	ལྷག	སངས	དམར

གང་ཡང་མེད། །ཏྟལ་ནས་བགྲངས་དགུ་པའི་གཟའ། །དུས་ནི་ནམ་འགྱུབ་
བརྟག་པ་ལ། །ཐོབ་ནོར་མཁའ་མཁའ་དུས་༧༠༠ཀྱིས་བསྒྱུར། །དེ་ཉིན་རེས་
གཟའི་གྲངས་ཀྱང་བསྣོ། །མཁའ་མེས་༣༠བགོས་ཐོབ་ཟླ་གྲངས་དང་། །ལྷག་མ་
ཞག་གི་གྲངས་ཡིན་ལ། །དེ་ཡང་སྒྱུར་འགྱུབ་ལས་ཡིན་ན། །མཁའ་མེས་༣༠
བགོས་ཐོབ་ཞག་པོ་སྟེ། །ལྷག་མ་ཆུ་ཚོད་གྲངས་སུ་ངེས། །

8.08 དགུ་ཆའི་དུས་སྦྱོར་འདི་ལྟ་སྟེ། །སྤྱི་རྒྱ་མཁའ་སྟོང་མིག་གིས་

བགོ ༧,༨ །ཐོབ་ཚོར་ཏྭཱལ་གང་ཡིན་ནས། །བཟུང་ལ་དགུ་ཆ་བརྟག་པ་དེ།། ལུག་སེང་གཞུ་རྣམས་ལུག་ནས་བཟུང་། །ཆུ་སྲིན་གླང་དང་བུ་མོ་ནི། །ཆུ་སྲིན་ཉིད་ནས་འདྲེན་པར་བྱ། །འཁྲིག་པ་བུམ་པ་སྲང་ནས་འདྲེན། །ཀརྐ་སྡིག་ཉ་ཀརྐ་འདྲེན། །འདྲེན་ཚུལ་དེ་ལྟར་བྱས་པ་ན། །དཔེར་ན་ལུག་སེང་གཞུ་གསུམ་ལ། །ཏྭཱལ་བབ་ཚེ་དགུ་ཆའི་ཚོར། །བརྒྱུད་བྱུང་ཐོག་པའི་ཞིང་གི་བདག །དམར་པོའི་འབྲས་བུ་འབྱུང་བ་བཞིན། །ཀུན་ཀྱང་རེའུ་མིག * འདི་ཡིས་ནི། ། ངེས་པར་སྣང་ཤེས་ལྡན་དག །

8.09 གཞོན་ནུ་སྤྲོ་བ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར། །བཀྲས་སམ་སྨས་སམ་ཁྱེར་བ་ཡི། །ངག་ཏུ་མ་བརྗོད་མ་མཐོང་བའི། །དངོས་པོ་འདི་ཞེས་བརྗོད་འདོད་ན། །ལུག་སེང་ཐོག་པའི་དུས་སྦྱོར་ལ། །བདུན་པར་ཉི་མིག་འཛོམ་པའམ། །

*ཚེས་སྦྱོར་དགུ་ཆའི་ཐོབ་ཚོར་གྲངས།	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩
ལུག སེང་ གཞུ	དམར	སངས	ལྗང	ཐལ་བ	ཉིམ	ལྗང	སངས	དམར	ཕྱུར
ཆུ་སྲིན བུ་མོ གླང	ཐྲེན	ཐྲེན	ཕྱུར	དམར	སངས	ལྗང	ཐལ་བ	ཉིམ	ལྗང
སྲང འཁྲིག་པ་བུམ་པ	སངས	དམར	ཕྱུར	ཐྲེན	ཐྲེན	ཕྱུར	དམར	སངས	ལྗང
ཀརྐ སྡིག་པ ཉ	ཐལ་བ	ཉིམ	ལྗང	སངས	དམར	ཕྱུར	ཐྲེན	ཐྲེན	ཕྱུར

རེ་རེ་ཤར་ཀྱང་རྫས་དེ་ནི། །ལྷགས་གསེར་དངུལ་ཟངས་ལ་སོགས་པ། །གཞུ་རུ་བརྡུབ་པའི་རྫས་ཤིག་དང་། །གཡུ་དང་བྱུ་རུ་མུ་མེན་དང་། །མུ་ཏིག་ལ་སོགས་མི་བརྡུབ་ཡིན། །བུ་མོ་ཆུ་སྲིན་འཁྲིག་བུམ་པ། །ཤར་ནས་དེ་གྲངས་བདུན་པ་ལ། །ལྷག་སྲིན་འཛོམ་མམ་རེ་རེ་ཤར། །རས་གོས་ཤིང་ལོ་ལ་སོགས་པ། །རྩ་དང་རྩ་བར་གྲུབ་ཅེས་གྲགས། །སྲང་གཞུ་ཉ་གླང་ཀརྐ་ཤར། །བདུན་པར་ཟླ་ཕུར་སངས་འཛོམ་མམ། །རེ་རེ་ཡོད་ཀྱང་ཤ་རུས་ཁྲག །པགས་སམ་

སྲོག་ཆགས་རིགས་ཡིན་བརྗོད། །ཁ་དོག་རགས་པ་གཟའ་མདོག་སྟེ། །ཕུར་སེར་ཉི་མ་དམར་སྐྱའི་མདོག །མིག་དམར་དམར་ནག་སྤྲ་གཙན་སྒོ། །ཟླ་བ་དཀར་སེར་སྤེན་པ་ནག །ལྷག་པ་ལྗང་དང་སྔོ་བར་གནས། །པ་སངས་ཁ་དོག་ངེས་མེད་ཡིན། །དེ་ནས་དབྱིབས་དང་ཀུ་ཤོར་ན། །མི་ཡི་མིང་དང་གང་ཉི་སོགས། །ཤེས་པར་འདོད་ན་བུ་དཔེར་སྦྱོས། །

8.10 བཅུ་གཉིས་ཆ་ལ་སྤྱི་རྩ་དེ། [མཁའ་དབང་གཟུགས་༡༥༠ཀྱིས་བགོད་པར་བྱ] །ཐོབ་ནོར་༡༠ཕྲད་རྐྱལ་ནས་བགྲངས་པའི། །ཁྱིམ་གྱི་བདག་པོའི་འབྲས་

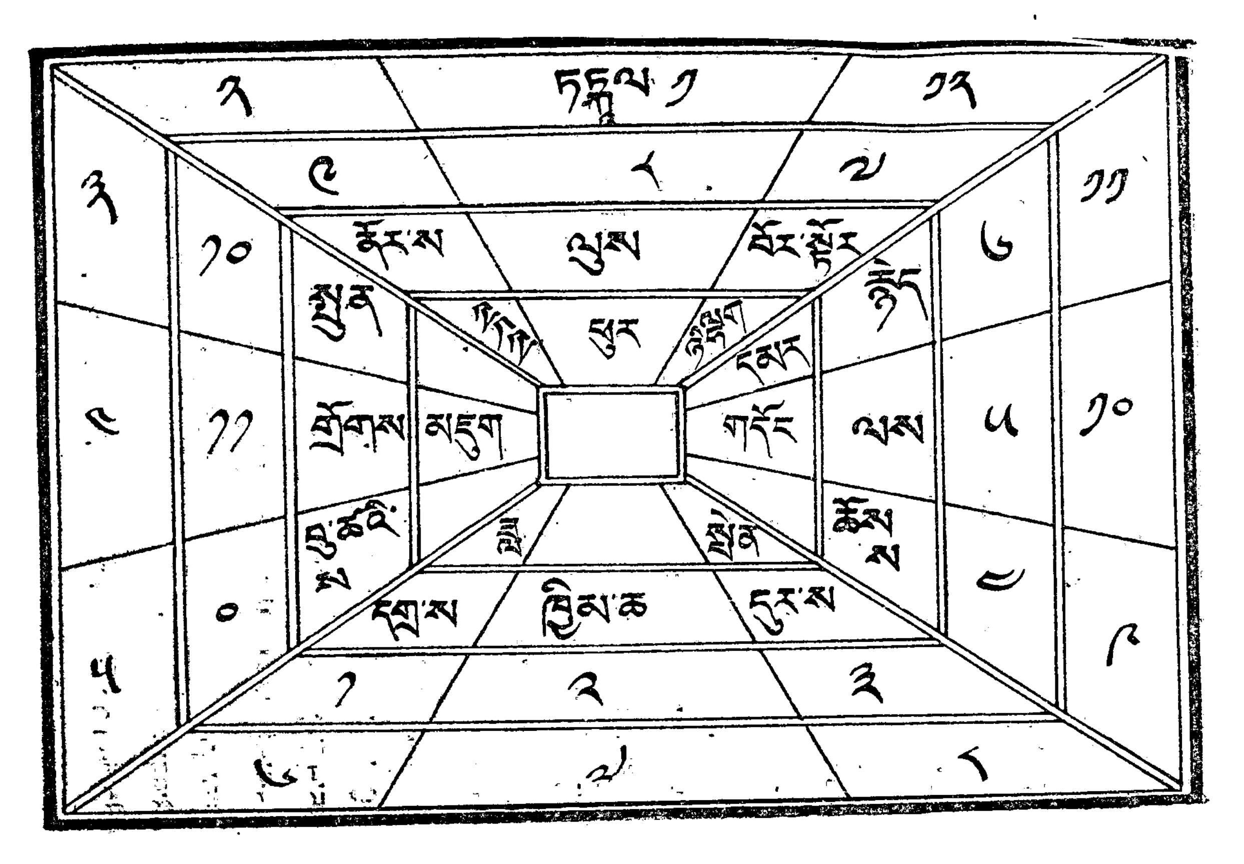
ཕྱ་ཚེར	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
ལུག	དམར	སངས	ལྷག	ཟླ་བ	ཉི་མ	ལྷག	སངས	དམར	ཕུར	སྤེན	སྤེན	ཕུར
གླང	སངས	ལྷག	ཟླ་བ	ཉི་མ	ལྷག	སངས	དམར	ཕུར	སྤེན	སྤེན	ཕུར	དམར
འཁྲིག	ལྷག	ཟླ་བ	ཉི་མ	ལྷག	སངས	དམར	ཕུར	སྤེན	སྤེན	ཕུར	དམར	སངས
ཀརྐ	ཟླ་བ	ཉི་མ	ལྷག	སངས	དམར	ཕུར	སྤེན	སྤེན	ཕུར	དམར	སངས	ལྷག
སེངྒེ	ཉི་མ	ལྷག	སངས	དམར	ཕུར	སྤེན	སྤེན	ཕུར	དམར	སངས	ལྷག	ཟླ་བ
བུ་མོ	ལྷག	སངས	དམར	ཕུར	སྤེན	སྤེན	ཕུར	དམར	སངས	ལྷག	ཟླ་བ	ཉི་མ
ཚེར	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
སྲང	སངས	དམར	ཕུར	སྤེན	སྤེན	ཕུར	དམར	སངས	ལྷག	ཟླ་བ	ཉི་མ	ལྷག
སྡིག	དམར	ཕུར	སྤེན	སྤེན	ཕུར	དམར	སངས	ལྷག	ཟླ་བ	ཉི་མ	ལྷག	སངས
གཞུ	ཕུར	སྤེན	སྤེན	ཕུར	དམར	སངས	ལྷག	ཟླ་བ	ཉི་མ	ལྷག	སངས	དམར
ཆུ་སྲིན	སྤེན	སྤེན	ཕུར	དམར	སངས	ལྷག	ཟླ་བ	ཉི་མ	ལྷག	སངས	དམར	ཕུར
བུམ	སྤེན	ཕུར	དམར	སངས	ལྷག	ཟླ་བ	ཉི་མ	ལྷག	སངས	དམར	ཕུར	སྤེན
ཉ	ཕུར	དམར	སངས	ལྷག	ཟླ་བ	ཉི་མ	ལྷག	སངས	དམར	ཕུར	སྤེན	སྤེན

བུའམ། །ཚོང་དང་དགོས་དོན་ནད་པའི་ཕྱིར། །གཅིག་༡བྱུང་བདག་པོ་ཀྱིཥྚ་དང་། །གཉིས་༢ཤར་བདག་པོ་འཛོམ་པ་སྟེ། །གསུམ་སོགས་བཟང་པོ་༣མཛེ་ཅན་༤དང་། །བ་གླང་སྣ་༥ནི་དཀར་པོ་དང་། །ཐོག་༦དང་སྡུག་བསྔལ་༧ རྣམ་མཛེས་༨དང་། །སྐལ་ཅན་༩གངས་བདག་༡༠དྲག་པོ་༡༡དང་། །ཐིག་༠ཤར་ཉི་བའི་རི་བོ་ཡིན། །དེ་ཡིས་བདག་པོའི་གཟའ་བརྟག་པར། །ཞིང་བདག་གནས་པོ་གྲངས་ཉིན་དུག་འཁོར། །མཚན་མོ་ལྔ་འཁོར་གང་ཡིན་ལ། །བཅུ་གཉིས་ཆ་ཡིས་ཐོབ་ནོར་དེ། །ཉིན་ལ་ལྔ་༥དང་མཚན་མཚོས་༦བསྒྱུར། །ཞིང་བདག་གཟའ་གྲངས་བསྟན་པ་ལ། །ཐུབ་པས་༧དོར་ལྷག་བདག་པོའི་གཟའ། །ཚོང་ནད་དགོས་དོན་ལ་སོགས་པ། །འབྲས་བུ་བདག་པོའི་མིང་ཡིག་ལ། །བརྟེན་ནས་ཞིབ་པར་ཤེས་དགོས་སོ། །

8.11 སུམ་ཅུ་ཆ་ལ་སྤྱི་རྟུ་ལ། །མཁའ་རོས་བགོས་པའི་ནོར་གྲངས་དེས། ×,༢༥ །ཁྲིམ་རྣམས་སོ་སོའི་གཟའ་འབྲས་ནི། །རེའུ་མིག་*ནང་བཞིན་ལུང་བསྟན་བྱ།།

ལུག་འཁྲིག་སེང་གེ། སྲང་གཞུ་བུམ་པ། འདི་དག་ལ་གཅིག་ནས་ཟླ་བར། མིག་དམར་ཟླག་ནས་བཅུ་བར་ཕྱིན་པ་འདྲ།	༡ ནོར་ནས ༥	དམར	༣༠ ནོར་ནས ༢༦	གླང་ཀརྐ་ཊ་བུ་མོ། སྡིག་ཆུ་སྲིན་ཉ། འདི་དག་ལ་ཟླས་རིམ་གཅིག་ནས་ཟླ་བར། པ་སངས་ཟླག་ནས་བཅུ་གཉིས་པར་ཟླག་པ་འདྲ།
	༦ ནོར་ནས ༡༠	སེར	༢༥ ནོར་ནས ༢༡	
	༡༡ ནོར་ནས ༡༥	ཁྲ	༢༠ ནོར་ནས ༡༦	
	༡༦ ནོར་ནས ༢༥	ལྗག	༡༥ ནོར་ནས ༦	
	༢༦ ནོར་ནས ༣༠	སངས	༥ ནོར་ནས ༡	

འདི་ནི་འདྲི་བྱེད་སྐྱེས་བུ་ཡི། །དར་གུད་ལ་སོགས་བརྟག་ཐབས་དེ། །འདི་རུ་རྒྱས་པར་མ་བཀོད་ལ། །ཤེས་པར་འདོད་ན་བུ་དཔེར་ལྟོས། ༈ །མཉམ་ན་

དཀྱིལ་༡
ལུས
སྤུར
གདོང
ལམ
ཁྲིམས་ཆ
དུར་ས

ཉིན་ཞག་ཕྲུགས་གཅིག་ལ། །དུས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་བཅུ་གཉིས་འཆར། །ཉི་ཁྲི་ཆིག་
སྟོང་དྲུག་བརྒྱའི་༢༡༦༠༠དབུགས། །ཁྱིམ་༡༢གྱིས་ཐོབ་པའི་ནོར་དེ་ནི། །དུས་
སྦྱོར་གཅིག་པའི་ལོངས་སྤྱོད་ཡིན། །ནོར་ལ་མིག་༢རྩེ་༣དབུག་༦ཉི་མ་༡༢། །
མཁའ་མེ་༣༠རྣམས་ཀྱིས་རིམ་པར་ནི། །བགོས་པའི་ཐོབ་ནོར་སོ་སོ་ཡི། །
ལོངས་སྤྱོད་ཉིད་དུ་ཤེས་པར་བྱ། །དུས་སྦྱོར་ཡོན་ཏན་འབུམ་ལྡན་དུ། །གསུངས་
ཕྱིར་གཟའ་ཆེས་སྐར་སྦྱོར་རྣམས། །ཏཀཱལ་འབྲས་བུ་འདི་ཡིས་སྒྲུར། ༈ །དཔེར་
བརྗོད་ཟུར་དུ་འགོད་ན་ནི། །རབ་ཡིད་ས་གླང་ཟླ་༡༠ཚེས་༡༥ཀྱི། །ལྷ་སྒྲ་
གཟའ་ལྷ་གོང་གསལ་ལ། །གནས་མལ་བཅུ་གཉིས་རྣེ་ཁ་བཀོད། །སྟེང་གི་
དབུས་ནས་འགོ་བཟུང་སྟེ། །ཏཀཱལ་གང་ཡིན་ཐོག་མ་རུ། །བྱུས་ལ་ཁྱིམ་རྣམས་
གཡོན་སྐོར་དུ། །མིང་དང་ཨང་ཡིག་བཅས་པ་དགོད། །དེ་ལ་ཉི་ཟླ་གདོང་
མཇུག་དང་། །དུ་བ་གཟའ་ལྷའི་སྒྱུར་དག་བཅས། །སྐར་གནས་མཁའ་རྗེས་
བསྒྱུར་བ་ལ། །འོག་གི་ཆུ་ཚོད[དུས་ཀྱི་ཆུ་ཚོད་ཀུང་འཛུག] སྟེང་དུ་བཙུག །
མདའ་ཡོན་ཟླ་བས་༡༣༥བགོས་ནོར་གྲངས། །ཁྱིམ་གྱི་གྲངས་དང་མཐུན་པར་
ནི། །གཟའ་ཡི་མིང་བཀོད་གཟའ་འགྲེམས་བྱ། །སྤྱིར་ན་གནས་མལ་བཅུ་གཉིས་
ལ། །སྟོད་ན་ཁྱུང་ཚང་སྤྲུན་གསུམ་ཡོད། །བར་ན་ཆོད་ཚང་སྤྲུན་གཉིས་ཡོད། །
སྨད་ན་ཉ་ཚང་སྤྲུན་གསུམ་ཡོད། །འདི་ལ་ཨ་པ་ཙ་བཞི་ཡོད། །གཅིག་ལྷ་
བརྒྱད་དང་བཅུ་གཅིག་ཡིན། །ཨུ་པ་ཙ་ཞེས་བྱ་བ་བཞི། །གསུམ་དྲུག་དགུ་
དང་བཅུ་གཉིས་ཡིན། །དེ་དག་གནས་སུ་གཟའ་ཞི་དྲག །ཞིག་གཟའ་ལ་སོགས་
བབས་རིམ་བཞིན། །སོ་སོའི་འབྲས་བཤད་གཞུང་བཞིན་བྱ། ༈ །དཔལ་དང་པོའི་
སངས་རྒྱས་ལས། ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་རྩིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་
པའི་མན་ངག་རིགས་ལྡན་སྙིང་གི་ཐིག་ལེ་ལས་འདིར་རོས་པའི་དུས་སྦྱོར་གྱི་ཆོ་ག་རེའུ་ མིག་
དཔེར་བརྗོད་དང་བཅས་པ་གོ་བདེ་བར་བཀོད་པའི་ལེའུ་སྟེ་བརྒྱད་པའོ།། །།

ལེའུ་དགུ་པ། ཞག་གསུམ་རྣམ་དབྱེ།

9.01 སྡེ་བཞིའི་དཔལ་གྱིས་མངོན་མཐོ་ཀ་ལ་བར། །དགུ་བཅུ་རྩ་དྲུག་གྲོང་གི་སྤྱི་དཔལ་དུ། །ས་བཅུའི་མགོན་པོ་མི་རྗེའི་རོལ་གར་གྱིས། །ཕྱོན་དང་འཕྱོན་འགྱུར་ཚོགས་ལ་སྙིང་ནས་དད། །གསང་ཆེན་རྒྱུད་སྡེའི་ཀུན་མཛོད་ཤཀྱ་ལར། །ཐ་མལ་གོམ་པའི་འགྲོས་ཀྱིས་ཕྱིན་མིན་ཡང་། །རྒྱུད་རྒྱལ་འགྲེལ་བཅས་རྒྱ་དང་བོད་ལྗོངས་འདིར། །འདྲེན་མཛད་ལོ་པཎ་སྐུ་དྲིན་གཞལ་དཀའི་གནས། །དཔལ་ལྡན་རྒྱུད་ཆེན་རྩ་འགྲེལ་རྒྱ་མཚོའི་འཛིངས། །བསྒྲུབས་སྐྱེས་ལེགས་བཤད་རི་བོང་མཚན་མ་ཅན། །རྣམ་དག་གྲུབ་མཐའི་སྐབས་གསུམ་ལམ་ཡངས་པོར། །འདྲེན་མཁས་ཞུག་ལུགས་མཚན་སྟན་ན་བའི་དཔྱིད། །གཙུག་ལག་སྐར་རྩིས་རི་མོའི་གོ་བའི་གནད། །མ་འདྲིས་རྗེན་པར་ལེགས་སྟོན་ཞག་གསུམ་གཞུང་། །བལྟ་འདོད་གསར་བུ་དག་ལ་ཕན་པའི་ཆེད། །ཡི་གེ་ཕྲེང་བར་དགོད་པའི་ངལ་བ་བྱས། །

9.02 དེ་ཡང་གྲུབ་མཐའི་ཞག་གསུམ་ལ། །སྤྱིར་བསྟན་དེ་དབྱེ་རྣམ་པ་གཉིས། །སྤྱི་ནི་ཞག་གསུམ་སོ་སོ་ཡི། །ཐ་སྙད་ཡིན་ཏེ་ཉིན་ཞག་ནི། །ནམ་མཁའི་ཉི་མས་སའི་གླིང་ལ། །བྱ་བ་བྱེད་ཚུལ་གྱིས་འཇོག་པས། །ནམ་ལངས་ནས་ནི་ནམ་ལངས་བར། །ཉིན་ཞག་ཕྲུགས་གཅིག་དག་ལ་བརྗོད། ཡོ །ཆོས་ཞག་ཟླ་བའི་དཀར་ནག་ཆ། །འཕེལ་འགྲིབ་བཅོ་ལྔ་བཅོ་ལྔ་ཡི། །ཆ་རེའི་ཡུན་ལ་བཏགས་པར་ཟད། །ཁྱིམ་ཞག་ཅེས་པ་ཉི་མ་ཡི། [༩.༣༠ འདི་བསགས་པས]། ཁྱིམ་རེར་འཕོ་བའི་ཡུན་ཚད་༡༣༥ལ། །སུམ་ཅུར་བྱས་པའི་ཆ་རེར་བཞག

9.03 དབྱེ་བ་ཞག་གསུམ་སོ་སོ་ཡི། །དུས་ཀྱི་ཚད་བཤད་དེའི་ཡུན་

ལ། །སྐར་ཁྲིམ་ཡུལ་ལ་གཟའ་རྣམས་ཀྱིས། །སྤྱོད་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་རྟག་ཡོངས་སོ། ༔ །དེ་ལ་ཞག་གསུམ་དུས་ཀྱི་ཚད། །ནམ་ལངས་ལག་རིས་མཐོང་བ་ནས། །རྗེས་མའི་ལག་རིས་མཐོང་གི་བར། །སྐྱེས་བུའི་དབུགས་ཀྱི་ཁྱག་པའི་གྲངས། །ཉི་ཁྲི་ཅིག་སྟོང་དྲུག་བརྒྱ་དག ༢༡༦༠༠། །རྒྱ་བ་དུས་༦དང་མཁའ་རོ་༦༠ཡིས།། ཆུ་ཚོད་སར་བསྒྲིལ་དྲུག་ཅུ་ནི། ༦༠,༠,༠།ཉིན་ཞག་དུས་ཀྱི་རྟག་ཡོངས་སོ།།

དེ་ལས་ཆོས་ཀྱི་དུས་ཡོངས་ཉིད། །བསྒྲུབ་ཕྱིར་སྔར་གྱི་དབུགས་གྲངས་དག །རི་མཁའ་རི ༧༠༧ཡིས་རིམ་བསྒྱུར་ན། །མཁའ་མཁའ་ཉི་མ་འཁོར་ལོ་ཆོས། ༡༥༢༧༡༢༠༠ །འཆར་བ་གནས་གསུམ་འོག་ནས་ཡར། །རི་མཁའ་རི་༧༠༧དང་ཆུ་རོ་༦༤ཡིས། །བསྒྲིལ་བའི་ནོར་གྱིས་སྦྱིང་སྦྲངས་ལྷག །ནམ་མཁའ་དེ་ཉིད་སོ་ཐིག་ཆོས། ༡༥༠༣༢༢༥༠ །འཆར་བ་རི་མཁའ་རི་༧༠༧དང་རོ་༦། །མཁའ་རོས་༦༠རིམ་བཞིན་དྲིལ་བའི་ལྷག །ཆོས་ཞག་དུས་ཀྱི་རྟག་ཡོངས་ཡིན། ༥༩,༣,༤;༡༦ །

9.04 དེ་ལས་ཁྲིམ་ཡོངས་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། །ཆོས་ཡོངས་རི་མཁའ་རིའི་༧༠༧བར་གསིལ། ༡༥༠༣༢༢༥༠ །གནས་གཉིས་འོག་མ་སིག་༢གིས་བསྒྱུར། །མདའ་རོས་༦༥ཐོབ་ནོར་སྦྱིང་བསྲེས་པས། ༡༥༤༩༤༧༨༠ །འཆར་བ་རི་མཁའ་རི་༧༠༧དང་རོ་༦། །མཁའ་རོ་༦༠རྣམས་ཀྱིས་རིམ་བསྒྲིལ་ལྷག །ཁྲིམ་ཞག་དུས་ཀྱི་རྟག་ཡོངས་ཡིན། ༦༠,༥༢,༤,༡༦༨,༥༠ །གཞན་ཡང་རི་མོའི་རྣམ་འགྱུར་ལ། །ཉིན་ཞག་དུས་ཡོངས་མཁའ་རོའི་༦༠དབྱུག །འབྱུང་འདོད་དྲག་པོས་༡༡༡༣༥བསྒྱུར་བ་ལ། ༦༦༨༡༠༠ །ཉི་མ་འདོད་ཟླས་༡༡༣༡༢བགོས་པའི་ལྷག །མཁའ་རོ་༦༠དུས་༦བསྒྱུར་བགོད་བྱེད་༡༡༣༡༢ཀྱིས། །བགོས་ལྷག་བཅུ་དྲུག་༡༦གིས་བགོའམ། །ཡང་ན་རི་མཁའ་རིས་༧༠༧བསྒྱུར་ནས། །བགོད་བྱེད་༡༡༣༡༢ཀྱིས་ཐོབ་ཆོས་ཡོངས་ཡིན། ༥༩,༣,༤,༡༦ །དེ་ལས་བསྒྱུར་བྱ་སྒྱུར་བྱེད་སོགས། །ཟློག་སྟེ་སྒྲུབ་ཚུལ་རི་མོ་ནི། །ཆོས་ཞག་རྟག་པའི་ཡོངས་སྤྱོད་

དེའི། །གནས་ཀུན་ཉི་མ་འདོད་ཟླས་༡༡༣༡༢བསྒྱུར། །འོག་ནས་རི་མཁའི་རི་
༧༠༧ དང་རོ༦། །མཁའ་རོ་ ༦༠ རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་ཚད་སར། །རིམ་བསྐྱིལ་མཁའ་
ཕྱོགས་ཟླ་དུས་རོ། ༦༦༤༡༠༠ །འཆར་བ་འབྱུང་འདོད་ཟག་པོ་༢༡༡༣༥ ཡིས།།
བགོས་པས་ཉིན་ཞག་དུས་ལོངས་འཆར། ༦༠,༠,༠,༠།

9.05 དེ་ལས་ཁྱིམ་ལོངས་བསྒྲུབ་འདོད་ན། །ཉིན་ལོངས་རྒྱ་ཚད་
མཁའ་རོའི་༦༠དབྱུག །བྱུག་མཁའ་མིག་བྱུག་ཡིད་ ༡༨༩༢༠ ༩ཀྱིས་བསྒྱུར།
༤༩༥༢༥༨༠ །འཆར་བ་དུས་མདའ་མཁའ་རི་ཡིད་༡༨༧༠༥༦། །རྣམས་ཀྱིས་
བགོས་ལྷག་རིམ་བཞིན་དུ། །མཁའ་རོ་༦༠དུས་༦དང་རི་མཁའ་རི་༧༠༧། །
མདའ་རོ་༦༥རྣམས་ཀྱིས་རིམ་བསྒྱུར་ལ། །བགོད་བྱེད་༡༨༧༠༥༦ཀྱིས་ཐོབ་རིམ་
བརྩེགས་པས། །སྔར་བཞིན་ཁྱིམ་ཞག་དུས་ལོངས་འཆར། །བསྒྱུར་བྱ་སྒྱུར་བྱེད་
དེ་ཕྱོག་ཚུལ། །ཁྱིམ་ཞག་རྟག་ལོངས་གནས་ཐམས་ཅད། །དུས་མདའ་མཁའ་
རི་ཡིད་༡༨༧༠༥༦ཀྱིས་བསྒྱུར། །འོག་ནས་མདའ་རོ་༦༥རི་མཁའ་རི་༧༠༧།།
དུས་༦དང་མཁའ་རོས་༦༠དབྱུག་སར་བསྐྱིལ། །བྱུག་མཁའ་མིག་བྱུག་ཡིད་
༡༨༩༢༠༩ཀྱིས་བགོ །སླར་ཡང་ཉིན་ལོངས་གནས་སུ་ཕྱོག །

9.06 ཆོས་ཞག་དུས་ལོངས་གནས་ཐམས་ཅད། །རི་རོས་༦༧བསྒྱུར་
ལ་རང་འཁོར་༧༠༧,༦,༦༠གྱིས། །རྒྱ་ཚད་སར་བསྐྱིལ་མདའ་རོས་༦༥བགོ །
ལྷག་མ་རིམ་བཞིན་རང་འཁོར་༦༠,༦,༧༠༧གྱིས། །བསྒྱུར་བཅུག[སོ་སོའི་ཆ]
མདའ་རོས་༦༥བགོས་པ་ཡིས། །ཁྱིམ་ཞག་དུས་ཀྱི་རྟག་ལོངས་འཆར།༦༠,༥༢,
༨,༡༦༤,༥༠ །འདི་ཡི་རི་མཁའ་རིའི་ཆ་ཤས། །འདོད་༡༣བསྒྱུར་འོག་གི་རེ་
ལྔ་ཆ། །ལྔས་༥ བགོས་ཐོབ་ནོར་བསྲེས་པ་ཡིས། །གཟུགས་བྱུག་གཟུགས་བྱུག་
ཆ་རུ་འགྱུར། ༦༠,༥༢,༨,༢༡༩༨ །དེ་ལས་ཕྱོག་སྐྱེ་བྱ་བའི་ཚུལ། །ཁྱིམ་
ལོངས་གནས་ཀུན་མདའ་རོས་༦༥བསྒྱུར། །གཟུགས་བྱུག་གཟུགས་བྱུག་ ༩༡༩༡
དུས་༦དང་ནི། །མཁའ་རོས་༦༠དབྱུག་སྦྱིལ་རི་རོ་༦༧ཡིས། །བགོས་ལྷག་

མཁའ་རོ་ ༦༠ དུས་ ༦ དང་ནི། །གཟུགས་བྱུག་གཟུགས་བྱུག་༩༡༩༡གིས་བསྒྱུར་ལ། །རང་ཆ་རིམ་བཅུག་རི་རོ་༦༧ཡིས། །རིམ་བཞིན་བགོས་པས་ཆེས་ཡོངས་འཆར། ༥༩,༣,༨,༢༠༨ །དེ་ཡི་གཟུགས་བྱུག་གཟུགས་བྱུག་ཆ། །འདོད་ ༡༣ བགོས་རི་མཁའ་རི་ཆར་འགྱུར། །

9.07 ཉིན་ཞག་དུས་ཡོངས་གཉིས་བཀོད་གཅིག །ཐུབ་རི་ཟླ་བས་༡༧༧བསྒྱུར་བ་ལ། ༡༠༦༢༠ །ཉི་མ་འདོད་ཟླས་༡༡༣༡༢བགོས་པའི་ལྷག །མཁའ་རོ་༦༠དུས་༦བསྒྱུར་རིམ་བགོས་འཕྲོ། །རྒྱལ་པོས་༡༦བགོད་དམ་རི་མཁའ་རིས༧༠༧། །བསྒྱུར་ལ་༡༡༣༡༢བགོད་བྱེད་ཀྱིས་ཐོབ་དག ༠,༥༦,༡,༦༩༡ །འདི་ཡིས་ཉིན་ཡོངས་གཅིག་སོས་ལ། །ཕྲི་བས་ཆེས་ཡོངས་གོང་བཞིན་འཆར། ཡོ །ཆེས་ཡོངས་གནས་གཉིས་བཀོད་བྱས་པའི་གཅིག་གི་གནས་ཀུན་ཐུབ་རི་ཟླས ༡༧༧། །རིམ་བསྒྱུར་རང་རང་འཁོར་ལོ་ཡིས། །དབྱུག་བསྒྲིལ་འབྱུང་འདོད་དག་ ༡༡༡༣༥ བགོས་ལྷག །རང་འཁོར་ ༦༠,༦,༧༠༧ གྱིས་བསྒྱུར་བཅུག་ཐོབ་དག ༠,༥༦,༡,༦༩༡།འདི་ཉིད་ཆེས་ཡོངས་གཅིག་སོས་ལ། །བྱིན་པས་ཉིན་ཞག་རྟག་ཡོངས་འཆར། །

9.08 དེ་ཉིད་གནས་གཉིས་བཀོད་བྱས་པའི། །གནས་གཅིག་མི་ཆེས་ལག་པས་ ༢༡༥༣ བསྒྱུར།༡༢༩༡༨༠།དུས་མདའ་མཁའ་རི་ཡིད་ ༡༨༧༠༥༦ ཀྱིས་བགོ །ལྷག་མ་མཁའ་རོ་༦༠དུས་༦,༧༠༧སོགས་ཀྱིས། །རིམ་བསྒྱུར་བགོད་བྱེད་༡༨༧༠༥༦ཀྱིས་ཐོབ་ལྷག །རྒྱལ་པོས་༡༦བགོད་དམ་ཡང་ན་ནི། །གཟུགས་བྱུག་གཟུགས་བྱུག་༩༡༩༡གིས་བསྒྱུར་ལ། །བགོད་བྱེད་༡༨༧༠༥༦ཀྱིས་ཐོབ་དེ་ཡི་ཆ། ༠,༥༢,༨,༢༡༩༨ །ཡང་ན་དབུགས་ལྷག་རི་མཁའ་རི༧༠༧། །མདའ་རོ་༦༥རྣམས་ཀྱིས་རིམ་བསྒྱུར་ལ། །བགོད་བྱེད་༡༨༧༠༥༦ཀྱིས་ཐོབ་དེ་ཡི་ཆ། །༡༦༨,༥༠ །གཅིག་སོས་ལ་བྱིན་ཁྱིམ་ཡོངས་འཆར། ༦༠,༥༢,༨,༢༡༩༨ །ཚོགས་

དེ་གཉིས་བགོད་གཅིག་གི་གནས། །ཐམས་ཅད་མི་ཆོས་ལག་པས་༢༡༥༣བསྒྱུར། །
འོག་ནས་གཟུགས་བྱུག་གཟུགས་བྱུག་སོགས ༤༡༤༡,༦,༦༠། །རང་རང་འཁོར་
ལོས་དབྱུག་ལ་བསྒྲིལ། །བྱུག་མཁའ་མིག་བྱུག་ཡིད་༡༩༤༢༠༤ཀྱིས་བགོ །ལྷག་
རྣམས་རིམ་བཞིན་མཁའ་རོ་༦༠དུས༦། །གཟུགས་བྱུག་གཟུགས་བྱུག་༤༡༤༡ལ་
སོགས་ཀྱིས། །བསྒྱུར་བཅུག་རིམ་བགོས་ཐོབ་ནོར་བརྩེག ༠,༥༢,༩,༢༡༤༩།དེ་
ཡིས་གཅིག་སོས་ལ་ཕྲི་བས། །ཉིན་ཞག་དུས་ལོངས་རྣམ་དག་འཆར། །

9.09 ཆོས་ཞག་དུས་ལོངས་གནས་གཉིས་བགོད། །གཅིག་གི་གནས་
ཀུན་ལག་པས་༢བསྒྱུར། །རང་རང་འཁོར་ལོས་༧༠༧,༦,༦༠དབྱུག་ལ་བསྒྲིལ། །
མདའ་རོས་༦༥བགོས་ལྷག་རང་རང་ཆས ༦༠,༦,༧༠༧། །བསྒྱུར་བཅུག་རིམ་
པར་༦༥བགོས་པའི་ནོར། །༡,༩༤,༠,༡༥༢,༥༠།གཅིག་སོས་ལ་ཕྱིན་ཆ་ཤས་ནི།།
འདོད་༡༣བསྒྱུར་འོག་གི་རི་ལྔ་ཆ། །ལྔས་༥བགོས་ནོར་བསྲེས་ཁྱིམ་ལོངས་འཆར།
༈ །ཁྱིམ་ལོངས་གཉིས་བགོད་གཅིག་གི་གནས། །ཐམས་ཅད་མིག་༢བསྒྱུར་རང་
འཁོར་༤༡༤༡,༦,༦༠བསྒྲིལ། །རི་རོས་༦༧རིམ་བགོས་ལྷག་མ་རྣམས། །རང་
ཆས་༦༠,༦,༤༡༤༡བསྒྱུར་བཅུག་རི་རོས་༦༧བགོ ༡,༩༤,༠,༡༤༨༦།གཅིག་སོས་
ལ་ཕྲི་ཆ་ཤས་ནི། །འདོད་༡༣བགོས་ཆོས་ཞག་དུས་ལོངས་འཆར། །

9.10 ཉི་མས་ལོ་གཅིག་སྐར་ཁྱིམ་ལ། །འཁོར་ཡུན་ཞག་གསུམ་གྱིས་
གཞལ་བས། །དཀྱིལ་འཁོར་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་འགྱུར། །ལོ་གཅིག་མཁའ་དུས་
མེ་༣༦༠ཡིས་བསྒྱུར། །ཉི་མའི་ཁྱིམ་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན། ༈ །དེ་ཉིད་གནས་
གཉིས་འོག་མ་དེ། །མིག་༢བསྒྱུར་མདའ་རོས་༦༥ཐོབ་པའི་ནོར། །སྟེང་བསྲེས་
ཞག་གོ་ལྷག་མ་རྣམས། །མཁའ་རོ་༦༠མཁའ་རོ་༦༠དུས་༦དང་ནི། །འདོད་
པས་༡༣བསྒྱུར་ལ་མདའ་རོ་༦༥ཡིས། །བགོས་པའི་ཐོབ་ནོར་རིམ་བརྩེག་པ། །
ཉི་མའི་ཆོས་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན། ༣༧༡,༩,༣༦,༥,༧།ཞག་གནས་མཁའ་རོས་

༦༠བསྒྱུར་བ་ལ། །དྲུག་བཅུག་སྐར་ཡང་དྲུག་ཅུས་༦༠བསྒྱུར། །སྲང་བཅུག་དྲུས་༦བསྒྱུར་དབྱུགས་ཡར་བསྒྲི། །འདོད་པས་༡༣བསྒྱུར་ལ་ཆ་ཤས་གཞུག །སྐར་ཡང་རི་མཁའ་རིས་༧༠༧བསྒྱུར་བར། ༧༣༦༦༤༢༦༤༤༠༠ །གནས་གསུམ་འོག་མ་རི་མཁའ་རིས ༧༠༧། །བགོས་ནོར་བར་བྱིན་ཆུ་རོས་༦༨བགོ །ནོར་གྱིས་སྙིང་སྦྲངས་ལྷག་མ་ནི། ༧༢༥༡༥༥༧༨༠༠༠། རི་མཁའ་རི་༧༠༧དང་འདོད་༡༣རོ་༦དང་། །ཐིག་མཚམས་༦༠མཁའ་རོས་༦༠ཞག་སར་བསྒྲིལ། །ཉི་མའི་ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན། ༣༦༥,༡༦,༡༨,༡,༡༢,༡༢༡།

9.11 ཡང་ན་ཁྱིམ་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་འདི། ༣༦༠ །རི་རོས་༦༧བསྒྱུར་བར་མཁའ་ཉི་རྒྱལ། ༢༨༡༢༠ །འཆར་བ་མདའ་རོས་༦༥བགོས་ཐོབ་ཞག །ལྷག་མ་མདའ་རོ་ཆ་ཡིན་ལྷས ༥། །ཕྱི་ནོར་ཞག་གི་འདོད་ཆ་སྟེ། །ཉི་མའི་ཚེས་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན། ༣༧༡,༡ །དེ་ཡི་ཞག་གནས་མདའ་རོས་ ༦༥བསྒྱུར། །འདོད་ཆ་ལྔ་༥ཡིས་བསྒྱུར་བ་བསྒྲི། ༢༨༡༢༠ །དེ་ལ་རི་རོས་༦༧བགོས་ཐོབ་པ། ༣༦༠། ཁྱིམ་དཀྱིལ་ཡིན་ནོ་སྐར་ཡང་དེ། །བྱུག་མཁའ་མིག་བྱུག་ཡིད་༡༨༩༢༠༩གྱིས་བསྒྱུར། ༥༣༧༡༥༢༨༠ །དུས་མདའ་མཁའ་རི་ཡིད་༡༨༧༠༥༦གྱིས་བགོ །ཐོབ་པ་ཞག་ཡིན་ལྷག་མ་དེ། །ཀླུས་༤ཐོབ་མིག་ཀླུ་མེ་སྐྱོན་ཆ། ༣༦༥,༨༩༧༥ །ཉིན་དཀྱིལ་ཡིན་ཏེ་ཞག་གི་གནས། །དུས་མདའ་མཁའ་རི་ཡིད་༡༨༧༠༥༦གྱིས་བསྒྱུར། །དེ་ལ་འོག་མ་ཀླུས་བསྒྱུར་བསྒྲི། ༥༣༧༡༥༢༨༠། བྱུག་མཁའ་མིག་བྱུག་ཡིད་གྱིས་བགོ །ཐོབ་པ་ཁྱིམ་ཞག་༣༦༠དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན། ༣༦༥,༨༩༧༥ །

9.12 ཉིན་དཀྱིལ་འདི་ཡི་ཞག་གི་གནས། །མིག་ཀླུ་མེ་སྐྱོན་༡༤༣༤༢གྱིས་བསྒྱུར་བར། །རང་ཆ་བཅུག་ལ་ནོར་ལྷས་༤བསྒྱུར། ༥༣༧༡༥༢༨༠ །འབྱུང་འདོད་དྲག་པོས་༡༡༡༣༥བགོས་པའི་ནོར། །སྐར་ཡང་འདོད་༡༣བགོས་ཚེས་

དཀྱིལ་ཡིན། ༣༧༡.༡ །དེ་ཡི་ཞག་གནས་འདོད་པས་༡༣བསྐྱུར། །ཆ་བཅུག་ཆུ་མིག་ཀླུ་མཚོ་༨༤༤༢༨འཆར། །སྐར་ཡང་འབྱུང་འདོད་དྲག་པོས་༡༡༡༣༥བསྐྱུར། །དུས་མདའ་མཁའ་རི་ཡིད་༡༨༧༠༥༦བགོས་ལྷག །ཀླུས་༤ཐོབ་མིག་ཀླུ་མེ་སྒྲོན་ཆ། ༣༦༥.༨༩༧༥ །དེ་ནི་ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན།༣༧༡.༡།

9.13 ཆོས་དཀྱིལ་འདི་ཉིད་གནས་གཉིས་གཅིག །ཐུབ་རི་ཟླ་བས་༡༧༧བསྐྱུར་བ་ལ། །འོག་མ་འདོད་༡༣བགོས་སྟེང་མར་བསྲེ། ༦༥༦༤༠.༤།ཉི་མ་འདོད་ཟླས་༡༡༣༡༢བགོས་པའི་ལྷག །འདོད་༡༣བསྐྱུར་ཆ་བཅུག་ཉི་འདོད་ཟླས༡༡༣༡༢། །བགོས་པའི་རི་མོ་འདི་བཞིན་འཆར། ༥.༡༠.༥༩༩༤ །དེ་ཡིས་ཆོས་དཀྱིལ་གནས་གཅིག་ལ། །རིམ་ཕྲི་འདོད་ཆ་ཉི་འདོད་ཟླས ༡༡༣༡༢། །བསྐྱུར་ཞིང་ཆ་ཕྲིན་ཀླུས་༤བགོས་པས། །ཉིན་དཀྱིལ་འཆར་ཏེ་གནས་གཉིས་གཅིག ༣༦༥.༨༩༧༥ །ཐུབ་རི་ཟླ་བས་༡༧༧བསྐྱུར་བ་ལ། ༦༨༦༠༥.༤༤༠༥༧༥ །བགོས་ནོར་༡༤༣༤༢སྟེང་བསྲེས་དེ་ཡང་ནི། །འབྱུང་འདོད་དྲག་༡༡༡༣༥ བགོས་ལྷག་མ་ཡང་། ༡༤༣༤༢ །བསྐྱུར་བཅུག་རིམ་པར་༡༡༡༣༥བགོས་པའི་ཚོགས། ༥.༡༨༤༢༡།ཉིན་དཀྱིལ་གཅིག་སོས་ལ་ཕྲིན་པས། ༣༧༠.༡༩༧༩༦ །འོག་མ་མིག་ཀླུ་མེ་སྒྲོན་༡༤༣༤༢ གྱིས། །བགོས་ནོར་སྟེང་བསྲེས་ལྷག་མ་ཡང་། །མ་ནུ་མ་ནུས་༡༨༡༨བགོས་ཐོབ་པ། །བཅུ་གསུམ་ཆ་སྟེ་ཆོས་དཀྱིལ་ལོ། ༣༧༡.༡ །

9.20 དེ་ཡང་རྒྱུ་སྐར་ཉི་ཤུ་བདུན། །མཁའ་རོས་༦༠བསྐྱུར་བར་ཡུལ་གྱི་དབྱུག །མཁའ་མིག་རྒྱལ་པོ་༡༦༢༠ འབྱུང་བ་སྟེ། །གཟའ་རྣམས་ཀུན་གྱིས་བགྲོད་བྱའི་གཞི། །རྒྱུ་སྐར་འཁོར་ལོའི་ཆུ་ཚོད་ཡིན། །དེ་ལ་སོ་སོའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱིས། །བགོས་པའི་ཡུལ་གྱི་རྟག་ལོངས་འཆར།།

9.21 ༡༦༢༠དེ་ཉིད་ཉི་མས་ཁྱིམ་དཀྱིལ་གྱིས། ༣༦༠ །བགོས་ཐོབ་ལྷག་མ་མཁའ་རོས་༦༠བསྐྱུར། །མཁའ་དུས་མེས་ ༣༦༠ ཐོབ་ ལྷག་མེད་འཆར། ༨.༣༠ །ཉི་མའི་ཁྱིམ་ཞག་དུས་ལོངས་ཡིན། ཧཱུྃ ༣༧༡.༡ །ཆོས་དཀྱིལ་

འདོད་པས་༡༣བསྒྱུར་བ་ལ། །ཆ་བཅུག་ཆུ་མིག་ཀླུ་མཚོ་༨༤༢༨ འཆར།།རྒྱ་སྐར་འཁོར་ལོའི་ཆུ་ཚོད་འདི། ༡༦༢༠ །བགོད་བྱེད་ཉིད་དང་ཤེད་མཚུངས་ཕྱིར། །དེ་ཉིད་འདོད་པས་༡༣བསྒྱུར་བ་ལ། ༢༡༠༦༠ །ཆུ་མིག་ཀླུ་མཚོས་༨༤༢༨བགོས་པའི་ལྷག །མཁའ་རོ་༦༠དུས་༦བསྒྱུར་བགོད་བྱེད་༨༤༢༨ཀྱིས། །རིམ་ཐོབ་ལྷག་མ་མིག་རིས་༧༢བགོ ༨,༢༡,༦,༨༣།ཉི་མའི་ཆོས་ཞག་ཡུལ་ལོངས་ཡིན། ཡཽ ༣༦༥,༨༩༧༥ །ཉི་མའི་ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་འདི། །མིག་ཀླུ་མེ་སྨྲོན་ ༡༤༣༤༢ཀྱིས་བསྒྱུར་ནས། །འོག་གི་ཆ་ཤས་དང་ལྡན་པར། །མདའ་མཁའ་མཚོ་ཡིད་རི་མཚམས་ ༦༧༡༨༨༠༥ འཆར། །སྐར་ཡང་རྒྱ་སྐར་ཆུ་ཚོད་༡༦༢༠དེ། །མིག་ཀླུ་མེ་སྨྲོན་༡༤༣༤༢ཀྱིས་བསྒྱུར་བར། ༢༩༧༧༤༤༨༠ །མདའ་མཁའ་མཚོ་ཡིད་རི་མཚམས་༦༧༡༨༨༠༥ཀྱིས། །བགོས་ལྷག་མཁའ་རོ་༦༠དུས་༦བསྒྱུར་ལ། །བགོད་བྱེད་ཀྱིས་ཐོབ་ལྷག་མ་ཡང་། ༦༧༡༨༨༠༥ །འབྱུང་མཚོས་༨༥བགོས་པས་ལྷག་མེད་འཆར། ༨,༢༦,༠,༩༣༡༥༦ །བུག་མཁའ་མིག་བུག་ཡིད་ཆ་སྟེ། །ཉི་མའི་ཉིན་ཞག་ཡུལ་ལོངས་ཡིན། །

9.22 ད་ནི་ཟླ་བའི་ཞག་གསུམ་བཤད། ༡༦༢༠ །རྒྱ་སྐར་ཆུ་ཚོད་མཁའ་མེས་བགོ ༥༨། ཟླ་བའི་ཐུན་མིན་རྟག་ལོངས་སོ། །དེ་སྙིང་ཉི་དང་ཐུན་མོངས་པའི། །ཆོས་ཀྱི་ཡུལ་ལོངས་བསྟན་པ་ཡིས། ༥༤,༢༡,༥,༨༣ །ཟླ་བའི་ཆོས་ཞག་རྟག་ལོངས་འཆར། །

9.23 དེ་ཡི་གནས་ཀུན་ཆུ་འདོད་༡༣༨ཀྱིས། །རིམ་བསྒྱུར་རི་རོ་༦༧དུས་༦མཁའ་རོས་༦༠། །དབྱུག་གུའི་བར་དུ་དྲིལ་བ་ཡིས། ༧༤༢༡ །ཤེད་མཚུངས་ཕྱིར་ལ་རྒྱ་སྐར་གྱི། །དབྱུ་གུ་ ༡༦༢༠ ཆུ་འདོད་ ༡༣༨ཀྱིས་བསྒྱུར་བར། ༢༡༧༠༤༠ །གཟུགས་མིག་ཀླུ་རིས་༧༤༢༡བགོས་པའི་ལྷག །བུ་གས་༩བགོས་པས་ལྷག་མེད་འཆར། ༢༧,༦༥༧ །སྙིང་མ་ཆོས་ཞག་ཉོག་མ་ནི། །དེ་ཡི་བུག་རོ་ཀླུ་ཆ་སྟེ། །ཟླ་བའི་ཆོས་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་རོ། ༢༧,༦༥༧ །དེ་ཉིད་

ཕྱག་རོ་ཀླུ་༤༦༩ ཆར་གསིལ། ༢༨༡༢༠ །གནས་གཉིས་འོག་མ་མིག་༢གིས་
བསྒྱུར། །རི་རོས་༦༧ཐོབ་པས་སྙིང་མར་སྦྱང་། ༢༣༨༠༠ །དེ་ཉིད་ཕྱག་རོ་
ཀླུས་༤༦༩བགོས་པས། ༢༦,༤༠༦ །ཟླ་བའི་ཁྲིམ་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་འགྲུབ། །

9.24 ༢༧,༦༥༧ཆོས་དཀྱིལ་འབྱུང་འདོད་དྲག་པོས་ ༡༡༡༣༥ བསྒྱུར།།
འོག་མ་ཕྱག་རོ་ཀླུས་ ༤༦༩ ཐོབ་ནོར། །སྙིང་མར་བྱིན་པའི་ཚོགས་འདི་ཡང་།
༣༠༩༠༦༣,༨༥༣ །ཉི་མ་འདོད་ཟླས་༡༡༣༡༢བགོས་པའི་ལྷག །ཕྱག་རོ་ཀླུས་
༤༦༩བསྒྱུར་ཆ་བཅུག་པར། །སླར་ཡང་བརྒྱད་ཀྱིས་བགོས་པའི་ནོར། །དུས་དུས་
རི་ཀླུ་མིག་ཉིའི་ཆ། ༢༧,༣༩༥༣༨༣ །ཟླ་བའི་ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན། །

9.25 ༢༦,༤༠༦ཁྲིམ་དཀྱིལ་ཕྱག་རོ་ཀླུས་༤༦༩ཆར་གསིལ། ༢༣༨༠༠།
མཁའ་མཁའ་མཚོ་མེ་མིག་འཆར་བས། ༡༦༢༠ །རྒྱ་སྐར་ཆུ་ཚོད་ཕྱག་རོ་
ཀླུས་༤༦༩། །ཤིད་མཚུངས་ཕྱིར་དུ་བསྒྱུར་བ་ལ། ༡༨༠༧༧༤༠ །བགོས་ལྷག་
མཁའ་རོ་ ༦༠ དུས་༦མདའ་རོས་ ༦༥། །རིམ་པ་བཞིན་དུ་བསྒྱུར་བྱས་ལ། །
མཁའ་མཁའ་མཚོ་མེ་མིག་ ༢༣༨༠༠ གིས་བགོ ༦༠,༩,༨,༡༠ །དེ་ནི་ཟླ་བའི་
ཁྲིམ་ལོངས་ཡིན། །

9.26 ཟླ་བའི་ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་འདི། ༢༧,༣༩༥༣༨༣ །དུས་
དུས་རི་ཀླུ་མིག་ཉིས་ ༡༢༢༤༧༦༦ བསྒྱུར། །འོག་མའི་ཆ་ཡང་བསྲེས་པ་ཡིས།
༣༣༥༧༢༠༢༥ །འབྱུང་མིག་མཁའ་ལག་རི་པོ་དབང་། །མེ་རྩེ་འོང་བ་བགོད་
བྱེད་དེ། །སྟོམས་ཕྱིར་རྒྱ་སྐར་ཆུ་ཚོད་རྣམས། །དུས་དུས་རི་ཀླུ་མིག་ཉིས་
༡༢༢༤༧༦༦ བསྒྱུར། ༡༩༩༠༦༠༠༩༢༠ །འབྱུང་མིག་མཁའ་ལག་རི་པོ་དབང་།།
མེ་རྩེས་༣༣༥༧༢༠༢༥ བགོས་ལྷག་རིམ་བཞིན་དུ། །མཁའ་རོ་ ༦༠ དུས་ ༦ ཀྱིས་
བསྒྱུར་བྱས་ལ། །འབྱུང་མིག་མཁའ་ལག་རི་པོ་དབང་། །མེ་རྩེས་ ༣༣༥༧༢༠༢༥
བགོས་པའི་ལྷག་མ་ཡང་། །འབྱུང་མིག་ལག་པས་ ༢༢༥ བགོས་པའི་ནོར། །ཕྱག་
མཁའ་མིག་ཕྱག་ཡིད་ཆ་སྟེ། ༥༩,༡༧,༣,༩༥༣༦༧ །ཟླ་བའི་ཉིན་ཞག་དྲག་

ཡོངས་ཡིན། །

9.30 སྐྲ་གཅན་ཞག་གསུམ་ཡོངས་སྤྱོད་ནི། །མཁའ་མཁའ་བྲུག་རོ་སྐྲ་གཅན་གྱི། །ཆོས་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན་དེ་ལ། ༦༩༠༠ །སུམ་ཅུས་བགོས་པས་མཁའ་མེ་ལག །ཆོས་ཟླ་རིལ་པོའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཏེ། ༢༣༠ །ཆོས་དཀྱིལ་བཅོ་ལྔས་ ༡༥ ཕྱི་བཅས། །ཟླ་དཀྱིལ་མིག་ ༢ བསྒྱུར་མཁའ་དུས་ཚུ ༨༦༠། །ཆོས་ཟླ་ཕྱེད་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན། །

9.31 ༦༩༠༠ ཆོས་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་མདའ་རྫས་ ༦༥ བསྒྱུར། ༨༨༤༥༠༠ ‐ །དེ་ཉིད་རི་རྫས་ ༦༧ བགོས་ཐོབ་པ། ༦༦༩༨.༢ །སྐྲ་གཅན་ཁྲིམ་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན། ༦༩༠༠ །ཆོས་དཀྱིལ་འབྱུང་འདོད་དྲག་པོས་ ༡༡༡༣༥ བསྒྱུར། ༧༦༤༣༡༥༠༠ །ཉི་མ་འདོད་ཟླས་ ༡༡༣༡༢ བགོས་པའི་ལྷག །བཞིས་ ༨ བགོས་ཀླུ་ལག་ཀླུ་ལག་ཆ། ༦༧༩༢.༩༩ །སྐྲ་གཅན་ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་རོ། ཡོ །གཞན་ཡང་ཁྲིམ་དཀྱིལ་རི་རྫས་ ༦༧ བསྒྱུར། ༨༨༤༥༠༠ །མདའ་རྫས་ཐོབ་པ་ཆོས་དཀྱིལ་ཡིན། ཡོ །ཉིན་དཀྱིལ་ཞག་གནས་ཉི་འདོད་ཟླས་ ༡༡༣༡༢། །བསྒྱུར་ལ་འོག་མ་རྒྱས་ ༨ བསྒྱུར་བསྲེ། ༧༦༤༣༡༥༠༠ །འབྱུང་འདོད་དྲག་ ༡༡༡༣༥ ཐོབ་ཆོས་དཀྱིལ་ལོ། །

9.32 ཁྲིམ་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་ཞག་གི་གནས། །བྲུག་མཁའ་མིག་བྲུག་ཡིད་ ༡༨༩༢༠༩ ཀྱིས་བསྒྱུར། །འོག་མ་འཁོར་མིག་ལག་ ༢༢༢༧ བསྒྱུར་བསྲེ། ༩༩༤༤༠༩༥༠༠ །དུས་མདའ་མཁའ་རི་ཡིད་ ༡༨༧༠༥༦ ཀྱིས་བགོ །ཐོབ་ནོར་ཉིན་ཞག་ལྷག་མ་དེ། །མིག་འབྱུང་ ༥༢ གིས་ཐོབ་བྲུག་ཙ་ནི། །ཀླུ་ལག་ཀླུ་ལག་ཆ་རུ་འགྱུར། །ཉིན་དཀྱིལ་ཡིན་ཏེ་ཞག་གི་གནས། །དུས་མདའ་མཁའ་རི་ཡིད་ ༡༨༧༠༥༦ ཀྱིས་བསྒྱུར། །འོག་མ་མིག་འབྱུང་ ༥༢ གིས་བསྒྱུར་བསྲེ། ༩༩༤༤༠༩༥༠༠ །བྲུག་མཁའ་མིག་བྲུག་ཡིད་ ༡༨༩༢༠༩ ཀྱིས་བགོ །ལྷག་མ་འཁོར་ལོ་མིག་ལག་ ༢༢༢༧ གིས། །ཐོབ་པ་རི་རོའི་ཆ་རུ་འགྱུར། །སྐྲ་གཅན་

ཁྲིམ་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན།།

9.33 རྒྱ་སྐར་འཁོར་ལོའི་ཆུ་ཚོད་འདི། ༡༦༢.༠ །གནས་གསུམ་སོ་སོར་བཀོད་བྱས་ཏེ། །སྤྲི་གཅན་ཆེས་ཞག་ ༦༩༠༠ ཆེས་ཟླ་དང་། ༢༣༠ །ཟླ་ཕྲེད་ ༨༦༠ དཀྱིལ་འཁོར་གསུམ་པོ་ཡིས། །བགོས་ལྷག་མཁའ་རོ་ ༦༠ དུས་ ༦ མེ་མིག ༢༣།གིས་བསྐྱར་དཀྱིལ་འཁོར་གསུམ་པོ་ཡིས། །བགོས་ཐོབ་ཆེས་ཞག ༠,༡༨,༠,༡༢, ཆེས་ཟླ་དང་། ༧,༢,༣,༡༥ །ཟླ་ཕྲེད་༣,༣༡,༡,༡༩རྣམས་ཀྱི་རྟག་ཡོངས་ཡིན། །

9.34 ཁྲིམ་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་རི་རོས་ ༦༧ བསྐྱར། །མཁའ་མཁའ་འབྱུང་ཀླུ་ཆུ་ཆུ་འཆར། ༨༨༤༥༠༠ །རྒྱ་སྐར་ཆུ་ཚོད་རི་རོས་བསྐྱར། ༡༠༤༥༨༠ །བགོད་བྱེད་ཀྱིས་ཐོབ་ལྷག་མ་ཡང་། །མཁའ་རོ་དུས་དང་མེ་མིག་དང་། །མདའ་རོ་རྣམས་ཀྱིས་རིམ་བསྐྱར་ལ། །མཁའ་མཁའ་འབྱུང་ཀླུ་ཆུ་ཆུ་ ༨༨༤༥༠༠ ཡིས། །ཐོབ་ནོར་རིམ་བརྩེག་ཁྲིམ་ཡོངས་ཡིན། ༠,༡༨,༣,༢,༥༣།

9.35 ཉིན་དཀྱིལ་དང་ནི་རྒྱ་སྐར་གྱི། །ཆུ་ཚོད་གཉི་ག་ཤེད་མཚུངས་ཕྱིར། །སོ་སོར་ཀླུ་ལག་ཀླུ་ལག་ ༢༤༢༤ གིས། །རིམ་བསྐྱར་ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་ལ། །དབང་རི་ཀླུ་ཐུབ་ནམ་མཁའ་ལག །བུག་གཟུགས་འཆར་བ་བགོད་བྱེད་ཡིན། ༨༥༤༡༣༦༠། བགོ་བྱ་རྒྱ་སྐར་ཡོངས་སྦྱོད་དེ། །བགོད་བྱེད་ཀྱིས་ཐོབ་ལྷག་མ་རྣམས། །མཁའ་རོ་ ༦༠ དུས་ ༦ དང་མེ་མིག་ ༢༣ དང་། འབྱུང་འདོད་དྲག་པོས་༡༡༡༣༥རིམ་བསྐྱར་ལ། །དབང་རི་ཀླུ་ཐུབ་ནམ་མཁའ་ལག །བུག་གཟུགས་རྣམས་ཀྱིས་རིམ་བགོས་པས། ༠,༡༨,༡,༡༩,༡༠༠༣,༤ །སྤྲི་གཅན་ཉིན་ཡོངས་རྣམ་དག་འཆར། །

9.40 ཟླ་བའི་ཆེས་ཞག་ཡོངས་སྤྱོད་ལ། ༠,༥༤,༢༡,༥,༨༣།ཉི་མའི་ཆེས་ཞག་ཡོངས་སྤྱོད་བྱིན། ༠,༩,༢༡,༥,༨༣ །སྤྱིར་བའི་ཆེས་ཞག་ཡུལ་ཡོངས་

ཡིན། ༠,༦༢,༥༣,༥,༡༩ །གནས་ཀུན་རི་རོས་༦༨ བསྐྱར་བ་ལ། །འཁོར་
ལོས་དབྱུག་སར་བསྐྲིལ་བ་ཡིས། ༧༢༠༣ །རྒྱ་སྐར་ཆུ་ཚོད་ཤེད་མཚུངས་པར། །
བགོས་ཐོབ་ཞག་གོ་ལྷག་མ་རྣམས། །མཁའ་རོ་༦༠མཁའ་རོ་༦༠ དུས་༦ དང་
ནི། །དབང་མཁའ་ཐིག་རིས་༨༠༠༥ བསྐྱར་ཐོབ་པ། །སྐྱོར་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་
དག་པར་འདོད། ༢༥,༧༩,༢༨,༥,༡༩༦༥ །

9.41 ཆོས་ཞག་དུས་ཀྱི་ལོངས་སྤྱོད་དེ། ༠,༥༩,༣,༧,༡༦ །མིག་༢
གིས་བགོས་པའི་ཐོབ་ནོར་དེ། །བྱེད་པའི་ཆོས་ཞག་ལོངས་སྤྱོད་ཡིན། ༠,༢༩,༣༡,
༥,༤ །དེ་ཡི་གནས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀུང་། །མཚམས་དབང་མཚམས་དབང་
༥༦༥༦ བསྐྱར་བྱས་ལ། །མས་ནས་རི་མཁའ་རི་༨༠༨ ལ་སོགས། །འཁོར་
ལོས་ཞག་སར་བསྐྲིལ་བ་ཡིས། ༡༦༨༠༢༥ །རྒྱ་སྐར་ཆུ་ཚོད་ཤེད་མཚུངས་པར།
[༥༦༥༦འདེས་བསྐྱར་དགོས(ལྷ་སའི་དཔར་དུ་འདི་བཞིན)] ༩༡༦༢༨༢༠ །རིམ་
པར་བགོས་པས་བྱེད་པ་ཡི། །ཆོས་དཀྱིལ་རྣམ་པར་དག་པ་འཆར། ༥༧,༥༡,
༣༠,༠,༡༧༤༥༠༠ །སྐྱོར་བྱེད་ཉིན་ཞག་ཁྱིམ་ཞག་གི །དཀྱིལ་འཁོར་ལོངས་སྤྱོད་
སྒྲུབ་ཚུལ་སོགས། །གཞན་གྱི་རིགས་འགྲེས་རྟོགས་པར་འགྱུར། །

9.50 ད་ནི་དྲང་སྲོང་གཟའ་ལྔ་ཡི། །དཀྱིལ་འཁོར་ལོངས་སྤྱོད་སྒྲུབ་
ཚུལ་རྣམས། །དྲག་གསུམ་མིག་དམར་གྱིས་མཚོན་པའི། །ཕུར་ཐེན་གཉིས་པོ་
ཞར་རྟོགས་ཕྱིར། །ཐོག་མར་ཉིན་དཀྱིལ་བཤད་པར་བྱ། །བཀྲ་ཤིས་རི་ཀླུ་རོ་
༦༤༨ དང་ནི། །ཟླ་མ་སོ་མེ་རྒྱ་མཚོ་ ༧༣༣༢ དང་། །ཉི་བུ་དུས་མཚམས་རི་
ཕྱོགས་༡༠༨༦༦ སོགས། །ཆ་ཤས་མིག་དམར་བུག་མིག་ལག ༢༢༩ །ཕུར་བུ་
གཟུགས་དུས་མེ་༣༦༡ དང་ནི། །ཐེན་པ་མེ་ཀླུ་མེ་མདའ་༥༣༤༣ འོ། །ཆོས་
ཞག་ལོངས་སྤྱོད་གནས་དྲུག་ཏུ། །བྱས་པའི་འོག་མ་གཟའ་ཀུན་ལ། །རི་མཁའ་
རི་༨༠༨ དང་ལྷའི་ཟླ་མར། །མ་ནུ་ཡིད་༡༧༡༧ བྱས་རྣམ་དག་ཡིན། །ཁྱིམ་

ཞིག་རང་རང་བགོད་བྱེད་ཆར། །ཀུད་སྤས་ཕུག་པའི་ཕྱུག་རྒྱན་དུ། །ད་ལྟའི་

བར་ལུས་རི་ཞིག་བཞག །

9.51 མིག་དམར་ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་དེ། ༦༥༧ །གནས་གཉིས་བྱས་ལ་འོག་མ་ནི། །མི་ཚེས་ལག་པས་ ༢༡༤༣ བསྒྱུར་བ་ལ། །བུག་མཁའ་མིག་བུག་ཡིད་ ༡༨༩༢༠༩ ཀྱིས་བགོ །ནོར་གྱི་སྙིང་ནས་བུ་ལོན་སྒྲིགས། སྐར་ཡང་གཅིག་ཕབ་ལྷག་མ་ཡིས། །སྦྱངས་པས་ཁྱིམ་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་འགྱུབ། ༦༧༧, ༡༢༩༧༩ །ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་གནས་གཉིས་ ༦༥༧ བཞག །འོག་མ་ཐུབ་རི་སྣ་བས་ ༡༧༧ བསྒྱུར། །འབྱུང་འདོད་དྲག་པོས་ ༡༡༡༣༤ བགོས་ཐོབ་པ། །སྙིང་མར་ལྡན་པ་ཆོས་དཀྱིལ་ཡིན། ༦༩༧,༡༠༢༨༩ །

9.52 དེ་ནས་ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་ ༦༥༧ གྱིས། །རྒྱ་སྐར་ཆུ་ཚོད་ ༡༦༢༠ བགོས་ཐོབ་དབྱུག །ལྷག་མ་མཁའ་རོ་ ༦༠ དུས་ ༦ དང་ནི། །བུག་མིག་ལག་པའི་ ༢༢༩ བར་དག་ཏུ། །བསྒྱུར་བགོད་བྱས་པའི་རི་མོ་རྣམས། །ཉིན་ཞག་གཅིག་གི་རྟག་ལོངས་ཡིན། ༠,༣,༢༡,༢,༢༠༥ །ཁྱིམ་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་བུག་སོགས་ཆར། ༡༠༡༠༢༧༨༧༢། གསལ་བའི་རྒྱ་སྐར་ཆུ་ཚོད་ཀྱང་། །ཤེད་མཚུངས་ ༢༨༡༧༡༥༤༥༠ བགོས་ཐོབ་དབྱུ་གུ་སྟེ། །ལྷག་མ་མཁའ་རོ་ ༦༠ དུས་ ༦ བསྒྱུར་བར། །བགོད་བྱེད་ཀྱིས་ཐོབ་ཆ་ཤས་ནི། །བགོད་བྱེད་ཆ་རྣ་བྱས་པ་ཡིས། །ཁྱིམ་ཞག་ཡུལ་ལོངས་རྣམ་དག་ཡིན། ༠,༢,༢༣,༣,༣༨༠༣༤ ༨༠༥ །

9.53 ཆོས་དཀྱིལ་འབྱུང་འདོད་དྲག་ ༡༡༡༣༤ ཆར་གསིལ། ༧༧༧ ༡༣༨༨། རྒྱ་སྐར་ཆུ་ཚོད་ཤེད་མཚུངས་པར། ༡༥༠༣༥༧༠༠ །བགོས་ཐོབ་དབྱུག་པོ་ལྷག་མ་རྣམས། །མཁའ་རོ་ ༦༠ དུས་ ༦ དང་བུག་མིག་ལག ༢༢༩།

རི་མཁའ་རི་ ༧༠༧ ཡིས་རིམ་བསྒྱུར་ལ། །བགོས་ཐོབ་ཚེས་ལོངས་རྣམ་དག་ཡིན། ༠,༢,༡༩,༡,༡༤༣,༡༤༤ །

9.54 དེ་ཡིས་ཕུར་སྤེན་རིག་པས་འགྲེ།།[ཕུར་བུའི་ཁྱིམ་དཀྱིལ། ༤༢༦༩,༧༣༣༧༡ ཚེས་དཀྱིལ། ༤༤༠༠,༩༥༨༤ །ཉིན་ཞག་༠,༠,༢༢,༢,༢༢༦ །ཁྱིམ་ཞག་༠,༠,༢༢,༤,༣༨༠༣༥༢༢༨༨ །ཚེས་ཞག ༠,༠,༢༢,༠,༡༨༧,༧༧༩ །ཡུལ་ལོངས། སྤེན་པའི་ཁྱིམ་དཀྱིལ། ༡༠༦༡༠,༩༧༤༠༦།ཚེས་དཀྱིལ། ༡༠༩༣༧,༡༤༩༧ ཉིན་ལོངས། ༠,༠,༩,༠,༩༡༨ །ཁྱིམ་ལོངས། ༠,༠,༩,༠,༡༥༢༥༦༢༤༤༡༦ ། ཚེས་ཞག ༠,༠,༨,༥,༡༧༣༨,༢༡༦]

9.55 ཞི་གཉིས་བརྒྱ་ཆ་ ༡༠༠ བཅུ་ཆའི་ ༡༠ ཁྱད། །གོང་དང་དབྱེ་བ་ཙུང་ཟད་ཡོད། །ཞག་གྲངས་བརྒྱད་ཅུ་རྩ་བདུན་ ༨༧ དང་། །བརྒྱ་ཆ་གོ་བདུན་ ༩༧ ལྷག་པ་ཡི། །ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན་ནོ་དེའི། །ཞག་གྲངས་བཀྱུས་བསྒྱུར་བརྒྱ་ཆ་གཞུག །རི་བུག་རི་ཟླ་ ༨༧༩༧ འབྱུང་བ་ཡིན། །ཞག་གྲངས་ཉིས་བརྒྱ་ཉེར་བཞི་ ༢༢༤ དང་། །བཅུ་ཆ་བདུན་ ༧ ནི་པ་སངས་ཀྱི། །ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན་པར་འདོད། །ཞག་ས་བཅུས་བསྒྱུར་བཅུ་ཆ་བསྲེས།། རི་རྒྱལ་མིག་ ༢༢༤༧ ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན། །ཆ་ཤས་རི་བུག་རི་ཟླ་ ༨༧༩༧ དང་། །བུག་མཚོ་རི་ ༧༤༩ ཙུ་ཤེས་པར་བྱ། །

9.56 རི་བུག་རི་ཟླ་ ༨༧༩༧ གནས་གཉིས་བཞག །འོག་མ་མི་ཆེས་ལག་པས་ ༢༡༥༣ བསྒྱུར། །བུག་མཁའ་མིག་བུག་ཡིད་ ༡༩༢༠༩ ཀྱིས་བགོས། །ནོར་གྱིས་སྟེང་སྦྱངས་ལྷག་མ་ནས། །གཅིག་ཕབ་ལྷག་མས་སྦྱང་བར་བྱ། །གནས་གཉིས་སྟེང་མ་བརྒྱ་ཡིས་བགོས། །ནོར་སྟེང་བཞག་པ་ལྷག་པ་ཡི། །ཁྱིམ་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་དག་པ་ཡིན། ༨༦,༧༠,༩༦༠༢།ཚེས་ཞག་སྒྲུབ་ཚུལ་མིག་དམར་བཞིན། །བགྲིས་ལ་སྟེང་མ་བརྒྱ་ཡིས་བཅད། །ཚེས་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་དག་པར་

བྱ། ༤༩,༣༦,༩༣༠༨།

9.57 རྒྱ་སྐར་ཆུ་ཚོད་བརྒྱས་༡༠༠ བསྒྱུར་ལ། །རི་བྱུག་རི་ཀླུས་༤༧༩༧ བགོས་ཐོབ་དབྱུག །ཆ་ཤས་རི་བྱུག་རི་ཀླུའི་བར། །བསྒྱུར་བགོད་ཉིན་ཞག་རྟག་ཡོངས་ཡིན། ༠,༡༤,༢༨,༥,༨༦༤༧ །

9.58 ཁྲིམ་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་གནས་ཐམས་ཅད། །བྱུག་མཁའ་མིག་བྱུག་ཡིད་ ༡༨༩༢༠༩ ལ་སོགས། །བརྒྱས་ ༡༠༠ བསྒྱུར་དེ་ཡིས་སྤྲེལ་བ་ལ། ། རང་རང་འཁོར་ཡོས་སྟེང་དུ་བསྒྲིལ། ༡༢༩༣༦༥༡༦༣༢ །རྒྱ་སྐར་ཆུ་ཚོད་ཤེད་མཚུངས་པར། ༢༦༣༡༤༥༤༠༠༠[ལྷ་སའི་དཔར་གསར་ ༢༨༡༧༡༤༥༤༠༠༠ དེ་དག་པ་ཡིན] །རིམ་བགོས་ཁྲིམ་ཞག་རྟག་ཡོངས་ཡིན། ༠,༡༤,༨༡,༠,༧༦༤༠༠༣༡༦༤ །ཆོས་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་གནས་རྣམས་ཀུན། །འབྱུང་འདོད་རྡག་པོ་ ༡༡༡༣༥ བརྒྱས་བསྒྱུར་བས། །སྤྲེལ་ལ་འཁོར་ཡོས་དབྱུག་སར་བསྒྲིལ། ༩༩༥༡༡༦༦༨ ། རྒྱ་སྐར་ཆུ་ཚོད་ཤེད་མཚུངས་པར། ༡༤༠༣༤༧༠༠༠༠ ། རིམ་པར་བསྒྱུར་བགོད་བྱས་པ་ཡིས། །ཆོས་ཞག་རྟག་ཡོངས་རྣམ་དག་འཆར། ༠,༡༤,༧,༣,༧༧༠༦,༧༣ །

9.59 པ་སངས་དེ་ཡིས་ཞར་བྱུང་རྟོགས། [པ་སངས་ཁྲིམ་དཀྱིལ། ༢༢༡,༨,༤༦༡༠༦ །ཆོས་དཀྱིལ་༢༢༤,༢,༧༩༩༨ །ཉིན་ཡོངས་༠,༧,༡༢,༢,༣༨༥ །ཁྲིམ་ཡོངས་༠,༧,༡༤,༥,༡༩༧༥༣༨༨ །ཆོས་ཡོངས་༠,༧,༥,༨,༦༣༦,༢༦]།

9.60 གཞན་ཡང་ཉིན་ཆོས་ཁྲིམ་ཞག་གི །དཀྱིལ་འཁོར་རྟག་ཡོངས་སོ་སོ་ཡི། །བར་ཁྱད་རྟོགས་པས་སྐད་ཅིག་ཏུ། །གཅིག་ལས་གཅིག་ཤེས་བྱ་སླ་ལ། །དོན་བཟང་མཁས་པའི་མན་ངག་བཞིན། །རིག་པའི་རྩལ་གྱིས་འདིར་བརྗོད་བྱ། །ཁྲིམ་ཆོས་གང་ཡིན་མང་བ་ལས། །ཉུང་བ་འཚོལ་ན་ཚར་གཉིས་བྱ། །གཅིག་གི་གནས་ཀུན་མིག་ ༢ གིས་བསྒྱུར། །དེ་ལ་རི་རོས་ ༦༧ བགོས་

ཐོབ་པ། །ཅིག་ཤོས་ལ་ནི་ཕྲི་བས་འཆར། །ཉུང་ལས་མང་བ་འཚོལ་བས་ན། །
ཆར་གཉིས་བྱས་ལ་ཕྱོགས་གཅིག་གི །གནས་ཀུན་མིག་ ༢ བསྒྱུར་སྒྲར་བཞིན་བྱ། །
དེ་ལ་མདའ་རོས་ ༧༥ བགོས་ཐོབ་པ། །ཅིག་ཤོས་ལ་ནི་བྱིན་པས་འགྱུབ། །

9.61 ཉིན་ཆེས་ཉུང་ལས་མང་འཚོལ་ན། །ཆར་གཉིས་བྱས་ལ་ཕྱོགས་གཅིག་གི །གནས་ཀུན་ཐུབ་རི་ཟླ་བས་ ༡༨༨ བསྒྱུར། །འབྱུང་འདོད་དྲག་པོས་ ༡༡༡༣༥ བགོས་ཐོབ་པ། །ཅིག་ཤོས་ལ་ནི་བྱིན་པས་འགྱུབ། །མང་ལས་ཉུང་བ་འཚོལ་བའི་ཚེ། །ཐུབ་རི་ཟླས་ ༡༨༨ བསྒྱུར་ལ་སོགས་པ། །སྔོན་མ་ཇི་བཞིན་བྱས་པ་ལ། །ཉི་མ་འདོད་ཟླས་ ༡༡༣༡༢ བགོས་ཐོབ་པ། །ཅིག་ཤོས་ལ་ནི་ཕྲི་བས་འགྱུབ། །

9.62 ཁྱིམ་ཉིན་མང་ལས་ཉུང་འཚོལ་ན། །ཆར་གཉིས་བྱས་ལ་ཕྱོགས་གཅིག་གི །གནས་ཀུན་མི་ཆེས་ལག་པས་ ༢༡༥༣ བསྒྱུར། །བུག་མཁའ་མིག་བུག་ཡོད་ ༡༩༧༢༠༧ ཀྱིས་བགོ །ཐོབ་ནོར་ཅིག་ཤོས་ཕྲི་བས་འགྱུབ། །ཉུང་ལས་མང་བ་འཚོལ་འདོད་ན། །མི་ཆེས་ལག་པས་ ༢༡༥༣ བསྒྱུར་དེ་ལ། །དུས་མདའ་མཁའ་རི་ཡོད་ ༡༩༨༠༥༦ ཀྱིས་བགོ །ནོར་དེ་ཅིག་ཤོས་བྱིན་པས་འགྱུབ། །

9.63 གཞན་ཡང་ཅུང་ཟད་དཀའ་བ་ཡི། །ཁྱིམ་ཆེས་གནས་གཉིས་ལ་སོགས་པ། །གནས་གཅིག་མིག་ ༢ བསྒྱུར་སྔོན་མ་ལྟར། །སྙིང་མ་རང་རང་བགོད་བྱེད་ཀྱིས། །ཐོབ་པའི་ལྷག་མ་འོག་མའི་ཆ། །གང་ཡིན་དེ་ཡིས་བསྒྱུར་བ་ལ། །རང་གི་ཆ་བསྲེས་བགོད་བྱེད་ཀྱིས། །བགོས་པའི་ལྷག་མ་བགོད་བྱེད་ཆ། །ཡིན་ནོ་ནོར་གྱི་འཕྲི་སྙིང་དེ། །སྔོན་མའི་གཞུང་བཞིན་བྱས་པ་ལ། །རང་རང་བགོད་བྱེད་ཆ་གཉིས་ཀ །གང་འདོད་ཆ་ཡིས་བསྒྱུར་བ་ལ། །འཁོར་ལོས་སོ་སོར་བསྒྲིལ་བ་ཡིས། །གང་འདོད་ཆ་དེ་འཁྲུལ་མེད་འགྱུབ། །

9.64 ཞག་གསུམ་རྣམ་པར་དབྱེ་ཚུལ་འདི། །ཉི་སྣང་གཞིར་བཞག་

གཟའ་ལྔ་ཡན། །རི་མོའི་འགྲོས་སོགས་གོ་དཀའ་བས། །རྒྱས་བཤད་བལྟས་ཆོག་རྩལ་དུ་བཀོད། །དེ་མན་སྔ་མའི་རིགས་འགྲོས་ཀྱིས། །ངེས་ཕྱིར་པེ་དཀར་གཞུང་ལས་བཤུས།ཡཱ།དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་རྩིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འཕེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྡན་སྙིང་གི་ཐིག་ལེ་ལས་ཞག་གསུམ་གྱི་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་བསྟན་པའི་ལེའུ་སྟེ་དགུ་པའོ།། །།

ལེའུ་བཅུ་པ། ཉེར་མཁོ་ཐོར་བུའི་རིགས།

10.01 བྱེད་པའི་སྐྱོན་བརྟན་ལོ་འཕོའི་ཆེད། །རབ་ཡིད་ ༡༨ མི་ཕག་ལ་སོགས་པ། །འདས་ལོ་གནས་བདུན་སྟེང་རིམ་བཞིན། །ཟླ་བ་ ༡ མི་བདག་ ༡༦ ཡིད་ ༡༨ གཟུགས་ ༡ དང་། །དུས་བུག་མིག་ ༢༧༦ དང་ནམ་མཁའ་གཟུགས་ ༡༠། །གཏེར་རི་ཟླ་བས་ ༡༩༧ བསྐྱུར་བྱས་ལ། །འབྱུང་ ༥ ཚེས་ ༡༥ བུ་ག་ ༧ མདའ་ ༥ རི་ཁྲིམ ༡༢༩།- །ཉི་མ་ ༡༢ དུས་ཀླུ་རྩེ་མོས་ ༣༤༦ བརྒྱན། །རི་མཁའ་རི་ ༩༠༩ འདོད་ ༡༣ རི་ཟླ་མེ ༣༡༩། །དུས་ ༦ དང་མཁའ་རོ་ ༦༠ ཐིག་མཚམས་ ༦༠ དང་། །ངང་སྲོང་ ༩ གིས་དོར་ལྷག་མ་ནི། །སྐྱོན་བརྟན་རྣམ་དག་ལོ་འཕོ་འགྱུབ། །

10.02 བྱེད་པ་ལོ་བདག་རི་མོའི་རྩལ། །རབ་བྱུང་ ༡༨ མ་ནུའི་མི་ཕག་ནས། །གང་བརྩིའི་འདས་ལོ་གནས་ལྔར་བཞག །གཟུགས་ ༡ ཚེས་ ༡༥ གཟུགས་མེ་ ༣༡ རི་བོང་ཅན ༡། །གཟུགས་ཉིས་ ༡༢༡ བསྒྱུར་ལ་སྟེང་རིམ་བཞིན། ། མིག་ ༢ དང་ཐིག་མཚོ་ ༨༠ འབྱུང་མེ་ ༣༥ དབང ༥། །མདའ་མཚོ་ལག་ ༢༨༥ བྱིན་འོག་ནས་ཡར། །རི་ཟླ་ཡོན་ཏན་ ༣༡༩ དུས་ ༦ མཁའ་རོ ༦༠། །ཐིག་མཚམས་ ༦༠ ཐུབ་པས་ ༩ དོར་བ་ཡིས། །བྱེད་པ་ལོ་འཕོ་འགྱུབ་པ་ཡིན། །

10.03 དབང་ཕྱུག་བཞེངས་བཞུགས་རི་མོ་ནི། །ཁྱེད་པ་ལོ་བདག་
གཟའ་དགུག་གཉིས། །གནས་ནི་བཅུ་གཉིས་བཀོད་བྱས་ཏེ། །གཟའ་ལ་ཟླ་བ་
༡ རི་དབང་ ༥༧ དགུག །ལུག་ཁྱིམ་དོན་དུ་སྦྱིན་པར་བྱ། །ཆུ་ ༨ དང་མེ་
དབང་ ༥༣ གླང་ལ་སྦྱིན། །རི་བོང་ ༡ རི་གཟུགས་ ༡༧ འཁྲིག་པ་སྦེ། །རྒྱ་མཚོ་
༨ མེ་མདའ་ ༥༣ ཀརྐ་ཊ། །ཟླ་བ་ ༡ མིག་བགྲོད་ ༢༢ སེང་གེ་ལ། །ཆུ་གཏེར་
༨ རྒྱལ་བ་ ༢༨ བུ་མོ་སྦེ། - དུས་ ༦ དང་གཟུགས་དབང་ ༥༡ སྲང་གི་དོན། །ཟླ་
བ་ ༡ རི་མཚོ་ ༨༧ སྡིག་པ་ལ། །མེ་ ༣ དང་རྒྱལ་པོ་ ༡༦ གཞུ་ཡི་ཆེད། །མཚོ་
༨ དང་གཟའ་ཡོན་ ༣༧ ཆུ་སྲིན་ཡིན། །དུས་ ༦ དང་རྒྱ་མཚོ་ ༨ བུམ་པ་ལ། །
ནམ་མཁའ་ ༠ མིག་འབྱུང་ ༥༢ ཉ་ལ་བསྲེས། །སོ་སོར་མ་ནོར་བསྟན་པ་ལ། །
མཁའ་རོ་ ༦༠ ཐུབ་པས་ ༧ བསྒྲིལ་བའི་ལྷག །གང་ཤར་ཁྱིམ་གཟའ་བཅུ་གཉིས་
ཡིན། །རགས་པ་ཡིན་ལ་ཞིབ་མོ་རུ། །རྟོགས་པར་འདོད་ན་ཞལ་ལུང་གི །ལོ་
འཕོའི་གཟའ་ལ་དེ་ལྟར་དུ། །བྱས་པས་ཞིབ་པ་རྟོགས་པར་འགྱུར། །

10.04 བཅུ་གཉིས་ཁྱིམ་གྱི་དཀའ་ཚལ་དུ། །རི་སྲས་མ་དེ་བདེ་
འབྱུང་དང་། །ལྷན་ཅིག་བཞེངས་བཞུགས་གཟིམ་པའི་འབྲས། །གོང་གི་ཁྱིམ་
གཟའ་བཅུ་གཉིས་དང་། །ཁྱིམ་སློབ་ཉིན་གྱི་རེས་གཟའ་གཉིས། །མཉམ་ན་
དབང་ཕྱུག་ཨུ་མ་གཉིས། །གཟིམས་ཏེ་མཇལ་བའི་འབྲས་བུ་ནི། །ས་གཡོ་རྐུན་
མ་མང་འགྱུར་ཞིང་། །ཀླུང་པོ་ཆེར་འབྱུང་དབྱར་ཡིན་ན། །ཐོག་སེར་འབྱུང་
ཞིང་རྒྱལ་པོ་འཐབ། །ཕ་དང་བུ་འཁྲུག་ཚད་པས་འཕོག །ཆོས་ཀྱི་གཟའ་མང་
བཞེངས་ཏེ་མཇལ། ལོ་ཏོག་འབྲས་སྨིན་འོངས་ཀྱང་ཆེ། །ཆར་ཆུ་དུས་འབབ་
མུ་གེ་མེད། །རྒྱལ་པོ་ཀུན་དགེ་འཁྲུགས་པ་ཞི། །དགེ་བའི་སྟོབས་འཕེལ་སེམས་
ཅན་སྐྱིད། །ཁྱིམ་གྱི་གཟའ་མང་བཞུགས་ཏེ་མཇལ། །སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་ཟློ་
མི་བདེ། །ནད་མང་འཇིགས་པ་ཆེན་པོ་འོང་། །འཁྲུགས་པ་མང་ཞིང་ཤི་ཤི་
མང་། །སྟོབས་ནོར་རྫུན་དང་མཛའ་བོ་འཐབ། །ཅི་བྱས་ཀྱང་ནི་འགྲངས་མི་

འགྱུར། །བཅུ་གཉིས་ཀུན་ལ་དྲག་གཟའ་ཤར། །ལོ་དེ་རིལ་པོ་ཤིན་ཏུ་རྩུབ། །
ཀུན་ལ་བསོད་ནམས་ཤིན་ཏུ་དགེ། །འཇིགས་མ་ཐད་ཀའི་ཟླ་བ་བརྟགས། །

10.05 རྒྱལ་སྟོན་ཆེད་དུ་འདས་པའི་ལོ། །མེས་ ༣ བསྒྲུར་གནས་གཉིས་སྟེང་མ་རྩེ ༣། །འོག་མ་དུས་ ༦ ཀྱིས་བརྒྱན་བྱས་ལ། །གཉིས་ཀ་རི་ ༧ ཡིས་བགོས་པའི་ནོར། །སོ་སོར་དོར་བའི་ལྷག་མ་དེ། །སྟེང་མ་རྒྱལ་དང་འོག་མ་སྟོན། །ཆུ་ ༤ ཡིས་ཁྲི་འམ་མེ་ ༣ ཡིས་བརྒྱན། །ཕྱི་མའི་རྒྱལ་སྟོན་རིམ་བཞིན་འཆར། །རྒྱལ་པོ་གདུག་པའི་གཟའ་ཤར་ཡང་། །འཕྲུལ་གྱི་སྟོན་པོས་ཁ་ལོ་སྒྱུར། །

10.06 བལ་པོའི་ཡུལ་དུ་དར་བའི་ལུགས། །ཀ་རའི་ཪ་མྱང་ལྷ་བུའི་རྩིས། །བྱུག་མཚོ་རི་སྐར་ ༡༧༤༦ རབ་ཡིད་ ༡༤ ཀྱི། །མི་ཕག་ལ་སོགས་འདས་ལོ་བསྲེ། །དེ་ནི་ཤྭ་ཀའི་ལོ་ཞེས་གྲགས། །དེ་ཉིད་མེས་ ༣ བསྒྲུར་ཐུབ་པས་ ༧ བགོ ། །ཐོབ་ནོར་ལོགས་བཞག་ལྷག་མ་དེ། །ཆར་གྱི་དོན་དུ་མིག་ ༢ གིས་བསྒྲུར།། །འབྱུང་བ་ ༥ ཕྱིན་པ་ཆར་འབབས་ཡིན། །དེ་བཞིན་སྔ་མ་སྔ་མ་ཡི། །ཐོབ་ནོར་མེས་ ༣ བསྒྲུར་རི་བོས་ ༧ བགོ། །ལྷག་རྣམས་མིག་ ༢ གིས་བསྒྲུར་པ་ལ། །འབྱུང་བ་ ༥ བསྣན་པ་ལན་བརྒྱད་བྱ། །འབྲུ་རྩ་བསིལ་ཪྡོད་ཧྲུང་འཕེལ་ཟད། །འཕྲུལ་རྣམས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་ཤེས། །ཉུང་མཐའ་འབྱུང་བ་ ༥ མང་མཐའ་ལ། །ཟླ་ ༡༧ འཁྲིད་པོ་ཉི་མ་ ༡༢ ཡིན། །སོ་སོར་མང་ཉུང་འབྲས་བུ་འཕྱིན། །སླར་ཡང་ཤྭ་ཀའི་འདས་ལོ་དེ། །དབང་ཕྱུག་ ༡༡ གིས་སྒྲུངས་ལྷག་མ་ནི། །མཚོ་ ༤ ཡིས་དོར་ལྷག་གཟུགས་ ༡ ཤར་ན། །ཇིང་བུར་འཇུག་ཅེས་ཐན་པ་ཆེ། །གཉིས་ ༢ ཤར་ཡན་ལག་འཇུག་ཅེས་པ། །ཡུལ་གྲུ་ལ་ལར་ཆར་འབེབས་ཤིང་། །ལ་ལར་མི་འབབ་འབྲུ་ཚོགས་ཉམས། །མེ་ ༣ ཤར་ཀུན་འཇུག་ཅེས་ཟེར་ཏེ། །ཡུལ་ཀུན་ཁྱབ་པར་སྤྲིང་ཆར་འབབ། །ཐིག་ ༠ ཤར་ཞོད་ཅེས་ཆུ་བོ་རྒྱས། །

10.07 དུས་བཞི་མི་འགྱུར་གནད་ཀྱི་གཟེར། །དབུགས་ཐོབ་ཁྲིམ་

སློབས་སྣང་འཆར་ཚུལ། །སྦ་བ་སོ་སོའི་མདའ་རིའི་ལྟག །དྲུག་ ༦ གིས་བསྒྱུར་ལ་འདོད་པས་ ༡༣ བགོ །ནོར་གྱིས་ཁྲིམ་སློབས་ཆོས་གྲངས་དང་། །ལྟག་མས་འདོད་ཆ་གང་ཡིན་སྟོན། །ལྷ་ཆ་དག་ལ་ཐིག་ལེ་བཀོད།༔།དེ་དག་ཚར་གསུམ་ཕྱོགས་གཅིག་གིས། །ཆོས་གྲངས་འདོད་ཆ་ལྷ་ཆ་དེར། །ཟེ་ ༧ དང་མིག་ ༢ དང་མཚོ་ ༨ ཡིས་ཁྲི། །མ་ལྷངས་ཆོས་ལ་མཁའ་མེ་ ༣༠ སྟོན། །འདོད་ཚར་མ་ལྷངས་ཆོས་ནས་ཕབས། །འདོད་པས་ ༡༣ བསྒྱུར་དེ་དེ་ལ་སྦྱངས། །ལྷ་ཚར་འདོད་ཕབས་མདས་ ༥ བསྒྱུར་ཁྲི། །དབུགས་ཐོབ་ཆོས་འདོད་ལྷ་ཆ་སྟོན། །ཆོས་ལ་མཁའ་མེ་ ༣༠ བསྣན་པ་ན། །དབུགས་ཐོབ་སྦ་བ་སྔོན་མར་ངེས། །ཆོས་འདོད་ལྷ་ཆ་ཕྱོད་གཅིག་ལ། །གྲུ་ ༤ དང་མེ་ ༣ དང་གཟུགས་ ༡ བྱིན་ལ། །ཆོས་ནས་མཁའ་མེ་ ༣༠ ཡོངས་ན་ནོར། །སྣང་ཚད་ཆོས་འདོད་ལྷ་ཆ་འཆར། །མཁའ་མེ་ ༣༠ ནོར་ཚེ་སྣང་ཚད་དེ། །སྦ་བ་རྗེས་མར་འཆར་བ་ཡིན། །གནམ་སྟོང་དག་ལ་སྣང་ཤར་ན། །སྦ་བ་དེ་ཉིད་བརྩེགས་པ་དང་། །སྣང་བྲལ་སྦ་བ་ལྟག་པར་འདོད། །ཆོས་གཅིག་སྣང་ཤར་ཕྱི་མར་བསྒོལ། །

10.08 བེ་དཀར་ཉི་ཕྱོག་རགས་པའི་ཆེད། །ལྷ་པ་བཅུ་གཅིག་ཁྲིམ་སློབས་ཀྱི། །ཆོས་གྲངས་འདོད་ཆ་ལྷ་ཆ་དེར། །ཟེ་ ༧ དང་མིག་ ༢ དང་རྒྱ་བོ་ ༨ བྱིན། །དབུས་གཙང་ཉི་ཕྱོག་རགས་པ་འཆར།༔།དབུས་གཙང་ཉི་ཕྱོག་ཞིབ་མོའི་ཆེད། ལྷ་པ་བཅུ་གཅིག་ཁྲིམ་སློབས་ཀྱི། །ཆོས་ལ་བཞི་དང་འདོད་ཚར་གཅིག །ལྷ་ཚར་གསུམ་བསྣན་དབྱར་དགུན་གྱི། །ཉི་ཕྱོག་ཞིབ་པ་འཁྲུལ་མེད་སྟོན། །

10.09 དེ་ཡང་ཧོར་སྦ་ལྷ་པ་ཡི། སྣང་ཚད་ཆོས་འདོད་ལྷ་ཆ་དེར།། ཙ་ ༩ དང་མེ་ ༣ དང་རྩེ་མོ་ ༣ བྱིན། །ཕག་ཞག་འཆར་བའི་ཆོས་གྲངས་རྟགས།། ཐྲོ་ཕྱོགས་ཛམྦུ་བྲིཀྵ་ཡི། །ཤིང་ལ་དུར་ཕག་བཟའ་མི་གཉིས། །འཛོག་ལ་ཡར་གསུམ་མར་གསུམ་དང་། །རྩེ་ལ་ཞག་གཅིག་བདུན་གྱི་བར། །ཚར་བབས་དུག་

འགྱུར་འབྲུ་བཅུད་ཉམས། །སྨན་འབྲུ་ཆུ་ཡི་ལས་ལ་འཛེམ། །

10.10 བརྒྱད་པའི་དབུགས་ཐོབ་ཉིན་དེ་ནས། །ཞག་བདུན་བར་དུ་རྣ་ཕི་འཆར། །དྲང་སྲོང་རྣ་ཕི་བྱ་བ་ནི། །ཟླ་དྲུག་ཉིན་འཆར་ཟླ་དྲུག་མཚན།། འཆར་བ་རྒྱ་སྐར་སྒྲི་འགྲི་བཞིན། །སྐར་མ་དེ་ཡི་གཞལ་ཡས་ཁང་། །ནོར་བུ་ཀེ་ཏ་ཀ་ལས་གྲུབ། །སྔོན་ཚེ་ལྷ་ཀླུ་དྲང་སྲོང་ཀུན། །ཚོགས་ནས་སྟོ་ཕྱོགས་རྒྱ་མཚོ་ཆེར། །རིན་ཆེན་རིགས་བསྡུས་གངས་ཅན་མཚོའི། །སྐུ་བཞེངས་དབུ་ཡི་གཙུག་ཏོར་ཏོག །ནོར་བུ་ཆུ་ཤེལ་ཁམས་ལས་གྲུབ། །བརྒྱད་པའི་དབུགས་ཐོབ་ཉིན་ནས་བཟུང་། །ཞག་བདུན་བར་དུ་རྣ་ཕི་ཡི། །ཁང་བཟང་ཐུབ་པའི་གཙུག་ཏོར་རྩེར། །ཐུད་ཚེ་ཐུབ་པའི་ཐུགས་བསྐྱེད་དང་། །དྲང་སྲོང་བདེན་ཚིག་རྟེན་འབྲེལ་མཐུས། །གཙུག་ཏོར་ལས་བབས་ཆུ་རྒྱུན་གྱིས། །ཆུ་ཀུན་བདུད་རྩིར་སྒྱུར་བྱེད་པས། །ཆུར་ཞུགས་ནད་དང་སྡིག་སྒྲིབ་འདག །

10.11 དབུགས་ཐོབ་ཁྲིམ་སྐབས་སྐར་ཚད་དང་། །ཕག་ཞག་རྣ་ཕི་ཉི་ལྡོག་བཅས། །རང་རང་ཟླ་བའི་ཉི་རྒྱ་ལ། །གང་བབས་ཚེས་ཀྱི་རྟག་ཡོངས་དང་། །འདོད་ཆཀླཱ་ཆཀླུ་གང་བབས་ཀྱི། །རེའུ་མིག་འདི་དག་ནང་བཞིན་བྱིན། །སོ་སོའི་ཚད་ཀྲམས་འདི་ལྟར་འཆར། །

ཟླ་ར་བ། ཁ	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༠
གཟའི་འདོད་ཆའི་རེའུ་མིག་ཡིན།	༠ ༤ ༢༢ ༣ ༣༡༡	༠ ༩ ༥ ༡ ༥༦	༠ ༡༢ ༢༧ ༤ ༤༣༨	༠ ༡༨ ༡༠ ༢ ༡༡༢	༠ ༢༢ ༤༢ ༥ ༤༦༥	༠ ༢༧ ༡༥ ༣ ༡༧༠	༠ ༣༡ ༤༨ ༠ ༥༥༢	༠ ༣༦ ༢༠ ༤ ༢༢༧	༠ ༤༠ ༥༢ ༡ ༦༠༩	༠ ༤༥ ༢༥ ༥ ༢༨༤	༠ ༤༩ ༥༨ ༢ ༦༦༦	༠ ༥༤ ༣༡ ༠ ༣༤༡	༠ ༠ ༠ ༠ ༠
ཉི་མའི་……འདོད་ཆའི་རེའུ་མིག་ཡིན།	༠ ༠ ༢༠ ༠ ༦༠	༠ ༠ ༤༠ ༡ ༥༢	༠ ༡ ༠ ༢ ༤༦	༠ ༡ ༢༠ ༣ ༣༩	༠ ༡ ༤༠ ༤ ༢༢	༠ ༢ ༠ ༥ ༢༥	༠ ༢ ༢༡ ༠ ༡༨	༠ ༢ ༤༡ ༡ ༡༡	༠ ༣ ༡ ༢ ༤	༠ ༣ ༢༡ ༢ ༦༤	༠ ༣ ༤༡ ༣ ༥༧	༠ ༤ ༡ ༤ ༥༠	༠ ༠ ༠ ༠ ༠

བྱ་རབ	༡	༢	༣	༤	༠
གནའི་ལྟ···· ཚ་ཡིན།།	༠ ༠ ༥༤ ༣ ༧༦	༠ ༡ ༤༩ ༠ ༡༥༢	༠ ༢ ༤༣ ༣ ༢༢༨	༠ ༣ ༣༨ ༠ ༣༠༤	༠ ༠ ༠ ༠ ༠
ཉི་མའི་ ལྟ་ཚ་ཡིན།།	༠ ༠ ༤ ༠ ༡༢	༠ ༠ ༨ ༠ ༢༤	༠ ༠ ༡༢ ༠ ༣༦	༠ ༠ ༡༦ ༠ ༤༨	༠ ༠ ༠ ༠ ༠

ཞག་ཞག་ཚད།	ཟླ་དཀར་དབྱར་ཉི་ལྡོག་ཚད།	དབྱར་ཞིབ་ལྡོག་ཚད།	རྒྱུན་དབྱར་ཉི་ལྡོག་ཚད།
༤ ༥༧ ༠ ༠	༥ ༡ ༣༠ ༠	༤ ༡༢ ༠ ༠ ༠	༤ ༧ ༣༠ ༠
རི་ཞིའི་ཚད་	ཟླ་དཀར་དགུན་ཉི་འོའི་ཚད།	དགུན་ཞིབ་ལྡོག་ཚད།	རྒྱུའི་དགུན་ཉི་ལྡོག་ཚད།
༩ ༥༤ ༠ ༠	༡༨ ༣༡ ༣༠ ༠	༡༧ ༤༣ ༠ ༠ ༠	༡༧ ༣༧ ༣༠ ༠

ཕ་ཁྲིམ་མིང་	ལུག	གླང	འཁྲིག	ཀརྐ	སེངྒེ	བུ་མོ	སྲང	སྡིག	གཞུ	ཆུ་སྲིན	བུམ	ཉ
དབུགས་ཐོབ་ཚད།	༢༦ ༢༨ ༣༠ ༠	༡ ༤༣ ༣༠ ༠	༣ ༥༨ ༣༠ ༠	༦ ༡༣ ༣༠ ༠	༨ ༢༨ ༣༠ ༠	༡༠ ༤༣ ༣༠ ༠	༡༢ ༥༨ ༣༠ ༠	༡༥ ༡༣ ༣༠ ༠	༡༧ ༢༨ ༣༠ ༠	༡༩ ༤༣ ༣༠ ༠	༢༡ ༥༨ ༣༠ ༠	༢༤ ༡༣ ༣༠ ༠
ཁྲིམ་སྤེལ་ཚད།	༠ ༠ ༠	༢ ༡༥ ༠	༤ ༣༠ ༠	༦ ༤༥ ༠	༩ ༠ ༠	༡༡ ༡༥ ༠	༡༣ ༣༠ ༠	༡༥ ༤༥ ༠	༡༨ ༠ ༠	༢༠ ༡༥ ༠	༢༢ ༣༠ ༠	༢༤ ༤༥ ༠
སྐར་ཚད།	༠ ༣༦ ༠	༢ ༥༡ ༠	༥ ༦ ༠	༧ ༢༡ ༠	༩ ༣༦ ༠	༡༡ ༥༡ ༠	༡༤ ༦ ༠	༡༦ ༢༡ ༠	༡༨ ༣༦ ༠	༢༠ ༥༡ ༠	༢༣ ༦ ༠	༢༥ ༢༡ ༠

10·12 མདའ་རྗེའི་ལྷག་མའི་བྱར་གྲངས་ལྟར། །བཟུང་ལ་དབུགས་ཐོབ་སྐོ་ཁྲིམ་༢༡ཅན། །ཤར་ཆེ་སྔོན་མའི་ཉི་རྒྱུ་དང་། །སྐྱང་ལ་༢༣སྐོ་ཁྲིམ་ཅན་ཤར་སྐབས། །རྗེས་མའི་རྒྱུ་བར་རྟག་ཡོངས་དང་། །འདོད་ལྷ་བྱིན་པས་ཚད་རྣམས་འཆར། །ཁྲིམ་སློབས་རྟགས་ཅན་ལ་བབས་ཟླ། །རྒྱ་ཡི་ལུགས་ཀྱི་ཟླ་ལྷག་ཡིན། །

ཀ

ཚེས་ཟླ་ཉི་མ་དང་ཟླ་བའི་ཐུག་གི་ཕྱུ་རབ།	༦༦	༡	༣	༥	༧	༩	༡༡	༡༣	༡༥	༡༧	༡༩
དབུགས་ཐོབ་ཚེས་གྲངས་འདོད་ཆ་ལྡ།	༢༢ ༣ ༡	༠ ༠ ༠	༢༠ ༣ ༡	༢༥ ༡ ༡	༢༦ ༠ ༡	༢༦ ༡༣ ༡	༢༧ ༡༡ ༡	༢༨ ༡༠ ༡	༢༩ ༩ ༡	༣༠ ༨ ༡	༡ ༧ ༡
ཁྲིམ་སྨིན་ཚེས་གྲངས་འདོད་ཆ་ལྡ།	༣ ༦ ཀྱུ	༠ ༦ ༠	༡ ༥ ༠	༣ ༤ ༠	༣ ༣ ༠	༤ ༢ ༠	༥ ༡ ༠	༦ ༠ ༠	༦ ༡༢ ༠	༧ ༡༡ ༠	༨ ༡༠ ༠
སྐར་ཚད་ཚེས་གྲངས་འདོད་ཆ་ལྡ།	༨ ༩ ༡	༠ ༠ ༠	༩ ༨ ༡	༡༠ ༧ ༡	༡༡ ༦ ༡	༡༢ ༥ ༡	༡༣ ༤ ༡	༡༤ ༣ ༡	༡༥ ༢ ༡	༡༦ ༡ ༡	༡༧ ༠ ༡

ཁ

ཚེས་ཟླ་ཉི་མ་དང་ཟླ་བའི་ཐུག་གི་ཕྱུ་རབ།	༢༡	༢༣	༢༥	༢༧	༢༩	༣༡	༣༣	༣༥	༣༧	༣༩	༤༡
དབུགས་ཐོབ་ཚེས… གྲངས་འདོད་ཆ་ལྡ།	༢ ༦ ༡	༣ ༥ ༡	༤ ༤ ༡	༥ ༣ ༡	༦ ༢ ༡	༧ ༡ ༡	༨ ༠ ༡	༨ ༡༢ ༡	༩ ༡༡ ༡	༡༠ ༡༠ ༡	༡༡ ༩ ༡
ཁྲིམ་སྨིན་ཚེས་གྲངས་འདོད་ཆ་ལྡ།	༩ ༩ ༠	༡༠ ༨ ༠	༡༡ ༧ ༠	༡༢ ༦ ༠	༡༣ ༥ ༠	༡༤ ༤ ༠	༡༥ ༣ ༠	༡༦ ༢ ༠	༡༧ ༡ ༠	༡༨ ༠ ༠	༡༨ ༡༢ ༠
སྐར་ཚད་ཚེས་གྲངས་འདོད་ཆ་ལྡ།	༡༧ ༡༢ ༡	༡༨ ༡༡ ༡	༡༩ ༡༠ ༡	༢༠ ༩ ༡	༢༡ ༨ ༡	༢༢ ༧ ༡	༢༣ ༦ ༡	༢༤ ༥ ༡	༢༥ ༤ ༡	༢༦ ༣ ༡	༢༧ ༢ ༡

ཚེས་ཟླ་ཉི་མ་དང་ཟླ་བའི་ཐུག་གི་ཕྱུ་རབ།	༤༣	༤༥	༤༧	༤༩	༥༡	༥༣	༥༥	༥༧	༥༩	༦༡	༦༣	༦༥
དབུགས་ཐོབ་ཚེས་གྲངས་འདོད་ཆ་ལྡ།	༡༢ ༨ ༡	༡༣ ༧ ༡	༡༤ ༦ ༡	༡༥ ༥ ༡	༡༦ ༤ ༡	༡༧ ༣ ༡	༡༨ ༢ ༡	༡༩ ༡ ༡	༢༠ ༠ ༡	༢༠ ༡༢ ༡	༢༡ ༡༡ ༡	༢༢ ༡༠ ༡
ཁྲིམ་སྨིན་ཚེས་གྲངས་འདོད་ཆ་ལྡ།	༡༩ ༡༡ ༠	༢༠ ༡༠ ༠	༢༡ ༩ ༠	༢༢ ༨ ༠	༢༣ ༧ ༠	༢༤ ༦ ༠	༢༥ ༥ ༠	༢༦ ༤ ༠	༢༧ ༣ ༠	༢༨ ༢ ༠	༢༩ ༡ ༠	༣༠ ཀྱུ
སྐར་ཚད་ཚེས་གྲངས་འདོད་ཆ་ལྡ།	༢༨ ༡ ༡	༢༩ ༠ ༡	༢༩ ༡༢ ༡	༣༠ ༡༡ ༡	༡ ༡༠ ༡	༢ ༩ ༡	༣ ༨ ༡	༤ ༧ ༡	༥ ༦ ༡	༦ ༥ ༡	༧ ༤ ༡	༨ ༣ ༡

10.13 ཟླ་བ་སོ་སོའི་མདའ་རོའི་ལྷག །མཉམ་ན་བྱ་རའི་གྲངས་འདི་

ལྟར། * །བཟུང་བས་ཟླ་བ་རང་རང་གི །དབུགས་ཐོབ་ཁྲིམ་སྨིན་སྣང་ཚོད་
རྣམས། །འཆར་བའི་ཚེས་གྲངས་འདོད་ཆ་དང་། །ལྷ་ཆ་དང་བཅས་རྩ་སྒྲུབ་

*ཚེས་ཟླ་ཉི་མ་དང་པོའི་ཞག་གི་ཐུ་རལ	༠	༢	༤	༦	༨	༡༠	༡༢	༡༤	༡༦	༡༨	༢༠
དབུགས་ཐོབ་ཚེས་གྲངས་འདོད་ཆ་ལྷ་ཆ།	༠ ༠ ༠	༢༢ ༩ ༡	༢༤ ༨ ༡	༢༥ ༧ ༡	༢༦ ༦ ༡	༢༧ ༥ ༡	༢༨ ༤ ༡	༢༩ ༢ ༡	༣༠ ༢ ༡	༡ ༡ ༡	༢ ༠ ༡
ཁྲིམས་སྨིན་ཚེས་གྲངས་འདོད་ཆ་ལྷ་ཆ།	༠ ༠ ༠	༠ ༡༢ ༠	༡ ༡༡ ༠	༢ ༡༠ ༠	༣ ༩ ༠	༤ ༨ ༠	༥ ༧ ༠	༦ ༦ ༠	༧ ༥ ༠	༨ ༤ ༠	༩ ༣ ༠
སྣང་ཚོད་ཚེས་གྲངས་འདོད་ཆ་ལྷ་ཆ།	༠ ༠ ༠	༩ ༢ ༡	༡༠ ༡ ༡	༡༡ ༠ ༡	༡༡ ༡༢ ༡	༡༢ ༡༡ ༡	༡༣ ༡༠ ༡	༡༤ ༩ ༡	༡༥ ༨ ༡	༡༦ ༧ ༡	༡༧ ༦ ༡

ཚེས་ཟླ་ཉི་མ་དང་པོའི་ཞག་གི་ཐུ་རལ	༢༢	༢༤	༢༦	༢༨	༣༠	༣༢	༣༤	༣༦	༣༨	༤༠	༤༢
དབུགས་ཐོབ་ཚེས་གྲངས་འདོད་ཆ་ལྷ་ཆ།	༢ ༡༢ ༡	༣ ༡༡ ༡	༤ ༡༠ ༡	༥ ༩ ༡	༦ ༨ ༡	༧ ༧ ༡	༨ ༦ ༡	༩ ༥ ༡	༡༠ ༤ ༡	༡༡ ༣ ༡	༡༢ ༢ ༡
ཁྲིམས་སྨིན་ཚེས་གྲངས་འདོད་ཆ་ལྷ་ཆ།	༡༠ ༢ ༠	༡༡ ༡ ༠	༡༢ ༠ ༠	༡༣ ༡༢ ༠	༡༣ ༡༡ ༠	༡༤ ༡༠ ༠	༡༥ ༩ ༠	༡༦ ༨ ༠	༡༧ ༧ ༠	༡༨ ༦ ༠	༡༩ ༥ ༠
སྣང་ཚོད་ཚེས་གྲངས་འདོད་ཆ་ལྷ་ཆ།	༡༨ ༥ ༡	༡༩ ༤ ༡	༢༠ ༣ ༡	༢༡ ༢ ༡	༢༢ ༡ ༡	༢༣ ༠ ༡	༢༣ ༡༢ ༡	༢༤ ༡༡ ༡	༢༥ ༡༠ ༡	༢༦ ༩ ༡	༢༧ ༨ ༡

ཚེས་ཟླ་ཉི་མ་དང་པོའི་ཞག་གི་ཐུ་རལ	༤༤	༤༦	༤༨	༥༠	༥༢	༥༤	༥༦	༥༨	༦༠	༦༢	༦༤
དབུགས་ཐོབ་ཚེས་གྲངས་འདོད་ཆ་ལྷ་ཆ།	༡༣ ༡ ༡	༡༤ ༠ ༡	༡༤ ༡༢ ༡	༡༥ ༡༡ ༡	༡༦ ༡༠ ༡	༡༧ ༩ ༡	༡༨ ༨ ༡	༡༩ ༧ ༡	༢༠ ༦ ༡	༢༡ ༥ ༡	༢༢ ༤ ༡
ཁྲིམས་སྨིན་ཚེས་གྲངས་འདོད་ཆ་ལྷ་ཆ།	༢༠ ༤ ༠	༢༡ ༣ ༠	༢༢ ༢ ༠	༢༣ ༡ ༠	༢༤ ༠ ༠	༢༤ ༡༢ ༠	༢༥ ༡༡ ༠	༢༦ ༡༠ ༠	༢༧ ༩ ༠	༢༨ ༨ ༠	༢༩ ༧ ༠
སྣང་ཚོད་ཚེས་གྲངས་འདོད་ཆ་ལྷ་ཆ།	༢༨ ༧ ༡	༢༩ ༦ ༡	༣༠ ༥ ༡	༡ ༤ ༡	༢ ༣ ༡	༣ ༢ ༡	༤ ༡ ༡	༥ ༠ ༡	༥ ༡༢ ༡	༦ ༡༡ ༡	༧ ༡༠ ༡

བཞིན། །འཕྲུལ་མེད་བསྐལ་པའི་བར་དུ་ཤེས། །

10.14 དེ་མཐུན་རང་རང་གཟའ་རྒྱུ་ལ། །རྟག་ལོངས་འདོད་ལྔའི་རིའུ་མིག་སྟེར། * །དེ་ནི་ཚད་འཛིན་གཟའ་བར་ཡིན། །དབུགས་ཐོབ་ཁྱིམ་སྐྱིབ་སྣང་ཚད་སོགས། །གང་ཤར་ཆེས་དེའི་རེས་གཟའ་དང་། །དེ་ཡི་ཚད་འཛིན་གཟའ་བར་གཉིས། །མཐུན་ན་ཚད་ཁྲ་ཁ་བྱང་བཅས། །ཆེས་གྲངས་དེ་ཀ་ཉིད་དུ་འགོད། །མི་མཐུན་གཟའ་ཆེས་འོག་མར་འཕོས། །གཟའ་ཉིའི་ཚད་ཁྲ་གོང་མ་དང་། །དབུགས་དང་སྣང་ཞེས་ཁ་བྱང་ནི། །ཆེས་ཁོངས་འོག་མ་དག་དུ་བྲི།༔།གསུམ་པའི་དབུགས་སྣང་ཁྱིམ་སྐྱིབས་སོགས། །སྔ་མ་སྔ་མའི་འདོད་ཆའི་སྟེང་། །ཁྱིམ་ ༡༢ བསྲེས་འདོད་ ༡༣ བགོས་ལྷག་མ་ལ། །དབུགས་སྣང་ལ་སོགས་འཕྲུལ་མེད་འཆར།༔།དབུགས་སྣང་ཁྱིམ་སྐྱིབ་ཟླ་སྔོན་མའི། །གཟའ་ཉི་ཆེས་བཅས་སོ་སོ་ལ། [གཟའ་༢,༢༦,༢༡,༡,༡༡༨ །ཉི་༢,༡༥,༠,༠,༠ །ཆེས་༡] སྦྱི་ནོར་འདི་རྣམས་མ་ནོར་བྱིན། །ཕྱི་ཟླ་རིམ་བཞིན་ཆེགས་མེད་འཆར། །

10.15 མཁས་དབང་ས་རའི་བཞེད་པ་ཡི། །ཉི་ལྡོག་འཁོར་ལོའི་མན་ངག་བཞིན། །དབྱར་དགུན་ཉི་མ་ལྡོག་ཚུལ་དང་། །རི་ཏི་ཕག་ཞག་བཅས་པ་

ཟླ་དབྱར་ཉི་ལྡོག་ཚེས་གྲངས།	༩	༢༠	༡	༡༢	༢༣	༤	༡༥	༢༦	༧	༡༨	༢༩
ཟླ་དབྱར་ཉི་ལྡོག་འདོད་ཆ།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ཟླ་དབྱར་ཉི་ལྡོག་ཕྲ་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤
ཟླ་བྲ་རག།	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡
ཟླ་དགུན་ཉི་ལྡོག་ཚེས་གྲངས།	༡༤	༢༥	༦	༡༧	༢༨	༩	༢༡	༢	༡༣	༢༤	༥
ཟླ་དགུན་ཉི་ལྡོག་འདོད་ཆ།	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༠	༡	༢	༣	༤
ཟླ་དགུན་ཉི་ལྡོག་ཕྲ་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤

༄ དབྱར་ཉི་ལྡོག་ཚེས་གྲངས།	༡༠	༢༡	༣	༡༤	༢༥	༦	༡༧	༢༨	༩	༢༠	༡
༄ དབྱར་ཉི་ལྡོག་འདོད་ཆ།	༡༡	༡༢	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨
༄ དབྱར་ཉི་ལྡོག་ཞུ་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤
༄ ཟླ་བ།	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢
༄ དགུན་ཉི་ལྡོག་ཚེས་གྲངས།	༡༦	༢༧	༨	༡༩	༣༠	༡༡	༢༢	༣	༡༤	༢༦	༧
༄ དགུན་ཉི་ལྡོག་འདོད་ཆ།	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༠	༡	༢
༄ དགུན་ཉི་ལྡོག་ཞུ་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤

༄ དབྱར་ཉི་ལྡོག་ཚེས་གྲངས།	༡༢	༢༣	༤	༡༥	༢༧	༨	༡༩	༣༠	༡༡	༢༢	༣
༄ དབྱར་ཉི་ལྡོག་འདོད་ཆ།	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦
༄ དབྱར་ཉི་ལྡོག་ཞུ་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤
༄ ཟླ་བ།	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	༣༡	༣༢	༣༣
༄ དགུན་ཉི་ལྡོག་ཚེས་གྲངས།	༡༨	༢༩	༡༠	༢༡	༢	༡༣	༢༤	༥	༡༦	༢༧	༩
༄ དགུན་ཉི་ལྡོག་འདོད་ཆ།	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༠
༄ དགུན་ཉི་ལྡོག་ཞུ་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤

༄ དབྱར་ཉི་ལྡོག་ཚེས་གྲངས།	༡༤	༢༥	༦	༡༧	༢༨	༩	༢༡	༢	༡༣	༢༤	༥
༄ དབྱར་ཉི་ལྡོག་འདོད་ཆ།	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༠	༡	༢	༣	༤
༄ དབྱར་ཉི་ལྡོག་ཞུ་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤
༄ ཟླ་བ།	༣༤	༣༥	༣༦	༣༧	༣༨	༣༩	༤༠	༤༡	༤༢	༤༣	༤༤
༄ དགུན་ཉི་ལྡོག་ཚེས་གྲངས།	༢༠	༡	༡༢	༢༣	༤	༡༥	༢༦	༧	༡༨	༢༩	༡༠
༄ དགུན་ཉི་ལྡོག་འདོད་ཆ།	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡
༄ དགུན་ཉི་ལྡོག་ཞུ་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤

དབྱར་ཉི་ཟློག་ཚེས་གྲངས།	༡༦	༢༧	༨	༡༩	༣༠	༡༡	༢༢	༣	༡༠	༢༦	༧
དབྱར་ཉི་ཟློག་འདོད་ཆ།	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༠	༡	༢
དབྱར་ཉི་ཟློག་ཟླ་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤
བྱ་ར་བ།	༤༥	༤༦	༤༧	༤༨	༤༩	༥༠	༥༡	༥༢	༥༣	༥༤	༥༥
དགུན་ཉི་ཟློག་ཚེས་གྲངས།	༢༡	༣	༡༤	༢༥	༦	༡༧	༢༨	༩	༣༠	༡	༡༢
དགུན་ཉི་ཟློག་འདོད་ཆ།	༡༢	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩
དགུན་ཉི་ཟློག་ཟླ་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤

དབྱར་ཉི་ཟློག་ཚེས་གྲངས།	༡༨	༢༩	༡༠	༢༡	༢	༡༣	༢༤	༥	༡༦	༢༧
དབྱར་ཉི་ཟློག་འདོད་ཆ།	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
དབྱར་ཉི་ཟློག་ཟླ་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤
བྱ་ར་བ།	༥༦	༥༧	༥༨	༥༩	༦༠	༦༡	༦༢	༦༣	༦༤	༦༥
དགུན་ཉི་ཟློག་ཚེས་གྲངས།	༢༣	༤	༡༥	༢༧	༨	༡༩	༣༠	༡༡	༢༢	༣
དགུན་ཉི་ཟློག་འདོད་ཆ།	༡༠	༡༡	༡༢	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦
དགུན་ཉི་ཟློག་ཟླ་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤

རྣམས། །བལྟས་ཆོག་རེའུ་མིག་ལ་བརྟེན་ནས། །རྟོགས་པར་འདོད་ན་རབ་ཡིད་
༡༦ ཀྱི། །མེ་ཕག་ལ་སོགས་འདས་པའི་ལོར། །དུས་མི་ ༢༧ བྱིན་ལ་མདའ་
རྩ་ ༦༥ ཡིས། །བགོས་པའི་ལྷག་མ་གང་ཤར་དེས། །དབུས་ཀྱི་བྱ་ར་བཟུང་
བྱས་ལ། །སྙིང་འོག་དབྱར་དགུན་ཉི་ཟློག་དང་། །རི་ཕི་ཕག་ཞག་བཅས་པ་
རྣམས། །འཆར་བའི་ཚེས་ཀྱི་གྲངས་དང་ནི། འདོད་ཆ་ཟླ་ཆ་འགྲུལ་མེད་
སྟོན། *།

10.16 དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ཨ་བྷ་ཡས། །ཉི་ཟླ་སྔོན་ནས་ཞག་དགུའི་བར། །ཉིན་གུང་ཐུར་ཤིང་གྲིབ་མ་ལ། །བརྟག་ཚུལ་ཞིབ་པར་གསུངས་པ་བཞིན། །ས་འདིར་བརྟགས་ཚེ་ཉི་མ་ནི། །འཁྲིག་གཞུའི་ཁྱིམ་སླེབས་ཕྱི་ཉིན་ནས། །གྲིབ་གཟུགས་འགྱུར་བ་མངོན་སུམ་མཐོང་། །དེ་ནི་དེང་སང་རྒྱ་ནག་གི། ཉི་ཟློག་ཚེས་དང་འགྲིག་པར་སྣང་། །དེ་ཉིད་བརྟགས་ཤིང་དཔྱད་གཞིར་བསྟན།། ཙོན་ཀྱང་མཁས་དབང་ནོར་བཟང་བས། །རྩིས་ཐང་བསམ་གཏན་གླིང་དུ་ནི། །ཐུར་གྲིབ་བརྟགས་ཚེ་ཉི་མ་ཡང་། །འཁྲིག་གཞུར་སླེབས་ནས་ཞག་གྲངས་བདུན།། འདས་རྗེས་དབྱར་དགུན་ཉི་ཟློག་གི །གྲིབ་གཟུགས་འགྱུར་བར་གསུངས་པ་བཞིན། །དུས་སྦྱོར་འདས་ཞག་སོགས་ཀྱི་སྐབས། །རི་ ༧ ཡིས་ཕྲི་བའི་ལག་ལེན་མཛད། །དུས་དབྱངས་རྒྱུད་དུ་ཉི་མ་ནི། །འཁྲིག་གཞུའི་ཐོག་མར་ལྡོག་གསུངས་པ། །ལྷོ་གླིང་ཤར་མའི་ཚངས་ཐིག་ཏུ། །དགོངས་པར་བཤད་པ་དང་བསྟུན་ན། །རང་ཅག་གནས་པའི་ས་ཚིགས་འདི། །ལྷོ་གླིང་ཤར་མའི་ཚངས་ཐིག་ནས། །ཁྱིམ་ཞག་བདུན་འདས་ས་ཚིགས་དང་། །ལྷོ་གླིང་དབུས་མའི་ཚངས་ཐིག་ནས། །ཤར་དུ་ཁྱིམ་ཞག་ཉེར་གསུམ་དག །བགྲངས་པའི་ས་ཚིགས་ཉིད་དུ་ནི། །ཕྱག་ལུགས་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་འདོད། །

༄ ཟླ་ཉིའི་ཚེས་གྲངས།	༢༧	༨	༡༩	༣༠	༡༡	༢༢	༣	༡༤	༢༦	༧	༡༨
༄ འདོད་ཆ།	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༠	༡	༢
༄ ཟླ་ཆ།	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡
༄ ཟླ་རིམ།	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡
༄ ལག་ཞག་ཚེས་གྲངས།	༡༩	༣༠	༡༡	༢༢	༣	༡༤	༢༢	༦	༡༧	༢༩	༡༠
༄ འདོད་ཆ།	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༠	༡
༄ ཟླ་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤

༈ ཟི་ཞེའི་ཚེས་གྲངས།	༢༩	༡༠	༢༡	༢	༡༣	༢༤	༥	༡༦	༢༧	༨	༣༠
༈ འདོད་ཀ།	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༠
༈ ཐུ་ཀ།	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡
༈ བྱི་ར་བ།	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢
༈ ལག་ཞག་ཚེས་གྲངས།	༢༡	༢	༡༣	༢༤	༥	༡༦	༢༧	༨	༡༩	༣༠	༡༡
༈ འདོད་ཀ།	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
༈ ཐུ་ཀ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤

༈ ཟི་ཞེའི་ཚེས་གྲངས།	༡	༡༢	༢༣	༤	༡༥	༢༦	༧	༡༨	༢༩	༡༠	༢༡
༈ འདོད་ཀ།	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡
༈ ཐུ་ཀ།	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡
༈ བྱི་ར་བ།	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	༣༡	༣༢	༣༣
༈ ལག་ཞག་ཚེས་གྲངས།	༢༣	༤	༡༥	༢༦	༧	༡༨	༢༩	༡༠	༢༡	༢	༡༣
༈ འདོད་ཀ།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
༈ ཐུ་ཀ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤

༈ ཟི་ཞེ་ཚེས་གྲངས།	༣	༡༤	༢༥	༦	༡༧	༢༨	༩	༢༠	༡	༡༢	༢༣
༈ འདོད་ཀ།	༡༢	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩
༈ ཐུ་ཀ།	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡
༈ བྱི་ར་བ།	༣༤	༣༥	༣༦	༣༧	༣༨	༣༩	༤༠	༤༡	༤༢	༤༣	༤༤
༈ ལག་ཞག་ཚེས་གྲངས།	༢༤	༥	༡༧	༢༨	༩	༢༠	༡	༡༢	༢༣	༤	༡༥
༈ འདོད་ཀ།	༡༡	༡༢	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨
༈ ཐུ་ཀ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤

༄ རི་ལི་ཚེས་གྲངས།	༤	༡༥	༢༦	༨	༡༩	༣༠	༡༡	༢༢	༣	༡༤	༢༥
༄ འདོད་ཆ།	༡༠	༡༡	༡༢	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧
༄ ཟླ་ཆ།	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡
༄ ཟླ་རིམ།	༤༥	༤༦	༤༧	༤༨	༤༩	༥༠	༥༡	༥༢	༥༣	༥༤	༥༥
༄ ཕག་ཞག་ཚེས་གྲངས།	༢༦	༧	༡༨	༢༩	༡༡	༢༢	༣	༡༤	༢༥	༦	༡༧
༄ འདོད་ཆ།	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦
༄ ཟླ་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤

༄ རི་ཧྲིའི་ཚེས་གྲངས།	༦	༡༧	༢༨	༩	༢༠	༢	༡༣	༢༤	༥	༡༦
༄ འདོད་ཆ།	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༠	༡	༢	༣	༤
༄ ཟླ་ཆ།	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡
༄ ཟླ་རིམ།	༥༦	༥༧	༥༨	༥༩	༦༠	༦༡	༦༢	༦༣	༦༤	༦༥
༄ ཕག་ཞག་ཚེས་གྲངས།	༢༨	༩	༢༠	༡	༡༢	༢༣	༥	༡༦	༢༧	༨
༄ འདོད་ཆ།	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༠	༡	༢	༣
༄ ཟླ་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤

10.17 ཐ་མལ་གསོན་གཤིན་བྱ་བ་ལ། །ཉིན་དེའི་གཟའ་ཉི་སྤར་སྨི་ཡི། །བཟང་ངན་དབང་གིས་བདེ་སྡུག་དག །མངོན་སུམ་འབྱུང་འདི་རྟེན་འབྲེལ་གཤིས། །འོན་ཀྱང་བདེན་ཚིག་གྲུབ་པ་འགས། །རྒྱ་ཡི་ལོ་གཅིག་ལི་ཐོ་ལ། །འཛིག་རྟེན་རྣམ་རྟོག་བསལ་བའི་ཆེད། །སྐར་ཡིག་ཅེས་གྲགས་གཏན་ལེར་མཛད། །དེ་ཡི་གཟའ་སྐར་འགྲོད་སྦྱོར་ལ། །སྤྱངས་བླང་ཚུལ་བཞིན་བྱས་པ་ན།།

བཟང་ངན་འབྲས་བུ་འབྱུང་བ་འདི། །སེམས་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་འཕྲུལ་ལས་བྱུང་། །
དེ་ཕྱིར་བྱ་བ་ཆེ་ཕྲའི་རིགས། །གང་ལའང་དགོས་པའི་ཉིན་དེ་ཡི། །གཟའ་ཉི་
ཟླར་སྐྱེ་འཕྲུལ་མེད་དུ། །བསྒྲུབ་ཚུལ་མི་ཤན་དཀའ་བཙུ་པས། །བཞེད་པའི་
སྲིར་ཐང་གསེར་གྱི་རྟིས། །གོང་ས་རྒྱལ་མཆོག་ལྔ་པ་ཡིས། །གལ་ཆེན་བྱ་བ་
མཐའ་དག་ལ། །འདི་ཉིད་ཁོ་ནར་བསྟན་པ་ནི། །པེ་དཀར་ལས་བཤད་དེ་ཡང་
ནི། །རེས་གཟའ་རྣམ་དག་གྲུབ་རྟིས་དང་། །མཐུན་མོད་འོན་ཀྱང་ཆེས་ཆད་
དུས། །མི་མཐུན་བྱུང་ཡང་ལྷག་པའི་སྐབས། །རེས་ཀྱི་གཟའ་དང་མཐུན་པ་
འབྱུང་། །

10.18 དེ་ཡི་རྟིས་གཞི་མེ་ཕག་གི །འདས་ལོ་ཉི་མས་༡༢ བསྒྱུར་བ་
ལ། །དབྱིད་ར་ཧོར་ཟླ་དང་པོ་སོགས། །འདས་ཟླ་བསྲེས་ལ་གནས་གཉིས་
བཞག །འོག་མ་མིག་༢ བསྒྱུར་ཡོན་ཏན་༣ ཕྱིན། །མདའ་རྫས་༧༥ ཕོབ་པ་
སྟེང་དུ་འཕང་། །ཟླ་བ་རྣམ་པར་དག་པའོ། །ཟླ་བ་དག་པ་མཁའ་མེས་༣༠
བསྒྱུར། །གང་བརྩིའི་ཚེས་བསྲེས་གནས་གསུམ་བཞག །བར་དུ་རི་དབང་༥༨
འོག་མ་ལ། །ཕུག་མཁའ་མདའ་༥༠༦ ཕྱིན་རི་མཁའ་རིས་༨༠༨། །སྟེང་པ་
བར་ཕྱིན་ཆུ་རྫས་༦༨ ཕྲེ། །ལྷག་མ་ཐིག་ཤར་ཞག་དེ་ཆད། །ཟླ་བ་དེ་ཀ་ཟླ་
ཆུང་ཟེར། །སླར་ཡང་ཞག་གྲངས་རི་བཞིའི་༦༨ མཐར། །ཐིག་ལེ་བཤར་ཚེ་
ཟླ་ཆུང་འབྱུང་། །ཕོབ་པའི་ནོར་གྱིས་སྟེང་སྤྲུངས་པ། །འདས་པའི་ཞག་གམ་སྤྱི་
རྒྱུ་དེ། །

10.19 དེ་ཉིད་གནས་ལྔ་བཀོད་པ་ལ། །དང་པོ་མིག་བསྲེས་ཐུབ་
པས་༨ དོར། །ལྷག་དེས་རེས་གཟའ་གང་ཡིན་ཤེས།༔།གཉིས་པ་རུས་༦ བརྒྱན་
ཉི་མས་༡༢ བགོས། །ལྷག་དེས་ཉི་མ་ངོས་འཛིན་ཏེ། །གཟུགས་༡ ཤར་འབྲུག་
ནས་འགོ་བཟུང་ལ། །ཐིག་ལེ་ཤར་བ་ཡོས་ལ་བཞེད།༔།གསུམ་པར་ལག་འབྱིན་
ཕྱོགས་༡༠ ཀྱིས་བགོ །ལྷག་པས་ཉིན་དེའི་འབྱུང་ཁམས་སྟོན། །གཅིག་༡ གཉིས་

༢ མི་ལ་གསུམ་ ༣ བཞི་ ༤ ས། །ཟླ་ ༥ དྲུག་ ༦ ལྷགས་ལ་བདུན་ ༧ བརྒྱད་ཅུ། །
དཀུ་དང་ཐིག་ལེ་ཤིང་ཁམས་ཡིན། ཡོ། །བཞི་པར་མཚོ་ ༤ བརྒྱན་བུ་གས་ ༩
བགོས། །ལྷག་མས་ཕྱོགས་ ༡༠ སྤྲུངས་ལྷག་མེད་ན། །སླར་ཡང་བུ་གས་ ༩
ཕྱོགས་ ༡༠ ལ་སྤྲུངས། །ལྷག་མ་ཉིན་དེའི་སྐེ་བ་ཡིན། ཡོ། །ཟླ་པའི་གནས་ལ་ཐིག་
ལེ་ ༠ བྱིན། །ཁྲུས་ ༨ བགོས་ལྷག་ནི་སྤར་ཁ་སྟེ། །གཅིག་ ༡ བྱུང་ལི་ལ་གཉིས་པ་
༢ ཁོན། །དེ་སོགས་རིམ་གྱིས་རྟོགས་པར་བྱ། །

གཟའི་ངོས་འཛིན།	ཉི་མ		ཟླ་བ		མིག་དམར	
ཉི་མའི་ངོས་འཛིན།	འབྲུག	སྦྲུལ	རྟ	ལུག	སྤྲེལ	བྱ	ཁྱི
འབྱུང་ཁམས་ངོས་འཛིན།	མེ	མེ	ས	ས	ལྕགས	ལྕགས
སྐེ་བའི་ངོས་འཛིན།	གཅིག་དཀར	གཉིས་ནག	གསུམ་མཐིང	བཞི་ལྗང	ལྔ་སེར
སྤར་ཁའི་ངོས་འཛིན།	ལི	ཁོན	དྭ	ཁེན

གཟའི་ངོས་འཛིན།	ལྷག་པ	ཕུར་བུ	པ་སངས	སྤེན་པ	
ཉི་མའི་ངོས་འཛིན།	ཕག	བྱི་བ	གླང	སྟག	ཡོས
འབྱུང་ཁམས་ངོས་འཛིན།	ཆུ	ཆུ	ཤིང	ཤིང	
སྐེ་བའི་ངོས་འཛིན།	དྲུག་དཀར	བདུན་དམར	བརྒྱད་དཀར	དགུ་དམར་སྨུག	
སྤར་ཁའི་ངོས་འཛིན།	ཁམ	གིན	ཟིན	ཟོན	

10.20 ཟླ་བའི་ཚེས་ཁ་སྟག་སྒྲིལ་ནས། །འཛིན་པ་ཚེས་ཀྱི་དབང་
བཏང་སྟེ། །འདི་ནི་ཉིན་ཞག་དང་བསྟུན་ནས། །དེ་ལ་དབང་བའི་གཟའ་ཉི་
ཁམས། །སྤར་སྐེ་ངོས་འཛིན་ལུགས་སུ་སྣང་། །སྤྱིར་ན་ཚེས་དང་ཉིན་ཞག་
དང་། །ཡུད་ཙམ་སོགས་ལ་དབང་བྱེད་ལྟས། །རང་རང་འབྲས་བུ་བཟང་ངན་
སྟོན། །དེ་ཕྱིར་མཐའ་གཅིག་ངེས་བཟུང་ནས། །འདི་ཉིད་བདེན་གྱིས་གཞན་

མིན་ཞེས། །མི་སླ་རྟེན་འབྲེལ་ངེས་ཤེས་བྱོས། །གོང་གི་གཟའ་ཉི་སྤར་སྐྱི་རྣམས། །བགོས་ལྷག་གྲངས་ཀྱིས་བྱ་ར་བཟུང་།*།དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་རྩིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་··· ལྡན་སྙིང་གི་ཐིག་ལེ་ལས་ལོ་འཕོ་དབང་ཕྱུག་རྒྱལ་བློན་ཀར་ སྐྱང་ དུས་ གཟེར་ རྡོ་ཀི་ཕག··· ཞག་གསེར་རྩིས་སོགས་ཉེར་མཁོ་ཐོར་བུའི་རིགས་རྣམས་གསལ་བར་བཀོད་པའི་ལེའུ་སྟེ་བཅུ་པའོ།། །།

ལེའུ་བཅུ་གཅིག་པ། སྦྱར་རྩིས་རེའུ་མིག་འཛིན་ཚུལ།

11.01 ད་ནི་སྦྱར་རྩིས་བྱ་བའི་ཆེད། །གསུམ་པའི་མདའ་རྫའི་ལྷག་མའམ། །བསོལ་ཡོད་གཉིས་པའི་མདའ་རྫའི་ལྷག །རོ་༦ཡིས་བསྒྱུར་ལ་འདོད་པས་༡༣བགོ །ལྷག་བྱུང་ནོར་ལ་གཅིག་༡བྱིན་པས། །ཉི་རགས་ཟིན་པའི་ཆོས་གྲངས་སྟོན། །ཡང་ན་སྔ་མོའི་ཉི་རགས་ཀྱི། །ཆོས་གྲངས་དེ་སྟེང་དྲུག་པ་༡༡དང་། །ཉི་རགས་སྟོང་པོ་ཁྱིམ་༡༢བྱིན་ནས། །མཁའ་མེས་༣༠ཡོངས་ན་དོར་ལྷག་གིས། །ཉི་རགས་གང་ཟིན་ཆོས་གྲངས་སྟོན། །

11.02 དེ་མཐུན་བྱེད་གྲུབ་སོ་སོ་ཡི། །ནག་ཟླའི་ཉི་མའི་རྒྱུ་བའམ། །བསོལ་ཡོད་དཔོ་ཟླའི་ཉི་རྒྱུ་ལ། །གང་བབས་ཆོས་ཀྱི་རྟག་ཡོངས་བྱིན། །ཉི་མའི་ཆོས་ཡོངས་མཚོ་སོགས་ལས། །ཅུང་ཟད་མ་ཡོངས་ཉུང་བ་ན། །བྱེད་གྲུབ་སོ་སོའི་ཉི་རགས་ཡིན།

11.03 དེ་དང་ཞག་ཁྱད་མ་ཞུགས་པའི། །གཟའ་ཆོས་རྟག་ཡོངས་གཟའ་རྒྱར་བྱིན། །གཟའ་རགས་ཡིན་ཏེ་གྲུབ་རྩིས་སྐབས། །ཆ་ཤས་རི་རོས་༦༧བསྒྱུར་བ་ལ། །རི་མཁའ་རིས་༧༠༧བགོས་གནས་དྲུག་བྱ། །

11.04 བྱེད་གྲུབ་གཉིས་ཀའི་ཉི་རགས་དེའི། །རྒྱུ་ཚོད་མཁའ་རོས་

༦༠བསྐུར་བ་ལ། །འོག་གི་སྲང་བཅུག་མདའ་ཡོན་ཀླས ༡༣༥། །ཐོབ་པ་སྲང་ཡིན་ལྷག་མ་ནི། །དུས་ ༦ བསྐུར་བཅུག་ ༡༣༥ ཐོབ་དབྱུགས་ཡིན་ལྷག །གྲུབ་པར་རི་རོས་ ༦༨ བསྐུར་ཆ་བཅུག །མདའ་ཡོན་ཀླས་ ༡༣༥ ཐོབ་ལྷག་མེད་འཆར། །བྱེད་པར་འདོད་ ༡༣ བསྐུར་ཆ་བཅུག་ནས། །མདའ་ཡོན་ཀླས་ ༡༣༥ ཐོབ་ལྷག་དང་བཅས། །སྐར་དབྱུག་གཉིས་ལ་ཐོབ་ནོར་མེད། །

11.05 དེ་དག་སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ཆེད། །ཚར་གསུམ་ཟླ་ ༡ ཆུ་ ༨ དུས་ ༦ ཀྱིས་བསྐུར། །བྱེད་པའི་ཆ་ཤས་བརྟན་ལྷག་དེ། །ཆུ་ ༨ དང་དུས་ ༦ བསྐུར་མདའ་ཡོན་ཀླས ༡༣༥། །ཡོངས་ན་ནོར་དེ་འདོད་ཆར་བསྲེ། །

11.06 གཟའ་ཉི་རགས་པ་གནས་དྲུག་བཞག །ཁྱིམ་གྱི་ཁ་བྱང་གཉིས་རེ་བཀོད། །ལུག་དང་བུ་མོ་ཟླ་འབྲས་ཀྱིས། །དབྱི་ཞིང་ཉ་དང་སྲང་ལ་བྱིན། །གླང་སེང་གཉིས་ལ་ཆུ་འབྲས་ཀྱིས། །ཁྲི་ཞིང་བུམ་སྡིག་གཉིས་ལ་བརྒྱུད།། འཁྲིག་ཀར་གཉིས་ལ་དུས་འབྲས་ཀྱིས། །སྐྱུངས་ཤིང་གཞུ་དང་ཆུ་སྲིན་ལ། །བསྣན་པས་བྱེད་གྲུབ་སོ་སོ་ཡི། །ལོ་དེའི་ཁྱིམ་དྲུག་སྤྱི་ནོར་འགྲུབ། །ཡང་ན་བྱེད་གྲུབ་སོ་སོ་ཡི། །

11.07 ཐ་ལོའི་ཁྱིམ་དྲུག་སྤྱི་ནོར་དེར། །རེཙ་མིག *འདི་ཡིས་སོ་སོར་སྦྱང་། །

11.08 མ་ལུངས་གཟའ་དང་ཉི་མ་ལ། །འོག་གི་བསྣན་བྱ་བསྣན་ལ་སྦྱངས། །ལོ་དེའི་ཁྱིམ་དྲུག་སྤྱི་ནོར་འགྲུབ། །

11.09 ཉི་རགས་སྟོང་ལོ་ཁྱིམ་དྲུག་གི །སྤྱི་ནོར་ངལ་བ་བྱ་མི་དགོས། །ཉི་རགས་གནས་ཀུན་ཐིག་ཡིན་ཕྱིར། །ལོ་དེར་གཟའ་རགས་གཅིག་ཕུས་ཆོག །གཟའ་རགས་གཅིག་ཕུ་སྟོང་ཞུགས་ལོ། །གཟུགས་ཆུ་དུས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཡིས། །གཟའ་འཁོར་ཕབ་ནས་ཚོ་ག་བྱ། །

11.10 གཟའ་ཉི་ལྷན་ཅིག་སྟོང་ཞུགས་དུས། །ལོ་དེར་ཁྱིམ་དྲུག་སྤྱི་

※ ༄བྱུང་བའི་ཟླ་ལོའི་སྤྱི་ནོར་རྩིས་གཟའ་ཉི་ལ་ཕྱི་ཕྱེད་ཀྱི་རེའུ་མིག་གོ །			
༥ ༢༤ ༡༤ ༡ ༣༣༨ — གཟའ ཉི རགས་པ — ༠ ༩༠ ༠ ༦༠	༥ ༢༤ ༡༤ ༠ ༢༧ ༣༣༨ — ལུག བུ་མོ — ༠ ༣༠ ༠	༥ ༢༤ ༡༧ ༢ ༡ ༣༣༨ — གླང སེངྒེ — ༠ ༡༨ ༣ ༣༡	༥ ༢༤ ༡༧ ༣ ༡༥ ༣༣༨ — འཁྲིག ཀརྐ — ༠ ༡༨ ༡ ༣༥
ཟླ ཚེ དུས ༠ ༠ ༠ ༠ ༦༠ / ༠ ༠ ༠ ༣ ༣༨ / ༠ ༠ ༠ ༥ ༣༥	༥ ༢༤ ༡༤ ༣ ༣༣ ༣༣༨ — སྲང ཉ — ༠ ༣༠ ༡ ༤༣	༥ ༢༤ ༡༤ ༥ ༡༣ ༣༣༨ — སྡིག བུམ་པ — ༠ ༣༠ ༢ ༣༣	༥ ༢༤ ༡༨ ༦༥ ༣༣༨ — གཞུ ཆུ་སྲིན — ༠ ༣༡ ༠ ༡༤

༄ཕྱེད་པའི་ཟླ་ལོའི་སྤྱི་ནོར་རྩིས་གཟའ་ཉི་ལ་ཕྱི་ཕྱེད་ཀྱི་རེའུ་མིག་གོ །			
༥ ༢༤ ༡༨ ༢ ༠ — གཟའ ཉི རགས་པ — ༠ ༠ ༡༧ ༠ ༣	༥ ༢༤ ༡༨ ༣ ༢ — ལུག བུ་མོ — ༠ ༠ ༡༦ ༥ ༦	༥ ༢༤ ༡༨ ༡ ༠ — གླང སེངྒེ — ༠ ༠ ༡༦ ༣ ༣	༥ ༢༤ ༡༤ ༥ ༦ — འཁྲིག ཀརྐ — ༠ ༠ ༡༦ ༡ ༤
ཟླ ཚེ དུས ༠ ༠ ༠ ༠ ༨ / ༠ ༠ ༠ ༣ ༡༠ / ༠ ༠ ༠ ༣	༥ ༢༤ ༡༨ ༢ ༨ — སྲང ཉ — ༠ ༠ ༡༧ ༠ ༡༡	༥ ༢༤ ༣༠ ༡ ༠ — སྡིག བུམ་པ — ༠ ༠ ༡༧ ༣ ༣	༥ ༢༤ ༣༠ ༣ ༧ — གཞུ ཆུ་སྲིན — ༠ ༠ ༡༧ ༢ ༨

ནོར་མེད། [གྲུབ་རྩིས་ཉི་མ་རགས་པ་ནི། བཅུ་གསུམ་ཡོན་མཐར་སྟོང་བར་འཇུག །ཕྱེད་པ་ཚེས་ ༡༥ སམ་མི་བདག་ ༡༦ མཐར། །ཆུ་སྟང་རི་ཟླ་ ༡༢ ལས་ཉུང་ཚེ། །ཉི་རགས་སྟོང་བར་ཞུགས་པར་འཛོམ། །རགས་པ་གཉིས་པོ་སྟོང་ཞུགས་ཀྱི། །ཕྱི་ལོར་ཟླ་མའི་སྤྱི་ནོར་ལ། །གཟའ་ཡི་ཕྱི་ཕྱེད་ཕྲ་ཀྱིས་སྦྱངས་དག]།

11.11 ད་ནི་མགྱོགས་རྩིས་བྱ་བའི་ཚུལ། །བརྩི་བྱའི་ཟླ་བའི་ཉི་རྒྱུ་ལ། །ཚེས་གྲངས་གང་བརྩིས་རྟག་ཡོངས་ཕྱིན། །དེ་ལ་ཉི་མ་རགས་པས་ཕྲི། །གསུམ་པའི་ཚེས་གཅིག་ནས་བཟུང་སྟེ། །ཉི་བར་ལུག་ཁྱིམ་མ་སླེབས་པར། །ཟླ་ལོའི་སྤྱི་ནོར་སྣོར་དགོས་པས། །གསུམ་པའི་ཉི་མ་བར་བ་ལ། །ཟླ་ལོའི་རགས་པས་ཕྲི་བར་བྱ། །དེ་ཡིས་ཕྱེད་དག་རེའུ་མིག་བཟུང་། །དེ་མཐུན་བར་འོག་རེའུ་མིག་ལ། །ལུག་སོགས་ཁྱིམ་གྱི་ཁ་བྱང་ལྟར། །ཁྱིམ་དུག་སྤྱི་ནོར་ཕྱིན་པ་

卐 ༄ཉི་རགས་སྟོངས་པའི་ཕྱི་ལོར་ཟླ་མའི་བྱེད་ཀུན་ཀྱི་གཟའི་སྤྱི་ནོར་ལ་ཕྱི་བྱེད།										
༄ཀུན་པ་	༄བྱེད་པ་	ཀུན་པ་	གཟའ་	བྱེད་པ་	ཀུན་པ་	གཟའ་	བྱེད་པ་	ཀུན་པ་	གཟའ་	བྱེད་པ་
གཟའ་རགས ཕྱི་བྱེད་ ༢༨ ༡༢ ༣༨ ༦༥༡	གཟའ་རགས ཕྱི་བྱེད་ ༢ ༢༨ ༡༦ ༠	༢ ༢༦ ༡༤ ༣༣ ༦༥༡	ལུག་ བུ་མོ་	༢ ༢༨ ༡༥ ༢ ༡༣	༢ ༢༨ ༣༡ ༢ ༣༥ ༦༥༡	གླང་ སེངྒེ་	༢ ༢༨ ༡༣ ༥	༢ ༢༨ ༣༤ ༣ ༦༥༡	འཁྲིག ཀརྐ	༢ ༢༦ ༣༦ ༤ ༢
		༢ ༢༨ ༡༣ ༢ ༤༤ ༦༥༡	ལྷུང་ ཉ	༢ ༢༨ ༡༢ ༡ ༡	༢ ༢༨ ༡༥ ༡ ༣༨ ༦༥༡	སྡིག་ བུམ་པ་	༢ ༢༨ ༨ ༢ ༦	༢ ༢༨ ༡༣ ༤ ༦ ༦༥༡	གཞུ་ ཆུ་སྲིན་	༢ ༢༨ ༤ ༠ ༨

༄ཀུན་པའི་ཟླ་ལོའི་སྤྱི་ནོར་ལ་ཕྱི་བར་མ་འདངས་ཚེ་བསྣན་བྱའི་རེའུ་མིག །			
༄ ༠ ༠ ༠ ༠ — གཟའ་ ཉི་ རགས་པ — ༠ ༢ ༣༡ ༤ ༦༣	༄ ༠ ༠ ༠ ༠ — ལུག་ བུ་མོ་ — ༢ ༣༠ ༠ ༠	༄ ༠ ༠ ༠ ༠ — གླང་ སེངྒེ་ — ༠ ༢ ༡༢ ༡ ༤	༄ ༠ ༠ ༠ ༠ — འཁྲིག་ ཀརྐ་ — ༠ ༢ ༡༠ ༡ ༤༣
གཟུགས་ ཆུ་ དུས་ / ༠ ༡ ༤ ༦༣ — ༠ ༥ ༢ ༣༡ — ༠ ༡༡ ༣ ༤༥	༄ ༠ ༠ ༠ ༠ — སྲང་ ཉ — ༠ ༢ ༣༣ ༤ ༡༨	༄ ༠ ༠ ༠ ༠ — སྡིག་ བུམ་ — ༠ ༢ ༣༨ ༢ ༡༢	༄ ༠ ༠ ༠ ༠ — གཞུ་ ཆུ་སྲིན་ — ༠ ༢ ༣༣ ༣ ༣༣

༄བྱེད་པའི་ཟླ་ལོའི་སྤྱི་ནོར་ལ་ཕྱི་བར་མ་འདངས་ཚེ་བསྣན་བྱའི་རེའུ་མིག །			
༄ ༠ ༠ ༠ ༠ — གཟའ་ ཉི་ རགས་པ་ — ༠ ༢ ༣༡ ༤ ༨	༄ ༠ ༠ ༠ ༠ — ལུག་ བུ་མོ་ — ༢ ༣༠ ༠ ༡	༄ ༠ ༠ ༠ ༠ — གླང་ སེངྒེ་ — ༠ ༢ ༡༢ ༡ ༣	༄ ༠ ༠ ༠ ༠ — འཁྲིག་ ཀརྐ་ — ༢ ༡༠ ༡ ༡༡
གཟུགས་ ཆུ་ དུས་ / ༠ ༠ ༡ ༤ ༨ — ༠ ༢ ༥ — ༠ ༡༡ ༣ ༡༡	༄ ༠ ༠ ༠ ༠ — སྲང་ ཉ — ༠ ༢ ༣༣ ༤ ༢	༄ ༠ ༠ ༠ ༠ — སྡིག་ བུམ་པ་ — ༠ ༢ ༧༨ ༢ ༣	༄ ༠ ༠ ༠ ༠ — གཞུ་ ཆུ་སྲིན་ — ༠ ༢ ༣༣ ༣ ༥

ཞེས། །གཟའ་ཕྱིད་ཉི་མ་དག་པར་འགྱུར། །

11.12 རིལ་པོར་ཆོས་བསྲིས་མ་ནུས་ ༡༨ བགོ །ཆོས་ཞག་བཅུ་བཞི་

རྫོགས་ཀྱི་བར། །ཐོབ་ནོར་སྟོན་ཁྲི་མཆན་མར་བཞག །སྐབས་དེའི་ཆ་ཤས་གྲངས་དེ་ཡིས། །རིལ་ཚའི་རེའུ་མིག་གང་ཟིན་བལྟ། །ཆ་ཤས་སྟེང་འོག་འཁོར་མ་ཡི། །ཐ་མའི་རེའུ་མིག་མ་གཏོགས་པ། །རེའུ་མིག་གཉིས་རེར་ཆ་ཤས་བཞིས། །ལུགས་འབྱུང་ལུགས་ལྡོག་ཚུལ་གྱིས་འཁོར། །སྟེང་གི་ཆ་ཤས་གཉིས་པོ་ཡིས། །སྟེང་གི་ལུགས་འབྱུང་བྱ་ར་དང་། །འོག་གི་ཆ་ཤས་གཉིས་པོ་ཡིས།། འོག་གི་ལུགས་ལྡོག་བྱ་ར་བཟུང་། །རང་རང་ཐད་ཀའི་རེའུ་མིག་གིས། །ཕྱིད་

༧ ལྷ་ལོའི་སྤྱི་ནོར་ ལ་ཕྱི་བྱེད།	༧ ལྷ་ལོའི་རྐང་འགྲུས་ལ་ཕྱི་བྱེད་རེའུ་མིག།		
	ཕྱོགས་འགྲུས་	ཉི་འགྲུས་	མེ་འགྲུས་
༠ ༡ ༡༣ ༠ ༡༧༧༡༣	༠ ༠ ༥ ༣ ༡༣༡༣	༠ ༠ ༣ ༨ ༦༠༦༠༣	༠ ༠ ༡ ༣ ༤༩༩༡༩
	མདའ་འགྲུས་	ཆུ་འགྲུས་	གཟུགས་འགྲུས་
ཉིན་ཞག་ཉི་རགས་	༠ ༠ ༣ ༨ ༦༥༦	༠ ༠ ༣ ༠ ༡༡༩༤༩༣	༠ ༠ ༠ ༣ ༣༩༩༧༣

༧ ལྷ་ལོའི་ཞག་སངས་སྤྱི་ནོར་ལ་ཕྱི་བྱེད་རེའུ་མིག་གོ།						
	ཕྱོགས་ཀྱི་ནོར་	ཕྱོགས་ཀྱི་བུ་ལོན་	ཉིའི་ནོར་	ཉིའི་བུ་ལོན་	མེའི་ནོར་	མེའི་བུ་ལོན་
ཞག	༠ ༡ ༡༥ ༣ ༡༩༠༣༨	༠ ༡ ༦ ༨ ༡༦༨༠༠	༠ ༡ ༡༥ ༨ ༧༤༣༡༨	༠ ༡ ༣ ༡ ༡༠༦༣༡༩	༠ ༡ ༡༣ ༣ ༡༠༧༦༣༡	༠ ༡ ༡༠ ༣ ༧
	མདའ་ནོར།	མདའི་བུ་ལོན་	ཆུ་ནོར་	ཆུའི་བུ་ལོན་	གཟུགས་ནོར་	གཟུགས་བུ་ལོན།
སངས་	༠ ༡ ༡༨ ༨ ༡༡༣༦༤	༠ ༡ ༩ ༣ ༡༧༠༥༦	༠ ༡ ༡༨ ༠ ༡༣༧༦༠༨	༠ ༡ ༩ ༥ ༦༧༠༣༩	༠ ༡ ༡༣ ༣ ༤༧༦༡༥	༠ ༡ ༡༡ ༣ ༡༣༦༩༤

༄ ལྔ་ལོའི་སྤྱི་ནོར་ལ་བསྟན་ཅེ།	༄ ལྔ་ལོར་ཕྱི་ཁ་མ་འདྲེས་ཚོ་བསྟན་བྱའི་རེའུ་མིག །		
	ཕྱོགས་འབྲས་	ཉི་འབྲས་	མེ་འབྲས་
༠ ༤ ༣༦ ༠ ༨༣༡༥༦ ཉིན་ཞག་ སྤྱི་ནོར་	༠ ༡༨ ༤ ༤༠༠༥༢	༠ ༡༣ ༤ ༡༡༢༥༦༦	༠ ༥ ༥ ༢༡༢༠༡
	དབང་འབྲས་	ཆུ་འབྲས་	རླུ་འབྲས་
	༠ ༠ ༨ ༥ ༣༠༠༣༨	༠ ༢ ༥ ༤༥༥༦༥	༠ ༠ ༡ ༥ ༡༣༣༣༢༣

༄ ལྔ་ལོའི་སྤྱི་ནོར་ལ་ཕྱི་བར་མ་འདྲེས་ཚོ་བསྟན་བྱའི་རེའུ་མིག།						
	ཕྱོགས་ཀྱི་ནོར་	ཕྱོགས་ཀྱི་བུ་ལོན་	ཉིའི་ནོར་	ཉིའི་བུ་ལོན་	མེའི་ནོར་	མེའི་བུ་ལོན་
རྟག	༠ ༤ ༤༥ ༡༣༣༣༡༤	༠ ༤ ༦ ༣ ༥༣༠༨༢	༠ ༤ ༣༨ ༥ ༦༡༥༡༣	༠ ༤ ༡༣ ༡ ༡༣༤༢༨༨	༠ ༤ ༣༣ ༠ ༡༥༦༤༢	༠ ༤ ༣༠ ༡ ༣༡༤༥༥
	མདའ་ནོར་	མདའ་བུ་ལོན་	ཆུ་ནོར་	ཆུའི་བུ་ལོན་	གཟུགས་ནོར་	གཟུགས་བུ་ལོན་
སདས	༠ ༤ ༣༥ ༥ ༡༡༣༡༢༥	༠ ༤ ༢༦ ༡ ༢༣༡༣༢	༠ ༤ ༣༣ ༥ ༡༣༨༠༣༡	༠ ༤ ༡༢ ༡ ༦༢༢༨༡	༠ ༤ ༣༢ ༠ ༦༢༣༣༠	༠ ༤ ༣༤ ༠ ༡༡༢༨༨༢

དག་གཟའ་ལ་སྟོན་འཕྲོ་བ། །དེ་ཡིས་རེས་གཟའ་རྣམ་པར་དག །

11.13 ཉི་དག་གནས་གཉིས་ཕྱོགས་གཅིག་ལ། །མཚོ་དབང་ ༤༨ ཚེས་བསྒྱུར་རེའུ་མིག་ཕྱིན། །དེ་ལ་གཟའ་ལོངས་མན་གྱིས་སྤྲངས། །རེས་འགྲོགས་ཟླ་བའི་སྐར་མ་དག །ཉི་ཟླ་གཉིས་བསྡེ་སྦྱོར་བ་འགྲུབ། །བྱེད་པར་ཚེས་གྲངས་རེའུ་མིག་བཟུང་། །

11.14 ལྷག་ཚེས་སྔ་མ་སྒྲུབ་ལུགས་ནི། །ཚེས་ཞག་ལྷག་པ་ནམ་བྱུང་ཆེ། །ཞག་ཁོངས་གཅིག་གི་གཟའ་གོང་མ། །ཆུ་ཚོད་དྲུག་ཅུས་ ༦༠ མི་བསྒྲིལ་

པར། །ཆོས་དེའི་ཉི་མ་དག་པ་ལ། །མཚོ་དབང་ ༥༨ ཆོས་བསྐུར་བྱིན་པ་དེར།།
ཧྲག་ཙམ་སྦྱངས་པ་རེས་འགྲོགས་ཡིན། །ཉི་ཟླ་གཉིས་བསྲེས་སྦྱོར་བ་འགྲུབ། །
ལྷག་ཅེས་རྟགས་ཀྱིས་མཚམས་ཕྱེ་ནས། །འོག་མས་གཟའ་དབུག་མཁའ་རྩིས་ ༦༠
བགོ །ཟླ་སྐར་ལ་སོགས་སྤྱི་ལྷར་བསྒྲུབ། །ཞག་ཁོངས་དེ་ལ་རིམ་བཞིན་བཀོད།།

11.15 གཟའ་གཅིག་ལན་གཉིས་བལྟབས་པ་ན། །ཆུ་ཚོད་གང་མང་ཆོས་དེ་ཆད། །གཟའ་གཅིག་བར་སྟོང་མཚོངས་པ་ན། །ཆུ་ཚོད་ཉུང་བའི་ཆོས་དེ་ལྷག།

11.16 སྒྲ་གཅན་རེའུ་མིག་འཛིན་ཚུལ་ནི། །ཟླ་བ་དག་པར་གཟུགས་ཕྱོགས་ ༡༠༡ བྱིན། མཁའ་མེ་ལག་པས་ ༢༣༠ དོར་ལྷག་གིས། །སྟེང་འོག་ཉི་སྟོང་བྱ་ར་འཛིན། །

11.51 གཟའ་ལྷའི་སྦྱར་རྩིས་བྱ་བའི་ཆེད། །ལོ་དེའི་ནག་པ་ཟླ་བ་ཡི། །ཉི་ཡི་ཆོས་བསྲེས་སྤྱི་ཞག་དེ། །ཐོག་མར་རྩ་བསྒྲུབ་གོང་བཞིན་བྱ། །སྐབས་དེའི་ཆུ་རྩིས་ལྷག་མ་ལ། །བཅོ་ལྔ་མ་ལོངས་མཚན་མ་×འདེབས། །

11.52 ཉི་སྟོང་སྤྱི་ཞག་རིམ་བསྒྲུབ་ཆེད། །སྤྱི་ཞག་སྔ་མ་སྔ་མའི་སྟེང་། །བཅོ་ལྔ་གནས་གསུམ་རིམ་བཞིན་བྱིན། །ཆུ་རྩིས་ནོར་གྱིས་སྟེང་མ་ལ། །སྦྱངས་རྒྱུ་བྱུང་ཚེ་མཚན་མ་×འདེབས། །

11.53 ཐོག་མར་ནག་པ་ཟླ་བ་ཡི། །གཟའ་ལྷའི་སྙོམས་ཞག་གོང་ལྟར་བསྒྲུབ། །དེ་ནས་ཉི་སྟོང་རིམ་བསྒྲུབ་ན། །སྙོམས་ཞག་སྔ་མ་སྔ་མའི་སྟེང་། །མཚན་ཅན་×བཅུ་བཞི་མཚན་མེད་སྐབས། །བཅོ་ལྔ་རིམ་བྱིན་ཞི་གཉིས་ལ། །ལྷག་ཆེད་བཅུ་བཞིའམ་བཅོ་ལྔ་ནི། །བརྒྱ་དང་པ་སངས་བཅུས་བསྐུར་བྱིན། །དཀྱིལ་འཁོར་དོར་ལྷག་སྙོམས་ཞག་གོ །

11.54 ཉིན་ཞག་ཉི་མ་བར་བ་དེ། ཉི་སྟོང་གཉིས་ལ་རིམ་བསྒྲུབ་ན། །ཉི་བར་སྔ་མ་སྔ་མའི་སྟེང་། །ཆོས་བསྲེས་སྤྱི་ཞག་མཚན་ཅན་×སྐབས། །

བརྩུ་བཞིའི་ཉིན་ཞག་རྟག་ཡོངས་དང་། །མཚན་མེད་བཅོ་ལྔའི་རྟག་ཡོངས་ནི། །
བྱིན་པས་དྲག་གསུམ་ཀྱང་འཛིན་དང་། །ཞི་གཉིས་དལ་བ་བར་བ་འགྱུབ། །ཟླ་
མའི་སྟོང་གི་ཉི་བར་དེ། །རྣམས་མ་རྣམས་མའི་ཉི་རྒྱ་ཡིན། །

11.55 ཉིན་ཞག་སྤྱི་ནོར་བསྒྲུབ་ཚུལ་ནི། །ལོ་དེའི་གསུམ་པའི་ཉི་རྒྱ་
འམ། །བསྒོལ་ཡོད་གཉིས་པའི་ཉི་རྒྱ་ལ། །གང་བབས་ཉིན་གྱི་རྟག་ཡོངས་
བྱིན། །ཉིན་ཞག་རྟག་ཡོངས་མཚོ་སོགས་ལས། །ཉུང་ན་ལོ་དེའི་སྤྱི་ནོར་ཡིན།

11.56 ལྷག་སངས་དོན་དུ་སྤྱི་ནོར་དེའི། །རྒྱུ་ཚོད་མཁའ་རོས་༧༠
བསྒྱུར་བྱས་ལ། །སྲང་བཅུག་མདའ་ཡོན་ཟླས་༡༣༥ ཐོབ་སྲང་། །ལྷག་མ་རོས་
༧ བསྒྱུར་དབུགས་བཅུག་སྟེ། །མདའ་ཡོན་ཟླས་ཐོབ་དབུགས་ཡིན་ལྷག །ཐུག་
མཁའ་མིག་ཐུག་ཡིད་ ༡༨༧༢༠༧ཀྱིས་བསྒྱུར། །ཆ་བཅུག་ཐོབ་པས་ ༡༣༥ ལྷག་
མེད་དག[དེ་ནི་ལྷག་སངས་སྤྱི་ནོར་ཡིན]།

11.57 དེ་ལྟར་རྣམ་དག་བསྒྲུབ་པའི་ཚོགས། །སྟེང་འོག་གཉིས་སུ་
ཚར་གསུམ་རེ། །རིམ་བཞིན་བཀོད་ལ་སྟེང་མ་གསུམ། །ཕྱོགས་ ༡༠ ཟི་ ༨ མེས་
༣ བསྒྱུར་འོག་མ་གསུམ། །མདའ་ ༥ རྒྱུ་ ༨ གཟུགས་ ༡ བསྒྱུར་འོག་ནས་ཡར། །
ཐུག་མཁའ་མིག་ཐུག་ཡིད་ ༡༨༧༢༠༧ སོགས་སྒྲིལ། །དེ་ལ་ཕྱོགས་ ༡༠ ཟི་ ༨ མེ་
༣ སོགས་ཀྱི། །རང་རང་འབྲས་བུའི་ཁ་བྱང་བྲི། །

11.58 ཟླར་གྱི་ཉི་མའི་སྤྱི་ནོར་དེ། །ཚར་དྲུག་སྟེང་འོག་གཉིས་སུ་
བཀོད། །ལྷག་ཆེད་སྟེང་མ་དྲུག་ལ་ནི། །རིམ་བཞིན་དང་པོར་ཕྱོགས་འབྲས་
ཀྱིས། །བརྒྱན་ལ་དེ་ཡིས་གཉིས་པར་ཕྲི། །གསུམ་པར་རི་བསྣན་བཞི་པར་
སྦྱངས། །ལྔ་པར་མེ་བྱིན་དྲུག་པར་དམན། །

11.59 པ་སངས་ཆེད་དུ་འོག་མ་དྲུག །དང་པོར་མདའ་བྱིན་
གཉིས་པར་དམན། །གསུམ་པར་རྒྱུ་བསྣན་བཞི་པར་སྦྱངས། །ལྔ་པར་གཟུགས་
བརྒྱན་དྲུག་པར་ཕྲི། །

11.60 ཕྱོགས་རི་མེ་ཡི་འབྲས་བུ་དང་། །མདའ་རྒྱ་གཟུགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་རྣམས། །བརྒྱན་ལ་ཕྱོགས་རི་མེ་སོགས་ནོར། །སྤྱངས་ཆེ་ཕྱོགས་རི་མེ་བུ་ཡོན། །ལ་སོགས་སོ་སོར་ཁ་བྱང་ནི། །ཐད་ཀ་ཐད་ཀའི་སྟེང་དུ་བཀོད། ། དེ་ཡིས་ལྷག་སངས་སྤྱི་ནོར་འགྲུབ། །

11.61 ལོ་དེའི་སྤྱི་ནོར་མ་ཟིན་པར། །ཟླ་མའི་ལོ་ཡི་ཉི་རགས་དང་། །སྤྱི་ནོར་དག་གིས་སྟེར་ཕྱིད་དགོས། །ནག་ཟླའམ་བསོལ་ཡོད་དཔོ་ཟླ་ཡི། །ཟླ་བསོལ་རྩིས་འཕྲོ་མཁའ་མེས་༣༠བསྒྱུར། །མདའ་རོས་༧༥ ཐོབ་ནོར་གང་ཤར་དེ། །ཉིན་ཞག་ཉི་རགས་ཟིན་པའི་ཞག །ལྷག་མ་བྱུང་ན་མདས་༥ བགོས་ནོར། །འདོད་ཆའི་ལྷག་མ་ལྔ་ཆ་ཡིན། །

11.62 རེའུ་མིག་འབྲིང་པོ་འཛིན་པའི་ཚུལ། །དྲག་གཟའ་གསུམ་གྱི་དལ་དག་ནི། །སྔོས་ཞག་ཉིད་ཀྱིས་བྱ་ར་བཟུང་། །གྲངས་མཚུངས་རེའུ་མིག་དལ་དག་ཡིན། །མི་མཚུངས་ཉུང་བ་གང་ཉེ་བཟུང་། །དེ་དང་ཞག་གྲངས་དུ་མཚོངས་གྲངས། །མཇུག་གི་ཀ་ཁའི་ཐོ་ནང་བཞིན། །གནས་མཚུངས་བསྲེས་པས་དྲག་གསུམ་གྱི། །དལ་བ་རྣམ་པར་དག་པ་འགྲུབ། །

11.63 དེ་ནས་ཞི་གཉིས་ཀྲང་འཛིན་ཆེད། །ལྷག་པའི་སྔོས་ཞག་བརྒྱ་༡༠༠ཡིས་བགོས། །པ་སངས་བཅུ་༡༠ཡིས་བགོས་ཐོབ་ཀྱི། །ནོར་གྱི་ཀྲང་འཛིན་རེའུ་མིག་དང་། །ལྷག་མས་སྤྱི་ནོར་རེའུ་མིག་བཟུང་། །དེ་གཉིས་བསྲེས་དེ་ལྷག་པའི་ཆ། །རི་བུག་རི་ཀླུ་༤༧༦༧པ་སངས་ལ། །བུག་མཚོ་རི་༧༨༦སོགས་རང་འཁོར་བསྒྲིལ། །ཞི་གཟའ་གཉིས་ཀྱི་ཀྲང་འཛིན་འགྲུབ། །

11.64 དེ་ནས་ཐུན་མོང་རེའུ་མིག་ནི། །ཉི་རྫུར་ཞག་གྲངས་གང་ཡིན་གྱི། །ཉིན་ཞག་རྟག་པའི་ལོངས་སྤྱོད་ཕྱིན། །དེ་ནི་དྲག་གསུམ་ཀྲང་འཛིན་ཡིན། །ཚར་གཉིས་བཀོད་པའི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ། །ཉི་མའི་སྤྱི་ནོར་དག་གིས་ཕྲི། །རེའུ་མིག་སྟེང་མ་གང་མཐུན་བཟུང་། །དེ་མཐུན་པར་མ་ལྷག་པ་དང་། །

འོག་མ་པ་སངས་རེའུ་མིག་ལ། །རེའུ་མིག་ཁ་བྱང་དང་མཐུན་པའི། །སྤྱི་ནོར་ཀང་གྲངས་ཁ་བྱང་བཞིན། །མ་ནོར་སོ་སོར་བྱིན་པ་ཡིན། །ལྷག་སངས་དལ་བ་རྣམ་དག་འགྲུབ། །ལོ་དེར་སྤྱི་ནོར་མ་ཟིན་ན། །ཟླ་ལོའི་རགས་དང་སྤྱི་ནོར་དགོས། །

11.65 ཞུར་དག་རེའུ་མིག་འཛིན་ཚུལ་ནི། །ཆ་ཤས་དོར་བའི་རང་རང་གི །དལ་བ་དག་པས་ཀང་འཛིན་སྦྱངས། །མ་འདང་འཁོར་ལོ་ ༢༤ བསྣན་ལ་སྦྱངས། །སྦྱངས་ཤུལ་འཁོར་ཕྱེད་༡༣、༣༠ལོངས་ན་དོར། །མ་དོར་རིམ་པ་དོར་རིམ་མིན། །སྦྱངས་ལྷག་སྲང་གནས་མཁའ་མི་ ༣༠ ཡན། །བྱང་ན་དབྱུ་གུར་ཟླ་བ་ ༡ བྱིན། །སྦྱངས་ལྷག་སྐར་གནས་མཁའ་རྫས་ ༦༠ བསྒྱུར། །ཚུ་ཚོད་བསྲེས་པའི་གྲངས་དེ་ཡིས། །མ་དོར་ལུགས་འབྱུང་བྱ་ར་དང་། །དོར་ན་ལུགས་ལྡོག་བྱ་ར་འཛིན། །དེ་ཉིད་རང་རང་དལ་དག་ལ། །རིམ་པ་བསྣན་ལ་རིམ་མིན་ཕྲི། །དེ་ཡིས་གཟའ་ལྔ་སོ་སོ་ཡི། །ཞུར་དག་སྲང་ཡན་ཕལ་ཆེར་དག །འགྲོས་བཞི་ལ་སོགས་གོང་བཞིན་བརྗོད། །

11.66 རབ་ཡིད་མི་ཕག་ལ་སོགས་ལོར། །ཀླུ་རི་ ༤༨ བྱིན་ལ་རི་ཟླ་མེས་༣༡༤། །དོར་ལྷག་ཁྱེད་ལོའི་རེའུ་མིག་བཟུང་། ༀ །དབང་ཕྱུག་རེའུ་མིག་འཛིན་པའི་ཚུལ། །ཁྱེད་ལོའི་གཟའ་གནས་མཁའ་རྫས་ ༦༠ བསྒྱུར། །ཚུ་ཚོད་བཙུག་ལ་བྱ་ར་བཟུང་། །ལོ་དེའི་མཇལ་འཕྲད་རེའུ་མིག་ཟིན། ༀ །རྒྱལ་ཐོན་རེའུ་མིག་འཛིན་ཚུལ་ནི། །མེ་ཕག་འདས་ལོར་མཚོ་མ་ ༢ བྱིན། །ཐུབ་པས་ ༤ དོར་ལྷག་བྱ་ར་བཟུང་། །སྙིང་མ་རྒྱལ་པོ་འོག་ཐོན་པོ། །ལ་སོགས་བསྐལ་པའི་བར་དུ་འགྲུབ།།

11.69 ཀར་ཞུང་རྩིས་ཀྱི་རེའུ་མིག་ནི། །ཤ་ཀའི་འདས་ལོ་མེས་ ༣ བསྒྱུར་ལ། །ཐུབ་པས་ ༤ དོར་བའི་ལྷག་མ་དེས། །རེའུ་མིག་བཟུང་བ་ཆར་འབྲས་ཡིན། །ནོར་དེ་མེས་ ༣ བསྒྱུར་རིས་ ༤ བགོད་སོགས། །ལན་བརྒྱད་བྱས་

ཕྱི་ནོར་	༡ ༢༡ ༠	༢ ༤༢ ༠	༤ ༣ ༠	༥ ༢༤ ༠	༦ ༤༥ ༠	༨ ༦ ༠	༩ ༢༧ ༠	༡༠ ༤༨ ༠	༡༢ ༩ ༠	༡༣ ༣༠ ༠	༡༤ ༥༡ ༠	༡༦ ༡༢ ༠
ཟླ་ར་བ་	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
ཟླ་ཕྱེད་ ལོངས་སྤྱོད་	༠ ༣ ༢༡ ༡ ༡༩	༠ ༧ ༢ ༣ ༡༥	༠ ༡༠ ༢༣ ༥ ༡༡	༠ ༡༤ ༥ ༡ ༧	༠ ༡༧ ༢༦ ༣ ༣	༠ ༢༡ ༧ ༤ ༢༢	༠ ༢༤ ༢༩ ༠ ༡༨	༠ ༢༨ ༡༠ ༢ ༡༤	༠ ༢༡ ༤༡ ༤ ༡༠	༠ ༢༥ ༡༢ ༠ ༦	༠ ༢༨ ༤༤ ༢ ༢	༠ ༤༢ ༡༥ ༢ ༢༡

ཕྱི་ནོར་	༡༧ ༣༣ ༠	༡༨ ༥༤ ༠	༢༠ ༡༥ ༠	༢༡ ༣༦ ༠	༢༢ ༥༧ ༠	༢༤ ༡༨ ༠	༢༥ ༣༩ ༠	༠ ༠ ༠	༠ ༠ ༠	༠ ༠ ༠	༠ ༠ ༠
ཟླ་ར་བ་	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༠
ཟླ་ཕྱེད་ ལོངས་སྤྱོད་	༠ ༤༥ ༤༦ ༥ ༡༧	༠ ༤༩ ༡༨ ༡ ༡༢	༠ ༥༢ ༤༩ ༣ ༩	༠ ༥༦ ༢༠ ༥ ༥	༠ ༥༩ ༥༢ ༣	༡ ༣ ༢༣ ༣ ༢༠	༡ ༦ ༥༤ ༤ ༡༦	༡ ༡༠ ༣༦ ༠ ༡༣	༡ ༡༣ ༥༧ ༣ ༨	༡ ༡༧ ༢༨ ༤ ༤	༠ ༠ ༠ ༠ ༠

པའི་ལུགས་རྣམས་ཀྱིས། །རིམ་བཞིན་རེའུ་མིག་འདྲེན་པ་ཡིན། །

སྔོར་དུག་ཕྲུག་རྒྱ་ཆེན་པོའི་རྣལ་འབྱོར་གྱིས། །དཀར་དམར་ཁམས་ཀྱི་རྒྱ་བ་དུང་ཅན་མར། །བཙོམ་པའི་རང་རྟགས་ཟླ་ཉི་སྒྲིབ་བྱེད་པའི། །ཕྱི་ནང་གཞན་གྱི་སྐྲ་གཅན་རྒྱལ་གྱུར་ཅིག །རྣམ་མང་སྣག་སོག་སྤྲོས་པར་དགྱེས་མིན་ཞིང་། །རྣམ་དག་གནད་དོན་འཚོལ་བའི་ཀུན་སྤྲངས་འགར། །རྣམ་གསལ་འཁྱེར་བདེའི་རེའུ་མིག་འདྲེན་ཚུལ་འདི། །རྣམ་མང་མཁས་པའི་ལུགས་བཞིན་འདིར་ཡང་བཤད། །

11.70 རབ་ཡིད་ ༡༤ མི་ཕག་ཟླ་དག་ལ། །ནམ་མཁའ་ཕྱོགས་ ༡༠༠ བྱིན་མིག་ ༢ གིས་བསྒྱུར། །ཉར་གཟུགས་ ༡ སྟོང་ལ་ཟུང་ ༢ བྱིན་ནས། །མཁའ་དུས་ཆུ་བོས་ ༤༦༠ ཡོངས་ན་དོར། །ལྷག་མ་སྔ་ཕྱིར་གནས་གཉིས་བཀོད། །ཕྱི་མས་མཁའ་དུས་ཆུ་བོར་ ༤༦༠ ཕྲི། །དེ་ཡང་གཉིས་བཀོད་ཕྱི་མ་ལ། །མཁའ་མི་ལག་པས་ ༢༣༠ ཡོངས་ན་དོར། །མ་ཡོངས་དེ་ལ་མཁའ་མི་

ལག༢༣༠། བསྣན་ནས་གསུམ་ཀ་མེ་མིག་༢༣ གིས། །སོ་སོར་བགོས་པའི་ཐོབ་ནོར་དང་། །ལྷག་མས་དབུས་ཀྱི་བུ་ར་བཟུང་། །སྙིང་མ་སྒྲི་ནོར་འོག་མ་ནི། །ཟླ་ཕྱིད་ལོངས་སྤྱོད་དག་ཏུ་འདོད། །གསུམ་ཀ་མ་ནོར་སོ་སོར་བསྒྲིས། །རྩ་གདོང་མཇུག་གསུམ་རྣམ་དག་འཆར། ཧཱུྃ།དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་རྩིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་གི་རིགས་ལྡན་···སྙིང་གི་ཐིག་ལེ་ལས་རེའུ་མིག་འཛིན་ཚུལ་བཤད་པའི་ལེའུ་སྟེ་བཅུ་གཅིག་པའོ།། ༎

ལེའུ་བཅུ་གཉིས་པ། ས་དང་གོ་ལ་བཤད་པ།

12.01 ཀུན་ཏུ་རྟོག་པ་ལས་ཀྱི་ཚོན་རིས་མདངས། །སྣ་ཚོགས་སེམས་ཀྱི་འཆར་སྒོ་འབྱམས་ཀླས་པར། །ལྷུན་པོ་གཅིག་ཉིད་དབྱིབས་དང་ཁ་དོག་སོགས། །གཅིག་ཏུ་ངེས་མེད་སྣང་བ་འདི་ཀོ་མཚར། །དུས་མངོན་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱའི་ངོར། །འཇིག་རྟེན་ཁམས་འདིའི་ཚད་དབྱིབས་མཐོང་སྣང་སོགས། །ལྷ་མི་ཡི་དྭགས་གསུམ་གྱིས་ཐུན་མོང་དུ། །ཆུ་ཀླུང་གཅིག་གི་གཞི་ལ་བལྟས་པའི་ཚེ། །བདུད་རྩི་ཆུ་དང་རྣག་གི་སྣང་ཚུལ་བཞིན། །གསུངས་ཤིང་དེ་ལས་དཔལ་ལྡན་དུས་འཁོར་ལུགས། །ཉིན་བྱེད་སྣང་བ་ལས་བཤད་འདི་ལྟ་སྟེ།

12.02 ཁམས་ལྔའི་རྡུལ་ཕྲན་སྤྱི་མཐུན་གྱི། །ལས་ཀྱིས་སོ་སོར་འདབ་འབྱར་བས། །ནམ་མཁའ་ལ་གནས་རླུང་དཀྱིལ་ནི། །ཐད་ཀར་དཔག་ཚད་འབུམ་ཕྲག་བཞི། །ཁོར་ཡུག་བཅུ་གཉིས་མཐུག་ཛམ་དུ། །སྟོང་ཕྲག་ལྔ་བཅུའོ་དེས་སྐོར་ནང་། །མེ་དཀྱིལ་ཐད་ཀར་འབུམ་ཕྲག་གསུམ། །ཁོར་ཡུག་དགུ་སྟེ་རི་བདུན་པ། །ཛོ་རྫེའི་རིའམ་རྟ་གདོང་མེ། །དེ་ནང་ཆུ་དཀྱིལ་ཐད་ཀའི་རྒྱར། །འབུམ་ཕྲག་གཉིས་དང་ཁོར་ཡུག་དྲུག །རྒྱ་མཚོ་བདུན་པ་ལན་ཚྭའི་མཚོ། །དེ་ནང་ས་དཀྱིལ་རྒྱར་ཅིག་འབུམ། །ཁོར་ཡུག་གསུམ་སྟེ་མཐུག་ཛམ་ཚད། །དཀྱིལ་

འཁོར་གསུམ་ག་ཆུང་དང་འདྲ། །དེ་ལྟར་དཀྱིལ་འཁོར་བཞི་པོ་ཡང་། །འོག་མ་འོག་མས་སྟེང་མའི་མཐའ། །སྐོར་ཏེ་བཞི་ཀའི་སྟེང་གི་ཆ། །ཁ་དེ་ཆ་མཉམ་དབྱིབས་ཟླུམ་པོ། །དེ་རྗེས་འཛིན་སྤུབ་དབྱིབས་བྱེད་པའི། །ཆུང་གིས་རི་གླིང་སོགས་གྲུབ་སྟེ། །

12.03 ས་དཀྱིལ་དབུས་སུ་ལྷུན་པོ་དཔངས། །དཔག་ཚད་འབུམ་ཕྲག་གཅིག་པ་དང་། །དེ་ནས་མགྲིན་གདོང་གཙུག་ཏོར་གྱིས། །ཐ་སྙད་ཀྱིས་ཕྱི་ཡིད་གཟུགས་ཀྱང་། །རིམ་པར་སྟོང་ཕྲག་ཉེར་ལྔ་དང་། །ལྔ་བཅུ་པ་དང་ཉེར་ལྔ་སྟེ། །དཔག་ཚད་འབུམ་ཕྲག་གཅིག་ཡིན་ནོ། །

12.04 ལྷུན་པོའི་རྩ་བ་ཟླུམ་པོའི་ཚད། །དབུས་ནས་ཕྱོགས་རེར་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱད། །ཐད་ཀར་སྟོང་ཕྲག་བཅུ་དྲུག་མཐར། །འགྲམ་སྟེགས་སྟོང་ཕྲག་གཅིག་གིས་བསྐོར། །ལྷུན་པོར་བཅིངས་པའི་རྭ་ལྔ་པོ། །རག་ཐེར་ཁ་འཕྲང་འོག་མ་ལས། །སྟེང་མ་ཟེ་ཆེར་རྒྱས་པ་ལྟའི། །རྭ་ལྔ་པ་སྟེ་ཁ་ཁྲིར་གྱི། །ཐད་ཀར་སྟོང་ཕྲག་ལྔ་བཅུ་དང་། །ཁོར་ཡུག་ཁྲི་ཕྲག་བཅོ་ལྔའོ། །དེས་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་འོག་མཐའ་ནས། །རྩ་བའི་འགྲམ་སྟེགས་ཐུག་གི་བར། །དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྲག་བཅུ་དྲུག་པོ། །

12.05 ཆ་མཉམ་བཅོ་བརྒྱད་དུ་བགོས་པར། །ནང་ནས་༡ ཟླ་བ་༢ འོད་དཀར་དང་། ༣ ཀུ་ཤ་༤ མིའམ་ཅི་༥ ཁྲུང་ཁྲུང་། ༦ དྭག་པོའི་གླིང་སྐེ་གླིང་དྲུག་གནས། །རེ་རེའི་ཕྱི་ནས་༡ སྦྲང་རྩི་དང་། ༢ མར་༣ ཞོ་༤ འོ་མ་༥ ཆུ་༦ ཆང་གི །མཚོ་དྲུག་གིས་བསྐོར་རེ་རེའི་མཐར། །རིམ་བཞིན་༡ འོད་ལྡན་༢ མཛེ་ར། ༣ ནི་ཥ་ཊ་དང་༤ ནོར་བུའི་འོད། ༥ སྡོ་ཐ་༦ བཤིལ་རི་རྣམས་ཀྱིས་བསྐོར། །དེ་རྣམས་རེ་རེའི་ཞེང་དཔག་ཚད། །བརྒྱད་བརྒྱ་སུ་བརྒྱད་ལྷག་དང་བཅས། །བཤིལ་རིའི་རྩེ་དང་ལྷུན་པོའི་རྭ། །ལྔ་པ་མཐུར་འཕྱང་འཕྲད་པས་ན། །ནང་གི་རི་མཚོ་གླིང་གསུམ་ལ། །ཉི་ཟླའི་འོད་ཟེར་མི་འཕོག་ཀྱང་། །

མི་རྣམས་རང་འོད་ཀྱིས་འཚོ་སོགས། །ལྷ་དང་ལོངས་སྤྱོད་མཉམ་པས་ན། །གླིང་དྲུག་ལོངས་སྤྱོད་ས་ཞེས་བྱ། །

12.06 བསིལ་རིའི་ཕྱི་རོལ་གླིང་བདུན་པ། །འཛམ་གླིང་ཆེན་པོ་ལས་ཀྱི་ས། །ཁ་ཞེང་སྟོང་ཕྲག་ཉིར་ལྔ་པོ། །ཕྱོགས་རེར་གསུམ་གསུམ་བཅུ་གཉིས་བཅད། །ཤར་གླིང་ཤར་མ་དབུས་མ་དང་། །ནུབ་མ་ཞེས་སོགས་ཀུན་ལ་འགྲེ །རི་རིའང་ཕྱི་མཐའི་སྲིད་དུ་ནི། །སྟོང་ཕྲག་ཉིར་ལྔ་ནང་མཐར་ལ། །སྟོང་ཕྲག་ཕྱེད་དང་བཅུ་གསུམ་མོ། །དབུས་གླིང་བཞིའི་དཀྱིལ་མཚན་མ་ནི། །ཤར་ནས་རིམ་བཞིན་ཟླུམ་པོ་ཕྱེད། །གྲུ་གསུམ་གྲུ་བཞི་ཟླུམ་པོས་མཚན།།

12.07 ཁྱད་པར་ལྷོ་གླིང་དབུས་མ་འདི། །ཕྱེད་བཅད་བྱང་མ་དྲུག་ཏུ་བགོ །བྱང་ནས་རིམ་བཞིན་གངས་ལྡན་དང་། །ཤམ་བྷ་ལ་དང་རྒྱ་ལི་བོད། །འཕགས་པའི་ཡུལ་ཏེ་ཡུལ་དྲུག་ཡིན། །

12.08 དེར་གནས་བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་ནི། །གཟུགས་མེད་གཟུགས་དང་འདོད་ཁམས་གསུམ། །བཞི་དང་བཅུ་དྲུག་བཅུ་གཅིག་སྟེ། །སྲིད་པ་སུམ་ཅུ་རྩ་གཅིག་གོ །༡འདུ་ཤེས་མེད་མིན་༢ཅི་ཡང་མེད། །༣རྣམ་ཤེས་༤ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་ཏེ། །གཟུགས་མེད་བཞི་པོ་རི་རབ་ཀྱི། །གཙུག་ཏོར་ནས་བཟུང་སྐྲ་མཚམས་བར། །དེ་འོག་གཟུགས་ཁམས་བཅུ་དྲུག་ནི། །དཔྲལ་པའི་ཆ་བཞིར་རིམ་པ་བཞིན། །༡འོག་མིན་༢ཤིན་ཏུ་མཐོང་༣མི་གདུང་། །༤མི་ཆེ་བ་སྟེ་སྟེང་བཞི་གནས། །སྣ་ཡི་ཆ་བཞིར་༡འབྲས་བུ་ཆེ། །༢བསོད་ནམས་སྐྱེས་དང་༣སྤྲིན་མེད་དང་། །༤དགེ་རྒྱས་ཞེས་བྱ་མེ་བཞིའོ། །ཀོས་ཀོའི་ཆ་བཞིར་༡ཚད་མེད་དགེ །༢དགེ་ཆུང་ཞེས་དང་༣འོད་གསལ་བ། །༤ཚད་མེད་འོད་དེ་ཆུ་བཞི་གནས། །མགྲིན་པའི་སུམ་གཉིས་ཆ་བཞི་ལ། །༡འོད་ཆུང་༢ཚངས་ཆེན་༣མདུན་ན་འདོན། །༤ཚངས་རིས་ཞེས་བྱ་ས་བཞི་གནས། །མགྲིན་པའི་སུམ་ཆ་བཞིར་བགོས་པར། །འདོད་ལྷ་དྲུག་ལས་༡གཞན་འཕྲུལ་

དབང་། །༢ འཕྲུལ་དགའ་ ༣ དགའ་ལྡན་ ༤ འཐབ་བྲལ་བཞི། །རི་རབ་ལྷུན་པོའི་སྟེང་གི་གཞིར། །༥ སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་ལྷ་གནས་དང་། །དཔུང་པ་མན་ནས་ས་མཚམས་བར། །༦རྒྱལ་ཆེན་རིས་བཞིའི་ལྷ་གནས་སོ། །ཡོངས་སྤྱོད་ལས་སར་བཅས་པ་ཡི། །གླིང་བདུན་པོ་ལ་མི་རྣམས་གནས། །

12.09 འོག་གཞིའི་དཀྱིལ་འཁོར་བཞི་པོ་ཡང་། །ཕྱེད་ཕྱེད་བགོས་པའི་གནས་བརྒྱད་ལ། །ས་དཀྱིལ་ཕྱེད་གོང་ཆ་གཉིས་ཀྱི། །སྟེང་མ་ ༡ ལྷ་མིན་འོག་མ་ ༢ ཀླུ། །དེ་འོག་བདུན་ལ་དམྱལ་བ་སྟེ། །༡ གསེག་མ་ ༢ བྱེ་མ་ ༣ འདམ་ཆུ་དང་། །༤ དུ་བ་ ༥ མེ་དང་ ༦ མུན་པ་ཆེ། །༧ ངུ་འབོད་ཆེ་སྟེ་བརྒྱད་པོ་ཡང་། །དེ་མཐར་གནས་པས་གནས་གཞན་མེད། །

12.10 དེ་ནས་འཇལ་བྱེད་རྡུལ་ཕྲ་རབ། །རྡུལ་ཕྲ་མོ་དང་སྐྲ་རྩེ་དང་། །སྙེ་ཚེ་ཤིག་ནས་སོར་མོ་རྣམས། །གོང་ནས་གོང་དུ་བརྒྱད་འགྱུར་ཏེ། །སོར་མོ་ཉེར་བཞི་ལ་ཁྲུ་གང་། །དེ་བཞི་གཞུ་འདོམ་གཞུ་ཉིས་སྟོང་། །རྒྱང་གྲགས་དེ་བཞི་དཔག་ཚད་དོ། །ཆུ་ཞེང་ཟམ་རྣམས་དཔག་ཚད་རེར། །མཉམ་པ་གྲུ་བཞིའི་དོང་སྐྲ་རྩེས། །བཀང་ལས་ལོ་བརྒྱར་སྐྲ་རྩེ་རེ། །ཕྱུང་སྟོངས་བསྐལ་ཆུང་ཞག་གཅིག་སྟེ། །དེ་ཡི་ལོ་བརྒྱ་བསྐལ་ཆུང་ཚད། །དེ་རྣམས་རིམ་བཞིན་རང་གིས་རང་། །བསྒྱུར་བས་བར་བསྐལ་མཆོག་བསྐལ་དང་། །བསྐལ་པ་ཆེན་པོ་རྣམས་སུ་འགྱུར། །

12.11 བྱེ་བྲག་སྨྲར་ཁྲིམ་གོ་ལའང་། །སྲི་དང་ཁྱད་པར་རྣམ་པ་གཉིས། །སྲི་ནི་ལྷ་ཡི་གཞལ་མེད་ཁང་། །གདུགས་བྱེད་བརྟན་གཡོའི་རླུང་ཟེ་སྙེད། །སྐྱེས་ལས་ཁྲིམ་གྱི་འཁོར་ལོའི་དབྱིབས། །དབུས་མཐོ་རི་རབ་ལ་ཉེ་ཞིང་། །མཐའ་གཞོལ་མེར་ཉེ་དམའ་བ་སྟེ། །རི་རབ་སྟེང་ངོས་གདུགས་ཕུབ་བཞིན། །སྣང་གསོང་ཉིད་ཀྱིས་གཡས་སྐོར་རྒྱུ། །དེ་ལྟར་འཁོར་གཞི་ཁྲིམ་ཚགས་རྫེས། །དེ་སྟེང་རྒྱུ་སྐར་ཉེར་བརྒྱད་སྐྱེས། །དེ་མ་ཐག་ཏུ་གཡས་འཁོར་བས། །

གླིང་འདིར་ཐོག་མར་ཐ་སྐར་ཉིད། །ཤར་བས་རྒྱ་སྐར་དང་པོར་དང་། །ལུག་ཁྲིམ་ཁྲིམ་གྱི་ཐོག་མར་གཞག །གྲོ་བཞིན་བྲི་བཞིན་ཁོངས་གཅིག་ཏུ། །བརྩིས་པའི་རྒྱ་སྐར་ཉེར་བདུན་ལ། །ཡུལ་ཁྲོན་ཆུ་ཚོད་དྲུག་ཅུ་རེར། །བྱས་པའི་སྐར་མ་གཉིས་གཉིས་དང་། །བཞི་ཆ་རེ་ལ་ཁྲིམ་རེ་རེ། །ཡིན་ཕྱིར་བཞི་ཆ་རེ་རེ་ལོ།། ཆུ་ཚོད་བཅོ་ལྔའི་ཁྲིམ་གཅིག་ལ། །དེ་འདྲ་དགུ་སྟེ་བརྒྱ་སོ་ལྔ། །འདི་དག་མིང་དང་མཚན་གཞི་ནི། །གླིང་བཞི་ཀུན་ན་འགྱུར་བ་མེད། །

12.12 བགྲོད་བྱ་ཁྲིམ་སྐར་ཚགས་པའི་རྗེས། །བགྲོད་བྱེད་གཟའ་རྣམས་སྐྱེས་པ་སྟེ། །ཤར་གླིང་དབུས་མའི་ཚངས་ཐིག་སྟེང་། །ཀ་རྟའི་ཐོག་མར་ཉི་མ་སྐྱེས། །དེ་མ་ཐག་ཏུ་གཡོན་འཁོར་གྱིས། །ཉི་མ་སོ་སོའི་སྐྱེས་སྐར་སྟེང་།། སླེབས་པ་ཤར་གླིང་དབུས་མ་ཡི། །ཚངས་ཐིག་ཐད་དུ་སླེབས་པ་དང་། །ལྷན་ཅིག་གཟའ་གཞན་རིམ་པར་སྐྱེས། །ཟླ་བ་ཐ་སྐར་མིག་དམར་མཆུ། །ལྷག་པ་ལྷ་མཚམས་ཕུར་བུ་ནི། །མི་བཞི་པ་སངས་ནབས་སོ་དང་། །སྤེན་པ་སྦྲུབས་ཀྱི་སྟེང་སྐྱེས་ནས། །རང་རང་སྐྱེས་པའི་ཉིན་ཞག་ལ། །དབང་བྱས་པས་ན་རེས་གཟར་གྲགས། །སྒྲ་གཅན་ནག་པ་མཇུག་ནམ་གྲུ །མཇུག་རིང་ཆུ་སྨད་སྟེང་དུ་སྐྱེས། །རང་རང་ཞིང་དང་སྐྱེས་སྐར་ལ། །དགྲ་ཟླ་ཞུགས་ན་ཚོད་པར་བྱེད།།

12.13 །སྐར་ཁྲིམ་གོ་ལ་སྣང་འགྲོས་ཀྱིས། །གཡས་སྐོར་ཉིན་ཞག་རེ་ལ་འཁོར། །རང་འགྲོས་སྒྲ་གཅན་དུས་མེ་དག །གཡས་སྐོར་གཟའ་གཞན་གཡོན་སྐོར་གྱིས། །སྐར་ཁྲིམ་གཞི་ལ་སྤྱོད་པ་ཡིན། །

12.14 དལ་རྐང་རང་རང་སྐྱེས་སྐར་དང་། །མྱུར་རྐང་དལ་བ་ལས་བརྩམས་ཏེ། །རིམ་དང་རིམ་མིན་རྐང་ཟླ་ཕྱིས། །ནོར་དང་བུ་ལོན་དུ་སྤྱད་ནས། །སླར་ཡང་སྐྱེས་སྐར་ཉི་མའི་སྟེང་། །ནོར་དང་བུ་ལོན་ཁ་དག་འགྱུར།།

12.15 ཟླ་ལྷག་པ་སངས་མཇུག་རིང་བཞི། །ཞི་བའི་གཟའ་ཡིན་གཡོན་ནས་ཏེ། །དྲག་གཟའ་དམར་ཕུར་སྤེན་པ་གསུམ། །ཉི་མའི་གཡས་ནས་

འཆར་ནུབ་བྱེད། །འཕྲོད་ཆེ་ཞིི་གཡོན་དྲག་གཟའ་གཡས། །ནང་མཐུན་འཕྲོད་
ན་ངེས་མེད་རྒྱུ། །སྲ་གཅན་གདོང་ནས་དུས་མིའི་བར། །འཁོར་ཕྱེད་ལ་ཁྱབ་
མཉམ་ལམ་རྒྱུ། །ཟེར་ཡང་ཉི་ཟླར་འཛུག་ཚུལ་ལ། །བརྟགས་ན་བགྲོད་གཉིས་
ཡོད་པར་གོ། །

12.16 འཁོར་ཚུལ་ཁྱིམ་དང་ཁྱིམ་ཅན་དག །གཉིས་ཀ་འཕྲུགས་
མེད་འདོད་པ་དང་། །ཁྱིམ་ཅན་འབའ་ཞིག་འཕྲུགས་པ་རུ། །འདོད་ཚུལ་མི་
འདྲ་རྣམ་པ་གཉིས། །དང་པོ་རྨོག་བརྩེགས་མའི་ལུགས་ཏེ། །ཁྱིམ་སྐར་བཞིན་
དུ་ཁྱིམ་ཅན་ཀྱང་། །ལྷོ་བྱང་བགྲོད་གཉིས་མི་བྱེད་པར། །སྟེང་ནས་སྟེང་དུ་
བརྩེགས་ཞེས་ལ། །འཕྲུགས་པར་འདོད་པའི་ལུགས་ལ་ཡང་། ཕྱིར་བསྐྱེད་སྟེང་
བསྐྱེད་ལྟགས་སྒྲོག་མ། །གྲུ་ཆགས་མ་སྟེ་དང་པོ་གཉིས། །གླིང་བཞི་དུས་བཞི་
མཉམ་པར་འདོད། །གསུམ་པས་གླིང་གཉིས་དབྱར་དུ་གཅིག །གཞན་གཉིས་
དགུན་དུ་གཅིག་ཅེས་ཟེར། །བཞི་པ་དུས་བཞི་འཁོར་བའི་ལུགས། །འདི་
ལའང་འདོད་ཚུལ་གསུམ་ཡོད་དེ། །མཁའ་ལ་ཁྱིམ་དང་སར་དུས་བཞི། །གཉིས་
ཀ་གཡོན་སྐོར་འདོད་པ་དང་། །དུས་གཡོན་ཁྱིམ་རྣམས་གཡས་སྐོར་དང་། །
གཉིས་ཀ་གཡས་སྐོར་འདོད་པ་གསུམ། །དང་པོ་གཉིས་ལ་རྒྱུད་འགྲེལ་གྱི། །
ལུང་དང་རིགས་པའི་གནོད་བྱེད་འབབ། །ཐ་མ་རྒྱུད་འགྲེལ་དགོངས་པ་ཡིན། །
དེས་ན་ཚུལ་དེ་འདིར་གསལ་བྱ། །

12.17 ཧེ་ལྟར་རིགས་པའི་གཞིའི་ངོས་ལ། །ཚངས་ཐུར་ཐིག་བཏབ་
ལྟེ་བ་ནས། །ཧེ་ཙམ་འཚམས་པའི་ཟླུམ་པོར་བསྐོར། །དེ་ཕྱེད་གཉིས་ཀའང་
ཕྱེད་ཕྱེད་བསྐོར། །ཕྱི་ནས་རིམ་བཞིན་ཆུང་མི་ཆ། །ལས་ས་རྣམས་ཀྱི་ཕྱི་ཐིག་
ཡིན། །ནང་མ་ཕྱེད་བསྐོར་ལྟུན་པོ་ཡི། །སྟེང་གི་རྒྱ་སྟེ་དེའི་སུམ་ཆར། །ཉི་བ་
ནང་བསྐོར་རྩ་བ་དང་། །དེ་བརྒྱད་ཆར་བྲུས་ཆ་གཅིག་ནི། །དེའི་ཕྱིར་བསྐོར་བ་
འགྲམ་སྟེགས་ཏེ། །དེ་ལྟག་དུམ་བུ་བཅོ་བརྒྱད་དུ། །བགོས་པ་ཡོངས་སྦྱོད་སུ་

ཡིན་ནོ། །ལས་སའི་མཐའ་དང་ཚངས་ཐིག་བཞི། །འཕྲེད་པའི་ས་ནས་གཡས་གཡོན་དུ། །ཚངས་ཟུར་བར་གྱི་སུམ་ཆ་གཟུང་། །དེ་སྟེང་ཐིག་བརྒྱད་པདྨ་ཡི། །གཙུས་ཐིག་བཞིན་བཏབ་གླིང་བཅུ་གཉིས། །ལྷོ་གླིང་དབུས་མ་ཕྱེད་བཅད་པའི།། བྱང་མ་དྲུག་བགོས་ཡུལ་དྲུག་ཡིན། །གླིང་རྣམས་ཀུན་གྱི་ནང་མཐའ་ཡི། །གླུམ་ཐིག་སོ་སོའི་དབུས་དྲང་སྟེང་། །བཟུང་སྟེ་དྲུམ་བུ་བདུན་པ་ཡི། །ཕྱེད་མཚམས་ནས་བསྐོར་རང་རང་གི །ལྷོ་བགྲོད་གཞན་ཕྱོགས་བྱང་བགྲོད་དང་། །ཕན་ཚུན་དཔྱིད་སྟོན་མཉམ་པ་སྟེ། །དེ་བཞིན་སྐོར་ཐེངས་བཅུ་གཉིས་ཀྱིས། །ཁྱིམ་ཟླ་བཅུ་གཉིས་འཁོར་ཚུལ་སྟོན། །

12.18 ཁ་དོག་རི་རབ་དབུས་ལྷུང་གུ །ཤར་ནག་ལྷོ་དམར་ནུབ་སེར་པོ། །བྱང་དང་ཤུག་དཀར་བུ་མོ་དཀར། །ཉི་སྲང་དམར་ཞིང་སྡིག་བུམ་ནག །གླང་སེང་སེར་ལ་ཀར་འཁྲིག་ཟློ། །གཞུ་དང་ཆུ་སྲིན་ལྷུང་གུ་སྟེ། །གླིང་སོགས་ཐེ་ལྷུར་རིགས་པས་བསྒྱུར། ༈ །དེ་ཕྱིར་དུས་སྦྱོར་བཅུ་གཉིས་པོ། །རྒྱུ་ལམ་གཅིག་ལས་མི་འདའ་བར། །རྟག་ཏུ་འགྲོས་མཉམ་གཡས་སྐོར་རྒྱུ། །ལུག་ཁྱིམ་ཤར་དུ་བཞིལ་རི་ལ། །ཉིར་མཐོ་ནུབ་ཏུ་མེར་ཉི་དམའ། །ལྷོ་བྱང་གཉིས་སུ་མཉམ་པར་རྒྱུ། །ཀརྐ་བྱང་དུ་བཞིལ་རི་ལ། །ཉིར་མཐོ་ལྷོ་རུ་མེར་ཉི་དམའ།། ཤར་ནུབ་གཉིས་སུ་མཉམ་པར་རྒྱུ། །དེ་བཞིན་ཁྱིམ་གཞན་བརྒྱད་ལའང་སྦྱར།།

12.19 ཁྱད་པར་འཛམ་གླིང་ཆུང་ངུ་འདིའི། །སྟེང་ཐད་ཁྱིམ་གྱི་འགྲོ་ལམ་རྣམས། །རྫོགས་ཕྱིར་རྒྱ་མཚོའི་བཞི་ཆ་གཅིག །ནང་ངོར་དེ་དང་ཚངས་ཐིག་གཉིས། །འཕྲེད་སར་བཟུང་ནས་བཞིལ་རི་དང་། །མི་ལ་ཐུག་པ་གླུམ་པོར་བསྐོར། །དེ་ཡི་ཤར་ནུབ་དབུས་དྲང་པོར། །མཉམ་ལམ་མཚོན་བྱེད་ཐི་ཁས་བཅད། །དེ་ཡི་ཤར་ཕྱེད་བྱང་མར་ལུག །ནུབ་ཕྱེད་བྱང་མར་བུ་མོའི་བར། །གཡོན་བསྐོར་བགོད་པ་བྱང་ཁྱིམ་དྲུག །དེ་བཞིན་ནུབ་ཕྱེད་ལྷོ་མར་སྲང་། །ཤར་ཕྱེད་ལྷོ་མར་ཉ་ཡི་བར། །གཡོན་བསྐོར་བགོད་པ་ལྷོ་ཁྱིམ་དྲུག །

དེ་བས་ཉི་མ་ཁྱིམ་གང་དུ། །སློབས་མ་ཐག་གི་ཉིན་མོ་དེའི། །ལྷོ་དབུས་ཚངས་ཐིག་སྟེང་ཐད་ཀྱི། །ཉི་མའི་ལམ་ཡང་དེ་དང་དེའི། །ཐོག་མའི་སྐར་མའི་འགྲོ་ལམ་ཉིད། །དེ་ཕྱིར་ལྷོ་བྱང་ཁྱིམ་དྲུག་དྲུག །ཟླུམ་པོ་ཕྱེད་པར་འདྲ་བ་ལ། །ལྷོ་ཁྱིམ་གཞུ་དབྱིབས་མེའི་ཕྱོགས་དང་། །བྱང་ཁྱིམ་པད་འདབ་བཟེང་པོ་བཞིན། །བསིལ་ཟེའི་ཕྱོགས་སུ་གནས་ཞེས་གསུངས། །དུམ་བུ་ལྷག་མ་བཅུ་གཅིག་པོའི། །རང་རང་སྟེང་གི་གོ་ལ་ཡང་། །ཐུར་བཞིན་ཟླུམ་སྐོར་མཉམ་ལམ་བཅད། །ལྷོ་གླིང་ཤར་ནས་གཡོན་སྐོར་གྱི། །སོ་སོའི་ཤར་ཕྱེད་བྱང་མ་རུ། །རིམ་བཞིན་ཉ་བུམ་རྒྱ་སྲིན་གཞུ། །སྡིག་སྲང་བུ་མོ་སེང་ཀར་འཁྲིག །གླང་བཀོད་ས་ནས་མགོ་བརྩམས་ཏེ། །ཁྱིམ་རྣམས་གཡོན་བསྐོར་བཀོད་པ་ཡིས། །དུམ་བུ་རང་རང་སྟེང་ཐད་ཀྱི། །འགྲོ་ལམ་མ་འདྲེས་རྟོགས་པར་འགྱུར། །

12.20 ཚད་ལ་རྒྱ་དཔངས་མཇུགས་བུལ་གསུམ། །རྒྱ་ཚད་མེ་ནས་བསིལ་ཟེའི་བར། །དཔག་ཚད་བདུན་ཁྲི་ལྔ་སྟོང་སྟེ། །སྐར་ཁྱིམ་འཁོར་བཅས་འགྲོ་བའི་ལམ། །དེ་ལས་ལྷོ་བྱང་དཔག་ཚད་ནི། །སྟོང་ཕྲག་ཕྱེད་དང་བཅུ་གསུམ་རེ། །དོར་དབུས་ལྔ་ཁྲི་ཉི་མའི་ལམ། །ཟླུམ་པོའི་མཐའ་ནི་སུམ་འགྱུར་ཡིན། ༈ །དཔངས་ལ་མཐོ་ཚད་བྱང་བགྲོད་མཐར། །ས་ལས་དཔག་ཚད་བརྒྱད་ཁྲི་དང་། །དྲུག་སྟོང་འཕགས་པའི་མཁའ་ལ་འཁོར། །དམའ་ཚད་ལྷོ་བགྲོད་མཐར་ཐུག་ཚེ། །བདུན་ཁྲི་ལྔ་སྟོང་འཕགས་པ་སྟེ། །སྟེང་འོག་མཐོ་དམན་བར་འགྱུངས་ཁྱད། །སྟོང་ཕྲག་བཅུ་གཅིག་ཡོད་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་ཉིན་མཚན་མཉམ་དུས་ཀྱི། །རི་མོའི་ལམ་དུ་འགྲོ་བའི་ཚེ། །བརྒྱད་ཁྲི་ལྔ་བརྒྱ་འཕགས་པར་འགྲོ །ཕྱེད་བཅས་བརྒྱ་དང་བྱ་གཉིས་ཀྱི། །ཞག་ལ་སྟེང་འོག་ལྷོ་བྱང་འགྲོ། །དེ་ཡིས་སྟོང་ཕྲག་བཅུ་གཅིག་ལ། །བགོས་ཐོབ་ཞག་རེར་ཉི་མ་ཡི། །གདུང་བྱེད་སྟེང་འོག་འགྲོ་བའི་ཚད། །བདུན་ཁྲི་ལྔ་སྟོང་ལ་བགོས་ནོར།། གདུང་བྱེད་ལྷོ་བྱང་འགྲོ་བའི་ཚད། །ཞག་དེས་ལྔ་ཁྲིར་བགོས་པའི་ནོར། །ཉི་

དཀྱིལ་སྟོ་བྱུང་འགྲོ་བའི་ཚད། ༈ །མགྱོགས་བྲལ་སྣང་འགྲོས་གཡས་བསྐོར་དུ།། རྒྱུ་བ་ཆུ་ཚོད་རེའི་ཡུན་ལ། །དཔག་ཚད་དྲུག་སྟོང་ཕྱེད་སུམ་བརྒྱ། །འགྲོ་ཕྱིར་ཉིན་ཞག་གཅིག་ཡུན་ལ། །དཔག་ཚད་གསུམ་འབུམ་བདུན་ཁྲི་དང་། །ལྔ་སྟོང་རེ་རེ་བགྲོད་པར་ནུས། ༈ །དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་རྩིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྡན་སྙིང་གི་ཐིག་ལེ··· ལས་ས་དང་ཁྱིམ་གྱི་གོ་ལ་བཤད་པའི་སྐབས་ཏེ་བཅུ་གཉིས་པའོ།། །།

སརྦ་དཱ་ཀ་ལྱཱཎཾ་བྷ་བ་ཏུ། །

ཞར་བྱུང་རབ་རྒྱུན་མེ་ཡོས་ལོའི་རྩིས་འགྲོ།

གྲུབ་པའི་ཟླ་བསྡུས།

མདའ་རྗེའི་ལྷག་ལ་ཐིག་ལེས་བརྒྱན།

གཟའ་རྒྱ་ལ་རྩེ་མོ་ ༣ དྲག་པོ་ ༡༡ འཁོར་ལོ་ ༢༨ ཐབས་ཤེས་ ༢ སོ་ཡོན····

༣༣༢།

རིལ་ཆ་ལ་ཟླ་མིག་༢༡ ནམ་མཁའ་བྱུག་ ༦༠ ཉི་རྒྱ་སྟོང་པས་རྩིས་འགྲོ་མེད།

བྱེད་པའི་ཟླ་བསྡུས།

མདའ་རྗེའི་ལྷག་ལ་ཆུ་བོ་ ༨།

གཟའ་རྒྱ་ལ་མིག་ ༢ ཟླ་འབྱུང་ ༥༡ མཁའ་མིག ༢༠།

རིལ་ཆ་ལ་ཟླ་མིག་ ༢༡ ཆུ་ཕྱོགས ༡༠༨།

ཉི་རྒྱ་ལ་ནམ་མཁའ་༠-ཟླ་ འབྱུང་ ༥༡ དུས་ མིག་ ༢༧ ནམ་ མཁའ་ ༠ ཁྱིམ

༡༢།

གྲྭ་གཅན་ལ་ཐིག་བསེ་རུ་ ༡༠།

ཉིན་ཞག་གཟའ་ལྷ།

སྲི་ཞག་ལ་ཟླ་འབྱུང་ ༥༡ ཟླ་དབང་འབྱུང་ ༥༥༡།

གསལ་ཞག་རེས་གཟའ་མི་ ༣།

སྐོས་ཞག་བཀྲ་ཤིས་ལ་ཆོས་ཟླ་བ་ ༡༡༥།

ཕུར་བུ་ལ་རོ་རྒྱལ་མཚོ་ ༨༢༨༦།

སྤེན་པ་ལ་དུས་རྩ་དུས་མཚམས་ ༦༦༩༦།

ལྷག་པ་ལ་དུས་ནོར་མི་ནོར་ ༤༣༤༦།

པ་སངས་ལ་མིག་དུས་རི་ཟླ་ ༡༧༦༢།

དྲག་རྐང་ཞི་དལ་ལ་མིག་ཐུབ་ཀླུ་མཚོ་འོད་དཀར་ ༡༨༤༧༢།

ཉིན་ཞག་ཉི་རྡུ་ལ་ནམ་མཁའ་ ༠ མི་ ༣ མདའ་རྩེ་ ༣༥ གཟུགས་ ༡ ཟླ་……

མཁའ་མི་མིག་དྲག་པོ་ ༡༡༢༣༠༡།

ཁྲིམ་ཞག་གཟའ་ལྔའི་རྒྱན་བྱེད།

མིག་དམར་ལ་ཆུ་བོ་ ༨ བུག་མིག་ ༢༩ རྒྱལ་པོ་ ༡༦ གཟུགས་ ༡ རི་ཡིད་……

༡༨༧ མཁའ་ཀླུ་ཁྲིག་མིག་ ༢༠༤༠།

ལྷག་པ་ལ་དེ་ཉིད་ ༢༥ བུག་མིག་ ༢༩ རྒྱལ་བ་ ༢༨ མཚོ་ ༨གཟུགས་མི་……

མཚམས་ཀླུ་ ༤༦༣༡ མི་མཁའ་མིག་ཀླུ་ ༤༢༠༣།

ཕུར་བུ་ལ་དུས་མིག་ ༢༦ འཁོར་ལོ་ ༢༧ སོ་༣༢ གཟུགས་ ༡ ཆུ་རི་ གཟུང་

༡༧༨ མཁའ་མཚོ་ཕྱོགས་ ༡༠༨༠།

པ་སངས་ལ་ཟླ་མིག་ ༢༡ ཆུ་བོ་ ༨ མཁའ་མི་ ༣༠ ཁྲིག་༠ ལག་མིག་ཟུང་……

༢༢༢ སྐྲོན་རྒྱལ་བ་ ༢༨༡༤།

སྤེན་པ་ལ་མི་བདག་ ༡༦ རི་མཚོ་ ༨༧ འཁོར་ལོ་ ༢༧ ཁྲིག་ ༠ ཆུ་རི་མཚོ་

༨༧༨ ཁྲིག་ཁྲིམ་མི་ ༣༡༢༠།

ཚེས་ཞག་གཟའ་ལྔའི་རྒྱན་བྱེད།

མིག་དམར་ལ་མཚོ་ ༨ བུག་མིག་ ༢༩ རྒྱལ་པོ་༡༦ གཟུགས་ ༡ རི་ཡིད་……

༡༨༧ ནམ་མཁའ་རྒྱལ་པོ ༡༦༠།

ལྷག་པ་ལ་དེ་ཉིད་ ༢༥ བུག་མིག་ ༢༩ ཡུལ་ ༢༨ མཚོ་ ༨ གཟུགས་མེ་རོ་ ཧྲུ་ ༤༦༣༡ གཟུགས་མེ་རོ ༦༣༡།

ཕུར་བུ་ལ་རོ་མིག་ ༢༦ འཁོར་ལོ་ ༢༧ སོ་༣༢ ཟླ་བ་ ༡ མཚོ་རི་ཟླ་བ་ ༡༧༨ མཁའ་ལྷ་ ༤༠།

པ་སངས་ལ་ཟླ་ལག་ ༢༡ རྒྱ་བོ་ ༨ མཁའ་མེ་ ༣༠ ཐིག་ ༠ མིག་ལག་ཟུང་ ༢༢༢ དུས་སྐྲུན་ ༡༤༦།

སྤྲིན་པ་ལ་མི་བདག་ ༡༦ རི་མཚོ་ ༨༧ སྐར་མ་ ༢༧ ཐིག་ ༠ མཚོ་གཟའ་ རིག་བྱེད་ ༨༧༨ མཁའ་རྒྱ་ཟུང་ ༢༨༠།

ད་བ་ཟླ་དག་ལ་ཐུབ་པ ༧།

ཞལ་ལྷུང་ལོ་འཚོ་ལ་འབྱུང་བ་ ༥ མེ་རྩེ་ ༣༣ གཟུགས་ མིག་ ༢༡ མེ་ ༣ རྒྱ་དུས་ ༦༨ ཐབས་ཤེས་ ༢ བུག་མེ ༣༩།

བྱེད་པ་ལོ་བདག་ལ་གཟུགས་ ༡ ཡོན་ཏན་ ༣ མིག་འབྱུང་ ༥༢ མཚོ་ ༨ ནོར་དུས་མིག་ ༢༦༤།

མཁྲིགས་རྩིས་རེའུ་མིག

རྒྱལ་སློན་ལ་ཐིག་ ༠ སྲིད་པ ༣།

ཀར་སྐྱུང་རྩིས་འདས་པོ་ལ་བུག་མཁའ་བུག་ཟླ ༡༩༠༩།

སྣ་རའི་ཉི་ཟློག་འདས་པོ་ལ་ཐིག ༠།

སེར་རྩིས་འདས་ཟླ་ལ་སྲིད་པ ༣།

འདས་ཞག་སྤྱི་རྒྱུ་བར་དུ་དབང་འབྱུང ༥༥། ཉོག་མ་ལ་ཟླ་བུག་རྒྱ ༨༩༡།

སྤྱི་ཞག་གིས་གཟའ་ལ་སྟོང་པ ༠།

ཉི་མ་ལ་འབྱུང་བ ༥།

འབྱུང་ཁམས་ལ་རྩེ་མོ ༣།

སྨི་བ་ལ་གླུ ༨།

སྤྲར་ཁ་ལ་བསེ་རུ ༡།

སྒྲ་གཅན་མཁའ་མི་ལག་པའི་རེའུ་མིག་ཟླ་དག་ལ་དྲག་པོ ༡༡།

ཁྱིད་ལོའི་རེའུ་མིག་འདས་ལོ་ལ་ཀླུ་མི་བྱུང ༢༣༨།

རྒྱལ་སློན་རེའུ་མིག་འདས་ལོ་ལ་ཟླ་བ ༡།

སྒྲ་གཅན་མཁའ་དུས་ཚུའི་རེའུ་མིག་ཟླ་དག་ལ་ནམ་མཁའ་གཟུགས ༡༠།

时轮历精要

商卓特·桑热　原著
黄明信　陈久金　译解

礼赞偈

广慧诸佛五智放光华，
卅二瑞相丰采圆满身，
色空大印相应极乐姿，
祈请时轮上师降吉祥！

三有轮回怒鲸张獠齿，
吞噬生老病死血淋尸，
唯赖三宝拯引解脱道，
忧患众生喘息得复苏。

大空五字自性最上乐，
明点六言手印共拥持，
空性大悲本性"哎"与"旺"，
无别双运时轮我顶礼。

远离愚垢胜义虚空净，
绚丽彩虹交织楼宇中，

具足智身金黄孺童体，
垂赐智慧利剑如意枝。

普利芸芸世间妙灵药，
清除热恼大悲甘露津，
指拈莲花众生救怙主，
直至菩提于我永护矜！

妙欲、法、财、解脱、四功德，
圆成化现色相清净土，
佳善吉祥涌源苫婆罗，
已降将临诸王虔顶礼！

发心转动密咒水车轮，
汲取经王本释甘露液，
善巧降澍圣域持明土，
祇鲁巴、时轮足我赞咏。

圣域广博高士罗摩那，
巧挥明慧手指引劲弓，
飙发四系论旨锐利箭，
有破有立尽摧邪恶宗。

本初佛祖大经恒河渺，
阿迦达、惹、卓、香诸译师，
以广慧力一口猛吸干，
倾注雪国此恩难量数。

雪山聚中　萨迦、格鲁，
宁玛、迦举、　爵囊等宗，
为登佛位　敷设金阶，
凡此诸师　皆所赞颂。

通达显、密奥义布顿师，
文殊真身显化宗喀巴，
绍隆所传密藏克主杰，
善巧舵手三尊奉顶髻。

善解经义法称海，
双运大位善宝海，
开辟道轨天成海，
稽首讳海三大士。

浦派卓论智者宝，
珍奇璎珞《白琉璃》，
照耀白昼《日光论》，
两论造者我敬礼。

并无前贤未说义，
谨怀一腔利他心，
尽我愚鲁所知者，
撷摘精要便初学。

涅槃解脱　　深奥难解，
数值轨式　　堪为传介，
算经韻语　　妙龄鲜唇，

后学少年　　曷来尝味！

第一章　　基础知识

1.01 四则总说

〔译文〕 加法从自己的右手向左写，乘、除、减从左向右。乘数末尾的零要写到被乘数的末尾上去，除数里的零在末尾定位，被除数为零时无可除，乘数为零时把被乘数全擦掉。

〔译解〕 这里是按在沙盘上演算的方法说的。写数字时先在右端写个位，然后向左写十位、百位……。求出得数后有将原数擦去，或在原数后加零等等一些方法。

〔译文〕 乘的意义就是增加这么多倍。乘一仍得原数无增减，乘二、乘三，越乘越多。乘除遇零时画上圈，除数末尾和中间的零圈只起定位作用，不够除时空过的这一位要记为零。

除法有单位数除和多位数除两种；单位数除可以随除随抹，多位除则以下位为主。除法就是求被除数中包含着多少个除数的方法。

进位时，一的上一位是十，十的上一位是百，往上类推。除时上位退一是十，余数仍留原处，零不可能出现在一个数值的开头。

世间存在的事物是无数的，但无论计算多么大的数量，乘除法都是这样。

1.02 九九表（译文从略）

1.03 六十大数名

〔译文〕 1个、2十、3百、4千、5万、6亿（十万）、7兆（百万）、8京（或俱胝，即千万）、9秭（万万）以上九位为孤数（单名数）。以下为叠数，即每一个数名上再加一"大"字为其十倍：10

阿庚多、11大阿庚多、12那由他、13大那由他、14钵罗庚多、15大钵罗庚多、16矜羯罗、17大矜羯罗、18频婆罗、20阿閦婆、22毗婆诃、24嗢僧伽、26婆喝那、28地致婆、30醯都、32羯腊婆、34印达罗、36三摩钵耽、38揭底、40拈筏罗阇、42姥达罗、44跋兰、46珊若、48毗步多、50跋罗搀、52慈、54悲、56喜、58捨、60止于“无数”。

〔详解〕 ①这里如用十万、百万等名则与孤数之称矛盾，故采用旧日的亿、兆、京等。这里的“亿”不是万万。

②六十大数名称，印度有若干套，此处采用的是《俱舍论》，但最后的四位原书缺，是后人补入的。

1.04 数字的异名

〔译文〕 一：自性、色、犀、月、白光、玉兔。

二：眼、双、运行、方便智慧、交配、结合、阎罗、孪生。

三：世间、热、功德、火、有、尖。

四：海、渊、河、魔、明论、部、双双。

五：欲乐、受用品、蕴、箭、行、根。

六：味、时、味道、季节。

七：宝、持地、能仁、洲、仙人、山、曜、马。

八：天神、龙、吉祥、蛇冠、蛇、腹行、财神、财、财物。

九：罗刹、孔穴、库藏、脉。

十：人、忿怒明王、声响、方位、圆满、力、手指。

十一：勇武、自在天、致安、安源王、能夺。

十二：太阳、因缘、宫。

十三：伞层、杂、无身、贪欲、致醉。

十四：人类(人的类别)、摩那缚迦(初人)、心意、(世间)有、有处。

十五：太阴日。

十六：部分、王、人主。

十八：缺点、缺陷、界。

廿四：胜者、境。

廿五：自性。

廿七：宿、周期。

卅二：牙齿、重生。

零：虚空、天空、圆点。

〔译解〕 藏文的历算书里，常用异名来表达数字，例如二可用眼或手代替，同时又在这个字的上面或者下面加写数码，采用双重手段来表达。因为数码很容易写错印错，而异名则不易写错。但用异名表达复名数时，判位又不易准确，所以数码仍有必要；两者可以起互相校正的作用，这是藏文历算书的一项优良传统。但全部照译成汉文，反给读者增加困难，所以本书译文完全直接写出数字。以后不再另行交代。

在用异名表达时，先个位，后十位，再首位……例如403可写为火(3)空(0)海(4)，而不是海空火。3299可写为孔(9)脉(9)齿(32)。149209可写为孔、空、眼、脉、意，反复出现时可简称为"孔等"。(参看9.52节)

1.05 〔译文〕 1、日，2、月，3、火，4、水，5、木，6、金，0、土为七个轮值曜，加罗睺，劫火、长尾、则为十曜。

廿八宿：0、娄，1、胃，2、昴，3、毕，4、觜，5、参，6、井，7、鬼，8、柳，9、星，10、张，11、翼，12、轸，13、角，14、亢，15、氐，16、房，17、心，18、尾，19、箕，20、斗，21、牛，22、虚，23、危，24、室，25、壁，26、奎。牛宿后加女宿则为廿八宿，其实这两宿共只占一宿的幅度，并不多占，所以我们这一派主张宿数为二十七。

每一宿后面又跟着一些小星。小星共有两亿八千五百万(285,000,000)。

〔译解〕 ①廿八宿由于它们是处于诸曜运行轨道（当初是白

道）上而著称。五曜是行星，廿八宿是恒星，因此 藏文中的རྒྱུ་སྐར不能译为“行”星，汉文的行星更不能译为རྒྱུ་སྐར。应译为རྒྱུ་གཟའ།

②廿七宿起于娄宿，代表数字是零而不是一。

1.06 〔**译文**〕 十曜运行途中的宫舍是：0、羊，1、牛，2、双子，3、巨蟹，4、狮子，5、室女，6、天秤，7、蝎子，8、弓（人马），9、水兽（摩羯），10、瓶，11、鱼。

〔**译解**〕 十二宫命名的意义，请参看本书中《时轮历原理研究》一文的第十节。

〔**译文**〕 廿七宿每一宿所占的空间均分为六十分，每一分叫作一“弧刻”。这六十分又分为四份，每份十五弧刻，名为一“宿步”。每九个“宿步”为一宫。娄宿（四步）、胃宿（四步）和昴宿的一步共九步，相应于白羊宫。昴宿的三步、毕宿（四步）和觜宿的一半（两步）称做金牛宫。觜宿的另一半、参宿和井宿的三步相应于双子宫。井宿的一步、鬼宿和柳宿的全部叫做巨蟹宫。星宿、张宿和翼宿的一步叫做狮子宫。翼宿的四分之三，轸宿和角宿的一半合为室女宫。角宿的另一半、亢宿和氐宿的三步是天秤宫。氐宿的一步、房、心两宿的全部为天蝎宫。尾宿、箕宿和斗宿的一步为人马宫。斗宿的三步、牛宿和虚宿的一半为摩羯宫。虚宿的另一半、危宿、室宿三步为宝瓶宫。室宿的四分之一、壁宿和奎宿的全部为双鱼宫。

〔**译解**〕 “弧刻”是时轮历中度量角度的一个基本单位；在藏文里它与“漏刻”是同形异义的两个概念。由于同形，很容易混淆。在译文里我们尽量把它们区别开，表示时间者译为“漏刻”，表示弧长者译为“弧刻”。周天27宿，每宿60弧刻，共1620弧刻（周天360度中的$1^{\circ} = 4.5$弧刻）。在本书的算式中我们用q表示。由于它与度是同类的概念，为了通俗起见，我们曾经把它译为度，同时说明其长度的差别，但实际上容易引起混乱，所以不再这样译。“弧刻”一词是新创的译法，比较准确。

1.07 〔译文〕 廿七个“会合”是：0、天除，1、亲合，2、长寿，3、善根，4、善良，5、隆肿，6、善业，7、执持，8、苦楚，9、肿胀，10、增长，11、决定，12、遍摧，13、喜悦，14、金刚，15、悉地，16、深堕，17、盖世，18、全摧，19、寂静，20、成就，21、所修，22、妙善，23、太白，24、梵净，25、帝释，26仇恨。

〔译解〕 时论历中各种名数在计算中各有一个代表的数值，其中有一些是从零开始，而不是从壹开始，须要注意。

1.08 〔译文〕 十一个“作用”的名称是：（每日分为前，后两半）从上半月初一日的后分起算，至二十九日前分，其间，由1、枝稍，2、孺童，3、贵种，4、捣麻，5、家生，6、商贾，7、毗支，这七个轮流；廿九日的后分为吉祥，三十日前分为四足，后分为“龙”，初一前分为不净。这四个不轮流，是固定的。

十二缘起是：无明、行、识、名色、处、触、受、爱、取、有、生、老死。

〔译解〕 十一作用参看3.14节。十二缘起原是佛教哲学中的术语，无明月为太阳在摩羯宫之月，行月是宝瓶月，余类推。

1.09 〔译文〕 太阳运行十二宫一周所用的时间，也就是四季整整一个循环，叫作一年。纪年以“胜生年”为首，这是《胜乐经首品释》依照《吠陀书》而说的。汉族则以十二年周期与所属的木、火、土、金、水等五行再各分阴、阳，互相组合而成六十年的周期。《初品释》所说的胜生年，与汉历的丁卯年同义异名，其他顺推。

〔译解〕 十二宫为一恒星年，四季为一回归年，这里未加区别。

时轮派六十年的名称、次序及其与五行、十二生肖和天干地支的对应关系如下表：

时轮派六十年周期表

	兔	龙	蛇	马	羊	猴	鸡	狗	猪	鼠	牛	虎
阴火	1丁卯胜生		51丁巳金黄		41丁未猕猴		31丁酉金沿		21丁亥普化		11丁丑大自在	
阳土		2戊辰妙生		52戊午信使		42戊申木曜		32戊戌悬垂		22戊子遍持		12戊寅多粒
阴土	13己卯沉迷		3己巳太白		53己未义成		43己酉温文		33己亥致变		23己丑违越	
阳铁		14庚辰奋威		4庚午沉醉		54庚申猛厉		44庚戌共通		34庚子具备		24庚寅仪态
阴铁	25辛卯行健		15辛巳超群		5辛未生主		55辛酉恶意		45辛亥致违		35辛丑超升	
阳水		26壬辰欣悦		16壬午众杂		6壬申数苑		56壬戌巨鼓		46壬子纲维		36壬寅致善
阴水	37癸卯致美		27癸巳尊胜		17癸未太阳		7癸酉瑞颜		57癸亥呕血		47癸丑无忌	
阳木		38甲辰忿怒母		28甲午胜利		18甲申救日		8甲戌实有		58甲子荧惑		48甲寅庆喜
阴木	49乙卯罗刹		39乙巳多宝		29乙未致醉		19乙酉护国		9乙亥华年		59乙丑忿怒明王	
阳火		50丙辰炎火		40丙午威摄		30丙申丑颜		20丙戌不尽		10丙子能持		60丙寅终尽

1.10 〔译文〕 月亮的白分盈缩各做为十五分（每一分为一个太阴日），满三十个太阴日为一个月。

一年的十二个月里，以哪个月为年首，异说甚多，且各有其所根据的教证和理证。我们这一派以时轮佛在妙德聚谷大塔说法之月，即上弦居前的角宿月为年首，这是因为胜生年角宿月上半月初一日拂晓时，除劫火一曜外，其他九曜的平行度都在白羊宫首，数值都是零，又因为这时世界上月轮初生，第一个白分开始增长。

〔译解〕 关于年首和月首的不同说法，上弦居前或下弦居前的意义，参看《时轮历原理研究》第二节（5）。

1.11 〔译文〕 综说各项周期和进位率；

曜和作用的周期是七；

宿和会合的周期是二十七；

刻与分的周期是六十；

息的周期是六；

息以下子位的周期（进位率）不定。凡满周期时就进位，最上一位用周期除后的商数大都弃去不用（只用商余）。

〔译解〕 "最上一位"指宿位和曜位。息位以下的进位率有707、67、13、……等等，依最小公倍数而定。目的是用较小的分母表示较大的精确度。

1.12 〔译文〕 加法有十种异名，减有十种异名，乘有五种异名，除有四种异名……

〔译者按〕 藏文里的这些异名译成汉文无意义，从略。

1.13 〔译文〕

前贤嘉言，如意宝树。

衍生算学，繁华簇垒。

我以简词，作为贯索。

串付后学，俾生欢喜。

妙德本初佛祖经中，外时轮品历法数值推算要诀——众种法王精要之第一章，基础知识终。

第二章　佛法年代算法

2.01 〔译文〕 佛法〔住世〕年代的计算方法有显宗和密宗两种，其中各自又有多种不同的说法。这里根据《贤劫经》、《广大游戏经》和《时轮经》，撮其要点略述之。

〔译解〕 "佛教年代"主要指佛教存在年数的预言和佛教史上重要的年代。

〔译文〕 娑婆世界之主，具足大悲，无比本师，于义成年，即己卯年，箕宿月白分十五日夜半鬼宿时乘象入胎。2788。

〔译解〕 2788这个年数，是下距本书历元（公元1827年）的年数。化成公元纪年的方法是：公元前者用该数先加1、再减1827。如佛诞 2787＋1－1827＝961B·C· 公元后者从1827中减去该数，如：2.09节第一个丁卯1827－800＝1027A·D·

2.02 〔译文〕 九个月零二十三天后，于猛历年即庚申年氐宿月白分初七夜间诞生，瑞象稀有。2787。

七日后生母逝世。二十九岁戊子年弃王位出家苦行六年。

三十五岁甲午年氐宿月望日，黎明初现时证得无上菩提甘露。2753。

这个"望"，按太阳日计算的曜位为一，漏刻三十八。太阴日结束时月亮的位置在第十六宿，弧刻为零。罗睺头在第十六宿，弧刻为二十九。《毗奈耶》等经中关于此时罗睺食月的记载与此正相符合。

〔译解〕 这个甲午年氐宿月，相当于公元前927年儒略历4月16日。38漏刻相当于812分钟，即15小时12分。时轮历以天明为起算点，这个15时12分，大致相当于上半夜的21时许。

经查中国科学院紫金山天文台台刊 1983 年号刘宝琳《公元前1000年至公元3000年月食典》，公元前927年儒略历 4 月16日确有一次月全食，食分为1.485，食甚时刻为历书时 2^h43^m，折合世界时为 20^h45^m，释迦成道的地点在印度的菩提伽耶，约东经 85°，其地方时为2^h25^m。

又经推算，这一天月亮的位置约在197°，在 195° 至 225° 之间，所以虽在氐宿头之前约3°，仍应算在氐宿月之内。因此，时轮历浦派所推得的这次月全食，大体上是正确的，不过食甚时刻早了五个小时。

2.03 〔译文〕 此后四十六年中大转法轮。多俱胝劫中，并此名称亦难得闻。

八十一岁，奋威年即庚辰年，2707，角宿月既望，在南天竺妙德聚谷幻化大塔，下有法界敕语灌顶，上有妙德诸宿坛场极大安乐处，金刚界大曼荼罗中，世尊释迦我佛，御金刚狮子座，入时轮定，为以月贤法王为首之九十六郡王等有缘天、人会众，说（时轮）根本经一万二千颂等续部密咒，了无遗留，以作临逝遗教。2707。

同年氐宿月白分十五日夜，色身如满月西沉法界山巅，忧伤笼照大地。

〔译解〕 俱胝即千万，见本书1.03节。颂：每四句，或三十二个音节为一颂。

2.04 〔译文〕 佛曾预言：佛教在世间存在的期限为五千年。系从佛涅槃算起。（五百年为一章），在十个五百年里，第一个五百年名为“证阿罗汉果”章。第二个五百年名“证不还果”章。第三个五百年名“证预流果”章，是为三通达妙智章（亦名三证果章）。其后的三个五百年，依次为：般若章、禅定章、戒律章。是为了表示在这个阶段修此“三学”者多，故称为三修学章。再后的三个五百年，称为三教典章，表示开示对法论、契经、戒律者

较多；第十个五百年，即最后一个五百年，出家人全无真正的见、行，只有象征性的形式，称为唯相章。

2.05 〔译文〕 那么，从世尊诞生到现在第十四胜生周的丁亥年以前，总共经过了多少年呢？答：二千七百八十七年，成佛后二千七百五十三年，涅槃后已过二千七百零七年。罗汉、不还、预流、般若、禅定，等章都已结束，戒律章已过去二百零七年。从现在的这个丁亥年起计算，再过二千二百九十三年之后佛教的存在就将结束了。以上是显宗的说法。

2.06 〔译文〕 密宗的时轮系，其内部也有不同的说法，暂依三位"海"大师（参看本书开头礼赞的第十二偈）的讲法。教法住世的年代是：

世尊八十一岁；庚辰年角宿月望，说根本经。2707。

辛巳年月贤法王摄根本经撰疏。2706。

壬午年向有缘者宣讲。2075。

癸未年在玛拉雅乐园津梁大殿中，以具缘持明仙人为首，修建时轮立体坛城，月贤卒。2074。

甲申年其子天自在法王登位。2703。在位满百年。

甲子年2603起，其子威仪法王在位百年；其后

甲辰年2503，月施登位；

甲申年2403，天大自在登位；

甲子年2303，驳色登位；

甲辰年2203，天具自在登位。以上在位各百年。为宏扬根本经之期。其后

甲申年2103，如佛所授记，妙吉祥称登位满百年。

2.07 〔译文〕 甲子年2003，角宿月望日在玛拉雅宫时轮立体坛城上，将日车仙人等不同法姓之梵净仙人做为同一法姓（法种）兄弟传授灌顶，因而得到"众种法王"之称。并如佛所授记，作《时轮摄略经》后逝入圆满报身。

即此甲子年2003。白莲法王登位，如佛授记，作《摄略经（无垢光）大疏》，在位满百年。

甲辰年1903，妙善，　甲申年1803，尊胜。

甲子年1703，善友，　甲辰年1603，宝掌。

甲申年1503，密遍入天，甲子年1403，日称。

甲辰年1303，极善，等八法王各一百年，宣讲摄略经及大疏。

2.08 〔译文〕其后甲申年1203（公元624年）蜜慧在麦加创拉罗异教，同年海胜法王登位，在位一百八十二年。

丙戌年1021（公元806年）难胜法王登基，创他自己那一派——作用派的历元。据说难胜王在位二百二十一年，其最后一年为丙寅年（公元1026年）。由此可见，从拉罗入侵，即海胜登位之年到这一个丙寅年之间，就是经中说为“火——空——海”的那四百零三年。这样计算的必要是为了使人知道经中所说的拉罗住世一千八百年里，现在已到哪一年，尤其是为了知道这两位众种法王年数的特点。

2.09 〔译文〕其后的胜生年即丁卯年800，就是经中所说的第一个胜生年。这一年，太阳法王即位，密续之王时轮经莅临蕃土。太阳王满百年后，第二胜生周的丁未年700，驳色王即位，在位百年。第四胜生周的丁亥年600，月光王即位。第六胜生周的丁卯年500，无边王登位。这个胜生周的第三十年丁酉470，在脱思麻的宗喀地方，一切智者与修证士之首、众生依怙、善慧名称（宗喀巴大师）诞生。第七胜生周丁未年400，护国王，第九胜生周丁亥年300，祥护王，第十一胜生周丁卯年200，狮子王，其后第十二胜生周丁未年100，威伏王登位。这些都在位一百年整。

到第十四胜生周的这个丁亥年以前，在胜境格拉夏，七法王和十九位众种法王宏传佛法。他们的年数，已在上文中写在他

们各自的名字的顶上。（译注：铅印本为排字方便，改为夹在行中）读者一看便知。

〔**译解**〕 关于"胜生周的意义见3.01节译解。

以上从本书历元（公元1827年）向前逆数，以下向后顺数。

2.10 〔**译文**〕 这个丁亥年巨力王登位，再过百年，第十六周的丁卯年 100，不灭王，第十七周丁未年 200，人中狮子王，第十九周丁亥年 300，大自在王，第廿一周丁卯 400，众种大法王无限尊胜等各传圣法一百年。

其后第廿二 胜 生 周 丁未年 500， 众种尊王神武轮王践苫婆罗国狮子宝座，传法九十六年，在苫婆罗境九十七年，至丁未年率十二大神军旅，及雄猛大军到达"希达"之南方，从圣域开始，依次右旋，逐个战败拉罗军所驻的十二块地方，后四时的圆满时开始。这位战胜拉罗的转轮王，在他本身的一百年完了时，在格拉夏嘱命（其二子）梵净王和天自在王，在十二个地区宏法一千年，他就去世了。其后饮光等八王在苫婆罗宏法各一百年，其后如来正法就完结了。

2.11 〔**译文**〕 从佛祖圆寂到神武轮王九十八岁之间，共三千三百零四年，这是前四时的长度。每一时八百二十六年，称为一"法足"，其名称依次为：圆满时，三分时，二分时，斗诤时。现在的这个丁亥年以前，前四时教法中，圆满时，三分时，二分时，都已结束，斗诤时已过去二百二十九年，再过五百九十七年，前四时的斗诤时也将结束。

2.12 〔**译文**〕 拉罗教法和神武轮王的教法住世同为一千八百年。从拉罗入侵到现在这个丁亥年之间，拉罗教法住世的年数中已经过去了一千二百零三年，再过五百九十七年，拉罗教法住世的年代就将结束，这与神武轮王的教法的圆满时的开始是同时的。神武轮王的教法这一段一千八百年也分为四段，每段各四百五十年，这就是后四时的每一"法足"的年数。其名称和前四时一

样，也是圆满时，三分时，二分时，斗诤时。其他十一块地上同样也住世各一千八百年，总共二万一千六百年。这与经中所说的"神武轮王的教法（住世的时间）在色究竟天只是一天的时间"，正相符合。

〔译解〕 经中说人一天呼吸二万一千六百次（叫做"息"），而人间的一年只相当于色究竟天呼吸一次。

〔译文〕 佛教前宏期三千三百零四年，加众种神武王护法的后宏期一千八百年，共五千一百零四年。这个佛法住世时间的长度，比其他派别所说的五千年多一百零四年。这是这部经的特点。这是浦派学者们讲的。

〔译解〕 本章所述主要事项的年代折合公元如下：

事　　项	干　支	距本书历元	公 元 前
释迦牟尼入胎	己未	2788	—962
诞生	庚申	2787	—961
廿九岁出家	戊子		—932
卅五岁成正觉	甲午	2753	—927
七十七岁	戊寅		—885
八十一岁说时论经	庚辰角宿月	2707	—881
圆寂	庚辰氐宿月		
月贤法王集根本经造疏	辛巳	2706	—880
月贤法王　逝世	癸未	2704	—878
妙吉祥称集摄略经，得尊号众种法王	甲申	2103	—277
白莲法王造无垢光大疏	甲子	2003	—177

事　　项	胜生周次	干　支	距本书历元	公元后
拉罗异教创立、海胜法王登位		甲申	1203	624
难胜法王创作用派历元		丙戌	1021	806
著明的“火空海”年终结		丙寅	801	1026
时轮经传入吐蕃、第一个胜生周开始	一	丁卯	800	1027
宗喀巴诞生	六	丁酉	470	1357
本书历元	十四	丁亥	0	1827

2.13 〔译文〕 经中说：将来每个胜生周开始时都应更换历元的各项“算余”（应数）。依照这个教导，现在第十四个六十年里已过去了二十年，这一年的名称，梵语为萨尔瓦柢多，《胜乐经首品释》藏文译本中称为“普化”，摩诃支那黄金大国称为“丁亥”。五行算中按干支命名为阳火猪年，命、身、禄、福所属的五行依次为水、土、火、火。在九宫则行至末一轮的二黑，魔镜居于中宫。具足三行，“卡惹”月禄，如是年君伊始，大密持明所居之城，修士证胜境，妙德苫婆罗国幻化众种巨力王，于五爪金龙簇拥之法座上，举行“艾旺”新立大庆之际，诚心祝愿，敬谨更换历元的准确“算余”云。

〔译解〕 算余，汉文古代历书中叫做“应数”，新历元开始时各项数值并不都正在零点上，这是当时已有的各项数值。

“卡惹”系来自汉族星命术，其原文尚未查到。

年君。年为君、月为臣、日为兵、时为械。

妙德本初佛祖经中，外时轮品，历法数值推算要诀——众种法王精要之第二章，佛法年代算法终。

附：第十七胜生年算余（恒加数）表

在实际运算的某些步骤中，都有一项“算余”，即恒加数。因

为在历元（计算的起点）时，某一天体或某一种时间的位置不一定正在零点，往往是已经有了一个数值，在计算中必须要加上去。这项数值是随历元而变的。时轮历的习惯每到丁卯年都要更换一次历元，不是丁卯年，而编历书者认为合适的年份，也可以更换历元。例如本书的历元就是丁亥。现将本书历元的各项恒加数与第十六个丁卯年（公元1927）、第十七个丁卯年（公元1987）的各项恒加数，集中列表，先行交待于下，供读者选择使用。

本书章节	项　目		第十四丁亥元（公元1827）	第十六丁卯元（公元1927）	第十七丁卯元（公元1987）
3.01	闰余		60	55	0
3.02	曜基数		$3,37^{s}43'2''140'''$	$6,57^{s},53'2''220'''$	$3,11^{s},27'2''332'''$
3.03	整数		22	13	21
	零数		0	103	90
3.04	太阳基数		24,59,6,1,41	25,9,10,4,32	0
4.01	闰余		64	59	4
4.02	曜基数		3,21,20	6,39,10	2,51,20
4.03	整数		8	13	21
	零数		28	117	104
4.04	太阳基数		25,42,12,1,11	25,57,29,1,5	0,51,26,0,12
5.01	罗睺		100	187	10
6.01	五曜公积日		23,　539	2,178	51,551
6.02	验日		3	6	3
6.03	殊日	火	39	137	115
		木	2091	3964	4246
		土	2055	6286	6696
		水	24.94	46.39	83.86
		金	127.2	30.1	176.2
6.06	武步文迟		+6220165	−458672	+14872
6.07	太阳基数		25,0,45,0,62370	25,9,20,0,97440	0,3,35,1,112301

续　表

本书章节	项目		第十四丁亥元（公元1827）	第十六丁卯元（公元1927）	第十七丁卯元（公元1987）
6.22	按宫日推算	火	2,35,22,0,144,348	7,9,3,2,4174,6026,	4,29,16,1,147,2080
		水	15,54,25,3,4790,3299	21,53,47,3,6091,6364	25,29,24,4,8631,8203
		木	13,12,0,2,602,174	24,51,42,4,605,3013	26,27,32,1,174,1040
		金	18,30,54,4,448,3480	6,36,54,1,681,5114	21,4,30,0,322,2418
		土	5,13,16,0,5250,522	15,49,37,5,3610,9039	16,47,27,0,474,3120
6.31	按太阴日推算	火	1,31,5,2,53,553	6,10,8,0,168,180	4,29,16,1,147,160
		水	7,32,26,3,771,462	14,13,38,2,6806,268	25,29,24,4,8631,631
		木	13,1,48,5,44,1260	24,42,22,0,636,40	26,27,32,1,174,80
		金	15,14,23,0,695,581	3,36,45,2,34,386	21,4,30,0,222,186
		土	5,9,10,0,1832,476	15,45,52,2,478,270	16,47,27,0,474,240
7.03	长尾积月		52	14	7
10.01	祛疵转年		5,15,9,5,127,12,386	6,19,2,1,8,10,611	5,33,21,3,64,2,39
10.02	作用派值年曜		2,40,35,5,245	2,32,38,5,299	1,3,52,4,268
	祛疵作用派转年			6,17,38,5,299	4,48,52,4,268
10.05	王臣		3,6	2,5	0,3
10.06	甜头算积年		1749	1849	1909
10.15	两至表积年		36	6	0
10.18	黄金算积月		3	63	3
	总积日		57,509	6,118	55,491

续　　表

本书章节	项　　目	第十四丁亥元 (公元1827)	第十六丁卯元 (公元1927)	第十七丁卯元 (公元1987)
10.19	七　　曜	2	3	0
	地　　支	4	11	5
	天　　干	2	1	3
	九　　宫	4	8	8
	八　　卦	0	3	1
11.16	罗睺表积月	101	188	11
11.66	作用派值年	78	178	238
11.68	君臣表积年	2	4	1
11.70	罗睺表积月	100	187	10

第三章　五要素(体系派)

3.01 〔译文〕 现在依据时轮根本经讲体系派的五项要素。

从第十四胜生周①的第二十一年丁亥起，计算已经过去的年数②，乘以十二，加上从(当年的)角宿月③起已过月数④。(把这个数值)写(上下)两遍⑤。下位乘以二，恒加六十⑥，除以六十五⑦，以其商数加于上位，得朔望月的积月⑧。上位加一，下位(的余数)加二，即得下一月的积月(和闰余)。

在实际运算中，除以六十五之后所得的余数(是检验闰月的标准)，如果出现为零，表示闰月出现于(闰周的)终端，如果出现为一则表示闰月出现于(闰周的)中间。在这种情况下，上位(积月)应减一⑨。下位(的闰余)又是推算中气、节气、二至等季节标志的基本数据⑩。

〔译解〕 ①胜生是藏语"饶迥"的汉语直译，是丁卯年的异名。时轮历也以六十年为一周期，不过不用干支配合而是每年各有一个名称，不是从甲子年开始而是从相当于丁卯年的胜生年开始，所以不能译为六十甲子，而应译为"胜生周"，或丁卯周。第一个胜生周开始于公元1027年丁卯。

②已过年数是从本书的历元(公元1827丁亥角宿月朔日)起到所求年之间的年数，简称"积年"，或"入历年数"。

③角宿月，是月圆时月亮在天空的恒星背景上位于角宿前后的月份，即黄经165°至195°之间。这里是粗略地做为相当于霍尔历三月。

④简称入年月数。

⑤藏历习惯把同一度量系统中大小不同单位的数码不是由左向右而是由上而下地分开写，它们的共同乘数则相应地重复写几遍，这种写法唐译印度《九执历》中译为"重张位"，"重张五位"等。

⑥《九执历》中叫恒加数，时宪历中叫"应"，是该历元时已有的数值。凡更换历元时，这项数值都要更换。

⑦时轮历六十五年二十四闰。即65月2闰，每个平月积闰分2。

⑧"积月"依原文直译应做"定月"，但与下文的"定日"并非同类的概念，而与"积年"属于同类概念，故译为"积月"。是加上闰月之后的准确的朔望月数。

⑨当闰余为零或一时，表示闰月应设在该月之后，故这时上位加下位商数之后应减去一。

⑩第十章第七节10.07有无中气置闰法，及用闰余直接查表法。

第十章第十八节另有一推积月法及推总积日法。

〔例一〕 第十六胜生周土马年角宿月十五日

农历 戊午年三月十五日

公元 1978年四月廿一日

1978－1827＝151 积年

3－3＝0 入年月数

上位（15×12＋0）＋下位商数56＝1868 积月

下位〔（15×12＋0）×2＋60〕÷65＝56……44 闰余

〔例二〕 第十六胜生周土羊年牛宿月十五日

农历 己未年七月十五日

公元 1979年九月六日

1979－1827＝152 积年

7－3＝4 入年月数

152×12＋4＋57＝1885 积月

〔（152×12＋4）×2＋60〕÷65＝57……1 闰余

〔例三〕 第十六胜生周土羊年鬼宿月三十日

农历 己未年十二月三十日

公元 1980年二月十六日（藏历在上年内）

$$1979-1827=152 \quad \text{积年}$$

$$12-3=9 \quad \text{入年已过月}$$

$$[(152\times12+9)\times2+60]\div65=57\cdots\cdots21 \quad \text{闰余}$$

$$152\times12+9+57=1890 \quad \text{积月}$$

3.02 求曜基数①

〔译文〕 置积月，重张五位，自下而上：曜位乘以1②，漏刻③位乘以31，分位乘以50，息位乘0，子位乘480。再自上而下，分别加以3ᶻ，37ᑫ，43′，2″，140‴，再从最下位起逐层按707，6，60，60，7进位，所得余数叫做"曜基数"。

〔译解〕 ①朔日的曜基数是所求月的平朔时刻和平朔日的周日。为所求月之前一月的三十日的值日曜(星期序数)和该太阴日结束时刻。3ᶻ37ᑫ43′2″140‴为历元之平朔时刻。此数与积月乘朔望月值相加后，以7除之，其商余即是星期之序数和该月的平朔时刻。三十日之太阴日结束时刻，即为平朔时刻。

②1曜31漏刻50分0息480/707，加上四周的天数28，是朔望月的长度，即为29.53087太阳日。曜位的周期是7，29÷7=4余1，拾去商数，取商余1。在算式中z代表曜。周序日名为：1日曜，2月曜，3火曜，4水曜，5木曜，6金曜，0土曜。与现在通行的星期日日曜、星期1月曜的排列顺序不同。

③漏刻，直译为"水量"，由滴漏计时而来。其时间长度为现代钟表的24分，接近于15分钟的刻，而与60分钟的小时相差较大，所以译为"漏刻"。在计量弧长时，也借用这个名词，把一宿的六十分之一叫作"刻"，本译解中为了与时间单位相区别，译为"弧刻"。在没有混淆的情况下，都简称为刻。凡第一位是曜数的，第二位必是漏刻；第一位是宿数的，第二位必是弧刻。当第一位是零而不写出单位时，第二位是漏刻还是弧刻，需根据具体情况作出判断。在算式中都用q表示。

〔例一〕 由3.01 已知积月

$$(1868 \times 1 + 3 + 991) \div 7 = 408 \cdots\cdots 6$$

$$(1868 \times 31 + 37 + 1560) \div 60 = 991 \cdots\cdots 45$$

$$(1868 \times 50 + 43 + 211) \div 60 = 1560 \cdots\cdots 54$$

$$(1868 \times 0 + 2 + 1268) \div 6 = 211 \cdots\cdots 4$$

$$(1868 \times 480 + 140) \div 707 = 1268 \cdots\cdots 304$$

得曜基数为$6^{z}45^{q}54'4''304'''$

〔例二〕 $1885 \times (1^{z}31^{q}50'0''480''') + (3^{z}37^{q}43'2''140''')$
$= 44^{z}47^{q}6'3''687'''$

〔例三〕 $1890 \times (1^{z}31^{q}50'0''480''') + (3^{z}37^{q}43'2''140''')$
$= 5^{z}26^{q}17'259'''$

3.03求“整数”和“零数”

〔译文〕 置积月，写成上、下两位，上位乘以2，下位乘1，然后上位恒加22，下位恒加0，下位除以126，所得商数加于上位后除以28，即得“整数”和“零数”。

〔译解〕 上位的商余叫做“整数”，下位的商余叫做“零数”。这里的“整数”是个术语，指月亮在所求月平朔距远地点的整日数，零数为日下之余分。这个公式意味着近点月的长度为

$$30 - 2\frac{1}{126} = 27\frac{125}{126}\text{太阴日} = 27.5541\text{太阳日。}$$

此处的恒加数，为历元平朔距月亮近地点的日分。

〔例一〕 由3.01已知积月

$(1868 \times 2 + 22 + 14) \div 28 = 134 \cdots\cdots 20$ （整数）

$(1868 \times 1 + 0) \div 126 = 14 \cdots\cdots 104$ （零数）

〔例二〕 $(1885 \times 2 + 22 + 14) \div 28 = 135 \cdots\cdots 26$ 整数

$(1885 \times 1 + 0) \div 126 = 14 \cdots\cdots 121$ 零数

〔例三〕 $(1890 \times 2 + 22 + 15) \div 28 = 136 \cdots\cdots 9$ 整数

$(1890 \times 1 + 0) \div 126 = 15 \cdots\cdots 0$ 零数

3.04求太阳基数①

〔译文〕 置积月重张五位，（最上一位是）宿位，乘以2，（第二位）弧刻乘以10，分位乘以58，息位乘1，（第五位）子位乘以17②。再自上而下分别恒加24，59，6，1，41。然后自下而上分别除以67，6，60，60，27，③ 其商余名为"太阳基数"。

本月的太阳基数加此处的乘数就得到下月的基数，毫不费事。

〔译解〕 ①太阳基数为所求月平朔时太阳距春分点的弧长，亦即该时太阳的平黄经。

②2宿10弧刻58分1息$\frac{17}{67}$是每一个太阴月内太阳平均行度，参看第九章9.21节。$0^k4^q21'5''43'''$为每一太阴日太阳平行弧长。$24^k59^q6'1''41'''$为历元时太阳距春分点弧长。

③周天的弧度均分为27宿，在本译解的算式中用k表示。每宿60弧刻，周天等于1620弧刻。

〔例一〕 $1868\times(2^k10^q58'1''17''')+(24^k59^q6'1''41''')$

$=25^k31^q20'3''39'''$

〔例二〕 $(1885\times2+24+345)\div27=153\cdots\cdots8^k$

$(1885\times10+59+1828)\div60=345\cdots\cdots37^q$

$(1885\times58+6+394)\div60=1828\cdots\cdots51'$

$(1885\times1+1+478)\div60=394\cdots\cdots0''$

$(1885\times17+41)\div67=478\cdots\cdots60'''$

〔例三〕 $1890\times(2^k10^q58'1''17''')+(24^k59^q6'1''41''')$

$=19^k32^q41'1''11''')$

3.05求中曜、中日

〔译文〕 以59漏刻3分4息16/707①乘以所求之日的序数，加曜基数，得"中曜"②。

以4弧刻21分5息43/67③乘以所求日序数加太阳基数得"中日"④。

或以所求日期查下面这个表，也可。（就不必自己乘了）。

表一　　体系派太阴日平行表　　太阳平行表

太阴日期		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
太阴日平行时间	曜	0	1	2	3	4	5	6	0	1	2	3	4	5	6	0
	刻	59	58	57	56	55	54	53	52	51	50	49	48	47	46	45
	分	3	7	11	14	18	22	25	29	33	36	40	44	47	51	55
	息	4	2	0	4	2	0	4	2	0	4	2	0	4	2	0
	/707	16	32	48	64	80	96	112	128	144	160	176	192	208	224	240
太阳平行弧长	宿	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	刻	4	8	13	17	21	26	30	34	39	43	48	52	56	1	5
	分	21	43	5	27	49	11	33	55	17	39	1	23	45	7	29
	息	5	5	4	4	4	3	3	3	2	2	2	1	1	0	0
	/67	43	19	62	38	14	57	33	9	52	28	4	47	23	66	52

太阴日期		16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
太阴日平行时间	曜	1	2	3	4	5	6	0	1	2	3	4	5	6	0	1
	刻	44	44	43	42	41	40	39	38	37	36	35	34	33	32	31
	分	58	2	6	9	13	17	20	24	28	31	35	39	42	46	50
	息	4	2	0	4	2	0	4	2	0	4	2	0	4	2	0
	/707	256	272	288	304	320	336	352	368	384	400	416	432	448	464	480
太阳平行弧长	宿	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2
	刻	9	14	18	22	27	31	36	40	44	49	53	57	2	6	10
	分	51	12	34	56	18	40	2	24	46	8	30	52	14	36	58
	息	0	5	5	5	4	4	4	3	3	3	2	2	1	1	1
	/67	18	61	37	13	56	32	8	51	27	3	46	22	65	41	17

〔译解〕 ①59漏刻3分4息16/707是每一太阴日的平均长度（见第九章9.03节）。

②中曜：所求日的曜次（星期序数）和所求日太阴日结束的时刻，因尚未做月行快慢的修正，这个数值还不十分准确，只是求“定曜”（见下文3.11节）的一个中间步骤，所以命名为“中曜”。

③4弧刻 21 分 5 息 43/67 是每一太阴日内太阳平均运行的弧长（见第九章9.21节）。

④中日：为所求的太阴日结束时，太阳距白羊宫首的弧长（即该时刻太阳的平黄经）。因尚未做太阳运动快慢的修正，只是求“定日”（见下文3.11节）的一个中间步骤，所以命名为太阳中数，此处采用《九执历》的译名，简称“中日”。

〔例一〕 $(0^{z}59^{q}3'4''16/707)\times 15+6^{z}45^{q}54'4''304'''$（曜基数）

$=0^{z}31^{q}21'5''43'''$（中曜）

$(0^{k}4^{q}21'51''43/67)\times 15+25^{k}31^{q}21'3''39'''$（太阳基数

$=1^{k}5^{q}29'0''42''+25^{k}31^{q}20'3''39'''$

$=26^{k}36^{q}49'4''14'''$（中日）

〔例二〕 以15日检表一上栏，得$0^{z}45^{q}55'0''240'''+$

$(4^{z}47^{q}6'3''687/707)=5^{z}33^{q}1'4''220'''$（中曜）

检表一15日下栏，得$1^{k}5^{q}29'0''42'''+(8^{k}37^{q}50'0''60'''$

$=9^{k}43^{q}19'1''35''$（中日）

〔例三〕 检表一30日上栏得$1^{z}31^{q}50'0''480'''+$

$(5^{z}26^{q}17'1''259)=6^{z}58^{q}7'2''32'''$（中曜）

检表一30日下栏，得$2^{k}10^{q}58'1''17'''+$

$(19^{k}32^{q}41'1''11'''=21^{k}43^{q}39'2''28'''$（中日）

3.06 月离步数表的构成

表上给出十四步①，各步的数值依次为五、五、五、四、三、二、一、然后颠倒过来：一、二、三、四、五、五、五②。（即损益率③）前段各步④的盈缩积⑤是渐加的，后段各步的盈缩积是渐减的。现为便于了解，再将此表的左行（按纸面说的左，从读者说则为右）的数码具体开列如下：第一步与第十三步的盈缩积为五，第二步、十二步为十，第三、十一步为十五，第四、十步为十四，第五、九步为二十二，第六、八步为廿四，第七步为二十五，第零步的盈缩积为零，构成月离表。

	检步序数	损益率 （乘数）	盈缩积
前步	1	5	5
	2	5	10
	3	5	15
	4	4	19
	5	3	22
	6	2	24
	7	1	25
后步	8	1	24
	9	2	22
	10	3	19
	11	4	15
	12	5	10
	13	5	5
	0	5	0

〔详解〕 ①十四步：月亮在空间运行速度因迟速运动而有大小的变化。一个近点月大约为二十八天，所以作为二十八步。月离表上只给出十四步的损益率和盈缩积，另外十四步与此对称，所以不必再给出。

②这些数值的单位是弧刻，最大者为五，因为月亮速度变化的幅度为十弧刻，在五十四至六十四之间。所以与平均行度之差最大为五。

③损益率：诸曜从远地点（或近日点）开始每行一步，对平均速度而言，超过或不及的度数。运算时用它去乘步数，所以有些表中标为“乘数”。

④前步、后步：也可译为前段、后段、或前进步，后退步。诸曜（太阳、月亮和五大行星）运动速度的变化率都可分为由小变大，和由大变小的前后两个段落，称为前步、后步。

⑤盈缩积：从远地点开始到某曜所在的宫（宿）之间，各步的损益率累积之和。

时轮历月离表之盈缩大分为25弧刻，其各个阶段的盈缩积的分配似与其正弦函数有关。设月亮7天行一象限，则第一天行$\frac{90°}{7}$，第2天行$\frac{2}{7}\times 90°$，以下以次类推。以盈缩大分乘以每天月亮运行度数的正弦函数，分别得5.56，10.85，15.59，19.54，22.52，24.37，25。只取整数，与时轮历月离表之盈缩积完全一致。后面的日躔表与此类似，不再重复加注。

时宪历月离表盈缩大差为4°.97。将时轮历盈缩大差25弧刻折合成今度，得5°.56，略大于今测。

3.07 求曜净行

〔译文〕置整数，加以所求日数，除以十四①，所得商数如为一、三，表示均衡；如为零、二、四，表示不均衡。均衡就是顺序，不均衡就是逆序。将此商数关押起来②以其余数查表二（检步序数栏），查得位置后，将此数码擦掉③，将相应的盈缩积一栏的数值写在弧刻位上。用旁下步损益率乘“零数”。

上面以十四除得的余数如果是零，称为“未过”⑤，其盈缩积也是零，其下步损益率则用表中前步的第一行的数值。

检步序数旁下数，乘“零数”后，除以一百二十六，所得商数叫做“净行”（弧刻），商余乘六十，再除以一二六，得净行分，商余乘六除以一二六，得净行息，商余乘七百零七，除以一二六，得子位，一定能除尽，再无余数。

〔译解〕①除以近点月周期28日的一半14日，意味着从近地点或远地点开始。顺序即月亮的迟速运动中由近地点到远地点的半

周，逆序即由远地点到近地点的另外半周。

②关押起来：即此数码后面还有用处，暂时在其周围画一圆圈以免遗忘。

③擦去是因为再没有其它用途了。

④旁下步即检步数旁右栏下面一行的损益率。

⑤未过：检步序数如果出现为零时，表示盈缩正负相抵。即天体正处于远地点或近地点时。

〔例一　所求日期数为15，整数为20

(15＋20)÷14＝2……7

商数 2 周围画上一个圈②，后面还要用到。

以商余 7 为检表序数查表二，得盈缩积为25。其旁下一步的损益率为1，以此为乘数，去乘零数104，除以126

1×104÷126＝0……104

104×60÷126＝49……66

66×60÷126＝3……18

18×707÷126＝101必须除尽无余数。

得"净行数"为0ᵍ49′3″101‴。

注意：此数取其商数的整数，而不是其余数。

〔例二〕　所求日数15，整数26，零数121。

(26＋15)÷14＝②……13

以13查表二，得盈缩积5，下一行的损益率5：

5×121÷126＝4……101

101×60÷126＝48……12

12×6÷126＝0……72

72×707÷126＝404

得净行度4漏刻48分0息$\frac{404}{707}$

〔例三〕　所求日数：30　整数：9　零数：0

(9 + 30) ÷ 14 = ②……11查表：盈缩积15，损益率5

$5\times 0 \div 126 = 0^{q}0'0''0'''$

3.08　求半定曜

〔译文〕净行弧刻(分、息)等位，(凡盈缩积)是前步者与之相加，是后步者与之相减。但是如遇“未过”，则乘数落在前步的第一步上，因此净行漏刻应与盈缩积行度相加(而不是相减)；而如遇前步的第七步时，乘数落在后步上，所以净行漏刻的数值应从盈缩积中减去。减后所余的漏刻位退一，乘60为分，以净行分减之；减后的差数退一为息，乘6，减净行息；差数退一，乘707，减净行子位，减得的差数为月亮的步度(简称月步)①。

这个数值与中曜的漏刻以下各位(不管曜位)均衡则加，不均衡则减②，得数叫“半定曜”③。

为使曜(半定)数与(下面将求得的)日(躔步)数的子位通分，净行子位乘以67，再除以707，其商数为第五子位，商余为第六子位。

〔详解〕①加与减要看乘数(即损益率)在前步还是后步而定，而不是看盈缩积在前、后步。

②均衡为偶数商，逢均衡盈缩积为加，表示月亮的迟速改正是从近地点开始起算的。

③月步(月亮的真盈缩弧长)的单位是弧刻，中曜(太阴日结束的时刻)的单位是漏刻，单位不同，本不能相加减，应先变时。此处因二者周期相差很小，几乎相等，就简单地直接加减了。

〔例一〕由3.06已知：盈缩积25，损益率1在后步中，太阳净行$0^{q}49'3''101'''$为负数。

由3.08已知　中曜为$31^{q}49'4''544'''$

由3.07已知　“整数”为偶数，顺行，故“月步”为正数。

	曜*	漏刻q	分′	息″	第五子数‴	第六子数
周进位率	7	60	60	6	707	

25^{q} =		24	59	5	707		积步
后步，负数－		0	49	3	101		太阴净行
均衡，正数＋		24	10	2	606		月步
	0	31	49	4	544		中曜
	0	56	0	1	443		半定曜
=	0	56	0	1	41/67	694/707	通分

〔例二〕 5^{q} =		4	59	5	707		积步
后步，负数－		4	48	0	404		净行
均衡，正数＋		0	11	5	303		月步
	5	33	1	4	220		中曜
	5	33	13	3	523		半定曜
=	5	33	13	3	49/67	398/707	通分

〔例三〕		15					积步
后步，负数－		0	0	0	0		净行
均衡，正数＋		15					月步
	6	58	7	2	32		中曜
	0	13	7	2	32		半定曜
=	0	13	7	2	3/67	23/707	通分

3.09〔译文〕日躔步度表的构成

前后两段的渐加渐减率是六、四、一，一、四、六，表中左行的盈缩积是：第一步和第五步为六，第二、四步为十，第三步为十一，（起点的）零步为零。

	引检步	损益率	盈缩积		引检步	损益率	盈缩积
前步	1	6	6	后步	4	1	10
	2	4	10		5	4	6
	3	1	11		0	6	0

〔译解〕 引检步数的意义

检 步	1	2	3	4	5	0
宫（前步） 名（后步）	巨蟹 摩羯	狮子 宝瓶	室女 双鱼	天秤 白羊	天蝎 金牛	人马 双子

同月离表注，此日躔表盈缩大差11与其它各段盈缩积的关系也符合正弦函数之关系。时宪历日躔大差为2°·05。将时轮历日躔大差折合成今度为2°.44，也略大于今测。

3.10 〔译文〕 求太阳净行

置中日，重张位。

其一减六宿四十五弧刻①，不足减时加一周（廿七宿）再减；差数如果满半周（十三宿三十弧刻）者减去，不足者不减，减与未减要记下来。减余的宿数乘六十，加入减余的弧刻数，除以一百三十五②，以其商数作为检步序数，查日躔步度表。查得的盈缩积（积步）数值写在弧刻位上；用查得的损益率遍乘（中日尾数的）弧刻至子位各数值；如果遇到“未过”则用第一步（的损益率）去乘（参看例三）。乘得之积自下而上按各位的分母 67，6，60进位，然后除以135，商数为（太阳）“净行”（的刻位）；余数乘60，加入分位，再除以135，得分位；余数乘6，加入息位，再除以135，得息位；余数乘67，加入原来的子位数，再除以135，得子位。应该除尽，再没有余数（这些商数就是太阳的净行）。

〔译解〕 ①六宿四十五弧刻（即90°）是夏至到春分的距离，减6^k45^q意味着太阳远地点在夏至。

②除以135的意义是化为宫数，一宫占9步，每步15弧刻，$9\times15=135$。太阳盈缩数表以宫为单位排列。

〔例一〕 由3.05已知 中日 26^k 36^q $49'$ $4''$ $14'''$

单位　　宿　刻　分　息　/67

由3.05　　26　36　49　4　14　　中日

　　－ 6　45　　诞生宿刻

　　19　51

　　－ 13　30　　已减半周

　　6^k　$21^q = 381^q$

$381^q \div 135 = 2$宫…111弧刻　　化宫刻

检日躔步度表：2宫得积步10，损益率1，前步、正数

　　111　49　4　14　　中日化宫尾数

　　× 1　　损益率

135 | 111　49　4　14　　化宫刻

前步正数　＋ 0　49　4　14　　太阳净行

〔例二〕　9　43　19　1　35　　中日

　－6　45　　诞生宿刻

　2^k　$58^q = 178^q$　　未减半周

$178^q \div 135 = 1$宫43弧刻　　化宫刻

检表得积步6，损益率4，前步

　　43　19　1　35　　中日化宫尾数

　　× 4　　损益率

135 | 172　76　4　140　　化宫刻

前步、正数＋　1　17　0　6　　太阳净行

〔例三〕

单位　　宿　刻　分　息　/67

　　21.43　39　2　28　　中日

　　－ 6　45　　诞生宿刻

　　14　58

	-13	30				已减半周
	135	1	28	39 2	28	化宫刻
前步为正数+	0宫	3	56	2	34	太阳净行

以0宫查表得积步0，即"未过"，损益率看第一行为6，前步。

3.11〔译文〕求定曜、定日

"净行"的弧刻及以下各位，用与求半定曜相同的方法，（与查表所得盈缩积）前步加，后步减，得（太阳）定步（简称日步）。以之分别与"半定曜"，中日的刻以下各位加减：已减半周者加，未减半周者减。得定曜与定日。

〔译解〕 太阳盈缩定步简称为日步，是太阳实际上比平均行度多行或少行的弧长。

"定日"系采用《九执历》的译名，意为在所求日的太阴日结束时，太阳所在之宿和在该宿内已行过的弧度。即太阳的真黄经。

"定曜"意为真太阴时刻，即所求日准确的曜日序数和该日内太阴日结束的漏刻、分、息等。

对于合朔时刻来说，中曜即平朔，半定曜即计入了月行迟疾对合朔时刻的影响，定曜则日月盈缩的影响都计在内了，即相当于定朔。

时轮历日躔表从远地点开始计算，故前半周减，后半周加。

〔例一〕	宿	刻	分	息	/67	
由3.10	+0	49	4	14		太阳净行
	10					积步
已减半周，正数+	10	49	4	14		日步
	26	36	49	4	14	中日
	26	47	39	2	28	定日（太阳真黄经）

〔例二〕		宿	刻	分	息	/67	
			+1	17	0	6	净行
			6				积步
未减半周，负数－			7	17	0	6	日步
		9	43	19	1	35	中日
		9	36	2	1	29	定日
〔例三〕		+3	56	2	34		净行
		0					积步
已减半周，正数＋		3	56	2	34		日步
	21	43	39	2	28		中日
	21	47	35	4	62		定日

〔例一〕	曜/宿	刻	分	息	/67	/707	
由3.08	0	56	0	1	41	694	半定曜
已减半周，正数＋	0	10	49	4	14		日步
	1	6	49	5	55	694	定曜
〔例二〕	5	33	13	3	49	398	半定曜
		−7	17	0	6		日步
	5	25	56	3	43	398	定曜
〔例三〕	0	13	7	2	3	23	半定曜
		+3	56	2	34		日步
	0	17	3	4	37	23	定曜

3.12〔译文〕求太阴日月宿

置定日，重张位。另置五十四，乘以日期，除以六十，商数为宿，余数为弧刻；或按太阴超行度表直接查取亦可①。以之加于定日的宿位与刻位，得太阴日月宿②。体系派与作用派都是这样。

日　期		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
太阴超行度	宿	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	9	10	11	12	13
	刻	54	48	42	36	30	24	18	12	6	0	54	48	42	36	30
日　期		16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
太阴超行度	宿	14	15	16	17	18	18	19	20	21	22	23	24	25	26	0
	刻	24	18	12	6	0	54	48	42	36	30	24	18	12	6	0

太阴日月宿减去定曜，得曜伴月宿(本书为通俗，意译为太阳日月宿)。③

〔译解〕①太阴超行度：月亮与太阳向同一方向运动，每天除共同的行度外，月亮还超过太阳54弧刻（周天1620弧刻的三十分之一)它与共同行度相加，构成每个太阴日月亮所行的弧度。

②太阴日月宿为太阴日结束时月亮所在之宿，即此时月亮的黄经。

③太阳日月宿是太阳日开始时月亮所在之宿和在该宿中已运行多少弧长。因为值曜的起讫是按太阳日计算的，与太阳日共始终的，所以“伴曜”就是按太阳日计算的意思，即天明时月亮的黄经。

〔例一〕	宿	刻	分	息	/67	/707	
由3.11	26	47	39	2	28		定日
查表	+13	30					15天月超行
	13	17	39	2	28		太阴日月宿
	−1	6	49	5	55	694	定曜
	12	10	49	2	39	13	太阳日月宿
〔例二〕	9	36	2	1	29		定日
	+13	30					15天月超行
	23	6	2	1	9	64	太阴日月宿

− 5	25	56	3	43	398	定曜
17	40	5	3	32	373	太阳日月宿

〔例三〕						
21	47	35	4	62		定日
+ 27						30天月超行
21	47	35	4	21	19	太阴日月宿
− 0	17	3	4	27	23	定曜
21	30	31	5	50	703	太阳日月宿

3.13〔译文〕求"会合"

此数(太阳日月宿)与定日，从宿位起到子位，同位相加，按67，6，60，60进位，得"会合"

〔详解〕廿七会合的名称见第一章1.07节。这里的会合是占星术上用的，不是会合周期，无天文学上的意义。

〔例一〕

	宿	刻	分	息	/67
由3.11已知定日	26	47	39	2	28
由3.12已知太阳日月宿	+ 12	10	49	2	39
	11	58	28	5	0

所以第十六胜生周土马年(1978)三月十五日的"会合"是第十一个"遍摧"。

3.14〔译文〕求"作用"

以日期乘二，减一，除以七，余数即"作用"的后分，其前分可以间接推知。

十一个"作用"由初一的后分起至廿九日前分止，按以下七个轮流：

1.枝稍　2.孺童　3.具种　4.榨麻油　5.家生

6.商贾　7.毗支

29日的后分名吉祥，30日前分名四足，30日后分名蛟龙，初一前分名不净，这四个是固定的，不轮流。

例：十五日$(15\times2-1)\div7=4\cdots\cdots1$

所以十五日后分为枝稍，推知其前分为0毗支。十六日前分为孺童。

〔**表解**〕

一枝稍	二孺童	三具种	四榨麻	五家生	六商贾	0 毗支
初一后	初二前	初二后	初三前	初三后	初四前	初四后
初五前	初五后	初六前	初六后	初七前	初七后	初八前
初八后	初九前	初九后	初十前	初十后	十一前	十一后
十二前	十二后	十三前	十三后	十四前	十四后	十五前
十五后	十六前	十六后	十七前	十七后	十八前	十八后
十九前	十九后	二十前	二十后	廿一前	廿一后	廿二前
廿二后	廿三前	廿三后	廿四前	廿四后	廿五前	廿五后
廿六前	廿六后	廿七前	廿七后	廿八前	廿八后	廿九前
廿九后 吉祥	三十前 四足	三十后 蛟龙	初一前 不净	×	×	×

〔**注解**〕这里的日期是按太阴日说的，所以每月固定为三十天，没有大小月。

3.15〔**译文**〕1.曜，2.日期，3.星宿，4.会合，5.作用，是在星算家中极为著称的五支，或称五括，五要素。其中的曜指“定曜”(太阴日结束的准确时刻)。日期指日期与喜、善、胜、空、满五种名称的配合。星宿指太阳日月宿。会合是由(定)日和月(宿)和合而成的。作用指作用的前后分。

〔**译解**〕

喜日：每月的初一、初六、十一、十六、廿一、廿六日。

善日：每月的初二、初七、十二、十七、廿二、廿七日。

胜日：每月的初三、初八、十三、十八、廿三、廿八日。

空日：每月的初四、初九、十四、十九、廿四、廿九日。

满日：每月的初五、初十、十五、二十、廿五、三十日。

3.16〔译文〕 重日与缺日

一个太阳日是以今天天明为起点，到明天天明为止，转入下一个太阳日。（定曜的数值的第一位即）曜位及其下面所带的数值（漏刻、分、息等）表示从天明起，再过这么长的时刻，今天这个太阴日就将终了，（开始）进入下一个（太阴日）了。

如果同一个曜重复出现两次①，其中漏刻较大的那一天就是缺日，如果跳过去了，②其中漏刻较小的一个是重日③。实际上日期是没有缺和重的，出现这种现象的原因是要（把太阴日）与太阳日配合起来。当一个太阳日相应于一个完整的太阴日，并且前后两头又都有一点多余的时候，这个太阳日就叫作"缺日"。当一个太阴日与三个太阳日见面时，④与这个完整的太阴日并行的日期就叫作"重日"。可见，由于月行步度盈缩而产生的缺与重，是正好相抵消的。缺日较多的，是太阳日与太阴日不相等的那一部分。

〔译解〕①即前后两天的"定曜"的曜次相同。

②即前后两天的"定曜"的曜次不连续，中间缺一个。

③此原则可总结为八个字："重者缺大，缺者重小。"

④即除一个整太阳日外，两头还各有一个太阳日的一小部分，一共与三个太阳日有关。〔实例〕见后面《时轮历原理研究》一文第六节。参看11.14，11.15两节。

3.17〔译文〕 定日与月宿的意义

太阳的数值（定日）是在太阴日终了时太阳运行到了某一宿后在该宿中约略已运行了多长。

太阴日月宿是这一天太阴日终了时，月亮所在之宿。

太阳日月宿是指这一天月亮所在之宿，和前一天月亮已运行过的长度，用它去减六十弧刻，就是从天明起月亮在该宿还有多长时间，这段弧长完了之后，就进入下一宿了。

3.18 〔译文〕 论“会合”与“作用”

“会合”是时间之神，是每一个太阴日的主事者，其（刻、分等）数值是这一天天明前已运行完了的。

“作用”及其前后分是把所推算的这个太阴日分成两半，每一半是一个“作用”的数值。其算法是：用前一个太阴日去减六十，差数是在前一个太阳日里已走过的，这个差数与今天的太阴日数值相加，除以二，商数即这个时间的作用的数值。前分是前一太阴日终了后还要经过这么长的时间，后分表示这个数值终了后的“作用”的数值。

〔例二〕 求第十六胜生周戊午年七月十五日的作用。

已求得七月十四日定曜，为$32^{q}0'4''13'''33''''$

七月十五日定曜，为$25^{q}56'3''43'''398''''$

$(60^{q}-32^{q}0'4''13'''33''''+25^{q}56'3''43'''398'''')\div 2$

$=26^{q}57'5''48'''537''''$

26日的前分为“枝稍”。

〔译解〕 藏文原书此处有一个六十干支表，其内容已包括在1.09节译解的表里面，不再重复。

妙德本初佛祖经中，外时轮品历法数值推算要诀——众种法王精要之第三章，五要素（体系派）终。

第四章 五 要 素（作用派）

4.01〔译文〕 早期浦派学者遵循《时轮摄略经》而讲的一般的算法。

从第十四胜生周丁亥年起计算已过年数，乘以十二，从角宿月起计已过月数，相加后重张两位，下位乘二，恒加六十四，除以六十五，商数加于上位，得积月。如果此数适值进位（按：即

商余为零或一)，则是按此派算法为有闰。

4.02〔**译文**〕置积月，重张三位，由上而下，乘以一、三十一、五十；恒加三、二十一、二十。(自下而上)除以六十、六十、七，商余即是"曜基数"。

〔**译解**〕 1+7×4为29日， 朔望月为29日31漏刻50分 =29.53056太阳日。

4.03〔**译文**〕 积月重张两位，上位乘二，下位乘一；上位加八；下位加二十八，除以一百二十六，商数加于上位，除以二十八，(这两个)余数名为"整数、零数"。

4.04〔**译文**〕 积月重张五位，从上位起依次乘以二、十、五十八、二、十；恒加廿五、四十二、十二、一、十一；依次除以十三、六、六十、六十、二十七，商余即是太阳基数。

4.05〔**译文**〕 上月的基数加原乘数，即得下月的基数。为了计算的方便，现将作用派的太阴日和太阳平均行度逐日列表如下。该日太阴日时刻和该日太阳平行度与曜基数和太阳基数相加后得中曜和中日：

作用派　太阴日平行表　太阳平行表

太阴日期		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
太阴日平行时间	曜	0	1	2	3	4	5	6	0	1	2	3	4	5	6	0
	刻	59	58	57	56	55	54	53	52	51	50	49	48	47	46	45
	分	3	7	11	14	18	22	25	29	33	36	40	44	47	51	55
	息	4	2	0	4	2	0	4	2	0	4	2	0	4	2	0
太阳平行弧长	宿	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	刻	4	8	13	17	21	26	30	34	39	43	48	52	56	1	5
	分	21	43	5	27	47	11	33	55	17	39	1	23	45	7	29
	息	6	6	5	4	4	4	3	3	3	2	2	2	2	1	1
	3/13	9	5	1	10	6	2	11	7	3	12	8	4	0	9	5

太阴日期		16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
太阴日平行时间	曜	1	2	3	4	5	6	0	1	2	3	4	5	6	0	1
	刻	44	44	43	42	41	40	39	38	37	36	35	34	33	32	31
	分	58	2	6	9	13	17	20	24	28	31	35	39	42	46	50
	息	4	2	0	4	2	0	4	2	0	4	2	0	4	2	0
太阳平行弧长	宿	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2
	刻	9	14	18	22	27	31	36	40	44	49	53	57	2	6	10
	分	51	13	35	57	18	40	2	24	46	8	30	52	14	36	58
	息	1	0	0	0	5	5	5	4	4	4	4	3	3	3	2
	/13	1	10	6	2	11	7	3	12	8	4	0	9	5	1	10

4.06〔**译文**〕 整数加日期除以十四，商数如为一、三为不均衡，零、二、四为均衡。以余数查月离步度表，盈缩积写于弧刻位。损益率乘以“零数”，如遇“未过”(参看3.07注⑤)则乘以第一行，然后除以一百二十六得(太阴日)“净行”。商余乘六十，除得商数为息，再有余则乘以十三，除以一百二十六，得数为“子位”，不一定没有余数。净行弧刻等数前步加、后步减。这些数值与中曜加减，均衡则加，不均衡则减，得半定曜。

4.07〔**译文**〕 中日重张两位，其一减六宿四十五弧刻，不足减者加二十七后再减，差数满半周(13宿30弧刻)则减去，差数宿位乘六十，加原数中的弧刻数，除以一百三十五，以商数引检日躔步度表，查得的盈缩积写于刻位，损益率乘其他各位，如遇“未过”，则用第一步的数值去乘，然后按各自的周期：十三、六、六十、进位，再除以一百三十五，得数为“净行”，余数乘六十，除以一百三十五，再以六乘余数，除以一百三十五，得数为息，再以十三乘余数除以一百三十五，得十三分的分子，再有余数可弃去不用。

盈缩积与净行弧刻及以下各位，前步加，后步减，(得日步)。以

之与（半定）曜（中）日的（刻）以下数值加减，——已减半周则加，未减半周则减——得定曜与定日。

4.08〔译文〕 置定日重张位。其一加从上面（3.12）所给的超行度表中查得的数值，得太阴日月宿，此数减去定曜得太阳日月宿。（定）日与（太阳日）月（宿）相加得“会合”。

求作用：日期乘二，减一，除以七，余数称为作用之后分。

妙德本初佛祖经中，外时轮品历法数值推算要诀——众种法王精要之第四章，五要素（作用派）终。

第五章 罗睺与交食

5.01〔译文〕 罗睺头尾的数值

第十四胜生周丁亥年起的积月，恒加一百①，除以二百三十②，余数乘三十，推算望日时加十五，晦日则加三十③。重张五位，从上位起，依次乘以零、零、十四、零、十二④。（再由下而上）除以二十三、六、六十、六十、二十七。商余为（罗睺）根数⑤。重张两位，以其一去减二十七，得数为罗睺头宿位。以半周（十三宿三十度）加或减之，（不足半周则加，满半周则减）得罗睺尾，亦名“劫火”⑥。

〔译解〕 ①恒加100，表示历元时黄白升交点通过春分点后已西行100个月。

②230个月为罗睺周期，即6900太阴日，折合6792.04太阳日。现代实测黄白升交点退行周期为6793.46日，已较为接近。

③将以太阴月表示的交点距春分点已行时间，化成以太阴日表示。一个太阴月等于30个太阴日。

④乘以0，0，14，0，12，表示罗睺每日退行14弧分$\frac{12}{23}$息，即0.2347826弧刻。以今360度制表示，为3′7″.83。请参阅第九章

9.31至9.35节。

⑤罗睺根数即发生交食时的升交点在春分点以西的弧长。

⑥从27宿（即周天）减去罗睺根数，即是从春分点向东度量的黄白升交点行度。再减去半周，即降交点行度。

5.02〔译文〕 罗睺头尾的意义

二十七宿在天空的轨道上左旋（逆时针方向）而列，罗睺的本身行则在天空的轨道上右旋（顺时针方向）运动。例如：罗睺根数为第三宿，就是从奎宿起[①]右旋 反数至第三宿，即室宿，为罗睺头所在之宿。用罗睺根数去减二十七的差数为二十四，就是从娄宿起顺数至第二十四宿，同样也得室宿，为罗睺头之宿位。这两种（数法）实际是一样的，只是以前有人对日月食和罗睺的运行不了解，后来的人就顺随其他各曜在各宿中运行方式而做出这样一种说法。

〔译解〕 ①奎宿为古时春分点所在。

〔例一〕 $(1868+100)\div230=8\cdots\cdots128$

$128\times30+15=3855$

$3855\times0^{k}0^{q}14'0''12''' = 15^{k}5^{q}5'1''7'''$ 罗睺基数

$27^{k}-15^{k}5^{q}5'1''7''' = 11^{k}54^{q}4'4''6'''$ 罗睺头在翼宿

$13^{k}30^{q}+11^{k}54^{q}54'4''6''' = 25^{k}24^{q}54'4''16'''$ 罗睺尾在室宿

〔例二〕 $(1885+100)\div230=8\cdots\cdots145$

$145\times30+15=4365$

$365\times(0,0,14,0,12)=17^{k}4^{q}49'3''9'''$ 罗睺基数

$27^{k}-17^{k}4^{q}49'3''9''' = 9^{k}55^{q}10'2''14'''$ 罗睺头

$13^{k}30^{q}+9^{k}55^{q}10'2''14''' = 23^{k}25^{q}10'2''14'''$ 罗睺尾

〔例三〕 $(1890+100)\div230=8\cdots\cdots150$

$(150\times30+30)\times(0,0,14,0,12)=17,43,33,5,11$ 罗基

$27-(17,43,33,5,11)=9,\ 16,\ 26,\ 0,\ 12$ 罗头

$+13\quad30$ 半周

$22^{k}\ 46^{q}\ 26'\ 0''\ 12'''$ 罗尾

5.03〔译文〕 用罗睺头尾占星

《占音经》中所传之术，战斗之际，择时辨方，一妇挥戈，百夫莫当。其算术为：（在本书32页所附双层转盘上，将指针上之）罗睺头转到罗睺头所在之宿上面，日宿时辰转到年上，宜向箭头所指方向抛投朵马食子，施投灵器，布阵发兵。

威镇三界法：无论行善行恶，（其果）常因其他时厉，而生变化。世尊说时轮根本经之际，东洲太阳，南洲劫火，西洲太阴，北洲罗睺，月值正望。辨方之术为：将背面（本书32页）圆盘转到罗睺头所在之宿上，箭尖指向"定日"所在之宿，月宿落在箭尾扣弦处之时，此洲从夜半起至日中为镇伏三界之最佳时刻。

5.04〔译文〕 罗睺入食日、月的规律

从上次月食起，过六个月，应予考察（即隔六个月就可能再有一次月食）。日食出现后满十二个月，应予考察① 。

首先用著名的作用派算法的太阴日月宿（见4.08节）和定日（见4.07节），看其与罗睺头，罗睺尾哪个相近，用数值小者去减数值大者，考察其余数。这是《白琉璃》母编的方法。

〔译解〕 ①太阳从黄白升交点运行一周再回到升交点，需时346天，称为一个交食年；从升交点到降交点和从降交点到升交点需时 173 天，称为半个交食年。太阳行到升交点或降交点时，便可能发生交食，半个交食年与六个朔望月仅相差四天左右，故此处说"过六个月应予以考察"。月食和日食都符合这种情况，此处说"日食出现后满十二个月应予以考察"，不够严密。

〔译文〕 另法：从罗睺头或尾中减去三十一弧刻四十一分四息二十三分之十，就会确切无疑。以此数与体系派的日月行度（指黄经）相较，看哪个近些，这是《日光论》的方法。

〔译解〕 这就是说，在写作《日光论》的时代（十八世纪初），藏族学者们已经认识到历元时将黄白升交点定在春分西 100个月的值尚太小，还需作出三十一弧刻多的改正。据现代实测，这31

弧刻的改正值已嫌太小，大约要作43弧刻的改正。或者罗睺基数不加100月，而应改加106月。

〔译文〕 这两种方法经学者们多次仔细考核，《日光论》所说大多准确。但是两种方法都应很好地考查，再做论断，有不少人因武断而生错误。

5.05〔译文〕月食的食分与延经时刻

(按照《日光论》的方法)看罗睺头尾哪个与十五日的体系派的太阴日月宿相近，以小减大，余数宿位为零，弧刻在五十以下者必定有食。

大小相减后的弧刻除以五，以商数查下表即得食分大小和交食时延经刻分。

数值	1、2、3	4	5	6	7	8	9	10
食分	全食	只剩白边	只剩六分之一	三分之二	半食	三分之一	六分之一	八分之一
罗睺头食延刻分	16 0	15 48	13 20	11 0	8 0	5 20	2 40	2 0
罗睺尾食延刻分	15 0	14 38	12 30	10 0	7 30	5 0	2 30	1 53 3

〔译解〕 50弧刻相当于11.1°，即月亮出现在黄白交点前后11.1°的范围以内时必定有月食发生。全食延经刻分达到五个小时以上，太大了一些。

5.06〔译文〕求方位

以(太阴日)月(宿)减罗睺头，或以劫火(罗睺尾)减月(宿)者，夜半从东方起食，上半夜近北，下半夜东南偏东(东上)。

以头减月或以月减尾者，夜半从东南，黄昏从近东，黎明从

东南近东起食。

（月宿与罗睺）大小相等者：夜半从正东，黄昏从东北，黎明从东南近东起食。

〔译解〕 表解如下：

起食方位表	黄昏、上半夜	夜半	下半夜、黎明
罗睺头>月黄经 罗睺尾<月黄经	东北偏北	东　北	东北偏东
罗睺=月黄经	东　北	正　东	东南偏东
罗睺头<月黄经 罗睺尾>月黄经	东南偏东	东　南	东南偏东

〔译解〕 关于入食方位的讨论，见《原理研究》第5节。

〔例一〕

	宿	弧刻	分	息	第五位
太阴日月宿	13	17	39	2	28/67
罗睺头	11	54	54	4	16/23
罗睺尾	25	24	54	4	16/23

月宿距罗睺头较近，相减得1宿23弧刻大于0宿50弧刻，判断为无食。

〔例二〕

	宿	弧刻	分	息	第五位	第六位
月亮黄经	23	6	2	1	9/67	64/707
升交点黄经	9	55	10	2	14/23	
降交点黄经	23	25	10	2	14/23	

月亮距降交点较近，相距0宿19弧刻8分1息除以5，大约得4，查表得：只剩白边。食延14漏刻38分。

5.07 〔译文〕 时刻的修正

交食都在白分黑分交替之际。

体系派的太阴日定曜的数值终了，即太阴日期交替之时。日、月交食必在此时。

实际推算中的要诀是：以前一天的太阴日数值（译注：即14日的定曜）去减六十，与当日的太阴日数值（即15日的定曜）相加（成一完整的太阴日长度），其和必在五十四至六十四之间，以之检5.05节表六，以检得之数加于该日曜位、刻位，终了后交食云。

〔译解〕 60漏刻减14日的定曜表示上一个太阴日在该日所占有的时刻。再与15日的定曜相加表示当日的太阴日长度。

和数		64	63	62	61	60	59	58	57	56	55	54
再加	刻	5	4	4	3	3	原表无	2	2	1	1	0
	分	0	30	0	30	0		30	0	30	0	0

〔译文〕 全食时红色，头食者深红，尾食者浅红，食分小者，青黑色，觜参两宿上食者，天青色。

〔例二〕 按前面第三章的方法推得七月十四日的“定曜”为：

$$\text{四曜}\quad \text{三十二漏刻，0分，四息}\ \frac{13}{67}\ \frac{33}{707}$$

$$60^{q}-32^{q}0'4''13'''33''''=27^{q}59'1''$$

$$\text{加15日定曜}\qquad +25^{q}56'3''$$

$$53^{q}55'5''$$

$53^{q}55'$极接近于54，检表得$0^{q}0'$，无可加者。仍为$25^{q}56'3''$ = 10时 24分

时轮历系从天明算起 应加6小时则拉萨食甚时刻为16时24

分。

〔参考资料〕 oppolzer日月食典

1979年IX6日，月全食，食分：13.4食甚时刻：10^h54^m（格林威治时间），拉萨在东经91°8′，化时为6^h6^m。相加得17时正。

误差为—36分。

5.08 推日食法

以体系派的三十日的定日和经过"移加"（按：指5.04节所说的经验修正值减去31弧刻41分4息10/23）之后的罗睺头尾相较，看与何者相近，以小减大。

以罗睺头减定日后，差数之宿位为零，弧刻在五十以下者必定有食。

以定日减罗睺头，差数刻位在五以下者，虽然有人认为有食，但这种"颠倒"的情况（按：指太阳黄经反而较小）不可能有食。

以罗睺尾减定日，差数宿位为零，刻位在八以下，则虽"颠倒"，仍可能有食。

以定日减罗睺尾，差数宿位为零，刻位在四十以下，必有食。

总之，尾食时不定（日分大小皆有可能），而头食时则日分必须大。

有人说：定日与罗睺减后之余数，头食则减，尾食则加，进位后减去半周，如各位均为零，必定有食，实际也不一定。

〔例三〕

	22^k	46^q	26′	0″	12‴	罗睺尾
−		31	41	4	10	移加值
	22	14	44	2	2	罗睺尾修正值
−	21	47	35	4	62	定日
	0^k	27^q	8′			罗日距

5.09 〔译文〕书中说："据前辈实况记录的经验，交食的数

值如出现在两至（夏至冬至 前后又接近日出或日没，春分正午前，秋分正午后时必定有食，此外的中间时刻则需研究”。

〔译解〕 这一段引自《日光论》，作者本身于此未做肯定。藏历研究所的《历算基本知识》第24页用了另一种形式的说法：“冬至夏至前后如推得的时间在中午附近则靠不住。”

由于不同季节黄道高度不等，这就影响到视差的数值，汉族古代称之为气差，冬至视差大，夏至视差小。此处冬夏至並提，似不可解。又同一天中不同时刻的视差不等，距午时刻越大视差越大，汉族称之为刻差。升交点和降交点在午前和午后是不同的，此处混为一谈，也不可解。

5.10 〔译文〕 （本章5.08节所讲的）大小相减后的差数，罗睺头入食者如为二十二或三十三弧刻，尾食者如为十九或二十弧刻则是全食。比此两数大或小者，食分按比例减小，所以要研究后再说。

日食食分		12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
以头减日	1—4刻相同	4 10	8 20	12 30	16 40	20 50	25 0	29 10	33 20	37 30	41 40	45 50	50 0
以尾减日		×	×	×	×	1 0	2 0	3 0	4 0	5 0	6 0	7 0	8 0
以日减尾	1—3刻相同	3 20	6 40	10 0	13 20	16 40	20 0	23 20	26 40	30 0	33 20	36 40	40 0

〔例三〕 以日减尾得27弧刻8分，按比例食分应为$\frac{10}{12}$较准。如按此表则食分为$\frac{5}{12}$。

5.11 〔译文〕 行食时间之长短，因（食分分为十二分）每分占一漏刻，所以半食延经六漏刻，全食延经十二漏刻，其他类推。

〔译解〕一漏刻等于二十四分钟，六漏刻为二小时廿四分，十二漏刻为四小时四十八分。比实际为大。

〔例三〕 食分10/12，行食时间为4小时。

〔译文〕 入食方位：

以罗睺头或尾减定日者，中午从西南，上午(西南)近南，下午(西南)近西。

以定日减罗睺尾者中午从西北，上午(西北)近北，下午(西北)近西。

〔例三〕 系以定日减罗睺尾，时间为0曜17漏刻3分。见3.11节例三定曜。时轮历自天明起一昼夜为60漏刻，午正在15漏刻。17漏刻约为12点50分，距中午不远，故应是从西北方入食。

〔参考资料〕《1980年天文普及年历》2月16日日全食，拉萨食分0.77，食甚18时28分20秒，此算例时间的误差为5个半小时。

5.12 〔译文〕（见食的）时间：自天明起至体系派的太阴日数值结束时(按：指望或合朔的时刻)行食(按：意为食甚)。体系派的太阴日数值有误差，应加改正值，如(5.07节)讲月食所说。

体系派的曜位下的漏刻如小于这一天的昼长，那末，虽出现有月食的数值，除全食外，亦不易看见。三十日的曜下刻数，如大于这一天的昼长，虽出现应有日食的数值，亦不能见。

月 份	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1
首日昼长 刻分	30 0	31 10	32 20	33 30	32 20	31 10	30 0	28 50	27 40	26 30	27 40	28 50
首日夜长 刻分	30 0	28 50	27 40	26 30	27 40	28 50	30 0	31 10	32 20	33 30	32 20	31 10

5.13 〔译文〕 颜色：尾食者红色，头食红黑色，食分小者青

黑色，全食红色，半食红黑色，觜参上食者青白色。

〔译解〕 觜参上食意味着冬至见食。

〔译文〕 日食如只食二、三分，不易见。日光伤目，观察时用有色器皿，内盛清水，于无风处，观察其中日轮之影像。

同时还应以著名的作用派的(罗睺)头尾考察为要。

体系派的日期的重缺(见3.16节)，东西两方山陵高低，昼夜长短等都应考虑。

5.14 〔译文〕 讨论不同情况

有人说：体系派的望或晦如为缺日则无日月食，但实际纪录中也见过几个缺望、晦日而出现交食的情况。

第十四胜生周甲戌年(公元1814)五月三十日日食，脱思麻此地见稍过半食，推算结果也如此，而卫藏(前后藏)则出现全食，白昼见星，犹如黑夜。又第十四胜生周癸未年(1823)霍尔八月廿二日夜出现月食，这是偶然现象，除去这样个别的例外，一般按本法推算皆能无误。

〔译解〕 拉萨新版此处加了几句：

如果望晦为缺日，或太阴日数值大，则可能是月食在十六日天将明时，日食在初一日日出前后。

查奥波尔子日月食典7201号日食，公历1814年7月17日全食带经过东经90°，北纬30°处，拉萨正在全食带内，本书著者所在的青海省同德县拉加寺在东经101°弱，北纬35°弱，见稍过半食的这项记载是正确的。后一项记载则不可解。

5.15 〔译文〕 佛于显密经教多处垂示，月食时善恶作用增长七俱胝倍，日食时增长十万俱胝倍，此土虽不见食，他洲见食者亦能增长。是故一切明智之士，凡际此刻，皆应加行修习生起、圆满次第、入尊诸法，以及念诵、朝山、布施、放生等善事。

交食占象：曜宿属火、风者主凶，属土、水者主吉，果象虽凶而在初一、二、三、四日四天之前降雨雪者则凶化为吉。

昔者释迦牟尼于氐宿月望日夜间证佛果时，适值罗睺入食月轮。现今诸多大士亦复如是，登密道之阶梯，升三身之高堂，外时轮罗睺入食日月，内时轮红白种子遇合，别时轮乐空无二，生稀有之极大喜悦。

谨以心莲奉持此规范，通俗讲解罗睺交食法，愿此功德使我躯体内，日月亦成尊胜罗睺食。

妙德本初佛祖经中，外时轮品历法数值推算要诀——众种法王精要之第五章，罗睺与交食终。

第六章　五　　曜

(一)按太阳日推算法

6.01 〔译文〕 第十四胜生周丁亥年为历元，积月乘以30加所求日日期，重张三位，中位恒加 23，下位恒加 539，下位除以 707，商数加于中位后，除以 64，以商得之整数减上位，得数名为以太阳日表示的共同积日，简称“公积日”。

〔译解〕 所求日距历元的总积日，五曜共用，故名公积日有太阳日、太阴日，宫日三种算法。当用宫日或太阴日表示时须另外标名为“公积宫日”或“公积太阴日”。

积月×30得公积太阴日L，$L-\frac{L}{64}=L\left(1-\frac{1}{64}\right)=\frac{63}{64}L$

$=$公积太阳日，$\frac{63}{64}$近似于$\frac{11135}{11312}$。这就是除以64的道理。

6.02 验算

〔译文〕 置公积日，重张两位，其一加3，除以7，看商余与值日曜次是否相符，相符者即为准确。不符时，少者加一，多者减一，这样调整后叫作“验日”或已核日，即五曜公积太阳

日数。

〔译解〕 汉族通常以月曜日为星期一，时轮历中1代表日曜，2为月曜，0为土曜，有所不同，须注意。

6.03 求“殊日”

〔译文〕 置公积日，重张五位，火曜恒加39，木曜恒加2091，土曜恒加2055，水曜公积日乘100后恒加2494，金曜乘10后恒加1272。再除以各自的(公转)周期：火曜687，木曜4332，土曜10766，水曜8797，金曜2247，其商余即各自的“殊日”。

〔译解〕 殊日即五曜过白羊宫首后已运行的日数。五曜各不相同，故名“殊日”。

6.04 〔译文〕 求三武曜(外行星)的“迟行中数”。

置五曜的“殊日”，分别乘以27(宿)，除以各自的周期，即火687，木4332，土10766，取其商余，依次乘以60，60，6，再除以各自的周期，(退至息位)记其商数，(息位之)商余，分别乘以各自子位之分母，即：火229，木361，土5383。再除以各自的周期，应除尽无余数。这些(商数)就是三武曜的“迟行中数”。

〔译解〕 圆周长27宿÷周期＝每日所行弧长。每日所行弧长×距春分点日数＝所求日行星距春分点弧长。诸曜从其各自的诞生宿(远地点)起，以其本身行在宫宿背景中运动的数值，因尚未计入盈缩成分“迟步”的一个中间步骤，所以叫做“迟行中数”，简称“中迟”。即所求日该曜以其本身行运动所达之点距白羊宫首的弧长。

为与下文6.18节所说的四种行中的快行、慢行区别，译为迟行、疾行。

6.05 求两文曜(内行星)“检步”

〔译文〕 水曜的殊日乘以27，60，60，6，除以8797，(依次退位)，记其(各位之)商数及(息位之)商余，即得水曜之“引检步数”。

金曜的殊日乘以27，60，60，6，除以2247，（息位之）商余乘以749，再除以2247，除尽无余数。记各级商数，得金曜之"引检步数"。

〔译解〕 武曜之迟行中数和文曜的引检步数，即所求日该曜距春分点的弧长。引检步数值减去迟行中数后，为检迟行步度盈缩表用的引数，故名"检步"。

水曜只求四位，至息位为止，其商余即作为分子。

6.06 **求三武检步、两文中迟①**

〔译文〕 置公积日乘18382②，恒加6220155③，除以6714405，依次乘以27，60，60，6，149209，除以6714405，除尽无余数，（各位商数）即是三武检步，两文中迟。

〔译解〕①此数即"中日"（太阳的平黄经）五曜之宿、刻、分、息，四位均相同，只有子位不同，故未分说。运算时仍应分别标出。三武曜之子位最好在这一步中就化出第六位，以免记入得数表后又要更改。两文曜之子位则可待算出迟行定数后再化。

②$\frac{18382}{6714405}=\frac{1}{365.27064}$即用周年除周天，得每日平行度。

$4^{q}.4350676=4^{q}26'0''\frac{93156}{149209}$

③此恒加数即是下节的恒加数25，0，45，0，62370

$\frac{6220155}{6714405}=0.9263896=25^{d}0^{q}45'0''\frac{62370}{149209}$

$\frac{\text{积日}\times18382+6220155}{6714405}=\text{积日}\div365.27064+\frac{6220155}{18382}\div$

365.27064

商余×圆周长÷周年＝该日太阳的行度

6.07〔译文〕 又法：置未加（入当月日期）之公积日，重张五位，乘以0，4^{q}，26′，0″，93156/149209（即每一太阳日中太阳所行弧度，见9.21节），恒加25，0，45，0，62370①，自下而上

除以149209，6，60，60，27，依次进位，取各位余数，名为太阳日的太阳基数。

太阳日的太阳基数再加本章第一表中14日或15日、29日或30日的数字，进位后亦得“三武检步、两文中迟。加时究竟用表中哪一天的数字？一看所求日是望日还是晦日，二看求公积日时，64除后之商余而定。此商余如小于15（包括15在内）在公积日数字下标以×符，推望日时加14日之数②，推晦日时加29日之数字。加毕，将×符擦去。64除得之商余如大于15（即在16以上）则加十五日或三十日的平行数（亦得三武检步，两文迟中）③。

〔详解〕①此恒加数与3.04节、4.04节均不同。

②64－15＝49，闰余49时有闰，故用表中14日数值。

③此法比3.04，3.05两节之法复杂，但运算数字较短。据桑珠先生讲：此法是指推所求日之前半个月的公积日时，64除后之余数，例如所求日为2月30日，则用2月15日的，如推二月十五的，则用1月30日的。否则不符。

6.07节表　太阳所行弧度表

日期	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14.	15
宿	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
刻	4	8	13	17	22	26	31	35	39	44	48	53	57	2	6
分	26	52	18	44	10	36	2	28	54	21	47	13	39	5	31
息	0	1	1	2	3	3	4	4	5	0	0	1	2	2	3
/149209	93156	37103	13059	74206	18153	111309	55256	148412	92359	36306	129462	73409	17356	110512	54459

日期	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
宿	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	2	2	2
刻	10	15	19	24	28	33	37	42	46	50	55	59	4	8	13
分	57	23	49	15	42	8	34	0	26	52	18	44	10	37	13
息	3	4	5	5	0	1	1	2	2	3	4	4	5	0	0
/149209	147615	91562	35509	128665	72612	16559	109715	53662	146818	90765	34712	127868	71815	15762	108918

6.10节表　五曜迟行步度表

	火曜			水曜			木曜			金曜			土曜			
	检步	乘数	积步	检步	乘数	积步	检步	乘数	积步	检步	乘数	积步	检步	乘数	积步	
前步	1	25	25	1	10	10	1	11	11	1	5	5	1	22	22	前步
	2	18	43	2	7	17	2	9	20	2	4	9	2	15	37	
	3	7	50	3	3	20	3	3	23	3	1	10	3	6	43	
后步	4	7	43	4	3	17	4	3	20	4	1	9	4	6	37	后步
	5	18	25	5	7	10	5	9	11	5	4	5	5	15	22	
	0	25	0	0	10	0	0	11	0	0	5	0	0	22	0	
诞生宫宿	9，　30			16，　30			12，　0			6，　0			18，　0			诞生宫宿

6.08 〔译文〕 用累加法求五曜的"殊日"

置前一个殊日，公积日有×符者加14，无符者加15。水曜和金曜须先分别乘以100，10，再加14，15。加后以各自的周期，即687，4332，10766，8797，2247，除之，其商余即各曜之下一个殊日。

6.09 〔译文〕 求净行和迟行定数

置三武曜的迟行中数，和两文曜的太阳日的"中日"，重张两位，其一减去诞生宫宿（远日点）火曜9（星）宿30弧刻，水16（房）宿30刻，木12（轸）宿，金6（井）宿，土18（尾）宿。不足减时加宿周27再减，其差如满半周（13宿30刻）则减去，减后宿位乘60，加于刻位，除以135，以其商数检《五曜迟行步度表》勿使有误。

6.10 〔译文〕 （迟行步度表之构成为）火25、18、7，水10、7、3，木11、9、3，金5、4、1，土22、15、6。再颠倒之共成六位。前步系加速，后步系减速。"积"是步度盈缩累积的总和，以弧刻为单位。

6.11 〔译文〕 以"检步"旁下一栏中的数字（损益率）遍乘刻位至子位，如遇"未过"则用第一步（即最上一行）乘之，然后从子位起进位，子位的分母：火229，木361，土5383，水、金均为149209。然后以6，60除之，进至刻位，除以135，其商数为净行（弧刻）数，商余乘60加于分位，除以135，得其分数，商余乘6，加于息位，除以135，得其息数，商余分别乘以各曜子位之分母：火229，木361，土5383，水、金149209，加于子位，除以135，得净行之子位。除尽无余数。

净行刻位及其以上各位，（与以检步表查得之盈缩积或加或减）前步者加，后步者减。再与（重张之另一位即）各自迟行中数加减：已减半周者加，未减半周者减。得数即（各曜之）迟行定数。

〔详解〕 迟行定数是五曜以其"本身行"从其诞生宫开始，在

宫宿中做不等速运动所达到的方位。为以太阳为中心的五星的真位置。但是对地球上的观测者而言，尚须进行因太阳视运动（实即地球运动）所引起的改变值。

6.12 〔译文〕 求疾行定数

为使迟行定数与检步数之子位通分，三武曜取其相当于"中日"之检步数之子位，分别乘以其各自的分母：火229，木361，土5383，两文曜则取其迟行定数之子位，分别乘以其分母：水8797，金749。然后五曜一律除以149209，商数为"本身子位"（即第五位），商余为149209的分子，共成六位。

6.13 〔译文〕 取各自的"迟行定数"，重张两位，以三武曜的五位的迟行定数减六位的检步中日数，最下位无可减（就不必减了，保留原数）。以两文曜的六位的迟行定数减五位的检步数时，则须从上位（即第五位）退一，化成149209而减，不足减者加27再减。减后差数如满半周（13宿30弧刻）则减去。以减余宿位数引检《疾行步度表》。

〔译解〕 这一步骤的意义是从太阳的位置减去行星相对于太阳的黄经，来确定行星相对于地球的方位。

〔译文〕 查表时凡未减半周者为依序顺行，查左栏，自上而下；已减半周者为不依序逆行，查右栏，自下而上。随将此引检宿序擦去（不用保留）。

逆序者，减半周后宿位如为零，而刻位又在30以上，则（刻位）加30（30以下者不加）。（除此以外）逆行者宿位只要不是零，直至逆行未毕（即：从1至13无论何数）即使刻位不足30，亦皆加30。

〔译解〕 逆序时一般刻位皆加30，唯宿位为零，刻位又小于30时为例外，不加30。因加后亦不足60，不能进位。顺行者则一律不加。

加30的具体例见例题（一）求水曜疾行定数。

剟位 宿位		< 30	> 30
逆行	1—13	+30	+30
	0	不加	+30
顺行	0—13	不加	不加

6.14〔译文〕 疾行步度表的构成

火曜的损益率24，三个23，两个21，18，15，11，3，起点：11，38，80，53。

水曜：两个16，15，14，13，11，7，5，0，起点：4，11，20，28，34。

木曜：两个10，9，8，6，6，2，1，起点：3，6，6，11，16，7。

金曜：三个25，24，22各两个，18，15，8，起点：6，30，99，73。

土曜：6，5，4，4，2，2，0起点：2，4，5，6，8，3。

前步中某一盈缩积(积步)与损益率(乘数)相加，后步中则相减，即得下一个盈缩积。

6.13节、6.14节 疾行盈缩步度表

火曜				
顺序	积步	乘数		
1	24	24	0	0
2	47	23	24	13
3	70	23	47	12
4	93	23	70	11
5	114	21	93	10
6	135	21	114	9
7	153	18	135	8
8	168	15	153	7
9	179	11	168	6
10	182	3	179	5
前步			后步	
后步			前步	
11	171	11	182	4
12	133	38	171	3
13	53	80	133	2
0	0	53	53	1
		乘数	积步	逆序

水曜				
顺序	积步	乘数		
1	16	16	0	0
2	32	16	16	13
3	47	15	32	12
4	61	14	47	11
5	74	13	61	10
6	85	11	74	9
7	92	7	85	8
8	97	5	92	7
9	97	0	97	6
前步			后步	
后步			前步	
10	93	4	97	5
11	82	11	93	4
12	62	20	82	3
13	34	28	62	2
0	0	34	34	1
		乘数	积步	逆序

木曜				
顺序	积步	乘数		
1	10	10	0	0
2	20	10	10	13
3	29	9	20	12
4	37	8	29	11
5	43	6	37	10
6	49	6	43	9
7	51	2	49	8
8	52	1	51	7
前步			后步	
后步			前步	
9	49	3	52	6
10	43	6	49	5
11	34	9	43	4
12	23	11	34	3
13	7	16	23	2
0	0	7	7	1
		乘数	积步	逆序

金曜				
顺序	积步	乘数		
1	25	25	0	0
2	50	25	25	3
3	75	25	50	12
4	99	24	75	11
5	123	24	99	10
6	145	22	123	9
7	167	22	145	8
8	185	18	167	7
9	200	15	185	6
10	208	8	200	5
前步			后步	
后步			前步	
11	202	6	208	4
12	172	30	202	3
13	73	99	172	2
0	0	73	73	1
		乘数	积步	逆序

土曜				
顺序	积步	乘数		
1	6	6	0	0
2	11	5	6	13
3	16	5	11	12
4	20	4	16	11
5	24	4	20	10
6	26	2	24	9
7	28	2	26	8
8	28	0	28	7
前步			后步	
后步			前步	
9	26	2	28	6
10	22	4	26	5
11	17	5	22	4
12	11	6	17	3
13	3	8	11	2
0	0	3	3	1
		乘数	积步	逆序

6.15 〔译文〕 检步数擦去时须记下盈缩积，以其旁栏下一行的损益率遍乘(检步数刻位以下的)各位数值。

检步数为零时取最上一栏的乘数。

子位之下一位(即第六位)以149209进位，其上一位以其本身的分母：火229，水8797，木361，金749，土4383及6，60依次进位，除以60①得数为“净行刻数”，其商余乘 60 加于分位，再除以60，得净行分数；其商余乘 6，加于息位，除以 60，得息数，再各以其本身的子位分母乘其商余，加于子位，除以60，得本身的子位数，商余乘149209加于(第六)子位，除以60，得149209的分子(即第六位分数)。至此大多除尽无余数（即使有余数，也极微小，可以弃去不用)。

〔译解〕 ①除以60是为了将宿余分化成刻位。

6.16 〔译文〕 (特殊情况)顺序后步的最下一行与逆序前步的第一行之乘数(即损益率)其刻位在30以下者，以损益率乘之，再除以30，或将此处之损益率乘 2 之后，再以之乘余数之各位，然后仍如一般情况一样，除以60。水土两曜之损益率为零者则将被乘数擦去(即不必乘了)，除积步(即盈缩积)的数值之外，没有“净行”等盈缩值。

6.17 〔译文〕 “净行”的刻以下各位与检表所得(盈缩积)之刻位加减，前步者加，后步者减，足 60 者进位为宿。(是为疾行盈缩前步)顺序者与各曜之迟行定数相加，逆序者由迟行定数中减去，不足减者加27再减，即得各曜之“疾行定数”。

〔译解〕 疾行定数是五曜的迟行定数与疾行盈缩积之和(或差)，表示该曜的迟行所达到的方位之上，再加入了其本身变速运动之后所达到的方位，即该行星的视方位的真黄经。

此处未减半周者为顺序，为正数；已减半周者为逆序，为负数，与前面6.10节相反。

6.18〔译文〕顺序前步为快步东行，顺序后步为慢步南行，

逆序前步为曲步西行，逆序后步为跃步北行。

快与慢二者表示（显乘的）方便与智慧，（慢、快、曲、跃）四种行表示（密乘的）四解脱门。

五曜皆有此四种行，皆在没入太阳之后，开始由各自之慢行转为快行，次第经过四种行回到慢行又没入太阳，然后又开始另一周的四种行，（如此循环不已）别无其他次第。

〔**译解**〕 四解脱门为：空性三昧，无相三昧，无愿三昧，离戏论三昧。

6.19〔**译文**〕又法：五曜各自的“殊日”重张五位，三武曜乘以各自每一太阳日平行弧长（见第九章9.52，9.54，9.57，9.59及总结表）；两文曜乘以每一太阳日平行弧长的一百倍和十倍，按各自的各位分母进位，即得三武曜的迟行中数和两文曜的“疾行中数”（译者按：原文如此，似应为两文检步，即所求日该曜距春分点的弧长）。

公积日的64分子，乘以707，加入本身子位，再乘以5265，除以149209，得数为息位，余数乘以太阳日的“中日”的子位进位率227，加于149209的分子，除以149209，进位，即得（五曜共同的）太阳日的“中日”（按即6.06节所求）。

（二）按宫日推算法

6.21〔译文〕求公积日

第十四胜生周丁亥年起，计算积年，乘以12；又自角宿月起计算（当年内）已过月数。二者相加，即得宫日的积月（已过宫月，积宫月）。

推与所求日相应的宫月和宫日。宫日的积月退一，化为67的分子，减去太阴月的以65为分母的闰余。差数乘以30；再将所求日期乘以65。二者相加，除以67，得已过宫日，此数再加一，为“当日”，余数乘以60，60，6，67，皆除以67，记其整商数。（漏

刻、分、息等位)

"当日"除以30，以其商数加于上位(即积月退一)，除以12(用其商余)。这样自上而下，依次为已过宫数，和所求之"当日"和刻、分、息等。

宫日的积月乘以30，加入此时的"当日"的日期，即得五曜的公积宫日数。

6.22〔译文〕公积宫日重张五位，火曜(自上而下)乘以0，2，23，3，77，1364；恒加2，35，22，0，144，348；(自下而上)除以9191，229，6，60，60，27，进位，其商余为火曜的迟行中数。

水曜乘以0，18，41，0，5222，4796；恒加15，54，25，3，4790，3299；除以9191，8797，6，60，60，70，进位，其商余为水曜的"检步数"。

木曜乘以0，0，22，4，431，682；恒加13，12，0，2，602，174，除以9191，722，6，60，60，27，其商余为木曜迟行中数。

金曜乘以0，7，18，5，344，4449；恒加18，30，54，4，448，3480；除以9191，749，6，60，60，27，其商余为金曜的检步数。

土曜乘以0，0，9，0，5187，2046；恒加5，13，16，0，5250，522；除以9191，5383，6，60，60，27，商余为土曜迟行中数。

6.23〔译文〕推所求宫日的"中日"

置宫日的积月，乘以30，加"当日"，重张三位，(得公积宫日)。最上一位乘0，刻位乘4，分位乘30，按60，60，27、进位，即得三武曜的检步数和两文曜的迟行中数(即中日)。

6.24〔译文〕求迟行定数

各曜迟行中数，减诞生宫宿(见本章6.09节)。不足减时加27再减，差数满半周(13宿30刻)者减去，余数之宿位乘以60，加入刻位，除以135以其商数检各自的迟行盈缩度表，方法同前(见

本章6.09节）。将表内盈缩积的数值置于刻位，以其旁下一栏的数值乘其余各位。最下位（第六位一律）除以9191，第五位的分母（各曜不同）火曜为229，木曜722，土曜5383，再往上，按6、60进至刻位。然后除以135，所得商数为“净行”弧刻数。余数乘以60，加于分位，除以135（得数为分），两文曜除尽无余数；三武曜有余数时，（息位）以6乘之，再除以135（第五位）以各自分母（229，722，5383），（第六位）一律以9191乘之，加入下位，皆再除以135，（最后）应除尽无余数。

“净行”弧刻等位（与检表所得之盈缩积相加减），前步者加，后步者减。再与各自的迟行中数相加减，已减半周者相加，未减半周者相减，即得宫日的“迟行定数”。

6.25〔译文〕求宫日疾行定数时（第五、六位）不必通分，直接用迟行定数去减“检步”（中日），不足减者加27再减，差数（为该曜距太阳的弧度）满半周者减去，已减者为“逆序”，（查表时自下而上），未减者为“顺序”（查表时自上而下）

逆序者如够半宿（即30弧刻），刻位加30，再除以60，进位后以商数检疾行盈缩步度表，检得积步（盈缩积）与乘数（损益率）后，将引检宿数擦去，积步置于刻位。疾行步度表用法同太阳日（见本章6.14，6.15节）。以“旁下数”（损益率）乘其余各位（迟行中数的分、息、子），进位率最下位一律为9191，以上三武曜的分母为：（229、722、5383）两文曜的分母为（749、8797）（再除以）6、60，商数为净行刻数，商余乘以60，加入分位，除以60，得分数，商余乘以6，加入息位，除以60，得息数，商余乘以各自的分母（229、8797、722、749、5383）再除（以60）得各自的子位，商余乘9191，除以60得（第六）子位。

6.26〔译文〕（特殊情况）顺序后步的最下一行（原注：第十三行，例如火曜的积步即盈缩积为53者），逆序前步的第一行之乘数即损益率之刻位在30以下者则除以30，（而不是除以60）。或

所有余数各位都乘以2，仍除以60亦可。水土两曜检步数为零者（原注：顺序之第七、八行与逆序之第五、六行）商余各位皆擦去（不必乘了）。

6.27〔译文〕“净行”刻及以下各位（与积步的刻位）前步者加，后步者减，满六十进入宿位（得数名为疾行盈缩步）。此数与重张之另一（迟行定）数，顺序者加，逆序者减，即得疾行定数。

（慢、快、曲、跃）四种行等同前。

（三）按太阴日推算法

太阴日五曜用数表

		火	水	木	金	土
乘数（日平行）	宿	0	0	0	0	0
	刻	2	18	0	7	0
	分	19	7	22	5	8
	息	1	3	0	4	5
	第五位分子	143	770	374	636	1738
	第六位分子	144	73	779	26	216

〔译解〕木曜第五位为$\frac{374}{722}$，第九章9.54节为$\frac{187}{361}$，二者相等。

		火	水	木	金	土
恒加数（历元所在）	宿	1	7	13	15	5
	刻	31	32	1	14	9
	分	5	26	48	23	10
	息	2	3	5	0	0
	第五位分子	53	771	44	695	1832
	第六位分子	553	462	1260	581	476

除数(进位率)	宿	27	27	27	27	27
	刻	60	60	60	60	60
	分	60	60	60	60	60
	息	6	6	6	6	6
	第五位分母	229	8797	722	749	5383
	第六位分母	707	707	1414	707	707

6.32〔译文〕　求太阴日的迟行定数

置迟行中数，重张两位，其一减诞生宫宿，法同太阳日（见6.10），不足减者加27再减。差数满半周者减去，余数乘60，加入刻位，除以135，以商数引检《迟行盈缩步度表》（见6.13）。记下“积步”数（盈缩积），以其旁下栏中之乘数乘其余各位，最下一位的分母，火、土、木为707（依《白琉璃》法木为1414），其上一位（第五位）的进位率；（三武曜）按各自的分母（229、722、5383，《白琉璃》法木曜为361）水金两曜则同按67进位，再上按6，60进位后，除以135，得“净行”刻数；余数乘以60，加于分位，除以135；余数乘以6，加于息位，再除以135，得息数。其余数，两文曜皆乘以67，除以135，除尽无余数；三武曜则乘以各自的分母（229，722，5383）除以135，得“自身子位”，余数火、土乘以707，木乘以1414，加于下一子位，除以135，得第六子位，除尽无余。前步者加，后步者减，（与重张之另一位迟行中数）已减半周者加，未减半周者减，即得迟行定数。

6.33〔译文〕　求太阴日疾行定数　先将检步数与迟行定数的各子位通分：三武曜的迟行定数的下两位（第五、第六两位）皆乘以67，其中的下一位（第六位）火、土两曜除以707，木曜（按白琉璃法）除以1414，（商余为第七位之分子，整商数）进入上位（第五位），除以本身的分母（229，722，5383）商余为第六位的分子，整商为第五位分子，其分母为67，共成七位。

水、金两曜的检步数的下两位皆乘以67，再除以707和本身的分母(8797，749)得数为67的分子，连其商余共成七位。

6.34〔译文〕 再以各自的迟行定数去减三武曜的检步中日和水、金两曜的检步数，不足减者加27再减，差数满半周者减去，其引检盈缩步的方法与按太阳日推算法相同。所得积步(盈缩积)记于刻位。以检步旁下数(损益率)乘其余各位数，下位(第七位)的分母除木曜用1414外，其他四曜均用707。中间的子位(第六位)三武曜两文曜皆用其本身的分母，再往上用67，6，60，收位，再除以60；商数为"净行"的刻数；商余乘60加于分位，除以60，商数为分位数，余数乘6(加入息位，除以60，得息数，余数乘以)67，(加入子位，除以60，为第5位，余数)再往上为中位，即第六位，用本身分母(229，722，5383，8797，749)，下位(第七位)除木曜用1414外，其他均用707乘，加入子位(中之下位，即第七位)再除以60，应除尽无余数，记其整商。然后前步者加，后步者减，满60者进入宿位。得数与重张的另一个迟行定数相加减，已减半周者减，未减半周者加，不足减者加一周(27)再减(得疾行定数)。

6.35〔译文〕 又法：以被减数去减减数，即得此时的逆序数值，以之减27，余数即顺序数值，如前。

以各种日的迟行定数去减各种日的检步数，不够减时，即是该曜向逆方向运动。

四种行的规律同前。

以上这些就是五曜仙人运动的规律，按三种不同的日计算的简易方法。

妙德本初佛祖经中，外时轮品历算数值推算要诀——众种法王精要之第六章，体系派三种日的五曜数值简易算法终。

第六章例题

时轮历第十六胜生周水虎年翼宿月三十日，公历1962年4月4日

（一）按太阳日推算

6.01　求公积日，时轮历以角宿月为岁首，翼宿月为前一年的第十二个月，按已过十一个月又三十日计算。

1961－历元1827＝134　　　　　积年

〔(134×12＋入年月数11)×2＋60〕÷65＝50闰月……48闰余

134×12＋11＋50＝1669　　　　　积月

1669×30＋入月日数30＝50100　　　　　公积日(太阴日)

(50100＋恒加539)÷707＝71……442

(50100＋恒加23＋71)÷64＝784……18

50100－784＝49316　　　　　公积日(太阳日)

6.02〔验算〕

(49316＋恒加3)÷7＝7045……4　　　　　值曜

按1、日，2、月，3、火，4、水，5、木，6、金，0、土的次序，值曜4为水曜日，即星期三。

与按第三章法求得之定曜相符，不必调整。

6.03　求殊日：

(公积日＋历元常数)÷恒星周期＝整周……殊日

三武曜	火曜	(49316＋39)÷687＝71……578
	木曜	(49316＋2091)÷4332＝11……3755
	土曜	(49316＋2055)÷10766＝4……8307
两文曜	水曜	(49316×100＋2494)÷8797＝560……7774
	金曜	(49316×10＋1272)÷2247＝220……92

6.04　求三武曜迟行中数，由6.03已知殊日

(1) 火曜　$578^{d}\times27^{k}\div687^{d}=22^{k}$……$492^{q}$

$492^{q}\times60\div687=42^{q}$……$666'$

$666'\times60\div687=58'$……$114''$

$114''\times6\div687=0''$……684

$684''' \times 229 \div 687 = 228''' \cdots\cdots 0$　　无余数

得火曜迟行中数为$22^{k}42^{q}58'0''228'''$

（2）木曜

$3755 \times (27,60,60,6,361) \div 4332 = 23^{k}24^{q}13'2''280'''$

（3）土曜

$8307 \times (27,60,60,6,5383) \div 10766 = 20^{k}49^{q}59'0''3498'''$

6.05　求两文曜检步

（4）水曜　　息位以下不另有分母

$7774 \times (27,60,60,6) \div 8797 = 23^{k}51^{q}36'3''7737'''$

（5）金曜

$92 \times (27,60,60,6,749) \div 2247 = 1^{k}6^{q}19'4''178'''$

6.06　求三武检步、两文迟中。由6.01已知公积日

$(49316 \times 18382 + 6220155) \div 6,714,405$

$= 912,746,867 \div 6,714,405 = 135 \cdots\cdots 6,302,192$

$6302192 \times (27,60,60,6,149209) \div 6,714,405$

$= 25^{k}20^{q}32'3''147765'''$

6.07　求中日又法

1669(积月)×30不加入月日数＝50070

$(50070 + 539) \div 707 = 71 \cdots\cdots 412$

$(50070 + 23 + 71) \div 64 = 783 \cdots\cdots 52$

$50070 - 783 = 49287$　　　　月首公积日

$(49287 \times 0 + 25 + 3643) \div 27 = 135 \cdots\cdots 23^{k}$

$(49287 \times 4 + 0 + 21443) \div 60 = 3643 \cdots\cdots 11^{q}$

$(49287 \times 26 + 45 + 5128) \div 60 = 21443 \cdots\cdots 55'$

$(49287 \times 0 + 0 + 30771) \div 6 = 5128 \cdots\cdots 3''$

$(49287 \times 93156 + 62370) \div 149209 = 30771 \cdots\cdots 132003'''$

得太阳日的太阳基数$23^{k}11^{q}55'3''132003'''$

所求日为30日，其前半月为15日，求公积日64商余

1669(积月)×30+15=50085

'50085+539)÷707=71

(50085+23+71)÷64=784……3/64

64商余为3，小于15，故用表内29日栏数值2,8,37,0,15762。

$(23^k+2^k+0)÷27=0……25^k$

$(11^q+8+1)÷60=0……20^q$

(55+37+0)÷60=1……32′

(3+0+0)÷6=0……3″

(132003+15762)÷149209=0……147765′″

得数与6.06法相符。

6.08　用累加法求半月后五曜殊日。

由6.03节已知殊日

火(578+15)÷687=0……593

木(3775+15)÷4332=0……3790

土(8307+15)÷10766=0……8322

水(7774+1500)÷8797=1……477

金(92+150)÷2247=0……242

6.10、6.11　求迟行定数

(1) 火曜

由6.04	$22^k42^q58'0''228'''$	迟行中数
−	9^k30^q	诞生宫宿
	$13^k12^q=792^q$	未减半周
	$792^q÷135=5^{宫}……117^q$	后步

以5宫检表得积步25，乘数(损益率)25

$117^q58'0''228'''×25÷135=21^q50'4''144'''$		净行
$25^q=$	$24^q59'5''229'''$	积步
后步，负数−	$21^q50'4''144'''$	净行
未减半周，负数−	$3^q\ 9'1''\ 85'''$	迟步

$22^{k}42^{q}58'0''228'''$ 迟中

$22^{k}39^{q}48'5''143'''$ 迟定

（2）木曜

$(23^{k}24^{q}13'2''280''' - 12^{k}0^{q}) \div 135$ 未减半周

$= 684^{q} \div 135 = 5$宫……9^{q} 后步

以5宫查表得积步11，乘数11，

$9^{q}13'2''280''' \times 11 \div 135 = 0^{q}45'0''210'''$ 净行

$11^{q} = 10^{q}\ 59'\ 5''\ 361'''$ 积步

后步，负数 $-\ 0^{q}\ 45'\ 0''\ 210'''$ 净行

未减半周，负 $-\ 10^{q}\ 14'\ 5''\ 151'''$ 迟步

$23^{k}24^{q}\ 13'\ 2''\ 280'''$ 迟中

$23^{k}13^{q}\ 58'\ 3''\ 129'''$ 迟定

（3）土曜

$(20^{k}49^{q}59'0''3498''' - 18^{k}0^{q}) \div 135 = 1$宫……$34^{q}$ 未减

以1宫查前步表得积步22，乘数15

$34^{q}59'0''3498''' \times 15 \div 135 = 3^{q}53'31''2183'''$净行前步，正数

$22^{q} + 3^{q}53'31''2183''' = 25^{q}53'31''2183'''$ 迟步，未减，负数

$20^{k}49^{q}59'0''3498''' - 0^{k}25^{q}53'31''2183'''$

$= 20^{k}24^{q}5'5''1315'''$ 迟行定数

（4）水曜

$25^{k}\ 20^{q}\ 32'\ 3''\ 147765'''$ 迟中

$-16^{k}\ 30^{q}$ 诞生宫宿

$8^{k}\ 50^{q} \div 135 = 3$宫……$125^{q}$ 未减半周

以3宫检表得积步20，乘数3

$125^{q}32'3''147765''' \times 3 \div 135 = 2^{q}47'2''53020'''$ 净行

$20^{q} = 19^{q}\ 59'\ 5''\ 149209'''$ 积步

$-2^{q}\ 47'\ 2''\ 53020'''$ 净行

$-17^{q}\ 12'\ 3''\ 96189'''$ 迟步

25^k	20^q	$32'$	$3''$	$147765'''$	迟中
25^k	3^q	$20'$	$0''$	$51576'''$	迟定

(5) 金曜

	25^k	20^q	$32'$	$3''$ $147765'''$	迟中
−	6^k	0^q			诞生宫宿

$(19^k\ \ 20^q - 13^k\ \ 30^q) \div 135 = 3$宫……$80^q$ 已减半周

以2宫检表得积步 9，乘数 1

$80^q 32' 3'' 147765''' \times 1 \div 135 = 0^q 35' 4'' 117146'''$ 净行

	9^q				积步
	$+0^q$	$35'$	$4''$	$117146'''$	净行
	$+9^q$	$35'$	$4''$	$117146'''$	迟步
25^k	20^q	$32'$	$3''$	$147765'''$	迟中
25^k	30^q	$8'$	$2''$	$115702'''$	迟定

6.12－6.17求疾行定数(视方位的真黄经)

(1) 火曜

	宿	弧刻	分	息	/229	/149209	
由6.06通分	25	20	32	3	226	116951	检步、中日
由6.10	−22	39	48	5	143		迟行定数
	←—2	40	43	4	83	116951	未减半周
检	乘数 ——→ ×	23					
	60	920	989	92	1909	2689873	
表 前步，正数	+	15	36	4	131	52291	净行
	——→	47					积步
顺行正数	+	62	36	4	131	52291	疾行盈缩步
由6.10	22	39	48	5	143		迟行定数
	23	42	25	4	45	52291	疾行定数

火曜与虚宿并行

（2）木曜

	宿	弧刻	分	息	/361	/149209	
	25	20	32	3	357	75552	检步中日
由6.01	—23	13	58	3	129		迟行定数
	←—2	6	34	0	228	75552	未减半周
检	乘数 —→	×9					
表	60	54	306	0	2052	679968	
前步，正数		+0	59	0	250	130700	净行
	—→	20					积步
顺行正数		+20	59	0	250	130700	疾行盈缩步
由6.10	23	13	58	3	129		迟行定数
	23	34	57	4	18	130700	疾行定数

木曜与虚宿并行（火木相会）

（3）土曜

	宿	弧刻	分	息	/5383	/149209	
	25	20	32	3	5330	135025	检步，中日
	—20	24	5	5	1315		迟行定数
	← 4	56	26	4	4015	135025	未减半周
检	乘数 —→	×4					损益率
表	60	224	104	16	16060	540100	
前步，正数		+ 3	45	4	3856	58738	净行
	—→	20					积步
顺行正数		+ 23	45	4	3856		疾行盈缩步
由6.10		24	5	5	1315		迟行定数
	20	47	51	3	5171	58738	疾行定数

土曜与斗宿并行

(4) 水曜

	宿	弧刻	分	息	8797	149209	
由6.06	23	51	36	3	7736	149209	检步，中日
由6.10通分	−25	3	20	0	3040	118712	迟行定数
	25	48	16	3	4696	30497	
	− 13	30					已减半周
	12	18	16	3	4696	30497	
逆行	+	30					
	←—12	48	16	3	4696	30497	
检 —→		× 16					损益率
	60	768	256	48	75136	487952	
表		−12	52	2	4771	18079	净行
—→		32=31	59	5	8796	149209	积步
		−19	7	3	4025	131130	疾行盈缩步
由6.10	25	3	20	0	3040	118712	迟行定数
	24	44	12	2	7811	136791	疾行定数

水曜与危宿并行

(5) 金曜

	宿	弧刻	分	息	749	149209	
	1	6	19	4	178	0	检步中日
不足减逆行	−25	30	8	2	580	119578	迟行定数
	←2	36	11	1	346	29631	未减半周
查	—→	× 25					损益率
表	60	900	275	25	8650	740775	
前步，正数	+	15	4	4	81	124253	净行
		50					积步
顺行正数＋	1	5	4	4	81	124253	疾行盈缩步
由6.10	25	30	8	−2	580	119578	迟行定数
	26	35	13	0	662	94622	疾行定数 顺序前步

金曜与壁宿并行

（二）按宫日推算（为节省篇幅只做火曜）日期同上

6.21　$1961-1827=134$　　积年

$134\times12+11=1619=1618\frac{67}{67}$　宫日的积月，已过宫月

$(1619\times2+60)\div65=50\frac{48}{65}$　闰月闰余

$[(67-48)\times30+$ 入月日数 $30\times65)]\div67$

$=(570+1950)\div67=37\frac{41}{67}$　已过宫日

$37\frac{41}{67}+1=38^{d}36^{q}42'5''61'''$　当日

$1618\times30+38=48578$　公积宫日

6.22

	宿	刻	分	息	/229	/9191	
	0	2	23	3	77	1364	每宫日平行（参看9.52节）
	×48578						公积宫日
	0	97156	1117294	145734	3740506	66066080	
	+ 2	.35	22	0	144	348	历元常数
	22	43	12	4	45	2821	迟行中数
	− 9	30					诞生宫宿
	135 | 13	13^{q}					不足半周未减
		5宫					化宫度
		118^{q}	12	4	45	2821	
	×	25					
	135	.2950	300	100	1125	70525	
		− 21	.53	2	178	182	净行
		25					积步
未减半周，负数		− 3	.6	3	50	9009	迟行盈缩步
	22	43	12	4	45	2821	迟行中数
	22	40	6	0	223	3003	迟行定数

6.23 求火曜武步文迟，即中日。

(48578 × 0 + 3643) ÷ 27 = 134…25宿

(48578 × 4 + 24289) ÷ 60 = 3643…21刻

(48578 × 30) ÷ 60 = 24289…0分

		宿	刻	分	息	/229	/9191	
6.23		25	21	0	0	0	0	中日
6.24		−22	40	6	0	223	3003	迟定
6.25	查表 ←	2	40	53	5	5	6188	火曜距日
	→	×	23					损益率
		60	920	1219	115	115	142324	
前步正数		+	15	40	3	189	1759	净行
	→		47					积步
顺序正数		+ 1	2	40	3	189	1759	疾行盈宿步
		22	40	6	0	223	3003	迟定
6.27		23	42	46	4	183	4762	疾行定数

（三）按太阴日计算（换一个日期）

第十六胜生周　木鸡年　角宿月十二日

公元　　1945年　　4月23日

1945 − 1827 = 118　　积年

$118 \times 12 + [(118 \times 12 + 0) \times 2 + 60] \div 65 = 1460\frac{32}{65}$　　积月

1460 × 30 + 2 = 43812　　公积日

$1460 \times 2^{k}10^{q}58'1''17''' + 24^{k}59^{q}6'1''41'''$

$= 25^{k}55^{q}31'2''4'''$　　所求月朔太阳平行

$+ 0\ 52\ 23\ 1\ 47$　　查表，12日太阳平行

$26^{k}47^{q}54'3''51''$　　中日（所求日太阳平行）即武曜迟行中数，文曜检步

火曜	宿	刻	分	息	/229	/707		
（外行星例）	0	2	19	1	143	144		火曜每日平行
	×43812							公积日
	20	55	36	1	126	367		
	+1	31	5	2	53	553		恒加应数
	22	26	41	3	180	213		迟行中数
	−9	30						诞生宿
135	12	56	41	3	180	213		
查表	−5宫	101	41	3	180	213		未减半周，后步
		×25						迟行损益率
	135	2542	20	4	156	376		
后步，负数		−18	49	5	135	118		净行
		25						积步
未减半周，负数	-0	6	10	0	93	589		迟行盈缩步
	22	26	41	3	180	213		迟行中数
	22	20	31	3	86	331		迟行定数
不足减，	−26	47	54	3	51			检步中日
逆序回行	4	27	23	0	25	160	447	曜日距
查表	×21÷60							疾行损益率
	+	9	35	0	29	21	616	净行
		93						积步
	1	42	35	0	29	21	616	疾行盈缩步
	+22	20	31	3	25	68	260	迟行定数
	24	3	6	3	54	90	169	疾行定数
								顺序后步

水曜	宿	刻	分	息	/8797	/707		
（内行星例）	0	18	7	3	7706	73		每日平行
	×43812							公积日
	+ 7	32	26	3	771	462		恒加
	14	2	16	5	2053	270		检步
	26	47	54	3	51/67			中日
	−16	30						诞生宿
135	10	17	54	3	51			未减半周
查表 后步、负数	← 4	77	54	3	51			
	→	×7						损益率
	135	545	22	2	22			
		− 4	2	2	22 无余数			净行
	→	17						
	− 0	12	57	3	45			迟行盈缩步
	26	47	54	3	51			迟行中数
	26	34	57	0	6			迟行定数
	−14	2	16	5	15	5621	415	检步
	14	27	19	5	9	5621	415	
	−13	30						已减半周
	0	57	19	5	9	5621		
逆序加30		+30						
查表 前步、正数	← 1	27	19	5	9	5621	415	
	→	×28/60						损益率
		+ 12	45	1	40	2036	415	
		34						积步
	→ − 0	46	45	1	40	2036	665	疾行盈缩步
已减半周、负数	26	34	57	0	6			迟行定数
	25	48	11	4	32	67	6042	疾行定数 逆序前步

第七章　长　尾　曜

7.01 〔**译文**〕 罗睺的化身有：东方的烟氤长尾，南方的虎头炽焰，西方的牛头狂飙，北方的碧蓝滴水等著名的凶煞四曜。另外还有许多天母，其出现都是不祥之兆云。

除烟氤长尾（以下简称为长尾曜）外，其他都不能以数字推算。

7.02 〔**译文**〕 其中长尾曜运动的平均速度与太阳相同，但由于“四行”开始于哪一步① 不同，人们看到它顺行时在太阳之前，逆行时在太阳之后。

它以三年零三“博叉”② 的两倍时间，即七十五个月完成快行和慢行，再以七十五个月完成曲行和跃行，两个七十五共一百五十个月完成长尾曜四种行的一次循环。

其规律是：完成上一轮四种行之后，经三年三博叉完成快行，到第二个博叉的末尾，它就在太阳的前面出现，以后再经过三博叉又三年的慢行；再经三年又三博叉的曲行，其末尾它出现在太阳的后面，其后又经三博叉又三年的跃行，完了之后，没入太阳。

无论四种行之中的哪一个，在三个整年中它都以每天加或减二分三息的速差运行在太阳的前面或后面。在三个博叉中，则以与太阳每年相差很大的速度——正负一刻五十二分三息——运行。

〔**译解**〕 ①每十五弧刻为一步，见第二章。

②博叉是梵语，意为半个月，采用九执历译法，参看本章7.06节。

7.03 〔**译文**〕 上述规律如果用数字推算，其方法是：

以第十四胜生周丁亥年为历元，按作用派算法推得积月（见

第四章），恒加52，除以75，除尽无余数时即出现长尾曜。商数为奇数时，可于黎明观察东方，为偶数时，于黄昏观察西方。

7.04〔译文〕求尾数法

上述以75除得之商余乘2，另以15除所求日日期数之整商，二者相加，其和如大于75则减去75。其得数如果均衡（偶数）又已减75者，则为逆序之前步，未减75者为顺行之后步；若不均衡（奇数），已减75者为顺序之前步，未减者为逆行之后步。

（减75之）余数乘以15，加以上述被15除后之商余。重张四位，自下而上乘以0，0，2，3，按6，60，60进位。将此得数与所求日之“定日（见第三章）加减，逆序前步者减，顺序前步者加。若（减75后之）余数大于72，（即73或74），则减去72，余数乘15，加入月日数；被15除后之商余，其和数重张四位，自下而上，乘以0，1，52，3，按6，60，60进位后，刻位加45，再与“定日”加减如上法。

减75时，如不够减，则减去3，减后乘15，再加（以15除日数之）商余，重张四位，乘以0，1，52，3，按6，60，60进位，此得数去减2宿9刻22分2息。得数与定日加减：顺行后步者加，逆行后步者减。

不足减3时，则将该差数乘以15，与上述余数相加，重张四位，乘以0，0，2，3，按6，60，进位，以此得数去减45刻，差数与定日加减如前。

7.05〔译文〕顺序前步者快步东行，后步者慢步南行，逆序前步者曲步西行，后步者跃步北行。

若慢行与跃行之末尾正负相抵（为零），则没入太阳。

快行与曲行之末尾，出现于黄昏与黎明（译者按：依前文应为：黎明、黄昏）。

总之，六年之中被日光所夺，不能看见，其后三月之首尾能

见其中部分，其后六年又不见，其后三月之中间又能如前见长尾。

这是其固定的运行程序，再无其它程序。所以只要找到一次，就能推知无数次了。

7.06 〔译文〕 长尾曜的运行，结合内外、别三种（时轮）而论：风息在（人体）内每一太阳日运行两万一千六百次。其中每个第三十二次为“慧风”，系经行于中脉之中。每一个太阳日共六百七十五次，每一个月两万零二百五十次，其十二倍为二十四万三千次，这是每年慧风之数。再乘以一百，得二千四百三十万为每百年中脉慧风数。六息为一分，六十分为一漏刻，六十漏刻为一太阳日，得一千一百二十五日，再以三十除之，化为月，得三十七月又十五日，即三年又一个半月，这就是三年三博叉命名之由来（半个月为一博叉）。三十七个月等于七十四博叉，再加上那半个月，共七十五个博叉，这就是长尾曜的周期。“别时轮”就是瑜珈行者依此“外”界长尾曜运行的规律，（“内”证体内中脉），密合（生起、圆满）两次第之要诀去修行，定能得到“上乐”。

妙德本初佛祖经中，外时轮品历法数值推算要诀——众种法王精要之第七章，长尾曜终。

〔译解〕 长尾曜 推步公式小结

M＝积月　　D＝日期　　S＝定日（太阳真黄经）

$(M+52)\div 75=a\frac{b}{75}$　　b＝0时　长尾曜出现

$D\div 15=C\frac{d}{15}$

$f=b\times 2+c$

$F=f\times 15+d$

$R_s=0^k0^q2'3''$

$R_l=0^k1^q52'3''$

$H=2^k9^q22'2''$

$\dot{G}=45^{q}$

f	奇数顺序		偶数逆序	
1,2,3 三博叉内	$S-(H-F\times R_3)$	慢步南行	$S+(H-F\times R_1)$	跃步北行
4—75 三整年内	$S-(H-F\times R_2)$ 不见		$S+G-F\times R_2$ 不见	
76—146 三整年内	$S+F\times R_2$ 不见	快步东行	$S-F\times R_2$ 不见	曲步西行
147,148,149 三博叉内	$S+F\times R_1$ 黎明在太阳前		$S-F\times R_1$ 黄昏在太阳后	

第八章　求昼长夜长

8.01 〔**译文**〕 缘起

慈悲殊胜月冠尊，为摄世间敏求者，
开示妙德占音经，大自在天赐吉祥！
天尊昔以秘密语，数足九六轮围图，
协纪合时而预卜，吉凶胜败诸隐秘。
可叹今世并其名，亦极少为人所知，
幸我佛王依怙主，汇通时、音两经旨，
《白琉璃论》复广衍，兹述要诀并演例。

8.02 〔**译文**〕 其运算公式为：

先依体系派法求中日（见第三章3.05节）例如为：17宿 6 弧刻36分。其宿位17乘以60，加原弧刻6，除以135，得7为已过宫（天蝎）。余数81乘以30（得2430）。另置原分位36，除以2（得18）。二数相加（得2448），除以135①，（得数18）为已过（宫）日数（译注：即

度数)。这个7宫18日就是理论过宫度。

这个已过日数(18)减7②，不足减时从理论过宫数退一化为30再减，如理论过宫数为零，则加十二，下位化为30再减，减得的差数为(7·11)为“易行过宫”。

以7减后所余之度数(11)重张两位，皆乘以2，下位除以6，商数(3)加入上位(22)，得数(25)除以60，③(得0，余25)又取下位商余4，得(0刻，25分，4息)，为易行宫度。

此“易行宫度”如在双子等南行六宫，则以之减宫首(原注：即中气之日)昼长，(此例检下表内第七宫中气昼长得27刻40分)，如在人马等北行六宫则与其昼长相加，(此例27刻，40分－25分4息＝27刻14分2息，得数即该日昼长无误。再以之减60(漏刻)得夜长(此例为32刻45分4息)④。

己丑年十月十五日五要素				十月十五日罗睺			十月十五日太阳日迟行定数					十月十五日疾行定数				
							火	水	木	金	土	火	水	木	金	土
5	3	16	20	15	11	24	12	10	18	17	8	14	16	18	20	80
24	4	59	3	40	19	49	45	4	49	1	5	26	14	32	32	31
												东	北	北	东	南

〔译解〕 ①设x为所求日数

由$1620:360=81:x$

$$x=\frac{81\times360}{1620}=\frac{81\times30\times12}{125\times12}=\frac{81\times30}{135}$$

②减掉7日表示由于岁差关系，当时昼夜时刻的变化与表中有七天的误差需加以改正。

③$(\text{日数}\times2+\text{日数}\times2\div6)\div60=\text{日数}\times2\times\frac{7}{6}\div60$

$$= 日数 \times \frac{7}{3} \div 60 = 刻位 \cdots\cdots 分位$$

可知每日增减$\frac{7}{3}$分。

④双子为现今夏至点所在，人马为冬至点所在。夏至以后白天日短，冬至以后白天日长，所以有此情况。

8.03〔译文〕 附表所列八项内容：

1.宫序　2.宫名　3.各宫的分位常数　4.被除粗数(约略数)　5.霍尔月序　6.中气昼长　7.中气夜长　8.主事曜

宫序		11	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
名称		双鱼	白羊	金牛	双子	巨蟹	狮子	室女	天秤	天蝎	人马	摩羯	宝瓶
分位常数		305	290	200	270	360	375	375	360	270	200	290	300
(约略)被除数		9000	8415	7760	7035	7760	8415	9000	9515	9960	10335	9960	9515
霍尔月序		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1
中气昼长	刻	30	31	32	33	32	31	30	28	27	26	27	28
	分	0	10	20	30	20	10	0	50	40	30	40	50
中气夜长	刻	30	28	27	26	27	28	30	31	32	33	32	31
	分	0	50	40	30	40	50	0	10	20	30	20	10
主事曜		5 木	3 火	6 金	4 水	2 月	1 日	4 水	6 金	3 火	5 木	0 土	0 土

8.04〔译文〕 圭表测影。

表分七节①，本影为7②，与(以表之节长为单位去量得之)日影长(例如：23)相加，(7+23=30)用以除本宫(第七宫)之约略被除数(9960)③所得(332)为分位数值，(其商余0)乘以6，除以30得息位数值。又以60除分位数值，得数置于刻位与分位，(5刻32分0息)。是即上午已过和下午未过之漏刻等数值。以之减昼长(27

刻14分2息），得数（21刻42分 2 息）为上午未过，下午已过之时间长度④。

用 7 减过的“余日”（11）乘以本宫之分位常数（270），得数（2970）除以30（得99）为已过分位数，以之减分位常数（270 − 99 = 171）即得（本日尚）未过（去之）分数。⑤

〔译解〕 此例可列式如下：

9960 ÷ (7 + 23) = 332分……0

332分 ÷ 60 = 5漏刻32分

0 × 60 ÷ 30 = 0息

昼长27刻14分2息 − 5刻32分0息 = 21刻42分2息

分位常数270 − 11日 × 270分 ÷ 30 = 171分（未过）

①垂直于地面用来测影的长杆称为“表”。用七段倒梯形（上大下小）的木块叠起来，所起的作用与立杆为表的作用一样。

②影表以表长为单位测量，相加所得之数为相对数，与所用表长的绝对数无关，这样就免除了因使用表长不同而带来的麻烦。

③约略被除数为实测所得之结果。

④如果是上午，除得之商数为日出以后所经过的时刻。如果是下午，从昼长减去所得时刻便为日出以来的时刻。

⑤此算式即：

入宫后日数（11）× 本宫分位常数（270）÷ 30 = 本宫分位常数 $\times \dfrac{\text{日数(11)}}{30}$

附：1927年拉萨版例题：

第十六胜生周丁卯年（1927年）三月十五日

中日（太阳平黄经）1宿25弧刻38分

（1宿 × 60 + 25刻）÷ 135 = 0宫……85刻已过宫

(85刻 × 30 + 38分 ÷ 2) ÷ 135 = 19宫日……4已过日

理论过宫数0宫19日 − 7日 = 0宫12日(易行过宫)

(12日 × 2 + 4) ÷ 60 = 0刻28分

12 × 2 ÷ 6 = 4……0息

0刻28分0息

查表：初宫白羊宫，中气昼长为31刻10分

在北行六宫内故加	+	0刻 28分 0息
	该日昼长为	31刻 38分

夜长为 60刻 − 31刻38分 = 28刻22分

设：日出后或日没前植表测影，影长为18单位，本影长 7 个单位

查表，初宫被除粗数为8415，分位差常数290

8415 ÷ (7 + 8) = 336……15

336 ÷ 60 = 5刻36分

15 × 6 ÷ 30 = 3息

昼长31刻38分 − 5刻36分3息 = 26刻1分3息，上午未过 下午已过

分位常数290 × 余度(19 − 7) ÷ 30 = 116(已过)

290 − 116 = 174(未过)

8.05〔**译文**〕 协时法：以主表求得该日之已过时刻(承上例为：5刻23′0″)，刻位乘以60，加入分位数(得 323)，做为被减数，以该日之未过分数(171)为第一个减数，表中下一宫(8宫人马)项下的分位数(200)为第二减数，再下一宫的分位(90)为第三减数，依次减至不够减时为止(此例到人马宫 200 即不够减)，减剩的差数(161)为“协时”数。

此数乘以30，以所在宫之分位数(200)除之，(得 24)为协时

分位数。商余乘60仍以该宫分位数(200)除之，(得4)为刻数，仍有余数时，再如上法乘除，得分、息数。余数弃去不用，得五位的协时数值(人马宫161，24，9，0，0)。

8.06 推五段协时法：协时之分位(24)乘以60，加入刻数(9，得1449)为公基数。推协时之半段时，此数除以900，①得商数(1)，上述除式(1449÷900)有商余者，商数加1(得2)，得数不可能大于2。得1者为太阳主事，主生男；得2者为太阴主事，主生女云云。(以下纯系占星术，例如占失物之质地、颜色等。原作者自己也说是游戏之作，故译文从略。)

〔译解〕 ① 每半个时长的息数21600息÷12时÷2＝900。

妙德本初佛祖经中，外时轮品历法数值推算要诀——众种法王精要之第八章，求昼长夜长终。

第九章 论三种日

9.01〔译文〕十地救怙主，四部功德力，
上升迦拉巴，九六城中央，
游戏而幻化，示现为人王，
已降及将临，我均诚顶礼。
密经大秘藏，原在苫婆罗，
我足步驽劣，未亲践彼土，
幸赖诸译师，接引胜经疏，
来梵蕃此土，恩重难量度。
妙德大经疏，深广如渊海，
探索底蕴者，厥讳为“玉兔”，
引升体系宗，三界宽广途，
浦氏美名扬，如春风拂耳。
三“日”之理，历算要害，数值关系，每易紊乱；

我今辛勤，编写成文。剖析清楚，以利后学。

9.02〔译文〕 体系派的三种日：一、概说，二、分说。

一、总说三种日的概念。

太阳日是按天空的太阳对大地所起的作用而言，即从今日天明到明日天明为一完整的太阳日。

太阴日是指月亮的白分、黑分盈缩各十五之一所需的时间长度。

宫日是太阳平均运行四弧刻三十分，也就是通过一宫所需的一百三十五弧刻的时间长度的三十分之一。

9.03〔译文〕 二、分说。按三种日各自的时间长度分述诸曜在宫宿背景上运行一周的平均行度。人一呼一吸叫做一息。从天明能见掌纹至次日能见掌纹之间，人呼吸二万一千六百(21600)息，除以六(6)息，再除以六十，得六十漏刻(60°0′0″)。这就是一个太阳日的平均时间长度(A_0)

〔译文〕 由太阳日求太阴日平行。上述息数(21600)乘以七百〇七(707)得15271200，(A_0)重张三位，自下而上按707，64进位，以其商数减上位，得15032250(B_0)再按707，6，60进位，各位的商余即一个太阴日的平均长度：59漏刻 3分 $4\frac{16}{707}$息(B)。

〔译解〕

$$15271200-〔15271200+15271200\div707〕\div64=15032250$$

9.04〔译文〕 由太阴日求宫日平均长度：太阴日长度化为707分之一息，得15032250。重张两位，下位乘以2，除以65，商数加于上位，得15494780，按707，6，60进位，得60漏刻52分4息$\frac{168}{707}$ $\frac{50}{65}$，是为宫日的平均时间长度(C_0)。

〔译解〕 $B+B\times2\div65=C$ $\frac{67}{65}B=C$

〔译文〕 又法：太阳日平行（A） 60漏刻乘以11135，得668100，除以11312，其商数乘以60，及6，除以原除数11312，其商余除以16，或乘以707，再除以11312，皆得太阳日平行 $59^{q}3'4'' \doteq \frac{16}{707}\frac{10}{16}$(B)。

〔译解〕 $A \times 11135 \div 11312 = B$

$60 \times 11135 \div 11312 = 59 \cdots\cdots 692$

$692 \times 60 \div 11312 = 3 \cdots\cdots 7584$

$7584 \times 6 \div 11312 = 4 \cdots\cdots 266$

$266 \times 707 \div 11312 = 16\frac{10}{16}$

又法：$266 \div 16 = 16\frac{10}{16}$

$707 \times 16 = 11312$

〔译文〕 还原法

将被乘数与乘数颠倒互换，太阳日平行各位皆乘以11312，自下而上按707，6，60收为刻位，得668100，再除以11135，仍得太阳日平行长度60漏刻0分0息（A）。

〔译解〕： $B \times 11312 \div 111315 = A$

9.05〔译文〕 由太阳日长度求宫日长度。太阳日长度，即60漏刻，乘以149209得8952540，再除以147056，商余依次乘以60，6，707，65，仍除以原除数147056，记其各级商数，仍得宫日平行(C)如前。

还原法：将被乘数与乘数颠倒互换，宫日平行各位，乘以147056，从下而上按65，707，6，60收至刻位，除以149209仍得太阳日长度(60漏刻)。

〔译解〕 $A \times 149209 \div 147056 = C$

$C \times 147056 \div 149209 = A$

9.06〔译文〕 太阴日的时间长度（B）各位皆乘以67，按

707，6，60进至刻位，再除以65，其商余乘以各自的分母60，6，707，加入下位，再除以65，得宫日的平均时间长度，$60^{q}52'4''\frac{168}{707}\ \frac{50}{67}$(C)。

上数中707的分子乘以13，67的分子除以5，两个得数相加，得9191的分子(2194)。

还原法：此宫日平行乘65，按9191，6，60收位，再除以67，商余乘60，6，9191，依次加于本位，除以67，得太阴日平行度$59^{q}3'4''\frac{208}{9191}$(B)，此数中9191的分子除以13，即707的分子$\frac{16}{707}$。

〔详解〕 $B\times67\div65=C$，$C\times65\div67=B$

9.07〔译文〕 太阳日时间长度(A)重张两位，其一乘以177得10620，再除以11312，其商余乘以60，6，再除以16或乘以707再除以11312($16\times707=11312$)，得$0^{q}56'1''\frac{691}{11312}$以之减另一处写下来的太阴日长度($A_0$)，亦得太阴日长度如上：$59^{q}3'4''\frac{16}{707}$(B)。

$$A-A\times177\div11312=B$$

$$A(1-177\div11312)=B$$

$$A\ \frac{11312-177}{11312}=B$$

$$A\,11135/11312=B$$

〔译文〕 太阴日长度(B)重张两位，其一乘以177，按各自分母进至刻位，除以11135，再乘以各自分母(60，6，707)加于上位，得$0^{q}56'1''\frac{691}{707}$，与另一处写下的太阴日长度相加，即得太阳日长度(A)。

〔详解〕 $B + B \times 177 \div 11135 = A$

9.08〔译文〕 此数(A)重张两位，其一乘2153得129180，除以147056，商余次第乘以60，6，707，仍以该除数(147056)除之，其(最下位之)余数除以16，或乘以9191后再除以该除数147056，得$0^{q}52'4''\frac{2194}{147056}$；或息位商余(35104)乘以707，65，仍除以147056，得168，50。与重张之另一位相加亦得宫日长度$60^{q}52'4''\frac{2194}{9191}$(C)。

〔详解〕 $A + A \times 2153 \div 147056 = C$

〔译文〕 上数(C)重张两位，其一各位皆乘以2153，自下而上按9191，6，60收为刻位，除以149209，其商余依次乘以60，6，9191，商数加入上位再除(以149209)得$0^{q}52'4''\frac{2194}{9191}$，以之减重张之另一数(C)，得太阳日时间长度(A)。

〔详解〕 $C - C \times 2153 \div 149209 = A$

9.09〔译文〕 太阴日时间长度(B)重张两位，其一各位皆乘以2，按707，6，60进至刻位，除以65，其商余乘以各自分母60，6，707，加入上位，再除以65，得1漏刻49分0息$\frac{152}{707}$ $\frac{50}{65}$。加重张之另一位(B)。其子位乘以13，其下一位65之分子除以5，二者相加，即得宫日时间长度$60^{q}52'4''\frac{2194}{9191}$(C9191)。

〔详解〕 $B + B \times 2 \div 65 = C$

〔译文〕宫日长度(C)重张位，其一乘2，按9191，6，60进位，除以67，其商余依次乘以60，6，9191，商数加入上位后除以67，得$1^{q}49'0''\frac{1986}{9191}$，以之减另一处写下的宫日长度，其子位除以13，得太阴日时间长度(B)。

〔详解〕 $B + B \times 2 \div 65 = C$

$C - C \times 2 \div 67 = B$。

三种日互求表

译者制

由 \ 求	太阳日	太阴日	宫日
太阳日	$A_0$1日＝60漏刻＝3600漏分 ＝21600息＝15271200 A $\frac{60^q}{60}$ $\frac{0'}{60}$ $\frac{0''}{6}$ $\frac{0'''}{707}$	A×11135÷11312＝B A－A×177÷11321＝B $A_0-(A_0+A_0\div707)\div64$ ＝15032250(B_0) 707×16＝11312 11312－11135＝177	A×149209÷147056＝C A＋A×2153÷147056＝C
太阴日	B×11312×11135＝A B＋B×177÷11135＝A	B_0＝15032250 B＝59^q $\frac{3'}{60}$ $\frac{4''}{60}$ $\frac{16}{707}$ $\frac{10}{16}$ $B_{9191}=59^q3'4''$ $\frac{208}{9191}$	B×67÷65＝C B＋B×2÷65＝C $B_0+B_0\times2\div65$＝15494780
宫日	C×147056÷149209＝A C－C×2153÷149209＝A	C×65÷67＝B C－C×2÷67＝B	C_0＝15404780 C＝$\frac{60}{60}$ $\frac{52'}{60}$ $\frac{4}{6}$ $\frac{168}{707}$ $\frac{50}{67}$ ＝$\frac{60}{60}$ $\frac{52}{60}$ $\frac{4}{6}$ $\frac{2194}{9191}$

9.10〔译文〕 年的长度(恒星年)

太阳一年之中在宫宿中运行的时间长度用三种日分别量之，得三种周期(恒星周期)。

将一年以360计，得太阳的宫日周期360(SC)。

将此数(360)重张两位，下位乘2，除以65，商数加于上位(360)，得(太阳)日数，连同商余(5)依次乘以60，60，6，13，皆除以65，得数($11^d4^q36'5''7'''$)(加360)即太阳之太阴日周期371日4漏刻36分5息7/13(SB)。

〔译解〕 $SC+SC\times 2\div 65=SB$。

〔译文〕 此数之日位(371)乘以60，加于刻位，再乘60加于分位，再乘6，加于息位，再乘13，加于子位，再乘707得73668268800(SB_0)。

此数重张三位，下位除以707，商数加于中位后，除以64，以此商数减上位，得72515574000。此数按707，13，6，60，60进位至日位，其各位余数即太阳之太阳日周期365日16漏刻14分1息12/13 121/707(SA)。

〔译解〕 $SB_0-(SB_0+SB_0\div 707)\div 64=SA$

$365^d16^q14'1''12'''121''''=365^d.2706451$

这是体系派的数值，参看10.01节。作用派不同，见第四章。

9.11〔译文〕 又法：宫日周期(360)乘以67，得24120，除以65，商数为日数，商余(5)是65的分子，以5约之，成为13的分子，是即太阳的太阴日周期$371\frac{1}{13}$(B_0)。

〔译解〕 $SC\times 67\div 65=SB$。

〔译文〕 其日位(371)乘65，另外将13的分子乘以5，二者相加得24120，除以67，即还原为宫日周期360(SC)。

〔译解〕 $SB\times 65\div 67=SC$

〔译文〕 此数(360)乘149209得53715240，除以147056，其商

数(365)为日数，商余(39800)以8约之得4975，是为太阳之太阳日周期 $365\frac{4975}{18382}$(SA_a)。

〔详解〕

$SC \times 149209 \div 147056 = SA_a$

〔译文〕

此数日位乘147056，其下位乘以8，二者相加得53715240，除以149209，还原得宫日周期360。

〔详解〕 $SA_a \times 147056 \div 149209 = SC$

9.12〔译文〕 太阳日周期($365\frac{4975}{18382}$)之日位乘以18382，加入所带之分子，再乘以8，得53715240，除以11135，再除以13，为太阴日周期 $371\frac{1}{13}$(SB_a)。

〔详解〕 $SA \times 18382 \times 8 \div 11135 \div 13 = SB_a$

〔译文〕 此数之日位(371)乘以13，加入分子1，得4824乘以11135。除以147056余数以8约之，成18382之分子，是为太阳日之周期 $365\frac{4975}{18382}$(SA_a)。

〔详解〕 $SB \times 11135 \times 13 \div 147056 = SA_a$

9.13〔译文〕 太阴日周期 $371\frac{1}{13}$重张位，其一乘以177，其下位除以13，加入上位，$65680\frac{8}{13}$，再除以11312(得商数5)，其商余乘以13，加入下位(上的余数8)，除以11312，得5，10，5448。以此数减太阴日周期，其13之分子乘以11312加于子位，除以8，得太阳日周期$365\frac{4975}{18382}$。

〔详解〕 $SB - SB \times 177 \div 11312 = SA_a$

〔译文〕 此数重张两位，其一乘以177，得64605，880575，(下

位)除以 18382，商数(47)加于上位(64605)后，除以 11135，(得 5，是为日数)余数(8977)乘 18382 后，加下位余数(16621)后，除以 11135，(得 14821)。以此数(5，14821)与太阳周期原数相加得 370，19795，下位除以 18382，商数进入上位，商余以1414 约之，得数(1)的分母为 13，是即太阳日周期 $371\frac{1}{13}$(SB_a)。

〔译解〕

$$4975 \times 177 \div 18382 = 47 \cdots 16621$$

$$(365 \times 177 + 47) \div 11135 = 5 \cdots 8977$$

$$(8977 \times 18382 + 16621) \div 11135 = 14821$$

$$365\frac{4975}{18382} + 5\frac{14821}{18382} = 371\frac{1414}{18382} = 371\frac{1}{13}$$

$$SA_a + SA_a \times 177 \div 11135 = SB_a$$

9.20〔译文〕 诸曜每日运行弧度

宿数 27 乘以60，得1620(D)(其单位)名为“域刻”，也就是“宿刻”。(本书译为弧刻)，是计量诸曜运行的基本单位(这 1620 弧刻)以诸曜各自的(恒星)周期除之，得其每天平均行度。

〔译解〕 藏文中 ཆུ་ཚོད 一词，既是时间单位，又是弧长单位。表时间是其本义，表弧长是借用的派生义。严格地说应叫作域刻或宿刻，但行文中往往省略，简称为刻，极易混淆，须十分注意，本书中译为“弧刻”。

9.21〔译文〕 此1620弧刻以太阳的宫日周期360除之(得4)。商余乘 60，除以 360(得 30)除尽无余数。这个 4 弧刻 30 分，是每一宫日太阳所行弧度。(C_a)

(太阳之)太阴日周期 $371\frac{1}{13}$乘 13，得 4824，宿刻 1620 与之通分，须乘以 13，得21060，再除以 4824，商余乘以 60，6，依次除以 4824，(其最后一位的)商余以 72 约之，得 4 弧刻 21分，5息 43/67(B_a)，是为每一太阴日太阳所行弧度。

太阳之太阳日周期 $365\frac{4975}{18382}$乘 18382，得 6714405为除数。宿刻 1620 乘 18382 得 29778840 为被除数，商余乘以 60， 6，以原数除之，商余以 45 约之，得 4 弧刻 26 分 0 息$\frac{93156}{149209}$再无尾数，是为每一太阳日太阳所行弧度(Ad)。

〔译解〕 $D \div A = Ad$

9.22〔译文〕月亮的三种日（恒星月）

宿刻 1620 除以 30，得 54 弧刻，是为（每一太阳日）月亮单独行度(M_s)。

加以其在每一太阴日内与太阳共同的行度 4 弧刻 21′5″43‴/67，得每一太阴日内月亮所行弧度 58 刻 21 分 5 息 43/67。

〔译解〕 $D \div 30 + Bd = Md$

9.23〔译文〕上数各位皆乘 134，按 67，6，60 进至刻位，得 7821。为了通分，宿刻 1620 乘以 134 得 217080，除以 7821；商余以 9 约之，无余数，上位为太阴日数，下位为 869 之分子，即 $27\frac{657}{869}$日，是为月亮的太阴日周期（按太阴日计算的恒星月）。

〔译解〕 $1620 \times 134 \div (Md \times 134) = 27\frac{657}{869}$

$= 27.7560414(M_b)$

乘 134 的目的是为了将月亮的日行度化成整刻数，使运算无余分，可以方便地进行运算。

〔译文〕 此数化为 869 的分子24120重张两位，下位乘以2，除以 67，以之减上位（即原数）得 23400，再除以 869，得 $26\frac{806}{869}$($= 26.9275$)是为按宫日计算的月亮的周期(M_g)。

9.24〔译文〕 月亮的太阴日周期$27\frac{657}{869}$乘以11135，下位（分子）除以 869，得(8418)加于上位（整数）得 $309063\frac{453}{869}$。（其整

数）以 11312除之，得 27，商余(3639)乘以 869，加于分子（453），以 8 约之，得 395343，（其分母为 1228766），是为月亮的太阳日周期（恒星月）。

〔详解〕 $27\frac{395343}{1228766}=27.32174(M_s)$

$M_b\times 11135\div 11312=M_s$

9.25〔译文〕月亮的宫日周期$26\frac{806}{869}$以 869 为分母化成23400，作为除数。宿刻 1620 乘 869，以便通分，得 1407780为被除数，商余依次乘以 60，6，65，除以 23400 得 60 弧刻 9 分 4 息 10/65 是为一个宫日月亮所行弧长。

〔详解〕 $1620\times 869\div M_g\times 869=D\div M_g=M_s$

9.26〔译文〕 月亮的太阳日周期$27\frac{395343}{1228766}$的整数27乘以1228766加入分子(395343)得 33572025，作为除数。宿刻 1620乘1228766得 1990600920 作为被除数。再除以 33572025，商余依次乘以60，6，除以 33572025，余数以 225 约之，为 149209之分子，得59 弧刻17分3息95367/149209 是为月亮的太阳日平行度。

9.30〔译文〕 罗睺的三种日行度

罗睺的周期按太阴日计算为 6900，除以 30 得 230，是其按太阴月计算的周期。

〔详解〕 即每 230 个朔望月一周天。

〔译文〕其按太阴日计的周期 6900 分为 15 分，或按太阴月计算的周期230乘2，同样得460，是其按半个太阴月计算的周期。

9.31〔译文〕 其太阴日周期 6900 乘以65，得448500，除以 67，得 $6694\frac{2}{67}$是为罗睺的宫日周期。

其太阴日周期 6900 乘以 11135 得 76831500，除以 11312，商余以 4 约之为 2828 之分子，是为罗睺之太阳日周期 $6792\frac{99}{2828}$

又：其宫日周期$6694\frac{2}{67}$乘 67 得 448500，除以 65，还原为太阴日周期(6900)。

其太阳日周期之日数(6792)乘 11312，下位(99)乘 4 后相加，得 76831500，除以 11135，得太阴日周期(6900)。

9.32〔译文〕 宫日周期之日位(6694)乘149209，下位(2)乘2227，相加得 998809500，除以 147056，商数(6792)为太阳日数，商余除以 52，得 99，变成 2828之分子，是为其太阳日周期($6792\frac{99}{2828}$)。

其日位乘 147056，下位乘 52，相加得 998809500，除以 149209，商余除以 2227，成为 67 之分子，是为罗睺之宫日周期。

9.33〔译文〕 罗睺运行弧度

宿刻 1620 重张三位，除以罗睺的太阴日周期 6900，太阴月周期 230，半月周期 460，商余乘以 60，6，23，再以三种周期除之，得每一太阴日平行弧度：0 刻 14 分0 息12/23；每个太阴月平行 7 弧刻 2 分 3 息 15/23；每半个太阴月平行 3 弧刻31分1 息 19/23。

9.34〔译文〕 宫日周期($6694\frac{2}{67}$)乘67得 448500(作为除数)，宿刻 1620 乘 67 得 108540(作为被除数)，除后商余依次乘以60，6，23，65，再以 448500 除之，记其商数，即为其每一宫日的行度。0 弧刻 14′分3″息 $\frac{2}{23}$ $\frac{53}{65}$。

9.35〔译文〕太阳日周期与宿刻通分，各乘以 2828。太阳日周期乘后得 19207875 作为除数，宿刻乘后得 4581360 作为被除数，除后商余依次乘以 60，6，23，11135，除以 19207875 得：0 弧刻14 分 1 息 $\frac{19}{23}$ $\frac{10038}{19207875}$，是为每一太阳日的罗睺行度。

9.40〔译文〕“会合”与“作用”的三种日

月亮每一太阴日所行的弧长 0 宿 58 弧刻 21 分 5 息 43/67，加太阳每一太阴日所行弧长 0 宿 4 弧刻 21 分 5息43/67(见9.22)得“会合”每太阴日所行弧长：0 宿 62 弧刻 43 分 5 息 19/67。

此数各位皆乘以 67，按其分母(67，6，60)收至刻位得4203(作为除数)。宿刻(1620)与之通分(也乘以 67，得 180540 作为被除数)，除得商数(25)为日数，商余依次乘以 60，60，6,7005后再除以4203，得“会合”的周期25宿49弧刻27分 息1965/4203。

9.41〔译文〕 太阴日之平均时间长度 0 日 59 漏刻 3 分 4 息 16/707除以2，即“作用”每一太阴日的长度，0曜29漏刻 31 分5息 8/707。

此数各位皆乘以 5656，自下而上，按 707 等分母收至日位，得 167025(作为除数)，宿刻(1620)与之通分(乘以5656得9162720作为被除数)依次(以 60，60，6)收位，得按太阴日计算的“作用”的周期：54日51 漏刻 30 分 0 息148500/167025

会合与作用之太阳日与宫日周期算法，依次类推。

9.50〔译文〕 五曜运行周期的算法

三武曜(外行星)以火曜为例，木、土可以类推。

先讲其太阳日周期(即以太阳日为单位而计算的周期。下同)

	火	木	土
太阳日周期	687	4332	10766
(息以下的)分母	229	361	5383

按太阳日计算的行度，以六级分数表之，最下一级的分母，除木曜用 1414 之外，其他各曜都用 707。

按宫日计算者，息位以下的分母，浦氏未传，暂缺。(请参看下文 9.52 节译解。又：拉加寺版 第六章宫日五曜节表中有此两

位的分母，已据以补入总结表中）

9.51〔译文〕 火曜的太阳周期 687，乘2153，除以 149209，以此商数为减数，原数(687)退一，化为 149209，为被减数，减得 $677\frac{12979}{149209}$为宫日周期。

〔译解〕 $687-687\times2153\div149209$

$$=687\frac{149209}{149209}-9\frac{136230}{149209}=677\frac{12979}{149209}$$

〔译文〕 火曜的太阳日周期 687，乘以 177，除以 11135，加于原数，得太阴日周期 $697\frac{10249}{11135}$。

9.52〔译文〕 以太阳日周期687除宿刻1620，商数为弧刻，商余以 60，6，229乘之，再除(以原除数)，得数为其一个太阳日平均运行弧度 0 宿 2 弧 刻 21 分 2 息$\frac{208}{229}$。

宫日周期化为“孔等”(按指 149209，参看 1.04 节译解）之分子，得 101027472（作为原数）。宿刻(1620）与之通分（乘以 149209)成 241718580（作为被除数），除得之商数（2）为弧刻。商余乘以 60，6 仍以原除数除之，息以下的分子即以该除数为分母，是为每个宫日平行弧度：$0^k2^q23'3''34035408/101027472$。

〔译解〕这里的分母是一个九位数字。时轮历的习惯，当分母太长时就化为繁分数。例如火曜每一太阴日的平行弧长度为 $0^k3^q19'1''\ \frac{143\frac{144}{707}}{229}$.

上面 9.50 节所说：“以六级分数表之。”但宫日的平行弧长息位以下找不到两个合适的分母。只能用这个九位数字做分母。这是作者认为很遗憾未能解决的一个问题，所以上文有“浦氏未传，暂缺”之语。他们之所以认为这是个问题，是因为这一派标名“体系派”，所谓体系的完整就是所有的数值之间的关系都能

做到除尽无余数。这样才能找到太极上元。

据第六章 6.22 节，此数为$0^k2^q23'3''\frac{77}{229}\ \frac{1364}{9191}$。

9.53〔译文〕 其太阴日周期化为 11135的分子，成7771344（作为除数），得宿刻（1620）与之通分，化为 18038700。除得之商数（2）为弧刻，商余依次乘以 60，6，229，707，再除，得每个太阴日平行弧长 $0^k2^q19'1''\frac{143}{229}\ \frac{144}{707}$。

9.54〔译文〕 木、土两曜同理类推。

木曜	宫日周期	4269	73371				
	太阴日周期	4400	9584				
	太阳日平行	0	0	22	2	226	
	宫日平行	0	0	22	4	380352288	
	太阴日平行	0	0	22	0	187	779
土曜	宫日周期	10610	97406				
	太阴日周期	10937	1497				
	太阳日平行	0	0	9	0	918	
	宫日平行	0	0	9	0	1525624416	
	太阴日平行	0	0	8	5	1738	216

〔译解〕 木曜息以下第五位$\frac{187}{361}$，9.31 节表中为 $\frac{374}{722}$，二者相等。

9.55〔译文〕 两文曜（内行星）有百分、十分之别与上述稍有不同。

八十七又百分之九十七是水曜的太阳日周期，其日数乘一百，加入百分之分子，得 8797。

金曜的太阳日周期为二百二十四又十分之七。其日数乘十，加入十分之分子，得 2247。

其子位的分母分别为 8797 与 749。

〔译解〕 749＝2247÷3。

9.56〔译文〕 8797 重张两位，下位乘 2153 除以 149209，以之减上位，差数退一减商余，得86,70$\frac{9602}{149209}$，此数上位除以100，商数写于上层（商余70写于中层，分母为100并下层原数）得水曜的宫日周期 86,70,9602（译文中为排印方便将上、下改为左、右）。

其太阴日（周期）算法同火曜（见 9.51 节），唯上位须除以100即得89$\frac{36}{100}$ $\frac{9304}{11135}$。

〔译解〕 $8797+8797\times177\div11135=8936\frac{9304}{11135}$

$8936\div100=89\cdots\cdots36$

9.57〔译文〕 宿刻（1620）乘 100，除以 8797得弧刻数（18），（余数 3654 由 60，6）收至 8797 之分子，乘后再除得每一太阳日平行弧长 $0^k18^q24'5''$ $\frac{4687}{8797}$。

〔译解〕 $1620\times100\div8797=18\cdots\cdots3654$

$3654\times60\div8797=24\cdots\cdots8112$

$8112\times6\div8797=5\cdots\cdots4687$

9.58〔译文〕 宫日周期各位乘以 149209，再乘 100，按各层分母进位得 1293651632，宿刻与之通分，依次除后得（水曜之每一）宫日平行弧长 $0^k18^q41'0''$768003168。

太阴日周期各位乘 11135，再乘100，收到刻位，得 99511664，宿刻与之通分得 1,803,870,000依次乘除得太阴日平行$0^k18^q7'3''$ 7706，73。

9.59〔译文〕 金曜同理可知：

宫日周期	221^d4^q86106
太阴日周期	228^d2^q7994
太阳日平行	$0^k7^q12'3''$345
宫日平行	$0^k7^q18'5''$141975344
太阴日平行	$0^k7^q5'4''$636，26。

八曜三种日平行弧度表　　译者制

	按太阴日计算		按太阳日计算		按宫日计算	
	恒星周期	日平行弧度	恒星周期	日平行弧度	恒星周期	日平行弧度
月曜	$27\frac{657}{869}$	58°21′5″ $\frac{43}{67}$	$27\frac{395343}{1228766}$ $=27.32174$	59°17′3″ $\frac{95367}{149209}$	$26\frac{806}{869}$	60°9′4″ $\frac{10}{65}$
水曜	$89\frac{36}{100}\frac{9304}{11135}$	18°7′3″ $\frac{7706}{8797}$ $\frac{73}{707}$	$87\frac{97}{100}$	18°24′5″ $\frac{4687}{8797}$	$86\frac{70}{100}\frac{9602}{149209}$	18°41′0″ $\frac{5222}{8797}$ $\frac{4796}{9191}$
金曜	$228\frac{2}{10}\frac{7994}{11135}$	7°5′4″ $\frac{636}{749}$ $\frac{26}{707}$	$224\frac{7}{10}$	7°12′3″ $\frac{345}{749}$	$221\frac{4}{10}\frac{86106}{149209}$	7°18′5″ $\frac{344}{749}$ $\frac{4449}{9191}$
日曜	$371\frac{1}{13}$	4°21′5″ $\frac{43}{67}$	$365\frac{4975}{18382}$ 365.270645	4°26′0″ $\frac{93156}{149209}$	360	4°30′
火曜	$697\frac{10249}{11135}$	2°19′1″ $\frac{143}{229}$ $\frac{144}{707}$	687	2°21′2″ $\frac{208}{229}$	$677\frac{12979}{149209}$	2°23′3″ $\frac{77}{229}$ $\frac{1364}{9191}$
木曜	$4400\frac{9584}{11135}$	0°22′0″ $\frac{187}{361}$ $\frac{779}{1414}$	4332	0°22′2″ $\frac{226}{361}$	$4269\frac{73371}{149209}$	0°22′4″ $\frac{431}{722}$ $\frac{682}{9191}$
罗曜	6900	0°14′0″ $\frac{12}{23}$	$6792\frac{99}{2828}$ 6792.035	0°14′1″ $\frac{19}{23}$ $\frac{10038}{19207875}$	$6694\frac{2}{67}$	0°14′3″ $\frac{2}{23}$ $\frac{53}{65}$
土曜	$10937\frac{1497}{11135}$	0°8′5″ $\frac{1738}{5383}$ $\frac{216}{707}$	10766	0°9′0″ $\frac{918}{5383}$	$10610\frac{97406}{149209}$	0°9′0″ $\frac{5187}{5383}$ $\frac{2046}{9191}$

9.60〔译文〕 明白了太阳日、太阴日、宫日的周期和平行度之间的差数(比例)之后，立刻就能由此及彼，是很容易的。

宫日与太阴日，由多求少(以大求小)时，原数写两遍，其一各位皆乘以2，除以67，得数减去其二，即得。由少求多(以小求大)时，写两遍，其一各位皆乘以2，除以65，加于其二即得。

〔译解〕 设 G为宫日 L为太阴日

$$L=G-G\times 2\div 67=G(1-\frac{2}{67})=G\frac{67-2}{67}=G\frac{65}{67}$$

$$G=L+L\times 2\div 65=L(1+\frac{2}{65})=L\frac{65+2}{65}=L\frac{67}{65}$$

9.61〔译文〕 太阳日与太阴日，由少求多时，原数写两遍，其一各位皆乘以177，除以11135，加于其二即得。由多求少时，如前法乘177，除以11312，由其二中减去之即得。

〔译解〕 设L为太阴日 S为太阳日

$$L=S+S\times 177\div 11135=S(1+\frac{177}{11135})=S\frac{11312}{11135}$$

$$S=L-L\times 177\div 11312=L(1-\frac{177}{11312})=L\frac{11135}{11312}$$

9.62〔译文〕 宫日与太阳日，由多求少，原数写两遍，其一乘2153，除以149209，以此得数去减其二即得。由少求多者，乘2153除以147056，去加其二即得。

〔译解〕

$$G=S-S\times 2153\div 149209=S\frac{147056}{149209}$$

$$S=G+G\times 2153\div 147056=G\frac{149209}{147056}$$

9.63〔译文〕 宫日与太阴日互求又一稍难之法：

如前法重张两位，其一各位均乘2，先将其最上一位除以各自的分母，取其商数，商余化为下一位，加入该位原有数，再

除，如是至最下一位其商余即以原除数为分母。得数与其二或加或减。（实例见9.09节）

这个推算法是按前辈的著述写的。

各自（最后）两位的分子，乘以所求之分子，以各自的分母收位，即得所求分子无误。

9.64〔译文〕 这里分析三种日的方法，是以《日光论》为基础而写的。五曜章以前部分，数值运算比较难懂，讲得详细些，以期一目了然。五曜章以后部分，可以类推而知，所以摘自《白琉璃论》。

妙德本初佛祖经中，外时轮品历法数值推算要决——众种法王精要之第九章，论三种日终。

第十章 节 气

10.01〔译文〕 排除作用派疵误之转年数值（以下简称为"祛疵转年"）推算法：

以第十四胜生周丁亥年为历元，求出积年后重张七位

乘以：1 16 14 1 296 10 179 （参9.10节）

恒加：5 15 9 5 127 12 316

除以：7 60 60 6 317 13 707

即得。

〔译解〕 乘数的曜位1，为周年365除以周日7所得商余。乘、加、除以后所得曜位为年首周日序数。作用派的恒星年数值本来比体系派的数值好一些，但与其闰周不协调，而体系派的数值在这一点上无此问题，所以自称祛除了作用派的疵误。

10.02〔译文〕 作用派"值年曜"数值推算法：

自第十四胜生周丁亥年起计已过年数，重张五位：

乘以：1 15 31 1 121

恒加：2　40　35　5　245

除以：7　60　60　6　317

即得。

〔详解〕 据此，作用派年的长度为52星期零1日15漏刻31分1息$\frac{121}{317}$ = 365.258675日

10.03〔译文〕 求大自在天起居

以作用派"值年"之曜数与刻数重张十二位：白羊宫曜位加1，刻位加57，金牛宫曜加4，刻加 53，双子宫曜加 1，刻加17，巨蟹宫曜加4，刻加53，以下顺次为：

狮子	1	22，	室女	4	24
天平	6	51，	天蝎	1	47
人马	3	16，	摩羯	4	37
宝瓶	6	4，	双鱼	0	52

按60，7进位，即：加后刻位除以60，商数加入原曜位数，除以7，记其商余即十二个宫曜(各宫主事之曜)。

以上是约略粗数，如愿细求，可按《白莲亲传》之祛疵转年曜(按：即10.01的七位的数值)用同法推之。

〔详解〕 转年曜次时刻加上表中的曜次时刻，即为太阳进入各宫首的曜次及时刻。从计算转年及白羊宫首值不为零，可知历元时太阳不在白羊宫首，有一日57刻之差。

10.04〔译文〕 山公主(即邬摩妃)与安源王(即大自在天)在十二宫之乐园中起居安眠之果相：

上述十二宫曜与入宫日值日曜次，二者相同，乃大自在天与邬摩妃同寝而居，其果相为：大地震动，盗贼蜂起，飓风驰骤。如在夏季则有雷电冰雹，国君交战，父子相残，暑热难当。

若太阴之曜(按即入宫值日曜次)数值较大，则是起立而会，风调雨顺，年丰岁稔，灾害不兴，战乱平息，国土安宁，善力增

长，众生安乐。

若宫曜数值较大，则是落座而会，众生忧患，多惊多病，生大怖畏，战乱频仍，死亡相继，权力丧失，亲人不睦，多食而不饱。

同一宫中均出现武曜之年，全年极凶；全现文曜之年，大吉大利；文武间杂，吉凶不定，须再观察当月情况。

10.05 〔译文〕 积年乘3，重张两位，上位恒加3，下位恒加6，二者皆除以7，所得商余，上位表（临）君（之曜），下位表臣。若减四或加三，则得次年之君臣。君曜虽凶，幻化之臣亦能驾驭。

10.06〔译文〕 盛传于泥婆罗之甜头算法

以第十四胜生周丁亥（1827年）为历元，置积年，再加一七四九①，称为夏迦纪元②，此数乘以3，除以7，记其整商数。若推雨水，则用其商余乘之以2，恒加5，即示雨情。

前面所记整商数，乘以3，除以7，余数乘以2，恒加5，连续八次，依序可知：1.粮，2.草，3.冷，4.热，5.风，6.增，7.减，8.乱。最小为5，最大为17，中间为12，各自数值大小，显示果相。

文：夏迦纪元积年减去十一，余数除以四，商余为一者名“入池”，大旱；为二者名“入支”各地或有雨或无雨，粮食欠收；为三者名“遍入”，各地普降大雨；为零者名“洪涝”，河水暴涨。

〔译解〕：①1827－1749＝78即以公元78年为历元。

②张公谨、陈久金《傣历研究》一文中写作“赛迦”（见《中国天文学史文集》第二集，科学出版社1981年）；李约瑟《中国科学技术史》中译本数学卷第24页也做“赛迦”。

10.07〔译文〕 入宫、交节、中气——季节的固定标志

置闰余（见3.01节），其分子乘六，除以十三，商数为入宫日期①，商余的分母为十三，下一位的分母为五，此处（分子）则记

为零。此日期、十三分、五分，重张位，其一减去七、二、四②。不足减者日期加三十再减；十三分不足减者，日期退一化为十三再减，五分不足减者，由十三分退一化为五再减，即得交节的日期及其十三分，五分。此日期加三十，即上月的节气。

重张位之二加八、三、一。日期满三十者则减去三十，即得中气的日期及其十三分、五分，减去三十即下月的中气。③

如果三十日出现中气则这个月重出，是名“无中气则闰”④初一日出现中气则闰后一个⑤。

〔译解〕①太阳每月运行整三十个宫日，也就是按360°计算的度。闰周为六十五，每一闰分合$\frac{30}{65}$（$=\frac{6}{13}$）宫日，闰周与宫日同时由零开始，所以用30乘闰余即得按宫日计算的入宫日期。

②7宫日$=7\frac{14}{65}$太阴日，$7\frac{14}{65}+8\frac{16}{65}=15\frac{30}{65}$。

③本书入宫与节气不一致，其解释见本书《时轮历原理研究》第七节。

④无中气则闰是汉族的办法，藏族的历算家称赞之为“聪明人的办法”加以采用。但计算中气仍用时轮历的数据，所以闰月仍与汉历不一致。

⑤关于这一句话的分析，见《时轮历原理研究》第七节。

10.08〔译文〕《白琉璃》求太阳回归粗值法

五月、十一月的入宫日期和十三分、五分，加7，2，4，为卫藏地区二至的粗值，加$4\frac{1}{13}\frac{3}{15}$则为（卫藏）二至的细数。

10.09〔译文〕霍尔月五月中气之日期、十三分、五分加九、三、三，为彘日出现之期，此时有墓豕雌雄一双，攀缘南方瞻部波梨叱树，上三天，下三天，树顶停一天，此七日中，雨水变毒，谷物失营，忌汤药等饮用之事。

10.10〔译文〕 八月交节之日起，七天之内，澄水星出现，有名为“弃山”之仙人，六个月现于白昼，六个月现于黑夜，一如诸宿。所御宫殿，澄水宝珠，之所构成，往昔天龙仙众，于此聚会，南方海中，诸宝丛集，雪山海中，立像顶髻，水晶宝珠，之所构成。八月交节之日起，七天之内，澄水神殿与牟尼顶髻相值。牟尼发心，仙人谛语，以是因缘，顶髻涌泉，能使一切水流，皆成甘露，此时入水沐浴，能祛百病，清除罪障。

10.11〔译文〕 验证法

交节、入宫、中气、毒水、药水、夏至、冬至（等七种数值），置所求月之太阳基数（见第三章3.04），加当日太阳平行度，再加由这些表①上所查到的十三分和五分，就可得到（验证入宫“中日”等）表中的各种数值。

〔译解〕 ①指表一、表二、表三。

10.12〔译文〕 由（单数的）闰余直接检出交节、入宫、中气。第四表用法：

第一行是朔望月的闰余（以65为分母）。交节栏中有带门楣形括号者用上月太阳基数，中气栏中有带门楣形括号者用下月太阳基数。加平行度和十三分、五分。入宫栏内有符号者，汉历有闰月。（汉文表中门楣形括号改为星符*）

10.13〔译文〕 各月闰余如为偶数则用第五表，各月的交节、入宫、中气的日期，十三分、五分相加如上法。此表永远通用。

10.14〔译文〕 同理，各月的曜基数按表加平行度、十三分、五分即得验证“中曜”。

〔译注〕 此数值因周期太长，无核对表，须临时推算。

〔译文〕 （上法求出的）交节、入宫、中气日期的值日曜次，与“验证”中曜（的曜次）相同时，可以就用该日期写上去。如不同，就是值日曜已过入下一日。那末，曜和太阳的上个数值，连

同交节、中气的数值都写入下日的项下。

〔译解〕 ①总而言之，应以验证“中曜”的曜次为准而矫正。日期不符时，推后一天。

②此处1927年拉萨版又加一改正值，中曜：2，26，21，1，114；中日：2，15，0，0，0；日期：1。

〔译文〕 三月份的交节、中气、入宫等在前一个十三分上加十二，除以十三，余数即下一个节气、中气等。

10.15〔译文〕 现按萨拉大师所传两至周期要诀，把夏至冬至(第七表)、药水、毒水(第八表)等数值制成速见表。用法：第十四胜生周丁亥年起的积年，恒加36，除以65，用其商余检索中间之一栏，其上下即夏至、冬至、药水、毒水之日期及十三分五分。

〔译解〕 “萨拉”是梵语，即“海”。指本书开首的“礼赞”里所怀念的三位名字里都有“海”字的大师。

10.16〔译文〕 按照(印度)阿跋亚大师细讲的在两至前九天日中植圭表测影的方法，实测此地，太阳入双子、人马宫之次日表影变化，似与现在汉地两至日期相符，这是一种可供研究的资料。

但是诺桑嘉措大师①说他在仔唐桑丹寺植圭表测影，太阳在入双子、人马宫后七天，日影发生夏至、冬至的变化，所以在求协时的“总积日”时，定出须减七的办法。

时轮经和占音经所说太阳在双子、人马宫初度时回归，意指南洲东区的中线而言，按照此说，我们所居的这个地段，在南洲东区中线再过去七个宫日之处，若从南洲中区的中线计算，则在其东二十三宫日之处。这是浦派的说法②。

〔译解〕 ①诺桑嘉措译为善宝海，是藏族历算学者著名的“三海”之一。他所著的《白莲亲传》的历元是公元1447年，他又于1478年著时轮经总义。

②关于南洲中区中线以东23宫日的意义，参看第十二章12、17节。这种以地理经度的区别来解释入宫日期与节气不一致的原因是不科学的，详见《时轮历原理研究》第七节。

10.17〔译文〕 占凡夫生死休咎

值日之曜、干支、卦、宫、吉凶不同，祸福有异，现于眼前，厥维因缘征兆之故。

间有修证真言得成就者，为祛世间疑虑，因作星命之术，载于汉文逐年历书之中。依曜宿会合，预卜吉凶，以定宜忌，所谓"卜以决疑"而已，浸而事无巨细，咸决于此。五世达赖喇嘛于墨日根十论士所推崇之易经金算极为重视，《白琉璃》一书备采其术。

其术之曜次与时轮体系派之曜次相同，有时虽因"缺日"而生出入，不久即由"重日"补足，又再相符。

〔译者按〕 以下四节系藏传汉族的占卜术所用基本数值。

10.18〔译文〕 其术为：自历元丁亥年起计已过年数，乘以十二，加孟春即霍尔月正月等已过月数，重张两位，下位乘二，恒加三，除以六十五，商数加于上位，得积月。（译者按：此恒加应数与第三、四章所述体系派、作用派之应数皆不同）

积月乘以30，加所求日期，重张三位，中位加57，下位加509，除以707，商数加于中位，再除以64，余数为零时，即缺该日，此月为小月。再过64天，又得零时，再出现小月。以其商数减上位，是为已过日，或名"总根"(总积日)。

10.19〔译文〕 此已过日，重张五位：

第一位加2，除以7，余数为曜次，1.日，2.月，3.火，4.水，5.木，6.金，0.土。

第二位加4，除以12，余数为地支，1.龙，2蛇，3.马，4.羊，5.猴，6.鸡，7.狗，8.猪，9.鼠，10.牛，11虎，12.兔。

第三位加2，除以10，余数为该日五行，1、2为火，3、4为土，5、6为金，7、8为水，9、0为木。

第四位加4，除以9，以商余减10，如无余数，则以 9 减10，余数即(该日值日)宫次：1.白，2.黑，3.碧，4.绿，5.黄，6.白，7.赤，8.白，9.紫。

第五位加0，除以8，商余为八卦序数，1.离，2.坤，3.兑，4.乾，5.坎，6.艮，7.震，8.巽。

10.20〔译文〕 每月初一的地支固定为寅或申（单月为寅，双月为申），是以太阴日为前提的，而这些表则是按太阳日去检其主事的曜、干、支、卦、宫的。一般地说，每个太阴日、太阳日以至每一刹那都各有其主事之神，垂示吉凶之果。所以不能绝对化地断定哪个对，哪个不对，必须仔细地综合观察各种各样的征兆。

妙德本初佛祖经中，外时轮品历法数值推算要诀—众种法王精要之第十章，节气终。

第一表　十三分表

	分子 / 单位	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0
太阴日	曜	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	00	
	刻	4	9	13	18	22	27	31	36	40	45	49	54	0
	分	32	5	37	10	42	15	48	20	53	25	58	31	0
	息	3	1	4	2	5	3	0	4	1	5	2	0	0
	707	381	56	436	110	491	165	546	220	601	275	666	341	0
太阳日	宿	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	刻	0	0	1	1	1	2	2	2	3	3	3	4	0
	分	20	40	0	20	40	0	21	41	1	21	41	1	0
	息	0	1	2	3	4	5	0	1	2	2	3	4	0
	67	60	53	46	39	32	25	18	11	4	64	57	50	0

第二表 五分表

		1	2	3	4	0
太阴日平行	曜	0	0	0	0	0
	刻	0	1	2	3	0
	分	54	49	43	38	0
	息	3	0	3	0	0
	/707	74	152	228	304	0
太阳日平行	宿	0	0	0	0	0
	刻	0	0	0	0	0
	分	4	8	12	16	0
	息	0	0	0	0	0
	/67	12	24	36	48	0

第三表 两至、雨水表

毒水日	白琉璃夏至粗数	夏至细数	汉历夏至
5	5	4	4
46	1	49	30
30	30	0	0
0	0	0	0
药水日	**白琉璃多至粗数**	**多至细数**	**汉历多至**
10	18	18	18
43	31	18	0
30	30	0	0
0	0	0	

第四表　由闰余（单数）查入宫与节气

闰余		66	1	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31
交节	日	23	0	•24	•25	•26	•26	•27	•28	•29	30	1	2	3	4	5	6	7
	十三分	3	0	2	1	0	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
	五分	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
入宫	日	30	0	1	2	3	4	5	6	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	十三分	6	6	5	4	3	2	1	0	12	11	10	9	8	7	6	5	4
	五分	汉历	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
中气	日	8	0	9	10	11	12	13	14	15	16	17	17	18	19	20	21	22
	十三分	9	0	8	7	6	5	4	3	2	1	0	12	11	10	9	8	7
	五分	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

闰余		33	35	37	39	41	43	45	47	49	51	53	55	57	59	61	63	65
交节	日	8	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	20	21	22
	十三分	0	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	12	11	10
	五分	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
入宫	日	15	16	17	18	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
	十三分	3	2	1	0	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	汉
	五分	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	历
中气	日	23	24	25	26	27	28	29	29	30	•1	•2	•3	•4	•5	•6	•7	•8
	十三分	6	5	4	3	2	1	0	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3
	五分	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11

第五表　由闰余（双数）查人宫、节气

		闰余	0	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30
交节	日		0	•23	•24	•25	•26	•27	•28	29	30	1	2	2	3	4	5	6
	十三分		0	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	12	11	10	9	8
	五分		0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
入宫	日		0	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	12	13
	十三分		0	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	12	11
	五分		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
中气	日		9	10	11	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
	十三分		2	1	0	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
	五分		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

		闰余	32	34	36	38	40	42	44	46	48	50	52	54	56	58	60	62	64
交节	日		7	8	9	10	11	12	13	14	14	15	16	17	18	19	20	21	22
	十三分		7	6	5	4	3	2	1	0	12	11	10	9	8	7	6	5	4
	五分		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
入宫	日		14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	24	25	26	27	28	29
	十三分		10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	12	11	10	9	8	7
	五分		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
中气	日		23	23	24	25	26	27	28	29	30	•1	•2	•3	•4	•5	•5	•6	•7
	十三分		0	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	12	11	10
	五分		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

第六表　由闰余查夏至、冬至

夏至	日期	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	27	8	19	30	11	22	3
	十三分	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6
	五分	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
65商余		1	2	3	4	6	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33
冬至	日期	14	25	6	17	28	9	21	2	13	24	5	6	27	8	19	30	11	22	3	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	9
	十三分	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0
	五分	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

夏至	日期	14	25	6	17	28	9	21	2	13	24	5	16	27	8	19	30	11	22	3	10	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27
	十三分	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	五分	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
积年 / 65商余		34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65
冬至	日期	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	27	8	19	30	11	22	3
	十三分	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6
	五分	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

第七表 由闰余查药水日、毒水日

药水日	日期	27	8	19	30	11	22	3	14	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21
	十三分	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	五分	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
积年/65	商余	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33
毒水日	日期	19	30	11	22	3	14	22	6	17	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	30	11	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13
	十三分	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	五分	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

药水日	日期	2	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	8	19	30	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	2	13	24	5	16
	十三分	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4
	五分	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
积年/65	商余	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65
毒水日	日期	24	5	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	5	16	27	8
	十三分	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3
	五分	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

七曜	1	2	3	4	5	6	0					
	日	月	火	水	木	金	土					
十二支	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	0
	龙	蛇	马	羊	猴	鸡	狗	猪	鼠	牛	虎	兎
五行	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0		
	火	火	土	土	铁	铁	水	水	木	木		
九宫	1	2	3	4	5	6	7	8	0			
	白	黑	碧	绿	黄	白	赤	白	紫			
八卦	1	2	3	4	5	6	7	0				
	离	坤	兑	乾	坎	艮	震	巽				

第十章例题

第十六胜生周戊午年(公元1978)霍尔月三月

(一)求入宫、交节、中气之近似值

由第三章〔例一〕已知闰余为$\frac{44}{65}$

入宫：$44\times6\div13=20\text{日}\frac{4}{13}\quad\frac{0}{5}$

∴20日太阳入白羊宫

交节：$20\frac{4}{13}\quad\frac{0}{5}-7\frac{2}{13}\quad\frac{4}{5}=13\text{日}\frac{1}{13}\quad\frac{1}{5}$

中气：$20\frac{4}{13}\quad\frac{0}{5}+8\frac{3}{13}\quad\frac{1}{5}=28\text{日}\frac{7}{13}\quad\frac{1}{5}$

(二)验证入宫时刻

由第三章〔例一〕太阳基数为：　25　31　20　3　39

由第三章表一、20日太阳平行度：　1^{k}　27^{q}　18　4　56

由第十章表二、十三分表：4：　0　1　20　3　39

由第十章表三$\frac{0}{5}$：

$$
\begin{array}{ccccc}
+0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\
\hline
26 & 59 & 58 & 10 & 67|\underline{134} \\
+1 & +1 & +2 & +2 & 2 \\
27|\underline{27} & 60|\underline{60} & 60|\underline{60} & 6|\underline{12} & \vdots \\
1 & 1 & 1 & 2 &
\end{array}
$$

三月入宫验证"中日"：

$$
\begin{array}{ccccc}
\vdots & \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\
0 & 0 & 0 & 0 & 0
\end{array}
$$

与第三表白羊宫入宫栏　0　0　0

检验相符无误：

(三)求入宫时刻确值

由第三章例一，三月曜基数：	6^s	45^q	$54'$	$4''$	$304'''$
由第三章表一，20日太阴日平行：	5	41	13	2	320
由第十章表一，$\frac{4}{13}$曜十三分：	0	18	10	2	110
由第十章表二，$\frac{0}{5}$曜五分：	+0	0	0	0	0
	11	104	77	8	707|734
	+1	+1	+1	+1	1
	7|12	60|105	60|78	6|9	⋮
	1	1	1	1	
三月入白羊宫验证"中曜"：	5^s	45^q	$18'$	$3''$	$27'''$
而三月入宫日之定曜为：	6^s	2^q			
据此把入宫日粗数改正为：	21日	45^q	$18'$	$3''$	$27'''$

(四)承上，交节近似值为：13日$\frac{1}{13}$　$\frac{1}{5}$

三月朔太阳基数：	25^{k}	31^{q}	$21'$	$3''$	$39'''$
13天太阳平行度：	0	56	45	1	23
由本章十三分表：	0	0	20	0	60
由本章五分表：	0	0	4	0	12
三月十三日交节确值：	26^{k}	28^{q}	$30'$	$0''$	$0'''$
用本章第三表检验相符无误。	26	28	30	0	0

三月朔曜基数：	6^{z}	45^{q}	$54'$	$4''$	$304'''$
十三天太阴日平行：	5	47	47	4	208
由本章表一、十三分表1：	0	4	32	3	381
由本章表二、五分表1：	+0	0	54	3	74
交节日验证“中曜”：	5^{z}	39^{q}	$9'$	$3''$	$262'''$

而“定曜”的曜次为6^{z}，据此把交节日期改正为14日。

结果：三月交节确值为14日 39 漏刻 9 分$3\frac{268}{707}$息

(五)求中气确值。承上，中气近似值为 28 日$\frac{7}{13}$ $\frac{1}{5}$

三月朔太阳基数：	25^{k}	31^{q}	$20'$	$3''$	$39'''$
廿八天太阳平行：	2	2	14	1	65
由本章十三分表7：	0	2	21	0	18
由本章五分表1：	+0	0	4	0	12
中气验证“中日”：	0	36	0		
与第四表核对：符合无误	0	36	0		

三月朔曜基数：	6^{z}	45^{q}	$54'$	$4''$	$304'''$
廿八天太阴日平行：	6	33	42	4	448
查十三分表 7：	0	31	48	0	596
查五分表 1：	+0	0	54	3	76
中气验证“中曜”：	6^{z}	52^{q}	$20'$	$2''$	$10'''$

据上把日期改为29日，结果为：29日52漏刻20分$2\frac{10}{707}$息

第十一章　速算法和表格用法

11.01〔译文〕 三月的闰余（65的分子），遇有闰月时则用二月的闰余乘六，除以十三，除不尽有余数时，商数加一，即得太阳粗数（简称粗日）的日期。

又法：前一年的粗日日期加十一，粗日为三十日之年则加十二。满三十者减去，所余即是（本年之）粗日日期。

〔译解〕粗日是岁首太阳入白羊宫日期的近似值。参看11.61节。

11.02〔译文〕 同理，作用派与体系派各自的角宿月的太阳基数，有闰月时用翼宿月太阳基数，加以上面求得之（粗日）日期的（太阳）平行弧度（见3.05和9.21节），如稍小于太阳每个太阴日平行度（4弧刻21分5息）即作用派与体系派各自的粗日。

〔译解〕 这是一种验算法，如大于4弧刻21分5息即计算有误。

11.03〔译文〕 此数与未加日期差数的太阴日平行之曜基数相加，即得“粗曜”。按体系派运算者，其子位乘67，除以707成六位数。

〔译注〕 即粗日日期的太阴日平行（表见3.05节）与曜基数相加。粗曜即太阴日结束时刻的近似值。

11.04〔译文〕 作用与体系两派的粗日的刻数乘以六十，加入分位，除以一百三十五，商数为分，余数乘六，又加（入息位）又除（以135）得息数，余数在体系派则乘六十七，加入第五子位，除以135，应除尽无余数。作用派则乘以十三，加入子位，除以135，可能有余数。宿位与刻位商数皆为零。

〔译解〕除以135的意义参看3.10节注②

11.05〔译文〕“求三士”

上述得数重张三位，分别乘以一、四、六，（依次名为下士，中士，上士）。上述作用派子位除后的余数乘以4，6，除以135，够除者其商数加于十三分之分子中（然后依上法乘得三士之数，计算六宫“共值”时即上述之三士于粗日、粗曜中分别加减即得）。

〔译解〕“三士”相当于日历表中的盈缩损益率。（参看3.09节）

11.06〔译文〕 粗曜和粗日重张六位，每位标以两个宫名，白羊宫与室女宫以“月果”（即以1乘得之积）减，双鱼与天秤则加；金牛、狮子减“水果”（即以4乘得之积），宝瓶、天蝎则加（水果）；双子、巨蟹减“时果”（即以6乘得之积），人马、摩羯则加（时果）。即得作用派与体系派各自的这一年的六宫的“共值”。

11.07〔译文〕 又法：两派各自的前一年所有六宫的“共值”按此表（第一、二表减数表）减之。

11.08〔译文〕 不足减时，按下面的加数表（第三、四表）加后再减，亦可得该年六宫的“共值”。

11.09〔译文〕 粗日为零之年，六宫的共值不必费事去推算，因粗日各位均为零，有该年的“粗曜”一数即可。

仅粗曜一数为零之年，月、水、时三果从曜周期（7）借一而减。

11.10〔译文〕 粗曜、粗日都为零时，这一年的六宫没有公共数值，体系派的粗日，十三年后回到零，足十三时作为零计算。作用派粗日为十五或十六，所带分位小于17者，粗日作为零。（日曜）两粗数并为零者，其次年之共值求法：（零年之）前一年的共值减去“曜减数”。（曜减数见第五表，体系派为4、49、14、3、38、171，作用派为4、49、16，0），即得粗曜。

11.11〔译文〕 查表快算法①

所求月之太阳基数，加所求日之（太阳）平行度② 以太阳粗数减之。从三月初一起至“中日”到达白羊宫之前，需加前一年的“共

值”，得半定曜。又置三月的中日，减去前一年的粗数，以所得差数去查半定表。在表的下栏里按白羊等宫序查得六宫中该宫的共值，加(于中日)，得半定曜和定日。

〔译解〕 ①以下所用各表均不在本书内，见《白莲亲传后编》，但该书难得，较易得者为固什·罗桑弥觉多吉的《极显明灯论》的附表，通称《算表渊海》，有北京版。

②见3.05节表。

11.12〔译文〕 “整数”(见3.03节)加日期，除以十四，太阴日在十四以下者，以商数定正负① 做出标记。以商余与零数查整数零数表。此表上下循环使用，除最后一栏外，每两表有四个“零数”顺序逆序地循环，以上面的两个零数查上面的顺序行，以下面的两个零数查下面的逆序行，以各自所直对的一栏(中的数值)去加减半定曜，即得定曜。

〔译解〕 ①以商数定加减法见3.07，3.08两节。1，3则加；0，2，4则减。

11.13〔译文〕 定日重张两位，其一以五十四乘日期表(按即太阴超行表)加之，再以(定曜的)曜位以下数值减之，得太阳日月宿。另一个(定)日加月(宿)即得“会合”。

求作用：以日期查表即得。

〔译解〕 参看3.12，3.13，3.14节。

11.14〔译文〕 出现重日时，其中前一日数值的处理法：日期栏中的前一个曜日下面的刻位满六十也不进位。置这一天的定日，以五十四乘日期加之，再以六十减之，得太阳日月宿。日月相加得“会合”。写上“重”字，并在中间划一直线将两天数值分开。后一曜、刻以六十除之，求月宿如常法。得数依次写在各该日项下。

11.15〔译文〕 如果同一个曜连续出现两次，刻位较大的那一天就是“缺日”，如果某一个曜跳过去了成为空白，其中刻位较

小的一个就是“重日”。

〔译解〕 这一段可总结为八个字：“重者缺大，缺者重小。

原理见第3.16节。

11.16〔译文〕 罗睺表用法

积月加一百零一，除以二百三十，以商余查（ᴱ字）表，上下两栏分别为望日，晦日（之罗睺行度）。

五曜速算法

11.51〔译文〕 先按前面所讲的基本公式求出这一年角宿月望日的公积日，其中64的商余小于15者做出标记。

〔译解〕见6.01节。

11.52〔译文〕 用累加法求各月望、晦之公积日：在前一公积日的三位数值（连同64和707的商余）各加15即得（15天以后的公积日）。但64除得之商数，从上位中有可减时（即满64时应减去64，并从上位中减去1）须做出标记。

11.53〔译文〕 用累加法求五曜望、晦的“殊日”

先按上述方法求出角宿月的五曜的“殊日”，然后加14或15即得后15天的殊日，（64的分子）有×标记者加14，无标志者加15。于两文曜则（在加这个14或15之前）水曜先用100乘，金曜先用10乘之，然后再加，加后满各自周期者减去，取其余数，即得所求日的“殊日”。

〔译解〕 求殊日的基本公式及数据见6.03节。

11.54〔译文〕 用累加法求望、晦的太阳日的“中日”：以前一个“中日”加（入月）日期（乘太阳平行弧长），公积日有×标记者加14日的太阳日平行弧长，无标记者加15日的平行弧长，即得三武曜的检步，两文曜的迟行中数。上月三十日的“中日”就是下个月的太阳基数。

〔译解〕 中日相当于外行星的迟行中数和两文曜的“检步”见6.04，6.05两节。

11.55〔译文〕 太阳日“共值”的求法

该年三月之太阳基数，有闰月时用二月太阳基数，加该(粗)日之(太阳)平行弧长，得数应该小于(太阳)每太阳日的平行弧长① 是为该年之(太阳日之)共值。

〔译解〕 ①见9.21节。

11.56〔译文〕 求水、金二曜之共值：将上项共值的刻数乘以60，加入分位，除以135，商数为分位，商余乘6，加于息位，除以135，商数为息位，商余乘以149209，加入子位，除以135，商数为子位，应无余数，是为金、水之共值。

11.57〔译文〕 将上项得数，上下两层各写三个，上层三个分别乘以方(十)、山(七)、火(三)；下层三个分别乘以箭(五)、水(四)、色(一)，自下而上以149209(及6，60)等收之，依次命名为“方果”(10)，“山果”(7)，“火果”(3)等，记录之。

11.58〔译文〕 将上面求得的太阳的“共值”上下两层各写六遍。

求水曜，上层六数，第一个加“方(10)果”，第二个减之，第三个加“山(7)果”，第四个减之，第五个加“火(3)果”，第六个减之。

11.59 求金曜，下层六数，第一个加“箭(5)果”，第二个减之，第三个加“水(4)果”，第四个减之，第五个加“色(1)果”，第六个减之。

11.60 加以方、山、火之果和箭、水、色之果，凡加者记为正值，减者记为负值，都直接写在各数值自已的顶上，即是水、金两曜之共值。

11.61〔译文〕 这一年的“共值”如果是零，用前一年的粗日和共值去加、减。

角宿月(有闰则用翼宿月)的闰余乘三十，再除以六十五，得太阳日的粗日所达之日，有余数时，除以五，商数为十三分，商

余为五分。

〔译解〕 参看11.01节。 $\frac{30}{65}=\frac{6}{13}$。

11.62〔译文〕 中型表用法

求三武曜迟行定数，即以"殊日"查ཅ字表，有同数者表格内即是"迟定"，无同数者，取近旁较小的一个。此数与跳过去的日期数末尾的字母顺序表，同位相加，得三武曜的迟行定数。

11.63〔译文〕 求两文曜的检步（ཁ字表）

水曜的"殊日"除以一百，金曜除以十，以商数查检步栏，以商余查共值栏，二者相加，水曜的子位除以八七九七，金曜除以七百四十九，按率进位，得两文曜的检步。

11.64〔译文〕 公同表用法 即文迟武检表（ད字表）

某日太阳日平行度加太阳基数，即三武检步，此数写两遍，其一以太阳共值减之，在表的上栏内找相同的数值，找到后看与他相对的中栏水曜表，下栏金曜表（是迟行中数），再用与表的序数相同者的共值按（六个）步数的序数分别加之，即得水、金曜的迟行定数。这一年的共值如果是零，则用前一年的粗数和共值。

11.65〔译文〕 疾行定数表用法

用各自的迟行定数去减检步，子位弃去不用。不足减者加一周(27)再减，差数大于半周（13刻30分）者减去，未减者为顺序，已减者为逆序，减后的差数之分位如大于三十，刻位加一，此差数宿位乘以六十，加入刻位，用此数查ད字表，未减半周者查顺序行，已减者查逆序行，查得之数与各自的迟行定数加减——顺序者加，逆序者减，所得即五曜的疾行定数，分位以上大致准确。四种行等求法如前。

〔译解〕 以上五表见《算表渊海》一书。

11.66〔译文〕 作用派年主表用法

第十四胜生周丁亥年起计算积年，加七十八，除以三百一十七，用商余查之。

11.67〔译文〕 大自在天表用法

作用派年主之曜位乘以六十，加入刻位，以此数查该年（大自在天与邬摩妃）遇合表。

11.68〔译文〕 君臣表用法

积年加二，除以七，用商余查表，上栏为君，下栏为臣，此表永远通用。

11.69〔译文〕 甜头算表用法

夏迦积年乘以三，除以七，用商余查表得雨情。商数乘三，除以七，以商余写八遍，逐项查表。

11.70〔译文〕 罗睺表用法（第十表）

第十四胜生周丁亥年起的积月加一百，乘以二，望日加一，晦日加二，满四百六十者减去。余数置前后两位，以后位去减四百六十，此差数又写两遍，后者满二百三十则减去，不满者加二百三十，三者分别皆除以二十三，各以商数查表的中间一栏，取其上栏为“共值”，以商余也查中间一栏，取其下栏为半月行度。三者分别（各以共值与半月行度）相加，即得罗睺基数、头、尾。

11.71并非乐于浪费笔墨，

乃为隐士便于携带，

依随诸多前贤所传，

造此简明诸表备用。

以六种加行，大手印瑜珈，

红白种子行，能破螺阴母。

内外别罗睺，能蔽太阴阳，

正乃其本相，祈愿长胜利！

妙德本初佛祖经中，外时轮品历法数值推算要诀——众种法王精要之第十一章，表格用法终。

第一表（11.07节用）从上年的共值的曜、日中应减去的数值表（体系派）（减后即得本年数值）

粗粗 曜日		白羊 室女		金牛 狮子		双子 巨蟹	
5	0	5	0	5	0	5	0
48	0	48	0	48	0	48	0
18	20	18	20	17	19	17	19
1	0	0	0	4	3	2	1
40	60	47	60	1	21	15	35
329		329		329		329	

月（一）	水（四）	时（六）	天秤 双鱼		天蝎 宝瓶		人马 摩羯	
0	0	0	5	0	5	0	5	0
0	0	0	48	0	48	0	48	0
0	0	0	18	20	18	20	19	21
0	3	5	2	1	5	4	0	0
60	39	25	33	53	12	32	65	18
			329		329		329	

第二表（11.07节用）从上年的共值的曜、日中应减去的数值表（作用派）（减后即得本年各项数值）

粗粗 曜日		白羊 室女		金牛 狮子		双子 巨蟹	
5	0	5	0	5	0	5	0
48	0	48	0	48	0	48	0
19	17	19	16	19	16	18	16
4	0	3	5	1	3	5	1
0	2	4	6	0	2	6	8

月（一）	水（四）	时（六）	天秤 双鱼		天蝎 宝瓶		人马 摩羯	
0	0		5	0	5	0	5	0
0	0		48	0	48	0	48	0
0	0		19	17	20	17	20	17
0	3	4	4	0	1	3	2	4
9	0	7	9	11	0	2	7	9

第三表（11.08节用）上年的共值不够减时应加的数值表（体系派）

7		0	7		0	7		0	7		0
0	曜日	4	0	白羊	4	0	金牛	4	0	双子	4
0	粗	21	0		20	0		2	0		10
0	数	5	0	室女	0	0	狮子	0	0	巨蟹	1
0		43	0		0	0		0	0		53
色（一）	水（四）	时（六）	7		0	7		0	0		0
0	0	0	0	天秤	4	0	天蝎	4	0		4
0	0	0	0		23	0		29	0	人马	33
1	7	11		双鱼			宝瓶			摩羯	
5	4	3	0		5	0		4	0		3
43	38	57	0		19	0		14	0		33

第四表（11.08节用）上年的共值不够减时，应加的数值表（作用派）

7		0	7		0	7		0	7		0
0	曜日	4	0	白羊	4	0	金牛	4	0	双子	4
0	粗	21	0		20	0		14	0		10
0	数	5	0	室女	0	0	狮子	1	0	巨蟹	1
0		9	0		1	0		2	0		11
色（一）	水（四）	时（六）	7		0	7		0	7		0
0	0	0	0	天秤	4	0	天蝎	4	0	人马	4
0	0	0	0	双鱼	23	0	宝瓶	29	0		33
1	7	11	0		5	0		4		摩羯	
5	4	3							0		3
8	7	11	0		4	0		3	0		7

第五表（11.10节用）　曜减数表

体系派粗曜减数	作用派粗曜减数	粗日为零时，求次年共值，须从前一年的曜共值中减去的数值								
		体系派	曜	作用派	体系派	曜	作用派	体系派	曜	作用派
		4		4	4		4	4		4
4	4	49		49	49		49	49		49
49	49	16	白羊	17	21	金牛	23	25	双子	26
14	16	2		4	4		1	2		5
3	0	21	室女	12	37	狮子	7	3	巨蟹	4
38		671			671			671		
671		4		4	4		4	4		4
		49		49	49		49	49		49
		12	天秤	14	4	天蝎	8	3	人马	5
		4		1	2		4	4		0
		55	双鱼	1	39	宝瓶	6	6	摩羯	9
		671			671			671		

第六表

上年共值减数	上年步数中应减数表		
	方果（十）	山果（七）	火果（三）
	0	0	0
0	0	0	0
1	5	3	1
12	2	4	3
0	1312	60602	89919
17712	箭果（五）	水果（四）	色果（一）
	0	0	0
太阳日	0	0	0
的粗日	2	2	0
	4	0	3
	656	119892	29973

第七表

水曜	从上年水、金两曜共值中应减数表					
	方果正数	方果负数	山果正数	山果负数	火果正数	火果负数
	0	0	0	0	0	0
	1	1	1	1	1	1
	17	6	15	8	13	10
	2	4	4	1	3	2
	19024	16400	78314	106319	107631	77022
金曜	箭果正数	箭果负数	水果正数	水果负数	色果正数	色果负数
	0	0	0	0	0	0
	1	1	1	1	1	1
	14	9	14	9	12	11
	4	2	0	5	3	2
	18368	17056	137604	47029	47685	136948

第八表

上年共值加数	上年共值不够减时加数表		
	方果（十）	山果（七）	火果（三）
	0	0	0
0	0	0	0
4	19	13	5
26	4	4	5
0	40058	117566	71701
93156	箭果（五）	水果（四）	月果（一）
太阳日的共值	0	0	0
	0	0	0
	9	7	1
	5	5	5
	20029	45865	123373

第九表

	上年共值不够减时加数表					
水曜	方果正数	方果负数	山果正数	山果负数	火果正数	火果负数
	0 4 45 4 133214	0 4 6 2 53098	0 4 39 5 61513	0 4 12 1 124799	0 4 32 0 15648	0 4 20 1 21455
	箭果正数	箭果负数	水果正数	水果负数	色果正数	色果负数
金曜	0 4 35 5 113185	0 4 16 1 73187	0 4 33 5 139021	0 4 18 1 47291	0 4 28 0 67320	0 4 24 0 118992

第十表　罗睺半月行度表　　11.40节用

共值	1	2	4	5	6	8	9	10	12	13	14	16	17	18	20	21	22	24	25	0	0	0	0
	21	42	3	24	45	6	27	48	9	30	51	12	33	54	15	36	57	18	39	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
行序	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	0
半月行度	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0
	3	7	10	14	17	21	24	28	31	35	38	42	45	49	52	56	59	3	6	10	13	17	0
	31	2	33	5	36	7	39	10	41	13	44	15	46	18	49	20	52	23	54	26	57	28	0
	1	3	5	1	3	4	0	2	4	0	2	3	5	1	3	5	1	2	4	0	2	4	0
	19	15	11	7	3	22	18	14	10	6	2	21	17	13	9	5	1	20	16	12	8	4	0

第十二章　宇宙结构

12.01〔译文〕 同是一个须弥山，而对它的形状和颜色等等，有多种不同的看法，这是由于众生的业果本来就是斑驳陆离极其复杂的，再加上人们又主观地胡乱加以区别，因而所得的印象感觉就有千差万别。这好象稀奇难解，其实正如经中所说：同一条河流里的物体，我们人类看着是普通的水，饿鬼看来则是脓血（无法饮用），天神看来却又是甘露美味。《时轮经》和《对法藏》所针对的对象不同，关于这个世界的大小、形状等的讲法就有所不同。这里只按时轮派的《日光论》一书所讲的略做陈述如下：

〔译解〕 《对法藏》即指《阿毗达磨俱舍论》。此书是佛家对世界认识的最有代表性的著作，而《时轮经》的说法与之有很大的不同，所以首先交待不同的原因。

12.02〔译文〕 （地、水、火、风、空）五大种的微尘（参看本章12.10）由于共同的业果而结合，从而形成了世界。

处于虚空之中的风轮，直径四十万"由旬"（长度单位，其解释见下文12.10节），周围一百二十万由旬，高厚五万由旬。其内是它所承托着的火轮，直径三十万由旬，周九十万，其第七重名叫金刚山或马面火山。火轮的里面是水轮，直径二十万，周六十万，其第七重名叫盐海。它的里面是地轮，直径十万，周三十万由旬。这三轮的厚度与风轮相同。这四个轮，各由下面的一个承托着上面一个的边缘。而四个轮的顶面在同一平面上，形状是圆的。风使它们凝聚不散，又不断地搅动它们，因而形成了高山低谷。

12.03〔译文〕 地轮的中心是须弥山。（分为有形的和无形的两部分，其有形部分）高十万由旬，其上是无形部分。颈部二万

五千由旬，面部五万由旬，顶部二万五千由旬，总共也是十万由旬。

〔详解〕 为了形象化地说明，这里用人的身体做比喻，有形部分相当于肩以下，无形部分相当于肩以上。

12.04 〔译文〕 须弥山的根部是圆形的，从圆心到周边的半径各为八千由旬，直径一万六千。周围有个高宽各一千由旬的座基围绕。须弥山有上下共五层沿圈，状如铜碟的边缘向外翻伸。下层最小，往上渐大，最上第五层沿圈的直径为五万由旬，周围十五万。如果由其所覆盖的下缘（即由其外缘）向下做一垂直线，则此（线与地面之交）点与须弥山根的座基之间的距离为一万六千由旬。

12.05 〔译文〕 这个长度可均分为十八段，由内到外为：1.月洲，2.白光洲，3.姑莎草洲，4.似人非人洲，5.鹤洲，6.勇武洲等六重洲；每一洲的外面有一重海：1.蜜海，2.乳油海，3.奶酪海，4.乳海，5.水海，6.酒海等共六重海，每一重海外面有一重山围绕，依次为：1.青光山，2.凤伽花山，3.尼迦扎山，4.宝光山，5.达耨那山，6.清凉山等共六重山。这十八段每一段的宽度为八百八十有余（由旬）。凉山的山巅与须弥山顶向外伸垂的第五层沿圈相接①，因此它里面的山、海、洲是日、月的光所照不到的。但是居住在那里的人们本身能发光，所以能够生存，诸如此类与天神享受的生活相似②，因此名为"福乐区六洲"。

〔详解〕 ①即封闭起来，而日、月是在其外面旋转。

②佛经中说"天"是六道轮回中的一种，寿长、享乐高，本身发光。

12.06 〔译文〕 凉山以外为第七洲，名为"业区大瞻部洲、宽二万五千由旬，按四方为四洲，每洲再各分为三区，共十二区。东洲分为东、中、西三区，其他三洲也同样各分为三。每一区的外边为二万五千由旬，内边为一万二千五百由旬。四个中区

的形状是不相同的。由东方起依次为半圆、三角、四方、圆形。

〔译解〕 俱舍论说瞻部洲是四大部洲中南方的一个；时轮经说那是小瞻部洲，大瞻部洲是个环形的，有东西南北四部分。

12.07〔译文〕 单说我们所住的这个南洲的中区，横分为二，其北半再分为六域。由北而南为：1.雪山聚，2.苫婆罗，3.汉域，4.黎域，5.蕃域，6.圣域印度。

〔译解〕 南半原书未做交代，有的书说是罗刹所居。蕃(bō)域即藏族地区；黎域一般认为指新疆的和阗一带；苫婆罗究竟在什么地方？尚无定论；雪山聚显然是指大陆的最北端。

12.08〔译文〕 在这世界上居住的"有情"(动物)有无色界，色界，欲界等三界。无色界又分为四，色界分为十六，欲界分为十一，共为三十一种"有"(存在)。四无色界是：1.无所想又非无所想处，2.无所有处，3.识无边处，4.空无边处。其位置相当于须弥山的顶髻至发际之间。其下为十六色界：1.色究竟天，2.善见天，3.无烦天，4.无想天，是为风四处，住在相当于头额的部分。相当于鼻部的四天为：1.广果天，2.福生天，3.无云天，4.广善天，是为火四处。相当于颏颔的四天为：1.无量净天，2.少净天，3.极光净天，4.无量光天，是为水四处。颈项的上三分之二又分为四部：1.少光天，2.大梵天，3.梵辅天，4.梵众天，是为地四处。颈项的下三分之一也分为四，分别住着欲界六天里面的：1.他化自在天，2.乐变化天，3.兜率天，4.离战天(时分天，夜摩天)(以上是住在须弥山上的无形部分的)。须弥山的(有形部分的)上部住着，5.三十三天(忉利天)；肩部以下直到地面住着，6.四天王众天。

六福乐区和业区共七区，住着人类。

〔译解〕 天界的名目与《俱舍论》大致相同而分段不同。

12.09〔译文〕 基础四轮各分为(上下)二(分)，共八分，地轮的上半又分为两部分，其上部为似天非天(阿修罗)，下部为龙

所居。其下的七分为地狱：1.烧地狱，2.沙地狱，3.泥浆，4.烟，5.火，6.暗，7.大呼号。这就到了(最下面的)边界，再没有其他的所在了。

〔译解〕 地狱的名目与《俱舍论》完全不同。

12.10〔译文〕 其次再说计量的单位。最小的是"极微"，比它大八倍的是"微尘"，再后是发尖，芥子，虮虱，麦粒、指节，每一单位都是其前者的八倍。二十四指节为一肘，四肘为一弓，两千弓为一俱卢舍，四俱卢舍为一由旬。一立方由旬的体积内装满发尖，每百年取一发尖，到取完为止为一个小劫的一天，这样的"一天"积累到一百年为一小劫，一小劫年数的平方为一中劫，一中劫的平方为一大劫。

12.11〔译文〕 以下分论(十二)宫(廿八)宿在天球穹窿上的轨道，又分为总论和别论。总论者：宫和宿都是天神的宫殿，由各种静风与动风的力量承托着。十二宫的穹窿中央最高处与须弥山接近，四周渐低，最低处接近火轮，其形状有如须弥山顶上张着一把大伞，其表面凹凸不平①，向右旋转。在这个作为旋转背景的(十二)宫形成之后，在它上面产生二十八宿，二十八宿产生后随即向右旋转②。我们所在的这个洲的上空首先出现的是娄宿，因此二十八宿以它为首，十二宫以白羊宫为首，牛、女两宿合占一宿的位置，成为二十七宿。每一宿所占的弧长分为六十弧刻。每二又四分之一宿的弧长与一宫的弧长相等。四分之一宿为十五弧刻，一宫为其九倍一百三十五刻。这些名称与其所指的事物，对于四洲一律通用。

〔译解〕 ①因此日、月、五星运动的速度不均匀。

②右旋即顺时针方向。

12.12〔译文〕 (日、月、五星诸曜运动)所行的宫与宿形成之后，就产生了在它们上面运行的诸曜。当巨蟹宫首次上临东洲中区的中轴线时出生了太阳，它随即向左(逆时针方向)运转。

太阳到达某曜的诞生宿的位置，又正对着东洲中区的中轴线时，先后产生了其他各曜①：月亮出生于娄宿，火曜出生于星宿，水曜出生于房宿，木曜出生于轸宿，金曜出生于井宿，土曜出生于尾宿。各自主管它出生的那一天，因此被称为轮值曜。罗睺生于角宿，罗睺尾生于奎宿，长尾曜出生于斗宿。各自的领域范围和出生之宿，如有(所属五行)犯冲者进入(凌犯)，就会发生冲突(人间相应地出现不祥)。

〔译解〕 这是对"诞生宫宿"一词的解释，实质上是指远地点。

12.13〔译文〕 宫宿穹窿(作为一个整体)每一个太阳日右旋一周，叫做"显现行"①。诸曜在宫宿穹窿上面的运动叫做"本身行"②罗睺、劫火两曜右旋，其他各曜都是左旋。

〔译解〕①亦名"风行"。现代天文学叫做周日视运动。

②现代天文学上叫做周年(或周月)视运动。

12.14〔译文〕 (五星运动中的)"迟步"是以各自的诞生之宿(远日点)为起点，而"疾步"是以迟步为起点。经过顺行和逆行，又各有其"前步"(加速)和"后步"(减速)因而其运行速度有盈有缩。当回到其诞生之宿时正好正负相抵消。

12.15〔译文〕 月、水、金、长尾四"文曜"在(太阳的)左方出没；火、木、土三"武曜"在太阳的右方出没。(文武)会合时文左、武右；(文与文、武与武)内部会合时，左右不定。从罗睺头到罗睺尾即劫火，是周天的一半，其行速有人说是均匀的，但从其入食日、月的规律来研究，可以知道它们有(南、北)两行。

12.16〔译文〕 旋转的方式：关于十二宫和宫的占用者(诸曜)旋转的方式有两种说法，一说二者平行没有交点，一说只有诸曜(的轨道)有交叉。前者认为宫宿没有南行和北行，诸曜也同样地没有南行北行，而是层层上叠，因此名为"叠盔说"。后者，即认为有交叉的一派，又分为外扩、上扩、连环状、船状四说。

第一、第二两说认为四洲的四季是同时的，第三说认为（方位相反的）两洲同时是夏季，另外两洲同时为冬季。第四说认为四季是旋转的。这一派又分三支：1.天空 的宫宿 和 地上 的四季都左旋，2.四季左旋，宫宿右旋，3.二者都右旋。前两者与时轮经疏的教旨不合，道理也不通，最后一种才是时轮经疏的本旨。所以这里阐述此说。

〔**译解**〕 此派说宫与季的关系，如同水流与船行的方向的关系，所以叫做“船说”。

12.17〔**译文**〕 在 适 当的平面物（纸、布或沙盘等）上画出主线（按：即纵横两坐标线）和斜 线（按：即45°线）。以其交点为圆心，选取任意长度为半径做圆。以此半径的四分之一、二分之一和四分之三，各做一圆（按：共成四圆）。由外而内为风轮、火轮、水轮和（地轮的）“业区”的外缘。再取最内一圆的半径的二分之一做一圆，其直径即是须弥山顶的直径，其三分之一弱为山根，其八分之一是山根周围的座基台阶的宽度（参看12.5节），余数再均分为十八份，即是“福乐区”（的外缘）。“业区”外缘与主（坐标）线相交于四点，在其左右各取与（45°） 斜线和主线之间的弧的三分之一处各做一穿过圆心的直线，共八条（按：即把圆分成十二等分）。在其周围（的每一段）上画一莲花瓣形的弧线，表示十二洲。再把南洲中区横截成两半，其北半再均分为六，表示（12.7节所说的）六域。

从各洲内缘弧线的中点起，转至第七段的中线上，就是各自的南行，另一半为其北行。平分之为春分点、秋分点。这样所绘十二圆表示十二宫运转的轨道。

12.18〔**译文**〕 须 弥 山的中心为碧色，东部黑色、南 部 红色，西部黄色，北部白色。白羊宫、室女宫白色，双鱼、天秤红色，天蝎、宝瓶黑色，金 牛、狮子黄色，巨 蟹、双 子 青色，人马、摩羯绿色。各洲相应地也有不同。

因此，十二"协时"的轨道只有一个，永远是均匀地右旋。白羊宫(的轨道)在东方与凉山(86,000)接近，最高，在西方与火轮(75,000)接近，最低，南北两方则在高低平均(80.500)处运行。巨蟹宫在南方与凉山接近，最高；北方与火轮接近，最低；天秤宫在西方接近凉山，最高，在东方接近火轮，最低。摩羯宫北接凉山，最高，南接火轮，最低。东西两方在平均(高度)处。其余八宫类推。

12.19〔译文〕 为了便于了解我们所居住的这个小南瞻部洲(即南洲中区)上空十二宫的运行轨道(可以作图)：

以大海的四分之一(即水轮宽度50 ÷ 4 = 12.5) 与主线的交点为圆心，经过(北洲的)凉山和火轮(南外缘)做圆(即半径为87.5)通过中心做一东西线表示均行，其东半的北半部从白羊宫起左旋至西半的北半部的室女为北六宫。其西半的南半从天秤宫左旋至东半的南半部的双鱼为南六宫。就是说太阳刚刚进入某宫那一天的白天，在南洲中区中线上空太阳的轨道，也就是其首宿的行程。因此经中说：南六宫和北六宫同为半圆形，南六宫呈弓形处于火轮方向，北六宫呈莲瓣形，处于凉山的方向。其他十一个区各自上空的轨道同样画一圆形和表示均行轨道的横切线，由南洲东区起左旋至各自东半的北半依次为：双鱼、宝瓶、摩羯、人马、天蝎、天秤、室女、狮子、巨蟹、双子、金牛。各宫开始左旋，列出十二宫，画出各区上空的轨道，不要互错，就会明白。

12.20〔译文〕 (太阳轨道的)宽度、高度、速度。

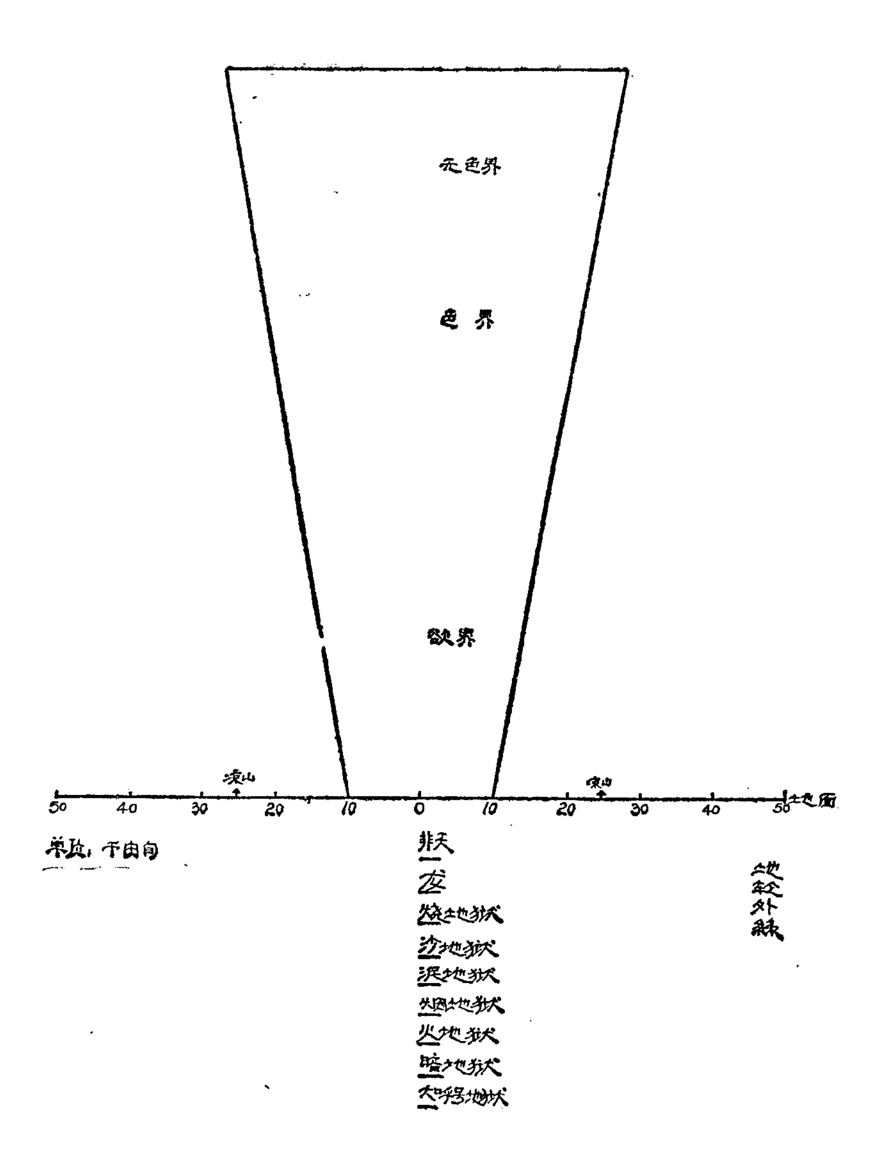
宽度：由火(轮边缘)至凉山为七万五千由旬。是宿、宫(及其周围的星)运行的轨道。除去其南、其北各一万二千五百由旬之外，中间的五万由旬是太阳的轨道，圆周为其三倍。

高度：北行最高度离地八万六千由旬，南行最低处离地七万五千由旬，最高最低相差一万一千。昼夜相等时轨道离地八万零

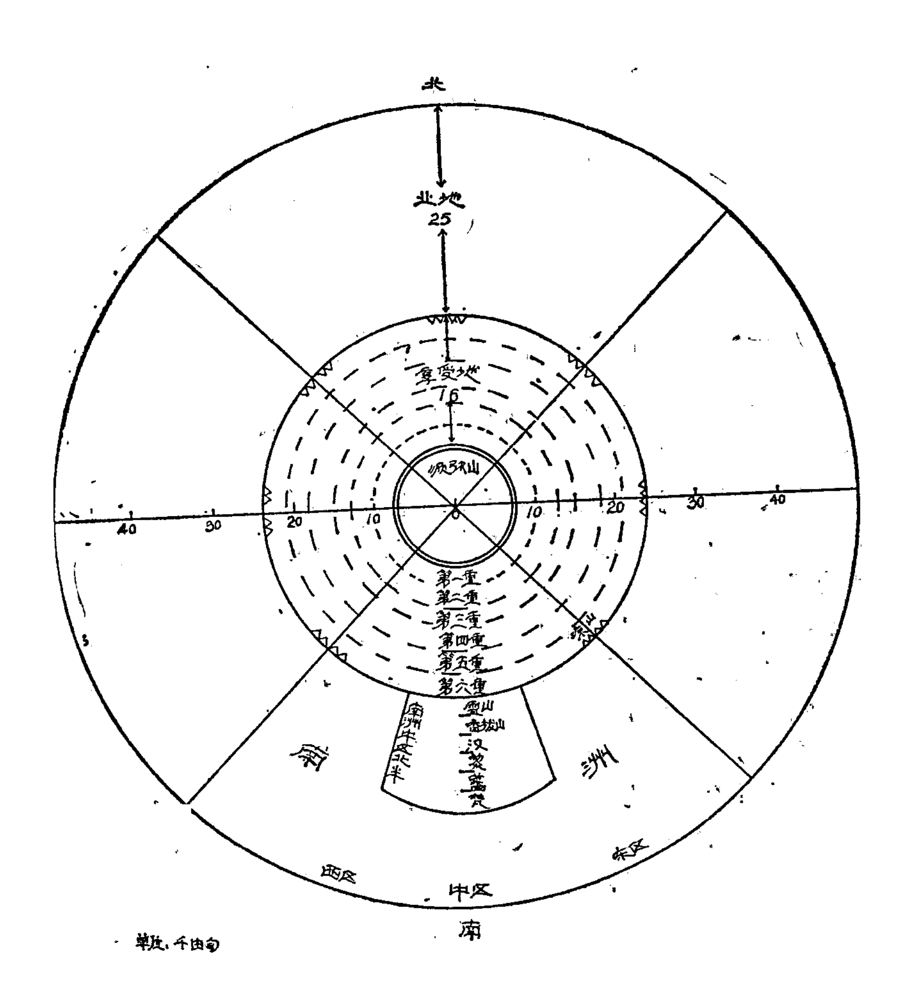
五百由旬。由此处分成两半，上、下、南、北各行一百八十二天。以之除一万一千得每日太阳高行或卑行之率。以之除七万五千，得太阳的光热南移北移之率。以此日数除五万，得日轮南移北移之率。

速度："显现行"右旋，每一漏刻行六千二百五十由旬，一昼夜能行三十七万五千由旬。

妙德本初佛祖经中，外时轮品历法数值推算要诀——众种法王精要之第十二章，宇宙结构终。

无色界
色界
欲界
50 40 30 20 10 0 10 20 30 40 50
单位：千由旬
非天
泥地狱
烟地狱
火地狱
暗地狱
大呼号地狱
地轮外缘

北
业地
25
76
须弥山
40
30
20
10
0
10
20
30
40
第一重
第二重
第三重
第四重
第五重
第六重
雪山
南洲中区北半
南
洲
西区
中区
东区
南
单位：千由旬

藏传时轮历原理研究

黄明信　陈久金

《时轮历精要》的地位与渊源

本文以《时轮历精要》一书为基本资料，介绍传统藏历的主要内容，剖析其科学原理。

在众多的关于时轮历的著作中，选这本书为基本资料，是因为现代每年发行的藏历，是由西藏天文历算研究所编制的，所使用的算法和数据都根据此书。此书的作者名绛巴桑热，系青海同仁县拉加寺兴萨呼图克图的司库总管（商卓特），因此，此书以《商卓特桑热历书》见称于世。在汉文里，为了便于汉文读者，我们把它改称为《时轮历精要》。

该书历元为第十四胜生周的丁亥（公元1827）年。被著名的拉卜楞寺的时轮院等处采用做为教材。十三世达赖喇嘛的御医，医算院院长，已故的钦饶努布大师（1883—1962）见到后叹为"历苑奇葩"，为之校订、增补、重新刊印木版，並将历元换为第十六胜生周的丁卯（公元1927）年，用做教材。1983年，四川省德格藏文学校将这种增订本用铅字排印发行。1985年，西藏天文研究所按照六十年更换一次历元的传统，再次进行校补增订，将历元换为第十七胜生周的丁卯（公元1987）年。由西藏人民出版社出版，题名为《时轮历精要补编》。由此可见，此书既有重要的历史价值，

也有广泛的现实意义。

本书原名《白琉璃、日光论两书精义，推算要诀，众种法王心髓》。对于汉族读者来说，这个名称太冗长了，不便于记忆，所以我们把它简称为《时轮历精要》。由其原名，可知它是综合藏历名著《白琉璃》和《日光论》的要点而成的。

《白琉璃》是一部巨著，它的历元是第十二胜生周的丁卯（公元1687）年。正编 627 页，《答难除锈》473 页，还有续编则系秘传。正编分三十五章，前五分之一讲历算，后五分之四讲星占。作者第巴·桑吉嘉措（1653—1705）是五世达赖后的摄政者，所以此书具有官书的性质。有拉萨、德格、塔尔寺等多种版本。

《日光论》的历元是甲午（1714）年。正编162页（北京木刻版），前半讲历算，后半讲星占；后编主要是附表。此书有作者自注本，题名《金车释》。木刻本罕见。1983年西藏人民出版社曾铅印出版，共442页。作者达摩师利（1654—1718），是敏珠林寺的大译师。敏珠林寺的历算传承是极有名的。

《白琉璃》和《日光论》两书都是以藏族的浦派（即山洞派）历算的创始人伦珠嘉措等1447年所著的《白莲法王亲传》为根据而写成的。

所谓"白莲法王"据说是苫婆罗国的第二代法王，他于公元前177年作了《时轮经》的权威注释，书名《无垢光大疏》，其藏文译本编入《丹珠尔》经中。

《时轮经》据传是释迦牟尼佛晚年传法的记录，共一万二千颂（每颂四句）。分为五品，第一品讲外时轮，即天体运动的规律；第二品讲内时轮，即人体内脉息运行的规律，第三品以下讲内时轮和外时轮结合，是宗教上修证的方法。文献中说：公元前277年苫婆罗国第一代众种法王提摄《时轮经》的要略成为《摄略经》，为了与之区别，原经就称为《根本经》。1027年，《时轮经》开始译成藏文，陆续有不同的译本，共十四种。但《根本经》只译了《灌顶总

说》一品，而《摄略经》则译了全文。至于苫婆罗国究竟在什么地方？该国的历代法王是否实有其人，则尚待查证。

时轮历在印度就有体系派和作用派两大派别，其区别据传统的说法是：体系派是以《根本经》为依据，着重理论体系的完整性；而作用派是以《摄略经》为依据，着重实际运用的方便，并吸收了作用派外道(异教徒)的内容。浦派是倾向于体系派的。这两派历算的具体区别见下文第三节第三段。

藏族的学者们对《时轮经》的真伪曾经有过很大的争论，因为其宇宙结构论(见下文第十节)与戒律等都与一般的佛经有相当大的不同。后来经过公元1332年迦玛派的让迥多吉给元宁宗帝后传了时轮灌顶，让迥多吉(1284—1339)和布顿(1290—1364)两位大师做了藏人自己论述时轮历的专著，以及宗喀巴(1357—1419)等权威学者的肯定，到十四世纪才得到广泛的承认。后来其地位越来越高，到十七世纪的北京版大藏经中被列为首函第二篇。这个崇高地位的获得，一方面由于其天人相应、内外结合的特殊的修证方法，另一方面也由于其完整的天文历算体系大大地超过了过去的水平。反过来说，其宗教地位的确立，也使这一派历算的地位更加巩固，在藏区占了压倒的优势。十三、四世纪以后，西藏与汉族的文化交流更为密切，授时历的水平也远远超过时轮历，但西藏天文历算仍然以时轮历为基础，没有改变，宗教信仰可能是原因之一。

但在藏族地区时轮历也不是唯一的派别，例如年首的安排在藏文的经书中有根据的就有六、七种(详下文第二节第四段)；在时轮派中的浦巴也不是唯一的流派。因此，在本文里我们不笼统地说藏历，而具体地说时轮历，必要时更具体地说是浦派。

至于藏历与汉历的关系，将在本书的第二部分介绍。

时轮历计量单位与基本的天文数据

（1）时间与弧度的计量单位

时轮历里最小的时间单位叫做“息”，其定义为壮年男子一呼一吸所需的时间。测定一昼夜为21600息，即每分钟15息，这与现代医学测定的每分钟呼吸14至18次大体是相同的。印度古代时间的基本单位有许多不同的名称和算法，如须臾，刹那，弹指顷，念等等。而时轮经中特别强调“息”这个概念，是因为其最终目的在于外时轮与内时轮的结合。例如说人体中23次呼吸中有一次所谓“慧风”，而这个次数是与天体中的罗睺周期6900太阴日相应的（等于23的整300倍）。

息以上的计时单位用滴漏系统。一昼夜为六十个流量，一个流量为六十两水，21600息÷(60×60)=6息，滴漏一两水等于6‘息’这样就结合成为1—60—60—6的分法。在本文中，为行文的方便，不用流量、一两水这些名称，而改用漏刻、漏分等名称。有时简称为刻、分。但是须记住这里的1刻等于钟表上的24分，1分等于钟表上的24秒，1息等于钟表上的4秒。当与弧刻同时出现时，为区别起见，则称为“漏刻”。

时轮历中，周天不是作为360度，而是均分为27等分，叫做“宿”。宿以下套用上述的时间单位的名称，一宿分为60弧刻，周天27×60=1620弧刻。我们为行文的方便把这个表示弧长的刻称为“弧刻”，以资区别。弧刻以下也称为分、息。其进位率为1:27:60:60:6。必须记住的是，近代世界通用的1°等于时轮历中的4.5弧刻。周天27宿以娄宿即白羊宫的起点为第一宿，左旋至奎宿为末尾。例如夏至点记为第七宿（井宿）的45弧刻，即6×60弧

刻＋45弧刻＝405弧刻，405÷4.5＝90°即夏至点离白羊宫首90°。

在时轮历中息以下的单位没有单独的名称，计算时不是用小数点而是用分数来表示，其分母不是固定的，尽量选用能使分子为整数不再有零头的数值做分母，必要时用繁分数表示之。例如：体系派恒星年的长度为365日16刻14分$1\frac{12\frac{121}{707}}{13}$息＝$365\frac{4975}{18382}$

＝365.2706451日。

时轮历的计算方法属于代数系统，与汉族历算相同。

（2）三种年、月、日

时轮历中年、月、日各有太阳、太阴、宫三种名称。其比例关系是：

1太阳年＝12太阳月＝360太阳日

1太阴年＝12太阴月＝360太阴日

1宫年＝12宫月＝360宫日

65宫日＝67太阴日，64太阴日≈63太阳日

其确值则为11312太阴日＝11135太阳日

由此可推算出149209太阳日＝147056宫日，和其他各项的比例关系。

这里所说的宫年就是恒星年。由于时轮历中恒星年与回归年不分，也可以说就是回归年。而这里所说的太阳年，并不是一般所理解的回归年或恒星年，所以，其中太阳年与太阳月在天文学上并无科学意义，实际上作用最大的是宫年、太阴月、太阳日，此外还有太阴日。它们的定义和具体数值是：

1．宫年的定义是："太阳在天上的十二宫中运行一周的时间，同时也是地上四季循环一周的时间"，按这个定义前一半说，所指的是恒星年，其后一半则是回归年。时轮历没有把二者区别开来。从其所给的实值来看，所指的是恒星年。体系派说太阳

6714405日* 运行18382周，即一年等于365.270645太阳日＝371.076923(即371 1$\frac{1}{3}$)太阴日，与九执历的岁实相近。作用派所给的数值为365日15刻31分1息121/707＝365.258675日。与傣历的292207/800相近。（今测实值恒星年为365.25636日，回归年为365.24220日。）正因为其恒星年数值本来已经嫌大，又被当做回归年使用，所以在安排历书时就产生了一些麻烦，到下文再说。

2．太阴月的定义是“月亮黑分白分变化的周期”。这显然就是朔望月。体系派给出的数值为29日31刻50分$\frac{45\frac{345}{707}}{67}$息＝29.530587太阳日，是很精确的。实用派则只用29日31刻50分，息位舍弃不用。

3．太阳日的定义是“从天明能辨清掌纹到次日天明能辨掌纹”的时间间隔，也就是等于太阳两次上中天的时间间隔。

4．太阴日是时轮历中的一个特殊的概念，在其他历法中少见的，它在时轮历中有非常重要的作用，是时轮历的一个特点，有必要做较为详细的介绍。文献中给出的定义是“太阴月的三十分之一”，即为：

29.530587太阳日÷30＝0.9843529太阳日。

也即等于59刻3分4息16/707。这只是一个平均值。因为月亮运动速度不是均匀的，所以每一个太阴日的时间长度也不相等，它受近点月运动的影响。而每个太阴日内月亮所行的弧长却是相等的，它等于圆周长的三十分之一，与太阳在每个太阴日内带动月亮所行弧长之和。

一个恒星年等于371$\frac{1}{13}$太阴日，太阳在每个太阴日所行弧长

* 按：实值应为6713882日，此处多523日。

为 1620 弧刻 ÷ $317\frac{1}{13}$ = 4弧刻21分45息43/67。月亮在每个太阴日所行弧长为：1620弧刻 ÷ 30 + 4弧刻21分45息43/67 = 58弧刻21分45息43/67。月行速时太阴日短，最短时间为 54 漏刻；月行慢时太阴日长，最长时为64漏刻。

因此太阴日的定义精确地说应该是月亮运行月的白分或黑分弧长的十五分之一的时间长度(参看第六节)。正如恒星日可以在一昼夜的不同时刻开始和结束一样，太阴日也可以在一昼夜中的不同时刻开始和结束。

时轮历在制订历书时需要逐日算出太阴日的结束时刻，根据太阳日与太阴日的关系确定重日与缺日——即月分的大小，如本文第六节所述。在推算日食、月食时则只要推算出可能出现月的望日和朔日的太阴日结束时刻，再推出该时刻太阳、月亮和黄白交点的真黄经，看其差数是否在食限之内就可断定。正是由于它就是望或朔的真时刻，所以不必另外再推算食甚的时刻，是非常方便的。由此可见太阴日在时轮历中是与历书安排和日、月食预报都有密切关系的一个极为重要的概念。

太阴日这个概念在其他历法中是少见的。与时轮历同源于印度的九执历，虽然并非同一系统，但其中也包括有太阴日的内容，顾观光解云："一月之日不足三十，少朔虚分七百三日之三百三十，若逐日计之，少七百三分之十一，故以十一乘日数，以七百三除之为小月也"。意思就是说：一个朔望月对应于30个太阴日，即$29\frac{373}{703}$平太阳日，二者相差 330/703，每个平太阴日与太阳日差11/703，所以一个太阴日等于：

1 − 11/703 = 692/703 = 0.9843527平太阳日。它与时轮历所用的比例11135/11312 = 0.9843529平太阳日相差是微乎其微的。

5. 宫月的定义是："太阳以其本身行(即周年视运动)行经周

天1620弧刻中的135弧刻所需的时间”。换言之，即一个恒宫的十二分之一，也就是两个平气（或名恒气）的时间长度。它与太阴月之间的关系是推定闰月的根据（见下面第七节）。相当于伊斯兰历中“不动的月”或“分至月”。

6．宫日的定义是：宫月的三十分之一，或太阳运行4弧刻30分弧长所用的时间长度。周天1620弧刻中的4弧刻30分，即通称的1°。时轮历中没有相当于三百六十分之一的“度”这个名词，而宫日这个名词实际上起着这种度数的作用。而且还把它引申用到地理经度上来，例如说甲地距乙地23宫日，就是相距23°的意思。（参看第十节宇宙概念）

7．太阴年是整十二个太阴月的长度，因此又名太阴平周。伊斯兰历中也有此概念。积32.5太阴年，与回归年相差一年。

（3）恒星月与近点月

恒星月即月亮在恒星间运行一周所经历的时间，时轮历中叫做“月亮的周期”，有按太阴日、太阳日、宫日分别计算的三种数值。推算的方法是：

月亮每一个太阴日行58弧刻21分45息43/67。（见上节）

以此月亮的日行度除周天1620弧刻得27又657/869太阴日。等于27又395343/1228766太阳日，即27.32174太阳日，与今测实值27.32166相较，准确到小数后三位。

关于近点月，时轮历中没有这个术语。但是在求月亮不均匀运动的公式中给出了比太阴月（=30太阴日）小$2\frac{1}{126}$日的周期，$30-2\frac{1}{126}=27.99206$太阴日$=27.55407$太阳日。与现在实际测值27.55455太阳日相较，准确到小数后两位。

（4）纪年与历元

纪元和纪年法时轮历的文献中有：释迦纪元、夏迦纪元、火

——空——海纪元、胜生周纪元和纪年，干支纪年等几种方法。

时轮历中推定释迦牟尼逝世在公元前881年，以这一年为零年，其次年为释迦纪元第一年。但因对释迦逝世年代不同的说法甚多，前后相差四、五个世纪，使用时首先要申明是哪一派的释迦纪元，所以不大方便。

夏迦纪元相当于公元78年，是从尼泊尔传来的，在用尼泊尔的"甜头算"推雨情时使用。它与印度支那半岛某些地方使用的赛迦纪元亦名大历纪元显然是同一来源。

所谓"胜生周"并不见于时轮经而来源于丹珠尔经中的《胜乐经首品释》。这是按时轮派观点写的一书，作者题名金刚手菩萨，时代待考。其中有六十年周期每一年的名称：第1年为胜生年，第2年为妙生年，……第59年为忿怒明王年，第60年名终尽年等等。其所以从胜生年开始，据说是因为远稽初极曾有一年，日、月、五星和罗睺、长尾(慧星)九曜都处于相同的方位，那一年是终尽(丙寅)年，其次年是胜生(丁卯)年，诸曜的一切数值全都是零全都重头开始之故。这与"初极上元"是类似的。藏族的学者很注意推求这个上元初极，《格登新历》一书中推到二十二位数字，远远大于地球的年龄，但在运算中则截取近距历元。很多历算家都用其自己的历元。《精要》的历元是公元1827年丁亥。时轮经中规定每六十年应更换一次历元。但实际上也并不一定都在丁卯年。

"胜生周"虽然来源于印度，但是在印度本土似乎并未广泛使用。传入西藏以后，却起了重要的作用，因为其前虽然有了六十干支纪年的办法，但是当干支相同时，仍然难于确定。西藏古代史上某些重要的年代出现两种说法，相差整整六十年，就是这个缘故。自从"胜生"周传入之后，按第一胜生周(公元1027年)、第二胜生周……的顺序排列下来，就非常准确了，于是它就成为西藏人民普遍采用的一种纪年方法。直到近年来公元纪年传入后仍未完全废除。可以说是西藏的一种独特的纪年方法。

但胜生周的六十年各用一个名称，记忆和计算都不如天干地支方便，所以藏族学者所写的时轮历的著作，实际上还是将六十干支的名称与胜生周序结合使用。例如公元1980年叫做第十六胜生周的第54年庚申。至于印度的胜生周究竟是土生土长的，还是在接受了中国的干支周之后再给它起的名称，则有待于进一步研究。因为印度古代是很喜欢给事物起“异名”的，例如：木星有二十个异名，太阳则有七十余个异名。这六十个年名是根据什么意义命名的，藏族历史学家祖拉陈瓦(1503—1565)说：只是约定俗成而已，並没有什么道理。

公元1027年以前的年代，时轮历不用逆推法，而用火一空一海(即403)的办法，即以公元 1027－403＝624 年为纪元。文成公主离开长安在641年，西藏历史上有记载的年代大体都在公元624以后，这个纪年法已能表达，所以也常使用。这很可能是由伊斯兰教历来的(希吉来纪元为公元622年)。此外，时轮历的文献中还提到作用派的纪元为公元806年。由于作用派是很有力的一派，所以这个历元也很重要。

(5) 年首和月首

年首，隆都喇嘛总结为七种，分别相当于夏历的：

1、三月初一——《时轮经》

2、正月初一——《金光明经》、《四部医典》

3、十二月初一——《四座经》和《胜乐金刚空行经》

4、十一月初一——五行算者用之，细算用冬至日

5、十月十六——《毗奈耶经》和《俱舍论》

6、九月十六——《日藏经》

7、八月十六——《因缘经释》

这些经论多数译自印度，其中5、6、7三种都以十六日，即望后第一日为一个月的开始(傣历中叫做月下一日)。藏历中叫做“下弦居前”，有其宗教上的意义：月圆放在一个月结束的时刻，象

征出家人的修行前一段是艰苦的，后一半则越来越光明；月圆放在一个月的中间，象征在家的俗人的一生，中间一段时间似乎美满幸福，最后的结局则是黑暗痛苦。所以寺院内部，尤其是有关戒律的活动，一定要按“下弦在前”的历法，但同时承认在一般的活动中也可以适应环境，用当地官府所颁布的历书。

其中2、4两种以立春 或冬至 之月 为岁首 是汉族最常用的历法，而《金光明经》则是九世纪中由汉文转译成藏文的。

各月的名称，时轮历是按月圆时月亮在二十七宿中哪一宿而命名的。从角宿月开始，相当于夏历二月十六日至三月十五日。以下依次为氐、心、箕、牛、室、娄、昴、觜、鬼、星、翼。按四季各分孟、仲、季，和按十二地支命名，在藏族地区也是常用的。另外还有按十二因缘命名等好几套。后来也 夹用 霍尔（即蒙古）历（夏历）一、二、三……月的叫法。那是公元 1227 年成吉思汗灭西夏才开始有，不久之后由八思巴引进西藏的。

至于太阳日的起点，则规定从天明时起算。而天明是依季节而变动、不易明确掌握的一个概念，所以在实际计算中产生了不同的处理方法。太阴日和宫日的起点，则用它们在太阳日中所占的时刻来表示。

三、日、月位置的推算

（1）太阳位置的推算

《时轮历精要》中推算太阳方位的方法分四步进行：

1．求积月：所谓积月，就是所求日所在之月的月初向前算，距历元时的总积月数。

《时轮历精要》的历元为公元1827年，它的积年就是从这年起算的。积年值粗算时等于所求 年的公 历纪元年数与 1827 年之差数。细算时要考虑到年首的不 同。有了 积年 之后， 只要知道闰

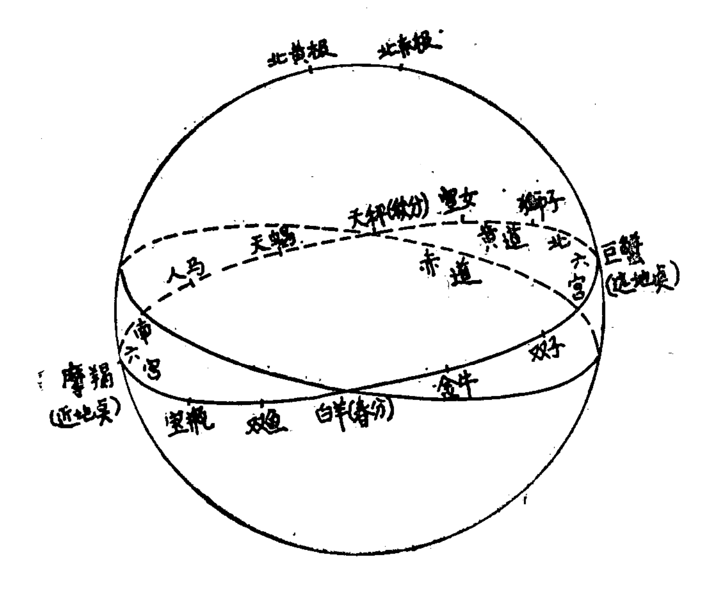
周，积月数M就容易求出。时轮历的闰周是65年中设 24闰，也即每32个半月设一个闰月。设Y为积年，A为年初以来至所求日的前一个月为止的月数，则求积月的方法可用如下公式表示：

$$M = Y \times 12 + A + [(Y \times 12 + A) \times 2 + 60] \div 65$$

$$\text{即 } M = (12Y + A)\frac{67}{65} + \frac{60}{65}$$

公式中分母65表示闰周，常数60表示历元时有闰余60分。乘67/65的意义表示每个月积累闰余2分。积满65分为一个闰月。

2. 求太阳的平方位（平黄经）：积月乘每月日数（整30）与所求日的日期数相加，然后乘以每日太阳的行度，就能得到太阳的平方位。时轮历稍有改变，是分别以太阳每日行度和每月行度直

太阳在天球上的运动

接与日期数和积月数分别相乘，然后再相加求得，但道理是完全一样的。

在时轮历中，计算太阳、月亮的运动时，都是以太阴日为依据的。周天除以周日（$371\frac{1}{13}$）即得太阳每天的行度（参见前节）。它的三十倍即每个太阴月的行度。《时轮历精要》所用的日行度数值为0宿4弧刻21分$5\frac{43}{67}$息。

3．求因太阳不均匀运动而引起的方位改正值：太阳系中，包括太阳在内的所有天体，都有视运动快慢的周期变化，各个天体都有自己的最速点和最慢点。每个天体在一近点周期运动中的各个部分的运动速度是可以测量出来的。为了计算太阳的真黄经，时轮历将太阳的周天运动分为十二个部分。实测得太阳的近地点在摩羯宫，远地点在巨蟹宫。时轮历中推算天体的近点运动都是从远地点起算，所以又将远地点称为诞生宫宿。太阳在近地点、远地点时，其平黄经和真黄经是相等的。测出太阳在各宫中的平均运动速度，从而进一步求出到各个宫为止时，距最慢点（远地点）太阳的真运动比平均运动多行（或少行）的数值。在《时轮历精要》中给出了计算太阳盈缩运动的日躔表，其中第二列为宫数，第三列为损益率，第四列为盈缩积。损益率是太阳平行完这一宫时，太阳实际比它多行或少行的弧刻数。盈缩积是太阳从远地点起，到所在宫宫首为止的太阳多行或少行的累积弧刻数。它和古代汉历计算月行迟疾的方法完全类似，只是损益率和盈缩积错开了一行，计算时稍有不同就是了。

求改正值时，先用太阳的平黄经减掉远地点黄经6宿45弧刻，再除以宫度（135弧刻）得到宫数，由宫数查得盈缩积，为到该宫宫首前为止太阳实际多行或少行的弧刻。平黄经除以宫度后，所得的余数表示太阳距该宫宫首的平黄经，它除以宫度（135弧刻）

以后，与该宫太阳实行与平行之差数（损益率）相乘，即为太阳距该宫首这段弧长内太阳实行比平行多行或少行的弧刻数，名为净行刻。由于如前所述的排列不同的原因，这里所用损益率的数值总是比宫数提前一行。

4．求太阳的真黄经：以求得的太阳平黄经加上太阳实际比平行多行或少行的改正值，即得太阳的真黄经。

（2）月亮位置的推算

《时轮历精要》推算月亮的黄经时：是用以上的方法，首先算出该日太阳的真黄经，由于每个太阴日中，月亮比太阳多行54弧刻（月亮每个月内比太阳多行一周1620弧刻，则每日多行为1620弧刻÷30＝54弧刻），它与该日的日期数相乘，即为从朔日起到该日止月亮比太阳多行的度数藏文中称为单独的行度。它与太阳的真黄经相加，即为该日月亮的黄经。

以上所求得的太阳或月亮的真黄经，是对于某太阴日结束时刻而言的。

（3）体系派与作用派的区别

体系派和作用派虽然在计算原理和方法几乎完全相同，但所用的基本数据则不同。例如，如前所述，二者的恒星年，朔望月的值是不同的。在《时轮历精要》中，二者的历元均为同一年的同一天，但合朔不在同一时刻，体系派为37漏刻43分$2\frac{140}{707}$息，作用派为21刻20分。历元1827年角宿月闰余，体系派为60分而作用派为64分，等等，这就引起了一系列计算数据的差异。

由以上比较可以看出，体系派的朔望月的值相当精密，但作用派的恒星年长度比体系派较优。值得注意的是，时轮历是没有岁差概念的，但以1827年为历元的《时轮历精要》中的体系派、作用派的岁首，太阳已经分别从白羊宫首（0度）移至24宿59弧刻6分$1\frac{41}{67}$息和25宿42弧刻12分$1\frac{11}{13}$息了。对于1927年的新历元，则又

分别移至25宿 9 弧刻10分$10\frac{32}{67}$息和25宿57弧刻29 分 $1\frac{5}{13}$息了。由此可知，已经懂得春分点在移动了。

由于体系派、作用派所用的基本数据不同，所求出的太阳、月亮的位置也是有差别的。

四、五星位置的推算

五星在时轮历中称为五曜，太阳、月亮、罗睺、劫火(罗睺尾)、长尾彗星也都称为曜，合称十曜。五星位置的推算原理，与推算太阳位置的原理相类似，但是，事实上五星运动都是以太阳为中心的，人们所生活的地球同时也绕着太阳运转，因此，我们所看到的五星视运动，就不仅仅是行星本身的绕日运动，而是包括着由于地球自身运动而引起的行星视运动位置的改变在内。这种由于地球自身运动而引起的行星视位置改变的运动，称为行星的视差位移。所以，行星位置的推算方法，要比太阳位置的推算复杂一些。

在时轮历中，将外行星称为武曜，称内行星为文曜。大体上说，五星自始至终都在恒星背景上进行自西向东的运动，但局部时间也有自东向西的反向运动，前者称为顺行，后者称为逆行。但是内行星和外行星各有一个特点，每个外行星的自西向东的运动都有自己固定的运动周期，而每个内行星的自西向东的运转周期则等于太阳的运动周期(实即地球的公转周期)；每个外行星从顺行到逆行，再回到顺行的运动周期都等于太阳的运动周期，而每个内行星从顺行经逆行再回到顺行的运动周期则等于自身的运动周期。这两种运动的情况，对于内外行星来说，正好相反。

这种运动现象的本质可以将两种运动分解开来进行说明。内行星处于地球绕太阳的运动轨道以内，它们的公转周期总是比地

球快，从地球上去看内行星的运动，如果假设地球不动，则内行星总是以自身运动的周期在恒星背景上，在太阳周围作东西方向的来回运动。对于外行星，地球的公转周期总是比他们的公转周期快，假定外行星不动，由于地球的自身运动，而使得这颗外行星在恒星背景上以地球公转的周期为周期作东西方向的来回摆动。因此，这种运动对于内行星来说，是它的本身行，对于外行星来说，则是它的视差移动。

在考虑另一种运动时，对于内行星，可假定它自身不动，处于与太阳相同的方位，地球的绕日运动使得内行星跟随太阳作自西向东的运动。内行星的这种运动周期等于地球的公转周期。对于外行星，可假定地球不动，外行星的这种运动周期等于它们的公转周期。这种运动在时轮历中称为迟行。无论内行星或外行星，两种运动的合运动都称为疾行。

迟和疾是相对的，对于外行星，它的公转周期比地球长，所以称自身运动为迟行；对内行星，它的自身运动周期比地球短，所以把因地球公转而引起的行星视运动方位的改变称为迟行。

时轮历中求五星的运动可以分如下六步进行：

1. 求入历以来的积日数（与求太阳运动时的方法相同）。

2. 求五星距白羊宫首的日数。设D为积日，d为历元时各行星已过白羊宫首的日数。此日数火星为39、木星为2091，土星为2055，水星为24.94，金星为129.2。则五星距白羊宫首的日数可由下式求得：

$$(D+d)\div 周期 = 商 + 余数$$

式中的余数便是各曜离开白羊宫首的日数。五星的恒星周期（太阳日）为：水87.97，金224.7，火687，木4332，土10766。

3. 求五星本身行的平黄经。由五星的恒星周期，可求得日行度，以五星距白羊宫首的日数与五星的日行度相乘，便得到五星本身行的平黄经。

4. 求太阳的平黄经。由下式：

(积日D + A) ÷ 太阳恒星周期 = 商 + 余数

余数即为太阳距白羊宫首的日数，它乘以太阳的日行度，即为太阳的平黄经，它也就是内行星的迟行平黄经。这里的A = $\frac{6220155}{18382}$，它乘以太阳的日行度，即为历元时太阳的平黄经。

5. 求五星的迟行定数。即求外行星的本身行和内行星的视差移动，以求得的外行星的本身行平黄经和内行星的迟行平黄经（即太阳的平黄经），减去各曜的远地点黄经：火9宿30弧刻，水16宿30弧刻，木12宿0弧刻，金6宿0弧刻，土18宿0弧刻，再除以宫弧刻（135弧刻），其整数商为宫序，商余为该行星距所在宫宫首的弧刻数。以与求太阳改正值相类似的方法，分别以所求得的宫序查五星迟行盈缩数表，可得盈缩积，以商余乘相应项，便得盈缩积的尾数，此二数与外行星本身行的平黄经或内行星的视差平位移相加，便得五星的迟行定数。

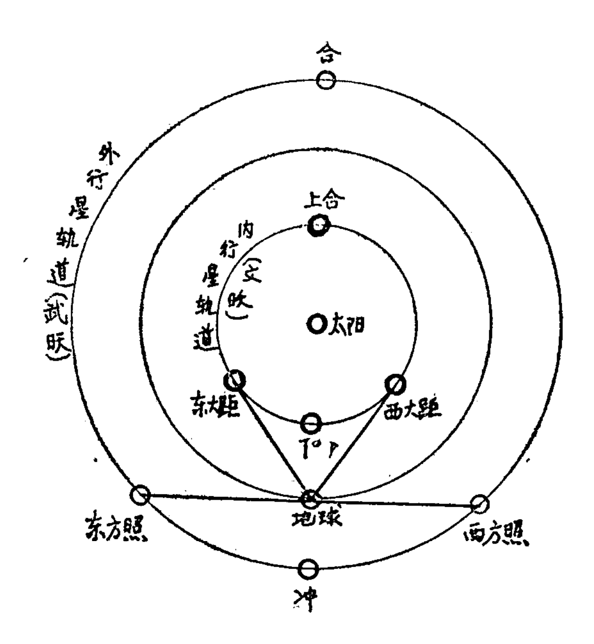
6. 求外行星的视差移动和内行星的本身行的视差位移。分别以太阳平黄经减去外行星的迟行定数，和以内行星的本身行平黄经减去太阳的平黄经，减后的余数以宿位表示，即为宿序。以宿序直接查疾行盈缩数表，可得疾行盈缩积，宿余与相应项相乘，便得盈缩积的尾数。此二数与五星的迟行定数相加减，便得到各曜的疾行定数，也即是该时刻的行星视位置的真黄经。

这两种运动的合运动，也可以用托勒玫的本轮均轮系统来解释，时轮历中的迟行定数，相当于本轮中心绕均轮旋转的运动，而疾行盈缩积相当于行星沿本轮的运动。二者的合运动即为时轮历中的疾行定数，也即行星的视方位（真黄经）。不过，时轮历中并没有直接以本轮均轮系统来解释。

下面讨论时轮历中的会合周期问题。从疾行盈缩数表的数据我们就可以很容易地看出，当太阳与行星相合（上合）时，宿差为

0，地球与行星分别处于太阳的两边。这时行星的视差移动值为0，但视差移动的速度达到极大，当宿差增加时，外行星开始出现于太阳的西边，这时候的视差移动值为正值，并且逐渐增加，它在恒星背景上的运动表现为顺行。时轮历称这个阶段的运动叫做“快行”，黎明时出现在东方。当宿差(即疾行序数)处于10左右时，视差移动的正值达到极大，视差移动的速度为0，这时，地球处在太阳、地球、行星构成的直角顶点的位置(东方照)，自此以后，视差移动的速度为负值。随后不久，当视差移动的速度与行星本身行的速度相抵消时，行星在恒星背景上处于停留状态，天文学上称为“留”。“留”以后，视差移动的负速度逐步增加，视差移动的累积值则逐渐减小。当宿差达到14时，太阳与行星相对，即行星与地球处于太阳的同一边。天文学上称为“冲”(内行星为下合)。这个阶段在时轮历中称为“慢行”，黎明时出现在南方。冲日时，视差移动累积数为0，但视差移动的负速度达到极大。(应该注意，这里的快行、慢行与上文的疾行、迟行字面近似，而意义不同。)自此以后，行星继续逆行，但逆行运动速度不断减少，至视差移动速度与行星本身行相消时，再次产生“留”的现象，随后不久，视差移动速度再次为0，而视差移动的累积值达到负极大。这个阶段时轮历中称为“曲行”，黎明时出现在西方。自此以后，视差移动速度再次变为正值，视差移动的累积值也不断减小，最后视差移动速度达到极大，视差移动的累积值为0，行星与太阳再次相合，这个阶段时轮历中称为“跃行”，黎明时出现在北方(实际是看不到的，只有在傍晚时出现在南方)。这就完成了一次疾行周期。对于内行星的运动情况，也与此完全类似，只是它们首先出现在太阳的东边，达到东大距后不久，就开始逆行，并与太阳下合。下合以后继续逆行至西大距，然后顺行至上合，完成疾行一周。

由此介绍可以看出，时轮历已经掌握了较准确的推算五星运动的原理和方法，已能准确地将五星的视运动分解成行星的自身

行星合运动示意图

运动与因地球公转而引起的视差移动的合运动。它的推算方法是较为合理的。它所使用的运算方式是代数方法而不是几何方法，因此，与中原的传统方法较为接近，与希腊的几何方法不同。它能够较准确地解释和预报五星的各种视运动现象及各个运动阶段的运动快慢的变化，包括顺行、留、逆行等现象。因此，这种方法对于古典天文学来说，还是相当先进的。它所使用的恒星周期的数值也是相当精密的，水星、金星与现代常用的数值完全一致，火星准确到小数后第二位，木星也只有半日的误差，由于土星周期很长，因而误差也较大，达六日以上。

由于时轮历中有太阳日、太阴日、宫日三种不同的日的概念，在推算五星运动时，往往同时用三种日进行推算，并可以起到互相复核的作用。

五、日月食的预报

时轮历中有预报日月食的方法，比较简明扼要，预报的效果也较为准确。

时轮历在推算日月食时，首先引进一个假想的天体罗睺。罗睺与其它天体一样，有自己运动的周期。只是罗睺与其它天体不同，它有数无象，是个"隐曜"。反向运动，即沿顺时针方向运动。时轮历所使用的罗睺运动周期为230个太阴月，即6900个太阴日退行一周（合6792.04太阳日），也即每个太阴日退行14分12/23息。以360°表示，则每个太阳日退行3分10.8秒，与《明史·历志》中所载回回历的运动周期（6793.4日）和九执历的6794都非常接进，这已经是相当精密了（今测为6793.460日）。

罗睺的所在方位改以黄经表示（由于罗睺反向运动，推得的罗睺数值与黄经的度量方向相反），即以周长二十七宿相减，所得结果在时轮历中称为罗睺头，与罗睺头相对的部位称为罗睺尾。罗睺头、罗睺尾就是相当于天文学上的黄白升交点和降交点。在九执历中称之为"阿修"。汉族的某些文献中，都记载着印度天文学中称黄白升交点为罗睺，降交点为计都，但时轮历则称升交点为罗睺头，降交点为罗睺尾，而计都为烟雾长尾星，即将慧星称为计都。到底是错在那里呢？后周王朴说："臣检讨先代图籍，古今历书，皆无食神首、尾之文，盖天竺胡僧之妖说也"。此处的食神头、尾就是罗睺头、罗睺尾，可见我国古代就有这样的名称，唐代一行的《大日经疏》中说："罗睺乃交会食神，计都正译为旗，旗即彗星也。"可见印度古代也两说并存。阿修是阿修罗的略称，意译为非天，是一种介于天神与人之间的生命。罗睺只是其中的一个。

太阳运动的轨道称为黄道，月亮运动的轨道称为白道，它们

并不在天球的同一个大圆上，而是斜交成西方度约5°的夹角。而太阳、月亮的视直径大约都是0.5°左右，所以只有当日月相遇时距黄白升交点、降交点的黄经差小于10°余时，才会发生交食。但是，在时轮历中，尚未出现过区分黄白二道的明确概念，因此，并未意识到月食、日食是由于地球、月亮的掩盖，而认为是由于罗睺这个暗天体所起的作用，当太阳或月亮与罗睺头、尾相遇时，则挡住了太阳或月亮的光，便产生了日食或月食。罗睺这个天体虽然是虚构的，但是却比较形象和直观，易于为当时的人们所接受。

根据《白琉璃》的数据，本书历元时(公元1827)罗睺已过白羊宫首100个月，即历元时黄白升交点在156.52弧刻，但《日光论》则认为这个数值应作31弧刻41分的修正，所以历元时升交点应改为124.84弧刻。

推算日月食时，先由积月除以罗睺周期，商余化成日数，推算月食时加15日，推算日食时加30日(15日晚发生月食，30日发生日食)，乘以罗睺每日行度，便得到该日罗睺距白羊宫首反向的置位，以27宿相减，便可得到罗睺头的数值，从而也可得到罗睺尾的数值(以半周相加)。然后再利用上面所介绍的求太阳、月亮真黄经的方法，求出太阳、月亮的黄经。以太阳、月亮的黄经，与罗睺头、尾中最为接近的数值相减，差数便为判断有无交食的数据。

对于月食，时轮历有判断是否入食的数值，日光论规定月食食限值为50弧刻，以西方度表示，为11.1°。也就是说，当月亮出现在罗睺头、尾前后11.1°的范围以内时，必定有月食发生。超过这个范围就没有月食了。九执历的食限为12°，时轮历的食限比九执历稍小一点，比九执历更精密。

时轮历有推算月食食分大小的方法，共分为十分，以月亮黄经与罗睺头、尾的差数除以五，商数的整数部分便用来做为判别

食分的标准，其中1、2、3为全食，7为半食，10为$\frac{1}{8}$食。

时轮历中有判别发生月食时间长短的数值，其中全食的全部过程竟达到五个小时以上，这个数值太大了一点。

时轮历已能够根据月亮黄经与罗睺头尾黄经之差，来判别月亮起食的方位。时轮历认为，当罗睺头大于月亮黄经或罗睺尾小于月亮黄经时，食东北方；罗睺头小于月亮黄经或罗睺尾大于月亮黄经时，食东南方；相等时食正东方。这些判断的方法都是很正确的。因为第一种情况时，月亮在地影的下部通过；第二种情况月亮在上部通过，第三种情况在正中通过。是完全相合的。但是，时轮历认为，只有在半夜发生月食时才符合以上情况，在黄昏或黎明时又有不同。

对于判断有无日食发生，情况就要复杂一些。体系派根据长期的观测经验，只有在三种情况下才有日食发生：太阳与罗睺头的黄经差在50弧刻以下；罗睺头与太阳的黄经差在8弧刻以下；罗睺尾与太阳的黄经差在40弧刻以下。可能已经考虑到视差对交食的影响了。但是，他们也都承认这些判据也并非完全可靠。

时轮历也有预报各类日食发生的时间长度。它将日食分为12分，当食1分时，经食时间为1漏刻，食2分时，经食时间为2漏刻，以此类推，全食时为12分，经食时间为12漏刻，相当于现在的4小时48分钟，仍比实际大得多。

时轮历也有预报日食入食方向的方法，它所入食的方位正好与推月食时相反，这也是完全正确的，因为后者是地影掩月，而前者是月掩太阳。

关于食甚发生的时刻预报，这对于时轮历来说，是一个很简单的问题。这也可以说利用太阴日计算日食的一个优点。因为按时轮历的规定，当白月完结时，也就是第十五个太阴日结束的时刻，这时日月黄经正好相差半周。所以，月食永远发生在第十五

个太阴日结束时，因此，推算月食食甚的时刻，只需求出第十五个太阴日结束的时刻即得。当黑月完结时，也就是说这个月的最后一天的太阴日结束时刻为日月同经的时刻，如有日食，则为食甚时刻。这是时轮历常用的方法。但是，体系派在推算交食食甚时刻时，根据实际观测经验，认为还应对此时刻作一改正。他们以当日太阴日的不同长短(54—64漏刻之间)为依据。给出九个不同的修正值，以对应的修正值与太阴日结束时刻相加，即为所求时刻。

总之，时轮历已有一套系统的推算预报日月食的方法，它预报日月食时的各个项目以及方法都已齐全，其中包括判断食限的数值、交食发生的时刻、食延时间、入食方向、食分大小等等。因此，对于古代的天文学来说，已经是相当先进的方法了。但是，由于预报日食是一件相当复杂的事，它要求十分精密的观测数据，通过复杂的运算，才能取得较为精密的结果。这对于古代没有精密的观测手段的藏族人民来说，就难以达到了。事实上，藏族的历法家也都承认时轮历在推算日食时没有时宪历精密，所以在藏区往往两种历法并用，互相参考。

六、月日的安排和重日缺日

时轮历是阴阳合历，它具有阴阳合历的一般特征，以月相圆缺的变化周期作为一月，以季节变化的周期作为一年。由于年、月的长度不成整数比例，除掉每个平年设置十二个太阴月以外，还要设置闰月来调整季节的变化，但是，它又是一种独特的阴阳历，它的记月记日，自有一种与众不同的方法。它测定每个太阴月为29.530587太阳日，但又规定每个太阴月为30个整太阴日。为了相应地配合太阳日和太阳月之间的日序，便出现了重日和缺日。它的大小月就以重日和缺日的方式表现出来。有缺无重或缺

多于重的月份，就是小月29天，重缺相抵或无重无缺的月份，便是大月30天。

重与缺根据什么原则来确定呢？《时轮历精要》把它归纳为简单的八字口诀："重者缺大，缺者重小"。这两句里，每一句的第一字指天文历书中给出的星期序数，第三个字指民用历书中的日期，第四个字指前后两天太阴日结束时刻数值的大小。

汉历是用干支来作为推算月日的骨干的，而时轮历则用星期连续记日（指太阳日），它的作用与汉历中干支的作用相当，只是周期长短不同而已。在时轮派的天文历表中，逐日给出了太阴日的结束时刻，但其日序不是用一至三十，而是用一至七的星期序数表示的。表中的星期序数，不一定是连贯的，有时会出现重复，有时会跳过去一个。从后面的例表上可以看出：一日二日都是星期六，十日是星期日，而十一日是星期二，中间缺了一个星期一。廿五、廿六两天又都是星期二。时轮历规定星期序数必须是连续的，不能重也不能缺，因为"总积日"（历元至所求日之间的总积日）时轮历里不是靠干支来确定（参看本文第二节第四段），而是靠星期序数来保持其准确性的。因此星期日序重复者就要把太阳日序去掉一个，而星期日序短缺者就要把太阳日序补上一个，即重复一个。

这个原则是简单易行的，任何人只要手里有了这一年的天文历表都能掌握。民用历书上，则只给出现成的重日或缺日。

至于星期序数为什么会出现不连贯，有重有缺的情况呢？其道理也并不十分复杂。重日的原理与夏历安排闰月的原则——无中气则闰——是非常相似的。夏历规定每个月必须有一个中气和一个节气。但两个中气之间的距离（时轮历中叫做宫月）是30日26漏刻21分即大约是三十天半弱，而朔望月只有廿九天半强，因此就会出现某个朔望月正赶在两个中气之间，两头都离中气有一点小距离，于是这个月里就没有中气了，遇到这种情况就要把这个月

份重复一次，使它仍旧能包括一个中气在内，这就叫做"无中气则闰"，这是大家所熟悉的。同样的道理，太阴日的平均长度为0.9843太阳日，并且由于月亮的运动不均匀，太阴日有时会更短，短到只有0.90太阳日。因此就会出现一个太阴日正卡在一个太阳日的中间，两头都有一点剩余的情况。这种情况在时轮历中叫做"三日同见"或"前后见三"。意思是说一个太阳日与三个太阴日见了面，仿照这个说法，我们也可以说"无中气则闰"就是一个宫月与三个太阴月见了面，为"三月同见"。按照时轮历的规定，太阴日结束的时刻所在的太阳日序，应与太阴日的日序相同，而从下表可以看出，太阳日的初一这一天里有两个太阴日结束的时刻，那末它按哪一天算呢？规定缺掉刻位较大的一个，即把57刻27分的那一天（初二日）缺掉。这就是口诀中的"重者缺大"。但是太阴日并不永远比太阳日短，表中显示初7以后它就比太阳日长了，太阴日最长时刻达到64刻，即1.066太阳日。因此又会出现相反的情况，一个太阴日与三个太阳日见面，成为另一种"三日同见"。于是星期序数就缺掉了一个。遇到这种情况，就需要把太阳日序重复一个。（但是朔望月不会比宫月长，所以不会出现"缺月"的情况）。那末在星期序数空缺的前后两天中，重复哪一个呢？规定重复其中刻数较小的一个，即后一个，口诀中说"缺者重小"。所以就有了两个十一日。"重日"本来可译为"闰日"，但为了避免与阳历里面二月二十九日的闰日相混淆，我们使用"重日"这个词。

上述重日与缺日的原理还可以进一步详细地解释如下：

根据时轮历的规定，每个太阴月为29.530587太阳日。它又规定一个太阴月为30个太阴日。太阴日是以在一个朔望月的时间内，月亮所行弧长的三十分之一的时间长度来定义的。所以在每个太阴日中，月亮所行弧长是相等的。由于月亮的运动有快慢，在相等的弧长中运行的时间是不等的，也就是说，每个太阴日的

时间是不等的，在54—64刻之间变化。太阴日的平均长度为59刻3分4$\frac{16}{707}$息，比太阳日60刻略小。

根据每个朔望月都固定为30个太阴日的定义，每个月的第一个太阴日都是从合朔时刻开始的；第十六个太阴日的开始时刻为望时；每月最后一个太阴日的结束时刻则又回到合朔时刻。前十五个太阴日称为白分，后十五个太阴日称为黑分。这样，月食和日食的发生时刻就都在第十五和第三十个太阴日的结束时刻。由于每个太阴日的平均日长比太阳日略小，所以每个太阴日的结束时刻可以在太阳日中的任何时刻出现(参见第二节第四段)。

太阴日的结束时刻如何求呢？如果月亮是匀速运动的，则只需将平太阴日的日长逐日相加就行了，然而，由于月亮有近点运动，所以必需进行因近点运动而引起的时刻快慢的改正。太阳的不均匀运动也应考虑在内。计算时，在时轮历中给出有因月亮太阳近点运动而引起的改正数表。

为了对应起见，时轮历规定，每个太阴日的结束时刻所在的太阳日的日序，等于该太阴日的日序。由于太阳日比太阴日大，有时会有相邻的两个太阴日的结束时刻都落在同一个太阳日内，则该太阳日的日序只能依前一个太阴日的日序命名。于是就缺少了与后一个太阴日日序相对应的太阳日序数。这缺掉的一个太阳日序数就称为“缺日”。又因为太阴日有时可能比太阳日长，造成某个太阳日内没有一个太阴日的结束时刻落在其内。也就是说，该太阳日缺少了与它相对应的太阴日日序，则该太阳日就只能以前一个太阳日的日序命名，并称为“重日”。

由此可知，重日是由于月亮的近点运动而产生的。重日肯定发生在月亮的远地点附近(这时月亮运动得慢)；缺日则大都发生在月亮的近地点附近(这时月行快)。当然，缺日是由月亮的近点运动和太阴日比太阳日小的双重原因产生的，即使月亮没有近点

运动（也即假定月亮运动的速度是均匀的），也会出现缺日的现象。

为了清楚地进行说明起见，我们将藏文《察哈尔格西全集》所载嘉庆六年（1801）二月的太阴日结束时刻及对应的太阴日、太阳日日序引录如下：（色多全集同）

《察哈尔格西全集》载嘉庆六（公元1801）年二月月历表

太阴日序		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
太阴日结束	曜	6	6	0	1	2	3	4	5	6	0	2	3	4	5	6
	刻	2	57	53	49	47	46	47	49	52	55	0	4	8	12	10
	分	43	27	11	55	39	55	39	22	6	50	1	13	24	36	47
	息	4	3	2	1	0	1	0	5	4	2	5	2	4	1	3
太阳日序		1	（缺2）	3	4	5	6	7	8	9	10	11（重11）	12	13	14	15

太阴日序		16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
太阴日结束	曜	0	1	2	3	4	5	6	0	1	2	2	3	4	5	6
	刻	20	23	24	25	24	22	18	14	8	2	56	50	45	39	33
	分	26	5	44	23	30	2	36	9	42	48	53	59	4	10	48
	息	4	4	4	5	3	5	0	1	3	0	4	2	5	3	3
太阳日序		16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	（缺26）	27	28	29	30

表中第一行为太阴日序数，从1到30日，第二行为计算所得太阴日的结束时刻，分别以曜日（星期）、刻（漏刻）、分、息表示，曜日与太阳日的日序逐日以次对应，连续排列。它与汉族古代用干支推算历日的原理是一样的。太阴日初一下面的数字是表示它的结束时刻落在星期六这一天的早晨2刻，则星期六这一天的太阳日序数应为初一。太阳日初二的结束时刻仍然落在星期六

这一天的后半夜57刻，则太阴日初二这一天就没有太阳日与它相对应，所以，太阳日初二为缺日。于是在历书上就缺少了初二这一天。过完初一这一天之后，下一天就是初三了。太阴日初三的结束时刻在星期天的后半夜53刻。则与太阴日初三相对应的星期天就应是太阳日初三了。由此可知，太阳日初一为星期六，则下一天星期日在日序上与太阴日初三相当，但与太阳日初一是相连的。这就是缺日的来历和意义。

上表第十太阴日结束时刻在星期日夜间55刻，而第十一日的结束时刻却在星期二的早晨2刻。由于第十一太阴日比太阳日长，它的结束时刻跳过了太阳日星期一，也就是没有一个太阴日与星期一这一天相对应。由于太阴日十一日的结束时刻落在星期二，所以星期二应为太阳日十一日。而前一天(星期一)也为十一日，因此星期二就称为重日。这是重日的来历和意义。该月二十六日的情况与初二类似，为缺日。

嘉庆六年二月太阴日、太阳日日序配置示意图

(缺日)　(重日)

太阳日序	30	1	3	4	5	6	7	8	9	10	11	11	12	13	14
太阴日序	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

(合朔)　(望)

(缺日)

太阳日序	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	27	28	29	30
太阴日序	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

(合朔)

从上图可以看出，该月初二、二十六日为缺日，十一日为重

日，由于太阴日平均比太阳日小，重日出现的次数比缺日要少一些。一般地说，初一、十五、三十日不会出现缺日。看某个月实际是三十天还是二十九天，主要是决定于该月之内平日、重日、缺日的累计之和，嘉庆六年二月为二缺一重，实际为二十九天。

由此可见，藏历中的重日和缺日是为了将太阳日和太阴日的日序对应地配置起来而产生的，是建立在科学的基础之上的，并不是制历人或封建统治阶级为了愚弄人民和宣传宗教迷信思想而任意安排的。过去有人说："宗教统治者还规定，凶日要除去，吉日可重复，从而造成藏历日序的混乱"。这种说法反映出人们对于藏历的基本特点缺少了解。这曾导致一度在藏文历书中将重日缺日的算法废弃。

当然，在过去的藏族社会中，确实也有人把日期的重缺与人类社会的吉凶祸福联系起来，但这仅仅是利用科学方法推算出来的重缺日期去进行迷信的附会而已，并不是由凶吉定重缺，而是由重缺定所谓的凶吉，因此，并不能因此而否定藏历中重日和缺日的科学意义。它与古代汉历中也有凶吉宜忌等迷信附会的性质是完全一样的。1980年起，藏文历书中恢复了重日缺日的推算方法，以适应民族的传统习惯。藏族人民传统的科学文化就是在这种不断地与误会、偏见做斗争中得到新生和发扬的。

七、 置闰与节气

由于"宫年"和太阴月不成整数倍，一年设十二个月还多十一天，只有用设置闰月的办法来调整季节。

时轮历规定65年中设24个闰月，即每65个月中加两个闰月。它的来源如下：体系派的恒星年长为365.270645太阳日，朔望月为29.530587太阳日，于是，65个"宫年"的日数正好等于 65 个平年的月加24个闰月所得的日数：

$$65\times 365.270645\text{日}=23742.5919\text{日}$$

$$(65\times 12+24)\times 29.530587\text{日}=23742.5919\text{日}$$

这是体系派自诩为优越的一点。但是回归年的精确值为365.2422日。

$$65\times 365.2422\text{日}=23740.743\text{日}$$

这样，每经一个闰周，季节就要相差约2天。作用派的“宫年”为365.258675日，误差要小一些，但是，在65年中，65个“宫年”之日数与780个太阴月(65×12+24)的日数并不正好相等，而作用派仍然使用65年的闰周，因而也有置闰不整齐的麻烦。

《时轮历精要》中给出了推算自历元1827年至所求日的积月公式为下：

设y为积年，即从历元至所求年前一年之年数(历元之年y为0，下一年为1)，m为从所求年年初至所求日前一个月的月数。M为积月，即从历元年初至所求日的前一月的总积月数。LM为积月中的闰月数。则有

$$[(y\times 12+m)\times 2+60]\div 65=LM+\text{闰余}$$

其中60为历元时已有的闰余数。

$$\text{积月}M=y\times 12+m+LM。$$

在时轮历创立的早期，也许是以闰余等于0和1时设置闰月的。但在《时轮历精要》中，却以闰余为48、49时为闰月。闰月的安排所以作这样的移动，可能是吸收了汉历中的“以无中气之月为闰月”的原则后作出的调整。

65个月设两个闰月，也就是32个半月有一个闰月，这样，也就是每过一个月就积闰余2分，32个半月积满闰余65，合成一个闰月。

本来，入宫日期和时刻是应该和中气一致的，但由于岁差的关系，使它们发生了移动。《时轮历精要》测定中气在入宫时刻以后$8\frac{16}{65}$日，节气在入宫时刻以前$7\frac{14}{65}$日。因此，若要使用无中气

置闰的原则，就必须将置闰之标准也作适当调整。一个闰月30天共相差65分，现在相差 $8\frac{16}{65}$天，也就是相差了$16\frac{32}{65}$分。以65分相减，便得 $48\frac{33}{65}$分。大于48而小于49。在实际置闰时，只能取整数分，这就是以闰余48、49为闰月规定的由来。由此可以看出时轮历确定季节只依靠汉历中的节气，而与十二宫脱离关系了。

以闰余的标准来置闰和以无中气置闰是一致的，但以闰余置闰比较粗略。所以自从确定了以无中气置闰的标准以后，闰余置闰的标准就只起到参考的作用了。

中气的间距平均比太阴月要大一天左右，因为一年十二个中气，平均每气约为30.5天。所以，有时中气在月初，有时在月中，有时又在月尾。《时轮历精要》说："30日出现中气时，那个月有闰，名为无中气之闰月。"也就是说，如果某月的中气出现在该月的最后一天，则下一个月就是闰月，因为下一个月就没有中气了。这就是《时轮历精要》的置闰原则。但是，《时轮历精要》接着又说："初一日出现中气，则后者有闰"。有一部分人把这句话理解为：若某月初一为中气，则该月为闰月。另一部分人则认为应把"后者有闰"改为"前者有闰"。我们也认为这是一句错话，因为它是与无中气置闰相抵触的，也是没有必要添加这句话的。而门孜康（医算院）出版的1921年历书中安排闰月时依据的却是后一句话，因而闰月推后了一个月。如何更合理地安排闰月，这是一个可以深入讨论的问题。

八、 昼夜长度及测定时辰

求昼长、夜长的步骤：

1. 将以宿位、刻位表示的太阳平黄经化成宫位、日位（也可

以看成是度），它与历书中的月序和日序相对应；

2．按宫位查表得所处宫首的昼长、夜长（数据见下表）；

3．以日位减7，然后乘每天白天时间的平均增减率$\frac{7}{3}$分，前已述及，节气与宫首相差7天左右，故减去7日，这样才能与冬夏至对应起来（冬至白天最短，夏至白天最长）；

4．以2、3两项相加或相减即得所求日的昼长、夜长。如在双子等南行六宫（即夏至到冬至的六个月）则相减；如在人马等北行六宫（即冬至到夏至的六个月）则相加。

表格中零宫在白羊宫，它与夏历三月相对应。双鱼宫为夏历二月，此月昼夜长短相等。那末，毫无疑问，此月为春分所在月，也就是说，此处已认识到春分点不在白羊宫而在双鱼宫了。这并不是时轮历早期的观点，而是近代的天象了。

测定时辰，古代藏族有滴漏和圭表两种方法。

垂直于地面用来测影的标杆称为表，量影长的标尺称为圭。藏族的表以七节等高的木块叠成。影长就以每个木块的高度为单位进行度量。所得影长的数值总是以表长的倍数来表示的，它与表长的绝对值无关，这样就免除了因使用表长不同所带来的计算上的麻烦。

藏族以七节木块叠成的用以测量影长的表称为“土尔只布”。这种测时仪器渊源已经很早，到十五世纪中叶时，藏族著名的天文学家凯珠·诺桑嘉错曾用它进行过观测，此后就流传得更广泛了。

土尔只布大都是利用二寸见方、一尺多长的木块制成。等分成七节，除最下面的一节外，都刻成有30°夹角的上大下小的四方棱柱体。不过它的长度是可以任意选择的。

使用时，将土尔只布直立于有阳光的地面，记下基座和影端的位置后，用土尔只布作为尺子度量影长，以每一节的长度作为

一个单位计算。然后利用附表查取测量所在月的约略数和昼长时刻。

用圭表来测定时辰，分四步：

第一步：测定影长(x)以每节木块的高度为单位表示之，表高为a。

第二步：按所求月查出表格中所示的所在月的时间常数Qm，m代表所在月份。表中称为约略数。

第三步：求观测时的时刻，$Sm=\frac{Qm}{a+X}$求得的Sm的单位为分，可进位为刻，如有小余，可以化成息位。

第四步：如果是上午测，则Sm即是当时的时辰，如果是下午测，则应以昼长减Sm。

第二步所查的表中分十二个月，每月给出一个时间常数(最大的10335，最小的为7035)。这个常数原则上说每天、每刻都是不等的，但为了使用方便，只从冬至到夏至分为六段，即太阳处在一个宫为一段，每段只给出一个平均数值用以代替该月各日的平均时间常量。由于月份基本上与太阳所在宫相对应，所以也就大致可以用月份来代替宫。也就是十二个月中每个月使用与它相对应的宫的时间常数。(详细的讨论见1981年7月西藏科技报)

附表(引自《时轮历精要》第八章)

夏历月序	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1
约略数	9000	8415	7760	7035	7760	8415	9000	9515	9960	10335	9960	9515
昼长(刻)	30	31	32	33	32	31	30	28	27	26	27	28
昼长(分)	0	10	20	30	20	10	0	50	40	30	40	50

由于藏族原来习惯于以日出时刻作为一天的开始，所以，所

求得的数值对于上午来说，便是表示从日出到观测时之间的时间。如果观测不是在上午而是在下午，则所得结果便是该时距日落的时刻，与所在月的昼长相减，便为下午观测的时间。

在《时轮历精要》一书中，有介绍利用土尔只布测定时间的方法，本文数据也来源于此，但书中並没有交待它的原理和约略数的来历。实际上，约略数与昼长有如下关系：

昼长÷2×(影长+表长)=约略数

这里的昼长是指从日出至日落之间的时间间隔，计算时统一以分表示，影长是指日中时的特定时刻的影长。经实际测定，每月日中时，从2月，3月至一月的平均影长为3、2、1、0、1、2、3、4、5、6、5、4。表长固定为7。约略数就是根据以上公式求得的。例如，在夏历2月，平均昼长为30刻0分，统一用分表示即为1800分，它的一半为900分，为日出至日中的时间。2月日中时的平均影长为3，则影长加表长为10，与昼长之半相乘，便得到约略数为9000分。其它以次类推。

在2月份，日中时的平均影长为3，所以当观测到影长为3时，根据推算时间的公式，便可求得当时为15刻，也即日中时。但是，在当地的2月中，3是一天中影长最短的时刻，距日中的时间越长，影子就越长。日出时影长达到极大，所以时刻也就为0。下午的情况与上午完全类似。由于时间是统一从日出时计量的，所以对于测量下午的时间，必须以日长减去所得的数值，才是当时的时间。

由于太阳的周日视运动是较复杂的，所以严格地说来，这种方法是包含着一些误差的。但是它确实能够达到测量时间的目的。它说明了，利用太阳位置变化来测量时间，不仅仅只有利用投影方向的变化来测定时间这一种方法，利用太阳影长的变化，同样也能测定时间。这是一种奇特的、巧妙的、又富有创造精神的设想。

九、历书的主要内容

西藏的历书可分为两类，一类相当于精密年历（计算用历），一类相当于民用年历。《白琉璃》第十三、四两章中说，制订历书可以有详、中、略三种，对每种都列举了其应该包括的具体项目，并逐月给出了表格的模式。

计算用的精密年历纯属时轮系统，民用年历则为印度的时轮历、汉族的黄历和藏族本身的农牧谚语的混合体。

计算用的年历可用第六节中的嘉庆六年辛酉(公元1801年)历书为代表，其内容包括日历和月历。日历是逐日的：1.太阴日的星期序数，2.太阴日结束时刻，3.太阳的真黄经，4.月亮的真黄经。1、2两项是推算重日、缺日，安排大小月的基本数据，3、4两项是确定朔望和日、月食预报的基本数据。此外还有：5.十一种"作用"（每半天换一种），6.廿七种"会合"的黄经（由太阳和月亮的黄经相加而得）。这两项完全是为占星用的。

月历内容包括：逐月的1.太阳入宫和节气的时刻，2.中气日的昼长、夜长，3.闰月，4.重日、缺日，此外，还有占星用的：5.值月曜宿，6.大自在天起居，7.药水，毒水等节日。

民用年历，旧式的内容复杂，今已简化，现用西藏人民出版社出版的1978土马年历书（藏文）为代表，略加分析：

可分为：1.全年总说，2.分月概说，3.逐日历注三部分。其内容有：

1.时轮历的：①闰月、重日、缺日，②入宫时刻，③天象：月相、行星的方位（如金、水会于毕宿等）和日、月食，④曜次，⑤根据九曜的方位及其相互关系进行长期天气预报。

2.黄历系统的：①春牛、芒神、几龙治水、几人分饼、春社、秋社、三伏、九九等。②月令候应：如雷始发声等。③物候

如蛰虫始振，戴胜（鸟）鸣，草木萌动，桃始华等，不过按当地情况做了调整。④廿四个节气。⑤远期天气预报。

3 藏区各地农牧民关于划分季节和预报天气的谚语很多，后来把它系统化了，至今沿用，拉萨市医算局1978年的《西藏星算天象基本知识》继承了这一内容，并举了一些近年来验证的实例。其算法为：

冬至后廿四天为"回归日"，其后的四十天为"鸟日"，其后的十二天为"室壁日"，其后的半个月为"白胶日"，其后的九天为"鹨日"（红嘴鸦），其后的七天为"鹨来日"。

夏至后的廿一天为"回归雨期"，其后的十五天为"觜半月"，间隔三天以后的十五天为"狐日"，其后的廿一天为"中心日"，其后的十五天为"鹨去日"。

其中一个大段又分为几个小段，如鸟日包括：母怀六天，翅边六天，肩头三天，颈窝三天，口面三天，翅尖五天，成雏十天，共四十天。

观察这些日期的天气，有中期或远期天气预报的作用。例如：冬至后廿四天内如果风雪多，寒气重，则次年雨水多。夏至后廿一天内"数七"，即夏至当天，和三个第七天（即夏至起1，8，15，22四个曜次相同的日期）如有雨，叫做"天低"，夏季不旱，如果无雨，叫做"天高"，有廿一天的旱等等。

这些说法是吸收各地民间经验而来的，如"鸟日"的算法来自藏南洛绒，室壁日的算法来自后藏。

十、宇宙概念

时轮历来源于印度，印度古代的宇宙观中流传最广的，以小乘佛教的名著《俱舍论》为代表。《时轮经》虽然也是佛教经典，但它的宇宙观与《俱舍论》有较大的不同。即使是在印度，也是相当

特殊的一派。现将其中与历算关系比较密切的内容简述如下：

大地的中心是须弥山，以须弥山的中心为圆心，取五万由旬（一由旬约等于四千丈）为半径作圆，再取二万五千由旬做一圆。这两个圆之间的整个环形地区叫做大瞻部洲，它按南、东、北、西分为四个象限，每一象限为一洲，称为南洲、东洲、北洲、西洲。每洲再均分为西、中、东三区。南洲中区的中线为经度的起点零度，东洲中区的中线就是这种经度的东经90度，南洲东区中线就是东经30度。《精要》认为西藏在这种经度的东经23度的地方（参看本文第三节第二段）。

天穹像一把大伞，它被风力推动不停地右旋，即顺时针方向旋转。其中央最高处与须弥山顶相接，四周渐低，最低处与马首火山的顶端相接，高七万五千由旬。伞面是凹凸不平的。十二宫犹如伞的十二条肋骨，廿八宿则如镶嵌在伞面上的宝石。其位置是不变的，只是被伞带动右旋，每昼夜一周。这种旋转运动是极为明显易见的。所以叫做"风行"或"显见行"，这就是现代天文学上常说的"周日视运动"。

日、月、五星、罗睺头、尾和长尾慧星共称十曜，都是有生命的。日、月是天神，五星是仙人，罗睺是"阿修罗"，慧星是罗睺的化身。所谓"阿修罗"是一类似天非天的生命，罗睺只是其中的一个。九执历中称之为阿修，是把类名当做专名用了。诸曜除被动的显见行之外，又各自有其主动地按着一定的轨道和速度的旅行。十二宫和廿八宿则有如他们旅途中住宿的房舍。他们行走的方向，罗睺头尾与宫宿运动的方向相同，是右旋的，其他八曜都是朝着相反的方向左旋，即逆时针方向的。这种主动的运动叫做"本身行"，就是现代天文学上所常说的周年（或周月）视运动。他们运动的速度不同，所以回到相对于宫宿的原位置的周期也不同。这就是它们的恒星周期。由于伞面凹凸不平，要上坡下坡，所以他们的速度是不均匀的。这种不均匀运动的起点叫做

"诞生宫宿"，就是现代天文学上所说的远日点（或远地点）。诸曜的不均匀运动都可分为快行、慢行、曲行、跃行四个阶段（参看上文五星运动节）就是现代天文学上常说的近地点运动的周期。

时轮历中的宫宿是从白羊宫的娄宿开始的。印度古代最初以昴宿为首，以白羊宫的娄宿为首则在较晚的时期。这对于论证时轮经成书的年代也可能是一条重要的线索。

关于十二宫命名的意义，《白琉璃论》和《隆都喇嘛全集》中是这样解释的：

"弓僵硬之时（指人马宫），水兽张口向阳之时（指摩羯宫），

瓶内酒味醇厚之时（宝瓶宫），鱼类活泼游行之时（双鱼宫），

羊产羔之时（白羊宫），牛耕地之时（金牛）宫，

畜生发情之时（宿曜经做淫宫即双子宫），龟鸣之时（巨蟹宫），

狮子交媾之时（狮子宫），少女容颜焕发之时（室女宫），

秤衡茶油等物之时（天秤宫）；蝎子潜入洞穴之时（天蝎宫）。

其中"龟"梵语Karakata藏语为蛙或骨蛙，硬壳蛙，即龟。"

这些物候与西藏高原的情况不全符合，龟则直用梵语原音，其来自印度是没有问题的，这个说法值得与巴比伦和埃及的命名意义互相比较印证。

至于蝎子入洞之时，有的藏文书上解为杀牲造孽之时，那只是由于"蝎子"与"罪孽"两词在藏文中同形同音，全出于望文生义穿凿附会了。

关于诸曜运行的轨道之间的关系和产生季节的原理，时轮派内部也有许多不同的观点。《精要》根据《日光论》把这些观点归纳为两大类，一类认为宫宿为一层，诸曜又各占一层，各自在自己

的层次上以距北极固定的半径运动。不但宫宿没有南北行，诸曜也没有南北行。这些轨道形同几个大小不同的头盔叠起来，其边缘互不相交，所以叫做《叠盔说》。另一大类认为宫宿无南北行，而日、月、五星诸曜有南北行。这一类又分为三种，第一种认为四洲的季节是同时的；第二种认为方向相反的两洲，季节相同，另外两洲相对，叫做"连环说"；第三种认为四季是转动的，其中又分三派，第一派认为宫宿和地上的四季都是左旋的；第二派认为宫宿右旋，四季左旋；第三派认为宫宿和四季都是右旋的，诸曜有本身行，又有南北行，宫与季的关系如同水流与船行的方向的关系，所以这一派叫做"船说"。日光论是主张"船说"的。这一派认为十二宫轨道的半径为77500由旬，其圆心不在须弥山的中轴，而在距离中轴一万二千五百由旬处（这样说等于说是一个偏心轴）。其平面也不与地面在一个平面上，而是有一个夹角，最高处与凉山相接，离地面八万六千由旬，最低处与马首火山相接，高七万五千由旬，最高最低相差一万一千由旬。

十一、小　结

藏历属阴阳历，与夏历相似，但属于不同的历法系统。它以时轮历为基础。时轮历来源于印度，受过伊斯兰教的影响，分为体系派和作用派两大派别。十一世纪传入西藏，至十五世纪有很大的改进，十八世纪初吸收了时宪历的部份内容后完全定型，沿用至今，它的基本内容小结如下：

1.天体分为两类，一类是十二宫和廿七宿，顺时针方向做周日视运动，其相对位置不变。一类是日月五星等七曜，在宫宿背景上做周年（或周月）视运动，这种运动的速度不均匀，有近点变化，时轮历使用的日躔月离损益率与麟德历相近。黄白交点也做为两个天体，称为罗睺头、罗睺尾。其周年视运动是均匀的，

方向与七曜相反。

2.时轮历使用的恒星年的数值，作用派较体系派准确，但仍比实值大千分之二十四日，而且两派都把恒星年与回归年混为一谈。近代虽有人意识到了岁差现象的存在，做了一定的处理，但是没有明确的岁差概念。对春分点的移动，错误地认为是各地经度不同之故。

恒星年的十二分之一叫做“宫月”，相当于现在的平太阳月。

3.朔望月的数值非常精确，并以月亮运行月的白分和黑分弧长的十五分之一的时间长度为一太阴日，其时间长度是不等的。对于确定月建大小，置闰和推算日月食都很方便，但在安排历日中则出现了重日和缺日，这是时轮历的一大特点。

4.置闰按宫月与朔望月的配合关系，用无中气则闰的原则来安排。闰章为六十五年廿四闰，比四分历的十九年七闰稍短。

5.时轮历中太阴日与太阳日有日序中的相互配合，便产生了缺日和重日这种特殊结构。重日与缺日的积累便形成大小月的分配。这种安排大小月的方法，是有道理的。它与无中气则闰的道理有相似之处。至于有人以为它是人为地把吉日重复，把凶日缺掉，那是一种倒因为果的对表面现象作出的不正确解释。

6.对日月食预报的各个项目：食限、经食时间、食甚、食分，入食方向等都已齐备，其方法比较简明扼要，对入食原理的解释比较形象，易于被人们接受。

月食的预报比较准确；日食的预报，由于没有考虑纬度和视差，食分的误差较大，食甚时刻也欠准确。

7.对五星运动已能分解成内行星和外行星的自身运动与因地球公转而引起的视差移动，能比较准确地解释和预报五星的各种视运动现象以及各种运动阶段的快慢变化，包括顺行、留、逆行等现象。它所使用的恒星周期的数值内行星是相当精密的，火星、木星误差也不大，土星则有6天的误差。

དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་ སྐར་རྩིས་གོ་དོན།

ཧྭང་སྐྱིན་ཞིན་གྱིས་བརྩམས་པ།

གླེང་གཞི།

སྤྱིར་བོད་ཀྱི་སྐར་རྩིས་རིག་པ་འདི་ལ་ལྷ་བསྡུས་དང་ཞག་གསུམ། ཀང་པའི་ཡོངས་སྦྱོད། སྒྲ་གཅན་གཟའ་འཛིན། གཟའ་ལྷ་དལ་འགྱུར་ལ་སོགས་པ་བརྗོད་བྱ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་། ལོ་ངོ་སྟོང་ཕྲག་གི་རིང་ལ་སློབ་དཔོན་རིམ་བྱོན་གྱི་བརྩམས་ཆོས་མཐའ་ཡས་པ་མཆིས་ནའང་། ཡུལ་ཁམས་གཞན་དུ་དེ་ལ་སྦྱངས་མཁན་དཀོན་པས། མཁས་ཉམ་འགའ་ཞིག་གིས་མུན་པ་འདོམ་འཛལ་གྱིས་སྒྲོ་འདོགས་ཅི་རིགས་བྱས་པ་མ་དག་རྒྱུན་འབྱམས་སུ་གྱུར་པ་མང་ལ། བོད་ཀྱི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་འདི་མི་རིགས་གཞན་ལ་མཚམས་སྦྱོར་བྱེད་པ་སྤྱི་དང་། སློས་སུ་གོང་དུ་བཤད་པའི་ཁ་ཡམ་དེ་དག་སེལ་བའི་ཆེད་དུ། ཁྲིན་ཅིའུ་ཅིན་དང་ཕྲན་གཉིས་ཀྱིས་རང་བློས་གང་སློབས་ཀྱིས"བོད་ཀྱི་སྐར་རྩིས་གོ་དོན་ལ····དཔྱད་པ"ཞེས་པའི་རྒྱ་ཡིག་ཅིག་བྲིས་ཏེ། བོད་ལྗོངས་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་གིས་བསྒྲིགས་པའི《བོད་ལྗོངས་ཞིབ་འཇུག》ཅེས་པའི་དུས་དེབ་ཏུ་བཀོད་དེ། དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་དང་རྩ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆ་ག་མདོར་བསྡུས་ཙམ་ཞིག་དང་། རིག་པ་འདི་དེང་རབས་ཀླུང་ལྟར་གྲགས་པའི་ཚན་རིག་གི་ཡན་ལག་ཏུ་འགྱུར་····བའི་གནམ་རིག་དང་ཏ་ལམ་མཐུན་ཚུལ། རྫུ་ཞེ་ཀ་འགའ་ཞིག་ལ་ཆེ་ཆུང་གི་

ཁྱད་པར་ཡང་ཡོད་ཚུལ་མགོ་འབུས་ཙམ་སྨྲར་རྟེ། རྫེས་སོར་རྒྱུའི་གནམ་རིག་ལ་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ལྷུ་མཐུད་ནས་དཔྱིས་ཕྱིན་པར་མཐའ་དཔྱད་པའི་ལྡེ་མིག་གི་སྒོ་ཆོད་པའང་སྲིད་སྙམ།

ཨོན་ཏེ་རྒྱ་ཡིག་དེའི་བསྟན་བྱའི་ཡུལ་ནི། རྒྱ་ཡིག་དང་དེང་གི་གནམ་རིག་ལ་མཁས་ཀྱང་། བོད་དུ་དར་བའི་སྐར་རྩིས་ལ་ཆ་རྒྱུས་མེད་མཁན་ཤ་སྟག་ཡིན་པར་བརྟེན། དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་དང་རྩ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོ་ག་ཙང་ཞིབ་པར་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་དགོས་ཀྱང་། དེང་གི་གནམ་རིག་གི་ཐ་སྙད་རྣམས་དེ་དང་དེར་སྦྱར་རམ་མི་སྦྱར་མཇུབ་སྟོན་ཙམ་གྱིས་ཆོག་ལ། དེ་དག་གི་གོ་བ་སྒྲིས་མ་དགོས་པ་ཡིན། བོད་ཡིག་སྟེང་དུ་བྲིས་ན། བསྟན་བྱའི་ཡུལ་གོང་དང་མི་མཚུངས་པས། བོད་ཀྱི་སྐར་རྩིས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་རྒྱས་པར་སྒྲིས་མི་དགོས་པར། དེང་རབས་ཀྱི་གོ་དོན་ཞིབ་ཙམ་མཚམས་སྦྱོར་བྱེད་དགོས་བྱུང་བ་ཡིན། རང་ཉིད་ཀྱི་རེ་འདུན་དེ་ལྟར་ཡིན་ཡོད། སྐར་རྩིས་ཀྱི་རིག་པའི་རྒྱ་མཚོ་ཁོང་དུ་མ་ཆུད་ཅིང་། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་སྦྱངས་པའི་རྩལ་ཡང་མ་ཐོན་པའི་རྐྱེན་གྱིས། དོན་གོ་བ་ལེན་སྟངས་ཡང་དག་པ་ཡིན་མིན་དང་། རང་གིས་གོ་ཡང་བརྗ་ཇེ་བཞིན་འཁྲིད་ཡོད་མེད་སོགས་དོན་དང་ཚིག་གི་སྐྱོན་ཆ་འབྱུང་ངེས་ཡིན་པས། ལུགས་འདིར་མཁྱེན་དཔྱོད་ཡངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བཀའ་སློབ་དང་ལེགས་བཅོས་ཅིས་ཀྱང་སྩོལ་བར་·····འཚལ།

དེས་ན་འདིར་དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་སྐར་རྩིས་གོ་དོན་དེང་རབས་ཀྱི་གནམ་རིག་ལ་སྦྱར་ཚུལ་མགོ་འབུས་ཙམ་དཔྱད་པ་ལ་བཅུ་བཞི། 1 སྐར་རྩིས་དང་རྒྱ་རྩིས། 2 བོད་ཀྱི་ལོ་ཐོ། 3 གཞལ་བྱ་གོ་ལའི་རྣམ་གཞག 4 འཇལ་བྱེད་དུས་ཀྱི་ཚུ་ཚོད་དང་ཡུལ་གྱི་ཚུ་ཚོད། 5 ཞག་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག 6 རྩིས་མགོ་དང་ལོ་དག 7 ལོ་མགོ་དང་ཟླ་མགོ 8 ཟླ་བསྲོལ་དང་དུས་གཟེར་དབྱུགས་སྣང་། 9 ཞག་ཆད་ལྷག 10 ཉིན་ཚད་མཚན་ཚད། 11 ཀྱང་པའི་ལོངས་

སྲིད། 12 སྐྲ་གཙན་གཟའ་འཛིན། 13 གཟའ་ལྷ། 14 རཱ་ཧུ་མིག་གི་སྒྲོ་ནས་མཇུག་བསྡུ་བའོ། །

སྐར་རྩིས་དང་རྒྱ་རྩིས།

བོད་དུ་དར་བའི་རྩིས་རིག་ལ་རྩ་བའི་དབྱེ་བ་བཞི་ཡོད་དེ། རྒྱ་དཀར་ནག་ནས་འོང་བའི་ཚན་རིག་གི་ཆ་དང་། ཚན་རིག་མ་ཡིན་པའི་ཆ་གཉིས་གཉིས་ཏེ། རྒྱ་གར་གྱི་གནམ་རིག་གི་ཆ་སྐར་རྩིས་སམ་དཀར་རྩིས་དང་། གཡུལ་ལས་རྣམ་རྒྱལ་སོགས་ཚན་རིག་མ་ཡིན་པའི་ཆ་དབྱངས་འཆར། རྒྱ་ནག་གི་གནམ་རིག་གི་ཆ་རྒྱ་རྩིས་དང་། དར་གུད་སྤང་བླང་སོགས་ཚན་རིག་མ་ཡིན་པའི་ཆ་ནག་རྩིས་བཅས་བཞི་ཡོད་པའི་ཕྱིར། སྐབས་འདིར་དཔྱད་པར་བྱ་བ་ནི་དེའི་ནང་གསེས་ཀྱི་སྐར་རྩིས་གཅིག་པུ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ཡང་སྤྱིར་འཛམ་བུའི་གླིང་ན་སྐར་རྩིས་ཀྱི་ལུགས་བྱེ་བྲག་བགྲངས་ཀྱིས་མི་ལངས་ཤིང་། ཉིན་དུ་ནས་དར་བའི་དུས་འཁོར། ཙི་ནའི་ཡུལ་ནས་དར་བའི་ཧྲང་ཤི། ནུབ་གླིང་ནས་དར་བའི་གནམ་རིག་གང་ཡིན་ཡང་སྐར་རྩིས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཡིན་རུང་། བོད་ཡུལ་ཡོངས་གྲགས་སུ་དུས་འཁོར་ལུགས་ཁོ་ནར་སྐར་རྩིས་ཞེས་བརྗོད། རྒྱ་ནག་ནས་དར་བའི་ལུགས་དེ་ལས་ལོགས་སུ་བཀར་ཏེ་རྒྱ་རྩིས་ཞེས་དབྱེ་བ་ཕྱེ་བ་ནི་གོམས་གཤིས་ཀྱི་དབང་གིས། སྤྱི་མིང་བྱེ་བྲག་ལ་བཏགས་པ་ཡིན་ལ། སྐབས་འདིར་ཡང་གོམས་པའི་གཤིས་ལུགས་དང་མི་འགལ་བར་སྐར་རྩིས་ཞེས་པ་དུས་འཁོར་ལུགས་ཁོ་ནར་བྱེད་དོ། །

སྐར་རྩིས་སྒོར་ཡང་བོད་རང་གི་རྩིས་རམས་པ་སྔོ་མ་ནམས་ཀྱི་བརྩམས····ཆོས་མང་ཡང་། འདིར་མཚན་གཞིར་འཛིན་པ་ནི་ཉི་ལམ་འཆད་ཉན་དམར་བའི་《ཕུག་ལུགས་རྩིས་གཞུང་རིགས་ལྡན་སྙིང་ཐིག》ཅེས་པ་དེ་ཡིན།

གཞུང་དེའི་མཚན་བྱང་དུ། "དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་རྩིས་ཀྱི་རི་མོས་གདན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྡན་སྙིང་གི་ཐིག་ལེ"ཞེས་བྱང་སྟེ། ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཞེས་པ་ནི་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་དགུང་ལོ་གྱ་གཅིག་བཞེས་པའི་དཔའ་བོ་ལྕགས་འབྲུག་ལོ(སྤྱི་ལོའི་སྔོན་གྱི་བརྒྱད་བརྒྱ་གྱ་གཅིག)ནག་པའི་ཉར་དུས་འཁོར་རྩ་རྒྱུད་ལེའུ་ལྔ་གསུངས་པ་ལས་ལེའུ་དང་པོ་ཕྱི་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཁམས་གསལ་བར་སྟོན་པའི་ལེའུ། ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག་དེ་ཡིན་ལ། དེ་ནས་ཤིང་ཕོ་སྤྲེའུ་ལོར(སྤྱི་ལོའི་སྔོན་གྱི་ཉིས་བརྒྱ་དོན་བདུན)ཤམ་བྷ་ལའི་རིགས་ལྡན་འཇམ་དཔལ་གྲགས་པས་རྩ་བའི་རྒྱུད་ལས་བསྡུས་ཏེ་བསྡུས་རྒྱུད་གསུངས། ཤིང་བྱི(སྤྱི་ལོའི་སྔོན་གྱི་ཆིག་བརྒྱ་དོན་བདུན)ལོར་རིགས་ལྡན་པད་དཀར་གྱིས་བསྡུས་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲེལ་ཆེན་དྲི་མེད་འོད་བརྩམས། རྩ་རྒྱུད་ལས་དངོས་སུ་བསྟན་པའི་གྲུབ་རྩིས་དང༌། བསྡུས་རྒྱུད་ལས་བསྟན་པའི་མུ་སྟེགས་བྱེད་ཀྱི་ལུགས་དང་བསྟུན་པའི་བྱེད་རྩིས་དང་ཞེས་ཕུག་ལུགས་ཀྱིས་བཞེད་དོ། །

རབ་བྱུང་དང་པོའི་མེ་ཡོས་ལོ(སྤྱི་ལོ 1027)ནས་བཟུང་དུས་འཁོར་གྱི་གཞུང་རིམ་གྱིས་བོད་དུ་བསྒྱུར་ཏེ། རྩ་རྒྱུད་ནི་དུམ་བུ་གཅིག་སྟེ་དབང་མདོར་བསྟན་ཙམ་ལས་མ་བསྒྱུར། བསྡུས་རྒྱུད་ཡོངས་རྫོགས་དང་འགྲེལ་ཆེན་དྲི་མེད་འོད་བཅས་བོད་དུ་བསྒྱུར་ཀྱང༌། གཞུང་རྣམ་དག་ཡིན་མིན་གྱི་རྩོད་པ་ལངས་པས་རེ་ཞིག་ཆེས་ཆེར་མ་དར། དེ་ནས་ལོ་ངོ་སུམ་བརྒྱ་ཙམ་སོང་བའི་རྗེས་སུ་རབ་བྱུང་ལྔ་པར་ཀརྨ་རང་བྱུང་རྡོ་རྗེས(སྤྱི་ལོ 1284——1339)ཧོར་གྱི་རྒྱལ་པོ་ལ་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་བསྐུར། 《རྩིས་ཀུན་བཏུས་པ》རྩིས་མགོ་རབ་བྱུང་ལྔ་པའི་ས་རྟ(སྤྱི་ལོ 1318)བརྩམས། བུ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ(1290——1364)ཀྱིས《རྩིས་གཞུང་མཁས་པ་དགའ་བྱེད》རྩིས་མགོ་རབ་བྱུང་ལྔ་པའི་མེ་སྟག(སྤྱི་ལོ 1326)བརྩམས། མཁས་གྲུབ་རྗེ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང(1385——

1438) དྲི་མེད་འོད་ཀྱི་འགྲེལ་ཆེན་བརྩམས། ཇོ་ནང་པ་རྗེ་ཀུན་བློ་གྲོས་བཟང་པོས་རབ་བྱུང་བདུན་པའི་མེ་འབྲུག་ལོར (1436)《དྲི་མེད་འོད་རྒྱན》བརྩམས། དེ་ནས་རྩོད་པ་ཞི་བར་གྱུར་ཏེ་རྒྱུད་དེ་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ། གྲོས་སྲུ་རྒྱ་མཚོ་རྣམ་གསུམ་གྱིས་རབ་བྱུང་བརྒྱད་པའི་མེ་ཡོས (1447) རྩིས་མགོར་འཛིན་པའི《པད་དཀར་ཞལ་ལུང》དང་། རབ་བྱུང་བརྒྱད་པའི་ས་ཁྱི (1478) རྩིས་མགོར་འཛིན་པའི《དུས་འཁོར་སྤྱི་དོན་དྲི་མེད་འོད་རྒྱན》བརྩམས་ཏེ་ཕུག་ལུགས་ཕྱི་མའི་སྲོལ་བཏོད། མཚུར་ཕུ་དོན་གྲུབ་འོད་ཟེར་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་ཕྲེང་བས (1503—1565) རང་བྱུང་ཞབས་ཀྱི《རྩིས་ཀུན་བདུས་པའི》རྒྱས་འགྲེལ་བརྩམས་ཏེ་མཚུར་ལུགས་སྤེལ། དེར་བརྟེན་དུས་འཁོར་ལུགས་འདི་དར་རྒྱས་ཆེས་ཆེ་བར་གྱུར་ཏོ། ། སྨར་ཡང་ལོ་ངོ་ཉིས་བརྒྱ་ཙམ་ཕྱིན་ནས། སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས (1653—1705) རབ་ཉི་མེ་ཡོས (1687) རྩིས་མགོར་འཛིན་པའི་བསྟན་བཅོས་བཻ་དཀར་མ་བུ་གཡའ་སེལ་དང་བཅས་པ་བརྩམས། སྨིན་གླིང་ལོ་ཆེན་དྷརྨ་ཤྲཱིས (1654—1718) རབ་ཉིའི་ཤིང་རྟ་རྩིས་མགོར་འཛིན་པའི《ཉིན་བྱེད་སྣང་བ》དང་། དེའི་རང་འགྲེལ《གསེར་གྱི་ཤིང་རྟ》བརྩམས། ད་ལྟ་རང་རེས་དཔྱད་ཡུལ《རིགས་ལྡན་སྙིང་ཐིག》ནི་བཻ་དཀར་དང་ཉི་སྣང་གཉིས་ཀྱི་དགོངས་དོན་གསལ་བར་སྟོན་པ་རྩིས་གཞིའི་མན་ངག་ཡིན་ནོ། །

《རིགས་ལྡན་སྙིང་ཐིག》གི་མཛད་པ་པོ་ནི། རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་མ་ཡུམ་གྱི་སྤྲུལ་པར་གྲགས་པའི་ཤིང་བཟའ་ཧོ་ཐོག་ཐུའི་ཕྱག་མཛོད་བྱམས་པ་གསུང་རབ་ཡིན། རྩིས་མགོ་རབ་ཡིད་མེ་ཕག་འཛིན། དཔར་ཤིང་ཨ་མདོ་རྔ་རྒྱའི་དགོན་དུ་བཞུགས་ཀྱང་། མཛད་བྱང་གི་དཔར་ཤིང་གཅིག་ཡལ་བར་གྱུར་པའི་རྐྱེན་གྱིས་མཛད་པ་པོ་སུ་ཡིན་མི་གསལ་བར་གྱུར། ཕྱིས་སུ་ལྷ་ལྡན་སྨན་རྩིས་ཁང་གི་མཁན་པོ་མཁྱེན་རབ་ནོར་བུས་ཡང་བསྐྱར་དཔར་དུ་བཏབ་པའི་མཇུག་བྱང་དུ།

“རྩིས་གཞི་ལྷ་ཡི་སྐྱིད་ཚལ་ལས། །རིགས་ལྡན་སྙིང་གི་ཐིག་ལེ་འདི། །ཨུ་དུམ་བཱ་ར་ལྟར་མཐོང་ནས། །དང་བའི་ཡིད་ཀྱིས་བླངས་ཏེ་བསྡུ། །གཞི་རྩ་བཞག་ཐོག་མཆོད་བརྗོད་ཕྲེང་། །འཁྲུགས་པ་བསྡེབས་ཤིང་རྩིས་མགོ་བསྡུངས།” ཞེས་པ་ལྟར་རྩིས་མགོ་རབ་རྒྱལ་མེ་ཡོས་ལོར(སྤྱི་ལོ་ 1927)བསྡུངས་སོ། །

འོ་ན་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀྱི་དེབ་ཐེར་མཁྱེན་གཅིག་གིས་རྒྱ་བཟའ་ཕྱུན་ཤིང་ཀོང་ཇོ་དང་ཁྲིམ་ཤིང་ཀོང་ཇོ་རྣམ་གཉིས་བོད་དུ་ཕྱིན་སྐབས་རིག་པའི་གནས་ཀྱི་གཙུག་ལག་གྲུ་ནོམ་པ་བསྣམས་ཕེབས་པའི་གྲས་སུ་རྩིས་རིག་ཡང་ཡོད་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། ལྷག་པར་བོད་ཀྱི་དེབ་ཐེར་དུ་དེ་དུས་བོད་མི་ཤེས་རབ་ཅན་བཞི་རྒྱ་ནག་ཏུ་རྩིས་རིག་སློབ་པར་མངགས་པ་དང་། ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་དུས་སུ་རྒྱ་ནག་གི་རྩིས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་དུ་ཧྭ་ར་ནག་པོ་བོད་དུ་སྤྱ་ཕྱིར་ཐེངས་གཉིས་ཕེབས་པ་དང་། དེའི་སློབ་མ་ཁྱུང་ནག་ཤཀ་དར་རྣམས་ཀྱིས་རྩིས་གཞུང་དུ་མ་བརྩམས་ཞེས་སོགས་དང་། བསྟན་བཅོས་པེ་དཀར་གྱི་ལེའུ་ཉི་ཤུ་པར་རྒྱ་ནག་ནས་དར་བའི་གཙུག་ལག་རྩིས་རིག་གི་མཚན་ཐོ་བརྒྱ་ཙམ་བགྲངས་ཡོད་པ་སོགས་ལ་བལྟས་ན་བོད་ཀྱི་སྐར་རྩིས་འབྱུང་ཁུངས་གཙོ་བོ་མ་ཧཱ་ཙི་ནའི་ཡུལ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། བཤད་པར་བྱ་སྟེ། ལོ་རྒྱུས་ལ་དེ་ལྟར་བཀོད་ཡོད་མོད། རྩིས་གཞུང་དེ་དག་གི་བརྗོད་བྱའི་ནང་དོན་དངོས་ལ་བལྟ་དགོས་ཏེ། དེ་དག་གི་དཔེ་རྒྱུན་ཤིན་ཏུ་དཀོན་པས་མཚན་བྱང་ཙམ་ལ་བལྟས་ན་མང་ཆེ་བ་འབྱུང་རྩིས་ནག་རྩིས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཡིན་གྱི། སྐར་རྩིས་ཀྱི་ཕྱོགས་འདྲ་བ་ཉུང་ཟད་ཙམ་ལས་མེད། 《རྒྱ་བཟའི་གོང་ཁྲག་མན་ངག་སྙིང་ནོར》ཞེས་པ་དེའི་བརྗོད་བྱ་དངོས་ལ་ལོ་གཏན་དྲུག་ཅུ་དང་སྤར་ཁ་བརྒྱད་བསྡེབས་ནས་ཚེ་རབས་ལས་རྩིས་འབའ་ཞིག་ལས། ལོ་ཐོ་བཟོ་བ་ལ་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་ཟླ་བ་ཆེ་ཆུང་དང་ཟླ་བསྣོལ་འདོན་ཚུལ་སོགས་སྙེ་མོ་ཙམ་ཡང་མི་སྣང་ངོ་། །

གཞན་ཡང་ཁྲིམ་ཤིང་ཀོང་ཇོའི་རྗེས་ཀྱི་ལོ་སུམ་བརྒྱ་ཙམ་སོང་བའི་སྐབས་

ཨུ་ལྷ་ནླ་མ་ཡེ་ཤེས་འོད་ཀྱིས"ཧ་བྲ་བྲི་བ་ཡོས་ལ་བསྟོལ། སྟོན་དཀུན་དཔྱིད་དབྱར་འབྲིང་པོ་གཉིས"ཞེས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་ལུགས་ཟླ་བསྟོལ་ཛེ་ལྟར་འདོན་''''པའི་སྐོམ་ཚིག་གནང་བ་དེ་དང་། ཡང་ན་གདུག་པ་ཅན་གྱི་ལོ་དག་ལ། །གདུཏ་པ་ཅན་གྱི་ཟླ་བ་འདོན། ཞེས་ལྟར་སྟག་ལོ་ལ་སྟག་ཟླ་དང་། སྦྲུལ་ལོ་ལ་སྦྲུལ་ཟླ། སྤྲེལ་ལོ་ལ་སྤྲེལ་ཟླ། ཕག་ལོ་ལ་ཕག་ཟླ་བསྟོལ་བ་བཅས། གང་ལྟར་ལོ་བཅུ་གཉིས་ལ་ཟླ་བསྟོལ་བཞི་འདོན་ལུགས་དེ་དག་ལ་བལྟས་ན། རྩིས་སྲོལ་ཏ་ཅང་རགས་པ་ལས་མི་གདའ་བས། རྩིས་རིག་དར་རྒྱས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མན་ངག་དེ་འདྲ་བ་ཞིག་ག་ལ་ཡིན།

དེ་ལྟར་རྒྱ་རྩིས་ཀྱི་མན་ངག་ཡུན་རིང་པོ་སྟོང་ཐྲག་གི་བར་དུ་ བོད་ལ་མ'''སྤེལ་བའི་འགལ་རྐྱེན་གང་ཡིན་ཞེ་ན། གསེར་ཏོག་བློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོའི (སྤྱི་ལོ་ 1845——1908) རྩིས་འགྲེལ་སྟོག་ གྲངས་ 121 ལས "ཆོས་ རྒྱལ་ སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་དུས་སུ……ལྷ་གཅིག་ཀོང་ཇོ་ཁབ་ཏུ་བཞེས་སྐབས་གཙུག་ལག''འབྱུང་རྩིས་ཀྱི་གབ་ཙེ་བོད་དུ་ཕྱོག་མར་ཕེབས། ལོ་ཙྪ་བ་ནམ་མཁའ་གཡུང་དྲུང་སོགས་ཀྱིས་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ཏེ་དར་བར་མཛད། དེ་དག་ལ་ལོ་ཙྪ་བས་རྒྱ་ནག་གི་སྐད་མ་འཕྱོངས་པ་དང་། ཚིག་དང་དོན་གྱི་ཐྱ་ཕྱི་འབྲེལ་བ་འཁྲུགས་པ། མིང་ཚིག་ཇོད་པའི་བརྡ་ལོག་པར་འགྲེལ་བ་སོགས་ཀྱི་སྐྱོན་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཐྱ་རབས་ཀྱི་མཁས་ཐྐོམ་རྣམས་ནས་འགྱུར་བཅོས་ཐལ་བའི་བསྲེ་ལྷད་མང་དུ''''ཞུགས་ཏེ། ད་ལྟའི་རྒྱ་ནག་འབྱུང་རྩིས་དང་འགལ་བ་ལྟག་སྤྲོད་དུ་སོང་བའི་རྐྱེན་གྱིས་རིན་ཐང་མེད་པར་འདུག་གོ །དེས་ན་འཕྲུལ་ཐྲལ་རྒྱ་ནག་གསེར་རྩིས་ཞེས་པ་འདི། ཡུལ་ལྗོངས་གང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་ རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་རང་གི་ཐེམ་པ་ལས་མི་འདའ་བའི་རྩིས་ཡིན་པའི་གནད་ཀྱིས། རང་ཅག་ཆབ་འབངས་སེར་སྐྱ་ཡོངས་ལ་ཤེས་རྒྱུའི་དགོས་དོན་སྲ་ཙམ་ཡང་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་གོང་དུ''''བཤད་པའི་ཏན་རྒྱལ་རབས་ལྔ་པའི་དུས(སྤྱི་ལོའི་སྟོན་གྱི་ལོ་བརྒྱ་ཅམ) ནས''''

བརྩམས་ཏེ་ཞིང་ཆེན་ཡུལ་གྲུ་སོ་སོར་ལོ་ལྟར་བཞིན། རྒྱ་ནག་ལ་ཞེན་པ་ཤུ། (宪书)དེ་ནས་རིམ་བཞིན་ཏོར་ཡུལ་དུ་སོག་པོའི་ཧྲང་ལི་དང་། མན་གྲུའི་ཧྲང་ལི་རྣམས་ཁྱབ་གདལ་དུ་འགྱེད་པའི་སྲོལ་བཙུགས་ཏེ། མངའ་འབངས་ཡོངས་ལ་ལོ་ཡི་གནས་ཚུལ་དང་རྒྱུ་བའི་ལྷ། ཟླ་བ་ཆེ་ཆུང་། ཞག་རེ་ལ་སྟག་སོགས་ཉི་མ་བཅུ་གཉིས། ཁམས་བཅུ། སྐར་མ་ཉེར་བརྒྱད། རྐྱེན་སོགས་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས……ཟླ་བ་སོ་སོའི་ཟླ་བདག་དང་དུས་གཟེར་གང་འཆར་དུས་ཚོད་དང་བཅས་པ་ལ་སོགས་པ་གསལ་བར་སྟོན་པའི་རི་མོ་བཞུགས་པས་ན། གསེར་རྩིས་ལུགས་ཀྱི་ལོ་དག ཟླ་དག སྦྱི་ཞག རྟག་ལོངས། ཟླ་ཉིའི་ཁྲང་པ་ལ་བརྟེན་པའི་ཉིན་རྩིས་དང་། ཟླ་བ་ཆེ་ཆུང་། བསྒོལ་འདོན་སོགས་ཕྱུགས་ཀྱི་གནད། གཟེར་མ་ཐིག་པའི་རི་མོ་བཟོ་ཚུལ་མ་བྲིས་སོ"། །ཞེས་དང་། ཟླ་སྨན་མཁྱེན་རབ་ནོར་བུས《རྒྱ་རྩིས་བསམ་འཕེལ་དབང་གི་རྒྱལ་པོའི》དཔར་བྱང་དུའང"ལག་ལེན་དུ''' མེད་ཐབས་མེད་པའི་ཉི་ཟླ་གཟའ་འཛིན་གཙོ་བོར་བརྟོན་པའི་ས་རིས་འདེབས''' ཚུལ་འདི་བཞིན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁྲིམས་སུ་བཅས་པ་རྒྱའི་སློབ་དཔོན་ནས་བཀའ་རྒྱ''' དམ་བསྒྲགས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཡང་། རབ་འདོད་ནང་ཙམ་ནས་དད་སྦྱོར་གྱི་ཐབས་སྣ་ཚོགས་ལ་བརྟེན་ཨ་མདོ་ཁུལ་དུ་རིམ་བཞིན་འགྱུར་འདུག་པ་བཞིན"ཞེས་པ་དང་། དེང་རབས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ཚེ་ཏན་ཞབས་དྲུང་གིས་བརྩམས་པའི《རྒྱ་རྩིས་གོ་དོན》ཤོག་ངོས་97པར་ཡང"དུས་དེར་བཤད་སྲོལ་དེ་རྒྱ་རྗེ་གོང་མའི་ཕོ་བྲང་ནང་ཁོ་ནའི་སྐར་རྩིས་ཀྱི་མན་ངག་ཏུ་བྱེད་པ་ལས་ཡོངས་ལ་མ་སྤེལ་བ་ཤས་ཆེ་བའི་སྟབས་ཀྱིས། བོད་དུ་བྱོན་པའི་རྒྱ་བཟའ་སྦྲ་ཕྱི་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་ཀུང་ནག་རྩིས་སུ་གྲགས་པའི་རྒྱ་ནག་གི་རྩིས་ཡིག་དུ་མ་བོད་དུ་བསྒྱུར་ན་ཡང་། དེར་གཙོ་བོ་སྤྲར་སླེ་ཀླུང་རྟ་ས་བདག་སོགས་ལས་གཟའ་འཛིན་གྱི་སྒྲིས་ཙམ་ཡང་མ་བྱུང་སྣང་ངོ"ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ལུགས་དེ་བོད་དུ་མ་དར་བའི་འགལ་རྐྱེན་གསལ་བར་བརྗོད་དོ། །

རྒྱའི་ཡིག་ཚང་ཡང་དེའི་བདེན་དཔང་དུ་འཕེར་ཏེ། དེབ་ཐེར་དམར་པོས་

གང་ལ་ཁྲིངས་ཐུག་པའི་རྒྱའི་ཡི་གེ་ཞིན་ཐང་ཧྲུའུ(新唐书)ཞེས་ཐང་རྒྱལ་‥ ‥
རབས་ཀྱི་དེབ་ཐེར་གྱི་དཔོན་རིགས་བཅའ་ཡིག་གི་ལེའུར"སྐྱག་ཕྱུར་གནམ་རིག་གི་
བརྟག་ཚས་དཔེ་རིས་ལ། སྐབས་སུ་བབ་པའི་ལས་བྱེད་པོ་ན་མ་གཏོགས་གཞན་
སུ་ཞིག་གིས་ཀྱང་ལག་ཐེ་བྱེད་མི་ཆོག"ཅེས་དང་། ཏྲ་མིང་རྒྱལ་རབས་སུ་ཧྲིན་
དེའི་ཧྥུ(沈德符)ཡིས་ཀྱང་། "རྒྱལ་སྲིད་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཐོག་མ་ནས་གནམ་རིག་
སྦྱངས་པ་ལ་བཀའ་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་བཙན་ཏེ། ཆབ་འབངས་གང་ཞིག་གིས་དེ་སྦྱངས་
ན་ཡུལ་ཕྱུང་མཐར་སྐྲོད་གཏོང་རྒྱུ། ལི་ཐོ་བཟོས་ན་སྲོག་ཆད་གཅོད་རྒྱུ"ཞེས་
སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་གྲུབ་བོ། །

ཧྲང་ལིའི་ལོ་ཐོ་བཟོ་ཚུལ་དང་ཉི་ཟླ་གཟའ་འཛིན་བརྟག་ཚུལ་བཅས་ཆ‥
ཚང་བ་ཇི་བཞིན་བོད་དུ་བསྒྱུར་བའི་ཐོག་མ་ནི། ཁང་ཞི་ཁྲི་ལོ་ང་བཞི་པ་རབ་
བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ཤིང་ལུག་སྤྱི་ལོ་ 1715 ལོར་དཔར་དུ་བཏབ་པའི《འཇམ‥
དབྱངས་བདེ་ལྡན་རྒྱལ་པོས་མཛད་པའི་རྒྱ་རྩིས་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་པ》ད་ལྟ‥
ཡོངས་གྲགས་ལ《རྒྱ་རྩིས་ཆེན་མོ》ཞེས་བྱ་བ་སོག་ལྡེ་མདའ་ཚད་མ་བརྒྱད་བརྒྱ་
བདུན་ཙུ་ཙན་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ། གཞུང་དེ་ཧ་ཅང་རྒྱ་ཆེ་བར་མ་ཟད། ལག་
ལེན་གྱི་འགྲོ་ལུགས་ཀྱང་བོད་ལ་དེ་སྔ་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་བདུན་གྱི་བར་དུ་གོམས་པའི་'
ཚུལ་དང་ཆེས་མི་འདྲ་བས་བོད་དུ་སྤེལ་དཀའ་ཙམ་བྱུང་། དེའི་རྗེས་སུ་བོད་དུ་
དར་ཚུལ་ནི། བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ་ཀྱི་རྗེར་གྲྭ་ཚང་གི་ལོ་ཐོའི་བསྟན་རྩིས་སྐབས་སུ།
"གནམ་སྐྱོང་ཆེན་ལུང་ཁྲི་ལོ་དགུ་པའི་སྟེང(སྤྱི་ལོ་ 1744)མཁས་དབང་པེ་ཅིང་
རྩིས་རམས་པས། །རབ་ཉི་ཤིང་བྱི་རྩིས་མགོ་བཟུང་། །དུས་འཁོར་སྐར་རྩིས་
དང་བསྟུན་པར། །འབྲི་བསུབ་རི་མོའི་ལམ་དུ་བསྒྱུར། རྒྱ་རྩིས་སྙིང་པོ་བསྡུས་
པར་གྲགས།"ཞེས་དང་། གཞུང་དེ་ཉིད་ཀྱི་མཛད་བྱང་དུ"འདི་ནི་དཔའ་རིས་
ལྷ་ཡང་དགོན་གྱི་རྩིས་རིག་པ་བཟོད་པ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས། སློབ་དཔོན་མཁས་པའི་
ངག་སྒྲོས་ལ་བརྟེན་ནས། ཅི་ནའི་རྩིས་གཞུང་ཇི་བཞིན་དོན་འགྱུར་བྱས་ནས་བྲིས་

པ"ཞེས་བྱུང་ངོ་། །དེ་ནས་ལུགས་འདིའི་རྩིས་གཞུང་ལྷུགས་པར་བྱུང་སྟེ་བོད་དུ་དར་ཁྱབ་ཆེ་བར་གྱུར། ལྷག་པར་དུ་གཟའ་འཛིན་བརྟགས་པ་ལ་བློ་གྲོས་ཞིབ་མོས་ལན་མང་བརྟགས་ཏེ། རྒྱ་རྩིས་ལས་བཤད་པ་ཕལ་ཆེར་ཐིག་པོ་བྱུང་ཞེས་མཁས་མང་གིས་བསྔགས་སོ། །

གཞན་ཡང་ཙོ་ནའི་ཡུལ་དུ་སྤེ་ཕྱིར་དར་བའི་རྩིས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་རགས་''' རིམ་དབྱེ་ན་གསུམ་ཡོད་དེ། ཐང་མིང་རྒྱལ་རབས་ཡན་ཆད་རྒྱ་རང་གི་རྒྱུན་སྲོལ་དང་གཅིག དུས་རབས་བཅུ་དྲུག་པར་ཡོ་རོབ་གླིང་ནས་འོངས་པའི"ནུབ་གླིང་རྩིས་གསར"དུ་གྲགས་ཏེ། མན་ཇུའི་རྒྱལ་སྲིད་པོ་ཉིས་བརྒྱ་བདུན་ཅུའི་རིང་ལ་ལག་ལེན་དུ་བསྟར་བ་དེ་དང་གཉིས། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པ་སྟེ་དེང་རབས་སུ་དར་བའི་ཚན་རིག་ཏུ་གྲགས་པའི་རྩིས་རིག་དང་གསུམ་མོ། །ཕྱི་མ་གཉིས་ཀ་ནུབ་གླིང་ནས་འོངས་པ་འདྲ་ན་ཡང་། གྲུབ་མཐའ་མི་གཅིག་སྟེ། དེ་གཉིས་ནང་གསེས་ཀྱི་སྔ་མ་དེ་ས་དཀྱིལ(ས་གཞི་ཟླུམ་པོ)འཁོར་གཞིར་སྨྲ་བ་དང་། ཕྱི་མ་དེ་ཉི་མ་འཁོར་གཞིར་སྨྲ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཐེ་སྐད་དུ་རྒྱ་རྩིས་ཀྱི་གཞུང《འཇམ་དབྱངས་འཛུམ་ཟེར》ལས། "ལུགས་འདིར། འཇིག་རྟེན་ས་གཞི་ཟླུམ་པོ་འདིའི། །སྟེང་ཐད་ཉི་མ་གཟའ་སྐར་རྣམས། །བརྩེགས་ཚུལ་འཁོར་བའི་འགྲོས་དབང་གིས། །ཟླ་བས་ཉི་མ་སྒྲིབ་པར་འདོད།"ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དེས་ན་གསུམ་གར་རྒྱ་རྩིས་ཟེར་ན་འཐད་མོད་ཀྱི། བོད་དུ་གྲགས་པའི་རྒྱ་རྩིས་ཞེས་པ་ནི། གསུམ་པོའི་ནང་ཚན་གྱི་གཉིས་པ་དེ་གཅིག་པུར་ངོས་འཛིན་དགོས་པ་ལས། དེའི་གསུམ་པ་དེང་རབས་ཀྱི་གནམ་རིག་དང་མ་འདྲེས་པར་དབྱེ་བ་འབྱེད་ཤེས་པ་གནད་དུ་ཆེའོ། །

བོད་ཀྱི་ལོ་ཐོ།

ད་ལྟ་བོད་དུ་ལག་ལེན་བསྟར་བཞིན་པའི་ལོ་ཐོའི་ཁུངས་གཏུགས་ས་ནི···· རྩིས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཆེན་པོ《བཻ་ཌཱུརྱ་དཀར་པོ》ཡིན་ལ། བཻ་དཀར་གྱི་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པ་དང་བཅུ་བཞི་པར་ལོ་ཐོ་བཟོ་ཚུལ་རྒྱས་འབྲིང་བསྡུས་གསུམ་ཞིབ་པར་བཤད་ཅིང་། གང་ལྟར་ཡང་རྒྱ་གར་ནས་དར་བའི་དུས་འཁོར་ལུགས་དང་དབྱངས་འཆར། །རྒྱ་ནག་ནས་དར་བའི་ཧྭང་ལི་དང་ནག་རྩིས་འབྱུང་རྩིས། བོད་རང་གི་ཉམས་མྱོང་ལས་བྱུང་བའི་གནམ་དཔྱད་དུས་རྟགས་བཅས་གསུམ······ སྦྲགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ལོ་བཤད། ཟླ་བཤད། ཉིན་བཤད་སོགས་རགས་ཞིབ་གང་ལ་གང་འོས་བཀོད་པའོ། །

དེ་ལས་དང་པོ་དུས་འཁོར་ལུགས་ལྟར་བརྩི་བ་ནི། གཙོ་བོར་གཟའ་དག་སྐེ་ཆེས་ཞག་གི་ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་མཚམས་ཀྱི་རེས་གཟའ་རྗེས་འབྲང་རྒྱུ་ཚོད····· སོགས་དང་བཅས་པ། ཉི་སྐར་ཏེ་ཉི་མ་རང་འགྲོས་ཀྱིས་ཁྱིམ་གང་དུ་སླེབས་པའི་སྐར་གནས་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ། ཆོས་འཁྲུད་ཟླ་སྐར་ཏེ་ཆོས་ལོངས་རྫོགས་མཚམས་སུ་ཟླ་བ་གང་དུ་སླེབས་པའི་སྐར་གནས་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་དེ་གསུམ་ཡིན་ལ། འདིར་སྐར་གནས་ཞེས་པ་ནི་དེང་གི་ཚན་རིག་ཏུ་སེར་ལམ་སྟེང་གི་དུཨུ་ཧྥུན་མཐོ་ཞེས་པ་དེ་དག་གོ །གཟའ་དག་ཉི་སྐར་ཟླ་སྐར་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཟླ་བསྒོལ་དང་། ཆོས་ཆད་ལྷག ཁྱིམ་སླེབས། ཟླ་བའི་འཕེལ་འགྲིབ། གཟའ་ལྷའི་སྐྱུར་དག་སོགས་གཏན་ལ་འབེབས་པའོ། །

གཉིས་པ་ཧྭང་ལི་གསེར་རྩིས་ལྟར་བརྩི་བ་ནི། དཔྱིད་ཚུགས་ཁ་བ་ཆར་ཞོག་སོགས་དུས་ཚིགས་ཉེར་བཞི། ས་སྨྲང་ཟླ་བོ། ཁར་བ་དང་འབྲུག་མང་ཉུང་། ཆ་བ་ཚུགས་པ། དགུ་འདྲེན་པ། གཡང་སྐར་གཉིས། གཟའ་སྐར་སྦྱར་

སྨི་ཉི་ཁམས་སོགས་མང་ངོ་། །དབྱུགས་སྣང་བརྩི་རྩལ་རྒྱ་ནག་ནས་དར་ཡང་། བོད་དུ་ལག་ལེན་སྐབས་སུ་དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་ཉི་བར་བསྟུན་ཏེ་བརྩི་བས······ འཕབ་སོ་རྒྱ་རྩིས་ལས་ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག་པར་བསྟུན་ཏེ་བརྩི་བ་དང་འདྲ་མིན་འབྱུང་ངོ་། །

བོད་རང་གི་ཉམས་མྱོང་ལྟར་བརྩི་བ་ནི། སྤྲིར་དྲོད་འབབ་པ་དང་བད་ལྷུང་བ་སོགས་གནམ་གཤིས་ཀྱི་འགྱུར་བ་དང་། འབྲུ་སྨིན་དབུགས་རྒྱུ་བ། ཤིང་རྩི་ཁ་འབུས་པ་སོགས་ཐང་གཤིས་ཀྱི་འགྱུར་བ་སོགས་ལ་ཐོར་བཀོད་པ་དེ་དག་'' ཧྲང་ལིའི་གོམས་སྲོལ་ཡིན་ཡང་། ཐོག་མར་གཏན་འབེབས་བྱེད་ཡུལ་རྨ་ཆུའི་སྨད་རྒྱུད་གཞིར་བྱས་ཏེ་བཟོས་པ་ཡིན་ལ། བོད་ཡུལ་ནི་དེ་དང་ས་ཁྱད་རིང་བའི་རྐྱེན་གྱིས་རང་སར་འཚམ་དང་མི་འཚམ་ཅི་རིགས་བྱུང་བས་ན། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ལ་བསྟུན་ནས་བཅོས་བསྒྱུར་གང་ལ་གང་འཚམ་ཞིབ་པར་བྱས་ཡོད། སྔོས་སུ་དབྱར་དགུན་ཉི་ལྡོག་སོགས་ནས་བརྩམས་ཏེ་བརྩི་བའི་ལོག་ཞག་དང་། དེ་མིན་བྱ་ཞག ཕ་ཞག ཀོང་ཞག སྐྱུང་ཞག སྨལ་པོ་ཟླ་ཕྱེད། བསྔོལ་པོ་ཟླ་ཕྱེད་ལ་སོགས་པའི་དུས་ཀྱི་ཁ་ཆར་དང་གྲང་ངར་སོགས་གནམ་གཤིས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ལ་བརྟེན་ནས་སད་སེར་ཞོད་ཐན་སོགས་ཡོད་མེད་བརྟག་ཐབས། དྲུག་རྩིས། བཞི་རྩིས་སྣ་ཚོགས་པ་ནི། དབུས། གཙང་། སྟོ་ཁ། ནག་ཆུ། ཨ་མདོ་སོཏ་ས་ཁུལ་སོ་སོའི་ཪོང་འབྲོག་གི་ཀུན་རབས་ཀྱི་ཉམས་མྱོང་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་པས''' བོད་རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་སུ་མངོན་ནོ། །

གཞལ་བྱའི་གོ་ལ།

དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་གོ་ལའི་རྣམ་གཞག་ལ། བརྟན་གཡོའི་ཀླུང་ཐེ་སྐེད་ཀྱིས་གནམ་གྱི་གོ་ལ་བཏེགས་ཏེ། དབྱིབས་གདུགས་ཕུབ་པ་བཞིན་རི་གླིང་རྣམས་

ཀྱི་སྟེང་དུ་དབུས་མཐོ་ཞི་རབ་ལ་ཉེ་ཞིང་། མཐའ་ཕྱུད་གཞོལ་གྱིས་དམའ་སྟེ་མེ་
དཀྱིལ་ལ་ཉེ་བ། དེའི་སྟེང་དུ་རྒྱུ་སྐར་ཉེར་བདུན་འཕྲ་བཏབ་པ་བཞིན་དུ་གནས།
རླུང་སྟོབས་ཀྱིས་ཉིན་ཞག་རེར་གོ་ལ་རྫོགས་པར་འཁོར་ཐེངས་ གཅིག་གཡས་སྐྱ…
བསྐོར་བ་དེ་མིག་གི་ཡུལ་དུ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བས་ན"སྣང་འགྲོས"སམ"རླུང…
འགྲོས"ཞེས་གྲགས། གཟའ་བདུན་དང་དུ་བ་མཇུག་རིང་རྣམས་རང་རང་སྐྱེས་
སྐར་སྟེང་ནས་ཁ་ཤར་དུ་ཕྱོགས་ཏེ་ལྷུན་པོ་ལ་གཡོན་བསྐོར་ཚུལ་གྱིས་སྐར་ ཁྱིམ་ལ་
སྤྱོད་པ་དེ་ལ"རང་འགྲོས"ཞེས་གྲགས། དེ་ལྟར་གཟའ་རྣམས་རང་དབང་གི་
འགྲོས་ཀྱིས་རྒྱུ་སྐར་འཁོར་ལོ་རྫོགས་པར་སྤྱོད་པའི་ ཡུན་ཚད་ནི་གཟའ་དེ་དང…
དེའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན་ནོ། །

བོད་དུ་གྲགས་པའི་སྣང་འགྲོས་དང་རང་འགྲོས་གཉིས་ཀ་དེང་གི་གནམ…
རིག་ཏུ་སྣང་འགྲོས་ཟེར་ཏེ། སྐར་ཁྱིམ་ལ་ཉིན་འཁོར་སྣང་འགྲོས། ཉི་མ་ལ་ལོ་
འཁོར་སྣང་འགྲོས། ཟླ་བ་ལ་ཟླ་འཁོར་སྣང་འགྲོས་ཞེས་དབྱེ་བ་གསུམ་དུ་ཕྱེ།
གཟའ་ལྔ་ལའང་ལོ་འཁོར་སྣང་འགྲོས་ཟེར་ཡང་། དེ་དག་རང་རང་གི་དཀྱིལ་
འཁོར་རེ་ལ་ཁྱིམ་ལོ་རེར་བརྩི་བ་ཡིན་གྱི། རང་རེའི་ས་ དཀྱིལ་སྟེང་གི་ཁྱིམ་ལོ་
དང་མི་གཅིག་སྟེ། དཔེར་ན་གཟའ་ཕྱིན་པའི་སྟེང་གི་ཁྱིམ་ལོ་གཅིག་ནི་ས་དཀྱིལ་
སྟེང་གི་ཁྱིམ་ལོ་ཏ་ལམ་ལོ་སུམ་ཅུ་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། །

དུས་འཁོར་ལུགས་ལ་གཟའ་རྣམས་སྐར་ཁྱིམ་སྟེང་དུ་རྒྱུ་བ་པོ་ཡིན་པས་ན་
བགྲོད་བྱེད་ཅེས་བྱ་ཞིང་། རྒྱུ་སྐར་ཉེར་བདུན་ནི་གཟའི་རྒྱུ་བ་གསལ་བའི་བཀྲ་
རྟགས་ཡིན་པས་ན་བགྲོད་བྱ་རྒྱུ་སྐར་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་སྦྱོར་བ་ཡིན་གྱི། རྒྱུ་བ་
པོའི་སྒོ་ནས་མིང་བཏགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེང་གི་གནམ་རིག་ཏུ་དེ་དག་ལ་རྒྱུ་
བའི་སྐར་མ་མི་ཟེར་བར། བརྟན་སྐར་ཞེས་ཟེར། དེ་ལྟ་བས་ན་རྒྱའི་ལོ་ཙཱ་བ་ལ་
ལས་རྒྱ་སྐད་ཀྱི(行星)ཞེས་པ་དེ་བོད་སྐད་དུ་ཐད་བསྒྱུར་བྱས་ཏེ"རྒྱུ་སྐར"ཞེས་
བསྒྱུར་བ་ནི་དོན་དང་མཐུན་པར་མི་སྣང་ངོ་། །རྒྱུ་གཟའ་འམ་བགྲོད་བྱེད་གཟའ་

ཞེས་བསྒྱུར་ན་ལེགས་སྙམ།

དུས་འཁོར་ལུགས་ལ་སྒྲ་གཅན་ཡང་བགྲོད་བྱེད་ཅིག་ཡིན་ཡང་། གཟའ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བར་རང་གི་སྐྱེས་ཁྱིམ་ནས་བརྩམས་ཏེ་ཁ་ནུབ་ཏུ་ཕྱོགས་ཏེ་··· གཡས་བསྐོར་གྱིས་སྐར་ཁྱིམ་སྐྱོད་ཅིང་། དེའི་ཚེ་རྟག་པའི་ཡོངས་སྤྱོད་ལ་ཀང་པའི་འཕེལ་འགྲིབ་མེད་པས་རྟག་ཡོངས་ཅན་དུ་གྲགས་སོ། །

དེང་རབས་ཀྱི་གནམ་རིག་ལྟར་ན། སྤྱིར་ཉི་མས་ཕོ་གཅིག་ལ་རྒྱ་སྐར་གྱི་གོ་ལར་བསྐོར་བ་ཐེངས་གཅིག་བྱེད་པའི་བགྲོད་ལམ་དེ་ལ་སེར་ལམ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་སྦྱོར་ཞིང་། ཟླ་བས་གོ་ལར་འཁོར་བའི་བགྲོད་ལམ་དེ་ལ་དཀར་ལམ་ཟེར། དེ་ལྟ་བུའི་སེར་ལམ་དང་དཀར་ལམ་གཉིས་ཀ་ཡ་ཡོང་ཆེ་ཆུང་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ཁྱུད་ངོས་མཉམ་པ་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་གནས་པ་མ་ཡིན་པར། ཕན་ཚུན་དུ༥་ལྔ་ཙམ་གཟུར་བའི་ཚུལ་གྱིས་སྣོལ་སྦྲེབ་ཏུ་གནས། དེ་ཡང་ཟླ་བ་སེར་ལམ་གྱི་ལྷོ་ནས་བྱང་དུ་རྒྱུ་བ་དང་། བྱང་ནས་ལྷོ་རུ་རྒྱུ་བའི་སྐབས་གཉིས་བྱུང་བ་ལས། སྔ་མ་ནི་འོག་ནས་གྱེན་དུ་རྒྱུ་བ་དང་། ཕྱི་མ་ནི་སྟེང་ནས་ཐུར་དུ་རྒྱུ། ཟླ་བ་དཀར་ལམ་ལ་བརྒྱུད་དེ་ལྷོ་མཐའ་ནས་གྱེན་དུ་རྒྱུ་བའི་ལམ་བར་ན་སེར་ལམ་དང་འཕྲད་པའི་གནས་དེའི་མིང་ལ་གྱེན་རྒྱུའི་འཕྲད་ས་དང་། བྱང་མཐའ་ནས་ཐུར་དུ་ལྷོར་རྒྱུ་བའི་ལམ་བར་ན་སེར་ལམ་དང་འཕྲད་པའི་གནས་དེའི་མིང་ལ་ཐུར་རྒྱུའི་འཕྲད་ས་ཞེས་ཟེར་བ་འདི་གཉིས་དུས་འཁོར་ལུགས་ལ་སྒྲ་གཅན་དང་དུས་མེའམ་སྒྲ་··· གཅན་གདོང་མཇུག་ཟེར། དུས་འཁོར་ལུགས་ལ་སྒྲ་གཅན་འཁོར་ལོ་ཚེས་ཞག་དྲུག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་ཐམ་པ་སྟེ། ཉིན་ཞག་དྲུག་སྟོང་བདུན་བརྒྱ་དགུ་བཅུ་གོ་གཉིས་དང་བརྒྱ་ཆ་བཞིར་འདོད། དེང་གི་གནམ་རིག་ལ་ཉིན་ཞག་དྲུག་སྟོང་བདུན་བརྒྱ་དགུ་བཅུ་གོ་གསུམ་དང་བརྒྱ་ཆ་ཞེ་དྲུག་ཏུ་འདོད། དེ་གཉིས་ལ་རྒྱ་ཡ་ཀའི་ཁྱད་པར་ཕྲན་བུ་ཡོད་པ་དང་། ཐ་སྙད་འདོགས་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་མ་གཏོགས། དོན་གཅིག་ཡིན་པ་ལྷང་ངེར་མངོན་ནོ། །

ཉི་ཆར་ཁ་ཅིག་གིས་དེ་དོན་མ་གོ་བར་སྒྲ་གཅན་དུས་མེ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་དེ་དག་དེང་རབས་ཀྱི་གནམ་རིག་ལ་མེད་བཞིན་དུ་དངོས་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ཡིན་པར་ཡང་ཁས་མི་ལེན་པས་རྨོངས་དད་ཁོ་ན་ཡིན་ཞེས་ཁ་ཚོན་གཅོད་པའི་རྐྱེན་གྱིས། སྐར་རྩིས་པ་འགའ་ཞིག་གིས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་འདི་དེང་རབས་ཚན་རིག་གི་བཤད་སྲོལ་དང་མི་མཐུན་ན་ཀུན་གྱིས་སྨད་ཆུང་ཁྱད་གསོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་འགྱུར་བར་དོགས་ནས་སྒྲ་གཅན་ཞེས་པའི་མིང་ཙམ་ཡང་ཁ་ནང་དུ་ལེན་མི་ཕོད་པར་མ་ཟད། དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་གོ་ལའི་རྣམ་གཞག་འདི་ཉི་མ་འཁོར་གཞི་ལྟེ་བར་སྒྲ་བའི་ལུགས་དང་ཡོངས་སུ་མཐུན་པར་ཨུ་རྒྱུགས་ཀྱིས་བཤད་པ་ནི་དགོས་མེད་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་འབའ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། དབྱིན་ཇིའི་ཚན་རིག་པ་མཁས་དབང་ཆེན་པོ་ཛོ་སེབ་ཉི་ཧྣམ(Joseph Needham)གྱིས་1959 ལོར་བརྩམས་པའི《ཀྲུང་གོའི་ཚན་རིག་གཞུང་ལུགས》ཞེས་པའི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱས་པ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བདུན་ཅན་གྱི་རབ་བྱེད་གཉིས་པའི་ལེའུ་ཉི་ཤུ་པའི་ས་བཅད་བཅུ་པ(རྒྱ་སྐད་དུ་བསྒྱུར་བའི་ཤོག་ངོས་དྲུག་བརྒྱ་རེ་དྲུག)ལས། "ལོ་རྩིས་འབའ་ཞིག་གི་ཆེད་དུ་ཡིན་ན། ས་ལྷུམ་དེ་འཁོར་གཞི་ལྟེ་བར་སྒྲ་བ་དང་ཉི་མ་འཁོར་གཞི་ལྟེ་བར་སྒྲ་བ་གཉིས་ཏེ། མི་འགལ་བར་རང་སོར་གནས་པ་དེ་ས་དཀྱིལ་དང་ཉི་དཀྱིལ་གང་ཡིན་ཡང་རུང་། ཕན་ཚུན་བར་ཐག་ཁད་རིང་ཐུང་དང་སྣོལ་སྒྲིབ་ཀྱི་དུའུ་ཡི་གྲངས་ཀ་འབབ་ས་གཅིག་ཏུ་འཆར་རོ། །གནད་འགག་ནི་དངོས་སུ་རྟོག་འཇུག་ལས་ཐོབ་པའི་སྦྱོང་བྱུང་གི་རྒྱུ་ཆ་དེ་དག་རགས་ཞིབ་ཀྱི་ཚད་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་གྱི། གནམ་སའི་བཀོད་པའི་རྣམ་གཞག་མ་ཡིན་ཏེ། ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་སྲིལ་མཁན་རྣམས་ཙི་ནའི་ཡུལ་དུ་མ་སླེབས་པའི་གོང་རོལ་གྱི་ལོ་ངོ་བརྒྱ་ཕྲག་དུ་མའི་རིང་ལ། ཡུལ་ཁམས་དེར་ཉི་མ་འཁོར་གཞིར་འཛིན་པའི་གྲུབ་མཐའ་དེ་ན་བས་ཀྱང་མ་ཐོས་ཀྱང་། ལོ་ཐོ་ཤིན་ཏུ་ལེགས་པ་སྒྲིབ་ཐུབ་འདུག་པ་གང་ཞིག །ལོ་རྩིས་ཀྱི་རིག་པ་དེ་ངེས་དོན་དུ་བཤད་ན། དངོས་སུ་རྟོག་

འཇུག་གི་འབབ་འཕྲས་ཏེ་གཟའ་སྐར་ཡོངས་སྤྱོད་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་རྣམས་ཕན་ཚུན་གཤིབས་ཏེ། ཡུལ་དུས་དེ་དང་དེར་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་ལོ་ཟླ་ཞག་དུས་བརྩི་སྟངས་ཐོག་ནས་ཁ་སོ་ཞིབ་སྒྲིག་གང་ཐུབ་བྱེད་པའི་ཐབས་ཙམ་གྱིས་ཟད་པའི་·····ཕྱིར་རོ།" ཞེས་སྒྲུབ་བྱེད་གཉིས་བཀོད་ཡོད་པ་དེས་གོང་གི་དོགས་པ་དེ་སེལ་རྒྱུར་རིགས་ལམ་འབྱེད་པར་ཕན་ཤིད་སྙམ་སྟེ་དོན་བསྡུས་ཏེ་ཟུར་དུ་བཀོལ་བའོ།།

དུས་ཀྱི་ཆུ་ཚོད་དང་ཡུལ་གྱི་ཆུ་ཚོད།

དུས་ཀྱི་ཆེད་དུ་དུས་འཁོར་ལུགས་ལ་ཉིན་ཞག་གཅིག་ལ་ཆུ་ཚོད་དྲུག་ཅུ། ཆུ་ཚོད་གཅིག་ལ་ཆུ་སྲང་དྲུག་ཅུ། ཆུ་སྲང་གཅིག་ལ་དབུགས་དྲུག དེ་ཡང་དབུགས་ཞེས་པ་སྐྱེས་བུ་ནད་མེད་ཅིག་གི་དབུགས་འབྱུང་རྔུབ་གཅིག་ཏུ་བརྩི་བའི་ཚད་དེ། དེང་གི་དུས་ཚོད་འཁོར་ལོ་ལ་སྦྱར་ན་ཆུ་ཚོད་གཅིག་ལ་ཧྥན་ཉེར་བཞི། ཆུ་སྲང་གཅིག་ལ་མིའོ་ཉེར་བཞི། དབུགས་གཅིག་ལ་མིའོ་བཞི། ཧྥན་གཅིག་ལ་དབུགས་བཅོ་ལྔ་ཡིན་གཤིས། དེང་རབས་ཀྱི་གསོ་རིག་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཧྥན་གཅིག་ལ་དབུགས་འབྱུང་རྔུབ་ཉུང་མཐའ་བཅུ་བཞི་དང་། མང་མཐའ་བཅོ་བརྒྱད་དུ་བཤད་པ་དང་མཐུན་པ་ཡིན། །དབུགས་མན་ཆད་ཆ་ཤས་ཕྱེ་ནས་བརྩི་རྒྱུ་ལས་ཐ་སྙད་སོགས་སུ་མེད། ཆ་ཤས་ལ་མང་ཉུང་དང་གནས་ལ་ངེས་པ་མེད་པས། སྐབས་དང་བསྟུན་ཏེ་འདོད་ཆ་དང་། རི་རོའི་ཆ། རི་མཁའ་རིའི་ཆ་སོགས་མང་དུ་བརྩི་བ་དེ་དག་ནི་ཐོབ་ནོར་ལྷག་མེད་རྣམ་དག་ཡོང་བའི་ཆེད·····དོ། །

གནམ་གྱི་གོ་ལ་འཇལ་བྱེད་དུ་དུས་འཁོར་ལུགས་ལ་གཙོ་བོ་རྒྱུ་སྐར་ཉེར་བདུན་གྱི་སྒོ་ནས་བརྩི་བ་ཡིན་ལ། སྤྱིར་གནམ་གྱི་རྒྱུ་སྐར་ཉེར་བདུན་སོ་སོའི་ས་ཁྱོན་མི་གཅིག་ཀྱང་། སྐར་རྩིས་སྐབས་སུ་ཆ་སྙོམས་ཉེར་བདུན་བགོས་པའི་ཆ་

གཅིག་ལ་སྐར་གནས་གཅིག་ཏུ་བརྩི། དེ་འདྲ་བའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་རྒྱ་སྐར་གཅིག་གིས་ཁྱོན་ཆ་སྟོམས་དྲུག་ཅུར་བྱས་པའི་ཆ་གཅིག་ལ་ཡུལ་གྱི་ཆུ་ཚོད་གཅིག་ཅེས་ཟེར་བ་ནི། ཆུ་ཚོད་བརྟགས་པ་བ་ཡིན་གྱི། ཆུ་ཚོད་མཚན་ཉིད་པ་མིན་ནོ། །དེས་ན་རྒྱ་སྐར་ཉེར་བདུན་གྱི་སྐར་ཁྱོན་ལ་ཡུལ་གྱི་ཆུ་ཚོད་ཆིག་སྟོང་དྲུག་བརྒྱ་ཉི་ཤུ་ཐམ་པ་ཡོད། དེང་གི་གནམ་རིག་གིས་གོ་ལ་ཁྱོན་ལ་ཆ་སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་ཐམ་པར་ཕྱེ་བའི་ཆ་གཅིག་ལ་དུཙ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཡུལ་གྱི་ཆུ་ཚོད་བཞི་དང་ཆུ་སྲང་སུམ་ཅུ་དང་དོད་མཉམ་པ་ཡིན། རྒྱ་སྐར་ཉེར་བདུན་གྱི་མགོ་ཐ་སྐར་ནས་བརྩི་བས་གཡོན་བསྐོར་བྱས་ཏེ་ནམ་གྲུའི་བར་དུ་རྫོགས། དབྱར་ཉི་ལྡོག་གི་ཡུལ་ཡོངས་ཀྱིས་དཔེར་མཚོན་ན། སྐར་གནས་དྲུག ཆུ་ཚོད་ཞེ་ལྔ་ཞེས་པ་དེང་གི་གནམ་རིག་ཏུ་དུཙ་དགུ་བཅུ་ཐམ་པ་ཞེས་བྱའོ། །

ཞག་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག

དུས་འཁོར་ལུགས་ལ་ལོ་ཟླ་ཞག་གསུམ་རེ་རེ་ལ་ཁྱིམ། ཉིན། ཚེས་གསུམ་གསུམ་ཡོད་དེ། ཁྱིམ་ལོ་གཅིག་ལ་ཁྱིམ་ཟླ་བཅུ་གཉིས། ཁྱིམ་ཞག་སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་ཐམ་པ། དེ་བཞིན་ཚེས་ལོ་གཅིག་ལ་ཚེས་ཟླ་བཅུ་གཉིས། ཚེས་ཞག་སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་ཐམ་པ། ཉིན་ལོ་གཅིག་ལ་ཉིན་ཟླ་བཅུ་གཉིས། ཉིན་ཞག་སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་ཐམ་པ་ལྷག་ཆ་མེད་པར་ཁྲིགས་ཆགས་སུ་བཤད། ཁྱིམ་ཞག་དྲུག་ཅུ་རེ་ལྔ་དང་ཚེས་ཞག་རེ་བདུན་དོ་མཉམ། ཚེས་ཞག་རེ་བཞི་དང་ཉིན་ཞག་རེ་གསུམ་དོ་མཉམ་པ་ནི་རགས་རྩིས་ཡིན་ལ། དག་རྩིས་བྱས་ན་ཚེས་ཞག་ནི་འདོད་ཟླ་བ་ 11312 དང་ཉིན་ཞག་འབྱུང་འདོད་དྲག་པོ་ 11135 དང་མཉམ་པས་ན་ཉིན་ཞག་ཕྲུག་མཁའ་མིག་ཕྲུག་ཡིད་ 149209 ཁྱིམ་ཞག་དུས་མདའ་མཁའ་རི་ཡིད་ 147056 དང་མཉམ་པ་ཞེས་འདོད་དོ། །

དེ་ཡང་ཞག་ལ་ཉིན་ཞག་དང་། ཟླ་བ་ལ་ཆོས་ཟླ། ལོ་ལ་ཁྱིམ་ལོ་དབང་བཙན་ཞེའོ། །ཁྱིམ་ལོ་ཞེས་པ་ནི། གཞུང་ལས"ཉི་མ་རང་འགྲོས་ཀྱིས་རྒྱ་སྐར་འཁོར་ལོ་རྫོགས་པར་སྤྱོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ས་ལ་དུས་བཞི་ འཁོར་ཚུལ་གྱི་ཁྱིམ་⋯⋯བཅུ་གཉིས་རྫོགས་པར་འཆར་བ་ལ་ཁྱིམ་ལོ་ཞེས་བཏགས་པའོ"ཞེས་འཆད་ཀྱང་། དེང་རབས་ཀྱི་གནམ་རིག་གི་བཤད་སྲོལ་ལྟར་ན། ཤ་མིག་སྣང་ཚོད་དུ་ཉི་མས་གནམ་ལ་རྒྱ་སྐར་འཁོར་ལོ་རྫོགས་པར་སྤྱོད་པ་ལ་བརྟན་སྐར་གྱི་ལོ་ཞེས་བྱ་ལ། མཉམ་གཉིས་ཐྲོག་གཉིས་རྫོགས་པར་འཁོར་བ་ལ་ནི་ཉི་མ་ཕྱིར་ཐྲོག་གི་ལོ་ ཞེས་ཐ་དད་པ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་སྟེ། སྔ་མ་ཉིན་ཞག་ 365 དང་འབུམ་ཆ་25636 སྟེ་བཞི་ཆ་གཅིག་ལས་ཅུང་ཆེ་བ་དང་། ཕྱི་མ་ནི་ཉིན་ཞག་ 365 དང་འབུམ་ཆ་ 24220 སྟེ་བཞི་ཆ་གཅིག་ཙུང་མི་ལོངས་པའི་རྐྱེན་གྱིས། ལོ་རེར་ཉིན་ཞག་འབུམ་ཆ་ 1416 སྟེ་ཕྲན་ཉི་ཤུ་ཙམ་གཟུར་བ་དེའི་མིང་ལ"ལོ་ཁྱད"ཅེས་ཟེར། དེ་ལོ་བདུན་ཅུ་དོན་གཅིག་དང་ཟླ་བ་བདུན་གྱི་ཡུན་ལ་བསགས་ནས་ཉི་མས་སེར་ལམ་གྱི་སྟེང་དུ་དུ⋯⋯གཅིག་རྗེས་སུ་ལུས་པས། ལོ་ཇོ་ཉིས་སྟོང་ཆིག་བརྒྱ་ལྔ་བཅུ་ལ་བསགས་ན་དུཚ་སུམ་ཅུ་སྟེ་ཁྱིམ་གཅིག་གི་ཁྱད་པར་འབྱུག ལོ་ཉིས་ཁྲི་ལྔ་སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱ་ཙམ་ལ་བགྲོད་པ་རྫོགས་ཏེ། དཔྱིད་མཉམ་གྱི་སྐར་གནས་སླར་ཡང་ལུག་ཁྱིམ་གྱི་མགོ་དང་འཛོམ་པར་འགྱུར། དཔྱིད་མཉམ་གྱི་སྐར་གནས་ལུག་ཁྱིམ་ནས་རིམ་གྱིས་ཉ་ཁྱིམ་དུ་ནུར་བའི་གནད་དེ་ལ་སྦུག་གོ་ཞེས་མན་ངག་ཏུ་གདམས། "ལོ་ཁྱད"བྱུང་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ས་དཀྱིལ་རང་འཁོར་གྱི་སྲོག་ཤིང་གཟའ་བོར་མི་གནས་པར་ཡམ་ཡོམ་ཕྲན་བུ་ཙམ་གཡོ་བས། ཉི་མ་ལ་འཁོར་བའི་སྤྱི་འགྲོས་གོ་ལའི་སྲོག་ཤིང་དང་གཏད་སོའི་ཕྱོགས་གཟུར་བའི་རྐྱེན་གྱིས་ཡིན་ཞེས་བཤད་དོ། །

ཆོས་ཟླ་ཞེས་པ་ནི། ཟླ་བ་རྒྱ་སྐར་འཁོར་ལོར་སྤྱོད་པའི་སྒོ་ནས་འཇོག་པ་མ་ཡིན་པར། ཟླ་བ་ཡར་ངོ་མར་ངོ་འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་སྒོ་ནས་འཇོག་པ་ཡིན་ལ། དེའི་དུས་ཀྱི་ལོངས་སྤྱོད་བྱེད་གྲུབ་གཉིས་ལ་རི་མཁའ་རིའི་ཆ་མ་གཏོགས་མཐུན⋯⋯

ཏེ། ཉིན་ཞག་ཉེར་དགུ་ཆུ་ཚོད་སོ་གཅིག་ཆུ་སྲང་ལྔ་བཅུ་རི་རིའི་ཆ་ཞེ་ལྔ་རི་མཁའ་རིའི་ཆ་སུམ་བརྒྱ་ཞེ་ལྔར་འདོད་པ་དེ། དེང་གི་གནམ་རིག་ཏུ་ཉིན་ཞག་ཉེར་དགུ་དུས་ཚོད་བཅུ་གཉིས་ཕྲན་ཞེ་བཞི་མིའོ་གསུམ་དུ་འདོད་པ་དེ་དང་…ཁྱད་ཏུ་ཅང་ཕྲ་མོ་ཙམ་ཞིག་མ་གཏོགས་ཡོངས་སུ་མཐུན་པ་ཡིན།

ཟླ་བ་རྒྱུ་སྐར་འཁོར་ཡོར་རྫོགས་པར་སྤྱོད་པའི་ཉིན་ཞག་གི་གྲངས་ལ…དུས་འཁོར་ལུགས་སུ་ཟླ་བའི་ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་ཟེར། དེའི་དུས་ཡོངས་ཉིན་ཞག་ཉེར་བདུན་དང་དུས་དུས་རི་ཀླུ་མིག་ཉི་ 1228766 གི་ཆ་ 395393 སྟེ་ཉིན་ཞག་ 27 དང་འབུམ་ཆ་ 32174 ཏུ་འདོད། དེང་གི་གནམ་རིག་ལ་དེའི་མིང་ལ"བརྟན་སྐར་གྱི་ཟླ་བ"ཞེས་ཟེར། དུས་ཡོངས་ཉིན་ཞག་ 27 འབུམ་ཆ་ 32166 ཏུ་འདོད་པས་ལུགས་གཉིས་ལ་འབུམ་ཆ་བརྒྱད་ཙམ་ལས་ཁྱད་པར་མེད་དོ། །

གཞན་ཡང་དེང་གི་གནམ་རིག་ལས"ཉི་མཐའི་ཟླ་བ"འམ་ཟླ་བའི་ཉི…མཐའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་ཡོད་དེ། གོ་དོན་ནི། ཟླ་བ་ས་གཞི་ཀླུམ་པོར་བསྐོར་བ་བྱེད་པའི་བགྲོད་ལམ་དེ་གོར་མོ་མཚན་ཉིད་པ་ཞིག་མ་ཡིན…པར། ཀེད་ཀླུམ་འཛོང་འཛོང་སྒོ་ངའི་དབྱིབས་ཅན་ཞིག་ཡིན་ལ། གོ་ལ་དེའི་ལྟེ་བ་ས་དཀྱིལ་དང་དེའི་སྲིད་ཐིག་གི་སྣེ་མོ་གཉིས་ལ་བར་ཐག་ཉེ་རིང་མི་གཅིག་པས། དེ་ལྟ་བུའི་སྣེ་གཉིས་ལ་རིང་མཐའ་དང་ཉེ་མཐའ་ཟེར། དེའི་ནང་ཚན་གྱི་རིང་མཐའ་ཞེས་པ་དེ་ནི། དུས་འཁོར་ལུགས་སུ་སྐྱེས་ཁྱིམ་ཞེས་པ་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ། ཟླ་བ་དེ་ལྟ་བུའི་ཉེ་མཐའ་ནས་བཙམས་ཏེ་སླར་ཡང་ཉེ་མཐའ་ཏུ་ཐེངས་གཅིག…རྫོགས་པར་འཁོར་བ་ལ་ཉེ་མཐའི་ཟླ་བ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། བོད་ལ་བརྗོད་བདེ་བའི་དབང་གིས་སྐྱེས་ཁྱིམ་གྱི་ཟླ་བ་ཟེར་ནའང་དོན་ལ་འགལ་བ་མེད་སྙམ། དེའི་དུས་ཡོངས་དེང་གི་གནམ་རིག་ཏུ་ཉིན་ཞག་ཉེར་བདུན་དང་འབུམ་ཆ་54555 ཡིན་པར་འདོད། དུས་འཁོར་ལུགས་སུ་དེ་འདྲ་བའི་ཐ་སྙད་དངོས་སུ་མེད་ཀྱང་། དོན་གྱིས་ཡོད་དེ། ཟླ་རྐང་གི་རིལ་ཆའི་སྐབས་སུ་ཚེས་ཟླ་གཅིག་གི་ཚེས་ཞག་སུམ་ཅུ་

ཐམ་པ་ལ་ཆོས་ཞག་གཉིས་དང་དུས་ཁྱིམ་ 126 གྱི་ཆ་གཅིག་གིས་ཕྲི་ན་ཆོས་ཞག་''
ཉེར་བདུན་དང་དུས་ཁྱིམ་ 126 གྱི་ཆ་མདའ་ཁྱིམ་ 125 ཐོབ་པས། ཉིན་ཞག་གི་
དབང་དུ་བྱས་ན་ཉེར་བདུན་དང་འབྱམ་ཆ་ 55047 འབབ་པས་གོང་གསལ''''''
གནམ་རིག་ཏུ་བཤད་པའི་ཟླ་ཞ་དེ་དང་བསྟུར་ན། སྟོང་ཆ་ལྔ་ཙམ་ལས་ཁྱད་
པར་མེད་དོ། །

ཆོས་ཞག་ཅེས་པ་ནི་དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཡིན་ཏེ། དེའི་གོ་
དོན་དུ་གཞུང་ལས། ཟླ་བ་ཡར་ངོར་འཕེལ་ཆ་བཅོ་ལྔ་དང་། མར་ངོར་འགྲིབ་
ཆ་བཅོ་ལྔའི་ཆ་རེ་འགྲིབ་པའམ་འཕེལ་བའི་ཡུན་ཚད་ལ་བརྗོད། དེའི་དུས་ཀྱི་
རྟག་ཡོངས་ནི། ཉིན་ཞག་ཉི་མ་འདོད་ཟླ་ 11312 ཡི་ཆ་འབྱུང་འདོད་དག་
པོ་ 11135 སྟེ་ཆུ་ཚོད་ང་དགུ་དང་། ཆུ་སྲང་གསུམ། དབུགས་བཞི། རི་
མཁའ་རིའི་ཆ་བཅུ་དྲུག་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཞེས་འཆད་དོ། །འདིར་རྟག་ཡོངས་
ཞེས་པ་ནི་ཆ་སྙོམས་བྱས་པའི་ཚད་ཀྱི་དོན་ཡིན། འདིའི་ཚིག་ཟུར་གྱི་ཆ་སྙོམས་
ཞེས་ཞིབ་ཆ་སྦྱར་དགོས་པའི་གཙོད་བསྡུ་ཡོད་དེ། ཟླ་བའི་འགྲོས་ལ་རྐང་ཡོངས་
ཡོད་པའི་དབང་གིས་རྒྱུར་བྱུལ་མི་གཅིག་སྟེ། རིང་མཐའ་ཆུ་ཚོད་རེ་བཞི་དང་།
ཐུང་མཐའ་ཆུ་ཚོད་ང་བཞི་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཆོས་ཞག་རྫོགས་མཚམས་ཉིན་
མཚན་གང་གི་དུས་སུ་འབབ་པར་ངེས་པ་མེད་པས་མངོན་སུམ་ལ་སྣང་དུ་མེད་''
པའི་རྐྱེན་གྱིས་རྩིས་ལུགས་གཞན་དུ་དེ་ལྟར་བརྩི་རྒྱུ་དཀོན་ནའང་། གཏན་ནས་
མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གྲིམ་ཤིང་ཀོང་ཛེ་དང་ཏ་ལམ་དུས་མཉམ་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱ་
གར་གྱི་པཎ་ཊི་ཏ་གོ་ཏམ་སིདྡྷཱ་ཡིས་རྒྱ་ནག་སྐད་དུ་ བསྒྱུར་ བའི་ "གཟའ་དགུའི་
རྩིས" ཞེས་པའི་རྩིས་གཞུང་དུ "ཆོས་གྲངས་ལ་བཅུ་གཅིག་གིས་བསྒྱུར། བདུན་
བརྒྱ་བཅུ་མེད་གསུམ་གྱིས་བགོས་ཏེ་ཟླ་ཚུང་གྲུབ" ཅེས་བཤད་པའི་སྐབས་སུ།
ཤུགས་ཀྱིས་ཆོས་ཞག་གི་རྟག་ཡོངས་མི་མཁའ་རི་ 703 ཡི་ ཆ་ མིག་དྲུག་རོ་ 692
ཡིན་པར་བསྟན་ཏོ། །མི་མཁའ་རིའི་ཆ་མིག་དྲུག་རོ་དང་། ཉི་མ་འདོད་ཟླའི་

ཆ་འབྱུང་འདོད་དྲག་པོ་གཉིས་གའི་བར་ཁྱད་ཧ་ཅང་ཕྲ་མོ་བྱེ་བའི་ཆ་གཅིག་
ཙམ་དུ་ཟད་ཅིང་། སྔ་མ་དེ་རི་མོ་ཐུང་བས་ཕྱི་མ་ལས་ཀྱང་སྟབས་བདེ་བར་
སྣང་། ཆེས་ཞག་ཅེས་པ་འདི་མངོན་སུམ་གྱི་ཡུལ་ལ་སྣང་དུ་མེད་ཀྱང་། ཟླ་བ་
ཉི་རྒྱུས་དང་སྦྱོངས་པ། གཟའ་འཛིན་བརྟག་པའི་སྐབས་སུ་སྟབས་ཤིན་ཏུ་བདེ་
བའི་ཕྱིར་ན་དུས་འཁོར་ལུགས་ལ་དེ་གཙོ་ཆེ་བར་འཛིན། ཞག་ཆད་ལྷག་གི་
བརྩི་རྩལ་ཡང་དེ་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་ནོ། །

ཁྱིམ་ཟླ་ཞེས་པ་ནི། ཉི་བར་ཁྱིམ་རེར་འཕོ་བའི་ཡུན་ཚད་དམ། ཡང་ན་
ཉི་མས་རང་འགྲོས་ཀྱིས་ཡུལ་གྱི་ཆུ་ཚོད་མདའ་ཡོན་ཟླ་བ་ 135 བགྲོད་པའི་ཡུན་
ཚད་དེ་ལ་ཁྱིམ་ཟླ་ཞེས་བྱ། ཆེས་ཟླ་གཅིག་གིས་ཁྱིམ་ཟླའི་དོད་མི་ཐུབ་པས་མདའ
ཪ་ 65 ཡི་ཆ་གཉིས་ལྷག་པ་དེ་ནི་དབུགས་སྐད་ཟློག་གཉིས་དུས་གཟེར་བརྟག་པ་
དང་ཟླ་བསྲོལ་འདོན་པའི་གཞི་ཡིན། །ཡི་སི་ལམ་གྱི་རྩིས་སུ་མི་འགྱུལ་བའི་ཟླ་
བ་ཞེས་པ་དེ་དང་དོན་གཅིག་གོ། ཁྱིམ་ཟླའི་དུས་ཡོངས་ནི་གྲུབ་རྩིས་ལྟར་ན།
ཉིན་ཞག་སུམ་ཅུ་དང་འབྱམ་ཆ་ 43922། དེང་གི་གནམ་རིག་ལྟར་ན་ཉིན་ཞག་
སུམ་ཅུ་དང་འབྱམ་ཆ་ 43685 ཡོད་དོ། །

ཁྱིམ་ཞག་ཅེས་པ་ནི་ཁྱིམ་ཟླ་གཅིག་ཆ་སུམ་ཅུར་ཕྱེ་བའི་ཆ་གཅིག་སྟེ་ཁྱིམ་
ལོ་ཆ་སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུར་ཕྱེ་བའི་ཆ་གཅིག་གི་དུས་ཀྱི་ཡོངས་སྤྱོད་ཡིན་ལ། རྒྱ་
རྩིས་དང་དེང་གི་གནམ་རིག་གི་དུཝ་ཟེར་བ་དེ་དང་གྲངས་མཚུངས་ཀྱི་སྒོ་ སྦྱར་
ནས། བོད་སྐད་དུ་ཁྱིམ་ཞག་གི་ཐ་སྙད་ཀྱང་ཐོབ་ཅིང་། གནམ་གྱི་ཁྱིམ་ཞག་
ཅེས་པའི་བརྡ་དེ་ས་ལའང་སྦྱར་ཏེ། ས་དཀྱིལ་དམར་ལམ་གྱི་སྲིད་ཐིག་དུཝ་
གཅིག་དེ་བོད་ལ་ཁྱིམ་ཞག་གཅིག་ཅེས་ཀྱང་བརྗོད། དེས་ན་ཁྱིམ་ཞག་ཅེས་པ་
སྐྲའི་བརྗོད་རིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། དུས་ཀྱི་ཁྱིམ་ཞག གནམ་གྱི་ཁྱིམ་ཞག་
ས་ཚིགས་ཀྱི་ཁྱིམ་ཞག་གསུམ་ཡོད་དོ། །

རྩིས་མགོ་དང་ལོ་དག

རྩིས་མགོ་དང་འདས་ལོ་རྩི་ཚུལ་ལ་དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་རྩིས་གཞུང་དུ་ཤཱཀྱའི་འདས་ལོ་དང་། ཤཱཀའི་འདས་ལོ། མེ་མཁའ་རྒྱ་མཚོའི་འདས་ལོ། བྱེད་པའི་རྩིས་མགོ། རབ་བྱུང་རྩི་ཚུལ་སོགས་མང་དུ་འཆད་པ་ལས།

དང་པོ་ཤཱཀྱའི་འདས་ལོ་ནི། ཕྱིར་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་ལོ་ཚིགས་ལ་མཁས་པ་རིམ་བྱོན་གྱི་བཞེད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་དུ་མ་ཡོད་ཅིང་། དུས་འཁོར་རང་ལུགས་སུ་སྤྱི་ལོའི་སྔོན་གྱི་བརྒྱད་བརྒྱ་གྱ་གཅིག་ལྷག་ས་སྤྱིལ་ལོར་གཏན་ལ་ཕབ་ནའང་། ལག་ལེན་སྐབས་སུ་ཐོག་མར་ལུགས་གང་དེ་གཞིར་བཞག་ཅེས་བརྗོད་དགོས་པས་རྒྱ་བོད་རྩིས་པ་ཀུན་གྱི་ཐུན་མོང་གི་བརྗོད་སྲོལ་དུ་མ་ཆགས།

གཉིས་པ་ཤཱཀའི་འདས་ལོ་ནི། བལ་པོའི་ཡུལ་དུ་དར་བའི་ཆར་འབྲས་སོགས་བརྟག་ཐབས་ཀ་རའི་རྩ་སྒྲུང་ལྟ་བུའི་རྩིས་ཀྱི་རྩིས་མགོ་སྙེ་སྤྱི་ལོ་དོན་དགུ་པ་སོས་ཡིན་ལ། ཐིག་དམན་ཤིན་ཏུ་དར་བའི་ཧིན་དུ་ཙི་ནའི་རྒྱལ་ཁབ་ཐའི་གོ་ལ་སོགས་སུ“རྩིས་ཆེན་གྱི་འདས་ལོ”ཞེས་གྲགས་པ་དེ་དང་དོན་གཅིག་ཡིན།

གསུམ་པ་རབ་བྱུང་ཞེས་པ་ནི། དུས་འཁོར་རྒྱུད་ལས་དངོས་སུ་མེད་ཀྱང་། ལོ་ཡི་ཐོག་མར་རབ་བྱུང་ཞེས། །རིག་བྱེད་གཞུང་ལས་བཤད་པ་བཞིན།། སྟོད་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་དེ་ལྟར་གསུངས། །ཞེས་པ་ལྟར། སེམས་འགྲེལ་སྐོར་གསུམ་ནང་ཚན་བདེ་མཆོག་ཙ་རྒྱུད་ཀྱི་ལེའུ་དང་པོ་དུས་འཁོར་ལུགས་སུ་འགྲེལ་བ་སྟོད་འགྲེལ་ཞེས་བྱ་བའི་གཞུང་ལས། 1 རབ་བྱུང་། 2 རྣམ་བྱུང་། 3 དཀར་པོ་ཞེས་སོགས་ནས། 58 ཁྲག་མིག 59 ཁྲོ་བོ། 60 ཟད་པ་ཞེས་པའི་བར་དུ་ལོ་སྐར་དྲུག་ཅུ་ཐམ་པ་རེ་རེ་ལ་མིང་རེ་གསུངས་པ་དེ་རྣམས་འབྱུང་ རྩིས་ཀྱི་ལོ་གྲུན་དྲུག་ཅུ་དང་གྲངས་མཚུངས་ཀྱིས་ལྷོ་སྦྱར་ན་རིམ་བཞིན་མེ་ཡོས་དང་ས་

འབྲུག་ནས་མི་སྨུག་པར་འཁྱིལ་ཞིང་། དེའི་ཐོག་མ་རབ་བྱུང་ཞེས་པ་མི་ཡོས་ནས་འཛིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། སྔོན་ཟད་པ་མི་སྨུག་གི་ལོ་ཞིག་ལ་དུས་མི་མ་གཏོགས་གཟའ་གཞན་རྣམས་ཀྱི་ལོངས་སྤྱོད་སྣ་མཉམ་པས་གཟའ་རྣམས་ལྷན་ཅིག་སྡོང་པར་འཇུག་ཅིང་། དེ་ནས་སླར་ཡང་རབ་བྱུང་ངམ་མི་ཡོས་ནས་གཟའ་རང་རང་གི་ངེས་པ་གསར་དུ་རྩོམ་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ཡིན་ལ། སྤྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་བརྒྱ་མེད་ཉེར་བདུན་ལོར་དུས་འཁོར་རྩ་རྒྱུད་ཀྱི་དུམ་བུ་དབང་མདོར་བསྟན་དང་བསྡུས་···རྒྱུད་སོགས་བོད་ཡུལ་དུ་ཕེབས་པའི་ལོ་དེ་ནས་བཟུང་རབ་བྱུང་དང་པོ་དང······གཉིས་པ་སོགས་ཀྱི་རྩི་སྲོལ་འདི་བཏོད་པ་ཡིན། མིང་དེ་དག་གདགས་ཚུལ་ཡང་། ལོ་འདི་ནི་བཟང་པོའོ་ཞེས་པ་སོགས་འཇིག་རྟེན་གྱི་གྲགས་པ་དང་། ཁ་ཅིག་འདོད་རྒྱལ་དུ་བཏགས་པར་ཟད་ལ། འདི་དག་ལས་གཞན་པའི་ལོའི་མིང་རྒྱ་གར་གྱི་གཞུང་ཁུངས་མ་ལས་བྱུང་བ་མེད་ཅེས་དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་ཕྲེང་བའི་རྩིས···འགྲེལ་ལས་གསུངས་སོ། །ནག་རྩིས་པའི་ལོ་གྲུབ་དྲུག་ཅུ་རྩི་སྲོལ་དར་ཁྱབ་ཆེ་ནའང་། དཔང་ཐང་ཉི་ཁམས་འདྲ་མཚུངས་འཁྱིལ་ན་རྒྱལ་པོའི་ཁྲི་ལོ་དང་སྦྱར་ནས་རྩི་རྒྱུ་མ་གཏོགས་དབྱེ་བ་འབྱེད་མི་ཐུབ་པའི་སྐྱོན་ཡོད། དེ་ལ་བལྟོས་ཏེ་རབ་བྱུང་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་སོགས་ཀྱི་རྩི་སྲོལ་དེ་འཁྲུལ་གཞི་མེད་པའི་ཡོན་ཏན···མངོན་པར་གསལ། ཡིན་ན་ཡང་ལོ་དྲུག་ཅུ་རེ་རེ་ལ་མིང་རེ་རེ་ཡོད་པ་དེ་དག་བློ་ལ་ཟིན་དགོས་པའི་དཀའ་ངལ་ཙང་ཟད་ཡོད་པའི་རྐྱེན་གྱིས་རྩིས་པ་དང་ལོ་རྒྱུས་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཕལ་ཆེར་རབ་བྱུང་གི་གོ་རིམ་དང་དབང་ཐང་གི་ལོ་གྲུབ་དྲུག་ཅུ་གཉིས་སྦྲགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བརྩིའོ། །

བཞི་པ་མེ་མཁའ་རྒྱ་མཚོ་ནི། རྒྱུད་ལས་ཤིང་སྤྲེལ་ལོ་སྔོ་སྤྱི་ལོ་དྲུག་བརྒྱ་ཉེར་བཞི་ལོར་རིགས་ལྡན་རྒྱ་མཚོ་རྣམ་རྒྱལ་ཁྲིར་འཁོད་པ་དང་ཟླ་སྐྲོ་ཞུགས་པ···དུས་མཉམ། དེ་ནས་བརྩམས་ཏེ་རིགས་ལྡན་རྒྱལ་དཀའི་ལོ་མཐའ་སྤྱི་ལོ 1026 སྔོ་མེ་སྨུག་ལོའི་བར་དུ་ལོ་གྲངས་བཞི་བརྒྱ་དང་གསུམ་སོང་བ་དེ་ལ་རྒྱུད་ལས་མེ་

མཁའ་རྒྱ་མཚོར་གྲགས། དེའི་ཕྱིར་ལོ་ལ་རབ་བྱུང་དང་པོའི་མགོ་བཟུང་བས།
དེ་དང་རབ་བྱུང་གི་ལོ་གྲངས་བསྡེ་བ་ནི་ཀླ་ཀློའི་གནས་ཚད་ཀྱི་ལོ་གྲངས་བརྟག···
ཆེད་ཡིན་ཞེས་གསུངས་ཤིང་། བོད་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་ཚིགས་རྗོད་མེད་རིགས་
ཕལ་ཆེར་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་བོད་དུ་ཕྱིན་པའི་སྤྱི་ལོ་དྲུག་བརྒྱ་ཞེ་གཅིག་ པའི་རྗེས་
སུ་བྱུང་བས། མི་མཁའ་རྒྱ་མཚོའི་སྒྲོ་ནས་བརྩིས་ན་སྟབས་བདེ་བའི་དབང་གིས་
བསྟན་རྩིས་པ་དག་དེའི་སྒྲོ་ནས་རྩི་མཁན་མང་ངོ་། །དེ་དང་ཡི་སི་ལམ་ཆོས་
ལུགས་ཀྱི་བསྟན་རྩིས་མགོ་ཚུགས་པའི་ལོ་སྤྱི་ལོ་དྲུག་བརྒྱ་ཉེར་གཉིས་ འདི་གཉིས་
ཁད་ཤིན་དུ་ཉེ་བས་ན་འབབ་སོ་གཅིག་ཡིན་པར་སྣང་ངོ་། །

ལྷོ་པ་བྱེད་པའི་རྩིས་མགོ་ནི། གཞུང་ལས་མེ་ཁྱིའི་ལོ་སྟེ་སྤྱི་ལོ་ 806རེད་
ལྷུན་རྒྱལ་དཀའ་རྒྱལ་སར་ཕེབས་པ་དང་བྱེད་པའི་རྩིས་མགོ་བཟུང་བ་དུས་མཉམ་
པར་འཆད་དོ། །

གཞན་ཡང་། རྒྱུད་ལས་མ་འོངས་རབ་བྱུང་རེ་རེའི་མགོར་རྩིས་འཕྲོ་སྤྲོ་
དགོས་པར་གསུངས་པ་དེ་ནི་རྩིས་འཕྲོའི་སྐྱོན་ཕྲ་མོ་བསགས་ནས་ཆེ་བར་ འགྱུར་
བའི་སྐྱོན་སེལ་བའི་ཆེད་དུ་དང་། རྩ་མོ་ཐུང་ན་སྟབས་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན་
ནོ། །

ལོ་མགོ་དང་ཟླ་མགོ

ལོ་རེའི་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་ལས་གང་དང་གང་ལ་ལོའི་མགོ་འཛིན་ཚུལ་མི···
འདྲ་བ་དུ་མ་ཡོད་དེ། སློང་རྡོལ་བླ་མ་ངག་དབང་བློ་བཟང (སྤྱི་ལོ་ 1719 —
1795)གིས་དཀྱུས་གཅིག་ཏུ་ཧོར་ཟླའི་སྒྲོ་ནས་བཤད་དེ།

1 ཧོར་ཟླ་གསུམ་པའི་ཚེས་གཅིག་སྟེ་ནག་ཟླ་ ཡར་ངོའི་ ཚེས་ གཅིག་ ལ་
འཛིན་པ་ནི་དུས་འཁོར་རྩ་རྒྱུད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་སྐར་རྩིས་པ་རྣམས་ཀྱི····

ལུགས།

2 ཧོར་ཟླ་དང་པོའི་ཚེས་གཅིག་ལ་འཛིན་པ་ནི། མདོ་སྨད་གསེར་འོད་དང་སྨན་གྱི་རྒྱུད་བཞི་ལྟར། རྒྱ་ནག་ཧོར་རྒྱལ་པོ། བོད་ཁ་བ་ཅན་པ། ནག་རྩིས་པ་འགའ་ཞིག་བཅས་ཐམས་ཅད་མཐུན་པོས་ད་ལྟ་ཡོངས་གྲགས་ལྟར་རོ། །

3 ཧོར་ཟླ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་གཅིག་གམ་དགུན་ཉི་ལྡོག་ནས་འཛིན་པ་ནི། ནག་རྩིས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལུགས་ཡིན།

4 ཧོར་ཟླ་བཅུ་པའི་མར་ངོའི་ཚེས་གཅིག་ནས་འཛིན་པ་ནི། འདུལ་བ་དང་། མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་སོ་སྐྱེ་པ་དང་དགེ་ལུགས་པའི་མཁས་མང་གི་རིང་ལུགས་སུ་འཛིན། འདུལ་བ་ལས་མར་ངོ་ཚེས་གཅིག་ཟླ་མགོར་འཛིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་དེ་ཡང་ཟླ་བ་ཡར་ངོ་འཕེལ་ཅིང་། མར་ངོ་ལ་འགྲིབ་པ་ལྟར་འཇིག་རྟེན་པ་ལ་དང་པོར་ལོངས་སྤྱོད་སོགས་འཕེལ་བ་ལྟར་སྣང་''' ཡང་། མཐར་འགྲིབ་པར་འགྱུར་བ་ལྟར། དང་པོ་ཟླ་བའི་ཡར་ངོ་སྔོན་འགྲོ་བྱེད་ལ། རབ་བྱུང་ལ་དང་པོ་ཆོས་སྒྲུབ་པའི་ཚེ་དཀའ་དཀའ་ལྟར་སྣང་ཡང་། མཐར་ཡོན་ཏན་གོང་འཕེལ་དུ་འགྲོ་བའི་རྟེན་འབྲེལ་དང་བསྟུན་ནས་དང་པོ་མར་ངོ་སྔོན་འགྲོ་མཛད་དོ། །

གཞན་ཡང་ཧོར་ཟླ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་གཅིག་དང་། དགུ་པའི་མར་ངོའི་ཚེས་གཅིག བརྒྱད་པའི་མར་ངོའི་ཚེས་གཅིག་ནས་འཛིན་པའང་སོ་སོའི་ཁུངས་ཡོད་དོ། །

དེ་ལས་ནག་ཟླ་ཡི་མགོར་འཛིན་པ་དུས་འཁོར་རང་ལུགས་ཡིན་ཀྱང་། ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་པོའི་རྗེས་སུ་འབྲང་དགོས་པས་དཔྱིད་ཚུགས་གང་དུ་གནས་པའི་ཟླ''' བ་དེ་ལ་ལོ་མགོ་འཛིན་དགོས་བྱུང་། དེ་ཡང་ཟླ་འཕྲོ་དང་ཟླ་བ་ཆེ་ཆུང་འདོན་སྟངས་རྒྱ་རྩིས་དང་སྐར་རྩིས་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀྱི་ལོ་གསར'' སྐབས་འགར་མཐུན་པ་དང་། སྐབས་འགར་ཉིན་གཅིག་གི་ཁྱད་པར། སྐབས་

འགར་ཟླ་བ་གཅིག་སྔ་ཕྱིའི་ཁྱད་པར་བྱུང་ངོ་། །

ཟླ་བ་སོ་སོའི་མིང་འདོགས་སྟངས་ནི། དུས་འཁོར་ལུགས་སུ་ཟླ་བ་ཉ་གྲུས་དུས་སུ་རྒྱ་སྐར་གང་དང་ཟླ་དཀྱིལ་འགྲོགས་པའི་སྒོ་ནས་བཏགས་པ་ཡིན་ལ། དེའི་རྐྱེན་གྱིས་ཧོར་ཟླ་གཉིས་པའི་མར་ངོའི་ཚེས་གཅིག་ནས་གསུམ་པའི་ཚེས་བཅོ་ལྔའི་བར་དུ་ནག་ཟླ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། དེ་ནས་རིམ་པ་བཞིན་ས་ག་དང་། སྣྲོན། ཆུ་སྟོད། གྲོ་བཞིན། ཁྲུམས། ཐ་སྐར། སྨིན་དྲུག མགོ རྒྱལ། མཆུ། དབོ། བཅས་ཉི་སྐར་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་མིང་ཟླ་བ་ལ་བཏགས། །གཞན་ཡང་དབྱིད་སྟོན་དབྱར་དགུན་དུས་བཞི་ལ་ར་འབྲིང་ཐ་གསུམ་དུ་ཕྱེ་ནས་བཅུ་གཉིས་དང་། བྱི་བ་སོགས་ལོ་བརྟན་བཅུ་གཉིས་ཀྱིས་ཟླ་བའི་མིང་འཛིན་པའང་གྲགས་ཆེ། །དེ་མིན་རྟེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་མིང་འཛིན་པ་དང་། ཇོ་ཇེ་མཁའ་འགྲོའི་རྒྱུད་ལས་བྱུང་བའི་ཟླ་བའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡོད་ནའང་ ཁྱབ་དེ་ཙམ་མི་ཆེ། །ད་ལྟ་ཁྱབ་ཆེ་སོས་ཨང་གྲངས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཟླ་བ་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་སོགས་ཀྱི་རྩི་སྟངས་འདི་རྒྱ་ནག་ཏུ་སྔ་རབས་ནས་ཡོད་ཀྱང་། བོད་དུ་ཧོར་ཟླ་ཞེས་འབོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། མཁས་པའི་ངག་རྒྱུན་དུ་རབ་བྱུང་བཞི་པའི་མེ་ཕག་སྤྲེ་ལོ་ཆིག་སྟོང་ཉིས་བརྒྱ་ཉེར་གཉིས་ལོར་ཧོར་ཇིང་གིར་རྒྱལ་པོ་ཆིང་གི་སེ་ཧན་གྱིས་མི་ཉག་གི་ལག་ནས་རྒྱལ་ས་ཐོབ་པའི་ཟླ་བར་བཀྲ་ཤིས་པའི་དགའ་སྟོན་བྱས་པ་ལོ་གསར་གྱི་ཟླ་བར་བཟུང་བ་ནས། མཆུ་ཟླ་བ་དེ་ཟླ་བ་དང་པོར་བྱེད་པའི་སྲོལ་དར་བ་ཡིན་ཟེར། -མདོར་ན་རང་རང་གི་ལོ་མགོའི་ཟླ་བ་དང་པོར་འཛིན་པ་གཙོགས་ཆེའོ། །གཞན་ཡང་ཧོར་རྒྱལ་པོས་མི་ཉག་གི་རྒྱལ་ས་ཐོབ་པའི་ཟླ་བ་དེ་དབྱིད་ཀྱི་མཆུ་ཟླ་མ་ཡིན་པར་དྲུག་པ་ཡིན་པར་རྒྱའི་ཡིག་ཚང་དུ་གསལ་བས་ལོ་རྒྱུས་དེ་ད་དུང་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་པར་བྱའོ། །

ཟླ་བགོས་དང་དུས་གཟེར།

ཟླ་བསྒོལ་འདོན་དགོས་པ་ཉིན་ཆེས་སྔགས་མའི་ལོ་རྩིས་ཀུན་ལ་མཐུན····
ཡང་། ལོ་གཅིག་གི་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་པོ་གང་གི་མཚམས་སུ་འདོན་རྒྱུའི་རྩལ་
ལུགས་མཐུན་མིན་ཅི་རིགས་བྱུང་བ་ལས། སྣང་བྲལ་ཟླ་བསྒོལ་ཞེས་པའི་མན་
ངག་དེ་ཞིབ་པར་ཀང་རྩིས་ཀྱི་སྣང་ལྟར་འདོན་པ་མཁས་པའི་ལུགས་ཞེས་སློབ····
དཔོན་གོང་མ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་རྩིས་ཀྱི་རིག་པ་འདི་ལ་བསྔགས་པ་ཡིན་ནོ། །
འདིར་སྣང་འཆར་དང་དབུགས་ཐོབ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་པའི་སྣང་ཞེས་པ་ནི།
ཁྱིམ་ཟླའི་དཀྱིལ་ལ་སླེབས་པའི་དུས་རྟགས་ཡིན་ཏེ། ཁྱིམ་ཟླ་གཅིག་ལ་ཉིན་ཞག་
སུམ་ཅུ་དང་ཆུ་ཚོད་ཉེར་དྲུག་ཆུ་སྲང་ཉེར་གཅིག་ཡོད་ཀྱང་། ཚེས་ཟླ་གཅིག་ལ་
ཉིན་ཞག་ཉེར་དགུ་ཆུ་ཚོད་སོ་གཅིག་ཆུ་སྲང་ལྔ་ཙམ་ལས་མེད་པས། ཆུ་ཚོད་
ང་དྲུག་དང་ཕྱེད་ཙམ་དོད་མི་ཐུབ་པ་དེ་བསགས་ནས་ཁྱིམ་ཟླ་སོ་གཉིས་དང་ཕྱེད་
ལོངས་པའི་སྐབས་ཤིག་ན་ཚེས་ཟླ་དེར་དབུགས་གཅིག་པུ་ལས་སྣང་མི་འཆར་བའི་
ཚེ། ཟླ་བ་སྔོན་མ་དེའི་བསྒོལ་དུ་རྩི། རྒྱ་རྩིས་སུ་ཁྱིམ་འཕོ་བ་དེ་ཉིད་ལ་སྣང་
དང་། དཀྱིལ་ལ་སླེབས་པ་དབུགས་སུ་རྩི་བ་ནི་ལུགས་འདི་དང་མི་འདྲའོ། །
གཞན་ཡང་རིགས་ལྡན་སྙིང་ཐིག་ལས། གནམ་སྟོང་དག་ལ་སྣང་ཤར་ན། ཟླ་བ་
དེ་ཉིད་བརྩེགས་པ་དང་ཞེས་གསུངས་པ་དེ་རྩོད་པའི་གཞིའོ། །
དེས་ན་དབུགས་སྣང་ཟླ་དག་བསྒོལ་འཕྲོ་ཐིག་ལེའམ་གཅིག་འཆར་བའི····
དུས་ལ་འཁྲུལ་དགོས་མོད། རིགས་ལྡན་སྙིང་ཐིག་གིས་ཉིན་ཕྱེད་སྣང་བའི་རྗེས་སུ་
འབྲངས་ནས"ཞེ་བརྒྱད་ཞེ་དགུ་ཟླ་བ་བསྒོལ"ཞེས་མན་ངག་ཏུ་གདམས་པ་དེ···
གང་ཡིན་ཞེ་ན། གཞུང་དེ་ཉིད་ལས། རང་ཅག་གནས་པའི་ས་ཆོགས་འདི། །
ལྷོ་གླིང་ཤར་མའི་ཚངས་ཐིག་ནས། །ཁྱིམ་ཞག་བདུན་འདས་ས་ཆོགས་དང་། །

 སྒོ་གླིང་དབུས་མའི་ཚངས་ཐིག་ནས། ཤར་དུ་ཁྲིམ་ཞག་ཉེར་གསུམ་དག། །བགྲངས་པའི་ས་ཚིགས་ཉིད་དུ་ནི། །ཕྱུག་ལུགས་རྩིས་འཕྲངས་དང་བཅས་འདོད།། ཅེས་དང་། ཁྲིམ་སྐྱིབས་ལ་ཚེས་ཞག་བདུན་མདའ་རྡེའི་ཆ་བཅུ་བཞི་ཕྲི་ན་དབུགས་ཐོབ་དང་། ཚེས་ཞག་བརྒྱད་དང་མདའ་རྡེའི་ཆ་བཅུ་དྲུག་བསྣན་ན་སྣང་འཆར། ཟླ་རེར་མདའ་རྡེའི་ཆ་གཉིས་ཀྱིས་བསྐྱུར། དྲུག་ཅུ་རེ་ལྔ་ལ་སྐྱངས་ན་ཞི་བརྒྱད་དང་མཁའ་རྡེའི་ཆ་སོ་གསུམ་ཐོབ་པ་དེ་ཞི་བརྒྱད་ལས་ལྷག་ཅིང་། ཞི་དགུ་མི་ལྡང་བའི་དབང་གིས། དེ་གཉིས་གང་རུང་འཆར་དུས་ཟླ་བསྒོལ་འདོན་དགོས་པར་འགྱུར།

དེང་གི་གནམ་རིག་ལྟར་ན། ཁྲིམ་སྐྱིབས་དང་དབུགས་སྣང་གི་བར་ཁྲིམ་ཞག་བདུན་བརྒྱད་ཙམ་བྱུང་བའི་རྒྱུ་མཚན་ས་ཚིགས་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་ཡིན་པར་མི་འདོད་དེ། གནམ་ཐིག་དམར་སེར་གཉིས་ཀྱི་འཛོམས་ས་ལ་འགྲོས་ཡོད་པའི་དབང་གིས་ཡིན་པར་བཤད་ཚུལ་ནི་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

ཞག་ཆད་ལྷག

སྤྱིར་ཚེས་ཟླ་གཅིག་ལ་ཉིན་ཞག་ཉེར་དགུ་དང་ཕྱེད་ལྷག་ཙམ་ཡོད་པས''''རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཉེར་དགུའམ་སུམ་ཅུ་གང་བྱས་ནའང་མི་འགྲིག་པར། ཉེར་དགུ་དང་སུམ་ཅུ་སྤེལ་མར་འཆར་དགོས་པ་ནི། ཉིན་ཚེས་སྦྲགས་མའི་ལོ་རྩིས་ཀུན་ལ་མཐུན་ཡང་། ཇི་ལྟར་སྤེལ་རྒྱུ་ལ་ཚུལ་ལུགས་མི་འདྲ་བ་མང་དུ་ཡོད་པའི་ནང་དུ་ཚེས་ཆད་ལྷག་རྩི་ཚུལ་འདི་ནི། དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཡིན་ལ། ཁ་ཅིག་གིས་དེའི་རྒྱུ་མཚན་མ་གོ་བར་འོལ་ཚོད་ཀྱིས་སྐར་མ་བཟང་ན་ལྷག་ཏུ་བཅུག སྐར་མ་བཀྲ་མི་ཤིས་པ་ཞིག་ཡིན་ན་ཆད་དུ་བཅུག་པར་བཤད་པ་དེ་ནི་དོན་མེད་སྐུར་འདེབས་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་

ན། ཧོར་ཟླ་བཅུ་གཅིག་པའི་ངན་པ་དགུ་འཛོམས་ཞེས་པའི་སྐར་མ་དེ་བས་ཀྱང་ཉམས་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཆད་དུ་འཇུག་དགོས་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །

ཞག་ཆད་ལྷག་གང་ཡང་མེད་པའི་ཟླ་བ་ལ་བརྒྱ་ཤིས་ཟླ་བ་ཟེར་བ་སོགས་གོམས་གཤིས་ཡོད་ཀྱང་། དེ་ནི་ཞག་ཆད་ལྷག་ཡོད་མེད་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་འབྲས་བུ་རྩི་སྲོལ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས། ཟླ་བ་བཀྲ་ཤིས་མི་ཤིས་ལ་བརྟེན་ནས་ཞག་ཆད་ལྷག་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ག་ལ་ཡིན། རྟེན་དང་བརྟེན་འབྱུང་། རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་གོ་ལྡོག་པར་མ་བྱེད་ཅིག །

ཚེས་ཆད་ལྷག་གི་རྩ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ཟླ་བའི་འགྲོས་མྱུར་བུལ་གྱི་ཁྱད་པའི་དབང་གིས་ཚེས་ཟླའི་ཡོངས་སྤྱོད་ཆུ་ཚོད་ང་བཞི་ནས་རེ་བཞིའི་བར་མི་འདྲ་བས། སྐབས་འགར་ཉིན་ཞག་གཅིག་གི་ཆུ་ཚོད་དྲུག་ཅུ་ལས་མང་བ་དང་། སྐབས་འགར་དེ་ལས་ཉུང་བའི་རྐྱེན་གྱིས་ཡིན་ཏེ། དེའི་དོན་འཆད་པ་ལ་གཞུང་ལས། དོན་དུ་ཚེས་ལ་ཆད་ལྷག་མེད།། །དེ་ལྟར་སྣང་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། །ཉིན་ཚེས་བསྟུན་ནས་རྩི་ཕྱིར་ཏེ། །ཉིན་ཞག་གཅིག་གིས་ཚེས་ཞག་ནི། །རིལ་པོ་གཅིག་དང་སྟ་ཕྱི་ཡི། །ཆ་མཐོང་རིལ་པོ་ཆད་ཅེས་བཏགས། །ཚེས་ཞག་གཅིག་གིས་ཉིན་ཞག་ནི། །གསུམ་མཐོང་དེ་ལས་རིལ་པོ་དང་། །འགྲོགས་པའི་ཚེས་དེ་ལྷག་པར་འདོད། །དེས་ན་ཁྱད་པའི་འཕེལ་འགྲིབ་ལས། །བྱུང་བའི་ཆད་ལྷག་ཁ་འགྲིག་སྟེ། །དེ་ནས་ཆད་པ་མང་བ་ནི། །ཉིན་ཚེས་ཞག་མི་ཐུབ་ཀྱི་ཆ། །ཞེས་དང་། ལག་ལེན་གྱི་མན་ངག་འཆད་པ་ལ་གཞུང་ལས། གཟའ་གཅིག་ལན་གཉིས་བལྟབས་གྱུར་ན། །ཆུ་ཚོད་མང་བའི་ཚེས་དེ་ཆད། །མཚོངས་ན་ཆུ་ཚོད་ཉུང་བ་ལྷག །ཅེས་བྱུང་། གཞུང་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པ་ལ་འདིར་མི་ལོ་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་ཅུ་ཐམ་པའི་སྔ་རོལ་གྱི་ལོ་ཐོ་རྙིང་པ་ཞིག་གིས་དཔེར་བྱས་ཏེ་མཚོན་ན། བསྡུགས་སྨྲོན་གོང་མའི་ཁྲི་ལོ་དྲུག་པ་ལྕགས་བྱ་སྤྱི་ལོ་ 1801 ཧོར་ཟླ་གཉིས་པར།

ཚེས		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
གཟའ་དག	གཟའ	6	6	4	1	2	3	4	5	6	0	2	3	4	5	6
	ཆུ་ཚོད	2	57	53	49	47	41	47	49	52	55	0	4	8	12	10
	ཆུ་སྲང	43	27	11	55	39	55	39	22	6	50	1	13	24	36	47

ཚེས		16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
གཟའ་དག	གཟའ	0	1	2	3	4	5	6	0	1	2	3	4	5	6
	ཆུ་ཚོད	20	23	24	25	24	22	18	14	8	2	56	50	45	39
	ཆུ་སྲང	26	5	44	23	30	2	36	9	42	48	53	59	4	10

འདིར་ཚེས་གཅིག་དང་ཚེས་གཉིས་གཉིས་ཀར་གཟའ་དྲུག་པ་ལན་གཉིས་··· བརྩིས་བྱུང་ཞིང་། ཚེས་གཉིས་ཀྱི་ཆུ་ཚོད་ 57 དེ་ཚེས་གཅིག་གི་ཆུ་ཚོད་ 2ལས་མང་བས་ཚེས་གཉིས་ཆད། ཚེས་བཅུ་ལ་གཟའ་ཐིག་ལེ། ཚེས་བཅུ་གཅིག་ལ་གཟའ་གཉིས་པ་བྱུང་བས་གཟའ་ 1 མཚོད་ཞིང་། ཚེས་བཅུ་གཅིག་གི་ཆུ་ཚོད་ 0 ཆུ་སྲང་ 1 དེ་ཚེས་བཅུའི་ཆུ་ཚོད་ 55 ལས་ཉུང་བས་ཚེས་བཅུ་གཅིག་ལྷག དེ་བཞིན་ཚེས་ 26 ཡང་ཆད་དེ། ཞག་གཅིག་ལྷག་ཞག་གཉིས་ཆད་པས་ཟླ་བ་དེ་ལ་ཉིན་ཉེར་དགུ་ལས་མེད། ཟླ་ཐོ་འདི་ནི་ཆ་ཧར་དགེ་བཤེས་བློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོའི (སྤྱི་ལོ་1740——1810)གསུང་འབུམ་ཇ་བམ་ལས་བཤུས་པའོ། །

ཉིན་ཚད་མཚན་ཚད།

རིགས་ལྡན་སྙིང་ཐིག་ཏུ་དུས་སྦྱོར་གྱི་སྐབས་སུ་ཁྱིམ་ཟླ་བཅུ་གཉིས་སོ་····
སོའི་སྐད་ཚད་ཀྱི་ཉིན་ཚད་མཚན་ཚད་ངོས་འཛིན་པའི་རེའུ་མིག་ཅིག་ཡོད་པ་····
དེར། ཉིན་མཚན་མཉམ་པའི་དུས་ཚིགས་གཉིས་ལུག་ཁྱིམ་དང་སྲང་ཁྱིམ་ལ་མ་
འཁེལ་བར། ཉ་ཁྱིམ་དང་བུ་མོའི་ཁྱིམ་དུ་འཁེལ། དེའི་རྒྱུ་མཚན་དེང་གི་གནམ་
རིག་ཏུ་བཤད་ནའང་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་པའི་བརྟན་སྐར་གྱི་ལོ་དང་ཉི་ལྡོག་གི་ ལོ་
གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་ཐུག་གོ །

གཞན་ཡང་རེའུ་མིག་དེར་ཉིན་ཚད་རིང་མཐའ་ཆུ་ཚོད་སོ་གསུམ་ཆུ་སྲང་
སུམ་ཅུ། མཚན་ཚད་ཆུ་ཚོད་ཉེར་དྲུག་ཆུ་སྲང་སུམ་ཅུ། གཉིས་ཀའི་བར་ཁྱད་ཆུ་
ཚོད་བདུན(དེང་གི་དུས་ཚོད་གཉིས་སྐར་མ་ཞེ་བརྒྱད)བཀོད་ཡོད་པ་དེ་དེང་གི་··
གནམ་རིག་ལྟར་ན། བྱང་གི་སྤྱན་ཐིག་གི་དྲུའུ་ཉེར་གསུམ་སྟེ་སའི་གོ་ལའི་དམར་
ལམ་ནས་བྱང་མཐར་ཐུག་པར་ཆ་དགུ་བཅུར་བགོས་པའི་ཆ་ཉེར་གསུམ་པའི་ས···
ཚིགས་ཀྱི་ཉིན་ཚད་མཚན་ཚད་ཡིན་གྱི། དབུས་གཙང་གི་མ་ཡིན་ཏེ། ལྷ་ས་དྲུའུ་
ཉེར་དགུ་ཕྱེད་ཉེར་གསུམ། ཨ་མདོ་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ་དྲུའུ་སོ་གཉིས་ཙམ། པེ་
ཅིན་དྲུའུ་བཞི་བཅུ་ཙུང་མི་ཡོངས་པའི་ས་ཚིགས་སུ་གནས་པ་དང་། ཉིན་མཚན་
བར་ཁྱད་བྱང་ནས་བྱང་དུ་རིང་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །

གཞན་ཡང་རེའུ་མིག་དེར་ཐུར་གྲིབ་ཀྱི་བགོ་གཞི་རགས་པ་ཞིས་བཀོད་པ··
དེའང་གནམ་རིག་གཞན་ལ་མེད་པའི་རིག་པ་ངོ་མཚར་བ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཙི་ནའི་
ཡུལ་དུའང་ཉི་མའི་གྲིབ་མར་བརྟེན་ནས་ཉིན་མོའི་དུས་ཚོད་བརྟག་ཚུལ་ཡོད་ཀྱང་།
དེ་ནི་གྲིབ་མའི་གཏད་ཕྱོགས་ལ་བརྟེན་ནས་བརྟག་ཐབས་ཡིན་ལ། བོད་ཀྱི་ཐུར་
གྲིབ་ནི་གྲིབ་མའི་རིང་ཚད་ལ་བརྟེན་ནས་དུས་ཚོད་བརྟག་ཐབས་ཡིན། རིག་པ་དེ་

ཇོ་མཚར་ཆེ་བའི་གནས་ནི། ཐུར་མ་དང་གྲིབ་མ་འཇལ་བྱེད་དུ་ཁྲི་ཙེ་སོགས་
འཇལ་ཆས་གཞན་ལ་བརྟེན་མི་དགོས་པར། ཐུར་མ་ཚིགས་བདུན་ཅན་རང་ཉིད་
ཀྱིས་གོ་ཆོད་ཅིང་། ཐུར་མའི་རིང་ཐུང་ཡང་ཅི་འདོད་བྱེད་ཆོག་པ་དེའོ། །ཡིན་
ནའང་བགོ་གཞི་རགས་པའི་རྩ་ཡ་དེ་དག་ཅི་ལྟར་གྲུབ་པའི་རིག་པ་གཞུང་ལས་···
དངོས་སུ་མ་བསྟན། ཞེད་ཅག་གིས་རིག་པས་དཔྱད་ན། ཐོག་མར་དངོས་ཀྱི་
བརྟག་འཇུག་གི་ལག་ལེན་ལས། ཧོར་ཟླ་གཉིས་པའི་ཉིན་གུང་དུ་གྲིབ་མའི་རིང་
ཚད་ཐུར་མ་ཚིགས་བདུན་གྱི་ཆ་གསུམ་ཡིན་པར་ངེས། དེ་བཞིན་ཟླ་བ་གསུམ་
པར་ཆ་གཉིས། བཞི་པར་ཆ་གཅིག ལྔ་པར་གྲིབ་མ་མེད། དྲུག་པར་ཆ་གཅིག
བདུན་པར་ཆ་གཉིས། བརྒྱད་པར་ཆ་གསུམ། དགུ་པར་ཆ་བཞི། བཅུ་པར་ཆ་
ལྔ། བཅུ་གཅིག་པར་ཆ་དྲུག བཅུ་གཉིས་པར་ཆ་ལྔ། ཧོར་ཟླ་དང་པོར་ཆ་
བཞི་སོགས་མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ། ཧོར་ཟླ་གཉིས་པའི་ཉིན་ཚད་སྲང་དུ་བཤིག་
ན་ཆུ་སྲང་ཆིག་སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱའི་ཕྱེད་ཀ་སྟེ་དགུ་བརྒྱ་ནི། ཉི་ཤར་ནས་ཉིན་
གུང་བར་གྱི་ཆུ་སྲང་ཡིན། དེ་ལ་ཧོར་ཟླ་གཉིས་པའི་ཉིན་གུང་གི་གྲིབ་མ་ཆ་
གསུམ་དང་། ཐུར་མ་རང་ཚིགས་བདུན་བསྡོམས་པའི་བཅུ་ཡིས་བསྒྱུར་ན་དགུ་
སྟོང་ཐམ་པ་ཐོབ་པ་དེ་ཟླ་བ་གཉིས་པའི་བགོ་གཞི་རགས་པ་གྲུབ། ཟླ་བ་གསུམ་
པ་སོགས་རིགས་འགྲེའོ། །

ཀང་ཡོངས།

སྐབས་འདིར་ཀང་པ་ཞེས་པ་གཟའ་རྣམས་སྐར་མའི་གནས་སུ་འགྲོ་བའི···
བགྲོད་པ་ལ་བསྡོས་ནས་འཇོག་པ་ཡིན་ལ། ཉི་མ་ལ་མཚོན་ན། ཀང་པ་དྲུག་ཁྱིམ་
ལོ་རེ་ལ་ལན་གཉིས་འགྲོ་བས་ཀང་པ་བཅུ་གཉིས་སུ་འགྱུར་ཞིང་། ཉི་ཀང་རེའུ་
མིག་ཏུ་བཀོད་པའི་ཀང་འཛིན་གྱིས་ཉི་མ་གང་དུ་གནས་པའི་ཁྱིམ་བསྟན། སྒྱུར་

བྱེད་ཀྱིས་ཀང་པ་དེ་ལ་འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་ཚད་དང་། ཀང་སྟོམ་གྱིས་ཀང་ལོངས་ལོངས་སྤྱོད་བྱེན་པ་དང་མ་བྱིན་པ་གང་རུང་སྟོམ་པའི་རྒྱ་ཆོད་བསྟན་ཏོ། །

ལག་ལེན་སྐབས་སུ་རིམ་དང་རིམ་མིན་ཞེས་པའི་གོ་དོན་ནི། ཉི་མ་ལ་མཆོན་ན། ཀཀྲ་སོགས་ཁྱིམ་དྲུག་ལ་གནས་པའི་ཚེ་རིམ་པ་དང་། རྒྱ་སྦྱིན་སོགས་ཁྱིམ་དྲུག་ལ་གནས་པའི་ཚེ་རིམ་མིན་ཞེས་ཟེར། སྣ་ཀང་ཕྱི་ཀང་ཞེས་པ་ནི། གཟའ་རྣམས་ཀྱི་ཀང་ལོངས་འགྱུར་ཚད་འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཆ་སྣ་ཕྱི་གཉིས་སུ་ཕྱེ་སྟེ། འགྲོས་བཞི་ནང་ཚན་གྱི་མྱུར་འགྲོས་དང་འཁྱིག་འགྲོས་གཉིས་སྣ་ཀང་དང་། དལ་འགྲོས་འབྱུང་འགྲོས་གཉིས་ཕྱི་ཀང་ཡིན། རེའུ་མིག་གི་སྒོ་ནས་གསལ་བར་བྱས་ན་འདི་ལྟར།

	རིམ	རིམ་མིན
སྣ་ཀང	མྱུར་འགྲོས	འཁྱིག་འགྲོས
ཕྱི་ཀང	དལ་འགྲོས	འབྱུང་འགྲོས

དེ་ཡང་འཁོར་ཕྱེད་དོར་དང་མ་དོར་ཞེས་པའི་གོ་དོན་ལ། རྒྱ་སྐར་ཉེར་བདུན་གྱི་ཕྱེད་ནི་སྐར་བཅུ་གསུམ་དང་རྒྱ་ཆོད་སུམ་ཅུ། ཉི་མ་ལ་མཆོན་ན་ཀཀྲ། སེང་གེ བུ་མོ་གསུམ་རིམ་པའི་སྣ་ཀང་ཅི་ཙམ་སྤྱད་པ་དེ་སྲང་ཐིག་གཞུ་གསུམ་དུ་རིམ་པའི་ཕྱི་ཀང་ལ་སྤྱད་པ་དེས་ཁ་བསྐབས་པས་ནོར་དང་བུ་ལོན་ཁ་འགྲིག་སྟེ། རྫག་པའི་ལོངས་སྤྱོད་ལ་བྲི་གང་མེད་པར་གནས་པས། དེ་ཡན་གྱི་ཀང་རྩིས་བྱེད་མི་དགོས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ཡིན་ནོ། །

དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་ཏུ་གནམ་ཐིག་སེར་པོའི་དུའུ་རེ་རེ་དང་ཟླུན་མཐོ་རེ་རེ་ལ་ཉི་མ་སོགས་གཟའ་རྣམས་ཀྱི་འགྲོས་མྱུར་བུལ་མི་འདྲ་བའི་ཚད་ཞིབ་ཏུ་རྩི་སྲོལ་ཡོད་ཀྱང་། གཞུང་འདིར་ཉི་མ་ལ་ཀང་པ་བཅུ་གཉིས་དང་ཟླ་བ་ལ་ཀང

པ་ཉིར་བརྒྱད་ཙམ་ལས་མ་བརྩིས་པ་ནི་ལག་ལེན་སྟབས་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་ཆ་···
སྙོམས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །

རྟག་ཡོངས་ཀྱི་སྒོ་ནས་རྩི་བའི་ཉི་བར་ལ་ཀང་ཡུངས་ཀྱི་ནོར་དང་བུ་ཡོན་···
སྟོན་ཕྱི་བྱས་ན་ཉི་སྐར་རྣམ་པར་དག་པ་ཐོབ་བོ། །

ཟླ་སྐར་སྒྲུབ་པ་ལ། ཟླ་བ་རྒྱུ་སྐར་ཉེར་བདུན་གྱི་གཞི་ཁྲིན་གང་དུ་གནས་པའི་སྐར་མ་ལ་ཟླ་སྐར་ཞེས་བྱ་ཞིང་། རྒྱུ་སྐར་ཆུ་ཚོད 1620 མཁའ་མེ་30ཡིས་བགོས་ཏེ 54 ཐོབ་པ་དེ་ཟླ་བ་ཚེས་ཞག་རེར་ཉི་མ་ལས་བགྲལ་བའི་ཐུན་མོང་མ་''ཡིན་པའི་ཟླ་བའི་རྟག་ཡོངས་ཡིན་ཞིང་། དེ་སྟེང་ཉི་མའི་ཚེས་ཡོངས་བསྣན་པས་ཟླ་བའི་ཚེས་ཡོངས་གྲུབ་པོ། དེ་ལ་ཆེས་འཁྱུད་ཟླ་སྐར་དང་རེས་འགྲོགས་ཟླ་སྐར་གཉིས་ལས། ཆེས་འཁྱུད་ཟླ་སྐར་ནི་དེ་ཉིན་གྱི་ཚེས་ཡོངས་རྫོགས་པར་སྤྱོད་པའི་ཟླ་སྐར་རྣམ་དག་ཡིན་ལ། དཔེར་ན་ཚེས་གཅིག་ལ་ཟླ་བའི་རང་འགྲོས་ཀྱིས་སྨིན་དྲུག་གི་གནས་སུ་འགྲོ་བའི་ཚེ། ཟླ་བའི་དཀར་ཆ་དང་པོ་སྨིན་དྲུག་གི་གནས་སུ་རྫོགས་པར་འགྱུར་བས་སྨིན་དྲུག་ལ་ཞག་དེའི་ཆེས་འཁྱུད་ཟླ་སྐར་ཞེས་བྱ་བ་དང་། རེས་འགྲོགས་ཟླ་སྐར་ནི། སྐར་མ་དེའི་སྟེང་ཟླ་བས་སྤྱི་མའི་ཉིན་ཞག་ལ་སྤྱད་ཟིན་པའི་ཆ་སྟེ་ནམ་ལངས་དུས་ཀྱི་ཟླ་སྐར་ཡིན་ནོ། །

གཟའ་འཛིན།

གཟའ་འཛིན་གྱི་རྩ་བའི་རྒྱུ་མཚན། དུས་འཁོར་ལུགས་སུ། སྤྱིར་གནམ་སྟོང་ལ་ཉི་ཟླ་གཉིས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་འཆར་བའི་དུས་དེར་སྒྲ་གཅན་གདོང་མཇུག་གང་རུང་ཞིག་དང་གསུམ་འཛོམས་ཚེ་ཉི་འཛིན་འབྱུང་སྲིད་ལ། ཉ་གང་ལ་ཉི་ཟླ་གཉིས་ཁ་གཏད་དུ་འཆར་བའི་དུས་དེར་སྒྲ་གཅན་གདོང་མཇུག་གང་རུང་ཞིག་ཟླ་བ་དང་འཛོམས་ཚེ་ཟླ་འཛིན་འབྱུང་སྲིད་ཀྱང་། དེ་གསུམ་ལྷུང་འགྲོས་ཀྱི་བགྲོད་

པ་སྒྱུར་བྱུལ་དང་སྟོ་དབུས་བྱང་གསུམ་གང་ལ་སྤྱོད་པ། སྐར་མ་གང་དང་གང་ལ་གནས་པ་སོགས་ཞིགས་པར་བརྟག་དགོས་ཏེ། ས་ཚིགས་སོ་སོའི་དབང་གིས་འཛིན་ཆ་ཆེ་ཆུང་། མཐོང་མི་མཐོང་མི་འདྲ་བ་སྣ་ཚོགས་འབྱུང་ཞེས་བཤད་དོ། །

སྒྲ་གཅན་ཞེས་པ་གཟའི་གཙོ་བོ་སྟོང་པའི་ལུས་ཅན་ཞིག་སྟེ། ཆེས་ཕྲའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཉིས་བརྒྱ་སུམ་ཅུ་ལ་རྒྱུ་སྐར་འཁོར་ལོ་ལན་གཅིག་འཁོར་བས་ཆེས་ཕྲ་གཅིག་ལ་ཡུལ་གྱི་ཆུ་ཚོད་བདུན་དང་ཆུ་སྲང་གཉིས་དབུགས་གསུམ་མི་མིག་གི་ཆ་ཤས་བཅོ་ལྔ་སྤྱོད། དེ་ལ་རྡ་གདོང་མཇུག་གསུམ་དུ་བཛོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། སྒྲ་གཅན་དེ་གཟའ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བར་རྟག་ཏུ་རང་འགྲོས་འཕེལ་འགྲིབ་མེད་པར་འགྲོས་མཉམ་གྱིས་གོ་ལའི་གཞིར་གཡས་བསྐོར་བྱེད་པས་དེའི་སྐར་གནས་ནམ་གྱུ་ནས་གཡས་བསྐོར་དུ་རྩི་དགོས་ཀྱང་། ཉི་ཟླ་གཟའ་འཛིན་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་ཉི་ཟླ་རྒྱུ་སྐར་ལ་སྤྱོད་ཚུལ་དང་བསྟུན་ནས་ཐ་སྐར་ནས་གཡོན་བསྐོར་གྱིས་རྩིས་པའི་སྐར་གནས་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་ལ་སྒྲ་གཅན་གྱི་གདོང་ཞེས་རྡ་བ་ལས་ལོགས་སུ་ཐ་སྙད་སྦྱོར་ཡང་། རྡ་གདོང་གཉིས་དོན་ལ་ཁྱད་མེད་དོ། །གཟའ་དུས་མེ་དེ་དང་ཕྱོགས་ཁ་གཏད་དུ་གནས་པས་ན། སྒྲ་གཅན་གྱི་མཇུག་མ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་བཏགས། དེང་གི་གནམ་རིག་ཏུ་སྒྲ་གཅན་གྱི་གོ་དོན་ནི་གོང་དུ་གོ་ལའི་རྣམ་གཞག་གི་སྐབས་སུ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

འདིར་དཔྱད་པར་བྱ་བ་ཞིག་ཡོད་དེ། གོང་དུ་བཤད་པའི་གྲིབ་རྒྱུའི་འཕྲད་ས་དེའི་མིང་ལ་རྒྱ་གར་སྐད་དུ་རཱ་ཧུ་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀའི་ གཞུང་དུ་མཐུན་ཀྱང་། ཐུར་རྒྱུའི་འཕྲད་ས་དེའི་མིང་རྒྱ་གར་ནས་རྒྱ་ནག་ཏུ་བསྒྱུར་པའི་རྩིས་གཞུང་ཀུན་ཏུ་ཀེ་ཏུ་ཞེས་བྱུང་། བོད་ཀྱི་སྒྲ་གཞུང་དུ་ནི་ཀེ་ཏུ་ཞེས་པ་དུ

བ་མཇུག་རིང་གི་སྐད་དོད་ཡིན་པར་བྱུང་བ་དེ་གཉིས་མི་མཐུན་པས། རྒྱ་གར་ན་ཀེ་ཏུ་ཞེས་པ་སྐྲ་གཅན་མཇུག་མ་དང་ཏུ་བ་མཇུག་རིང་ལ་འཇུག་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་པར་སྣང་ངོ་། །

ལག་ལེན་སྐབས་སུ་དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་ཚོ་གར། ཟླ་དག་ལ་སྐྲ་གཅན་གྱི་ཚེས་ཟླའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཉིས་བརྒྱ་སུམ་ཅུས་དོར་བའི་ལྷག་མ་ལ་སུམ་ཅུས་བསྒྱུར་ཏེ་ཚེས་གྲངས་སུ་གྱུར་པ་དེ་ལ་ཟླ་འཛིན་བསྒྲུབ་ཆེད་ཉར་བཅོ་ལྔ་དང་། ཉི་འཛིན་བསྒྲུབ་ཆེད་སྟོང་ལ་སུམ་ཅུ་བསྣན། དེ་ལ་སྐྲ་གཅན་གྱི་ཚེས་ཡོངས་ཀྱིས་བསྒྱུར། ཉིན་དེར་སྐྲ་གཅན་ལུག་ཁྱིམ་ནས་གཡས་འཁོར་གྱི་ཡོངས་སྤྱོད་གྲུབ། དེས་རྒྱུ་སྐར་འཁོར་ལོ་ཉེར་བདུན་ལ་ཕྲི་བའི་ལྷག་མ་དེ་སྐྲ་གཅན་གདོང་སྐར་ཡིན། དེ་ལ་འཁོར་ཕྱེད་སྣེར་རམ་དམན་ན་སྐྲ་གཅན་མཇུག་སྐར། དེ་ནས་གོང་དུ་སྨྲས་པའི་ཉི་ཟླའི་ཡོངས་སྤྱོད་དང་སྐྲ་གཅན་གདོང་མཇུག་གང་ཉེ་བ་དང་བསྡུར་ནས་ཆེ་ཆུང་སྒྲུངས་པའི་ལྷག་མ་ཆུ་ཚོད་ལྔ་བཅུ་ཡན་ཤར་ན་འཛིན་མི་སྲིད་ཅེས་འཛིན་མཚམས་གཅོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་དེང་གི་གནམ་རིག་གི་སྒོ་ནས་བཤད་ན། ཉི་དཀྱིལ་གྱི་སྲིད་ཚད་ལས་ཟླ་དཀྱིལ་ལྡབ་བཞི་བརྒྱས་ཆུང་ཡང་། ཉི་ཟླ་དང་ས་གཞིའི་བར་གྱི་ཐག་རིང་ཐུང་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་ཤའི་མིག་གི་ཐུན་མོང་སྣང་ཚོད་ལ་ཁྱད་ཆེར་མེད་པས། གཉིས་ཀ་རེ་རེའི་སྲིད་དུ་དུའུ་ཕྱེད་ཙམ་ཡིན་པ་དང་། གོང་དུ་གསལ་བའི་དཀར་ལམ་དང་སེར་ལམ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་མོ་ཕན་ཚུན་དུའུ་ལྔ་ལྷག་གཟུར་བ་བཅས། རྒྱུན་དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཉི་ཟླའི་སྐར་གནས་དཀར་སེར་འཕྲད་ས་ལས་བར་ཐག་དུའུ་བཅུ་ལྷག་ཙམ་ལས་འདས་ན་གཟའ་འཛིན་འབྱུང་མི་སྲིད་ཅིང་། དེ་ཡང་དུའུ་གཅིག་ནི་དུས་འཁོར་ལུགས་ལ་ཡུལ་གྱི་ཆུ་ཚོད་བཞི་དང་ཆུ་སྲང་སུམ་ཅུ་ཡིན་པ་དང་། ཡུལ་གྱི་ཆུ་ཚོད་ལྔ་བཅུ་ལ་དུའུ་བཅུ་གཅིག་ཡིན་

པས་ཏ་ལམ་འདྲའོ། །

ཟླ་འཛིན་གྱི་འཛིན་ཆ་དང་སྒྲིབ་ཡུན་ཆེད་དུ་རིགས་ལྡན་སྙིང་ཐིག་ཏུ་གོང་སྨྲས་ཆེ་ཆུང་སྒྲངས་ལྷག་ལ་བརྟེན་ནས་བརྟག་པའི་རེའུ་མིག་ཅིག་བཀོད་པ་དེ་ལྟར་ན་རིལ་འཛིན་གྱི་ཡུན་ལ་ཆུ་ཚོད་བཅུ་དྲུག་འགྲངས་པ་དེ་དུས་ཚོད་དྲུག་དང་ཕྱེད་ཉེར་བཞི་ཡིན་ལ། དེང་གི་གནམ་རིག་གི་འདོད་ཚུལ་ལས་ཅུང་རིང་བར་སྣང་།

འཛིན་ཕྱོགས་བརྟག་པ་ལ། དུས་གཞུང་ལས། (1)ཟླ་བས་གདོང་སྒྲངས་པའམ། དུས་མེས་ཟླ་བར་སྒྲངས་པའི་ཚེ་བྱཱ་ཤར་ནས་འཛིན། (2)གདོང་གིས་ཟླ་བའམ། ཟླ་བས་མཇུག་སྒྲངས་ཚེ་ཤར་ལྷོ་ནས་འཛིན། (3)ཟླ་སྒྲ་གཉིས་མཉམ་ན་ཤར་དྲང་པོ་ནས་འཛིན་ཞེས་བཤད་པ་དེ་དག་ཀྱང་དེང་གི་གནམ་རིག་དང་ཤིན་ཏུ་མཐུན་པ་ཡིན་ཏེ། ཟླ་བ་གཡོན་སྐོར་བྱས་ཏེ་ཤར་མཐའ་ཐོག་མར་ས་དཀྱིལ་གྱི་གྲིབ་མར་འཛུག དེ་ཡང་གནས་ཚུལ་དང་པོ་ལྟར་ན་ཟླ་བ་ས་དཀྱིལ་གྱི་གྲིབ་མའི་འོག་ཆ་ནས་སྤྱོད་པ་དང་། གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཟླ་བ་ས་དཀྱིལ་གྱི་གྲིབ་མའི་སྟེང་ཆར་སྤྱོད། གསུམ་པ་ལྟར་ན་ཟླ་བ་སའི་གྲིབ་མའི་དྲང་ཐད་དུ་སྤྱོད་པའི་དབང་གིས་ཡིན། ཡིན་ན་ཡང་ལུགས་དེར་ནམ་ཕྱེད་ཕོ་ནར་དེ་ལྟར་འབྱུང་བ་ལས། ནམ་སྟོད་ནམ་སྨད་ལ་འདི་དང་མི་འདྲ་བར་བཤད་པ་ནི་དེང་གི་གནམ་རིག་དང་མི་མཐུན་ནོ། །

ཉི་འཛིན་སྐབས་སུ་དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། ཟླ་བའི་གྲིབ་མ་གཡོན་བསྐོར་བྱས་ཏེ་ས་དཀྱིལ་གྱི་སྟེང་དུ་ཕོག་པས་ཟླ་དཀྱིལ་ཐོག་མར་ཉི་མའི་ནུབ་མཐའི་འོད་ཟེར་གྱི་བར་དུ་ཚོད་པའི་དབང་གིས་ནུབ་ཕྱོགས་ནས་འཛིན་པར་སྣང་ངོ་། །

ཉི་འཛིན་གྱི་ཡུན་ཚད་བརྟག་ཆེད། སྐར་རྩིས་ལ་འཛིན་ཆ་བཅུ་གཉིས་སུ་བྱས་ནས་ཆ་རེས་ཆུ་ཚོད་རེ་ཡིན་ཕྱིར་རིལ་འཛིན་ལ་ཆུ་ཚོད་བཅུ་གཉིས་ཏེ་དེང་'

གི་དུས་ཚོད་བཞི་དང་སྐར་མ་ཞེ་བརྒྱད་ཡིན་པར་བཤད་པ་དེ། དེང་གི་འདོད་ཚུལ་དུས་ཚོད་གསུམ་དང་སྐར་མ་ཞེ་བཞི་ལས་དུས་ཚོད་གཅིག་རིང་ངོ་། །

འཛིན་རྫོགས་ཀྱི་དུས་ཚོད་བརྟག་ཆེད། དུས་འཁོར་ལུགས་ལ་སྔ་ཚོས་ཤིག་ཡིན་ཏེ། གང་ཡིན་ཞེ་ན། ལུགས་དེར་ཟླ་བའི་དཀར་ཕྱོགས་རྫོགས་མཚམས་དང་ཚེས་ཞག་བཅོ་ལྔ་རྫོགས་པ་དོན་གཅིག་ཡིན། དེའི་ཚེ་ཉི་མ་དང་ཟླ་བ་རྒྱ་སྐར་གྱི་མགོ་ལར་ཁ་གཏད་དུ་འཆར་བས་ན། ལྷ་བསྡུས་སྐབས་ཀྱི་གཟའ་དག་དེ་ཉིད་ཟླ་བ་འཛིན་རྫོགས་ཀྱི་དུས་ཚོད་ཡིན་པས་དེ་ལས་ལོགས་སུ་བཙལ་བའི་ཆེད་མེད་དོ། །དེ་བཞིན་དམར་ཕྱོགས་མཚམས་དེར་ཉི་སྐར་དང་ཟླ་སྐར་མཉམ་པས། སྐབས་དེར་ཉི་འཛིན་བྱུང་ན། རི་མོ་དེ་ཉིད་ཉི་མ་འཛིན་རྫོགས་དུས་ཚོད་ཡིན་པ་ལས། ལོགས་སུ་བཙལ་དགོས་པའི་ཚེགས་ཀྱང་མེད། འདི་ཡང་དུས་འཁོར་རྩིས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་བསྔགས་པར་འོས་པ་ཞིག་ཡིན།

མདོར་ན། དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་རྩིས་གཞུང་དུ་འཛིན་རྫོགས་དུས་ཚོད། འཛིན་ཡུན་རིང་ཐུང་། འཛིན་ཆ་ཆེ་ཆུང་། འཛིན་ཕྱོགས་ཁ་དོག་དང་བཅས་པ་རྩ་སྒྲིབ་ཀྱི་ཚོ་ག་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་གཟའ་སྐར་ལ་བརྟག་འཇུག་གི་···· འཕྲུལ་ཆས་མ་བྱུང་བའི་སྐབས་སུ་མིས་རྒྱལ་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གི་ནང་དུ་·· རིག་པ་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་ལྷོ་བྱང་གང་དུ་སྤྱོད་པའི་ཚད་སོགས་རི་མོའི་ལམ་ནས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཚོ་ག་མེད་པས། ཉི་སྒྲིབ་ཀྱི་འཛིན་ཆ་སྐབས་འགར་ཐིག་པོ་རང་མི་འབྱུང་ངོ་། །

གཟའ་ལྷ།

དུས་འཁོར་ལུགས་ལ་གཟའ་ལྷ་པོའི་ནང་ནས། མིག་དམར་དང་། ཕུར་

བྱ་སྤྲིན་པ་གསུམ་ཉི་མའི་གཡས་ཀྱི་ཡན་ལག་ཏུ་འགྱུར་བས་ན་དྲག་གཟའ། ལྷག་པ་དང་པ་སངས་གཉིས་ཉི་མའི་གཡོན་གྱི་ཡན་ལག་ཏུ་འགྱུར་བས་ན་ཞི་གཟའ་་་ཞེས་བྱའོ། །དེང་གི་གནམ་རིག་ལ་མིག་དམར་ཕུར་བུ་སྤྲིན་པ་གསུམ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་སའི་དཀྱིལ་གོ་ལ་ལས་ཆེ་ཞིང་། དེ་དག་དང་ཉི་མའི་བར་གྱི་བར་ཐག་སའི་དཀྱིལ་གོ་ལ་ལས་རིང་བས། བསྐོད་ལམ་སའི་ཕྱི་རོལ་ཏུ་ཡོད་པས་ན་ཕྱི་གཟའ། ལྷག་པ་དང་པ་སངས་གཉིས་དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། བསྐོད་ལམ་སའི་ནང་རོལ་ཏུ་ཡོད་པས་ན་ནང་གཟའ་ཞེས་ཟེར། ཐ་སྙད་འདོགས་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་པར་ཙམ་ལས་དོན་འདྲའོ། །དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་རྒྱ་ཁྱ་ནི་ཞི་གཟའ་གཉིས་ལུགས་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་མེད། མིག་དམར་ཕུར་བུ་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཕྲ་མོ་ཞིག་ཡོད། སྤྲིན་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས་ཉིན་དྲུག་ཙམ་གྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་དོ། །

ལག་ལེན་སྐབས་སུ་དལ་དག་དང་མྱུར་དག་རིམ་པ་གཉིས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་སྟེ། དལ་དག་ནི། གཟའ་རྣམས་རང་རང་གི་སྐྱེས་སྐར་ལས་བརྩམས་ཏེ་རང་འགྲོས་ཀྱིས་སྐར་ཁྲིམ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པའི་སྟེང་ལ་དལ་བའི་ཀང་ལོངས་ཀྱི་སྟོན་ཕྲི་བྱས་པ་ཡིན་ལ། མྱུར་དག་ནི། གཟའ་རྣམས་དལ་བའི་སྟེང་ནས་མགོ་བརྩམས་ཏེ། རང་འགྲོས་ཀྱིས་ཀང་པའི་ལོངས་སྤྱོད་འཕེལ་འགྲིབ་རྣམས་ཀྱི་ནོར་དང་བྱ་ལོན་སྦྱོད་་་་བྱིན་པ་དང་མཉམ་དུ། རང་རང་སྐྱེས་སྐར་དང་ཉི་མའི་སྟེང་དུ་འཛོམས་ཏེ་ལོངས་སྤྱོད་དག་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་པར་བཤད་ཚུལ་འདི་དང་། དེང་གི་གནམ་རིག་ཏུ་གཟའ་རྣམས་རང་ཉིད་ཀྱི་བསྐོད་པ་དང་། ས་དཀྱིལ་སྤྱི་འགྲོས་ལས་བྱུང་བའི་སྣང་ཚོད་བར་ཁྱད་ཀྱི་བསྐོད་པ་གཉིས་བསྡོམས་ཏེ་གཟའ་རྣམས་སྣང་ཕྱོགས་ཀྱི་་་་སེར་ལམ་དཀྱུས་ཞག་སྒྲུབ་ཚུལ་གོ་དོན་འདྲའོ། །སྐབས་འདིར་དེང་རབས་ཀྱི་བཤད་ཚུལ་དེ་ཞིབ་པར་བཤད་དགོས་ནའང་དཔེ་རིས་ཞིབ་གསལ་མེད་ན་བརྗོད་དཀའ་བས་གཞན་དུ་སྤྲོ་བར་འདོད་དོ། །

ཞེས་པ་འདི་ནི། མདོ་སྨད་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ་ཀྱི་རྩོར་གསང་སྔགས་དར་

མཇུག་སྡོམ་རེའུ་མིག

གྲུབ་རྩིས	ཁྱིམ་ལོ	365 འབྱམ་ཆ་ 27065
བྱེད་རྩིས	ཁྱིམ་ལོ	365 འབྱམ་ཆ་ 25876
སྔ་ཡང་རྒྱ་རྩིས	ལོ་འཁོ	365 འབྱམ་ཆ་ 24291
རྒྱ་རྩིས་ཆེན་མོ	ལོའི་དཀྱིལ་འཁོར	365 འབྱམ་ཆ་ 24291
དེང་རབས་གནམ་རིག	ཉི་མ་ལྡོག་པའི་ལོ	365 འབྱམ་ཆ་ 24220
	བརྟན་སྐར་གྱི་ལོ	365 འབྱམ་ཆ་ 25636

གྲུབ་རྩིས	ཚེས་ཟླ	29 འབྱམ་ཆ་ 53059
བྱེད་རྩིས	ཚེས་ཟླ	29 འབྱམ་ཆ་ 53056
རྒྱ་རྩིས	ཚེས་ཟླ	29 འབྱམ་ཆ་ 53059
དེང་རབས་གནམ་རིག	ཚེས་ཟླ	29 འབྱམ་ཆ་ 53059

གྲུབ་རྩིས	ཟླ་བའི་ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར	27 འབྱམ་ཆ་ 32174
རྒྱ་རྩིས་ཆེན་མོ	ཟླ་བའི་སྤྱི་འགྲོས་ལས་ཀུགས་ཀྱིས་འགྲུབ་ན	27 འབྱམ་ཆ་ 32158
དེང་རབས་གནམ་རིག	བརྟན་སྐར་གྱི་ཟླ་བ	27 འབྱམ་ཆ་ 32166

དིང་རབས་གནམ་རིག	ཉི་མཐའི་ཟླ་བ	27 འབུམ་ཆ་ 55455
རྒྱ་རྩིས་ཆེན་མོ	ཟླ་བ་འཁོར་མཐའི་ཆ	27 འབུམ་ཆ་ 55457
གྲུབ་རྩིས	(ཐ་སྙད་མེད)དོན་གྱིས་ཡོད	27 འབུམ་ཆ་ 55407

གྲུབ་རྩིས	སྒྲ་གཅན་ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར	6792 བརྒྱ་ཆ་ 4
རྩ་རྩིས་ཆེན་མོ	འཛམས་ས་དངོས་གཞི་དཀྱིལ་འཁོར	6798 བརྒྱ་ཆ་ 2
དིང་རབས་གནམ་རིག	དཀར་སེར་འཛམས་མའི་འཁོར་ལོ	6793 བརྒྱ་ཆ་ 46

	ལྷག་པ	པ་སངས	མིག་དམར	ཕུར་བུ	སྤེན་པ
གྲུབ་རྩིས	87 བརྒྱ་ཆ་ 97	224 བཅུ་ཆ་ 7	687	4332	10766
དིང་རབས་གནམ་རིག	87 བརྒྱ་ཆ་ 99	224 བཅུ་ཆ་ 7	686 བརྒྱ་ཆ་ 98	4332 བརྒྱ་ཆ་ 59	10759 བརྒྱ་ཆ་ 21

རྒྱ་གླིང་གི་རྩིས་རམས་པ་བསམ་གྲུབ་རྒྱ་མཚོ་དང་། ཀྲུང་གོའི་ཚན་རིག་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་ཁྲིན་ཅིའུ་ཅིན་ཞེས་པ་རྒྱ་བོད་རྩིས་རིག་གསར་རྙིང་གི''''མཁས་དབང་རྣམ་གཉིས་བསྟེན་ནས་རིག་པའི་གནས་འདིའི་བང་མཛོད་ཀྱི་སྒོ་ལ''འཇུག་པ་ཙམ་ཡིན་ཀྱང་། བོད་ལྗོངས་སྨི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་དང་། གནམ་རིག་སྐར་རྩིས་སློབ་ཚོགས། སྨན་རྩིས་ཁང་ལྷན་གྱིས་བསྐུལ་ངོ་མ་ལོག་པར། ཅི་ནའི་ཡུལ་དུ་ལྷེ་ཁྲག་པོར་བ་ཏང་སྨིན་ཞིན་ཏེ་ཆད་བྱུང་ཐོས་བསམ་གླིང་དུ''''

རབ་འབྱམས་མིང་བཏགས་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོས་རབ་རྒྱལ་ལྷུགས་བྱ་ཡོའི་ཁྲུམས་སྟོད་ཟླ་བར་སྨུག་བྲིས་བྱས་ཏེ། དེང་སྐབས་སྤྱིའི་རྩོམ་ལུགས་ལྟར་ན་ལུང་ཁུངས་དང་ཞར་བྱུང་རང་མཚན་ཟེ་སྙིད་ཨང་གི་བསྒྲིགས་ཏེ་མཇུག་ཏུ་དགོད་དགོས་····ཀྱང་། འདིར་བོད་རིགས་ཀྱིས་བལྟ་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་ཕལ་ཆེ་བ་གཞུང་དངོས་དང་དཀྲུས་གཅིག་ཏུ་བྲིས་ཡོད་པ་དང་། ལ་ལ་ཚིག་རྫོབ་ཆེ་བར་དོགས་ནས་རྒྱས་པར་མ་སྤྲོས་སོ། །

སླར་ཡང་སྨྲས་པ།

ཟབ་བརླིང་རྟོགས་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཀུན་གསལ་ངོས། །
སྐྲིས་སྦྱངས་གསོག་རྩལ་དམན་པའི་མཁའ་ལྡིང་གིས། །
འདབ་ཟུང་བསྐྱོད་པའི་ཚིག་དོན་ནོངས་པའི་རིས། །
ཚུལ་འདི་ནམ་དཔྱོད་ཡངས་པའི་སྤྱན་སྔར་འཆགས། །

བོད་དར་རྒྱ་རྩིས་ཀྱི་སྐོར།

藏传时宪历部分

རྒྱ་རྩིས་ལས། རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་ལྔའི་ཅིང་གནས་པའི་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ་ཉི་ཟླ་གཟའ་འཛིན་བརྟགས་ཚུལ་བཞུགས་སོ།།

སྨ་ཡང་བཟོད་པ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་མཛད་པ།

〈1〉 ན་མོ་གུ་རུ། གནམ་སྐྱོང་ལོ་དགུ་ཤིང་བྱི་སོགས། །འདས་པའི་ལོ་རྣམས་ཉི་མས་༡༢ བསྒྱུར། །གནས་གཉིས་བཞག་ལ་འོག་མིག་ ༢ བསྒྱུར། །ཕྱོགས་ ༡༠ བྱིན་མདའ་རྫས་ ༦༥ ཐོབ་པའི་ནོར། །

〈2〉 སྙིང་བསྲེས་འདས་པའི་ཟླ་བའོ། །[ཅི་ནའི་རྩིས་འདིར་ལོ་སྔ་མའི་རྩ་བའི་ཆོས་ཀྱི་དྭ་ཁ་ལ་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་དྭ་ཁ་བསྲེས་པ་ལ་ལོ་དེའི་ཉི་མའི་ལོ····འཕོའི་ཞག་གིས་ཕྲི་ཞིང་། མ་ལྷུང་ན་ལོ་སྔ་མ་དེར་ཟླ་བགོལ་ཡོད་པས། སླར་ཡང་ཟླ་བ་གཅིག་གི་ཆོས་དྭ་བསྣན་ཏེ་ཕྲི་བས་གང་བརྩིའི་ལོ་དེའི་རྩ་བའི་ཆོས་དྭ་འགྲུབ་ཅེས་དང་། ལོ་སྔ་མའི་རྩ་བའི་ཉི་མའི་སྤྱི་འགྲོས་སོགས་ཀྱི་དྭ་ཁར་ཟླ་བགོལ་ཡོད་ཚེ་ཟླ་བ་བཅུ་གསུམ་དང་། མེད་ཚེ་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་དྭ་ཁ་བསྣན་པའི་ལུགས་བཤད་པ་མ་གཏོགས། འདི་ལྟ་བུའི་ཟླ་དག་བརྩི་ཚུལ་མེད་མོད་ཀྱང་། བརྩི་སླ་བའི་ཆེད་ཕྱི་ལྟར་དུ་བྲིས་པའོ། །]

〈3〉 ཉི་མའི་ལོ་འཕོའི་ཞག་ཆེད་དུ། །འདས་པའི་ལོ་རྣམས་གནས་གཉིས་ཀྱི། །སྟེང་མ་མདའ་དུས་མེ་ ༣༦༥ ཡིས་བསྒྱུར། །འོག་མ་མཁའ་རྫས་ ༦༠བསྒྱུར་བ་ལ། །མེ་དབང་ ༥༣ བྱིན་ཞིང་ཐུབ་རྒྱལ་བས ༢༩༧། བགོས་པའི་ཐོབ་ནོར་སྟེང་དུ་བསྲེས། །ཉི་མའི་ལོ་འཕོའི་ཞག་གྲངས་འགྲུབ། །

⟨4⟩ ལོ་འཕོའི་ཞག་གྲངས་དེ་ཉིད་ལ། །མི་མིག་ ༢༣ བསྲེས་ཤིང་མཁའ་རོས་ ༦༠ དོར། །ལོ་འཕོའི་ཉིན་དེའི་ཉི་མ་འཆར། །ཐིག་ལེ་ ༠ ཤར་ན་ཤིང་ཕོ་བྱི། །གཟུགས་ ༡ ཤར་ཤིང་གླང་མིག་ ༢ ཤར་ན། །མི་སྟག་དེ་ལྟར་རིམ་པ་བཞིན། །ཕྱོགས་ ༡༠ ཤར་ཤིང་ཁྱི་མཁའ་མིག་ ༢༠ ཤར། །ཤིང་སྤྲེལ་མཁའ་ཡོན་༣༠ ཤིང་ཕོ་རྟ། །ཐིག་ཆུ་ ༤༠ ཤིང་འབྲུག་ཐིག་འབྱུང་ ༥༠ ཤར། །ཤིང་ཕོ་སྟག་ཡིན་རྩ་དབང་ ༥༦ ཤར། །ཆུ་མོ་ཕག་གི་ཉི་མ་ཡིན། །

⟨5⟩ སླར་ཡང་ལོ་འཕོའི་ཞག་གྲངས་ལ། །དེ་ཉིད་ ༢༥ བསྣན་ལ་ཀླུ་ལག་ ༢༨ གིས། །དོར་ལྷག་ལོ་འཕོའི་སྐར་མ་སྟེ། །ཐིག་ ༠ ཤར་ནག་པ་གཟུགས་༡ ས་རི། །མིག་ ༢ ཤར་ས་ག་དེ་བཞིན་དུ། །རི་མིག་ ༢༧ ཤར་ན་མེ་བཞིར་འགྱུར། །

⟨11⟩ དེ་ནས་ལོ་དེའི་རྩ་བ་ཡི། །རྒྱུ་ཞུ་ལྷ་ཚེད་འདས་པའི་ཟླ། །གནས་དྲུག་བཞག་ལ་བྲུག་མིག་ ༢༦ དང་། །ཉི་མ་ ༡༢ ཆུ་མཚོ་ ༤༤ ཡོན་ཏན་ ༣ མེ ༣། །གཟུགས་དྲག་ ༡༡༡ (༢༦, ༡༢, ༤༤, ༣, ༣, ༡༡༡) གིས་བསྒྱུར་སྟེང་ནས་རིམ། །མི་མིག་ ༢༣ ཟླ་བ་ ༡ འབྱུང་དབང་ ༥༥ དང་། །གཟུགས་ ༡ དང་དུས་༦ དང་མིག་སོས་ ༣༢༢ (༢༣, ༡, ༥༥, ༡, ༦, ༣༢༢) བརྒྱན། །མཁའ་དུས་མེ་ ༣༦༠ དང་མཁའ་རོ་ ༦༠ དང་། །མཁའ་རོ་ ༦༠ ཐིག་དུས་ ༦༠ རྒྱལ་བ་ ༢༤ (༢༤, ༦༠, ༦༠, ༦༠, ༣༦༠) ཡིས། །སྟེང་དུ་དྲིལ་ལ་སྟེང་མ་ཉིད། །ལོ་འཕོའི་ཞག་གིས་ཕྲི་བ་ཡིས། །ལོ་དེའི་རྩ་བའི་ཚེས་རྒྱུ་འགྲུབ། །

⟨12⟩ འདས་ཟླ་གནས་དྲུག་ནམ་མཁའ་ ༠ དང་། །བྲུག་མིག་ ༢༦ དུས་༦ དང་རྒྱལ་བ་ ༢༤ ཚེས ༡༥། །ཡོན་ཏན་ཕྱོགས་ ༡༠༣ (༠, ༢༦, ༦, ༢༤, ༡༥, ༡༠༣) བསྒྱུར་སྟོང་པ་ ༠ དང་། །མི་མིག་ ༢༣ གཟུགས་ཡོན་ ༣༡ ལག་རྩེ་སྦོ་ ༣༢།། རི་ཡོན་ ༣༧ ཀླུས་ ༨ (༠, ༢༣, ༣༡, ༣༢, ༣༧, ༨) བརྒྱན་མཁའ་དུས་མེ་ ༣༦༠། །མཁའ་རོ་ ༦༠ མཁའ་མཚམས་ ༦༠ མཁའ་དུས་ ༦༠ དང་། །མཁའ་མེ་ ༣༠ ཉི་

མས་ ༡༢ དོར་བ་ཡིས། (༡༢,༣༠,༦༠,༦༠,༦༠,༣༦༠)། ཉི་མའི་སྤྱི་འགྲོས་རྩུ་ཞ་འགྲུབ། །

〈13〉 འདས་ཟླ་གནས་དྲུག་མཁའ་ ༠ བུག་མིག ༢༧། །དུས་ ༦ དང་ཟ་གཟུགས་ ༡༧ བུ་ག་ ༧ དང་། །མིག་ཆུ་ཟུང་ ༢༨༢(༠,༢༧,༦,༡༧,༧,༢༨༢) བསྐྱར་ཐིག་ ༠ དང་ཚེས ༡༥། །ཟླ་བ་ ༡ མི་དབང་ ༥༣ བུག་གཟུགས་ ༡༧ དང་། །མཁའ་ཕྱོགས་ ༡༠༠(༠,༡༥,༡,༥༣,༡༧,༡༠༠)ཕྱིན་ལ་མཁའ་དུས་མི ༣༦༠། །མཁའ་ཪོ་ ༦༠ མཁའ་ཪོ་ ༦༠ ཐིག་དུས་ ༦༠ དང་། །མཁའ་མི་ ༣༠ ཉི་མས་ ༡༢ དོར་བ་ཡིས། (༡༢,༣༠,༦༠,༦༠,༦༠,༣༦༠) །ཉི་མའི་རང་འགྲོས་རྩུ་ཞ་འགྲུབ། །

〈14〉 འདས་ཟླ་གནས་དྲུག་མཁའ་ ༠ དེ་ཉིད་ ༢༥། །བུག་ཆུ་ ༨༧ ཐིག་ལེ་ ༠ ཡོན་ཏན་ ༣ དང་། །རི་གཟུགས་མི་ ༣༡༤ བསྐྱར (༠,༢༥,༨༧,༠,༣,༣༡༤)སྟོང་པ་ ༠ དབང་ ༥། །དག་པོ་ ༡༡ ཟླ་མིག་ ༢༡ གླུ་མཚོ་ ༨༩ དང་།། མི་ཕྱོགས་ ༡༠༣(༠,༥,༡༡,༢༡,༨༩,༡༠༣)ཀྱིས་བརྒྱན་མཁའ་དུས་མི ༣༦༠། །མཁའ་ཪོ་ ༦༠ མཁའ་ཪོ་ ༦༠ ཐིག་དུས་ ༦༠ དང་། །མཁའ་མི་ ༣༠ ཉི་མས་ ༡༢(༡༢,༣༠,༦༠,༦༠,༦༠,༣༦༠)དོར་བའི་ལྷག །ཟླ་བའི་རང་འགྲོས་རྩུ་ཞ་འགྲུབ། །

〈15〉 འདས་ཟླ་གནས་དྲུག་གཟུགས་ ༡ དང་མཁའ ༠། །ཐིག་མཚོ་ ༨༠འདོད་ ༡༣ དང་འབྱུང་དབང་ ༥༥ དང་། །རི་ཪོ་རླས་ ༡༦༤(༡,༠,༨༠,༡༣,༥༥,༡༦༤)བསྐྱར་གཉིས་ཅན་ ༩ དང་། །རི་གཟུགས་ ༡༤ ཐུབ་དབང་ ༥༤ འདོད་པ་ ༡༣ ཕྱོགས ༡༠། མི་འདོད་ ༡༣༣(༩,༡༤,༥༤,༡༣,༡༠,༡༣༣) ཀྱིས་བརྒྱན་མཁའ་དུས་མི ༣༦༠། །མཁའ་ཪོ་ ༦༠ ཐིག་མཚམས་ ༦༠ མཁའ་དུས་ ༦༠ དང་། །མཁའ་མི་ ༣༠ ཉི་མས་ ༡༢(༡༢,༣༠,༦༠,༦༠,༦༠,༣༦༠)དོར་བ་ཡིས། །རྣ་གདོང་བར་ཁྱད་རྩུ་ཞ་འགྲུབ། །

〈16—20〉 དེ་རྣམས་གང་བརྩིའི་ལོ་དེ་ཡི། །རྩ་བའི་རྒྱུ་ཞ་ལྷ་ཞེས་བྱེར། །དེ་ལ་རང་རང་སྦྱོར་བྱེད་རྣམས། །ཧོར་ཟླ་དང་པོ་ལ་སོགས་པའི། །ཟླ་བའི་གྲངས་ཀྱིས་བསྒྱུར་ལ་བསྣན། །གང་བརྩིའི་ཟླ་བའི་ཆོས་རྒྱུ་སོགས། །རྒྱུ་ཞ་ལྷ་པོ་རིམ་པར་འཆར། །

[ལུགས་འདིའི་ཟླ་བའི་དང་པོ་ཧོར་ཟླ་བཅུ་གཉིས་པ་རྒྱལ་གྱི་ཟླ་བ་ཡིན་པས་སྦྱོར··· བྱེད་འདས་ཟླའི་གྲངས་ཀྱིས་བསྒྱུར་དགོས་པ་ཡིན་ཀྱང་། དུས་འཁོར་པ་རྣམས་ཀྱང་ཟླ་གྲངས་ཀྱི་ཡང་རྟགས་ཧོར་ཟླའི་གྲངས་དང་མཐུན་པར་འཁྲི་སྲོལ་ཡོད་པས་འདིར་ཡང་དེ་དང་མཐུན་པར་ཧོར་ཕྱོགས་ཀྱི་གྲངས་ཀྱིས་བསྒྱུར་བས་ཆོག་པར་བྱས་སོ། །]

〈21〉 ཉི་ཡི་རྒྱུ་ཞ་རྣམས་ཀྱི་ཆེད། །ཟླ་བ་གང་གི་ཆོས་རྒྱུ་ལ། །སྟེང་ནས་ཡིད་༡༦ དང་ཀླུ་གཟུགས་༡༨ དང་། །མིག་ལག་༢༢ ཟླ་བ་༡ མིག་ཡོན་༣༢ བསྣན། (༡༦,༡༨,༢༢,༡,༣༢,༠)།

〈22〉 དེ་བཞིན་ཉི་མའི་སྤྱི་འགྲོས་ལ། །མཁའ་༠ ཡིད་༡༦ མེ་ཡོན་༣༣ ཉི་མ་༡༢ ཀླུ་༨། (༠,༡༦,༣༣,༡༢,༨,༠)

〈23〉 ཉི་མའི་རང་འགྲོས་རྒྱུ་ཞར་མཁའ་༠། །མ་ནུ་༡༦ མེ་རྩེ་༣༣ གཏེར་༩ མདའ་ཡོན་༣༥། (༠,༡༦,༣༣,༩,༣༥,༠)

〈24〉 ཟླ་བའི་རང་འགྲོས་རྒྱུ་ཞར་དུས་༦། །ཉི་མ་༡༢ མཚོ་འབྱུང་༥༦ མཁའ་མེ་༣༠ ལོག་༢། (༦,༡༢,༥༦,༣༠,༢,༠)

〈25〉 ཏྣ་གདོང་བར་ཁྱད་རྒྱུ་ཞར་དུས་༦། །ཆོས་༡༥ དང་མཁའ་མིག་༢༠ དུས་༦ རི་དབང་༥༧། (༦,༡༥,༢༠,༦,༥༧,༠) །བསྣན་པས་གང་བརྩིའི་ཟླ་བ་ཡི། །ཉི་ཡི་རྒྱུ་ཞ་ལྷ་རྣམས་འཆར། །

〈26〉 དེ་ལ་གང་བརྩིའི་ཆོས་སམ་ཉའི། །གང་བསྒྲུབ་འདོད་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི། །རྒྱུ་ཞ་ལྷ་རྣམས་སོ་སོར་བཞག །ཉི་མའི་རང་གི་འགྲོས་ཉིད་ཀྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་ཉི་མ་ཡི། །སྔོན་ཕྱིའི་ལོངས་སྤྱོད་རེའུ་མིག[ཁ]བཟུང་། [ལ་ཁྱིམ་

དང་ཞག་གཉིས་བསྡུབ]འོག་གི་ཞག་རེའི་ཆུ་སྲང་གིས། །རང་འགྲོས་ཉིད་ཀྱི་ཐུན་ཚོད་སོགས[ཀྱིས]། །བསྒྱུར་ལ[རང་རང་འཁོར་ལོས་དྲིལ་༦༠、༦༠、༣༦༠]མཁའ་རོས་ཐོབ[གནས་གོང་མ་བགོས]སྲང[མཁའ་རོ་ལོངས་ན་སྟེང་དུ་ཕུད་ལ་ཐུན་ཚོད་ཀྱི་གནས་ཡིན]སྟེ། །གང་བཟུང་སྣོན་ཕྲིའི་ལོངས་སྤྱོད་དུ། །རྫེས་མའི་ལོངས་སྤྱོད་མང་ན་བསྣན། །ཉུང་ན་ཕྲི་ཞིང་ཆུ་སྲིན་བུམ། །ཉ་ལུག་གླང་འཁྲིག་ཡིན་ནོ་ནོར། །ཀར་སེང་བུ་མོ་སྲང་སྡིག་པ། །གཞུ་ཡིན་བུ་ལོན་མཚན་མ་གདབ། །

〈27〉 སྐར་ཡང་ལྷ་བའི་རང་འགྲོས་ཀྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་སྔར་བཞིན་དུ། །ལྷ་བའི་སྣོན་ཕྲིའི་ལོངས་སྤྱོད[ག]བཟུང[ཁྲིམ་དང་ཞག་ཕྱིས]། །འོག་གི་ཞག་རེའི་ཆུ་སྲང་གིས། །རང་འགྲོས་ཉིད་ཀྱི་ཐུན་ཚོད་སོགས། །བསྒྱུར་བ་ལ་སོགས་གོང་མ་ལྟར། །བྱས་ཤིང་ཆུ་སྲིན་ལ་སོགས་ཀྱི། །ཁྲིམ་དྲུག་སྐབས་སུ་བུ་ལོན་དང་། གཀཊ་སོགས་ཁྲིམ་དྲུག་གི །སྐབས་སུ་ནོར་འགྱུར་མཚན་མ་གདབ། །

〈28〉 གང་བཟུང་ཉི་ཟླའི་སྣོན་དབྲི་ཡི། །ལོངས་སྤྱོད་དེ་གཉིས་མཚན་མཐུན་ན། །ཉུང་གིས་མང་སྦྱངས་མི་མཐུན་བསྲེ། །སྦྱངས་བསྲེས་གང་བྱུས་གནས་རྣམས་ཀུན། །མཁའ་སྟོང་ཐིག་ཀླུ་ཟླ་བས་༡༨༠༠༠བསྒྱུར། །མས་ཡར་མཁའ་རོ་༦༠མཁའ་རོ་༦༠དང་། །མི་ཡིད་བུ་གས་༢༡༦༠༠བགོས་ཐོབ་པ། །དུས་ཚོད་ལྷག་མ་མཁའ་རོ་༦༠སྒྱུར[རང་ཆ་བཅུག]། །མི་ཡིད་བུ་གས༢༡༦༠༠ཐོབ་ཐུན་ཚོད། །སྐར་ལྷག་མཁའ་རོས་༦༠བསྒྱུར་ཐོབ་སྲང[ཆ་ཤས་བཟོ་ན་ལྷག་༦༠བསྒྱུར་ཁྲིར]། །ཕྱི་ཡི་དུས་ཀྱི་བར་ཁྲད་ཟེར། །ནོར་དང་བུ་ལོན་མཚན་མ་གདབ[དགོས་པས]། །དེ་ཡང་ཉི་ཟླའི་སྣོན་དབྲིའི་ལོངས། །མཐུན་པར་ནོར་གྱུར་ཉི་མ་མང་། །ནོར་དང་ཟླ་མང་བུ་ལོན་མཚན། །བུ་ལོན་གྱུར་ཅིང་ཉི་མ་མང་། །བུ་ལོན་ཟླ་མང་ནོར་མཚན་གདབ། །སྣོན་དབྲིའི་མཚན་མ་མི་མཐུན་ན། །ཉི་མའི་སྣོན་ཕྲིའི་མཚན་བཞིན་གདབ། །

〈29〉 སྤྱི་དུས་བར་ཁྱད་གནས་གཉིས་གཅིག །གནས་ཀུན་རི་ནོར་ཀླུ
༤༤༨ ཡིས་བསྒྱུར། །མཁའ་རོ་ ༦༠ ཐིག་མཚམས་ ༦༠ མཁའ་དུས་མེས
༣༦༠། །ཐོབ་པ་ཐུན་ཚོད་ལྷག་མཁའ་རོས ༦༠། བསྒྱུར་ལ[རང་ཆ་བཅུག]
མཁའ་དུས་མེས་ ༣༦༠ ཐོབ་པ། །སྲང་སྡེ[ཐུར་ཆ་ཤས་བཟོས་ཡོད་ན་སླར་བསྒྱུར་
བཅུག་འཆར]ཉི་མའི་རང་འགྲོས་ལ། །དུས་ཁྱད་མཚན་བཞིན་བསྣན་ནམ་ཕྲི། །
ཉི་མའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཟེར། །

〈30〉 ཚིག་ཤོས་གནས་ཀུན་གཟུགས་རི་ཀླུས ༤༨༡། །བསྒྱུར་ལ་
མཁའ་རོ་ ༦༠ ཐིག་དུས་ ༦༠ དང་། །མཁའ་སྟོང་རྒྱལ་པོ་ ༡༦༠༠ ཐོབ་པ་
ཞག །ལྷག་མ་མཁའ་རོ་ ༦༠ སྒྱུར[རང་ཆ་བཅུག]༡༦༠༠ ཐོབ་པ། །ཐུན་ཚོད་
ལྷག་མ་མཁའ་རོས་ ༦༠ སྒྱུར[རང་ཆ་བཅུག]། །མཁའ་སྟོང་རྒྱལ་པོས་ ༡༦༠༠
ཐོབ་པ་སྲང་། །ཟླ་བའི་རང་གི་འགྲོས་ཉིད་དུ། །དུས་ཁྱད་མཚན་བཞིན་བསྣན་
ནམ་དབྲི། །ཟླ་བའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཟེར། །

〈31〉·〈32〉 ཉི་མའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་དང་། །ཟླ་བའི་ངེས་པའི་
རང་འགྲོས་ཀྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་སླར་ཐུར་བཞིན། །ཉི[ཁ]དང་ཟླ་[ག]
བའི་རང་རང་གི །སྣོན་ཕྲིའི་ཡོངས་སྤྱོད་རེཙ་མིག་བཟུང་། །གང་ཐོབ་དེ་ཉིད་
ཉི་ཟླ་ཡི། །ངེས་པའི་སྣོན་ཕྲིའི་ཡོངས་སྤྱོད་ཟེར། །མཚན་བཞིན་སྣོན་ཕྲིའི་ཁ་
བྱང་གདབ། །

〈33〉 དེ་ནས་ཉི་ཟླའི་ངེས་པ་ཡི། །སྣོན་ཕྲིའི་ཡོངས་སྤྱོད་དེ་གཉིས་ཀ།
མཚན་མ་མཐུན་ན་གང་ཉུང་གིས། །མང་པོ་སྤྱངས་དང་མི་མཐུན་ན། །བསྡི་བ་
ལ་སོགས་གོང་མ་ལྟར། །བྱས་པའི་དུས་ཚོད་ཐུན་སྲང་རྣམས། །ངེས་པའི་དུས་
ཀྱི་བར་ཁྱད་ཟེར། །སྣོན་ཕྲིའི་མཚན་མའང་ཉི་ཟླ་ཡི། །ངེས་པའི་སྣོན་དབྲིའི་
ཡོངས་སྤྱོད་གཉིས། །མཐུན་པར་ནོར་གྱུར་ཉི་མ་མང་། །ནོར་དང་ཟླ་མང་བུ་
ཡོན་སོགས། །མཚན་མ་གདབ་པའང་ཐུར་བཞིན་བྱ། །

〈34〉·〈35〉 ངེས་དུས་བར་ཁྱད་གནས་གསུམ་བཞག །གཅིག་ནི་ཆོས་སམ་ཉའི་རྫུ་ཞར[རྫུ་བ་ལྔའི་ནང་གི་ཉའི་ཆོས་རྫུ་ལ]། །ཁ་བྱང་བཞིན་དུ་བསྟན་ནས་ཕྲི། །ངེས་པའི་ཆོས་སམ་ངེས་པའི་ཉའོ། །དུས་གནས་ཕྲི་བར་མ་ལྷང་ན། །ཞག་ནས་གཅིག་ཕབ་དུས་གནས་སུ། །ཉེར་བཞིར་བཞག་ལ་ཕྲི་བར་བྱ། །བསྟན་པས་དུས་གནས་ཉི་ཤུ་བཞི། །ཡོངས་ན་ཞག་གི་གནས་སུ་ཕུད། །

〈36〉 ངེས་དུས་བར་ཁྱད་གཉིས་པ་ཡི། །གནས་ཀུན་བུག་ཉི་མིག་༢༡༢༧ གིས་སྒྱུར། །མཁའ་རོ་ ༦༠ ཐིག་དུས་ ༦༠ ཆུ་རོ་ཀླུས ༨༦༤། །ཐོབ་པ་ཐུན་ཚོད་ལྷག་མཁའ་རོས ༦༠། །བསྒྱུར་ལ[རང་ཆ་བཅུག]ཆུ་རོ་ཀླུས་ ༨༦༤ ཐོབ་པ། །སྲང་སྐྱེ་ཉི་མའི[རྫུ་བ་ལྔའི་ནང་གི]སྤྱི་འགྲོས་ལ། །ངེས་དུས་བར་ཁྱད་ཀྱི་མཚན་བཞིན། །བསྟན་ནས་ཕྲི་བས་ཉི་མ་ཡི། །ངེས་པའི་སྤྱི་འགྲོས་འགྲུབ་པ་ཡིན། །

〈37〉 གསུམ་པའི་གནས་ཀུན་གཟུགས་དུས་བུག །མཚོ་ ༤༧༦༡ སྒྱུར་མཁའ་རོ་ ༦༠ ཐིག་དུས་ ༦༠ དང་། །མཁའ་ཚེས་ ༡༥༠ གྱིས་ཐོབ[མཁའ་རོ་ཡོངས་ན་ཞག་གནས་སུ་ཕུད]ཐུན་ཚོད་ཡིན། །ལྷག་མ་མཁའ་རོ་ ༦༠ སྒྱུར་པ་ལ[རང་ཆ་བཅུག]། །མཁའ་ཚེས་ ༡༥༠ གྱིས་ཐོབ་ཆུ་སྲང་སྐྱེ། །ངེས་དུས་བར་ཁྱད་ཀྱི་མཚན་བཞིན། །[རྫུ་བ་ལྔའི་ནང་གི]རྣ་གདོང་བར་ཁྱད་རྫུ་ཞ་གར། །བསྟན་ནས་ཕྲི་བས་ངེས་ཆོས་སམ། །ངེས་ཉའི་རྣ་གདོང་བར་ཁྱད་འགྲུབ། །

〈38〉 ཉི་མའི་ངེས་པའི་སྟོན་ཕྲིའི་ཡོངས། །ཉི་མའི་ངེས་པའི་སྤྱི་འགྲོས་ལ། །རང་གི་མཚན་བཞིན་བསྟན་ནས་ཕྲི། །ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག་པ[ངེས་བགྲོད་དག་པའང་ཟེར]སྟེ། །གནམ་ཐིག་སེར་པོའི་དཀྱུས་ཞག་ཟེར། །

〈39〉 སྐར་ཡང[བཤད་མ་ཐག་པའི་ངེས་ཆོས་སམ་ངེས་ཉའི་]རྣ་གདོང····བར་ཁྱད་དུ། །ཟླ་བའི་ངེས་པའི་སྟོན་དཔྱིའི་ཡོངས། །ཁ་བྱང་བཞིན་དུ་བསྟན་ནས་ཕྲི། །ངེས་པའི་རྣ་གདོང་བར་ཁྱད[དག་པ]འགྲུབ། །

〈40〉 ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག་པ་ཡིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་ཉི་མ་ཡི། །གནམ་ཐིག་དམར་པོའི་མཉམ་བགྲོད་ཀྱི། །ཞག་གི་རིཙྪ་མིག[ང]ལས་ཐོབ་པའི།། ཁྱིམ་དང་ཞག་རྣམས་ཉི་མ་ཡི། །གནམ་ཐིག་དམར་པོའི་དཀྱུས་ཞག་ཟེར། །
[འདི་གཟའ་འཛིན་ལ་མི་དགོས།]

〈41〉 ཉི་མའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་སྔེ་སྔོན་དབྱི་ཡི། །དུས་ཀྱི་དམན་ཆའི་རིཙྪ་མིག[ཙ]ལས། །གང་ཐོབ་ཆ་དང་སྲང་རྣམས་ནི། །སྔོན་ཕྱིའི་དུས་ཀྱི་དམན་ཆ་ཟེར། །ཆུ་སྲིན་བུམ་ཉ་ལུག་གླང་དང་། །འཁྲིག་པ་ཡིན་ན་བུ་ལོན་དང་། །ཀར་ཏ་སེང་གེ་བུ་མོ་སྲང་། །སྡིག་དང་གཞུ་ཡིན་ནོར་མཚན་གདབ། །

〈42〉 ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག་པ་ཡིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་མཉམ་བགྲོད་ཀྱི། །ཞག་གི་དུས་ཀྱི་དམན་ཆ་ཡི། །རིཙྪ་མིག[ཆ]ལས་ཐོབ་མཉམ་བགྲོད་ཀྱི།། ཞག་གི་དུས་ཀྱི་དམན་ཆ་ཟེར། །ཆུ་སྲིན་ཉ་བུམ་ཀརྐ་ཊ། །སེང་གེ་བུ་མོར་བུ་ལོན་དང་། ལུག་གླང་འཁྲིག་པ་སྲང་སྡིག་པ། །གཞུ་ཁྱིམ་ཡིན་ན་ནོར་མཚན་གདབ། །

〈43〉 དུས་ཀྱི་དམན་ཆ་དེ་གཉིས་ཀ །རང་རང་མཚན་བཞིན་ངེས་ཚེས་སམ། །ངེས་པའི་ཉ་ལ་བསྣན་ནས་དབྱི། །དག་པའི་ཚེས་སམ་དག་པའི་ཉའོ། །

〈45〉 དག་པའི་ཚེས་སམ་དག་པའི་ཉའི། །སྟིང་མའི་གནས་ནི་ཉིན་ཞག་སྟེ། །གནས་གཉིས་གཅིག་ལ་ལོ་འཕོ་ཡི། །ཉི་མ་བསྣན་ལ་མཁའ་རོས་དོར། །ལྷག་མ་ཉིན་དེའི་ཉི་མ་སྟེ། །ཐིག་ ༠ བྱུང་ཤིང་བྱི་ཟླ་བ་ ༡ བྱུང་། །ཤིང་གླང་དེ་བཞིན་རིམ་པར་བརྩི། །ཐུག་འབྱུང་ ༤༨ ཤར་ན་ཆུ་ཚག་ཡིན། །

〈46〉 ཅིག་སོས་ལ་ནི་ལོ་འཕོ་ཡི། །སྐར་མ་བསྲེས་པ་ཀླུ་ལག་ ༢༨ གིས། །དོར་ལྷག་ཉིན་དེའི་རེས་སྐར་ཏེ། །ཐིག་ ༠ ཤར་ནག་པ་གཟུགས་ ༡ ས་

ཛི། །དེ་བཞིན་ཛི་མིག་༢༧ ཆེ་བཞིའོ། །ཞག་གི་འོག་མ་དུས་ཚོད་དེ། ཐིག་༠ ཁྱུང་ཁྲི་སྐད་ཉིན་མོའི་མགོ །གཟུགས་༡ ཤར་གླང་སྟོད་མིག་༢ གླང་སྨད། །མི་༣ ཤར་སྟག་སྟོད་མཚོ་༤ སྟག་སྨད། །འབྱུང་བ་༥ ཡོས་སྟོད་དེ་བཞིན་དུ། །ཁྲིམ་༡༢ ཤར་རྟ་སྨད་ཉིན་མོའི་གུང་། །མེ་མིག་༢༣ ཁྱུང་ན་ཁྲི་སྟོད་དོ། །

〈47〉 དུས་ཀྱི་འོག་མ་ཐུན་ནམ་ཕྱེད། །ཐུན་ཚོད་འོག་མ་སྲང་ངམ་མིའོ། །དེ་ཡི་འོག་མ་ཞེའི་ཞེས་ཟེར། །ཐུན་ཚོད་ཚེས་༡༥ ཀྱིས་བགོས་པའི་དོར།། ཁ་སྐེ་ཆུ་ཚོད[རྒྱ་རྩིས་ཀྱི་ལུགས་འདིར་ཉིན་ཞག་གཅིག་ལ་དུས་ཚོད་དམ་ཁ་གོ་དྲུག་ཅུ་པ་ཡིན་ལ། ལུགས་འདིའི་ཆུ་ཚོད་གཅིག་ལ་དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་ཆུ་སྲང་སོ་བདུན་དང་དབུགས་གསུམ་ལས་མེད་པས། དུས་ཚོད་ཅེས་པའི་མིང་ཙམ་འདྲ་ཡང་དོན་ལ་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས་སོ]ལྷག་མ་ཕྱེད། །ཞེའི་དྲུག་ཅུ་ལ་མིའོ་གཅིག །མིའོ་དྲུག་ཅུར་ཕྱེད་གཅིག་དང་། ཕྱེད་ནི་བཅོ་ལྔར་ཁ་གཅིག་སྟེ། །ཁ་བཞི་ལ་ནི་དུས་ཚང་གཅིག །དུས་ཚང་ཉེར་བཞི་ཉིན་ཞག་གཅིག །

〈48〉 ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག་པ་ཡི། །སྟེང་མའི་གནས་ནི་གུང་སྐེ་ཁྲིམ། ཐིག་༠ ཁྱུང་གླང་གུང་ཆུ་སྲིན་ཁྲིམ། །གཟུགས་༡ ཤར་ཁྱིའམ་བུམ་པའི་ཁྲིམ། ལག་པ་༢ ཕག་གམ་ཉ་ཡི་ཁྲིམ། །ཡོན་ཏན་༣ ཁྲིའམ་ལུག་གི་ཁྲིམ། །རྒྱ་མཚོ་༤ ཁྱུའམ་གླང་གི་ཁྲིམ། །དབང་པོ་༥ སྲིལ་ལམ་འབྲིག་པའི་ཁྲིམ། །དུས་༦ ཤར་ལུག་གམ་ཀ་ཀ་ཏ། །རི་བོ་༧ རྟའམ་སེང་གེ་སྟེ། །བཀྲ་ཤིས་༨ སྦྲུལ་ལམ་བུ་མོའི་ཁྲིམ། །བུ་ག་༩ འབྲུག་གམ་སྲང་གི་ཁྲིམ། །ཕྱོགས་༡༠ ནི་ཡོས་སམ་སྡིག་པའི་ཁྲིམ། །དབང་ཕྱུག་༡༡ སྟག་གམ་གཞུ་ཁྲིམ་སོ། །ཁྲིམ་གྱི་འོག་མ་དུཙ་ཟེར་ཞག། དེ་ཡི་འོག་མ་ཕྱེད་མིའོ་ཞེའི། ཞེའི་མིའོ་ཕྱེད་ནི་དྲུག་ཅུ་རེ། །ཕྱེད་དྲུག་ཅུ་ལ་དུཙ་གཅིག་དང་། དུཙ་ནི་སུམ་ཅུར་གུང་གཅིག་སྟེ། །གུང་ནི་བཅུ་གཉིས་པོ་སྐོར་རེའོ། །

〈49〉 ཟླ་བ་གང་ལ་ཁྲིམ་འཕོ་བ། །མེད་པའི་ཟླ་དེ་བསྙོལ་དུ་འདོད།།

ཉི་མ་གང་ལ་ཁྲིམ་རྫོགས་པའི། །ཉིན་དེར་ཟླ་བའི་སྐར་ལ་སླེབ། །ཁྲིམ་གང་
ཡིན་ཀྱང་ཞག་བཅོ་ལྔར། །སླེབ་ཚེ་ཟླ་བའི་དབུགས་ཐོབ་ཟེར། །ཉི་ཟླའི་ངེས་
པའི་རང་འགྲོས་དང་། །རྣ་གདོང་བར་ཁྲད་སྟེང་ནས་རིམ། །གྲངས་སུ་ཕྱུན་
མཚོ་ལྔའི་ཡིན་ནོ། །

ཟླ་འཛིན་བརྟགས་པ།

〈50〉 དེ་ནས་ཟླ་འཛིན་བརྟགས་པ་ལ། །ངེས་པའི་རྣ་གདོང་བར་ཁྲད་
[དག་པའི]ཁྲིམ། །གཟའ་ ༡༡ དང་འཕྲིག་ ༥ ཡིན་ཞག་རི་གཟུགས ༡༨། །ཐུན་
ཚོད་མི་ཆུ་ ༨༣ ཡན་ཆད་འབྱུང་། །ཆུ་སྲིན་ ༠ ཀྐ་ཊ་ ༦ ཡིན་ན། །ཞག་ཉི་
༡༢ ཐུན་ཚོད་རི་གཟུགས་ ༡༨ ཚུན། །བྱུང་ན་ཟླ་བ་འཛིན་པར་བཤད། །

〈51〉 ངེས་པའི་རྣ་གདོང་བར་ཁྲད[དག་པའི]ཀྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་
རྣ་ཟླ་ཡི། །བར་ཁྲད་ཞག་གི་རེའུ་མིག [ཛ]ལས། །གང་ཐོབ་ཞག་དང་ཐུན་ཚོད་
སྲང་། །རྣ་ཟླའི་བར་ཁྲད་དག་པ་སྟེ། །འཛིན་རྫོགས་བར་ཁྲད་དག་པ་ཟེར། །
ཆུ་སྲིན་འཁྲིག་ཡིན་བྱང་མཚན་དང་། །གཞུའམ་ཀར་ཊར་ལྷོ་མཚན་གདབ། །

〈52〉 ཟླ་བའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་ཉི་ཟླ་
ཡི། །བར་ཁྲད་ངེས་བགྲོད་རེའུ་མིག[ཉ]ལས། །ཐོབ་པའི་ཆ་དང་སྲང་དག་
ཀྱང་། །ཟླ་བའི་ངེས་བགྲོད་ཟེར་བའོ། །

〈53〉 ངེས་པའི་རྣ་གདོང་བར་ཁྲད[དག་པ]ཀྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་
རྣ་ཟླ་ཡི། །མཉམ་བགྲོད་ཞག་གི་རེའུ་མིག[ཏ]ལས། །ཐོབ་པའི་རྣ་ཟླའི་བར་
ཁྲད་ཀྱིས། །མཉམ་བགྲོད་ཞག་གི་དམན་ཆ་ཟེར། །ཆུ་སྲིན་ཁྲམ་ཉ་ཀྐ་ཊ། །
སེང་གེ་བུ་མོ་བུ་ལོན་དང་། །ལུག་གླང་འཁྲིག་པ་སྲང་སྡིག་པ། །གཞུ་ཁྲིམ་
ཡིན་ན་ནོར་མཚན་གདབ། །

〈54〉 [རྣ་ཟླའི]མཉམ་བསྒྲོད་ཞག་གི་དམན་ཆ་ཉིད། །སྲང་ ༦༠ དུ་
བཤིགས་ལ་མཁའ་རྫས་ ༦༠ བསྒྱུར། །ཟླ་བའི་ངེས་བསྒྲོད་ཆུ་སྲང་དུ། །བཤིག་
པས་བགོས་ཐོབ་ཐུན་ཚོད་དེ། །ལྷག་མ་མཁའ་རྫ་ ༦༠ བསྒྱུར་ཐོབ་སྲང་། །
འཛིན་རྫོགས་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་ཟེར། །

〈55〉 [རྣ་ཟླའི་བར་ཁྱད་མཉམ་བསྒྲོད་ཞག་གི་དམན་ཆའི]ཁ་བྱང་བཞིན་དུ་
དག་པའི་ཉར། །བསྣན་ནམ་ཕྲི་བས་འཛིན་རྫོགས་ཀྱི། །མཁོ་བའི་དུས་ཚོད་
འགྲུབ་པའོ། །

〈56〉 ཟླ་བའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས[ཟླ་བའི]
ཕྱེད་སྲིད་ཀྱི། །རིཙྪ་མིག[ཐ]ཉིད་ལས་ཟླ་ཕྱེད་དང་། །

〈57〉 དེ་ནི་གྲིབ་མའི་ཕྱེད་སྲིད་[ད]བཟུང་། །

〈58〉 ཉི་མའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱིས། །བྱར་བཟུང་གྲིབ་མའི་
དམན་ཆ[ན]བཟུང་། །

〈59〉 གང་ཐོབ་གྲིབ་མའི་དམན་ཆ་ཡིས། །གྲིབ་མའི་ཕྱེད་སྲིད་ཆུ་
སྲང་ཉིད། །ཕྲི་བ་ངེས་པའི་གྲིབ་མ་ཟེར། །

〈60〉 ངེས་པའི་གྲིབ་མར་ཟླ་བའི་ཕྱེད། །བསྲེས་པ་འཛིན་མཚམས་
བར་ཁྱད་དེ། །རྣ་ཟླའི་བར་ཁྱད་དག་པ་ལས། །ཉུང་ན་འཛིན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

〈61〉 འཛིན་ཆའང་འཛིན་མཚམས་བར་ཁྱད་ཉིད། །རྣ་ཟླའི་བར་
ཁྱད་དག་པས་སྦྱངས། །ལྷག་མ་འཛིན་ཆའི་བར་ཁྱད་དེ། །

〈62〉 མཁའ་རྫས་ ༦༠ སྒྱུར་ལ་ཆུ་སྲང་བཙུག །འབྱུང་བས་ ༥ བསྒྱུར་
ལ་ཟླ་བའི་ཕྱེད། །སྲང་དུ་བཤིགས་པས་བགོས་ཐོབ་ཆ། །ལྷག་མ་མཁའ་རྫས་
༦༠ སྒྱུར་ཐོབ་པ། །སྲང་སྐེ་ཆ་རེས་ཆ་རེ་འཛིན། །ཟླ་བ་ ༡ ཐོབ་ན་བཅུ་ཆའི་
གཅིག །འབྱུང་ ༥ ཐོབ་ཆ་ལྔ་འཛིན་ཏེ་ཕྱེད། །ཕྱོགས་ ༡༠ ཐོབ་ཡན་ཆད་རིལ་
པོར་སྒྲིབ། །

〈63〉 འཛིན་དང་གཏོང་བའི་ཡུན་ཚད་ནི། །ཉི་ཟླའི་བར་ཁྱད་དག་པ
[སྣང་དུ་བཞིགས]དང་། །འཛིན་མཚམས་བར་ཁྱད་གཉིས་ཀ་ཡིས། །ཁྱར་བཟུང་
གཟའ་འཛིན་ཟླ་བསྒྲོད་ཀྱི། །རིཙ་མིག[པ]ཉིད་ལས་གང་ཐོབ་པ། །འཛིན་
གཏོང་གཟའ་འཛིན་ཟླ་བསྒྲོད་ཟེར། །

〈64〉 སྣང་དུ་གསིལ་ལ་མཁའ་རོས་ ༦༠ སྒྱུར། །ཟླ་བའི་ངེས་བསྒྲོད་
སྣང་བཞིགས་པས། །ཐོབ་པ་ཐུན་ཚོད་ལྷག་མ་ཡང་། །མཁའ་རོས་སྒྱུར་ཐོབ་
ཆུ་སྣང་སྟེ། །ཐུན་ཚོད་མཁའ་རོ་ལོངས་པ་ན། །སྟེང་དུ་ཕུད་པ་དུས་ཚོད་ཡིན།།
འཛིན་དང་གཏོང་བའི་ཡུན་ཚད་དེ། །འཛིན་གཏོང་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་ཟེར། །

〈65〉·〈66〉·〈67〉 བསྒྲིབ་དང་གསོ་བའི་ཡུན་ཚད་ནི། །ཟླ་བའི་
ཕྱེད་ཀྱིས་ངེས་གྲིབ་སྦྱངས། །ལྷག་མ་རིལ་འཛིན་བར་ཁྱད་དེ། །ཉི་ཟླའི་བར་
ཁྱད་དག་པ་དང་། །རིལ་འཛིན་བར་ཁྱད་གཉིས་ཀ་ཡིས། །ཁྱ་ར་བཟུང་ནས
གཟའ་འཛིན་གྱི། །ཟླ་བསྒྲོད་རིཙ་མིག[པ]ལས་གང་ཐོབ། །སྒྲིབ་གསོའི་གཟའ་
འཛིན་ཟླ་བསྒྲོད་ཡིན། །སྣང་དུ་གསིལ་ལ་མཁའ་རོས་ ༦༠ སྒྱུར། །ཟླ་བའི་
ངེས་བསྒྲོད་སྣང་བཞིགས་པས། །ཐོབ་པ་ཐུན་ཚོད་ལྷག་མཁའ་རོས ༦༠། །
བསྒྱུར་ཐོབ་སྣང་སྟེ་ཐུན་ཚོད་ཀྱང་། །མཁའ་རོ་ ༦༠ ལོངས་ན་དུས་སུ་ཕུད།
སྒྲིབ་གསོའི་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་ཟེར། །

〈68〉—〈73〉 འཛིན་དང་བཏང་ཟིན་དུས་ཚོད་ནི། །འཛིན་ཛོཊ་
མཐོ་བའི་དུས་ཚོད་ལ། །འཛིན་གཏོང་ཡུན་ཚད་ཀྱིས་དམན་པ། །འཛིན་མ་
ཐག་གི་དུས་ཚོད་〈68〉དང་། །བསྣན་པ་བཏང་ཟིན་དུས་ཚོད〈69〉ཡིན། །
དེ་ནི་མཐོ་བའི་དུས་ཚོད་ཉིད། །སྒྲིབ་གསོའི་དུས་ཚོད་ཀྱི་སྦྱངས་ན། །སྒྲིབ་མ་
ཐག་གི་དུས་ཚོད〈70〉དང་། །བསྣན་པས་མཐའ་ནས་གསོ་དུས〈71〉ཏེ། །
འཛིན་གཏོང་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་ཉིད། །མིག་ ༢ བསྒྱུར་འཛིན་མགོ་བརྩམས་པ་ནས།།
བཏང་ཟིན་བར་གྱི་ཡུན་ཚད〈72〉དང་། །སྒྲིབ་གསོའི་བར་ཁྱད་མིག་ ༢ གིས་

སྒྱུར། །ཇིལ་ཐོར་བསྒྲིབ་པའི་ཡུན་ཚད⟨73⟩དོ། །

⟨74⟩ འཛིན་དང་གཏོང་བའི་ཕྱོགས་བརྟགས་པ། །སྔར་ཐོབ་རྣ་ཟླའི་བར་ཁྱད་ཀྱིས། །མཉམ་བགྲོད་ཞག་གི་དམན་ཆ་ཡང་། །ངེས་པའི་རྣ་གདོང་བར་ཁྱད་དུ། །ཁ་བྱང་བཞིན་དུ་བསྟན་ནམ་ཕྲི། །འཛིན་རྫོགས་གཟའ་འཛིན་བར་ཁྱད་ཟེར། །

⟨75⟩·⟨76⟩ འཛིན་རྫོགས་གཟའ་འཛིན་བར་ཁྱད་ཉིད། །གཟའ་འཛིན་ཟླ་བགྲོད་ཀྱིས་ཕྲི་བ། །འཛིན་པའི་གཟའ་འཛིན་བར་ཁྱད⟨75⟩དང་། །བསྲེས་པ་གཏོང་བའི་གཟའ་འཛིན་ཁྱད⟨76⟩། །གཟའ་འཛིན་བར་ཁྱད་དེ་དག་ཉིད། །ཆུ་སྲིན་འཁྲིག་ཡིན་བྱང་མཚན་དང་། །གཞུ་དང་ཀར་ཀར་སྡོ་འཛིན་གདབ། །

⟨77⟩ འཛིན་ཕྱོགས་འཛིན་པའི་གཟའ་འཛིན་གྱི། །བར་ཁྱད་བྱང་སྐབས་ཕྱེད་གོང་དུ། །འོག་གི་གཡོན་དང་ཕྱེད་འོག་འགྱུ། །གཡོན་འོག་ནས་འཛིན་ལྷོ་ཡི་སྐབས། །ཕྱེད་གོང་གཡོན་གྱི་སྟེང་ནས་དང་། །ཕྱེད་འོག་སྟེང་གི་གཡོན་ནས་འཛིན། །

⟨78⟩ གཏོང་ཕྱོགས་གཏོང་བའི་གཟའ་འཛིན་ཁྱད། །བྱང་སྐབས་ཕྱེད་གོང་གཡས་ཀྱི་འོག །ཕྱེད་འོག་འོག་གི་གཡས་ནས་སོ། །ལྷོ་སྐབས་ཕྱེད་གོང་སྟེང་གི་གཡས། །ཕྱེད་འོག་གཡས་ཀྱི་སྟེང་ནས་སོ། །

⟨79⟩ ཇིལ་འཛིན་ཕྱེད་གོང་འོག་གཡོན་དང་། །ཕྱེད་འོག་སྟེང་གི་གཡོན་ནས་འཛིན། །གཏོང་བ་གང་བཟུང་ཕྱོགས་ཉིད་ནས། །གསོ་ཞིང་དེ་ནས་རིམ་པ་རུ། །ཕྱེད་གོང་སྟེང་གི་གཡས་ནས་དང་། །ཕྱེད་འོག་འོག་གི་གཡས་སུ་གཏོང་། །

ཉི་འཛིན་བརྟགས་པ།

⟨39⟩ ད་ནི་ཉི་འཛིན་བརྟགས་པ་ལ། །དག་པའི་ཚེས་ཀྱི་ངེས་པ་ཡི། །རྣ་གདོང་བར་ཁྱད་ཉིད་ཀྱི་ཁྱིམ། །ཆུ་སྲིན་ ༠ ཡིན་ན་ཞག་ཟླ་ཟླ་ ༡༨ ། །ཐུན་ཚོད་དུས་མི་ ༣༦ ཚུན་ཆད་དང་། ༡༨,༣༦ །འཁྲིག་ཁྱིམ་ཡིན་ན་ཞག་དྲག་པོ་ ༡༡ །ཐུན་ཚོད་ཆུ་མི་ ༣༩ ཡན་ཆད་འབྱུང་། ༡༡,༣༩ །ཀཀ་ཊ་ལ་ཞག་དུས་ ༦ དང་། །ཐུན་ཚོད་ལག་མིག་ ༢༢ ཚུན་ཆད་དང་། ༦,༢༢། གཞུ་ཁྱིམ་ཡིན་ན་ཞག་མེ་མིག་ ༢༣ །ཐུན་ཚོད་ཀླུ་ཡོན་ ༣༨ ཡན་ཆད་བྱུང་། ༢༣,༣༨། ཉི་མ་འཛིན་པར་སྲིད་པའང་ཡིན། །

⟨52⟩ ཟླ་བའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་ཉི་ཟླ་ཡི། །བར་ཁྱད་ངེས་བགྲོད་རེའུ་མིག[༡]ལས། །ཐོབ་པ་ཟླ་བའི་ངེས་བགྲོད་དོ།།

⟨53⟩ ངེས་པའི་རྣ་གདོང་བར་ཆད[དག་པ]ཀྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་རྣ་ཟླ་ཡི། །མཉམ་བགྲོད་ཞག་གི་རེའུ་མིག[༥]ལས། །ཐོབ་པ་དེ་ཉིད་རྣ་ཟླ་ཡི། །མཉམ་བགྲོད་ཞག་གི་དམན་ཆ་སྟེ། །ནོར་དང་བུ་ལོན་མཚན་ལ་གདབ། །

⟨54⟩ [རྣ་ཟླའི]མཉམ་བགྲོད་ཞག་གི་དམན་ཆ་ཉིད། །སྲང་དུ་གསལ་ལ་མཁའ་རོས་ ༦༠ སྦྱར། །ཟླ་བའི་ངེས་བགྲོད་སྲང་བཤིགས་པས། །ཐོབ་པ་ཐུན་ཚོད་ལྷག་མ་ཡང་། །མཁའ་རོས་ ༦༠ སྦྱར་ཐོབ་ཆུ་སྲང་སྟེ། །[ལྷག་མ་མང་ན་མཁའ་རོས་སྦྱར་ནས་ཆ་ཤས་བཟོ]འཛིན་རྫོགས་དུས་ཀྱི་བར་ཆད་ཡིན། །

⟨55⟩ འཛིན་རྫོགས་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་ཀྱང་། །[རྣ་ཟླའི]མཉམ་བགྲོད་ཞག་གི[དམན་ཆ]ཁ་བྱང་བཞིན། །དག་པའི་ཚེས[སྟོང་གི་ཚེས་ཞག་དག་པའམ་དག་པའི་སྟོང་ཡང་ཟེར]ལ་བསྣན་ནས་ཕྲི། །འཛིན་རྫོགས་མཁོ་བའི་དུས་ཚོད་འགྲུབ། །

⟨56⟩ ཟླ་བའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱིས། །[ཐ]བྱ་ར་བཟུང་སྟེ་ཟླ་

ཕྱེད་དང་། །

〈100〉 ཉི་མའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱིས། །[ཕ]བྱ་ར་བཟུང་ནས་ཉི་ཕྱེད་བཟུང་། །

〈101〉 ཟླ་སའི་བར་ཁྱད་ཕྱེད་སྲིད་[བ]བཟུང་། །གང་ཐོབ་ཟླ་སའི་བར་ཁྱད་ཉིད། །

〈102〉 མཚོ་དབང་ ༥༨ ཤར་ན་མེ་རོ་ ༦༣ དང་། [མཚོ་དབང་ཤར་ན་ཟླ་བའི་མགོ་དམའ་མེ་རོ་ ༦༧ ཡིན། ཕྱི་མ་དེ་དང་འདྲ]མདའ་འབྱུང་ ༥༥ ཡིན་ན་ལག་པ་དུས་ ༦༢། །རོ་འབྱུང་ ༥༦ ཤར་ན་ཟླ་བ་དུས་ ༦༡། །རི་དབང་ ༥༩ བྱུང་ན་མཁའ་རོ་ ༦༠ དང་། །ཀླུ་དབང་ ༥༤ ཤར་ན་བུག་འབྱུང་ ༥༧ སྟེ། །ཟླ་བའི་མགོ་དམའོ། །

〈103〉 དེ་ཉིད་ལས། །ཉི་མའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཁྱིམ། །ལུག་གླང་ཉ་དང་བུ་མོ་སྲང་། །སྡིག་པ་ཡིན་ན་མིག་ ༢ གིས་ཕྲི། །འཁྲིག་སེང་གཏར་ཟླ་བས་ ༡ དམན། །ཆུ་སྲིན་བུམ་གཞུར་མེ་ ༣ སྣུངས་པ། །ཟླ་བའི་མགོ་དམའི་ཆ་རགས་ཟེར། །

〈104〉·〈105〉 ཉི་བའི་དུས་ཚོད་འཚོལ་བ་ནི། །བགྲོད་མཉམ་དཀྱིལ་ཁྱད་དུས་ཚོད་ཆེད། །ཉི་མའི་རིས་ཞག་དག་པ་ཡིས། །བྱར་[མ]བཟུང་ཅིང་མཁར[རྒྱ་ནག་པོ་བྲང་ཆེན་པོ་ཡི་ཅིང་མཁར]ལྷ་བུ་ལ། །རིང་མཐའི་ཆུ་ཚོད་རྡ་མེ་༣༨ དུ། །ཉོས་པའི་བགྲོད་མཉམ་བར་ཁྱད་དམ། །ཐོད་ཡུལ་ལྷ་བུར་ཆུ་ཡོན་ ༣༩ དུ། །ཉོས་པའི་བགྲོད་མཉམ་བར་ཁྱད་སོགས། །གང་བཅིའི་ས་ཆར་ཉོས་པ་ཡི། །བགྲོད་མཉམ་བར་ཁྱད་རེའུ་མིག[མ]ལས། །[ཞིབ་རྩིས་ལག་ལེན་སྒྲི་ལྷར་བྱ]ཐོབ་པའི་དུས་ཚོད་ཐུན་ཚོད་སྲང་། །འཛིན་རྫོགས་མཐོ་བའི་དུས་ཚོད་དུ། །བསྲེས་ལ་དུས་ཚོད་ཉི་ ༡༢ ཡོངས་ན། །ཉིས་ ༡༢ ཕྲི་མ་ཡོངས་ཉི་མ་ ༡༢ བསྣན།། བགྲོད་མཉམ་དཀྱིལ་ཁྱད་དུས་ཚོད་ཟེར། །

[མཆན། འདིར་ཡུལ་ཕྱོགས་སོ་སོའི་བགྲོད་མཐའི་ཉི་མའི་རིང་ཐུང་གི་ཚད་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་བགྲོད་མཉམ་བར་ཁྱད་རེའུ་མིག་ཀྱང་མི་འདྲ་བར་བཤད་ཅིང་། རིང་ཐུང་གི་ཁྱད་པར་ཡང་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་ནས་བྱང་གི་ཆ་ལ་དབྱར་ཉི་རིང་བ་དང་། ལྷོ་སའི་ཆ་ལ་ཐུང་བར་བཤད་པ། དབུས་གཙང་བོད་ཡུལ་ཉིད་པའི་ཅིང་འདི་ནས་ལྷོ་སྨད་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་པས་ཅུང་ཟད་ཐུང་བར་མངོན་ཞིང་། ཉིན་བྱེད་སྣང་བ་དང་། པེ་དཀར་སོགས་སུ་བོད་ཡུལ་གྱི་ཉི་མའི་རིང་མཐའ་ཆུ་ཚོད་མེ་ཡོན་ ༣༣ ཆུ་སྲང་ མཁའ་མེར་ ༣༠ བཤད་···འདུག་པས། འདིར་ཆུ་ཚོད་མཚོ་ཡོན་ ༣༩ དུ་འོས་པའི་ས་ཆའི་བགྲོད་མཉམ་བར་ཁྱད་ཀྱི་རེའུ་མིག་ལྟར་བྲིས་ན་མཐུན་ནམ་སྙམ།]

〈106〉 བགྲོད་མཉམ་དཀྱིལ་ཁྱད་དུས་ཚོད་དང་། །མཐུན་པའི་འོག་མའི་ཁྱིམ་སོགས་རྣམས། །བགྲོད་མཉམ་དཀྱིལ་གྱི་ཁྱིམ་ཞག་ཡིན། །

〈107〉 དེ་དང་ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག གཉིས་ཀྱི་ཉུང་གིས་གང་མང་སྤྲུངས། །[གལ་ཏེ་ཁྱིམ་གནས་ཐིག་ཡོད་ན་ཁྱིམ་གྱི་འཁོར་ལོ་ཕབ་ལ་སྤྲུངས]ལྷག་མ་ཟླ་དཀྱིལ་བར་ཁྱད་ཟེར། །ཉི་མའི་ངེས་ཞག་མང་ན་ཤར། །ཉུང་ན་ནུབ་ཀྱི་མཚན་མ་གདབ། །

〈108〉 བགྲོད་མཉམ་དཀྱིལ་གྱི་ཁྱིམ་ཞག་གི །ཐད་ཀྱི་འོག་མའི་དཀྱིལ་ས་ཡི། །བར་ཁྱད་རེའུ་མིག་ལས་ཐོབ་དེ། །དཀྱིལ་སའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་ཡིན།

〈109〉 ཟླ་བའི་མཐོ་དམའི་ཆ་རགས་དང་། །དཀྱིལ་སའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གིས། །བྱ་ར་བཟུང་སྐྱེ་དེ་གཉིས་ཀའི། །འཛོམ་པའི་དུས་ཆའི་རེའུ་མིག[ཚ]བཟུང་། །ཐོབ་པ་དུས་ཆ་ཆེན་པོའོ། །

〈110〉 ཟླ་དཀྱིལ་བར་ཁྱད་ཞག་གསིལ་དང་། །དུས་ཆ་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀ་ཡིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་སྐར་དུས་ཆའི། །རེའུ་མིག་ཉིད་ལས་གང་ཐོབ་པ། །མཁོ་དུས་ཤར་ནུབ་དམན་ཆ་ཟེར། །

〈111〉 ཤར་ནུབ་དམན་ཆ་སྲང་ ༦༠ དུ་གསིལ། །མཁའ་རྫས་༦༠བསྒྱུར་ལ་ཟླ་བ་ཡི། །ངེས་བགྲོད་སྲང་དུ་བཤིགས་པས་བགོ །ཐོབ་པ་ཐུན་ཚོད

ལྷག་མཁའ་རྫས་༧༠། །བསྒྱུར་ལ་ཟླ་བའི་ངེས་བགྲོད་པ། །སྒྲང་ ༧༠ དུ་བཤིག་པས་བགོས་ཐོབ་པ། །སྒྲང་སྟེ་ཉི་དུས་བར་ཁྱད་ཟེར། །ཟླ་དཀྱིལ་བར་ཁྱད་ཐུབ་ན་ནོར། །ཤར་ན་བུ་ལོན་མཚན་མ་གདབ། །

〈112〉 འཛིན་རྫོགས་མཁོ་བའི་དུས་ཚོད་དུ། །ཉི་དུས་བར་ཁྱད་ཁ་བྱང་བཞིན། །བསྟན་ནམ་ཕྲི་བས་འཛིན་རྫོགས་ཀྱི། །ཉི་བའི་དུས་ཚོད་འགྲུབ་པའོ། །

〈113〉 དེ་ནས་བདེན་པའི་དུས་ཚོད་ཆེད། །སླར་ཡང་ཉི་དུས་བར་ཁྱད་ཉིད། །བགྲོད་མཉམ་དཀྱིལ་ཁྱད་དུས་ཚོད་དུ། །ཁ་བྱང་བཞིན་དུ་བསྟན་ནམ་ཕྲི། །ཉི་བའི་དཀྱིལ་ཁྱད་དུས་ཚོད་དོ། །

〈115〉·〈116〉 ཉི་བའི་དཀྱིལ་ཁྱད་དུས་ཚོད་ཀྱིས[མ]། །སྔར་བཞིན་ཟླ་དཀྱིལ་བར་ཁྱད་དང་། །དཀྱིལ་སའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་བཟུང་། །

〈117〉 ཟླ་བའི་མཐོ་དམའི་ཚ་རགས་དང་། །དཀྱིལ་སའི་བར་ཁྱད་གཉིས་ཀ་ཡིས། །དུས་ཚ་ཆེ་རྣམས་བཟུང་བར་བྱ། །

〈118〉 ཟླ་དཀྱིལ་བར་ཁྱད་ཞག་གསལ་དང་། །དུས་ཚ་ཆེན་པོས་དུས་ཚ་ཡི། །རེའུ་མིག་ཉིད་ལས་གང་ཐོབ་པ། །ཉི་དུས་ཤར་ནུབ་དམན་ཆ་ཟེར། །མཚན་མ[གོང་གི]ཉི་དུས་བར་ཁྱད[དང]འདྲ། །

〈119〉 མཁོ་དུས་ཤར་ནུབ་དམན་ཆ་ཉིད། །མིག་༢ གིས་བསྒྱུར་ལ་ཉི་དུས་ཀྱི། །ཤར་ནུབ་དམན་པའི་ཆས་ཕྲི་བ། །འཛིན་རྫོགས་ངེས་པའི་བགྲོད་པའོ། །

〈120〉 མཁོ་བའི་ཤར་ནུབ་དམན་ཆ་ཡང་། །སྒྲང་དུ་གསལ་ལ་ཉི་དུས་ཀྱི། །བར་ཁྱད་སྒྲང་དུ་བཤིགས་པས་བསྒྱུར། །འཛིན་རྫོགས་ངེས་བགྲོད་སྒྲང་བཤིགས་པས། །ཐོབ་པ་སྒྲང་སྟེ་མཁའ་རྫས་ ༧༠ སྦྱིལ། །བདེན་དུས་བར་ཁྱད་ཟེར་བ་འགྲུབ། །ཟླ་དཀྱིལ་བར་ཁྱད་ཐུབ་ན་ནོར། །ཤར་ན་བུ་ལོན་མཚན་

མ་གདབ། །

〈121〉 བདེན་དུས་བར་ཁྱད་དེ་ཉིད་ཀྱང་། །འཛིན་རྫོགས་མཐོ་བའི་དུས་ཚོད་དུ། །ཁ་བྱང་བཞིན་དུ་བསྣན་ནམ་ཕྲི། །འཛིན་རྫོགས་བདེན་པའི་དུས་ཚོད་འགྱུབ། །

〈122〉 ད་ནི་འཛིན་ཆ་འཚོལ་བ་ལ། །བདེན་དུས་བར་ཁྱད་གང་ཡིན་པ། །བསྒྲོད་མཉམ་དཀྱིལ་ཁྱད་དུས་ཚོད་དུ། །མཚན་བཞིན་བསྣན་ནམ་ཕྲི་བ་ནི། །བདེན་པའི་དཀྱིལ་ཁྱད་དུས་ཚོད་ཡིན། །

〈123〉、〈124〉 བདེན་པའི་དཀྱིལ་ཁྱད་དུས་ཚོད་ཀྱིས། །སྔར་བཞིན་ཟླ་དཀྱིལ་བར་ཁྱད་རྣམས། །བཟུང་ལ་ཤར་ནུབ་མཚན་མ་གདབ། །

〈125〉 དཀྱིལ་སའི་བར་ཁྱད་ཞག་ཀྱང་བཟུང་།། །

〈126〉 དཀྱིལ་སའི་བར་ཁྱད་ཞག་ཉིད་ཀྱིས། །མཁའ་གཏེར་༦༠ལ་ཕྲི་ལྷག་མ་ནི། །བསྒྲོད་དཀྱིལ་གནམ་མཐོང་བར་ཁྱད་ཟེར། །

〈127〉 ཟླ་བའི་མཐོ་དམན་ཆ་རགས་དང་། །དཀྱིལ་སའི་བར་ཁྱད་གཉིས་ཀ་ཡིས། །གོང་བཞིན་དུས་ཆ་ཆེན་པོ་བཟུང་། །

〈128〉 དུས་ཆ་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་དང་། །ཟླ་དཀྱིལ་བར་ཁྱད་ཞག་གསིལ་བས། །དུས་ཆའི་རེའུ་མིག་ལས་ཐོབ་པ། །བདེན་དུས་ཤར་ནུབ་དམན་ཆ་སྟེ། །ཟླ་དཀྱིལ་བར་ཁྱད་ནུབ་ན་ནོར། །ཤར་ན་བུ་ཡོན་མཚན་མ་གདབ། །

〈129〉 ཟླ་བའི་མཐོ་དམའི་ཆ་རགས་དང་། །[བསྒྲོད]དཀྱིལ་གནམ[མཐོང]བར་ཁྱད་གཉིས་ཀ་ཡིས། །བྱར་བཟུང་དུས་ཆའི་རེའུ་མིག་ལས། །ཐོབ་པ་ལྷོ་བྱང་དམན་ཆ་ཟེར། །

[མཆན། ཤར་ནུབ་དམན་ཆ་དང་ལྷོ་བྱང་དམན་ཆ་འཚོལ་བ་ལ་ཟླ་དཀྱིལ་བར་ཁྱད་དཀྱིལ་སའི་བར་ཁྱད་རྣམས་འདྲ། དེ་ནས་ཟླ་བའི་གཞུ་མཐོན་པོ་དང་། གནམ་ཐིག་སེར་པོའི་གཞུ་མཐོན་པོ། གནམ་ཐིག་དམར་པོའི(འདིར་ཡི་གེ་མ་དག ཀྱ་དཔེ་ན་གནམ་ཐིག་

དཀར་པོ་ཞེས་བྱུང་། ཏང་གིས་མཆན) གཞུ་མཐོན་པོ་རྣམས་འཚོལ་ཞིང་། དེ་ནས་མཐོ་དམའ་ཆ་ཐོབ་ལ་ཤར་ནུབ་ལྷོ་བྱང་དམན་ཆ་འཚོལ་བ་དང་། ཡང་ཉི་མའི་གནམ་ཐིག་དམར་པོའི་འཁྱོག་ཞག་དང་ཉི་ཟླ་ས་དང་ཉེ་རིང་གི་བར་ཁྱད། ཟླ་བའི་མཐོ་དམའ་རྣམས་འཚོལ་ཞིང་། ཕྱུར་འཁྱུད(ཡི་གེ་མ་དག སུ་ཁྱུད་ཡིན་སྙམ) གཉིས་ཀྱི་འཛོམས་མཚམས་ཐོབ་ལ་ཤར་ནུབ་ལྷོ་བྱང་དམན་ཆ་འཚོལ་བ་དང་། ཡང་ཟླ་བའི་མཐོ་དམའི་ཆ་རགས་དང་དཀྱིལ་གནམ་བར་ཁྱད། དུས་ཆ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཐོབ་ལ་ཤར་ནུབ་ལྷོ་བྱང་དམན་ཆ་འཚོལ་བ་སྡེ་གསུམ་ཡོད་པའི་སྔ་མ་གཉིས་ཞིབ་མོད་ཀྱང་། ཕྱི་མ་བདེ་ཞིང་ཁྱད་པར་ཆེ་བ་མེད་པས་འདིར་ཕྱི་མ་ལྟར་བྲིས་པ་ཡིན། ཉི་འཛིན་བརྟགས་པ་ལ་གལ་ཆེ་བའི་གནད་ལྷོ་བྱང་དམན་ཆ་འདི་ལ་ཡོད་པར་བཤད།]

〈130〉 ངེས་པའི་རྣ་གཏོང་བར་ཁྱད[དག་པ]དུ། །བདེན་དུས་ཤར་ནུབ་དམན་ཆ་ཉིད། །ཁ་བྱང་བཞིན་དུ་བསྒྲེའམ་ཕྱི། །གཟའ་འཛིན་ངེས་པའི་བར་ཁྱད་ཟེར། །

〈131〉 གཟའ་འཛིན་ངེས་པའི་བར་ཁྱད་ཀྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་རྣ་ཟླ་ཡི། །བར་ཁྱད་རེའུ་མིག[ཇ]ལས་ཐོབ་དེ། །འཛིན་རྫོགས་ངེས་པའི་བར་ཁྱད་ཟེར། །རྒྱ་སྲིན་འཁྲིག་པར་བྱང་མཚན་དང་། །ཀྲྀ་གཞུ་ཡིན་ལྷོ་མཚན་གདབ།།

〈132〉 ལྷོ་བྱང་དམན་པའི་ཆ་ཉིད་ཀྱང་། །འཛིན་རྫོགས་ངེས་པའི་བར་ཁྱད་དུ། །ལྷོ་སྐབས་བསྣན་ལ་བྱང་སྐབས་ཕྲི། །གལ་ཏེ་ལྷོ་བྱང་དམན་པའི་ཆ། །མང་ན་འཛིན་རྫོགས་ངེས་ཁྱད་ཀྱིས། །དམན་ཆར་སྦྱངས་ཤིང་བྱང་ནི་ལྷོ།། ལྷོ་ནི་བྱང་དུ་གོ་ལྡོག་བྱ། །འཛིན་རྫོགས་བར་ཁྱད་དག་པའོ། །

〈133〉 ཉི་ཕྱེད་ཟླ་ཕྱེད་གཉིས་བསྡོམས་པ། །ཉི་མའི་འཛིན་མཚམས་བར་ཁྱད་དེ། འཛིན་རྫོགས་བར་ཁྱད་དག་པ་ལས། །ཉུང་ན་འཛིན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

〈134〉 འཛིན་ཆའང་འཛིན་མཚམས་བར་ཁྱད་ཉིད། །འཛིན་རྫོགས་བར་ཁྱད་དག་པས་སྦྱངས། །ལྷག་མ་འཛིན་ཆའི་བར་ཁྱད་ཡིན། །

〈135〉 འཛིན་ཆའི་བར་ཁྱད་སྲང་དུ་གསལ། །དབང་པོས་ ༥ བསྒྱུར་ལ་ཉི་མའི་ཕྱེད། །སྲང་དུ་བཞིགས་པས་ཐོབ་པ་ཆ། །སྐར་ལྷག་མཁའ་རོ་ ༦༠ བསྒྱུར་ཐོབ་པ། །སྲང་སྟེ་ཆ་རེས་ཆ་རེ་འཛིན། །ཟླ་བ་ ༡ ཐོབ་ན་བཅུ་ཆ་གཅིག། མདའ་ ༥ ཐོབ་ཕྱེད་དང་ཕྱོགས་ ༡༠ རིལ་འཛིན། །

〈136〉 འཛིན་དང་གཏོང་བའི་ཡུན་ཚད་ཆེད། །ཉི་མའི་འཛིན་མཚམས་བར་ཁྱད་དང་། །འཛིན་རྫོགས་བར་ཁྱད་དག་པའི་ཆས། །བྱ་ར་བཟུང་སྟེ་དེ་གཉིས་ཀྱི། །འཛོམས་པའི་གཟའ་འཛིན་ཟླ་བགྲོད་[པ]བཟུང་། །

〈137〉 གང་ཐོབ་གཟའ་འཛིན་ཟླ་བགྲོད་དེ། །སྲང་དུ་གསལ་ལ་མཁའ་རོས་བསྒྱུར། །ཟླ་བའི་ངེས་བགྲོད་སྲང་བཞིགས་པས། །ཐོབ་པ་ཐུན་ཚོད་ལྷག་མ་ཡང་། །མཁའ་རོས་བསྒྱུར་ཐོབ་ཆུ་སྲང་སྟེ། །འཛིན་གཏོང་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་ཟེར། །

〈138〉、〈139〉 འཛིན་རྫོགས་བདེན་པའི་དུས་ཚོད་དུ། །འཛིན་གཏོང་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་ཉིད། །བསྲེས་པ་བཏང་ཟིན་མཇུག་དུས〈138〉དང་། །ཕྲི་བ་འཛིན་མགོའི་མཇུག་དུས〈139〉ཡིན། །

〈140〉、〈141〉 སྐར་ཡང་འཛིན་གཏོང་དུས[ཀྱི་བར]ཁྱད་ཉིད། །ཉི་བའི[བདེན་པའི]དཀྱིལ་ཁྱད་དུས་ཚོད་དུ། །ཕྲི་བ་འཛིན་མགོའི་དཀྱིལ་ཁྱད〈140〉དང་། །བསྣན་པ་བཏང་ཟིན་དཀྱིལ་ཁྱད〈141〉དོ། །

〈142〉、〈143〉 འཛིན་སྐབས་འཛིན་མགོའི་དཀྱིལ་ཁྱད་ཀྱིས། །བྱར་བཟུང་བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག〈142〉དང་། །དཀྱིལ་སའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་བཟུང〈143〉།

〈144〉 ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག་པ་ལ། །གཟའ་ འཛིན་ཟླ་བགྲོད་དཀྱིལ་ཕྲི་ལ། །སྐར་ཡང་བདེན་དུས་ཤར་ནུབ་ཆ། །ཁ་བྱང་བཞིན་དུ་བསྣན་ནས་ཕྲི། །འཛིན་མགོའི་ཟླ་བའི་ངེས་ཞག་ཡིན། །

⟨145⟩ ཟླ་བའི་རིས་ཞག་དེ་ཉིད་དང་། །སྐབས་འདིའི་བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི། །ཉུང་གིས་མང་པོར་སྤྱངས་པའི་ལྷག །འཛིན་མགོའི་ཟླ་དཀྱིལ་བར་ཁྱད་དེ། །རིས་ཞག་མང་ཤར་ཉུང་ནུབ་མཚན། །

⟨146⟩·⟨147⟩ གཏོང་སྐབས་བཏང་ཟིན་དཀྱིལ་ཁྱད་ཀྱིས། །བྱར་བཟུང་བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག⟨146⟩དང་། །དཀྱིལ་སའི་བར་ཁྱད་མཐོ⟨147⟩རྣམས་བཟུང་། །

⟨148⟩ ཉི་མའི་རིས་བགྲོད་དག་པ[གོང་གི་ཉི་མའི་རིས་ཞག་དག་པ]རུ། །གཟའ་འཛིན་ཟླ་བགྲོད་བསྣན་ལ་སྦྱར། །བདེན་དུས་ཤར་ནུབ་དམན་ཆ་ཡང་། །ཁ་བྱང་བཞིན་དུ་བསྣན་ནམ་ཕྲི། །བཏང་ཟིན་ཟླ་བའི་རིས་ཞག་གོ །

⟨149⟩ བཏང་ཟིན་ཟླ་བའི་རིས་ཞག་དང་། །བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གཉིས་ཀ་ཡི། །ཉུང་གིས་མང་ལ་སྤྱངས་པའི་ལྷག །བཏང་ཟིན་ཟླ་དཀྱིལ་བར་ཁྱད་ཟེར། །ཟླ་བའི་རིས་ཞག་མང་ན་ཤར། །ཉུང་ན་ནུབ་ཀྱི་མཚན་མ་གདབ། །

⟨150⟩·⟨151⟩ འཛིན་དང་གཏོང་བ་གང་ཡིན་ཀྱང་། །སྐབས་ཐོབ་དཀྱིལ་སའི་བར་ཁྱད་ཀྱིས། །མཁའ་གཏེར་༧༠ ལ་ཕྲི་དཀྱིལ་གནམ་ཁྱད། །

⟨152⟩·⟨153⟩ ཟླ་བའི་མཐོ་དམའི་ཆ་རགས་དང་། །སྐབས་ཀྱི་དཀྱིལ་སའི་བར་ཁྱད་ཀྱིས། །གོང་བཞིན་བཟུང་བའི་དུས་ཚེན་དང་། །

⟨154⟩·⟨155⟩ [བཏང་ཟིན] ཟླ་དཀྱིལ་བར་ཁྱད་ཞག་གསིལ་བས། །དུས་ཆའི་རེའུ་མིག་ལས་ཐོབ་དེ། །འཛིན་ནམ་གཏོང་བའི་ཤར་ནུབ་ཚོད། །

⟨156⟩·⟨157⟩ ཟླ་བའི་མཐོ་དམའི་ཆ་རགས་དང་། །དཀྱིལ་གནམ་བར་ཁྱད་ཀྱིས་བྱ་ར། །བཟུང་སྟེ་དུས་ཆའི་རེའུ་མིག་ལས། །ཐོབ་པ་ལྷོ་བྱང་དམན་ཚོད། །

⟨158⟩·⟨159⟩ འཛིན་གཏོང་ཤར་ནུབ་དམན་ཆ་ཉིད། །བདེན་

དུས་ཤར་ཐུབ་དམན་ཆ་ཡི། །སོ་སོར་ཉུང་གིས་མང་སྒྲུངས་ལྷག །གཟའ་འཛིན་ཟླ་བགྲོད་ལ་བསྟན་ནམ། །ཕྱི་སྔེ་དེ་ཡང་འཛིན་པའི་སྐབས། །ཟླ་དཀྱིལ་ཐུབ་དང་བདེན་དུས [ཤར་ཐུབ་དམན]ཆ། །[འཛིན་པའི་ཤར་ཐུབ་དམན་ཆ་ལས]མང་ན་ཕྱི་ཞིང་ཉུང་ན་བསྟན། །ཟླ་དཀྱིལ་ཤར་དང་བདེན་དུས་ཆ། །མང་ན་བསྟན་ལ་ཉུང་ན་ཕྱི། །གཏོང་སྐབས་ཐུབ་དང་བདེན་དུས་ཆ། །མང་ན་བསྟན་ལ་ཉུང་ན་ཕྱི། །ཤར་དང་བདེན་དུས་ཆ་མང་ན། །ཕྱི་ཞིང་ཉུང་ན་བསྟན་པར་བྱ། །འཛིན་ནམ་གཏོང་བའི་རེས་བགྲོད་ཟེར། །

〈160〉·〈161〉 འཛིན: གཏོང་ དུས་ ཀྱི་ བར་ ཁྱད[སྲང་བཞིགས]ཀྱང་། །གཟའ་འཛིན་ཟླ་བགྲོད[སྲང་བཞིགས]ཀྱིས་བསྒྱུར་ལ། །འཛིན་སྐབས་འཛིན་པའི་རེས་བགྲོད་དང་། །གཏོང་སྐབས་གཏོང་བའི་རེས་བགྲོད་ཉིད། །སྲང་དུ་བཞིགས་པས་བགོས་ཐོབ་སྲང་། །འཛིན་པའམ་གཏོང་བའི་ཡུན་ཚད་དོ། །

〈162〉 འཛིན་དང་གཏོང་བའི་ཡུན་གཉིས་ཀ །བསྲིས་ན་འཛིན་མགོ་བརྩམས་པ་ནས། །བཏང་ཟིན་བར་གྱི་ཡུན་ཚད་འཆར། །

〈163〉·〈164〉 དུས་ཚོད་བརྟགས་པ་འཛིན་རྫོགས་ཀྱི། །བདེན་དུས་འཛིན་ཡུན་གྱིས་ཕྱི་བ། །འཛིན་མགོའི་དུས་དང་གཏོང་བའི་ཡུན། །བསྲིས་པ་བཏང་ཟིན་དུས་ཚོད་དོ། །[མདོ་སྨད་ཡུལ་འདིར་འཛིན་མགོའི་དུས་ཚོད་དང་བཏང་ཟིན་དུས་ཚོད་ལ་གཟུགས་༧ཀྱིས་ཕྱི་ནས་བརྟགས་དགོས]

〈170〉·〈171〉 འཛིན་ དང་ གཏོང་ བའི་ ཕྱོགས་ བརྟགས་ པ། །འཛིན་རྫོགས་བར་ཁྱད་དག་པ་ཉིད། །ལྷོ་སྐབས་འཛིན་པར་ཕྱེད་གོང་དུ། །གཡས་ཉིའི་འོག་དང་ཕྱེད་འོག་ཏུ། །འོག་ཉིའི་གཡས་ནས་འཛིན་པ་དང་། །གཏོང་བར་ཕྱེད་གོང་འོག་ཉིའི་གཡོན། །ཕྱེད་འོག་གཡོན་གྱི་འོག་ནས་གསོ། །བྱང་སྐབས་འཛིན་པར་ཕྱེད་གོང་དུ། །སྟེང་ཉིའི་གཡས་དང་ཕྱེད་འོག་ཏུ། །

གཡས་ཀྱི་སྟེང་ནས་འཛིན་པ་དང་། །གཏོང་བ་ཕྱེད་གོང་གཡོན་གྱི་སྟེང་། །ཕྱེད་འོག་སྟེང་གི་གཡོན་ནས་གསོ། །

〈180〉 ད་ནི་ཉི་ཟླ་བཟུང་བཞིན་པར། །འཆར་ནུབ་བཟུང་ཆ་བརྟགས་པ་ལ། །ཉི་མའི་འཆར་ནུབ་དུས་ཚོད་དང་། །ཉིན་མཚན་ཆུ་ཚོད་ཤེས་དགོས་པས། །དེ་ལ་རགས་ཙམ་འདི་ལྟ་སྟེ། །ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག་པ་ལས། །ཁྲིམ་དྲུག་ཕྲི་ཞིང[མ་ལྷང་ན་བཅུ་གཉིས་བསྣན་ནས་ཕྲི་བའི]ལྷག་མ་ཉིད། །ཞག་ ༣༠ དུ་གསིལ་བ[ལ་ཞག་གནས་བསྲེས་པ]མཁའ་སྐྱོན་ ༡༨༠ ལས། །མང་ན་མཁའ་སྐྱོན་ ༡༨༠ གྱིས་སྤྲུངས་ཤིང་། །ཉུང་ན་མཁའ་སྐྱོན་ལ་སྤྲུངས་ལྷག པའི་ཅིང་ལྟ་བུར་རི་ཟླས་ ༡༧ བསྒྱུར། །སྐྱོན་ ༡༨ གྱིས་ཐོབ་པས་འབྱུང་རྒྱ་མཚོར་༤༤༥། །དམན་པའམ་བོད་ཡུལ་ལྟ་བུ་རུ། །ཀླུས་ ༨ བསྒྱུར་ཚེས་ ༡༥ ཀྱིས་བགོས་ཐོབ་པས། །ཀླུ་ཤིག་རྒྱ་བོར་ ༤༠༨ དམན་པ་ཡི། །

〈181〉 ལྷག་མ་ཕྲུན་ཏེ་ཚེས་ ༡༥ ཀྱིས་དྲིལ། །ཉི་མ་འཆར་བའི་ཆུ་ཚོད[ཁ]ཡིན།། །

〈182〉 དེས་སྤྲུངས་དུས་གཏེར་ ༩༦ ཉི་ནུབ་ཚོད། །

〈183〉·〈184〉 ཉི་ནུབ་ཚོད་ཀྱིས་ཉི་འཆར་ཚོད། །ཕྲི་ལྷག་མཚན་མོའི་ཆུ་ཚོད[ཁ]དེ[མཚན་ཚད]། །མ་ལྡངས་དུས་གཏེར་ ༩༦ བསྣན་ལ་སྤྲུངས། །དེས་སྤྲུངས་དུས་གཏེར་ ༩༦ ཉིན[ཚད]ཆུ་ཚོད[ཁ]། །

〈185〉 ཉི་མའི་འཆར་ནུབ[ཉི་མ་འཆར་བའི་ཆུ་ཚོད་རྒྱ་མཚོས་ ༤ བགོས་ན་འཆར་དུས་དང་། ནུབ་པའི་ཆུ་ཚོད་བགོས་ན་ནུབ་དུས་སྟོན]ཆུ་ཚོད[ཁ]དེ། །རྒྱ་མཚོས་ ༤ བགོས་ཐོབ་དུས[ཆུང་གི་]ཚད་དོ། །རྒྱལ་པོ་ ༡༦ ཐོབ་ན་སྤྲེའུའི་སྐད། །རི་གཟུགས་ ༡༧ ནོར་གཟུགས་ ༡༨ བྱང་སྟོད་སྐད། །ཁུག་གཟུགས་ཁྲི་སྟོད་དེ་བཞིན་དུ། །མཚོ་ ༤ སྟག[སྐད]མདའ་ ༥ [ཡོས་སྟོད]དུས་ ༦ [ཡོས་སྐད]ཡོས་སྟོད་སྐད། རི་བོ་ ༧ ཐོབ་ན་འབྲུག་སྟོད་དོ། །

〈186〉-〈189〉 དེ་ནས་ཟླ་བ་བཟུང་བཞིན་པར། །འཆར་ནུབ་བཟུང་ཆ་བརྟགས་པ་ལ། །འཛིན་རྫོགས་མགོ་བའི་དུས་ཚོད་དང་། །ཉི་མའི་འཆར་ནུབ་ཆུ་ཚོད་ཀྱི། །ཉུང་གིས་མང་སྨྲངས་སྲང་དུ་བཤིགས〈186〉། །ཟླ་བའི་རེས་བགྲོད་སྲང་བཤིགས་པས། །བསྒྱུར་ལ་མཁའ་རྩིས་བགོས་ཐོབ་པ། །རང་ཉིད་རང་གིས་བསྒྱུར་བ་དང〈187〉། །རྣ་ཟླའི་བར་ཁྱད་དག་པ་ཡང་། །སྲང་བཤིགས་རང་བསྒྱུར་གཉིས་ཀ་བསྲེས། །དབུས་མས་ཕྱེ་ཞིང〈188〉ཟླ་བ་ཡི། །འཛིན་མཚམས་བར་ཁྱད་སྲང་བཤིགས་པས། །ཉུང་གིས་མང་པོར་སྨྲངས་པའི་ལྷག །འཛིན་ཆ་སྲང་དུ་བཤིགས་པས་བསྒྱུར། །འཛིན་རྫོགས་བར་ཁྱད་སྲང་བཤིགས་པས། །ཐོབ་པ་ཟླ་བ་བཟུང་བཞིན་པར། །འཆར་དང་ནུབ་པའི་བཟུང་ཆ་ཡིན།〈189〉 །

〈190〉-〈193〉 ཉི་མ་བཟུང་བཞིན་འཆར་ནུབ་ནི། །འཛིན་རྫོགས་བདེན་པའི་དུས་ཚོད་དང་། །ཉི་མའི་འཆར་ནུབ་ཆུ་ཚོད་ཀྱི། །ཉུང་གིས་མང་སྨྲངས〈190〉སྲང་དུ་བཤིགས། །གཟའ་འཛིན་ཟླ་བགྲོད་ཆུ་སྲང་དུ། །བཤིགས་པས་བསྒྱུར་ལ་འཛིན་གཏོང་གི །ཡུན་ཚད་སྲང་དུ་བཤིགས་པས་བགོ །ཐོབ་ནོར་རང་ཉིད་རང་གིས་བསྒྱུར〈191〉། །འཛིན་རྫོགས་བར་ཁྱད་དག་པའང་། །སྲང་བཤིགས་རང་ཉིད་རང་གིས་བསྒྱུར། །གཉིས་ཀ་བསྲེས་ལ་དབུས་མས་ཕྱེ།〈192〉 །འཛིན་མཚམས་བར་ཁྱད་སྲང་བཤིགས་པའི། །གཉིས་ཀྱི་ཉུང་གིས་མང་སྨྲངས་ལྷག །མཁའ་ཐིག་མིས་ ༣༠༠ བསྒྱུར་ཟླ་ཕྱེད་ཀྱིས། །ཐོབ་ནོར་སྲང་སྟེ་མཁའ་རྩིས་དྲིལ། །བཟུང་བཞིན་འཆར་ནུབ་བཟུང་ཆའོ། 〈193〉།

〈194〉 ཉི་མའི་འཆར་ནུབ་ཆུ་ཚོད་མང་། །གཏོང་དང་ཉུང་ན་འཛིན་སྐབས་ཡིན། །བཟུང་བཞིན་འཆར་ནུབ་བརྟགས་པའི་ཚུལ། །རྒྱལ་ཁབ་ལྷར་ན་དེ་ལྷར་རོ། །

〈195〉 བོད་ཀྱི་ཡུལ་ན་འཛིན་གཏོང་གི །དུས་ཚོད་བརྟགས་པའི་

སྐབས་ཉིད་དང་། །བཟུང་བཞིན་འཆར་ནུབ་བརྟགས་སྐབས་འདིར། །ཟླ་བ་ཡིན་ན་འཛིན་ཛོགས་ཀྱི། །མཇུག་པའི་དུས〈55〉དང་ཉི་ཡིན་ན། །འཛིན་ཛོགས་བདེན་པའི་དུས་ཚོད་ལས། །གཟུགས་༡དང་ཉི་མས་༡༢དམན་ལ་བརྟགས། །

〈196〉 ཉི་ཟླའི་འཆར་ནུབ་སྔ་ཕྱིའི་ཁྱད་པར་ཡང་རྒྱ་རྩིས་ལས། རྒྱལ་ཁབ་འདི་ནས་ཤར་གྱི་ཆར་འཆར་སྔ་ཞིང་། ནུབ་ཀྱི་ཆར་འཕྱི་བར་བཤད། ས་ཕྱོགས་གང་ཡིན་ཀྱང་ཉིན་ཕྱེད་རྟའི་དབུས་དང་ནམ་ཕྱེད་བྱི་བའི་དབུས་སུ…… འདོད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན་བོད་ཡུལ་ཉིད་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ལྷོ་སྨད་ཀྱི་ཆར་གཏོང་བས། འཆར་ནུབ་ཀུང་འདི་ལ་ཙུང་ཟད་འཕྱི་འདྲ་ཞིང་། ས་ཆ་འདིར་ཉིན་ཕྱེད་ལྷ་བུར་སླེབ་པའི་ཚེ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་ཉིན་ཕྱེད་ཙུང་མ་སླེབ་པའི་དུས་ཡིན་པས། འདིར་ཉིན་ཕྱེད་རྟའི་དབུས་སུ་ཉི་མ་འཛིན་སྲིད་ན་བོད་དུ་ཉིན་ཕྱེད་ཙུང་མ་སླེབ… པའི་སྔྲུལ་གྱི་དུས་ཉི་མ་འཛིན་པར་མཐོང་བ་དང་། འདིར་ནམ་ཕྱེད་བྱི་བའི་དབུས་ལྷ་བུར་ཟླ་བ་འཛིན་པའི་ཚེ། བོད་དུ་སྲོད་འཁོར་ཐག་གི་དུས་འཛིན་པ་འོང་བས། ཟླ་བའི་སྐབས་འཛིན་ཛོགས་མཇུག་དུས་དང་། ཉི་མའི་སྐབས་འཛིན་ཛོགས་བདེན་དུས་སུ་དུས་ཚོད་གཟུགས་དང་ཆ་ཤས་ཉི་མས་ཕྱི་ན་འགྲིག་གམ…… སྙམ་ནས་དེ་ལྟར་བྲིས་པ་ཡིན་ནོ། །

[ཞེས་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་པེའི་ཅིང་གནས་པའི་ཡུལ་གྲུ་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ་ཉི་ཟླའི…… གཟའ་འཛིན་བརྟགས་ཚུལ་འདི་ནི་དཔའ་རིས་སྨ་ཡང་དགོན་གྱི་རྩིས་རམས་པ་བཟོད་པ…… རྒྱལ་མཚན་གྱིས་སློབ་དཔོན་མཁས་པའི་ངག་སྒྲོས་ལ་བརྟེན་ནས་ཙི་ནའི་རྩིས་གཞུང་ཇི་བཞིན་དོན་འགྱུར་བྱས་ནས་བྲིས་པ་འདི་ཉིད་ས་སྟེང་ཀུན་ཏུ་འཕེལ་བར་གྱུར་ཅིག །]

[རྒྱ་རྩིས་འདི་སྔ་ཡང་རྩིས་དཔེ་ཐོག་ནས་བྲིས་པར་སྦྱར་བྱུང་ཡང་འདི་བཞིན་སྣང་། གཞན་པེའི་ཅིང་ཡུང་དགོན་དང་སོག་ཡུལ་དུ་ཡང་རྩིས་འདི་དར་སོ་ཆེ་བས། དེ་དག་གི་དཔེ་ཆའི་རྩིས་མགོའི་ལོ་དང་ཟ་བའི་ཚིག་དོན་ངོ་མ་ལོག་པ་རེའུ་མིག་བཅས་འདི་ཁོ་ན་ལྟར་འདུག་པ་བདག་གིས་མཐོང་། ཁོང་ཚོས་འདི་སྟོན་ཡུང་དགོན་རྩིས་རམས་པ་མཁས་པ་ཞིག་གིས་བྱས་པ་ཡིན་ཟེར་ཏེ་དཔེ་ཕལ་ཆེར་ལ་སྦྱར་བྱུང་མི་སྣང་ངོ་། །]

汉历[1]中以首都北京所在地区为主之交食推步术

马杨·索巴嘉参原编
黄明信　陈久金　译解

顶礼上师！

〈1〉从乾隆九年木鼠年[2]起，计已过年数[3]。

〈2〉乘以12[4]。重张两位[5]，下位乘2，加10，除以65，其商〔只用整数〕加于上位，为已过月数[6]。（岁首积朔）

〔原注〕支那历原法此处系以前岁平朔根加十二个月的朔实，减去是年太阳转年日数，不足减则是前一年有闰，加一个月的朔策再减，即得所求年平朔根。求前一年之太阳平行等根数时，如逢有闰月，加第十三月根数，无闰时，加第十二月根数。并无此处所讲之积月算法。现为便于计算，依一般方法[7]而写。

〔译注〕①此处专指汉族时宪历。

②藏族以五行加阴阳配十二属相纪年，与汉族六十干支相当。例如，阳木鼠(甲子)阴木牛(乙丑)阳火虎(丙寅)阴火兔（丁卯)等。在实际应用中略去阴阳二字亦不致发生误解。

③此历以乾隆九年甲子为历元（公元1744）已过年数即积年数。

④每年化成12月。

⑤重张两位即把这个数写两遍，一在上，为上位；一在下，为下位。

⑥时轮历65年设24闰。每经一个平月积闰余二分(闰月不计分),满65分设一闰月。因此,平均32个半月加一闰月。10这个数字,表示历元时的闰分。

⑦一般方法指藏族历算家习用的时轮历方法。以下第〈3〉步应为入年月数,〈4〉步应为积月(通朔),因按时轮历法计算,故未交待。

〈5〉〔**译文**〕 求太阳转年积日数①(通积分)

置积年,重张两位,上位乘365,下位乘60②,加53③除以247,商数加于上位,得转年积日数。

〔**清史稿时宪志**〕 中华书局,1976年版,1723页:

求天正冬至,置周岁,以距元年数减一得积年,乘之,得中积分,加气应得通积分。

〔**译注**〕 ①转年是一年终了转入下年之意,从历元冬至到所求年首冬至。

②岁实 $365\frac{60}{247}=365.2429149$,这是藏传时宪历的作者自造,不是时宪历原数值。

③ $\frac{53}{247}$是历元时冬至时刻的日余,乘以24,即为自夜半起算的冬至时刻的小时数。

〈6〉〔**译文**〕 转年日数加23①除以60,余为转年日干支(天正冬至干支)。零为甲子,一为乙丑,二为丙寅,依次类推,十为甲戌,二十为甲申,三十为甲午,四十为甲辰,五十为甲寅,五十九为乙亥。

〔**时宪志**〕1723页:中积分加气应得通积分。其日满纪法去之,余为天正冬至日分。自初日起甲子。

〈7〉〔**译文**〕 转年日数加25②,除以28,商余为转年日值宿,零为角,一为亢,二为氐,廿七为轸。

〔**时宪志**〕1723页:

中积分加宿应，满宿法去之，为天正冬至值宿日分，初日起角宿。

〔译注〕 ①加23，因历元冬至日的干支是丁亥。

②加25，是因历元冬至日值张宿。

③本书中周天360°无论其起点是冬至或黄白交点或其他，都分为十二个30°，用十二宫名表示其为第几个30°。如：双鱼15°只表示75°，与黄道十二宫有时无干。十二宫名所表示的度数如下：

零摩羯　一宝瓶　二双鱼　三白羊　四金牛　五双子

0°——30°——60°——90°——120°——150°——180°

六巨蟹　七狮子　八室女　九天秤　十天蝎　十一人马

180°——210°——240°——270°——310°——330°——360°

④ 〈8〉〈9〉〈10〉三号留做推曜、宫、卦之用。

〔译文〕 求本年五项根数①

〈11〉 置积月重张六位，分别乘以29^d，12^h，44′，3″，3，111；自上而下加23^d，1^h，55′，1″，6‴，322⁗。由下而上依次除以360，60，60，60，24。其最上一位〔日位〕减去转年日数，即得本年平朔根②

〈12〉 积月乘0^s，29°，6′，24″，15‴，103⁗；加0^s，23°，31，32，37，8。依次除以360，60，60，60，30，12，商余为太阳平行根③。

〈13〉 积月乘0^s，29°，6′，19″，9‴，242；加0，15，1，53，19，100。按360，60，60，60，30，12进位，得太阳自行根④。(平引)

〈14〉 积月乘0^s，25°，49′，0″，3‴，317，加0，5，11，21，48，103，按360，60，60，60，30，12进位，得太阴自行根⑤(平引)

〈15〉 积月乘1^s，0°，40′，13″，55‴，167，加8，17，57，13，10，133，按360，60，60，60，30，12进位，得罗头距月

根⑥。（太阴交周）

〔译注〕 ①平朔根、太阳平行、太阴平行、太阳自行、太阴自行，为时宪历求日月食中的五项最基本的数据，其它数据均在这五个基本数据之上导出，故称为五项根数。

②平朔根为从历元平朔（乾隆九年甲子，公元1744年，十二月初一）至日食或月食发生之月平朔之间的时间间隔。它等于积月乘以朔望月值加朔应。朔应的日位为历元平朔日的干支序数，时分以下为历元平朔时刻。求得之平朔根为交食发生之月平朔之干支和平朔发生的时刻。参见〈45〉、〈46〉。

③太阳平行根为交食发生之月平朔时刻太阳的平行度，也即该时刻太阳的平均方位。它等于积月乘以太阳每月的平行度，再加上太阳平行应。太阳平行应$0^{s}23^{\circ}31'32''37'''8''''$为历元之年十二月平朔时太阳离开冬至点的平行度。

④太阳自行根，在时宪历中称为平引，为交食发生之月平朔时太阳在小轮上的行度，实即太阳离开近地点的距离。$0^{s}29^{\circ}6'24''15'''103''''$为每月太阳离开近地点的行度，它与每朔望月之太阳平行相减，为每月太阳近地点移动的数值。$0^{s}15^{\circ}1'53''19'''100''''$为历元年十二月平朔，太阳离开近地点的距离，它与太阳平行应相减，便是历元时太阳近地点离开冬至点的距离。

⑤太阴自行为交食发生之月平朔时月亮在小轮上的行度，时宪历称为太阴平引，实为月亮离开近地点的距离。$0^{s}25^{\circ}49'0''3'''317''''$为月亮每月离开近地点的行度，它与每朔望月月亮的平行相减，为每月月亮近地点移动的度数。

⑥罗头距月根为交食发生之月平朔时，罗睺头离开月亮平行度的距离。$1^{s}0^{\circ}40'13''55'''167''''$为每月月亮离开罗头的行度。它与月亮每月行度相减，为罗头每月逆行的行度，称为太阴月交周。$8^{s}17^{\circ}57'13''10'''133''''$为历元时罗头离开月亮的距离。

《文殊笑颜论》说："此派虽有罗睺之名，但无罗睺基数及罗

睺头、尾之称，而说地球上空日月诸曜宿重叠转动，月地日成一线时，月蔽日及地荫蔽月而有交食。”可见藏族学者对交食成因的科学原理是清楚的。

〈16〉—〈20〉**〔译文〕** 此为所求年之五项根数。再以此中诸乘数，乘霍尔月的月数，以其积加之，得所求月朔之五项根数。

〔原注〕 五项乘数本应乘以已过月数，但此历法之首月为霍尔历十二月，即鬼宿月，时轮历家运算时亦常用与霍尔历月份相同的数值，此处亦依其法，用当月月序数值即可(不必减一)。

〔译注〕 此处“霍尔”即蒙古。时轮历以月望所在之宿纪月，起角宿月。藏族古代沿用此法，兼用四季各分孟、仲、季纪月。至元代才接受以冬至后第二个朔日为年首和以正，二、三等序数纪月之法，称为“王者年”,“蒙古月”。这本来是夏历的纪月法，但因藏历的闰月与夏历有时不一致，所以“霍尔月”的月份与夏历也不完全一致。

〔译文〕 求望日诸根：〔所加望策〕

〈21〉	该月平朔根加	14^d，	18^h，	22′，	1″，	32‴，0
〈22〉	太阳平行根加	0^z，	14°，	33′，	12″，	8‴，0
〈23〉	太阳自行根加	0^z，	14°，	33′，	9″，	35‴，0
〈24〉	太阴自行根加	6^z，	12°，	54′，	30″，	2‴，0
〈25〉	太阴交周根加	6^z，	15°，	20′，	6″，	57‴，0

〔时宪志〕1748页：

求平望，以太阴入食限月数与朔策相乘，加望策，再加首朔日分及纪日，满纪法去之，余为平望日分。自初日起甲子，得平望数，以刻下分通其小余，如法收之。初时起子正，得时刻分秒。

求太阳平行，置积朔，加太阴入食限之月为通月，以太阳平行朔策乘之，满周天秒数去之，加首朔太阳平行应，又加太阳平行望策，即得。

求太阳平引，置通月，以太阳引数朔策乘之，去周天秒数，

加首朔太阳引数应，又加太阳引数望策，即得。

求太阴平引，置通月，以太阴引数朔策乘之，去周天秒数，加首朔太阴引数应，又加太阴引数望策，即得。

〔译注〕：判断有食无食有三步：

1.用〈25〉太阴交周根可以初步判断出现交食的可能性。

月食 $5^{s}14^{\circ}51'$——$6^{s}15^{\circ}9'$

$11^{s}14^{\circ}51'$——$0^{s}15^{\circ}9'$

日食 $5^{s}8^{\circ}42'$——$6^{s}9^{\circ}14'$

$11^{s}20^{\circ}46'$——$0^{s}21^{\circ}18'$

2.下一步再用〈39〉实交周（罗月实距）可进一步判断有食与否。

月食 $5^{s}17^{\circ}43'$——$6^{s}12^{\circ}17'$

$11^{s}17^{\circ}43'$——$0^{s}12^{\circ}17'$

日食 $5^{s}11^{\circ}34'$——$6^{s}6^{\circ}22'$

$11^{s}23^{\circ}38'$——$0^{s}18^{\circ}36'$

3.用〈60〉交食限差（并径）与〈51〉食甚距纬之大小决断必食与否。

〈26〉〔译文〕 置所求月朔日或望日之五项根数，求太阳损益数〔太阳均数〕①。

以太阳自行根〈18〉或〈23〉〔之宫、度〕，查表二太阳损益表（查得后，此宫、度数即无用，可擦掉）。用度下秒位差乘太阳自行根数值之分以下各位，（后按360，60，60进位，其最上位）以60除之，商数为秒位（满60进位为分）。表中其下一度之数值如较大则（与表中查得之原数）相加；如较小，则减。〔加减后所得数值〕摩羯、宝瓶，双鱼、白羊、金牛、双子等六宫为正数；巨蟹、狮子、室女，天秤、天蝎、人马等六宫为负数。其正负，要做出标志。

〔时宪志〕1784页，雍正癸卯元法上：求实行，先求引数，同

甲子元法。乃用平三角形，以二千万为一边，倍两心差(16900)为一边，引数为所夹之角(六宫内用内角，六宫外与全周相减用其余)，求得对倍两心差之角，倍之为椭圆界角。又以本天小径(9998571)为一率，大半径(10^7)为二率，前所夹角正切为三率，求得四率为椭圆之正切，检表得度、分、秒。与引数相减，余为椭圆差角。最卑前后各三宫与椭圆界角相加，最高前后各三宫与椭圆界角相减(原注：自初宫为最卑，后以此顺记)为均数。

〔译注〕 ①此为因太阳盈缩运动所引起的比平均运动多行或少行的数值。

〈27〉〔译文〕 求太阴损益数〔太阴均数，月初均〕①

以太阴自行根〈19〉或〈24〉查表三太阴损益表。以度下秒位差乘自行根之分以下各位如上法。但摩羯等六宫为负数，巨蟹等六宫②为正数③。或正或负，记之。

四库全书《新法算书》卷七十二第29页，加减度表用法：加减度表以太阳太阴之引数查均度，以均度或相加，或相减于平行，得二曜实经度。其首行所书太阳、太阴各加减者，顺加逆则减，顺减逆则加。故各项上下俱有加减，而上则总以顺逆各贯下也。次行是其各度分秒，上下各一横行，上为顺数，下为逆数。所记宫度者乃太阳、太阴公用之引数，须照各宫顺逆字号顺逆查也。各直行所当太阳、太阴，或加或减者均度也。两引数相较有分秒，两均度相较则有较分，以其分依中比例法，可得细引数，细均度也。

〔译注〕 ①此为因月亮迟速运动所引起的比平均运动多行或少行的数值。

②马杨历书中日月均数表，均以十二宫名称排。但因日月近地点与十二宫並不对应，是在其间作相对运动的，故借用十二宫名列表並不确切。它实际是从近地点起算的前加速六宫，后减速六宫。由于太阳近地点移动很慢，而且近地点在冬至所在宫内，

借用十二宫名列表尚可，月亮均数表则完全名不符实，容易引起概念上的误解。

③太阳均数表从近地点起算，时宪历称为最卑点；月亮均数表从远地点起算，时宪历称为最高点。由于起算点不同，故有正负之差异。

〈28〉〔**译文**〕 求平距时

查表所得之太阳、太阴损益数〈26〉〈27〉，正负相同时以小减大，正负不同则相加（为平距弧）①。无论加或减，其得数各位均乘以18000，自下而上除以60，60，9143，商数为"时"位。商余乘60，再除以9143，得数为分。商余再乘60，除以9143（如愿求细数，可再乘除），得平距时。②标出正负：日、月损益数同为正数时，日大者记为正，月大者记为负；日月同为负数时，日大者为负，月大者为正；日月损益异号时，按太阳之符号记之。③

〔**时宪志**〕1748页：

以月距日一小时平行（月一小时平行减太阳一小时平行。1828″6121弧秒）为一率，一小时化秒（3600）为二率，已求得之距弧化秒为三率，求得四率为距时秒。随定其加减号，两均〈26〉〈27〉同号，日大仍之，日小反之，两均一加一减，其加减从日。

〔**译注**〕 ①平距弧意为日月之间的平均距离。平均二字，是对下文的实距弧而言的。平朔时，日月的平均位置相同，但由于日月运行有快慢，便造成日月位置不等，其差异称为距弧。比平行快，为向东多行，慢为落在西面少行。其日月距弧的大小，决定于日月均数的正负号：异号相加（位于日月平行的两边，同号相减（位于同一边）。

②时宪志交待了以日月损益数，求行这段距弧所需时间的原理。月距日一小时平行为1828″.6121，一小时为3600秒，二数各乘以5，便得整数9143和18000。距弧除以月距日一小时平行，便乘得距时。若用秒表示，则乘以3600，故此处有乘18000，除以

9143。

③日月均自西向东顺行，由于月行速，日行慢，月亮总是自太阳西面追上太阳。故在这段距弧中，月在日西时，实际尚未到合朔时间；如月在日东，则实际合朔时间已过。由此便可判断距时的正负号：当日月损益同为正数时，日大为正；同为负数时，月大为正；日月异号时，按太阳之正负记之。余则相反。

〈29〉〔译文〕 求太阳实自行（太阳实引）

置平距时〈28〉重张两位，其一乘887除以60，60，360得数之为分位。①商余乘60（加入原数后）再除以360，得数为秒（是为太阳引弧，上一步中如已求细数，则再乘除）。再与太阳自行根〈18〉按平距时之符号加减。得太阳实自行。②

〔时宪志〕1748页：

以一小时化秒（3600）为一率，太阳一小时引数（147″.84）为二率，距时秒为三率求得四率为秒，以度分收之，为太阳引弧（依距时加减号）以加减太阳平行得实引。

〔译注〕 ①太阳在小轮上一小时行147″.84，（即一小时太阳自行）乘以60，即近似地等于8870″。

②求太阳行度改正时，先以平引求粗数，再以粗数求出太阳行这段弧的时间，再由这段时间求其引弧改正数，才得实引（太阳在小轮上的实际行度）。

〈30〉〔译文〕 求太阴实自行（太阴实引）

平距时〈28〉之另一个的各位都乘以871，除以60，60，1600，得数为度。商余乘60，（加原数）除以1600，得数为分，商余再乘60（加原数）除以1600，得数为秒。再与太阴自行根〈19〉按平距时〈28〉之符号加减，得太阴实自行。

〔时宪志〕1749页：

求太阴实引，以一小时化秒（3600）为一率，太阴一小时引数（1959″.75）为二率，距时秒为三率，以度分收之为太阴引弧。

（依距时加减号）以加减太阴平行，得实引。

〔译注〕 太阴一小时平行1959″.75，一小时化秒为3600，各除以2.5，即得整数871和1600，以数式表示，为

$$\frac{1958.75 \div 2.5}{3600 \div 2.5} = \frac{875}{1600}。$$

〈31〉〈32〉〔译文〕 求太阳、太阴实损益（日实均，月实均）

以太阳实自行〈29〉，太阴实自行〈30〉，分别查表二、表三，如前法，即得太阳，太阴实损益。并按表中符号，记出其正负。

〔译注〕 可再用与〈26〉相同的方法，细求中比例。《文殊供华论》说：查表二时0，1，2，8，7，6宫为正数；3，4，5，11，10，9宫为负数。度数用顶行者为正，用底行者为负。查表三时0，1，2，7，6宫为正数，4，5，11，10，9宫为负数。3，8两宫后一日大者为正，小者为负。度数用顶行者为负，用底行者为正。

〈33〉〔译文〕 求实距时

太阳实损益〈31〉，太阴实损益〈32〉正负同号时，以小减大；异号时相加（得实距弧），如上法（乘18000，除以9143）所得时、分、秒为实距时。加减符号仍如前；太阳，太阴实损益同为正号时，日大者为正数，月大者为负数；同为负号时，日大者为负，小者为正。一正一负时，从太阳。

〈34〉〔译文〕 求实朔、实望

实距时〈33〉重张三位，其一与平朔根〈11〉或平望根〈21〉按符号加减，得实朔〈34〉或实望〈35〉。时位不足减，则由日位退一，化为24时再减。时位加后满24则进位为日。

〔译注〕 由于日月运行有快慢，而产生日月平行与实行之间的距弧，从而产生距时，即实朔望与平朔望之间的时间差。它与平朔望相加减，便得实朔望。

〈35〉〔译文〕 求太阳实平行

实距时〈33〉其二，以日位乘2129，除以864，商数为分，分数进位为度，余数乘60，与原分乘以2129相加，除以864，得数为(日距弧)秒①，再与所求月之太阳平行〈22〉，按实距时〈33〉之符号而加减，得太阳实平行〈36〉。(实朔望太阳平行)

〔时宪志〕1749页：

以太阳实引复求均数为日实均，並求得太阳距地心线(即实均第二平三角形对正角之边)。以太阴实引复求均数为月实均，並求得太阴距地心线(法同太阳)。两均相加减为实距弧(加减与距弧同)。依前求距时法，求得时分为实距时。……以一小时化秒为一率，太阳一小时平行(147″.8471049)为二率，实距时化秒为三率，求得四率为秒，以度分收之，得太阳距弧，(依时距加减号)以加减太阳平行。

〔译注〕①太阳一小时平行(与太阳一小时自行仅差0.01秒)，147″.85，化成分，分子分母再各乘以14.4，便得以分数表示的太阳一小时平行：

$$\frac{147''.85\times14.4}{60''\times14.4}=\frac{2129}{864}、$$

实距时乘以一小时太阳平行，为平朔时太阳行度与实朔时太阳实行之差。它与太阳平行度相加，便得实平行。即实朔望时的太阳平均行度。

〈36〉〈37〉〔译文〕 求实朔望太阴平交周(罗月平距)

(实距时)〈33〉其三时位乘4961，除以150，得数为分(满60进位为度)，余乘60(加入原分乘以4961)，除以150，得数为秒，①(是为交周距弧)。按实距时〈33〉之正负，与(五项根数中之)罗月距根(平朔望太阴交周)〈20〉加减，得实朔或实望之罗月距(实朔望平交周)。

〔时宪志〕1749页：

求实交周，以一小时化秒为一率，太阴一小时交周

(1984.402549）为二率，实距时化秒为三率，求得四率为秒，以度分收之，为交周距弧。以加减太阴交周，（依实距加减号)。又以月实均加减之，为实交周。

〔译注〕 ①实朔望月亮距离黄白交点行度，等于实距时化成行度，和平朔望月亮与交点行度之和。

月亮一小时距交点行1984″.4，除以60化分，分子分母均乘以2.5，得

$$\frac{1984''.4\times 2.5}{60\times 2.5}=\frac{4961}{150}$$

〈38〉〔译文〕 求太阳定度(太阳真黄经)

太阳实损益〈31〉与太阳实平行〈36〉，按自己的正负号加减，得太阳定度，即太阳的黄道经度。(原注：亦名太阳定实行)

〔译注〕 太阳实平行是实朔望的平均行度，尚未考虑到盈缩，加上实损益后，便得太阳定度。

〈39〉〔译文〕 求实朔望罗月实距

再以上节所述之(实朔或实望之)罗月距〈37〉，与太阴实损益〈32〉或加或减，得罗月实距(实朔望实交周)。

〔译注〕：实朔望罗月平距，为实朔望时太阴平均离开罗头的距离。尚未考虑到太阴的快慢变化，加上实损益后，便得实朔望罗月实距。

〈40〉 〔译文〕 求太阳赤道经度

以太阳定度(黄经)〈38〉查表四太阳赤道升度差表，所得宫度为太阳赤道经度。①

〔原注〕 计算日月食不用。②

〔译注〕 ①藏文各书均缺此表。今据《新法算书》卷二十七及《历象考成表》卷十六补译此表为藏文。表的制法如下：时宪志1725页第5行："以半径为一率，黄赤大距余弦为二率，黄道度正切为三率，求得四率为赤道正切，检表得度。"

时宪历经常用到四率比例算法，为明瞭起见，这里对此法作具体表述如下：

$$\frac{\text{二率}\cos(\text{黄赤大距})}{\text{一率}(\text{一千万})}=\frac{\text{四率}\operatorname{tg}(\text{赤道度})}{\text{三率}\operatorname{tg}(\text{黄道度})}$$

即 $\operatorname{tg}(\text{赤道度})=\cos(\text{黄赤大距}4^{\circ}58'30'')\times\operatorname{tg}(\langle 38\rangle\text{黄道度})$

黄道度化赤道度，为黄道在赤道上的投影，在弧直角三角形中，黄道为弦，赤道为直角边也。所谓一率（一千万），是将函数以整数表示，取其七位也。

②推月食时用不到化成赤道度，但求日食视差时，需将太阳黄经化成赤经变时。没有赤道升度表，便不能求出视差改正。赤经变时，凡 1 度为 4 时分。

〈41〉〔**译文**〕 求损益数时差

以太阳实自行〈29〉，查表五日躔损益数时差表，得损益数时差。

〔**原注**〕 摩羯、宝瓶等宫为负，巨蟹、狮子、人马等宫为正数。

〔**时宪志**〕1728页：

以本日太阳均数变时，得均数时差（均数加者，时差为减，均数减者，时差为加）。

〈42〉〔**译文**〕 求并行度时差（黄赤升度时差）。

以太阳黄经〈38〉查表六得并行度时差。在摩羯、双鱼、宝瓶、巨蟹、狮子、室女者为负数；在白羊、金牛、双子、天秤、天蝎、人马者为正数，记之。

〔**译注**〕 升度时差即太阳黄经和赤经差数变时。

〈43〉〈44〉〔**译文**〕 求定朔、定望（实朔用时、实望用时）

此两时差〈41〉〈42〉按其本身之正负号与实朔〈34〉实望〈35〉相加减，得定朔、定望。

〔**时宪志**〕1749页：

求实望用时，以日实均变时为均数时差，以升度差（黄赤道经度之较）变时为升度时差。两时差相加减为时差总（加减之法详见月离用时平行条）以加减实望，为实望用时。（距日出后、日入前九刻以内者，可以见食，九刻以外者全在昼，即不必布算。）

〔时宪志〕1728页：

求用时太阴平行……升度时差（二分后为加，二至后为减）。……时差总加减法，两时差加减同号者则相加为总，加者仍加，减者仍减。加减异号者，则相减为总，加数大者为加，减数大者为减。

〔译注〕 经实测，实朔望与日月相合和相对的时刻还有微差；故需做均数时差与黄赤升度时差的改正，黄赤升度差是黄赤换算后发生之差，以均数和升度差化时，凡1度为4时分。

〈45〉〔译文〕 定朔〈43〉定望〈44〉最上一位为日位，重张两位：

其一加转年日干支序数〈6〉（天正冬至）除以60，商余为此日干支，零为甲子，一为乙丑，依次至五十九为癸亥。

〈46〉其二加转年日值宿〈7〉，除以28，商余为此日值宿。零为角宿，一为亢宿，依次至廿七为轸宿。

日位之下为时位，零为子初时，其下半（子正）为一天之始。（译者注：与时轮历以天明为始不同）。一为丑时上半（丑初），二为丑时下半，三为寅时上半，四为寅时下半，五为卯时上半，依次至十二为午时下半，即正午、廿三为子时上半。

〈47〉时位之下为分位，分下为秒，秒下为微。分位除以十五为刻。

〔原注〕 应知汉历一日分为九十六刻，每刻只相当于我们时轮历中之37漏分3息。"刻"这个名称相同，实际相差很大。

〔译文〕 余为分，六十微为一秒，六十秒为一分，十五分为

一刻，四刻为一小时，廿四小时为一昼夜。小时的数值是现在当下的，刻分秒的数值则是该小时内已过的。

〔译注〕 原书此处很准确地用了“小时”这个词，时轮历则为一天六十漏刻，一漏刻六十漏分，一漏分六息。

以下讲弧角。

〈48〉〔译文〕 太阳黄经的最上一位为宫。零为丑牛摩羯宫①，一为子鼠宝瓶宫，二为亥猪双鱼宫，三为戌狗白羊宫，四为酉鸡金牛宫，五为申猴双子宫，六为未羊巨蟹宫，七为午马狮子宫，八为巳蛇室女宫，九为辰龙天秤宫，十为卯兔天蝎宫，十一为寅虎人马宫。

宫以下汉语为“度”，即藏语中之 ཞག ② 。其下为分、秒、微、纤。皆以六十进位。六十分为一度，三十度为一宫，十二宫为一周年③

〔译注〕 ①桑珠先生说：摩羯宫首为零度，有人说宝瓶宫为零度是错误的。摩羯宫为冬至点所在。

②汉语中之度与日，藏语中皆做 ཞག ，容易混淆，所以做此交代，参看《时轮历原理研究》一文中关于“宫日”的定义，微以下的单位，此书中不用六十分之一的纤，而用三百六十分之一，无名称。

③原书此处有语病，应为“一周天”。

〈49〉〔译文〕 某月内如无交宫（宫首），该月即为闰月。太阳经行某宫完毕，过入下一宫之际，即为该月之中气。

无论哪一宫，其第十五度均为节气。

日、月实行和罗月距的数值，自上而下为：宫、度、分、秒、微。

〔时宪志〕 1732页：

求闰月，以前后两年有冬至之月为准，中积十三月者，以无中气之月，从前月置闰，一岁中两无中气者，置在前无中气之月为

闰。

推 月 食 法

〈50〉〔译文〕 判断食限：实望罗月距（实交周）〈39〉在十一宫十七度四十三分或五宫十七度四十三分以上，零宫十二度十七分或在六宫十二度十七分以下者有食。

〔时宪志〕 1749页：

若实交周入必食之限为有食。自 $5^{s}17^{\circ}43'5''$至$6^{s}12^{\circ}16'55''$，$11^{s}17^{\circ}43'5''$至$0^{s}12^{\circ}16'55''$ 为必食之限，不入此限者，不必布算。

〈51〉〔译文〕 求食甚定距（食甚距纬）①

用实望罗月距（实交周）〈39〉，查表七——太阴交周距度表②，所得度、分、秒为罗月定距，或名食甚定距。摩羯、双子记为北，人马、巨蟹记为南③。

〔时宪志〕 1750页：

以本天半径为一率，黄白大距④之正弦为二率，实交周为三率，求得四率为正弦，检表得食甚距纬。（实交周初宫、五宫为北，六宫、十一宫为南。

〔译注〕 ①食甚距纬藏文中译为食甚定距，不妥。为保存其原貌未改。

②此表又名黄白距度表，或名月距黄道表，月离龙头尾交表。利用此表，可用月至黄白交点的距离，直接查出月亮的黄纬。已知黄白交角和弧长（罗月距），可利用弧直角三角形求一直角边月亮的黄纬。

③此处以十二宫名代替太阴交周距度表中之度数实为不妥。它为以宫度表示的罗月距，罗睺是随时在移动的，故时宪历以宫数表示。黄白升交点以后，月在黄道北；降交点以后，在黄道

南。故此处有为南、为北之说。

④朔望黄白大距为4°58′30″。

〈52〉〔译文〕 求月实行(月距日实行)

以太阴实自行〈30〉，查表八月实行表①，即得。

〔译注〕 此表为月亮距近地点不同宫度处月距日一小时实行。此表以一小时月实行减去日平行作成。

〈53〉〔译文〕 求罗月并行度差(交周升度差)

用实望罗月实距(实交周)〈39〉查表九罗头升度差表，即得。摩羯、宝瓶、双鱼、巨蟹、狮子、室女等六宫为负数；白羊、金牛、双子、天秤、天蝎、人马等六宫为正数。

〔时宪志〕 1750页：

以本天半径(10,000,000)为一率，黄白大距(4°58′30″)之余弦为二率，实交周之正切为三率，求得四率为正切，检表得食甚交周，与实交周相减，为交周升度差。

〔译注〕 交食以白道坐标系立算，需将太阴交周由黄经改以白经立算，故有升度差。其宫度自黄白升交点起算，故此处以十二宫名代替宫数也不确当。

〈54〉〔译文〕 求食甚距时

罗月并行度差(交周升度差)〈53〉乘60，以月实行〈52〉化秒除之，得数为分，商余乘60再除，得数为秒，此数名为食甚距时。

〔译注〕 以交周升度差乘以一小时月距日实行，便得食甚与定朔望时间之差。

〈55〉〔译文〕 求食甚时刻(食甚用时)

食甚距时〈54〉与定望(定望用时)〈44〉按罗月升度差〈53〉的符号加减，得食甚时刻。(北京)

〔时宪志〕 1750页：

以月距日实行〈52〉化秒为一率，一小时化秒为二率，交周升度差〈53〉为三率，求得四率为秒。以时分收之，得食甚距时〈54〉。

以加减实望用时(实交周初宫、六宫为减，五宫、十一宫为加)为食甚时刻。

〈56〉〔**译文**〕 求太阴半径

以太阴实自行〈30〉查表十，得太阴半径。

〔**时宪志**〕 1750页：以太阴最高距地(10172500)为一率，地半径比例数(5816)为二率，太阴距地心线内减去次均轮半径为三率，求得四率为太阴距地。又以太阴距地为一率，太阴实半径为二率，本天半径为三率，求得四率为正弦。检表得太阴半径。

〔**译注**〕 太阴视半径近地点时最大，远地点最小，具体数值均系实测。

〈57〉〔**译文**〕 求影半径(地影半径)

以太阴实自行〈30〉查表十一，得影半径。

〔**译注**〕地影半径与太阴自行宫度的数值成反比，这是由于日大地小，影锥随月离地的距离增大而减小。日地距离也是变化的，此处为太阳在最高时的地影半径。

〈58〉〔**译文**〕 求影差(影半径差)

以太阳实自行〈29〉，查表十二，得影(半径)差。

〔**译注**〕 太阳位于相应高度与最高时的影差。因地影半径与日地距离有关，故需求影差。

〈59〉〔**译文**〕 求实影(地影实半径)

影半径〈57〉减去影差〈58〉，得实影(地影实半径)。

〔**时宪志**〕 1750页：求地影半径：以太阳最高距地(10,179,208)为一率，地半径比例数(116，200)为二率，太阳距地心线(即实均第二平三角形对正角之边)为三率，求得四率为太阳距地。又以太阳光分半径(637)内减地半径(100)为一率，太阳距地为二率，地半径为三率，求得四率为地影之长。又以地影之长为一率，地半径为二率，本天半径为三率，求得四率为正弦，检表得地影角。又以本天半径为一半，地影角之正切为二率，地影长内减太阴距地为三

率，求得四率为太阴所入地影之阔。乃以太阴距地为一率，地影之阔为二率，本天半径为三率，求得四率为正切，检表得地影半径。

〈60〉〔译文〕 求交食限距差（并径）

实影〈59〉加太阴半径〈56〉即得。交食限距差小于罗月定距（食甚距纬）〈51〉则无食。

〔译注〕 这是判断有食无食的最后一步，参看〈25〉节。

〈61〉〔译文〕 求食分差

食限距差〈60〉减罗月定距（食甚距纬）〈51〉即得。

〈62〉〔译文〕 求食分

上数〈61〉乘60加入秒数，乘5。太阴半径〈56〉化秒除之，得数为分。商余乘60再除，得秒数。每一分食一分，得一者食十分之一，得五者为半食，得十分以上者为全食。

〔时宪志〕 1751页：

以太阴全径为一率，十分为二率，并径内减食甚距纬之较为三率，求得四率即食分。

〈63〉〔译文〕 求交食起复月行（初亏复圆距弧）

以罗月定距（食甚距纬）〈51〉化分（查横行），交食限距差（并径）〈60〉之分位（查直行）查表十三起复月行距弧表，即得。

〈64〉〔译文〕 求初亏复圆距时

上数〈63〉化秒，乘60，以月实行〈52〉化秒除之，得数为分；商余乘60再除，得数为秒，分位满60则进位为时，是为初亏复圆延经时刻，或称起复距时。

〈65〉、〈66〉、〈67〉〔译文〕 求食既生光时刻

从太阴半径〈56〉减实影〈59〉，差数为食甚差（全食距弧）〈65〉以罗月实距〈39〉与食甚差查表十三交食月实行表，得食既生光月行〈66〉。此数化秒，乘六十，以月实行〈52〉化秒除之，得数为分，商余乘六十再除，得秒，分位满六十进位为时，此数名为食既生光距时〈67〉。

〔时宪志〕 1751页：

求食既生光时刻：以食甚距纬之余弦为一率，两半径较之余弦为二率，半径千万为三率，求得四率为余弦，检表得食既生光距弧。又以月距日实行化秒为一率，一小时化秒为二率，食既生光距弧化秒为三率，求得四率为秒，以时分收之，为食既生光距时。

〔译注〕 食既生光距时为食既(或生光)距食甚之时间。

〔译文〕 求起复时刻

〈68〉 食甚用时〈55〉减初亏复圆距时〈64〉，得初亏时刻。

〈69〉 食甚用时〈55〉加初亏复圆距时〈64〉，得从边缘开始复圆时刻。

〔时宪志〕 1751页：

以食甚距纬之余弦为一率，并径之余弦为二率，半径千万为三率，求得四率为余弦，检表得初亏复圆距弧。又以月距日实行化秒为一率，一小时化秒为二率，初亏复圆距弧化秒为三率，求得四率为秒，以时分收之，为初亏复圆距时。以加减食甚时刻，得初亏复圆时刻。减得初亏，加得复圆。

〈70〉 初亏复圆距时〈64〉乘二，得初亏至复圆之间所经时刻(时限总时)。

〔时宪志〕 1751页：

求时限总时：以初亏复圆距时倍之即得。

〈71〉（食甚）用时〈55〉减食既生光距时〈67〉得食既时刻。

〔时宪志〕 1750页：

以本天半径为一率，黄白大距之余弦为二率，实交周〈39〉之正切为三率，求得四率为正切，检表得食甚交周。

〔时宪志〕 1753页：

求初亏复圆定交角：置食甚交周，以初亏、复圆距弧加减之，得初亏、复圆交周。乃以本天半径为一率，黄白大距之正弦为

二率，初亏交周之正弦为三率，求得四率为正弦，检表得初亏距纬。又以复圆交角之正弦为三率（一率、二率同前）求得四率为正弦，检表得复圆距纬。（交周初宫、五宫为纬北，六宫、十一宫为纬南）又以并径之正弦为一率，初亏复圆距纬之正弦各为二率，半径千万为三率，各求得四率为正弦，检表得初亏、复圆两纬差角。以两纬差角各与黄道高弧交角相加减，得初亏、复圆定交角。（初亏限东，纬南则加；纬北则减；限西、纬南则减，纬北则加。复圆反是。）若初亏、复圆无纬差角，即以黄道高弧交角为定交角。

〈72〉〔**译文**〕 用时〈55〉加食既生光距时，得生光时刻。

〈73〉 食既生光距时〈67〉乘二，得全食延经时刻。

〔**译文**〕 求入食、出食方位

〈74〉 罗月实距（实交周）〈39〉与升度时差〈42〉按正负符号加减，得食甚距交。

〈75〉 食甚距交〈74〉减起复月行距弧〈63〉得初亏距交。

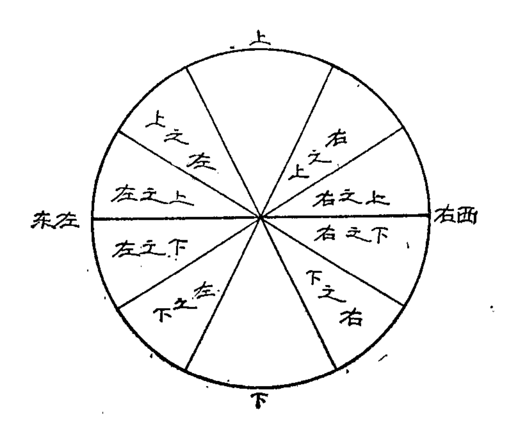
〈76〉 食甚距交〈74〉加起复月行距弧〈63〉得复圆距交。（此两距弧）在摩羯、双子者记为北。在人马、巨蟹者记为南。

〈77〉 入食方位（亏起角）：初亏距交〈75〉在北者：上半夜从下之左，下半夜从左之下；在南者，上半夜从左之上，下半夜从上之左入食。

〈78〉 出食方位：复圆距交〈76〉在北者，上半夜从右之下，下半夜从下之右；在南者，上半夜从上之右，下半夜从右之上出食。

〈79〉〈80〉全食时，上半夜从下之左；下半夜从上之左入食；出食时仍从原入食方位生光，逐渐上半夜从上之右，下半夜从下之右复圆。

〔**译注**〕 上下左右的意义如图（左右系按观测者说）。

表解：

食分	食差	时间	方位	
			入食	出食
偏食	北	上半夜	①下之左	⑤右之下
		下半夜	②左之下	⑥下之右
	南	上半夜	③左之上	⑦上之右
		下半夜	④上之左	⑧右之上
全食		上半夜	⑨下之左	⑪上之右
		下半夜	⑩上之左	⑫下之右

〔时宪志〕1753页：求初亏、复圆方位：食在限东者，定交角在四十五度以内，初亏下偏左，复圆上偏右。

四十五度以外，初亏左偏下，复圆右偏上。

适足九十度，初亏正左，复圆正右。

过九十度，初亏左偏上，复圆右偏下。

食在限西者，定交角在四十五度以内初亏上偏左、复圆下偏

右。四十五度以外，初亏左偏上，复圆右偏下。

适足九十度，初亏正左，复圆正右。

过九十度，初亏左偏下，复圆右偏上。

京师黄平象限恒在天顶南，定方位如此。在天顶北反是。

推　日　食

〈50〉〔译文〕 可食限：实朔罗月实距（实交周）〈39〉，摩羯宫在十八度三十六分以下，双子宫在十一度三十四分以上，巨蟹宫在六度二十二分以下，人马宫在二十三度三十八分以上，可能有食。

〔译注〕 康熙甲子元食限：$5^{s}11^{\circ}45'$——$6^{s}6^{\circ}14'$

$11^{s}23^{\circ}46'$——$0^{s}18^{\circ}15'$

雍正癸卯元食限：$5^{s}11^{\circ}34'$——$6^{s}6^{\circ}22'$

$11^{s}23^{\circ}38'$——$0^{s}18^{\circ}26'$

可见此处采用的也是雍正癸卯元的数据。

〈52〉〔译文〕 以太阴实自行〈30〉，查表八，得月距日实行〈52〉。

〈53〉以罗月实距（实交周）〈39〉查表九得罗月并行度差（交周升度差）〈53〉，标出正负。

〈54〉〔译注〕 正负标法见月食部分〈53〉。凡在推月食时已出现过的计算原理，此处不再加注。

（罗月）并行度差〈53〉化秒，乘60，除以月实行〈52〉化秒，得数为分，商余乘60再除，得秒。（原注：商余如较大还可再乘60细求）是为食甚距时〈54〉。

〈55〉〔译文〕 食甚距时〈54〉与定朔（实朔用时）〈43〉按并行度〈53〉之正负而加减，得食甚用时〈55〉。

〔原注〕 定朔又名晦之实太阴日，或名实晦。并行度指罗月

并行度差(交周升度差)。

〔**译注**〕 参看月食部分〈54〉〈55〉。

〈56〉〔**译文**〕 以太阴实自行〈30〉，查表十，得太阴半径。

〈100〉 以太阳实自行〈29〉查表十四，得太阳半径〈100〉。

〔**时宪志**〕1762页：以太阳距地为一率，太阳实半径（507）为二率，本天半径为三率，求得四率，为正弦，检表得太阴半径。

〈101〉〔**译文**〕 以太阴实自行〈30〉查表十五，得太阴地半径差。

〔**时宪志**〕1759页：用平三角形，以地半径〈100〉为一边，太阴距地为一边，用时太阴高弧与象限相减，余为所夹之角，求得对太阴距地边之角。减去一象限，为太阴视高，与高弧相减，余为太阴地半径差。

〔**译注**〕 即月亮的地平视差。它们大小决定于月地距离，近大远小。据现代精测，月亮的平均地平视差为57′余。此处所用数值略小一些。

〈102〉〔**译文**〕 求太阴高下

太阴地(半径)差〈101〉如为54，则太阴高下为63；如为55，则高下为62；如为56，则为61；如为57，则为60；如为58，则为59。

〔**时宪志**〕1759页：太阴视高与高弧相减，余为太阴地半径差。(日月)两地半径相减，得高下差。

〔**时宪志**〕1801页：求地平高下，先求本日太阴最大地半径差，法同月食。乃减太阳最大地半径差，得地平高下差。

〈103〉〔**译文**〕 求太阴高下粗分

太阳实自行〈29〉，如在3羊、4牛、2鱼、8室女、9秤、10蝎宫，则太阴高下〈102〉减2；在5双子、7狮子、6蟹，则减1；在0摩羯、1瓶、11人马，则减3，是为太阴高下粗分。

〔**译注**〕 日月视差之差，才会对日食发生影响。这里取太阳

在近地点前后三宫的视差为3′，远地点前后为1′，其余为2′。所用太阳视差值，比实际大多了(近测太阳地平视差仅8″.8)。又此处原书1宫与8宫误置，现据乌里季本改正。

〈104〉〈105〉〔译文〕 求黄平象限距午

以太阳黄经〈38〉查表十六并行差表(黄平象限表)①，得昼夜最长为37漏刻之地区，如京城(原注：支那大都北京城)等地应得之并行距〈104〉，或最长为34漏刻之地区如蕃土，应得之并行距②〈105〉。总之与所求地区相应之表中查得之时、分、秒加食甚用时〈55〉，满十二则减去十二，不足时则加十二。得黄平象限距时③〈105〉。

〔原注〕 各地两至回归昼日长短不同，故并行距表亦不同。其长短之差，从大都此地向北则夏日渐长，向南则渐短。卫藏蕃土在京城之南下方④，呈现稍短。《日光论》和《白琉璃》等书都说蕃土最长为33漏刻30漏分，本书按与34漏刻地区适应之黄平距表而写，似应相符。

〔时宪志〕1757页：

求用时黄平象限距午：以黄道子午圈交角之余弦为一率，本天半径为二率，正午黄道高之正切为三率，求得四率为正切，检表得度分，与九十度相减，余为黄平象限距午之度分。

〔译文〕 (在表十六黄平象限表内)取与黄平象限距时〈105〉相符者，其垂直下方之宫等即(所求之)黄平象限宫度(拉萨1927年版加注：若无正相符合之者，取与之近似而又较小者，其下方之黄平象限宫度，即是所求)。

〔译注〕 ①黄平象限是时宪历推日食时引入的一个重要的基本概念，其科学原理解释起来则比较费事，请参见本书收入的论文《藏传时宪历原理研究》中的有关部分。

②时轮历60漏刻等于24小时，37漏刻等于14时48分；34漏刻等于13时36分。这里讲昼夜最长时刻，实际上是讲纬度。

③此处意义不明。在时宪历中，先以食甚用时变度，减去半周(不足减时以半周反减)，为太阳距午正赤道度。由此可换算成黄道度。以太阳黄经与太阳距午黄经相加减，便得春分距午黄道度。以黄道与子午线交角和黄道午正高，可求得子午线以西、地平线以上的黄道弧长，以90度相减，便得用时黄平象限距午。

④卫藏即西藏的前藏、后藏的藏语原名。

〈106〉〔译文〕 求黄平象限宫度

承上条，在此表之中栏内，取与黄平象限距时(春分距午)〈105〉近似之象限距时所对之黄平象限宫度。

〔时宪志〕1866页：

黄平象限表用法，以本时太阳黄道经度之宫、度察其所对之春分距午时分，加凌犯之时，得数内减十二时，(不足减者加廿四时减之)得本时春分距午时分。依此时分，取其相近之春分距午时分所对之黄平象限宫度，及限距地高度分，即得所求之黄平象限及限距地高也。……若黄道经度有零分者，满三十分以上则进为一度。

〔译注〕 藏族历算家习惯，舍零分时不论大小，无四舍五入之法，本书例题中屡见这种情况。

这一条求中比例的方法比较复杂，不结合实例不易说清楚，请看实例二〈106〉条。

以正午黄道宫度与黄平象限距午度分相加减即得用时黄平象限宫度。正午黄道宫度初宫至五宫为加，六宫至十一宫为减，若正午黄道高过九十度，则反其加减。

此书以太阳黄经〈38〉查表十六，以内插法(中比例)求出春分点距午，再以春分距午，以内插法求得黄平象限宫度。

〈107〉〔译文〕 求月距限

此数(黄平象限宫度)〈106〉与太阳黄经〈38〉以小减大，(如宫位为零则从宫周期12退一位再减)差数为月距限。太阳黄经大

于黄平象限宫度者记为限东，小者记为限西。

〔译注〕 月距限即月距黄平象限的弧长，为《时宪历原理研究》图7中的 $\overset{\frown}{AQ}$。

〈108〉〔译文〕 求限距地高

由表十六黄平象限宫度〈106〉下面一栏的象限距地高度表中查之即得。

〔时宪志〕1758页：

以本天半径为一率，黄道子午圈交角之正弦为二率，正午黄道高之余弦为三率，求得四率为余弦，检表得限距地高。

〔译注〕 限距地高，就是《时宪历原理研究》中图7之∠QFD，即黄道与地平交角。

〈109〉〔译文〕 求大时分

以太阴高低粗分〈103〉和限距地高〈108〉查表十八时分表，横直两行相遇处，得大时分。

〔译注〕 大时分相当于时宪志中的高下差。太阴高低粗分乘以太阴地平高度之余弦，便得大时分。而太阴地平高度决定于限距地高和月距限。

〔译注〕 此表在汉文中尚未找到相应的表。具体结构见日食例题〈109〉，制表公式见下节〈110〉。

〈110〉〔译文〕 求用时东西差

以月距限〈107〉化度和大时分〈109〉查表十八。

〔时宪志〕1759页：

求用时东西差，以半径一千万为一率，白道高弧交角之余弦为二率，高下差之正切为三率，求得四率为正切，检表得用时东西差。

〔译注〕 此处月距限疑为限距地高之误。因为月限距与高下差和东西差不发生直接关系，而限距地高与月之黄道高弧交角成

互补关系，可以互相换算。

据《时宪历原理研究》图8，∠DAB为月之黄道高弧交角，∠F为限距地高，$\overset{\frown}{AB}$为高下差，$\overset{\frown}{AC}$为月亮地平高度，∠D为直角。依时宪志，由$\overset{\frown}{AB}$求$\overset{\frown}{DA}$可用公式$tg\overset{\frown}{AD}=\cos\angle A\times tg\overset{\frown}{AB}$。同理，也可用公式$\sin\overset{\frown}{AD}=\sin\overset{\frown}{AB}\times\sin\angle B$，∠B相当于∠F。

〈111〉〔译文〕求近时距分

东西差〈110〉化秒，乘60，月实行〈52〉化秒除之，得数为分，商余乘60，再以月实行化秒除之，单位为秒，是为近时距分。月距限〈107〉为西者记为正，东者记为负。

〔译注〕近时距分为考虑到视差以后，对食甚用时所作的初次改正值。月距限在西，即食在下午，视差使月向西南移，故视差对交食时间的改正为加。在东则正相反。

〈112〉〔译文〕求食甚近时

食甚用时〈55〉与近时距分〈111〉按符号加减，得食甚近时。

〔**时宪志**〕1759页：

以月距日实行化秒为一率，一小时化秒为二率，东西差化秒为三率，求得四率为秒。以时分收之，为近时距分。以加减食甚用时，（月距限西则加，限东则减，仍视白道高弧交角变限不变限为定）得食甚近时。

〈113〉〔译文〕求真时各项

求近时黄平象限距时

近时距分〈111〉与（用时）黄平象限距时〈105〉，按符号加减即得。

〈114〉〔**译注**〕原书缺求近时黄平象限宫度一条，可参看〈106〉条。由于视差，使食甚的时间发生影响，故需用食甚近时，再求近时黄平象限距午和近时大时分等，由近时东西差求得食甚真时。

〈115〉〈116〉〔译文〕再以近时象限距时〈113〉如前法〈107〉

〈108〉求近时月距限〈115〉，限距地高〈116〉。

〔时宪志〕1760页：

置太阳黄道经度〈38〉加减用时东西差〈110〉(原注：依近时距分〈111〉加减号)，为近时太阴黄道经度。与近时黄平象限宫度相减，为近时月距限。余同用时。

〔译者按〕 此法略去减用时东西差为近时太阴黄道经度一步。直接以太阳黄经相减。

〈117〉〔译文〕 求近时大时分

以太阴高下粗分〈103〉限距地高〈116〉，查表十八。

〈118〉〔译文〕 求近时东西差

以月距限〈115〉化度(查横行)及大时分〈117〉查表十八。正负号同近时距分〈111〉。

〈119〉〔译文〕 求食甚实行(食甚视行)

用时东西差〈110〉乘2，加减近时东西差〈118〉即得。

〈120〉〔译文〕 求真时距分

用时东西差〈110〉化秒，近时距分〈111〉化秒乘之，食甚实行(食甚视行)化秒除之，得数为秒，以60除之为分，是为真时距分。月距限〈115〉西者记为正，限东者记为负。

〈121〉〔译文〕 求食甚真时

真时距分〈120〉按符号加减食甚用时〈55〉即得。

〔时宪志〕1760页：求食甚真时，以视行化秒为一率，近时距分化秒为二率，用时东西差化秒为三率，求得四率为秒，以时分收之，为真时距分，以加减食甚用时，得食甚真时(加减与近时距分同)。

〈122〉〔译文〕 求食分

求真时限距时(春分距午)

真时距分〈120〉加减用时(按：似应为近时)黄平象限距时〈105〉即得。

〔**译注**〕 求得食甚真时以后，再用相同的方法，求出真时东西、南北差。

〈123〉〔**译文**〕 求真时黄平象限宫度等

用真时限距时〈122〉查表十六，如前法〈106〉记其东西。

〈124〉〔**译文**〕 求真时月距限

如前法〈107〉，记其东西。

〔**时宪志**〕1761页：

求真时月距限，置太阳黄道经度，加减近时东西差，（原注：依真时距分加减号）为真时太阴黄道经度。余同用时。

〔**译者按**〕 此法略去此步骤，直接以太阳黄道经度与真时黄平象限宫度相加减。

〈125〉〔**译文**〕 求真时限距地高

如前法〈108〉查表十六。

〈126〉〔**译文**〕 求限天仰角（限距天顶）

以限距地高〈125〉减九十度，即得。

〈127〉〔**译文**〕 求真时大时分

以太阴高下粗分〈103〉限距地〈125〉，查（表十八）大时分表即得。

〔**译注**〕 前者查横列，后者查直行。

〈128〉〔**译文**〕 求真时东西差

以此大时分〈127〉与月距限〈124〉化度查大时分表。月距限〈124〉西则加；限东则减。

〈129〉〔**译文**〕 求真时南北差

以太阴高下粗分〈103〉与限距天顶〈126〉查时分表。

〔**原注**〕 求东西差与南北差有三法：一法，先求月距限，限距地同前法；再求太阴高弧，黄道高弧，赤道高弧交角，求得高下差；再求东西差，南北差。又法：先求太阳赤道弧度与日、月、地远近差，太阴高下等，再求两线交叉点，再求东西、南北差。

再又法先求太阴高下粗分、限距天顶、大时分等，再求东西、南北差。前两法较细，后法较便，而差别不大，故此处采用后法。推日食最重要之关键在南北差云。

〔**译注**〕　第一法见《藏传时宪历原理研究》图6。

〈130〉〔**译文**〕　求交食实距（食甚距纬）

实交周〈39〉加减真时东西差〈128〉。

〔**译注**〕食分决定于日月距纬与并径之比，而且月距纬决定于罗月实距，由于有东西差，使得罗月距发生增减，从而影响到食分。另外，视差引起的南北差，则更直接影响到食分，故都需作出改正。

〈131〉〔**译文**〕　求食甚实纬

以交食实距〈130〉查表七太阴交周距度表。摩羯、双子记为北，巨蟹、人马记为南。

〔**译注**〕　参看月食〈51〉。此以罗月实距求日月距纬。

〈132〉〔**译文**〕　求食甚定距（食甚视纬）

食甚实距纬〈131〉加减南北差〈129〉，南加，北减。南北差大者，以食甚实距减南北差，而北变为南，南变为北。

〔**时宪志**〕1762页：

求食甚视纬，依月食求食甚距纬法推之得实纬。以真时南北差加减之，为食甚视纬。

〔**时宪志原注**〕　白平象限在天顶南者，纬南则加，而视纬仍为南；纬北则减，而视纬仍为北。若纬北而南北差大于实纬，则反减而视纬变为南。限在天顶反是。

〔**译注**〕　食甚实纬加减南北差，得食甚视纬。

〈133〉〔**译文**〕　求太阳食限距（并径）

太阳半径〈100〉加太阴半径〈56〉，其和小于食甚定距（食甚视纬）〈132〉则不食。

〈134〉〔**译文**〕　求食分差

食限距〈133〉减去食甚定距〈132〉即得。

〈135〉〔**译文**〕 求食分

食分差〈134〉化秒乘5，太阳半径〈100〉化秒除之，得数即食分。余数乘60再除，得数为秒。每一分食一分：得1者食十分之一，得5者半食，得10者为全食。

〔**时宪志**〕1762页：

求食分，以太阳全径为一率，十分为二率，并径〈133〉减去视纬〈132〉为三率，求得四率即食分。

〈136〉〔**译文**〕 求食程月行（初亏复圆距弧）

以太阳食限距（并径）〈133〉和食甚定距（食甚视纬）〈132〉查表十三影半径差表即得。

〔**时宪志**〕1762页：

以食甚视纬之余弦为一率，并径之余弦为二率，半径千万为三率，求得四率为余弦，检表得初亏复圆距弧。

〔**新法算书交食表**〕八页30：

日食月行者，为日食初亏至食甚，而太阴此时所行度分也。

〈137〉〔**译文**〕 求初亏复圆距时

食程月行〈136〉化秒乘60，除以月实行〈52〉化秒，得数为分，商余乘60再除，得秒。

〔**时宪志**〕1762页：

又以月距日实行化秒为一率，一小时化秒为二率，初亏复圆距弧为三率，求得四率为秒，以时、分收之，为初亏复圆距时。

〈138〉〔**译文**〕 求初亏用时

食甚真时〈121〉减初亏复圆距时〈137〉，即得。

〈139〉〔**译文**〕 求复圆用时

食甚真时〈121〉加初亏复圆距时〈137〉，即得。

〈140〉〔**译文**〕 求初亏象限距

近时（原注：真时）黄平象限距时〈122〉减初亏复圆距时〈137〉

即得。

〈141〉〔译文〕 求复圆象限距午

〈122〉〈137〉相加即得。

〈142〉〈143〉〔译文〕 求初亏黄平象限宫度〈142〉限距地高度〈143〉

以初亏象限距(春分距午)〈140〉查表十六即得。

〔译注〕 法同〈106〉〈108〉。

〈144〉〔译文〕 求初亏太阴实度(黄道经度)

太阳黄经〈38〉减食程月行(初亏复圆距弧)〈136〉。又按符号加减真时东西差〈128〉即得。

〈145〉〔译文〕 求初亏月距限

初亏太阴黄道经度〈144〉与此处之黄平象限宫度，以小减大即得。月黄经大者为东，小者为西。

〈146〉〈147〉〔译文〕 求复圆黄平象限宫度、复圆限距地高

以复圆象限距(春分距午)〈411〉查表十六即得。

〈148〉〔译文〕 求复圆太阴实度(太阴黄经)

以太阳定实行〈38〉加食程月行(初亏复圆距弧)〈136〉再加减真时东西差〈128〉即得。

〈149〉〔译文〕 求复圆月距限

复圆太阴实度〈148〉与黄平象限宫度〈146〉以小减大，余数即是。月实度大者限东，小者限西。

〈150〉〈151〉〔译文〕 求初亏限距天顶、复圆限距天顶

初亏与复圆，皆以此处所得限距地〈143〉〈147〉减90°，分别得各限距天〈150〉〈151〉。

〈152〉〈153〉〔译文〕 求初亏大时分〈152〉、复圆大时分〈153〉

以太阴高下粗分〈103〉限距地〈143〉〈147〉查表十八，如前法。

〈154〉〈155〉〔译文〕 求初亏东西差〈154〉、复圆东西差

〈155〉

以大时分〈152〉〈153〉月距限〈145〉〈149〉化度查表十八即得。

〈156〉〈157〉〔译文〕 求初亏南北差〈156〉、复圆南北差〈157〉

以太阴高下粗分〈103〉限距天〈150〉〈151〉查表十八，即得。

〈158〉〈159〉〔译文〕 求初亏、复圆实行（视行）

初亏、复圆东西差〈154〉〈155〉与真时东西差〈128〉各以小减大，余数与交食月行（初亏复圆距弧）〈136〉相加减，得初亏实行（视行）〈158〉、复圆实行（视行）〈159〉。

其加减之法：

初亏如月距限〈145〉为西，真时东西差〈128〉较初亏东西差〈154〉大则减
初亏如月距限〈145〉为西，真时东西差〈128〉较初亏东西差〈154〉小则加
初亏如月距限〈145〉为东，真时东西差〈128〉较初亏东西差〈154〉大则加
初亏如月距限〈145〉为东，真时东西差〈128〉较初亏东西差〈154〉小则减
复圆如月距限〈149〉为西，真时东西差〈128〉较复圆东西差〈155〉大则加
复圆如月距限〈149〉为西，真时东西差〈128〉较复圆东西差〈155〉小则减
复圆如月距限〈149〉为东，真时东西差〈128〉较复圆东西差〈155〉大则减
复圆如月距限〈149〉为东，真时东西差〈128〉较复圆东西差〈155〉小则加

〔时宪志〕1765页：

求复圆视行，以复圆东西差与真时东西差相减或并为差分（复圆食甚同限则减；食甚限东，复圆限西则并）。以加减初亏复圆距弧为视行。（相减为差分者，食在限东，复圆东西差大则加，小则减；食限在西反是，相并为差分者恒减）。

〔译者按〕 藏文与汉文时宪志内容相同而藏文更为易解。

〈160〉〈161〉〔译文〕 求初亏、复圆距分

初亏复圆距时〈137〉化秒，乘以食程月行。求初亏〈160〉除以初亏实行〈158〉化秒；求复圆〈161〉除以复圆实行〈159〉化秒，得数为秒。

〈162〉〔译文〕 求起复延经时刻（食限总时）

初亏距分〈160〉与复圆距分〈161〉相加。

〈163〉〈164〉〔**译文**〕 求初亏真时、复圆真时

食甚真时〈121〉减初亏距分〈160〉得初亏真时〈163〉；加复圆距分〈161〉则得复圆真时。

〔**原注**〕 多麦此地初亏、复圆时刻应减一小时。

〔**译注**〕 “多麦”指甘肃青海一带之藏族地区。《文殊笑颜论》：减五十分为此地时刻，减一小时十二分为拉萨时刻，其后沿用，并不精密。

〔译解〕推日食主要步骤表解：

步骤编号及求法 / 时别 / 步骤名称	食甚			初亏	复圆	初亏	复圆
	用时	近时	真时	用时		真时	
距分、距时		111 〈110〉×60÷〈52〉	120 〈110〉×〈111〉÷〈119〉	137 〈136〉×60÷〈52〉		160 〈137〉÷〈136〉	161
本　　时	55 定朔修正	112 〈55〉+〈111〉	121 〈55〉+〈120〉	138 〈121〉−〈137〉	139 〈121〉+〈137〉	163 〈137〉×〈136〉÷〈158〉	164 〈137〉×〈136〉÷〈159〉
黄平象限距午	105 〈55〉+〈104〉−12	113 〈105〉+〈111〉	122 〈105〉+〈120〉	140 〈120〉−〈137〉	141 〈122〉−〈137〉		
黄平象限宫度	106 〈105〉表16	114 〈113〉表16	123 〈122〉表16	142 〈140〉表16	146 〈141〉表16		
月　距　限	107 〈106〉−〈38〉	115 〈114〉−〈38〉	124 〈123〉−〈38〉	145 〈144〉−〈142〉			
太阴实度（黄经）				144 〈38〉−〈136〉+〈128〉	148 〈38〉+〈131〉		

时别 / 步骤编号及求法 / 步骤名称	食甚			初亏	复圆	初亏	复圆
	用时	近时	真时	用时		真时	
限距地高	108 〈105〉表16	116 〈113〉表16	125 〈122〉表16	143 〈140〉表16	147 〈141〉表16		
象限距天顶			126 90°—〈125〉	150 90°—〈143〉	151 90°—〈147〉		
大时分	109 〈108〉〈103〉表18	117 〈116〉〈103〉表18	127 〈125〉〈103〉表18	152 〈147〉〈103〉表18	153 〈147〉〈103〉表18		
东西差	110 〈107〉〈109〉表18	118 〈115〉〈117〉表18	128 〈124〉〈117〉表18	154 〈145〉〈152〉表18	155 〈149〉〈153〉表18		
南北差			129 〈126〉〈103〉表18	156 〈150〉〈103〉表18	157 〈151〉〈103〉表18		
视行		119 〈110〉×2—〈118〉		158 〈154〉±〈128〉	159 ±〈136〉		

表中第一条双线处原法有：春秋分距午赤道度、黄道度、正午黄赤距纬、黄道与子午圈交角，正午黄道宫度、正午黄道高等步骤，藏传时宪历中略去。

表中第二条双线处原法有：太阴高弧、黄白道高弧交角、太阳距地、太阴距地、太阳视高、太阴视高、地平视差等步骤，藏传时宪历中简化为"大时分"。

〈38〉太阳黄径〈52〉月距日实行〈103〉太阴高下粗分

〈136〉初亏复圆距弧

〈170〉〔译文〕 推入食、出食方位

初亏：食甚视纬在南　上半天　近右之下

　　　　　　　　　　下半天　近下之右

复圆：食甚视纬在南　上半天　近下之左

　　　　　　　　　　下半天　左之下

初亏：食甚视纬在北　上半天　近上之右

　　　　　　　　　　下半天　右之上

复圆：食甚视纬在北　上半天　左之上

　　　　　　　　　　下半天　上之左

〔译注〕

初亏入食方位

〈132〉	上　半　天	下　半　天
南	近右之下(南偏东)	近下之右(西偏北 北偏西)
北	近上之右(南偏西)	右之上(西偏南)

出食复圆方位

	上　半　天	下　半　天
〈132〉　南	近下之左(北偏东)	左之下(东北)
〈132〉　北	左之上(东南)	上之左(东南)

〈180〉〔译文〕 推日、月带食出没食分

推带食出没食分须知日出入时刻及昼夜时刻，略说之：太阳定实度（真黄经）〈38〉减六宫（原注：不足减时加十二再减），余数乘30化为度，再加入原度数，大于180则减去180，小于180则以之减180。余数，如推北京，则乘17除以18，以此得数去减445；如推蕃地，则乘8除以15，以此得数去减408。

〈181〉余数为"分"，除以15收为"刻"，即日出之"刻"数。

〈182〉以之减96得日没之刻。

〈183〉以日没刻减日出刻，余为夜刻，不足加96再减。

〈184〉以夜刻减96得昼刻。

〈185〉日出刻除以4，得日出（小）时，没刻除后得日没（小）时。16为申下，17为酉上，18为酉下，19为戌上；4为寅下，5为卯上，6为卯下，7为辰上。

〔译文〕 推太阴带食出入食分

〈186〉—〈189〉食甚用时〈55〉与（本日）日出入时分，以小减大，余化秒（为带食距时），乘月实行〈52〉化秒，除以60，然后自乘（为带食距弧）〈187〉。

罗月定距（实交周）〈39〉化秒，自乘。

两者相加，平分之（为带食两心相距之弧）〈188〉。

月食限差〈60〉（并径）化秒以小减大，余为三率以食分〈62〉化秒乘之，除以食甚距弧〈54〉化秒，得太阴带食出入食分〈189〉。

〔时宪志〕 1754页：

以本日日出或日入时分（初亏或食甚在日入前者为带食出地，用日入分。食甚或复圆在日出后者，为带食入地，用日入分）与食甚时分相减，余为带食距时。以一小时化秒为一率，一小时月距日实行化秒为二率，带食距时化秒为三率，求得四率为秒。以度分收之，为带食距弧。又以半径千万为一率，带食距弧之余切

为二率，食甚距纬之余弦为三率，求得四率为余切，检表得带食两心相距之弧。乃以太阴全径为一率，十分为二率，并径内减带食两心相距之余为三率，求得四率，即带食分秒。

〈190〉—〈193〉〔译文〕 推太阳带食出没食分时刻

食甚真时〈121〉与日出入时刻以小减大，为(带食距时)〈190〉，化为秒为一率，乘以食程月行〈136〉化秒，以初亏复圆距时〈137〉化秒除之，得数自乘〈191〉。

食甚定距〈132〉化秒，自乘。

两数相加，中分之，(为带食两心相距)〈192〉。

食限距(并径)〈133〉化秒，

两者之中以小减大，余数乘300，

除以月半径〈56〉得数为秒，除以 60 收为分，即带食出没食分〈193〉。

〈194〉 日出入时刻大而复圆时刻小者是正食之际。此为京师推带食之法。

〔时宪志〕1754页：

初亏或食甚在日出前者为带食出地，用日出分，在日入后者为带食入地，用日入分。与食甚时分相减，余为带食距时。以初亏复圆距时化秒为一率，初亏复圆视行，化秒为二率，带食距时化秒为三率，求得四率为秒，以度分收之，为带食距弧。(下同1754页推太阴带食出入时刻。)

〈195〉〔译文〕 在蕃土推初亏、复圆时刻及带食出没时，太阴则从食甚用时〈55〉，太阳则以食甚真时〈121〉减去1(时)12(分)而推。

〈196〉 日、月出没早晚不同，汉历中说：京师以东之地早出，以西晚出。又认为任何地方，日中均为午正，夜半均为子正(译者按：用这种口气是因为时轮历有与此不同的说法)，蕃土属于京师之南下方(西南)，是以出入似均应较此为迟，(京师)此

地达到日中之时，蕃土尚稍未到日中，所以，此地如日中午正可能有日食，蕃土则在稍微不到日中之巳时见到日食。此地如果夜半子正月食，则蕃土在(人定)亥时见食。似以在推月食时从食甚用时，推日食时从食甚真时减去一时十二分为宜。

〔译文〕 跋尾

《以大都北京所在地区为主之日月交食推算法》，华瑞·马杨寺之数理学人索巴嘉参，依善巧师尊口传，忠实于支那历经原文而意译。愿此法遍弘于大地！

〔跋尾下附小字一行半〕

此汉历系录自马杨历书，尾跋原文如此，唯北京雍和宫及蒙古地区亦有此算法流行，予曾见其书，历元年份、正文词句以及表格均与此无异。彼等云系此前雍和宫之一精通历算者所授，但均无署名。

རྒྱ་རྩིས་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་རེའུ་མིག

དཀར་ཆག

目　录

རྒྱ་རྩིས་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་རེའུ་མིག་གི་དཀར་ཆག

〔ཐ〕 ཟླ་བའི་ཕྲུད་སྲིད་ཀྱི་རེའུ་མིག

〔ད〕 གྲིབ་མའི་ཕྲུད་སྲིད་ཀྱི་རེའུ་མིག

〔ན〕 གྲིབ་མའི་དམན་ཆའི་རེའུ་མིག

〔པ〕 གཟའ་འཛིན་ཟླ་བགྲོད་ཀྱི་རེའུ་མིག

〔ཕ〕 ཉི་མའི་ཕྲུད་སྲིད་ཀྱི་རེའུ་མིག

〔བ〕 ཟླ་སའི་ཕྲུད་སྲིད་བར་ཁྱད་ཀྱི་རེའུ་མིག

〔མ〕 བགྲོད་མཉམ་བར་ཁྱད་ཀྱི་རེའུ་མིག

〔ཙ〕 མ་དཔེ་ན་ཆད།

〔ཚ〕 དུས་ཆའམ་ཤར་ནུབ་ལྷོ་བྱང་དམན་ཆའི་རེའུ་མིག

藏传时宪历用表目录

十、太阴半径表
十一、地影半径表
十二、影差表(影半径差表)
十三、交食起复月行表(初亏复圆距弧表)
十四、太阳半径表
十五、太阴地半径差表
十六、黄平象限表1.春分距午，2.黄平象限宫度，3.限距地高(北京地区适用)
十七、(原书缺)
十八、大时分(高下差)东西差、南北差表

用 表 说 明

藏传时宪历的祖本《马杨历书》我们只见到其正文，未见到其附表，现以青海拉加寺版《慧剑光华篇》一书的附表代用。这些表共八十余页，看来一部份采自《历象考成后编》，一部分则是藏文作者自编，汉文书里没有的。对于不熟悉藏文的人来说，如果把它全部译成汉文和阿拉伯数码，另外再排一份版，当然是方便一些，技术上也很简单，但是占篇幅太大，所以在本书里就不另排了。好在除表头栏目的少量文字外，绝大部分都是数码，而藏文数码与阿拉伯数码形状大体相似，请看下面的表：

藏 文 数 码	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༠
阿 拉 伯 数 码	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

所以，不熟悉藏文的读者只要把这个对照表看上几遍就不难掌握，十分简单。至于表头的栏目和查找的方法，在本书的两个例题里，都已分别做过详细的介绍，请查阅。这里再集中起来说明一遍。具体的数码只举起讫两行为例，中间略去以省篇幅。请读者按表的标号、名称与藏文的表对接起来，就能使用。有一些表结构完全相同，只画出一个为例，其余的只给出宫序的排列。

原书为55×9.5公分的窄长条，如果原状不动地放在32开本里，就不免要有过多的折页，装订上有困难。现在把它们都从中间切断，左右两段改成上下两段，检查时尚无不便。只有第十三表、横64，竖40格，本来是一张大表，原木刻本限于木版的尺寸已把它切割得很凌乱，如果再一切为二，变左右为上下，则更难查找了。为此我们把它拚接复原成一大张，做成折页，使用起来比木刻本方便多了。

藏传时宪历用360°制，以十二宫各30°表示。这里的十二宫只是把360°分成十二段，与十二星座无干。例如：6宫 15度 就是 $6\times30^\circ+15^\circ=195^\circ$

宫序名称写在左右两侧，一侧由上而下，一侧由下而上。度数写在顶行和底行里，顶行的度数顺向排列，即由左向右，底行相反。藏文原书中宫名下都标明左右，但所说的左右是以纸面为标准的，与目前汉族的习惯相反。如果按藏文原文直译出来，会产生误解；如改从汉族习惯又与藏文字面不符，也会产生疑问，因此译文里有意识地把左右二字略去，实际上并不影响对内容的理解。

在这些表里，宫名的排列有几种不同情况：

（一）第一、二两象限，即零至五宫由上而下，第三、四两象限，即六至十一宫由下而上。

零宫摩羯	0°—30°	十一宫人马	330°—360°
一宫宝瓶	30°—60°	十宫天蝎	300°—330°
二宫双鱼	60°—90°	九宫天秤	270°—300°
三宫白羊	90°—120°	八宫室女	240°—270°
四宫金牛	120°—150°	七宫狮子	210°—240°
五宫双子	150°—180°	六宫巨蟹	180°—210°

属于这种情况的有二、三、五、八、十、十一、十二、十五等表。

（二）第二种情况：一、三两象限在左侧，二、四两象限在右侧。

零宫	六宫
一宫	七宫
二宫	八宫

十一宫	五宫
十宫	四宫
九宫	三宫

属于这种情况的有七、九、十四等表。

（三）第三种情况与第二种情况上下左右相反。

三宫	九宫
四宫	十宫
五宫	十一宫

八宫	二宫
七宫	一宫
六宫	零宫

只有表六黄赤升度表是这种排法。

（四）第四种情况是第十六表由零到十一每宫一张表。另外还有一种情况：没有宫度，横行和竖行的引数是两个系列的数值。

第十三表横行0—63，竖行25—64。

第十八表横行1—89　竖行1—63

有许多表在所查得的数值上下各有一行秒差，凡引检所用之度数以下有尾零分秒者，用此秒差按中比例求之。凡顺行查得之

数值用上一行的秒差，逆行查得者用下行秒差。中比例的算法可参看实例(一)(二)中第〈26〉步。

按比例求得之尾零分秒是用来与本度分秒相加或减的。究竟是加还是减，看所求度的下一度的数值比本度大还是小而定，大者加，小者减。这是总的原则。在表内的宫名下面已分别注明应加或应减。但是表六和表九两个升度差表，同一宫内有应加应减两种情况，这就须要用者根据上述原则自己去判断。

加减之后的得数有正、负之分，因引检度数顺行还是逆行而异。有的表顺行为正数，逆行为负数；有些表则是顺行为负数，逆行为正数。第七表食甚距纬还有南北之分，这些在表里都有交代，使用时要特别注意。

437页　第二表　太阳损益表(一)

用太阳自行或实自行查之

宫＼度	太阳自行		0	1		29	30	顶行正数		度＼宫
零宫摩羯加	秒差		124	124	中略	107	0	秒差		十一宫人马减
	太阳损益	度	0	0		0	0	度	太阳损益	
		分	0	2		57	59	分		
		秒	0	4		23	10	秒		
	秒差		0	124		108	107	秒差		
一宫宝瓶加	秒差		106	105	中略	60	0	秒差		十宫天蝎减
	太阳损益	度	0	1		1	1	度	太阳损益	
		分	59	0		40	41	分		
		秒	8	54		41	41	秒		
	秒差		0	106		62	60	秒差		

宫	项目						项目	宫
二宫双鱼加	秒差	58	57	中	2	0	秒差	九宫天秤减
	太阳损益 度分秒	1 41 41	1 42 39		1 56 13	1 56 11	度分秒 太阳损益	
	秒差	0	58	略	1	2	秒差	
宫＼度	太阳自行	30	29		1	0	底行负数	度＼宫

438页 第二表 太阳损益表(二)

宫＼度	太阳自行	0°	1°		29°	30°	顺行	正数
三宫白羊 90°—120° 减	秒差	3	6	中	61	0	秒差	八宫室女 240°—270° 加
	太阳损益 度分秒	1 56 11	1 56 8		1 40 35	1 39 34	度分秒 太阳损益	
	秒差	0	3		60	61	秒差	
四宫金牛 120°—150° 减	秒差	63	65		103	0	秒差	七宫狮子 210°—240° 加
	太阳损益 度分秒	1 39 34	1 38 38		0 58 44	0 57 1	度分秒 太阳损益	
	秒差	0	63		103	103	秒差	
五宫双子 150°—180° 减	秒差	104	105	略	119	0	秒差	六宫巨蟹 180°—210° 加
	太阳损益 度分秒	0 57 1	0 55 17		0 1 59	0 0 0	度分秒 太阳损益	
	秒差	0	104		119	119	秒差	
负数	逆向	30°	0°		1°	0°	太阳自行	度＼宫

439页　第三表　太阴损益表(一)

宫＼度	太阴自行		0°	1°		29	30	顺行		负数
零宫 摩羯 0°—30° 加	秒差		304	304		267	0	秒差		十一宫 人马 330°—360°
	太阴损益	度	0	0		2	2	度	太阴损益	
		分	0	5	中	21	25	分		
		秒	0	4		20	47	秒		
	秒差		0	304		270	267	秒差		
一宫 宝瓶 30°—60°	秒差		265	262		163	0	秒差		十宫 天蝎 300°—330°
	太阴损益	度	2	2		4	4	度	太阴损益	
		分	25	30		12	14	分		
		秒	47	12		8	51	秒		
	秒差		0	265		167	163	秒差		
二宫 双鱼 60°—90°	秒差		158	153	略	17	0	秒差		九宫 天秤 270°—300°
	太阴损益	度	4	4		4	4	度	太阴损益	
		分	14	17		58	58	分		
		秒	51	29		8	20	秒		
	秒差		0	157		17	12	秒差		
正数	逆行		30°	29°		1	0	太阴自行		度＼宫

440页　第三表　太阴损益表(二)

宫＼度	太阴自行		0°	1°		29°	30°	顺行		正数
三宫 白羊 90°—120°	秒差		6	1		148	0	秒差		八宫 室女 240°—270°
	太阴损益	度	4	4		4	4	度	太阴损益	
		分	58	58		24	22	分		
		秒	20	26	中	48	20	秒		
	秒差		0	6		143	148	秒差		

宫次	项目		数	数		数	数	项目		宫次
四宫 金牛 120°—150° 减	秒差		154	156		273	0	秒差		七宫 狮子 210°—240° 加
	太阴损益	度	4	4		2	2	度	太阴损益	
		分	22	19		37	33	分		
		秒	20	46		51	18	秒		
	秒差		0	154		270	273	秒差		
五宫 双子 150°—180° 减	秒差		277	280	略	323	0	秒差		六宫 巨蟹 180°—210° 加
	太阴损益	度	2	2		0	0	度	太阴损益	
		分	33	28		5	0	分		
		秒	18	4		23	0	秒		
	秒差		0	277		323	323	秒差		
负数	逆行		30°	0°		1°	0°	太阴自行		宫 度

注意：三宫与八宫，后度大者加，后度小者减，

441—452页　第四表　太阳黄赤升度表（一至十二）

太阳黄经	宫	0	0	0	中	11	11
	度	0	1	2		28	29
太阳赤经	宫	0	0	0		11	11
	度	0	1	2		27	28
	分	0	5	10	略	49	54
	秒	0	25	50		10	35

453、454页 第五表 损益时差表(一)(二)

此表的结构与表二太阳损益表相同，用太阳实自行的宫度查之。查得之数值为损益时差的分、秒。顺行查得者为负数，逆行查得者为正数。十二宫的布局与加减如下：

零宫	摩羯	加	十一宫	人马	减
一宫	宝瓶	加	十　宫	天蝎	减
二宫	双鱼	加	九宫	天秤	减
三宫	白羊	减	八宫	室女	加
四宫	金牛	减	七宫	狮子	加
五宫	双子	减	六宫	巨蟹	加

455页 第六表 黄赤升度时差表(一)

顶行	太阳黄经度		0	1		29	30	度	正数
三宫白羊 九宫天秤	每度差	秒	20	20	中略	11	0	秒差	八宫室女 二宫双鱼
	升度时差	分	0	0		8	8	分	
		秒	0	20		12	23	秒	
右加	每度差	秒	0	20		11	11	秒差	左减
四宫金牛 十宫天蝎	每度差	秒	10	10	中略	10	0	秒差	七宫狮子 一宫宝瓶
	升度时差	分	8	8		8	8	分 升度	
		秒	23	34		55	54	秒 时差	
右加	每度差	秒	0	10		9	10	秒差	左减
底行	太阳黄经	度	30	29		1	0	度	负数

456页　第六表　黄赤升度时差表(二)

顶　行	太阳黄经	度	0	1	中略	29	30	正数	
五宫双子　十一宫人马	每度差	秒	10	11		22	0	秒差	六宫巨蟹　零宫摩羯
	升度时差	分	8	8		0	0	分	
		秒	45	35		22	0	秒	
	每度差	秒	0	10		21	22	秒差	
底　行	太阳黄经	度	30	29		1	0	负数	

以太阳黄经度数查顶行或底行。三、四、五、九、十、十一宫查顶行，顺数；零、一、二、六、七、八宫查底行，逆数。所得为升度时差之分、秒，顺数者为正数，逆数者为负数。黄经度位以下有尾数时，用秒差求，得数与原数加或减，三、四、五、九、十、十一等宫加；零一、二、六、七、八等宫减。

457页　第七表　太阳交周距度表

宫＼度	罗月实距	0	1		29	30	负　数	
六宫巨蟹南　零宫摩羯北　加	秒　差	312	-312	中略	272	0	秒　差	五宫双子北　十一人马南　减
	度	0	-0		2	2	度	
	分	0	5		24	29	分	
	秒	0	12		35	7	秒	
	秒　差	0	312		275	272	秒　差	
七宫狮子南　一宫宝瓶北　加	秒　差	269	266	中略	159	0	秒　差	四宫金牛北　十宫天蝎南　减
	度	2	2		4	4	度	
	分	29	33		15	18	分	
	秒	7	36		47	27	秒	
	秒　差	0	269		164	159	秒　差	

续表

二宫双鱼北 八宫室女南 加	秒差	154	149	中略	3	0	秒差	九宫天秤南 三宫白羊北 减
	度	4	4		4	4	度	
	分	58	21		58	58	分	
	秒	26	0		27	20	秒	
	秒差	0	154		8	3	秒差	
宫／度		30	29		1	0		正数

以罗月实距之官度查之。零、一、二、六、七、八宫之度位查顶行，顺数，三、四、五、九、十、十一宫之度位查底行，逆数。查得之度分秒即罗月定距。罗月实距之度以下有分秒时用秒差求得后按表中之加减号加减。南北要记下来。

458、459页　第八表　月距日实行表(一)(二)

以太阴实自行查之。

零宫　加	十一宫　减
一宫　加	十宫　减
二宫　加	九宫　减
三宫　加	八宫　减
四宫　加	七宫　减
五宫　加	六宫　减

得数之单位为分、秒。

460页　第九表　罗月并行度差表

度／宫	罗月实距	0	1		29	30	负数	度／宫
零宫摩羯 六宫巨蟹 加	秒差	14	13	中略	7	0	秒差	十一人马 五宫双子 减
	分	10	0		5	5	分	
	秒	0	14		30	37	秒	
	秒差	0	14		8	7	秒差	

一宫宝瓶 七宫狮子	秒差	6	7		7	0	秒差	十宫天蝎 四宫金牛
	分	5	5	中	5	5	分	
	秒	37	43		45	38	秒	
	秒差	0	6		5	7	秒差	
三宫双鱼 八宫室女	秒差	7	8		14	0	秒差	九宫天秤 三宫白羊
	分	5	5		0	0	分	
	秒	38	31	略	14	0	秒	
减	秒差	0	7		13	14	秒差	加
宫/度		30	29		1	0	正数	宫/度

以罗月实距之宫、度查之。零、一、二、六、七、八宫之度数查顶行，顺数所得为负数；三、四、五、九、十、十一宫之度数查底行，逆数所得为正数。加减号与以上各表不同，须注意。

461页　第十表　太阴半径表

度/宫		0	1		29	30		顺数
零宫摩羯	分	15	15		15	15	分	十一宫人马
	秒	54	54		57	57	秒	
一宫宝瓶	分	15	15	中	16	16	分	十宫天蝎
	秒	57	58		8	8	秒	
二宫双鱼	分	16	16		16	16	分	九宫天秤
	秒	8	8	略	22	22	秒	
三宫白羊	分	16	16		16	16	分	八宫室女
	秒	22	23		36	37	秒	
四宫金牛	分	16	16		16	16	分	七宫狮子
	秒	37	37		47	47	秒	

五　　宫 双　　子	分 秒	16 47	16 47		16 41	16 41	分 秒	六　宫 巨　蟹
宫　　度		30	29		1	0		逆　数

以太阴实自行之宫度查之。所得分秒为太阴半径。零至五宫之度数查顶行；六至十一宫之度数查底行。

462、463页　第十一表　地影半径表(一)(二)

以太阴实自行之宫度查之。

零　宫	加		十一宫	减
一　宫	加		十　宫	减
二　宫	加		九　宫	减
三　宫	加		八　宫	减
四　宫	加		七　宫	减
五　宫	加		六　宫	减

得数之单位为分、秒。

464页　第十二表　影差表

以太阳实自行查之。

零　宫		十一宫
一　宫		十　宫
二　宫		九　宫
三　宫		八　宫
四　宫		七　宫
五　宫		六　宫

得数单位为秒。

464页与465页之间 第十三表 交食起复月行表（初亏复圆距弧表）

⟨39⟩ ⟨51⟩ ⟨60⟩ ⟨65⟩	0	1		23	22	25		62	63	
25	25 0	24 49		9 —48	7 0	×		×	×	25
26	26 0	25 59	中	19 7	10 0	7 8	中	×	×	26
中　略				中　略				中　略		
44	44 0	43 59		37 31	36 53	35 12		×	×	44
45	45 0	44 59		38 41	38 4	37 25		×	×	45
中　略				中　略				中　略		
63	63 0	63 0	略	58 39	58 15	57 50	略	11 11	×	63
64	64 0	64 0		59 43	59 20	58 55		15 53	11 16	64
	0	1		23	24	25		62	63	

横行从零到六十三以〈51〉〈132〉食甚距纬查之，直行从二十五到六十四，以〈60〉日月食限距差或〈65〉全食距弧查之，所得为〈63〉交食月行距弧与食既生光距弧等，单位为分与秒。

465、466页　第十四表　太阳半径表(一)(二)

以太阳实自行之宫、度查之。

零　宫	十一宫
一　宫	十　宫
二　宫	九　宫
三　宫	八　宫
四　宫	七　宫
五　宫	六　宫

得数之单位：分、秒。

467、468页　第十五表　太阴地半径差表(一)(二)

以太阴实自行之宫、度查之。

零　宫	减	十一宫	加
一　宫	减	十　宫	加
二　宫	减	九　宫	加
三　宫	减	八　宫	加
四　宫	减	七　宫	加
五　宫	减	六　宫	加

得数之单位：分、秒。

469—480页　第十六表　黄平象限表(一至十二)

太阳黄经	宫	0	0		0	0
	度	0	1		29	30
黄平象限距时	时	18	18	中	20	20
	分	0	4		4	8
	秒	0	22		36	46
	秒差	262	261		250	0
黄平象限宫度	宫	0	0		1	1
	度	0	1		18	20
	分	0	52	略	57	20
	秒	0	17		6	28
	秒差	6737	6730		5002	0
限距地高	度	26	26		31	32
	分	30	30		41	0
	秒	30	56		47	47
	秒差	26	77		1140	0

黄平象限表从零宫起每宫一张，共十二张。

以太阳黄经之宫、度查得黄平象限距时，以秒差求分位以下距时分秒。再以黄平象限距时取其垂直下方之宫度，及象限距地高度。用法详见〈104〉至〈108〉节及实例(二)〈104〉至〈108〉节。零至五宫为加，六至十一宫为减。

481—522页　第十八表　大时分、东西南北差表(一至四十二)

〈124〉 / 〈103〉	度	1	2	3	4		85	86	87	88	89
1	度	0			0			1			1
	分	1			4			0			0
	分　差	3			3			0			0
中　略						中	中　略				
2	度	0	0	0	0		3	3	4	4	4
	分	4	8	13	17		59	59	0	0	0
	分　差	4	5	4	4		0	1	0	0	0
中　略						略	中　略				
62	度	52	52	53	53		61	61	61	61	61
	分	0	35	9	42		46	51	55	58	59
	分　差	35	34	33	32		5	4	3	1	1
中　略							中　略				
63	度	52	53	54	54		62	62	62	62	62
	分	50	26	0	34		46	51	55	58	59
	分　差	36	34	34	32		5	4	3	1	1

横行从1至89为〈124〉月距限或〈125〉限距地高或〈126〉限距天之度数。竖行从1至63为〈103〉太阴高下粗分或〈109〉大时分之数值。

(原注)此表内有×号处系所据手写诸本互有不同，其他各表也有类似情况。准确与否请用者研究。

译者按：编制此表的公式，见正文〈110〉条和例题第〈109〉条译注。表中横66，竖53处之48′25″有×号，经核算并没有错。

ཁ ༄༅། །ཉི་མའི་སྟོན་ཕྱིའི་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་རེའུ་མིག

༄། །ཉི་མའི་རང་འགྲོས་དང་། ཉི་མའི་ངེས་པའི་རང་
འགྲོས་ཀྱི་ཐིམ་གཞག་གིས་གཡས་གཡོན་གྱི་ཟླ་རར་དང་།
ཞག་གནས་ཀྱིས་སྟེང་འོག་གི་ཟླ་ར་བཟུང་སྟེ་གང་
བྱིན་ཞག་དང་ཐུན་ཚོད་དང་སྲང་རྣམས་ཉི་མའི་སྟོན་
ཕྱིའི་ལོངས་སྤྱོད་ཅེས་བྱ་ལ། དེ་ཡང་རྒྱ་སྲིན་སོགས་
དྲུག་ལ་སྟེང་གི་རིམ་པའི་ཟླ་ར་བཟུང་སྐྱེ་ནོར་དུ་འགྱུར།
གཉེ་སོགས་དྲུག་ལ་བབས་ཚེ་འོག་གི་རིམ་མིན་གྱི་
ཟླ་ར་བཟུང་སྐྱེ་བུ་ལོན་དུ་འགྱུར་རོ། ། ।

ཁ ཉི་མ།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ཞག་རེ x	༡༢༤	༡༢༤	༡༢༥	༡༢༤	༡༢༤	༡༢༣	༡༢༤	༡༢༣	༡༢༣	༡༢༣	༡༢༢
ཚ་རྡིན་གཡས་སྟོན	༠ ༠ ༠	༠ ༢ ༤	༠ ༤ ༨	༠ ༦ ༡༣	༠ ༨ ༡༧	༠ ༡༠ ༢༡	༡༢ ༢༤	༡༤ ༢༨	༠ ༡༦ ༣༡	༠ ༡༨ ༣༤	༠ ༢༠ ༣༦
ཞག་རེར་སྤྱོད་རྒྱུའི	༠	༡༢༤	༡༢༤	༡༢༥	༡༢༤	༡༢༤	༡༢༣	༡༢༤	༡༢༣	༡༢༣	༡༢༢
	༡༠༦	༡༠༥	༡༠༤	༡༠༣	༡༠༢	༡༠༠	༩༩	༩༧	༩༦	༩༥	༩༣
ཁྲིམ་པ་གཡས་སྟོན	༠ ༥༩ ༤	༡ ༠ ༥༤	༡ ༢ ༣༩	༡ ༤ ༢༣	༡ ༦ ༦	༡ ༧ ༤༨	༡ ༩ ༢༨	༡ ༡༡ ༧	༡ ༡༢ ༤༤	༡ ༡༤ ༢༠	༡ ༡༥ ༥༥
ཞག་རེར་སྤྱོད་རྒྱུའི	༠	༡༠༦	༡༠༥	༡༠༤	༡༠༣	༡༠༢	༡༠༠	༩༩	༩༧	༩༦	༩༥
	༥༨	༥༧	༥༥	༥༣	༥༡	༤༩	༤༦	༤༥	༤༣	༤༠	༣༩
ཁྲི་གཡས་སྟོན	༡ ༤ ༤༡	༡ ༤༢ ༣༩	༡ ༤༣ ༣༦	༡ ༤༤ ༣༡	༡ ༤༥ ༢༤	༡ ༤༦ ༡༥	༡ ༤༧ ༤	༡ ༤༧ ༥༠	༡ ༤༨ ༣༥	༡ ༤༩ ༡༨	༡ ༤༩ ༥༨
ཞག་རེར x	༠	༥༨	༥༧	༥༥	༥༣	༥༡	༤༩	༤༦	༤༥	༤༣	༤༠
	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠

༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	སྟེང་ཐུར་ངོར
༡༢༢	༡༢༡	༡༢༡	༡༢༠	༡༡༩	༡༡༩	༡༡༨	༡༡༨	༡༡༦	༡༡༦	༡༡༥	༡༡༥	༡༡༣	༡༡༣	༡༡༡	༡༡༠	༡༡༠	༡༠༨	༡༠༧	༠	ཆུ་སྲང་།
༠ ༢༢ ༣༨	༠ ༢༤ ༤༠	༠ ༢༦ ༤༡	༠ ༢༨ ༤༢	༠ ༣༠ ༤༢	༠ ༣༢ ༤༡	༠ ༣༤ ༤༠	༠ ༣༦ ༣༨	༠ ༣༨ ༣༦	༠ ༤༠ ༣༢	༠ ༤༢ ༢༨	༠ ༤༤ ༢༣	༠ ༤༦ ༡༨	༠ ༤༨ ༡༡	༠ ༥༠ ༤	༠ ༥༡ ༥༥	༠ ༥༣ ༤༥	༠ ༥༥ ༣༥	༠ ༥༧ ༢༣	༠ ༥༩ ༢༠	ཁྲིའུ་གཡོན་སྐྱི།
༡༢༢	༡༢༢	༡༢༡	༡༢༡	༡༢༠	༡༡༩	༡༡༩	༡༡༨	༡༡༨	༡༡༦	༡༡༦	༡༡༥	༡༡༥	༡༡༣	༡༡༣	༡༡༡	༡༡༠	༡༡༠	༡༠༨	༡༠༧	ཆུ་སྲང་།
༩༡	༩༠	༨༨	༨༧	༨༥	༨༤	༨༢	༨༠	༧༩	༧༧	༧༥	༧༣	༧༢	༧༠	༦༨	༦༦	༦༤	༦༢	༦༠	༠	
༡ ༡༧ ༢༨	༡ ༡༨ ༥༩	༡ ༢༠ ༢༩	༡ ༢༡ ༥༧	༡ ༢༣ ༢༤	༡ ༢༤ ༤༩	༡ ༢༦ ༡༣	༡ ༢༧ ༣༥	༡ ༢༨ ༥༥	༡ ༣༠ ༡༤	༡ ༣༡ ༣༡	༡ ༣༢ ༤༦	༡ ༣༣ ༥༩	༡ ༣༥ ༡༡	༡ ༣༦ ༢༡	༡ ༣༧ ༢༢	༡ ༣༨ ༣༥	༡ ༣༩ ༣༩	༡ ༤༠ ༤༡	༡ ༤༡ ༤༡	ཁྲིམ་པ་གཡོན་སྐྱི།
༩༣	༩༡	༩༠	༨༨	༨༧	༨༥	༨༤	༨༢	༨༠	༧༩	༧༧	༧༥	༧༣	༧༢	༧༠	༦༨	༦༦	༦༤	༦༢	༦༠	ཆུ་སྲང་།
༣༧	༣༤	༣༢	༣༡	༢༨	༢༦	༢༤	༢༢	༡༩	༡༨	༡༦	༡༣	༡༡	༩	༧	༥	༣	༡	༢	༠	
༡ ༥༠ ༣༧	༡ ༥༡ ༡༤	༡ ༥༡ ༤༨	༡ ༥༢ ༢༦	༡ ༥༢ ༥༡	༡ ༥༣ ༡༩	༡ ༥༣ ༤༤	༡ ༥༤ ༢	༡ ༥༤ ༣༡	༡ ༥༤ ༥༠	༡ ༥༥ ༨	༡ ༥༥ ༢༤	༡ ༥༥ ༣༧	༡ ༥༥ ༤༨	༡ ༥༥ ༥༧	༡ ༥༦ ༤	༡ ༥༦ ༩	༡ ༥༦ ༡༢	༡ ༥༦ ༡༣	༡ ༥༦ ༡༡	སྤྲིང་ཁ་གཡོན་སྐྱི།
༣༩	༣༧	༣༤	༣༢	༣༡	༢༨	༢༦	༢༤	༢༢	༡༩	༡༨	༡༦	༡༣	༡༡	༩	༧	༥	༣	༡	༢	ཆུ་སྲང་།
༡༩	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣	༢	༡	༠	ཚོགས་ཐུར་བུ་ལོན།

༄། །ཉི་མའི་རང་འགྲོས་དང་། ཉི་མའི་རེས་པའི་རང་འགྲོས་
ཀྱི་ཁྱིམ་གནས་ཀྱིས་གཡས་གཡོན་གྱི་ཟླ་ར་དང་། ཞག······
གནས་ཀྱིས་སྟེང་འོག་གི་ཟླ་ར་བཟུང་སྐྱེ་གང་ཟིན་ཞག་དང་
ཐུན་ཚོད་དང་སྲུང་རྣམས་ཉི་མའི་སྟོན་ཕྱིའི་ལོངས་སྤྱོད་···
ཅེས་བྱ་ལ། དེ་ཡང་ཆུ་སྲིན་སོགས་དྲུག་ལ་སྟེང་གི་རིམ་
པའི་ཟླ་ར་བཟུང་སྐྱེ་ནོར་དུ་འགྱུར། ཀརྐ་སོགས་དྲུག་ལ་
བབས་ཚེ་འོག་གི་རིམ་མིན་གྱི་ཟླ་ར་བཟུང་སྐྱེ་བུ་ལོན་དུ་
འགྱུར་རོ། །

ཁྱིམ།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ཞག་རེ ×	༣	༦	༨	༡༠	༡༢	༡༤	༡༧	༡༨	༢༡	༢༢	༢༤
ལུག་ གཡས་ཟླ།	༡ ༥༦ ༡༡	༡ ༥༦ ༨	༡ ༥༦ ༢	༡ ༥༥ ༥༤	༡ ༥༥ ༤༤	༡ ༥༥ ༣༢	༡ ༥༥ ༡༨	༡ ༥༥ ༡	༡ ༥༤ ༤༣	༡ ༥༤ ༢༢	༡ ༥༤ ༠
ཞག་རེ་སྤྱོད་རྒྱུའི་	༠	༣	༦	༨	༡༠	༡༢	༡༤	༡༧	༡༨	༢༡	༢༢
	༦༣	༦༥	༦༦	༦༨	༧༠	༧༡	༧༣	༧༤	༧༦	༧༨	༨༠
གླང་ གཡས་ཟླ།	༡ ༣༩ ༣༤	༡ ༣༨ ༣༡	༡ ༣༧ ༢༦	༡ ༣༦ ༢༠	༡ ༣༥ ༡༢	༡ ༣༤ ༢	༡ ༣༢ ༥༠	༡ ༣༡ ༣༧	༡ ༣༠ ༢༣	༡ ༢༩ ༧	༡ ༢༧ ༤༩
ཞག་རེ་སྤྱོད་རྒྱུའི་	༠	༦༣	༦༥	༦༦	༦༨	༧༠	༧༢	༧༣	༧༤	༧༦	༧༨
	༡༠༤	༡༠༥	༡༠༦	༡༠༧	༡༠༨	༡༠༩	༡༡༠	༡༡༡	༡༡༡	༡༡༢	༡༡༣
འཁྲིག་ གཡས་ཟླ།	༠ ༥༧ ༡	༠ ༥༥ ༡༧	༠ ༥༣ ༣༢	༠ ༥༡ ༤༦	༠ ༤༩ ༥༩	༠ ༤༨ ༡༡	༠ ༤༦ ༢༢	༠ ༤༤ ༣༢	༠ ༤༢ ༤༡	༠ ༤༠ ༥༠	༠ ༣༨ ༥༨
ཞག་རེ ×	༠	༡༠༤	༡༠༥	༡༠༦	༡༠༧	༡༠༨	༡༠༩	༡༡༠	༡༡༡	༡༡༡	༡༡༢
	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠

༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	སྟེང་ཟླ་ནོར།
༢༧	༢༩	༣༠	༣༣	༣༥	༣༧	༣༩	༤༡	༤༢	༤༤	༤༦	༤༨	༥༠	༥༢	༥༤	༥༦	༥༨	༦༠	༦༡	༠	ཆུ་སྲང་།
༡ ༥༣ ༩༠	༡ ༥༣ ༩	༡ ༥༢ ༤༠	༡ ༥༢ ༡༠	༡ ༥༡ ༣༧	༡ ༥༡ ༢	༡ ༥༠ ༢༥	༡ ༤༩ ༤༦	༡ ༤༩ ༥	༡ ༤༨ ༢༣	༡ ༤༧ ༣༩	༡ ༤༦ ༥༣	༡ ༤༦ ༥	༡ ༤༥ ༡༥	༡ ༤༤ ༢༣	༡ ༤༣ ༢༩	༡ ༤༢ ༣༣	༡ ༤༡ ༣༥	༡ ༤༠ ༣༥	༡ ༣༩ ༣༤	བུ་མོ་ གཡོན་ཟླ།
༢༤	༢༧	༢༩	༣༠	༣༣	༣༥	༣༧	༣༩	༤༡	༤༢	༤༤	༤༦	༤༨	༥༠	༥༢	༥༤	༥༦	༥༨	༦༠	༦༡	ཆུ་སྲང་།
༨༡	༨༢	༨༤	༨༥	༨༧	༨༨	༩༠	༩༡	༩༢	༩༣	༩༥	༩༦	༩༧	༩༨	༡༠༠	༡༠༡	༡༠༢	༡༠༣	༡༠༣	༠	
༡ ༢༦ ༢༩	༡ ༢༥ ༨	༡ ༢༣ ༤༦	༡ ༢༢ ༢༢	༡ ༢༠ ༥༧	༡ ༡༩ ༣༠	༡ ༡༨ ༢	༡ ༡༦ ༣༢	༡ ༡༥ ༡	༡ ༡༣ ༢༩	༡ ༡༡ ༥༦	༡ ༡༠ ༢༡	༡ ༨ ༤༥	༡ ༧ ༨	༡ ༥ ༣༠	༡ ༣ ༥༠	༡ ༢ ༩	༡ ༠ ༢༧	༥༨ ༤༤	༠ ༥༧ ༡	སེང་གེ་ གཡོན་ཟླ།
༨༠	༨༡	༨༢	༨༤	༨༥	༨༧	༨༨	༩༠	༩༡	༩༢	༩༣	༩༥	༩༦	༩༧	༩༨	༡༠༠	༡༠༡	༡༠༢	༡༠༣	༡༠༣	ཆུ་སྲང་།
༡༡༣	༡༡༤	༡༡༥	༡༡༥	༡༡༦	༡༡༦	༡༡༦	༡༡༧	༡༡༧	༡༡༨	༡༡༨	༡༡༨	༡༡༨	༡༡༩	༡༡༩	༡༡༩	༡༡༩	༡༡༩	༡༡༩	༠	
༠ ༣༧ ༥	༠ ༣༥ ༡༢	༠ ༣༣ ༡༨	༠ ༣༡ ༣༣	༠ ༢༩ ༢༨	༠ ༢༧ ༣༢	༠ ༢༥ ༣༦	༠ ༢༣ ༤༠	༠ ༢༡ ༤༣	༠ ༡༩ ༤༦	༠ ༡༧ ༤༨	༠ ༡༥ ༥༠	༠ ༡༣ ༥༢	༠ ༡༡ ༥༤	༠ ༩ ༥༥	༠ ༧ ༥༦	༠ ༥ ༥༧	༠ ༣ ༥༨	༠ ༡ ༥༩	༠ ༠ ༠	ཀརྐ་ གཡོན་ཟླ།
༡༡༣	༡༡༣	༡༡༤	༡༡༥	༡༡༥	༡༡༦	༡༡༦	༡༡༦	༡༡༧	༡༡༧	༡༡༨	༡༡༨	༡༡༨	༡༡༨	༡༡༩	༡༡༩	༡༡༩	༡༡༩	༡༡༩	༡༡༩	ཆུ་སྲང་།
༡༩	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣	༢	༡	༠	འོག་ཟླ་བུ་ལོན།

ཀ། ༄༅། །གླ་བའི་སྟོན་ཕྱིའི་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་རེའུ་མིག

༄། །གླ་བའི་རང་འགྲོས་དང་། གླ་བའི་རེས་པའི་རང་
འགྲོས་ཀྱི་ཁྱིམ་གནས་ཀྱིས་གཡས་གཡོན་གྱི་བྱ་ར་དང་།
ཞག་གནས་ཀྱིས་སྣང་དོག་གི་བྱ་ར་བཟུང་སྟེ། ཆུ་ཚོད་
སོགས་གཡས་ཀྱི་ཁྱིམ་ལ་བབས་ཚེ་སྣང་གི་རིམ་པའི་
བྱ་ར་བཟུང་སྟེ་གང་ཞིན་ཞག་དང་སྦྱུན་སྣང་རྣམས་
བུ་ལོན་དང་། ཀརྐ་སོགས་གཡོན་ཁྱིམ་ལ་ཐོག་ཚེ་
དོག་གི་བྱ་ར་རིམ་མིན་བཟུང་སྟེ་གར་བབས་ཞག་
དང་སྦྱུན་སྣང་རྣམས་ནོར་དུ་འགྱུར་རོ། །

ཀ། གླ་བ།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ཞག་རེ×	༣༠༤	༣༠༤	༣༠༤	༣༠༤	༣༠༤	༣༠༣	༣༠༣	༣༠༢	༣༠༡	༣༠༡	༣༠༠
ཆུ་ཚོད། ཡས་སྟོན།	༠ ༠ ༠	༠ ༥ ༤	༠ ༡༠ ༨	༠ ༡༥ ༡༣	༠ ༢༠ ༡༦	༠ ༢༥ ༢༠	༠ ༣༠ ༢༣	༠ ༣༥ ༢༦	༠ ༤༠ ༢༨	༠ ༤༥ ༢༩	༠ ༥༠ ༣༠
ཞག་རེ་སྦྱོར་རྒྱུའི	༠	༣༠༤	༣༠༤	༣༠༤	༣༠༤	༣༠༤	༣༠༣	༣༠༣	༣༠༢	༣༠༡	༣༠༡
	༢༦༥	༢༦༢	༢༦༠	༢༥༧	༢༥༤	༢༥༢	༢༤༩	༢༤༦	༢༤༢	༢༣༩	༢༣༦
ཁྲུམ་པ། ཡས་སྟོན།	༢ ༢༥ ༤༧	༢ ༣༠ ༡༢	༢ ༣༤ ༣༤	༢ ༣༨ ༥༤	༢ ༤༣ ༡༡	༢ ༤༧ ༢༥	༢ ༥༡ ༣༧	༢ ༥༥ ༤༦	༢ ༥༩ ༥༢	༣ ༣ ༤༤	༣ ༧ ༥༣
ཞག་རེ་སྦྱོར་རྒྱུའི	༠	༢༦༥	༢༦༢	༢༦༠	༢༥༧	༢༥༤	༢༥༢	༢༤༩	༢༤༦	༢༤༢	༢༣༩
	༡༥༨	༡༥༣	༡༤༩	༡༤༤	༡༣༩	༡༣༥	༡༣༠	༡༢༥	༡༢༠	༡༡༥	༡༡༡
ཉི། ཡས་སྟོན།	༤ ༡༤ ༥༡	༤ ༡༧ ༢༩	༤ ༢༠ ༢	༤ ༢༢ ༣༡	༤ ༢༤ ༥༥	༤ ༢༧ ༡༤	༤ ༢༩ ༢༩	༤ ༣༡ ༣༩	༤ ༣༣ ༤༤	༤ ༣༥ ༤༤	༤ ༣༧ ༣༩
ཞག་རེ×	༠	༡༥༨	༡༥༣	༡༤༩	༡༤༤	༡༣༩	༡༣༥	༡༣༠	༡༢༥	༡༢༠	༡༡༥
	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠

༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	སྣང་བྱེད་བུ་ལོན
༢༩༨	༢༩༧	༢༩༦	༢༩༥	༢༩༤	༢༩༣	༢༩༢	༢༨༩	༢༨༨	༢༨༦	༢༨༥	༢༨༤	༢༨༢	༢༧༩	༢༧༦	༢༧༤	༢༧༢	༢༧༠	༢༦༧	༠	ཆུ་སྲང་།
༠ ༥༥ ༣༠	༡ ༠ ༢༨	༡ ༥ ༢༥	༡ ༡༠ ༢༡	༡ ༡༥ ༡༦	༡ ༢༠ ༡༠	༡ ༢༥ ༣	༡ ༢༩ ༥༥	༡ ༣༤ ༤༤	༡ ༣༩ ༣༢	༡ ༤༤ ༡༨	༡ ༤༩ ༣	༡ ༥༣ ༤༧	༡ ༥༨ ༢༩	༢ ༣ ༨	༢ ༧ ༤༤	༢ ༡༢ ༡༨	༢ ༡༦ ༥༠	༢ ༢༡ ༢༠	༢ ༢༥ ༤༧	ཞི་ཞི། ཡོན་ཕྱི།
༣༠༠	༢༩༨	༢༩༧	༢༩༦	༢༩༥	༢༩༤	༢༩༣	༢༩༢	༢༨༩	༢༨༨	༢༨༦	༢༨༥	༢༨༤	༢༨༢	༢༧༩	༢༧༦	༢༧༤	༢༧༢	༢༧༠	༢༦༧	ཆུ་སྲང་།
༢༣༣	༢༢༩	༢༢༦	༢༢༢	༢༡༩	༢༡༥	༢༡༡	༢༠༨	༢༠༤	༢༠༠	༡༩༦	༡༩༢	༡༨༨	༡༨༤	༡༧༩	༡༧༥	༡༧༡	༡༦༧	༡༦༣	༠	
༣ ༡༡ ༥༩	༣ ༡༥ ༤༩	༣ ༡༩ ༣༡	༣ ༢༣ ༡༧	༣ ༢༦ ༥༩	༣ ༣༠ ༣༨	༣ ༣༤ ༡༣	༣ ༣༧ ༤༤	༣ ༤༡ ༡༢	༣ ༤༤ ༣༦	༣ ༤༧ ༥༦	༣ ༥༡ ༡༢	༣ ༥༤ ༢༤	༣ ༥༧ ༣༢	༤ ༠ ༣༦	༤ ༣ ༣༥	༤ ༦ ༣༠	༤ ༩ ༢༡	༤ ༡༢ ༨	༤ ༡༤ ༥༡	སྐྱི་ནི། ཡོན་ཕྱི
༢༣༦	༢༣༣	༢༢༩	༢༢༦	༢༢༢	༢༡༩	༢༡༥	༢༡༡	༢༠༨	༢༠༤	༢༠༠	༡༩༦	༡༩༢	༡༨༨	༡༨༤	༡༧༩	༡༧༥	༡༧༡	༡༦༧	༡༦༣	ཆུ་སྲང་།
༡༠༧	༡༠༢	༩༦	༩༠	༨༥	༨༠	༧༦	༧༠	༦༥	༦༠	༥༥	༤༩	༤༤	༣༩	༣༣	༢༨	༢༢	༡༧	༡༢	༠	
༤ ༣༩ ༣༠	༤ ༤༡ ༡༧	༤ ༤༢ ༥༩	༤ ༤༤ ༣༥	༤ ༤༦ ༥	༤ ༤༧ ༣༠	༤ ༤༨ ༥༠	༤ ༥༠ ༦	༤ ༥༡ ༡༦	༤ ༥༢ ༢༡	༤ ༥༣ ༢༡	༤ ༥༤ ༡༦	༤ ༥༥ ༥	༤ ༥༥ ༤༩	༤ ༥༦ ༢༨	༤ ༥༧ ༡	༤ ༥༧ ༢༩	༤ ༥༧ ༥༡	༤ ༥༨ ༨	༤ ༥༨ ༢༠	སྲིད། ཡོན་ཕྱི
༡༡༡	༡༠༧	༡༠༢	༩༦	༩༠	༨༥	༨༠	༧༦	༧༠	༦༥	༦༠	༥༥	༤༩	༤༤	༣༩	༣༣	༢༨	༢༢	༡༧	༡༢	ཆུ་སྲང་།
༡༩	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣	༢	༡	༠	དོག་བྱུར་ནོར།

༄། །ཟླ་བའི་རང་འགྲོས་དང་། ཟླ་བའི་ངེས་པའི་རང་···
འགྲོས་ཀྱི་ཁྲིམ་གནས་ཀྱིས་གཡས་གཡོན་གྱི་བྱ་ར་དང་།
ཞག་གནས་ཀྱིས་སྟེང་འོག་གི་བྱ་ར་བཟུང་སྟེ། ཆུ་
སྲིན་སོགས་གཡས་ཀྱི་ཁྲིམ་ལ་བབས་ཚེ་སྟེང་གི་རིམ་
པའི་བྱ་ར་བཟུང་སྟེ་གང་ཟིན་ཞ༷ག་དང་ཕུ༷ན་ཕྲ༷ང···
རྣམས་བུ་ལོན་དང་། ཀརྐ་སོགས་གཡོན་ཁྲིམ་ལ···
ཕོག་ཚེ་འོག་གི་རིམ་མིན་གྱི་བྱ་ར་བཟུང་སྟེ་གང་བཟུ
ཞ༷ག་དང་ཕུ༷ན་ཕྲ༷ང་རྣམས་ནོར་དུ་འགྱུར་རོ།

ཀ། ཟླ་བ།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ཞག་རེ×	༦	༡	༥	༨	༡༥	༢༢	༢༧	༣༢	༣༧	༤༣	༤༨
ཁྲིམ། ཇེས་ལོངས། མང་སྦྱར་ཁུང་ཐོབ།	༤ ༥༨ ༢༠	༤ ༥༨ ༢༦	༤ ༥༨ ༢༧	༤ ༥༨ ༢༢	༤ ༥༨ ༡༤	༤ ༥༧ ༥༩	༤ ༥༧ ༣༧	༤ ༥༧ ༡༠	༤ ༥༦ ༣༨	༤ ༥༦ ༡	༤ ༥༥ ༡༨
ཞག་རེ་སྟོད་རྒྱུའི་	༠	༦	༡	༥	༨	༡༥	༢༢	༢༧	༣༢	༣༧	༤༣
	༡༥༤	༡༥༩	༡༦༣	༡༦༨	༡༧༣	༡༧༨	༡༨༣	༡༨༧	༡༩༢	༡༩༧	༢༠༡
སྣོད། གཡས་མི།	༤ ༢༢ ༢༠	༤ ༡༩ ༦	༤ ༡༧ ༧	༤ ༡༤ ༢༤	༤ ༡༡ ༣༦	༤ ༨ ༤༣	༤ ༥ ༤༥	༤ ༢ ༤༢	༣ ༥༩ ༣༥	༣ ༥༦ ༢༣	༣ ༥༣ ༦
ཞག་རེ་སྟོད་རྒྱུའི་	༠	༡༥༤	༡༥༩	༡༦༣	༡༦༨	༡༧༣	༡༧༨	༡༨༣	༡༨༧	༡༩༢	༡༩༧
	༢༧༧	༢༨༠	༢༨༣	༢༨༥	༢༨༨	༢༩༠	༢༩༣	༢༩༥	༢༩༨	༣༠༡	༣༠༣
རིའི། གཡས་མི།	༢ ༣༣ ༡༨	༢ ༢༨ ༤	༢ ༢༤ ༡	༢ ༡༩ ༡༨	༢ ༡༤ ༣༣	༢ ༩ ༤༠	༢ ༤ ༥༥	༢ ༠ ༢	༡ ༥༥ ༧	༡ ༥༠ ༩	༡ ༤༥ ༨
ཞག་རེ×	༠	༢༧༧	༢༨༠	༢༨༣	༢༨༥	༢༨༨	༢༩༠	༢༩༣	༢༩༥	༢༩༨	༣༠༡
	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠

༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	སྐྱེང་བྱར་བུ་ལོན།
༥༤	༥༩	༦༤	༧༠	༧༦	༨༡	༨༥	༩༡	༩༧	༡༠༢	༡༠༨	༡༡༢	༡༡༧	༡༢༣	༡༢༩	༡༣༣	༡༣༨	༡༤༣	༡༤༨	༠	ཆུ་སྲང་།
༤ ༥༤ ༣༠	༤ ༥༣ ༣༦	༤ ༥༢ ༣༧	༤ ༥༡ ༣༣	༤ ༥༠ ༢༣	༤ ༤༩ ༧	༤ ༤༧ ༤༦	༤ ༤༦ ༢༡	༤ ༤༤ ༥༠	༤ ༤༣ ༡༣	༤ ༤༡ ༣༣	༤ ༣༩ ༤༣	༤ ༣༧ ༥༡	༤ ༣༥ ༥༤	༤ ༣༣ ༥༡	༤ ༣༡ ༤༢	༤ ༢༩ ༢༩	༤ ༢༧ ༡༡	༤ ༢༤ ༤༨	༤ ༢༢ ༢༠	ཁྲིམ། ཇེས་ལོངས། མང་སྦྱར་ཁུང་ཐེ།
༤༨	༥༤	༥༩	༦༤	༧༠	༧༦	༨༡	༨༥	༩༡	༩༧	༡༠༢	༡༠༨	༡༡༢	༡༡༧	༡༢༣	༡༢༩	༡༣༣	༡༣༨	༡༤༣	༡༤༨	ཆུ་སྲང་།
༢༠༥	༢༠༩	༢༡༤	༢༡༨	༢༢༣	༢༢༧	༢༣༠	༢༣༤	༢༣༩	༢༤༣	༢༤༧	༢༥༠	༢༥༣	༢༥༧	༢༦༡	༢༦༤	༢༦༨	༢༧༠	༢༧༣	༠	
༣ ༤༩ ༤༥	༣ ༤༦ ༢༠	༣ ༤༢ ༥༠	༣ ༣༩ ༡༦	༣ ༣༥ ༣༨	༣ ༣༡ ༥༥	༣ ༢༨ ༨	༣ ༢༤ ༡༨	༣ ༢༠ ༢༤	༣ ༡༦ ༢༥	༣ ༡༢ ༢༢	༣ ༨ ༡༥	༣ ༤ ༥	༢ ༥༩ ༥༢	༢ ༥༥ ༣༥	༢ ༥༡ ༡༤	༢ ༤༦ ༤༩	༢ ༤༢ ༢༡	༢ ༣༧ ༥༡	༢ ༣༣ ༡༨	མི་ཐུན། གཡོན་རྒྱུན།
༢༠༡	༢༠༥	༢༡༠	༢༡༤	༢༡༨	༢༢༣	༢༢༧	༢༣༠	༢༣༤	༢༣༩	༢༤༣	༢༤༧	༢༥༠	༢༥༣	༢༥༧	༢༦༡	༢༦༤	༢༦༨	༢༧༠	༢༧༣	ཆུ་སྲང་།
༣༠༤	༣༠༦	༣༠༨	༣༠༩	༣༡༡	༣༡༣	༣༡༥	༣༡༦	༣༡༦	༣༡༧	༣༡༨	༣༡༩	༣༢༠	༣༢༡	༣༢༢	༣༢༢	༣༢༢	༣༢༣	༣༢༣	༠	
༡ ༠ ༥	༡ ༥ ༡	༡ ༥ ༥༥	༡ ༢༤ ༤༧	༡ ༡༩ ༣༨	༡ ༡༤ ༢༧	༡ ༢ ༡༤	༡ ༣ ༥༩	༠ ༥༨ ༤༣	༠ ༥༣ ༢༧	༠ ༤༨ ༡༠	༠ ༤༢ ༥༢	༠ ༣༧ ༣༣	༠ ༣༢ ༡༣	༠ ༢༦ ༥༣	༠ ༢༡ ༣༠	༠ ༡༦ ༨	༠ ༡༠ ༤༦	༠ ༥ ༢༣	༠ ༠ ༠	ཀརྐ། གཡོན་རྒྱུན།
༣༠༣	༣༠༤	༣༠༦	༣༠༨	༣༠༩	༣༡༡	༣༡༣	༣༡༥	༣༡༦	༣༡༦	༣༡༧	༣༡༨	༣༡༩	༣༢༠	༣༢༡	༣༢༢	༣༢༢	༣༢༢	༣༢༣	༣༢༣	ཆུ་སྲང་།
༡༩	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣	༢	༡	༠	ཚོག་བྱུར་རྩིས།

༢ ཉི་མ་འདི་གནམ་ཐིག་དམར་སེར་མཉམ་བགྲོད་ཞག་གི་རེའུ་མིག

ཉི་མ་འི་སེར་ལམ་དཀྱིལ་ཞག	ཁྱིམ	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠
	ཞག	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
ཉི་མའི་དམར་ལམ་དཀྱིལ་ཞག	ཁྱིམ	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠
	ཞག	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༣
	ཕྱུན	༠	༥	༡༠	༡༦	༢༡	༢༦	༣༢	༣༧	༤༢	༤༧	༥༢	༥༨	༢
	མིར	༠	༢༥	༥༠	༡༤	༣༧	༥༧	༡༦	༣༢	༤༤	༥༤	༥༩	༠	༥༦

༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠
༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩
༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༡
༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༨	༢༩	༣༠	༡
༧	༡༢	༡༧	༢༡	༢༦	༣༠	༣༤	༣༨	༤༢	༤༦	༥༠	༥༣	༥༧	༠	༣	༦	༨
༤༧	༣༢	༡༡	༤༤	༡༡	༣༠	༤༢	༤༧	༤༣	༣༡	༡༠	༤༢	༤	༡༦	༡༩	༡༣	༥༦

ང

ཉི་མའི་སེར་ལམ་ དཀྱུལ་ཞག	ཁྱིམ	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡
	ཞག	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
ཉི་མའི་ དམར་ལམ་ དཀྱུལ་ཞག	ཁྱིམ	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡
	ཞག	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤
	ཕུན	༡༡	༡༣	༡༦	༡༨	༡༩	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༧	༢༨
	མིཚོ	༢༩	༥༣	༥	༨	༥༩	༤༡	༡༡	༣༠	༣༩	༣༦	༢༣	༥༩	༢༣

༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡
༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩
༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༢
༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༠	༡
༢༨	༢༨	༢༨	༢༨	༢༧	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༢	༢༡	༡༩	༡༧	༡༥	༡༣	༡༡	༨
༣༧	༤༠	༣༢	༡༣	༤༣	༢	༡༢	༡༡	༠	༣༨	༦	༢༥	༣༣	༣༢	༢༢	༢	༣༣

ང

ཉི་མའི་སེར་ལམ་དཀྱིལ་ཞག	ཁྲིམ	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢
	ཞག	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
ཉི་མའི་དམར་ལམ་དཀྱིལ་ཞག	ཁྲིམ	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢
	ཞག	༢	༣	༤	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣
	ཕྱུན	༥	༣	༡༠	༥༧	༥༤	༥༠	༤༧	༤༣	༤༠	༣༦	༣༢	༢༨	༢༤
	མིཚོ	༥༦	༡༠	༡༥	༡༣	༢	༤༤	༡༨	༤༦	༦	༢༠	༢༧	༢༨	༢༠

༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢
༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩
༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢
༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩
༢༠	༡༥	༡༡	༧	༢	༥༨	༥༣	༤༨	༤༤	༣༩	༣༤	༢༩	༢༤	༡༩	༡༤	༩	༤
༡༣	༥༨	༣༧	༡༢	༤༢	༩	༣༡	༥༡	༧	༢༠	༣༠	༣༩	༤༥	༥༠	༥༤	༥༦	༥༨

ཉི་མའི་སེར་ལམ་ དཀྱུས་ཞག	ཁྲིམ	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣
	ཞག	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
ཉི་མའི་ དམར་ལམ་ དཀྱུས་ཞག	ཁྲིམ	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣
	ཞག	༠	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡
	ཕྲུན	༠	༥༥	༥༠	༤༥	༤༠	༣༥	༣༠	༢༥	༢༠	༡༥	༡༡	༦	༡
	མིཚོ	༠	༢	༤	༦	༡༠	༡༥	༢༡	༣༠	༤༠	༥༣	༩	༢༩	༥༡

༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣
༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩
༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣
༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༥	༢༦
༥༧	༥༢	༤༨	༤༤	༣༩	༣༥	༣༡	༢༧	༢༣	༡༩	༡༦	༡༢	༩	༥	༣	༥༩	༥༦
༡༨	༤༨	༢༣	༢	༤༧	༣༧	༣༢	༣༣	༤༠	༥༤	༡༤	༤༢	༡༦	༥༨	༤༧	༤༥	༥༠

ཉི་མའི་སེར་ལམ་ དཀྱུས་ཞག														
	ཁྲིམ	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤
	ཞག	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
ཉི་མའི་ དམར་ལམ་ དཀྱུས་ཞག	ཁྲིམ	༣	༣	༣	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤
	ཞག	༢༧	༢༨	༢༩	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩
	ཕྲུན	༥༤	༥༡	༤༨	༤༦	༤༤	༤༢	༤༠	༣༨	༣༧	༣༦	༣༤	༣༣	༣༢
	མིཇོ	༤	༢༧	༥༨	༣༨	༢༨	༢༧	༣༥	༥༤	༢༢	༠	༤༩	༤༨	༥༧

༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤
༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩
༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤
༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦
༣༡	༣༡	༣༡	༣༡	༣༡	༣༡	༣༢	༣༢	༣༣	༣༤	༣༥	༣༦	༣༨	༤༠	༤༡	༤༣	༤༦
༡༧	༤༧	༢༨	༢༠	༢༣	༣༧	༡	༣༧	༢༤	༢༡	༣༠	༤༩	༡༩	༡	༥༢	༥༥	༧

ཉི་མའི་སེར་ལམ་ དཀྱུས་ཞག	ཁྱིམ	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥
	ཞག	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
ཉི་མའི་ དམར་ལམ་ དཀྱུས་ཞག	ཁྱིམ	༤	༤	༤	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥
	ཞག	༢༧	༢༨	༢༩	༠	༡	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
	ཕྱུན	༤༨	༥༡	༥༣	༥༦	༥༩	༢	༦	༩	༡༣	༡༧	༢༡	༢༥	༢༩
	མིརྟ	༣༡	༤	༤༧	༤༡	༤༤	༥༦	༡༨	༤༩	༢༩	༡༧	༡༣	༡༨	༣༠

༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥
༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩
༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༥
༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨
༣༣	༣༨	༤༢	༤༧	༥༢	༥༧	༢	༧	༡༢	༡༧	༢༢	༢༧	༣༣	༣༨	༤༣	༤༩	༥༤
༤༩	༡༦	༤༩	༢༨	༡༣	༤	༠	༡	༦	༡༦	༢༨	༤༤	༣	༢༣	༤༦	༡༠	༣༥

ང

ཉི་མའི་སེར་ལམ། དཀྱུས་ཞག	ཁྱིམ	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦
	ཞག	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
ཉི་མའི་ དམར་ལམ། དཀྱུས་ཞག	ཁྱིམ	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༥	༦	༦
	ཞག	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༣
	ཕྱུན	༠	༥	༡༠	༡༦	༢༡	༢༦	༣༢	༣༧	༤༢	༤༧	༥༢	༥༨	༢
	མིར	༠	༢༥	༥༠	༡༤	༣༢	༥༧	༡༦	༣༢	༤༤	༥༤	༥༩	༠	༥༦

༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦
༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩
༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༧	༧
༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༨	༢༧	༠	༡
༧	༡༢	༡༧	༢༡	༢༦	༣༠	༣༤	༣༨	༤༢	༤༦	༥༠	༥༣	༥༧	༠	༣	༦	༨
༤༧	༣༢	༡༡	༤༤	༡༡	༣༠	༤༢	༤༧	༤༣	༣༡	༡༡	༤༢	༤	༡༦	༡༩	༡༣	༥༦

ཉི་མའི་ལོངས་ལམ་ དཀྱིལ་ཞག	ཁྲིམ	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧
	ཞག	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
ཉི་མའི་ དམར་ལམ་ དཀྱིལ་ཞག	ཁྲིམ	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧
	ཞག	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤
	ཕྲུན	༡༡	༣	༡༦	༡༨	༡༩	༢༡	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༧	༢༨
	མིར	༢༩	༤༣	༥	༨	༤༩	༤༡	༡༡	༣༠	༣༩	༣༦	༢༣	༤༩	༢༣

༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧
༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩
༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༧	༨	༨
༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༠	༡
༢༨	༢༨	༢༨	༢༨	༢༧	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༢	༢༡	༡༩	༡༧	༡༥	༡༣	༡༡	༨
༣༧	༤༠	༣༢	༡༣	༤༣	༣	༡༢	༡༡	༠	༣༨	༦	༢༥	༣༣	༣༢	༢༢	༢	༣༣

ང

ཉི་མའི་ཤེར་ལམ་ དཀྱིལ་ཞག	ཁྲིམ	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨
	ཞག	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
ཉི་མའི་ དམར་ལམ་ དཀྱིལ་ཞག	ཁྲིམ	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨
	ཞག	༢	༣	༤	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣
	ཕྲུད	༥	༣	༠	༥༧	༥༤	༥༠	༤༧	༤༣	༤༠	༣༦	༣༢	༢༨	༢༤
	མིནྡ	༦	༡༠	༡༥	༡༣	༢	༤༤	༡༨	༤༦	༦	༢༠	༢༧	༢༨	༢༣

༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨
༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩
༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨
༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩
༢༠	༡༥	༡༡	༧	༢	༥༨	༥༣	༤༨	༤༤	༣༩	༣༤	༢༩	༢༤	༡༩	༡༤	༩	༤
༡༣	༥༨	༣༢	༡༢	༤༢	༩	༣༡	༥༡	༧	༢༠	༣༠	༣༩	༥༤	༥༠	༥༤	༥༦	༥༨

ཉི་མ་དེ་སེར་ལམ་དཀྱིལ་ཞག	ཁྲིམ	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩
	ཞག	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
ཉི་མའི་དམར་ལམ་དཀྱིལ་ཞག	ཁྲིམ	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩
	ཞག	༠	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡
	ཆུན	༠	༥༥	༥༠	༤༥	༤༠	༣༥	༣༠	༢༥	༢༠	༡༥	༡༡	༦	༡
	མིར	༠	༢	༤	༦	༡༠	༡༥	༢༡	༣༠	༤༠	༥༣	༩	༢༩	༥༡

༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	[illegible]	༩	༩	༩	༩	༩	༩
༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩
༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩	༩
༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༥	༢༦
༥༧	༥༢	༤༨	༤༤	༣༩	༣༥	༣༡	༢༧	༢༣	༡༩	༡༦	༡༢	༩	༥	༢	༥༩	༥༦
༡༨	༤༨	༢༣	༢	༤༧	༣༧	༣༢	༣༣	༤༠	༥༤	༡༤	༤༢	༡༦	༥༨	༤༧	༤༥	༥༡

ང

ཉི་མའི་སེར་ལམ་ དཀྱིལ་ཞག	ཁྱིམ	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠
	ཞག	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
ཉི་མའི་ དམར་ལམ་ དཀྱིལ་ཞག	ཁྱིམ	༩	༩	༩	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠
	ཞག	༢༧	༢༨	༢༩	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩
	ཕྲུན	༥༨	༥༡	༤༨	༤༦	༤༤	༤༢	༤༠	༣༨	༣༧	༣༦	༣༤	༣༣	༣༢
	མིར	༤	༢༧	༥༨	༣༨	༢༨	༢༧	༣༥	༥༤	༢༢	༠	༤༩	༤༨	༥༧

༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠
༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩
༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠
༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦
༣༢	༣༡	༣༡	༣༡	༣༡	༣༡	༣༢	༣༢	༣༣	༣༤	༣༥	༣༦	༣༨	༤༠	༤༡	༤༣	༤༦
༡༧	༤༧	༢༨	༢༠	༢༣	༣༧	༡	༣༧	༢༤	༢༡	༣༠	༤༩	༡༩	༡	༥༢	༥༥	༧

ཉི་མའི་ལེར་ལམ་ དཀྱུས་ཞག	ཁྱིམ	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡
	ཞག	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
ཉི་མའི་ དམར་ལམ་ དཀྱུས་ཞག	ཁྱིམ	༡༠	༡༠	༡༠	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡
	ཞག	༢༧	༢༨	༢༩	༠	༡	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
	ཆུན	༤༨	༥༡	༥༣	༥༦	༥༩	༢	༦	༩	༡༣	༡༧	༢༡	༢༥	༢༩
	མིརྫ	༣༡	༤	༤༧	༤༡	༤༤	༥༦	༡༨	༤༩	༢༩	༡༧	༡༣	༡༨	༣༠

༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡
༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩
༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡
༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨
༣༣	༣༨	༤༢	༤༧	༥༢	༥༧	༢	༧	༡༢	༡༧	༢༢	༢༧	༣༣	༣༨	༤༣	༤༩	༥༤
༤༩	༡༦	༤༩	༢༨	༡༣	༤	༠	༡	༦	༡༦	༢༨	༤༤	༣	༢༣	༤༦	༡༠	༣༥

ཆ། ༄༅། །སྨོན་ཐྲིའི་དུས་ཀྱི་དམན་ཆའི་རེའུ་མིག

༄། །ཉི་མའི་རེས་པའི་འགྲོས་ཀྱིས་བྱ་ར་བཟུང་སྟེ། དེ་ཡང་རེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱི་ཁྱིམ་གནས་ཀྱི་སྣོན་ཐོགས་གཡས་ཟུར་གྱི་ཁྱིམ་ལ་བབས་ན་ཞག་གནས་ཀྱིས་སྟེང་གི་བྱ་ར་དང་། གཉེ་ཐོགས་གཡོན་ཟུར་གྱི་ཁྱིམ་ལ་བབས་ན་ཞག་གནས་ཀྱིས་འོག་གི་བྱ་ར་བཟུང་སྟེ། གང་བཟུང་བྱུན་ཚོད་སྤྱར་ནས་སྨོན་ཐྲིའི་དུས་ཀྱི་དམན་ཆ་ཞེས་བྱ་སྟེ་རིམ་པ་བཞི་ཡོན་དང་། རིམ་མིན་ནོར་དུ་འགྱུར་རོ། །

ཆ། ཉིང་ཞག	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ཞག་རེ། ×	༨	༩	༨	༨	༨	༩	༨	༨	༨	༨	༩
ཆུ་ཚིགས། གཡོན་སྟོན།	༠ ༠	༠ ༨	༠ ༡༧	༠ ༢༥	༠ ༣༣	༠ ༤༡	༠ ༥༠	༠ × ༥༨	༡ ༦	༡ ༡༤	༡ ༢༢
ཞག་རེ་སྦྱོར་རྒྱུའི།	༠ ༧	༨ ༧	༩ ༧	༨ ༧	༨ ༦	༨ ༧	༩ ༦	༨ ༧	༨ ༦	༨ ༧	༨ ༦
ཆུ་ཚིགས། གཡས་སྟོན།	༣ ༥༧	༤ ༤	༤ ༡༡	༤ ༡༨	༤ ༢༥	༤ ༣༡	༤ ༣༨	༤ ༤༤	༤ ༥༡	༤ ༥༧	༥ ༤
ཞག་རེ་སྦྱོར་རྒྱུའི།	༠ ༤	༧ ༣	༧ ༤	༧ ༤	༧ ༣	༦ ༣	༧ ༣	༦ ༣	༧ ༣	༦ ༣	༧ ༢
ཉི། གཡས་སྟོན།	༦ ༤༧	༦ × ༥༡	༦ ༥༤	༦ ༥༨	༧ ༢	༧ ༥	༧ ༨	༧ ༡༡	༧ ༡༤	༧ ༡༧	༧ ༢༠
ཞག་རེ། ×	༠	༤	༣	༤	༤	༣	༣	༣	༣	༣	༣
	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠

ཟླ་ཚེས།	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠
ཆུ་སྐར།	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༧	༨	༨	༨	༧	༨	༧	༨	༧	༧	༨	༧	༠
ཉི་ཞི། གཡོན་ཐིག།	༡ ༣༡	༡ ༣༩	༡ ༤༧	༡ ༥༥	༢ ༣	༢ ༡༡	༢ ༡༩	༢ ༢༧	༢ ༣༤	༢ ༤༢	༢ ༥༠	༢ ༥༨	༣ ༥	༣ ༡༣	༣ ༢༠	༣ ༢༨	༣ ༣༥	༣ ༤༢	༣ ༥༠	༣ ༥༧
ཆུ་སྐར།	༢ ༦	༨ ༦	༨ ༦	༨ ༦	༨ ༥	༨ ༦	༨ ༥	༨ ༦	༧ ༥	༨ ༥	༨ ༥	༨ ༥	༧ ༥	༨ ༤	༧ ༥	༨ ༤	༧ ༥	༧ ༤	༨ ༤	༧ ༠
རྡེའུ། གཡོན་ཐིག།	༥ ༡༠	༥ ༡༦	༥ ༢༢	༥ ༢༨	༥ ༣༤	༥ ༣༩	༥ ༤༥	༥ ༥༠	༥ ༥༦	༦ ༡	༦ ༦	༦ ༡༡	༦ ༡༦	༦ ༢༡	༦ ༢༥	༦ ༣༠	༦ ༣༤	༦ ༣༩	༦ ༤༣	༦ ༤༧
ཆུ་སྐར།	༦ ༣	༦ ༢	༦ ༢	༦ ༢	༦ ༢	༥ ༢	༦ ༢	༥ ༡	༦ ༡	༥ ༢	༥ ༡	༥ ༠	༥ ༡	༥ ༡	༤ ༠	༥ ༡	༤ ༠	༥ ༠	༤ ༠	༤ ༠
སྤྱིང་། གཡོན་ཐིག།	༧ ༢༢	༧ ༢༥	༧ ༢༧	༧ ༢༩	༧ ༣༠	༧ ༣༣	༧ ༣༥	༧ ༣༧	༧ ༣༨	༧ ༣༩	༧ ༤༡	༧ × ༤༣	༧ ༤༢	༧ ༤༣	༧ ༤༤	༧ ༤༤	༧ ༤༥	༧ ༤༥	༧ ༤༥	༧ ༤༥
ཆུ་སྐར།	༢	༣	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༡	༡	༢	༡	༠	༡	༡	༠	༡	༠	༠	༠
འོག་ཟུར་ནོར།	༡༩	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣	༢	༡	༠

༄། །ཉི་མའི་རེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱིས་ཐུར་བསྒྱུར་སྟེ། དེ་ཡང་རེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱི་ཁྱིམ་གནས་ཚུ་སྲིན་པོའི་ གཡས་ཐུར་གྱི་ཁྱིམ་ལ་བབས་ན་ཞག་གནས་ཀྱིས་སྟེང་གི་ ཐུར་དང་། གཉེ་སོགས་གཡོན་ཐུར་གྱི་ཁྱིམ་ལ་བབས་ ན་ཞག་གནས་ཀྱིས་འོག་གི་ཐུར་བསྒྱུར་སྟེ། །གང་ བསྒྱུར་ཕྱེད་ཚོད་སྤུང་རྣམས་བསྡོམས་ཁྱིའི་དུས་ཀྱི་དམན་ ཆ་ཞེས་བྱ་སྟེ། རེམ་པ་བུ་ལོན་དང་། རེམ་མིན་ནོར་ དུ་འགྱུར་རོ། !

ཚེ། སྐྱེད་ཕྱར།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ཞག་རེ x	༡	༠	༠	༡	༡	༡	༡	༡	༢	༡	༢
ཁྱིམ། གཡས་ཐི།	༧ ༤༥	༧ ༤༤	༧ ༤༤	༧ ༤༤	༧ ༤༣	༧ ༤༢	༧ ༤༡	༧ ༤༠	༧ ༣༩	༧ ༣༧	༧ ༣༦
ཞག་རེ་སྤྱོད་རྒྱུའི་	༠	༡	༠	༠	༡	༡	༡	༡	༡	༢	༡
	༤	༤	༥	༤	༥	༥	༥	༤	༦	༥	༥
ཉིད། གཡས་ཐི།	༦ ༣༨	༦ ༣༤	༦ ༣༠	༦ ༢༥	༦ ༢༡	༦ ༡༦	༦ ༡༡	༦ ༦	༦ ༢	༥ ༥༦	༥ ༥༡
ཞག་རེ་སྤྱོད་རྒྱུའི་	༠	༤	༤	༥	༤	༥	༥	༥	༤	༦	༥
	༧	༧	༧	༧	༧	༨	༧	༧	༨	༧	༨
རྐྱེན། གཡས་ཐི།	༣ ༤༨	༣ ༤༡	༣ ༣༤	༣ ༢༧	༣ ༢༠	༣ ༡༣	༣ ༥	༢ ༥༨	༢ ༥༡	༢ ༤༣	༢ ༣༦
ཞག་རེ x	༠	༧	༧	༧	༧	༧	༨	༧	༧	༨	༧
ཚོག་ཕྱར།	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠

༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	ཟླ་ཤོལ།
༡	༢	༢	༣	༢	༢	༣	༣	༢	༣	༣	༤	༣	༤	༣	༤	༤	༤	༤	༠	ཆུ་ཚད།
༧ ༣༤	༧ ༣༣	༧ ༣༡	༧ ༢༩	༧ ༢༦	༧ ༢༤	༧ ༢༢	༧ ༡༩	༧ ༡༦	༧ ༡༤	༧ ༡༡	༧ ༨	༧ ༤	༧ ༡	༦ ༥༧	༦ ༥༤	༦ ༥༠	༦ ༤༦	༦ ༤༢	༦ ༣༨	ཁྱིམ། གཡོན་སྐོར།
༢	༡	༢	༢	༣	༢	༢	༣	༣	༢	༣	༣	༤	༣	༤	༣	༤	༤	༤	༤	ཆུ་ཚད།
༥	༦	༦	༥	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༧	༦	༦	༧	༧	༦	༧	༧	༧	༠	
༥ ༤༧	༥ ༤༡	༥ ༣༥	༥ ༢༩	༥ ༢༤	༥ ༡༨	༥ ༡༢	༥ ༦	༥ ༠	༤ ༥༤	༤ ༤༨	༤ ༤༡	༤ ༣༥	༤ ༢༩	༤ ༢༢	༤ ༡༥	༤ ༩	༤ ༢	༣ ༥༥	༣ ༤༨	ཉིད། གཡོན་སྐོར།
༥	༥	༦	༦	༥	༦	༦	༦	༦	༦	༦	༧	༦	༦	༧	༧	༦	༧	༧	༧	ཆུ་ཚད།
༧	༨	༧	༨	༨	༨	༧	༨	༨	༨	༨	༨	༧	༨	༨	༨	༨	༨	༨	༠	
༢ ༢༨	༢ ༢༡	༢ ༡༣	༢ ༦	༡ ༥༨	༡ ༥༠	༡ ༤༢	༡ ༣༥	༡ ༢༧	༡ ༡༩	༡ ༡༡	༡ ༣	༠ ༥༥	༠ ༤༨	༠ ༤༠	༠ ༣༢	༠ ༢༤	༠ ༡༦	༠ ༨	༠ ༠	རྐྱེན། གཡོན་སྐོར།
༨	༧	༨	༧	༨	༨	༨	༧	༨	༨	༨	༨	༨	༧	༨	༨	༨	༨	༨	༨	ཆུ་ཚད།
༡༩	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣	༢	༡	༠	ནོར།

ཚེ ༄༅། །མཉམ་བགྲོད་ཞག་གི་དུས་ཀྱི་དམན་ཆའི་རེའུ་མིག

༄། །ཉི་མའི་རེས་ཞག་དག་པའི་ཁྱིམ་གནས། ལྷུན་སྤོང་
སོགས་གཡས་ཀྱི་ཁྱིམ་ལ་ཕོག་ཚོ། ཞག་གནས་ཀྱིས་
སྐྱེང་གི་ཟུར་དང་། ཆུ་ཚོད་ཀ་རྟ་སོགས་གཡོན་ཁྱིམ་ལ་
ཕོག་ཚོ། ཞག་གནས་ཀྱིས་འོག་གི་ཟུར་བཟུང་།
གང་བཟུང་མཉམ་བགྲོད་ཞག་གི་དུས་ཀྱི་དམན་ཆ་སྐྱེ་
རིམ་པ་ནོར་དང་། རིམ་མིན་བུ་ལོན་ནོ། སྐྱེང་
མ་ཐུན་དང་འོག་མ་སྦྱང་ངོ།

ཚེས་ཞག	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ཞག་རེ་སྤྱོད་རྒྱུའི	༢༠	༢༠	༢༠	༡༩	༢༠	༢༠	༡༩	༡༩	༡༩	༡༩	༡༩
ཕྱིའི་སྤྱོད་ གཡས་སྟོན	༠ ༠	༠ ༢༠	༠ ༤༠	༡ ༠	༡ ༡༩	༡ ༣༩	༡ ༥༩	༢ ༡༨	༢ ༣༧	༢ ༥༦	༣ ༡༥
ཞག་རེ་སྤྱོད་རྒྱུའི	༠	༢༠	༢༠	༢༠	༡༩	༢༠	༢༠	༡༩	༡༩	༡༩	༡༩
ཞག་རེ་སྤྱོད་རྒྱུའི	༡༠	༡༠	༩	༩	༨	༧	༧	༦	༥	༥	༤
སྤྲིང་ཕྱོགས་པ	༨ ༢༣	༨ ༣༤	༨ ༤༤	༨ ༥༣	༩ ༢	༩ ༡༠	༩ ༡༧	༩ ༢༤	༩ ༣༠	༩ ༣༥	༩ ༤༠
ཞག་རེ་སྤྱོད་རྒྱུའི	༠	༡༠	༡༠	༩	༩	༨	༧	༧	༦	༥	༥
འོག་ཟུར	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠

༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	སྐྱེང་ཟུར་ནོར
༡༩	༡༨	༡༨	༡༧	༡༧	༡༧	༡༦	༡༦	༡༦	༡༦	༡༥	༡༥	༡༤	༡༤	༡༣	༡༣	༡༢	༡༡	༡༡	༠	ཆུ་སྲང
༣ ༣༤	༣ ༥༣	༤ ༡༡	༤ ༢༩	༤ ༤༦	༥ ༤	༥ ༢༡	༥ ༣༧	༥ ༥༣	༦ ༩	༦ ༢༥	༦ ༤༠	༦ ༥༥	༧ ༩	༧ ༢༣	༧ ༣༦	༧ ༤༩	༨ ༡	༨ ༡༢	༨ ༢༣	ཕྱིའི་ཕྱི་ གཡོན་ཕྱི
༡༩	༡༩	༡༨	༡༨	༡༧	༡༧	༡༧	༡༦	༡༦	༡༦	༡༦	༡༥	༡༥	༡༤	༡༤	༡༣	༡༣	༡༢	༡༡	༡༡	ཆུ་སྲང
༤	༣	༢	༡	༠	༠	༡	༢	༢	༣	༤	༤	༥	༦	༧	༨	༨	༩	༡༠	༠	ཆུ་སྲང
༩ ༤༤	༩ ༤༨	༩ ༥༡	༩ ༥༣	༩ ༥༤	༩ ༥༤	༩ ༥༤	༩ ༥༣	༩ ༥༡	༩ ༤༩	༩ ༤༦	༩ ༤༢	༩ ༣༨	༩ ༣༣	༩ ༢༧	༩ ༢༠	༩ ༡༢	༩ ༤	༨ ༥༥	༨ ༤༥	མཇུག་ བུམ་པ
༤	༤	༣	༢	༡	༠	༠	༡	༢	༢	༣	༤	༤	༥	༦	༧	༨	༨	༩	༡༠	ཆུ་སྲང
༡༩	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣	༢	༡	༠	བུ་ལོན

༄། །ཉི་མའི་རང་ལ་ཞག་དག་པའི་ཐིམ་གནས། ཡུ་གསུམ་སྟོང་ལོན་
གཡས་ཀྱི་ཁྲིམ་ལ་ཐོག་ཚེ། ཞག་གནས་ཀྱིས་སྟེང་གི་ཟླ་ར་དང་།
ཆུ་སྲིན་ཀུན་སོགས་གཡོན་ཁྲིམ་ལ་ཐོག་ཚེ། ཞག་གནས་ཀྱིས་
འོག་གི་ཟླ་ར་བཟུང་། གང་བཟུང་མཉམ་བསྒྲོད་ཞག་གི་
དུས་ཀྱི་དབྱན་ཆ་སྟེ་རིམ་པ་ཐོར་དང་། རིམ་མིན་བུ་ལོན་
ནོ། །སྟེང་མཐུན་དང་འོག་མ་སྤྱད་དོ།། །།བཀྲ་ཤིས།། །།

ཚེས། སྐར་ཟླ་	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ཞག་རེ་སྤྱོད་རྒྱུའི	༡༠	༡༡	༡༡	༡༢	༡༣	༡༣	༡༤	༡༥	༡༥	༡༦	༡༦
དབྱིག གཞི། གཡས་ཕྱི	༨ ༤༥	༨ ༣༥	༨ ༢༤	༨ ༡༣	༨ ༡	༧ ༤༨	༧ ༣༥	༧ ༢༡	༧ ༦	༦ ༥༡	༦ ༣༥
ཞག་རེ་སྤྱོད་རྒྱུའི	༠	༡༠	༡༡	༡༡	༡༢	༡༣	༡༣	༡༤	༡༥	༡༥	༡༦
འོག་ཐུར	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠

༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	ནོར
༡༧	༡༧	༡༨	༡༨	༡༩	༡༩	༡༩	༢༠	༢༠	༢༠	༢༡	༢༡	༢༡	༢༡	༢༢	༢༡	༢༢	༢༡	༢༢	༠	ཆུ་སྐར
༦ ༡༩	༦ ༢	༥ ༤༥	༥ ༢༧	༥ ༩	༤ ༥༠	༤ ༣༡	༤ ༡༢	༣ ༥༢	༣ ༣༢	༣ ༡༢	༢ ༥༡	༢ ༣༠	༢ ༩	༡ ༤༨	༡ ༢༦	༡ ༥	༠ ༤༣	༠ ༢༢	༠ ༠	ཀུན་ཆུ་སྲིན། གཡོན་སྐོར
༡༦	༡༧	༡༧	༡༨	༡༨	༡༩	༡༩	༡༩	༢༠	༢༠	༢༠	༢༡	༢༡	༢༡	༢༡	༢༢	༢༡	༢༢	༢༡	༢༢	ཆུ་སྐར
༡༩	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣	༢	༡	༠	བུ་ལོན

ཛ། ༄༅། །ཉི་ཟླའི་ཐར་ཕྱེད་ཞག་གི་རེའུ་མིག

༄། །ངེས་པའི་ནག་དོང་ཐར་ཕྱེད་ཀྱི་ཁྱིམ་གནས་རྒྱུ་ཕྱིན་པོར་གཡས་ཁྱིམ་དྲུག་ལ་བབས་ན། ཞག་གནས་ཀྱིས་སྐྱེང་གི་ཐུ་རིང་ར། ཕྱིས་ཐུང་སོགས་ས་གཡོན་ཁྱིམ་དྲུག་ལ་ཡོག་ན་ཚོག་གི་ཐུར་རེམ་མེན་བཟུང་། གང་ཟིན་ཞག་དར་ཐུན་ཕྱད་ནམས་ནི་ཉི་ཟླའི་ཐར་ཕྱེད་དགག་པ་ཞེས་བྱའོ། །སོའི་ལྷོ་དང་བྱང་གི་མཚན་མ་གདབ། །

ཛ། སྐྱེང་རྡུས	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
སྐྱེང་ཐུང་།	༣༡༢	༣༡༢	༣༡༢	༣༡༢	༣༡༡	༣༡༡	༣༡༠	༣༡༠	༣༠༨	༣༠༨	༣༠༧
སྣོན་རྒྱུ་ཕྱིན་ཐུང་ཀརྐ་སྐོར	༠ ༠ ༠	༠ ༥ ༡༢	༠ ༡༠ ༢༤	༠ ༡༥ ༣༦	༠ ༢༠ ༤༨	༠ ༢༥ ༥༩	༠ ༣༡ ༡༠	༠ ༣༦ ༢༠	༠ ༤༡ ༣༠	༠ ༤༦ ༣༨	༠ ༥༡ ༤༦
སྐྱེང་ཚོགས་གཉིས་ཀྱི།	༠	༣༡༢	༣༡༢	༣༡༢	༣༡༢	༣༡༡	༣༡༡	༣༡༠	༣༡༠	༣༠༨	༣༠༨
	༢༦༩	༢༦༦	༢༦༤	༢༦༠	༢༥༨	༢༥༥	༢༥༡	༢༤༨	༢༤༥	༢༤༡	༢༣༨
སྣོན་ཕྱིར་བ་ཐུང་ལེ་ཉིན་སྐོར	༢ ༢༩ ༦	༢ ༣༣ ༣༦	༢ ༣༨ ༢	༢ ༤༢ ༢༦	༢ ༤༦ ༤༦	༢ ༥༡ ༤	༢ ༥༥ ༡༩	༢ ༥༩ ༣༠	༣ ༣ ༣༨	༣ ༧ ༤༣	༣ ༡༡ ༤༤
སྐྱེང་ཚོགས་གཉིས་ཀྱི།	༠	༢༦༩	༢༦༦	༢༦༤	༢༦༠	༢༥༨	༢༥༥	༢༥༡	༢༤༨	༢༤༥	༢༤༡
	༡༥༤	༡༤༩	༡༤༥	༡༤༠	༡༣༤	༡༣༠	༡༢༥	༡༢༠	༡༡༥	༡༠༩	༡༠༥
སྣོན་རྩི་ཐུང་ཁྱིམ་སྐྱེ	༤ ༡༨ ༢༦	༤ ༢༡	༤ ༢༣ ༢༩	༤ ༢༥ ༥༤	༤ ༢༨ ༡༤	༤ ༣༠ ༢༨	༤ ༣༢ ༣༨	༤ ༣༤ ༤༣	༤ ༣༦ ༤༣	༤ ༣༨ ༣༨	༤ ༤༠ ༢༧
ཚོག་ཐུར།	༠	༡༥༤	༡༤༩	༡༤༥	༡༤༠	༡༣༤	༡༣༠	༡༢༥	༡༢༠	༡༡༥	༡༠༩
ཚོག་རྡུར།	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠

ཟླ་ཚེས།	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠
	༣༠༦	༣༠༥	༣༠༤	༣༠༢	༣༠༡	༢༩༩	༢༩༨	༢༩༦	༢༩༥	༢༩༢	༢༩༡	༢༨༩	༢༨༦	༢༨༤	༢༨༢	༢༨༠	༢༧༧	༢༧༥	༢༧༢	༠
གཟའ་སྐྱོ་ཁྱིམ་ཞག	༠ ༥༦ ༥༣	༡ ༤༢	༡ ༤	༡ ༡༢ ༨	༡ ༡༧ ༡༠	༡ ༤༢ ༡༡	༡ ༤༧ ༡༠	༣༢ ༨	༡ ༣༧ ༤	༡ ༤༩ ༥༢	༡ ༤༦ ༥༡	༡ ༤༡ ༤༢	༡ ༥༦ ༣༡	༢ ༡༧	༢ ༦ ༡	༢ ༡༠ ༤༣	༢ ༡༥ ༢༣	༢ ༩ ༠	༢ ༢༤ ༣༥	༢ ༢༩ ༧
ཆུ་ཚོད། སྔ།	༣༠༧	༣༠༦	༣༠༥	༣༠༤	༣༠༢	༣༠༡	༢༩༩	༢༩༨	༢༩༦	༢༩༥	༢༩༢	༢༩༡	༢༨༩	༢༨༦	༢༨༤	༢༨༢	༢༨༠	༢༧༧	༢༧༥	༢༧༢
	༢༣༤	༢༣༠	༢༢༧	༢༢༣	༢༢༠	༢༡༥	༢༡༡	༢༠༨	༢༠༣	༡༩༩	༡༩༥	༡༩༠	༡༨༦	༡༨༢	༡༧༧	༡༧༣	༡༦༨	༡༦༤	༡༥༩	༠
ཉི་གཟའ་སྒྲ་གཅན	༣ ༡༥ ༤༣	༣ ༡༩ ༣༦	༣ ༢༣ ༢༦	༣ ༢༧ ༡༣	༣ ༣༠ ༥༦	༣ ༣༤ ༣༦	༣ ༣༨ ༡༡	༣ ༤༡ ༤༢	༣ ༤༥ ༡༠	༣ ༤༨ ༢༣	༣ ༥༡ ༥༢	༣ ༥༥ ༧	༣ ༥༨ ༡༧	༤ ༡ ༢༣	༤ ༤ ༢༥	༤ ༧ ༢༢	༤ ༡༠ ༡༥	༤ ༡༣ ༣	༤ ༡༥ ༤༧	༤ ༡༨ ༢༦
ཆུ་ཚོད་ཕྱི།	༢༣༨	༢༣༤	༢༣༠	༢༢༧	༢༢༣	༢༢༠	༢༡༥	༢༡༡	༢༠༨	༢༠༣	༡༩༩	༡༩༥	༡༩༠	༡༨༦	༡༨༢	༡༧༧	༡༧༣	༡༦༨	༡༦༤	༡༥༩
	༩༩	༩༥	༨༩	༨༣	༧༩	༧༣	༦༨	༦༢	༥༧	༥༢	༤༦	༤༡	༣༦	༣༠	༢༤	༡༩	༡༤	༨	༣	༠
ཕྱིར་སྒྲོ་ཁྱིམ་ཟླ	༤ ༤༢ ༡༢	༤ ༤༣ ༥༡	༤ ༤༥ ༢༦	༤ ༤༦ ༥༥	༤ ༤༨ ༡༨	༤ ༤༩ ༣༧	༤ ༥༠ ༥༠	༤ ༥༡ ༥༨	༤ ༥༣ ༠	༤ ༥༣ ༥༧	༤ ༥༤ ༤༩	༤ ༥༥ ༣༥	༤ ༥༦ ༡༦	༤ ༥༦ ༥༢	༤ ༥༧ ༢༢	༤ ༥༧ ༤༦	༤ ༥༨ ༥	༤ ༥༨ ༡༩	༤ ༥༨ ༢༧	༤ ༥༨ ༣༠
ཚོག་ཐུང་།	༡༠༥	༩༩	༩༥	༨༩	༨༣	༧༩	༧༣	༦༨	༦༢	༥༧	༥༢	༤༦	༤༡	༣༦	༣༠	༢༤	༡༩	༡༤	༨	༣
སྔོར།	༡༩	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣	༢	༡	༠

ཁ ༄། །ཉི་ཟླའི་བར་ཁྱད་རེས་བགྲོད་ཀྱི་རེའུ་མིག

༄། །ཟླ་བའི་རེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱི་ཁྱིམ་གནས་ཀླུ་སྲིན་
སོགས་གཡས་ཁྱིམ་དྲུག་ལ་བབས་ན། ཞག་གནས་ཀྱིས་
སྔོར་བྱུང་རིམ་པ་དང་། གཏེ་སོགས་གཡོན་ཁྱིམ་དྲུག་
ལ་བབས་ན། ཞག་གནས་ཀྱིས་འོག་བྱུང་རིམ་མིན་
བཞུང་། ཁྱིམ་ཐུར་གཉིས་ཀྱིས་གང་ཞིན་འཛོམས་ན་
ཟླ་བའི་རེས་བགྲོད་ཅེས་བྱ་སྟེ། ཐུན་སྨྲང་ཡིན་ནོ། །

ཁ ཟླ་ར།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ཞག་རེ་ར×	༠	༠	༠	༡	༠	༠	༠	༡	༠	༠	༡
ཀླུ་སྲིན། གཡས་སྐོར།	༢༧ ༤༣	༢༧ ༤༣	༢༧ ༤༣	༢༧ ༤༣	༢༧ ༤༤	༢༧ ༤༤	༢༧ ༤༤	༢༧ ༤༤	༢༧ ༤༥	༢༧ ༤༥	༢༧ ༤༥
ཞག་རེར་སྐྱོད་རྒྱུའི་ཚད།	༠ ༡	༠ ༢	༠ ༢	༠ ༡	༡ ༢	༠ ༡	༠ ༢	༠ ༢	༡ ༢	༠ ༡	༠ ༢
ཁྲུམ་པ། གཡས་སྐོར།	༢༨ ༤	༢༨ ༥	༢༨ ༧	༢༨ ༩	༢༨ ༡༠	༢༨ ༡༢	༢༨ ༡༣	༢༨ ༡༥	༢༨ ༡༧	༢༨ ༡༩	༢༨ ༢༠
ཞག་རེར་སྐྱོད་རྒྱུའི་ཚད།	༠ ༢	༡ ༣	༢ ༢	༢ ༣	༡ ༢	༢ ༣	༡ ༢	༢ ༣	༢ ༢	༢ ༣	༡ ༣
ཁྲི། གཡས་སྐོར།	༢༩ ༣	༢༩ ༥	༢༩ ༨	༢༩ ༡༠	༢༩ ༡༣	༢༩ ༡༥	༢༩ ༡༨	༢༩ ༢༠	༢༩ ༢༣	༢༩ ༢༥	༢༩ ༢༨
ཞག་རེ་རར།	༠	༢	༣	༢	༣	༢	༣	༢	༣	༢	༣
ཟླ་ར།	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠

༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	
༡	༠	༡	༡	༠	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༠	ཆུ་ཚོད།
༢༧ ༤༦	༢༧ ༤༧	༢༧ ༤༧	༢༧ ༤༨	༢༧ ༤༩	༢༧ ༤༩	༢༧ ༥༠	༢༧ ༥༡	༢༧ ༥༢	༢༧ ༥༣	༢༧ ༥༤	༢༧ ༥༥	༢༧ ༥༦	༢༧ ༥༧	༢༧ ༥༨	༢༧ ༥༩	༢༨ ༡	༢༨ ༢	༢༨ ༣	༢༨ ༤	ཁྱུ། གཡོན་སྐོར།
༡ ༢	༡ ༢	༠ ༢	༡ ༢	༡ ༢	༠ ༢	༡ ༢	༡ ༢	༡ ༢	༡ ༢	༡ ༢	༡ ༢	༡ ༢	༡ ༣	༡ ༢	༡ ༣	༡ ༢	༡ ༢	༡ ༣	༡ ༠	ཆུ་ཚོད།
༢༨ ༢༢	༢༨ ༢༤	༢༨ ༢༦	༢༨ ༢༨	༢༨ ༣༠	༢༨ ༣༢	༢༨ ༣༤	༢༨ ༣༦	༢༨ ༣༨	༢༨ ༤༠	༢༨ ༤༢	༢༨ ༤༤	༢༨ ༤༦	༢༨ ༤༨	༢༨ ༥༡	༢༨ ༥༣	༢༨ ༥༦	༢༨ ༥༨	༢༩ ༠	༢༩ ༣	ཁྲིག གཡོན་སྐོར།
༢ ༣	༢ ༢	༢ ༣	༢ ༣	༢ ༣	༢ ༣	༢ ༣	༢ ༢	༢ ༣	༢ ༣	༢ ༣	༢ ༣	༢ ༣	༢ ༢	༣ ༣	༢ ༣	༣ ༣	༢ ༣	༢ ༣	༣ ༠	ཆུ་ཚོད།
༢༩ ༣༡	༢༩ ༣༤	༢༩ ༣༦	༢༩ ༣༩	༢༩ ༤༢	༢༩ ༤༥	༢༩ ༤༨	༢༩ ༥༡	༢༩ ༥༣	༢༩ ༥༦	༢༩ ༥༩	༣༠ ༢	༣༠ ༥	༣༠ ༨	༣༠ ༡༠	༣༠ ༡༣	༣༠ ༡༦	༣༠ ༡༩	༣༠ ༢༢	༣༠ ༢༥	ཁྱིང གཡོན་སྐོར།
༣	༣	༢	༣	༣	༣	༣	༣	༢	༣	༣	༣	༣	༣	༢	༣	༣	༣	༣	༣	ཆུ་ཚོད།
༡༩	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣	༢	༡	༠	

༄། །ཟླ་བའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱི་ཁྱིམ་གནས་ཀྱུཾ་
སྲིན་སོགས་གཡས་ཁྱིམ་དྲུག་ལ་བབས་ན། ཞག་གནས་ཀྱིས་སྟེང་ཐུར་རིམ་པ་དང་། ཀེ་ཏུ་
སོགས་གཡོན་ཁྱིམ་དྲུག་ལ་བབས་ན། ཞག་གནས་ཀྱིས་འོག་ཐུར་རིམ་མིན་བགྲང་། ཁྱིམ་
ཐུར་གཉིས་ཀྱིས་གང་ཐིན་འཛོམས་ནི་ཟླ་བའི་དེས་བསྒྲོད་ཅེས་བྱ་སྟེ་ཐུན་ཕྱང་ངོ་། །

ཁྱིམ་སྐྱེར་ཐུར	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ཞག་རེ་×	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣
ཁྱིམ་ཀྱི་གཡས་སྡོན།	༣༠ ༢༥	༣༠ ༢༨	༣༠ ༣༡	༣༠ ༣༤	༣༠ ༣༧	༣༠ ༤༠	༣༠ ༤༣	༣༠ ༤༦	༣༠ ༤༩	༣༠ ༥༢	༣༠ ༥༥
ཞག་རེ་སྐྱོད་ཐུའི	༠	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣
	༣	༣	༣	༢	༣	༢	༢	༣	༣	༢	༢
ཁྱིམ་གཡས་སྡོན།	༣༡ ༥༢	༣༡ ༥༥	༣༡ ༥༨	༣༢ ༡	༣༢ ༣	༣༢ ༦	༣༢ ༨	༣༢ ༡༠	༣༢ ༡༣	༣༢ ༡༦	༣༢ ༡༨
ཞག་རེ་སྐྱོད་ཐུའི	༠	༣	༣	༣	༢	༣	༢	༢	༣	༣	༢
	༢	༢	༡	༡	༢	༡	༢	༡	༡	༡	༡
ཁྱིམ་གཡས་སྡོན།	༣༢ ༥༩	༣༣ ༡	༣༣ ༣	༣༣ ༤	༣༣ ༥	༣༣ ༧	༣༣ ༨	༣༣ ༡༠	༣༣ ༡༡	༣༣ ༡༢	༣༣ ༡༣
ཞག་རེ་×	༠	༢	༢	༡	༡	༢	༡	༢	༡	༡	༡
ཚོག་སྡུར	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠

རིམ་པ།	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠
ཆུ་སྲང་།	༣	༣	༣	༣	༣	༢	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༢	༣	༣	༣	༢	༣	༠
ཁྱིམ་གཡོན་ཐུ།	༣༠ ༥༨	༣༡ ༡	༣༡ ༤	༣༡ ༧	༣༡ ༡༠	༣༡ ༡༣	༣༠ ༡༥	༣༡ ༡༨	༣༡ ༢༠	༣༡ ༢༤	༣༡ ༢༧	༣༡ ༣༠	༣༡ ༣༣	༣༡ ༣༦	༣༡ ༣༨	༣༡ ༤༡	༣༡ ༤༤	༣༡ ༤༧	༣༡ ༤༩	༣༡ ༥༢
ཆུ་སྲང་།	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༢	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༢	༣	༣	༣	༢	༣
	༣	༢	༢	༣	༢	༢	༣	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༡	༢	༢	༡	༢	༠
ཁྱིམ་གཡོན་ཐུ།	༣༢ ༢༠	༣༢ ༢༣	༣༢ ༢༥	༣༢ ༢༧	༣༢ ༣༠	༣༢ ༣༢	༣༢ ༣༤	༣༢ ༣༧	༣༢ ༣༩	༣༢ ༤༠	༣༢ ༤༣	༣༢ ༤༥	༣༢ ༤༧	༣༢ ༤༩	༣༢ ༥༡	༣༢ ༥༢	༣༢ ༥༤	༣༢ ༥༦	༣༢ ༥༧	༣༢ ༥༩
ཆུ་སྲང་།	༢	༣	༢	༢	༣	༢	༢	༣	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༡	༢	༢	༡	༢
	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༠	༡	༠	༡	༠	༡	༠	༡	༠	༠	༠	༠	༠	༠
ཀེ་ཏུ་གཡོན་ཐུ།	༣༣ ༡༤	༣༣ ༡༥	༣༣ ༡༦	༣༣ ༡༧	༣༣ ༡༨	༣༣ ༡༩	༣༣ ༢༠	༣༣ ༢༠	༣༣ ༢༡	༣༣ ༢༡	༣༣ ༢༢	༣༣ ༢༢	༣༣ ༢༣	༣༣ ༢༣	༣༣ ༢༤	༣༣ ༢༤	༣༣ ༢༤	༣༣ ༢༤	༣༣ ༢༤	༣༣ ༢༤
ཆུ་སྲང་།	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༠	༡	༠	༡	༠	༡	༠	༡	༠	༠	༠	༠	༠
རིམ་མིན།	༡༩	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣	༢	༡	༠

ཏྲེ། ༄༅། །ནྟ་ཟླའི་བར་ཁྱད་མཇལ་བསྒྲོད་ཞག་གི་དམན་ཆའི་རེའུ་མིག

༄། །ངེས་པའི་ནྟ་གདོང་བར་ཁྱད་ཀྱི་ཁྲིམ་གནས་རྩ་ཕྱིན་སོགས། གཡས་སུ་བབས་ན། ཞག་གནས་ཀྱིས་སྟེང་གི་ཟླ་ར་དང་། འཁྲིག་གཞུ་སོགས་གཡོན་ཁྲིམ་དུག་ལ་བབས་ན་འོག་ཟླ་རེམ་མིན་བཟུང་། གང་ཟེར་ནྟ་ཟླའི་བར་ཁྱད་···· མཇལ་བསྒྲོད་ཞག་གི་དམན་ཆ་སྤུན་ཚོད་དང་སྤྱད་སྐྱེ་རིམ་པ་བུ་ཡོན་དང་། རིམ་མིན་བོར་དུ་འགྱུར་རོ། །

ཏྲི། སྐར་ཐུར	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ཞག་རེ་x	༡༤	༡༣	༡༤	༡༣	༡༣	༡༤	༡༣	༡༣	༡༣	༡༣	༡༣
ཆུ་ཚིག་གཡས་སྒྲུབ་ཏྲི	༠ / ༠	༠ / ༡༤	༠ / ༢༧	༠ / ༤༡	༠ / ༥༤	༡ / ༧	༡ / ༢༡	༡ / ༣༤	༡ / ༤༧	༢ / ༠	༢ / ༡༣
ཞག་རེར་སྦྱོར་རྒྱུ	༠	༡༤	༡༣	༡༤	༡༣	༡༣	༡༤	༡༣	༡༣	༡༣	༡༣
	༦	༧	༥	༦	༥	༤	༤	༤	༣	༣	༢
ཁྲིམ་ལ་ཁྲི་	༥ / ༣༧	༥ / ༤༣	༥ / ༥༠	༥ / ༥༥	༦ / ༡	༦ / ༦	༦ / ༡༠	༦ / ༡༤	༦ / ༡༨	༦ / ༢༡	༦ / ༢༤
ཞག་རེ་སྦྱོར་རྒྱུ	༠	༦	༧	༥	༦	༥	༤	༤	༤	༣	༣
	༧	༨	༨	༨	༨	༩	༩	༡༠	༡༠	༡༠	༡༡
ཏྲི་གཡས་སྒྲུབ་ཁྲི་མི	༥ / ༣༨	༥ / ༣༡	༥ / ༢༣	༥ / ༡༥	༥ / ༧	༤ / ༥༩	༤ / ༥༠	༤ / ༤༡	༤ / ༣༡	༤ / ༢༡	༤ / ༡༡
ཞག་རེ་x	༠	༧	༨	༨	༨	༨	༩	༩	༡༠	༡༠	༡༠
ཚོག་ཐུར	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠

༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	སྤྱི་ཚོན།
༡༢	༡༣	༡༢	༡༡	༡༢	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༠	༡༠	༩	༡༠	༩	༨	༩	༧	༨	༧	༠	ཆུ་ཚད།
༢ / ༢༦	༢ / ༣༨	༢ / ༥༡	༣ / ༣	༣ / ༡༤	༣ / ༢༦	༣ / ༣༧	༣ / ༤༨	༣ / ༥༩	༤ / ༡༠	༤ / ༢༠	༤ / ༣༠	༤ / ༣༩	༤ / ༤༩	༤ / ༥༨	༥ / ༦	༥ / ༡༥	༥ / ༢༢	༥ / ༣༠	༥ / ༣༧	འབྲིག་གཡོན་ཁྲི
༡༣	༡༢	༡༣	༡༢	༡༡	༡༢	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༠	༡༠	༩	༡༠	༩	༨	༩	༧	༨	༧	ཆུ་ཚད།
༡	༡	༡	༠	༠	༠	༡	༢	༢	༣	༣	༣	༤	༥	༥	༥	༥	༥	༧	༠	
༦ / ༢༦	༦ / ༢༧	༦ / ༢༨	༦ / ༢༩	༦ / ༢༩	༦ / ༢༩	༦ / ༢༩	༦ / ༢༨	༦ / ༢༦	༦ / ༢༤	༦ / ༢༡	༦ / ༡༨	༦ / ༡༥	༦ / ༡༡	༦ / ༦	༦ / ༡	༥ / ༥༦	༥ / ༥༡	༥ / ༤༥	༥ / ༣༨	ཁྲིའི་ཁྲིག
༢	༡	༡	༡	༠	༠	༠	༡	༢	༢	༣	༣	༣	༤	༥	༥	༥	༥	༥	༧	ཆུ་ཚད།
༡༡	༡༡	༡༡	༡༢	༡༢	༡༢	༡༢	༡༣	༡༢	༡༣	༡༤	༡༣	༡༣	༡༣	༡༤	༡༣	༡༤	༡༣	༡༤	༠	
༤ / ༠	༣ / ༤༩	༣ / ༣༨	༣ / ༢༦	༣ / ༡༥	༣ / ༣	༢ / ༥༡	༢ / ༣༩	༢ / ༢༦	༢ / ༡༤	༢ / ༡	༡ / ༤༨	༡ / ༣༤	༡ / ༢༡	༡ / ༨	༠ / ༥༤	༠ / ༤༡	༠ / ༢༧	༠ / ༡༤	༠ / ༠	ཁྲིག་གཡུལ་སྒྲུབ་ཁྲི
༡༡	༡༡	༡༡	༡༡	༡༢	༡༢	༡༢	༡༢	༡༣	༡༢	༡༣	༡༤	༡༣	༡༣	༡༣	༡༤	༡༣	༡༤	༡༣	༡༤	ཆུ་ཚད།
༡༩	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣	༢	༡	༠	ཚར།

ཁྲི ༄། །ཟླ་བའི་ཕྱེད་སྐྱེད་ཀྱི་རེའུ་མིག

༄། །ཟླ་བའི་རིམ་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱི་ཁྱིམ་གནས་གཡས་ཁྱིམ་ལ་བབས་ན་ཞག་གནས་ཀྱིས་སྐྱེད་ཀི་སྦྱར་དང་། གཡོན་ཁྱིམ་ལ་ འབབས་ན་འདོག་གི་སྦྱར་བསྒྱུར། གང་བསྒྱུར་ཁྱིམ་གྱི་ཐད་ཀའི་རེའུ་མིག་ལས་སྐྱེད་ངམ་འདོག་གི་ཞག་གྲངས་ཀྱིས་ཐད་ཀའི་ཆུ་དང་སྦྱང་ཉིད་ཟླ་བའི་ཕྱིད་ཚ་ཞེས་བྱའོ། །

ཁྱིམ། སྐྱེད་སྦྱར	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ཆུ་སྲིན	༡༥ ༥༤	༡༥ ༥༤	༡༥ ༥༤	༡༥ ༥༤	༡༥ ༥༤	༡༥ ༥༤	༡༥ ༥༤	༡༥ ༥༤	༡༥ ༥༤	༡༥ ༥༤	༡༥ ༥༤
༡ བུམ་པ	༡༥ ༥༧	༡༥ ༥༨	༡༥ ༥༨	༡༥ ༥༨	༡༥ ༥༨	༡༥ ༥༩	༡༥ ༥༩	༡༥ ༥༩	༡༦ ༠	༡༦ ༠	༡༦ ༠
༢ ཉ	༡༦ ༨	༡༦ ༨	༡༦ ༩	༡༦ ༩	༡༦ ༡༠	༡༦ ༡༠	༡༦ ༡༡	༡༦ ༡༡	༡༦ ༡༡	༡༦ ༡༢	༡༦ ༡༢
༣ ལུག	༡༦ ༢༢	༡༦ ༢༣	༡༦ ༢༣	༡༦ ༢༤	༡༦ ༢༤	༡༦ ༢༥	༡༦ ༢༥	༡༦ ༢༦	༡༦ ༢༦	༡༦ ༢༧	༡༦ ༢༧
༤ གླང	༡༦ ༣༧	༡༦ ༣༧	༡༦ ༣༧	༡༦ ༣༨	༡༦ ༣༨	༡༦ ༣༩	༡༦ ༣༩	༡༦ ༤༠	༡༦ ༤༠	༡༦ ༤༠	༡༦ ༤༡
༥ འཁྲིག	༡༦ ༤༧	༡༦ ༤༧	༡༦ ༤༨	༡༦ ༤༨	༡༦ ༤༨	༡༦ ༤༨	༡༦ ༤༩	༡༦ ༤༩	༡༦ ༤༩	༡༦ ༤༩	༡༦ ༤༩
ཚོག་སྦྱར	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠

༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	རིམ་པ
༡༥ ༥༤	༡༥ ༥༤	༡༥ ༥༤	༡༥ ༥༤	༡༥ ༥༤	༡༥ ༥༥	༡༥ ༥༥	༡༥ ༥༥	༡༥ ༥༥	༡༥ ༥༥	༡༥ ༥༥	༡༥ ༥༦	༡༥ ༥༦	༡༥ ༥༦	༡༥ ༥༦	༡༥ ༥༦	༡༥ ༥༧	༡༥ ༥༧	༡༥ ༥༧	༡༥ ༥༧	༡༡ གཞུ
༡༦ ༡	༡༦ ༡	༡༦ ༡	༡༦ ༢	༡༦ ༢	༡༦ ༢	༡༦ ༣	༡༦ ༣	༡༦ ༣	༡༦ ༤	༡༦ ༤	༡༦ ༥	༡༦ ༥	༡༦ ༥	༡༦ ༦	༡༦ ༦	༡༦ ༧	༡༦ ༧	༡༦ ༨	༡༦ ༨	༡༠ སྡིག
༡༦ ༡༣	༡༦ ༡༣	༡༦ ༡༤	༡༦ ༡༤	༡༦ ༡༥	༡༦ ༡༥	༡༦ ༡༦	༡༦ ༡༦	༡༦ ༡༧	༡༦ ༡༧	༡༦ ༡༨	༡༦ ༡༨	༡༦ ༡༩	༡༦ ༡༩	༡༦ ༢༠	༡༦ ༢༠	༡༦ ༢༡	༡༦ ༢༡	༡༦ ༢༢	༡༦ ༢༢	༩ སྲང
༡༦ ༢༨	༡༦ ༢༨	༡༦ ༢༩	༡༦ ༢༩	༡༦ ༣༠	༡༦ ༣༠	༡༦ ༣༡	༡༦ ༣༡	༡༦ ༣༢	༡༦ ༣༢	༡༦ ༣༣	༡༦ ༣༣	༡༦ ༣༣	༡༦ ༣༤	༡༦ ༣༤	༡༦ ༣༥	༡༦ ༣༥	༡༦ ༣༦	༡༦ ༣༦	༡༦ ༣༧	༨ བུ་མོ
༡༦ ༤༡	༡༦ ༤༡	༡༦ ༤༢	༡༦ ༤༢	༡༦ ༤༣	༡༦ ༤༣	༡༦ ༤༣	༡༦ ༤༤	༡༦ ༤༤	༡༦ ༤༤	༡༦ ༤༥	༡༦ ༤༥	༡༦ ༤༥	༡༦ ༤༦	༡༦ ༤༦	༡༦ ༤༦	༡༦ ༤༦	༡༦ ༤༧	༡༦ ༤༧	༡༦ ༤༧	༧ སེང་གེ
༡༦ ༤༩	༡༦ ༥༠	༡༦ ༥༠	༡༦ ༥༠	༡༦ ༥༠	༡༦ ༥༠	༡༦ ༥༠	༡༦ ༥༠	༡༦ ༥༠	༡༦ ༥༡	༡༦ ༥༡	༡༦ ༥༡	༡༦ ༥༡	༡༦ ༥༡	༡༦ ༥༡	༡༦ ༥༡	༡༦ ༥༡	༡༦ ༥༡	༡༦ ༥༡	༡༦ ༥༡	༦ ཀརྐ
༡༩	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣	༢	༡	༠	རིམ་མིན

ད། ༀ། །གྲིབ་མའི་ཕྱེད་སྲིད་ཀྱི་རེའུ་མིག

༄། །ཟླ་བའི་རེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱི་ཁྱིམ་
གནས་ཆུ་སྲིན་སོགས་གཡས་ཁྱིམ་དྲུག་ལ་
ཕབས་ན། ཞག་གནས་ཀྱིས་སྙིང་ཞུར་
རིམ་པ་དང་། ཀརྐ་སོགས་གཡོན་ཁྱིམ་
དྲུག་ལ་ཕབས་ན། ཞག་གནས་ཀྱིས་འོག་
ཞུར་རིམ་མིན་བཟུང་ཁྱིམ་ཞག་གཉིས་ཀྱིས་
གང་ཐེན་འཇོམས་ན་གྲིབ་མའི་ཕྱེད་ཚེས་
ཟླ་སྐེ་ཆུ་སྐྱུང་གི་གནས་ཡིན་ནོ།། །།

ཉི། སྙིང་ཞུར།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ཞག་རེར་སྤྱོད་རྒྱུའི	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༡	༠	༠	༠	༡
ཆུ་སྲིན། གཡས་སྒོན།	༤༣ ༡༣	༤༣ ༡༣	༤༣ ༡༣	༤༣ ༡༣	༤༣ ༡༣	༤༣ ༡༣	༤༣ ༡༣	༤༣ ༡༤	༤༣ ༡༤	༤༣ ༡༤	༤༣ ༡༤
ཞག་རེར་སྤྱོད་རྒྱུའི	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༡	༠	༠	༠
	༡	༡	༡	༠	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡
བུམ་པ། གཡས་སྒོན།	༤༣ ༢༥	༤༣ ༢༦	༤༣ ༢༧	༤༣ ༢༨	༤༣ ༢༨	༤༣ ༢༩	༤༣ ༣༠	༤༣ ༣༡	༤༣ ༣༢	༤༣ ༣༣	༤༣ ༣༤
ཞག་རེར་སྤྱོད་རྒྱུའི	༠	༡	༡	༡	༠	༡	༡	༡	༡	༡	༡
	༡	༢	༡	༢	༡	༡	༢	༡	༢	༡	༢
ཉ། གཡས་སྒོན།	༤༣ ༥༨	༤༣ ༥༩	༤༤ ༡	༤༤ ༢	༤༤ ༤	༤༤ ༥	༤༤ ༦	༤༤ ༨	༤༤ ༩	༤༤ ༡༡	༤༤ ༡༢
ཞག་རེ་སྤྱོད་རྒྱུའི	༠	༡	༢	༡	༢	༡	༡	༢	༡	༢	༡
འོག་ཞུར	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠

༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	རིམ་པ།
༡	༠	༠	༡	༠	༠	༡	༠	༠	༡	༡	༠	༡	༠	༡	༡	༡	༠	༡	༠	ཆུ་ཕྲང་།
༤༣ ༡༥	༤༣ ༡༦	༤༣ ༡༦	༤༣ ༡༦	༤༣ ༡༧	༤༣ ༡༧	༤༣ ༡༧	༤༣ ༡༨	༤༣ ༡༨	༤༣ ༡༨	༤༣ ༡༩	༤༣ ༢༠	༤༣ ༢༠	༤༣ ༢༡	༤༣ ༢༡	༤༣ ༢༢	༤༣ ༢༣	༤༣ ༢༤	༤༣ ༢༤	༤༣ ༢༥	ཀརྐ། གཡོན་ཕྱི།
༡	༡	༠	༠	༡	༠	༠	༡	༠	༠	༡	༡	༠	༡	༠	༡	༡	༡	༠	༡	ཆུ་ཕྲང་།
༡	༡	༡	༡	༡	༢	༡	༡	༡	༡	༢	༡	༡	༡	༢	༡	༡	༢	༡	༡	
༤༣ ༣༥	༤༣ ༣༦	༤༣ ༣༧	༤༣ ༣༨	༤༣ ༣༩	༤༣ ༤༠	༤༣ ༤༢	༤༣ ༤༣	༤༣ ༤༤	༤༣ ༤༥	༤༣ ༤༦	༤༣ ༤༨	༤༣ ༤༩	༤༣ ༥༠	༤༣ ༥༡	༤༣ ༥༣	༤༣ ༥༤	༤༣ ༥༥	༤༣ ༥༧	༤༣ ༥༨	སེང་གེ། གཡོན་ཕྱི།
༡	༡	༡	༡	༡	༡	༢	༡	༡	༡	༡	༢	༡	༡	༡	༢	༡	༡	༢	༡	ཆུ་ཕྲང་།
༡	༢	༡	༢	༡	༢	༡	༢	༡	༢	༡	༢	༢	༡	༢	༡	༢	༡	༢	༠	
༤༤ ༡༤	༤༤ ༡༥	༤༤ ༡༧	༤༤ ༡༨	༤༤ ༢༠	༤༤ ༢༡	༤༤ ༢༣	༤༤ ༢༤	༤༤ ༢༦	༤༤ ༢༧	༤༤ ༢༩	༤༤ ༣༡	༤༤ ༣༢	༤༤ ༣༤	༤༤ ༣༥	༤༤ ༣༧	༤༤ ༣༨	༤༤ ༤༠	༤༤ ༤༡	༤༤ ༤༣	བུ་མོ། གཡོན་ཕྱི།
༢	༡	༢	༡	༢	༡	༢	༡	༢	༡	༢	༡	༢	༢	༡	༢	༡	༢	༡	༢	ཆུ་ཕྲང་།
༡༩	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣	༢	༡	༠	རིམ་མིན།

༄༅། །ཟླ་བའི་རེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱི་ཁྱིམ་གནས་
ཆུ་སྲིན་སོགས་གཡས་ཁྱིམ་དྲུག་ལ་བབས་ན།
ཞག་གནས་ཀྱིས་སྐྱེད་ཕྱུར་རིམ་པ་དང་།
ཀརྐ་སོགས་གཡོན་ཁྱིམ་དྲུག་ལ་བབས་ན།
ཞག་གནས་ཀྱིས་འགོག་ཕྱུར་རིམ་མིན་བཟུང་། ཁྱིམ་
ཕྱུར་གཉིས་ཀྱིས་གང་ཟིན་འཇོམས་ནི་སྒྲིབ་མའི་
ཕྱེད་ཚ་ཞེས་བྱ་སྟེ་ཆུ་སྲང་གི་གནས་ཡིན་ནོ། །

ཕྱེད་ཕྱུར	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ཞག་རེར X	༢	༢	༣	༢	༢	༢	༢	༢	༣	༢	༢
ཁྱིམ་གཡས་སྦྱོར	༤༤ ༤༣	༤༤ ༤༥	༤༤ ༤༧	༤༤ ༥༠	༤༤ ༥༢	༤༤ ༥༤	༤༤ ༥༦	༤༤ ༥༨	༤༥ ༠	༤༥ ༣	༤༥ ༥
ཞག་རེར་སྦྱོར་རྒྱུའི	༠	༢	༢	༣	༢	༢	༢	༢	༢	༣	༢
	༡	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༡	༢
སྐྱེད་གཡས་སྦྱོར	༤༥ ༤༦	༤༥ ༤༧	༤༥ ༤༩	༤༥ ༥༡	༤༥ ༥༣	༤༥ ༥༥	༤༥ ༥༦	༤༥ ༥༨	༤༦ ༠	༤༦ ༢	༤༦ ༣
ཞག་རེར་སྦྱོར་རྒྱུའི	༠	༡	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༡
	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༠	༡
འགོག་གཡས་སྦྱོར	༤༦ ༣༡	༤༦ ༣༢	༤༦ ༣༣	༤༦ ༣༤	༤༦ ༣༥	༤༦ ༣༦	༤༦ ༣༧	༤༦ ༣༨	༤༦ ༣༩	༤༦ ༤༠	༤༦ ༤༠
ཞག་རེར X	༠	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༠
ཚེས་གྲངས	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠

༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	རིམ་པ
༢	༢	༢	༢	༢	༣	༣	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༠	ཆུ་སྲང
༤༥ ༧	༤༥ ༩	༤༥ ༡༡	༤༥ ༡༣	༤༥ ༡༥	༤༥ ༡༧	༤༥ ༢༠	༤༥ ༢༢	༤༥ ༢༤	༤༥ ༢༦	༤༥ ༢༨	༤༥ ༣༠	༤༥ ༣༢	༤༥ ༣༤	༤༥ ༣༦	༤༥ ༣༨	༤༥ ༤༠	༤༥ ༤༢	༤༥ ༤༤	༤༥ ༤༦	ཁྱིམ་གཡོན་ཟླ
༢	༢	༢	༢	༢	༢	༣	༣	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	ཆུ་སྲང
༢	༡	༢	༡	༡	༢	༢	༡	༢	༡	༢	༡	༡	༡	༢	༡	༡	༡	༡	༠	
༤༦ ༥	༤༦ ༧	༤༦ ༨	༤༦ ༡༠	༤༦ ༡༡	༤༦ ༡༢	༤༦ ༡༤	༤༦ ༡༦	༤༦ ༡༧	༤༦ ༡༩	༤༦ ༢༠	༤༦ ༢༢	༤༦ ༢༣	༤༦ ༢༤	༤༦ ༢༥	༤༦ ༢༧	༤༦ ༢༨	༤༦ ༢༩	༤༦ ༣༠	༤༦ ༣༡	སྐྱེད་གཡོན་ཟླ
༢	༢	༡	༢	༡	༡	༢	༢	༡	༢	༡	༢	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	ཆུ་སྲང
༡	༡	༠	༡	༠	༡	༠	༡	༠	༠	༡	༠	༠	༡	༠	༠	༠	༠	༠	༠	
༤༦ ༤༡	༤༦ ༤༢	༤༦ ༤༣	༤༦ ༤༣	༤༦ ༤༤	༤༦ ༤༤	༤༦ ༤༥	༤༦ ༤༥	༤༦ ༤༦	༤༦ ༤༦	༤༦ ༤༦	༤༦ ༤༧	༤༦ ༤༧	༤༦ ༤༧	༤༦ ༤༨	༤༦ ༤༨	༤༦ ༤༨	༤༦ ༤༨	༤༦ ༤༨	༤༦ ༤༨	འགོག་གཡོན་ཟླ
༡	༡	༡	༠	༡	༠	༡	༠	༡	༠	༠	༡	༠	༠	༡	༠	༠	༠	༠	༠	ཆུ་སྲང
༡༩	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣	༢	༡	༠	རིམ་མིན

ཧེ ༄༅། །གྲིབ་མའི་དམན་ཆ་ལེ་རེའུ་མིག

༄༅། །ཉི་མའི་རེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱི།
ཁྱིམ་དང་ཞག་གི་ལ་བྱུར་བཟུང་སྟེ།
གང་བཟུང་གྲིབ་མའི་དམན་ཆ་སྟེ་སྟོང་
ཡིན་ནོ། ། །།

ཉི་སྟེང་ཐུར།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ཆུ་སྲིན།	༣༥	༣༥	༣༥	༣༥	༣༥	༣༥	༣༥	༣༥	༣༥	༣༥	༣༥
བུམ་པ།	༣༣	༣༣	༣༢	༣༢	༣༢	༣༢	༣༢	༣༡	༣༡	༣༡	༣༡
ཉ	༢༦	༢༦	༢༦	༢༥	༢༥	༢༥	༢༥	༢༤	༢༤	༢༤	༢༣
ལུག	༡༨	༡༧	༡༧	༡༧	༡༦	༡༦	༡༦	༡༥	༡༥	༡༥	༡༤
གླང་།	༩	༨	༨	༨	༨	༧	༧	༧	༧	༦	༦
འཁྲིག	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༡	༡	༡	༡
ཐུ་ར།	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠

༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	ཐུར
༣༥	༣༥	༣༥	༣༤	༣༤	༣༤	༣༤	༣༤	༣༤	༣༤	༣༤	༣༤	༣༤	༣༣	༣༣	༣༣	༣༣	༣༣	༣༣	༣༣	༡༡ གཞུ།
༣༡	༣༠	༣༠	༣༠	༣༠	༣༠	༢༩	༢༩	༢༩	༢༩	༢༩	༢༨	༢༨	༢༨	༢༨	༢༧	༢༧	༢༧	༢༧	༢༦	༡༠ སྡིག
༢༣	༢༣	༢༣	༢༢	༢༢	༢༢	༢༡	༢༡	༢༡	༢༡	༢༠	༢༠	༢༠	༡༩	༡༩	༡༩	༡༨	༡༨	༡༨	༡༨	༩ སྲང་།
༡༤	༡༤	༡༤	༡༣	༡༣	༡༣	༡༢	༡༢	༡༢	༡༢	༡༡	༡༡	༡༡	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠	༩	༩	༩	༨ བུ་མོ།
༦	༦	༥	༥	༥	༥	༥	༥	༤	༤	༤	༤	༤	༣	༣	༣	༣	༣	༣	༢	༧ སེངྒེ
༡	༡	༡	༡	༡	༡	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༦ ཀརྐ།
༡༩	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣	༢	༡	༠	འོག་ཐུར།

ཐ། ཉི་མའི་སྤྱོད་སྲིད་ཀྱི་རེའུ་མིག

༄། །ཉི་མའི་རེས་པའི་ནང་འགྲོས་ཀྱི་ཁྱིམ་གནས་ཀྱི། ཞིབ་ཚགས་གསལ་ཁྱིམ་དུག་ལ་བབས་ན། ཞག་གནས་ཀྱི་ལ་སྨིང་གི་བྱར་དང་། ཀརྐ་ཚགས་གཡོན་ཁྱིམ་དུག་ལ་བབས་ན་ཞག་གནས་ཀྱི་སྔང་གྲངས་དང་བྱར་གཉིས་གར་དུ་འཛོམས་པའི་རེའུ་མིག་གི་ཆུ་དང་སྦྱར་ནམས་ནི་ཉི་མའི་སྤྱོད་ཚ་ཞེས་བྱའོ། །

སྨིང་བྱར	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
༠ ཆུ་སྲིན།	༡༥ ༣༢	༡༥ ༣༢	༡༥ ༣༢	༡༥ ༣༢	༡༥ ༣༢	༡༥ ༣༢	༡༥ ༣༢	༡༥ ༣༢	༡༥ ༣༢	༡༥ ༣༢	༡༥ ༣༢
༡ བུམ་པ།	༡༥ ༣༠	༡༥ ༣༠	༡༥ ༣༠	༡༥ ༣༠	༡༥ ༣༠	༡༥ ༣༠	༡༥ ༢༩	༡༥ ༢༩	༡༥ ༢༩	༡༥ ༢༩	༡༥ ༢༩
༢ ཉ།	༡༥ ༢༤	༡༥ ༢༤	༡༥ ༢༤	༡༥ ༢༣	༡༥ ༢༣	༡༥ ༢༣	༡༥ ༢༣	༡༥ ༢༢	༡༥ ༢༢	༡༥ ༢༢	༡༥ ༢༢
བྱར	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠

བྱར།	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠	༡༩	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡
༡༡ གཞུ།	༡༥ ༣༠	༡༥ ༣༠	༡༥ ༣༡	༡༥ ༣༡	༡༥ ༣༡	༡༥ ༣༡	༡༥ ༣༡	༡༥ ༣༡	༡༥ ༣༡	༡༥ ༣༡	༡༥ ༣༢	༡༥ ༣༢	༡༥ ༣༢	༡༥ ༣༢	༡༥ ༣༢	༡༥ ༣༢	༡༥ ༣༢	༡༥ ༣༢	༡༥ ༣༢	༡༥ ༣༢
༡༠ སྡིག།	༡༥ ༢༤	༡༥ ༢༥	༡༥ ༢༥	༡༥ ༢༥	༡༥ ༢༥	༡༥ ༢༥	༡༥ ༢༦	༡༥ ༢༦	༡༥ ༢༦	༡༥ ༢༦	༡༥ ༢༧	༡༥ ༢༧	༡༥ ༢༧	༡༥ ༢༧	༡༥ ༢༧	༡༥ ༢༨	༡༥ ༢༨	༡༥ ༢༨	༡༥ ༢༨	༡༥ ༢༨
༩ སྲང།	༡༥ ༡༦	༡༥ ༡༦	༡༥ ༡༧	༡༥ ༡༧	༡༥ ༡༧	༡༥ ༡༧	༡༥ ༡༨	༡༥ ༡༨	༡༥ ༡༨	༡༥ ༡༩	༡༥ ༡༩	༡༥ ༡༩	༡༥ ༡༩	༡༥ ༢༠	༡༥ ༢༠	༡༥ ༢༠	༡༥ ༢༡	༡༥ ༢༡	༡༥ ༢༡	༡༥ ༢༡
ཚོག་བྱར།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩

༄། །ཉི་མའི་རེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱི་ཁྱིམ་ ཤེ
གནས་རྒྱུ་སྐར་ཚོགས་གཡས་ཁྱིམ་དྲུག་ལ་བབས་
ན། ཞག་གནས་ཀྱིས་སྐྱེད་སྦྱར་རིམ་པ་དང་།
གཏོང་ཚོགས་གཡོན་ཁྱིམ་དྲུག་ལ་བབས་ན།
ཞག་གནས་ཀྱི་ཡར་གྲངས་དང་། སྦྱར་གཉིས་
གང་དུ་འཛོམ་པའི་རེའུ་མིག་གི་ཆུ་དང་སྦྱར་
རྣམ་པ་ཉི་མའི་སྤྱོད་ཆ་ཞེས་བྱའོ། ། ། །

སྐྱེད་སྦྱར	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ཁ་ཕྱུག	༡༥ ༡༦	༡༥ ༡༦	༡༥ ༡༥	༡༥ ༡༥	༡༥ ༡༥	༡༥ ༡༥	༡༥ ༡༤	༡༥ ༡༤	༡༥ ༡༤	༡༥ ༡༣	༡༥ ༡༣
ཞི་སྐར	༡༥ ༨	༡༥ ༨	༡༥ ༧	༡༥ ༧	༡༥ ༧	༡༥ ༧	༡༥ ༦	༡༥ ༦	༡༥ ༦	༡༥ ༦	༡༥ ༥
ཕ་འཁྲིག	༡༥ ༢	༡༥ ༢	༡༥ ༡	༡༥ ༡	༡༥ ༡	༡༥ ༡	༡༥ ༡	༡༥ ༡	༡༥ ༡	༡༥ ༡	༡༥ ༡
སྦྱར	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠

༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	སྦྱར
༡༥ ༡༣	༡༥ ༡༣	༡༥ ༡༢	༡༥ ༡༢	༡༥ ༡༢	༡༥ ༡༡	༡༥ ༡༡	༡༥ ༡༡	༡༥ ༡༡	༡༥ ༡༠	༡༥ ༡༠	༡༥ ༡༠	༡༥ ༡༠	༡༥ ༩	༡༥ ༩	༡༥ ༩	༡༥ ༩	༡༥ ༨	༡༥ ༨	༡༥ ༨	ཁྲུ་མི
༡༥ ༥	༡༥ ༥	༡༥ ༥	༡༥ ༥	༡༥ ༤	༡༥ ༤	༡༥ ༤	༡༥ ༤	༡༥ ༤	༡༥ ༣	༡༥ ༣	༡༥ ༣	༡༥ ༣	༡༥ ༣	༡༥ ༢	༡༥ ༢	༡༥ ༢	༡༥ ༢	༡༥ ༢	༡༥ ༢	ཤལ་བྲི
༡༥ ༠	༡༥ ༠	༡༥ ༠	༡༥ ༠	༡༥ ༠	༡༥ ༠	༡༥ ༠	༡༥ ༠	༡༥ ༠	༡༥ ༠	༡༥ ༠	༡༥ ༠	༡༥ ༠	༡༥ ༠	༡༥ ༠	༡༥ ༠	༡༥ ༠	༡༥ ༠	༡༥ ༠	༡༥ ༠	ཤེ་ཀྲ
༡༩	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣	༢	༡	༠	ཚོག་སྦྱར

༦༧ –

ཁ། ༄༅། །ཟླ་བའི་སྐྱེད་སྡོད་བར་ཁྲིད་ཀྱི་རེའུ་མིག

༄། །ཟླ་བའི་རིམ་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱི་ཁྲིམས་ ཕྲིས་གཡས་གཡོན་དང་། ཞག་གིས་སྐྱེད་ ཚོག་སྒྱུར་གང་བབས་བསྒྱུར་སྐྱེ་གང་ཟིན་ ཐུན་དང་སྐར་ཉི་ཟླ་བ་དང་། ལའི་སྐྱེད་ སྐྱེད་ཅེས་བྱའོ། །

ཁྱི། ཉིན་ཞུར།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ཉིན་སྲང་།	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༡	༠	༠	༠
ཆུ་མིག གཡས་ཐེ	༥༨ ༩	༥༨ ༩	༥༨ ༩	༥༨ ༩	༥༨ ༩	༥༨ ༩	༥༨ ༩	༥༨ ༩	༥༨ ༨	༥༨ ༨	༥༨ ༨
ཉིན་ཚོག་སྲང	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༡	༠	༠
	༠	༡	༠	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡
ཕྱིམ་པ། གཡས་ཐེ	༥༧ ༥༩	༥༧ ༥༩	༥༧ ༥༨	༥༧ ༥༨	༥༧ ༥༧	༥༧ ༥༦	༥༧ ༥༥	༥༧ ༥༤	༥༧ ༥༣	༥༧ ༥༢	༥༧ ༥༡
ཉིན་ཚོག་སྲང	༠	༠	༡	༠	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡
	༡	༢	༡	༡	༢	༡	༡	༢	༡	༡	༢
ཁྱི། གཡས་སྒྲི།	༥༧ ༢༩	༥༧ ༢༨	༥༧ ༢༦	༥༧ ༢༥	༥༧ ༢༤	༥༧ ༢༢	༥༧ ༢༡	༥༧ ༢༠	༥༧ ༡༨	༥༧ ༡༧	༥༧ ༡༦
ཚོག་སྲང་།	༠	༡	༢	༡	༡	༢	༡	༡	༢	༡	༡
ཚོག་ཟུར།	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠

༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	ཚེས་པ།
༠	༡	༠	༠	༠	༡	༠	༡	༠	༠	༡	༠	༡	༡	༠	༡	༠	༡	༡	༠	ཉིན་སྲང་།
༥༨ ༨	༥༨ ༨	༥༨ ༧	༥༨ ༧	༥༨ ༧	༥༨ ༧	༥༨ ༦	༥༨ ༦	༥༨ ༥	༥༨ ༥	༥༨ ༥	༥༨ ༤	༥༨ ༤	༥༨ ༣	༥༨ ༢	༥༨ ༢	༥༨ ༡	༥༨ ༡	༥༨ ༠	༥༧ ༥༩	ཀེ་ཏུ། གཡོན་སྐོར།
༠	༠	༡	༠	༠	༠	༡	༠	༡	༠	༠	༡	༠	༡	༡	༠	༡	༠	༡	༡	སྲང་།
༠	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༢	༡	༡	༡	༡	༡	༢	༡	༡	༡	༢	༠	
༥༧ ༥༠	༥༧ ༥༠	༥༧ ༤༩	༥༧ ༤༨	༥༧ ༤༧	༥༧ ༤༦	༥༧ ༤༥	༥༧ ༤༤	༥༧ ༤༣	༥༧ ༤༡	༥༧ ༤༠	༥༧ ༣༩	༥༧ ༣༨	༥༧ ༣༧	༥༧ ༣༦	༥༧ ༣༤	༥༧ ༣༣	༥༧ ༣༢	༥༧ ༣༡	༥༧ ༢༩	ཕྱི་མ། སྐོར།
༡	༠	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༢	༡	༡	༡	༡	༡	༢	༡	༡	༡	༢	ཆུ་སྲང་།
༡	༢	༡	༢	༢	༡	༢	༢	༡	༢	༢	༡	༢	༡	༢	༢	༢	༡	༢	༠	
༥༧ ༡༤	༥༧ ༡༣	༥༧ ༡༡	༥༧ ༡༠	༥༧ ༨	༥༧ ༦	༥༧ ༥	༥༧ ༣	༥༧ ༡	༥༧ ༠	༥༦ ༥༨	༥༦ ༥༦	༥༦ ༥༥	༥༦ ༥༣	༥༦ ༥༢	༥༦ ༥༠	༥༦ ༤༨	༥༦ ༤༦	༥༦ ༤༥	༥༦ ༤༣	ཕྱིར། སྐོར།
༢	༡	༢	༡	༢	༢	༡	༢	༢	༡	༢	༢	༡	༢	༡	༢	༢	༢	༡	༢	སྲང་།
༡༩	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣	༢	༡	༠	རིམ་མིན།

༄། །ཟླ་བའི་རེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱི་ཕྱིས་
ཕྱིས་གཡས་གཡོན་དང་། ཞག་གིས་
སྐྱེད་འཕོག་གི་བྱ་རར་གར་བབས་བཅུད་སྐྱེ།
གང་ཟིན་ཕུན་དང་སྤྲང་ནི་ཟླ་བ་དང་།
སའི་ཕྱེད་སྤྱོད་ཅེས་བྱའོ།། ། །

ཞི་སྐྱང་ཐུར	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
སྐྱེད་སྤྲང་།	༢	༡	༢	༢	༢	༢	༡	༢	༢	༢	༡
ཕྱི་མི་གཡས་སྔ	༥༦ ༤༣	༥༦ ༤༡	༥༦ ༤༠	༥༦ ༣༨	༥༦ ༣༦	༥༦ ༣༤	༥༦ ༣༢	༥༦ ༣༡	༥༦ ༢༩	༥༦ ༢༧	༥༦ ༢༥
ཞག་རེར་	༠	༢	༡	༢	༢	༢	༢	༡	༢	༢	༢
	༡	༢	༢	༢	༡	༢	༢	༡	༢	༡	༢
སྔོན་གཡས་སྔ	༥༥ ༥༠	༥༥ ༤༩	༥༥ ༤༧	༥༥ ༤༥	༥༥ ༤༣	༥༥ ༤༢	༥༥ ༤༠	༥༥ ༣༨	༥༥ ༣༧	༥༥ ༣༥	༥༥ ༣༤
ཆུ་སྲང་	༠	༡	༢	༢	༢	༡	༢	༢	༡	༢	༡
	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༠	༡	༠
ཉི་ཁྲིག་ཕྱི།	༥༥ ༧	༥༥ ༦	༥༥ ༥	༥༥ ༤	༥༥ ༣	༥༥ ༢	༥༥ ༡	༥༥ ༠	༥༤ ༥༩	༥༤ ༥༩	༥༤ ༥༨
ཆུ་སྲང་།	༠	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༠	༡
ཐོག་ཐུར་	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠

རིམ་པ།	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠
ཆུ་སྲང་།	༢	༢	༡	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༡	༢	༢	༢	༢	༡	༢	༠
ཕྱི་མི། སྔོན	༥༦ ༢༤	༥༦ ༢༢	༥༦ ༢༠	༥༦ ༡༩	༥༦ ༡༧	༥༦ ༡༥	༥༦ ༡༣	༥༦ ༡༡	༥༦ ༡༠	༥༦ ༨	༥༦ ༦	༥༦ ༤	༥༦ ༢	༥༦ ༡	༥༥ ༥༩	༥༥ ༥༧	༥༥ ༥༥	༥༥ ༥༣	༥༥ ༥༢	༥༥ ༥༠
ཆུ་སྲང་།	༡	༢	༢	༡	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༢	༡	༢	༢	༢	༢	༡	༢
	༡	༢	༡	༢	༡	༢	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༢	༡	༡	༡	༡	༢	༡	༠
སློ་སྨྲི། སྔོན།	༥༥ ༣༢	༥༥ ༣༡	༥༥ ༢༩	༥༥ ༢༨	༥༥ ༢༦	༥༥ ༢༥	༥༥ ༢༣	༥༥ ༢༢	༥༥ ༢༡	༥༥ ༡༩	༥༥ ༡༨	༥༥ ༡༧	༥༦ ༡༦	༥༥ ༡༤	༥༥ ༡༣	༥༥ ༡༢	༥༥ ༡༡	༥༥ ༡༠	༥༥ ༨	༥༥ ༧
ཆུ་སྲང་།	༢	༡	༢	༡	༢	༡	༢	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༢	༡	༡	༡	༡	༢	༡
	༡	༡	༠	༡	༡	༡	༠	༠	༡	༠	༠	༠	༡	༠	༠	༠	༡	༠	༠	༠
ཕྱི་བྱི། སྔོན།	༥༤ ༥༨	༥༤ ༥༧	༥༤ ༥༦	༥༤ ༥༦	༥༤ ༥༥	༥༤ ༥༤	༥༤ ༥༣	༥༤ ༥༣	༥༤ ༥༣	༥༤ ༥༢	༥༤ ༥༢	༥༤ ༥༢	༥༤ ༥༢	༥༤ ༥༡	༥༤ ༥༡	༥༤ ༥༡	༥༤ ༥༡	༥༤ ༥༠	༥༤ ༥༠	༥༤ ༥༠
སྲང་།	༠	༡	༡	༠	༡	༡	༡	༠	༠	༡	༠	༠	༠	༡	༠	༠	༠	༡	༠	༠
རིམ་མིན།	༡༩	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣	༢	༡	༠

ཚེ། ༄༅། །བསྒྲོད་མཐམ་བར་ཁྱད་ཀྱི་རེའུ་མིག

ཉི་མའི་རིལ་ཞག་དག་པའི་ཁྱིམ་ཞག་བྱ་ར། ཚེས་ཞག ཚེ།	༠ ༠	༠ ༡	༠ ༢	༠ ༣	༠ ༤	༠ ༥	༠ ༦	༠ ༧	༠ ༨	༠ ༩	༠ ༡༠	༠ ༡༡
འདིལ་འཛིན་བྱེད་ལ་ཕྲི་ལྷག་བསྒྲེར་ཁྱིམ་དང་དཀྱིལ་ཡའི་བར། ཁྱད་མཐོ་ཞག་གཉིས་ཀྱི་འོག་སྣང་བསྒྱུར་བྱེད་ཡིན།	༡༨ ༠ ༠	༡༨ ༤ ༢༢	༡༨ ༨ ༤༣	༡༨ ༡༣ ༥	༡༨ ༡༧ ༢༦	༡༨ ༢༡ ༤༨	༡༨ ༢༦ ༩	༡༨ ༣༠ ༣༠	༡༨ ༣༤ ༥༡	༡༨ ༣༩ ༡༢	༡༨ ༤༣ ༣༢	༡༨ ༤༧ ༥༢
འདིལ་ཉི་རིལ་ཞག་དག་གི་ཟླུན་མཐུན་བསྒྱུར་བསྒྲེར་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག དང་དཀྱིལ་མཐོ་གཉིས་ཀྱི་འོག་སྣང་བསྒྱུར་ཟིན་བཀོད་བྱེད་དོ།།	༢༦༢	༢༦༡	༢༦༢	༢༦༡	༢༦༢	༢༦༡	༢༦༡	༢༦༡	༢༦༡	༢༦༠	༢༦༠	༢༦༠
བསྒྲེད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་རེའུ་མིག་ཡིན།	༠ ༠ ༠ ༠	༠ ༡ ༥༢ ༡༧	༠ ༣ ༤༤ ༢༧	༠ ༥ ༣༦ ༢༦	༠ ༧ ༢༨ ༥	༠ ༩ ༡༩ ༢༡	༠ ༡༡ ༡༠ ༨	༡༣ ༠ ༡༨	༠ ༡༤ ༤༨ ༥༡	༠ ༡༦ ༣༡ ༣༨	༠ ༡༨ ༢༦ ༣༥	༠ ༢༠ ༡༣ ༣༨
བསྒྲེད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་འོག་སྣང་པའི་བསྒྱུར་བྱ་ཡིན།	༦༠༣༧	༦༧༣༠	༦༧༡༩	༦༦༣༢	༦༦༧༦	༦༦༤༧	༦༦༡༠	༦༥༡༣	༦༦༤༧	༦༤༡༧	༦༤༢༣	༦༣༦༥
དཀྱིལ་པའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་རེའུ་མིག་ཡིན། སྐོར།	༢༦ ༣༠ ༣༠	༢༦ ༣༠ ༥༦	༢༦ ༣༢ ༡༣	༢༦ ༣༤ ༢༠	༢༦ ༣༧ ༡༧	༢༦ ༤༡ ༦	༢༧ ༤༥ ༤༤	༢༦ ༥༡ ༡༡	༢༦ ༥༧ ༢༦	༢༧ ༤ ༢༢	༢༧ ༡༢ ༢༧	༢༧ ༢༠ ༥༢
དཀྱིལ་པའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་འོག་སྣང་འདི་བསྒྱུར་བྱ་ཡིན།	༢༦	༧༧	༡༢༧	༡༧༧	༢༢༩	༢༧༨	༣༢༧	༣༧༥	༤༢༣	༤༧༨	༥༠༥	༥༦༠

༠ ༡༢	༠ ༡༣	༠ ༡༤	༠ ༡༥	༠ ༡༦	༠ ༡༧	༠ ༡༨	༠ ༡༩	༠ ༢༠	༠ ༢༡	༠ ༢༢	༠ ༢༣	༠ ༢༤	༠ ༢༥	༠ ༢༦	༠ ༢༧	༠ ༢༨	༠ ༢༩	༠ ༣༠
༡༨ ༥༢ ༡༢	༡༨ ༥༦ ༣༡	༡༩ ༠ ༥༠	༡༩ ༥ ༩	༡༩ ༩ ༢༧	༡༩ ༡༣ ༤༥	༡༩ ༡༨ ༢	༡༩ ༢༢ ༡༩	༡༩ ༢༦ ༣༥	༡༩ ༣༠ ༥༡	༡༩ ༣༥ ༦	༡༩ ༣༩ ༢༡	༡༩ ༤༣ ༣༥	༡༩ ༤༧ ༤༨	༡༩ ༥༢ ༡	༡༩ ༥༦ ༡༣	༢༠ ༠ ༢༥	༢༠ ༤ ༣༦	༢༠ ༨ ༤༦
༢༥༩	༢༥༩	༢༥༩	༢༥༨	༢༥༨	༢༥༧	༢༥༧	༢༥༦	༢༥༦	༢༥༥	༢༥༥	༢༥༤	༢༥༣	༢༥༣	༢༥༢	༢༥༢	༢༥༡	༢༥༠	༠
༠ ༢༡ ༥༢ ༤༣	༠ ༢༣ ༤༢ ༤༤	༠ ༢༥ ༢༨ ༣༥	༠ ༢༧ ༡༡ ༣༥	༠ ༢༨ ༥༣ ༡༥	༡ ༠ ༣༣ ༤༢	༡ ༢ ༡༢ ༥༤	༡ ༣ ༥༡ ༤༢	༡ ༥ ༢༧ ༢༥	༡ ༧ ༢ ༤༤	༡ ༨ ༤༦ ༤༣	༡ ༡༠ ༢༠	༡ ༡༡ ༤༠ ༣༨	༡ ༡༣ ༡༠ ༣༥	༡ ༡༤ ༣༢ ༡༣	༡ ༡༦ ༦ ༢༨	༡ ༡༧ ༣༢ ༢༨	༡ ༡༨ ༥༧ ༦	༡ ༢༠ ༢༠ ༢༨
༦༣༤༡	༦༢༩༡	༦༡༨༠	༦༡༠༠	༦༠༢༧	༥༩༥༢	༥༨༧༥	༥༧༩༦	༥༧༡༢	༦༢༡༩	༤༩༥༧	༥༤༧༨	༥༣༢༧	༥༣༨	༥༢༢༥	༥༡༠	༥༠༧༨	༥༠༠༢	༠
༢༧ ༣༠ ༡༢	༢༧ ༤༠ ༡༤	༢༧ ༥༡ ༠	༢༨ ༢ ༢༥	༢༨ ༡༤ ༣༢	༢༨ ༢༧ ༡༦	༢༨ ༤༠ ༣༧	༢༨ ༥༤ ༣༤	༢༩ ༩ ༥	༢༩ ༢༤ ༡༠	༢༩ ༣༩ ༤༦	༢༩ ༥༥ ༥༢	༣༠ ༡༢ ༢༦	༣༠ ༢༩ ༢༩	༣༠ ༤༦ ༥༧	༣༡ ༤ ༥༡	༣༡ ༢༣ ༨	༣༡ ༤༡ ༤༧	༣༢ ༠ ༤༧
༦༠༢	༦༤༦	༦༨༥	༧༢༧	༧༦༤	༨༠༡	༨༣༧	༨༧༡	༩༠༥	༩༣༦	༩༦༦	༩༩༥	༡༠༢༢	༡༠༤༨	༡༠༧༤	༡༠༩༧	༡༡༡༩	༡༡༤༠	༠

ཕྱི་མའི་རེས་ཞག་དག་པའི་ཁྱིམ་ཞག་སྤྱི་ཁྱུར། ཁྱིམ་པ་ཡི་མི།

འདི་ལ་འཛིན་བྱེད་ལ་ཕྱི་ཕྱག་བསྒོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་དང་། དཀྱིལ་པའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གཉིས་ལ་ཀྱི་ཚོག་སྤང་བསྐུར་བྱེད་དོ།

འདི་ལ་ཉི་རེས་ཞག་དག་གི་ཕྱུན་མན་བསྐྱུར་བསྒོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་དང་དཀྱིལ་མཐོ་ཞག་གཉིས་ལ་ཀྱི་ཚོག་སྤང་བསྐུར་ཞིན་བགོད་བྱེད་དོ།

~ བསྒོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་རེའུ་མིག་ཡིན། ཕྱིར།

~ བསྒོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་ཚོག་སྤང་འདི་བསྐུར་བྱ་ཡིན།

~ དཀྱིལ་པའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་རེའུ་མིག་ཡིན།

~ དཀྱིལ་པའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་ཚོག་སྤང་བསྐུར་བྱ་ཡིན།

༡ ༠	༡ ༡	༡ ༢	༡ ༣	༡ ༤	༡ ༥	༡ ༦	༡ ༧	༡ ༨	༡ ༩	༡ ༡༠	༡ ༡༡
༢༠ ༨ ༤༧	༢༠ ༡༢ ༥༦	༢༠ ༡༧ ༤	༢༠ ༢༡ ༡༣	༢༠ ༢༥ ༢༠	༢༠ ༢༢ ༢༧	༢༠ ༣༣ ༣༣	༢༠ ༣༧ ༣༨	༢༠ ༤༡ ༤༣	༢༠ ༤༥ ༤༦	༢༠ ༤༢ ༥༠	༢༠ ༥༣ ༥༢
༢༥༠	༢༤༨	༢༤༩	༢༤༧	༢༤༧	༢༤༧	༢༤༥	༢༤༥	༢༤༣	༢༤༤	༢༤༢	༢༤༢
༡ ༢༠ ༢༠ ༢༨	༡ ༢༡ ༤༢ ༣༣	༡ ༢༣ ༣ ༢༡	༡ ༢༤ ༢༢ ༥༦	༡ ༢༥ ༤༡ ༡༢	༡ ༢༦ ༥༦ ༢༧	༡ ༢༨ ༡༤ ༢༨	༡ ༢༢ ༢༢ ༡༨	༢ ༤༣ ༡	༢ ༡ ༥༥ ༣༢	༢ ༣ ༢༧ ༡༣	༢ ༤ ༡༧ ༤༤
༢༩༢༤	༤༨༤༨	༤༧༧༥	༤༧༠༣	༤༧༢༨	༤༥༦༡	༤༤༢༠	༤༤༢༣	༤༣༥༨	༥༤༩༤	༣༠༣༡	༤༡༦༨
༣༢ ༠ ༤༧	༣༢ ༢༠ ༤	༣༢ ༣༢ ༤༦	༣༢ ༥༢ ༤༤	༣༣ ༡༢ ༥༤	༣༣ ༤༠ ༢༢	༣༤ ༡ ༤	༣༤ ༢༢ ༤	༣༤ ༤༣ ༧	༣༥ ༤ ༢༦	༣༥ ༢༥ ༥༦	༣༥ ༤༧ ༣༥
x ༡༡༥༧	༡༡༨༢	༡༡༩༨	༡༢༡༠	༡༢༢༨	༡༢༤༢	༡༢༦༠	༡༢༦༣	༡༢༧༩	༡༢༨༠	༡༢༩༩	༡༣༠༩

༡ ༡༢	༡ ༡༣	༡ ༡༤	༡ ༡༥	༡ ༡༦	༡ ༡༧	༡ ༡༨	༡ ༡༩	༡ ༢༠	༡ ༢༡
༢༠ ༥༧ ༥༤	༢༡ ༡ ༥༤	༢༡ ༥ ༥༥	༢༡ ༩ ༥༤	༢༡ ༡༣ ༥༣	༢༡ ༡༧ ༥༡	༢༡ ༢༡ ༤༨	༢༡ ༢༥ ༤༥	༢༡ ༢༩ ༤༡	༢༡ ༣༣ ༣༦
༢༤༠	༢༤༡	༢༣༩	༢༣༩	༢༣༨	༢༣༧	༢༣༧	༢༣༦	༢༣༥	༢༣༥
༢ ༥ ༢༧ ༡༢	༢ ༦ ༣༥ ༤༢	༢ ༧ ༤༣ ༡༥	༢ ༨ ༤༢ ༥༠	༢ ༩ ༤༥ ༣༠	༢ ༡༡ ༠ ༡༩	༢ ༡༢ ༤ ༡༥	༢ ༡༣ ༧ ༢༠	༢ ༡༤ ༩ ༣༧	༢ ༡༥ ༡༡ ༨
༤༡༡༠	༤༠༥༣	༣༢༢༥	༣༢༤༠	༣༨༨༩	༣༨༣༦	༣༧༨༥	༣༦༣༧	༣༦༩༡	༣༦༤༤
༣༦ ༩ ༢༤	༣༦ ༣༡ ༢༠	༣༦ ༥༣ ༢༤	༣༧ ༡༥ ༣༤	༣༧ ༣༧ ༤༩	༣༨ ༠ ༡༠	༣༨ ༢༢ ༣༧	༣༨ ༤༥ ༦	༣༩ ༩ ༤༠	༣༩ ༣༠ ༡༦
༡༣༡༦	༡༣༢༤	༡༣༣༠	༡༣༣༥	༡༣༤༡	༡༣༤༧	༡༣༤༩	༡༣༥༤	༡༣༥༦	༡༣༦༠

༡ ༢༢	༡ ༢༣	༡ ༢༤	༡ ༢༥	༡ ༢༦	༡ ༢༧	༡ ༢༨	༡ ༢༩	༡ ༣༠
༢༡ ༣༧ ༣༡	༢༡ ༤༡ ༢༤	༢༡ ༤༥ ༡༨	༢༡ ༤༩ ༡༠	༢༡ ༥༣ ༢	༢༡ ༥༦ ༥༣	༢༢ ༠ ༤༤	༢༢ ༤ ༣༤	༢༢ ༨ ༢༤
༢༣༣	༢༣༤	༢༣༢	༢༣༢	༢༣༡	༢༣༡	༢༣༠	༢༣༠	༠
༢ ༡༦ ༡༡ ༥༢	༢ ༡༧ ༡༡ ༥༢	༢ ༡༨ ༡༡ ༩	༢ ༡༩ ༤༤	༢ ༢༠ ༤༠	༢ ༢༡ ༤ ༥༦	༢ ༢༢ ༣༥	༢ ༢༢ ༥༧ ༣༨	༢ ༢༣ ༥༣ ༤
༣༦༠༠	༣༥༥༧	༣༥༡༥	༣༠༤༧	༣༤༣༦	༣༣༤༩	༣༣༦༣	༣༣༢༦	༠
༣༩ ༥༢ ༥༦	༤༠ ༡༥ ༣༦	༤༠ ༣༨ ༡༩	༤༡ ༢	༤༡ ༢༣ ༤༧	༤༡ ༤༦ ༣༡	༤༢ ༢ ༡༥	༤༢ ༣༡ ༥༢	༤༢ ༥༤ ༤༣
༡༣༦༠	༡༣༦༣	༡༣༦༣	༡༣༦༥	༡༣༦༤	༡༣༦༤	༡༣༦༤	༡༣༦༤	༠

༄ ཉི་མའི་རེས་ཞག་དག་པའི་ཁྱིམ་ཞག་སྟེ་ཐུར། ཁྱིམ།	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༢༡༠	༢༡༡
༄ འདིས་འཛིན་བྱེད་ལ་ཟླ་ལྷག་བསྒོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་དང་དཀྱིལ་པའི་བར་ཕྱེད་མཐོ་ཞག་གཉིས་ཀྱི་དོག་ཤར་བསྒྱུར་བྱེད་ཡིན།	༢༢ ༨ ༢༤	༢༢ ༡༢ ༡༣	༢༢ ༡༦ ༡	༢༢ ༡༩ ༤༩	༢༢ ༢༣ ༣༦	༢༢ ༢༧ ༢༣	༢༢ ༣༡ ༢	༢༢ ༣༤ ༥༥	༢༢ ༣༨ ༤༠	༢༢ ༤༢ ༢༥	༢༢ ༤༦ ༡༠	༢༢ ༤༩ ༥༤
༄ འདིས་ཉི་མའི་རེས་ཞག་དག་པའི་ཐུན་ཚན་བསྒྱུར་བསྒོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་དང་དཀྱིལ་མཐོ་གཉིས་ཀྱི་དོག་ཤར་བསྒྱུར་བཞིན་བགོད་བྱེད་དོ།།	༢༢༩	༢༢༨	༢༢༨	༢༢༧	༢༢༧	༢༢༦	༢༢༦	༢༢༥	༢༢༥	༢༢༥	༢༢༤	༢༢༤
	༢ ༢༣ ༥༣ ༤	༢ ༢༤ ༤༧ ༥༨	༢ ༢༥ ༤༢ ༡༢	༢ ༢༦ ༣༦ ༢	༢ ༢༧ ༢༢ ༢༧	༢ ༢༨ ༢༢ ༡༧	༢ ༢༩ ༡༤ ༣༨	༣ ༠ ༦ ༣༢	༣ ༠ ༥༨ ༠	༣ ༡༩ ༢	༣ ༢ ༣༢ ༤༡	༣ ༣ ༢༩ ༥༦
༄ བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་རེ་ཚུ་མིག་ཡིན། ཕྱིན x	༣༢༩༤	༣༢༦༡	༣༢༣༠	༣༡༩༨	༣༡༧༠	༣༡༤༡	༣༡༡༤	༣༠༨༨	༣༠༦༨	༣༠༣༢	༣༠༡༥	༢༩༩༣
༄ བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་དོག་ཤར་འདི་བསྒྱུར་བྱ་ཡིན།	༤༢ ༥༤ ༤༣	༤༣ ༡༧ ༢༤	༤༣ ༤༠ ༦	༤༤ ༢ ༤༤	༤༤ ༢༥ ༢༡	༤༤ ༤༧ ༥༧	༤༥ ༡༠ ༣༠	༤༥ ༣༣ ༠	༤༥ ༥༥ ༢༧	༤༦ ༡༧ ༥༢	༤༦ ༤༠ ༡༢	༤༧ ༢ ༣༠
༄ དཀྱིལ་པའི་བར་ཕྱེད་མཐོ་ཞག་གི་རེ་ཚུ་མིག་ཡིན	x ༡༣༦༡	༡༣༦༢	༡༣༥༨	༡༣༥༧	༡༣༥༦	༡༣༥༣	༡༣༥༠	༡༣༤༧	༡༣༤༥	༡༣༤༠	༡༤༣༨	༡༣༣༥
༄ དཀྱིལ་པའི་བར་ཕྱེད་མཐོ་ཞག་གི་དོག་ཤར་འདི་བསྒྱུར་བྱ་ཡིན།												

༢༡༢	༢༡༣	༢༡༤	༢༡༥	༢༡༦	༢༡༧	༢༡༨	༢༡༩	༢༢༠	༢༢༡	༢༢༢	༢༢༣	༢༢༤	༢༢༥	༢༢༦	༢༢༧	༢༢༨	༢༢༩	༢༣༠
༢༢ ༥༣ ༣༨	༢༢ ༥༧ ༢༡	༢༣ ༡ ༤	༢༣ ༤ ༤༦	༢༣ ༨ ༢༢	༢༣ ༡༢ ༡༡	༢༣ ༡༥ ༥༣	༢༣ ༡༩ ༣༤	༢༣ ༢༣ ༡༥	༢༣ ༢༦ ༥༦	༢༣ ༣༠ ༣༧	༢༣ ༣༤ ༡༨	༢༣ ༣༧ ༥༢	༢༣ ༤༡ ༣༢	༢༣ ༤༥ ༡༩	༢༣ ༤༩ ༠	༢༣ ༥༢ ༤༠	༢༣ ༥༦ ༢༠	༠ ༠ ༠
༢༢༣	༢༢༣	༢༢༢	༢༢༣	༢༢༢	༢༢༢	༢༢༡	༢༢༡	༢༢༡	༢༢༡	༢༢༡	༢༢༡	༢༢༠	༢༢༠	༢༢༠	༢༢༠	༢༢༠	༢༢༠	༠
༣ ༤ ༡༩ ༤༢	༣ ༥ ༢ ༢༠	༣ ༥ ༥༨ ༣༡	༣ ༤༧ ༢༢	༣ ༣༥ ༥༥	༣ ༨༤ ༢	༣ ༢ ༡༩ ༦	༣ ༢ ༥༩ ༤༦	༣ ༡༠ ༤༧ ༡༡	༣ ༡༡ ༣༤ ༢༡	༣ ༡༢ ༢༡ ༡༧	༣ ༡༣ ༧ ༥༢	༣ ༡༣ ༥༤ ༣༠	༣ ༡༤ ༤༠ ༤༧	༣ ༡༥ ༢༦ ༥༣	༣ ༡༦ ༡༢ ༤༢	༣ ༡༦ ༥༨ ༣༤	༣ ༡༧ ༤༤ ༡༡	༣ ༡༨ ༢༩ ༣༨
༢༢༧༡	༢༩༥༢	༢༩༣༡	༢༩༡༣	༢༨༢༤	༢༨༧༧	༢༨༦༠	༢༨༤༥	༢༨༣༠	༢༨༠༦	༢༨༠༢	༢༧༩༡	༢༧༧༢	༢༧༦༦	༢༧༥༦	༢༧༤༥	༢༧༣༧	༢༧༢༧	༠
༤༧ ༢༤ ༤༥	༤༧ ༤༦ ༥༥	༤༨ ༢ ༢	༤༨ ༣༡ ༦	༤༨ ༥༣ ༤	༤༩ ༡༤ ༥༩	༤༩ ༣༦ ༤༨	༤༩ ༥༨ ༣༦	༥༠ ༢༠ ༡༦	༥༠ ༤༡ ༥༤	༥༡ ༣ ༢༥	༥༡ ༢༤ ༥༢	༥༡ ༤༦ ༡༤	༥༢ ༧ ༣༢	༥༢ ༢༨ ༤༤	༥༢ ༤༢ ༥༡	༥༣ ༡༠ ༥༣	༥༣ ༣༡ ༤༢	༥༣ ༥༢ ༣༢
༡༣༣༠	༡༣༢༦	༡༣༢༤	༡༣༡༨	༡༣༡༥	༡༣༠༩	༡༣༠༨	༡༣༠༠	༡༢༩༨	༡༢༩༡	༡༢༨༧	༡༢༨༢	༡༢༧༨	༡༢༧༢	༡༢༦༧	༡༢༦༢	༡༢༥༦	༡༢༥༠	༠

ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག་པའི་ཁྱིམ་ཞག་སྦྱོར་བ། (ལུགས། མི།)	༣ ༠	༣ ༡	༣ ༢	༣ ༣	༣ ༤	༣ ༥	༣ ༦	༣ ༧	༣ ༨	༣ ༩	༣ ༡༠	༣ ༡༡
འདིས་འཛིན་བྱེད་ལ་ཕྲི་སྐྱག་བསྒྲོད་ཁྱིམ་དང་དཀྱིལ་པའི་བར་ཁྲད་མཐོ་ཞག་གཉིས་ཀྱི་ངོག་སྲུང་བསྒྱུར་བྱེད་ཡིན།	༠ ༠ ༠	༠ ༣ ༤༠	༠ ༧ ༢༠	༠ ༡༡ ༠	༠ ༡༤ ༤༡	༠ ༡༨ ༢༡	༠ ༢༢ ༡	༠ ༢༥ ༤༢	༠ ༢༩ ༢༣	༠ ༣༣ ༤	༠ ༣༦ ༤༥	༠ ༤༠ ༢༦
	༢༢༠	༢༢༠	༢༢༠	༢༢༡	༢༢༠	༢༢༠	༢༢༡	༢༢༡	༢༢༡	༢༢༡	༢༢༡	༢༢༡
འདིས་ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག་པའི་སྦུན་མན་བསྒྱུར་བགོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་དང་དཀྱིལ་མཐོ་གཉིས་ཀྱི་བགོད་བྱེད་ཡིན།	༣ ༡༨ ༢༩ ༣༨	༣ ༡༩ ༡༤ ༥༨	༣ ༢༠ ༠ ༡༠	༣ ༢༠ ༤༥ ༡༥	༣ ༢༡ ༣༠ ༡༣	༣ ༢༢ ༡༥	༣ ༢༢ ༥༩ ༥༣	༣ ༢༣ ༤༤ ༣༥	༣ ༢༤ ༢༩ ༡༣	༣ ༢༥ ༡༣ ༤༩	༣ ༢༥ ༥༨ ༢༠	༣ ༢༦ ༤༢ ༥༠
བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་རེའུ་མིག་ཡིན། (X སྔོན།)	༢༧༢༠	༢༧༡༢	༢༧༠༥	༢༦༩༨	༢༦༩༣	༢༦༨༧	༢༦༨༢	༢༦༧༨	༢༦༧༤	༢༦༧༡	༢༦༧༠	༢༦༦༥
བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་ངོག་སྲུང་འདི་བསྒྱུར་བྱ་ཡིན།	༥༣ ༥༢ ༣༩	༥༤ ༡༣ ༢༥	༥༤ ༣༤ ༤	༥༤ ༥༤ ༣༨	༥༥ ༡༥ ༧	༥༥ ༣༥ ༢༢	༥༥ ༥༥ ༤༦	༥༦ ༡༥ ༥༦	༥༦ ༣༦ ༡	༥༦ ༥༥ ༥༢	༥༧ ༡༥ ༥༢	༥༧ ༣༥ ༣༧
དཀྱིལ་པའི་བར་ཁྲད་མཐོ་ཞག་གི་རེའུ་མིག་ཡིན། / དཀྱིལ་པའི་བར་ཁྲད་མཐོ་ཞག་གི་ངོག་སྲུང་འདི་སྒྱུར་བྱ་ཡིན།	X ༡༢༧༦	༡༢༣༩	༡༢༣༤	༡༢༢༩	༡༢༢༢	༡༢༡༧	༡༢༡༠	༡༢༠༥	༡༡༩༨	༡༡༩༣	༡༡༨༥	༡༡༨༠

༣ ༡༢	༣ ༡༣	༣ ༡༤	༣ ༡༥	༣ ༡༦	༣ ༡༧	༣ ༡༨	༣ ༡༩	༣ ༢༠	༣ ༢༡	༣ ༢༢	༣ ༢༣	༣ ༢༤	༣ ༢༥	༣ ༢༦	༣ ༢༧	༣ ༢༨	༣ ༢༩	༣ ༣༠
༠ ༤༤ ༧	༠ ༤༧ ༤༢	༠ ༥༡ ༣༡	༠ ༥༥ ༡༤	༠ ༥༨ ༥༦	༡ ༢ ༣༩	༡ ༦ ༢༢	༡ ༡༠ ༦	༡ ༡༣ ༥༠	༡ ༡༧ ༣༥	༡ ༢༡ ༢༠	༡ ༢༥ ༥	༡ ༢༨ ༥༡	༡ ༣༢ ༣༧	༡ ༣༦ ༢༤	༡ ༤༠ ༡༡	༡ ༤༣ ༥༢	༡ ༤༧ ༤༧	༡ ༥༡ ༣༦
༢༢༢	༢༢༢	༢༢༣	༢༢༢	༢༢༣	༢༢༣	༢༢༤	༢༢༤	༢༢༥	༢༢༥	༢༢༥	༢༢༦	༢༢༦	༢༢༧	༢༢༧	༢༢༨	༢༢༨	༢༢༩	༠
༣ ༢༧ ༢༧ ༡༢	༣ ༢༨ ༡༡ ༤༢	༣ ༢༨ ༥༦ ༥	༣ ༢༩ ༤༠ ༣༩	༤ ༠ ༢༤ ༥༢	༤ ༡ ༢ ༡༥	༤ ༡ ༥༣ ༣༩	༤ ༢ ༣༨ ༤	༤ ༣ ༢༢ ༣༡	༤ ༤ ༦ ༥༩	༤ ༤ ༥༡ ༣༠	༤ ༥ ༣༦ ༤	༤ ༦ ༢༠ ༤༡	༤ ༧ ༥ ༢༡	༤ ༧ ༥༠ ༥	༤ ༨ ༣༤ ༥༣	༤ ༩ ༡༩ ༤༧	༤ ༡༠ ༤ ༤༤	༤ ༡༠ ༤༩ ༤༧
༢༦༦༧	༢༦༦༣	༢༦༧༤	༢༦༥༣	༢༦༦༣	༢༦༦༤	༢༦༦༥	༢༦༦༧	༢༦༦༨	༢༦༧༡	༢༦༧༤	༢༦༧༧	༢༦༨༠	༢༦༨༤	༢༦༨༨	༢༦༩༤	༢༦༩༧	༢༧༠༣	༠
༥༧ ༥༥ ༡༧	༥༨ ༡༤ ༤༢	༥༨ ༣༤ ༡༥	༥༨ ༥༣ ༣༥	༥༩ ༡༢ ༤༦	༥༩ ༣༡ ༥༡	༥༩ ༥༠ ༥༠	༦༠ ༩ ༤༡	༦༠ ༢༨ ༢༤	༦༠ ༤༧ ༠	༦༡ ༥ ༢༩	༦༡ ༢༣ ༤༩	༦༡ ༤༢ ༣	༦༢ ༠ ༦	༦༢ ༡༨ ༣	༦༢ ༣༥ ༡	༦༢ ༥༣ ༢༢	༦༣ ༡༡ ༡	༦༣ ༢༨ ༢༢
༡༡༧༢	༡༡༦༦	༡༡༦༠	༡༡༥༡	༡༡༤༦	༡༡༣༨	༡༡༣༡	༡༡༢༣	༡༡༡༦	༡༡༠༩	༡༡༠༠	༡༠༩༤	༡༠༨༣	༡༡༧༧	༡༠༩༨	༡༡༠༨	༡༠༥༢	༡༠༤༡	༠

ཉི་མའི་རེས་ཞག་དག་པའི་ཁྱིམ་ཞག་སྤྱི་ཟླ། ཟླ་ མི	༤ ༠	༤ ༡	༤ ༢	༤ ༣	༤ ༤	༤ ༥	༤ ༦	༤ ༧	༤ ༨	༤ ༩	༤ ༡༠	༤ ༡༡
འདེས་འདོན་བྱེད་ལ་སྤྱི་ལྷག་བསྒྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་དང་དཀྱིལ་མའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གཉིས་ཀྱི་འོག་སྲང་བསྒྱུར་བྱེད་ཡིན།	༡ ༥༡ ༣༦	༡ ༥༥ ༢༦	༡ ༥༩ ༡༦	༢ ༣ ༧	༢ ༦ ༥༨	༢ ༡༠ ༥༠	༢ ༡༤ ༤༢	༢ ༡༨ ༣༦	༢ ༢༢ ༢༩	༢ ༢༦ ༢༤	༢ ༣༠ ༡༩	༢ ༣༤ ༡༥
འདེས་ཉི་མའི་རེས་ཞག་དག་པའི་ཕྱུན་མན་བསྒྱུར་བསྒྲོད་དཀྱིལ་དང་དཀྱིལ་བའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གཉིས་ཀྱི་འོག་སྲང་བསྒོད།	༢༣༠	༢༣༠	༢༣༡	༢༣༡	༢༣༢	༢༣༢	༢༣༤	༢༣༣	༢༣༥	༢༣༥	༢༣༦	༢༣༧
བསྒྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་རེའུ་མིག་ཡིན། X སྔོན།	༤ ༡༠ ༤༩ ༤༧	༤ ༡༡ ༣༥ ༥༦	༤ ༡༢ ༢༠ ༡༡	༤ ༡༣ ༥ ༣༢	༤ ༡༣ ༥༡ ༠	༤ ༡༤ ༣༦ ༣༥	༤ ༡༥ ༢༢ ༡༥	༤ ༡༦ ༨ ༣	༤ ༡༦ ༥༤ ༠	༤ ༡༧ ༤༩ ༤	༤ ༡༨ ༢༦ ༡༧	༤ ༡༩ ༡༢ ༣༧
བསྒྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་འོག་སྲང་འདི་བསྒྱུར་བྱ་ཡིན།	༢༧༦༩	༢༦༥༥	༢༧༢༡	༢༧༢༨	༢༧༣༥	༢༧༤༠	༢༧༤༨	༢༧༥༧	༢༧༦༤	༢༧༧༣	༢༧༨༠	༢༧༨༨
དཀྱིལ་བའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་རེའུ་མིག་ཡིན།	༦༣ ༢༨ ༢༢	༦༣ ༤༥ ༣༥	༦༤ ༢ ༣༨	༦༤ ༡༩ ༣༡	༧༤ ༣༦ ༡༥	༦༤ ༥༢ ༤༨	༦༥ ༩ ༡༢	༦༥ ༢༥ ༢༥	༦༥ ༤༡ ༢༧	༦༥ ༥༧ ༡༩	༦༦ ༡༢ ༥༩	༦༦ ༢༨ ༢༨
དཀྱིལ་བའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་འོག་སྲང་འདི་བསྒྱུར་བྱ་ཡིན།	༡༠༣༣	༡༠༢༣	༡༠༡༣	༡༠༠༤	༩༩༣	༩༨༤	༩༧༣	༩༦༢	༩༥༢	༩༤༠	༩༢༩	༩༡༦

ཉི་མའི་རེས་ཞག་དག་པའི་ཁྱིམ་ཞག་སྤྱི་ཟླ། ཟླ་ མི	༤ ༡༢	༤ ༡༣	༤ ༡༤	༤ ༡༥	༤ ༡༦	༤ ༡༧	༤ ༡༨	༤ ༡༩	༤ ༢༠	༤ ༢༡	༤ ༢༢	༤ ༢༣	༤ ༢༤	༤ ༢༥	༤ ༢༦	༤ ༢༧	༤ ༢༨	༤ ༢༩	༤ ༣༠
འདེས་འདོན་བྱེད་ལ་སྤྱི་ལྷག་བསྒྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་དང་དཀྱིལ་མའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གཉིས་ཀྱི་འོག་སྲང་བསྒྱུར་བྱེད་ཡིན།	༢ ༣༨ ༡༢	༢ ༤༢ ༩	༢ ༤༦ ༧	༢ ༥༠ ༦	༢ ༥༤ ༥	༢ ༥༨ ༦	༣ ༢ ༦	༣ ༦ ༨	༣ ༡༠ ༡༠	༣ ༡༤ ༡༤	༣ ༡༨ ༡༧	༣ ༢༢ ༢༢	༣ ༢༦ ༢༧	༣ ༣༠ ༣༣	༣ ༣༤ ༤༠	༣ ༣༨ ༤༧	༣ ༤༢ ༥༦	༣ ༤༧ ༤	༣ ༥༡ ༡༤
འདེས་ཉི་མའི་རེས་ཞག་དག་པའི་ཕྱུན་མན་བསྒྱུར་བསྒྲོད་དཀྱིལ་དང་དཀྱིལ་བའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གཉིས་ཀྱི་འོག་སྲང་བསྒོད།	༢༣༧	༢༣༨	༢༣༩	༢༣༩	༢༤༡	༢༤༠	༢༤༢	༢༤༢	༢༤༤	༢༤༣	༢༤༥	༢༤༥	༢༤༦	༢༤༧	༢༤༧	༢༤༩	༢༤༨	༢༥༠	༠
བསྒྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་རེའུ་མིག་ཡིན། X སྔོན།	༤ ༡༩ ༥༩ ༥	༤ ༢༠ ༤༥ ༤༣	༤ ༢༡ ༣༢ ༢༢	༤ ༢༢ ༢༢ ༢༥	༤ ༢༣ ༦ ༣༠	༤ ༢༣ ༥༣ ༤༤	༤ ༢༤ ༤༡ ༧	༤ ༢༥ ༢༨ ༤༠	༤ ༢༦ ༡༦ ༢༢	༤ ༢༧ ༤ ༡༤	༤ ༢༧ ༥༢ ༡༦	༤ ༢༨ ༤༠ ༢༨	༤ ༢༩ ༢༨ ༤༩	༥ ༠ ༡༧ ༢༠	༥ ༡ ༦ ༢	༥ ༡ ༥༤ ༥༣	༥ ༢ ༤༣ ༥༣	༥ ༣ ༣༣	༥ ༤ ༢༢ ༢༥
བསྒྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་འོག་སྲང་འདི་བསྒྱུར་བྱ་ཡིན།	༢༧༩༨	༢༨༠༦	༢༨༡༦	༢༨༢༥	༢༨༣༤	༢༨༤༣	༢༨༥༣	༢༨༦༢	༢༨༧༢	༢༨༨༢	༢༨༩༢	༢༩༠༡	༢༩༡༡	༢༩༢༢	༢༩༣༡	༢༩༤༠	༢༩༥༡	༢༩༦༡	༠
དཀྱིལ་བའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་རེའུ་མིག་ཡིན།	༦༦ ༤༣ ༤༤	༦༦ ༥༨ ༥༠	༦༧ ༡༣ ༤༢	༦༧ ༢༨ ༢༢	༦༧ ༤༢ ༥༠	༦༧ ༥༧ ༤	༦༨ ༡༡ ༥	༦༨ ༢༤ ༥༢	༦༨ ༣༨ ༢༥	༦༨ ༥༡ ༤༥	༦༩ ༤ ༤༧	༦༩ ༡༧ ༣༦	༦༩ ༣༠ ༡༠	༦༩ ༤༢ ༢༨	༦༩ ༥༤ ༣༡	༧༠ ༦ ༡༦	༧༠ ༡༧ ༤༥	༧༠ ༢༨ ༥༧	༧༠ ༣༩ ༥༣
དཀྱིལ་བའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་འོག་སྲང་འདི་བསྒྱུར་བྱ་ཡིན།	༩༠༦	༨༩༢	༨༨༠	༨༦༨	༨༥༤	༨༤༡	༨༢༧	༨༡༣	༨༠༠	༧༨༢	༧༦༩	༧༥༤	༧༣༨	༧༢༣	༧༠༥	༦༨༩	༦༧༢	༦༥༦	༠

༧ ཉི་མའི་རེས་ཞག་དག་པའི་ཁྱིམ་ཞག་ཕྱིར། (ཞིབ།) (མོ།)	༥ ༠	༥ ༡	༥ ༢	༥ ༣	༥ ༤	༥ ༥	༥ ༦	༥ ༧	༥ ༨	༥ ༩	༥ ༡༠	༥ ༡༡
འདས་འཛིན་བྱེད་ལ་སྨི་ཕྱུག་བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་དང་ དཀྱིལ་མཐོ་གཉིས་ཀྱི་ཚོག་སྣང་བསྐྱར་བྱེད་ཡིན།	༣ ༥༡ ༡༤	༣ ༥༥ ༢༤	༣ ༥༩ ༣༥	༤ ༣ ༤༧	༤ ༧ ༥༩	༤ ༡༢ ༡༢	༤ ༡༦ ༢༥	༤ ༢༠ ༣༡	༤ ༢༤ ༥༤	༤ ༢༩ ༩	༤ ༣༣ ༢༥	༤ ༣༧ ༤༡
འདས་ཉི་མའི་རེས་ཞག་དག་གི་ཉམ་མནན་བསྐྱར་བགྲོད་ཁྱིམ་དང་ དཀྱིལ་མཐོ་གཉིས་ཀྱི་ཚོག་སྣང་བསྐྱར་ཞིབ་བཀོད་བྱེད་དོ།།	༢༥༠	༢༥༡	༢༥༢	༢༥༢	༢༥༣	༢༥༣	༢༥༤	༢༥༥	༢༥༥	༢༥༦	༢༥༦	༢༥༧
༧ བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་རེའུ་མིག་ཡིན། × ཐོན།	༥ ༤ ༢༢ ༢༥	༥ ༥ ༡༡ ༥༤	༥ ༦ ༡ ༣༣	༥ ༦ ༥༡ ༢༡	༥ ༧ ༤༡ ༡༢	༥ ༨ ༣༡ ༢༦	༥ ༩ ༢༡ ༤༡	༥ ༡༠ ༡༢ ༦	༥ ༡༡ ༢ ༣༨	༥ ༡༡ ༥༣ ༡༢	༥ ༡༢ ༤༤ ༨	༥ ༡༣ ༣༥ ༥
༧ བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་ཚོག་སྣང་འདི་བསྐྱར་བྱ་ཡིན།	༢༩༦༩	༢༩༤༩	༢༩༨༨	༢༩༩༨	༣༠༠༧	༣༠༡༥	༣༠༢༥	༣༠༣༢	༣༠༤༡	༣༠༤༡	༣༠༥༧	༣༡༨༤
༧ དཀྱིལ་བའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་རེའུ་མིག་ཡིན།	༧༠ ༣༩ ༥༣	༧༠ ༥༠ ༣༠	༧༡ ༠ ༤༩	༧༡ ༡༠ ༥༠	༧༡ ༢༠ ༣༣	༧༡ ༢༩ ༥༧	༧༡ ༣༩ ༢	༧༡ ༤༧ ༤༦	༧༡ ༥༦ ༡༢	༧༢ ༤ ༡༦	༧༢ ༡༢ ༡	༧༢ ༡༩ ༢༥
༧ དཀྱིལ་བའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་ཚོག་སྣང་འདི་བསྐྱར་བྱའོ།།	× ༦༣༧	༦༡༩	༦༠༡	༥༨༣	༥༦༤	༥༤༥	༥༢༤	༥༠༦	༤༨༤	༤༦༥	༤༤༤	༤༢༣

༥ ༡༢	༥ ༡༣	༥ ༡༤	༥ ༡༥	༥ ༡༦	༥ ༡༧	༥ ༡༨	༥ ༡༩	༥ ༢༠	༥ ༢༡	༥ ༢༢	༥ ༢༣	༥ ༢༤	༥ ༢༥	༥ ༢༦	༥ ༢༧	༥ ༢༨	༥ ༢༩	༥ ༣༠
༤ ༤༡ ༥༨	༤ ༤༦ ༡༥	༤ ༥༠ ༣༣	༤ ༥༤ ༥༡	༤ ༥༩ ༡༠	༥ ༣ ༢༩	༥ ༧ ༤༨	༥ ༡༢ ༨	༥ ༡༦ ༢༨	༥ ༢༠ ༤༨	༥ ༢༥ ༩	༥ ༢༩ ༣༠	༥ ༣༣ ༥༡	༥ ༣༨ ༡༢	༥ ༤༢ ༣༤	༥ ༤༦ ༥༥	༥ ༥༡ ༡༧	༥ ༥༥ ༣༨	༦ ༠ ༠
༢༥༧	༢༥༨	༢༥༨	༢༥༩	༢༥༩	༢༥༩	༢༦༠	༢༦༠	༢༦༠	༢༦༡	༢༦༡	༢༦༡	༢༦༡	༢༦༢	༢༦༡	༢༦༢	༢༦༡	༢༦༢	༠
༥ ༡༤ ༢༨ ༩	༥ ༡༥ ༡༧ ༢༠	༥ ༡༦ ༨ ༣༨	༥ ༡༧ ༠ ༣	༥ ༡༧ ༥༡ ༣༣	༥ ༡༨ ༤༣ ༡༠	༥ ༡༩ ༣༥ ༥༢	༥ ༢༠ ༢༦ ༣༩	༥ ༢༡ ༡༨ ༣༡	༥ ༢༢ ༡༠ ༢༨	༥ ༢༣ ༢ ༢༨	༥ ༢༣ ༥༤ ༣༢	༥ ༢༤ ༤༦ ༣༩	༥ ༢༥ ༣༨ ༤༨	༥ ༢༦ ༣༡ ༠	༥ ༢༧ ༢༣ ༡༣	༥ ༢༨ ༡༥ ༢༨	༥ ༢༩ ༧ ༤༤	༦ ༠ ༠ ༠
༢༩༥༡	༣༠༧༨	༣༠༨༥	༣༠༩༠	༣༠༩༧	༣༡༠༢	༣༡༠༧	༣༡༡༢	༣༡༡༧	༣༡༢༠	༣༡༢༤	༣༡༢༧	༣༡༢༩	༣༡༣༢	༣༡༣༣	༣༡༣༥	༣༡༣༦	༣༡༣༦	༠
༧༢ ༢༦ ༢༨	༧༢ ༣༣ ༡༠	༧༢ ༣༩ ༣༠	༧༢ ༤༥ ༢༢	༧༢ ༥༡ ༥	༧༢ ༥༦ ༢༠	༧༣ ༡ ༡༢	༧༣ ༥ ༤༡	༧༣ ༩ ༤༨	༧༣ ༡༣ ༣༡	༧༣ ༡༦ ༥༡	༧༣ ༡༩ ༤༩	༧༣ ༢༢ ༢༣	༧༣ ༢༤ ༣༣	༧༣ ༢༦ ༢༠	༧༣ ༢༧ ༤༣	༧༣ ༢༨ ༤༢	༧༣ ༢༩ ༡༨	༧༣ ༢༩ ༣༠
༤༠༢	༣༨༠	༣༥༩	༣༣༦	༣༡༥	༢༩༢	༢༦༩	༢༤༧	༢༢༣	༢༠༠	༡༧༨	༡༥༤	༡༣༠	༡༠༧	༨༣	༥༩	༣༦	༡༢	༠

ཉི་མའི་རེས་ཞག་དག་པའི་ཁྱིམ་ཞག་སྟེ་སྒྲར། ཀརྐ། མི།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡
འདི་ལ་འཛིན་བྱེད་ལ་ཕྲི་ལྷག་བགྲོད་ཁྱིམ་དང་དཀྱིལ་བའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གཉིས་ཀྱི་འོག་ཕང་བསྐྱར་བྱེད་ཡིན།	༦,༠,༠	༦,༤,༢༢	༦,༨,༤༣	༦,༡༣,༥	༦,༡༧,༢༦	༦,༢༡,༤༨	༦,༢༦,༩	༦,༣༠,༣༠	༦,༣༤,༥༡	༦,༣༩,༡༢	༦,༤༣,༣༢	༦,༤༧,༥༢
	༢༦༢	༢༦༡	༢༦༢	༢༦༡	༢༦༢	༢༦༡	༢༦༡	༢༦༡	༢༦༡	༢༦༠	༢༦༠	༢༦༠
འདི་ལ་ཉི་རེས་དག་པའི་ཐུན་མཐའ་བསྐྱར་བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་དང་དཀྱིལ་མཐོ་གཉིས་ཀྱི་འོག་ཕྲང་བསྐྱར་ཟིན་བགོད་བྱེད།	༦,༠,༠,༠	༦,༠,༥༢,༡༦	༦,༡,༤༣,༣༢	༦,༢,༣༦,༤༧	༦,༣,༢༩,༠	༦,༤,༢༡,༡༢	༦,༥,༡༣,༢༡	༦,༦,༥,༢༨	༦,༦,༥༧,༣༢	༦,༧,༤༩,༣༢	༦,༨,༤༡,༢༩	༦,༩,༣༣,༢༡
བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་རེ་ཚུ་མིག་ཡིན། ×སྦྱི།	༣༡༣༦	༢༥༣༦	༣༣༣༥	༣༡༣༣	༣༡༣༢	༣༡༢༩	༣༡༢༧	༣༡༢༤	༣༡༢༠	༣༡༡༧	༣༡༡༢	༣༡༠༧
བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་འོག་ཕྲང་འདི་བསྐྱར་བྱ་ཡིན།	༧༣,༢༩,༣༠	༧༣,༢༩,༡༨	༧༣,༢༨,༤༢	༧༣,༢༧,༤༣	༧༣,༢༦,༢༠	༧༣,༢༤,༣༣	༧༣,༢༢,༢༣	༧༣,༡༩,༤༩	༧༣,༡༦,༥༡	༧༣,༡༣,༣༡	༧༣,༩,༤༨	༧༣,༥,༤༡
དཀྱིལ་བའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་རེ་ཚུ་མིག་ཡིན།												
དཀྱིལ་བའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་འོག་ཕྲང་འདི་བསྐྱར་བྱེད།	༡༢×	༣༦	༥༢	༨༣	༡༠༧	༡༢༩	༡༥༤	༡༧༦	༢༠༠	༢༢༣	༢༤༧	༢༦༩

༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠
༦,༥༢,༡༢	༦,༥༦,༣༡	༧,༠,༥༠	༧,༥,༩	༧,༩,༢༧	༧,༡༣,༤༥	༧,༡༨,༢	༧,༢༢,༡༩	༧,༢༦,༣༥	༧,༣༠,༥༡	༧,༣༥,༦	༧,༣༩,༢༡	༧,༤༣,༣༥	༧,༤༧,༤༨	༧,༥༢,༡	༧,༥༦,༡༣	༨,༠,༢༥	༨,༤,༣༦	༨,༨,༤༦
༢༥༩	༢༥༩	༢༥༩	༢༥༨	༢༥༨	༢༥༧	༢༥༧	༢༥༦	༢༥༦	༢༥༦	༢༥༥	༢༥༤	༢༥༣	༢༥༣	༢༥༢	༢༥༢	༢༥༡	༢༥༠	༠
༦,༡༠,༢༥,༨	༦,༡༡,༡༦,༥༠	༦,༡༢,༨,༢༦	༦,༡༢,༥༩,༥༧	༦,༡༣,༥༡,༢༢	༦,༡༤,༤༢,༤༠	༦,༡༥,༣༣,༥༡	༦,༡༦,༢༤,༥༥	༦,༡༧,༡༥,༥༢	༦,༡༨,༦,༤༡	༦,༡༨,༥༧,༢༢	༦,༡༩,༤༧,༥༤	༦,༢༠,༣༨,༡༩	༦,༢༡,༢༨,༣༤	༦,༢༢,༡༨,༤༧	༦,༢༣,༨,༣༩	༦,༢༣,༥༨,༢༧	༦,༢༤,༤༨,༦	༦,༢༥,༣༧,༣༦
༣༡༠༢	༣༠༩༦	༣༠༩༡	༣༠༨༥	༣༠༧༨	༣༠༧༡	༣༠༦༤	༣༠༥༧	༣༠༤༩	༣༠༤༡	༣༠༣༢	༣༠༢༤	༣༠༡༥	༣༠༠༧	༢༩༩༨	༢༩༨༨	༢༩༧༩	༢༩༧༠	༠
༧༣,༡,༡༢	༧༢,༥༦,༢༠	༧༢,༥༡,༥	༧༢,༤༥,༢༩	༧༢,༣༩,༣༠	༧༢,༣༣,༡༠	༧༢,༢༦,༢༨	༧༢,༡༩,༢༥	༧༢,༡༢,༩	༧༢,༤,༡༦	༧༡,༥༦,༡༢	༧༡,༤༧,༤༦	༧༡,༣༩,༢	༧༡,༢༩,༥༧	༧༡,༢༡,༣༣	༧༡,༡༠,༥༠	༧༡,༠,༤༩	༧༠,༥༠,༣༠	༧༠,༣༩,༥༣
༢༩༩	༣༡༥	༣༣༦	༣༥༩	༣༨༠	༤༠༢	༤༢༣	༤༤༤	༤༦༥	༤༨༤	༥༠༦	༥༢༤	༥༤༥	༥༦༤	༥༨༣	༦༠༡	༦༡༩	༦༣༧	༠

༧ ཉི་མའི་རེས་ཞག་དག་པའི་ཁྱིམ་ཞག་སྟེ་ཕྱུར། (ཟླ།) (མི།)	༧ ༠	༧ ༡	༧ ༢	༧ ༣	༧ ༤	༧ ༥	༧ ༦	༧ ༧	༧ ༨	༧ ༩	༧ ༡༠	༧ ༡༡
འདིས་འཛིན་བྱེད་ལ་ཉི་ལྷག་བསྒྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་དང་དཀྱིལ་པའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གཉིས་ཀྱི་འོག་སྐར་བསྐྱུར་བྱེད་ཡིན།	༨ ༨ ༤༦	༨ ༡༢ ༥༦	༨ ༡༧ ༤	༨ ༢༡ ༡༣	༨ ༢༥ ༢༠	༨ ༢༩ ༢༧	༨ ༣༣ ༣༣	༨ ༣༧ ༣༨	༨ ༤༡ ༤༣	༨ ༤༥ ༤༦	༨ ༤༩ ༥༠	༨ ༥༣ ༥༢
འདིས་ཉི་རེས་དག་པའི་ཟླུན་མན་བསྐྱུར་བསྒྲོད་ཁྱིམ་དང་··· དཀྱིལ་མཚོ་གཉིས་ཀྱི་འོག་སྐར་བསྐྱུར་ཞིང་བགོད་བྱེད་ཡིན།	༢༥༠	༢༤༨	༢༤༩	༢༤༧	༢༤༧	༢༤༦	༢༤༥	༢༤༥	༢༤༣	༢༤༤	༢༤༣	༢༤༢
	༦ ༢༥ ༣༧ ༣༦	༦ ༢༦ ༢༦ ༥༦	༦ ༢༧ ༡༦ ༧	༦ ༢༨ ༥ ༧	༦ ༢༨ ༥༣ ༥༨	༦ ༢༩ ༤༢ ༤༠	༧ ༠ ༣༡ ༡༡	༧ ༡ ༡༩ ༣༢	༧ ༢ ༧ ༤༤	༧ ༢ ༥༥ ༤༦	༧ ༣ ༤༣ ༣༨	༧ ༤ ༣༡ ༢༠
༧ བསྒྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་རྩ་མིག་ཡིན། (×ཕྱི།)	༢༩༦༠	༢༩༥༡	༢༩༤༠	༢༩༣༡	༢༩༢༢	༢༩༡༡	༢༩༠༡	༢༨༩༢	༢༨༨༢	༢༨༧༣	༢༨༧༢	༢༨༥༣
༧ བསྒྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་འོག་སྐར་འདི་བསྐྱུར་ཐུ་ཡིན།	༧༠ ༣༩ ༥༣	༧༠ ༢༨ ༥༧	༧༠ ༡༧ ༤༥	༧༠ ༦ ༡༦	༦༩ ༥༤ ༣༡	༦༩ ༤༢ ༢༨	༦༩ ༣༠ ༡༠	༦༩ ༡༧ ༣༦	༦༩ ༤ ༤༧	༦༨ ༥༡ ༤༤	༦༨ ༣༨ ༢༥	༦༨ ༢༤ ༥༢
༧ དཀྱིལ་པའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་རྩ་མིག་ཡིན།	༦༥༧	༦༧༢	༦༨༩	༧༠༥	༧༢༣	༧༣༨	༧༥༤	༧༦༩	༧༨༣	༧༩༩	༨༡༣	༨༢༧
༧ དཀྱིལ་པའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་འོག་སྐར་འདི་བསྐྱུར་ཕྱོགས།												

༧ ༡༢	༧ ༡༣	༧ ༡༤	༧ ༡༥	༧ ༡༦	༧ ༡༧	༧ ༡༨	༧ ༡༩	༧ ༢༠	༧ ༢༡	༧ ༢༢	༧ ༢༣	༧ ༢༤	༧ ༢༥	༧ ༢༦	༧ ༢༧	༧ ༢༨	༧ ༢༩	༧ ༣༠
༨ ༥༧ ༥༤	༩ ༡ ༥༤	༩ ༥ ༥༥	༩ ༩ ༥༤	༩ ༡༣ ༥༣	༩ ༡༧ ༥༡	༩ ༢༡ ༤༨	༩ ༢༥ ༤༥	༩ ༢༩ ༤༡	༩ ༣༣ ༣༦	༩ ༣༧ ༣༡	༩ ༤༡ ༢༤	༩ ༤༥ ༡༨	༩ ༤༩ ༡༠	༩ ༥༣ ༢	༩ ༥༦ ༥༣	༡༠ ༠ ༤༤	༡༠ ༤ ༣༤	༡༠ ༨ ༢༤
༢༤༠	༢༤༡	༢༣༩	༢༣༩	༢༣༨	༢༣༧	༢༣༧	༢༣༦	༢༣༥	༢༣༥	༢༣༣	༢༣༤	༢༣༢	༢༣༢	༢༣༡	༢༣༡	༢༣༠	༢༣༠	༠
༧ ༥ ༡༨ ༥༣	༧ ༦ ༡༦	༧ ༦ ༥༣ ༣༠	༧ ༦ ༤༠ ༣༥	༧ ༦ ༢༧ ༣༡	༧ ༦ ༡༤ ༡༧	༧ ༡༠ ༠ ༥༤	༧ ༡༠ ༤༧ ༢༣	༧ ༡༡ ༣༣ ༤༤	༧ ༡༢ ༤༦ ༤༦	༧ ༡༣ ༦ ༠	༧ ༡༣ ༥༡ ༥༧	༧ ༡༤ ༣༧ ༤༥	༧ ༡༥ ༢༣ ༢༦	༧ ༡༦ ༩ ༠	༧ ༡༦ ༥༤ ༢༨	༧ ༡༧ ༣༩ ༤༩	༧ ༡༨ ༢༥ ༤	༧ ༡༩ ༡༠ ༡༣
༢༨༤༢	༢༨༣༠	༢༨༢༥	༢༨༡༦	༢༨༠༦	༢༧༩༧	༢༧༨༩	༢༧༨༡	༢༧༧༢	༢༧༦༤	༢༧༥༥	༢༧༤༨	༢༧༤༡	༢༧༣༤	༢༧༢༦	༢༧༢༡	༢༧༡༥	༢༧༠༩	༠
༦༨ ༡༡ ༥	༦༧ ༥༧ ༤	༦༧ ༤༢ ༥༠	༦༧ ༢༨ ༢༢	༦༧ ༡༣ ༤༢	༦༦ ༥༨ ༥༠	༦༦ ༤༣ ༤༤	༦༦ ༢༨ ༢༨	༦༦ ༡༢ ༥༩	༦༥ ༥༧ ༡༢	༦༥ ༤༡ ༢༢	༦༥ ༢༥ ༢༥	༦༥ ༩ ༡༢	༦༤ ༥༢ ༤༨	༦༤ ༣༦ ༡༥	༦༤ ༡༩ ༣༡	༦༤ ༢ ༣༨	༦༣ ༤༥ ༣༥	༦༣ ༢༨ ༢༢
༨༤༡	༨༥༤	༨༦༨	༨༨༠	༨༩༢	༩༠༦	༩༡༦	༩༢༩	༩༤༠	༩༥༢	༩༦༢	༩༧༣	༩༨༤	༩༩༣	༡༠༠༤	༡༠༡༣	༡༠༢༣	༡༠༣༣	༠

ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག་པའི་ཁྱིམ་ཞག་སྤྱི་སྒྲར། ཕྱུ་མོ།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡
འདི་ངེས་འདོན་བྱེད་ལ་ཟླ་ཕྱག་བགྲོད་ཁྱིམ་དང་དཀྱིལ་པའི་ བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གཉིས་ཀྱི་ཚོག་ཕྲན་བསྐྱར་བྱེད་ཡིན།	༡༠ ༨ ༢༤	༡༠ ༡༢ ༡༣	༡༠ ༡༦ ༡	༡༠ ༡༩ ༤༩	༡༠ ༢༣ ༣༦	༡༠ ༢༧ ༢༣	༡༠ ༣༡ [illegible]	༡༠ ༣༤ ༥༥	༡༠ ༣༨ ༤༠	༡༠ ༤༩ ༢༥	༡༠ ༤༦ ༡༠	༡༠ ༤༩ ༥༤
འདིས་ཉི་ངེས་དག་པའི་སྐྱུན་བསྐྱུར་བགྲོད་ཁྱིམ་དང་དཀྱིལ་ མཐོ་གཉིས་ཀྱི་ཚོག་ཕྲན་བསྐྱུར་ཞིན་བགོད་བྱེད་ཡིན། །	༢༢༩	༢༢༨	༢༢༨	༢༢༧	༢༢༧	༢༢༦	༢༢༦	༢༢༥	༢༢༥	༢༢༥	༢༢༤	༢༢༤
བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་རེའུ་མིག་ཡིན། ཕྱི×	༧ ༡༩ ༡༠ ༡༣	༧ ༡༩ ༥༥ ༡༦	༧ ༢༠ ༤༠ ༡༣	༧ ༢༡ ༢༥ ༧	༧ ༢༢ ༩ ༥༥	༧ ༢༢ ༥༤ ༣༩	༧ ༢༣ ༣༩ ༡༩	༧ ༢༤ ༢༣ ༥༦	༧ ༢༥ ༨ ༣༠	༧ ༢༥ ༥༣ ༡	༧ ༢༦ ༣༧ ༢༢	༧ ༢༧ ༢༡ ༥༦
བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་ཚོག་ཕྲན་འདི་བསྐྱར་བྱ་ཡིན།	༢༧༠༣	༢༦༩༧	༢༦༩༤	༢༦༨༨	༢༦༨༤	༢༦༧༠	༢༦༧༧	༢༦༧༤	༢༦༧༡	༢༦༦༨	༢༦༦༧	༢༦༦༥
དཀྱིལ་པའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་རེའུ་མིག་ཡིན།	༦༣ ༢༨ ༢༢	༦༣ ༡༡ ༡	༦༢ ༥༣ ༢༩	༦༢ ༣༥ ༥༡	༦༢ ༡༨ ༣	༦༢ ༠ ༦	༦༡ ༤༩ ༢	༦༡ ༢༣ ༤༩	༦༡ ༥ ༢༩	༦༠ ༤༧ ༠	༦༠ ༢༨ ༢༤	༦༠ ༩ ༤༡
དཀྱིལ་པའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་ཚོག་ཕྲན་འདི་བསྐྱུར་བྱ་འོ།	༡༠༤༡	༡༠༥༢	༡༠༥༨	༩༠༦༨	༡༠༧༧	༡༠༨༤	༡༩༢༣	༡༡༠༠	༡༡༠༩	༡༡༡༦	༡༡༢༣	༡༡༣༡

ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག་པའི་ཁྱིམ་ཞག་སྤྱི་སྒྲར། ཕྱུ་མོ།	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠
འདི་ངེས་འདོན་བྱེད་ལ་ཟླ་ཕྱག་བགྲོད་ཁྱིམ་དང་དཀྱིལ་པའི་ བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གཉིས་ཀྱི་ཚོག་ཕྲན་བསྐྱར་བྱེད་ཡིན།	༡༠ ༥༣ ༣༨	༡༠ ༥༧ ༢༡	༡༡ ༡ ༤	༡༡ ༤ ༤༦	༡༡ ༨ ༢༢	༡༡ ༡༢ ༡༡	༡༡ ༡༥ ༥༣	༡༡ ༡༩ ༣༤	༡༡ ༢༣ ༡༥	༡༡ ༢༦ ༥༨	༡༡ ༣༠ ༣༧	༡༡ ༣༤ ༡༨	༡༡ ༣༧ ༥༩	༡༡ ༤༡ ༣༩	༡༡ ༤༥ ༡༩	༡༡ ༤༩ ༠	༡༡ ༥༢ ༤༠	༡༡ ༥༦ ༢༠	༡༢ ༠ ༠
འདིས་ཉི་ངེས་དག་པའི་སྐྱུན་བསྐྱུར་བགྲོད་ཁྱིམ་དང་དཀྱིལ་ མཐོ་གཉིས་ཀྱི་ཚོག་ཕྲན་བསྐྱུར་ཞིན་བགོད་བྱེད་ཡིན། །	༢༢༣	༢༢༣	༢༢༢	༢༢༣	༢༢༢	༢༢༢	༢༢༡	༢༢༡	༢༢༡	༢༢༡	༢༢༡	༢༢༡	༢༢༠	༢༢༠	༢༢༡	༢༢༠	༢༢༠	༢༢༠	༠
བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་རེའུ་མིག་ཡིན། ཕྱི×	༧ ༢༨ ༦ ༢༡	༧ ༢༨ ༥༠ ༤༥	༧ ༢༩ ༣༥ ༨	༨ ༠ ༡༩ ༣༡	༨ ༡ ༣ ༥༥	༨ ༢ ༤༨ ༢༨	༨ ༢ ༣༢ ༤༥	༨ ༣ ༡༧ ༡༠	༨ ༤ ༡ ༤༠	༨ ༤ ༤༦ ༢༢	༨ ༥ ༣༠ ༤༧	༨ ༦ ༡༥ ༢༥	༨ ༧ ༠ ༧	༨ ༧ ༤༤ ༥༤	༨ ༨ ༢༩ ༤༧	༨ ༩ ༤༥ ༤༥	༨ ༩ ༥༢ ༥༠	༨ ༡༠ ༤༥ ༢༠	༨ ༡༡ ༣༠ ༢༢
བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་ཚོག་ཕྲན་འདི་བསྐྱར་བྱ་ཡིན།	༢༦༦༠	༢༦༥༣	༢༦༦༣	༢༦༥༤	༢༦༦༣	༢༦༧༧	༢༦༦༥	༢༦༧༠	༢༦༧༡	༢༦༦༦	༢༦༧༦	༢༦༨༢	༢༦༨༧	༢༦༩༣	༢༦༩༨	༢༧༠༥	༢༧༣༠	༢༧༠༢	༠
དཀྱིལ་པའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་རེའུ་མིག་ཡིན།	༥༩ ༥༠ ༥༠	༥༩ ༣༡ ༥༢	༥༩ ༡༢ ༤༦	༥༨ ༥༣ ༣༤	༥༨ ༣༤ ༡༥	༥༨ ༡༤ ༤༩	༥༧ ༥༥ ༡༧	༥༧ ༣༥ ༣༧	༥༧ ༡༥ ༥༢	༥༦ ༥༥ ༥༩	༥༦ ༣༦ ༡	༥༦ ༡༥ ༥༦	༥༥ ༥༥ ༤༦	༥༥ ༣༥ ༢༩	༥༥ ༡༤ ༧	༥༤ ༥༤ ༣༨	༥༤ ༣༤ ༤	༥༤ ༡༣ ༢༥	༥༣ ༥༢ ༣༢
དཀྱིལ་པའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་ཚོག་ཕྲན་འདི་བསྐྱུར་བྱ་འོ།	༡༡༣༨	༡༡༤༦	༡༡༥༢	༡༡༥༩	༡༡༦༦	༡༡༧༢	༡༡༨༠	༡༡༨༥	༡༡༩༣	༡༡༩༨	༡༢༠༥	༡༢༡༠	༡༢༡༧	༡༢༢༢	༡༢༢༩	༡༢༣༤	༡༢༣༩	༡༢༤༦	༠

ཉི་མའི་རེས་ཞག་དག་པའི་ཁྱིམ་ཞག་སྙེ་བྱར། ཁྱིམ། མི།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡
འདིས་འཛིན་བྱེད་ལ་ཕྲི་ལྷག་བགྲོད་ཁྱིམ་དང་དཀྱིལ་མཐོ་གཉིས་ཀྱི་འོག་སྟང་བསྒྱུར་བྱེད་ཡིན།	༡༢ ༠ ༠	༡༢ ༣ ༤༠	༡༢ ༧ ༢༠	༡༢ ༡༡ ༠	༡༢ ༡༤ ༤༡	༡༢ ༡༨ ༢༡	༡༢ ༢༢ ༡	༡༢ ༢༥ ༤༢	༡༢ ༢༩ ༢༣	༡༢ ༣༣ ༤	༡༢ ༣༦ ༤༥	༡༢ ༤༠ ༢༦
	༢༢༠	༢༢༠	༢༢༠	༢༢༡	༢༢༠	༢༢༠	༢༢༡	༢༢༡	༢༢༡	༢༢༡	༢༢༡	༢༢༡
འདིས་ཉི་རེས་དག་པའི་ཕྱུན་ཚན་བསྒྱུར་བགྲོད་ཁྱིམ་དང་དཀྱིལ་མཐོ་གཉིས་ཀྱི་འོག་སྟང་བསྒྱུར་ཞིང་བགོད་བྱེད།	༨ ༡༡ ༣༠ ༢༢	༨ ༡༢ ༡༥ ༤༩	༨ ༡༣ ༡ ༢༦	༨ ༡༣ ༤༧ ༡༡	༨ ༡༤ ༣༣ ༧	༨ ༡༥ ༡༩ ༡༣	༨ ༡༦ ༥ ༣༠	༨ ༡༦ ༥༢ ༡	༨ ༡༧ ༣༨ ༤༣	༨ ༡༨ ༢༥ ༣༩	༨ ༡༩ ༡༢ ༤༩	༨ ༢༠ ༠ ༡༤
བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་རྟེའུ་མིག་ཡིན། ཕྲི×	༢༧༢༧	༢༧༣༧	༢༧༤༥	༢༧༥༦	༢༧༦༦	༢༧༧༧	༢༧༩༡	༢༨༠༢	༢༨༡༦	༢༨༣༠	༢༨༤༥	༢༨༦༠
བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་འོག་སྟང་འདི་བསྒྱུར་བྱ་ཡིན།	༥༣ ༥༢ ༣༩	༥༣ ༣༡ ༤༩	༥༣ ༡༠ ༥༣	༥༢ ༤༩ ༥༡	༥༢ ༢༨ ༤༤	༥༢ ༧ ༣༢	༥༡ ༤༦ ༡༤	༥༡ ༢༤ ༥༢	༥༡ ༣ ༢༥	༥༠ ༤༡ ༥༤	༥༠ ༢༠ ༡༦	༤༩ ༥༨ ༣༦
དཀྱིལ་བའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་རྟེའུ་མིག་ཡིན།												
དཀྱིལ་བའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་འོག་སྟང་འདི་བསྒྱུར་བྱ་ཡིན།།	༡༢༥༠	༡༢༥༦	༡༢༦༢	༡༢༦༧	༡༢༧༢	༡༢༧༨	༡༢༨༢	༡༢༨༧	༡༢༩༡	༡༢༩༨	༡༣༠༠	༡༣༠༨

༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠
༡༢ ༤༤ ༧	༡༢ ༤༧ ༤༩	༡༢ ༥༡ ༣༡	༡༢ ༥༥ ༡༤	༡༢ ༥༨ ༥༦	༡༣ ༢ ༣༩	༡༣ ༦ ༢༢	༡༣ ༡༠ ༦	༡༣ ༡༣ ༥༠	༡༣ ༡༧ ༣༥	༡༣ ༢༡ ༢༠	༡༣ ༢༥ ༥	༡༣ ༢༨ ༥༡	༡༣ ༣༢ ༣༧	༡༣ ༣༦ ༢༤	༡༣ ༤༠ ༡༡	༡༣ ༤༣ ༤༩	༡༣ ༤༧ ༤༧	༡༣ ༥༡ ༣༦
༢༢༢	༢༢༢	༢༢༣	༢༢༢	༢༢༣	༢༢༣	༢༢༤	༢༢༤	༢༢༥	༢༢༥	༢༢༥	༢༢༦	༢༢༦	༢༢༧	༢༢༧	༢༢༨	༢༢༨	༢༢༩	༠
༨ ༢༠ ༤༧ ༥༤	༨ ༢༡ ༣༥ ༥༩	༨ ༢༢ ༢༤ ༥	༨ ༢༣ ༡༢ ༣༨	༨ ༢༤ ༡ ༢༩	༨ ༢༤ ༥༠ ༤༠	༨ ༢༥ ༤༠ ༡༡	༨ ༢༦ ༣༠ ༤	༨ ༢༧ ༢༠ ༡༩	༨ ༢༨ ༡༠ ༥༨	༨ ༢༩ ༢ ༠	༨ ༢༩ ༥༣ ༢༨	༩ ༠ ༤༥ ༢༢	༩ ༡ ༣༧ ༤༣	༩ ༢ ༣༠ ༣༣	༩ ༣ ༢༣ ༥༡	༩ ༤ ༡༧ ༤༡	༩ ༥ ༡༢ ༢	༩ ༦ ༥༦
༢༨༧༧	༢༨༩༢	༢༩༡༢	༢༩༣༡	༢༩༥༡	༢༩༧༡	༢༩༩༣	༣༠༡༥	༣༠༣༩	༣༠༦༢	༣༠༨༨	༣༡༡༤	༣༡༤༡	༣༡༧༠	༣༡༩༨	༣༢༣༠	༣༢༦༡	༣༢༩༤	༠
༤༩ ༣༧ ༤༨	༤༩ ༡༤ ༥༢	༤༨ ༥༣ ༤	༤༨ ༣༡ ༦	༤༨ ༩ ༢	༤༧ ༤༦ ༥༥	༤༧ ༢༤ ༤༥	༤༧ ༢ ༣༠	༤༦ ༤༠ ༡༢	༤༦ ༡༧ ༥༢	༤༥ ༥༥ ༢༧	༤༥ ༣༣ ༠	༤༥ ༡༠ ༣༠	༤༤ ༤༧ ༥༧	༤༤ ༢༥ ༢༡	༤༤ ༢ ༤༤	༤༣ ༤༠ ༦	༤༣ ༡༧ ༢༤	༤༢ ༥༤ ༤༣
༡༣༠༩	༡༣༡༥	༡༣༡༨	༡༣༢༤	༡༣༢༧	༡༣༣༠	༡༣༣༥	༡༣༣༨	༡༣༤༠	༡༣༤༥	༡༣༤༧	༡༣༥༠	༡༣༥༣	༡༣༥༦	༡༣༥༧	༡༣༥༨	༡༣༥༩	༡༣༦༡	༠

ཕྱི་མའི་རེས་ཞག་དག་པའི་ཁྱིམ་ཞག་གིས་བསྒྲུབ་བྱ་སྐྱེ་བྲུས། ཕྱིག	༡༠ ༠	༡༠ ༡	༡༠ ༢	༡༠ ༣	༡༠ ༤	༡༠ ༥	༡༠ ༦	༡༠ ༧	༡༠ ༨	༡༠ ༩	༡༠ ༡༠	༡༠ ༡༡
འདེས་འཛིན་བྱེད་ལ་ཕྱི་ལྷག་བསྡོད་ཁྱིམ་དང་དཀྱིལ་མཐོ་གཉིས་ཀྱི་འོག་སྣང་བསྐྱུར་བྱེད་ཡིན། ཕྱི	༡༣ ༥༩ ༣༦	༡༣ ༥༥ ༢༦	༡༣ ༥༩ ༡༦	༡༤ ༣ ༧	༡༤ ༦ ༥༨	༡༤ ༡༠ ༥༠	༡༤ ༡༤ ༤༢	༡༤ ༡༨ ༣༦	༡༤ ༢༢ ༢༩	༡༤ ༢༦ ༢༤	༡༤ ༣༠ ༡༩	༡༤ ༣༤ ༡༥
	༢༣༠	༢༣༠	༢༣༡	༢༣༡	༢༣༢	༢༣༢	༢༣༤	༢༣༣	༢༣༥	༢༣༥	༢༣༦	༢༣༧
འདེས་ཕྱི་རེས་དག་པའི་ཟུན་མཐའ་བསྐྱུར་བསྡོད་ཁྱིམ་དང་དཀྱིལ་མཐོ་གཉིས་ཀྱི་འོག་སྣང་བསྐྱུར་ཞིན་བསྡོད་བྱེད་དོ། །	༩ ༦ ༦ ༥༦	༩ ༧ ༢ ༢༢	༩ ༧ ༥༨ ༢༥	༩ ༨ ༥༥ ༤	༩ ༩ ༥༢ ༢༠	༩ ༡༠ ༥༠ ༡༦	༩ ༡༡ ༤༨ ༥༡	༩ ༡༢ ༤༨ ༨	༩ ༡༣ ༤༨ ༨	༩ ༡༤ ༤༨ ༥༢	༩ ༡༥ ༥༠ ༢༣	༩ ༡༦ ༥༢ ༤༠
བསྡོད་དཀྱིམ་ཁྱིམ་ཞག་གི་རེའུ་མིག་ཡིན། ཕྱི ×	༣༣༢༦	༣༣༦༢	༣༣༩༣	༣༢༣༦	༣༤༧༦	༣༥༡༥	༣༥༥༧	༣༦༠༠	༣༦༤༤	༣༦༢༡	༣༧༣༧	༣༨༥
བསྡོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་འོག་སྣང་འདི་བསྐྱུར་བྱ་ཡིན། / དཀྱིལ་མའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་རེའུ་མིག་ཡིན།	༤༢ ༥༤ ༤༣	༤༢ ༣༡ ༥༩	༤༢ ༩ ༡༥	༤༡ ༤༦ ༣༡	༤༡ ༢༣ ༤༧	༤༡ ༡ ༢	༤༠ ༣༨ ༡༩	༤༠ ༡༥ ༣༦	༣༩ ༥༢ ༥༦	༣༩ ༣༠ ༡༦	༣༩ ༧ ༤༠	༣༨ ༤༥ ༦
དཀྱིལ་མའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་གི་འོག་སྣང་འདི་བསྐྱུར་ཕྱོད།	× ༡༣༦༤	༡༣༦༤	༡༣༦༤	༡༣༦༤	༡༣༦༥	༡༣༦༣	༡༣༦༣	༡༣༦༠	༡༣༦༠	༡༣༥༦	༡༣༥༤	༡༣༤༩

༡༠ ༡༢	༡༠ ༡༣	༡༠ ༡༤	༡༠ ༡༥	༡༠ ༡༦	༡༠ ༡༧	༡༠ ༡༨	༡༠ ༡༩	༡༠ ༢༠	༡༠ ༢༡	༡༠ ༢༢	༡༠ ༢༣	༡༠ ༢༤	༡༠ ༢༥	༡༠ ༢༦	༡༠ ༢༧	༡༠ ༢༨	༡༠ ༢༩	༡༠ ༣༠
༡༤ ༣༨ ༡༢	༡༤ ༤༢ ༩	༡༤ ༤༦ ༧	༡༤ ༥༠ ༦	༡༤ ༥༤ ༥	༡༤ ༥༨ ༦	༡༥ ༢ ༦	༡༥ ༦ ༨	༡༥ ༡༠ ༡༠	༡༥ ༡༤ ༡༤	༡༥ ༡༨ ༡༧	༡༥ ༢༢ ༢༢	༡༥ ༢༦ ༢༧	༡༥ ༣༠ ༣༣	༡༥ ༣༤ ༤༠	༡༥ ༣༨ ༤༧	༡༥ ༤༢ ༥༦	༡༥ ༤༧ ༤	༡༥ ༥༡ ༡༤
༢༣༧	༢༣༨	༢༣༩	༢༣༩	༢༤༡	༢༤༠	༢༤༢	༢༤༢	༢༤༤	༢༤༣	༢༤༥	༢༤༥	༢༤༦	༢༤༧	༢༤༧	༢༤༩	༢༤༨	༢༥༠	༠
༩ ༡༧ ༥༥ ༤༥	༩ ༡༨ ༥༩ ༤༡	༩ ༢༠ ༤ ༣༠	༩ ༢༡ ༡༠ ༡༠	༩ ༢༢ ༡༦ ༤༥	༩ ༢༣ ༢༤ ༡༨	༩ ༢༤ ༣༢ ༤༨	༩ ༢༥ ༤༢ ༡༦	༩ ༢༦ ༥༢ ༤༧	༩ ༢༨ ༤ ༢༡	༩ ༢༩ ༡༦ ༥༩	༡༠ ༠ ༣༠ ༤༢	༡༠ ༡ ༤༥ ༣༢	༡༠ ༣ ༡ ༣༣	༡༠ ༤ ༡༨ ༤༡	༡༠ ༥ ༣༧ ༤	༡༠ ༦ ༥༦ ༣༩	༡༠ ༨ ༡༧ ༢༧	༡༠ ༩ ༣༩ ༣༢
༣༨༢༦	༣༨༨༩	༣༩༤༠	༣༩༡༥	༤༠༥༣	༤༡༡༠	༤༡༦༨	༤༢༣༡	༤༢༩༤	༤༣༥༨	༤༤༢༣	༤༤༩༠	༤༥༦༡	༤༦༢༨	༤༧༠༣	༤༧༧༥	༤༨༤༨	༤༩༢༥	༠
༣༨ ༢༢ ༣༧	༣༨ ༠ ༡༠	༣༧ ༣༧ ༤༢	༣༧ ༡༥ ༣༣	༣༦ ༥༣ ༢༤	༣༦ ༣༡ ༢༠	༣༦ ༩ ༢༤	༣༥ ༤༧ ༣༥	༣༥ ༢༥ ༥༦	༣༥ ༤ ༢༦	༣༤ ༤༣ ༧	༣༤ ༢༢ ༠	༣༤ ༡ ༤	༣༣ ༤༠ ༢༢	༣༣ ༡༢ ༥༤	༣༢ ༥༢ ༤༤	༣༢ ༣༢ ༤༦	༣༢ ༢༠ ༤	༣༢ ༠ ༤༧
༡༣༤༧	༡༣༤༡	༡༣༣༥	༡༣༣༠	༡༣༢༤	༡༣༡༨	༡༣༠༩	༡༣༩༩	༡༢༩༠	༡༢༧༩	༡༢༦༣	༡༢༦༠	༡༢༤༢	༡༢༢༨	༡༢༡༠	༡༡༩༨	༡༡༨༢	༡༡༥༧	༠

༡ ཉི་རེས་དག་པའི་ཁྱིམ་ཞག་སྐྱེ་རྒྱུ་ས། ཀླུ། ཟླ	༡༡ ༠	༡༡ ༡	༡༡ ༢	༡༡ ༣	༡༡ ༤	༡༡ ༥	༡༡ ༦	༡༡ ༧	༡༡ ༨	༡༡ ༩	༡༡ ༡༠	༡༡ ༡༡
༢ དེ་ལ་འཛིན་བྱེད་ལ་ཕྱི་ལྷག་བགྲོད་ཁྱིམ་དང་དཀྱིལ་བའི་ བར་ཕྲེད་མཐོ་ཞག་གཉིས་ཀྱི་འོག་སྨང་བསྒྱུར་བྱེད་ཡིན།	༡༥ ༥༡ ༡༤	༡༥ ༥༥ ༢༤	༡༥ ༥༩ ༣༥	༡༦ ༣ ༤༧	༡༦ ༧ ༥༩	༡༦ ༡༢ ༡༢	༡༦ ༡༦ ༢༥	༡༦ ༢༠ ༣༩	༡༦ ༢༤ ༥༤	༡༦ ༢༩ ༩	༡༦ ༣༣ ༢༥	༡༦ ༣༧ ༤༡
	༢༥༠	༢༥༡	༢༥༢	༢༥༢	༢༥༣	༢༥༣	༢༥༤	༢༥༥	༢༥༥	༢༥༦	༢༥༦	༢༥༧
༣ དེ་ལ་ཉེ་རེས་དག་པའི་སྐྱུར་མན་བསྒྱུར་བགྲོད་ཁྱིམ་དང''' དཀྱིལ་མཐོ་གཉིས་ཀྱི་འོག་བསྒྱུར་ཞེན་གཏོད་བྱེད་ཡིན།	༡༠ ༩ ༣༩ ༣༢	༡༠ ༡༡ ༢༤ ༥༤	༡༠ ༡༢ ༢༧ ༣༢	༡༠ ༡༣ ༥༣ ༣༢	༡༠ ༡༥ ༢༠ ༤༧	༡༠ ༡༦ ༤༩ ༢༥	༡༠ ༡༨ ༡༩ ༢༢	༡༠ ༡༩ ༥༠ ༤༠	༡༠ ༢༡ ༢༣ ༡༧	༡༠ ༢༢ ༥༧ ༡༦	༡༠ ༢༤ ༣༢ ༣༥	༡༠ ༢༦ ༩ ༡༡
༤ བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་རྩ་མིག་ཡིན། ×ཁྲི	༥༠༠༢	༥༠༧༨	༥༢༦༠	༥༢༣༥	༥༣༡༨	༥༣༡༧	༥༤༧༨	༥༥༥༧	༥༦༣༤	༥༧༡༩	༥༤༢༦	༥༨༧༥
༥ བགྲོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་གི་འོག་སྨང་འདི་བསྒྱུར་བྱ་ཡིན།	༣༢ ༠ ༤༧	༣༡ ༤༡ ༤༧	༣༡ ༢༣ ༨	༣༡ ༤ ༥༡	༣༠ ༤༦ ༥༧	༣༠ ༢༢ ༢༩	༣༠ ༡༢ ༢༦	༢༩ ༥༥ ༥༢	༢༩ ༣༩ ༤༦	༢༩ ༢༤ ༡༠	༢༩ ༩	༢༨ ༥༤ ༣༨
༦ དཀྱིལ་བའི་བར་ཕྲེད་མཐོ་ཞག་གི་རྩ་མིག་ཡིན།												
༧ དཀྱིལ་བའི་བར་ཕྲེད་མཐོ་ཞག་གི་འོག་སྨང་བསྒྱུར་བྱ་ཡིན།	× ༡༡༤༠	༡༡༡༩	༡༠༩༧	༡༠༧༤	༡༠༤༨	༡༠༢༣	༩༩༤	༩༤	༩༣༦	༩༠༥	༨༧༡	༨༣༧

༡༡ ༡༢	༡༡ ༡༣	༡༡ ༡༤	༡༡ ༡༥	༡༡ ༡༦	༡༡ ༡༧	༡༡ ༡༨	༡༡ ༡༩	༡༡ ༢༠	༡༡ ༢༡	༡༡ ༢༢	༡༡ ༢༣	༡༡ ༢༤	༡༡ ༢༥	༡༡ ༢༦	༡༡ ༢༧	༡༡ ༢༨	༡༡ ༢༩	༡༡ ༣༠
༡༦ ༤༡ ༥༨	༡༦ ༤ ༡༥	༡༦ ༥ ༣༣	༡༦ ༥༤ ༥༡	༡༦ ༥༩ ༡༠	༡༧ ༣ ༢༩	༡༧ ༧ ༤༨	༡༧ ༡༢ ༨	༡༧ ༡༦ ༢༨	༡༧ ༢༠ ༤༨	༡༧ ༢༥ ༩	༡༧ ༢༩ ༣༠	༡༧ ༣༣ ༥༡	༡༧ ༣༨ ༡༢	༡༧ ༤༢ ༣༠	༡༧ ༤༦ ༥༥	༡༧ ༥༡ ༡༧	༡༧ ༥༥ ༣༨	༡༨ ༠ ༠
༢༥༧	༢༥༨	༢༥༨	༢༥༩	༢༥༩	༢༥༩	༢༦༠	༢༦༠	༢༦༠	༢༦༡	༢༦༡	༢༦༡	༢༦༡	༢༦༢	༢༦༡	༢༦༢	༢༦༡	༢༦༢	༠
༡༠ ༣༧ ༤༧ ༥	༡༠ ༢༩ ༢༦ ༡༨	༡༡ ༡ ༦ ༤༥	༡༡ ༥ ༤༨ ༢༥	༡༡ ༤ ༣༡ ༡༥	༡༡ ༦ ༡༥ ༡༣	༡༡ ༨ ༠ ༡༧	༡༡ ༩ ༤༦ ༢༢	༡༡ ༡༡ ༣༣ ༢༥	༡༡ ༡༣ ༢༡ ༢༢	༡༡ ༡༥ ༡༠ ༩	༡༡ ༡༦ ༥༩ ༤༢	༡༡ ༡༨ ༤༩ ༥༢	༡༡ ༢༠ ༤༠ ༣༩	༡༡ ༢༢ ༣༩ ༥༥	༡༡ ༢༤ ༢༣ ༣༥	༡༡ ༢༦ ༡༥ ༣༣	༡༡ ༢༨ ༧ ༤༣	༠ ༠ ༠ ༠
༤༩༥༢	༦༠༢༧	༦༡༠༠	༦༡༧༠	༦༢༣༨	༦༣༠༤	༦༣༦༥	༦༤༢༣	༦༤༧༧	༦༥༢༧	༦༥༧༣	༦༦༡༠	༦༦༤༧	༦༦༧༦	༦༧༠༠	༦༧༡༨	༦༦༣༠	༦༧༣༧	༠
༢༨ ༤༠ ༣༧	༢༨ ༢༧ ༡༦	༢༨ ༡༤ ༣༢	༢༨ ༢ ༢༥	༢༧ ༥༡ ༠	༢༧ ༤༠ ༡༤	༢༧ ༣༠ ༡༢	༢༧ ༢༠ ༥༢	༢༧ ༡༢ ༡༧	༢༧ ༤ ༢༩	༢༦ ༥༧ ༢༦	༢༦ ༥༡ ༡༡	༢༦ ༤༥ ༤༤	༢༦ ༤༡ ༦	༢༦ ༣༧ ༡༧	༢༦ ༣༤ ༢༠	༢༦ ༣༢ ༡༣	༢༦ ༣༠ ༥༦	༢༦ ༣༠ ༣༠
༨༠༡	༧༦༤	༧༢༧	༦༨༥	༦༤༦	༦༠༢	༥༦༠	༥༠༥	༤༧༨	༤༢༣	༣༧༥	༣༢༧	༢༧༨	༢༢༩	༡༧༧	༡༢༧	༧༧	༢༦	༠

ཆ ༄༅། །དུས་ཆབས་ཤར་ནུབ་སྒྲོ་སྦྱར་དམན་ཆའི་རེའུ་མིག

སྟེང་གི་གཅིག་ནས་བཞི་བཅུའི་བར་གྱི་ཨཀྐ་རྣམས་ནི། དཀྱིལ་པའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞིག་གམ།

ཕྱར	༡	༢	༣	༡༠	༡༩	༡༦	༡༡	༤༤	༤༥	༤༨	༩༠	༩༩	༩༦	༩༤	༢༤	༢༥
	༠ ༡	༠ ༢	༠ ༣	༠ ༡༡	༠ ༡༢	༠ ༡༣	༠ ༨༠	༠ ༤༩	༠ ༤༦	༠ ༤༨	༠ ༩༠	༠ ༩༧	༠ ༩༦	༠ ༩༨	༠ ༢༠	༠ ༢༩
ཆུ་སྐྱང་	༩	༩	༢	༩	༩	༩	༩	༩	༤	༤	༩	༩	༤	༤	༩	༤

མདུན་གྱི་གཅིག་ནས་རེ་གསུམ་གྱི་བར་གྱི་ཨཀྐ་རྣམས་ནི། ཟླ་བའི་མཐོ་དམའི་ཆ་རགས་སམ། དུས་ཆ

ཟླ་དཀྱིལ་བར་ཁྱད་དམ། དཀྱིལ་གནམ་བར་ཁྱད་ཀྱི་ཞག་གི་གྲངས་ཏེ་སྦྱར་ཡིན་ནོ།།

༢༨	༥༡	༥༢	༢༣	༦༠	༦༩	༦༥	༦༨	༣༡	༣༢	༣༣	༨༠	༨༩	༨༦	༨༤
༠ ༢༥	༠ ༢༣	༠ ༢༤	༠ ༥༠	༠ ༥༤	༠ ༥༩	༠ ༥༥	༠ ༥༦	༠ ༥༣	༠ ༥༨	༠ ༥༤	༠ ༥༤	༡ ༠	༡ ༠	༡ ༠
༤	༤	༡	༤	༡	༤	༡	༡	༡	༡	༠	༡	༠	༠	༠

ཆེན་པོའི་གྲངས་ཏེ་སྦྱར་ཡིན་ལ། སྐབས་སུ་བབས་པའི་སྦྱར་གཉིས་ཀྱི་འཛོམས་པའི་དུས་ཆའི་རེའུ་མིག་འདོན་ནོ།།

ཆ

ཕྱིར	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ཉ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ཆུ་སྐྱོད	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ཉ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ཆུ་སྐྱོད	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

བྱ་ར་ཚེ

ཆུ་སྐྱང

ཆུ་སྐྱང

ཆུ་སྐྱང

18

སྒྲ་ཚིག
ཆུ་སྦྲང
སྦྲང
སྦྲང

སྦྱར	༥༣	༥༤	༥༥	༥༦	༥༧	༥༨	༥༩	༦༠	༦༡	༦༢	༦༣	༦༤	༦༥	༦༦	༦༧	༦༨	༦༩	༧༠	༧༡	༧༢	༧༣	༧༤	༧༥	༧༦
༢༡	༢༤ ༤༥	༢༥ ༥	༢༥ ༢༤	༢༥ ༤༢	༢༦ ༠	༢༦ ༡༨	༢༦ ༣༤	༢༦ ༥༡	༢༧ ༧	༢༧ ༢༢	༢༧ ༣༧	༢༧ ༥༢	༢༨ ༦	༢༨ ༡༩	༢༨ ༣༢	༢༨ ༤༥	༢༨ ༥༦	༢༩ ༨	༢༩ ༡༩	༢༩ ༢༩	༢༩ ༣༩	༢༩ ༤༨	༢༩ ༥༧	༣༠ ༥
སྤྱད	༢༠	༡༩	༡༨	༡༨	༡༨	༡༦	༡༧	༡༦	༡༥	༡༥	༡༥	༡༤	༡༣	༡༣	༡༣	༡༡	༡༢	༡༡	༡༠	༡༠	༩	༩	༨	༧
༢༢	༢༥ ༣༣	༢༥ ༥༣	༢༦ ༡༣	༢༦ ༣༢	༢༦ ༥༠	༢༧ ༨	༢༧ ༢༦	༢༧ ༤༣	༢༧ ༥༩	༢༨ ༡༥	༢༨ ༣༡	༢༨ ༤༦	༢༩ ༠	༢༩ ༡༤	༢༩ ༢༧	༢༩ ༤༠	༢༩ ༥༢	༣༠ ༤	༣༠ ༡༥	༣༠ ༢༦	༣༠ ༣༦	༣༠ ༤༦	༣༠ ༥༥	༣༡ ༣
སྤྱད	༢༠	༢༠	༡༩	༡༨	༡༨	༡༨	༡༧	༡༦	༡༦	༡༦	༡༥	༡༤	༡༤	༡༣	༡༣	༡༢	༡༢	༡༡	༡༡	༡༠	༡༠	༩	༨	༨
༢༣	༢༦ ༢༡	༢༦ ༤༢	༢༧ ༢	༢༧ ༢༢	༢༧ ༤༡	༢༧ ༥༩	༢༨ ༡༧	༢༨ ༣༥	༢༨ ༥༢	༢༩ ༨	༢༩ ༢༤	༢༩ ༤༠	༢༩ ༥༥	༣༠ ༩	༣༠ ༢༣	༣༠ ༣༦	༣༠ ༤༩	༣༡ ༡	༣༡ ༡༢	༣༡ ༢༣	༣༡ ༣༣	༣༡ ༤༣	༣༡ ༥༣	༣༢ ༡
སྤྱད	༢༡	༢༠	༢༠	༡༩	༡༨	༡༨	༡༨	༡༧	༡༦	༡༦	༡༦	༡༥	༡༤	༡༤	༡༣	༡༣	༡༢	༡༡	༡༡	༡༠	༡༠	༡༠	༨	༨

༧༧	༧༨	༧༩	༨༠	༨༡	༨༢	༨༣	༨༤	༨༥	༨༦	༨༧	༨༨	༨༩
༣༠ ༡༢	༣༠ ༡༩	༣༠ ༢༦	༣༠ ༣༢	༣༠ ༣༧	༣༠ ༤༡	༣༠ ༤༦	༣༠ ༥༠	༣༠ ༥༣	༣༠ ༥༥	༣༠ ༥༧	༣༠ ༥༩	༣༡ ༠
༧	༧	༦	༥	༤	༥	༤	༣	༢	༢	༢	༡	༠
༣༡ ༡༡	༣༡ ༡༨	༣༡ ༢༥	༣༡ ༣༡	༣༡ ༣༦	༣༡ ༤༡	༣༡ ༤༦	༣༡ ༤༩	༣༡ ༥༣	༣༡ ༥༥	༣༡ ༥༧	༣༡ ༥༩	༣༢ ༠
༧	༧	༦	༥	༥	༥	༣	༤	༢	༢	༢	༡	༠
༣༢ ༩	༣༢ ༡༧	༣༢ ༢༤	༣༢ ༣༠	༣༢ ༣༦	༣༢ ༤༡	༣༢ ༤༥	༣༢ ༤༩	༣༢ ༥༢	༣༢ ༥༥	༣༢ ༥༧	༣༢ ༥༩	༣༣ ༠
༨	༧	༦	༦	༥	༤	༤	༣	༣	༢	༢	༡	༠

ཀ

ཟླ་ཚེས	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣
[illegible]	༠ ༣༦	༡ ༡༡	༡ ༤༧	༢ ༢༢	༢ ༥༨	༣ ༣༣	༤ ༩	༤ ༤༤	༥ ༡༩	༥ ༥༤	༦ ༢༩	༧ ༤	༧ ༣༩	༨ ༡༤	༨ ༤༨	༩ ༢༢	༩ ༥༦	༡༠ ༣༠	༡༡ ༤	༡༡ ༣༨	༡༢ ༡༡	༡༢ ༤༤	༡༣ ༡༧
ལྷག	༣༥	༣༦	༣༥	༣༦	༣༥	༣༦	༣༥	༣༥	༣༥	༣༥	༣༥	༣༥	༣༥	༣༤	༣༤	༣༤	༣༤	༣༤	༣༤	༣༣	༣༣	༣༣	༣༥
[illegible]	༠ ༣༧	༡ ༡༣	༡ ༥༠	༢ ༢༧	༣ ༣	༣ ༤༠	༤ ༡༦	༤ ༥༢	༥ ༢༨	༦ ༥	༦ ༤༡	༧ ༡༧	༧ ༥༢	༨ ༢༨	༩ ༤	༩ ༣༩	༡༠ ༡༤	༡༠ ༤༢	༡༡ ༢༤	༡༡ ༥༨	༡༢ ༣༣	༡༣ ༧	༡༣ ༤༡
ལྷག	༣༦	༣༧	༣༧	༣༦	༣༧	༣༦	༣༦	༣༦	༣༧	༣༦	༣༦	༣༥	༣༦	༣༦	༣༥	༣༥	༣༥	༣༥	༣༤	༣༥	༣༤	༣༤	༣༣
[illegible]	༠ ༣༨	༡ ༡༦	༡ ༥༣	༢ ༣༡	༣ ༨	༣ ༤༦	༤ ༢༣	༥ ༡	༥ ༣༨	༦ ༡༥	༦ ༥༢	༧ ༢༩	༨ ༦	༨ ༤༣	༩ ༡༩	༩ ༥༥	༡༠ ༣༢	༡༡ ༧	༡༡ ༤༣	༡༢ ༡༩	༡༢ ༥༤	༡༣ ༢༩	༡༤ ༤
ལྷག	༣༨	༣༧	༣༨	༣༧	༣༨	༣༧	༣༨	༣༧	༣༧	༣༧	༣༧	༣༧	༣༧	༣༦	༣༦	༣༧	༣༥	༣༦	༣༦	༣༥	༣༥	༣༥	༣༥

༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	༣༡	༣༢	༣༣	༣༤	༣༥	༣༦	༣༧	༣༨	༣༩	༤༠	༤༡	༤༢	༤༣	༤༤	༤༥	༤༦	༤༧	༤༨	༤༩
༡༣ ༥༢	༡༤ ༢༢	༡༤ ༥༤	༡༥ ༢༦	༡༥ ༥༨	༡༦ ༢༩	༡༧ ༠	༡༧ ༣༡	༡༨ ༡	༡༨ ༣༡	༡༩ ༡	༡༩ ༣༠	༡༩ ༥༩	༢༠ ༢༨	༢༠ ༥༦	༢༡ ༢༤	༢༡ ༥༡	༢༢ ༡༨	༢༢ ༤༥	༢༣ ༡༡	༢༣ ༣༧	༢༤ ༢	༢༤ ༢༧	༢༤ ༥༢	༢༥ ༡༦	༢༥ ༤༠
༣༠	༣༢	༣༢	༣༢	༣༡	༣༡	༣༡	༣༠	༣༠	༣༠	༢༩	༢༩	༢༩	༢༨	༢༨	༢༧	༢༧	༢༧	༢༦	༢༦	༢༥	༢༥	༢༥	༢༤	༢༤	༢༣
༡༤ ༡༤	༡༤ ༤༧	༡༥ ༢༡	༡༥ ༥༣	༡༦ ༢༦	༡༦ ༥༨	༡༧ ༣༠	༡༨ ༢	༡༨ ༣༣	༡༩ ༤	༡༩ ༣༤	༢༠ ༤	༢༠ ༣༤	༢༡ ༤	༢༡ ༣༣	༢༢ ༢	༢༢ ༣༠	༢༢ ༥༨	༢༣ ༢༥	༢༣ ༥༢	༢༤ ༡༢	༢༤ ༤༥	༢༥ ༡༡	༢༥ ༣༧	༢༥ ༡	༢༦ ༢༥
༣༣	༣༤	༣༢	༣༣	༣༢	༣༢	༣༢	༣༡	༣༡	༣༠	༣༠	༣༠	༣༠	༢༩	༢༩	༢༨	༢༨	༢༧	༢༧	༢༧	༢༦	༢༦	༢༥	༢༥	༢༤	༢༤
༡༤ ༣༩	༡༥ ༡༣	༡༥ ༤༧	༡༦ ༢༡	༡༦ ༥༤	༡༧ ༢༧	༡༨ ༠	༡༨ ༣༣	༡༩ ༥	༡༩ ༣༦	༢༠ ༨	༢༠ ༣༩	༢༡ ༡༠	༢༡ ༤༠	༢༢ ༡༠	༢༢ ༣༩	༢༣ ༨	༢༣ ༣༧	༢༤ ༥	༢༤ ༣༩	༢༥ ༠	༢༥ ༢༧	༢༥ ༥༤	༢༦ ༢༠	༢༦ ༤༥	༢༧ ༡༠
༣༤	༣༤	༣༢	༣༣	༣༣	༣༣	༣༣	༣༢	༣༡	༣༢	༣༡	༣༡	༣༠	༣༠	༢༩	༢༩	༢༩	༢༨	༢༨	༢༧	༢༧	༢༧	༢༦	༢༥	༢༥	༢༥

ཟུར	༥༠	༥༡	༥༢	༥༣	༥༤	༥༥	༥༦	༥༧	༥༨	༥༩	༦༠	༦༡
ཕྲེལ	༢༦ ༣	༢༦ ༢༥	༢༦ ༤༨	༢༧ ༩	༢༧ ༣༠	༢༧ ༥༡	༢༨ ༡༡	༢༨ ༣༡	༢༨ ༥༠	༢༩ ༩	༢༩ ༢༧	༢༩ ༤༤
སྐར	༢༢	༢༣	༢༡	༢༡	༢༡	༢༠	༢༠	༡༩	༡༩	༡༨	༡༧	༡༧
ཕྲེཔ	༢༦ ༤༩	༢༧ ༡༢	༢༧ ༣༥	༢༧ ༥༧	༢༨ ༡༩	༢༨ ༤༠	༢༩ ༡	༢༩ ༢༡	༢༩ ༤༡	༣༠ ༡	༣༠ ༡༩	༣༠ ༣༧
སྐར	༢༣	༢༣	༢༢	༢༢	༢༡	༢༡	༢༠	༢༠	༢༠	༡༨	༡༨	༡༧
ཕྲེཚ	༢༧ ༣༥	༢༧ ༥༩	༢༨ ༢༢	༢༨ ༤༥	༢༩ ༨	༢༩ ༢༩	༢༩ ༥༡	༣༠ ༡༢	༣༠ ༣༢	༣༠ ༥༢	༣༡ ༡༡	༣༡ ༢༩
སྐར	༢༤	༢༣	༢༣	༢༣	༢༡	༢༢	༢༡	༢༠	༢༠	༡༩	༡༨	༡༨

ཟུར	༦༢	༦༣	༦༤	༦༥	༦༦	༦༧	༦༨	༦༩	༧༠	༧༡	༧༢
ཕྲེལ	༣༠ ༡	༣༠ ༡༨	༣༠ ༣༤	༣༠ ༤༩	༣༡ ༤	༣༡ ༡༨	༣༡ ༣༡	༣༡ ༤༥	༣༡ ༥༧	༣༢ ༩	༣༢ ༢༠
སྐར	༡༧	༡༦	༡༥	༡༥	༡༤	༡༣	༡༤	༡༢	༡༢	༡༡	༡༡
ཕྲེཔ	༣༠ ༥༤	༣༡ ༡༡	༣༡ ༢༧	༣༡ ༤༣	༣༡ ༥༨	༣༢ ༡༣	༣༢ ༢༧	༣༢ ༤༡	༣༢ ༥༣	༣༣ ༦	༣༣ ༡༧
སྐར	༡༧	༡༦	༡༦	༡༥	༡༥	༡༤	༡༤	༡༢	༡༣	༡༡	༡༡
ཕྲེཚ	༣༡ ༤༧	༣༢ ༥	༣༢ ༢༡	༣༢ ༣༨	༣༢ ༥༣	༣༣ ༨	༣༣ ༢༣	༣༣ ༣༧	༣༣ ༥༠	༣༤ ༢	༣༤ ༡༤
སྐར	༡༨	༡༦	༡༧	༡༥	༡༥	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༢	༡༢

༧༣	༧༤	༧༥	༧༦	༧༧	༧༨	༧༩	༨༠	༨༡	༨༢	༨༣	༨༤	༨༥	༨༦	༨༧	༨༨	༨༩
༣༢ ༣༡	༣༢ ༤༡	༣༢ ༥༠	༣༢ ༥༩	༣༣ ༨	༣༣ ༡༥	༣༣ ༢༣	༣༣ ༢༩	༣༣ ༣༥	༣༣ ༤༠	༣༣ ༤༥	༣༣ ༤༩	༣༣ ༥༢	༣༣ ༥༥	༣༣ ༥༧	༣༣ ༥༩	༣༤ ༠
༡༠	༩	༩	༩	༧	༨	༦	༦	༥	༥	༤	༣	༣	༢	༢	༡	༠
༣༣ ༢༨	༣༣ ༣༩	༣༣ ༤༨	༣༣ ༥༨	༣༤ ༦	༣༤ ༡༤	༣༤ ༢༡	༣༤ ༢༨	༣༤ ༣༤	༣༤ ༤༠	༣༤ ༤༤	༣༤ ༤༨	༣༤ ༥༢	༣༤ ༥༥	༣༤ ༥༧	༣༤ ༥༩	༣༥ ༠
༡༡	༩	༡༠	༨	༨	༧	༧	༦	༦	༤	༤	༤	༣	༢	༢	༡	༠
༣༤ ༢༦	༣༤ ༣༦	༣༤ ༤༦	༣༤ ༥༦	༣༥ ༥	༣༥ ༡༣	༣༥ ༢༠	༣༥ ༢༧	༣༥ ༣༣	༣༥ ༣༩	༣༥ ༤༤	༣༥ ༤༨	༣༥ ༥༢	༣༥ ༥༥	༣༥ ༥༧	༣༥ ༥༩	༣༦ ༠
༡༠	༡༠	༡༠	༩	༨	༧	༧	༦	༦	༥	༤	༤	༣	༢	༢	༡	༠

ཟླ་ད་ཚེས		༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣
ཚེས	༠ ༤༢	༡ ༢༥	༢ ༦	༢ ༤༧	༣ ༢༩	༤ ༡༡	༤ ༥༣	༥ ༣༤	༦ ༡༥	༦ ༥༧	༧ ༣༨	༨ ༡༩	༩ ༠	༩ ༤༡	༡༠ ༢༡	༡༡ ༢	༡༡ ༤༢	༡༢ ༢༢	༡༣ ༡	༡༣ ༤༡	༡༤ ༢༠	༡༤ ༥༩	༡༥ ༣༨
སྐར	༤༣	༤༡	༤༡	༤༢	༤༢	༤༢	༤༡	༤༡	༤༢	༤༡	༤༡	༤༡	༤༡	༤༠	༤༡	༤༠	༤༠	༣༩	༤༠	༣༩	༣༩	༣༩	༣༨
ཚེས	༠ ༤༣	༡ ༢༦	༢ ༩	༢ ༥༢	༣ ༣༤	༤ ༡༧	༥ ༠	༥ ༤༢	༦ ༢༥	༧ ༧	༧ ༤༩	༨ ༣༡	༩ ༡༣	༩ ༥༥	༡༠ ༣༧	༡༡ ༡༨	༡༡ ༥༩	༡༢ ༤༠	༡༣ ༢༡	༡༤ ༡	༡༤ ༤༢	༡༥ ༢༢	༡༦ ༡
སྐར	༤༣	༤༣	༤༣	༤༢	༤༣	༤༣	༤༢	༤༣	༤༢	༤༢	༤༢	༤༢	༤༢	༤༢	༤༡	༤༡	༤༡	༤༡	༤༠	༤༡	༤༠	༣༩	༤༠
ཚེས	༠ ༤༤	༡ ༢༨	༢ ༡༢	༢ ༥༦	༣ ༤༠	༤ ༢༣	༥ ༧	༥ ༥༡	༦ ༣༤	༧ ༡༨	༨ ༡	༨ ༤༥	༩ ༢༧	༡༠ ༡༠	༡༠ ༥༢	༡༡ ༣༥	༡༢ ༡༧	༡༢ ༥༩	༡༣ ༤༠	༡༤ ༢༢	༡༥ ༣	༡༥ ༤༤	༡༦ ༢༥
སྐར	༤༤	༤༤	༤༤	༤༤	༤༣	༤༣	༤༤	༤༣	༤༤	༤༣	༤༤	༤༢	༤༣	༤༢	༤༣	༤༢	༤༢	༤༡	༤༢	༤༡	༤༡	༤༡	༤༠

༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	༣༡	༣༢	༣༣	༣༤	༣༥	༣༦	༣༧	༣༨	༣༩	༤༠	༤༡	༤༢	༤༣	༤༤	༤༥	༤༦	༤༧
༡༦ ༡༦	༡༦ ༥༤	༡༧ ༣༢	༡༨ ༡༠	༡༨ ༤༧	༡༩ ༢༤	༢༠ ༠	༢༠ ༣༦	༢༡ ༡༢	༢༡ ༤༧	༢༢ ༢༢	༢༢ ༥༧	༢༣ ༣༡	༢༤ ༤	༢༤ ༣༨	༢༥ ༡༠	༢༥ ༤༣	༢༦ ༡༥	༢༦ ༤༦	༢༧ ༡༧	༢༧ ༤༧	༢༨ ༡༧	༢༨ ༤༦	༢༩ ༡༥
༣༨	༣༨	༣༨	༣༧	༣༧	༣༦	༣༦	༣༦	༣༥	༣༥	༣༥	༣༤	༣༣	༣༤	༣༢	༣༣	༣༢	༣༡	༣༡	༣༠	༣༠	༢༩	༢༩	༢༩
༡༦ ༤༡	༡༧ ༢༠	༡༧ ༥༨	༡༨ ༣༧	༡༩ ༡༥	༡༩ ༥༣	༢༠ ༣༠	༢༡ ༧	༢༡ ༤༤	༢༢ ༢༠	༢༢ ༥༦	༢༣ ༣༡	༢༤ ༦	༢༤ ༤༠	༢༥ ༡༥	༢༥ ༤༨	༢༦ ༢༡	༢༦ ༥༤	༢༧ ༢༦	༢༧ ༥༨	༢༨ ༢༩	༢༨ ༥༩	༢༩ ༣༠	༢༩ ༥༩
༣༩	༣༨	༣༩	༣༨	༣༨	༣༧	༣༧	༣༧	༣༦	༣༦	༣༥	༣༥	༣༤	༣༥	༣༣	༣༣	༣༣	༣༢	༣༢	༣༡	༣༠	༣༡	༢༩	༢༩
༡༧ ༥	༡༧ ༤༥	༡༨ ༢༥	༡༩ ༤	༡༩ ༤༣	༢༠ ༢༢	༢༡ ༠	༢༡ ༣༨	༢༢ ༡༥	༢༢ ༥༢	༢༣ ༢༩	༢༤ ༥	༢༤ ༤༡	༢༥ ༡༧	༢༥ ༥༡	༢༦ ༢༦	༢༧ ༠	༢༧ ༣༣	༢༨ ༦	༢༨ ༣༩	༢༩ ༡༠	༢༩ ༤༢	༣༠ ༡༣	༣༠ ༤༣
༤༠	༤༠	༣༩	༣༩	༣༩	༣༨	༣༨	༣༧	༣༧	༣༧	༣༦	༣༨	༣༦	༣༤	༣༥	༣༤	༣༣	༣༣	༣༣	༣༡	༣༢	༣༡	༣༠	༣༠

[illegible]	༤༨	༤༩	༥༠	༥༡	༥༢	༥༣	༥༤	༥༥	༥༦	༥༧	༥༨	༥༩	༦༠	༦༡	༦༢	༦༣	༦༤	༦༥	༦༦	༦༧	༦༨	༦༩	༧༠
[illegible]	༢༩ ༤༤	༣༠ ༡༡	༣༠ ༣༩	༣༡ ༥	༣༡ ༣༡	༣༡ ༥༧	༣༢ ༢༢	༣༢ ༤༦	༣༣ ༡༠	༣༣ ༣༣	༣༣ ༥༥	༣༤ ༡༧	༣༤ ༣༨	༣༤ ༥༩	༣༥ ༡༢	༣༥ ༣༨	༣༥ ༥༧	༣༦ ༡༥	༣༦ ༣༣	༣༦ ༤༩	༣༧ ༥	༣༧ ༢༡	༣༧ ༣༥
[illegible]	༢༧	༢༨	༢༦	༢༦	༢༦	༢༥	༢༤	༢༤	༢༣	༢༢	༢༢	༢༡	༢༡	༢༠	༡༢	༡༢	༡༨	༡༨	༡༦	༡༦	༡༦	༡༤	༡༤
[illegible]	༣༠ ༢༨	༣༠ ༥༧	༣༡ ༢༥	༣༡ ༥༢	༣༢ ༡༩	༣༢ ༤༥	༣༣ ༡༠	༣༣ ༣༥	༣༣ ༥༩	༣༤ ༢༣	༣༤ ༤༦	༣༥ ༩	༣༥ ༣༠	༣༥ ༥༢	༣༦ ༡༢	༣༦ ༣༢	༣༦ ༥༡	༣༧ ༡༠	༣༧ ༢༧	༣༧ ༤༤	༣༨ ༡	༣༨ ༡༧	༣༨ ༣༢
[illegible]	༢༩	༢༨	༢༧	༢༧	༢༦	༢༥	༢༥	༢༤	༢༤	༢༣	༢༣	༢༡	༢༢	༢༠	༢༠	༡༡	༡༩	༡༧	༡༧	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤
[illegible]	༣༡ ༡༣	༣༡ ༤༢	༣༢ ༡༠	༣༢ ༣༨	༣༣ ༦	༣༣ ༣༣	༣༣ ༥༩	༣༤ ༢༤	༣༤ ༤༩	༣༥ ༡༣	༣༥ ༣༧	༣༦ ༠	༣༦ ༢༢	༣༦ ༤༥	༣༧ ༥	༣༧ ༢༥	༣༧ ༤༥	༣༨ ༤	༣༨ ༢༢	༣༨ ༤༠	༣༨ ༥༧	༣༩ ༡༣	༣༩ ༢༨
[illegible]	༢༩	༢༨	༢༨	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༥	༢༤	༢༤	༢༣	༢༢	༢༢	༢༡	༢༠	༢༠	༡༩	༡༨	༡༨	༡༧	༡༦	༡༥	༡༤

༧༡	༧༢	༧༣	༧༤	༧༥	༧༦	༧༧	༧༨	༧༩	༨༠	༨༡	༨༢	༨༣	༨༤	༨༥	༨༦	༨༧	༨༨	༨༩
༣༧ ༤༩	༣༨ ༣	༣༨ ༡༥	༣༨ ༢༧	༣༨ ༣༨	༣༨ ༤༩	༣༨ ༥༨	༣༩ ༨	༣༩ ༡༦	༣༩ ༢༤	༣༩ ༣༠	༣༩ ༣༧	༣༩ ༤༢	༣༩ ༤༧	༣༩ ༥༡	༣༩ ༥༤	༣༩ ༥༧	༣༩ ༥༨	༤༠ ༠
༡༤	༡༢	༡༢	༡༡	༡༡	༩	༡༠	༨	༨	༦	༧	༥	༥	༤	༣	༣	༡	༢	༠
༣༨ ༤༦	༣༩ ༠	༣༩ ༡༣	༣༩ ༢༥	༣༩ ༣༦	༣༩ ༤༧	༣༩ ༥༧	༤༠ ༦	༤༠ ༡༥	༤༠ ༢༣	༤༠ ༣༠	༤༠ ༣༦	༤༠ ༤༢	༤༠ ༤༧	༤༠ ༥༡	༤༠ ༥༤	༤༠ ༥༧	༤༠ ༥༨	༤༡ ༠
༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༡	༡༠	༩	༩	༨	༧	༦	༦	༥	༤	༣	༣	༡	༢	༠
༣༩ ༤༣	༣༩ ༥༧	༤༠ ༡༠	༤༠ ༢༢	༤༠ ༣༤	༤༠ ༤༥	༤༠ ༥༥	༤༡ ༥	༤༡ ༡༤	༤༡ ༢༢	༤༡ ༢༢	༤༡ ༣༥	༤༡ ༤༡	༤༡ ༤༦	༤༡ ༥༠	༤༡ ༥༤	༤༡ ༥༧	༤༡ ༥༨	༤༢ ༠
༡༤	༡༣	༡༢	༡༢	༡༡	༡༠	༡༠	༩	༨	༧	༦	༦	༥	༤	༤	༣	༡	༢	༠

18

སྦྱར	༥༠	༥༡	༥༢	༥༣	༥༤	༥༥	༥༦	༥༧	༥༨	༥༩	༦༠	༦༡
ཕྲད	༣༩ ༥༠	༤༠ ༢༥	༤༠ ༥༩	༤༡ ༣༢	༤༢ ༤	༤༢ ༣༦	༤༣ ༧	༤༣ ༣༧	༤༤ ༦	༤༤ ༣༤	༤༥ ༢	༤༥ ༢༩
སྦྱང	༣༥	༣༤	༣༣	༣༢	༣༢	༣༡	༣༠	༢༩	༢༨	༢༨	༢༧	༢༦
ཕྲད	༤༠ ༣༦	༤༡ ༡༡	༤༡ ༤༤	༤༢ ༢༠	༤༢ ༥༣	༤༣ ༢༥	༤༣ ༥༦	༤༤ ༢༧	༤༤ ༥༧	༤༥ ༢༦	༤༥ ༥༤	༤༦ ༢༡
སྦྱང	༣༥	༣༥	༣༤	༣༣	༣༢	༣༡	༣༡	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༧
ཕྲད	༤༡ ༢༢	༤༡ ༥༧	༤༢ ༣༣	༤༣ ༨	༤༣ ༤༡	༤༤ ༡༤	༤༤ ༤༦	༤༥ ༡༧	༤༥ ༤༨	༤༦ ༡༧	༤༦ ༤༦	༤༧ ༡༤
སྦྱིང	༣༥	༣༦	༣༥	༣༣	༣༣	༣༢	༣༡	༣༡	༢༩	༢༩	༢༨	༢༧

སྦྱར	༦༢	༦༣	༦༤	༦༥	༦༦	༦༧	༦༨	༦༩	༧༠	༧༡	༧༢	༧༣
ཕྲད	༤༥ ༥༥	༤༦ ༢༠	༤༦ ༤༤	༤༧ ༨	༤༧ ༣༠	༤༧ ༥༢	༤༨ ༡༣	༤༨ ༣༣	༤༨ ༥༢	༤༩ ༡༠	༤༩ ༢༧	༤༩ ༤༤
སྦྱང	༢༥	༢༤	༢༤	༢༢	༢༢	༢༡	༢༠	༡༩	༡༨	༡༧	༡༧	༡༥
ཕྲད	༤༦ ༤༨	༤༧ ༡༣	༤༧ ༣༨	༤༨ ༢	༤༨ ༢༥	༤༨ ༤༧	༤༩ ༨	༤༩ ༢༢	༤༩ ༤༨	༥༠ ༧	༥༠ ༢༤	༥༠ ༤༡
སྦྱང	༢༥	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༡	༡༩	༡༩	༡༧	༡༧	༡༦
ཕྲད	༤༧ ༤༡	༤༨ ༧	༤༨ ༣༢	༤༨ ༥༦	༤༩ ༢༠	༤༩ ༤༢	༥༠ ༤	༥༠ ༢༥	༥༠ ༤༥	༥༡ ༤	༥༡ ༢༡	༥༡ ༣༨
སྦྱིང	༢༦	༢༥	༢༤	༢༤	༢༢	༢༢	༢༡	༢༠	༡༩	༡༧	༡༧	༡༧

༧༤	༧༥	༧༦	༧༧	༧༨	༧༩	༨༠	༨༡	༨༢	༨༣	༨༤	༨༥	༨༦	༨༧	༨༨	༨༩
༤༩ ༥༩	༥༠ ༡༤	༥༠ ༢༧	༥༠ ༤༠	༥༠ ༥༢	༥༡ ༣	༥༡ ༡༣	༥༡ ༢༢	༥༡ ༣༠	༥༡ ༣༧	༥༡ ༤༣	༥༡ ༤༨	༥༡ ༥༢	༥༡ ༥༦	༥༡ ༥༨	༥༢ ༠
༡༥	༡༣	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༤	༢	༢	༠
༥༠ ༥༧	༥༡ ༡༢	༥༡ ༢༦	༥༡ ༣༩	༥༡ ༥༡	༥༢ ༢	༥༢ ༡༢	༥༢ ༢༡	༥༢ ༢༩	༥༢ ༣༦	༥༢ ༤༣	༥༢ ༤༨	༥༢ ༥༢	༥༢ ༥༦	༥༢ ༥༨	༥༣ ༠
༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༧	༥	༤	༤	༢	༢	༠
༥༡ ༥༥	༥༢ ༡༠	༥༢ ༢༤	༥༢ ༣༧	༥༢ ༤༩	༥༣ ༠	༥༣ ༡༡	༥༣ ༢༠	༥༣ ༢༨	༥༣ ༣༦	༥༣ ༤༢	༥༣ ༤༨	༥༣ ༥༢	༥༣ ༥༦	༥༣ ༥༨	༥༤ ༠
༡༥	༡༤	༡༥	༡༢	༡༡	༡༡	༩	༨	༨	༦	༦	༤	༤	༢	༢	༠

Xཆ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚིག་ལྟར་ན།

sin66′×sin53′

=0.9135454×0.154164

=0.014083=sin48′25″.

རེའུ་མིག་འདི་དག་གོ།

ཚ

[illegible]	༥༢	༥༣	༥༤	༥༥	༥༦	༥༧	༥༨	༥༩	༦༠	༦༡	༦༢	༦༣	༦༤	༦༥	༦༦	༦༧	༦༨	༦༩	༧༠	༧༡	༧༢	༧༣	༧༤	༧༥
[illegible]	༤༣ ༢༠	༤༣ ༥༦	༤༤ ༣༠	༤༥ ༣	༤༥ ༣༦	༤༦ ༨	༤༦ ༣༩	༤༧ ༩	༤༧ ༣༨	༤༨ ༦	༤༨ ༣༤	༤༩ ༠	༤༩ ༢༦	༤༩ ༥༡	༥༠ ༡༥	༥༠ ༣༨	༥༡ ༠	༥༡ ༢༠	༥༡ ༤༡	༥༢ ༠	༥༢ ༡༩	༥༢ ༣༦	༥༢ ༥༢	༥༣ ༨
[illegible]	༣༦	༣༤	༣༣	༣༣	༣༢	༣༡	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༠	༢༡	༡༩	༡༩	༡༧	༡༦	༡༦	༡༤
[illegible]	༤༤ ༨	༤༤ ༤༤	༤༥ ༡༨	༤༥ ༥༢	༤༦ ༢༦	༤༦ ༥༨	༤༧ ༣༠	༤༨ ༠	༤༨ ༣༠	༤༨ ༥༩	༤༩ ༢༧	༤༩ ༥༤	༥༠ ༢༠	༥༠ ༤༥	༥༡ ༡༠	༥༡ ༣༣	༥༡ ༥༥	༥༢ ༡༧	༥༢ ༣༧	༥༢ ༥༧	༥༣ ༡༦	༥༣ ༣༣	༥༣ ༥༠	༥༤ ༦
[illegible]	༣༦	༣༤	༣༤	༣༤	༣༢	༣༢	༣༠	༣༠	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༥	༢༣	༢༢	༢༢	༢༠	༢༠	༡༩	༡༧	༡༧	༡༦	༡༤
[illegible]	༤༤ ༥༥	༤༥ ༣༡	༤༦ ༧	༤༦ ༤༢	༤༧ ༡༥	༤༧ ༤༨	༤༨ ༢༡	༤༨ ༥༩	༤༩ ༣༠	༤༩ ༥༩	༥༠ ༢༧	༥༠ ༥༤	༥༡ ༢༠	༥༡ ༤༥	༥༢ ༡༠	༥༢ ༣༣	༥༢ ༥༥	༥༣ ༡༧	༥༣ ༣༧	༥༣ ༥༧	༥༤ ༡༦	༥༤ ༣༣	༥༤ ༥༠	༥༥ ༦
[illegible]	༣༦	༣༦	༣༥	༣༣	༣༣	༣༣	༣༡	༣༡	༢༩	༢༨	༢༧	༢༦	༢༥	༢༥	༢༣	༢༢	༢༢	༢༠	༢༠	༡༩	༡༧	༡༧	༡༦	༡༤

༧༦	༧༧	༧༨	༧༩	༨༠	༨༡	༨༢	༨༣	༨༤	༨༥	༨༦	༨༧	༨༨	༨༩
༥༣ ༢༢	༥༣ ༣༥	༥༣ ༤༨	༥༣ ༥༩	༥༤ ༡༠	༥༤ ༡༩	༥༤ ༢༨	༥༤ ༣༥	༥༤ ༤༢	༥༤ ༤༧	༥༤ ༥༢	༥༤ ༥༥	༥༤ ༥༨	༥༥ ༠
༡༣	༡༣	༡༡	༡༡	༩	༩	༧	༧	༥	༥	༣	༢	༢	༠
༥༤ ༢༠	༥༤ ༣༤	༥༤ ༤༧	༥༤ ༥༨	༥༥ ༩	༥༥ ༡༩	༥༥ ༢༧	༥༥ ༣༥	༥༥ ༤༢	༥༥ ༤༧	༥༥ ༥༢	༥༥ ༥༥	༥༥ ༥༨	༥༥ ༥༩
༡༤	༡༣	༡༡	༡༡	༡༠	༨	༨	༧	༥	༥	༣	༢	༡	༡
༥༥ ༢༠	༥༥ ༣༤	༥༥ ༤༧	༥༥ ༥༨	༥༦ ༩	༥༦ ༡༩	༥༦ ༢༧	༥༦ ༣༥	༥༦ ༤༢	༥༦ ༤༧	༥༦ ༥༢	༥༦ ༥༥	༥༦ ༥༨	༥༦ ༥༩
༡༤	༡༣	༡༡	༡༡	༡༠	༨	༨	༧	༥	༥	༣	༢	༡	༡

ཟྱོར	༥༢	༥༣	༥༤	༥༥	༥༦	༥༧	༥༨	༥༩	༦༠	༦༡	༦༢	༦༣	༦༤	༦༥	༦༦	༦༧	༦༨	༦༩	༧༠	༧༡	༧༢	༧༣	༧༤
ཆོ	༤༨ ༤	༤༨ ༤༣	༤༩ ༢༡	༤༩ ༥༨	༥༠ ༣༤	༥༡ ༡༠	༥༡ ༤༤	༥༢ ༡༧	༥༢ ༥༠	༥༣ ༢༡	༥༣ ༥༢	༥༤ ༢༡	༥༤ ༥༠	༥༥ ༡༧	༥༥ ༤༤	༥༦ ༡	༥༦ ༣༤	༥༦ ༥༧	༥༧ ༡༢	༥༧ ༤༡	༥༨ ༡	༥༨ ༢༠	༥༨ ༣༨
སྐར	༣༩	༣༨	༣༧	༣༦	༣༦	༣༤	༣༣	༣༣	༣༡	༣༡	༢༣	༢༢	༢༧	༢༧	༢༥	༢༥	༢༣	༢༢	༢༢	༢༠	༡༢	༡༨	༡༧
ཆོ	༤༨ ༥༡	༤༩ ༣༡	༥༠ ༡༠	༥༠ ༤༧	༥༡ ༢༤	༥༢ ༠	༥༢ ༣༥	༥༣ ༢	༥༣ ༤༢	༥༤ ༡༤	༥༤ ༤༥	༥༥ ༡༥	༥༥ ༤༤	༥༦ ༡༢	༥༦ ༣༨	༥༧ ༤	༥༧ ༢༢	༥༧ ༥༣	༥༨ ༡༦	༥༨ ༣༧	༥༨ ༥༨	༥༩ ༡༧	༥༩ ༣༦
སྐར	༤༠	༣༩	༣༧	༣༧	༣༦	༣༥	༣༤	༣༣	༣༢	༣༡	༣༠	༢༢	༢༨	༢༦	༢༦	༢༥	༢༤	༢༣	༢༡	༢༡	༡༢	༡༩	༡༧
ཆོ	༤༩ ༣༢	༥༠ ༡༩	༥༠ ༥༨	༥༡ ༣༦	༥༢ ༢༤	༥༢ ༥༠	༥༣ ༢༦	༥༤ ༠	༥༤ ༣༤	༥༥ ༦	༥༥ ༣༨	༥༦ ༨	༥༦ ༣༨	༥༧ ༦	༥༧ ༣༣	༥༨ ༠	༥༨ ༢༥	༥༨ ༤༩	༥༩ ༡༢	༥༩ ༣༤	༥༩ ༥༥	༦༠ ༡༤	༦༠ ༣༤
སྐར	༤༠	༣༩	༣༨	༣༨	༣༦	༣༦	༣༤	༣༤	༣༢	༣༢	༣༠	༣༠	༢༨	༢༧	༢༧	༢༥	༢༤	༢༣	༢༢	༢༡	༢༠	༡༩	༡༦

༧༥	༧༦	༧༧	༧༨	༧༩	༨༠	༨༡	༨༢	༨༣	༨༤	༨༥	༨༦	༨༧	༨༨	༨༩
༥༨ ༥༥	༥༩ ༡༡	༥༩ ༢༦	༥༩ ༤༠	༥༩ ༥༣	༦༠ ༤	༦༠ ༡༥	༦༠ ༢༤	༦༠ ༣༣	༦༠ ༤༠	༦༠ ༤༦	༦༠ ༥༡	༦༠ ༥༥	༦༠ ༥༨	༦༠ ༥༩
༡༦	༡༥	༡༤	༡༣	༡༡	༡༡	༩	༩	༧	༦	༥	༤	༣	༡	༡
༥༩ ༥༣	༦༠ ༡༠	༦༠ ༢༥	༦༠ ༣༩	༦༠ ༥༢	༦༡ ༤	༦༡ ༡༤	༦༡ ༢༤	༦༡ ༣༢	༦༡ ༤༠	༦༡ ༤༦	༦༡ ༥༡	༦༡ ༥༥	༦༡ ༥༨	༦༡ ༥༩
༡༧	༡༥	༡༤	༡༣	༡༢	༡༠	༡༠	༨	༨	༦	༥	༤	༢	༡	༡
༦༠ ༥༡	༦༡ [illegible]	༦༡ ༢༣	༦༡ ༣༧	༦༡ ༥༡	༦༢ ༣	༦༢ ༡༣	༦༢ ༢༣	༦༢ ༣༢	༦༢ ༣༩	༦༢ ༤༦	༦༢ ༥༡	༦༢ ༥༥	༦༢ ༥༨	༦༢ ༥༩
༢༧	༡༥	༡༤	༡༤	༡༢	༡༠	༡༠	༩	༧	༧	༥	༤	༣	༡	༡

༄། །རེའུ་མིག་འདིའི་ཆོ་ནང་གི་གྲུ་ཧྲུ་ཁའི་
རྟགས་ཅན་རྣམས་དང་། རེའུ་མིག་གཞན་གང་
ཡིན་ཡང་མ་ཡིག་ཁྲིས་མ་ཡིན་པའི་མཐུན་མི་
མཐུན་སྣ་ཚོགས་མཐོང་ཞིང་། རེའུ་མིག་
རྣམས་ལ་དག་མི་དག་ཞིབ་དཔྱོད་འཚལ། །

ཆོ

藏传时宪历算例

马杨寺汉历心要所传时宪历交食推步基本数据

A 历元　乾隆九年甲子　公元1744年

B 岁首　天正冬至

C 首朔　鬼宿月　夏历十二月初一

D 周岁(回归年)　$365\frac{60}{247}=365.2429149$日

E 朔策(会望、朔望月)　$29^{d}12^{h}44^{m}3^{s}\frac{3}{60}\ \frac{111}{360}=29^{d}.530590916$

F 朔应　$23^{d}1^{h}55^{m}1^{s}\frac{6}{60}\ \frac{322}{360}=23^{d}.079874015=1994101''.1149$

G 闰周　65年24闰

H 闰余　$\frac{10}{65}$

I 天正冬至日分　23

J 天正冬至宿应　25

K 太阳平行　朔策　$0^{s}29^{\circ}6'24''\frac{15'''}{60}\frac{103''''}{360} = 104784''.2547685$

L　〃　应　$0^{s}23^{\circ}31'32''\frac{37'''}{60}\frac{8''''}{360} = 84692''.617037$

M 太阳自行　朔策　$0^{s}29^{\circ}6'19''\frac{9}{60}\frac{242}{360} = 104779''.1612037$

N　〃　应　$0^{s}15^{\circ}1'53''\frac{19}{60}\frac{100}{360} = 54113''.3212962$

O 太阴自行　朔策　$0^{s}25^{\circ}49'0''\frac{3}{60}\frac{317}{360} = 92940''.064675925$

P　〃　应　$0^{s}5^{\circ}11'21''\frac{48}{60}\frac{103}{360} = 18681''.8047685$

Q 罗睺距月(太阴交周)　$1^{s}0^{\circ}40'13''\frac{55}{60}\frac{167}{360} = 110413''.924398248$

R　〃　应　$8^{s}17^{\circ}57'13''\frac{10}{60}\frac{133}{360} = 928633''.172824074$

S 月距日一小时平行 $1828''.6121108$

T 太阳一小时自行　$147''.84$

U 太阴一小时自行　$1959''.75$

V 太阴一小时交周　$1984''.40$

恒星月　$27^{d}.32158$

转终分(近点月)　$27^{d}.554568$

译解用符号表

时间单位			弧度		
d	日				
h	小时	$24^{h} = 1^{d}$	z	宫	$12^{s} = 1^{y}$(周天)
q	刻	$4^{q} = 1^{h}$	°	度	$30^{\circ} = 1^{s}$

m	分′	15′ = 1ᵠ	′	分	60′ = 10
s	秒″	60″ = 1′	″	秒	60″ = 1′
″′	微	60″′ = 1″	微″′		60′″ = 1″
″″	纤	360″″ = 1″′	纤″″		360″″ = 1″′

这些符号原书里没有，是译者加的。

实 例 一 月全食

推藏历第十六丁卯周铁鸡年霍尔月十一月十五日即农历辛酉年十二月十六日

公历1982年1月10日

〈1〉 积年 1981 − 1744 = 237

〈2〉 岁首积朔 〈1〉× 12 + (〈1〉× 12 × 2 + 10) ÷ 65 = $2931\frac{43}{65}$

〈3〉 入年后已过11月

〈4〉 通朔（历元至所求月 前 积月）〈1〉× 12 + 11 + (〈1〉× 12 × 11) × 2 ÷ 65 = $2943\frac{20}{65}$

〈5〉 转年积日（通积分）

〈1〉× 365 + (〈1〉× 60 + 53) ÷ 247 = 86562 $\frac{194}{247}$

〈6〉 转年日干支 (〈5〉 + 23) ÷ 60 = 86585 ÷ 60 = 1443…5 己巳

〈7〉 转年日值宿 (〈5〉 + 25) ÷ 28 = 86587 ÷ 28 = 3092…11 危宿

〈15〉 首望罗头距（太阴交周）

〈2〉× Q(1ˢ0°40′13″ $\frac{55}{60}$ $\frac{167}{360}$) + R(8ˢ17°57′13″10′″133″″) + $\frac{Q}{2}$ = 5ˢ3°17′25″35′″10″″ + $\frac{Q}{2}$ = 11ˢ18°37′32″32″′274″″

逐月加Q至十月皆不在食限内，至十一月望

〈15〉+ Q × 11 = $11^s26°40'19''38'''118''''$

$11^s14°51 < 11^s26° < 0^s15°9'$ 可能有食故就从十一月望日起布算，先算五项根数。

〈21〉 〈4〉 2943 × E($29^d12^h44'3''3'''111''''$)

$+ F(23^d1^h55'1''6'''322'''') + \frac{E}{2}(14^d18^h22'1''31'''235'''')$

$- 〈5〉86562^d$

$= 277^d8^h58'53''54'''350'''')$ 平望根

〈22〉 〈4〉 2943 × K($0^s29°6'24''15'''103''''$)

$+ L(0^s23°31'32''37'''8'''') + \frac{K}{2}(0^s14°33'12''7'''232'''')$

$= 11^s21°50'50''43'''213'''' + L + \frac{K}{2}$

$= 0^s15°22'23''20'''221'''' + \frac{K}{2}$

$= 0^s19°12'26''31'''248''''$ 太阳平行根

〈23〉 〈4〉 2943 × M($0^s29°6'19''9'''242''''$)

$+ N(0^s15°1'53''19'''100'''') + \frac{M}{2}(0^s14°33'9''34'''301''''$

$= 0^s6°32'54''19'''167''''$ 太阳自行根

〈24〉 〈4〉 2943 × 0($0^s25°49'0''3'''317''''$)

$+ P(0^s5°11'21''48'''103'''') + \frac{O}{2}(6^s12°54'30''1'''338'''')$

$= 7^s6°36'2''10'''252''''$ 太阴自行根

〈25〉 〈4〉 2943 × Q($1^s0°40'13''55'''167''''$

$+ R(8^s17°57'13''10'''133'''') + \frac{Q}{2}(6^s15°20'6''57'''264'''')$

$= 11^s26°40'19''38'''118''''$ 太阴平交周根

〈26〉 求太阳损益数

置太阳自行根〈23〉$0^s6°32'54''19'''167''''$。

以其宫、度两位0宫6度查表二

宫＼度		0	1	中略	5	6	7	左略
零宫摩羯 右正	秒差	124	124		123	124	123	
	度	0	0		0	0	0	
	分	0	2		10	12	14	
	秒	0	4		21	24	28	
	秒差	0	124		124	123	124	
宫／度	度	30°	29°		25°	24°	23°	

内插法举例：

零宫摩羯在右侧（按纸面说，不按读者说）所以查度数时用顶行顺数，6°查得0°12′24″，其秒差用其顶行的124（如果是$11^s24°$，则用底行逆数，也得0°12′24″，但秒差则用其脚下的123）。

以秒差124乘太阴自行根的分以下各位：

$(32'54''\ \frac{19}{60}\ \frac{167}{360})\times 124$，按360，60，60，60收位，商数最上一位为68，其单位为秒，满60进位为分，得1′8″，以下各位弃去不用。与查表所得之0°12′24″相加或相减，因其后一度7°为0°14′28″，较本度之0°12′24″为大，所以相加，0°12′24″＋1′8″＝0°13′32″。秒差取自顶行，故此数为正数，记为＋0°13′32″

以下各表求中比例法相似，不再重复。但各表正负号记法不同，须特别注意。

〈27〉　求太阴损益数

置〈24〉太阴自行根$7^s6°36'2''\ 10'''\ 252''''$
　　　　　　　　　　　　　　　　秒差

用其宫、度查表三得 2°59′52″……（秒差253取自下行）

253	257	260	265	268	270	373	0	秒差	七宫 狮子 左 正数 下行
3 4 5	2 59 52	2 55 35	2 50 14	2 46 49	2 42 21	2 37 51	2 33 18	度 分 秒	
250	253	257	261	265	268	270	272	秒差	
7	6	5	4	3	2	1	0	度	

253×(36′，2″，10，252)＝2′31″

与表中原数相加：2°59′52″＋2′31″＝3°2′23″

在巨蟹等六宫者为正数(与太阳损益数相反)此例为第七宫，故记为正数＋3°2′23″

〈28〉 求平距时

〈26〉〈27〉正负相同，故应以小减大。(如不同，则相加)

3°2′23″－0°13′32″＝2°48′51″ (平距弧)

2°48′51″×18000÷9143＝5^h32′25″(变时)

〈26〉〈27〉同为正数而〈27〉较大，故此得数为负数，记为－5^h32′25″

〈29〉 求太阳实自行

〈28〉(－5^h32′25″)×887÷360＝－13′39″(引弧)

〈23〉(0ˢ6°32′54″19 167)－13′39″

＝0ˢ6°19′15″19 167

〈30〉 求太阴实自行

〈28〉(－5^h32′25″)×871÷1600＝－3°0′57″(引弧)

〈24〉7ˢ6°36′2″10 252＋引弧(－3°0′57″)

＝7ˢ3°35′5″10 252

〈31〉 求太阳实损益(日实均)

以〈29〉0ˢ6°19′15″19 167之宫与度

再查表二(见〈26〉太阳损益数表)得 $0°12'24''$，秒位差 124，用顶行秒位差乘〈29〉分以下各位(19，15，19，167)$\times\frac{124}{3600}=39''$

$0°12'24''+39''=0°13'3''$

后一度7°项下之$0°14'28''$大于6°项下$0°12'24''$

故为正数，记为：$+0°13'3''$

〈32〉 求太阴实损益(月实均)

以〈30〉$7^{s}3°35'5''10\ 252$之宫、度

再查表三(见〈27〉太阴损益数表)得$2°46'49$，秒差为265

$(35',5'',10''',25''''2)\times\frac{265}{3600}=2'34''$

$2'34''+2°46'49''=2°49'23''$

$7^{s}3°$之后一度4°项下之$2°50'14''$大于 3° 项 下之$2°46'49''$，故为正数，记为$+2°49'23''$

〈33〉 求实距时

〈31〉〈32〉正负相同，以小减大(不同则相加)，

$2°49'23''-0°13'3''=2°36'20''$(实距弧)

变时：$(2°36'20'')\times18000\div9143=5^{h}7'46''$

〈11〉〈12〉同为正号而〈32〉>〈31〉故为负数，记为：$-5^{h}7'46''$

〈34〉 求实望

〈33〉$+(-5^{h}7'46'')+$〈21〉$(277^{d}8^{h}58'53''54\ 350)$

$=277^{d}3^{h}51'7''54\ 350$

〈35〉 求太阳实平行

〈22〉$(0^{s}19°12'26'')+$〈33〉$(-5^{h}7'46'')\times2129\div864$

$=0^{s}19°12'26''-12'38''=0^{s}18°59'48''$

〈37〉 求实望罗距月(平交周距弧)

〈25〉$(11^{s}26°40'19''38'''118'''')+$〈33〉$(-5^{h}7'46'')$

$\times4961\div150=11^{s}26°40'19''38'''118''''-2°49'39''$

$=11^s23^\circ50'40''38'''118''''$

〈38〉 求太阳定度(真黄经)

〈35〉$0^s18^\circ59'48''$＋〈31〉($0^s0^\circ13'3''$)

$=0^s19^\circ12'51''31'''248''''$

〈39〉求罗月实距(实交周)

〈37〉($11^s23^\circ50'40''38'''118''''$＋〈32〉($2^\circ49'23''$)

$=11^s26^\circ40'4''38'''118''''$

〈40〉求太阳赤道经度

以〈38〉太阳真黄经$0^s19^\circ12'$查表四黄赤升度表。按藏文各版均缺此表，现据汉文《新法算书》卷廿七补译。见本书441—452页

太阳黄经	宫	0	0		0	0	0		11	11		11	11
	度	1	2		18	19	20		0	1		28	29
太阳赤经	宫	0	0	中略	0	0	0	中略	10	10	中略	11	11
	度	1	2		19	20	21		27	28		27	28
	分	5	10		30	34	38		48	51		47	54
	秒	25	50		34	47	51		36	10		10	35

$0^s20^\circ34'47''+(0^s21^\circ38'51''-0^s20^\circ34'47'')\div60\times12$

$=0^s20^\circ34'47''+0^s0^\circ12'48''=0^s20^\circ47'35''$

用公式求法：

$$\mathrm{tg}\ y=\frac{\mathrm{tg}19^\circ12'}{\cos23^\circ30'}=\frac{0.3482368}{0.91706}=0.3797317$$

$\therefore\quad y=20^\circ.793357=20^\circ47'36''$

〈41〉求损益数时差(均数时差)

用〈29〉太阳实自行$0^s6^\circ19'15''19\ \ 167$的宫、度，查表五：得$0'50''$

宫 度		0	1		5	6	7
零宫 摩羯 右加	秒差	8	9	中	9	8	8
	分	0	0	略	0	0	0
	秒	0	8		41	50	58
	秒差	0	8		8	9	8

$\frac{8}{60}\times(19'15''19'''167'''')+(0'50'')=2''34'''+(0'.50'')$

$=0'52''$

在摩羯等六宫内，故为负数，记为 $-0'52''$

〈42〉求并行度时差

用〈38〉太阳黄经0ˢ 19° 12′ 51″ 31 248的宫、度查表六黄赤升度时差表

10	11	12		28	29	30	度	正数
16	17	17	中	21	22	0	秒差	零宫 六宫
6	6	6		0	0	0	分	摩羯 巨蟹
35	19	2		43	22	0	秒	
16	16	17	略	22	21	22	秒差	左加
20	19	18		2	1	0	度	负数

得6′19″……秒差16，在零宫故加。

$(6'19'')+16\times(12', 15'', 31, 248)\div(60\times60)$

$=6'19''+3''=6'22''$

秒差取自下行，故为负数，记为：$-6'22''$

〈44〉求定望（实望用时）

〈34〉（$277^d3^h50'67''$ + 〈41〉（$-0'52''$ + 〈42〉（$-6'22''$）

$= 277^d3^h43'53''54$，350

〈45〉定望纪日干支

〔〈44〉（277^d）+〈6〉（5^d〕÷60 = 4……42　　乙巳

〈46〉定望值宿

〔44（277）+〈7〉（11）〕÷28 = 28……8　　斗宿

〈50〉判食限

$11^s20°46' < $〈39〉$11^s26°40' < 0^s21°18'$　　有食

〈51〉求食甚定距（食甚距纬）

用〈39〉（$11^s26°40'4''38'''118''''$）之宫与度查表七

度／宫	度	0	1	2	3	4	5	6	7		29	30	度	度／宫
零宫摩羯北　六宫巨蟹南	秒差	312	312	312	312	311	311	310	310		272	0	秒差	十一宫人马南　五宫双子北
	度	0	0	0	0	0	0	0	0	中	2	2	度	
	分	0	5	10	15	20	25	31	36		24	29	分	
	秒	0	12	24	36	48	59	10	20		35	7	秒	
加	秒差	0	312	319	312	312	311	311	310	略	275	272	秒差	减
	度	30	29	28	27	26	25	24	23		1	0	度	宫／度

得$0°20'48''$秒差取自下行，故减

$$0°20'48'' - \frac{312}{3600} \times (40'4''38, 118) = 0°20'48'' - 3'28''$$

$= 0°17'20''$南

〈52〉求月〔距日〕实行

用〈35〉太阴实自行$7^s3°35'5''10$，252之宫、度查表八太阴实行表

→

26	27	28	29	30	度	七宫狮子 左减
2	2	1	2	0	秒差	
32 52	32 54	32 56	32 57	32 59	分 秒	
1	2	2	1	2	秒差	
4	3	2	1	0	度	

←

得32′54″－2×(35，5，10，252)＝32′54″－1″

＝32′53″

〈53〉求罗月并行度差（交周升度差）

用〈39〉实交周11ˢ26°40′4″查表九太阴交周黄经行度表

度	0	1	2	3	4	5	→ 负 数	十一人马 左 五宫双子
秒 差	14	13	14	13	13	14		
分 秒	0 0	0 14	0 27	0 41	0 54	1 7		
秒 差	0	14	13	14	13	13		
度	30	29	28	27	26	25	正 数	

←

0′54″－13×(40，4)＝0′54″－8″＝0′46″

度数取自下行，故记为＋0′46″

〈54〉求食甚距时

〈53〉(＋0′46″)×60÷〈52〉(32′53″)＝2760÷1973

＝1′……787

$787\times60\div1973=23''\cdots\cdots1841$

尾数舍去不用，正负同〈53〉记为$+1'23''$

〈55〉求食甚用时

〈44〉($3^h43'53''$)＋〈54〉($+1'23''$)$=3^h45'16''$

〈56〉求太阴半径

用〈30〉之宫度两位$7^s3°$查表十交食视半径表得$16'46''$

26	27	28	29	30		度／宫
16	16	16	16	16	分	七宫
46	46	47	47	47	秒	
16	16	16	16	16	分	六宫
51	51	51	51	51	秒	
4	3	2	1	0		宫／度

〈57〉求地影半径

用〈30〉$7^s3°$查表十一得$46'28''$

				26	27	28	29	30		
	度	0		26	27	28	29	30	度	顺数
四宫	差	1		1	1	1	1	0	差	七宫
右加	分	45	中	46	46	46	46	46	分	左减
	秒	46		27	28	29	30	31	秒	
	度	0		2	1	1	1	1	差	
五宫	差	1						0	差	六宫
右加	分	46	略					46	分	左减
	秒	31						48	秒	
	差	0						0	差	
	度	30		4	3	2	1	0	度	（逆数）

〈58〉 求影差(影半径差)

用〈29〉0ˢ6°查表十二得35″

度	0	1	2	3	4	5	6	7		29	30	度／宫
零宫	35	35	35	35	35	35	35	35	中	33	33	十一宫
一宫	33	33	32	32	32	32	32	31		27	26	十宫
二宫	26	26								18	18	九宫
三宫	18	17								9	9	八宫
四宫	9	8							略	3	2	七宫
五宫	2	2								0	0	六宫
	30	29								1	0	宫／度

〈59〉 求实影(地影实半径)

〈57〉 (46′28″)－〈58〉(0′35″)＝45′53″

〈60〉 求交食限距差(并径)

〈59〉 (45′53″)＋〈56〉(16′46″)＝1°2′39″

〈60〉 1°2′39″＞〈51〉0°17′20″

故有食。

〈61〉 求食分差

〈60〉 (1°2′39″)－〈51〉(0°17′20″)＝0°45′19″

〈62〉 求食甚实分(食分)

〈61〉 (0°45′19″)×5÷〈56〉(16′46″)＝13′30″

13′30″＞10′　　故为全食

〈63〉 求初亏复圆月行(起复月行距弧)

用〈60〉(1°2′39″)查表十三直行
用〈51〉(0°17′20″)查表十三横行 ＞得59′37″

〈51〉 〈60〉	15′	16′	17′	18′	19′
61′	59 8	58 53	58 35	58 17	57 58
62′	60 9	59 54	59 37	59 30	59 1
63′	61 11	60 56	60 40	60 32	60 40

〈64〉 求初亏复圆距时

用〈63〉(59′37″)×60÷〈52〉(32′53″)

=3577″×60÷1973″=1ʰ48′46″

〈65〉 求全食距弧

〈59〉 (45′53″)－〈56〉(16′46″)=29′7″

〈66〉 求食既生光月行距弧

表十三　月行距弧表，直25′－64′，横0′－63′呈大三角形

用〈65〉(29′7″)查表十三直行
〈51〉(0°17′20″)查表十三横行 ＞得23′30″(表见下页)

〈67〉 求食既生光距时

〈66〉 (23′30″)×60÷〈52〉(32′53″)

=1410×60÷1973=42′52″

〈68〉 求初亏时刻

〈55〉(3ʰ45′16″)－〈64〉(1ʰ48′46″)=1ʰ56′30″

〈69〉 求复圆时刻

〈55〉(3ʰ45′16″)+〈64〉(1ʰ48′46″)=5ʰ34′2″

〈70〉 求起复距时　食限总时

〈64〉 (1ʰ48′46″)×2=3ʰ37′32″

〈51〉 〈65〉	0′	1′	2′	16	17	18	24	25	26	62	63
25′	25	24	24	19	18	17	7	空	空		
	0	55	55	13	20	21	0				
26	26	25	25	20	19	18	10	7	空		
	0	55	55	30	41	46	0	8			
27	27	26	26	21	20	20	12	10	7		
	0	55	55	54	59	7	22	12	17		
28	28	27	27	22	22	21	14	12	10		
	0	56	50	59	15	37	25	37	24		
29	29	28	28	24	23	22		中			
	0	51	56	11	30	40					
30	30	29	29	25	24	24		略			
	0	59	56	23	23	0					
63	63	63	62							11	空
	0	0	58							11	
64	64	64	63							15	11
	0	0	58							53	16

〈71〉 求食既时刻

〈55〉($3^h45'16''$) − 〈67〉($0^h42'52''$) = $3^h2'24''$

〈72〉求生光时刻

〈55〉$3^h45'16''$ + 〈67〉$0^h42'52''$ = $4^h28'8''$

〈73〉求全食时延(食既生光总时)

〈67〉$0^h42'52'' \times 2 = 1^h25'44''$

〈74〉求食甚距交（食既生光）

〈39〉（11ˢ26°40′4″38，118）+〈42〉（−6′22″）

=11ˢ26°33′42″38，118

〈75〉求初亏距交

〈74〉11ˢ26°33′42″ −〈63〉59′37″ = 11ˢ25°34′5″

〈76〉求复圆距交

〈74〉11ˢ26°33′42″ +〈63〉59′37″ = 11ˢ27°33′19″　人马南

〈79〉求初亏方位全食，下半夜，从上左方入食。

〈80〉复圆方位，全食，下半夜，从下右方复圆

〈180〉〈181〉求日出时刻：

由〈38〉已知太阳黄经0ˢ19°12′

0ˢ19°12′ − 6ˢ + 12ˢ = 6ˢ19° = 199°　　199° − 180° = 19°

推北京：19° × 17 ÷ 18 = 17′.94444

445′ − 17′.94444 = 427′.055

427′.055 ÷ 15 = 28.47刻 = 7时0刻7分（日出）

〈182〉96刻 − 28.47刻 = 67.53刻 = 16时3刻8分（日没）

〈183〉28.47刻 − 67.53刻 + 96刻 = 56.94刻 = 14时0刻14分（夜刻）

〈184〉96 − 56.94 = 39.06刻 = 9时3刻1分（昼刻）

附：按此法推算与现代天文学推算结果的比较，公历1982年1月10日，金鸡年霍尔月十二月十五日（下半夜）月全食（北京时间）

	藏传时宪历推算结果	1982年天文普及年历	误　差
初　亏	1时　56分　30秒	2时　13.5分	−17分
食　既	3时　2分　24秒	3时　16.6分	−14分12秒
食　甚	3时　45分　16秒	3时　55.8分	−10分32秒
生　光	4时　28分　8秒	4时　35.0分	−6分52秒
复　圆	5时　34分　2秒	5时　38.0分	−3分58秒
食　分	1.35	1.337	0.013

实例二 日食

藏历第十六丁卯周铁鸡年霍尔月六月三十日

农历　辛酉年七月一日

公元　1981年7月31日星期五

〈1〉　积年　$1981-1744=237$

〈2〉　首朔积月　$237\times12+(237\times12\times2+10)\div65=2931\frac{43}{65}$

〈11〉　〈2〉$2931\times Q+R=5^{s}3^{\circ}17'25''$　　首朔太阴平交周

〈11〉$+Q=6^{s}3^{\circ}57'37''$　　一月一日

〈11〉$+2Q=7^{s}4^{\circ}37'51''$　　二月一日

〈11〉$+3Q=8^{s}5^{\circ}18'5''$　　三月一日

〈11〉$+4Q=9^{s}5^{\circ}58'19''$　　四月一日

〈11〉$+5Q=10^{s}6^{\circ}38'33''$　　五月一日

〈11〉$+6Q=11^{s}7^{\circ}18'49''$　　六月一日

〈11〉$+7Q=0^{s}7^{\circ}59'3''$　　七月一日

$11^{s}23^{\circ}38'$——$0^{s}18^{\circ}36'$为可食之限

〈3〉七月一日之太阴平交周已入可食之限，初步断定有出现日食之可能，即就此日进行布算，至推算出实交周，再进一步看是否进入必食之限。所以入年后已过7月。

〈4〉　所求月前积$237\times12+7+[(237\times12+7)\times2+10]\div65$

$$=2938\frac{57}{65}$$

以下按所求月之积月$2931+7=2938$进行运算

〈5〉　天正冬至积日

〈1〉　$237\times365+(237\times60+53)\div247=86562\frac{194}{247}$

〈6〉 天正冬至日分

(86562 + 23) ÷ 60 = 1443……6 已巳

〈7〉 天正冬至宿分

(86562 + 25) ÷ 28 = 3092……11 危宿

〈16〉 求平朔根

日 〈4〉$2938 \times 29^{d} + 23 + 1558 - 86562 = 221$日

时 $(2938 \times 12^{h} + 1 + 2157) \div 24 = 1558$日……$22^{h}$时

分 $(2938 \times 44' + 55 + 149) \div 60 = 2157$时……$56'$分

秒 $(2938 \times 3'' + 1'' + 162) \div 60 = 149$分……$37''$秒

微 $(2938 \times 3''' + 6 + 906) \div 60 = 162$秒……6微

纤 $(2938 \times 111'''' + 322) \div 360 = 906$微……280纤

得 $221^{d}22^{h}56'37''6,280 = 221^{d}.9559837$

〈17〉 太阳平行根

〈4〉 $2938 \times K(0^{s}29°6'24''15,\ 103) + L(0^{s}23°31'32''37,\ 8)$

$= 7^{s}9°7'13''7,\ 222$

〈18〉 太阳自行根(太阳平引)

〈4〉 $2938 \times M(0^{s}29°6'19''9'''242'''')$

$+ N(0^{s}15°1'53''19'''100'''') = 6^{s}26°28'8''56'''96''''$

〈19〉 求太阴自行根

〈4〉 $2938 \times O(0^{s}25°49'0''3,\ 317) + P(0^{s}5°11'21''48,\ 103)$

$= 8^{s}14°36'31''49,\ 129$

〈20〉 罗月距根(太阴交周)

〈4〉 $2938 \times Q(1^{s}0°40'13''55,\ 167)$

$+ R(8^{s}17°57'13''10,\ 133) = 0^{s}7°59'3''3,\ 99$

〈26〉 求太阳损益数(日初均)

置〈18〉太阳自行根$6^{s}26°28'8''56,96$以其宫度两位$6^{s}26°$为引数查表二

五宫右减												六宫左加
	度	0		3	4	5		26		30	顺数	
	秒差	104		107	108	109		114		0		
	度	0	中	0	0	0	中	0	中	0		
	分	57		51	49	48		7		0		
	秒	1	略	46	59	11	略	56	略	0		
	秒差	0		106	107	108		119		119		
	度	30		27	26	25		4		0	逆数	

第6宫巨蟹在左侧（按纸面说，不按读者本人说），度数26°，用最下一行逆数，得0°49′59″。秒差用其脚下之107。〔假如为第五宫26°，则用顶上的一行顺数，得0°7′56″，秒差则用其顶上之114。〕

以秒差107乘〈18〉的分位以下四个数字（28′8″56，96）按360，60，60，60进位，商数最上一位（50）为秒（以下各位弃去不用）。满60则进位为分，此例不满60，分位记为零。（0′50″）与查表所得之0°49′59″或加或减，看其后一度之数值比本度大小而定，大者加，小者减。此例后一度（27°）为0°5′46″比本度的（0°49′56″）大，所以相加：

0′50″＋0°49′59″＝0°50′49″

查表时凡在0摩羯，1宝瓶，2双鱼，3白羊，4金牛，5双子等六宫内者为正数；其在6巨蟹，7狮子，8室女，9天秤，10天蝎，11人马等六宫内者为负数。此例在第六宫，故应记为负数：

－0°50′49″。

以下第三、四、六、七、八、九、十、十一、十四、十五各表用法相同，不再重复细说。唯各表加减正负不同，须注意。

〈27〉 太阴损益数（月初均）

置〈19〉太阴自行根8ˢ14°36′31″49，129。用其宫度两位8ˢ14°同上法查表三室女宫14°得4°49′7″，秒差76。以秒差乘分

以下各位(36′31″49,129),收位得0°0′46″。后一度15°(4°50′23″)较大，故相加。第八宫为正数(与表二相反)故记为+4°49′53″。在实际运算中，秒以下各位相差甚微，可以不计。

三宫 右负										八宫 室女 左正
	度	4	4	4	中	4	4	4	度	
	分	50	49	47		41	39	37	分	
	秒	23	7	46		31	43	51	秒	
	秒差	70	76	81	略	104	108	112	秒差	
宫/度		15°	14°	13°		10	9	8		宫/度

〈28〉 求平距时

〈26〉太阳损益数与〈27〉太阴损益数正负相同者以小减大，不同者则相加，无论加减只用度、分、秒三位。此例两数正负不同，故相加：

0°50′49″+4°49′53″=5°40′42″ 〔距弧〕

变时：(5°×18000+12210)÷9143=11ʰ……1637′

(40′×18000+12600)÷60)=12210

(42″×18000)÷60=12600

最上一式所得商数为11小时；

商余1637×60÷9143=10单位为分，

商余6790×60÷9143=44单位为秒

其商余(5108)可再如前乘除，亦可弃去不用。

此得数 11ʰ10′44″名平距时。

亦可用小数运算：

$$5°40'42'' \times 18000 \div 9143 = 20442'' \times \frac{18000}{9143}$$

$$= 40244''.558 = 670'.74263' = 11^h1044''$$

或 $20442'' \div S1828''.6121 = 11^h.17897011 = 11^h10'44''$

正负号记法：日、月同为正数时，日大者正，月大者负；日、月同为负数时，日大者负，月大者正；日月正负不同者按〈26〉太阳损益数之正负计。此例〈26〉〈27〉正负不同，而〈26〉为负数，故记为负数 $-11^h10'44''$〈28〉

〈29〉 求太阳实自行（实引）

置〈28〉$11^h10'44'' = 11^h.1788888$ 负数

$(11\times887+158)\div360=27'\cdots\cdots195$

$(10\times887+650)\div60=158\cdots\cdots40$

$(44\times887)\div60=650\cdots\cdots28$

$(195\times60+40)\div360=32''$

得引弧为$0°27'32''$ 负数

或用上题所介绍的简法。

〈28〉化秒 $-40244\times887\div360=-99156.744$

$=-1652''.6124=-27'.54354=-27'32''$

〈18〉$6^s26°28'8''56,96-27'32''=6^s26°0'36''56,96$

〈30〉 求太阴实自行（实引）

置〈28〉$-11^h10'44''$

$(11\times871+155)\div1600=6°\cdots\cdots136$

$(10\times871+638)\div60=155\cdots\cdots48$

$(44\times871)\div60=638\cdots\cdots44$

$(136\times60+48)\div1600=5'\cdots\cdots13$

$(13\times60+44)\div1600=0''\cdots\cdots824$

得引弧 $-6°5'0''$

〈19〉$8^s14°36'31''49,129-6°5'7''=8^s8°31'24''49,129$

〈31〉 求太阳实损益（日实均）

用〈29〉太阳实自行之宫和度两位$6^s26°$为引数查表二，（格式见〈26〉）得$0°49'59''\cdots\cdots107$，用此秒差107乘〈29〉的分以下各位（$0'36''56,96$）按360，60，60收为分秒，得（$0'1''$），与表内原数

(49′59″)加减得太阳实损益。其加减视其后一度之数值大小而定，此例后一度27°表内之数值较本度大，故相加。其在摩羯等六宫者为正数；在巨蟹等六宫者为负数，此例在第六宫为负数，故得－0°50′0″

〈32〉 求太阴实损益(月实均)

用〈30〉太阴月实自行之宫度两位(8ˢ8°)为引数查表三〔格式见〈27〉〕得4°39′43″……108。同上法，用秒差108乘实自行之分位(31′)得(0′56″)，与原数加减得太阴实损益。其正负与太阳相反，此例在8宫，故为正数，记为＋4°40′39″

〈33〉 求实距时

〈31〉与〈32〉正负不同故相加。

0°51′0″＋4°40′39″＝5°30′39″

变时：5°30′39″×18000÷9143＝10ʰ50′57″

正负号：〈31〉与〈32〉正负不同，〈31〉为负数，故记为负数－10ʰ50′57″

〈34〉 求实朔

〈16〉(221ᵈ22ʰ56′37″)＋〈33〉(－10ʰ50′57″)

＝221ᵈ12ʰ5′40″

〈35〉 求太阳实平行

所求月朔太阳平行根〈17〉为7ˢ9°7′13″7′″222″″。

〈17〉(7ˢ9°7′13″7′″222″″)＋〈33〉(－10ʰ50′57″)×2129÷864＝7ˢ9°7′13″7″′222″″＋(－0°26′44″)

＝7ˢ8°40′29″7′″222″″

〈36〉 求实朔罗月距(交周距弧)

〈20〉(0ˢ7°59′3″3′″99″″)＋〈33〉(－10ʰ50′57″)×4961÷150

＝0ˢ7°59′3″3′″99″″－5°58′49″＝0ˢ2°0′14″3″′99″″

〈38〉 求太阳定度(真黄经)

〈36〉(7ˢ8°40′29″7′″222″″＋〈31〉(－0°51′0″)

$=7^{s}7^{\circ}50'29''7'''222''''$

〈39〉 求实朔罗月实距（实交周）

〈37〉$(0^{s}2^{\circ}0'14''3'''99'''')$ + 〈32〉$(4^{\circ}40'39'')$

$=0^{s}6^{\circ}40'53''3'''99''''$

$11^{s}23^{\circ}38<$〈39〉$<0^{s}18^{\circ}36'$

故判为必有食。

〈40〉 求太阳赤经y

以x〈38〉$(7^{s}7^{\circ}50')$查表四太阳黄赤升度表

译注：原书缺此表。用公式求之：（参看月食例题〈40〉）

$tgy = tg7^{s}7^{\circ}50'/\cos23^{\circ}.5$。

$y = 7^{s}10^{\circ}15'34''$

〈41〉 求损益数时差（均数时差）

以太阳实自行〈29〉之宫与度$6^{s}26^{\circ}$查表五

五宫双子右减	度	0	中略	3	4	5	中略	30	度	六宫巨蟹左加
	秒差	7		7	7	8		0	秒差/度	
	分	3		3	3	3		0		
	秒	48		27	20	13		0		
	秒差	0		7	7	7		8	秒差/度	
	度	30		27	26	25		0	度	

查得$3'20''$其下一度为$3'27''$，较大，以小减大

$3'27''-3'20''=0'7''$

以秒差7乘〈29〉的分以下各位$(0'36''56,96)$收位得$(0'',4''')$，以之加表内查到的原数（因后一度较大；故加），但因秒位为$0'$，微位不用，无可加，仍为$+3'20''$

〈42〉 并行度时差（黄赤升度时差）

以太阳黄经〈38〉$7^{s}7^{\circ}50'$查表六

四宫金牛 右正	十宫天蝎	度	0	中略	22	23	24	30	上行正	七宫狮子 左	一宫室女 负
		秒差	10		4	5	6	0			
		分	8		9	9	9	8			
		秒	23		42	38	33	45			
		秒差	0		4	4	5	10			
		度	30		8	7	6	0	下行负		

得9′38″，再以秒差4乘度以下各位（5′29″7,222）收位得3″。后一度8°项下为9′42″，较大，故应加。

$$9'38'' + 0'3'' = 9'41''$$

此例系由下行逆行查得，故为负数，记为－9′41″

〈43〉求定朔(实朔用时)

〈34〉$(221^{d}12^{h}5'40''6'''280'''')$ + 〈41〉$(3'20'')$

+ 〈42〉$(-9'41'') = 221^{d}11^{h}59'19''6'''280''''$

〈52〉求月实行(月距日)

以太阴实自行〈30〉$8^{s}8°$查表八得31,30,…秒差3

三宫白羊 右	加	度	0	中略	21	22	23	中略	30	八宫室女 左	减
		差	3		3	3	3		0		
		分	30		31	31	31		31		
		秒	25		29	30	33		52		
		差	0		3	3	3		3		
		度	30		9	8	7		0		

以秒差3乘太阴实自行分以下各位，得数为秒，八宫在表左为负数，3×(31′,24″,49‴,129⁗)收位得－1″,34与表中所得原数相加：31′30+(－1″)=31′29″

〈53〉求罗月并行度差(交周升度差)

以实交周〈39〉$(0^{s}6°40'53''3,99)$查表九得1′21″…13

六宫巨蟹 零宫摩羯 右加	0°	中略	5°	6°	7	中略	30	十一人马 五宫双子 左减
	14		14	13	13		0	
	0		1	1	1		5	
	0		7	21	34		37	
	0		13	14	13		0	
	30°		25°	24°	23°		0	

以秒差13乘实交周之分以下各位（实际运算中可只用分秒两位，微、忽两位可以不计算），得数为秒，零宫在右，与查表所得原数相加：$13\times(40'53'')\div60=8''$

表中原数　$1'21''+8''=-1'29''$零宫为负数

〈54〉求食甚距时

〈53〉$(-1'29'')\times60\div$〈52〉$(31'29'')=-5340\div1889$

$=-2'49''$

〈55〉求食甚用时

〈43〉$(11^h59'19'')+$〈54〉$(-2'49'')=11^h56'30''$

〈56〉求太阴半径

以太阴实自行〈30〉8^s8°查表十，得$16'33''$

	中略				中略	
3 宫		16 32	16 33	16 33		8 宫
4 宫		16 45	16 45	16 46		7 宫
5 宫		16 51	16 51	16 51		6 宫
		9°	8°	7°		宫 度

〈100〉 求太阳半径

以太阳实自行〈29〉6ˢ26°查表十四得15′1″。

五宫	度	0	中	3	4	5	中		30	度	六宫
	分	15		15	15	15		15	15	分	
双子	秒	2		1	1	1		0	0	秒	巨蟹
	度	30	略	27	26	25	略	1	0	度	

〈101〉 求太阴地半径差

以〈30〉8ˢ8°查表十五，得56′4″

三宫	0	中	21	22	23	中	30	度	八宫
	2		2	2	2		0	秒差	
白羊	56		56	56	56		55	分	室女
	43		6	4	2		50	秒	
减	0	略	2	2	2	略	2	秒差	加
	30		9	8	7		0	度	

〈102〉 求太阴高下

〈101〉 为56′按规定加5得61′

〈103〉 求太阴高下粗分

〈29〉6ˢ26°在第六宫巨蟹，按规定〈102〉减1′，得60′。

〈104〉 求黄平差(用时春分距午)

以太阳黄经〈38〉 (7ˢ7°50′)查表十六黄平象限表。(见下页)

以7宫7度查表得8ʰ37°38′。

黄经7宫7度下面还有分位50′，数值较大，有必要用内插法求中比例：

比8ʰ37°38′大一度的数值是8ʰ41°43′。相减得秒位差

4′5″=245″(有的表内已有现成秒位差数值)

太阳黄经	宫	6	6	6		7	7	7	7	7	7		7
	度	18	19	20		0	4	5	6	7	8		30
黄平象限距时	时	7	7	7	中	8	8	8	8	8	8	中	10
	分	18	22	26		8	25	29	33	37	41		8
	秒	2	19	35		46	20	27	33	38	43		24
黄平象限宫度	宫	6	6	6		6	6	6	7	7	7		7
	度	15	16	17		25	28	29	0	1	2		19
	分	33	24	15		37	53	43	31	19	7		10
	秒	51	55	52		36	58	40	11	32	44		13
限距地高	度	72	72	72	略	70	69	69	69	69	69	略	63
	分	26	19	12		39	54	42	30	17	4		28
	秒	28	25	1		53	31	28	10	36	47		22

$$\frac{50'}{60'}=\frac{X}{245''}$$

$X=50\times245\div60=3'26''$

$8^h37'38''+3'26''=8^h41'4''$

〈105〉求黄平象限距时(用时春分距午时分)

〈104〉$(8^h41'4'')$+〈55〉$(11^h56'30'')=20^h37'34''$

大于12^h，故减，$20^h37'34''-12^h=8^h37'34''$

〈106〉求用时黄平象限宫度

以〈105〉春分距午$8^h37'34''$为引数，在表十六(见〈104〉条)内取与之最近而又较小的一个数字是：$8^h33'33''$。它垂直下面的数值$7^s0°31'11''$就是所求的黄平象限宫度。比它大一度的是$7^s1°19'32''$，再求中比例：

$8^h37'34''-8^h33'33''=4'1''=241''$　乘数

$8^h37'38''-8^h33'33''=4'5''=245''$　除数

$7^s1°19'32''-7^s0°31'11''=48'21''=2901$　被除数

$$\frac{241}{245}=\frac{X}{2901}$$

$X = 2901 \times 241 \div 245 = 2853'' = 47'33''$

$7^s0°31'11'' + 47'33'' = 7^s1°18'44''$

〈107〉 求月距限

〈38〉 ($7^s7°50'29''$) －〈106〉 ($7^s1°18'44''$) ＝ $6°31'45''$

〈38〉＞〈106〉，故记为东

〈108〉 求用时限距地高

承〈106〉，再取与之相应的下栏内的数值$69°31'10''$，即是。若再求中比例，则以此数与其下一度之间的秒差 754 为被除数，仍用〈106〉内的乘数、除数：

$754 \div 245 \times 241 = 741'' = 12'21''$

由原数内减之　$69°31'10'' - 12'21'' = 69°17'49''$〈108〉

〈109〉 求用时大时分

用〈108〉$69°17'49''$查表十八横行，〈103〉$0°60'$查直行

〈108〉 / 〈103〉		17°	18°	19°	20°	21	22	23	67°	68°	69°	70°	71°	72°	73°
60′	分	17	18	19	20	21	22	23	55	55	56	56	56	57	57
	秒	32	32	32	31	30	29	26	14	38	1	23	44	4	23
	秒差	60	60	59	59	58	57	58	27	23	22	21	20	19	18

得$56'1''\cdots\ \frac{22}{60}$　还可求中比例：

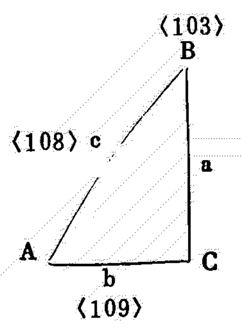
秒差 $22/60 \times$〈108〉的分秒两位($17'49''$) ＝ $6''$

$56'1'' + 6'' = 56'7''$〈109〉。这一步的原理如下：

$\sin b = \sin B \sin c = \sin 1° \sin 69°17'49''$

$= 0.0174524 \times 0.9354251 = 0.0163254$

$b = 0.9354192 = 0°56'7''.51$

〈110〉　求用时东西差

用〈109〉56′7″查表十八直行，〈107〉6°31′45″查横行

〈107〉/〈109〉	5°	6°	7°	8°	9°	10°	11°
56′	4	5	6	7	8	9	10
	53	51	49	48	46	43	41
	58	58	58	58	57	58	58

得 $5'51''\cdots\ \frac{58}{60} \times (31', 45'') = 30''$

$5'51'' + 30'' = 6'21''$

〈111〉　求近时距分

$\langle 110\rangle(6'21'') \times 60 \div \langle 52\rangle(31'29'')$

$= 381'' \times 60 \div 1889 = 22860 \div 1889 = 12'6''$

〈107〉　在东，故记为负数 $-12'6''$

〈112〉　求食甚近时

$\langle 55\rangle(11^h56'30'') + \langle 111\rangle(-12'6'') = 11^h44'24''$

〈113〉　求近时象限距时(近时黄平象限距午)

〈105〉($8^h37'34''$)+〈111〉($-12'6''$)$=8^h25'28''$

〈114〉 求近时黄平象限宫度

在表十六上栏内寻得距〈113〉($8^h25'28''$)最近，而又较小之数为 $7^s4°$ 下之($8^h25'20''$)，其上一度为 $7^s5°$ 之($8^h29'27''$)

$8^h25'28''-8^h25'20''=8''$为乘数

$8^h29'27''-8^h25'20''=4'7''=247''$为除数

此表之中栏内 $7^s4°$ 下之宫度为($6^s28°53'58''$)，$7^s5°$ 下之宫度为($6^s29°43'40''$)

$6^s29°43'40''-6^s28°53'58''=49'42''=2922$ 为被乘数。

$$\frac{247}{2922}=\frac{8}{X} \quad \therefore X=2922\times 8\div 247=94''=1'34''$$

$7^s4°$ 下之宫度($6^s28°53'58''$)$+1'34''=6^s28°55'28''$

因在六宫故记为负数 $-6^s28°55'28''$

〈115〉 求近时月距限

〈38〉($7^s7°50'29''$)+〈114〉($-6^s28°55'28''$)

$=0^s8°55'1''$东

〈38〉>〈114〉故记为东

〈116〉 求近时黄平象限距地高度

承〈114〉查得表十六下栏限距地高为 $69°54'32''$。秒差723，仍如〈114〉乘除，$723\times 8\div 247=23''$

减后得 $69°54'8''$

〈117〉 求近时大时分

用〈116〉$69°$查表十八顶上横行，〈103〉$60'$查直行得 $56'1''$… 秒差22(表见前〈109〉)

$$\frac{22}{60}\times 54'8''=19''$$

$56'1''+19''=56'20''$

〈118〉 求近时东西差

〈105〉$(8^h37'34'')$＋〈111〉$(-12'6'')=8^h25'28''$

〈114〉　求近时黄平象限宫度

在表十六上栏内寻得距〈113〉$(8^h25'28'')$最近，而又较小之数为$7^s4°$下之$(8^h25'20'')$，其上一度为$7^s5°$之$(8^h29'27'')$

$8^h25'28''-8^h25'20''=8''$为乘数

$8^h29'27''-8^h25'20''=4'7''=247''$为除数

此表之中栏内$7^s4°$下之宫度为$(6^s28°53'58'')$，$7^s5°$下之宫度为$(6^s29°43'40'')$

$6^s29°43'40''-6^s28°53'58''=49'42''=2922$为被乘数。

$$\frac{247}{2922}=\frac{8}{X}\quad X=2922\times8\div247=94''=1'34''$$

$7^s4°$下之宫度$(6^s28°53'58'')+1'34''=6^s28°55'28''$

因在六宫故记为负数$-6^s28°55'28''$

〈115〉　求近时月距限

〈38〉$(7^s7°50'29'')$＋〈114〉$(-6^s28°55'28'')$

$=0^s8°55'1''$东

〈38〉＞〈114〉故记为东

〈116〉　求近时黄平象限距地高度

承〈114〉查得表十六下栏限距地高为$69°54'32''$。秒差723，仍如〈114〉乘除，$723\times8\div247=23''$

减后得　$69°54'8''$

〈117〉　求近时大时分

用〈116〉69°查表十八顶上横行，〈103〉60′查直行得$56'1''$…秒差22（表见前〈109〉）

$$\frac{22}{60}\times54'8''=19''$$

$56'1''+19''=56'20''$

〈118〉　求近时东西差

用〈117〉(56′20″)查表十八直行，〈115〉$0^s8°55′1″$(≈9°) 查横行，见表〈110〉，得 −8′46″

〈119〉 求食甚实行(食甚视行)

〈110〉(−6′21″)×2+〈118〉(−8′46″)=3′56″

〈120〉 求真时距(真时距分)

〈110〉6′21″×〈111〉(−12′6″)÷〈119〉(−3′56″)

=381×(−726)÷(−236)=19′32″

〈115〉为东，故为负数 −19′32″

〈121〉 求食甚真时

〈55〉$11^h56′30″$+〈120〉(−19′32″)

=$11^h36′58″$ (北京)

〈196〉蕃土 $11^h36′58″-1^h12′=10^h24′56″$

译注：按《文殊笑颜篇》增加：

此地 $11^h36′58″-50′=10^h46′58″$(马杨寺一带)

〈122〉 求真时象限距时(黄平象限距午)

〈105〉$8^h37′34″$+〈120〉(−19′32″)

=$8^h18′2″$

〈123〉 求真时黄平象限宫度

用〈122〉$8^h18′2″$在表十六上栏——春午距午栏——内寻得最近之较小者$8^h17′4″$(秒差249作为除数)相减得58″作为乘数

其中栏相应项为$6^s27°16′7″$之秒差2940为被乘数，秒差求法同〈114〉

$$2940\times\frac{58}{60}\div249=6884/60=11′25″$$

$6^s27°16′7″+11′25″=6^s27°27′32″$

因在6宫记为负数 $-6^s27°27′32″$

〈124〉 求真时月距限

〈38〉$7^s7°50′29″7,222$+〈123〉($-6^s27°27′32″$)

$= 0'10°22'58''$东，〈38〉较大，故为东

〈125〉　求真时限距地高

以〈122〉8°18′2″查表十六上栏 取其最近之一数 8°17′4″……秒差 249 为分母

8°18′2″ − 8°17′4″ = 58″为分子

下栏中相应之数为70°17′45″，秒差689作为被乘数

$$689 \times \frac{58}{60} \div 249 = \frac{160.49}{60} = 2'40''$$

70°17′45″ − 2′40″ = 70°15′5″

〈126〉　求限天仰角(限距天顶)

90° − 〈125〉70°15′5″ = 19°44′55″

〈127〉　求真时大时分

用〈103〉60′查表十八(参看〈109〉)直栏，〈125〉70° 查横栏，得 $56'23''\frac{21}{60}$。用 $\frac{21}{60}$ × 〈125〉的分位以下15′5，收位得5″。加于56′23″得56′28″

〈128〉　求真时东西差

用〈127〉56′查表十八直行，〈124〉10°22′58东查横行，得9′43″秒差 $\frac{58}{60}$(参看〈110〉) $\frac{58}{60} \times (22'58'') = 22''$

9′43″ + 22″ = 10′5″　限东为负

记为 −10′5″。

〈129〉　求南北差

用〈103〉60′查表十八直行，〈126〉限天仰角 19°40′55″ 查横行，得19′32″秒差60(表见〈109〉)

$$44'55'' \times \frac{60}{60 \times 60} = 44''55$$

19′32″ + 44″ = 20′16″

〈130〉　求交食实距(食甚距纬)

〈39〉0ˢ6°40′53″3,99 - 〈128〉10′5″ = 0ˢ6°30′48″3,99

〈131〉 求食甚实距(食甚实纬)

用〈130〉(0ˢ6°48″3 99)查表七(见月食〈51〉)

得、0°30′10″,秒差310

$\frac{310}{3600} \times 30'48'' = 2'39''$

0°31′10″ + 2′39″ = 0°33′49″ 零宫在北

〈132〉 求食甚定距(食甚视纬)

〈131〉0°33′49″ - 〈129〉20′16″ = 13′33″北

〈129〉小故减

〈133〉 求太阳食限距差(并径)

〈100〉15′1″ + 〈56〉16′33 = 31′34″

〈133〉31′34″ > 〈132〉13′33″,断定有食

〈134〉 求食分差

〈133〉31′34″ - 〈132〉13′33″ = 18′1″

〈135〉 求食分

〈134〉18′1″ × 5 + 〈100〉15′1″ = 1081″ × 5 + 901″ = 6

食六分

〈136〉 求食程月行(初亏、复圆距弧)

以〈133〉31′34″查表十三直行，以〈132〉13′33″查横行得 28′9″

	12	13	14
30	27	27	26
	30	2	32
31	28	28	27
	35	9	40
32	略		

〈137〉　求初亏复圆距时

〈136〉(28′9″)×60+〈52〉31′29″=1689×60+1889

=53′.64=53′39″

〈138〉　求初亏用时

〈121〉(北京)$11^h36'58''$−〈137〉53′39″=$10^h43'19''$

〈139〉　求复圆用时

〈121〉+〈137〉=$12^h30'37''$

〈140〉　求初亏限距(黄平象限距午)

〈122〉$8^h18'2''$−〈137〉53′39″=$7^h24'23''$

〈141〉　求复圆限距(黄平象限距午)

〈122〉+〈137〉=$9^h11'41''$

〈142〉　求初亏黄平象限宫度

以〈140〉$7^h24'23''$查表十六上栏，相近数得$7^h22'19''$(求法同〈106〉),相差2′4″=124″作为乘数,前后两度之秒差256作为除数。

其下中栏宫度为$6^s16°24'55''$…前后两度之秒差 3057 作被乘数，求中比例：

3057×124+256=1480,7344=24′40″

$6^s16°24'55''$+24′40″=$6^s16°49'35''$

〈143〉　求初亏限距地

承上，下栏72°19′25″。如前法求中比例，

444×124+256=215″.0625=3′35″

72°19′25″−3′35″=72°15′50″

〈144〉　求初亏太阴实度(黄道经度)

〈38〉$7^s7°50'29''7$,222−〈136〉(28′9″)+〈128〉(−10′5″)

=$7^s7°12'15''7$ 222

〈145〉　求初亏月距限

〈144〉$7^s7°12'15''7$,222−〈142〉$6^s16°49'55''$

=$0^s20°22'40''7$,222东，因〈144〉＞〈142〉

〈146〉 求复圆黄平象限宫度

用〈141〉$9^h11'41''$ 在表十六之上栏内寻得与之相近而又较小之数值，得$9^h9'54''$，并求得秒差为239；前后两度之秒差为$107''$，在中栏内查得相应之宫度为$7^s7°40'35''$，秒差为2816

求中比例　$2816\times10\div239=21''$

$7^s7°41'35''+21''=7^s7°41'56''$

〈147〉 求复圆限距地高

承上，在下栏内查得$67°28'22''$

依前法求中比例　$880\times107\div239=6''$

$67°28'22''+6''=67°28'28''$

〈148〉 求复圆太阴实度（太阴黄经）

〈38〉$7^s7°50'29''$＋〈136〉$28'9''$＋〈128〉（$-10'5''$）

$=7^s8°8'33''$

〈149〉 求复圆月距限

|〈148〉$7^s7°8'33''$－〈146〉$7^s7°40'56''$|

$=0^s0°28'37''$

∵〈148〉>〈146〉　∴在东

〈150〉 求初亏限距天

$90°$－〈143〉$72°15'50''=17°44'10''$

〈151〉 求复圆限距天

$90°$－〈147〉$67°28'28''=22°31'32''$

〈152〉 求初亏大时分

用〈103〉60〈查表十八（见〈109〉）直行，用〈143〉$72°$查横行，得$57'4''$秒差$19\times$〈143〉分以下$15'50''=4''$

$57'4''+4''=57'8''$

〈153〉 求复圆大时分

以〈103〉$60'$，〈147〉$67°28'$查表十八，得$55'14''$

秒差　$27\times$分以下$28'28''=12''$

55′14″+12″=55′26″

〈154〉 求初亏东西差

用〈152〉5′，〈145〉20°22′查表十八，得19′30″，秒差56。分以下22′40″×秒差56收位得21″

19′30″+21″=19′51″

〈155〉 求复圆东西差

以〈153〉55′ 〈149〉0°0°查表十八，

表内无0°0°，按90将表延长得1′4″

〈156〉 求初亏南北差

以〈103〉60′ 〈150〉17°44′10″查表十八得17′32″

〈157〉 求复圆南北差

以〈103〉60′〈151〉22°31′32″查表十八得23′26″

〈158〉 求初亏实行（初亏视行）

〈136〉28′9″±〈154〉19′51″+〈128〉(−10′5″)

=28′9″−9′46″=18′23″

〈159〉 求复圆实行（视行）

〈136〉28′9″−〈128〉10′5″−〈155〉1′4″=19′8″

〈160〉 求初亏延经时刻（初亏距分）

〈137〉×〈136〉÷〈158〉

53′39″×28′9″÷18′23″=3219′×1689′÷1103′

=4929′.18=1^{h}22′10″

〈161〉 求复圆延经时刻

〈137〉53′39″×〈136〉28′9″÷〈159〉19′8″

=3219×1689÷1148=4735″.9677

=78′.9328=1^{h}18′55″

〈162〉 求起复延经时刻

〈160〉1^{h}22′10″+〈161〉1^{h}18′55″=2^{h}41′5″

〈163〉 求初亏（北京）时刻

〈121〉$11^h36'58''$ - 〈160〉$1^h22'10''$ = $10^h14'48''$

〈164〉求复圆时刻

〈121〉$11^h36'58''$ + 〈161〉$1^h18'55''$ = $12^h55'53''$

〈170〉 求初亏方位

根据〈132〉食甚定距(视纬)在北，上半天入食，应从上偏右，即南偏西，未方入食。

〈171〉 求复圆方位

根据〈132〉食甚视纬在北，上半天入食，应从左之上，即东偏北，寅方出食。

附：按此法推算与现代天文学推算结果的比较：

公历1981年7月31日

夏历辛酉年七月一日

藏历金鸡年六月三十日

日偏食(北京时间)

	藏传时宪历	天文普及年历	误差
初亏	10时14分48秒	9时59分16秒	+15分32秒
食甚	11时36分58秒	11时17分58秒	+19分 0秒
复圆	12时55分53秒	12时39分48秒	+16分 5秒
食分	6′	0.56	+0.04

〈180〉 求日出日没时刻

〈38〉太阳黄经 $7^s7°50'29''$

$7^s7°50'.5 - 6^s = 1^s7°50' = 37°50'$

$180° - 37°50' = 142°10'$

〈181〉 $445 - 142 \times 17 + 18 = 445 - 134.11$

$= 311' = 20^{刻}11^{分} = 5^{时}0^{刻}11^{分}$(日出)

〈182〉 96刻－20刻11分＝75刻4分＝18时3刻4分（日没）

〈183〉 20刻11分－75刻4分＋96刻＝41刻7分＝10时1刻7分（夜刻）

〈184〉 96刻－41刻7分＝54刻8分＝13时2刻8分（昼刻）

藏传时宪历源流述略

黄明信　陈久金

关于藏传时宪历至今国内外尚未见人做过介绍和研究。本文确认了现在流传于藏族中的"汉历"属于时宪历系统。介绍了时宪历在中国天文学史中的先进地位，及其经典著作《历象考成》的渊源。分析了时宪历传入西藏的社会背景和时代条件。论证了藏文的《康熙御制汉历大全》并不就是《御制历象考成》，而是《历象考成》的蓝本《新法算书》的选译本。由于此书艰深，在藏区未能推广。所以藏传时宪历的祖本又并不就是《汉历大全》，而是乾隆初年的《马杨寺汉历心要》。此书把《汉历大全》的交食部分压缩成六十页，并加以改编，将其运算方式改编得与由印度传来的时轮历近似，这才受到已经熟悉时轮历的蒙藏历算家的欢迎，建立了传习的组织，至今未断。尤其是其日月食预报，成为藏历的一个组成部分。本文对这项工作进行了评价，肯定它是富有创造性的，很有影响的。同时又指出其有几项重要的缺点，致使其日食预报不如原法精密。最后对二十种藏传时宪历文献做了介绍，并对这一学派流传的概况做了简明的表解。

藏族"算明"的几个组成部分

藏族传统把知识分为大五明和小五明，小五明之一是"算明"或算学。讲算明有几个基本概念要分清楚。算明包括两个方面：

一是天文历算方面，属于科学成分；一是吉凶占算方面，属于迷信成分。这两方面又各有从汉族传入和印度传入两种来源，构成四大类：1、那孜又称窘孜，2、噶孜，3、央恰，4、贾孜。其中的"那孜"直译为黑算，"窘孜"译为五行占，是七世纪开始从汉族引进的占算；"央恰"译为韵占或占音术，是从印度引进的；"噶孜"直译为白算，是十一世纪从印度引进的时轮历；"贾孜"译为汉历，是十八世纪从汉族引进的时宪历。四者是互相影响、渗透的，其中时轮历和时宪历是现行藏历的两个主要成分。

在这些国内外的知识传入之前，藏族人民原来就有历史悠久的较粗疏的历算。吸收了这些成分之后，结合本地区的实际，尤其是对天气预报的丰富经验，形成了富有民族特色的藏历，在祖国丰富多采的文化宝库中占有重要地位。

"噶孜"有人译为星算，不妥。"星算"一词在汉语中习惯上专指利用星象预言吉凶祸福的数术，是迷信的东西，而"噶孜"则属于科学的范畴。"噶孜"一词本来泛指天文历法，但是在时宪历传入之前，时轮历是唯一的一种历法，因而习惯上"噶孜"与时轮历形成为同义语。时轮历传自印度，藏语称印度为"贾噶日"是白衣大邦之意，因而又称之为"白算"。时宪历传入时，这个名称已约定俗成，于是另外起名，叫做"贾孜"，因为藏语称汉族为"贾那"，是黑衣大邦之意。但"贾孜"与"那孜"的性质根本不同，有的人把它们混为一谈，都译为《汉历》是不对的。例如：《续藏史鉴》中说《白琉璃》后附《汉历法抄》六十三页。《西藏研究》总第三期第31页

四者的关系列表如下：

发源地	科学成分		迷信成分	
汉族	贾孜＝时宪历	又称黄历	那孜＝五行占	又称黑算
印度	噶孜＝时轮历	又称白算	央恰＝音韵占	

注⑪沿用其说。其实此书原名《黑算札记》，分六章：1、身命气运，2、关煞，3、疾病，4、丧葬，5、堪舆，6、合婚。全为五行占之数术，并非历法。

还有“赛日孜”直译为黄金算，它是五行占而不是黄历。时轮历部分我们已在本书的第一部分中介绍过了，①现在介绍一下时宪历部分。此文主要讨论其来龙去脉。其科学原理则另在《藏传时宪历原理研究》一文中讨论。

二、时宪历简介

什么叫“时宪历”？简单地说，就是现在普通所说的农历。那么，为什么不直接了当地说农历，而要说时宪历呢？

“农历”是近几十年才流行的名词。公元1911年辛亥革命之后政府宣布纪月、纪日改用公历。公历是一种太阳历，不过群众大都认为我国固有的历法里面的廿四节气对于农业仍有价值，还有一些传统的节日也不能废除，为了区别于公历，就通称之为农历．又称夏历，因为以冬至所在之月为子月，而以寅月为正月，这在夏商周三正里是夏正之故。

1911年以前清朝二百七十一年间使用的历法叫做时宪历。根据时宪历的理论、公式、数据而制订的每年的历书叫做“时宪书”，简称“宪书”；凡是皇家统一制订颁布全国通行的历书，都叫做“皇历”，又因为使用黄色封面，所以又称为“黄历”。藏族对时宪历这个名称不大熟悉，一般用汉语“黄历”这个词作为其同义语。

时宪历这个名称是用以区别于清朝以前的其他各种历法的。因为历法并不是一成不变，而是在实践中不断地改革的。我国在清朝以前用汉文正式颁行的历法约有六十种。但并不是每次改革都是成功的，其中有的历法只实行了几个月。实行最长的是元

代王恂和郭守敬制订的“授时历”，明代换了一个名称叫做“大统历”，实际内容仍然是授时历。这种历法先后使用了三百六十多年。授时历比以前的各种历法都精确，所用的数据当时在世界上也是很先进的，但仍然有细微的误差。经过三百多年，这些误差积累起来，就形成了较大的数值，影响到推算日、月食的精确，到明朝晚年就很清楚地感觉到重新修改历法的必要了。

怎样修改呢？这时候西洋的耶稣会传教士来到中国，带来了十六世纪末欧洲的天文历算。这时候欧洲已经有了望远镜等观测手段，其成就已经超过十三世纪的授时历的水平。于是以徐光启为首的一批中国学者向他们学习，1635年制订出新的历法137卷，取名《崇祯历书》。已经刻版，但由于政治动乱，没有来得及颁行，明朝就亡了。顺治元年(1644年)清朝在北京建立政权，曾经参加崇祯历书编写工作的意大利传教士汤若望把这部书稍加删改压缩成103卷献给清廷，取名《西洋新法历书》。清廷很果断地立即采用，顺治二年(1645年)颁行，并且给它定了一个新的名称叫做“时宪历”。取“宪天乂民”之意。“宪”是准绳的意思，乂与义两字同音，形也相似，但上面少了一个点儿，是治理、安定的意思。西洋新法历书的木版入清后曾经多次挖改或重刻，卷次紊乱，1669年重编了卷次成为整一百卷，后因避乾隆名讳改名《新法算书》，后来收入四库全书。

时宪历从顺治二年(1645年)颁行到清末(1911年)二百六十多年间，除短暂的波折(1660—1669年)外，没有改用其他历法，虽法数几经改革，但历名未变。1911年虽然宣布改用公历，实际上公历与农历并行。

耶稣会的传教士们当时虽然在天文历法上有较高的水平，但是为了保持他们在学术上的垄断地位，采取了“留一手”、“故神其技”的手法，致使《新法算书》中有“图与表不合而解多隐晦难解”等严重缺点。

公元1661年康熙即位，这位皇帝对数学和天文学有很大的兴趣，而且系统地学习过，不但他本人学，而且还给别人讲。例如康熙御制汉历藏译本的题记里提到："又命文殊大皇帝之亲弟子格隆·阿旺罗卜藏、格隆·丹巴加参二人为钦使……"。《割圆密率捷法序》里说到明安图"自幼受数学于圣祖仁皇帝，至老不倦"。究竟康熙的水平高到什么程度还不易谈，至少总不是外行，对于《新法算书》的这些缺点是了解的。他晚年曾组织我国的天文学者重加修订，从康熙五十三年（1714年）开始，到他去世那年（1722年）才完成。题名《御制历象考成》，共四十二卷，以康熙廿三年甲子（1684年）为历元，于1723年刊版。十五年后，从乾隆三年起，又经过明安图等人修订，改用椭圆面积法，更加精密，于乾隆七年完成，共十卷，以雍正六年癸卯（1723年）为历元，题名《历象考成后编》。乾隆十七年编成的《仪象考成》以乾隆九年甲子（1744年）为历元②。这里我们不厌其烦地交代这些年代，是因为它与下文有密切的关系。

这里顺便介绍一下明安图（1692—1763），他是蒙古族正白旗人，在中国的科学史，尤其是天文和数学史上是一位杰出的人物。十九岁选入钦天监当官学生，非常聪颖，得到康熙帝的喜爱。1712年扈从侍直去热河，"上亲临提命，许其问难如师弟子。"③公元1713至1752年担任钦天监时宪科五官正职务达四十年之久。其工作之一是把时宪书译成满文、蒙文，以便向满族、蒙族散发。④ 1730年因推算日食不准由两个耶稣会士负责重新编译了一份历表，包括日躔月离等重要内容，他们既不说明编表所依据的天文理论，也不说明使用方法，结果整个钦天监中的中国人只有明安图一人能用这份表。这种情况当然不能容忍，于是由明安图等人增修表解图说，写成《历象考成后编》，打破了耶稣会士的垄断。下述《康熙御制汉历蒙文译本》成书时他初入钦天监，《马杨汉历心要》出现的时候他年约五十余岁，有可能与此书有间

接的关系，不过还没有资料足以证明。

时宪历在世界天文学史上属于欧洲十六世纪末的第谷·布拉赫系统，已经开始进入近代天文学的领域，其推算日月食的结果是很精确的，误差不超过几分钟；而其宇宙构造论则仍是古希腊的托勒玫的地心说，而不是哥白尼的日心说。有人怀疑：既然基础理论是错误的，其计算结果还可能正确吗？回答这个问题，中国大百科全书天文卷211页《历象考成》条说：其整个体系是落后的，《后编》采用的是颠倒了的开普勒第一、第二定律，即认为太阳沿椭圆轨道绕地球运动，地球在第一个焦点上。由于《后编》只涉及日月运动和交食问题，因此，作这样的颠倒在数学计算上并没有什么影响"。英国学者李约瑟也注意到这个问题，他说："人文学者有时会感到奇怪，耶稣会传教士为什么一方面为中国朝廷制订"文艺复兴式"历法如此成功，而同时又坚持托勒玫的观点，摒弃哥白尼的学说？这个问题的答案是：第一，按纯历法的标准来说，他们并不需要在两者之间做什么选择。地心说和日心说在数学上意义是完全等同的，不论静止不动的是地球还是太阳，距离和角度总是一样，要求解的三角形也一样。起决定作用的完全不是历算学家的参照构架，需要的是……较准确的观测数据。第二……"⑤他特别说明提出这个质问的是一位"人文学者"，那是因为天文学者是不会提出这样的问题的。现在有一些人由于受到这种外行人的舆论的压力，极力想把时轮历和时宪历都解释成地球绕太阳的学说，那是完全没有必要的。

三、时宪历传入藏族地区的历史背景

时宪历开始传入藏族地区是在十八世纪中，目前我们所能看到的藏族从汉族引进的、有系统的历法只有这一种。

这里说的是历法，而不仅是历书。人们日常应用的年历、月

历、日历都是根据某一种历法推算出来的历书，而历法则是编制历书所根据的公式和数据。对于一种阴阳合历来说，最起码的是要有回归年和朔望月的长度，安排大小月和置闰的方法。

七世纪以前藏族有自己的比较粗的历法，详情不知。七、八世纪文成公主、金城公主进藏带来的有卜筮占星堪舆之术。吐蕃王朝可能用过唐朝编制的现成的历书，但是否掌握了推算的方法和数据，则尚待研究。

十一世纪以前藏族所使用的历法是怎样的？现在只有片言只语的零星材料，还不能判断其基本面貌。

现在能明确判断的是十一世纪从印度引进了时轮经，保存在藏文大藏经里。十三世纪开始有了藏族自己关于时轮历的著作，其后流传渐广，直到现在，西藏每年出版的藏历和印度达兰萨拉(Dharamshala)每年出版的藏历(The Tibetan Medical Centre's Annual Almanac)基本仍是属于时轮历体系的，不过吸收了不少时宪历的内容。

十三世纪从元朝接受了以寅月(冬至后第二个月)为正月即年首，称之为王者年，即皇帝的正朔；“霍尔月”即蒙古月。但编制历书时仍然保持时轮历的体系，从角宿月(相当于蒙古月三月)开始，每年历书的最后一个月相当于蒙古月的二月。

十八世纪藏族从北京系统地引进时宪历有三方面的条件：一是有需要，二是有可能，三是有人促进。

首先是藏族的需要。

藏族对汉族历法最有兴趣的是日月食的推算。时轮历对日月食预报的各个项目：食限、食延、食甚、食分、入食方向等都已齐备，但不够精密，使用数百年后误差越来越大。藏族的学者们很希望知道还有什么其他的方法。

对于汉族的学者说来，日月食的预报只是专司其职的极少数人的职责，一般人没有必要去学，甚至学了有时是有危险的，

在藏族则不然，大学者大都通历算，民间也有不少业余爱好者，他们每年自己编制历书，然后与公家发布的历书核对，看有无出入。这是因为日月食的推算不仅有天文历算上的意义，还有宗教上的重要意义。

第一、释迦牟尼的生、卒和几项重大活动的年代对佛教是极为重要的事，而恰恰是在这个问题上异说纷纭，争论不休。但有一点是共同承认的，就是佛经里记载释迦成道在氐宿月望日后夜，这一天月全食，这是无可怀疑的。如果能用天文的方法准确无误地逆推出这个年代，对于问题的解决将是大有裨益的。藏族有不少学者用时轮历各派的不同方法进行过推算，尚未得到公认的满意的结果。他们很希望知道还有什么其他更准确的方法。

第二、密宗认为日、月食是修证的最佳时刻。日本版《佛国历象篇》引《底哩三摩耶经》和《陀罗尼集经》说："求闻持经等密轨，往往明期日月食以求悉地。"梵语悉地意即修行成就。藏文的《时轮历精要》第五章15节："月食时善恶作用增长七俱胝倍"。又说："昔者释迦牟尼于氐宿月望日夜间证佛果时适值罗睺入食月轮。现在诸多大士亦复如是，登密道之阶梯，升三身之高堂"。"是故一切明智之士，凡际此刻，皆应加行修习生起、圆满次第、入尊诸法、以及念诵、朝山、布施、放生等善事。"蒙藏的宗教信仰者特别重视交食的预报，这是原因之一。

其次是可能性。

汉族历代皇室都垄断天文知识，禁止民间私习天文。至于历法，唐宋时虽不象对天文星象那样严，也受到一定的限制。到了明朝则私习天文，私造历书都有重罪，无论官民一律如此，对于其他民族当然就更不肯传给了。迟至万历年间即十七世纪初年才放松了一些。清朝皇室本身是少数民族，没有汉族皇室的这种禁忌，所以只有到了这时才有可能外传。

第三、可能性变成现实还要有具体的人做有力的推动。

第五世达赖(1617—1682年)对于历算很有兴趣，他本人有关于历算的著作《黑白算答问》56页。⑥顺治八年(1651年)他到北京会见清朝皇帝期间在紫禁城内看到钦天监的历书后很高兴地说："汉历是有办法用时轮历的语言表达的!"⑦记载下来的这句话虽然很简短，却充分表达了藏族的历算家们渴望掌握汉族推算方法的迫切心情，现在把这句话的意义进一步仔细分析一下：

1. 公元1651年清朝使用的是1645年新颁的时宪历。所以达赖所说的"汉历"就是指时宪历。

2. 时宪历之所以能取代大统历是因为其日月食预报准确，已经多次实测证明。

3. 在此以前还没人能用藏族所熟悉的历算学术语翻译汉历。

4. 这里所说的历书很显然不仅是民用历书上的年、月、日、闰月、大小月、廿四节气等，这些用藏语表达是没有什么困难的，不值得达赖喇嘛这样兴奋。这里所说的汉历是指编制民用历书所根据的天文历书上的日躔、月离、交食等方面一系列的术语和公式的表达法。

5. 藏族所熟悉的历算语言是时轮历的，它与时宪历的不同还有数学语言，时宪历用小数运算，而时轮历是用分数运算的。确实存在着能否用时轮历的语言表达的问题。

6. 达赖不是走马看花或辗转传闻，而是亲自下过一些功夫。

康熙年间钦天监里有学习天文历算和大地测量的喇嘛，后文还要讲到。我们完全可以推断这里面有达赖喇嘛派来，为引进时宪历做准备的人。

清廷方面，康熙帝(1654—1722在位)对天文数学有很大的兴趣，而且积极向少数民族传播。在钦天监学习的喇嘛，其中有的甚至算做皇帝的"亲弟子"，很受重视。每年的"时宪书"都要译成满文，蒙文颁行。并且主持组织蒙藏族的"精于此道者"将编制黄历和推算日月食的方法、公式和数据都译成蒙文，又从蒙文译成了

总之，由于藏族的需要，时代的变化，汉文的天文资料允许外传。又加上五世达赖和康熙皇帝这样两个有力人物的热心促进，培养了专业的翻译人才，这才出现了《康熙御制汉历大全藏文译本》。

四、《康熙御制汉历大全藏文译本》

把时宪历变成藏文不是简单的文字翻译的问题。科学著作的译者首先自己对其内容要有所熟悉。而《新法算书》是一部一百卷的巨著，内容相当深，这项工作不可能一蹴而就。虽然当时已开始派人入钦天监学习做翻译的准备，五世达赖于康熙二十一年(1682年)去世时，还没有能看到这个愿望的实现。继承他掌握政权的是第巴·桑吉嘉措(1653—1705)，此人在政治上毁誉不一，这里我们不去评论，至少在文化学术上他是做出了重大贡献的。他主持编纂的《白琉璃》则是历算学的官书。其历元是康熙二十六年丁卯(1687年)，这显然是从时轮历的观点选定的。书中规定了编制历书的详、中、略三种模式，采取了二十四节等不少汉文历书的项目，但基本数据仍然是时轮历的。从此书可以看出十七世纪末，时宪历的推算法还没有介绍到西藏。直到1715年才出现了题为《康熙御制汉历大全藏文译本》一书，(以下简称《汉历大全》)。第巴·桑吉嘉措也未及见到其成书。

《汉历大全》，拉卜楞寺有写本870页，交食表中已有三卷残缺，布达拉宫有刻本，我们只见到其下帙，每卷均有黄绫裹硬纸板的封面，极精致。有校阅刊版题记，因罕见，详细摘译如下：

“释迦我佛降生年代，学者之说不一，按浦派之说，生于铁猴年(公元前961年)，八十岁铁龙年(公元前881年)三月十五日说《时轮根本经》，宏传体系派历算，是年四月十五日示寂。又据

《莲华生遗教》，其后四十四年（公元前837年）文殊菩萨诞生于五台山。为利益众生故，说《文殊师利身、口、意功德事业经》八万四千算门、三百六十'噶卜孜'。文殊诞生后五百六十年（公元前277年）苦婆罗国法王绛伯扎巴作《时轮摄略经》，宏传作用派历算。文殊诞生后二千四百九十二年康熙帝诞生，铁牛年（公元1661）即帝位，大弘佛法（以下谀词从略）……集一切历象典籍之大成，以汉文撰写成书，于汉地广为传播。复命驾前之凯雅扎西主持，与汉蒙大译师共同译成蒙文。又命文殊大皇帝之亲弟子，精习此道之格隆·阿旺罗卜藏、格隆·丹巴加木参二人为钦使，携此蒙文译本送交哲布尊丹巴呼图克图，请其译为藏文。于是以大师为首，与呼毕拉干·兰占巴、衮班智达、额尔德尼毕力克图等共同译成后进献于帝。时予承乏驻京掌教，奉旨校阅刊版，参与其事者有总管京师喇嘛扎萨克·阿旺巴拉珠尔·呼图克图（以下名单，共八人，略，其中有达喇嘛·错尔秦藏布·兰占巴，下详）竭尽绵薄、细勘蒙藏两文，遇难解处则对勘汉文；浑天仪等图绘制者系汉族算术博士刘玉思（译音）。大清康熙五十四年乙未刊版。"

据全国蒙文古旧图书资料联合目录的记载⑧，内蒙古语文研究所存有一部《御制数理精义》，内容为：1、火星表，2、五纬表，3、金星表，4、土星表，6、木星表，7、步天歌，8、新七政，9、仪象，10、凌犯，11、八线，12、交食草。其中没有最关重要的日躔表和月离表，书名由蒙文还原为汉文译成《数理精义》，不确。《御制律历渊源》的第二部分为《数理精蕴》，但与此内容不符，显然是《历象考成》的误译。北京图书馆得到一部完整的复制本，其中日躔、月离表都有，联合目录的子目看来有遗漏。

蒙文本刊于公元1711年，而汉文的《御制历象考成》则撰于1714至1722之间，反在蒙文之后，可见蒙文是直接从《新法算书》选译的。从具体内容也可以得到证明。

由蒙文译成藏文的主持人哲布尊丹巴，按年代应当是其第一世，是五世达赖的弟子，生于1635年，此时已近八十岁了。1723年逝世后转世成为外蒙地位最高的活佛。

藏文译本刊版于1715年，这样大部头的专著，着手翻译定稿当又在其前几年，也在《御制历象考成》之前。那么，蒙文本翻译时和藏文本与汉文核对时，所据的原本是什么？题记中并未交代，至于时宪历的来源和特点更是只字未提，甚至把时宪历与时轮历混为一谈，看来这篇题记的作者虽然宗教上地位很高，它对于天文历算并不甚内行。从原书的题记中既得不到其原本的线索，于是只能靠我们自己从原书的具体内容去研究了。

藏文译本共三十九卷，兹全录其题目以备核对：

目录及刊版题记一卷

日躔表一卷　　月离表四卷

土星表一卷　　木星表一卷

火星表一卷　　金星表一卷

水星表一卷　　五纬表一卷

交食表九卷

增交食表*42°44°46°48°50°54°58°62°66°表共九卷

增表来源图说*一卷

天政度说*一卷　　平浑仪义、总星图义一卷

八线表两卷　　凌犯表一卷

增制仪表*一卷

七耀细记*　　交食细记*

（其中有*号者单从字面找不到准确的相应的汉文，暂按藏文字面硬译，以后有机会对勘时再改正。）

这些内容大体上相当于《新法算书》的卷二十五至八十一，而略去了其中三种《历指》约三十卷，对于《历象考成》来说则等于是只译了表十六卷。上编揆天査纪十六卷、下编明正时度十卷均未

《四库全书·新法算书》卷次表 * 有蒙藏文译本

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
0	第一册 缘起一 1—37页	缘起二 1—35页	第二册 缘起三 1—29页	缘起四 1—34页	第三册 缘起五 1—34页	缘起六 1—31页	第四册 缘起七 1—29页	缘起八 1—33页	大测一 1—25页	大测二 1—24页
1	第五册 测天约说上 1—26页	测天约说下 1—33页	第六册 测食略上	测食略下	学历小辨	第七册 浑天仪说一	浑天仪说二	第八册 浑天仪说三	浑天仪说四	浑天仪说五
2	第九册 比例规解	筹算	远镜说	第十册 日躔历指	日躔表一 •	第十一册 日躔表二 •	黄赤正球	第十二册 月离历指一	月离历指二	第十三册 月离历指三
3	月离历指四 论晦朔	月离表一 •	第十四册 月离表二 •	月离表三 •	月离表四 •	第十五册 五纬历指一	五纬历指二	五纬历指三	第十六册 五纬历指四	五纬历指五
4	五纬历指六	五纬历指七	五纬历指八 诸曜凌犯 月大小，平气，入宫 •	五纬历指九 五纬后论	五纬表 •	第十七册 五纬表 土星一 •	土星二 •	木星一 •	第十八册 木星二 •	火星一 •

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
5	火星二 ●	金星一 ●	金星二 ●	水星一 ●	水星二 ●	第十六册 恒星历指 一	恒星历指 二	恒星历指 三	第十九册 恒星表 一	恒星表 二
7	恒星图说 图25张 ●	第二十册 恒星出没表（京师）	恒星出没表（南京）	第廿一册 交食历指 一	交食历指 二	交食历指 三	第廿二册 交食历指 四	交食历指 五	交食历指 六	第廿三册 交食历指 七
7	古今交食考 台官与历官	第廿四册 交食表 一 ●	交食表 二 ●	交食表 三 ●	第廿五册 交食表 四 ●	交食表 五 ●	第廿六册 交食表 六 ●	交食表 七 ●	交食表 八 ●	第廿七册 交食表 九 ●
8	第廿八册 八线表 一 ●	八线表 二 ●	几何要法 一	第廿九册 几何要法 二	几何要法 三	几何要法 四	测量全义 一	第三十册 测量全义 二	测量全义 三	测量全义 四
9	第卅一册 测量全义 五	测量全义 六	测量全义 七	第卅二册 测量全义 八	测量全义 九	测量全义 十	第卅三册 新法历引	历法西传	第卅四册 新法表异 上	新法表异 下

译。总之，是个选译本。只选了实践部分。而省略了原理部分。（见附表）

我们还未得到全书的复制本，无法进行正式的对勘，只拿交食表卷一开首的三页与汉文《新法算书》核对过。算交食诸表法的说明，历元后二百年五行(hang)表的算法，以至所举崇祯元年戊辰的例题，都与《新法算书》字句完全吻合，而与《历象考成》有出入。可惜译笔生硬晦涩，加以那时藏族的历算家们缺乏几何、三角的数学基础，所以他们看不懂，只好望书兴叹。看起来问题在于当初译出之后，紧跟着就应该建立一个讲授、练习、实用的传承。可惜没有做到，以至费了那么大的力量翻译并刊刻的这部巨著，竟未能发挥作用。第五世达赖喇嘛的遗愿仍未能实现。

五、《马杨寺汉历心要》时宪历的藏文改编本

《汉历大全》藏文选译本成书后不久，有一位蒙古人把此书学通，并加以简化，创造了一套与时轮历的运算方法揉合起来的方法。随即有人用藏文写下来，题为《汉历中以北京地区为主之日月食推算法》，通称为《汉历心要》，其历元乾隆九年甲子（1744年）距《汉历大全藏译本》成书仅廿九年。未见刻本，手写本只十六页，书中提到的应用的表格有十八种，亦未见，但可用后世的刻本代用。手写本末尾有一段题记：

"《以首都北京地区为主之日月食推算法》系华瑞马杨寺之数理学人索巴坚参，依精于此道之师尊口传，忠实于支那历算原文而意译。愿此法遍扬于大地！"华瑞指现在青海省东北角的门源、互助、甘肃的天祝、永登一带的藏族地区。关于马杨寺据阿拉善

旗人阿旺多尔济所写的第六世达赖《仓央嘉措秘传》记载⑨说是乾隆五年仓洋嘉措派人去修建的。看来是在永登县一带。

这一段题记下面另有一行小字写道："此汉历系录自马杨历书，尾跋原文如此，唯北京雍和宫及蒙古地区亦有此算法流行，予曾见其书，历元年份、正文词句以及表格均与此无异。彼等云系此前雍和宫之一精通历算者所授，但均无署名。"

这条题记关于汉历(即时宪历)日月食推算法在蒙族地区流传情况的记载看来都是事实。蒙藏地区掌握历法知识的大都是喇嘛，雍和宫是蒙藏佛教在北京的中心寺庙，首先由雍和宫的一位喇嘛(很可惜其名未传)向北京的历法家学习了汉历中的日月食推算法，然后再传入蒙藏地区。马杨寺的索巴坚参所写下的这部书仅是这些流传的著作之一。

我们说马杨历书只是其中之一，是因为我们在北京图书馆又发现了一种手写本的藏文的《摩诃支那传规交食推步术》，作者为雍和宫达喇嘛乌里季巴图，从名字看显然是蒙族人。虽然其历元同治三年甲子(公元1864)比马杨历书晚一百二十年，但其内容有马杨历书所没有的。例如：求初亏复圆方位，原法中有求纬差角与黄道高弧交角相加减以求定交角的步骤，马杨历书中略去，而乌里季巴图此书中仍有。此外，还有各省及诸蒙古北极高度、东西偏度，包括康熙年间实测的和乾隆《时宪》所增的，也是马杨系统诸书所没有的。可见其所根据的祖本不是马杨历书，而是比马杨更早一些的一种。可惜这种祖本目前我们尚未见到。

把卷帙浩繁的《新法算书》的交食部分压缩到六十页的藏文(包括表格)，并且能实际运用它来推算日月食，达到比时轮历精确一些的效果，实在难得！这项工作是谁做的呢？尚未见到明确的记载，目前我们只能提供几点可能有关的线索：

一是明安图，已如上述。但以他的水平应该不致于产生下面将论到的那些错误。

另一个是汉历大全藏译本工作人员中有个达喇嘛·楚儿沁藏布·兰占巴。达喇嘛是职位名，兰占巴是个学位名。此人见于《大清一统志》："本朝康熙五十六年遣喇嘛楚儿沁藏布，兰木占巴、理藩院主事胜柱等绘画西海西藏舆图、测量地形"。翁文灏根据西文的记载更详细地叙述此事说："康熙派兵入藏时派人注意绘图，……1711年交给传教士雷孝思审阅，……因无经纬度认为无用。玄烨便再派曾在钦天监学习数学测量的喇嘛二人……后来因策旺侵西藏……匆匆回来……因此康熙时代的西藏地图远不及内地及满蒙图的精确，而西部尤未详勘，故多错误。"⑩这一段叙述的主要是测绘地图的事，但因当时拉萨经纬度的不精确，对推算拉萨日食的时刻和食分有很大的影响，下文还要讲到。这段记载与藏传时宪历也是有关系的，所以附记于此。此人又见于北京版的藏文大藏经工作人员名单中："对看喇嘛、达喇嘛·错尔秦兰占巴"。北京版刊于雍正二年（1724年），乾隆初年此人仍有在世的可能。

第五世达赖在1651年提出要把汉历用时轮历的语言表达出来这个心愿之后将近一百年，经过蒙、藏、汉许多历算家的努力，到《马杨寺汉历心要》一书总算把它实现了。从此藏族的历算又开辟了一个新领域。

《康熙御制汉历大全》与《马杨寺汉历心要》这两部著作的作用和价值完全不同。前者是选译本，其作用是在忠实于原著的基础上将它翻译成藏文，以便于藏族学者学习和研究。后者则是蒙族藏族学者自己关于时宪历的著作。它是蒙族藏族人民经过自己的学习和钻研后写成的，是已经为藏族学者所吸收了的东西。因此，至少从此书开始，藏族已经建立起研究时宪历的学派，它年复一年地师徒相传，直到今天。我们研究藏传时宪历的科学原理并进行评价，也是以此书为主要依据。因为它是藏传时宪历最早的著作之一，而且文中加进了不少夹注，是作者根据自己的认识所作

的注释，对于帮助学习者理解时宪历的内容有一定的帮助作用。原著我们已译成汉文，与《时宪志》进行了详细的对勘，做了注解并依照它的方法进行过两个例题的演算，为不懂藏文的学者们提供第一手的资料。懂藏文的人也可对照研究，因为历算的藏文著作文笔特殊，未经人讲解，自学是有困难的。

《马杨寺汉历心要》对时宪历做了哪些改编呢？

（一）简化了一些步骤，如：原法正午黄赤距纬、黄平与子午圈交角、正午黄道宫度和高度等几项步骤各有用时、近时、真时、初亏、复圆等五套，此法省略了。由食甚近时、真时直接求黄平象限距午和宫度。从限距地高到东西差之间的步骤和求起复方位的步骤也有所简化。总的说来推日食的步骤减少了约二分之一，推月食的步骤减化得较少。

（二）求平朔，太阳平行，自行，太阴自行，平交周等五项根数，原法用积日求，此法改用积月，再加入年月数，再加入月日数，这是时轮历的办法。

（三）把小数运算改为分数运算。这也是将就时轮历的习惯。例如：

1．把回归年的长度改为$365\frac{60}{247}$。

2．求平距时，原法以月距日一小时平行（1828″.6101）为一率、一小时化秒（3600）为二率、已求得之平距弧为三率、求得四率为距时秒。此法将一率、二率各乘以5，化成整数9143与1800。

3．求太阳黄道经度之步骤中，原法有以一小时化秒（3600）为一率、太阳一小时平行（147″·847105）为二率、已求得之实距时化秒为三率、求得四率为太阳距弧之步骤。此法将一率、二率各乘以14.4，改为864×60与2129。

（四）凡用到三角函数的地方都制出现成的表，直接检表即得，不用查八线表。例如：

1．月食求食甚距纬。原法以本天半径(10^7)为一率、黄白大距(5°8′)之正弦为二率、已求得之实交周之正弦为三率、求得四率为正弦，检八线表得食甚距纬。此法制成太阴交周差度表，用实交周直接检表即得。

2．求月食初亏复圆时刻，原法以食甚距纬之余弦为一率、并径(太阴与地影两半径)之余弦为二率、半径千万为三率、求得四率为余弦，检八线表得初亏复圆距弧。此法制成初亏复圆月行距弧表，以食甚距纬查其横行，并径查其直行，即可直接求得。

（五）所用基本数据，在康熙甲子元与雍正癸卯元二者中更接近于后者。例如：

	朔　　策	每月太阳平行	太　阳　交　周
康熙甲子元	29ᵈ12ʰ44′3″14‴	29°9′24″13‴	1ʰ0°40′14″0‴
雍正癸卯元	29ᵈ12ʰ44′3″1‴	29°6′24″15‴	1ʰ0°40′13″55‴
马杨历书 乾隆甲子元	29ᵈ12ʰ44′3″3‴	29°6′24″15‴	1ʰ0°40′13″55‴

（六）《汉历大全》有五纬即五星运动，汉历心要里没有。

由此可见，《马杨寺汉历心要》不是简单地减去一些步骤，而是经过一番改编，成为有西藏特色的时宪历了。这次改编，大大便利了藏族人的学习和使用，其功绩是不可磨灭的。但也存在一些缺点：

一、回归年的长度，它自造的这个分数$365\frac{60}{247}=365.2429149$，既不等于康熙甲子元的365.2421875。也不等于雍正癸卯元的365.24233442。其实康熙甲子元有一个现成的分数，即回回历的$365\frac{31}{128}$，不知因何不用？这个误差的影响是不小的。

太阳平行是用周年除周天得到的，但从此书所给的太阳每月平行29°6′24″15‴返回去求周年则只能得到雍正癸卯元的周年，而得不到$365\frac{60}{247}$。

二、闰周。六十五年二十四闰是时轮历的闰周，是与其回归年的长度$365\frac{4975}{18382}$相适应的。（本书296页）此书用了另一个回归年，而坚持65年24闰不改，于是就成了自相矛盾。

三、北京与拉萨的时差。马杨历书中说："在蕃土推初亏、复圆时刻时，太阴从食甚用时，太阳从食甚真时，似以减去一小时十二分为宜。"并未指定十分具体的地点，应减数值也未十分肯定。但后来此派各书都实指为拉萨，对此数值亦完全肯定。按：北京在东经116度19分，拉萨在东经91度8分，相差25度11分，时间应差1小时44分。藏传汉历所用数值小28分44秒，将近半小时。产生的原因如上所述，这个误差也不算很小。康熙时两次派人入藏测量都未取得实地测量的完全数据。主稿绘图的耶稣会传教士因第二次派去的人出身钦天监，不敢再驳，遂据以入图。因此马杨历书所据经度不准是难怪的。

四、拉萨的纬度。日食食分与纬度关系很大。本来："黄平象限表按京师北极高度39°55′，……依黄道经度推得"。⑪《马杨汉历心要》全书没有直接提出"纬度"这一概念，但也交代了："各地两至昼夜长短不同，故黄平差表亦不同。……北京最长三十七漏刻。西藏地区，《日光论》和《白琉璃》都认为最长为三十三漏刻四十四分。本书按三十四漏刻地区之黄平差而写，似应相符"。按：时轮历把一昼夜分为六十漏刻。37漏刻＝14小时48分。34漏刻＝13小时36分，与两地区的实际日出日没时刻相差不大，此说基本正确。但是马杨此表失传。现代的藏族所用的黄平象限表（例如麦许寺印的）标明为"昼夜最长为37漏刻地区之表。"北京在北

纬四十度马杨寺纬度约三十七度，只差三度，用此表误差影响尚不太大。拉萨在北纬二十九度四十三分，也用此表，误差就相当大了。这也是藏传时宪历推算日食，不如原法准确的重要因素之一。

《新法算书》推步用表甚多，《历象考成》康熙甲子元用二十二表（五星不在内）。《马杨寺汉历心要》只用十八表，表名如下：

1．首朔诸根表，包括首望，又称十三月诸根表
2．太阳损益表（均数表）
3．太阴损益表（均数表）
4．太阳黄赤升度表（原书缺）
5．均数时差表
6．黄赤升度时差表
7．太阴交周距度表（黄白距度表）
8．月距日实行表
9．罗月并行度差表（黄白升度差表）
10．太阴半径表
11．地影半径表
12．影差表
13．初亏复圆月实行（距弧）表
14．太阳半径表
15．太阴地半径差表（地平视差表）
16．黄平象限表（北京地区适用）
17．原缺。（据乌里季巴图历书此表应为太阳黄道高弧交角表）
18．大时分、东西差、南北差表

六、《汉历心要》的传布和使用

从18世纪40年代起，这种改编了的时宪历就逐渐在北京雍和

宫，内蒙，和甘肃省东北部的蒙藏族中流传。但是从此时到19世纪六十年代，约一百二十年间，这方面的新著却极少，目前我们所知道的只有两种：一种是《第十三胜生周甲子元（公元1804年）汉历基数·文殊意旨庄严篇》，据拉卜楞寺总目，仅三页，我们尚未见到。一种是《汉历大海甘露一滴》抄本21页，历元为道光廿二年壬寅（1842年）与马杨寺汉历心要内容大致相同，署名亦同，估计是另一人更换了历元而未署名。

这120年间，不仅新著少而且曾经被人篡改得面貌全非，又因地方变乱典籍散逸濒于绝传。到19世纪60年代才又重新兴旺发达起来。同时出现了三个人同样以同治甲子（1864年）为历元的时宪历著作。

一个人是雍和宫的达喇嘛蒙古人乌里季巴图，著有《摩诃支那传规日月交食推步术》。此书比《汉历心要》虽然时代晚，内容却多一些，例如：关于黄赤升度差表有一说明，大段引用了《汉历大全》里有关的原文。又如：求各地交食三限的时刻，《汉历心要》只给出了北京和蕃土的时差而没有给出经纬度。此书则完整地给出了十八省首府和蒙古廿二个旗的北极高度和距京师的东西偏度。看起来它所据的原本可能比《汉历心要》更早一些。

第二个人是甘肃北部永登县天堂寺的赛钦·扎巴丹增，他著的《汉历发智自在王篇》手写本21页。对运算步骤的先后作了调整，带食出没部分有所补充。《黄历编制法》手写本21页，介绍了时宪历民用历书的编制方法。

第三个人是甘肃西南部拉卜楞寺的图登嘉措，著有《纯汉历日月食推算法·文殊笑颜篇》手写本13页，和历书编制法《文殊供华篇》。在题记中他说曾经将推算的结果与历年颁布的汉蒙文黄历做过核对。还有《醉蜂嗡嘈篇》杂收《春牛经》《廿四方位图》《汉历简史》、《释迦年代考》、《汉蒙藏对照历注用语》等短篇多种，他还有一部第十四胜生周（1864—1923年）积日表。

这三个人的工作标志着时宪历在蒙藏地区的复兴，它是由北京传到内蒙、陇北、又传入陇西南的。拉卜楞寺1879年建立了喜金刚院，开设时宪历的专修课，每年独立地编制时宪书，1959年因地方动乱一度中止，现又恢复。《发智自在王篇》和《文殊供华篇》两书后来在拉萨曾刊版。

1864年以后，这方面的著作仍不断出现，我们见到的有：

一、《北京地区日月食推算法》通称《恭息历书》，木刻本12页，历元为丙子年(1876年)。编者为恭息·隆多丹增策臣尼玛，当即赛钦所说的天堂寺座主。跋尾："索巴嘉参开传授此学之端，后因地方变乱，典籍散逸，濒于绝传。幸有其弟子罗桑欧色细译文义，重兴传习，命予改写篇首归敬礼赞偈文"云。

二、《日月食推算法·慧剑光华篇》木刻本32页，历元为庚子年(1900年)，作者麦许曲培。刻本上又续增甲子年(1924年)为历元之各项"应数"。自叙：曾闻赛钦历书有"秒位差"本，未能得见，兹仿其意自编秒位差。(按：为求中比例之用。)

三、汉历用表十六种。麦许寺木刻本共44页，是现有的表格最全的一种版本。自叙："此诸表与他处之表有不一致之处，何正何误，尚待研究。"可见他们在使用中发现过问题，但因不知制表原理，无法改正，这是藏族历算家迫切要求解决的问题之一。本书的《藏传时宪历原理研究》一章提供了答案。

四、《汉历所需节气及日期等数值二五二〇周期表·白莲花束》。木刻本，有详略两种，详本42页，略本6页，历元为庚子年(1900年)。2520是七曜八卦九宫十二建六十干支的最小公倍数构成的周期。详本下半大量采用《玉匣记》的历注。

五、《汉历文殊悦容篇》木刻本8页，附表10页。历元甲子年(1924年)，才旦夏茸编。篇幅较小，而日月食及历书编制都涉及到了，是进一步的简化本，精密度较差。有1985年青海人民出版社铅印本。

六、《汉历聪人遂愿篇》木刻本8页，表6页 。历元丁卯（1927年）青海隆务寺第钦喇嘛编。专述历书编制，不包括日月食。

七、第十六丁卯周（1927—1986年）积日表，木刻本5页。后记中说："奉命合编，人众手杂， 难期无误，皇室黄历，尚且有失，何况我辈？"所记当属实况。

八、《第十六丁卯周（1927—1986年）积日表智者意趣庄严篇》木刻本6页。扎贡巴嘉样丹巴嘉措编制。他指出："此法所用六十五的闰周与汉历原法不符，故求得之积月应做适当调整。用前后两月实朔之差定月之大小。汉历用真黄经定节气、无中气则置闰，两原则最可靠。但亦发现（宪书）有与之不符之处。此方学者须反复仔细推算实朔数值，勿使有误，再进一步推究，不可厌烦，不可有任何成见、偏见。"由此可见他已清楚地觉察到藏传时宪历中的某些问题，但未完全明白问题症结之所在。

九、《春牛经》（有人从藏文还原直译成"牛算"，不妥），上述诸书有的已包括此项内容。此外，还有单行的，例如：

1．央金朱比多吉（1809—1892年）编，拉萨木刻本，6页，收在其文集第三帙中。此人系俄曲达日麻拔扎大师之大弟子，本名罗桑曲培。

2．岗朱·罗追塔益（1813—1890年）编，德格木刻本，13页。编者系晚近之宁玛派大师，著述甚富，德格版有其文集八帙，但此篇原未署名未收入，兹据题记定。自述其师哦勒丹增曾与京师大译师公·工查布通信得其指教，又曾从丽江府汉族历算家袁万灵（译音）学得实际运算之法。他所著《知识总汇》⑫中亦述及此人，值得进一步研究。推算春牛要用到冬至与立春的具体时刻，此书中用时轮历的"中日"，即太阳的平黄经，进行推算，可见《马杨汉历心要》的算法在康区尚未普及。标题上有"公规"二字。按春牛经的版本不一，标准本为《协纪辨方》中的公规春牛经。

十、拉卜楞寺喜金刚院历年编制的黄历。

此外还有阿嘉呼图克图·罗桑丹比嘉参(1767年逝世)所著的《京师地区协时法》56页，《五行占之年首答问》12页，⑬这两篇是讲五行占的，但涉及到汉历中年首与岁首，孟春季春，子月寅月等几个重要概念的关系，提出了他自己的见解和疑问。

所见到的藏文里有关时宪历的著作，目前主要就只有这些。《拉卜楞寺总目》中汉历部分编号有一百〇三号，这里只举出了二十几种，是不是有重要的遗漏呢？其实总目中把《康熙御制汉历藏文译本》三十九卷各列一号，麦许寺版的表格十六种及其他几种的附表都各列为一号，还有十几种是五行占方面的。因此真正讲时宪历的书的种类并没有那样多，不可误会。

附带谈一下这些书所用的历元与其写作年代的关系。上述有五、六种书的历元都是1864年，而编写年代分别为1861、1862年、早于历元。这似乎不好理解。因一种新的历法编制出来之后，总是希望马上废旧用新的，而且许多是政策下令颁布实行的。既然马上要用，其历元就不能晚于编制的年份，例如《历象考成》编于康熙五十三至六十年，历元为康熙二十三年甲子。但是藏文历书的情况与此不同，新的历元并不意味着新的历法，其基本数据仍然是《汉历心要》所用的，丝毫未变，只是把各项"应数"换一下而已。因此，在新历元的年份到达之前，旧历书完全可以继续使用。这种做法是继承了时轮历的传统：最长六十年必须更换历元，短者不限，尽可能采用丁卯年。仿此，藏传时宪历诸书多数为甲子元，其他为壬子、丙子、庚子年。这是根据历元推断其写书大致年代时要注意的一个特点。只有《马杨寺汉历心要》一书与此不同，它是一个新的创作，没有旧历元可继承，其编制年代应稍晚于其历元。

小　结

（一）藏族古代的历法，目前只有零星材料，还不能画出其清楚的轮廓。现在能明确判断的是十一世纪从印度引进的时轮历，有完整的体系。从十三世纪起藏族有了自己的关于时轮历的著作，先后有数百种，非常丰富。元代藏族吸收了以寅月为正月的纪月法，称为"蒙古月"，后来又吸收了汉历的二十四气节等，但藏历的基本体系仍是时轮历，没有改变。

（二）由于生产、生活和宗教上的需要，藏族十分重视日、月食的预报。时轮历使用数百年后误差越来越大，迫切希望有新的推算法。

（三）汉族的历法，在元代本是先进的，但使用到明朝中期，也是误差越来越大，而且皇家严禁私人学天文、编历书。因此明朝时藏族不可能从汉族学到好的天文历法。

（四）欧洲的天文学到十六世纪末年已开始进入近代天文学的领域，较为精密。明朝末年开始引进这种天文学，编制了历法，但没有来得及实行。十七世纪中期清朝取得全国政权后，马上采用了这种历法，取名"时宪历"。满族没有汉族传统的那种"私习天文之禁"。

（五）五世达赖（1617—1682年）晋京，在紫禁城内两次看到钦天监的历书，兴奋地表示了要用时轮历的语言把时宪历引进西藏的愿望。康熙皇帝本人学过天文，并积极培养少数民族的历算人才。在这样的条件下，有蒙藏喇嘛进入钦天监学习。在康熙帝主持下将时宪历中用表推算的部分译成了蒙文，随即又从蒙文译成藏文，题名《康熙御制汉历藏文译本》。时宪历进入西藏的条件逐渐成熟。

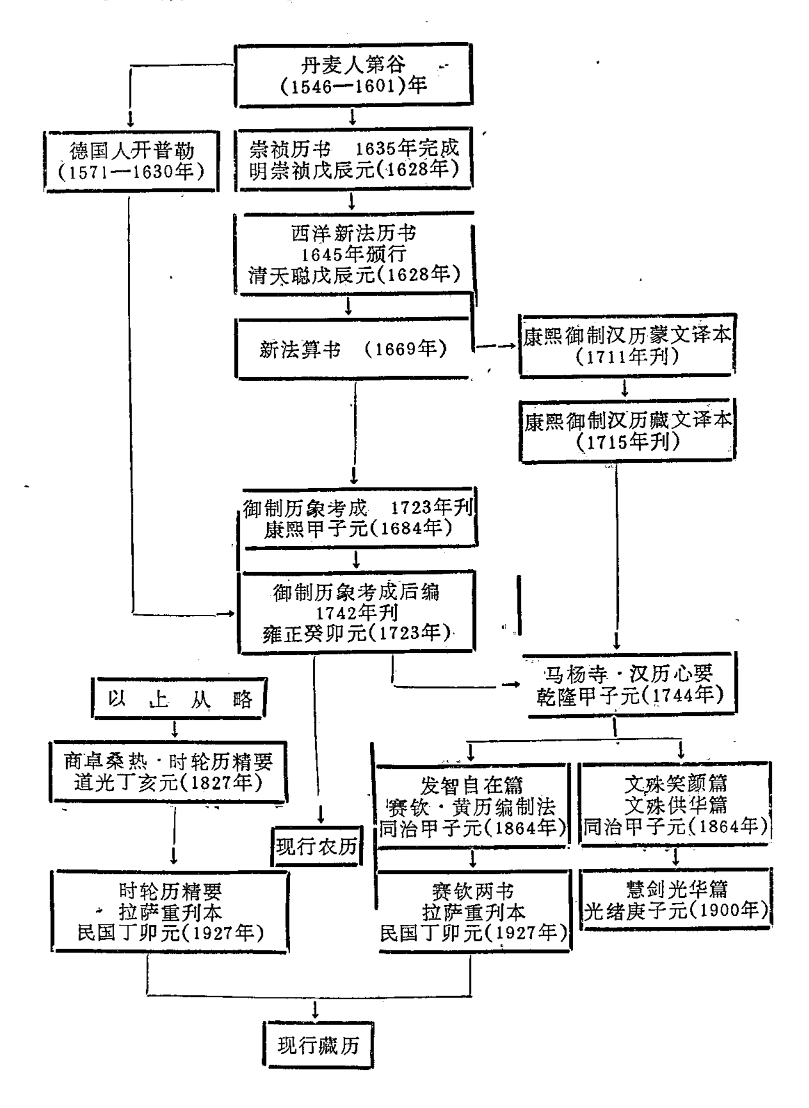
（六）《汉历大全》虽然译出来了，但是没有三角、几何基础

的人学不了，不适应当时蒙族藏族一般人的数学水平，一时尚难推广。乾隆初年雍和宫里有一位蒙古族喇嘛将《汉历大全》简化，并加以改编，使其适应当时蒙族藏族的数学水平。这种改编本受到蒙藏历算家的欢迎。

（七）最先将这种改编本传入藏族地区的是甘肃北部马杨寺的一个人，他所传下来的藏文本就以《马杨寺汉历心要》著称。这就是藏传时宪历的祖本，五世达赖的愿望至此得到实现。藏族的天文历算学从此又开辟了一个新的领域。十九世纪中传到甘肃南部的拉卜楞寺，1879年建立喜金刚院传习这种汉历，每年自己编制"黄历"，直到1958年没有中断。二十世纪初传到了拉萨，在藏医院里设立了传习的课程，并将按这种方法推算日月食的结果载入每年编制的藏文年历里，至今仍保持不断。

（八）《马杨寺汉历心要》的改编工作在推广普及方面成绩很大，但是由于过分迁就时轮历的运算习惯，产生了几项重要的缺点，致使推算日月食的结果不如原法精确。后来的藏族历算家们也发现了一些问题，但是由于看不懂《汉历大全》，不明白其原理，无法做出有效的改进。我们这两篇文章虽然初步分析出来了《马杨寺汉历心要》中的几项缺点，也还未能供给藏族的历算家们一个现成的、拿起来就用的新的改编本。只是给这项工作做了一点开路的工作，下一步还有待于藏族自己的学者，尤其是受过现代科学训练的青年学者们继续完成。

藏传时宪历源流表解

丹麦人第谷
(1546—1601)年
德国人开普勒
(1571—1630年)
崇祯历书 1635年完成
明崇祯戊辰元(1628年)
西洋新法历书
1645年颁行
清天聪戊辰元(1628年)
新法算书 (1669年)
康熙御制汉历蒙文译本
(1711年刋)
康熙御制汉历藏文译本
(1715年刋)
御制历象考成 1723年刋
康熙甲子元(1684年)
御制历象考成后编
1742年刋
雍正癸卯元(1723年)
马杨寺·汉历心要
乾隆甲子元(1744年)
以 上 从 略
商卓桑热·时轮历精要
道光丁亥元(1827年)
发智自在篇
赛钦·黄历编制法
同治甲子元(1864年)
文殊笑颜篇
文殊供华篇
同治甲子元(1864年)
现行农历
时轮历精要
拉萨重刋本
民国丁卯元(1927年)
赛钦两书
拉萨重刋本
民国丁卯元(1927年)
慧剑光华篇
光绪庚子元(1900年)
现行藏历

注：

①本书第268页

②以上这几段主要参考科学出版社1980年出版的《中国天文学史》第232页。

③《续畴人传》四十八。

④李迪：《蒙古族科学家明安图》，内蒙古人民出版社1979年。

⑤李约瑟：《中国科学技术史》中译本第四卷666页。

⑥第五世达赖喇嘛文集第二十帙。

⑦据钦饶努布：《汉历发智自在天篇重刊题记》转引，又：五世达赖：《黑白算答问》第34页。

⑧《全国蒙文古旧图书资料联合目录》第376页，1980年内蒙古人民出版社。

⑨《仓央嘉措情歌及秘传》，民族出版社1981年版，藏文本第173页，汉文译本第101页。

⑩地学杂志第十九卷第三期，转引自王庸：《中国地图学史》

⑪《清史稿·时宪志》第1816页。

⑫民族出版社1982年出版的藏文本第599页。

⑬阿嘉呼图克图文集，北京嵩祝寺版。

རྒྱ་རྩིས་བོད་དུ་དར་ཚུལ་མདོ་ཙམ་བརྗོད་པ།

ཧྲང་སྨིན་ཞིན་གྱིས་བརྩམས་པ།

སྤྱིར་རྒྱ་རྩིས་དང་ནག་རྩིས་གཉིས་ཀ་རྒྱ་ནག་ནས་དར་བ་འདྲ་ནའང་། སྤྱོད་ཡུལ་མི་གཅིག་སྟེ། ནག་རྩིས་ཀྱི་བསྟན་བྱ་ནི། ཚེ་རབས་ལས་རྩིས། ཀེག་རྩིས། བག་རྩིས། གཤིན་རྩིས། ནད་རྩིས། ས་དཔྱད་ལ་སོགས་པ་ཡིན་གྱི། གནམ་རིག་སྐར་རྩིས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་མིན། ལི་ཐོ་སྒྲུབ་ཚུལ་དང་། གཟའ་འཛིན། གཟའ་ལྔ་བརྟག་ཐབས་རྣམས་ཙི་ནའི་ཡུལ་གྲུར་དར་ནས་ལོ་སྟོང་ཕྲག་དུ་མའི་རིང་ལ་ལུགས་འདྲ་མིན་མ་མཐར་ཡང་དྲུག་ཙུ་ལྷག་བྱུང་ཡང་། ཧྭ་ཤིན་རྒྱལ་རབས་ཡན་ལ་བོད་དུ་དར་ཡོད་མེད་མི་གསལ། ལྷ་སྨན་མཁྱེན་རབ་ནོར་བུས"ལག་ལེན་དུ་མེད་ཐབས་མེད་པའི་ཉི་ཟླ་གཟའ་འཛིན་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་ས་རིས་འདེབས་ཚུལ་འདི་བཞིན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁྲིམས་སུ་བཅད་པ་རྒྱའི་སློབ་དཔོན་ནས་བཀག་རྒྱ་དམ་བསྒྲགས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཡང་། རབ་འདོད(སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པ)ནང་ཙམ་ནས་དད་སྦྱོར་གྱི་ཐབས་སྣ་ཚོགས་ལ་བརྟེན་ནས ཨ་མདོ་ཁུལ་དུ་རིམ་བཞིན་བསྒྱུར་འདུག་པ་བཞིན" ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། དེང་སང་བོད་དུ་དར་བའི་རྒྱ་རྩིས་འདི་ནི། རྒྱ་ནག་རང་གི་རིག་པ་ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན། དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་དང་ཡང་གྲུབ་མཐའ་མི་གཅིག་པའི་ཕྲུང་གསུམ་པ་ཞིག་ཡིན་ནོ། །

སྐབས་སུ་འབབ་པ་བོད་དུ་དར་བའི་རྒྱ་རྩིས་དེའི་བྱུང་ཚུལ་བཤད་པ་ལ།

རྒྱ་ནག་རང་ཡུལ་དུ་གནམ་རིག་སྐར་རྩིས་བྱུང་ཚུལ་དང་། །དེ་བོད་ལ་དར་ཚུལ་བཅས་ས་བཅད་དུ་དབྱེ་ཡོད།

ས་བཅད་དང་པོ་ལ་ཆིན་རྒྱལ་རབས་ཡན་གྱི་རྩིས་ལུགས་བྱུང་ཚུལ་དང་། ཐུབ་གླིང་རྩིས་གསར་ཅི་ནའི་ཡུལ་དུ་དར་ཚུལ།

དང་པོ། ཆིན་རྒྱལ་རབས་ཡན་གྱི་རྩིས་ལུགས་བྱུང་ཚུལ་ཆེ་ལོང་ཙམ་བརྗོད་ན།

སྤྱི་ལོའི་སྔོན་གྱི་ལོ་ ཉིས་སྟོང་ནས་ཆིག་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་ལྷག་གི་བར་ལ་ཤྲཱ་རྒྱལ་རབས་སྐབས་སུ་འབྱུང་ཁམས་བཅུའི་སྒོ་ནས་ཉིན་ཞག་བརྩི་ཚུལ་བྱུང་། མཚུ་དང་སྨན་དང་མོན་གྲི་དང་སྨིན་དྲུག་བཅས་རྒྱ་སྐར་བཞི་ལ་ཉིན་བྱེད་དབང་པོ་རྒྱུ་བའི་དུས་སུ་ཉོག་གཉིས་དང་མཉམ་གཉིས་ཡིན་པར་ངེས་འཛིན། དགུན་ཉི་ལྡོག་གི་ཟླ་བ་དེ་བྱི་ཟླ་དབང་དུ་བྱས་པའི་སྟག་ཟླ་ལོ་མགོར་འཛིན་ཞེས་གྲགས།

དེ་ནས་སྤྱི་ལོའི་སྔོན་གྱི་ལོ་ 1560 ནས་ 1066 བར་ལོ་ལྔ་བརྒྱའི་རིང་ལ་ཧྲང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་སྲིད་བསྐྱངས། ལོ་མགོ་གླང་ཟླར་འཛིན། ལོ་མཇུག་ཏུ་ཟླ་བསྣོལ་འདོན་ཚུལ་ཡང་ཡོད། དེ་སྐབས་ལུག་གི་སོག་པ་དང་རུས་སྦལ་གྱི་སྟེང་དུ་བརྐོས་པའི་མཆོད་ཡིག་དང་མོ་ཡིག་ལ་འབྱུང་ཁམས་བཅུ་དང་ལོ་རྟགས་བཅུ་གཉིས་བསྡེབས་པའི་དྲུག་ཅུ་སྐོར་ཅན་གཅིག་གི་ཉིན་ཐོ་ཆ་ཚང་ཞིག་ད་ལྟ་མིག་གི་མཐོང་ཡུལ་ན་ཡོད།

དེ་ནས་སྤྱི་ལོའི་སྔོན་གྱི་ 1066 གི་ཕྱི་ལོ་ནས་ 771 བར་ལོ་སུམ་བརྒྱར་ཀྲོའུ་རྒྱལ་རབས་ནུབ་མས་སྲིད་བསྐྱངས། དེ་སྐབས་རྒྱ་སྐར་ཉེར་བརྒྱད་དང་།

གཟའ་ལྷའི་འཁོར་ལོ་རགས་ཙམ་ངོས་བཟུང་། གཟའ་ཕུར་བུའི་སྐར་གནས་ལ་བརྟེན་ནས་ལོ་འཁོར་བཅུ་གཉིས་བརྩི། ཉི་འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་གསར་ཚེས་རྟོགས་པར་བྱེད།

དེ་ནས་སྤྱི་ལོའི་སྔོན་གྱི་ལོ་ 476 གི་བར་ལོ་བཞི་བརྒྱར་ཀྲུའུ་རྒྱལ་རབས་ཤར་མ་བྱུང་། སྤྱི་ལོའི་སྔོན་གྱི་ལོ་ 770 ལྕགས་ལུག་ལོའི་ཟླ་བ་གཉིས་པའི་སྤྲུལ་ཉིན་ནས་བཟུང་སྟེ། ད་ལྟའི་བར་ལོ་ཉིས་སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱ་ལྔ་བཅུའི་རིང་ལ་ཉིན་རེ་རེའི་ཉི་ཁམས་དུག་ཙུ་བསྐོར་བའི་ཟིན་ཐོ་བར་མ་ཆད། ལོ་ཉིས་བརྒྱ་གོ་བཞིའི་ནང་ལ་ཉི་འཛིན་ཐེངས་སུམ་ཅུ་སོ་བདུན་བྱུང་བའི་ཟིན་ཐོའི་ཡི་གེ་མཆིས། དེ་དག་དེང་རབས་ཀྱི་གནམ་རིག་གིས་ཧྲུ་ཞ་ཡར་ལོག་གིས་བརྩིས་ཏེ་སུམ་ཅུ་སོ་གསུམ་རི་མོ་ཇི་བཞིན་འབབ་པས་ཡིད་ཆེས་འཕེར་བའི་གནས་སུ་བརྟགས། ལོ་བཅུ་དགུའི་བར་ཟླ་བ་བདུན་བསྒོལ་བའི་སྲོལ་བཏོད། ལོའི་ཧྲུ་ཞ་ཉིན་ཞག་མདའ་དུས་མེ་ 365 དང་བཞི་ཆ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པས་བཞི་ཆའི་རྩིས་ཞེས་གྲགས། དུས་ཀྱི་ཞག་གྲངས་དང་དོ་སྦྱར་ནས་གནམ་གྱི་གོ་ལར་ཡང་ཡུལ་གྱི་ཞག་ 365 དང་…… བཞི་ཆ་གཅིག་ཏུ་འབྱེད་པ་དེ་རྒྱ་ནག་གི་ཁྱད་ཆོས་ཡིན་པ་དང་། དེ་མིན་ཕལ་ཆེར་ཞག་སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་ཐམ་པར་ཕྱེ་ཞིང་། དུས་འཁོར་ལུགས་ལྟར་སྐར་ཁྲིན་ལ་ཡུལ་གྱི་ཆུ་ཚོད་མཁའ་དུས་ཉི་མ་ 1260 བྱེད་པ་དང་མི་འདྲའོ། །

གོང་སློས་རྒྱལ་རབས་གསུམ་གྱི་ལོ་མགོ་བརྩི་སྟངས་མི་གཅིག་སྟེ། ཀྲུའུ་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བྱི་ཟླ་སྟེ་ཧོར་ཟླ་བཅུ་གཅིག་པ་ལོ་མགོར་འཛིན། ཧྲང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་གླང་ཟླ། ཤྭ་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་སྟག་ཟླ། ཅིན་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་ཕག་ཟླར་ལོ་མགོ་འཛིན། དེང་སང་ལུགས་རྙིང་གི་ལི་ཐོ་ལ་ཤྭ་ལི་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་དེའང་ཤྭ་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་ནས་སྟག་ཟླར་ལོ་མགོ་འཛིན་པའི་རྒྱུ…… མཚན་གྱིས་ཡིན། ཧན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཐོག་མར་ལོ་བརྒྱ་ཙམ་གྱི་རིང་ལ་ཅིན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་ཡིན། དེ་ནས་ཧན་རྒྱལ་སྲིད་ལྔ་པ་ཧན་ཝུ་ཏིའི་ཁྲི་ལོ་སོ་

དྲུག་པ་མེ་གླང་སྤྱི་ལོའི་སྔོན་གྱི་ལོ་ 104 ལ་ཡི་ཐོ་སྒྲུབ་ཚུལ་གསར་པ་ ཞིག་སྤེལ་ནས་མིང་ལ་ཐེ་ཁྲུའུ་ལི་ཟེར། དེ་སྔ་རྩིས་མཁན་ཏིང་ཕེན་གྱིས་ཟླ་རེའི་ཞག་གྲངས་ཉེར་དགུ་དང་། ཆ་ཤས་གྱ་གཅིག་གི་ཞེ་གསུམ་ཡོད་པ་གཏན་ལ་ཕབ་སྟེ་ལག་ཏུ་བླངས། དུས་ཚིགས་ཉེར་བཞི་བརྩི་ཚུལ་དེ་སྔ་ཆ་མི་ཚང་ཡང་། ལུགས་དེར་ཆ་ཚང་བར་བྱས། ལོ་མགོ་སྔར་ཡང་སྟག་ཟླ་བྱས་པ་དེ་ནས་བཟུང་ད་ཕྱིའི་བར་ལོ་སྟོང་ཕྲག་གཉིས་ཀྱི་རིང་ལ་ལོ་མགོ་དེ་ཁོ་ནར་གནས། སྤྱི་ལོའི་སྔོན་གྱི་ལོ་དྲུག་ཅུ་ཡས་མས་སུ་སོ་ནམ་གྱི་བློན་པོ་ཀེན་ཧྲོའུ་ཁྲང་耿寿昌གིས་སེར་ལམ་དང་དམར་ལམ་གྱི་ཁྱད་ཕྱེ།

སྤྱི་ལོ་གསར་དུ་ཚུགས་མ་ཐག་པའི་ལོ་དགུ་པར་བློན་ཆེན་ཝང་མང་གིས་རྒྱལ་སྲིད་འཕྲོགས། མཐུན་པ་གསུམ་གྱི་བརྩི་སྲོལ་བཏོན། མཐུན་པ་གསུམ་ཞེས་པ་ནི། ཉིན་ཞག་ཉི་ལག་རོ་མདའ་ 56212 ལ་ལོ་བྱུག་མེ་ཚེས་ 1539 འཁོར་བ་དེ་ལ་མཐུན་པ་གཅིག་ཟེར། དེ་ལྟ་བུའི་མཐུན་པ་གསུམ་ལ་ཉི་ཟློག་དང་ལོ་ཟླ་ཞག་གསུམ་གྱི་ཉི་ཁམས་གནས་ཐམས་ཅད་སྟོང་པར་འཛུག་པས་ན་ཐ་སྙད་དེ་ཐོགས། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཅེ་ཏན་ཞབས་དྲུང་གི《རྒྱ་རྩིས་གོ་དོན》ཤོག་གྲངས་ 14 ནང་དུ་གསལ་བས་འདིར་མ་སྤྲོས། དེ་མིང་ཕལ་ཆེར་ཐེ་ཁྲུའུ་ལི་ཇི་བཞིན་ཡིན། རྩིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་རྒྱལ་སྲིད་ཀྱི་འགྱུར་ལྡོག་ལ་ལུང་སྟོན་ཁྱལ་བྱས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་གྲགས་ཆེ་ཡང་། ཝང་མང་གི་སྲིད་མ་བརྟན་པས་མཐུན་པ་གསུམ་གྱི་ལོ་རྩིས་ལག་ལེན་དངོས་སུ་མ་བསྟར། ཧན་རྒྱལ་རབས་ཤར་མས་བཞི་ཆའི་རྩིས་གསར་མའི་ལུགས་བསྟར།

ཧན་ཤར་མའི་མཇུག་ཏུ་སྤྱི་ལོ་ 180 ཁྲིན་ཞང་ལི་乾象历ཞེས་པའི་ལོ་རྩིས་སུ་ངེས་ཚེས་དང་ངེས་ཉ་དག་པ། ཟླ་བའི་ཉི་མཐའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཐོག་མར་རྟོགས། ཉི་མཐའི་ཟླ་བའི་གོ་དོན་ནི། དེབ་འདིའི་ཤོག་ངོས་308པའི《དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་སྐར་རྩིས་གོ་དོན》ཞེས་པར་གསལ། སྤྱི་ལོ་ 237 དུས་སུ་དྲུང་

ཆེན་ཡང་ཞེ杨伟ཞེས་པས་སེར་ལམ་དང་དཀར་ལམ་གྱི་ཁྲིད་ཐོག་མར་ཕྱེ། སྤྱི་ལོ་330 ཡུས་ཞེས་虞喜ཞེས་པས་ཉི་ཟློག་གི་སྐར་གནས་ལོ་ལྟར་དལ་བུས་ནུར་གྱིན་ཡོད་པར་རྟོགས་ཏེ"ལོ་ཁྲིད"ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་གསར་དུ་རྟོགས། ལོ་ཁྲིད་ཀྱི་གོ་དོན་ཡང་གོང་གི་ཡི་གེར་གསལ། སྤྱི་ལོ་462 ལོར་ཙུའུ་ཁྲུང་ཁྲིས祖冲之ཟླ་བའི་ཀང་ལོངས་དང་། ལོ་ཁྲིད་ཀྱི་རིག་པ་དེ་ལོ་རྩིས་ནང་དུ་བཙུག ལོ་སུམ་བརྒྱ་དགུ་བཅུ་གོ་གཅིག་གི་བར་ཟླ་བསྐོལ་བརྒྱ་དང་ཞེ་བཞི་འདོན་པའི་སྲོལ་བཏོད།

སྤྱི་ལོ་618 ཐང་རྒྱལ་སྲིད་ཀྱི་ལོ་ཐོག་མ་ས་སྟག་ལོ་རྩིས་མགོར་འཛིན་······པའི་བརྩི་སྲོལ་དུ་སྤོང་འཇུག་གི་རི་མོ་འབྲི་སྲོལ་དེའི་རྩིས་མགོ་ཆེས་ཆེར་བསྟུངས། ཟླ་བའི་མགོ་ཡང་གཟའ་རྒྱུའི་སྔོ་ནས་སྒྲུབ་པའི་སྤྱི་ཆེས་ཅམ་གྱིས་མི་ཚོག་པར་ཉི་མའི་ཀང་ལོངས་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་ཆེས་དག་པ་བརྩི་དགོས་པའི་སྲོལ་བཏོད། སྤྱི་ལོ་641 ལྷགས་སླང་ལོར་རྒྱ་བཟའ་ཁྲུན་ཤིང་ཀོང་ཇོ་བོད་ལ་ཕེབས་དུས་ཐང་གི་རྒྱལ་པོའི་རྩིས་ལུགས་ནི་རྩིས་མགོ་ས་སྟག་ཅན་འདི་ཡིན། སྤྱི་ལོ་645 ལོར་ཆེ་ཟླ་བཞི་བསྟུད་མར་ཤར་བས། སླར་ཡང་སྤྱི་ཆེས་ཟླ་མགོར་བཟུང་། སྤྱི་ལོ་664 ཤིང་བྱི་ལོར་ལིན་ཏེའེ་ལི麟德历སྟེ། བསེ་རུའི་ཡོན་ཏན་ཞེས་པའི་རྩིས་ལུགས་སུ་སླར་ཡང་ངེས་ཆེས་དག་པ་ཟླ་མགོ་འཛིན་སྲོལ་བསྐྱར་གསོ་བྱས། དེ་ནས་བཟུང་ད་ལྟའི་བར་ལོ་ 1300 ལ་ལུགས་འགྱུལ་མེད་དེར་རྩོད་པ་མ་བྱུང་། ལོ་བཅུ་དགུ་ལ་བསྐོལ་བདུན་འདོན་ངེས་པའི་སྲོལ་དེ་དུས་ཡུན་རིང་དུ་སོང་ནས་སྐྱོན་བྱུང་བས། སྲོལ་དེ་ཡང་དོར་ཏེ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་སྐྲང་བྲལ་ཟླ་བསྐོལ་གྱི་ལུགས་འབའ་ཞིག་ལ་བརྟེན། ཆེ་ཟླ་གསུམ་མམ་བཞི་བསྟུད་མར་ཤར་ཆེ། ཡར་མར་ཉིན་གཅིག་འདེད་པའི་སྲོལ་བཏོད། དེ་ནི་འོས་མེད་ཡིན་ཡང་། དེ་ནས་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་བར་ལོ་བདུན་བརྒྱའི་རིང་ལ་རྩིས་ཀྱི་མན་ངག་ཏུ་འཛིན། ལུགས་འདིའི་ཉི་ཟླ་ཀང་ལོངས་ཀྱི་རྩུ་ཕ་ཀ་དུས་འཁོར་ལུགས་དང་ཏ་ལམ······མཚུངས།

དེ་ནས་རྒྱལ་མོ་ཝུ་ཛི་ཐེན་གྱིས་རང་ཉིད་ཀྲིའུ་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་བརྒྱུད་པ་……
ཡིན༔ཟེར་ནས་སྤྱི་ལོ་ 690 ལོར་ཀྲིའུའི་རྗེས་འབྲང་བྱི་ཟླ་ལ་ལོ་མགོར་བཟུང་།
ལོ་བཅུ་ཙམ་ལས་མ་སོང་སླར་ཡང་སྟག་ཟླ་བྱས།

སྤྱི་ལོ་ 710 ལྕགས་ཁྱི་ལོར་རྒྱ་བཟའ་ཕྱི་མ་གྱིམ་ཤིང་ཀོང་ཇོ་བོད་ལ་ཐེབས་
དུས་ཐང་གི་རྒྱལ་པོའི་ལུགས་ནི་ལིན་ཏེའི་ལི་ལོ་རྩིས་དེ་ཡིན་ལ། སྤྱི་ལོ་ 718
ལོར་རྒྱ་གར་གྱི་པཎྜིཏ་གོ་ཏཱ་མ་སིདྡྷ་ཞེས་པས"གཟའ་དགུ"འམ་སྟོབས་དགུའི་
རྩིས་ཞེས་པ་རྒྱ་ནག་གི་སྐད་དུ་བསྒྱུར། དེ་ནས་ལོ་བཅུ་ཙམ་གྱི་རྗེས་སུ་ཇོ་
རྗེ་ཐེག་པའི་སློབ་དཔོན་དབྱི་ཞིང་ཞེས་པས་ཏཱ་ཡན་ལི་སྟེ་བསྐྱེད་ཆེན་གྱི་རྩིས་ཞེས་
པའི་རྩིས་གཞུང་བམ་པོ་བཅུ་གཉིས་དང་། ལག་ལེན་ཉེར་མཁོའི་བྱ་ཡིག་བམ་
པོ་བདུན་བརྩམས། ཉི་མའི་སྙིང་པོའི་མདོ་རྒྱ་ནག་གི་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ཞིང་།
དེའི་ཊཱིཀ་ཆེན་བམ་པོ་བཅུ་བཞི་བརྩམས། རྩིས་རིག་གི་འཕྲིན་ལས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་
རྒྱས། སེར་ལམ་གྱི་གོ་ལ་མངོན་སུམ་དུ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་འཁྲུལ་ཆས་སོགས་མང་དུ་
བསྒྲུན། སྐར་བྱེད་ཟུང་གི་སྒྲིབ་ཡོལ་བརྟག་ཐབས་སྔ་ན་མེད་པ་མཛད། ཉི་མའི་
ངེས་ཞག་དག་པར་བརྟེན་ནས་ཁྱིམ་སྐྱིབས་དང་། དབུགས་སྐད་སྒྲུབ་པའི་སྒྲོལ་
བཏོད། "སྐར་ཁྱད"ཅེས་པ་ས་ཀླུམ་གྱི་ལྡེ་བ་དང་ཤུ་ཁྱུད་གཉིས་ནས་སྐར་བའི་
ཁྱད་པར་ཕྲ་མོ། འཛིན་ཆ་ལ་བརྟེན་ནས་འཛིན་ཕྱོགས་བརྟག་ཐབས། ས་ཆ་ཐ་
དད་པ་ལ་ཉི་མའི་འཛིན་ཆའང་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པ་སོགས་རིག་པ……
གསར་པ་མང་པོ་གསུངས། རྩིས་ལུགས་གསུམ་པོ་དེ་དག་དུས་མཉམ་དུ་ཉི་
འཛིན་ལན་མང་བརྟགས་པས། གཟའ་དགུའི་རྩིས་ཐིག་པོ་ཉུང་ཙམ། ལིན་ཏེའི་
ལིའི་རྩིས་ཕྱིད་ཙམ། ཏཱ་ཡན་ལིའི་རྩིས་ཕལ་ཆེ་བ་ཐིག་པོ་བྱུང་ཞེས་བརྟགས་པའི་
ཡུལ་དུ་གྱུར། དེ་ནས་ལོ་བཅུ་ཐམ་པའི་རྗེས་སུ་སྤྱི་ལོ་ 739 ལོར་ཀོང་ཇོ་ཕྱི་མ་
གཤེགས་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན། རྩིས་གཞུང་དེ་དག་ལས་ཅི་རིགས་ཤིག་བོད་
དུ་གདན་འདྲེན་དགོས་ཀྱང་། ད་ལྟ་མིག་ཡུལ་དུ་སྣང་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་བཟའི་

རྩིས་དཔེར་གྲགས་པ་དེ་དག་གི་ནང་དུ་དེ་ཞད་ཙམ་ཡང་མི་འདུག

དེ་ནས་ལོ་ལྔ་བརྒྱའི་བར་ལ་རིག་པ་དེ་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་ཏེ་མཐར" རྩེར་སོན་པ་ནི་ཧོར་སེ་ཆེན་རྒྱལ་པོའི་སྐབས་ཀྱི"ཧྲའུ་ཧྲི་ལི"授时历སྟེ་དུས་སྦྱོར་གྱི་རྩིས་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་རྒྱལ་ཁམས་ཆེན་པོའི་བྱང་མཐའ་ནས་ལྷོ་མཐའི་བར་རྟོག་ཞིབ་བྱེད་པའི་ས་ཚིགས་ཉི་ཤུ་ཙ་བདུན་ཙུགས་ཏེ། ཉི་ཟླ་སྐར་གསུམ་མངོན་སུམ་དངོས་སུ་བརྟགས་པའི་གྲུབ་འབྲས་གཅིག་ཏུ་འཛོམས་པ་དེས་རྒྱ་ཕྱ་ཀ་དག་ལ་ཞིབ་ཆ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས། དེ་དུས་ཀྱི་རྩིས་དེ་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་ཡང་རྩེར་སོན། ཕྱིས་འབྱུང་ཏཱ་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་དེའི་མིང་ཙམ་སྤོས་ནས་ཏཱ་ཐུང་ལི་大统历སྟེ"ཀུན་བསྡུས་ཆེན་པོའི་རྩིས"ཞེས་ཟེར་ཡང་། དོན་དུ་ཧོར་གྱི་ཧྲའུ་ཧྲི་ལི་སྟེ་དུས་སྦྱོར་གྱི་རྩིས་དེ་ཉིད་ཡིན། རྩིས་གཞུང་དེར་དགེ་མཚན་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་སྐྱོན་གཏན་ནས་མེད་པ་མ་ཡིན་ཀྱི། ཕྲ་མོའི་སྐྱོན་དེ་དག་ལོ་སུམ་བརྒྱ་ལྷག་བསགས་ནས་རིམ་གྱིས་ཇེ་ཆེར་གྱུར་པའི་དབང་གིས། ཏཱ་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མཇུག་ཙམ་ལ་ལུགས་དེ་གཞིར་བཞག་གིས་བརྟགས་པའི་གཟའ་འཛིན་གྱི་རི་མོ་མ་ཐིག་པ་ལན་མང་བྱུང་བས་བཅོས་བསྒྱུར་མི་བྱེད་ཀ་མེད་ལ་ཐུག

གཉིས་པ། ནུབ་གླིང་རྩིས་གསར་ཅི་ནའི་ཡུལ་དུ་དར་ཚུལ།

དེ་ཡང་དུས་རབས་བཅུ་དྲུག་པའི་དུས་སུ་ཡོ་རུབ་གླིང་དང་། ལྷག་པར་དབྱི་ཏ་ལི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ཡེ་ཤུ་མ་ཤི་ཁའི་ཆོས་ལུགས་སྤེལ་མཁན་མང་པོ་རང" རྒྱལ་དུ་འབྱོར་པ་དེ་དག་གི་གྲས་སུ་རིག་གནས་ཀྱི་མཁས་པ་དུ་མ་ཡོད་ལ། རྒྱང་ཤེལ་ལ་སོགས་པའི་འཕྲུལ་ཆས་ལ་བརྟེན་ཅིང་གནམ་རིག་ཀུང་གོ་ལས་ལྷག་པ་དེ" ལ་ཏཱ་མིང་གི་བློན་ཆེན་ཞུའི་ཀོང་ཆིས་徐光启སོགས་ཏ་ལས་ཏེ་དེ་དག་བསྟེན་ནས་འབད་པས་སྦྱངས་བརྩོན་བྱས། ཏཱ་མིང་གི་རྒྱལ་པོ་མཐའ་མ་ཁྲུང་ཀྲིན་ཁྲི་ལོ་བརྒྱད

པ་སྤྱི་ལོ་1635 ལོར《ཁྲུང་ཀྲིན་རྩིས་ཡིག》ཅེས་པ་བརྩམས་ཏེ་དཔར་དུ་བསྒྲུན་···
རྡུང་དུས་གཟིར་དབང་གིས་ལག་ལེན་བསྟར་མ་ཐུབ། ཡང་ལོ་བཅུ་ཙམ་སོང་བ་
ན་སྤྱི་ལོ་1644 མཉྫུའི་རྒྱལ་པོ་པེ་ཅིང་དུ་ཁྲིར་འཁོད། ཁྲུང་ཀྲིན་རྩིས་ཡིག་རྩོམ་
མཁན་གྱི་གྲས་སུ་དབྱི་ཏ་ལིའི་མི་ཐང་རྡོའོ་ཞང་ཟེར་བས་གཞུང་དེ་ཙུང་ཟད་····
བསྒྱུས་ཏེ་མིང་ལ《ནུབ་གླིང་རྩིས་གསར》ཞེས་བཏགས་ནས་མཉྫུའི་གོང་མ་ལ་ཕུལ།
རྒྱལ་པོས་སོམ་ཉི་མེད་པར་དང་དུ་བླངས། ཤུན་ཀྲི་ཁྲི་ལོ་གཉིས་པ་ཤིང་སྤྲེལ་སྤྱི་
ལོ་ 1645ལོ་ནས་བཟུང་ནུབ་གླིང་རྩིས་གསར་ལྟར་ཧྲང་ལི་བསྒྲུབ་དགོས་པའི་····
བཀའ་ཕབ། མིང་ལ་ཧྲི་ཤེན་ལི་ཞེས་བཏགས། དེ་རྩ་བར་བཟུང་ནས་སྒྲུབ་པའི་
ལི་ཐོའི་དེབ་ལ་ཧྲི་ཤེན་ཧྲུའུ་ཞེས་ཟེར། ཧྲི་ཞེས་པ་ནི་དུས། ཤེན་ཞེས་པ་ཚད་
མར་འཛིན་པ་ལ་འཇུག གནམ་གྱི་དུས་ཚད་མར་བཟུང་སྟེ་འབངས་སྐྱོང་བའི་
དོན་ཡིན་གཤིས། དོན་འགྱུར་བྱས་ན་དུས་ཚད་ཀྱི་རྩིས། ཡང་ན་སེར་ཆེན་
ཞབས་དྲུང་གིས"དུས་ཀྱི་སྐར་ཡིག"ཅེས་བསྒྱུར་པ་དེའང་འཐད་དོ། །

གོང་གསལ་ནུབ་གླིང་རྩིས་གསར་བྱེད་པོ་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་པ་དེ་དག་གིས་སྙིར་
སེམས་བཟུང་ནས་རྩིས་ཀྱི་གོ་དོན་གནད་འགག་སྲས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་རྩིས་གཞུང་གི་
ཚིག་དོན་གོ་དཀའ་བ་དང་། རའུ་མིག་དང་དཔེ་རིས་མི་མཐུན་པ་སོགས་ཀྱི་སྐྱོན་
ཡོད། གོང་མ་ཁང་ཞིའི་དུས་རང་ཉིད་རྩིས་རིག་ལ་དགྱེས་པས་སྤྱངས་བརྩོན་
གནང་བར་མ་ཟད། གཞན་ལའང་འཆད་ཉན་མཛད། ནུབ་གླིང་རྩིས་གསར་གྱི་
སྐྱོན་དེ་དག་རྟོགས་ནས་རང་རྒྱལ་གྱི་རྒྱ་སོག་རྩིས་རམས་པ་རྣམས་ལ་ བཀའ་ཕབ་
སྟེ་བསྒྲོ་བཅོས་བྱས། དེའི་ཁྲི་ལོ་ང་གསུམ་པ་སྤྱི་ལོ་ 1714 ལོར་འགོ་བརྩམས་
ནས། ལོ་བདུན་གྱི་རིང་ལ་འབད་དེ་སྒྲུབ་པས་ཁྲི་ལོ་རེ་གཅིག་པ་གོང་མ་ཆེ་ལས་
འདའ་ཁ་མར་གྲུབ། མིང་ལ་ལི་ཞང་ཁའོ་ཁྲིང་历象考成《གོང་མས་མཛད་
པའི་གོ་ལའི་རྩིས་གཞུང་》ཞེས་བཏགས། རྩིས་མགོ་ཁང་ཞིའི་ཁྲི་ལོ་ཉེར་གསུམ་
པ་ཤིང་བྱི་སྤྱི་ལོ་ 1684 ནས་བཟུང་། དེའི་སྲས་ཡུང་ཀྲིན་སྐབས་སུ་སོག་པོའི་

ཆོས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་མཁས་དབང་སྨིན་ཨན་ཐུ་ཞེས་པས་ཇེ་ཞིབ་ཏུ་བཏང་སྟེ་ཡུང''
ཀྲིན་ཁྲི་ལོ་དང་པོ་ཆུ་ཡོས་སྤྱི་ལོ་ 1723 ཆོས་མགོ་བྱས་པའི་ཆོས་གཞུང་ཕྱི་མ'''
བརྩམས། "ཞིང་ཆེན་ཡུལ་གྲུ་སོ་སོར་ལོ་སྟར་བཞིན་རྒྱ་ནག་ལ་ཤེན་ཧྲུ་སྟེ་དུས་
ཀྱི་སྐར་ཡིག དེ་ནས་རིམ་བཞིན་སོག་པོའི་ཡི་གེའི་ཧྲང་ལི་དང་། མཚཱུའི་ཡི་
གེའི་ཧྲང་ལི་རྣམས་ཁྱབ་གདལ་དུ་འགྱེད་པའི་སྲོལ་བཙུགས་ཏེ། མངའ་འབངས་
ཡོངས་ལ་ལོ་ཡི་གནས་ཚུལ་དང་། རྒྱུ་བའི་ལྷ། ཟླ་བ་ཆེ་ཆུང་། ཞག་རེ་ལ་
སྟག་སོགས་ཉི་མ་བཅུ་གཉིས། ཁམས་བཅུ། སྐར་མ་ཉེར་བརྒྱད། ཀྱེན་སོགས་
རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས……ཟླ་བ་སོ་སོའི་ཟླ་བདག་དང་དུས་གཟེར་གང་འཆར'''
དུས་ཚོད་དང་བཅས་པ་ལ་སོགས་པ་གསལ་བར་སྟོན་པའི་རི་མོ་བཞུགས"ཞེས''''
གསེར་ཏོག་བློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

དེ་ཡང་ཧྲང་ལི་ཞེས་པའི་སྒྲ་དོན་ནི། ཧྲང་ཞེས་པ་གོང་མ་དང་ཁ་དོག
སེར་པོ་གཉིས་ཀ་ལ་འཇུག་པས། གོང་མས་བཀའ་ལུང་གནང་བ་དང་། དབུ་
སོག་གི་ཁ་དོག་སེར་པོ་ཡིན་པའི་དབང་གིས་དེ་ལྟར་གྲགས། ལུགས་དེ་ཏཱ་ཆིན་
གྱི་རྒྱལ་སྲིད་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་སྟེ་ལོ་ངོ་ཉིས་བརྒྱ་དྲུག་ཅུར་ལག་ལེན་བྱས།
སྤྱི་ལོ་ 1911 ལྕགས་ཕག་གསར་བརྗེའི་རྗེས་སུ་སྲིད་གཞུང་གིས་ལུགས་དེ་དོར'''
ཞིང་སྤྱི་ལོ་ཟླ་ཚེས་ཁོ་ན་བརྩི་དགོས་པའི་བཀའ་ཕབ་ཀྱང་། དུས་ཚིགས་ཉེར་
བཞི་སོགས་ཞིང་ལས་ལ་མེད་དུ་མི་རུང་བས་དོན་གྱིས་དོར་མ་ཐུབ། མིང་གཞན་
ཞིང་རྩིས་ཞེས་གྲགས། ལུགས་རྙིང་གི་ལི་ཐོའང་ཟེར། ཝ་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྗེས་སུ་
འབྲངས་ཏེ་སྟག་ཟླ་ལོ་མགོར་འཛིན་པས་ན་ཝ་ལིའང་ཟེར། དོན་དངོས་ལ་ལི་
ཐོ་ཕལ་ཆེར་ལུགས་གསར་རྙིང་ཟུང་འབྲེལ་ཡིན། དེང་སང་ནང་ཅིང་གྲོང་ཁྱེར་ཙི་
ཅིན་ཧྲན་གནམ་རིག་དཔྱད་ཁང་ནས་འགྱེད་པའི་ཞིང་རྩིས་ནི། ཉི་མའི་ངེས་ཞག
དག་པ་དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་ལྟར་བརྩིས་པར་བརྟེན། ལུགས་རྙིང་གི་རྩི་ཞན་ལི་
དང་སྔ་ཕྱི་ཕྲན་བུ་འབྱུང་ངོ་། །

ས་བཅད་གཉིས་པ། རྒྱ་རྩིས་བོད་ལ་དར་ཚུལ།

དང་པོ། རྒྱ་རྩིས་ཆེན་མོ་བོད་དུ་སྒྱུར་ཚུལ།

ཤུན་ཅི་ཁྲི་ལོ་བརྒྱད་པ་ལྕགས་ཡོས་སྤྱི་ལོ་ 1651 ལོར་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་ལྔ་...པ་ཆེན་མོ་པེ་ཅིན་དུ་ཕེབས་ཏེ་གོང་མ་དང་ཞལ་འཛོམས། ཁོང་གིས་མཛད་པའི་རྩིས་དཀར་ནག་གི་དྲིས་ལན་ཉིན་བྱེད་དབང་པོའི་སྣང་བ་ལས “ཁོ་བོས་ཀུང་ཤར་ཕྱོགས་འཇམ་དབྱངས་གོང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་བགྲོད་ཚེ་ལིའུ་ཐོ་ཚར་གཉིས་ཙམ་...མཐོང་བ། ཆོས་ཀྱི་ཆད་ལྷག་དང་བསྒོལ་སོགས་ཐམས་ཅད་གྲྭ་ནང་ཕྱག་ལུགས་ཀྱི་ཕྱག་ལེན་དང་ཞུས་དག་འཕེར་བ་སྣང་ངོ”ཞེས་དང་། ཡང་“ལྔ་པ་ཆེན་པོས་ཕོ་བྲང་ལྕགས་རི་སེར་པོའི་ནང་ནས་གནམ་གྱི་ལས་ཁུངས་ནས་ཐོན་པའི་རྒྱའི་ལིའུ་ཐོ་སྤྱན་དུ་ཐོགས་པ་སོགས་ནས་དུས་འཁོར་དང་མཚུངས་པའི་རྒྱ་རྩིས་རང་སྐད་སྒྲོཊ་ནུས་པ་ཡོད་འདུག”ཅེས་བླ་སྨན་མཁྱེན་རབ་ནོར་བུས《བསམ་འཕེལ་དབང་གི་...རྒྱལ་པོའི》དཔར་བྱང་དུ་གསུངས་འདུག ལུང་འདི་གཉིས་ཀྱི་དགོངས་དོན་སྐོར་ཁོ་བོའི་གོ་བ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ།

ལྔ་པ་ཆེན་མོའི་སྤྱན་ལམ་དུ་འབྱོར་བའི་ལིའུ་ཐོ་དེ་དག་ནི། ཞིང་ཆེན་ཡུལ་གྲུ་སོ་སོའི་ཆབ་འབངས་ལ་ལོ་བསྟར་ཆགས་སུ་འགྲེད་པའི་ཧྲང་ལི་དཀྱུས་མ་ཡིན་ཚོད་མི་འདུག གང་ཡིན་ཞེ་ན། ཧྲང་ལི་དེ་དག་ཏུ་བཀོད་པའི་དུས་ཚིགས་ཉེར་བཞི། ཟླ་བསྒོལ། ཟླ་བ་ཆེ་ཆུང་། ཉིན་ཁམས་ལོ་བརྟན། རྒྱུ་སྐར་ཉེར་བརྒྱད་ལ་སོགས་པ་བོད་ཀྱི་རང་སྐད་ཐོག་སྒྲིག་ཐུབ་མིན་ལ་དཔྱད་པ་གནང་བ་དེའི་ཐོག་ནས་ལི་ཐོ་དེ་དག་སྒྲིར་བཏང་ཞིག་མིན་པ་མཚོན་ཐུབ་ཡོད། དེས་ན་དུས་འཁོར་རང་སྐད་ལ་སྒྲིགས་ནུས་པ་ཞེས་པ་ནི། ལོ་དག་དང་། ཟླ་དག སྤྱི་ཞག ཧྲག་ལོངས།

ཀང་ལོངས། གཟའ་འཛིན་བརྟག་པ་ལ་ཉི་བར་མཁོ་བའི་རྩྭ་ཨ་ཀ་སོགས་རྩིས་ཀྱི་གནད་གཟེར་བཀོད་ཡོད་པའི་གནམ་གྱི་ལས་ཁྲངས་ནང་ལོགས་ཀྱི་ལེའུ་ཐོ་ཐོན་ཆད་ཐེམ་སྤྲང་མ་ཞིག་ཡིན་ཚོད་འདུག མདོར་ན་ཁོང་གིས་རྩིས་ལུགས་དེ་བོད་ལ་འཇུག་པའི་ཐུགས་སྨོན་དང་ཆབས་ཅིག་ཏུ་གོང་མའི་གནམ་གྱི་ལས་ཁྲངས་ལ་སློབ་གཉེར་གྱི་གྲྭ་པ་མངགས་ཡོད་པ་གོར་མ་ཆག ཁོང་སྤྱི་ལོ 1682 ལོར་སྐུ་གཤེགས། རབ་ཉི་མེ་ཡོས་སྤྱི་ལོ 1687 ལོར་སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་བཻ་དཀར······བརྩམས་པའི་ནང་སྐར་རྩིས་དུས་འཁོར་ལུགས་དང་གཡུལ་རྒྱལ་དབྱངས་འཆར། གཙུག་ལག་འབྱུང་རྩིས་གསུམ་པོ་བསྡུས་ཀྱང་། རྒྱ་རྩིས་གསར་མའི་སྐོར་གསུང་མེད། དེ་ནས་ལོ་སུམ་ཅུ་ཙམ་སོང་ནས་རྒྱ་རྩིས་ཆེན་མོ་བོད་དུ་བསྒྱུར་ཡོད་དོ། །

གཞུང་འདི་རྩེ་པོ་ཏ་ལར་དཔར་མ་སྤྱུས་ལེགས་གཅིག་བཞུགས། བདག་གིས་སྣད་ཆ་ཙམ་ལས་སྟོད་ཆ་མཇལ་བའི་སྐལ་བ་མ་ཐོབ། ལྷ་བྲང་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ་དུ་བྲིས་མ་མདའ་ཚད་མ་ཤོག་ལྡེ་བརྒྱད་བརྒྱ་བདུན་ཙུ་ཙན་བཞུགས། 《བསྟོལ་བར་འཛིན་པའི་ངོས་འཛིན》བམ་པོ་དགུའི་ནང་དུ་གསུམ་ཆད། དེའི་དཔེ་རྒྱུན་ཤིན་ཏུ་དཀོན་པས་བསྒྱུར་བྱང་བཤུས་པ་འདི་ལྟ་སྟེ།

"ཐུག་པའི་ལུགས་ལ་སྟོན་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ དེ་ཉིད······དགུང་ལོ་སོ་ལྔ་པ་ཤིང་རྟ(སྤྱི་ལོའི་སྔོན་གྱི་ལོ 927)ཟླ་བ་བཞི་པའི་ཆོས་བཅོ་ལྔ་ལ་སངས་རྒྱས། དགུང་ལོ་གྱ་གཅིག་པ་ལྕགས་འབྲུག (སྤྱི་ལོའི་སྔོན་གྱི་ལོ 881)ཟླ་བ་གསུམ་··· པའི་ཆོས་བཅོ་ལྔ་ལ་དུས་འཁོར་རྩ་རྒྱུད་གསུངས་ནས་གྲུབ་རྩིས་དར། ལོ་དེ་ག་ལ་མྱ་ངན་ལས་འདས་ཚུལ་བསྟན་པ་ནས་བཟུང་ལོ་ཞེ་བཞི་པ་ཤིང་ཕོ་བྱི་བ (སྤྱི་· ལོའི་སྔོན་གྱི་ལོ 837)ལོའི་ཧོར་ཟླ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཆོས་བཅོ་ལྔའི་སྤྲུལ་གྱི་དུས་······རྫེ་བཙུན་འཇམ་དབྱངས······སྐུ་བལྟམས······རྩིས་ཀྱི་སྙི་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི··· སྟོང་དང་། གབ་རྩེ་སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་སོགས་གསུངས······ཞེས་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོའི་ཐང་ཡིག་ལས་བཤད་དོ། ······དེ་ནས་ལོ་ལྔ་བརྒྱ་དང་དྲུག་ཅུ་ཐམ་པ་སོང་

པ་ན(སྤྱི་ལོའི་སྔོན་གྱི་ལོ་ 277)རིགས་ལྡན་འཇམ་དཔལ་གྲགས་པ……དུས···
འཁོར་བསྡུས་རྒྱུད་གསུངས་ནས་བྱེད་རྩིས་དར་བར་གྲགས་སོ། །ད་ནི་རྩིས་ཀྱི་
བསྟན་བཅོས་འདི་ཉིད་ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། གོང་གི་འཇམ་དབྱངས་
འཕྲུངས་པའི་ལོ་ནས་བརྩིས་པའི་ལོ་ཉིས་སྟོང་དང་བཞི་བརྒྱ་དགུ་བཅུ་གོ་གཉིས···
སོང་བ་ན……རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་པེའི་ཅིང་ཞེས་བྱ་བར་ཤུན་ཅི་རྒྱལ་པོའི་སྲས་སུ···
ཤིང་རྟ(སྤྱི་ལོ་ 1654)ལོར་སྐུ་བལྟམས། ལྕགས་གླང(སྤྱི་ལོ་ 1661)ཏོར་
ཟླ་དང་པོར་འཇམ་དབྱངས་གོང་མ་བདེ་ལྡན་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བར་དབང···
བསྐུར……རྩིས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་མཐའ་དག་ལ་ཡང་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་ནས་ཉམས་པ་
རྣམས་གསོས། ནོར་བ་རྣམས་བཅོས། མ་ཚང་བ་རྣམས་ཚང་བར་མཛད། གསར་
དུ་སྣོན་དགོས་པ་རྣམས་རང་ཉིད་ཀྱིས་བསྣན་ཏེ་གོ་བདེ་བ་དང་ རྟོགས་སླ་བའི···
ཕྱིར་དུ་རྩིས་ཀྱི་སྙིང་པོ་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྡེབས་ཏེ་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་བཀོད་ནས་
རྒྱ་ནག་ཆེན་པོའི་ཡུལ་ཁམས་ཐམས་ཅད་དུ་དར་ཞིང་རྒྱས་པར་མཛད་ཅིང་། དེ་
ནས་ཧྲུང་ན་འཁོད་པའི་ཁི་ཡ་བཀྲ་ཤིས་ལ་སོག་ཡིག་ཏུ་སྒྱུར་ཅིག་ཅེས་བཀའ་ལུང་
གནང་བ་ལ་བརྟེན། རྒྱ་སོག་གི་ལོ་ཙཱ་རྣམས་ཀྱིས་སོག་སྐད་དུ་བསྒྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །
དེ་ནས་བོད་སྐད་དུ་ཇི་ལྟར་བསྒྱུར་བ་ནི། འཇམ་དབྱངས་གོང་མ་རང་ཉིད་ཀྱི
སློབ་མ་ལུགས་འདི་ལ་མཁས་པར་སྦྱངས་པའི་དགེ་སློང་ངག་དབང་བློ་བཟང······
དང་། དགེ་སློང་བསྟན་པ་རྒྱལ་མཚན་གཉིས་གསེར་ཡིག་ཏུ་མངགས་ཏེ། རྗེ་
བཙུན་དམ་པ་ཧོ་ཐོག་ཐུ་ལ་སོག་སྐད་དུ་བསྒྱུར་པའི་རྩིས་དཔེ་རྣམས་གནང་ནས···
བོད་ཡིག་ཏུ་སྒྱུར་ཅིག་ཅེས་བཀའ་སྩལ་བ་ལ་བརྟེན། སྐྱེས་ཆེན་དམ་པ་དེ་ཉིད་
ཀྱིས་གཙོ་མཛད་དེ་ཏུ་པེའི་ལ་གན་རབ་འབྱམས་པ་གུན་པཎྜི་ཏ། ཨེར་ཏེ་ནི་ཕྱི་
ཡིག་ཐུ་རྣམས་ཀྱིས་བསྒྱུར་ཅིང་། ཡིག་མཁན་གྲགས་པ་སོགས་ཡིག་རིག་པ་དུ་མ་
དང་བཅས་པས་གླེགས་བམ་དུ་བཅོས་ཏེ་གོང་མའི་ཕྱག་ཏུ་འབུལ་བར་མཛད།
དེ་སྐབས……པེ་ཅིང་ན་གནས་པའི་ཐུབ་པའི་རིང་ལུགས་འཛིན་ཁྲལ་གྱི་ཐ་ཤལ···

བ་བདག་ཅག་རྣམས་ལ་ཞུ་དག་ལེགས་པར་བགྱིས་པ་དཔར་དུ་ཀྲོས་ཤིག ཅེས་པའི་
བཀའ་ལུང་དྲི་མ་མེད་པ་སྤྱི་བོར་ཕེབས་པ་ལ་བརྟེན། ། པེ་ཅིང་གི་བླ་མ་དགེ་
འདུན་རྣམས་ཀྱི་ཁྲིམས་འཛིན་པ་ཛ་སག་གི་གཙོ་བོ་ངག་དབང་དཔལ་འབྱོར་ཧྲོ་
ཐོག་བྲུ། ཛ་སག་གི་བླ་མ་སྨན་རམས་པ་ཀུན་བཟང་། ཛ་སག་གི་བླ་མ་བསྟན་
པ་དགེ་སློང་། ཛ་སག་གི་བླ་མ་བསྟན་འཛིན་དགེ་སློང་། དྭ་བླ་མ་རབ་འབྱམས་
པ་ཚུལ་ཁྲིམས་བཟང་པོ། དྭ་བླ་མ་རབ་འབྱམས་པ་གྲགས་པ་བློ་བཟང་། ཐུས་
སོ་ལས་དགེ་སློང་། བསོད་ནམས་ཆོས་རྗེ་ཧུ་པིལ་ལ་གནང་བཅས་པས་བརྩོན་པ་
ཆེན་པོས་སོག་བོད་སྐད་གཉིས་ལེགས་པར་བསྒྱུར། གོ་མ་བདེ་བ་རྣམས་རྒྱའི་ཡིག་
ཆ་དང་བསྟུན། གནམ་གྱི་བཀོད་པ་དང་ཚད་འཇལ་བའི་རི་མོ་འབྲི་དགོས་རྣམས་
རྒྱ་རྩིས་པ་པོ་ཤི་ལིའུ་ཡུས་སྲིས་བྲིས་ཤིང་། ཡིག་མཁན་དགེ་སློང་ངག་དབང་
ཆོས་འབྱུང་སོགས་ཡིག་རིག་པ་དུ་མ་དང་བཅས་པས་བློ་ནུས་ལ་དཔགས་པའི་ཞུ་
དག་ལེགས་པར་བྱས་ནས་ཧའི་ཆིང་བདེ་ལྷུན་ལོ་ང་བཞི་པ་ཤིང་མོ་ལུག(སྤྱི་ལོ་
1715)ལོར་དཔར་དུ་བཀོད་པ་ཡིན་ནོ"ཞེས་བྱུང་ངོ་། །

དེ་ཡང་སོག་བསྒྱུར་འདི《རྒྱལ་ཡོངས་སོག་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཀར་ཆག་ཕྱོགས་
བསྒྲིགས》ནང་སོག 1980 ལོའི་དཔར་གྱི་ཤོག་ལྷེ་ 376 ནང་གསལ། མཁར་
སྔོན་པོའི་ནང་སོག་སྐད་ཡིག་དང་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་དུ《གོང་མས་མཛད་
པའི་རྩིས་ཀྱི་གནད་སྙིང་སོག་སྐད་དུ་བསྒྱུར་བ》ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་དེ། ས་བཅད་
དུ། 1. མིག་དམར་གྱི་རེའུ་མིག 2. འཕྲེད་པ་ལྔ(གཟའ་ལྔ) 3. པ་
སངས་ཀྱི་རེའུ་མིག 4. ཕྲེན་པའི་རེའུ་མིག 5. ལྷག་པའི་རེའུ་མིག 6.
ཕུར་བུའི་རེའུ་མིག 7. སྐར་མ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རི་མོ་བཤད་པ། 8. གནམ་གྱི་
དོན་བདུན་གསར་མ། 9. གོ་ལ་དཔྱད་ཆས། 10. མནན་བརྟས། 11.
སྐུད་པ་བརྒྱད། 12. སྣོལ་འཛིན་ཟིན་བྲིས་བཅས་བཅུ་གཉིས་ཡོད། འདི་ག་པེ་
ཅིན་དཔེ་མཛོད་ཆེན་མོར་འབྱོར་བའི་བསྒྱུར་དཔར་མ་ལ་བལྟས་ན་གནད་གཟེར་གྱི་

ཉི་མ་སྒྱུལ་བ་དང་ཟླ་བ་བགྲལ་བ་གཉིས་ཀྱང་ཡོད་དོ། །དཔར་དུ་བཏབ་པའི་ལོ་ཚིགས་སྤྱི་ལོ་ 1711 དེ་རྒྱ་ཡིག་གི་གོང་མས་མཛད་པའི་རྩིས་གཞུང་དཔར་ དུ་་་བསྒྲུན་པ་ལས་ལོ་བཅུ་གཅིག་གི་སྔ་རོལ་ཡིན་གཤིས། སོག་ཡིག་གང་ལས་བསྒྱུར་བའི་མ་དཔེ་དེ་གོང་སྨོས《ནུབ་གླིང་རྩིས་གསར》新法算书ཡིན་པར་ངེས་སོ། །

སོག་སྐད་ནས་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་བའི་ལོ་ཙཱ་བ་གཙོ་བོ་རྗེ་བཙུན་དམ་པ་ཧོ་ཐོག་ཐུ་ཞེས་པ་ལོ་ཚིགས་ལ་དཔགས་ན་ཏཱ་ལའི་བླ་པའི་སློབ་མ་ཁལ་ཁ་རྗེ་་་་་བཙུན་དམ་པ་སྐུ་ཕྲེང་ཐོག་མ་ཤེས་རབ་སྙིང་པོ་དེ་ཉིད་ཡིན། དམ་པ་འདི་རབ་དྲུག་ཤིང་ཕག་སྤྱི་ལོ་ 1635 ལོར་འཁྲུངས། རྩིས་དཔེ་འདི་སྒྱུར་དུས་དགུང་ལོ་མཐོན་པོ་བརྒྱད་ཅུ་ལ་ཉེའོ། །གཞན་ཡང་ཏཱ་བླ་མ་ཚུལ་ཁྲིམས་བཟང་པོ་རབ་འབྱམས་པ་ཞེས་པ་བོད་ཡིག་གི་བཀའ་བསྟན་པེ་ཅིང་དཔར་མའི་ཞུ་དག་པའི་་་་་མཚན་ཐོར་ཡང་དེ་བཞིན་སྣང་བར་མ་ཟད། ལྷག་པར《ཏའི་ཆིང་དབྱི་ཐུང་གྲི》ལས། "ཁང་ཞི་ཁྲི་ལོ་ང་དྲུག་པ(སྤྱི་ལོ་ 1717)རབ་འབྱམས་པ་བླ་མ་ཚུལ་ཁྲིམས་བཟང་པོ་དང་། ལིས་ཐྱན་ཡོན་གྱི་ལས་ཚན་པ་ཧྲིང་ཀྲུའུ་སོགས་ལ་ནུབ་མཚོ་དང་བོད་ཁམས་ཀྱི་ས་ཐིག་ བླངས་ཏེ་ས་ཁྲ་བྲི་བར་མངགས "ཞེས་འབྱུང་།
དེང་རབས་ཀྱི་ས་རིས་མཁས་པ་ཝེང་ཝུན་ཏའོ་ཡིས་ནུབ་གླིང་གི་ཡིག་ཐོར་བརྟེན་་་ནས་དེའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཁང་ཞི་རྒྱལ་པོས་བོད་ལ་དམག་བཏང་བ་དང་ ཆབས་ཅིག་ཏུ་ས་ཁྲ་འབྲི་མཁན་ཡང་མངགས་པ་དེ་དག་གིས་སྤྱི་ལོ་ 1711 ལ་བྲིས་པའི་ས་ཁྲ་་་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་པ་ལའི་ཞོ་སེར་ཞུ་དག་གཏོང་དུ་བཅུག ལའི་ཡིས་དེ་ལས་ཀླུམ་དཀྱུས་སྤྱན་གྱི་ཐིག་ཚད་མེད་པས་གོ་མི་ཆོད་ཟེར། རྒྱལ་པོས་སླར་ཡང་གནམ་གྱི་ལས་ཁུངས་སུ་རྩིས་རིག་དང་ས་ཡི་ཐིག་ཚད་སྦྱངས་སྦྱོང་བའི་གྲྭ་པ་ གཉིས་ལ་བྱ་་བ་དེ་མངགས། "……རྫུན་གར་དམག་གི་འཁྲུག་ཟིང་ལངས་པས་མཐར་མ་ཕྱིན་པར། སེང་གེ་ཁ་འབབ་ཀྱི་བདུད་རྩི་ཀླངས་ནས་ཕྱིར་ལོག དེའི་རྐྱེན་གྱིས་ཁང་ཞིའི་སྐབས་མཚོ་དང་སོང་གོལ་ཡུལ་གྱི་ས་ཁྲ་ཚད་དང་ལྡན་པ་བྱུང་ཡང་། བོད་

སྤྱངས་ཀྱི་ས་ཁྲ་དེ་ལྟ་བུ་མ་བྱུང་། ལྷག་པར་ནུབ་ཁུལ་དུ་ནོར་འཁྲུལ་མང”ཞེས་ཞིབ་པར་བཤད་དོ། །ནོར་འཁྲུལ་དེ་ཉི་མའི་འཛིན་ཆ་བརྟག་པ་ལ་གནོད་པ་ཡོད་པས་སོ་རྒྱུས་འདིར་དྲངས་པ་ཡིན།

རྒྱ་རྩིས་དུས་ཀྱི་སྐར་ཡིག་འདི་དང་དུས་འཁོར་གྱི་རྩིས་གཉིས་གྲུབ་མཐའ''ཐ་དད་པ་ཡིན། དེ་སྔ་རྒྱ་ནག་དང་ནུབ་གླིང་གི་རྩིས་པ་རྣམས་ཀྱི་ནྭ་བར་དུས་འཁོར་གྱི་རྩིས་ཀྱི་མིང་ཙམ་ཡང་མ་ཐོས། དེའི་སྙིང་པོ་བསྡུ་རྒྱུ་ག་ལ་སྲིད། .རྒྱ་རྩིས་ཆེན་མོ་བོད་སྒྱུར་གྱི་དཔར་བྱང་མཛད་པ་པོས་དེ་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མ་ཕྱེ་བར་དཀྲུས་གཅིག་ཏུ་འདྲེས་ནས། རྒྱ་རྩིས་དངོས་གནས་པའི་འབྱུང་ཁུངས་དང་ཁྱད་ཆོས་གང་ཡང་གསལ་བར་མ་བསྟན་པ་དེ་ངེད་ཅག་གིས་དཔྱད་པའི་གནས་སུ་ལུས་སོ། །

《འཇམ་དབྱངས་བདེ་ལྡན་རྒྱལ་པོས་མཛད་པའི་རྒྱ་རྩིས་བོད་སྐད་དུ······བསྒྱུར་པ》ཞེས་བྱ་བའི་བམ་པོའི་གྲངས་ནི། ཉི་མ་སྒྱུལ་བའི་ངོས་འཛིན་ལ་གླིགས་བམ་གཉིས། ཟླ་བ་བགྲོལ་བའི་ངོས་འཛིན་ལ་བམ་པོ་བཞི། གཟའ་སྲིན་པའི་ངོས་འཛིན་ལ་བམ་པོ་གཅིག ཕུར་བུ་ལ་བམ་པོ་གཅིག མིག་དམར་ལ་བམ་པོ་གཅིག པ་སངས་ལ་བམ་པོ་གཅིག ལྷག་པ་ལ་བམ་པོ་གཅིག འཕྲེད་པ་ལྷ་ལ་བམ་པོ་གཅིག བསྒོལ་བར་འཛིན་པའི་ངོས་འཛིན་ལ་བམ་པོ་དགུ། བསྟན་པའི་བསྒོལ་འཛིན་གྱི་ངོས་འཛིན་ཞག་ཞེ་གཉིས་པ་ནས་རེ་དྲུག་པ་ཕྱེད་ཀྱི་བར་དང་། དེའི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་རི་མོའི་བཤད་པ་བཅས་ལ་གླིགས་བམ་བཅུ་ཐམ་པ། གནམ་ངོན་གྱི་ཚད་བཤད་པ་ལ་བམ་པོ་གཅིག སྐར་མ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རི་མོ་སྟོམས་ཚད་སྐོར་ཐིག་ཅན་གྱི་བཤད་པ་ལ་བམ་པོ་གཅིག སྐུད་པ་བརྒྱུད་ཀྱི་ངོས་འཛིན་ལ་བམ་པོ་གཅིག མནན་བརྣས་ཀྱི་ངོས་འཛིན་ལ་བམ་པོ་གཅིག བསྟན་པའི་བཀོད་པ་མཛད་པའི་ངོས་འཛིན་ལ་བམ་པོ་གཅིག གཟའ་བདུན་ཟིན་བྲིས་ཞིབ་མོ་ལ་བམ་པོ་གཅིག བསྒོལ་བར་འཛིན་པའི་ཟིན་བྲིས་ཞིབ་མོ་ལ་བམ་པོ་གཅིག དཀར་

ཆག་དང་དཔར་བྱང་བཅས་ཁྱོན་བསྡོམས་བམ་པོ་སུམ་ཅུ་སོ་དགུའོ། །དཔེར་བརྗོད་ན་ཏྭ་མིང་རྒྱལ་རབས་ཐ་མ་ཁྲུང་ཀྲིན་ཁྲི་ལོ་དང་པོ་ས་ཕོ་འབྲུག་སྤྱི་ལོ་1628ཡིན་གྱི། བདེ་ལྡན་ཤིང་བྱི་ལོ་མ་ཡིན། དེ་ལྟར་དུ《ནུབ་གླིང་རྩིས་གསར》བམ་པོ་བརྒྱ་ཐམ་པ་ནང་གི་གཟའ་འཛིན་དང་གཟའ་ལྷའི་ལག་ལེན་གྱི་སྐབས་འབའ་ཞིག་ལས། གྲུབ་མཐའི་གོ་དོན་གྱི་བཤད་པ་རྒྱས་པ་མ་བསྒྱུར། ཚིག་ནི་རྒྱ་དཔེ་ཇི་བཞིན་ཆད་ལྷག་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་། ཐད་སྒྱུར་ཤེད་ཆེ་བའི་དབང་གིས་ཚིག་མཁྲིགས་པོ་གོ་དཀའ་བ་སྤྱི་དང་། སྔོས་སུ་ལུགས་དེའི་རི་མོའི་འགྲོས་ཀྱི་རྩ་བ་ཟུར་གསུམ་གྱི་རིག་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་སྐུད་པ་བརྒྱད་ཀྱི་རིག་པ་⋯དེ་བོད་ལ་འཁྲིད་རྒྱུན་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་མཁས་མང་འབད་པ་ཆེན་པོས་བསྒྱུར་བའི་རྩིས་གཞུང་ཆེན་མོ་དེ་ཕྱི་རབས་ཀྱི་ཕྱུར་འཛིན་རྣམས་ལ་དངོས་སུ་མ་ཕན་པ་དང་། ཏྭ་ལའི་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པའི་ཐུགས་སྨོན་རེ་ཞིག་མ་འགྲུབ་པོ། །

གཉིས་པ། སྣ་ཡང་གི་རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས་བྱུང་རྩལ།

རྒྱ་རྩིས་ཆེན་མོ་བོད་སྒྱུར་དཔར་དུ་བཏབ་པ་ནས་བཟུང་ལོ་སུམ་ཅུ་ཙམ་⋯སོང་བ་ན། པེ་ཅིང་གི་ཡུང་ཧོ་ཀུང་དགོན་པའི་རྩིས་རམས་པ་ཞིག་གིས་ལུགས་དེ་མཐིལ་ཕྱིན་པར་སྦྱངས་ཏེ། དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་རི་མོ་བྲི་སུབ་ཀྱི་ལག་ལེན་དང་བསྟུན་ནས《རྒྱ་རྩིས་ལས། རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་པེའི་ཅིང་གནས་པའི་ཡུལ་གྲུ་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ་ཉི་ཟླ་གཟའ་འཛིན་བརྟགས་ཚུལ》ཏེ། ཡོངས་གྲགས་སུ《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》ཞེས་བྱ་བའི་རྩིས་ཀྱི་སྲོལ་གསར་དུ་བཏོད། གནམ་སྐྱོང་སྟེ་ཆན་ལུང་ཁྲི་ལོ་དགུ་པ་ཤིང་བྱི་སྤྱི་ལོ་1744རྩིས་མགོར་བཟུང་། ཁྲིམས་མ་སོག་ལྷེ་བཅུ་དྲུག་ཅན་ལས་དཔར་མ་མ་མཐོང་། བུ་ཡིག་རེའུ་མིག་ཀྱང་མ་མཐོང་། ཁྲིམས་མ་དེའི་མཛད་བྱང་དུ"ཞེས་པ་ནི་དཔའ་རིས་སྣ་ཡང་དགོན་གྱི་རྩིས་རམས⋯

པ་བཟོད་པ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་སློབ་དཔོན་མཁས་པའི་ངག་སྒྲོས་ལ་བརྟེན་ནས་ཅི···ནའི་རྩིས་གཞུང་ཇི་བཞིན་དོན་སྒྱུར་བྱས་ནས་བྲིས་པ་འདི་ཉིད་ས་སྟེང་ཀུན་ཏུ····འཕེལ་བར་གྱུར་ཅིག”ཅེས་འཁོད། དེའི་འོག་ཏུ་མཚན་བྱ་ཞིག་ཏུ“རྒྱ་རྩིས་འདི་སྣ་ཡང་རྩིས་དཔེ་ཐོག་ནས་བྲིས་པར་སྒྱུར་བྱང་ཡང་འདི་བཞིན་སྣང་། གཞན་པེའི་ཅིང་ཡུང་དགོན་དང་སོག་ཡུལ་དུ་ཡང་རྩིས་འདི་དར་སོ་ཆེ་བས། དེ་དག་གི་དཔེ་ཆའི་རྩིས་མགོའི་ལོ་དང་རྩ་བའི་ཚིག་དོན་ངོ་མ་ལོག་པ་ རེའུ་མིག་བཅས་འདི་ཁོ་ན་ལྟར་འདུག་པ་བདག་གིས་མཐོང་། ཁོང་ཚོས་འདི་སྟོན་ཡུང་དགོན་རྩིས་རམས་པ་མཁས་པ་ཞིག་གིས་བྱས་པ་ཡིན་ཟེར་ཏེ་དཔེ་ཕལ་ཆེར་ལ་སྒྱུར་བྱང་མི་སྣང་ངོ”ཞེས་བྱུང་བ་དང་། གཞན་ཡང་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ་གྱི་རྟོར་གྲྭ་ཚང་གི་ཏྲང་ལི་ཙི་ནའི་འཕྲུལ་རྩིས་ལོ་ཐོའི་འགོ་བརྗོད་དུ། “ཇོ་བཀྲང་བརྒྱད་པ་རབ་ཡིད་ལ(སྤྱི་ལོ་1828ས་བྱི)སྣ་ཡང་བཟོད་པ་རྒྱལ་མཚན་དང་། སེར་ཆེན་ཞབས་དྲུང་རྣམ་གཉིས་སོགས་ཀྱིས་སྤྲར་ལས་རྩིས་འཕྲོ་སྤྲོ་བ་ མཛད”ཅེས་བྱུང····བར་བལྟས་ན། རྩིས་ལུགས་འདི་བོད་ཡིག་ཏུ་ཐོག་མར་འདེབས་མཁན་བཟོད་པ་རྒྱལ་མཚན་ཡིན་མིན་དང་། ལོ་ཚིགས་ནམ་ཡིན་ལ་བཤད་ཚུལ་ཐ་དད་པ་ཡོད་པར་སྣང་ཡང་། གང་ལྟར་དེ་ཡན་ཆད་བོད་ཡིག་མེད་པ་གང་ཞིག་རྒྱ་རྩིས་སྐྱིང་བསྒྱུར་ཞེས་པའི་སྤྱིར་བཏང་གི་མིང་དེ་གཞན་དང་འཕྲུལ་པ་སེལ་ཕྱིར། སྣ་ཡང་ཞེས་ཁྱད་ཚོས་སྦྱར་ན་མི་འཐད་པ་མེད་སྙམ་དུ་སེམས། དེ་ཡང་དཔའ་རིས་སམ་དཔལ་རིས་ཞེས་པ་ནི། དེང་སྐབས་མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་བྱང་ཤར་ཁུལ་དང་། ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་བྱང་ཁུལ་གྱི་ཡུང་ཏེང་རྫོང་དང་ཐེན་ཀྲུའུ་རྫོང་གི་ས་ཕྱོགས····ཡིན་པ་དེའི་བྱང་མཐའ་སོག་པོའི་ཨ་ལག་ཤ་དང་འབྲེལ་ལོ། སྣ་ཡང་དགོན་ཞེས་པ་ནི། ཨ་ལག་ཤའི་ལྷ་བཙུན་ངག་དབང་ཇོ་རྗེས་མི་སྣང་སྤྱི་ལོ་ 1757 ལོར་བརྩམས་པའི་《རིག་འཛིན་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོའི་གསང་བའི་རྣམ་ཐར》མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་གི་དཔར་མ་ཤོག་གྲངས་ 178 ལས “སྣ་ཡང་དགོན་པ་དེ་

ཇེ་ཉིད་ཀྱི་གསུང་གིས། གནམ་སྐྱོང་དགུང་(ཁྲི)ལོ་ལྔ་པར་ཐེད་ཀྱིས་བ་ཟ་ཆོས་
ཇེ་ངག་དབང་ལྷུན་གྲུབ་སོང་ནས་གསར་དུ་བཏབ་པ་ཡིན” ཞེས་བཤད་པ་ལ་་་་
བལྟས་ན་ཨ་ལག་ཤ་དང་ཁད་ཉེ་བ་འདྲའོ། །

ལུགས་འདིའི་སྲོལ་འབྱེད་པོ་ཡུང་དགོན་གྱི་རྩིས་རིག་སློབ་དཔོན་མཁས་པ་
དེ་སུ་ཡིན་ཡིག་ཆ་གང་དུའང་མི་གསལ། སྐབས་དེར་པེ་ཅིང་དུ་གནས་པའི་སོག་
པོའི་རྩིས་པ་སྣན་གྲགས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པར་སྨིན་ཨན་ཐུ་ཐེར། འདི་པ་ཁང་ཞིའི་
སོ་གཅིག་པར་འཁྲུངས། (སྤྱི་ལོ་ 1692)རང་ལོ་བཅུ་དགུ་པར་མཛངས་ཕྲུག་
དུ་མ་ལས་འདམ་གསེས་བྱས་ཏེ་གནམ་ཞིབ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་སློབ་གྲྭར་ཞུགས། དེའི་
ཕྱི་ལོ་གོང་མ་རེ་ཧོ་ཞེས་པ་ཚ་གཡོལ་དང་རི་དྭགས་བཤེར་བར་ཕེབས་སྐབས་་་
ཞབས་ཏོག་ཞུས། རིག་པ་ཏ་ཅང་ནོ་བས་གོང་མས་གཅེས་སྐྱོང་གནང་སྟེ་ཁོང་
གི་དངོས་སློབ་བཞིན་དུ་དོགས་གཅོད་ཞུ་ཆོག་པའི་དམིགས་བསལ་གནང་། དེའི་
ཕྱི་ལོ་ 1713 ནས་བཟུང་སྟེ་ཆན་ལུང་ཁྲི་ལོ་བཅུ་བདུན་སྤྱི་ལོ་ 1752 ལ་ཐུག་་་
པའི་བར་ལོ་བཞི་བཅུའི་རིང་ལ་གནམ་ཞིབ་ལས་ཁུངས་སུ་དུས་ཀྱི་སྐར་ཡིག་གི་་་
རྩིས་དཔོན་དངོས་གཞིའི་ལས་འཁུར་བཟུང་། ཡེ་ཤུའི་ཆོས་པས་རེཙ་མིག་གི་གོ་
དོན་སྒྲ་གསང་བྱས་པ་གཞན་གྱིས་གོ་མི་ཐུབ་པ་དག་ཁོང་རང་གི་རིག་པས་དཔྱད་
དེ་གོ་བ་རྙེད། 《གོང་མས་མཛད་པའི་རྩིས་གཞུང་ཕྱི་མ》བམ་པོ་བཅུ་བརྩམས།
ནུབ་གླིང་རྩིས་གསར་མགྱོགས་རྩིས་ཀུང་བརྩམས། མདོར་ན་རིག་པ་ནོ་ཞིང་
བྱས་རྗེས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་རྩིས་རམས་པ་ཟླ་ན་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ཆན་ལུང་ཁྲི་་་
ལོ་དགུ་པ་ཤིང་བྱི་ལོ་དེར་ཁོང་དགུང་ལོ་ལྔ་བཅུ་ཙམ་གྱི་སྐབས་ཡིན། ཡུང་
དགོན་གླིང་གི་སོག་པོའི་རྩིས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་དེ་ཁོང་ཉིད་ཀྱི་དངོས་སློབ་ཡིན་ཤས་
ཆེའང་དེ་ལྟ་བུའི་རྩིས་ཀྱི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་ལ་གཤམ་གསལ་གྱི་སྐྱོན་མི་འབྱུང་་་
སོད་སྙམ་སྟེ་དོགས་པའི་གཞིའོ། །

རྒྱ་རྩིས་ཆེན་མོ་དང་རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས་གཉིས་ནི་གཞུང་གཅིག་གི་རྒྱས་་་

བསྡུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཙམ་མ་ཡིན་པར་བྱེད་ལས་ཀྱང་མི་གཅིག་སྟེ། སྔ་མ་ནི་རྒྱ་དཔེ་མ་ཡིག་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ནས། བོད་ཀྱི་རྩིས་རམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཞིབ་འཇུག་བྱ་བའི་ཡུལ་ཡིན་ལ། ཕྱི་མ་ནི་བོད་སོག་གི་རྩིས་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་སློབ་སྦྱོང་དང་མཐའ་དཔྱད་བྱས་ཏེ། དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་རྩི་མོའི་འགྲོ་ལུགས་དང་བསྟུན་ནས་ལག་ལེན་སྟབས་བདེ་བར་བཅོས་པའི་གསར་རྩོམ་ཡིན།

འོ་ན། སྣ་ཡང་གི་རྩིས་གཞུང་དེས་གནད་བསྡུ་ཚུལ་དང་དུས་འཁོར་གྱི་འགྲོས་ལ་བསྟུན་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞེ་ན།

1. ཉི་ཟླ་སྒྲིབ་ཡོལ་བརྟག་ཐབས་འབའ་ཞིག་ལས་གཟའ་ལྔའི་སྐར་ཁྲིས་མེད། གཟའ་འཛིན་སྐར་ཡང་ཙ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚོ་གའི་རིམ་པ་འགའ་ཞིག་བསྡུ་བ་དཔེར་ན། འཛིན་ཛོགས་ཉི་དུས་དང་བདེན་དུས་ནས་བཟུང་སྟེ། བགྲོད་མཉམ་དཀྱིལ་ཁྱད་དུས་ཚོད་དང་ཁྲིམ་ཞག་སྒྲུབ་པའི་བར་ན་ད་དུང་ཚོ་གའི་རིམ་པ་ བཞི་ཞེ་ཡོད་པ་དེ་དག་ཚང་མ་བསྡུས་པ་དང་། དཀྱིལ་སའི་བར་ཁྱད་མཐོ་ཞག་ནས་ཤར་ནུབ་དམན་ཆའི་བར་གྱི་དུས་ཆ་ཆེན་པོ་དེའང་ཚོ་གའི་རིམ་པ་བཞི་བསྡུས་····ཡོད། མདོར་ན་ཟླ་འཛིན་སྐབས་ཐལ་ཆེར་མ་དཔེ་ལྟར་ཡིན་ཞིང་། ཉི་འཛིན་སྐབས་གསུམ་ཆ་གཅིག་བསྐྱངས་སོ། །

2. ཙ་རྟྲ་ལྔའི་སྐབས་རྒྱའི་རང་ལུགས་ལ་སྤྱི་ཞག་གི་སྒོ་ནས་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ཀྱང་། འདིར་དུས་འཁོར་ལྟར་ཐོག་མར་ཟླ་དག་སྒྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན། རྟྲ་ཕེ་ཀ་ཕལ་ཆེར་གོང་མས་མཛད་པའི་རྩིས་གཞུང་ཕྱི་མ་དེ་ལ་བསྟུན།

3. ཁྲིམ་པོའི་རྟྲ་ཕེ་ཀ་རྒྱའི་རང་ལུགས་ལ་ཉིན་ཞག་མདའ་དུས་མི་ 365 དང་བྱེ་བའི་ཆ་ཐུབ་སྐྱོན་མིག་རྒྱལ་བ་ 242187 ཡིན་ལ། གཅིག་གནས་འོག་གི་ཆ་ཤས་ལ་བཅུ་ཆ། བརྒྱ་ཆ་ནས་ས་ཡ། བྱེ་བ། དུང་ཕྱུར་གྱི་ཆ་སོགས་གྲངས་ཆུང་ངམ་ཆ་ཕྲན་ཟེར་ནས་རྩིས་སྲོལ་དེ་བོད་ལ་གོམས་པའི་ཆ་ཤས་ལ་བསྒོ་བྱ····དང་། ཆ་ཤས་ཅན་ལ་བགོད་བྱེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་བྱེད་སྲོལ་དང་མི་མཐུན་པའི་རྐྱེན་

གྱིས། འདིར་བགོ་བྱ་མཁའ་རོ་ 60 བགོད་བྱེད་ཐུབ་པ་རྒྱལ་བ་ 247 བྱས་རི་མོ་འདི་རྒྱའི་ལུགས་ཀྱི་ཆ་ཕྲན་དང་མི་མཉམ་པའི་དབང་གིས་མདའ་རོས་བསྒོལ་འཕར་བ་དང་ནང་འགལ་དུ་གྱུར། རྒྱའི་ལུགས་ཀྱི་ཆ་ཕྲན་དེ་ཆ་ཤས་ཀླུ་ཉི་128 ཀྱི་གཟུགས་མི་ 31 ཡིན་ན་ཁ་འཁྲིག་སོ་འཁྲིག་ཁྲིགས་ཆགས་སུ་འབབ་པས་རྣམ་པར་དག་པའོ། །

སྐྱོན་དེ་ཙང་ཏུ་ཞིག་མ་ཡིན་པ། ཐག་དགོན་པ་འཇམ་དབྱངས་བསྟན་པ་རྒྱ་མཚོས་དེ་ཐད་ཞིབ་ཆའི་མན་ངག་ཅིག་གདམས་ཡོད་པ་གཤམ་དུ་གསལ་ལོ། །

4. རྒྱའི་ལུགས་ཀྱི་ཆ་ཕྲན་ཐམས་ཅད་འདིར་རིལ་གྲངས་སུ་བཙོས་པ་… དཔེར་ན་སྤྱི་དུས་བར་ཁྱད་ཆེད་དུ་རྒྱའི་རང་ལུགས་ལ་དུས་ཚད་གཅིག་གི་ ཟླ་བའི་བགྲོད་པ(དུས་འཁོར་ལ་མཐུན་མིན་ ཡོངས་ སྤྱོད་ཟེར)སྲང་ ཀླུ་ལག་ སྐྱོན་ 1828 དང་འབུམ་ཆ་གཟུགས་ཕྱོགས་དུས་ 6101 བགོ་བྱ་བྱས། དུས་ཚོད་གཅིག་སྲང་དུ་བཞིག་པ་ 3600 བགོད་བྱེད་བྱས། ཉི་སྟོན་ཟླ་སྟོན་བསྡོམས་པས་སྒྱུར་བྱེད་བྱས་ནས་སྐྱབ་ཀྱང་། འདིར་ཆ་ཤས་དང་ཆ་ཤས་ཅན་གཉིས་རེ་རེ་ལ་མདས་བསྒྱུར་ཏེ། བགོ་བྱ་མི་ཡིད་བུ་ག་ 9143 དང་། བགོད་བྱེད་མཁའ་སྟོང་ཐིག་ཀླུ་ཟླ་ 18000 བྱས་པ་རེད། གཞན་ཡང་། ཉི་མའི་ངེས་པའི་སྤྱི་འགྲོས་སྐབས། རྒྱ་རྩིས་རང་ལུགས་ལ་དུས་ཚོད་གཅིག་སྲང་དུ་བཞིག་པ་བགོ་བྱ། དུས་ཚོད་གཅིག་གི་ཉི་མའི་སྤྱི་འགྲོས་སྲང་ཐུབ་ཡིད་ 147 དང་འབུམ་ཆ་གཟུགས་ ཐུབ་… མཚོ་ཀླུ་8471བགོད་བྱེད་དུ་འཛིན་ཀྱང་། འདིར་གཉིས་ཀ་ལ་མཁའ་ཡིད་140 ཀྱིས་བསྒྱུར། ཕྱོགས་ 10་ཡིས་བགོས་ནས་བགོ་བྱ་བུག་ཉི་མིག་ 2,129 དང་། མཚོ་རོ་ཀླུ་ 864 ལ་མཁའ་རོ་ 60 ཡིས་འཕར་བའི་རི་མོ་དེ་བགོད་བྱེད་ དུ… འཛིན་པ་ལྟ་བུའོ། །

5. རྒྱའི་རང་ལུགས་སུ་དཀྱུས་རྒྱུད། དཀྱུས་བཅར། དཀྱུས་གཙོད་སྐྱུད། དཀྱུས་ཐད་ཀ ལྷག་ རྒྱུད་ སོགས་ སྐྱུད་པ་ བརྒྱད་ཀྱི་རེའུ་མིག་འཛིན་དགོས་པ་

རྣམས་རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས་འདིར་ཚང་མ་རང་གིས་བཟོས་པའི་རེའུ་མིག་ནང་དུ་···
བསྐྲུངས་ཏེ། དཔེར་ན། ཟླ་བའི་འཛིན་གཏོང་གཟའ་འཛིན་ཟླ་བགྲོད་ཆེད་དུ།
རྒྱའི་རང་ལུགས་ལ་འཛིན་རྫོགས་བར་ཁྱད་དག་པའམ་ཟླ་སྒྲའི་བར་ཁྱད་དག་པའི་
ལྷག་རྒྱུད་ཀྱིས་བགོ་བྱ་བྱས། འཛིན་མཚམས་བར་ཁྱད་ཀྱི་ལྷག་རྒྱུད་ཀྱིས་བགོད་
བྱེད་བྱས། གཞི་གནམ་ཕྱེད་སྲིད(བྱེ་བ་ཕྲག་གཅིག)ཀྱིས་བསྒྱུར་བྱེད་བྱས་ནས
ཐོབ་པའི་ལྷག་རྒྱུད་དེས་སྐུད་པ་བརྒྱད་ཀྱི་རེའུ་མིག་བཟུང་ནས་ཐོབ་པ་དེ་འཛིན་···
གཏོང་གི་གཞུ་ཞག་ཡིན་ལ། འདིར་འཛིན་གཏོང་ཟླ་བགྲོད་རེའུ་མིག་བཟོས་ཏེ།
འཛིན་རྫོགས་བར་ཁྱད་དག་པ་དང་འཛིན་མཚམས་བར་ཁྱད་གཉིས་ཀྱིས་རེའུ་···
མིག་གི་བྱ་ར་བཟུང་ནས་ཐད་ཀར་ཐོབ་ཐུབ་པས། དེ་དག་གི་ལྷག་རྒྱུད་ཀྱིས་སྐུད་
པ་བརྒྱད་ཀྱི་རེའུ་མིག་འཛིན་མི་དགོས་པར་བྱས་སོ། །རྒྱ་རྩིས་ཆེན་མོ་ལས"ཀླུམ་
ཕོ་གཅོད་པ་སྐུད་པ་བརྒྱད་ཀྱི་ངོས་འཛིན་ཞེས་པ་ཚོད་འཛལ་ཆེན་པོ་ཉིད་ཀྱི་ངོས་
འཛིན་དེའི་གྲངས་ནི་མང་། དེའི་དོན་ནི་སྣ་ཚོགས། ཚོད་འཛལ་བཅལ་བའི་རི་
མོ་བརྒྱ་ཕྲག་ཀུན་གྱི་ནང་ནས་འདི་གཙོ་བོའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཚོད་འཛལ་ཆེན་པོ་
ཞེས་མིང་གདགས་པའོ"ཞེས་བསྔགས་སོ། །རེའུ་མིག་དེ་གཅིག་པུ་ལ་སོག་གྲངས་
ལྔ་བཅུ་ང་དྲུག་ཡོད་པས་རེའུ་མིག་ཀུན་གྱི་ནང་དུ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན།

6. འཛིན་རྫོགས་བདེན་དུས་སྐབས་སུ་གཞུང་དེར "བོད་ཡུལ་ཆེད་དུ···
ཉི་མའི་སྐབས་འཛིན་རྫོགས་བདེན་དུས་སུ་དུས་ཚོད་གཟུགས་དང་། ཉི་མ་ཕྱི་
ན་འགྲིག་གམ་སྙམ་ནས་དེ་ལྟར་བྲིས་པ་ཡིན"ཞེས་བྱུང་། དེའི་རྗེས་སུ《བསམ་
འཕེལ་དབང་གི་རྒྱལ་པོ》དང་《འཇམ་དབྱངས་འཛུམ་ཟེར》གཉིས་མཐུན་གཅིག་
གིས་ས་ཚིགས་དེ་ལྷ་ས་ཡིན་པར་ངོས་བཟུང་། སྤྱིར་རྒྱ་རྩིས་ལུགས་འདིར་
ས་གཞིའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ས་ཚིགས་ཤར་ནུབ་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་དཀུས་ཞག་སུམ་
བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་ཐམ་པ། དུས་ཀྱི་སྔ་ཕྱིའི་དབང་དུ་བྱས་ན་དུས་ཚོད་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞི།
དེས་ན་ཤར་ནུབ་ཏུ་ཞག་བཅོ་ལྔ་བཅོ་ལྔ་ལ་དུས་ཚོད་གཅིག་གི་སྔ་ཕྱི། ཡང་ན་

དུས་ཀྱི་ཕྲེན་བཞི་རེ་ལ་ཡུལ་གྱི་ཕྲེན་གཅིག་ཤར་ནུབ་ཏུ་གཟུར་བ་ནི་ཆོས་ཉིད་⋯⋯ཡིན། ལྷ་ས་དཀྱུས་ཞག་གོ་གཅིག་དང་ཕྲེན་བརྒྱད་དུ་གནས་ཤིང་། པེ་ཅིན་དཀྱུས་ཞག་བརྒྱ་དང་བཅུ་དྲུག་དང་ཕྲེན་བཅུ་དགུ་ལ་གནས། ཡུལ་གྱི་ཞག་ཉེར་ལྔ་དང་ཕྲེན་བཅུ་གཅིག་ཆད་ཅིང་། དུས་ལ་དུས་ཚོད་གཅིག་དང་ཕྲེན་ཞེ་བཞི་ཆད། དེས་ན་སྨན་ཡང་གི་བཤད་ཚུལ་དེ་ཕྲེན་ཉེར་བརྒྱད་དང་སྲང་ཞེ་བཞི་སྔ་དགས་པར་སྣང་ངོ་། །སྐྱོན་འདི་ནི་གོང་སློས་ལྟར་ཁང་ཞིའི་སྐབས་དབུས་གཙང་གི་ས་ཁྲ་མ་དག་པའི་རྐྱེན་གྱིས་བྱུང་བའོ། །

གསུམ་པ། སྨན་ཡང་གི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པའི་བརྩམས་ཆོས་ཟླུང་ཚུལ།

གོང་དུ་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར། སྤྱི་ལོ་ 1715 རབ་ཉི་ཤིང་ལུག་ལོར་རྒྱ་རྩིས་ཆེན་མོ་བྱུང་། སྤྱི་ལོ་ 1744 རབ་ཉི་ཤིང་བྱི་ལོར་རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས་ཀྱི་རྩིས་མགོ་བཟུང་། དེའི་རྗེས་འབྲངས་རྣམས་རྩིས་གཞིའི་ལོ་ཚིགས་སྔ་ཕྱི་ལྟར་བཀོད་ན།

སྤྱི་ལོ་ 1804 རབ་འདོད་ཤིང་བྱི་ལོ།

《རྒྱ་རྩིས་ཀྱི་རྩིས་གཞི་རབ་འདོད་ཤིང་བྱིར་སྦྱོས་པ་འཛམ་དབྱངས་⋯⋯ དགོངས་རྒྱན》ཤོག་གྲངས་གསུམ། ཟླ་བྲང་དགོན་པའི་དཔེ་ཆའི་དཀར་ཆག་ཏུ་སྣང་ཡང་བདག་གིས་དངོས་སུ་མ་མཐོང་། འདི་སྨན་ཡང་དང་སེར་ཆེན་གཉིས་ཀྱི་བར་གྱི་ཤིང་བྱི་ཡིན་པས། དེའི་མཛད་བྱང་དུ་འཁྲིད་རྒྱུན་ཙུང་ཟད་བཀོད་ཡོད་དམ་སྙམ།

སྤྱི་ལོ་ 1842 རབ་ཡིད་ཆུ་སྟག་ལོ།

《རྒྱ་རྩིས་རྒྱ་མཚོ་ལས་བདུད་རྩིའི་ཐིགས་པ》ཞེས་མ་ཤོག་གྲངས་ཉེར་⋯⋯

གཅིག་རྩིས་མགོར་དྭ་བཀྭན་ཁྲི་ལོ་ཉེར་གཉིས་རབ་ཡིད་ཆུ་སྟག་ཅེས་བྱུང་། མཛད་བྱུང་ལྔ་ཡང་ཇི་བཞིན་ལས་རྩིས་གཞི་སྲོ་མཁན་སུ་ཡིན་མི་གསལ།

སྤྱི་ལོ་ 1864 རབ་ཆེས་ཤིང་བྱི་ལོ།

ཨུལ་གྲི་པཱ་ཐུའི《སྣ་ཏ་ཙི་ནའི་ལུགས་ཀྱི་ཉི་ཟླ་གཟའ་འཛིན་གྱི་རི་མོ····འབྲི་ཚུལ》བྲིས་མ་ཤོག་གྲངས་སུམ་ཅུ་སོ་བཞི། རྩིས་མགོ་རབ་ཆེས་ཤིང་བྱི། མཛད་བྱད་དུ"པེའི་ཀྱིང་ཡུང་ཧེ་ཀུང་དགོན་པ་དགའ་ལྡན་བྱིན་ཆགས་གླིང་གི····རྩིས་རམས་པ་དྷཱ་བླ་མའི་མིང་ཅན་ཨུལ་གྱི་པཱ་ཐུས་རབ་བྱུང་བཅོ་ལྔ་པའི་ཆུ་རྟ··(1882 A·D)ལོའི་ནག་པ་ཟླ་བའི་དམར་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱལ་བ་གཉིས་པའི་ཉིན་ཅན་དན་ཛོ་བོའི་ལྷ་ཁང་དུ་སྒྲུར་བའི་ཡི་གེ་པ་ཡང་སྣ་ཡང་རྩིས་པ་བློ་གྲོས་བཟང་པོ་འོད་ཟེར་བྲིས་པའོ། །བློ་བཟང་འོད་ཟེར་འདི་གཤམ་གསལ་དཔའ་རིས་མཆོད་རྟེན་ཐང་སློམ་ཞི་སྤྲུལ་སྐུའི་བླ་མ་ཡིན། གཞུང་ཕོག་སྣ་ཡང་བཟོད་པ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས་དང་འདྲའང་། ཟླ་བའི་ཐིག་སེར་དཀྱུས་ཞག་དང་། འཛིན་གཏོང་འཛོམས་ཁྱད་ཀྱི་དམན་ཞག   གནམ་ཐིག་སེར་པོའི་མཐོ་ཞག འཛིན་གཏོང་དངོས་ཀྱི་འཛོམས་ཞག་སོགས་ཀྱི་ཆོ་ག་དེ་དག་འཛིན་ཕྱོགས་བརྟག་པ་ལ་ཞིབ་ཆ་ཆེའང《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》ལས་མེད་པའོ། །

《ཙི་ནའི་ལུགས་ཀྱི་རྩིས་གཞུང་བསམ་འཕེལ་དབང་གི་རྒྱལ་པོ》དང་དེ····ལས《བསྐལ་ལི་སྐྲབ་ཚུལ་ཟུར་དུ་བཀོལ་བ》གཉིས་ཀ་ཞྭ་དམར་བཀྲ་ཤིས་ཆོས་··གླིང་དགོན་གྱི་སེར་ཆེན་སྤྲུལ་སྐུ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ནམ་ཀི་རྟེ་ཤཱ་ས་ན་དྷྲ··· ··རས་བརྩམས། སྔ་མ་བྲིས་མ་ལ་ཤོག་གྲངས་ཉེར་གསུམ། ཉི་ཟླ་གཟའ་འཛིན་བརྟག་ཐབས་ཁོ་ན་ཡིན། ཕྱི་མ་བྲིས་མ་ཤོག་གྲངས་ཉེར་གཅིག   མཛད་བྱུང་དུ་རང་ལོ་ཞེ་གསུམ་པ་རབ་ཡིད་ལྕགས་བྱ་ལོར་བྲིས་ཞེས་བྱུང་བས། ཕོང་སྤྱི་ལོ་1819 ས་ཡོས་ལ་འབྲུངས། ཡང"ཕྱོགས་འདིར་སྣ་ཡང་བཟོད་པ་རྒྱལ་མཚན་ཀྱིས་ལུགས་འདི་རྩིས་སྲོལ་རྒྱ་ཆེར་ཕྱེ་ཟིན་ཀྱང་། བཟུང་བཞིན་འཆར་ནུབ་བཟུང་

ཆའི་ཁ་ཏོག་དང་། འཛིན་གཏོང་གི་ཕྱོགས་སོགས་ཇི་བཞིན་འབྱེད་མ་ནུས་……
བདག……རྒྱ་རྩིས་རིན་ཆེན་རྒྱ་མཚོའི་འཛིངས་བརྒལ་བས། དཀའ་གནད་བརྩི་
བྱེད་ནོར་མཆོག་འདི་རྙེད་པ ”ཞེས་དང་། ཡང “ཁོ་བོས་ད་ལྟའི་ཧྥང་ཡི་དང་
མཐུན་པའི་རྒྱ་རྩིས་སྐོར་རེ་གཉིས་བགྱིས་ཡོད་པ་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ་གྱི་མཁས་……
དབང་དྲུང་ཡིག་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོས་གསན་ནས་བདག་ལ་རྒྱ་རྩིས་གང་ཡོད་……
བསྐུར་དགོས་ཚུལ་གྱི་ཡི་གེ་གནང་བ……མཆོད་རྟེན་ཐང་བཀྲ་ཤིས་དར་རྒྱས་……
གླིང་གི་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་སྔོ་ཁོ་སྤྲུལ་སྐུས་བཀའ……གནང་བས……ཉིན་རེའི་……
གཟའ་སྐར། ཉི་ཁམས། བསོལ་དང་། ཟླ་བ་ཆེ་ཆུང་། དུས་གཟེར། གཟའ་
འཛིན། ས་གླང་སོགས་ཁྱིམ་ཚེས་ཙི་རིགས་ལས་བརྩམས་པ ”དང་ཡང “དཔེར་
ན་ཧྭ་ཁྱིན་ཐུང་ཀྱེ་ཁྲི་ལོ་གསུམ་པ་ཤིང་ཕོ་བྱི་བའི་དུས་ཀྱི་སྐར་ཡིག་ཅེས་པ་ལྟ་……
བུ”ཞེས་པ་ལས་ལུགས་འདིའི་ལི་ཤོ་ཧྲི་ཤེན་ཧྥུའུ་ཞེས་པ་བོད་སྐད་དུ་དུས་ཀྱི་……
སྐར་ཡིག་ཅེས་བསྒྱུར་འདུག ཡང་བྲིས་མ་དེའི་མཇུག་གི་མཚན་དུ“འདིའི་དཔེ་
རྒྱུན་ཤིན་ཏུ་དཀོན་པས་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ་དུ་འང་དཔེ་གཅིག་གཉིས་ཙམ་ལས་ཡོད་
ཚོད་མི་གདའ”ཞེས་བྲིས་འདུག ཟླ་སྨན་མཁྱེན་རབ་ནོར་བུས་རྩིས་གཞི་རབ་
རྒྱལ་མེ་ཡོས་ལོར་སྤྱིས་ནས་ཤིང་དཔར་བསྐྲུན།

《མ་ཧཱ་ཙི་ནའི་རྩིས་ཀྱི་ཚུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཡི་གེ་འཇམ་དབྱངས་མཆོད་……
པའི་མེ་ཏོག》བྲིས་མ་ཤོག་གྲངས་ཉེར་ལྔ། 《མ་ཧཱ་ཙི་ནའི་རང་ལུགས་འབའ་
ཞིག་ལས་འོངས་པའི་ཟླ་ཉི་སྒྲིབ་རྩིས་འཇམ་དབྱངས་འཛུམ་ཟེར》བྲིས་མ་ཤོག……
གྲངས་བཅུ་བཞི། 《འཇམ་དབྱངས་མཆོད་པའི་མེ་ཏོག་ཟུར་འདེབས་བྱང་བ་
བཟེ་བའི་ཙ་ཙོ》བྲིས་མ་ཤོག་གྲངས་བཅུ་གཉིས། 《རབ་ཡིད་ཤིང་བྱི་ནས་
བརྩམས་པའི་དྲུག་ཅུ་སྐོར་གཅིག་གི་རྒྱ་རྩིས་རེའུ་མིག་གསར་སྤེལ་རགས་ལས……
ཞིབ་པའི་རྣམ་གཞག》བྲིས་མ་ཤོག་གྲངས་དྲུག བཅས་ཚང་མ་བླ་བྲང་བཀྲ་ཤིས་……
འཁྱིལ་གྱི་དྲུང་ཡིག་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོས་བརྩམས། མཛོད་བྱང་དུ “སྤྲེ་མོ་ཞིག

ལ《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》དཔེ་དེ་བདག་གིས་ཐོག་མར་ མཐོང་ ནས་རི་མོ་འབྲི······
སྐབས་རང་གི་བརྗེད་ཐོ་འབའ་ཞིག་ཏུ་བྲི་སློབ་ནག་འགྲོས་མ་ཞིག་ཡི་གེར་ཕབ······
པ་ཕྱོགས་སུ་འཕྱུར་ཏེ། གཟུ་ལུམ་མཁན་པོ་ཞིག་གིས་དཀྱུས་གཞུང་དུ་བཙུག་
པའི་བཅད་ལྷུག་རྟོག་ཆེ་ལྷ་བྱས་གསར་འཛུག་དག་ལ་ཐོམ་ནག་གི་དགེ་རྐྱེན་བྱེད།
གཞན་དུ་ར་མ་ལུག་གི་རྣམ་གཞག་བཟོས་པ་དག་ཀྱང་མཐོང་སྟེ། བསྲེ་བསྒྱུར་
སྣ་ཚོགས་མི་བྱས་པར་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་རྩིས་རྒྱུན་རང་ ས་ རང་ སར་ ལག་ ལེན······
འདོད་པའི་དབང་ དུ་བྱས་ ནས······བྲིས་ པ"ཞེས་ པ་ རྒྱ་དཀར་ ནག་ གཉིས་ ཀྱི་
རྩིས་རྒྱུན་ཏེ་དུས་འཁོར་ལུགས་དང་དུས་ཚད་ཀྱི་སྐར་ཡིག་ གཉིས་ གྲུབ་ མཐའ་མི་
གཅིག་པས་འདྲེས་མི་རུང་བར་གདམས་སོ། །《བྱུང་བ་བཟི་བའི་ཚ་ཚོ》ཞེས་
པར། རྒྱ་ནག་ཏུ་ཡིག་རྩིས་དར་ཚུལ་དང་། སྔོན་པའི་འཁྲུངས་ལོ། ས་སྐྱོང་།
རྒྱ་བོད་ཧོར་གསུམ་ཤན་སྦྱར་རྩིས་ཀྱི་ཐ་སྙད། ལོ་འཁོར་བར་མའི་རེའུ་མིག་ཉེར་
བཞི་སོགས་སྣ་ཚོགས་བྲིས་འདུག

སྤྱི་ལོ་ 1876 རབ་ཚེས་མེ་བྱི་ལོ།

《རྒྱ་རྩིས་ལས་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་པེ་ཅིང་གནས་པའི་ ཡུལ་ གྲུ་གཙོ་བོར······
བྱས་ཏེ་ཉི་ཟླ་གཟའ་འཛིན་བརྟག་ཚུལ》དཔལ་རིས་མཆོད་རྟེན་ ཐང་སྨོམ་ཞི་སྤྲུལ་
སྐུ་ལུང་རྟོགས་བསྟན་འཛིན་ཚུལ་ཁྲིམས་ཉི་མས་མཆོད་བརྗོད་སོགས་གསར་བསྐྲུན་
བྱས་ཏེ་དཔེར་དུ་བསྐྲུབས་པ་ཤོག་བཅུ་གཉིས་ཅན། དཔར་བྱང་དུ"མཁས་ཆེན་
བཟོད་པ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས ······འཚད་ཉན་གྱི་སྲོལ་ བཏོད་ དེ་རིང་ དུ་ གནས······
ནའང་། དུས་ཕྱིས་ཡུལ་ཕྱོགས་སུ་དུས་གཟར་ཆེན་པོ་བྱུང་བའི་རྐྱེན་གྱིས་དཔེ་
རྒྱུན་ཡང་གཞན་དུ་འཐོར་འཕྱུར་གྱིས་ལུགས་ འདིའི······འབྲི་རྒྱུན་ཡང་ནུབ་པར་
ཉེ་བ་ན། གོང་གསལ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་སྲས། བདག་གི་སློབ་དཔོན······བློ་
བཟང་འོད་ཟེར་བས་བསྟན་རྒྱུན་ལ་དགོངས་ནས་ཐུགས་བསྐྱེད་གྱིས། སླར་ཡང་
ཚིག་དོན་ཀུན་ལ་ཞུས་དག་དང་འཆད་ཉན་རྒྱ་ཆེར་མཛད"ཅེས་བྱུང་།

སྤྱི་ལོ་ 1900 རབ་ཆོས་ལྕགས་བྱི་ལོ།

《སྣང་བྱེད་ཟུང་གི་སྲིབ་ཡོལ་བཏག་ཐབས་ཤེས་རབ་རལ་གྲིའི་འོད་ཟེར》 མཛུག་ཏུ་རབ་ཆོས་ཤིང་བྱི་ལོའི་རྩིས་གཞི་བཅས། དཔར་མ་ཤོག་གྲངས་སོ་གཉིས་ རེའུ་མིག་ཀ་ནས་ཚའི་བར་ཤོག་གྲངས་ཞེ་བཞི་བཅས། དམེ་ཤུལ་ཐང་སེར་ཆོས་ འཕེལ་གྱིས་མཛད། མཛད་བྱང་དུ "སེར་ཆེན་སྤྲུལ་སྐུ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ གྱིས། རེའུ་མིག་ཀུན་ལ་རང་ཐད་སྲང་ཕྱད་པ་ཡོད་ཅེས་ཐོས་ཀྱང་མིག་གིས་སྣང་ མ་གྱུར། འོན་ཀྱང་གཏམ་དེ་གཞི་བྱས་རང་བཟོས་བྱས"ཞེས་དང་། ཡང་"རེའུ་ མིག་འདིའི་ནང་གི་ཀ་ཏ་ཁའི་རྟགས་ཅན་རྣམས་དང་། རེའུ་མིག་གཞན་གང་ ཡིན་ཀྱང་། མ་ཡིག་བྲིས་མ་ཡིན་པས་མཐུན་མི་མཐུན་སྣ་ཚོགས་མཐོང་ཞིང་། རེའུ་མིག་རྣམས་ལ་དག་མི་དག་ཞིབ་དཔྱད་འཚལ"ཞེས་པ་ལྟར་རེའུ་མིག་ལ་སྐྱོན་ ཡོད་པར་མཐོང་ཡང་། རེའུ་མིག་བཟོ་ཚུལ་རྩ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆ་ཀ་གཞུང་རང་ཉིད་ན་ མེད་པའི་དབང་གིས་བཅོས་ཐབས་དང་བྲལ་བར་ལུས། དེ་ནི་བོད་ཀྱི་རྩིས་པ་ རྣམས་སྐྱོམ་པས་རྒྱུ་འདོད་རེ་བ་ཞིག་ཡིན།

《མ་ཧཱ་ཙི་ནའི་རྩིས་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བ། དབུགས་སྐྱང་གི་རི་མོ་སྒྲུབ་ཚུལ་ དང་ཆོས་གྲངས་ཀྱི་རེའུ་མིག ནམ་མཁའ་མིག་དབང་ལག་པའི་གྲངས་སུ་སྤྲོལ་བ་ པདྨའི་རྒྱན་པོ》དམེ་ཤུལ་བཀྲ་ཤིས་ཆོས་འཕེལ་གླིང་གི་དཔར་མ་རྒྱས་པ་ལ་ཤོག'' གྲངས་ཞེ་གཉིས། བསྡུས་མ་ལ་ཤོག་གྲངས་དྲུག་ཙམ། ནམ་མཁའ་མིག་དབང་ ལག་པ་ 2520 ནི་གཟའ་སྐར་སྤྲར་སྐྱེ་ཉི་ཁམས་ཀུན་ལ་ཁྱབ་པའི་འཁོར་གྲངས'' ཡིན། འབྲས་བུའི་བཤད་པ་ནི《གཡང་ཏི་ཟ་མ་ཏོག》ནས་ཟུར་དུ་བཀོལ་བའི་ ནག་རྩིས་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་ 1924 རབ་ཆོས་ཤིང་བྱི་ལོ།

《མ་ཧཱ་ཙི་ནའི་ལུགས་ཀྱི་ཉིན་རྩིས་ཆ་ལག་ཟླ་ཉི་སྲིབ་ཚུལ་དུས་གཟེར་ས'' གླང་ཉེར་མཁོའི་རྩིས་ཕྲན་དང་བཅས་པ་བདེ་བླག་ཏུ་རྟོགས་པའི་བསྟན་བཅོས''''

འཛམ་དཔལ་དགྱེས་པའི་འཇམ་དཀར ༽དཔར་མ་ཤོག་གྲངས་བརྒྱད། རེའུ་མིག་ཤོག་གྲངས་བཅུ། ཚེ་ཏན་ཞབས་དྲུང་གིས་བརྩམས།

སྤྱི་ལོ་ 1927 རབ་རྒྱལ་མེ་ཡོས་ལོ།

༼རྒྱ་རྩིས་ཀྱི་ལག་ལེན་ཉེར་མཁོའི་རིམ་པ་རྣམས་གསལ་བར་བཤད་ པའི་"' རྩིས་གཞུང་ཤེས་ལྡན་འདོད་འཇོ༽དཔར་མ་ཤོག་གྲངས་བརྒྱད། རེའུ་མིག་ཤོག་གྲངས་དྲུག རེབ་གོང་བདེ་ཆེན་སྤྲུལ་སྐུས་བརྩམས།

༼རབ་བྱུང་རྒྱལ་པོའི་མེ་ཡོས་ནས་དྲུག་ཅུ་སྐོར་གཅིག་གི་སྤྱི་ཞག༽ དཔར" མ་ཤོག་གྲངས་ལྔ། མཛད་བྱང་དུ"ཁྲི་ཆེན་མཆོག་གིས་གཙོས་གཞུང་སྤྱིའི་བཀའ། སྤྱི་བོར་བབས་པ་གྱིན་ཕྱོག་མ་ནུས་པས། མི་མང་ཚུར་ཚོགས་ངང་ནས་བྲིས་པ་འདི། ངས་སམ་མ་ངེས་སོམ་ཉིའི་དྲ་བའི་གནས། རྒྱ་ནག་ཧྲང་ལི་ཡིན་ཀྱང་ནོར་སྲིད་ན། ངེད་ཅག་དམན་པ་རྣམས་ལ་སྨོས་ཅི་དགོས།" ཞེས་བྱུང་བ་དེ་ཁྱིངས་བསྐྱངས་ཀྱི་ཚིག་ཙམ་མིན་སྙམ།

༼མ་ཧཱ་ཙི་ནའི་ལུགས་ཀྱི་རྩིས་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་སྤྱི་རྩ་མཁས་པའི་དགོངས་རྒྱན ༽དར་རྒྱས་གསང་ཆེན་གླིང་གི་དཔར་མ་ ཤོག"'' གྲངས་དྲུག བྲག་དགོན་པ་འཇམ་དབྱངས་བསྟན་པ་རྒྱ་མཚོས་བརྩམས། གཞུང་ལས "དེ་ཡང་མཁའ་རོ་འཕར་བ་དང་འདིའི་ལུགས་ཀྱི་ཟླ་བསོལ་གཉིས"' དུས་མི་མཉམ་ཡང་། ཟླ་དག་ལ་སྔོན་ཕྱི་གང་འོས་བྱས་ཏེ། དག་ཚེས་སྔ་མས་ཕྱི་མར་ཕྱི་བའི་ལྷག་གིས་ཟླ་བ་ཆེ་ཆུང་གི་ངེས་པ། དེ་སོ་བྲི་བསྣུབས་ཀྱི་དཀའ་ཚེགས་ལ་མ་བལྟས་པར་ཡང་ནས་ཡང་དུ་བརྟགས་པ་དང་། བསོལ་འདོན་ཚུལ་ཡང་སྣང་བྲལ་དང་ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག་པ་གཉིས་བསྡུར་ཏེ་བསྒྲུབས་པས། ཡིད་ཆེས་པའི་གནས་སུ་བྱར་རིགས་སོད། འོན་ཀྱང་གཞན་དང་མི་མཐུན་པ་འགའ་རེ་སྣང་ན། གང་སྣང་དེར་འདི་ཀའི་ཕྱོགས་ལ་བློ་གྲོས་ཀྱི་འཇུག་པ་ཡངས་པའི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དག་ཚེས་སོགས་མ་ནོར་བར་བསྒྲུབས་ནས། དཔྱད་པ་

བགྱིས་ཏེ་བདེན་མི་བདེན་གྱི་ཐེ་ཚོམ་ཆོད་པ་ལ། ཕྱོགས་ལྷུང་དང་བྲལ་བས་ཡོངས་ཤིག ”ཅེས་གཙིགས་གཙིགས་སུ་གདམས་པ་འདི་མན་ངག་ཏུ་འཛིན་པ་··· གནད་དུ་ཆེའོ། །

གཞན་ཡང་རྒྱ་ནག་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ས་སྐད་བརྟག་ཚུལ་དེ་གོང······ གསལ་རྩིས་གཞུང་དག་ལས་ཕལ་ཆེར་ཞར་བྱུང་རྩིས་ཕྲན་དུ་བཀོད་ཡོད་ཅིང་། ཟུར་དུ་བཀོལ་བའི་ཡི་གེའང་འགའ་ཞིག་ཡོད་དེ།

⟨1⟩དངུལ་ཆུ་དྷརྨ་བྷ་དྲའི་ཐུགས་སྲས་བློ་བཟང་ཆོས་འཕེལ་ལམ་དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་རྡོ་རྗེ (སྤྱི་ལོ 1809 —1892)ཡིས་བརྩམས་པ། དེའི་གསུང་འབུམ་ག་པའི་ནང་དཔར་མ་ཤོག་གྲངས་དྲུག

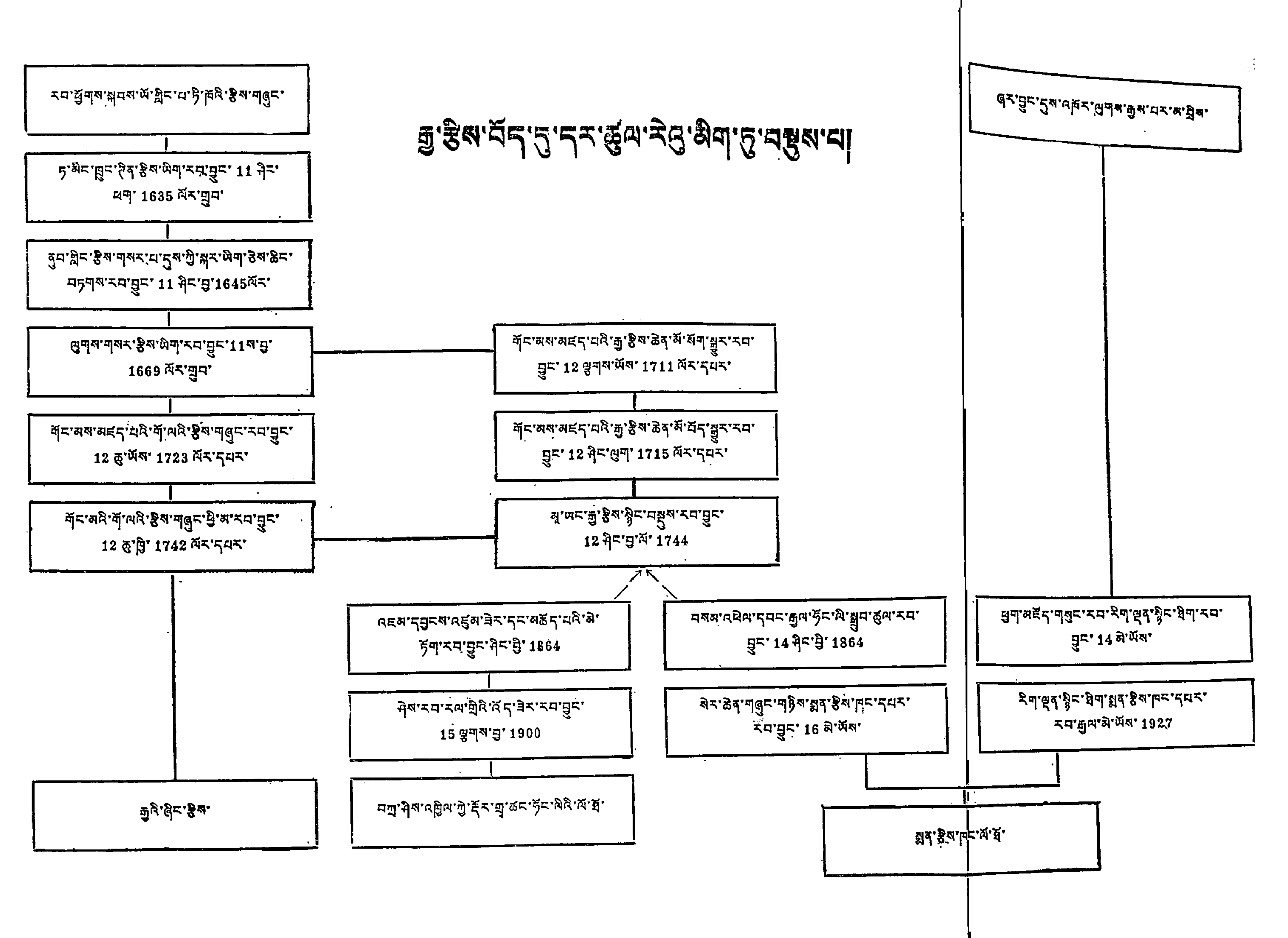
⟨2⟩བསོད་གྲགས་སྤྲུལ་སྐུ་སྐལ་བཟང་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོས་བརྩམས་··· པའི《ས་སྐད་འབྲས་བཤད་ཡོངས་འདུས་ས་བརྟོལ་བ》དཔར་མ་ཤོག་གྲངས་དྲུག ལྷ་བྲང་དཀར་ཆག་ཏུ་སྣང་ཡང་དངོས་སུ་མ་མཐོང་།

⟨3⟩《རྒྱའི་ལུགས་ཀྱི་ས་སྐད་བརྟག་པའི་བསྟན་བཅོས་དགེ་ལེགས་འདོད་པ་འཛོ་བའི་བ་མོ》དཔར་མ་ཤོག་གྲངས་བཅུ་གསུམ། མཛད་བྱང་དུ་རྩོམ་པ་པོའི་མིང་མི་སྣང་། དཔར་བྱང་དུ་འཇམ་མགོན་བློ་གྲོས་མཐའ་ཡས་ཞེས་བྱུང་བར་གཟིགས་ན་རྙིང་མ་པའི་བླ་མ་ཀོང་སྤྲུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ (སྤྱི་ལོ 1813—1890)ཡིན་པར་ངེས་ཀྱང་གསུང་འབུམ་གྱི་ཁྲིད་ན་མི་འདུག ལུགས་འདི་བྱུང་ཚུལ་སྨྲས་པའི་སྐབས་སུ“ཁྱད་པར་གནམ་བསྐོས་ཚངས་པ་ཡིས། །རྒྱལ་ཁབ་ཉིད་ནས་ཀུང་ཡོ་ཙ། །མགོན་པོ་སྐྱབས་སོགས་མཁས་མང་ལ། །ཚུལ་འདིའི་དོགས་སེལ་བཀའ་དྲིན་རྣམས། །ཡང་ཡང་ཞིབས་པའི་ཞུ་ལན་དང་། །རྩིས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་སྔོན་མེད་འགའ། །ཡི་གེའི་ལམ་ནས་ལན་མང་བྱུང་། །ཁྱད་པར་ལི་ཅང་ཏུ་ཡུལ་གྱི། །རྩིས་མཁན་ཡན་ཁྲན་ལིང་དངོས་ལ། །རྩིས་ཀྱི་ལག་ལེན་མཐའ་ཡས་གསན། །གསོ་དཔྱད་དང་ནི་རྩིས་གཞུང་འགའ། །རྒྱ་ཡི་དཔེ་ལས་བོད་དུ་བསྒྱུར། །མཁས་

གྲུབ་ངེས་ལེགས་བསྟན་འཛིན་དང་། །ཟུར་མང་མཁས་པ་ཀུན་ཁྱབ་སྟེ། །ཐུགས་སྲས་ཟུང་གིས་དྲིན་ལས་འདིར། །ཐུན་མོང་རིག་པའི་གནས་ཀྱི་སྙིང་། །ཕྱོགས་འདིར་སྐར་ཡང་གསལ་བར་གྱུར། །དེ་ལ་ས་བཤད་གཙོ་བོ་ནི། །བཀའ་ཡི་སླང་རྩིས་ཞེས་སུ་གྲགས "ཞེས་ལུགས་འདི་འཇང་ས་དམ་ཡུལ་གྱི་རྒྱའི་རྩིས་མཁན་ཡན་ལྷན་ཡིང་གིས་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ཚུལ་འདི་ཀོང་སྤྲུལ་གྱིས་བརྩམས་པའི《ཤེས་བྱ་ཀུན་ཁྱབ》མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས་བསྐྲུན་པའི་དཔར་མའི་ཤོག་གྲངས 599 ནའང་དེ་ལྟར་འཁོད། སླང་རྩིས་ཀྱི་སྟེང་དུ"བཀའ་ཡི"ཞེས་ཞིབ་ཆ་ཁྱད་པར་སྦྱར་བ་དེས། སླང་རྩིས་དུ་མ་ཡོད་པའི་ནང་དུ་འདི་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་ཡིས་བཅས་པ་ཚད་མར་འཛིན་དགོས་པའི་དོན་ཡིན་པས་རྒྱ་ཡིག་དང་མཐུན་ནོ། །

ནོན་བཟུ་བ།

ཅི་ནའི་ཡུལ་དུ་གནའ་རབས་ནས་གནམ་རིག་གི་རྩིས་ལུགས་དར་སོ་ཆེ་ཞིང་པོ་ལྟར་ལེའུ་ཐོ་འགྲིམ་གྱི་ཡོད་ཀྱང་། དེ་བཙོ་ཚུལ་གྱི་གནད་འགག་དང་གཟའ་འཛིན་བརྟག་ཐབས་སོགས་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བཀག་རྒྱ་བཅན་པས། བོད་ལ་དར་ཡོད་ཚོད་མི་འདུག་སྙམ། ཏ་མིང་རྒྱལ་རབས་ཛོགས་ཁར་བཀག་རྒྱ་དེ་གློད་དེ། ལྷག་པར་ཆིན་གོང་མའི་སྐབས་རྩིས་རིག་སྦྱོང་མཁན་གཟེངས་བསྟོད་བྱ་ཡུལ་དུ་འགྱུར་བར་བརྟེན་བོད་དུ་ཡང་དར། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་དྲུག་པར་ཡོ་རོབ་གླིང་ལ་རྒྱང་ཤེལ་སོགས་འཕྲུལ་ཆས་མང་དུ་བྱུང་བའི་རྐྱེན་གྱིས་ གནམ་རིག་རྒྱ་ནག་ལས་འཕགས་པར་གྱུར། རྒྱའི་དོན་གཉེར་ཅན་ཆོས་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་སྤེལ་མཁན་བསྟེན་ནས་ནུབ་གླིང་རྩིས་གསར་གྱི་གཞུང་བརྩམས། གོང་མ་ཁང་ཞིའི་བདག་རྐྱེན་གྱིས་དེ་དག་སོག་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་པ་དང་། དེ་རྗེས་སོག་ཡིག་ནས་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར། སྤྱི་ལོ 1715 ལོར་དཔར་དུ་བཏབ་པའི་མིང་ལ། རྒྱ་རྩིས་ཆེན་མོར་གྲགས་པ་དེ། གཙོ་བོ་ལག་ལེན་གྱི་རེའུ་མིག་ལས་གོ་དོན་གྱི་བཤད་པ་ཞིབ་མོ་བསྒྱུར་མེད་ལ། བསྒྱུར་ཟིན་དེ་རྣམས་ཀྱང་ཐད་བསྒྱུར་ཤིད་ཆེ་བས་གོ་དཀའ་

རྒྱ་རྩིས་བོད་དུ་དར་ཚུལ་རེའུ་མིག་ཏུ་བསྟུས་པ།
རབ་ཕྱུགས་སྐབས་ཡོ་སྒྲིང་པ་ཏི་ཁྲིའི་རྩིས་གཞུང་
ཏ་མིང་ཁྲུང་འིན་རྩིས་ཡིག་རབ་བྱུང་ 11 ཤིང་ཕག་ 1635 ལོར་གྲུབ་
ཐུབ་སྤྲིང་རྩིས་གསར་པ་དུས་ཀྱི་སྐར་ཡིག་ཅེས་ཆིང་བཏགས་རབ་བྱུང་ 11 ཤིང་བྱ་1645ལོར་
ཞུགས་གསར་རྩིས་ཡིག་རབ་བྱུང་11ས་བྱ་ 1669 ལོར་གྲུབ་
གོང་མས་མཛད་པའི་གོ་ལའི་རྩིས་གཞུང་རབ་བྱུང་ 12 ཆུ་ཡོས་ 1723 ལོར་དཔར་
གོང་མའི་གོ་ལའི་རྩིས་གཞུང་ཕྱི་མ་རབ་བྱུང་ 12 ཆུ་ཁྱི་ 1742 ལོར་དཔར་
རྒྱའི་ཞིང་རྩིས་
གོང་མས་མཛད་པའི་རྒྱ་རྩིས་ཆེན་མོ་སོག་སྒྱུར་རབ་བྱུང་ 12 ལྕགས་ཡོས་ 1711 ལོར་དཔར་
གོང་མས་མཛད་པའི་རྒྱ་རྩིས་ཆེན་མོ་བོད་སྒྱུར་རབ་བྱུང་ 12 ཤིང་ལུག་ 1715 ལོར་དཔར་
ལྕ་ཡང་རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས་རབ་བྱུང་ 12 ཤིང་བྱ་ལོ་ 1744
འཇམ་དབྱངས་འཇུམ་ཟེར་དང་མཆོད་པའི་མི་ཏོག་རབ་བྱུང་ཤིང་བྱི་ 1864
ཤེས་རབ་རལ་གྲིའི་འོད་ཟེར་རབ་བྱུང་ 15 ལྕགས་བྱ་ 1900
བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ་ཀྱི་རྫོང་གྲྭ་ཚང་ཏྲང་ལིའི་ལོ་ཐོ་
བསམ་འཕེལ་དབང་རྒྱལ་ཏྲང་ཡི་སྒྲུབ་ཚུལ་རབ་བྱུང་ 14 ཤིང་བྱི་ 1864
སེར་ཆེན་གཞུང་གཉིས་སྨན་རྩིས་ཁང་དཔར་རབ་བྱུང་ 16 མེ་ཡོས་
ཞར་བྱུང་དུས་འཁོར་ལུགས་རྒྱས་པར་མ་བྲིས་
ཕྱག་མཛོད་གསུང་རབ་རིག་ལྡན་སྙིང་ཐིག་རབ་བྱུང་ 14 མེ་ཡོས་
རིག་ལྡན་སྙིང་ཐིག་སྨན་རྩིས་ཁང་དཔར་རབ་རྒྱལ་མེ་ཡོས་ 1927
སྨན་རྩིས་ཁང་ལོ་ཐོ་

ཞིང་འཁྲིད་རྒྱུན་ཡང་མེད་པ་འདྲ། ཆན་ལུང་ཁྲི་ལོ་དགུ་པ་ཤིང་བྱི(སྤྱི་ལོ་1744)པེ་ཅིང་ཡུང་ཧོ་དགོན་རྩིས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ཞིག་གིས་དེའི་དོན་བསྡུས་ཏེ་་་《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》ཞེས་བྱ་བ་མཛད་པ་དེ་ལ་ཕྱིས་སུ་ སྔ་ཡང་རྩིས་གཞུང་་་་་ཞེས་གྲགས། དེ་ལ་གཟའ་འཛིན་ཁོ་ན་ལས་གཟའ་ལྔ་མེད། རི་མོའི་ལམ་དུས་འཁོར་ལུགས་ལ་བསྟུན་ནས་བཅོས་ཡོད་པའི་དབང་གིས་བོད་ཀྱིས་ལག་ལེན་བྱེད་་པ་ལ་སྟབས་བདེ་བས་ད་ལྟའི་བར་འཆད་ཉན་མ་ཆད། ཡིན་ན་ཡང་དེར་སྐྱོན་འགའ་ཞིག་ཡོད་པས་ཉི་འཛིན་གྱི་རི་མོའི་འབབ་འབྲས་རྒྱ་དཔེའི་རང་ལུགས་ཇི་་བཞིན་ཐིག་པ་མི་ཡོང་བ་དེ་ན་དོན་གཉེར་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་རྩིས་ཆེན་མོའི་རྒྱ་་་་བོད་ཡི་གེ་གཉིས་ཞིབ་ཏུ་བསྡུར་ནས་ལུགས་འདི་ཇེ་ལེགས་སུ་གཏོང་རྒྱུའི་རེ་སྨོན་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན།

ཞེས་པ་འདི་ནི། མདོ་སྨད་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ་གྱི་ཀྱི་རྫོར་གསང་སྔགས་དར་རྒྱས་གླིང་གི་རྩིས་རམས་པ་བསམ་གྲུབ་རྒྱ་མཚོའི་བཀའ་དྲིན་ལ་བརྟེན་ནས་སྔ་ཡང་གི་རྩིས་གཞུང་ལྟར་ཉི་མ་དང་ཟླ་བ་སྒྲིབ་ཡོལ་གྱི་དཔེར་ བརྗོད་ ཙམ་ རེ་བྲིས་ ནས་སྔར་ཡང་གནམ་རིག་གི་ལོ་རྒྱུས་སྐྲ་བ་ཁྲིན་ཅིའུ་ཅིན་ལ་བརྟེན་ཅིང་། སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་རྒྱ་དཔེ་དང་རགས་བསྡུར་བྱས་ཏེ། གོ་དོན་འགོ་འབྱུས་ཙམ་ལས་ཤར་མེད་ཀྱང་། རང་གི་བརྗེད་བྱང་ཚུལ་དུ་ཏང་སྐྱིན་ཞིན་ནམ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོས་རབ་རྒྱལ་ཆུ་ཕག་ལོའི་སྨྲུལ་ཟླར་བྲིས་པའོ། །

藏传时宪历原理研究

陈久金　黄明信

关于时宪历在中国天文学史中的地位及其经典著作《历象考成》的渊源，时宪历传入蒙藏地区的社会背景和历时条件，藏文的《汉历大全》改编成《汉历心要》的过程和作用等，已见《藏传时宪历源流述略》一文。本篇专就藏传时宪历的科学原理和各项计算步骤的意义，进行分析和研究。

太阳月亮运动方位的推算

太阳月亮是最显著的天象，它们直接关系到人们的日常生活，因而人们必然对它们特别关注，研究和探讨它们的运动规律，准确地计算出它们的运动方位，不仅是制定历法的基础而且也是预报日月食最关键的部分。

在时宪历传入西藏之前，藏族计算太阳月亮的运动方位大都依据时轮历，其计算方法我们在本书的第一部分《藏传时轮历原理研究》一文中已作了介绍。由于这种历法的基础来源于一千年以前，其计算方法是较为古老的，它虽然也有日月不均匀运动的计算，但较为简略，其误差经过许多世纪的积累，就较为显著了。

在时轮历中，虽有推算月亮近点运动的方法，也有月亮近地点运动的计算，但尚未认识到太阳月亮并不在一条轨道上运动，

因而也就没有认识到月亮运动的白道与太阳运动的黄道有一个约五度左右的交角。交食的成因，也只能用一假想的天体罗睺头尾的掩盖来解释。

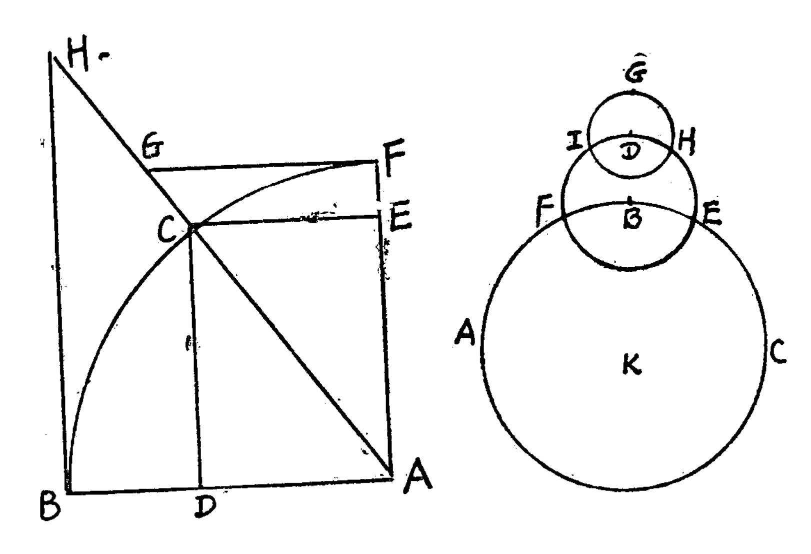
对于太阳，在时轮历中虽有近点运动的计算方法，但尚未认识到近地点也在运动，也不知有岁差。这些误差，在一个短时期内虽然不易发现，但经过数百年的积累，就已经很大了，尤其是推算日月食误差较大，常有失误，这些都是当时的藏族学者渴望学习和引进时宪历的原因。

时宪历的前身是明末徐光启和西方传教士汤若望等合编的《崇祯历书》，采用西方的第谷体系。它在理论上虽然还存在缺陷，但所使用的基本数据和所推得的天体方位都是很精密的，这套计算体系，已经进入近代天文学的范畴。因此，它与古老的时轮历系统相比，自然就要先进得多。

第谷体系认为恒星、日、月以地为心运动，行星又围绕太阳运动。在这个体系中，它给出了日月与地球半径的比例，给出了计算日月诸天体距离的方法。也给出了日月视半径与距离的关系，这些知识，对于当时中国的知识界来说，都是闻所未闻的。

在汉族古代，缺少几何学的理论，因此，在历算中运用的都是代数方法。藏族时轮历也是如此。时宪历引进了西方的三角几何理论，只有懂得了这套概念，才能彻底理解时宪历推算天体运动和交食的原理。

所谓八线表，如图(一)所示，对BAC角而言，BC为本弧(即∠BAC所对之弧)，CF为余弧(即∠CAF所对之弧)，CD为正弦，CE为余弦(CE＝AD)，BH为正切，FG为余切，HA为正割，AG为余割。即代表了平面三角形和弧三角形中，已知三个数值求另外五个值的关系。它依据不同的角度列成表，称之为八线表，这是时宪历的数学基础。在时宪历中，应用到一些平面三角形和正弧三角形的边角互求的公式。在本文中，不能对这些公式一一介

图(一) 八线图解　　　图(二) 本轮均轮示意图

绍，我们只能把这些公式当作是已知的。有兴趣的读者请参阅《历象考成》有关内容。

第谷体系仍然遵循希腊天文学家提出的，天体都只能作正圆匀速运动的概念。人们通常所观测到的天体不均匀运动，则用本轮均轮体系来解释。如图(二)所示，K为地球，G为太阳的实际位置。太阳在GHI圆上均匀运动，这个圆叫作均轮，太阳在这个圆上的运动方位叫做均数。均轮的圆心D在另一个圆DEF上均匀地运动，这个圆叫作本轮，均轮心D在本轮上的运动方位称作引数。本轮的圆心B又在另一个大圆ABC上均匀转动，这个圆叫作本天，本轮心B在本天上的运动方位称为平行，本天的中心即为地球。适当地选择各圆的半径及G、D、B各点的运动速度，就可以计算出太阳在各个时刻的运动方位，并能用以说明太阳的迟疾变化。太阳的平行度与依引数求得的均数相加减，便得到太阳的实际运行方位。

时宪历在推算天体运动方位时是以一周分为360度计算的，所用的计算单位是宫、度、分、秒、微、纤，冬至点为计算的起点。求太阳平行度，为从冬至时刻至所求日时刻（例如某月平朔或平望时刻），其间相距的日分，乘以太阳每日的平行度。这日平行度的数值等于圆周长除以岁实。《汉历心要》一书中所用的太阳每朔望月平行度为29°6′24″15′″103′″（以″′代表微，以″″表示藏传时宪历中最小一个弧长单位，为360进位），与时宪历中雍正癸卯元所用的太阳日平行3548″.3291是一致的，而与康熙甲子元所用的月平行3548″.3305有差异。再如《汉历心要》所用的太阴距交行为每月1^{s}0°40′13″55″′167″″，也与雍正癸卯元的数值完全一致，而与康熙甲子元的110414″.016574有差异。由此看来，马杨寺《汉历心要》书中所用的数据，主要来自雍正癸卯元。但是，在雍正癸卯元中已采用椭圆体系，而藏传时宪历则并无此反映。

值得注意的是，在藏传时宪历中，仍然保持原有的分数算法，没有引进小数概念。因此在推算中要增加很多困难。藏传时宪历的岁实采用$365\frac{60}{247}$日（即365·2429149日），这是译者根据藏族历算的习惯自造的一个数据，与时宪历无关。其所以取此数值，大约是分子60正好与六十干支周相合，而分母247＝13×19，与十九年七闰的闰周有关。它所自造的这个岁实，虽然比藏族时轮历中所用的精密得多，但比时宪历的岁实却要粗疏。而且按这个岁实，太阳月平行应为29°6′24″5″′，它却仍然用了雍正癸卯元的29°6′24″15″′，这在体系上是自相矛盾的。其实，康熙甲子元的岁实有一个现成的分数$365\frac{31}{128}$，比它这个数值要好得多。

时宪历求任何一个月的平朔时刻至该年冬至的日分时，是以月数乘朔策，再加冬至至12月平朔的时刻（称作首朔）。如要求任何一月平望时刻至冬至的日分，则还需加上望策。冬至到12月平

朔的时刻，则由历元的基本数据分别推得。在《汉历心要》的书中，则不用时宪历的上述算法，而是改用时轮历的传统计算方法，直接求出积月：

积月＝积年×12＋〔积年×12×2＋10〕÷65（取整数商）＋所求平朔月序数

其中10是闰应。然后，积月乘朔策，满岁实去之，即得。

时轮历的朔策与时宪历相同，而岁实却相差很大。65年设24闰月，是与其岁实365 270645日相适应的。《汉历心要》采用时轮历的这个闰周，在体系上是不周密的。

太阳有近点运动，故运行有盈缩。求盈缩需从近地点（或远地点）起算。在时宪历中，近地点称作最卑点，是自西向东移动的。它每年每月每日所在的位置都不同。故求日行盈缩需先求出该日太阳近地点的位置（在时轮历中，太阳远地点和近地点的位置是不变的永远是90°和270°），即时宪历中所说的最卑行。然后以太阳平行度减去最卑行，即得太阳平位置距近地点的度数（引数）。每部历法都已测得太阳近点运动的盈缩差表（时宪历中称作均数表）。有了太阳距近地点的数值（引数），就可求得盈缩分，也就是时宪历中所说的均数。

时宪历求引数的方法是：引数＝所求日太阳平行度－该日太阳最卑行度＝所求日的太阳平行度－（历元至所求日之积日数×每日太阳最卑行度＋历元时的太阳近地点所在度（最卑应）。

《汉历心要》书中把引数叫做“自行”，它所给出的求引数的方法有所改变，采用：

引数＝该日太阳平行－最卑平行－最卑应

＝积月×（太阳每月平行－太阳最卑点每月行度）－最卑应

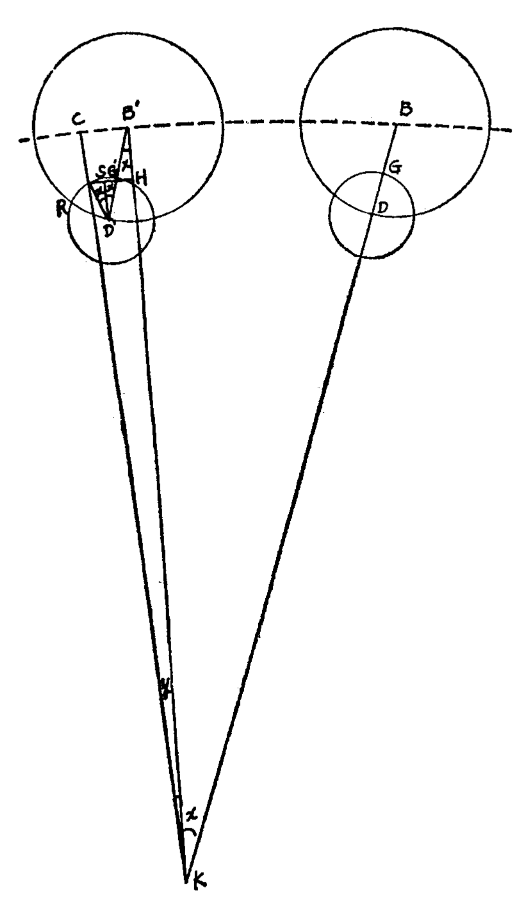
＝积月×太阳每月自行29°6′19″9‴242⁗－最卑应

由此可见，此书所用太阳最卑点每月行度为：

29°6′24″15‴103⁗－29°6′19″9‴242⁗＝5″5‴221⁗

即每月 5″.0935648，岁差为 62″.9986，与雍正癸卯元每年62′.9975极为相近，而与康熙甲子元的61″.16666差异较大。

时宪历以引数求均数在几何学上的理论根据是，如图(三)所示：K为地球，B B′为本天圆周，本轮心在B点时，太阳在最卑点G，根据均轮心行本天度的假设，当本轮心在本天圆上移动X角

图(三)太阳平弧、引数、均数示意图

图内R的位置应移向右上

时，本轮心也移过X角到达B′，则根据本轮均轮系统的假设，太阳将在均轮上移动2倍于引数的角度，则太阳自最卑点G′移动到R，又根据均轮半径D′G′等于本轮半径$\frac{1}{3}$的假设，设本轮半径为r(268812)，则$B'G'=\frac{2}{3}r$，再自G′向本天半径B′K作垂线，交于H，连接G′R，则在等腰△D′RG′中，顶角D′等于2∠B，则RG′H必为一直线，在△B′G′H和△D′RG′中，可分别求得$G'H=\frac{2}{3}r\sin x$，$B'H=\frac{2}{3}r\cos x$，$RG'=\frac{2}{3}r\sin x$，又设本天半径BK为已知(1千万)，设∠B′KC＝y，为太阳运动的盈缩分，即均数，则利用△HKR可求得$\mathrm{tg}y=\frac{HR}{HK}=\frac{4}{3}r\sin x/(BK-\frac{2}{3}r\cos x)$，查正切表即可求得y角，于是求出均数，它即是本天圆上的B′C弧，∠BKB′＋∠y即为太阳的实行度。

由于本天和均轮是自西向东顺行，而本轮则是自东向西逆行的，太阳在均轮上的移动速度又始终等于均轮心移动速度的两倍，则当太阳在最卑点或最高点时，均数为0，实行等于平行，当引数为90°和270°时均数达到正负极大。对于一般情况，其数值可用以上公式求得，引数为一二象限为正，三四象限为负。时宪历中所列均数表的数值，就是根据以上公式求得的。以上所勾画出的天体盈缩运动的规律，仅仅是一种假设，用这种理论所求得的天体运动方位，与实际观测到的方位确是大致相合的。但更精密的观测证明，用这套理论所求得的天体运动方位与实际是有差异的，其中月亮运动方位的差异尤其明显，为了求得更精密的月亮方位，所以又作出在均轮以外再加上新的次轮的假设。然而加上次轮以后，所求得的方位仍不密合，后来终于被开普勒以椭圆运动的理论所取代。

求得太阳的实行度以后，太阳的方位就已确定，但是用行度表示太阳方位不适宜于肉眼观测，所以又仍然按古代的习惯方法，将太阳的行度转换成宿度。在时宪历中，历元时二十八宿中

的任何一宿的距星距离冬至点的数值都是测定了的，这个数值称作宿钤。由于有岁差，二十八宿的距星离开冬至点的数值每年都在改变。所求年的距星位置等于积年×岁差(51″)+黄道宿钤，将太阳或其它天体的行度与相近的二十八宿距星的位置相减，便得到太阳或其它天体的入宿度。

在藏传时宪历中，仍未引入岁差的概念，因此，黄道十二宫与十二星座是不分的。所以它没有再求宿度的步骤。

由以上数例已可明显地看出，藏传时宪历已不是简单地将时宪历译成藏文的问题，而是经过藏族学者学习、研究，再经过自己的创作，与自己的传统历法融合到一起了。

从原理上说，推算月亮运行方位的方法与太阳完全一致，仅是数据不同而已。推算平朔平望时的月亮方位，又往往依据太阳的方位直接推得。因此，这里就不再重复了。

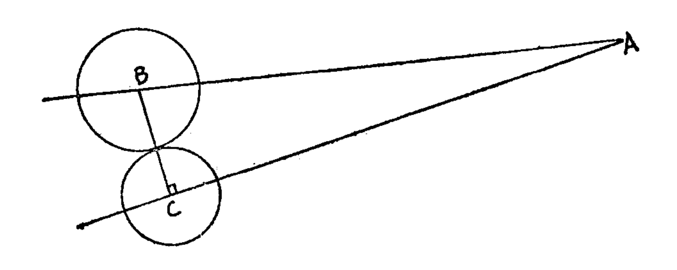
二、月食预报

时宪历推算月食的方法主要可分为求入交月数，求平实望时刻，求食甚时刻和初亏复圆食既生光时刻，推食分、推月食方位等五个部分。现从原理上作出讨论如下：

(1) 求入交月数

这是推算月食的第一步，也是最基本的一步，是判断有无月食发生的关键。只有判断准确该月有月食发生，才有进一步推算的必要，否则将白费气力。因此，事先有一个判断有无交食发生的标准，计算起来就很方便了。自古以来，各家推算月食都给出有判断是否入交的标准，称作食限，大都是经验性的，唯独时宪历，已经建立起一套推算食限的理论基础。

在时宪历中，康熙甲子元的食限为14°54′，雍正癸卯元是15°9′，差别很少，仅是基础数据略作修改后作出的调整。如图

图(四)月食食限示意图

(四)所示，BA为黄道，CA为白道，日月分别沿BA和CA方向运行，A为黄白升交点。B圆为地影半径，C圆为月亮视半径，只有当二者相切或相交时，也即当BC小于两圆半径时才能入交。在弧△ABC中，C是直角，A是黄白大距4°58′30″，BC为两圆最大并径，为46′48″+16′51″=1°3′39″，当黄白距纬小于此数时就有可能发生月食，依弧△公式 SinAC = tgBC/tgA。便可求得食限AC = 12°17′。

以上求得的是平望食限，如考虑到太阳月亮的运动都是不均匀的，则用以判断食限还要放宽，故食限达15°左右。在《汉历心要》的书中所用的食限为12°17′，这意味着所用食限仅考虑平望时两圆相切的关系，而不考虑日月不均匀运动的影响。这种考虑问题方法是出于藏区的实际需要的，因为在12°以上的食限中，不仅发生月食的机会不大，而且食分太小，不易看到，所以也就当作无食来处理了。

有了入交的食限，则就可以判断入交的月份了。《汉历心要》中的“罗头距月根数”，就是时宪历中的首朔太阴交周。在这里，“罗睺头”仍是沿用时轮历的名词。首先求出首朔太阴交周：

首朔太阴交周=〔积月×太阴交周朔策〕(满周天分去之)+太阴交周应，再加望策，便得第一个月(12月)太阴交周，分别以朔策相加，得各月平望交周，若在食限以内，便有月食。《汉历心要》

的太阴交周朔策采用雍正癸卯元的数值1ˢ0°41′13″55‴167⁗，称之为"罗头距月根数"。

（2）求平、实望时刻

①求平望时刻，这是发生月食的大致平均时刻，是粗数，但是，也是用以推算精确的月食时刻的第一步。推算方法在上一节中已经作了介绍。在《汉历心要》的书中是依时轮历推算积月的传统方法，仅改用时宪历的基本数据。由于时轮历的闰周与时宪历有差异，计算时还要进行校对，关于这一点，在《汉历心要》书中的夹注上也已交待清楚。

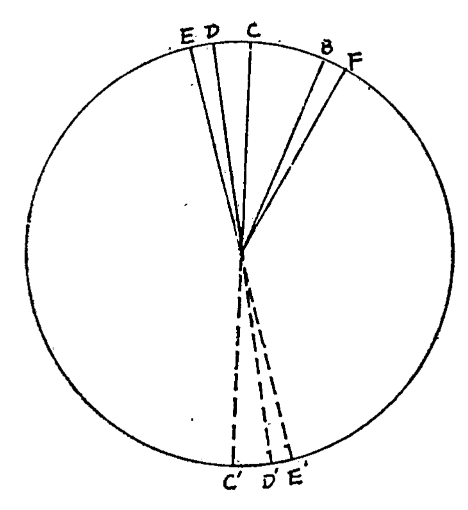
②求平望太阳平行，这是发生月食时的太阳平均方位，也是推算月食时最基本的重要的一步。推算时先求出首朔（所求年年前的十二月平朔）太阳的平行度，然后再加上发生交食的月数与月亮月平行度的乘积，再加上太阳平行望策（即半个太阴月的太阳平行度），即得。首朔太阳平行度可由以上求得的首朔日分乘以太阳日平行求得。

③求日月均数

求日月的平位置和均数的方法，在上节中已经作了介绍。首先求得交食时刻日月近地点（或远地点）的位置，以日月平位置相减，即得日月引数，由引数查太阳均数表和太阴初均数表即得。

④求实望时刻。如图（五）所示A为地心，C′为平望时太阳所在，C为月亮及地影心所在。由于日月都有迟速运动，则平望时实际月在B，日在D′、地影心在D。$\overset{\frown}{BD}$即为距弧。只有当月自B追至D，日月才能相合。月自B追至D所需时间称作"距时"。但在距时这段时间内，太阳又产生引数DE，月亮又产生引数BF，称作"引弧"。因此，太阳实引为引数CD＋引弧DE，月亮实引为引数CB＋引弧BF，由日月实引求得实均，则实距弧为日月实均相加减。由实距弧便可求得实距时。

因此，在时宪历中，有日月均数加减求距弧，又以距弧与月

图(五)平望、实望示意图

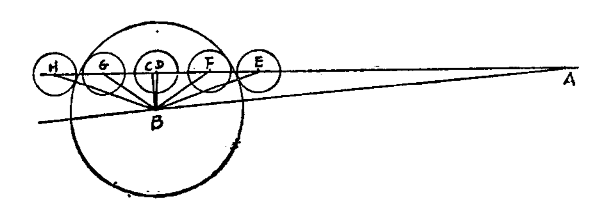
距日平行相乘求距时，再由距时求日月引弧，以日月引数与引弧相加得实引，然后才求得日月实均，再由日月实均相加减求得实距弧，由实距弧求得实距时。以平望加减实距时，得到实望时刻。

⑤求实望用时。经实测，实望与日月相对时刻还有微差，需做均数时差和升度时差的改正。均数时差较为简单，以太阳实均，凡1度化为4时分即可。升度时差即太阳黄经和赤经差数之变时。以均数时差和升度时差与实望相加减得实望用时。

推太阳黄经赤经时，先以实距时求出距弧，以平望太阳平行度加减太阳距弧再加减太阳实均即得黄经，以黄经查黄赤升度表即得赤经。

(5)求食甚时刻

实望时刻并不等于食甚时刻，二者的方位是有差别的，望者，月亮的白道交周等于地球影心的黄道交周。如图(六)所示，AB为黄道，B为地影心，H、G、C、D、F、E、A为白道，E、

图(六) 月食五限图

F、D、G、H分别为初亏、食既、食甚、生光、复圆的白道月心方位，当地影心在B，月心在C时为望，这时AB＝AC，当月心在D时，为食甚，BD垂直于白道，延长线通过白极。

因此，要求食甚时刻，关键是要求得$\overset{\frown}{DC}$长。所以，只需求出AD，然后与AC相减即得。

在直角弧△ADB中，∠A为黄白大距，AB为实望实交周，AD为食甚交周，BD为食甚距纬。∠A∠B和$\overset{\frown}{AB}$为已知，则利用

$$\sin \overset{\frown}{DB} = \sin\angle A \cdot \sin\overset{\frown}{AB}$$

查正弦表，可以求得$\overset{\frown}{DB}$，利用

$$\mathrm{tg}\overset{\frown}{AD} = \cos\angle A \cdot \mathrm{tg}\overset{\frown}{AB}$$

查正切表，可求得$\overset{\frown}{AD}$

则交周升度差$\overset{\frown}{DC} = \overset{\frown}{AC} - \overset{\frown}{AD}$，为食甚与实望时太阴交周之差。

求得交周升度差$\overset{\frown}{DC}$以后，再除以月距日每单位时间的行度以后，便得到食甚距时，以食甚距时与实望用时相加减，便得到食甚时刻。

(6)求初亏、食既、生光、复圆时刻

要求这些时刻，只要求出这些月食阶段与食甚时相距的时间，而要求这段时间，只需求得这些阶段月心距食甚时月心的距弧。如上图所示，$\overset{\frown}{ED}$、$\overset{\frown}{FD}$、$\overset{\frown}{GD}$、$\overset{\frown}{HD}$分别为这四个阶段距食甚时的距弧，由于初亏复圆时月心与地影心相距为月视径与影径之和，食既与生光时月心与地影相距等于影半径与月视半径之差。食甚距

纬DB是已知的，则分别以弧直角△EDB、FDB、GDB、HDB，可求得四个阶段的距弧$\overset{\frown}{ED}$、$\overset{\frown}{FD}$、$\overset{\frown}{GD}$、$\overset{\frown}{HD}$分别除以单位时间月距日行度，便得这四个阶段的距时，与食甚时刻相加减，便得初亏、食既、生光、复圆时刻。

(7)推食分

时宪历的食分大小是这样规定的：

$$食分=\frac{并经-食甚距纬}{月亮视直径}\times 10$$

其中并径为月亮视半径与地影半径之和。这样，当并径等于食甚距纬时，食分为0，当并径减食甚距纬等于月亮视直径时食分为10分。时宪历食分在10分以上为全食，最大食分可达18分多。食分在10分以下为偏食，此时无食既和生光，而只有初亏、食甚、复圆三限。

因此，推食分时关键在于求月亮视径和地影半径。月亮视半径仅决定于月距地心的距离，而月距地心的变化决定于月亮的实行宫度，查交食视半径表即得。地球阻挡太阳投向地球方向的光，在地球的背面留下阴影。由于太阳实径大于地球实径，所留下的阴影是圆锥形的，最终聚于一点，因此，离开地球越远，地影半径就越小。我们所要求的是发生交食时月亮进入地影处的地影半径，它的大小不仅决定于月亮离开地球的距离，同时也与太阳到地球的距离有关。因此，在实际推算时，先定出太阳在最高时的影半径数值，制成影半径表，以月亮实行，在表中就能查得太阳在最高时的地影半径。然后再以太阳实行宫度查影差表，便得到太阳位于相应高度与最高时的影差，与以上求得的地影半径相减便得实影半径。于是可求并径。

很明显，这种推算食分的方法与时轮历的传统方法不同，较为严密。

(8)推月食方位

以往人们定月食初亏复圆方位时，有一条较为简单的方法，即当距纬在黄道北时，则初亏东南，复圆西南；当距纬在黄道南时，初亏东北，复圆西北；食八分以上，包括全食在内，则初亏正东，复圆正西。但实际上，以上法则是对黄道而言的，因此，只有当半夜时（也正是月亮在天顶），且逢月实行度在初宫六宫时才是如此，其它情况与以上所说均有较大误差。

因此，时宪历设计了一个新的判别方法，将月体从上到下分为左右两部分，再平分为上下两象限，成为左上、左下、右上、右下四部分。这样，一般有上、上左、左上、左、左下、下左、下和上、上右、右上、右、右下、下右、下等十四个方位，来表示月食的入食和复圆的方向。因此，在时宪历中，它所表示的入食和复圆方向，是与东西南北方向无关，只与表示地平坐标的上下左右有关。

在《汉历心要》书中所载的判别月食方位的标准，就是依据以上原则制定的，它分距纬在南、北及无距纬三种情况。每一种情况又分别以上半夜和下半夜（即月在子午线东或子午线西）的两种情况来进行讨论。例如，距纬在北，上半夜时，起食下之左，复圆右之下，下半夜时，起食左之下，复圆下之右；距纬在南，上半夜时，起食上之左，复圆上之右，下半夜时，起食左之上，复圆右之上；全食时，上半夜起食下之左，复圆上之右，下半夜起食上之左，复圆下之右。这样的判别方法，就要比时轮历的方法准确得多了。

事实上，在时宪历中，推算月食方位都有具体定量的计算方法，首先从天顶向月亮作地平经线，与黄道相交，求出它与黄道的交角，称之为黄道与高弧相交之角。又求出地影心与月心连线与黄道的交角纬差角。黄道高弧交角与纬差角相加减，得通过地影心的地平经线与地影心和月心连线的交角，称之为定交角。入食、复圆时，偏上、偏下的度数完全由定交角决定。

（9）推各地月食时刻

当月亮一旦进入地影，便照射不到太阳光，因此世界各地只要能见到月亮的地方，都几乎同时看到月食。只是由于各地经度不同，也就是地方时不同，若要以各地的地方时来表示发生月食的时刻，只要用在北京地区推出的结果，加以地方时的改正。也就是在前面已用过的地平经度化时的方法，每向东西1度加减4分钟。

《汉历心要》中最后确定月食发生时刻时说："蕃土在京师之南下方，所以出入似均应较此为迟"，似应"减一时十二分为宜"。以1度相差4分钟换算，它大致应在东经98°稍西，而拉萨则在东经90°。这一地域确在蕃地，但与拉萨却有较大差异。康熙时虽然进行过大规模的经纬度测量，但拉萨未经实测，所用结果不准确也不奇怪。而且原书的口气也并不肯定。不过，一百余年之后有关这方面的著作都仍然沿用此数，並且完全肯定了它，这就很不准确了。

三、日食预报

预报日食时，在计算太阳月亮的运动时，包括平行、均数、距时、实均、实朔、实交周、太阳的黄经赤经、实朔用时、食甚距纬、食甚用时等基本数据的方法，与计算月食时几乎完全一致，因此，关于这些问题可以略而不谈。

月食的成因是由于地掩月，所以发生月食时，在地球上不同地方的人们差不多同时见到。日食则是由于月掩日而产生的。太阳比月亮要大得多，但由于月亮距离地球近，所以看上去两者的视直径大致相同。由于日月离开地球的距离都在变化，所以日月的视径也在改变。当月亮视径大时，也即月距地近时，月亮的影锥便落在地面上，最大时能投下一条宽约数百公里的影带，称为全食带；当月亮离地远，视径小时，影锥落不到地球上，便发生环

食。由于月亮离地球近，在地球不同地区的观测者所看到的月亮视位置与真位置有显著的差别：观测者偏东，则月的视位置就偏西；观测者偏西，则月的视位置就偏东；观测者在南，则视位置偏北；观测者在北，则视位置偏南。因此，它与月食所看到的情况不同，在各地所看到的日食情况都不一样。推算食甚用时时，是以地心立算的，但实际观测都在地面，它的位置便有差异，时宪历称为地半径差，现代称之为地平视差。月亮近视差大，太阳远视差小，以月视差减日视差，得太阳高下差，即变真高为视高，因而所见日食情况便发生变化。因此，求日食时的高下差、东西差、南北差，简称推步日食三差，便成为与月食不同的最主要的课题，也是推算日食时的困难所在。现分如下几个主要问题来进行讨论：

（1）求实朔用时和实朔实交周（食限问题）

与推算月食时完全相同的方法，不同之处仅在于月食时算实望，日食时算实朔，利用计算平朔，由日月均数再求出距弧，距时，再由距时算出日月引弧，然后再利用实均求得实距时，与平朔相加减，便得实朔。

由距时求得交周距弧，以平朔太阴交周加减交周距弧再加减太阴实均，得实朔实交周。

《汉历心要》书中所用的食限为：11ˢ23°38′～0ˢ18°36′，5ˢ11°45′～6ˢ6°22′。这一判据与时宪历雍正癸卯元完全一致，仅0ˢ18°26′错写为0ˢ18°36′。

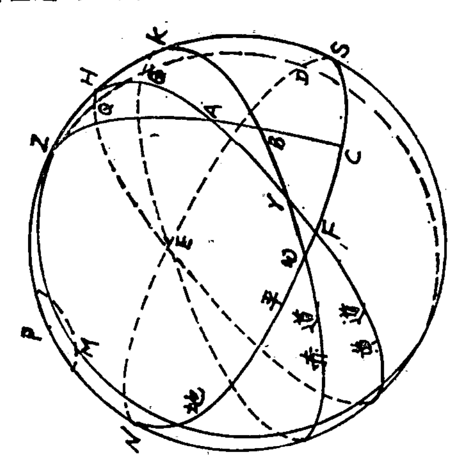
（2）求食甚用时

由距时可求得太阳距弧，然后由太阳平行加减实均和距弧，得太阳黄经。由黄经查黄赤升度表可得赤经。将太阳实均和黄赤经度差变时（1度为4分钟），得均数时差和升度时差，，与实朔相加减，得实朔用时。

以实朔实交周之数查黄白距度表，便得食甚实纬，又以实朔

实交周之数查黄白升度表，可得交周升度差。于是，由实朔实交周加减交周升度差便得食甚交周。另以太阴实引数值，查月距日实行表，可得月距日实行。以交周升度差除以月距日实行，便得食甚距时。以实朔用时，加减食甚距时，便得食甚用时。

(3) 求食甚近时和真时

图(七) 黄平象限、黄道高弧交角和黄道高弧等诸数示意图

在由日食食甚用时求三差及食甚真时时，首先需要引进黄平象限的概念。如图(七)所示，O为地球，位于天球的中央。P为赤极，Z为天顶，E、W、S、N为地平圈，并代表东西南北方向。PZSN为子午圈。WrKE为赤道，交地平于W，E，交子午圈于K。FrAHQ为黄道，交地平于F，交子午线于H。黄道赤道相交于r，为春分点。M为黄极，MZQGD为通过天顶的黄经，交地平于D，又与黄道相交于Q，则Q便称为黄平象限，太阳在Q东时称为限东，在西时称为限西。QH为黄平象限距正午之度。黄平象限Q距地平F为90°，设太阳在A，通过天顶Z向A作地平经线，交赤道于B，交地平于C，则AC称为太阳高弧，∠CAF称为

太阳的黄道高弧交角。

现在的首要目标是求得用时黄道高弧交角A角和日月距地平之高弧AC，现分以下几个主要步骤进行讨论：

①求用时黄道与子午圈交角和用时正午黄道高

这两个数值，可以由图中弧直角△HrK求得。其中K为直角，r为春分点，黄赤大距∠r为已知，rK为用时春分点距赤道度。

求春分点距午赤道度的方法是以太阳赤道度减三宫为太阳距春分点度数。再以食甚用时以一时变为15°之法变时为度，并加减半周，为太阳距午赤道度。两数相加，得春分距午赤道度。

在弧△HrK中，依弧直角△公式，便可求得用时黄道与子午圈交角rHK、用时春分距午黄道度rH和用时正午黄赤距纬HK。正午赤道的高度等于北极高度的余角，是已知的，与正午黄赤距纬相加，便得到正午黄道高。

②在弧直角△HFS中，S为直角，$\overset{\frown}{HS}$和∠H上面已经求得，则由弧直角△公式，可求得∠HFS和$\overset{\frown}{HF}$。根据定义，黄平象限距地平为直角，所以可求得黄平象限距午度分$QH = 90° - \overset{\frown}{HF}$。前已求得用时春分点距午黄道度，加三宫便得用时正午黄道宫度，与太阳黄道宫度相减便得太阳距黄平象限$\overset{\frown}{AQ}$之度数。此数在《历象考成》中称之为用时月距限。则可求得太阳距地平黄道经度$\overset{\frown}{AF} = 90° - \overset{\frown}{AQ}$

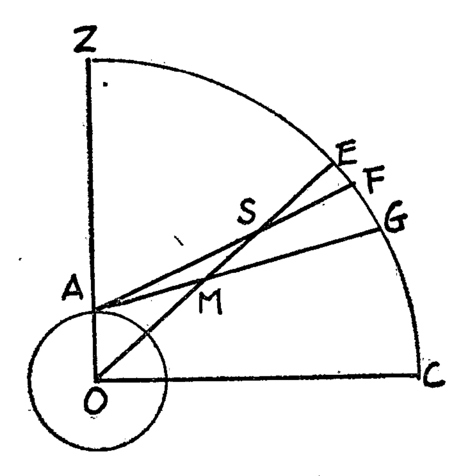
③求黄道高弧交角FAC和日月高弧AC

在弧直角△AFC中，C为直角，$\overset{\frown}{AF}$和∠AFC前已求得，则利用弧直角△公式可求得∠FAC和用时日月高弧$\overset{\frown}{AC}$。

在《西洋新法历书》中就是直接使用黄道高弧交角来求用时高下差的。藏传时宪历也依其法。但这只是粗略的计算方法，由于交食以白道立算，因而不能直接使用黄平象限，而应转换成白平象限计算。在《历象考成》中就已经作了这种改正。计算时只需将黄

道高弧交角加减黄白交角即可。

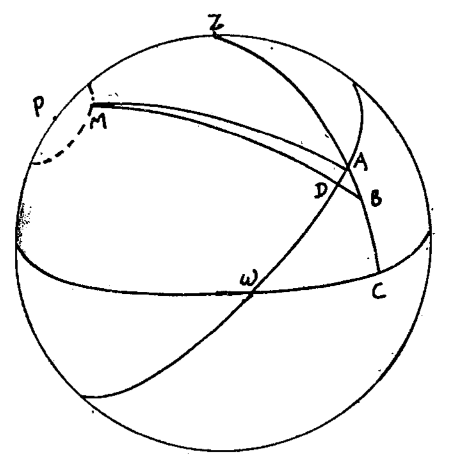
④求用时高下差。高下差实际就是因人不在地心而在地面观测所产生的日月视位置改变所引起的差异。它实际等于日月地半径差（现代称周日视差）相减之数。这是由于月亮距地球比太阳近。而天体地半径差的改变主要有两个原因，一是由于天体本身距离发生了改变（远则小，近则大），二是天体距离地平的高低不同。

图(八)　求日月地半径差示意图

如图(八)所示，O为地心，Z为天顶，ZC为天球，∠EOC为日月高弧。人在地面A处观测，S、M表示日、月，从地心O看去，S、M在一直线上，交于天球E处。但在地面观测，则发生了差异，从A点看去，太阳S落在天球F处，月亮M落在天球G处。则这时月亮的地半径差为∠AMO，太阳为∠ASO。则日月视高的改变 $= \angle AMO - \angle ASO = \overset{\frown}{EG} - \overset{\frown}{EF} = \overset{\frown}{FG}$。日月的地半径差都已依据日月实行宫度以日月在地平方向时的最大地半径差计算列表，实际使用时只需依日月实引查表即可。再乘以地平纬度的余弦，便得不同高度的日月地半径差。两数相减便得用时高下差。

⑤ 求东西南北差。如图(九)所示，O 为地心，P 为赤极，M 为黄极，Z为天顶，CW为地平，AW为黄道，太阳视高在 A，月亮视高在B。$\overset{\frown}{ZC}$为通过A 点的地平经圈。从黄极向 A 及B作经圈，MB截黄道于D，则在弧直角△ABD中，D 为直角，AB 为高下差，∠DAB为黄道高弧交角，这两个数值前面都已求得，由此便可求得$\overset{\frown}{AD}$和$\overset{\frown}{DB}$。$\overset{\frown}{AD}$称为用时东西差，$\overset{\frown}{DB}$ 称为用时南北差。

图(九)由高下差求东西南北差（图中表示地心的O字漏写）

⑥求食甚近时

以用时东西差与月距日实行相除，便得近时距分，再与食甚用时相加减，便得食甚近时。

⑦求食甚真时

为了求得更精密的食甚时刻，则再以食甚近时推算东西差以定视行，从而求得真时距分加减食甚用时，得食甚真时。

《汉历心要》的书中，在推算近时真时的原理方面与时宪历是完全一致的，只是为了计算方便起见，应用了几份表格，在计算步骤上有所简化。

（4）求食分，主要分以下几步进行：

①求食甚真时南北差。求得食甚真时以后，仍然如由食甚用时求食甚近时相同的方法，求出真时黄道与子午圈交角和正午黄道高，黄平象限距午度分和真时太阴高弧、真时黄道高弧交角等，从而求得真时高下差，以高下差求得东西差和南北差。

②求食甚视纬。求得南北差是推算日食食分中最为关键的一步，得到之后，与食甚实纬相加减，便得到食甚视纬。

③求并径。以太阳太阴实引宫度，分别查交食视半径表，便得到日月视半径。两半径相加，得并径。

④求食分。食分$=\frac{\text{并径}-\text{食甚视纬}}{\text{太阳视直径}}\times 10$ 得数为食分，满10分者为全食。

（5）求初亏复圆真时。其计算方法分以下几步进行：

①求初亏用时。其推算方法与求月食初亏时刻完全相同，仅以日径代替地影径而已。利用视纬和并径求得初亏复圆距弧，再由距弧求出距时。以食甚真时减距时便得初亏用时。

②求初亏东西差。其求法与求食甚东西差完全一致，不再重复。

③求初亏真时。其计算原理也完全与食甚真时相同。但由于前已求得食甚东西差和真时，可借以为比例，直接求得初亏距分。以食甚真时减初亏距分，得初亏真时。

④求复圆真时。其原理与其初亏真时相同。

（6）求太阳宿度。先求出本年黄道或赤道宿钤，以太阳黄道（或赤道）经度与相应的宿度相减即得，其方法与求月食宿度相同。

（7）推日食方位

时宪历推日食方位的方法与月食也相一致，即不象过去那样亏食方位以东西南北，而改以日面的上下左右来表示。先以初亏距弧求出初亏交周，由初亏交周便能求得月距日的初亏实纬，实纬

加减南北差得初亏视纬。然后以日月并径为弦，以视纬为一边的弧直角△，可求得初亏时日月两心连线与黄道的交角，称之为纬差角。再与初亏黄道高弧交角相加减，得定交角。此定交角便是判别日食初亏入食点偏离日面上下角度的标准。求复圆方位的方法完全与求初亏一致。

推算日食初亏复圆方位与月食不同之点在于日食有视差，所以需将实纬改以视纬立算。

四、关于藏传时宪历预报日食问题的讨论

西藏天文研究所的同志曾经问我们："在西藏为什么用时宪历预报月食准确，而预报日食却不大准确？"由于我们当时未作过研究，不能作出准确而又具体的回答，现就这一问题进行讨论如下。

关于月食预报，在月食的预报部分我们已作过介绍。食分是各地相同的，自然不存在差异。至于月食时刻，各地只存在因地处不同地理经度而产生的地方时差。拉萨在北京以西25°11′，应有大约1小时44分钟的差异。《汉历心要》书中作出1小时12分的改正，是大致合理的。在清朝初年时，拉萨的地理经度未经精密测定，使用的仅是估计数值(参见《藏传时宪历源流述略》)。预报的时间存在二十多分钟的误差，相对于时轮历来说，还是较为准确的。而且马杨算书所说的"蕃土"，本不一定就是专指拉萨。

对于预报西藏的日食，《汉历心要》说：求蕃土食甚真时时，"太阳则从食甚真时，减去1小时12分而推。"又说："无论何方，日中均为午正，夜半均为子正，蕃土属于京师之南下方(西南)，所以出入似均应较此为迟。""似应在推算月食食甚用时，日食食

甚真时，减1小时12分为宜。

由此看来，藏族学者在推算藏区日食时，都是按照时宪历首先推出北京地区看到的食甚、初亏、复圆真时，然后再一律减去1小时12分，便得藏区食甚，初亏、复圆真时，食分和入食复圆方向也依北京地区所推得的结果。

使用以上方法来预报藏区的日食情况，自然就会带来很大的误差，其错误有以下几个方面：

（1）混淆了两个不同地理经度地区的食甚用时和食甚真时的区别。《历象考成》在求各省日食时刻分秒时说："以京师食甚用时，按各省东西偏度加减之，得各省食甚用时，乃以各省食甚用时，按各省北极高度，以京师推近时、真时、食分及初亏、复圆真时法算之，得各省日食时刻分秒。"在两个不同地理经度的地区，其食甚用时之差确实是等于两个地方时之差的。但两地对食甚真时的影响，并不仅仅决定于两地地方时的差异，同时还受到当地的地理纬度的影响。这样，两地的黄平象限之高是不同的，也就是影响到黄道高弧交角的不同和日月视半径差的不同。于是，求得的东西南北差也都不同。简言之，北京地区和藏区两地的近时距分和真时距分是不同的，必须按藏区食甚用时和北极高度来推算食甚真时。

（2）食分误差

《历象考成》推各省食分方法也如上所引。由于北京和藏区地理纬度相差很大，两地所求得的南北差的数值是有很大差异的。这就难怪以藏传时宪历预报的藏区日食食分，误差竟能达到数分以上。

（3）判断入食和复圆方位

《历象考成》在求各省日食方位时说："以各省黄道高弧交角及各省初亏复圆视纬，以京师推日食方位算法，得各省日食方位。"日食初亏和复圆方位决定于定交角。定交角决定于纬差角和黄

道高弧交角。两地纬差角虽然相同，但黄道高弧交角却不同。它不仅受到交食时间早晚不同的影响，而且也与各地地理纬度有关。因此，藏区的日食初亏和复圆方向是与北京地区不同的。将北京地区的日食初亏复圆方位直接搬用到藏区的做法是不合适的，因而也就必然带来较大误差。

另外还有一个问题必须指出。时宪历用以判断初亏复圆方位的标准是日面的上下左右。在时宪历中，还特地指出前人用东西南北的方向来判别交食的方位是不准确的。时轮历也是用东西南北方向来判别的。在藏传时宪历中，藏族学者也是接受了改以上下左右的判别方法的。但在藏族学者中间，是否都能理解上下左右和东西南北的不同概念，是令人怀疑的。

前已述及，无论日月是在正午或是在东方、西方，其圆面最高处称之为上，最低处称之为下。当观测者面对日面或月面时，在其右手的一边称为右，对面则为左。因此，当太阳或月亮在正午时，也即在南北方向时，在北半球观测时，人面对正南方，这时上为北，下为南，右为西，左为东；当交食发生在东方时，则人面对东方观测，上为西，下为东，右为南，左为北；交食发生在西方时与在东方时正好相反。

在《汉历心要》书中，关于上下左右的解释是不清楚的。在藏传其它有关著作中也未解释得更好一点。例如，在《慧剑光华论》中就绘有一幅关于解释上下左右方位的插图。它将上下左右与北南东西等同起来。并且更进一步附上了地平二十四方位与上下左右的对应关系。其实，这种对应关系，仅仅符合日月在正南北方向时的情况。

（4）基本数据不够精密所带来的误差

藏传时宪历用以推算日月食的基本数据，基本上维持在康熙、雍正时代所应用的状态，直到解放以后，藏区用以预报日月食所应用的基本数据仍然未变。乾隆初年以后，虽然传进了法国人葛

西尼的椭圆算法，比本轮均轮的算法更为精密，但这套算法对藏区并未发生影响。这些误差经过二百多年的积累，就自然较为显著。

另一个更重要的影响是藏传时宪历所应用的回归年长度是 $365\frac{60}{247}$日，它与真值相较，误差每年达0.0007日。则每60年就将产生一个小时的误差。这个误差，对于藏区的日月食预报来说，影响就太大了。如果藏区至今仍然应用光绪年间的历元(例如，我们就曾见到过以1900年为历元的版本)来进行推算，则所产生的误差将会达到1个小时以上。

另外，在推算日食食甚近时时，藏传时宪历也是仅用黄平象限来代替白平象限进行计算，也会带来一些误差。不过，这与以上几种情况相比，就要小得多了。

因此，如果消除掉上述误差，用藏传时宪历预报日食，仍然可以达到相当精密的程度。

由此看来，清初的《西洋新法历书》主要内容虽然早已被人摘译成《康熙御制汉历大全藏文译本》，但一直很少为藏族学者注意和研究，为藏族学者所关心和注意的，主要是应用时宪历来准确地推算和预报日月食。从藏传时宪历推算日食的方法中，能准确地推算北京地区的日食状态，而不能准确地预报符合藏区实际情况的交食状态来看，藏族学者所掌握的时宪历推算日月食的方法，不是直接从《康熙御制汉历大全藏文译本》中获得的，可能首先是北京雍和宫里喇嘛向汉族学者学得了用时宪历推算日月食的方法，然后再直接或间接地口传到藏区，一代接一代地向下传授，并且常被一些在行的学者记载了下来。前面已介绍过的《汉历心要》书中末尾的小注说，“北京雍和宫及蒙古亦有此算法盛行”，为“此前雍和宫之一精通历算者所做”，就是记载了它所以能够传入藏族地区的基础和起始点。由于蒙族也信藏传佛教，近代藏蒙二族在宗教

和文化上的交往是很密切的。因此，这种预报日月食的知识有可能是直接传给藏族学者，但也可能先传入蒙古地区，然后再间接地传入西藏。

བོད་དར་རྒྱ་རྩིས་གོ་དོན།

ཧྲང་སློན་ཞིན་གྱིས་བརྩམས་པ།

《བོད་དུ་དར་བའི་རྒྱ་རྩིས་གོ་དོན་ཞིབ་འཇུག》ཅེས་པ་ཁྲིན་ཅིའུ་ཅིན་དང་ཕྲན་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱ་ཡིག་གིས་བྲིས་ཡོད་པ་དེར་ལུགས་འདིའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཐ་སྙད་དང་དེང་རབས་གནམ་རིག་གི་ཐ་སྙད་མང་དུ་མཆིས་པ་དེ་དག་རེ་རེ····བཞིན་ཞིབ་མཆན་སྦྱར་ནས་བོད་ཡིག་ཏུ་དོན་འགྱུར་བྱས་ན་དགེ་མཚན་ཆེ་སོད། གོ་དོན་གྱི་གོ་དོན་གཉིས་བརྩེགས་ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་ཚིག་རྫོབ་ཆེ་བར་དོགས····ནས་རེ་ཞིག་སྐབས་འགར་ཐད་འགྱུར་ཙམ་བྱས་པ་ཡིན།

དེ་ལ་འདིར་རྒྱ་རྩིས་ཀྱི་གོ་དོན་འཆད་པ་ལ། སྔོན་འགྲོ་དང་། ཉི་ཟླའི་གནས་ཕྱོགས། ཟླ་འཛིན། ཉི་འཛིན། སྐྱོན་སེལ་བཅས་ལྔ་ལས།

དང་པོ། སྔོན་འགྲོ།

གཞལ་བྱའི་གོ་ལའི་རྣམ་བཞག་དང་། འཇལ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་སྟོན་ཚུལ། སྐྱུད་པ་བརྒྱད་ཀྱི་རིག་པ་བཅས་གསུམ་ལས།

(1) གཞལ་བྱའི་གོ་ལའི་རྣམ་བཞག

གཞི་འཁོར་དང་སྐམས་འཁོར་ཞེས་པ་ལུགས་འདིའི་གོ་ལའི་རྣམ་བཞག་གི་རྩ་བའི་འདོད་ཚུལ་ཡིན། དེའི་གོ་དོན་ནི་དཔེ་དེབ་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཤོག་ངོས་622

ཐོག་གི་དཔེ་རིས་གཉིས་པ་ལྟར།

G ཉི་མའི་གནས།

G H I སྐམས་འཁོར། དེའི་སྟེང་དུ་ཉི་མས་སྐོར་བ་བྱེད། གང་དུ་སླེབས་པའི་གནས་ལ་སྐམ་གྲངས་ཟེར། 《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》སུ་ཉི་མའི་སྨན་ཕྲི་ཟེར།

D སྐམས་འཁོར་གྱི་ལྟེ་བ།

DEF གཞི་འཁོར། དེའི་སྟེང་དུ་Dཡིས་སྐོར་བ་བྱེད། གང་དུ་སླེབས་པའི་གནས་ལ་ཉི་མའི་འདྲེན་གྲངས་ཟེར། 《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》སུ་ཉི་མའི་རང་འགྲོས་ཟེར།

B གཞི་འཁོར་གྱི་ལྟེ་བ།

ABC གཞི་གནམ། དེའི་སྟེང་དུ་གཞི་འཁོར་གྱི་ལྟེ་བ་Bཡིས་སྐོར་བ་བྱེད། གང་དུ་སླེབས་པའི་གནས་ལ་ཉི་མའི་སྤྱི་འགྲོས་ཟེར།

K གཞི་གནམ་གྱི་ལྟེ་བ། ས་གཞིའི་དཀྱིལ་འཁོར།

ལུགས་འདིར་གཟའ་ཐམས་ཅད་འཁོར་ལོ་གང་ཞིག་གི་སྟེང་དུ་དལ་བྲེལ་''མེད་པར་བསྐོར། གཞི་གནམ་དང་གཞི་འཁོར་སྐམས་འཁོར་རིམ་པར་བརྩེགས་པའི་དབང་གིས་བལྟས་ཚོད་ལ་དལ་བྲེལ་འཕེལ་འགྲིབ་ལྟ་བུའི་སྣང་བ་འཆར་ ཞེས་བཤད་དོ། །

(2) འཛལ་བྱེད་དང་མཚོན་བྱེད་རྟགས་ཀྱི་སྐོར།

ལུགས་འདིར་གོ་ལ་ཁྱོན་ལ་དུཨུ་སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་ཐམ་པ། དུཨུ་གཅིག་ལ་ཕྲན་དྲུག་ཅུ། ཇི་སྐད་དུ 《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》ལས། །ཁྱིམ་གྱི་ཆ་ལ་དུཨུ་ཟེར་ཞག །དེ་ཡི་ཆ་ལ་ཕྲན་མིའོ་ལེའི། །ལེའི་མིའོ་ཕྲན་ནི་དྲུག་ཅུ་རེ། །ཕྲན་

དྲུག་ཅུ་ལ་དུཙ་གཅིག་དང་། །དུཙ་ནི་སུམ་ཅུ་གུང་གཅིག་སྟེ། གུང་ནི་བཅུ་གཉིས་ཡོ་སྐར་རེའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། "ཡོ་སྐར་རེའོ"ཞེས་པ་ལ་ཚིག་སྐྱོན་ཡོད། དུས་སྟོན་པའི་སྐབས་མ་ཡིན་གྱི། གོ་ལའི་ཡུལ་གྱི་ཡོངས་སྤྱོད་སྟོན་པའི་སྐབས་ཡིན་གཤིས། "གུང་ནི་བཅུ་གཉིས་གོ་ལར་སྐར་ཟེར་ན་ལེགས་སྙམ། གུང་ངམ་ཁྱིམ་ཞེས་པ་ཡང་དུཙ་སུམ་ཅུ་ཐམ་པ་སྟོན་བྱེད་ཙམ་ཡིན་པ་ལས་སྐར་ཚོགས་ནང་དུ་གཟའ་རྣམས་གར་གནས་སྟོན་པ་མིན། ལྷག་པར་དུ་ཟླ་བའི་འགྲོས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཁྱིམ་ཞེས་པ་སྐར་ཚོགས་དང་འབྲེལ་མེད་དོན་གཞན་ཡིན། ཡང"ཁྱིམ་གྱི་འོག་མ་དུཙ་ཟེར་ཞག"ཅེས་པའི་ཞག་ནི་དུས་ཀྱི་ཞག་མ་ཡིན་གྱི། གནམ་གྱི་གོ་ལའི་ཡུལ་གྱི་ཚད་འཇལ་བྱེད་ཙམ་ཡིན། དུས་འཁོར་ལུགས་སུ་ཁྱིམ་པོ་གཅིག་ལ་ཁྱིམ་ཞག་སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་ཐམ་པ། ནྭ་ཡང་གིས་དེ་དང་གོ་ལའི་དུཙ་སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་ཐམ་པ་གྲངས་མཚུངས་པས་དོ་སྦྱར་ནས་རྒྱ་སྐད་ཀྱི་དུཙ་…ཞེས་པ་བོད་སྐད་དུ་ཞག་ཅེས་བསྒྱུར་བ་དེ་ནི་མིང་བཏགས་པ་བ་ཡིན་ལ། དུས་ཀྱི་ཞག་ལ་མི་འཁྲུལ་བའི་ཆེད་དུ་རྒྱ་ནག་གི་སྐད་དོད་དུཙ་ཞེས་རང་སོར་བཞག…ན་ལེགས་སྙམ།

གཞན་ཡང་། དཔེ་དེབ་འདི་ཉིད་ཀྱི་དཔེ་རིས་དགུ་པའི་ནང་དུ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ལྷ་ཏིང་ཡི་གེ་ABCDEFGསོགས་མང་དུ་སྣང་བ་དེ་དག་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་ཀ་ཁ་ག་ང་ཅ་ཆ་ཇ་ཉ་སོགས་ལ་བསྒྱུར་ན་སླ་ཆོས་ཡིན་ཀྱང་། འཛམ་གླིང་རྒྱལ་སྤྱི་ཐུན་མོང་དུ་སྤྱོད་པའི་མཚོན་རྟགས་ཡིན་གཤིས། མིག་ལམ་དུ་གོམས་ན་ཕན་ཡོན་ཆེ་བས་རང་སོར་བཞག་ནས་མ་བསྒྱུར་རོ། །

དུས་ཀྱི་འཇལ་བྱེད་མཚོན་རྟགས་ནི།

d ཉིན་ཞག　　h དུས་ཚོད།

′ ཕྲན།　　″ སིའོ།

‴ ལྀའི།

དཔེར་ན་ཚེས་ཟླའི་རྫ་ཞ་ལ་29ᵈ 12ʰ 44′ 3″ 3‴ $\frac{111}{360}$ ཞེས་བྲིས།

གོ་ལའི་ཡུལ་གྱི་འཛལ་བྱེད་མཚོན་རྟགས་ནི།

z ཁྱིམ། ° དུཚ། ཞག

′ ཆུན། ″ སྲེང།

‴ ལྷེའི།

དཔེར་ན་རྡ་གདོང་ཚ་རྫ་ལ་ 1ᶻ 0° 41′ 13″ 55‴ $\frac{167}{360}$ ཞེས་བྲིས་པ་ལྟ་བུའོ། །

(3) སྐྱོད་པ་བརྒྱད་ཀྱི་རེའུ་མིག

ལུགས་འདིར་ཉི་ཟླ་སྐར་གཅན་སོགས་ཀྱི་བར་ཐག་འཚོལ་བྱེད་ཀྱི་རིག་པ་གཙོ་བོ་ཟུར་གསུམ་གྱི་རིག་པ་ཡིན་ལ། ཟུར་གསུམ་རིག་པའི་རྩ་བ་ཡང་སྐྱོད་པ་བརྒྱད་ཀྱི་རེའུ་མིག་ཡིན། སྐྱོད་པ་བརྒྱད་ཀྱི་གོ་དོན་སྟོན་བྱེད་དུ་དཔེ་རིབ་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཤོག་ངོས་ 622 ན་བཀོད་པའི་དཔེ་རིས་དང་བོའི་ནང་དུ།

$\overset{\frown}{BC}$ གཞིའི་གཞུ། $\angle BAC$ ཁ་གདངས་ཀྱི་གཞུ།

$\overset{\frown}{CF}$ ལྷག་གཞུ། $\angle CAF$ ཁ་གདངས་ཀྱི་གཞུ།

ལྷག་ཅེས་པ་ནི་ $\angle BAC + \angle CAF = 90°$ གྲངས་ངེས་པས།

$\angle CAF$ དེ་90° ལ་ $\angle BAC$ ཡིས་སྦྱངས་ལྷག་ཡིན་པས་ན་ལྷག་གཞུ་ཞེས་བཟོད། གཞན་ལ་རིགས་འགྲེ།

CD དཀུས་རྒྱུད། མཚོན་བྱེད་ཀྱི་རྟགས sin (སའི་དབྱིན) དཀུས་ཞེས་པ་དངོས་གཞིའི་དོན་ཡིན།

CE (=AD) ལྷག་རྒྱུད། མཚོན་རྟགས་cos (ཁཙ་སའི་དབྱིན)

BH དཀུས་བཅར། བོད་ཡིག་གི་རྒྱ་རྩིས་ཆེན་མོ་ལས་དཀུས་བཅད་ཅེས་

བསྒྱུར་ཀུང་དོན་དང་མི་མཐུན། འདིར་རྣམ་རྫས་འཇུག་ཅན་གྱི་བཅར་དུ་བཙོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། དྭང་ཐིག་ཅིག་གིས་གླུམ་སྙིར་ཞིག་རྟོལ་དེ་བཅད་པ་མ་ཡིན་པར། གླུམ་སྙིར་སྲུ་ཁྲུད་ཀྱི་ཕྱི་ལོགས་ལ་ཐོག་རིག་བཅར་ཅམ་གྱི་དྭང་ཐིག་ཡིན་པས་ན་དེ་ལྟར་བརྗོད་དོ། །

མཚོན་རྟགས། tg (ཐན་ཅིནད)

FG ལྷག་བཅར། མཚོན་རྟགས། ctg (ཁཨུ་ཐན་ཅིནད)

HA དཀྲུས་གཙོད་སྐྱུད། མཚོན་རྟགས། sec (སའེ་ཁིནད)

AG ལྷག་གཙོད་སྐྱུད། མཚོན་རྟགས། csc (ཁཨུ་སའེ་ཁིནད)

དེ་དག་གི་གྲངས་ཚད་ཚང་མ་ཟུར་ཁའི་དུཨུ་དང་ཕྲན་གྱི་ཕྲེང་བ་བསྟར་··· ཆགས་སུ་རེཨུ་མིག་བཟོས་ནས་མིང་ལ་སྐྱུད་པ་བརྒྱུད་ཀྱི་རེཨུ་མིག་ཅེས་གྲགས། རེཨུ་མིག་འདི་སྤྱད་དེ་ཟུར་གསུམ་དབྱིབས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་གི་ནང་དུ······ མཐའ་སྐྱུད་ཀྱི་རིང་ཚད་དང་ཟུར་ཁའི་དུཨུ་ཚད་ཕན་ཚུན་འཚོལ་བྱེད་ཀྱི་ཆོ་ག་སྒྲི·· སྲོལ་ཤིན་ཏུ་མང་། དཔེ་ན་སྐོམས་ངོས་ཟུར་གསུམ་དང་གླུམ་ངོས་ཟུར་གསུམ་མམ་གཞུའི་ཟུར་གསུམ་རྣམ་པ་གཉིས། དེང་སང་གི་སློབ་གྲྭ་འབྲིང་རིམ་གྱི་རྩིས་རིག་སློབ་དེབ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ། ཉི་ཟླའི་གནས་ཕྱོགས།

ཉི་མ་དང་ཟླ་བ་ནི་གོ་ལའི་དངོས་པོ་ཆེས་གསལ་བ་གཉིས་ཡིན། མི་རྣམས་ནམ་རྒྱུན་གྱི་འཚོ་བ་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བས། དེ་དག་ལ་ཡིད་འཇོག་ཁྱད་པར་བ་བྱེད་ཅིང་། དེ་དག་ཇི་ལྟར་རྒྱུ་བའི་ཆོས་ཉིད་ལ་ཞིབ་འཇུག་དང་། བགྲོད་པའི་གནས་ཕྱོགས་ཞིབ་པར་བརྩི་བ་ནི། ལོ་ཐོ་ལ་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་ཟླ་བསོལ་དང་། ཟླ་བ་ཆེ་ཆུང་། དུས་ཚིགས་ཉེར་བཞི་སོགས་འཚོལ་ཚུལ་གྱི་རྩ་བ

ཡིན་པར་མ་ཟད། ཉི་ཟླ་གཟའ་འཛིན་བརྟག་ཐབས་ཀྱི་གནད་འགག་ཀྱང་ཡིན་
ལ།

(1) ཉི་མའི་སྤྱི་འགྲོས་ཀྱི་གོ་དོན།

ཏྲེ་ཞན་ཡིར་ཉི་མའི་སྤྱི་འགྲོས་འཚོལ་ཐབས་ནི། དགུན་ཉི་ལྡོག་ནས་
བརྩམས་ཏེ་གང་བརྩི་བའི་ཉིན་གྱི་དུས་ཚོད་དེའི་བར་གྱི་ཉི་ཁམས་རྗེས་འབྲངས་···
དང་བཅས་པས་ཉི་མ་ཉིན་རེར་སྐྱོམས་པར་རྒྱུ་བའི་ཚད་ལ་བསྒྱུར་ཏེ་འཐོབ།
《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》ལས་ཟླ་དག་གིས་ཉི་མའི་ཚེས་ཟླའི་རྟག་ལོངས་ལ་བསྒྱུར····
བའི་བརྩི་ཚུལ་དེ་དུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་ཉི་བར་སྒྲུབ་ཚུལ་ལ་བསྟུན་པ་ཡིན། དོན་
གཅིག་གོ།

ལུགས་འདིའི་ཉི་མའི་སྤྱི་འགྲོས་རྩ་ཕྱེ་སྒྲུབ་ཚུལ་ནི།

ཁྱིམ་ལོ་གཅིག་ལ་ཉིན་ཞག 365.24233442

ཚེས་ཟླ་གཅིག་ལ་ཉིན་ཞག 29.53059053

ཁྱིམ་ལོའི་ཞག་གྲངས་དེས་གོ་ལ་ཁྱིན $360°$ ལ་བགོ་བའི་ཐོབ་ནོར་དེ་ཉི་··
མ་ཉིན་ཞག་གཅིག་གི་སྤྱི་འགྲོས་ཉིད་ཡིན།

$$\frac{360° \times 60 \times 60}{365.24233442} = 3548''.3290897$$

དེ་ལ་ཚེས་ཟླས་བསྒྱུར་ན་ཉི་མའི་ཚེས་ཟླའི་རྟག་ལོངས་འཐོབ།

$$3548''.3290897 \times 29^{d}.53059053$$

$$= 104784''.2508841 = 0^{z}29°6'24''15''' \frac{103}{360}$$

འདི་ནི《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》ལས། འདས་ཟླ་གནས་དྲུག་ནམ་མཁའ་
དང་། །བཞག་ཤིག་དུས་དང་རྒྱལ་བ་ཚེས། ཡོན་ཏན་ཕྱོགས་བསྒྱུར་ཞེས་བཤད་པའི་

སྒྱུར་བྱེད་དེ་ཉིད་ཡིན། ཡིན་ན་ཡང《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》ལས་ཁྱིམ་ལོ་གཅིག་གི་གྲངས་ཚད་ནི་གཞུང་དེར"འདས་པའི་ལོ་རྣམས་གནས་གཉིས་ཀྱི། །སྙིང་མ་མདའ་དུས་མེ་ 365 ཡིས་བསྒྱུར། །འོག་མ་མཁའ་ཪོས་ 60 བསྒྱུར་བ་ལ། །མེ་དབང་ཕྱིན་ཞིང་ཐུབ་རྒྱལ་བས 247 ། །བགོས་པའི་ཐོབ་ནོར་སྙིང་དུ་བསྲེས།"

ཞེས་པ་ལྟར་ན་ $365\frac{60}{247}=365.2429149$ ཡིན་པ་དེ་དང་གོང་གི་ཉིན་ཞག་ 365.24233442 དང་ཁྱད་པར་མི་ཆུང་བ་ཞིག་ཡོད་པས་ནང་འགལ་དུ······འགྱུར། །《ལི་ཞང་ཁའོ་ཁྲིང》历象考成 གླིགས་བམ་སྔ་མའི་ལུགས་ལ་ལོ་གཅིག་ལ་ཉིན་ཞག་ 365.2421875 དེ་ཆ་ཤས་སུ་ཕབ་ན་ཞག་མདའ་དུས་མེ་དང་ཟླ་ཉིའི་ཆ་གཟུགས་མེ་ $365\frac{31}{128}$ འཁྲུགས་ཆགས་སུ་གནས་པ་དེ་ཪི་རྒྱལ་གྱི···ཆ་མཁའ་ཪོ་ལས་ཆེས་ཆེར་ལེགས་སོ། །ལོ་དྲུག་ཅུ་རེ་ལྟའི་བར་གླ་བསོལ་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞི་འདོན་པ་དེ་ཡང་དུས་འཁོར་ལུགས་གྲུབ་རྩིས་ཀྱི་ལོ་འཕོ་ $365\frac{4975}{18382}\doteq 365.270645$ དང་མཐུན་པ་ལས་རྒྱ་རྩིས་རང་ལུགས་མིན། གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་ཞིག་ལ་དཔག་ནའང་ནང་འགལ་གྱི་སྐྱོན་ཡོད། རྩོམ་ཡིག་འདིའི་རྩ་བའི་ས་བཅད་ལྔ་པ་སྐྱོན་སེལ་གྱི་སྐབས། དཔེ་དེབ་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཤོག་ངོས་ 689ལའང་གཟིགས།

(2) ཉི་ཟླའི་རང་འགྲོས་ཀྱི་གོ་དོན།

ཉི་མ་ལ་ཉེ་མཐའི་གནས་ཀྱི་འགྲོས་ཡོད་པའི་རྐྱེན་གྱིས་བགྲོད་པ་ལ་འཕེལ་འགྲིབ་ཡོད། འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་མགོ་འཛིན་ས་ནི་ས་ལ་ཉེ་མཐར་འམ་ཪིང་མཐའི་གནས་ནས་བཙམས། ཏི་ཞན་ལིའི་རྩིས་གཞུང་དུ་དམའ་ནོས་དང་མཐོ་ནོས་ཟེར། དུས་འཁོར་ལུགས་ལ་སྐྱེས་ཁྱིམ་ལ་འགྲོས་ཡོད་པར་མི་འདོད། ཏི་ཞན་ལིའི་ལུགས་ལ་དམའ་ནོས་གནས་ནུབ་ནས་ཤར་ལ་ཕྱོགས་ཏེ་ཁྱིམ་ལོ······

གཅིག་ལ་མིའོ་ 62.9975། ཚེས་ཟླ་གཅིག་ལ་མིའོ་ལྔ་དང་ལྔའི་ལྔ་ཙམ་གྱིས་དལ་བར་རྒྱུ་བཞིན་པ་ཞིག་ཡིན། ཉི་མའི་སྤྱི་འགྲོས་རྒྱ་ཁ་ལ་དེས་སྦྱངས་ན་རང་འགྲོས་ཀྱི་རྒྱ་ཁ་འགྱུབ།

$$0^z 29^\circ 6' 24'' 15''' \frac{103}{360} - 5'' 5''' \frac{221}{360} = 0^z 29^\circ 6' 19'' 9''' \frac{242}{360}$$

ཉི་མ་དང་ཉི་མཐའི་གནས་ཀྱི་བར་ཐག་ལ་འདྲིན་གྲངས་ཟེར། 《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》སུ་རང་འགྲོས་ཟེར། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་ཆ་འཐོབ། རྩི་ཞན་ལིར་སྐོམས་གྲངས་ཟེར། 《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》སུ་ཉི་མའི་སྟོན་ཕྲི་ཟེར།

འདྲིན་གྲངས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐོམས་གྲངས་འཚོལ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ནི་དཔེ་དེབ་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཤོག་ངོས་ 625 ཐོག་གི་དཔེ་རིས་གསུམ་པ་ལས་བསྟན་པ་ལྟར། (R ཨིག་གི་གོ་གནས་ནོར། གཡས་ཀྱི་སྟེང་ལ་སྒྱུར་དགོས)

K ས་དཀྱིལ།

$\overset{\frown}{BB'}$ གཞི་གནམ་གྱི་དུམ་བུ་ཞིག

B དང་B′ གཞི་འཁོར་གྱི་ལྡེ་བ་སྣ་ཕྱི་གཉིས།

G ཉི་མའི་དམའ་སོས་གནས།

x ′B གཡོན་འཁོར་གྱིས་B′ ལ་སླེབས་པའི་བར་གྱི་སྐོལ་ཟུར།

R B ནས་B′ ལ་སླེབས་པའི་མཚམས་དེར་ཉི་མའི་དམའ་སོས་གནས་ཡང་རྒྱུ་སྟེ་G′ ནས་ R ལ་སླེབས། རྒྱུ་བའི་ཚད་ནི་ x ཡི་གཉིས་ལྷབ་ཡིན།

BK གཞི་གནམ་གྱི་ཕྱེད་སྲིད། ཨང་རྩིས་སྟབས་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་བྱེ་བ་ཕྲག་གཅིག་དབང་དུ་བྱས།

BD = r གཞི་འཁོར་གྱི་ཕྱེད་སྲིད་ 268812

D′G′ སྐོམས་འཁོར་གྱི་ཕྱེད་སྲིད། གཞི་འཁོར་ཕྱེད་སྲིད་ཀྱི་སུམ་ཆ་གཉིས་ $\frac{2}{3}r$

G′H G′ ནས་གཞི་གནམ་ཕྱེད་སྲིད་ལ་དྲང་ཐད་དུ་འཐེན་པའི་འཕྲང་ཐིག་90°ཅན།

H G′H དང་གཞི་གནམ་ཕྱེད་སྲིད་ B′K ཡི་འཕྲད་ས།

G′H དང་ G′R གཉིས་ཀ་ངེས་པར་དྲང་ཐིག་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་···· འབབ། རྒྱུ་མཚན་ནི། ཀྱིད་མཉམ་ཟུར་གསུམ་ $\triangle D'RG'$ ནང་དུ་ $\angle HD'R = 2x$ ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།།

དེས་ན་$\triangle B'G'H$ དང་

$\triangle D'RG'$ གཉིས་ཀྱི་ནང་དུ།

$G'H = \frac{2}{3}r\sin x \quad B'H = \frac{2}{3}r\cos x \quad RG' = \frac{2}{3}r\sin x$

$\angle y = \angle B'KC$ ཉི་མའི་འགྲོས་འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་ཆ་སྙེ་སྙོམས་གྲངས་དེ་ཉིད་ཡིན།

$\triangle HKR$ཡི་ནང་དུ་

$tgy = \frac{HR}{HK} = \frac{4}{3}r\sin x \,/\, CBK - \frac{2}{3}r\cos x$

xཡིས་དཀྱུས་བཅར་རེའུ་མིག་བཟུང་ནས་སྣོལ་ཟུར་ $\angle y$སྙེ་སྙོམས་གྲངས་འཐོབ། དེ་ནི་གཞི་གནམ་སྟེང་གི་གཞུ་ $\overset{\frown}{B'C}$ དེ་ཉིད་ཡིན།

ཉི་མའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ $= \angle y + \angle BKB'$

ཁ་ཅིག་གིས "རང་འགྲོས་ནི་སའི་གོ་ལའི་ངོས་གཅིག་ཉི་མ་ལ་ཕྱོགས་པ་དེ་ཉིད་ཉིན་མོ་དང་། དེའི་ཕྱོག་ཕྱོགས་མུན་རུབ་པའི་ངོས་དེར་མཚན་མོ་བྱུང་བ་ནི་ཉིན་ཞག་རེ་ལ་རང་འགྲོས་ཀྱིས་གཡོན་སྐོར་ཚར་གཅིག་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བའོ།། དེའི་ཕྱིར་རྒྱ་རྩིས་ཀྱི་ལག་ལེན་དུ་ཉི་མའི་སྤྱི་འགྲོས་རྒྱ་ཁ་དང་། ཉི་ཟླའི་རང་འགྲོས་རྒྱ་ཁ་ཞེས་པའང་གནད་འདི་ལ་ཐུག་གོ"ཞེས་བཤད་པ་དེ་སྐབས་འདིར་ཉི་མའི་རང་འགྲོས་ཀྱི་གོ་དོན་ལ་མི་སྦྱོར། བོད་སྐད་ཀྱི "རང་འགྲོས"ཞེས་པ་མིང་གཅིག་དོན་གསུམ་ལ་འཇུག་སྟེ། གོང་གི་ཁ་ཅིག་གིས་བཤད་པའི་རང་འགྲོས་དེ་

རྒྱ་སྐད་ལ་自转ཟེར། རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས་སུ་བཤད་པའི་རང་འགྲོས་དེ་རྒྱ་སྐད་ལ་自行ཟེར། དུས་འཁོར་ལུགས་སུ་རང་འགྲོས་ཞེས་པ་དེ་རྒྱ་སྐད་ལ་本身行ཟེར། སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་གོ་དོན་ལ་དབྱེ་བ་འབྱེད་མཁས་པ་གནད་དུ་ཆེའོ། །

(3) ནོར་དང་བུ་ཡོན་སོགས།

གཞི་གནམ་དང་སྐམས་འཁོར་གཉིས་ཀ་ནུབ་ལ་ཕྱོགས་ཏེ་གཡོན་འཁོར་···· དང་། གཞི་འཁོར་ནི་ཤར་ལ་ཕྱོགས་ཏེ་གཡས་འཁོར་དུ་རྒྱུ། ཉི་མས་སྐམས་འཁོར་སྟེང་དུ་རྒྱུ་བའི་མགྱོགས་ཚད་ནི་ནམ་ཡིན་ཡང་སྐམས་འཁོར་ གྱི་ལྡོ་བ་སྣར་བའི་མགྱོགས་ཚད་ཀྱི་གཉིས་ལྷག་ཡིན་པར་ངེས། དེས་ན་ཉི་མ་རང་གི་དམའ་ནོས་སམ་མཐོ་ནོས་ཀྱི་གནས་ལ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་སྐམས་གྲངས་ཐིག་ལེ་ཡིན་··· པས། ངེས་འགྲོས་དང་སྤྱི་འགྲོས་དོ་མཉམ། འདྲེན་གྲངས་90°དང་270°ཡིན་པའི་སྐབས་སྐམས་གྲངས་དེ་ནོར་དང་བུ་ཡོན་ཆེ་ནོས་ལ་སླེབས། འདྲེན་གྲངས་དཀྱུས་མཚམས་象限དང་པོ་དང་གཉིས་པ་གཉིས་ཀྱི་ནང་དུ་བབས་ཚེ་ནོར། གསུམ་པ་དང་བཞི་པ་གཉིས་ཀྱི་ནང་དུ་བབས་ཚེ་བུ་ཡོན། རྫི་ཞན་ཡིའི་སྐམས་གྲངས་ཏེ་སྔོན་ཐྲིད་རེའུ་མིག་བཟོ་ཚུལ་ནི་དེ་ལྟར་ཡིན་ནོ། །

གོང་དུ་རགས་ཙམ་བཤད་པའི་གཟའ་སྐར་རྒྱུ་བའི་འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དེ་ནི་བརྟག་པ་མཐའ་བཟུང་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ལ། རིག་པ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ཐོབ་པའི་གོ་ལའི་གནས་ཕྱོགས་དང་། མངོན་སུམ་རྟོག་འཇུག་ལས་ཐོབ་པའི་གནས་ཕྱོགས་ཀྱང་ལམ་མཐུན་ཡང་། རྟག་འཇུག་ཤིན་ཏུ་ཞིབ་མོ་ལ་དཔག་ན་ད་དུང་བར་ཁྱད་ཕྲ་མོ་ཞིག་ཡོད། ལྷག་པར་ཟླ་བའི་གནས་ཕྱོགས་ལ་བར་ཁྱད་ཆེ་ཙམ་ཡོད། ཟླ་བའི་གནས་ཕྱོགས་དེ་བས་ཀྱང་ཕྲ་ཞིབ་འཚོལ་བའི་ཆེད་དུ། སྐམས་འཁོར་གྱི་སྟེང་དུ་སྐམས་འཁོར་འོག་མ་སྣོན་དགོས་བྱུང་། སྐམས་འཁོར་འོག་མ་བསྣན་ཀྱང་ད་དུང་ཡོངས་སུ་མཐུན་པ་ཉིད་དུ་མི་ཡོང་བས། མཐར་རིག་པ་དེ་

དོར་ནས་ཁེ་པ་ལེར(Kepler)ཞེས་པའི་རྩིས་རིག་པའི་ནང་འཛོམས་འཁོར····ལོའི་བགྲོད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རིག་པ་དང་དུ་བླངས་པ་རེད། 《ལི་ཞང་ཁའོ་ཁྲིང》གླིགས་བམ་ཕྱི་མའི་རྩ་བའི་རིག་པ་ནི་ཁེ་པ་ལེར་གྱི་རིག་པའོ། །

(4) ཉི་མའི་སྐར་རྟགས།

ཉི་མའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཐོབ་ཟིན་ན་ཉི་མའི་གནས་ཕྱོགས་གཏན······འཁེལ་ཟིན་ཀྱང་། ཞག་གམ་དུཚ་ཡི་སྒོ་ནས་བསྟན་པའི་ཉི་མའི་གནས་ཕྱོགས་དེ་རྗེས་དཔག་གི་བློའི་ཡུལ་དུ་བྱ་རུང་བ་ལས་མཐོང་བ་མངོན་སུམ་ལ་སྟབས་མི་བདེ། རྒྱ་ནག་གནའ་རབས་ཀྱི་རྒྱུན་སྲོལ་ལ་ཉི་མའི་འགྲོས་ཀྱི་ཚད་གྲངས་དེ་དག་རྒྱུ་སྐར་གྱི་དུཚ་གྲངས་ལ་བསྒྱུར་དགོས། དེ་ཡང་རྒྱུ་སྐར་ཉེར་བརྒྱད་རེ་རེ་ལ་ཚད་འཛིན་གཙོ་སྐར་རེ་ངོས་བཟུང་ནས། རྩིས་མགོའི་སྐབས་གཙོ་སྐར་དེ་དག་དང་དགུན་ཉི་ལྡོག་བར་གྱི་ཐག་ཚད་ནི་དངོས་ཀྱི་རྟོག་འཇུག་གི་སྒོ་ནས་གཏན་ལ་ཕབ་ཟིན། བར་ཐག་གི་གྲངས་ཚད་དེའི་མིང་ལ་སྐར་ཐམ་མམ་སྐར་རྟགས་ཞེས་ཟེར། ལོ་ཁྲུད་ཡོད་པའི་དབང་གིས་སྐར་ཐམ་གྱི་ཚད་ཡང་ལོ་རེ་བཞིན་འགྱུར་བཞིན་པ······ཡིན། ལག་ལེན་སྐབས་སུ་འདས་ལོ་དག་པ་ལ་ལོ་ཁྲུད(མིའོ་ལྔ་བཅུ་ང་གཅིག་51″)ཀྱིས་བསྒྱུར། དེ་ལ་སེར་ལམ་གྱི་སྐར་ཐམ་གྱིས་བསྟན་ནས་བརྩིས་བྱའི་ལོ་དེར་ཚད་འཛིན་གཙོ་སྐར་གྱི་གནས་འཐོབ། ཉི་མའམ་གཟའ་སྐར་གཞན་གང་རུང་ཞིག་གི་བགྲོད་ཚད་དེ་གང་ལ་ཉེ་བའི་གཙོ་སྐར་གྱི་གནས་ལ་ཕྲི་ན། ཉི་མའམ་གཟའ་སྐར་དེ་དང་དེས་རྒྱུ་སྐར་དེར་འཇུག་པའི་དུཚ་གྲངས་འཐོབ་པོ། །བོད་དུ་དར་བའི་རྒྱ་རྩིས་ལ་ལོ་ཁྲུད་ཀྱི་མིང་དོན་མ་གྲེལ། སེར་ལམ་གྱི་ཁྱིམ་བཅུ་གཉིས་དང་སྐར་ཚོགས་ཀྱི་ཁྱིམ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མ་ཕྱེ་བའི་རྐྱེན་གྱིས། རྒྱུ་སྐར་ལ་འཇུག་པའི་དུཚ་གྲངས་འཚོལ་བའི་རིམ་པའང་མེད་དོ། །གཉམ་དུ་ཉི་འཛིན་

བརྟག་པའི་སྐབས་ཀྱི་ས་བཅད(6)ལའང་གཟིགས།

ཟླ་བའི་གནས་ཕྱོགས་འཚོལ་ཐབས་དང་ཉི་མའི་གནས་ཕྱོགས་འཚོལ་ཐབས་རྩ་བའི་རིགས་ལམ་སྟེང་དུ་བཤད་ན་ཡོངས་སུ་མཚུངས་པ་ཡིན། ཁྱད་པར་ནི་གྲངས་རྟེན་ཙམ་ཡིན། ལྷག་པར་དུ་སྤྱི་ཚེས་སྐབས་ཉི་ཟླ་གཉིས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་གནས། སྤྱི་ཉའི་སྐབས་ཉི་ཟླ་གཉིས་ཁ་གཏད་འཁྲུགས་ཆགས་སུ་གནས་པའི་སྐབས་ཀྱིས། ཟླ་བའི་གནས་ཕྱོགས་འཚོལ་བ་ལ་ཕལ་ཆེར་ཉི་མའི་གནས་ཕྱོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཐད་ཀར་སྒྲུབ་ཐུབ་པས་འདིར་བསྐྱར་བཟླས་མ་བྱས་སོ། །

གསུམ་པ། ཟླ་འཛིན་བརྟག་པ།

རྩི་ཞན་ལི་ལས་ཟླ་འཛིན་བརྟག་པ་ལ། ཟླ་འཛིན་འཆར་སྲིད་པའི་མཚམས་དང་། སྤྱི་ཉ་དང་ངེས་ཉའི་དུས་ཚོད། འཛིན་རྫོགས་དང་འཛིན་གཏོང་གི་དུས་ཚོད། འཛིན་ཆ། འཛིན་ཕྱོགས་བཅས་ལྔ་ལས།

(1) ཟླ་འཛིན་འཆར་སྲིད་པའི་མཚམས།

དེ་སྐོར་ལ་དེ་སྔ་རྩིས་གཞུང་སོ་སོར་རང་ལུགས་རེ་བཞག་ཡོད་ཀྱང་། ཕལ་ཆེ་བ་ཉམས་མྱོང་རང་བཞིན་ཙམ་ཙམ་ལས་རིགས་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་མེད། རྩི་ཞན་ལི་ན་རིགས་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡོད་དེ།

《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》ལས། ངེས་པའི་རཱ་གདོང་བར་ཁྱད་ཁྱིམ། །ཆུ་སྲིན་0ཀཀཊ་6ཡིན་ན། །ཞག་ཉིས་ཐུན་ཚོད་རེ་གཟུགས་ཚུན། །བྱུང་ན་ཟླ་བ་འཛིན་པར་བཤད། །ཞེས་གསུངས་པའི་མཚམས་ཚད་12°17′དེ་ཇི་ལྟར་གྲུབ་པ་ཡིན་ཞེ་ན། དཔེ་དེབ་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཤོག་ངོས་628ཐོག་གི་དཔེ་རིས་བཞི་པ་ལྟར།

B　　སའི་གྲིབ་མའི་ལྟེ་བ་དངོས།

C　　ཟླ་བའི་བལྟས་ཚོད་ཀྱི་ལྟེ་བ།

BA　　ཉི་མ་རྒྱུ་བའི་སེར་ལམ།

CA　　ཟླ་བ་རྒྱུ་བའི་དཀར་ལམ།

A　　དཀར་སེར་འཛོམས་ས། སྒྲ་གཅན་གདོང་།

BC　　B འཁོར་གྱི་ཕྱེད་སྲིད་དང་C འཁོར་གྱི་ཕྱེད་སྲིད་གཉིས་བསྡོམས་པ་ལས་ཆུང་ན་ཟླ་འཛིན་འཆར་སྲིད། དེའི་རིང་ཚད་འཚོལ་བ་ལ། གཞུའི་ཟུར་གསུམ་$\triangle ABC$ནང་དུ།

$\angle ACB$　འཕྱང་ཟུར་$90°$

$\angle BAC$　དཀར་སེར་བར་ཁྱད་ཆེན་པོ།

ཉི་གང་བའི་སྐབས་ཡིན་ན་$4°58'30''$

ཡར་ངོ་མར་ངོའི་སྐབས་$5°17'30''$

ཟླ་བའི་བལྟས་ཚོད་ཕྱེད་སྲིད་ཆེ་ཤོས་$16'51''$

སའི་གྲིབ་མའི་བལྟས་ཚོད་ཕྱེད་སྲིད་ཆེ་ཤོས་$46'48''$

$BC = 46'48'' + 16'51'' = 1°3'39''$

གཞུའི་ཟུར་གསུམ་གྱི་སྤྱི་སྒྲོལ $\sin AC = tg\ BC \times \frac{\text{གཞི་གནམ་ཐིད་སྲིད (ཐེ་བ་ } 1)}{tg\ \angle BAC}$ ལ་བརྟེན་ནས་དཀྱུས་རྒྱུད་རེའུ་མིག་བཟུང་ནས། ཟླ་འཛིན་འཆར་སྲིད་པའི་མཚམས་ $AC = 12°17'$ འགྲུབ་བོ། །

འདི་ནི་སྤྱི་ཉའི་སྐབས་ཀྱི་འཛིན་མཚམས་ཡིན། ཉི་ཟླ་དང་ས་དཀྱིལ་བར་གྱི་འགྱུར་ལྡོག་གི་ཆའང་བརྩིས་ན་དཔེ 15° ཡས་མས་འཆར་སྲིད་ཀྱང་། དཔེ 12° ཡན་ཆད་ཡིན་ཆེ་ཟླ་འཛིན་འཆར་ནའང་འཛིན་ཆ་ཏ་ཙང་ཆུང་བས་ཤ་མིག་གིས་མཐོང་དཀའ་བའི་རྐྱེན་གྱིས་གཟའ་འཛིན་མི་འཆར་བའི་གྲས་སུ་བཞག་……པའོ། །

(2) ཟས་ཉ་མཁོ་དུས།

ཟས་ཉ་མཁོ་དུས་འཚོལ་བ་ལ་རིམ་པ་ལྔ་ལས།

(1) སྐྱེ་ཉའི་དུས་ཚོད།

(2) སྐྱེ་ཉའི་ཉི་མའི་སྐྱེ་འགྲོས།

(3) ཉི་ཟླའི་སྐོམས་གྲངས།

རིམ་པ་འདི་གསུམ་པོ《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》གཞུང་རང་ཉིད་དུ་གསལ''''བས་འདིར་བསྐྱར་བཟླས་མི་བྱེད།

(4) ཟས་ཉའི་དུས་ཚོད་འཚོལ་བ་ལ། དཔེ་དེབ་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཤོག་ངོས་630 ཐོག་གི་དཔེ་རིས་ལྔ་པ་ལྟར།

A ས་དཀྱིལ་གྱི་ལྟེ་བ། (དཔར་མའི་སྟེང་དུ་ A ཡིག་ཅད)

C′ སྐྱེ་ཉའི་ཉི་མའི་གནས།

C སྐྱེ་ཉའི་སྐབས་ཟླ་བའི་གནས། སའི་གྲིབ་མའི་ལྟེ་བའི་གནས་ཀྱང་ཡིན། ཉི་མ་དང་ཟླ་བའི་བགྲོད་པ་ལ་འཕེལ་འགྲིབ་ཡོད་པས།

B སྐྱེ་ཉའི་སྐབས་ཟླ་བའི་གནས་དངོས།

D′ སྐྱེ་ཉའི་སྐབས་ཉི་མའི་གནས་དངོས།

D སའི་གྲིབ་མའི་གནས་དངོས།

ཟླ་བ་ B ནས་བརྩམས་ཏེ་ D ལ་སླེབས་ན་མ་གཏོགས་ཉི་མའི་རྗེས་ཟིན་མི་ཐུབ། རྗེས་སྙེག་པའི་ཡུན་ཚད་དེའི་མིང་ལ "སྐྱེ་དུས་བར་ཁྱད"ཅེས་བརྗོད།

DE གོང་གི་དུས་ཡུན་དེའི་བར་ལ་ཉི་མའི་འདྲེན་གྲངས།

BF གོང་གི་དུས་ཡུན་དེའི་བར་ལ་ཟླ་བའི་འདྲེན་གྲངས།

དེ་གཉིས་ཀྱི་མིང་ལ་འདྲེན་གཞུ་ཞེས་བརྗོད།

CE ཉི་མའི་ངེས་པའི་འདྲེན་གྲངས་ = CD + DE

CF ཟླ་བའི་ངེས་པའི་འདྲེན་གྲངས = CB + BF

དེ་གཉིས《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》སུ་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཟེར།

CE ལ་བརྟེན་ནས་ཉི་མའི་ངེས་པའི་ སྐྱོམས་ གྲངས (ངེས་ པའི་ སྐོར་ ཕྲི) འགྱུབ།

CF ལ་བརྟེན་ནས་ཟླ་བའི་ངེས་ པའི་ སྐྱོམས་གྲངས (ངེས་ པའི་ སྐོར་ ཕྲི) འགྲུབ། ཉི་མའི་ངེས་སྐྱོམས་དང་ཟླ་བའི་ངེས་སྐྱོམས་གཉིས་བསྲེའམ་སྦྲུངས་ནས་ངོས་གཟུའི་བར་ཁྱད་འགྲུབ། ངེས་གཟུའི་བར་ཁྱད་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་དུས་བར་ཁྱད་འགྲུབ་པོ། །

①《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》ལས། གང་བཟུང་ཉི་ཟླའི་སྐོར་དབྱི་ཡི། །ཡོངས་སྒྲོད་དེ་གཉིས་མཚན་མཐུན་ན། །ཉུང་གིས་མང་སྦྲུངས་མི་མཐུན་བསྲེ། །སྦྲུངས་བསྲེས་གང་བྱུས་གནས་རྣམས་ཀུན། །མཁའ་སྟོང་ཐིག་ཀླུ་ཟླ་བས་བསྒྱུར། 18000། མས་ཡར་མཁའ་ཪ་མཁའ་ཪ་དང་། །མི་ཡིད་བུ་གས་ 9143 བགོ་ཐོབ་པ།……།སྤྱི་ཡི་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་ཟེར། །ཞེས་པའི་གོ་དོན་ནི།

སྤྱིར་ལམ་ཐག་རིང་ཚད་དང་། བགྲོད་ཡུན། མགྱོགས་ཚད་བཅས་གསུམ་པོའི་ནང་ལ་གང་རུང་གཉིས་རྟོགས་ཟིན་ན། གཞན་གཅིག་འཚོལ་ཐུབ་པ་གོ་སླ་ཞིང་། སྐབས་འདིར་སྤྱི་གཞུའི་བར་ཁྱད་ཀྱི་རིང་ཚད་དེ་ཙམ་རྒྱུ་བ་ལ་དུས་ཡུན་ཇི་ཙམ་བགོར་བ་སྟེ་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་འཚོལ་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ལ། ཐོག་མར་ཟླ་བའི་བགྲོད་པ་སྟེ་ཉི་མ་ལས་ཟླ་བ་བརྒལ་བའི་མགྱོགས་ཚད་འཚོལ་དགོས། གོ་ལ་ཁྱོན་དུཙ་སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་ལ་ཚེས་ཞག་གི་ཞག་གྲངས་ཀྱིས་བགོ་

$$\frac{360^\circ \times 60' \times 60''}{29^d.53059 \times 24^h} = \frac{43886''.7}{24^h} = 1828''.6121$$

གང་ཐོབ་པ་དེ་དུས་ཚོད་གཅིག་ལ་རྒྱུ་བའི་གཞུའི་མིའོ་ཡིན།

སྐར་ཡང་དུས་ཚོད་གཅིག་སྲང་དུ་བཞིགས་པ་མིའོ་ 3600 འགྲུབ།

དུས་ཀྱི་མིའོ་ 3600 ཡིས་གཞུའི་མིའོ་ $1826''.6121$ ལ་བགོས་ན་

$\frac{1826.6121}{3600}$ འདི་དུས་ཀྱི་མིའོ་གཅིག་ལ་གཞུའི་མིའོ་ཇི་ཙམ་རྒྱུ་བའི······ མགྱོགས་ཚད་ཡིན། སྤྱི་གཞུའི་བར་ཁྱད་ལ་མགྱོགས་ཚད་དེས་བགོས་ན་གཞུའི་བར་ཐག་དེ་ཙམ་རྒྱུ་བ་ལ་དུས་ཇི་ཙམ་དགོས་པ་སྟེ་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་འཐོབ་པོ།། དེ་ཡང་དུས་འཁོར་བ་དག་ལ་ཕྲན་གྲངས་ 0.6121 ཞེས་པའི་ཨང་རྩིས་འགྲོ་རྩོལ་མི་གོམས་པར་དོགས་ནས། ལྔ་ཡང་གིས་དེ་ལ་འབྱུང་བས་ 5 བསྒྱུར་ཏེ་ཐིལ་གྲངས་མེ་ཡིད་བུག་ 9143 འགྲུབ། དེ་དང་ཞེད་མཚུངས་པའི་ཆེད་དུ་ 3600 ལའང་འབྱུང་བས་ 5 སྒྱུར་ཏེ་མཁའ་སྟོང་ཐིག་ཀླུ་ཟླ་ 18000 འགྲུབ་པ་མཛད་དོ།།

$$\frac{3600 \times 5}{1826.6 \times 5} = \frac{18000}{9143}$$

ཅི་སྟེ་དུས་ཀྱི་ཡུན་ཚད་རྟོགས་ཟིན་ནས་གཞུའི་བར་ཐག་ཇི་ཙམ་རྒྱུ་བའི··· རིང་ཚད་འཚོལ་འདོད་ན། གོང་གི་རིག་པ་དེའི་བགོ་བྱ་བགོད་བྱེད་གོ་ལྡོག་པ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་གོ །

②ཉི་མའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་སྐབས་ཐོག་མར་ཉི་མའི་མགྱོགས་ཚད····· འཚོལ་དགོས། ཉི་མའི་ཆེས་ཟླའི་རང་འགྲོས་ $29°6'19''=104779''$ ཡིན་པས། ཉིན་ཞག་གཅིག་ལ་ $3548''.1512$ དུས་ཚོད་གཅིག་ལ་ $147''.84$ དུས་ཀྱི་མིའོ་གཅིག་ལ་གཞུའི་མིའོ་ $\frac{147''\cdot 84}{60}$ ཡིན། དེ་ལ་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་ཀྱིས་བསྒྱུར་ན་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་དེའི་ཡུན་ལ་རྒྱུ་བའི་གཞུའི་རིང་ཚད་འགྲུབ། གང་གྲུབ་པ་དེས་ཉི་མའི་རང་འགྲོས་ལ་སྣོན་ཕྲིད་གང་འཚམ་བྱས་ན་ཉི་མའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་འགྲུབ་བོ། །དེ་ཡང་ཐིལ་གྲངས་ལ་འབབ་པའི་ཆེད་དུ་བགོ་བྱ་བགོད་བྱེད་གཉིས་ཀར་ཪོས་ 6 བསྒྱུར་ཏེ་རི་ནོར་ཀླུ་ 887 དང་ 360×60 འགྲུབ་པོ།།

གཞུང་ལས། སྤྱི་དུས་བར་ཁྱད······གནས་ཀུན་རི་ནོར་ཀླུ་ 887 ཡིས་

བསྒྱུར། །མཁའ་རོ་ཐིག་མཚམས་མཁའ་དུས་མིས 360། །ཐོབ་པ་ཐུན་ཚོད ......། ཉི་མའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཟེར། །ཞེས་བྱུང་ངོ་། །

③ དེ་བཞིན་ཟླ་བའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱི་སྐབས་ཐོག་མར་ཟླ་བའི་བགྲོད་པ་འཚོལ་དགོས། དེ་ཡང་གོ་ལ་ཁྱིན་ 360° ལ་ཟླ་བའི་ཚེས་ཟླའི་རང་འགྲོས་ 25°49′0″ བསྣན་ཏེ་སྲང་དུ་བཤིགས།

$$360^\circ + 25^\circ 49' 0'' = 1388940''$$

དེ་ལ་ཚེས་ཟླའི་ཉིན་ཞག་ 29.53059 ཡིས་བགོས། 47033.″94 འཐོབ། དེ་ལ་དུས་ཚོད་ཉེར་བཞིས་བགོས་ན་ 1959″·75 དེ་ནི་དུས་ཚོད་གཅིག་གི་བགྲོད་''' པ་ཡིན། སླར་ཡང་དུས་ཚོད་གཅིག་སྲང་དུ་བཤིགས་པ་མིའོ་ 3600 ཡིས་བགོས $\frac{1959.75}{3600}$ འདི་ཟླ་བ་དུས་ཀྱི་མིའོ་གཅིག་ལ་རྒྱུ་བའི་རང་འགྲོས་ཀྱི་གཞུ་ཡིན། དེ་ལ་སྤྱི་དུས་བར་ཁྱད་གནས་ཀུན་གྱིས་སྒྱུར། དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་དེའི་ཡུན་ལ་ཟླ་བའི་འདྲིན་གཞུ་འགྱུབ། ཟླ་བའི་རང་འགྲོས་ལ་ཟླ་བའི་འདྲིན་གཞུས་སྣོན་ཕྲིད་གང་འཚམ་བྱས་ནས་ཟླ་བའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་འཐོབ་པོ།།

དུས་ཚོད་གཅིག་གི་ཟླ་བའི་རང་འགྲོས་ 1959″.75 དང་། དུས་ཚོད་གཅིག་སྲང་དུ་བཤིགས་པ་ 3600 སོ་སོར་གཏེར་ 9 ཡིས་བསྒྱུར། རིག་བྱེད་ 4 གྱིས་བགོས་ནས་གཟིགས་རི་ཀླུ་ 871 དང་མཁའ་སྟོང་རྒྱལ་པོ་ 1600 འགྱུབ་བོ། །

$$\frac{1959{\cdot}75 \div 2.25}{3600 \div 2.25} = \frac{871}{1600}$$

གཞུང་ལས། སྤྱི་དུས་བར་ཁྱད་གནས་ཀུན་གཟུགས་རི་ཀླུས 871།། བསྒྱུར་ལ་མཁའ་རོ་ཐིག་དུས་དང་། །མཁའ་སྟོང་རྒྱལ་པོས་ 1600 ཐོབ་པ་ཞག ......། ཟླ་བའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཟེར། །ཞེས་བྱུང་ངོ་།།

རིག་པ་འདི་གཞན་ལའང་བཀབ་སྟེ།

④ ཉི་མའི་ངེས་པའི་སྤྱི་འགྲོས་སྐབས། ཐོག་མར་དུས་ཚོད་གཅིག་གི་ཉི་

ཟླའི་སྤྱི་འགྲོས་འཚོལ་བ་ལ། ཉི་མའི་ཚེས་ཟླའི་སྤྱི་འགྲོས་ 29°6′24″ཡིན་གཤིས། ཉིན་ཞག་གཅིག་ལ་ཤིའོ་ 3548″.33 དུས་ཚོད་ གཅིག་ ལ་ ཤིའོ་ 147″.8471 ཡིན་པར་ངེས། ཕྲན་གྲངས་སེལ་བའི་ཆེད་དུ་ལག་གཟས་ 72 བསྒྱུར། མདས་ 5 བགོས། 2129 འགྲུབ། དུས་ཚོད་གཅིག་ཕྲན་དུ་བཤིགས་པ་ 60 ལའང་དེ་བཞིན་བསྒྱུར་བགོ་བྱེད། ཆུ་རོ་ཀླུ་ 864 འགྲུབ།

$$\frac{147.85 \times 14.4}{60 \times 14.4} = \frac{2129}{864}$$

གཞུང་ལས། ངེས་དུས་བར་ཁྱད་གཉིས་པ་ཡི། །གནས་ཀུན་བྲུག་ཉི་མིག་ 2129 གིས་བསྒྱུར། །མཁའ་རོ་ཕྱིག་དུས་ཆུ་རོ་ཀླུས། (864) །ཐོབ་པ་ཐུན་ཚོད……། །ཉི་མའི་ངེས་པའི་སྤྱི་འགྲོས་འགྲུབ་པ་ཡིན། །ཞེས་བྱུང་ངོ་། །

⑤ངེས་པའི་རྣ་གདོང་བར་ཁྱད་སྐབས་སུ། ཟླ་སྐྲའི་ཚེས་ཟླའི་བར་ཁྱད་ཁྲིམ་གཅིག་དང་ཞག་ཕྱིག་ལི་ཕྲན་ཞེ་གཅིག་ཤིའོ་བཅུ་གསུམ་ལ་ཚེས་ཟླ་གཅིག་གི་ཉིན་ཞག་གི་དུས་ཚོད་ཉེར་བཞིས་བགོས་ཏེ་དུས་ཚོད་གཅིག་གི་བགྲོད་པ་འཐོབ།

$$\frac{1^{z}0°41'13''}{29.53059 \times 24} = 155''.79044$$

ཉི་ཟླའི་བར་ཁྱད་དུས་ཚོད་གཅིག་གི་བགྲོད་པ་ནི།

$$\frac{360 \times 60 \times 60}{29.53059 \times 24} = \frac{43886.7}{24} = 1828''\cdot 6$$

དུས་ཚོད་གཅིག་གི་བགྲོད་པ་དེ་གཉིས་བསྡོམས་ནས་འབྱུང་བས་ 5 བསྒྱུར། ལག་པས་ 2 བགོ

$$\frac{(155''.8 + 1826''6) \times 2.5}{3600 \times 2.5} = \frac{4961}{150 \times 60}$$

གཞུང་ལས། ངེས་དུས་བར་ཁྱད……། །གསུམ་པའི་གནས་ཀུན་གཟུགས་དུས་བྲུག །མཚོས་ 4961 བསྒྱུར་མཁའ་རོ་ཕྱིག་དུས་དང་། །མཁའ་ཚེས་

150 ཀྱིས་ཐོབ་ཐུབ་ཚོད་ཡིན། ……།ངེས་ཉའི་རྣ་གདོང་བར་ཁྱད་འགྱུབ། ཅེས་བྱུང་ངོ་། །

རིམ་པ་ལྔ་པོ་དེ་དག་སྐབས་མི་གཅིག་ཀྱང་རིགས་ལམ་གཅིག་པའི་དབང་གིས་དཀྱུས་གཅིག་ཏུ་བརྗོད་དོ། །

〔5〕 ངེས་ཉ་མགོ་དུས་འཚོལ་བ་ལ། ཉི་མ་དང་ཟླ་བ་ཁ་གཏད་ཀྱི་དུས་ཚོད་དངོས་གནས་པ་ལ་དཔག་ན་ངེས་ཉ་ལ་ད་དུང་བར་ཁྱད་ཕྲ་མོ་ཡོད། སྐོམས་གྲངས་དུས་ཀྱི་དམན་ཆ་དང་མཉམ་བགྲོད་ཞག་གི་དུས་ཀྱི་དམན་ཆ་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དག་བཅོས་བྱེད་དགོས། སྐོམས་གྲངས་དུས་ཀྱི་དམན་ཆ་ནི་ཟླ་ཚེས་ཤིག་ཡིན་ཏེ། ཉི་མའི་ངེས་སྐོམས་ཡུལ་གྱི་དུཚ་གཅིག་དུས་ཀྱི་ཕྱུན་བཞིར་འབབ་པ་ཙམ་གྱིས་འགྱུབ། མཉམ་བགྲོད་ཞག་གི་དུས་ཀྱི་དམན་ཆ་ནི། ཉི་མའི་སེར་ལམ་དཀྱུས་ཐིག(ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག་པ)དང་། ཉི་མའི་དམར་ལམ་དཀྱུས་ཐིག་གཉིས་ཀྱི་བར་ཁྱད་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་དུཚ་གྲངས་དེ་དུས་ཕྱུན་མིའོ་ལ་དབབ་དགོས། དེ་ནས་གཞུང་ལྟར། དུས་ཀྱི་དམན་ཆ་དེ་གཉིས་ཀ །རང་རང་མཚན་བཞིན་ངེས་ཚེས་སམ། །ངེས་པའི་ཉ་ལ་བསྣན་ནམ་ཕྲི། །དག་པའི་ཚེས་སམ་དག་པའི་ཉའོ། །ངེས་ཉ་དག་པ་དེའི་མིང་ལ་ངེས་ཉ་མགོ་དུས་ཀྱང་ཟེར།

སྐབས་འདིར་གཞུང་ལས། ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག་པ་ཡིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་ཉི་མ་ཡི། །གནམ་ཐིག་དམར་པོའི་མཉམ་བགྲོད་ཀྱི། །ཞག་གི་རེཙ་མིག[ང]ལས་ཐོབ་པའི། །ཁྲིམ་དང་ཞག་རྣམས་ཉི་མ་ཡི། །གནམ་ཐིག་དམར་པོའི་དཀྱུས་ཞག་ཟེར། །ཞེས་བྱུང་ཡང་། རེཙ་མིག་ང་རྟགས་ཅན་དེ་དེང་སང་མཐོང་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་རྩིས་ཀྱི་གཞུང་གང་དུའང་མི་སྣང་། ད་ཐེངས་ཕྲན་གྱིས《ལི་ཞང་ཁའོ་ཁྲིང་》ལས་བཤུས་ཏེ་ཁ་སྐོང་བྱས་ཡོད་དོ། །

(3) འཛིན་རྫོགས་དུས་ཚོད་བརྟག་པ།

ལུགས་ལ་ལར་ཟླ་འཛིན་གྱི་འཛིན་རྫོགས་དུས་ཚོད་དང་ངེས་ཉ་དག་པ''''

གཅིག་ཏུ་ངོས་བཟུང་ཡང་། ལུགས་འདིར་དེ་གཉིས་ལ་ད་དུང་བར་ཁྱད་ཕྲ་མོ་ཞིག་ཡོད། དེའི་གོ་དོན་བསྟན་པ་ལ་དཔེ་རིབ་འདི་ཉིད་ཀྱི་ནོག་ངོས་ 631 ཐོག་གི་དཔེ་རིས་དྲུག་པ་ལྟར།

A དཀར་སེར་ལམ་གཉིས་འཛོམས་ས།

B སའི་ཁྱིབ་མའི་ལྟེ་བ།

C ཉི་གང་བའི་དུས་ཟླ་བའི་ལྟེ་བ།

AB སེར་ལམ།

AC དཀར་ལམ།

$\angle BAC = 4°58'30''$ དཀར་སེར་སྐོལ་ཟུར།

$AB = AC$ གཉིས་ཀ་མཉམ་དུས་ཉི་གང་བ་འཆར། དེ་ཚེ་ $\angle ABC$ དང་ $\angle ACB$ ཡང་མཉམ་པ་ཡིན་པས་གང་ཡང་འབྱུང་ཟུར་ 90°ཅན་འབྱུང་མི་སྲིད།

DB སའི་ཁྱིབ་མའི་ལྟེ་བ་ B ནས་དཀར་ལམ་ལ་དྲང་པོར་ཐུགས་ཏེ་འཐེན་པའི་འབྱུང་ཐིག་ 90°ཅན། མིང་ལ་འཛིན་རྫོགས་བར་ཁྱད་འཕྲེད་ཐིག་ཟེར།

D DB དང་ AC ཀྱི་འཕྲད་ས། འཛིན་རྫོགས་སྐབས་ཟླ་བའི་ལྟེ་བ།

E འཛིན་མ་ཐག་པའི་སྐབས་ཟླ་བའི་ལྟེ་བ།

F རིལ་པོར་བསྒྲིབས་མ་ཐག་པའི་སྐབས་ཟླ་བའི་ལྟེ་བ།

G མཐའ་ནས་གསོ་བའི་སྐབས་ཟླ་བའི་ལྟེ་བ།

H རྫོགས་པར་གྲོལ་ཟིན་པའི་སྐབས་ཟླ་བའི་ལྟེ་བ།

$\overset{\frown}{DC}$ 《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》སུ་རྣ་ཟླའི་མཉམ་བགྲོད་ཞག་གི་དམན་ཆ་ཟེར།

$$\overset{\frown}{DC}=\overset{\frown}{AC}-\overset{\frown}{AD}$$

གཞུའི་ཟུར་གསུམ་$\triangle ADB$ཡི་ནང་དུ།

$\angle ADB=90^\circ$

$\angle BAC=4^\circ 58' 30''$

$\angle ABD=90^\circ-4^\circ 58' 30''$

$\overset{\frown}{AC}=\overset{\frown}{AB}$ ངེས་ཉེ་ཟླ་སྒྲིའི་བར་ཁྱད་དག་པ།

འདི་གསུམ་རྟོགས་ཟིན།

$\sin\overset{\frown}{DB}=\sin\angle BAC\cdot\sin\overset{\frown}{AB}$

དཀྱུས་རྒྱུད་རེའུ་མིག་བཟུང་ནས་$\overset{\frown}{DB}$འཐོབ།

ཡང་$\text{tg}\,\overset{\frown}{AD}=\cos\angle BAC\cdot\text{tg}\,\overset{\frown}{AB}$

དཀྱུས་བཅར་སྐྱུད་རེའུ་མིག་བཟུང་ནས་$\overset{\frown}{AD}$འཐོབ།

$\overset{\frown}{DC}=\overset{\frown}{AC}-\overset{\frown}{AD}$ ཟླ་ཟླའི་མཉམ་བགྲོད་ཞག་གི་དམན་ཆ་འཐོབ་པོ། །

$\overset{\frown}{DC}$འདི་ནི་ཟླ་བ་རྒྱ་བའི་གཞུ་ཡིན། དུས་ཚོད་ལ་དབབ་དགོས་ན། དེ་ལ་ཟླ་བའི་བགྲོད་པའི་མགྱོགས་ཚད(ཟླ་བའི་ངེས་བགྲོད)ཀྱིས་བགོས་ནས་འགྲུབ་པོ། །དུས་ཚོད་དེའི་མིང་ལ་འཛིན་ཛོགས་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་ཟེར། དེ་ཉིད་ཀྱིས་ངེས་ཉེ་དག་པ་མཁོ་དུས་ལ་སྣོན་ཕྲི་གང་འཚམས་བྱས་ནས་འཛིན་ཛོགས་མཁོ་བའི་དུས་ཚོད་འགྲུབ་པོ། །

(4) འཛིན་གཅོད་དང་སྒྲིབ་གསོའི་དུས་ཚོད་འཚོལ་བ།

སྐར་ཡང་དཔེ་རིས་དྲུག་པར་བསྟན་པ་ལྟར།

$\overset{\frown}{DE}$ འཛིན་མགོ་རྩོམ་དུས་དང་འཛིན་རྫོགས་བར་ཐག་གི་གཞུ།

$\overset{\frown}{DF}$ རིལ་པོར་སྒྲིབ་མ་ཐག་པ་དང་འཛིན་རྫོགས་བར་ཐག་གི་གཞུ།

$\overset{\frown}{DG}$ མཐའ་ནས་གསོ་བ་དང་འཛིན་རྫོགས་བར་ཐག་གི་གཞུ།

$\overset{\frown}{DH}$ རྫོགས་པར་གྲོལ་ཟིན་པ་དང་འཛིན་རྫོགས་བར་ཐག་གི་གཞུ།

$BE =$ སའི་གྲིབ་མའི་ཕྱེད་སྲིད་$+$ཟླ་བའི་ཕྱེད་སྲིད།

$BF =$ སའི་གྲིབ་མའི་ཕྱེད་སྲིད་$-$ཟླ་བའི་ཕྱེད་སྲིད།

BG BH རིགས་འགྲེའོ། །

DB འཛིན་རྫོགས་བར་ཁྱད་འཕྲེད་ཐིག་གོང་དུ་རྟོགས་ཟིན།

དེས་ན་ གཞུའི་ ཟུར་ གསུམ་ དབྱིབས $\triangle EDB$、$\triangle FDB$、$\triangle GDB$、$\triangle HDB$སོ་སོར་བརྟེན་ནས་བར་ཐག་གི་ གཞུ་ $\overset{\frown}{ED}$、$\overset{\frown}{FD}$、$\overset{\frown}{GD}$、$\overset{\frown}{HD}$འཐོབ། དེ་དག་ལ་ཟླ་བའི་ངེས་བསྒྲོད་ཀྱིས་བགོས་ནས་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་བཞི་ཀ་འཐོབ། དེ་དག་གིས་འཛིན་རྫོགས་ མཁོ་དུས་ ལ་ སྣོན་ ཕྲི་བྱས་ ནས་ འཛིན་ མགོ་དང་། རིལ་པོར་སྒྲིབ་མ་ཐག་པ། མཐའ་ནས་གསོ་བ། རྫོགས་པར་བཏང་ཟིན་པ་བཅས་ཀྱི་དུས་ཚོད་འཐོབ་པོ། །

(5) འཛིན་ཆ་བརྟག་པ།

ཟླ་འཛིན་གྱི་འཛིན་ཆ་ཆེ་ཆུང་གི་གནད་འགག་ནི་ཟླ་བའི་བལྟས་ཚོད་⋯⋯ཀྱི་ཕྱེད་སྲིད་དང་ས་དཀྱིལ་གྲིབ་མའི་ཕྱེད་སྲིད་གཉིས་ཡིན། ཟླ་བའི་ཕྱེད་སྲིད་ལ་བལྟས་ཚོད་དམ་སྣང་ཚོད་ཅེས་ཞིབ་ཆ་སྦྱར་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ཟླ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་རང་ཉིད་ལ་ཆེ་ཆུང་གི་འགྱུར་ལྡོག་མེད་མོད། ཟླ་དཀྱིལ་དང་སའི་ལྟེ་བའི་

བར་ཐག་ལ་རིང་ཐུང་གི་འགྱུར་ལྡོག་ཡོད་པའི་རྐྱེན་གྱིས། ཤ་མིག་གི་བལྟས་ཚོད་ལ་ཟླ་དཀྱིལ་ལ་ཆེ་ཆུང་གི་འགྱུར་ལྡོག དེ་བཞིན་དེའི་ཁྱེད་སྲིད་ལ་འགྱུར་ལྡོག་ཡོད་པ་ལྟ་བུར་སྣང་། ཟླ་སའི་བར་ཐག་གི་འགྱུར་ལྡོག་ནི་ཟླ་བ་གོ་ལར་གར་རྒྱུ་བའི་ཁྱིམ་ཞག་ལ་རག་ལས་པས་ན། ལག་ལེན་སྐབས་སུ་ཟླ་བའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱི་རེའུ་མིག་བཟུང་ནས་ཟླ་བའི་བལྟས་ཚོད་ཀྱི་ཁྱེད་སྲིད་འཐོབ་པོ། །

སའི་གྲིབ་མའི་ཁྱེད་སྲིད་ལ་ཆེ་ཆུང་གི་འགྱུར་ལྡོག་འཆར་བའི་རྒྱུ་མཚན་····ནི། ས་དཀྱིལ་ཉི་མ་དང་ཟླ་བའི་བར་ལ་ཚུད་དེ། ཉི་མས་ས་དཀྱིལ་ཕྱོགས་ལ་ཐོག་པའི་འོད་ཟེར་ས་དཀྱིལ་གྱི་སྲིབ་ངོར་གྲིབ་མ་ཞིག་ལུས། དེ་ཡང་ཉི་དཀྱིལ་གྱི་སྲིད་ཚད་ས་དཀྱིལ་གྱི་སྲིད་ཚད་ལས་ཆེ་བའི་རྐྱེན་གྱིས་སའི་གྲིབ་མའི་དབྱིབས་དེ་་སྒྲོམ་ཕྲ་མེད་པའི་ཀ་ཀླུམ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར། ར་མའི་རྣ་ཅོ་ལྟ་བུ་རྩ་བ་སྒྲོམ་ལ་ཁད་ཀྱིས་ཕྲ་བར་གྱུར་ནས་མཐར་རྩེ་མོ་ཐིག་ལེ་གཅིག་ཏུ་འཛོམས་པའི་ཕུར་བུའི་་དབྱིབས་ཅན་ཞིག་ཡིན་པས། ཉི་མ་ས་དཀྱིལ་ལས་བར་ཐག་ཇི་ཙམ་རིང་ན་སའི་གྲིབ་མ་དེ་ཙམ་ཆུང་བར་འགྱུར། དེ་ཡང་ཟླ་བ་ལ་ཐོག་པའི་སའི་གྲིབ་མའི་ཆེ་ཆུང་ཟླ་སའི་བར་ཐག་གཅིག་པུ་ལ་རག་ལས་པ་མ་ཡིན་གྱི། ཉི་སའི་བར་ཐག་ལའང་འབྲེལ་བ་ཡོད། དེར་བརྟེན་ལག་ལེན་སྐབས་སུ་ཐོག་མར་ཉི་མའི་མཐོ་སྨོས་སྐབས་ཀྱི་སའི་གྲིབ་མའི་ཁྱེད་སྲིད་གཏན་ལ་ཕབ་སྟེ་གྲིབ་མའི་ཁྱེད་སྲིད་རེའུ་མིག་་བཟོས། ཟླ་བའི་ངེས་པའི་འདྲེན་གྲངས་ཀྱིས་རེའུ་མིག་བཟུང་ནས་ཉི་མ་མཐོ་སྨོས་སུ་གནས་པའི་སྐབས་སའི་གྲིབ་མའི་ཁྱེད་སྲིད་འཐོབ། དེ་ནས་ཉི་མའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཁྱིམ་ཞག་གིས་གྲིབ་མའི་དམན་ཆའི་རེའུ་མིག་བཟུང་ནས། ཉི་མ་མཐོ་སྨོས་སུ་གནས་པའི་སྐབས་དང་བརྩི་བྱའི་སྐབས་ཀྱི་གྲིབ་མའི་དམན་ཆ་འཐོབ། དེ་དང་སའི་གྲིབ་མའི་ཁྱེད་སྲིད་ལ་སྣོན་ཕྲི་བྱས་ནས་སའི་གྲིབ་མའི་ཁྱེད་སྲིད་······དངོས(ངེས་པའི་གྲིབ་མའི་ཁྱེད་སྲིད)འཐོབ། ཁྱེད་སྲིད་གཉིས་བསྡོམས་པ་ལ་འཛིན་རྫོགས་བར་ཁྱད་འཕྲེད་ཐིག་གིས་སྦྲུངས། ཟླ་བའི་བལྟས་ཚོད་ཀྱི་སྲིད་ཚད་

ཀྱིས་བསྒོ བཅུ་ཐམ་པས་བསྒྱུར་ན་འཛིན་ཆ་འཁོར་བ་པོ།། 《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》 སྐབས་དེར་ཉི་མའི་སྲིད་ཚད་ཀྱི་ཕྱེད་ཀས་བགོད་བྱེད་བྱས། འབྱུང་བ་ 5 ཡིས་ བསྒྱུར། དོན་གཅིག་གོ།

(6) འཛིན་ཕྱོགས་བརྟག་པ།

དེ་སྔ་འཛིན་གཏོང་གི་ཕྱོགས་བརྟག་པའི་ཐབས་སྟབས་བདེ་བ་ཞིག་ཡོད་... དེ། འཛིན་རྫོགས་ཟླ་སའི་བར་ཁྱད་འཕྲེད་ཐིག་སེར་ལམ་གྱི་བྱང་ན་འབྱུང་བའི་ཚེ། འཛིན་མགོ་ཤར་ལྷོ་ནས་རྩོམ། ལྷོ་ནུབ་ནས་རྫོགས་པར་གྲོལ། བར་ཁྱད་འཕྲེད་ཐིག་སེར་ལམ་གྱི་ལྷོ་ན་འབྱུང་ཚེ། འཛིན་མགོ་བྱང་ཤར་ནས་རྩོམ། ནུབ་བྱང་ནས་རྫོགས་པར་གྲོལ། འཛིན་ཆ་བརྒྱད་ཡན་ཆད་བྱུང་ཚེ་ཤར་དྲང་པོ་ནས་འཛིན་མགོ་རྩོམ། ནུབ་དྲང་པོ་ནས་གཏོང་། དོན་དངོས་ལ་བརྟག་ཚུལ་དེ་སེར་ལམ་ལ་བལྟོས་ཏེ་འཛོག་ཅིང་། ནམ་ཕྱེད་སྐབས་ཏ་ལམ་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་ལས། གཞན་དུ་ན་ནོར་འཁྲུལ་ཆེ་ཙམ་འབྱུང་སྲིད་དོ། །

རྩི་ཞན་ལིའི་བརྟག་ཐབས་གསར་པ་ནི། ཟླ་དཀྱིལ་གཡས་གཡོན་གཉིས་སུ་ཕྱེ། གཉིས་ཀ་ཡང་སྟེང་འོག་གཉིས་གཉིས་སུ་ཕྱེ་སྟེ་ཡ་གྲུབ་བཞི་འགྲུབ། དེ་ནས ༡ སྟེང་། ༢ སྟེང་གི་གཡོན། ༣ གཡོན་གྱི་སྟེང་། ༤ གཡོན། ༥ གཡོན་གྱི་ འོག ༦ འོག་གི་གཡོན། ༧ འོག་དང་། ༨ སྟེང་། ༩ སྟེང་གི་གཡས། ༡༠ གཡས་ཀྱི་སྟེང་། ༡༡ གཡས། ༡༢ གཡས་ཀྱི་འོག ༡༣ འོག་གི་གཡས། ༡༤ འོག་ བཅས་ཕྱོགས་བཅུ་བཞིར་ཕྱེ་བ་ཡིན། 《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》ལས་བར་ཁྱད་འཕྲེད་ ཐིག་ཡོད་མེད་གཉིས། ཡོད་པ་ལ་ཡང་ལྷོ་བྱང་གཉིས། དེ་དག་ལ་ཡང་ནམ་སྟོད་ ནམ་སྨད་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་ལུགས་དེ་རིག་པ་འདི་ལ་བསྟུན་ནས་སྒྲུབ་པའོ།།
(དཔེ་དེབ་འདིའི་ཤོག་ངོས་ 399 པའི་དཔེ་རིས་ལ་གཟིགས)

དེར་མ་ཟད། རྟེ་ཞན་ཞི་ལ་དེ་བས་ཀྱང་ཞིབ་ཚགས་ཆེ་བའི་ཡང་གྲངས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འཛིན་ཕྱོགས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཐབས་རྩལ་ཞིག་ཡོད་དེ། ཐོག་མར་གནམ་ཀླད་ནས་ཟླ་བའི་ལྟེ་བར་ཕྱོགས་ཏེ་ས་སྟོམས་དཀྱུས་ཐིག་འདེབས། དེ་དང་སེར་ལམ་འཕྲད་པའི་འཛོམས་ཟུར་འཚོལ། མིང་ལ་སེར་ལམ་མཐོ་གཞུ་འཛོམས་ཟུར་ཟེར། སྐར་ཡང་སའི་གྲིབ་མའི་ལྟེ་བ་དང་ཟླ་བའི་ལྟེ་བ་འབྲེལ་ཐིག་དང་སེར་ལམ་གྱི་འཛོམས་ཟུར་འཚོལ། མིང་ལ་འཕྲེད་ཐིག་པར་ཁྱད་འཛོམས་ཟུར་纬差角ཟེར། འཛོམས་ཟུར་དེ་གཉིས་བསྲེའམ་ཕྲི་ནས། སའི་གྲིབ་མའི་ལྟེ་བར་བརྒྱུད་པའི་ས་སྟོམས་དཀྱུས་ཐིག་དང་། སའི་གྲིབ་མའི་ལྟེ་བ་དང་ཟླ་བའི་ལྟེ་བའི་འབྲེལ་ཐིག་བཅས་དཀྱུས་ཐིག་དང་འབྲེལ་ཐིག་འདི་གཉིས་ཀྱི་འཛོམས་…
ཟུར་འཐོབ། མིང་ལ་འཛོམས་ཟུར་དག་པ定交角ཟེར། ཟླ་འཛིན་འཛིན་གཏོང་སྐབས་སྟེང་འོག་གཡས་གཡོན་གྱི་ཚད་ཚང་མ་འཛོམས་ཟུར་དག་པའི་དྭཙ་གྲངས་ཀྱི་སྒོ་ནས་གཏན་ལ་འབེབས།

རྩལ་ལུགས་འདི་སྣ་ཡང་གི་རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས་སུ་མི་སྣང་། སོག་པོའི་ཡུལ་གྱི་པུ་ཐུའི་རྩིས་གཞུང་ལས། ཟླ་བའི་འཛིན་མཚམས་བར་ཁྱད་དང་། །འཛིན་པའི་མགོ་བའི་འཛོམས་ཁྱད་ཀྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་སྟེ་འཛོམས་ཁྱད་ཀྱི། །དམན་ཞག་རེའུ་མིག་ལས་ཐོབ་པ། །འཛིན་པའི་འཛོམ་ཁྱད་དམན་ཞག纬差角ཡིན།། ……འཛིན་ཕྱོགས་འཛིན་པའི་ཟླ་དཀྱིལ་ཁྱད། །ཤར་འགྱུར་འཛིན་པའི་དངོས་འཛོམ་ཞག定交角།སྟོང་པ་ 0 བྱུང་ན་འོག་ནས་འཛིན། །མདའ་ཚུ་ 45°མན་ལ་འོག་གི་གཡོན། ……མཁའ་བྲུག 90°བྱུང་ན་གཡོན་ནས་འཛིན།……དབང་འདོད་ 135°བཀལ་ན་སྟེང་གི་གཡོན། །ཞེས་པ་སོགས་གསུངས་སོ།།

(7) ཡུལ་གྲུ་སོ་སོའི་ཟླ་འཛིན་དུས་ཚོད་ཀྱི་སྐོར།

སྤྱིར་ཟླ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་ནམ་ཞིག་ས་གཞིའི་གྲིབ་མའི་ནང་དུ་ཚུད་པ་ན།

ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ཐོག་རྒྱུ་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ་ཟླ་འཛིན་འཆར་བ་འཛམ་གླིང་ས་ཆ་ཀུན་ལ་དུས་མཉམ་དུ་མཐོང་ཡང་། ཡུལ་གྲུ་སོ་སོའི་དཀྱུས་ཐིག་ཤར་རམ་ནུབ་ཀྱི་ཚད་མི་གཅིག་པའི་དབང་གིས་ཉི་མ་འཆར་ནུབ་དུས་ཚོད་མི་འདྲ། ཡུལ་གྲུ་སོ་སོ་རང་རང་གི་དུས་ཚོད་བརྩི་སྲོལ་ཡོད། པེ་ཅིང་གི་ཡུལ་གྲུ་གཞིར་བཞག་གིས་འཆོལ་བའི་དུས་ཚོད་དེ་ལ་ས་གནས་ཀྱི་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་ཀྱིས་བསྣན་ནས་འཐོབ་···ལ། ཤར་ནུབ་ཀྱི་དཀྱུས་ཐིག་དུ༦་གཅིག་ལ་དུས་ཀྱི་ཕྱེད་བཞི་རེ་སྣོན་ཕྲིད་ཀྱིས་འཐོབ་པོ། །

《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》ལས"བོད་ཡུལ་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་པེ་ཅིང་གི་ལྷོ་སྨད་དུ་གནས་པས། བོད་ལ་དུས་གཅིག་དང་ཕྱེད་བཅུ་གཉིས་སྔངས་ན་འགྲིག་གམ་སྙམ"ཞེས་གསུངས། རྩོམ་ཡིག་འདིའི་རྩ་བའི་ས་བཅད་ལྔ་པ་སྐྲུན་སེལ(དེབ་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཤོག་ངོས་ 610 ལའང་གཟིགས)ལྷ་ས་ནི་པེ་ཅིང་གི་དཀྱུས་ཞག་གི་ནུབ···ཕྱོགས་དུ༦་ཉེར་ལྔ་ 25° ན་གནས་པས་དུས་ཚོད་གཅིག་དང་ཕྱེད་བཞི་བཅུ་ཞེ···བཞི་ཁྱད། ཆན་ལུང་རྒྱལ་པོའི་སྐབས་ལྷ་སའི་དཀྱུས་ཐིག་ད་དུང་ཚད་ལེན་དངོས་སུ་མ་བྱས་པའི་རྐྱེན་ལས་བྱུང་བའི་ནོར་འཁྲུལ་འདི་སྣ་ཡང་ལ་ཁག་མེད་དོ། །

བཞི་པ། ཉི་འཛིན་བརྟག་པ།

ཉི་འཛིན་བརྟག་པ་ལ་ཉི་ཟླའི་རང་འགྲོས་དང་། འཛིན་ཚོགས་འཕྲིད་ཐིག་བར་ཁྱད། འཛིན་ཚོགས་མགོ་དུས་སོགས་འཆོལ་ཚུལ་སྤྱིར་ཟླ་འཛིན་སྐབས་དང་འདྲ། ཁྱད་པར་ནི་ཉི་འཛིན་བརྟག་པའི་སྐབས་སུ་བརྟག་པ་པོ་གང་ཟག་ས་དཀྱིལ་གྱི་ཕྱི་ངོས་ན་གནས། ཟླ་བ་ཁད་ཉི་ལ་ཉི་མ་ཁད་རིང་བའི་རྐྱེན་གྱིས་མཐོ་དམའ་དམན་ཆ་དང་། ཤར་ནུབ་དམན་ཆ། ལྷོ་བྱང་དམན་ཆ་བཅས་དམན་ཆ་གསུམ་འབྱུང་བ་དེ་དག་ནི་ཉི་འཛིན་བརྟག་པ་ལ་གལ་ཆེ་བའི་གནད་····

འགག་ཡིན་ དེ། 《རྒྱུ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》རང་མཆན་ལས། "ཤར་ནུབ་དམན་ཆ་དང་ལྷོ་བྱང་དམན་ཆ་འཚོལ་བ་ལ་ཟླ་དཀྱིལ་བར་ཁྱད་དང་དཀྱིལ་སའི་བར་ཁྱད"རྣམས་འདྲ། དེ་ནས་ཟླ་བའི་གཞུ་མཐོན་པོ་དང་། གནམ་ཐིག་སེར་པོའི་གཞུ་མཐོན་པོ། གནམ་ཐིག་དམར་པོའི(འདི་ཡི་གེ་མ་དག་དཀར་པོ་ཡིན་དགོས)གཞུ་མཐོན་པོ་རྣམས་འཚོལ་ཞིང་། དེ་ནས་མཐོ་དམའི་ཆ་ཐོབ་ལ། ཤར་ནུབ་ལྷོ་བྱང་དམན་ཆ་འཚོལ་བ་དང་། ཡང་ཉི་མའི་གནམ་ཐིག་དམར་པོའི་འཁྲོག་ཞག་དང་ཉི་ཟླ་ས་དང་ཉི་རིང་གི་བར་ཁྱད། ཟླ་བའི་མཐོ་དམའ་རྣམས་འཚོལ་ཞིང་། སྨྲ་ཁྱད་གཉིས་ཀྱི་འཛོམས་མཚམས་ཐོབ་ལ་ཤར་ནུབ་ལྷོ་བྱང་དམན་ཆ་འཚོལ་བ་དང་། ཡང་ཟླ་བའི་མཐོ་དམའི་ཆ་རགས་དང་དཀྱིལ་གནམ་བར་ཁྱད་དང་དུས་ཆ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཐོབ་ལ་ཤར་ནུབ་ལྷོ་བྱང་དམན་ཆ་འཚོལ་བ་སྡེ་གསུམ་ཡོད་པའི་སྔ་མ་གཉིས་ཞིབ་མོད་ཀྱང་། ཕྱི་མ་བདེ་ཞིང་ཁྱད་ཆེ་བ་མེད་པས་འདིར་ཕྱི་མ་ལྟར་བྲིས་པ་ཡིན། ཉི་འཛིན་བརྟག་པ་ལ་གལ་ཆེ་བའི་གནད་ལྷོ་བྱང་དམན་ཆ་འདི་ལ་ཡོད་པར་བཤད"ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་འཚོལ་ལུགས་གསུམ་"" ཡོད་ལ། འདིར་རྩལ་ལུགས་དང་པོ་ཞིབ་ཚགས་ཅན་དེའི་གོ་དོན་བཀྲལ་ན་ཕྱི་མའི་གོ་དོན་ཡང་ཤུགས་ཀྱིས་རྟོགས་པར་འགྱུར་སྙམ།

(1) ངེས་ཚེས་མགོ་དུས་དང་ངེས་ཚེས་ཟླ་སྐྲའི་བར་ཁྱད།

ཐོག་མར་སྤྱི་ཚེས (ཚེས་སྤྱི)འཚོལ། དེ་ནས་ཉི་ཟླའི་སྐོམས་གྲངས་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱི་དུས་བར་ཁྱད། དེ་ནས་ངེས་དུས་བར་ཆད། དེ་ནས་སྤྱི་ཚེས་ལ་སྣོན་ཕྲི་བྱས་ནས་ངེས་ཚེས་འཐོབ།

དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་ལ་བརྟེན་ནས་ཟླ་སྐྲའི་བར་ཁྱད་ཀྱི་གཞུ་འཚོལ། སྤྱི་ཚེས་ཟླ་སྐྲའི་བར་ཁྱད་ཀྱིས་ཟླ་སྐྲའི་བར་ཁྱད་ཀྱི་གཞུ་ལ་སྣོན་ཕྲིད། དེ་ནས་ཟླ་བའི་ངེས་པའི་སྐོམས་གྲངས་ལ་སྣོན་ཕྲི་བྱས་ནས་ངེས་ཚེས་ཟླ་སྐྲའི་ངེས་པའི་བར་ཁྱད"

འཁོར། 《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》ལས་ཉི་འཛིན་འཆར་སྲིད་པའི་མཚམས་ནི་ཁྱིམ 11 དུའུ་ 23 ཕྲན་ 38 ནས་ཁྱིམ་ 0 དུའུ་ 18 ཕྲན་ 36 གི་བར་དང་། ཁྱིམ་ 5 དུའུ་ 11 ཕྲན་ 45 ནས་ཁྱིམ་ 6 དུའུ་ 6 ཕྲན་ 22 བར་ཡིན། འཆར་སྲིད་པའི་མཚམས་ཚད་འདི་སྤྱི་ཞན་ལིའི་ཡུང་ཀྲིང་རྒྱ་ཡོས་མ་དང་མཐུན་ལ། 18°26′ དེ་ 18°36′ གི་ཡིག་ནོར་ཡིན།

(2) འཛིན་རྫོགས་མཁོ་དུས།

དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་ལ་བརྟེན་ནས་ཉི་མའི་གཞུའི་བར་ཁྱད་འཁོར། ཉི་མའི་སྐྱི་འགྲོས་ལ་ངེས་པའི་སྐམས་གྲངས་དང་གཞུའི་བར་ཁྱད་ཀྱིས་སྔོན་ཕྱི་བྱས་ནས་ཉི་མའི་སེར་ལམ་དཀྱུས་ཐིག་འཁོར། སེར་ལམ་དཀྱུས་ཐིག་གིས་དམར་སེར་མཉམ་བསྒྲོད་རེའུ་མིག་བཟུང་ནས་དམར་ལམ་དཀྱུས་ཐིག་འཁོར། ཉི་མའི་ངེས་སྐམས་དང་དམར་སེར་དཀྱུས་ཐིག་བར་ཁྱད་དེ་དུས་ལ་འབབ། (དུའུ་གཅིག་ལ་དུས་ཀྱི་ཕྲན་བཞི་རེ) སྐམས་གྲངས་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་དང་མཉམ་བསྒྲོད་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་འཁོར། དེས་ངེས་ཚེས་ལ་སྔོན་ཕྱི་བྱས་ནས་ངེས་ཚེས་མཁོ་དུས་འཁོར།

ངེས་ཚེས་ངེས་པའི་ཟླ་སྐྲའི་བར་ཁྱད་ཀྱི་གྲངས་ཀྱིས་དཀར་སེར་བར་ཁྱད་དུའུ་ཡི་རེའུ་མིག་བཟུང་ནས་འཛིན་རྫོགས་ངེས་པའི་འཕྲེད་ཐིག་འཁོར། སླར་ཡང་ངེས་ཚེས་ངེས་པའི་ཟླ་སྐྲའི་བར་ཁྱད་ཀྱི་གྲངས་ཀྱིས་དཀར་སེར་མཉམ་བསྒྲོད་ཞག་གི་རེའུ་མིག་བཟུང་ནས་ཟླ་སྐྲའི་མཉམ་བསྒྲོད་དུའུའི་དམན་ཆ་འཁོར། དེས་ན་ངེས་ཚེས་ཟླ་སྐྲའི་ངེས་པའི་བར་ཁྱད་ལ་ཟླ་སྐྲའི་མཉམ་བསྒྲོད་དུའུའི་དམན་ཆས་སྔོན་ཕྱི་བྱས་ནས་འཛིན་རྫོགས་ཟླ་སྐྲའི་བར་ཁྱད་འཁོར། སླར་ཡང་ཟླ་བའི་ངེས་ཀྱི་འདྲེན་གྲངས་ཀྱིས་ཟླ་བ་དང་ཉི་མའི་བར་ཐག་ངེས་བསྒྲོད་རེའུ་མིག་བཟུང་ནས། ཟླ་བ་དང་ཉི་མའི་བར་གྱི་ངེས་ཀྱི་བགྲོད་པ་འཁོར། ཟླ་སྐྲའི་མཉམ་བསྒྲོད་

དུཙའི་དམན་ཆ་ལ་བླ་བའི་ངེས་བསྒྲོད་ཀྱིས་བགོས་ནས་འཛིན་རྫོགས་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་འཐོབ། ངེས་ཚེས་མཁོ་དུས་ཀྱིས་འཛིན་རྫོགས་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་ལ་སྣོན་ཕྲི་བྱས་ནས་འཛིན་རྫོགས་མཁོ་དུས་འཐོབ་པོ། །

(3) འཛིན་རྫོགས་ཉེ་དུས་དང་བདེན་དུས་འཚོལ་བ།

འཛིན་རྫོགས་མཁོ་དུས་ཀྱི་དམན་ཆ་གསུམ་དང་འཛིན་རྫོགས་བདེན་དུས་འཚོལ་བ་ལ། ཐོག་མར་སེར་སྙོམས་དཀྱིལ་མཚམས(黄平象限)རྟོགས་དགོས། དཔེ་དེབ་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཤོག་ངོས་636ན་བཀོད་པའི་དཔེ་རིས་བདུན་པའི་བསྟན་བྱ་ནི།

O ས་དཀྱིལ། གནམ་གྱི་གོ་ལའི་ལྟེ་བ། (དཔེ་རིས་ན་O ཡིག་ཅད)

P དམར་ལམ་མཐའ་སྣེ། གནམ་ཐིག་དམར་པོའི་དཀྱུས་ཐིག་ཀུན་གྱི་འཛོམས་སྣེ།

Z གནམ་ཐད། ས་གཞིའི་ཁོད་སྙོམས་དཀྱུས་ཐིག་ཀུན་གྱི་འཛོམས་སྣེ།

E ཤར།

W ནུབ།

S ལྷོ།

N བྱང་།

EWSN ས་གཞིའི་སྙོམས་འཁོར།

PZSN ཁྱི་རྟའི་འཁོར་ལོ།

WrKE དམར་ལམ། གནམ་ཐིག་དམར་པོ།

W,E དམར་ལམ་དང་ས་གཞིའི་སྙོམས་འཁོར་གྱི་འཕྲད་ས་གཉིས།

K དམར་ལམ་དང་ཁྱི་རྟའི་འཁོར་ལོའི་འཕྲད་ས།

FrAHQ སེར་ལམ། གནམ་ཐིག་སེར་པོ།

F སེར་ལམ་དང་ས་གཞིའི་སྙོམས་འཁོར་འཕྲད་ས།

H སེར་ལམ་དང་ཁྱི་རྟའི་འཁོར་ལོའི་འཕྲད་ས།

r གནམ་ཐིག་དམར་སེར་འཕྲད་ས། དཔྱིད་མཉམ་གྱི་གནས།

M སེར་ལམ་གྱི་མཐའ་སྣེ། སེར་ལམ་དགུས་ཐིག་ཀུན་གྱི་འཛོམས་སྣེ།

MZQGD གནམ་ཀླད་ལ་བརྒྱུད་པའི་སེར་ལམ་དགུས་ཐིག

D MZQGD དང་ས་གཞིའི་སྙོམས་འཁོར་འཕྲད་ས།

Q MZQGD དང་སེར་ལམ་འཕྲད་ས། སེར་སྙོམས་དཀྱིལ་མཚམས་

黄平象限ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་སྦྱོར།

ཉི་མ་Q ཡི་ཤར་ན་ཡོད་པའི་ཚེ་དཀྱིལ་མཚམས་ཀྱི་ཤར་ཟེར།

Q ཡི་ནུབ་ན་ཡོད་པའི་ཚེ་དཀྱིལ་མཚམས་ཀྱི་ནུབ་ཟེར།

QH སེར་སྙོམས་དཀྱིལ་མཚམས་དང་རྟའི་དབུས་བར་གྱི་ཚད། སྔ་ཡང་རྩིས་གཞུང་དུ་བགྲོད་མཉམ་དཀྱིལ་གྱི་བར་ཁྱད་ཟེར། དེ་འདྲ་མིང་འདོགས་པའི་སྒྲ་བཤད་གཞུང་ན་དངོས་སུ་མ་བསྟན་ཀྱང་། ཕྲན་རང་གི་གོ་བ་ཡིན་ན། སེར་ཞེས་པ་སེར་ལམ། སྙོམས་ཞེས་པ་ས་གཞིའི་སྙོམས་འཁོར། དཀྱིལ་མཚམས་ཞེས་པ་ཤར་ནུབ་འབྱེད་པའི་ས་མཚམས་ 90° ཅན་ཡིན་ནམ་སྙམ། མཁས་པ་དག་གིས་དཔྱད་པར་འཚལ།

QF སེར་སྙོམས་དཀྱིལ་མཚམས་Q དང་ས་གཞིའི་ཁོད་སྙོམས་ F བར་གྱི་སྐོལ་ཟུར་དེ་དུཙ་ 90°གྲངས་ངེས་པ།

A ཉི་མའི་གནས།

B གནམ་ཀླད་ནས་ཉི་མ་ A ལ་བརྒྱུད་དེ་འདེབས་པའི་ས་སྙོམས་དགུས་ཐིག་དང་དམར་ལམ་འཕྲད་ས།

C གནམ་ཀླད་ནས་ཉི་མ་A ལ་བརྒྱུད་དེ་འདེབས་པའི་ས་སྙོམས་དགུས་

ཐིག་དང་ས་གཞིའི་སྙོམས་འཁོར་འཕྲད་ས།

AC ཉི་མའི་མཐོ་གཞུ།

∠CAF ཉི་མའི་མཐོ་གཞུ་དང་སེར་ལམ་འཛོམས་ཟུར།

AC དང་ ∠CAF ནི་ཉི་འཛིན་བརྟག་པའི་སྐབས་ཀྱི་གནད་འགག་གཉིས་ཡིན། དེ་དག་འཚོལ་བ་ལ་རིམ་པ་ལྟ་ལས།

① མཁོ་དུས་སེར་ལམ་དང་བྱི་རྟའི་འཁོར་ལོའི་འཛོམས་ཟུར་ ∠FHS དང་རྟའི་དབུས་སེར་ལམ་མཐོ་ཚད་HS འཚོལ་བ་ལ། དཔེ་རིས་བདུན་པའི་ནང་གི་གཞུའི་འཕྱང་ཟུར་ཅན་གྱི་ ཟུར་ གསུམ་ དབྱིབས △Hrk ལ་ བརྟེན་ ནས་ འཚོལ་ཐུབ་སྟེ། དེའི་ནང་ལ་ ∠Kའཕྱང་ཟུར་ 90°།

r དཔྱིད་མཉམ་གྱི་གནས།

∠r དམར་སེར་བར་ཁྱད་ཆེན་པོ་23°29′30″

rK མཁོ་དུས་དཔྱིད་མཉམ་གནས་དང་རྟའི་དབུས་བར་ཐག་དམར་ལམ་གྱི་ཚད། དེ་འཚོལ་ཐབས་ནི་ཉི་མའི་གསེར་ལམ་གྱི་དུཙ་ཚད་ལས་ཁྲིམ་གསུམ་སྦྱངས་པའི་ལྷག་མ་དེ་ཉི་མ་དང་དཔྱིད་མཉམ་བར་གྱི་དུཙ་ཚད་ཡིན། སླར་ཡང་འཛིན་ཚོགས་དུས་ཚོད་དེ་དུཙ་ལ་དབབ། (དུས་ཆུང་གཅིག་ལ་དུཙ་15°)འཁོར་ཕྱེད་སྔོན་ནམ་ཕྱི། ཉི་མ་དང་རྟའི་དབུས་བར་ཐག་གི་དམར་ལམ་སྟེང་གི་ཚད་འཐོབ། གྲངས་ཚད་འདི་གཉིས་སྔོན་ཕྱི་བྱས་ནས་དཔྱིད་མཉམ་རྟའི་དབུས་བར་གྱི་དམར་ལམ་དུཙ་ཚད་འཐོབ་པོ། །

གཞུའི་ཟུར་གསུམ་དབྱིབས་△HrK ཡི་ནང་དུ། སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚོ་ག་སྒྲི་སྒྲིལ་ལ་བརྟེན་ནས་ མཁོ་ དུས་ སེར་ ལམ་ དང་ བྱི་ རྟའི་ འཁོར་ ལོའི་ འཛོམས་ ཟུར ∠rHK དང་། མཁོ་དུས་དཔྱིད་མཉམ་དང་རྟའི་དབུས་བར་གྱི་སེར་ལམ་དུཙ་ཚད་rH དང་། མཁོ་དུས་རྟའི་དབུས་དམར་སེར་བར་གྱི་འཕྲེད་ཐིག་HKའཐོབ་ཐུབ། རྟའི་དབུས་དམར་ལམ་གྱི་མཐོ་ཚད་KS ནི་བྱང་མཐའི་མཐོ་ཚད་ཀྱི་ལྷག

ཟུར་དང་མཉམ་པ་ཡིན་ལ། གོང་དུ་རྟོགས་ཟིན། དེ་དང་རྟའི་དབུས་དམར་སེར་བར་གྱི་འཕྲེད་ཐིག་བསྲེས་ནས་རྟའི་དབུས་སེར་ལམ་མཐོ་ཚད་འཐོབ་པོ། །

② གཟུའི་འཕྱང་ཟུར་ཅན་གྱི་ཟུར་གསུམ་དབྱིབས་ $\triangle HFS$ ཡི་ནང་དུ། $\angle S$ 90°ཅན། $\overset{\frown}{HS}$ དང་ $\angle H$ གཉིས་རྟོགས་ཟིན་པས། དེས་ན་གཟུའི་འཕྱང་ཟུར་ཅན་གྱི་ཟུར་གསུམ་དབྱིབས་ཀྱི་སྤྱི་སྲོལ་ལ་བརྟེན་ནས་ $\angle HFS$ དང་ $\overset{\frown}{HF}$ འཚོལ་ཐུབ། གོང་སྨྲས་མཚན་ཉིད་གཞིར་བཞག སེར་སྙམས་དཀྱིལ་མཚམས་དང་ས་གཞིའི་ཁོད་སྙམས་བར་གྱི་སྐོལ་ཟུར་དེ་འཕྱང་ཟུར་ཡིན། དེས་ན་སེར་སྙམས་དཀྱིལ་མཚམས་དང་རྟའི་དབུས་བར་གྱི་ཏུཨུ་ཚད་ $QH = 90° - \overset{\frown}{HF}$ འཐོབ། གཞན་ཡང་གོང་དུ་མཁོ་དུས་དབྱེད་མཉམ་གྱི་གནས་དང་རྟའི་དབུས་བར་ཐག་གི་སེར་ལམ་ཏུཨུ་ཚད་རྟོགས་ཟིན། དེ་ལ་ཁྲིམ་གསུམ་བསྟན་ན་མཁོ་དུས་རྟའི་དབུས་སེར་ལམ་གྱི་ཁྲིམ་དང་ཏུཨུ་འཐོབ། (དེ་ལ་སྔ་ཡང་ལས་བསྒྲོད་མཉམ་དཀྱིལ་གྱི་ཁྲིམ་ཞག་ཟེར)དེས་ཉི་མའི་སེར་ལམ་ཁྲིམ་ཞག(ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག་པ)ལ་སྦྲུངས་ན་ཉི་མ་དང་སེར་སྙམས་དཀྱིལ་མཚམས་AQ བར་གྱི་ཏུཨུ……གྲངས་འཐོབ། གྲངས་ཚད་དེ《ལི་ཞང་ཁའི་ཁྲིང་》ནང་དུ་མཁོ་དུས་ཟླ་དཀྱིལ་བར་ཁྲུད་ཟེར། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཉི་མ་དང་ས་སྙམས་སེར་ལམ་དཀྲུས་ཐིག་འཐོབ་ཐུབ། $\overset{\frown}{AF} = 90° - \overset{\frown}{AQ}$

③ སེར་ལམ་མཐོ་གཟུ་འཛོམས་ཟུར་ $\angle FAC$ དང་ཉི་ཟླའི་མཐོ་གཟུ་ $\overset{\frown}{AC}$ འཚོལ་བ་ལ། གཟུའི་འཕྱང་ཟུར་ཅན་གྱི་ཟུར་གསུམ་དབྱིབས་ $\triangle AFC$ ནང་དུ། $\angle C$ འཕྱང་ཟུར་90°། $\overset{\frown}{AF}$ དང་ $\angle AFC$ གཉིས་རྟོགས་ཟིན། དེས་ན་གཟུའི་འཕྱང་ཟུར་ཅན་གྱི་ཟུར་གསུམ་དབྱིབས་ཀྱི་སྤྱི་སྲོལ་བརྟེན་ནས་ $\angle FAC$ དང་མཁོ་དུས་ཉི་ཟླའི་མཐོ་གཟུ་ $\overset{\frown}{AC}$ འཐོབ་ཐུབ་པོ། །

《ནུབ་གླིང་རྩིས་གསར་》གྱི་ནང་དུ་ཐད་ཀར་སེར་ལམ་མཐོ་གཞུའི་·····འཛོམས་ཟུར་ལ་བརྟེན་ནས་མཐོ་དམའི་དམན་ཆ་འཚོལ་བ་ཡིན། བོད་དང་རྒྱ་རྩིས་ཡང་དེའི་རྗེས་སུ་འབྲངས། འོན་ཀྱང་འདི་ནི་རགས་རྩིས་ཡིན། ངེས་དོན་དུ་གཟའ་འཛིན་ལ་དཀར་ལམ་གཞིར་བཟུང་སྟེ་བརྩི་དགོས་པ་ལས། ཐད་ཀར་སེར་སྐོམས་དཀྱིལ་མཚམས་སྲིད་མི་རུང་ཞིང་། དེ་དག་དཀར་སྐོམས་དཀྱིལ་མཚམས་ལ་འཕོས་ནས་བརྩི་དགོས། 《ལི་ཞང་ཁའོ་ཁྲིང་》གིས་དེ་ལྟར་བཅོས་ཟིན། ལག་ལེན་སྐབས་སུ་སེར་ལམ་མཐོ་གཞུ་འཛོམས་ཟུར་ལ་དཀར་སེར་འཛོམས་ཟུར་གྱིས་སྒྲོན་ཕྲིད་བྱས་པས་འགྲུབ་པོ།།

④ མཁོ་དུས་མཐོ་དམའི་དམན་ཆ་འཚོལ་བ་ལ། མཐོ་དམའི་དམན་ཆ་ཞེས་པ་ནི། བརྟག་པ་པོ་ས་དཀྱིལ་གྱི་ལྟེ་བ་ན་གནས་པ་མ་ཡིན་པའི་རྐྱེན་གྱིས་བྱུང་བའི་ཉི་ཟླའི་བལྟས་ཚོད་གནས་ཕྱོགས་ཀྱི་འགྱུར་ལྡོག་ལས་བྱུང་བའི་ཁྱད་པར་ཡིན། དེ་ནི་དངོས་དོན་དུ་ཉི་མའི་སའི་ཕྱེད་སྲིད་བར་ཁྱད་ལ་ཟླ་བའི་སའི་བལྟས་ཚོད་ཕྱེད་སྲིད་བར་ཁྱད་ཀྱིས་སྣྲུངས་ལྷག་དང་མཉམ། (དིང་རབས་ཀྱི་གནམ་རིག་ལ་ཉིན་འཁོར་སྣང་ཁྱད་ཟེར) དེ་ཡང་གནམ་གྱི་གོ་ལའི་ཐོག་གི་དངོས་པོ་དག་གི་སའི་ཕྱེད་སྲིད་བར་ཁྱད་ལ་འགྱུར་ལྡོག་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་གཙོ་བོ་གཉིས་ཡོད་དེ། གཅིག་ནི་གོ་ལའི་དངོས་པོ་རང་ཉིད་ཀྱི་བར་ཐག་ལ་འགྱུར་ལྡོག་འབྱུང་བ། (ཐག་རིང་ན་ཆུང་དུ་སྣང་། ཉེ་ན་ཆེ་བར་སྣང་) གཉིས་སུ་ན་གོ་ལའི་དངོས་པོ་དང་ས་གཞིའི་ཁོད་སྐོམས་བར་གྱི་མཐོ་དམའ་མི་གཅིག་པ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། དཔེ་དེབ་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཤོག་ངོས་ 638 ཐོག་གི་དཔེ་རིས་བརྒྱད་པས་བསྟན་པ་···ལྟར།

ο སའི་ལྟེ་བ།

Z　གནམ་ཀླད།

ZC　གནམ་གྱི་གོ་ལའི་དམ་བུ།

$\angle EOC$　ཉི་ཟླའི་མཐོ་གཞུ།

S　ཉི་མ།

M　ཟླ་བ།

E　ས་དཀྱིལ་ལྟེ་བ་O དང་།　ཉི་མ་ S།　ཟླ་བ་M གསུམ་པོ་དྲང་ཐིག་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་གནས།　དྲང་ཐིག་དེ་རིང་དུ་བསྲིངས་ན་གནམ་གྱི་གོ་ལའི་སྟེང་དུ་འཁེལ་ས(སྐར་གནས)

A　ས་དཀྱིལ་གྱི་ཕྱི་ངོས་ན་ཉི་ཟླ་བརྟག་མཁན་གྱི་གནས།

F　A ནས་བལྟས་ན་ཉི་མ་གནམ་གྱི་གོ་ལར་གང་དུ་འཁེལ་བ།

G　A ནས་བལྟས་ན་ཟླ་བ་གནམ་གྱི་གོ་ལར་གང་དུ་འཁེལ་བ།

$\angle AMO$　དེ་ཚེ་ཟླ་བའི་སའི་ཕྱེད་སྲིད་དམན་ཆ།

$\angle ASO$　དེ་ཚེ་ཉི་མའི་སའི་ཕྱེད་སྲིད་དམན་ཆ།

$\overset{\frown}{FG}$　ཉི་ཟླའི་བལྟས་ཚོད་མཐོ་ཚད་ཀྱི་འགྱུར་ལྡོག

$$\overset{\frown}{FG}=\overset{\frown}{EG}-\overset{\frown}{EF}=\angle AMO-\angle ASO$$

རྩིས་གཞུང་དུ་ཉི་ཟླའི་སའི་ཕྱེད་སྲིད་དམན་ཆ་ཚང་མ་ཉི་ཟླའི་ངེས་པའི་··· འདྲེན་གྲངས་ཀྱི་ཁྲིམ་དང་དུཙའི་གྲངས་ཚད་ལ་བརྟེན་ནས།　ཉི་མ་དང་ཟླ་བ་ས་གཞི་ཁོད་སྙོམས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་གནས་པའི་སྐབས་ཀྱི་སའི་ཕྱེད་སྲིད་དམན་ཆ་ཆེ···· གྲོས་ལ་དཔག་ནས་རེའུ་མིག་བཟོས་འདུག　ལག་ལེན་སྐབས་སུ་ཉི་ཟླའི་ངེས་པའི་འདྲེན་གྲངས(ངེས་པའི་རང་འགྲོས)ཀྱིས་རེའུ་མིག་བཟུང་ནས་འཐོབ་པོ།　།སླར་ཡང་གང་ཐོབ་གྲངས་ཚད་དེ་ལ་ས་སྙོམས་འཕྲེད་ཐིག་གི་ལྟག་རྒྱུད་ཀྱིས་ བསྒྱུར་ན'' མཐོ་ཚད་སོ་སོའི་ཉི་ཟླའི་སའི་ཕྱེད་སྲིད་དམན་ཆ་འཐོབ།　གྲངས་ཚད་དེ་གཉིས་ཉུང་གིས་མང་སྒྲུངས་མཁོ་དུས་མཐོ་དམའི་དམན་ཆ་འཐོབ།　།ཉི་མའི་སའི་ཕྱེད་

སྲིད་དམན་ཆ་མིའོ་ 8″.8 ཙམ་ལས་མེད། ད་ཅང་ཕྲ་མོ་ཡིན་པས་རེའུ་མིག་བཀོད་མེད།

⑤ ཤར་ནུབ་དམན་ཆ་དང་ལྷོ་བྱང་དམན་ཆ་འཚོལ་བའི་ཆེད་དུ། དཔེ་རིབ་འདིའི་ཤོག་ངོས་ 639 ཤོག་གི་དཔེ་རིས་དག་པ་ནང་གསལ།

O ས་དཀྱིལ་གྱི་ལྟེ་བ། (དཔེ་རིས་ཤོག་O ཡིག་ཆད)

P དམར་ལམ་གྱི་མཐའ་སྣེ།

M སེར་ལམ་གྱི་མཐའ་སྣེ།

Z གནམ་ཐད།

CW ས་ངོས་སྙོམས་འཁོར།

AW སེར་ལམ།

A ཉི་མ་བལྟས་ཚོད་ཀྱི་མཐོ་ཚད།

B ཟླ་བ་བལྟས་ཚོད་ཀྱི་མཐོ་ཚད།

ZC ས་སྙོམས་དཀྱུས་ཐིག་འཁོར་ལོ། ཉི་མ་A ལ་བརྒྱུད་པ།

$\widehat{MA}$ སེར་ལམ་མཐའ་སྣེ་ M ནས་ཉི་མ་ A ལ་ཕྱོགས་ཏེ་བཏབ་པའི་དཀྱུས་ཐིག

$\widehat{MB}$ སེར་ལམ་མཐའ་སྣེ་Mནས་ཟླ་བ་B ལ་ཕྱོགས་ཏེ་བཏབ་པའི་དཀྱུས་ཐིག

D $\widehat{MB}$ དང་སེར་ལམ་འཕྲད་ས།

གཞུའི་འཕྱང་ཟུར་ཅན་གྱི་ཟུར་གསུམ་དབྱིབས་$\triangle ABD$ཡི་ནང་དུ།

$\angle D$ འཕྱང་ཟུར་ $90°$

$\overset{\frown}{AB}$ མཐོ་དམའི་དམན་ཆ།

$\angle DAB$ སེར་ལམ་མཐོ་གཞུ་འཛོམས་ཟུར།

གྲངས་ཚད་འདི་གཉིས་གོང་དུ་རྟོགས་ཟིན་པའི་སྐབས་ཀྱིས་$\overset{\frown}{AD}$དང་…
$\overset{\frown}{DB}$འཚོལ་ཐུབ།

$\overset{\frown}{AD}$ མཁོ་དུས་ཤར་ནུབ་དམན་ཆ་ཉིད་ཡིན།

$\overset{\frown}{DB}$ མཁོ་དུས་ལྷོ་བྱང་དམན་ཆ་ཉིད་ཡིན།

⑥ འཛིན་རྫོགས་ཉི་དུས་འཚོལ་བའི་ཆེད་དུ། མཁོ་དུས་ཤར་ནུབ་དམན་ཆ་ལ་ཟླ་བའི་ངེས་བགྲོད་ཀྱིས་བགོས་ནས་ཉི་དུས་བར་ཁྱད་འཐོབ། གང་ཐོབ་པ་དེས་འཛིན་རྫོགས་མཁོ་དུས་ལ་སྣོན་ཕྱི་བྱས་ནས་འཛིན་རྫོགས་ཉི་དུས་འཐོབ་པོ། །

⑦ འཛིན་རྫོགས་བདེན་དུས་འཚོལ་བའི་ཆེད་དུ། འཛིན་རྫོགས་ཉི་དུས་ལ་བརྟེན་ནས་ཤར་ནུབ་དམན་ཆ་འཚོལ། དེ་ནས་འཛིན་རྫོགས་བལྟས་ཚོད་ངེས་བགྲོད་འཐོབ། དེ་ནས་བདེན་དུས་བར་ཁྱད་འཐོབ། དེ་ལ་གཉིས་ཀྱིས་བསྒྱུར་ཏེ་འཛིན་རྫོགས་མཁོ་དུས་ལ་སྣོན་ཕྱི་བྱས་ནས་འཛིན་རྫོགས་བདེན་དུས་འཐོབ་པོ། །

《རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས》ལས་འཛིན་རྫོགས་ཉི་དུས་དང་བདེན་དུས་འཚོལ…བའི་གཞུང་ལུགས་ཏེ་ཞན་པི་དང་ཡོངས་སུ་མཚུངས་ལ། ལག་ལེན་སྐབས་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་རེའུ་མིག་འགའ་ཞིག་སྒྲུད་ནས་ཡང་རྩིས་རྒྱག་པའི་རིམ་པ་ཉུང་དུ…བསྡུངས་ཡོད་དོ།

(4) འཛིན་ཆ་བརྟག་པ།

① འཛིན་རྫོགས་བདེན་དུས་ཀྱི་ལྷོ་བྱང་དམན་ཆ་འཚོལ་བའི་ཆེད་དུ། འཛིན་རྫོགས་བདེན་དུས་ཐོབ་པའི་རྗེས་སུ། འཛིན་རྫོགས་མཁོ་དུས་ལ་བརྟེན་

ནས་འཛིན་ཇོགས་ཉི་དུས་འཚོལ་བའི་ཐབས་ཚུལ་དེ་བཞིན་དུ། བདེན་དུས་སེར་ལམ་དང་ཕྱི་རྟའི་འཁོར་ལོ་འཛོམས་ཟུར་དང་། རྟའི་དབུས་སེར་ལམ་མཐོ་ཚད། སེར་སྐོམས་དཀྱིལ་མཚམས་དང་རྟའི་དབུས་བར་ཁྱད་ཀྱི་དྭུ་ཞུན། བདེན་དུས་ཟླ་བའི་མཐོ་གཞུ། བདེན་དུས་སེར་ལམ་མཐོ་གཞུ་འཛོམས་ཟུར་སོགས་འཚོལ། དེ་ནས་བདེན་དུས་མཐོ་དམའི་དམན་ཆ་འཚོལ། མཐོ་དམའི་དམན་ཆ་ལ་བརྟེན་ནས་ཤར་ནུབ་དམན་ཆ་དང་ལྷོ་བྱང་དམན་ཆ་འདོན། ལྷོ་བྱང་དམན་ཆ་ནི་ཉི་མའི་འཛིན་ཆ་བརྟག་པའི་སྐབས་ཀྱི་གནད་འགག་ཡིན།

② འཛིན་ཇོགས་བལྟས་ཚོད་ཀྱི་འཕྲེད་ཐིག (སྔ་ཡང་ལས་འཛིན་ཇོགས་བར་ཁྱད་ཟེར) གི་ཆེད་དུ། ལྷོ་བྱང་དམན་ཆས་འཛིན་ཇོགས་ངེས་པའི་འཕྲེད་ཐིག་ལ་སྣོན་ཕྲི་བྱས་ནས་འཛིན་ཇོགས་བལྟས་ཚོད་འཕྲེད་ཐིག་འདོན་པ་པོ། །

③ ཕྱེད་སྲིད་བསྒོམས་པའི་ཆེད་དུ། ཉི་མ་དང་ཟླ་བའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས (འདྲེན་གྲངས) ཀྱི་ཁྱིམ་དང་དྭུ་ཡིས་གཟའ་འཛིན་བལྟས་ཚོད་ཕྱེད་སྲིད་རེཝ་མིག་བཟུང་ནས་ཉི་མ་དང་ཟླ་བའི་བལྟས་ཚོད་ཀྱི་ཕྱེད་སྲིད་འདོན། བལྟས་ཚོད་ཀྱི་ཕྱེད་སྲིད་གཉིས་བསྒོམས་པ་དེ་ལ་སྔ་ཡང་གིས་འཛིན་མཚམས་བར་ཁྱད་ཅེས་བརྗོད།

④ འཛིན་ཆའི་ཆེད་དུ། འཛིན་མཚམས་བར་ཁྱད་ལ་འཛིན་ཇོགས་བལྟས་ཚོད་འཕྲེད་ཐིག་གིས་སྤྱངས་ལྷག་ལ་ཉི་མའི་བལྟས་ཚོད་ཀྱི་སྲིད་ཚད་ཀྱི་བགོས་ནས་འཛིན་ཆ་འདོན། འཛིན་ཆ་ 10 ཡན་འཆར་ན་རིལ་འཛིན་འཆར།

(5) འཛིན་མགོ་དང་བཏང་ཟིན་བདེན་དུས།

① འཛིན་མགོ་རྩོམ་པའི་མཁོ་དུས་འཚོལ་ཚུལ་ནི། ཟླ་འཛིན་སྐབས་འཛིན་མགོའི་དུས་ཚོད་འཚོལ་ཚུལ་དང་འདྲའང་། ཁྱད་པར་ནི་སྐབས་དེའི་སའི་

གྲིབ་མའི་ཕྱེད་སྲིད་ཀྱི་དོད་དུ་ཉི་མའི་ཕྱེད་སྲིད་བྱེད་རྒྱུ་དེ་ཙམ་ཡིན་ལ། ལག་ལེན་གྱི་རིམ་པ་ནི་བལྟས་ཚོད་ཀྱི་འཕྲེད་ཐིག་དང་ཕྱེད་སྲིད་གཉིས་སྦྲོམ་ལ་བརྟེན་ནས་འཛིན་གཏོང་གི་གཟའ་འཛིན་ཟླ་བགྲོད་འཚོལ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འཛིན་གཏོང་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་འཐོབ། དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་ཀྱིས་འཛིན་རྫོགས་བདེན་དུས་ལ་སྦྱངས་ལྷག་དེ་འཛིན་མགོའི་མགོ་དུས་ཉིད་དོ། །

② འཛིན་མགོའི་ཤར་ནུབ་དམན་ཆ་འཚོལ་ཚུལ་འཛིན་རྫོགས་ཤར་ནུབ་དམན་ཆ་དང་འདྲ།

③ འཛིན་མགོ་དང་བཏང་ཟིན་བདེན་དུས། དེ་གཉིས་ཀྱི་གོ་དོན་ནི། འཛིན་རྫོགས་བདེན་དུས་དང་འདྲ་ཞིང་། ལག་ལེན་སྐབས་སུ་གོང་དུ་ཐོབ་ཟིན་པའི་འཛིན་རྫོགས་ཤར་ནུབ་དམན་ཆ་དང་བདེན་དུས་སྡུད་དེ། ཕན་ཚུན་བསྡུར་ཚད་ཀྱི་རིག་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐད་ཀར་འཛིན་མགོའི་ཡུན་ཚད་འཐོབ། དེས་འཛིན་རྫོགས་བདེན་དུས་ལ་སྦྱངས་ན་འཛིན་མགོའི་བདེན་དུས་འཐོབ། བཏང་ཟིན་བདེན་དུས་འཚོལ་ཐབས་དེ་དང་རིགས་འགྲེའོ། །

(6) ཉི་མའི་སྐར་གནས་འཚོལ་བ།

འདས་ལོ་དག་པས"ལོ་ཁྱད"(མིའོ་51″)བསྒྱུར། དེ་ལ་རྩིས་མགོའི་སེར་ལམ་ཨམ་དམར་ལམ་གྱི་སྐར་ཐམ་གྱིས་སྦྱངས་ལྷག་དེའི་མིང་ལ་ཇོ་ཐོག་ལོ་འདིའི"སྐར་རྟགས་ཟེར། དེས་ཉི་མའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ལ་སྦྱངས་ལྷག་དེ་ཉི་མ་སྨྱུལ་བའི་སྐར་གནས་ཡིན། མ་ལྷང་ན་སྐར་གནས་གཅིག་ཕབ་སྟེ་སྦྱངས། སྐར་གནས་འཚོལ་ཚུལ་འདི་སོག་ངོས་656 ས་བཅད་གཉིས་པ་ཉི་ཟླའི་གནས་ཕྱོགས་ཀྱི(4)ན་གསལ། ལྔ་ཡང་རྩིས་གཞུང་དུ་མི་སྣང་།

(7) ཉི་མ་འཛིན་ཕྱོགས་བརྟག་པ།

ཧྲི་ཞན་ཡིའི་རྒྱལ་ལུགས་ཟླ་འཛིན་སྐབས་དང་འདྲ། (དེབ་འདིའི་ཤོག་ངོས་ 669 ལ)ཐོག་མར་འཛིན་མགོའི་ཟླ་སྒྲའི་བར་ཁྱད་འཚོལ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས། ཉི་ཟླའི་བར་ཁྱད་ཀྱི་འཛིན་མགོའི་ངེས་པའི་འཕྲེད་ཐིག་འཐོབ། ངེས་པའི་འཕྲེད་ཐིག་དེས་སྐྱེ་བྱང་དམན་ཆ་ལ་སྟོན་ཕྲི་བྱས་ནས་འཛིན་མགོའི་བཞུས་ཚད་འཕྲེད་……ཐིག(འཛིན་མགོའི་བར་ཁྱད་དག་པ)འཐོབ།

དེ་ཡང་འཕྲུང་ཟུར་ཅན་གྱི་ཟུར་གསུམ་དབྱིབས་ལ་མུ་མཐའ་གསུམ་ཡོད་……པར་ངེས། ཉི་ཟླའི་ཕྱེད་སྲིད་སྡོམ་པས་དེའི་མུ་མཐའ་རིང་ཤོས་བྱས། བཞུས་ཚད་ཀྱི་འཕྲེད་ཐིག་གིས་མུ་མཐའ་ཐུང་ངུ་གཉིས་ནང་གསེས་ཀྱི་གཅིག་བྱས་ནས། མུ་མཐའ་གཅིག་ཤོས་ཀྱི་རིང་ཚད་དང་སྐོལ་ཟུར་གཞན་གཉིས་འཚོལ་བའི་རིག་པ་ལ་བརྟེན་ནས། འཛིན་མགོའི་སྐབས་ཉི་ཟླའི་ལྟེ་བ་འབྲེལ་ཐིག་དང་སེར་ལམ་འཛོམས་ཟུར་འཐོབ། མིང་ལ་འཕྲེད་ཐིག་བར་ཁྱད་འཛོམས་ཟུར་ཟེར། (ཨུལ་གྱི་པཱ་ཐུའི་རྩིས་གཞུང་དུ་འཛིན་པའི་འཛོམས་ཁྱད་ཀྱི་དམན་ཞག་ཟེར)དེ་དང་འཛིན་མགོའི་སེར་ལམ་མཐོ་གཞུ་འཛོམས་ཟུར་(ཨུལ་གྱི་པཱ་ཐུས་གནམ་ཐིག་སེར་པའི་མཐོ་ཞག་ཟེར)སྟོན་ཕྲི་བྱས་ནས་འཛོམས་ཟུར་དག་པ(ཨུལ་གྱི་པཱ་ཐུས་དངོས་ཀྱི་འཛོམས་ཞག་ཟེར)འཐོབ། འཛོམས་ཟུར་དག་པ་དེ་ཉིད་ཉི་མ་འཛིན་མགོ་རྫོམ་པའི་གནས་དེ་ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ངོའི་སྟེང་འོག་ལས་ཇི་ཙམ……འདའ་བའི་དཔྱ་གྲངས་བརྟག་བྱེད་ཀྱི་ཚད་འཛིན་ཡིན། བཏང་ཟིན་རྫོགས་པར་གྲོལ་བའི་ཕྱོགས་བརྟག་ཚུལ་དེའི་རིགས་འགྲེ། ཉི་མ་འཛིན་གཏོང་གི་ཕྱོགས་དང་ཟླ་འཛིན་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་ནི། ཉི་འཛིན་ལ་བཞུས་ཚད་ཀྱི་དམན་ཆ་ཡོད་པས་ངེས་པའི་འཕྲེད་ཐིག་གི་སྒོ་ནས་བརྩི་བ་དེའི་དོད་དུ་བཞུས་ཚད་ཀྱི་འཕྲེད་……ཐིག་གི་སྒོ་ནས་བརྩི་དགོས་པ་དེའོ། །

ལྔ་པ། སྤྲིན་སེལ།

བོད་དུ་དར་བའི་རྒྱ་རྩིས་ལྟར་བརྟགས་པའི་ཟླ་འཛིན་ད་ལམ་ཐིག་པོ····
འཁིལ་ཡང་། ཉི་འཛིན་དེ་ཙམ་ཐིག་པོ་མི་ཡོང་བ་ཅི་ཡིན་ཞེས་དྲིས་པའི་ལན་དུ།

ཟླ་འཛིན་གྱི་འཛིན་ཆ་ནི་ཡུལ་གྲུ་ཀུན་ཏུ་འདྲ་མཚུངས་ཡིན་པའི་གནས་···
ཚུལ་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་ལ། དུས་ཚོད་ནི་དངོས་དོན་དུ་དུས་མཉམ་ཡིན་ཀྱང་།
ཡུལ་གྲུ་སོ་སོར་ཉི་མ་འཆར་ནུབ་མི་གཅིག་པས་ས་གནས་ཀྱི་དམན་ཆ་འབྱུང་།
ལྷ་སའི་དཀྱུས་ཐིག་པེ་ཅིང་གི་དཀྱུས་ཐིག་གི་ནུབ་ཕྱོགས་སུ 25° ཙམ་ན་གནས།
དེའི་རྐྱེན་གྱིས་དུས་ཆུང་གཅིག་དང་ཕྲན་བཞི་བཅུ་ཞེ་བཞིའི་བར་ཁྱད་འབྱུང་།
སྣ་ཡང་གི་རྒྱ་རྩིས་སྙིང་བསྡུས་ལས “བོད་ལ་དུས་གཅིག་དང་ཕྲན་བཅུ་གཉིས····
སྣངས་ན་འགྲིག་གམ་སྙམ” ཞེས་གསུངས་པ་དེ་རིགས་པ་བཤད་ཡིན། དེང་སང་ལྷ་
ས་ནའང་པེ་ཅིང་གི་དུས་ཚོད་བརྩི་བས་སྤྲིན་དེ་རང་ཤུགས་ཀྱིས་ཡལ་བར་འགྱུར།

ཉི་འཛིན་བརྟག་པ་ལ་སྣ་ཡང་གིས “བོད་ཀྱི་ཡུལ་ན་འཛིན་གཏོང་གི །
དུས་ཚོད་བརྟགས་པའི་སྐབས་ཉིད་དང་། ······།ཟླ་བ་ཡིན་ན་འཛིན་རྫོགས་ཀྱི། །
མཐོ་བའི་དུས་དང་ཉི་ཡིན་ན། །འཛིན་རྫོགས་བདེན་པའི་དུས་ཚོད་ལས། །
གཟུགས་དང་ཉི་མས་དམན་ཆ་བརྟགས།” ཞེས་དང་། ཡང་དེའི་རང་མཆན་དུ།
“ས་ཕྱོགས་གང་ཡིན་ཀྱང་ཉིན་ཕྱེད་རྟའི་དབུས་དང་། ནམ་ཕྱེད་བྱི་བའི་དབུས་སུ་
འདོགས་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་ན་བོད་ཡུལ་ཉིད་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ལྷོ་སྨད་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་
པས། འཆར་ནུབ་ཀྱང་འདི་ལས་ཅུང་ཟད་འཕྱི་འདྲ་ཞིང་། ཟླ་བའི་སྐབས་
འཛིན་རྫོགས་བདེན་དུས་དང་། ཉི་མའི་སྐབས་འཛིན་རྫོགས་བདེན་དུས་སུ་དུས་
ཚོད་གཟུགས་དང་ཆ་ཤས་ཉི་མས་ཕྲི་ན་འགྲིག་གམ་སྙམ་ནས་དེ་ལྟར་བྲིས་པ་ཡིན་
ནོ།” ཞེས་གསུངས་པ་ལ་བལྟས་ན་དེའི་ཐབས་ཚུལ་ནི། ཧྲི་ཞན་ལིའི་འགྲོ་ལུགས་

ལྷར་ཐོག་མར་པེ་ཅིང་ས་ཆར་མཐོང་བའི་འཛིན་རྫོགས་དང་། འཛིན་མགོ་བཏང་ཟིན་བཅས་ཀྱི་བདེན་དུས་འཆོལ། དེ་ནས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་དུས་གཅིག་ཕྱིན་བཅུ་གཉིས་ཐིམ་ཏེ་བོད་ཡུལ་གྱི་བདེན་དུས་ཡིན་པར་འདོད་པ་ལས། དེ་མིན་འཛིན་ཆ་ཆེ་ཆུང་དང་འཛིན་ཕྱོགས་ཚང་མ་པེ་ཅིང་ས་ཆ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དབྱེར་མེད་དུ་ངོས་འཛིན་པར་འདོད་དོ། །ཐབས་ཚུལ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཡུལ་གྱི་ཉི་འཛིན་བརྟགས་པ་ལ་ནོར་འཁྲུལ་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་མ་ཡོད་དེ།

དང་པོ། དཀྱུས་ཐིག(དཀྱུས་ཞག)མི་གཅིག་པའི་ཡུལ་གྲུ་གཉིས་ཀྱི་འཛིན་རྫོགས་བདེན་དུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མ་ཕྱེས་པ། 《ལི་ཞང་ཁའོ་ཁྲིང》ལས། "ཞིང་ཆེན་སོ་སོའི་ཉི་འཛིན་གྱི་དུས་ཁ་ཕྱིན་མིའོ་བརྟག་པའི་ཆེད་དུ། པེ་ཅིང་མཁར་གྱི་འཛིན་རྫོགས་མཇུག་དུས་དེ་ཉིད་ལ་ཞིང་ཆེན་སོ་སོ་ཤར་ནུབ་ཇི་ཙམ་..... གཟུར་བའི་དཔྱ་གྲངས་ཀྱིས་སྣོན་ཕྲི་ཅི་རིགས་པ་བྱས་ཏེ། ཞིང་ཆེན་སོ་སོའི་འཛིན་རྫོགས་མཇུག་དུས་ཐོབ། དེ་ནས་ཞིང་ཆེན་སོ་སོའི་འཛིན་རྫོགས་མཇུག་དུས་ལ་ཞིང་ཆེན་སོ་སོའི་བྱང་མཐའི་མཐོ་ཚད(ཡུལ་གྱི་པླ་ཐུའི་རྟེས་གཞུང་ལས་གསེར་ཕྱར་གྱི་མཐོན་པོའི་ཞག)པེ་ཅིང་ཡུལ་གྲུར་ཉི་དུས། བདེན་དུས། འཛིན་ཆ། འཛིན་མགོའི་བདེན་དུས། བཏང་ཟིན་བདེན་དུས་འཆོལ་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་བརྩིས་ཏེ། ཞིང་ཆེན་སོ་སོའི་ཉི་འཛིན་གྱི་དུས་ཁ་ཕྱིན་མིའོ་འཐོབ་པོ" ཞེས་གསུངས། སའི་དཀྱུས་ཐིག་མི་གཅིག་པའི་ཡུལ་གྲུ་གཉིས་ཀྱི་འཛིན་རྫོགས་མཇུག་དུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི་ས་གནས་ཀྱི་དུས་ཚོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཙམ་གྱིས་ཟད་ཀྱང་། བདེན་དུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི་དེ་ཙམ་གྱིས་ཟད་པ་མིན། ས་ཆ་མི་གཅིག་པའི་རྐྱེན་གྱིས་འཛིན་རྫོགས་བདེན་དུས་མི་འདྲ་བ་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་དཀྱུས་ཐིག་གཅིག་པུ་མ་ཡིན་པར། འཕྲེད་ཐིག་ལའང་རག་ལས་པ་ཡིན། ཡུལ་གྲུ་གཉིས་ཀྱི་བསྒྲོད་མཉམ་དཀྱིལ་གྱི་མཐོ་ཚད་མི་གཅིག་པས་སེར་ལམ་མཐོ་གཞུ་འཛོམས་ཟུར་མི..... གཅིག ཉི་ཟླའི་བལྟས་ཚོད་ཀྱི་ཕྱིད་སྲིད་ཀྱང་མི་གཅིག གང་ཐོབ་པའི་ཤར་ནུབ་

དང་ཟླ་བྱང་དམན་ཆའང་མི་གཅིག   མདོར་ན་པེ་ཅིང་དང་བོད་ཡུལ་གྱི་ཉི་དུས་བར་ཁྱད་དང་། བདེན་དུས་བར་ཁྱད་མི་གཅིག ངེས་པར་དུ་བོད་ཡུལ་གྱི་འཛིན་རྫོགས་མཁོ་དུས་དང་བྱང་ མཐའི་ མཐོ་ ཚད (གསེར་ ཕུར་ གྱི་ མཐོན་ པོའི་ ཞག) གཉིས་ཀ་ལ་བརྟེན་ནས་འཛིན་རྫོགས་བདེན་དུས་འཚོལ་དགོས།

གཉིས་པ། འཛིན་ཆའི་སྐོར་ལ། 《ལི་ཞང་ཁའོ་ཁྲིང》ལས་ཞིང་ཆེན་སོ་སོའི་འཛིན་ཆ་འཚོལ་ཐབས་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། པེ་ཅིང་དང་བོད་ཡུལ་ས་ཁོངས་ཀྱི་འཕྲེད་ཐིག་གི་ཁྱད་པར་ཆེ་བས་ཡུལ་གྲུ་གཉིས་ཀྱི་ཟླ་ བྱང་····དམན་ཆ་ལ་ཁྱད་པར་ཆེ་ཙམ་འབྱུང་བའི་རྐྱེན་གྱིས། བོད་དར་རྒྱ་རྩིས་ལྟར་བརྩིས་ན་ཉི་འཛིན་གྱི་འཛིན་ཆ་སྐབས་འགར་ཆ་འགའ་ཞིག་གི་ནོར་འཁྲུལ······འབྱུང་སྲིད་དོ། །

གསུམ་པ། འཛིན་ཕྱོགས་བཏང་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐོར་ལ།

《ལི་ཞང་ཁའོ་ཁྲིང》ལས། “ཞིང་ཆེན་སོ་སོའི་གནམ་ཐིག་སེར་པོའི་མཐོ་གཞུའི་འཛོམས་ཟུར་དང་། ཞིང་ཆེན་སོ་སོའི་འཛིན་མགོ་དང་བཏང་ཟིན་པའི་བལྟས་ཚོད་ཀྱི་འཕྲེད་ཐིག(གཟའ་འཛིན་བར་ཁྱད་དག་པ)གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་པེ···ཅིང་གི་ཉི་མ་འཛིན་ཕྱོགས་བརྟག་ཚུལ་བཞིན་དུ་བརྩིས་ཏེ། ཞིང་ཆེན་སོ་སོའི་འཛིན་ཕྱོགས་འཐོབ།”ཅེས་གསུངས། ཉི་མའི་འཛིན་མགོ་དང་རྫོགས་པར་གྲོལ་བའི་ཕྱོགས་ནི་དངོས་ཀྱི་འཛོམས་ཟུར(定交角)ལ་རག་ལས། དངོས་ཀྱི་འཛོམས་ཟུར་ཡང་འཕྲེད་ཐིག་འཛོམས་ཁྱད་ཀྱི་དམན་ཞག(纬差角)དང་། སེར་ལམ་མཐོ་གཞུ(黄道高弧)གཉིས་ལ་རག་ལས། ཡུལ་གྲུ་གཉིས་ཀྱི་འཕྲེད་ཐིག་འཛོམས་ཁྱད་ཀྱི་དམན་ཞག་འདྲ་ནའང་། སེར་ལམ་མཐོ་གཞུ་མི་འདྲ། དེ་ཉིད་གཟའ་འཛིན་དུས་ཀྱི་སྔ་ཕྱི་དང་འབྲེལ་བར་མ་ཟད། ཡུལ་གྲུ་སོ་སོའི་འཕྲེད་ཐིག་དང་ཡང་འབྲེལ་འདུག དེར་བརྟེན་བོད་ཡུལ་གྱི་ཉི་འཛིན་འཛིན་མགོ་དང་བཏང་ཟིན་གྱི་ཕྱོགས་པེ་ཅིང་ས་ཆ་དང་མི་འདྲ། པེ་ཅིང་ས་ཆའི་འཛིན་ཕྱོགས་

ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་བོད་ཀྱི་ས་ཆར་བཀབ་ན་འོས་སུ་མི་མཆིས། ནོར་འཁྲུལ་ཆེ་ཙམ་འབྱུང་སྲིད་དོ། །

གཞན་ཡང་། ཉི་ཟླ་ཞི་ལས་འཛིན་ཕྱོགས་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ནི། ཉི་མའི་རང་ངོས་ཀྱི་སྟེང་འོག་གཡས་གཡོན་གྱི་སྒོ་ནས་ཡིན། དེ་སྔ་ཤར་ནུབ་ལྷོ་བྱང་གི་སྒོ་ནས་འཛིན་ཕྱོགས་སྟོན་ཚུལ་དེ་ལ་སྐྱོན་བརྗོད་བྱས།

གོང་དུ་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར། ཉི་མ་དང་ཟླ་བ་ཉིན་གུང་དང་ཤར་དང་ནུབ་གང་ཡིན་ཡང་རུང་། ཉི་ཟླའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་མཐོ་སོས་ཆ་ལ་སྟེང་། དམའ་སོས་ཀྱི་ཆ་ལ་འོག་ཟེར། བརྟག་པ་པོ་གང་ཟག་གི་ཁ་ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་རམ་ཟླ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་ཕྱོགས་པའི་ཚེ། དེའི་ལག་པ་གཡས་པའི་ཕྱོགས་ལ་གཡས་ཞེས་བརྗོད། དེ་དང་ཁ་གཏད་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་སོས་ལ་གཡོན་ཞེས་བརྗོད། དེར་བརྟེན་ཉིན་གུང་ཉི་མ་ལྷོ་བྱང་ལ་གནས་པའི་ཚེ། ས་དཀྱིལ་གྱི་བྱང་ཕྱེད་སྟེང་གི་བརྟག་པ་པོས་ཁ་ལྷོ་ལ་ཕྱོགས་པའི་ཚེ་སྟེང་ནི་བྱང་ཡིན། འོག་ནི་ལྷོ། གཡས་ནི་ནུབ། གཡོན་ནི་ཤར་ཡིན་པ་གོར་མ་ཆག་ཀྱང་། གཟའ་འཛིན་ཤར་ཕྱོགས་ན་འཆར་བའི་ཚེ། བརྟག་པ་པོའི་ཁ་ཤར་ལ་ཕྱོགས་པའི་ཚེ་ན། སྟེང་ནི་ནུབ། འོག་ནི་ཤར། གཡས་ནི་ལྷོ། གཡོན་ནི་བྱང་ཡིན། གཟའ་འཛིན་ནུབ་ན་འཆར་བའི་ཚེ་དེ་ལས་ལྡོག་པའོ། །

སྔ་ཡང་གིས་སྟེང་འོག་གཡས་གཡོན་གྱི་གོ་དོན་གསལ་པོར་མ་གསུངས། དེའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པའི་བོད་རྩོམ་འགའ་ཞིག་ཏུ་དེའི་གོ་བ་ལེན་ཚུལ་ལེགས་པོ་མ་བྱུང་། དཔེར་ན《རྒྱ་རྩིས་ཤེས་རབ་རལ་གྲིའི་འོད་ཟེར》ལས་སྟེང་འོག་གཡས་གཡོན་གྱི་གོ་དོན་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་དཔེ་རིས་ཤིག་བཀོད་དེ། སྟེང་འོག་གཡས་གཡོན་བྱང་ལྷོ་ཤར་ནུབ་དང་དོན་གཅིག་ཏུ་གོ་ཞིང་། ས་དཀྱིལ་ཁོད་སྣམས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞི་ལ་སྦྱར་ནས་སྟེང་འོག་གཡས་གཡོན་གྱི་གོ་དོན་བསྟན་པ་དེ་ཡང་དག་ཉིད་དུ་མི་སྣང་། དེ་ནི་ཉི་ཟླ་ལྷོ་བྱང་དྲང་པོ་ན་གནས་པའི་སྐབས་ཁོ་ནར་

འགྲོད་པ་ལས། གཞན་དུ་ན་མི་འགྲོད་དོ། །

བཞི་པ། ཚ་བའི་གྲངས་རྟེན་གྱི་སྐྱོན།

བོད་དར་རྒྱ་རྩིས་ཀྱི་ཚ་བའི་གྲངས་རྟེན་ཚ་རྫུ་ལྷ་སོགས་ཕལ་ཆེར་ཁང་ཞི་དང་ཡུང་ཁྲིང་རྒྱལ་པོའི་དུས་སུ་སྤྱད་པ་དེ་དག་ཡིན་ལ། ཡུང་ཁྲིང་གི་སྨས་ཆན་ལུང་སྟེ་གནམ་སྐྱོང་རྒྱལ་པོའི་དུས་སུ་ཟླ་རན་སི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཀའི་ཞི་ཉིའི་འཛོང་དབྱིབས་རིག་པ་ཀུང་གོར་སྤེལ་བ་དེ་དང་དུ་བླངས་ནས་གཞི་ འཁོར་ སྐོམས་⋯⋯འཁོར་གྱི་བརྩི་ཚུལ་ལས་རྣམ་པར་དག་པ་ཡིན་ཀྱང་། བོད་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་མ་ཐེབས།

བོད་དར་རྒྱ་རྩིས་ལ་ཉི་ཟློག་གི་ལོའི་རིང་ཚད་ཉིན་ཞག་365 $\frac{60}{247}$དེ་ལ⋯⋯ནོར་སྐྱོན་ཁྲི་ཆ་བདུན་ཡོད་དེ། ལོ་སྟོར་དྲུག་ཅུ་གཅིག་ལ་ཏ་ལམ་དུས་ཚུང་གཅིག་གི་སྐྱོན་འབྱུང་བར་འགྱུར། ནོར་སྐྱོན་འདི་བོད་ཀྱི་གཟའ་འཛིན་བརྟག་པ་ལ་གནོད་པ་ཆེ་ཙམ་ཞིག་ཡིན། དེའི་སྐྱོན་གྱིས་གཟའ་འཛིན་གྱི་དུས་ཚོད་ལ་དུས་ཚུང་གཅིག་གི་ནོར་འཁྲུལ་འབྱུང་སྲིད་དོ། །དཔེ་དེབ་འདིའི་ཤོག་ངོས་ 652 ལའང་གཟིགས།

གཞན་ཡང་། ཉི་འཛིན་འཛིན་ཚོགས་ཉི་དུས་སྐབས་སུ་བོད་དར་རྒྱ་རྩིས་སུ་དཀར་ལམ་བགྲོད་མཉམ་དཀྱིལ་ཁྱད་ཀྱི་དོད་དུ་སེར་ལམ་བགྲོད་མཉམ་ དཀྱིལ་ཁྱད་བརྩི་བ་དེའང་སྐྱོན་ཞིག་ཡིན་ཡང་གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་དག་ལ་བལྟོས་ན་སྐྱོན་ཕྲན་བུ་ཞིག་གོ།

གོང་གསལ་སྐྱོན་དེ་དག་བསལ་ན་བོད་དར་རྒྱ་རྩིས་ཀྱི་ཉི་འཛིན་བརྟག⋯⋯ཐབས་དེ་ཞིབ་ཚགས་མི་ཚུང་བ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་ངེས་ཡིན་ལགས། །

ཐ་སྙད་འཚོལ་བདེའི་ཀ་ཁྲེང་།

ཁ

ང

ཅ

ཆ

ཇ

ཏ

ན

པ

ཕ

བ

ཝ

ཞ

འ

ཡ

名词术语索引

C

D

E

F

G

H

J

K

L

M

N

S

T

W

X

Y

Z

限于时间，索引未能
细编读者见谅是幸

དཔེ་སྐྲིག་འགན་འཁུར་པ། ལས་དང་ཞེན།
མདུན་ཤོག་རྣམ་འགོད་བྱེད་མཁན་ཞང་མིང་ཏྲུའུ།
ཁ་བྱང་འབྲི་མཁན། ཤེས་རབ་རྣམ་དག

བོད་ཀྱི་རྩིས་རིག་གི་གོ་དོན་དང་ལག་ལེན།

ཕྱག་མཛོད་གསུང་རབ་དང་སྣ་ཡང་བཟོད་པ་རྒྱལ་མཚན་
གཉིས་ཀྱི་རྩིས་གཞུང་གཞིར་བཞག་སྟེ་བསྒྱུར་
ཞིང་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ།

•

ཏྲང་སྨིན་ཞིན་དང་ཁྲིན་ཅིའུ་ཅིན་གཉིས་ཀྱིས།
མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་གིས་བསྐྲུན་པ།
1987 ལོའི་ཟླ་ 8 པར་པར་གཞི་ 1 པོ་བསྒྲིགས་པ།
1987 ལོའི་ཟླ་ 8 པར་པེ་ཅིན་ལ་པར་ཐེངས་ 1 པོ་བརྒྱབ་པ།
དེབ་རེར་སྒོར་ 3.25

藏历的原理与实践

—据商卓特·桑热与马杨·索巴嘉参藏文原著翻译和研究—

（藏　文）

黄明信　陈久金

民族出版社出版 新华书店发行

民族印刷厂印刷

开本：850×1168 毫米 1/32 印张：23 1/4

1987 年 8 月第1版

1987 年 8 月北京第 1 次印刷

印数：0001—1,300册 定价：3.25元

书号：M13049(3)29

书号：M 13049(3)29
定价：　　3.25元